

New Testament

Yambeta Language

Yambeta - Bible - New Testament

Ma'téas	3
Mélí'kus	84
Ló'kas	138
Séaη	222
Pigólí	283
Olóma	363
1 Koléent	398
2 Koléent	430
Kalasii	452
Efées	464
Filíib	475
Kolóos	483
1 Təsaloníig	491
2 Təsaloníig	498
1 Timo'téə	502
2 Timo'téə	512
Tíid	519
Felémóη	524
Θbəlée	526
Séag	551
1 Píe	560
2 Píe	570
1 Séaη	576
2 Séaη	584
3 Séaη	585
Síud	587
Yíifíninin	590

Yambeta - Bible - New Testament

Ma'téas

Ma'téas 1

Yooɔ ɛ pɔɔɔ yé Yésus ayásáñéé a yéle

(Ló'k 3.23-38)

- ¹Táá wɔnó ná yooɔ ɛ pɔɔɔ yé Yésus Kilítus, kenannán ké Téfíd nyó ayéé nyólényóamɔéd ten kenannán ké Ábelaam ayébiéñí a yéle aa yéene páleé ɔsóg pónó:
- ²Ábelaam yiíbién Ésag, Ésag ébíén Yá'kɔb. Yá'kɔb ébíén Yúda na pɔón pémú péndéñ, pomóññí pá Yúda.
- ³Yúda ébíén na o'kán Tamáal lé na Fáles, na Séla. Fáles ébíén Éselɔm, Éselɔm ébíén Álam,
- ⁴Álam ébíén Amenadáab, Amenadáab ébíén Násɔñ, Násɔñ ébíén Sálmɔn,
- ⁵Sálmɔn ébíén Póos. (Ññí o Póos ayéé niñ lé Elaáab.) Póos aáság kubíén Obéed. (Ññí wo Obéed ayéé niñ lé Ulúud.) Obéed ébíén Yəsəə,
- ⁶Yəsəə ébíén Téfíd nyó yeébág nkúm ye Éselayel. Téfíd ébíén Salomóɔñ. (Əyímubíén na o'kán ó Úli.)
- ⁷Salomóɔñ ébíén Olobóam, Olobóam ébíén Ábea, Ábea ébíén Asáaf,
- ⁸Asáaf ébíén Yosafáad, Yosafáad ébíén Yoláam, Yoláam ébíén Oséas,
- ⁹Oséas aáság kubíén Yoá'tam, Yoá'tam ébíén A'káas, A'káas ébíén Esé'keas,
- ¹⁰Esé'keas ébíén Manasəə, Manasəə ébíén Amóɔñ, Amóɔñ ébíén Yoséas,
- ¹¹Yoséas ébíén Ye'konéas na pɔón ten péndéñ, pomóññí pá Ye'konéas. A keney ké pəyíbugúmin a ɔsaa a Pabelóɔn aa Yoséas yiíbiéñə pɔón póob piim
- ¹²Kógóɔg a ɔsaa a Pabelóɔn, Ye'konéas aáság kubíén Sala'tíel, Sala'tíel ébíén Solobabéel,
- ¹³Solobabéel ébíén Əbíud, Əbíud ébíén Eleá'kim, Eleá'kim ébíén Asóɔl,
- ¹⁴Asóɔl ébíén Sadóɔg, Sadóɔg ébíén Ə'kíim, Ə'kíim ébíén Əlíud,
- ¹⁵Əlíud ébíén Eleasáal, Eleasáal ébíén Ma'táan, Ma'táan ébíén Yá'kɔb,
- ¹⁶Yá'kɔb ébíén Yóseb nyó yeégoán Maléa, ññí ɛ Yésus nyó aleé Məsíi.

¹⁷Καθβέθ a Άβelaam, ageen əgiig a Τέfid, nseg ele yówád na íni'. Kodéemēn ten a Τέfid, ageen əgiig a κeneη κέ páyέe a ɔsaa a *Pabelɔɔn*, nseg ele ten yówád na íni'. Kodéemēn ten áay a κeneη κέ páyέe a ɔsaa a *Pabelɔɔn*, ageen əgiig a nióbíən né *Məsii*, nseg ele ten yówád na íni'.

Nióbíən né Yésus

¹⁸A kóone lé Yésus Kilítus yóbíən a nsí, kээdána lé: Nηí Maléa ayée aá'kodélem lé ɔɔɔn na Yóseb. Kólé aa, a kóone lé pédíin páálad, Maléa aáság kolon na niun né yeésém a toen tó Uηun wó Ufúlútú.

¹⁹Wɔnó ná κεɔηɔn kiəη Yóseb ayée sáád ε mɔɔd, ade'kéε anyóηen keé'ken Maléa o'to kono a əngis á pɔɔd. Aáság kusəə agá kɔ a ɔ'tém wéəη a kaade lé, nyólé ədiəgi'kini komogóan kémmú.

²⁰Wɔnó ná ayée aánde na mafega' móom a ɔ'tém, ηηun ó ma'tom ó Sédúk wááság kiim əmubúnigi kelem, wónó na nyólé: «Yóseb, we mɔɔn nyó a yoog ε pɔɔd ε Τέfid. Ode'támmána kusieɔ Maléa, o'kán waəη lé wɔnó ná aándeé na niun. Ndóo. Niun néen né alé na nélé, əsíəɔ a toen tó Uηun wó Ufúlútú.

²¹Əbíən mɔɔn ɔnómēeɔ, ólog mɔɔn nyóon lé Yésus. Nyólé aa aléε kɔɔyeé pɔɔd a mabé móɔbɔn.»

²²Pebán péeb piim, péyée agodána naán ageele lé nkə ké Sédúk yiíséə a unu' wó ɔndɔge' pebán wəəη, kéas.

²³Kélé kégo aa ɔndɔge' pebán o Táán yiíséə lé: «ɔmbóɔm wo ɔ'kéed nyó adéndeηé panómēeɔ aléε kusieɔ niun ná əbíən mɔɔn ɔnómēeɔ. Mɔɔn nyóon, páléε komoólog niη lé, Emánówee.» Áay lé: «Táán ale na pəsi»

²⁴Ná Yóseb əyíim yóndig enɔ, aáság keele əgín wɔnó ná ηηun ó ma'tom ó Sédúk óyémodeáne, əsíəɔ o'kán, amáág a yoog.

²⁵Náa, ɔmbó wɔnó ná əyímusiəɔ naán, ade'káagaálad na nyólé ageen əgiig əgín wɔnó ná Maléa yiíbíən mɔɔn wəəη, Yóseb aálog lé Yésus.

Ma'téas 2

Pabógán péyíim anyáade Yésus

¹Yésus əyébíəníí a Pé'telēem, páléeg yimmú yé a nigúu né Siudéə. A κeneη kégo kéeg, Elóod aa ayée nkúm. Náan aa pɔɔd pémmú péyíim pádéemēn kógɔɔg a noá nó ánde koany kóagaáyene, pááság kiim alon a Yolósalem. Páyée pɔɔd pá páyée agobógela na muédəð'.

²Ná péyíim əgiig a Yolósalem, pááság καθβέθ kiim pəηíəne, pónó: «Nkúm ε Yúden ego yé iməbíəníí éléə áa eleé é? Teádála yəðdəð' yéəη əgín kógɔɔg a nigúu né koany yáanom, kólé aa teleé əgumuyúunə lé ná témonyáade.»

- ³Νά Ελόοδ ayóób náan, ə́bə́ə́ kaáságema, na pɔɔd piim pá a Yolósalem ké.
- ⁴Ελόοδ yeédóhónɔ pu'kúm pó payaagane' pefony puim na paleh pɛcem piim aáság kubuhjəɒn ɔnó na pólé ə: «É'teánean əh. Kéle kidiídílə kɔmɔéd lé ələ́ə́ əa Məsíi eléé kə́əbíəɒn ə́ə?»
- ⁵Νάa pónó na nyólé: «Kéle kidiídílə lé Məsíi eléé kə́əbíəɒn a Pé'teleem, a nigúu né Siudə́ə́ lé, ɔndɔge' pɛbán o Táán nyummú yiísə́ə́ lé:
- ⁶«We Pé'teleem, páleeg yé a nigúu né Siudə́ə́, odéɔɔ iyənjə́g é páleeg a páleeg ngim yé a Siudə́ə́ lé əay aa nkúm yé eléé kodə́ɒnanané Éselayel ndeg yaam, eléé kolónéé»
- ⁷Νά páyée pá'komodéane náan, Ελόοδ aáság kodóhɔɒn pabógán póob kə́mmú ɔɔɔɔɔɔge na pólé, ɔnó: «Poé'teane kə́ɒe' kə́ɒe' naanə́g əa yə́ə́də́də' ego yébaá, poédála.»
- ⁸Πάáság komodéane. Νά páyémodeáne, yiísə́ə́ ɔnó na pólé: «Todáan a Pé'teleem, póleh kuunə kenɔ ké mɔ́ɔn ogo ə́mə́bíə́níf. Pomɔ'kɔɒh, púim age'teane, me ten nyéen amonyáade.»
- ⁹⁻¹⁰Νά nkúm eyée yaá'koman kosɔɔɔ náan na pólé, pááság kodéemən ageen. Νά páyée pánde a ngə́, yə́ə́də́də' ego yé péédála kóɔɔɔg a nigúu né koany, yááság kii'kini kiim élon. Νά péédála yə́ə́də́də' yéey, tɔnyóɔg túyíbuyə́ə́g a ɔ'tém síééd. Πə́ə́bə́ə́ keen, yə́ə́də́də' yuudi, pólé ngim. Ageen ə́giig a yoog ego yé mɔ́ɔn nyóon ə́yə́bíə́níf, yə́ə́də́də' yááság kodam édélem kɔ cág.
- ¹¹Πólé ten pááság keen, pó́sɔ́d a yoog ego. Péédám páboan lé na mɔ́ɔn, na ηhí Maléa. Πάáság kudə́ə́h a nsí na ə́ndu agomonyáade. Πə́ə́bə́ə́ kondinə pɛnó pə́ɔbɔn, páálónáne moom mó pə́yí́mən na mólé agé'kenan na mɔ́ɔn nyóon. Moom mógo móyée lé na kóol, na edem, na Míilə.
- ¹²Udúg ogo wóow, Táán aáság kububúnigi kelem ɔnó na pólé: «Pudinjí'kíni kuúlíni yé a nó Ελόοδ.» Náan aa píisiəd ngə́ yendə́h ə́guúlíni a nigúu nə́ɔbɔn.
- ¹³Νά pabógán pá na muédə́də' páyée pá'keen, uɒun ó ma'tom ó Sédúk wááság kiim ə́búniɔi Yóseb kelem wónó na nyólé: «Téémen, siəd lé na mɔ́ɔn na ηhí, póen ɔɔɔɔsem a Əsíbtə, Ελόοδ ə́əguunə kiim agoon mɔ́ɔn nyóon. Púləndin kóɔɔɔg ageen ə́giig ə́gín a keɒeh ké ndéé kii'kini kiim agodéaneé lé poánde pə́gimbuúlíni.»
- ¹⁴Yóseb aáság kodéemən udúg ogo wóow na pólé ageen a Əsíbtə.
- ¹⁵Πííləndin kóɔɔɔg ageen ə́giig ə́gín a keɒeh ké Ελόοδ ayée ə́'kugu. Kéyáyéléé náan lé ná a ngim yéey, nkə́ ké Sédúk yiísə́ə́ a unu' wó ɔndɔge' pɛbán o Táán nyummú kéas, lé ɔndɔge' pɛbán o Táán ogo nyóon yiísə́ə́ lé Táán ɔnó: «Nyεδédóhɔɒn me mɔ́ɔn lé yíim ə́lon kóɔɔɔg a kenɔ ké ayée, a Əsíbtə»

Ελόοδ ayéle lé pə́en ə́siɒini poómbaa a Pé'teleem

¹⁶Νά Ελόοδ αyalémbédéé lé pabógán póob páyé moyóndónon, ilúún yááság komoosan o'to, aádóm pɔɔd a Pé'teleeem, na a ə'kúu yé a mobá, lé póóna pɔón pá panómeeɔd piim, kə́siəd a monyeyenyegé', ageen əgiig a pɔsóg pá pándeé pɛag pébaan. Yeesóm náan əguyəθen osom wó pabógán Pííséé.

¹⁷Νάαν aa pɛbán pɛeb péyásánéé əgín wɔnó ná Siələmí, ɔndɔegé' pɛbán o Táán, yiíséé, ɔnó:

¹⁸«Nɛno níyíim nédéeemen a Lááama. Néyée nɛno né ɔndee, neányam. Elásel aa aléé agolee pɔón páθɛ. ɔdeógɔ əgə́li'tini lé pémugídigi lé pɔón pəndigi a ɔlaa»

Κενη κι'kiig kéene lé Yóseb yúúlini a Éselayel na mɔón na o'kán

¹⁹Κενη ké Ελόοδ κεáság kiim əgiig, əgú. Uɛun ó ma'tom ó Sédúk wááság kiikini kiim əbúnigi Yóseb kelem a θsíibtə,

²⁰wónó na nyólé: Téemen, siəd na mɔón na ηηί, púúlini a nigúu né Éselayel lé pɔɔd pá páyée əguunə koon mɔón nyóon pá'kuguə'kən.

²¹Yóseb aáság kodéeemen, ə́siəd na mɔón na ηηί, pááság kaag a ngə́ əguúli a Éselayel.

²²Νά páyée pánde ndúmi' na kiig, Yóseb aáság koob lé A'keláos aa aléé nkúm e Siudəə, a o'kɔɔ ó se Ελόοδ. Wə́y wááság kumuúgumin. Na udúg, Táán aáság kiim əmuuləb a kelem. Yóseb yiísíəd ngə́ ye ndén, améen agá ələndin a Kaliléə,

²³a páléeg yimmú pɔɔdónon lé Násaled. Pɛbán pɛeb piim péyée agodánana náan ageele lé nkə ké palɔegé' pɛbán pá Táán Pííséé, kéas lé Pííséé pónó: «Pálee komoodónon lé: “Mɔón ó Násaled”.»

Ma'teas 3

Σέαη ɔɔogɛn pɔɔd ayée əgiim álɔegɛ Tɔɔom tó Táán

(Məl 1.2-6; Ló'k 3.1-6; Séa 1.19-23)

¹A mədúg móom, Σέαη ɔɔogɛn pɔɔd yeélón a Siudəə, a kenɔ ké kifələón. Ayée əgiim álɔegɛ ɔnó:

²«Ésú'kíən óo! Liogíən ongoo a mabé! Κενη ké Táán kiim alaameé keánde kɔ!»

³Κεbán ké Σέαη ogo nyóon aa Esayíi, ɔndɔegé' pɛbán o Táán nyummú yiíséé ɔnó: «Nɛno né mɔɔd néle asána a kenɔ ké kifələón, neónó: “Sóbíníən pungé pó Sédúk óo! Ténígéníən pɛán piíə pédélem sáád”»

⁴Kiléé ké Σέαη əyóníigin, páyééle kéle na pinum pé nnyam yé pɔɔdónon lé seamóo, kandá yé əyəsúnin a nedáá eyée kandá e kiob Moom mó kone muəη móyée: Pagantéd na woóη.

⁵Ɔɔɔd pá a pǎléeg ε Yolósalem, na pá a kesom ké nsí ké Siudéθ kiim, na Ɔɔsóg ten pá a ə'kúu əngim yé a eβá é noom nó Siuludéeg, páyée piimən kenɔ ké Séeg aléé.

⁶Náa, we nyó umíim, waayan kaáwála unu' a mabé máán, a udi ó mɔɔd ungin ná ágoósɔgen anéén a noom nó Siuludéeg.

⁷Ná Séeg yeédála lé Ɔɔɔd piín lé na Ɔɔsóg pá a egɔny é Pafaleseyéeg, na pá a egɔny é Pasadoseyéeg pále əgiimən lé piim əsiəd ɔsɔgen, ayée əgusəə ɔnó na Ɔólé: «Pəni musésəd mó pelónge' móone, áne aa amábodeáne lé ngé egaágeeg ilúún é Táán yéene yé yəndəgimií ele kɔ?

⁸Ooo yi, kebán kédeógɔ! Eléan anéén pebán pé pioloodi lé pué'kəəsu'ki, puó'kuliogi ongo a pebán pé pebé.

⁹Podéfég lé kéle əgín a niésəə né na unu' na unu' lé Ábelaam ale se'kóon waayan, ndóo. Ndabodéane lé ɔmbó əgín a'táán yéene yé poádé'teg, Táán ale ogeele lé yáan ndeg ye Ábelaam.

¹⁰Taa, yaá áa yéene yándéé a ombɔg lé pásóma piəd a nga. Kied kiim ké kidiəguúmií modámádám mólan, pǎléé kosom, páadagede a yug.

¹¹Me Séeg, nde aboósɔgen na məní əguloodi lé poá'kogase ntém yaayan. Náa, mɔɔd ale kɔ nyó əndəgimií a ngim yaam. Nyóle ale na toen aménjaáyen. Ntiigin ɔmbó nyóone lé mbodem a udi wəəg əgumuyóndin palábá a ambaan. Nyóle aléé koboósɔgen na Ugun wó Ufúlú'tú, na a yug.

¹²Ogóodi ma'téngélé a ombɔg, aléé kofem ngəg na móle. Aléé keele lé, ngəg yé eleé eləg, əsiəd ageéngeg a keságe' kiəg. Əsiəd pifum a kogólone a yug yé édeéndéé kuwú.»

Yésus ayéén lé Séeg ámoósɔgen

¹³Náan aa Yésus əyiím ádeemen a Kaliléə, əmiim alon a Siuludéeg. Ayéén a eβá é Séeg lé ámoósɔgen.

¹⁴Séeg aáság kosəegene, ɔnó na nyóle: «Ndóo, me áa nkódíí lé nyíim ná we oleé lé wésɔgen. Tuó áa we agá aa wəə'kimií lé nkoósɔgen əó!»

¹⁵Náa Yésus ɔnó na nyóle: «Élí'tinií lé keáyéele náan a négɔg lé náan, teágeele nkə ké Táán aléé anyógen lé keáyéele.» Séeg aáság kəéli'tini.

¹⁶Ná Séeg ayémosóggen, a nelon anéén néen né ayée əndəgiim álon a kedéé, mbálámɔen yaáság kəəbuən, Ugun ó Táán umíim úsuu wɔnó kiem, ómámolá'temen a nkó.

¹⁷Nejo neáság kiim nísuu ten kógɔg a mɔen, neónó: «Taa, nyóone ale me Mɔón wo ɔ'tém. Tɔnyóg tóam tuim tóle na nyóle»

Ma'téas 4

Sá'tan ayéén agaásɔsen Yésus

(Mál 1.12-13; Ló'k 4.1-13)

¹Ayéε εγίν Σέαη aáman kɔɔgen Yésus, Uηun ó Táán wááság komoyéεε lé yéen a kenɔ ké kifəlóón lé ná omɔλέɔg ámoyásɔsen.

²Yésus ayééεε kɔ ə'tin á mədúg ábaan annééne. Njaan yəəbəə komoobany.

³Alε kógɔɔg náan a, ongaásɔsena' pɔɔd nyóon aáság kaáyε'tene a εbá yéəη, ɔnó na nyóλέ: «Nga ole Mɔón o Táán, εεε lé a'táán yéey yáán moom mó kone, óne yi.»

⁴Yésus əyímuyúlísini ɔnó na nyóλέ: «Kéε kidiídíló a Kála'ta' ε Táán lé ɔlaa ó mɔɔd óδεɔɔg εγίν a moom mó kone, náa óε a tɔgéε τό τόalon a unu' ó Táán»

⁵Omɔλέɔg aáság keen anéén na Yésus a Yolósalem, páleεg yé εεé pulú'kén pó Táán. Ayéén əmudəniɔi a εɔn ε *Témpel* a mɔen

⁶náa ɔnó na nyóλέ: «Nga ole Mɔón o Táán, élısíi a εɔn yéene a mɔen, úcilib a nsí lé kéε ten kidiídíló a Kála'ta' ε Táán lé: Táán aléε kodéane na məηun méəη má ma'tom lé máɔonyáηen kogonyáηenáán a ɔmbɔg yóɔbɔn ageεε lé udimbú'tən ɔmbó kubú'tən a nedáán»

⁷Yésus əyímuyúlísini ɔnó: «Éεε, kéε náan! Náa, áyóηéé ten lé kéε kidiídíló kɔ lé, “Odeyásósénéé Sédúk Táán waan”»

⁸Omɔλέɔg aáság kumuúsiəd kəmmú, améen na nyóλέ a kea ké o'kon a mɔen lóəη, əmémulóódi nsí ngim na ə'kúu əngim yá áεé kɔ, na tugúm tuim τό τόλέε kɔ.

⁹Náa ɔnó na nyóλέ: «Taa, umə'ki'túmin əndu agenyáade, nkə kéεg kiim ké oleé agodé'teg, ndagoyé'ken kiim.»

¹⁰Náa Yésus ɔnó na nyóλέ: «Índiogin a əngis, Sá'tan! Kéε kidiídíló a Kála'ta' ε Táán lé: “Əgín Sédúk Táán waan nyóλέnyóəsíη áa ónyádeé. Əgín nyóλέnyóəsíη áa úmudúminií əndu agomonyáade”»

¹¹Áay anéén áa Omɔλέɔg əyímuudí, məηun má ma'tom má Táán mááság kiim məsuu, máyεε amooyábena.

Yésus ayéén əgəə'tum pigólí piəη a Kaliléə

(Mál 1.14-15; Ló'k 4.14-15)

¹²Ná Yésus ayóób náan lé pá'kaag Σέαη a yoog ye njaan, ayéén a Kaliléə.

¹³Yεédéémen ten áay a Násaled améen ələndin a Ka'pelenáyum, páleεg yimmú yé a εbá é noom nó εbá fiéd nó a Kaliléə, a ə'kúu á Səbulóon na Neftalıi.

14Nkə ké Táán yííséé a unu’ wó Esayíi, ɔndɔɛge’ pɛbán wəəŋ a kéeg kéyáás lé, yííséé ɔnó:

15«Pɔɔd póone piim lé na pɔsóg pá a Səbulóon, na pá a Nɛftalíi, na pɔsóg pá a nséé ε noom nó Siuludéɛŋ, na pá a Kaliléə, a ngə egɛɛn a noom nó εbá fiéd, kɛnɔ ké mɔnɔŋ miim máléé əgiim əgəəbúnən. Pólé póob piim páleŋ lé

16pɔɔd pá páyée a mbin, pánde a kea ké kisəə. Kisəə kéeg keándaanom a ə’kúu yé mbin ε liéd eyée kɔ»

17Əgəəbəə a kɛnɛŋ kéeg aa Yəsus əyá’túmíi kiim álɔɛge ɔnó: «Əsú’kíən óo! Nɛlaame’ né a mɔɛn áa néɛnɛ nɛándɛé a εbá yááŋan!»

Yəsus əmə’túmíi kusíəðə pɔɔn pəéŋ pá ma’tom

(Məl 1.16-20; Lók 5.5-11)

18Wɔnó ná Yəsus ayée agosan a εbá é noom nó a Kaliléə, yɛédála pɔɔd pábaan, niŋŋí lé na Simóŋŋ nyó ayée ten niŋ lé Píe na Əndələə móŋŋí wəəŋ, páadageɛɛ ni búnjə lé pigólí pɛɔbɔn aa péeɛ pýyée lé nibuəd.

19Náa ɔnó na pólé: «Mánaan puínjəən, ndaboyéele púbəə agá kiim póɛnnóbɛnɛ pɔɔd.»

20Əgín ná yííséé náan, pa Simóŋŋ pólé na móŋŋí pááság kudi pá máyáyédéé əmbúnjə yóɔbɔn əguyəən Yəsus.

21Pəəbəə kɛɛn. Əgiig yuudi sɔŋŋ, Yəsus aáság kodála ten nto yimmú ébaan, niŋŋí lé na Séag na móŋŋí wəəŋ Séəŋ, pɔɔn pá Səbədəə. Páyée a ke’kóm keɔbɔn a kaade, póosóboni əmbúnjə yóɔbɔn onɔđəŋ na se wɔɔbɔn. Yəsus ayéboodóŋŋ ten pólé, ɔnó: «Mánaan ten puínjəən.»

22Əgín ná pólé ten páyóob ntóŋŋónn ε Yəsus, píídí pémədí se wɔɔbɔn na ke’kóm ké, pəəyəəŋ Yəsus.

Yəsus alɛ agaa’kananɛ Tɔsɔm tó Táán aágoómanɛ mabámbany

(Məl 1.39; Lók 4.44; Lók 6.17-18)

23Yəsus ayée əgiim áđáŋana a nigúu né Kaliléə niim, əəgiim yáa’kananɛ pɔɔd a puog pó pɛsógólón pɔɔbɔn, aálɔɛge Tɔsɔm Tólaŋ tó a Nɛlaame’ né a mɔɛn, aágoómanɛ pɔɔd a mbod ε mabámbany ngim yé páyée agobányela.

24Nugəm nuəŋ noáság kaalam a nigúu né Silíi niim. Náan aa pɔɔd pəyíimən pányáŋɛna pabámbany piim, na mbod ε mabámbany ngim lé na pɔsóg pá məŋun má mabé máyée na pólé, na pá pidi’ ké, na pɛgɔd ké. Yəsus aáság koómanɛ pabámbany póob.

25Pɔɔd páyée a ngim ε Yəsus súuu, ki’túú kilúd. Pəyíim páđɛɛman lé, póone a Kaliléə, pémú a nigúu né páléeg yówád, pémú ten a Yolósalem na a Siudəə na a nigúu né a nséé ε noom nó Siuludéɛŋ.

Ma'téas 5

Ndób yé Yésus ayé'kénan paa'kan pééh a o'kon a mwen

(Mál 3.13; Lók 6.12-13, 20)

¹Ná Yésus yeedála ki'túú ké pɔɔd ké káyée əgiim kímuyəən, yeebág a o'kon a mwen, ələndin a nsí. Paa'kan pééh pááság kiim ələndin ten kɔ a eba yóəh.

²Aáság kəəbəə koboyá'kanane pebán. ɔnɔ:

Pebán pəlan pé pələé a kəhə' kó waágele

(Lók 6.20-23)

³«Kəhə' na pá pələé na ntém e muyənjəg; Nelaame' né a mwen néle neóbɔn.

⁴Kəhə' na pá pələé na piwiiyi' pé ntém; nsí elee koob na póle.

⁵Kəhə' na pá pələé a ɔndee; Táán alée kubuúhəənə pelee.

⁶Kəhə' na pá pələé na njaan na nehóed lé pebán pədánana a sáád; pələé kuyíid.

⁷Kəhə' na pá pələé na ɔ'tém ó maan; Táán alée kobooda ten maan.

⁸Kəhə' na pá ntém yɔɔbɔn elee mmoáháán; pələé kodála Táán.

⁹Kəhə' na pá pələé agele lé pɔɔd pəen a uəóon; Táán alée kusəə lé pále pɔɔn pééh.

¹⁰Kəhə' na pá, pɔsóg pələé agoco'kone lé pále agodánana wɔnɔ ná Táán aleé anyóhən; Nelaame' né a mwen néagoob na póle.

¹¹Kəhə' na pəhi pá pɔɔd pələé agoboodóga, pəəbuúyə'kəni, páabosóman pebán a nkó a o'to wóone lé poágen o'to na me.

¹²Pəhi póob náan pónyóga, púbin lé pesáábón pé pəgókoon péle agoboobon a mwen. Əgín ten náan aa píiyə'kəni paləge' pebán pá Táán pá pəyáh na pəhi»

Pole məbəlí a nsí, pole kisəə

(Mál 9.50; Lók 14.34-35)

¹³«Pəhi, pole məbəlí a nsí. Kenəh ké məbəlí má'kosoleé, məndigi kəmmú ten məbəlí. Məndigi kəmmú na pigólí. Mənde agá lé pádo kodoán a táán, pɔɔd pəgítən na ambaan.

¹⁴Pole ten kisəə a əngis á pɔɔd. Pələeg ngim yé elee ngoágáán a o'kon a mwen, edeəgɔ egɔəsem.

¹⁵Pədíəguug ten eláam lé ná páág a ilúlúú a kaade, ndóo. Pále ageedeg a mwen lé ná ungim nyó aleé a yoog, áde'teganan.

¹⁶Yoom ímu' ten náan aa kélee na pəhi. Pole kisəə. Nomáan, ná pɔɔd páadála wɔnɔ ná poleé agoleh kəəsiəd, ná pé'ken nugəm na Se waəhan nyó aleé a mwen».

Yésus əyíim lé yíim əyəəgi pəcem

17«Podeféga lé njíim a nsí yéene lé nyíim əwíiyi pɛcem pé Moyíis na nkə ké palɔge' pɛbán pá Táán páyɛboyá'kánáne, ndóo. Njíim lé nyíim əyáəgi pélé, adénjaŋ lé ngwíiyi.

18A fólób ndabodéane lé nsí na mɔen eléé kobod yíiwu, eyaa é keley ɔmbó ímu', na nufuu' ɔmbó ten númu' núdiənyígídíí a kála'ta' ɛ pɛcem ná pɛbán pɛene piim pédémman kaas.

19Kólé aa kéléé lé, mɔɔd nyó aléé koséedeé ɔmbó əgín iyənjág é kecem ímu', annyóŋen kééngɛg kéléé, aágeele lé pɔsóg ten péndén páyəəŋ ongoo wáəŋ, nyóon aléé keen iyənjág a Nelaame' né a mɔen. Sóg nyó aléé kééngɛgeé pɛcem, áyele lé pɔsóg ten péndén páyəəŋ ongoo wáəŋ, nyóon aléé keen na niŋ a Nelaame' né a mɔen.

20Kólé aa ndábodéane na pəŋi lé pɔéngɛg pɛcem agaáyen Pafalesɛyéəŋ na palɛŋ pɛcem. Náan fiéd, podendéé kosɔd a Nelaame' né a mɔen».

Kebán ké koon mɔɔd na kebán ké mulúún

(Məl 11.25; Lók 12.57-59)

21«Poyóób píísəə a kenɛŋ ké pɛmbáa pónó: “Odenjóon mɔɔd We nyó waágoon sóg, we nyóon waadélem a pɛyɔm”.

22A me, ndabodéane lé, we nyó wəəlŋ na woómóŋŋí, waadélem ten a pɛyɔm. We nyó waádóged sóg kedog ké kenasán, wageen adélem a pɛyɔm a udi ó pɛyɔm pá pagóon. We nyó waádéane na woómóŋŋí lé ale kiyəg, we nyóon ole lé wéen a yug yé egóon.

23Oma'keen a kibóŋ ké pɛfɔny lé wéen ageé'ken kefɔny keán na Táán náa omáyóŋéé lé woómóŋŋí nyummú ale undŋəŋ na we,

24yaŋ kudi úmədí kefɔny keán kɔ áay a kibóŋ ké pɛfɔny, óyag keen ogoósóbini na nyólé ná wímbuúlini anéen, wíim ageé'ken kefɔny keán na Táán.

25Oma'keen a kebán na mɔɔd náa pɔándageeneé lé pɔen adélem a pɛyɔm, uunə lé puósóbini na nyólé ná pugəlŋi a ngó. Náan fiéd, aageen na we a nó onjɔm pɛyɔm, ná onjɔm pɛyɔm əguúgumin, ágoyé'ken na pasónjaa lé pɛen agoyáág a yoog ye njaan.

26A fólób ndagodéane lé odendéé kolon a yoog ye njaan yéey ná odémman kaáleba unjín wáán unŋim. ɔmbó əgín síisi mmu' edendéé kolɔb.»

Yésus ayé'kénan ndəb a noá na kedan

(Ma't 18.8-9; Məl 9.43,47-48)

27«Poyóób píísəə a kenɛŋ ké pɛmbáa pónó: “We mɔɔd, udi'təəŋ a kedan”. Eéé, kéle náan, náa!

28A me ndabodéane lé: We nyó waádé'teg ɔ'kéed kodé'teg kodé'tégáan na əngis, waáməna pɛda, we nyóon waá'keele kedan a ɔ'tém wáán.

²⁹Κέμα'κεεν lé niis νεάη άά νέλέε agooyéele lé údóηη a κωβέ, έδύσίí νέλέ όδο λαάλά. Κωηε' na we lé όλώς κε'kab κεάη κέ nkó kímu', agosan lé págoódagede na nkó yaan ngim a yug yé egóón.

³⁰Κέμα'κεεν lé ombog wáηη ό nenom aa όλεέ agooyéele lé údóηη a κωβέ, άσóméé wólé όδο λαάλά. Κέλε κωηε' na we lé όλώς κε'kab κεάη κέ nkó kímu' agosan lé wéen na nkó yaan ngim a yug yé egóón.»

Yésus ayé'kénan ndébb a noá na kowaga kó kodon

(Ma't 19.9; Mál 10.11-12; Ló'k 16.18)

³¹«Pole paleηάán ten lé, pííséé a κeneη κέ pεmbáa pónó: “Mwod aándaanηη o'kán, édilə nufuu' nóone lé kodon koáman, ámoγé'ken a ombog

³²A με, ndabodéane lé mwod ama'koneη o'kán lé kodon koáman ná kédienen əgín lé əməmuγúmin a κedaη, əməmuđí'kíni aa nyóon a nebambee. Nyólé əmə'kusiad ten ɔ'kéed nyó onom əmíim ámooneη, mwod nyóon ale u'təηéəη a κedaη”»

Yésus ayé'kénan ndébb a noá na pocem

³³«Poyóób ten pííséé a κeneη κέ pεmbáa pónó: “Odeγácéméé niηη né Sédúk a κebán. Náa oma'komoyácem, odendóbb fiéd keele nkə κέ omámoyácéméé a κélé”

³⁴A με, ndabodéane lé: Podenjág kaácem agá. Podeγácéméé mwen lé ele o'kwə ó Nelaame' ó Táán.

³⁵Podeγácéméé ten ɔmbó nsí, ele wɔnó kegaan a ambaan γéəη. Podeγácéméé ten ɔmbó Yolósalem, ele páléeg ye nkúm yé nkó'kóón.

³⁶Podeγácéméé ten ɔmbó a o'to wáanηan lé podeýgɔ págeele lé nuyéəη nó a o'to wáanηan ɔmbó númu' nuílin, oó lé núfúə.

³⁷Nkə κέ uməlí'tíníí wɔ'kó “ééε” κélɔb lé uməlí'tíníí. Κέ waásáηéne lé ndóo, κélɔb lé waásáηéne óság kodélem áay. Kiim κέ wəndədíníí wáábeg a ngim yéey κέle κέ Omɔléɔg.»

Yésus ayé'kénan ndébb a noá na kəégun sóg

³⁸«Adé poyóób, pííséé ten a κeneη κέ pεmbáa lé sóg əmə'kuguúduš niis, we ten úumuúduš níəη é? Ama'kogoobaη niηη, ómoobaη ten níəη é?

³⁹A με, ndabodéane lé: Mwod ama'kogoyéele κωβέ, udiyímuyégúníí. Mwod ama'kogosáben nebany a ombáη, selégéne wúmmú yíi'kíni kogosáben néndéη.

⁴⁰«Mwod əmə'kugunyégigi ɔnó pəen adélem a pɛyɔm lé ale anyóηen kusiad lenkóod yaan, ímuđíin ten ɔmbó na síngílíid yaan yé a kaade κέ.

⁴¹Mwod ama'kogoogóda lé ódáηana na ambaan, wéen əgiig kága, táηána na nyólé, yaage osom wó əésəə.

⁵«Κενην κέ waándageελεέ πεόςόγλόν, oδενυέέλε wονό μοόνηνά pusú móom, ndóo. Pólé páεανε lé, κενην κέ pónδoγwόςόγwονεέ, páadéleman əgín pidóní'tən a puog pó πεόςόγλόν, na a angag á pungó lé ná páboodála. Με, ndabodéανε a fólób lé, póob náan pánde na pesáábón peóbón.

⁶Náa a we, wónδoγwόςόγwον, sód a nesom neán né yoog a kaade, wəbuəg. Ósógólnéé Σε waan nyó aleé ko áay na we kenə ké woséé. Nyólé nyó aleé agodé'teg ombó nkə ké waágeεε a yoog kusuu a kaade. Adendéé kəébəli kəηe' koán.

⁷Wónδoγwόςόγwον Táán, ode'tán kodánáán wονό inonnón yé u'təən, wονό ná pandeη Táán ánde páageεlane. Pólé páε afega lé a nesoyə' néen náan kuín əá Táán aágoob πεόςόγλόν peóbón.

⁸Ndóo, pəηi podenjëélane wονό pólé lé, a pəηi kudíin pumuηíəη, Σε waanηan nyólé aá'koleη nkə kiim ké kemábosógen.»

Tuó əá pé'kenεé πεόςόγλόν na Σε wəəs nyó aleé a mwen

(Ló'k 11.2-4)

⁹«Pónδoγwόςόγwον, púsəə poy'kó: “Se wəəs nyó aleé a mwen, εεε lé un gim əλεη əνε aa oleé,

¹⁰Nelaame' neán níim, un gim a nsí yéεε nenyóηen neán wονό ná néεé agaáyéεε a mwen.

¹¹Ébeyé'ken moom mó kone mó moáse'tan na pəsi a wós ó naáné,

¹²Íbilísin a nséédé yé teágoséedane we, wονό ná pəsi teleé əgulisin ten pá páεé agebeséedane pəsi.

¹³Udiyíbiidí lé tídəəη a peásósén, ébeyáəηen a kisindi' ké Sá'tan”.

¹⁴«Kéε lé, pəηi pumə'kulisin pwsóg kəbé kó páεé agoboyéεlane, Σε waanηan nyó aleé a mwen aleé kubuúlisin ten pəηi mabé má poámoyéεlane.

¹⁵Náa, pəηi pundisinin pwsóg móóbón mabé, Σε waanηan ten adendéé kubuúlisin pəηi máəηan.»

Yésus ayé'kénan ndób a noá na kugumin əsimé

¹⁶«Pumə'kugumin əsimé, podenjáág nnyam a udi suiíη, wονό ná μοόνηνά pusú móone móageεlane. Pólé páε lé, ná péəgumin əsimé, nti ywəbón əság kəyeb lé ná un gim əλεη lé páε a əsimé. A fólób, με ndabodéανε na pəηi lé, póob náan pó'kwəη pesáábón peóbón.

¹⁷Náa we, umə'kugumin əsimé, əsógéé udi wáəη, ómóəη. Áwáséé o'to

¹⁸ageεε lé pádendéη lé ole a əsimé. Əgín wə'kó Σε waanη nyó aleé na we ombó kógwəg a neos neán. Nyólé nyó aáleη yiim yé waágeεε ombó a nuníə, aleé kooyé'ken pesáábón peáη.»

Yésus ayé'kénan ndób a noá na kaágonyan tugúm

(Ló'k 12.33-34)

19«Podenjágonyánánéé tugúm a nsí yéene yé eleé lé, nené néle kɔ, néaman kone, kesamasámán kéle kɔ, piíbən páabáŋa mbuús əgiíbə.

20Poágonyan agá tugúm a mɔen. Kenɔ ké ɔmbó nené, ɔmbó kesamasámán kédéageeleé yoom. Kenɔ ké piíbən pádeábáŋéé umbuús əgiíbə,

21lé kenɔ ké tugúm toáŋ tóleé, kɔ ten aa ɔ'tém wááŋ óleé.»

Niis néle pi'tilə' a nkó ε mɔɔd

(Ló'k 11.34-36)

22«Niis néle eláam a nkó ε mɔɔd. Náa, keney ké əngis yááŋ áleé aŋŋe', nkó yaan ten ngim ele a kemoámoáŋ.

23Náa, keney ké waándabányéé a əngis, nkó yaan ten ngim yaageen a mbin. Ná kisəə ké kéleé na we kíəgəésú'kin, we ungim wageen a mbin mmɔéd ε piíbə.»

Na Táán na mɔɔné, iiyid ímu'

(Ló'k 16.13)

24«Mɔɔd na mɔɔd ɔdeóɔ ugugudin pəsédúg pábaan. Əgín lé aabenen úmmu', áanyóŋen nyummú, ɔmbó lé aagoóben úmmu', áaséede nyummú. Podeóɔɔ págeele lé, we ogo úmmu' wəəgudin Táán, wəəgudin ten mɔɔné.»

Podenjéén na eságág a ɔ'tém

(Ló'k 12.22-31)

25Kóleé aa ndábodéane nyɔ'kɔ: Podəndán kaáságemela a noá na nkə ké poáne, ɔmbó lé na nkə ké puégəəníig. Kéle lé, ɔlaa ómááyen moom mó kone. Nkó yəəs emááyen pilóó.

26Pódála na pesag é! Pédeágóna, pémbáŋa. Pí'kóodi peságe' pé péageéngegan moom moóɔn kɔ. Kɔmɔéd lé Se waaŋan nyó aleé a mɔen ale agobooméne. Káség anéén na pəŋi pá pomááyen pesag é?

27Áne úmmu' a ondán wááŋan aa aleé ogeele lé mədúg məəŋ máyáábeg a ɔlaa lé ale agaáságema é?

28«A igə ten aa poleé agaáságema a noá na pilóó pé puégəəníig əó? Táláan pafeláwa' wɔnó ná páleé a kidun é. Táláan wɔnó ná páleé agoyam. Pédíəgud, pádeənog pilóó.

29Náa ndábodéane lé ɔmbó əgín Salomóɔŋ na tugúm tuim tó yíigóodi, ade'kéé na kilóó ké kéédéé əgiig wɔnó feláwa' mmu'!

30Mbén yé a kidun yé eleé lé négɔŋ ele kɔ, na koany ná páág a yug, Táán aáleŋ yélé náan əə, peneŋ pəség anéén na pəŋi é! Kəəli'tini' koáŋan kúligi kudom əy!

31Podenjáságémeláá anéén a noá ná nkə ké poáne, nkə ké poáŋo, ɔmbó lé nkə ké puégəəníig.

³²Panden Táán áa ánde pótom kuunə mólé. Náa, a pəŋi, Se waanjan nyó aléé a mən aálen lé pole njaan na moom móom muim.

³³Κέ na o'to na o'to, Sunəən Nelaame' né Táán, poágele nkə ké aléé anyóŋen. Nyólé aabosáayene pé'káane péndén piim.

³⁴Podenjáságémeláá po'kó, ná koany koándagaáyeneé əə, tué áa kóageen əé? Ndóo. Nkə ké kéagaáyéle a koany kaáyene kéle ké wós wóow. Éné wós na yəəŋ ntób.»

Ma'téas 7

Na kiguŋ na kilumin oóo'

(Lók 6.37-38,41-42)

¹Yésus ayéé ageen əgín na ndəb yuudi ɔnó: «Agele lé pádeéboóbén na koany, pəŋi ten podembén pəsóg.

²Κέle lé, we oma'keen ɔnnasəŋ na pəsóg, náan ten aa páléé keeneé panasəŋ na we. Nəfeg nó pəŋi poléé kofegeeneé pəsóg, əgín na nóle aa Táán aléé koboófegeeneé ten pəŋi.

³Κέle tué na we áa waáfeda eyaa é kiguŋ yé éleé a niis né woómóŋŋí, kilumin kilúd ké kéleé káane a neáŋ niis o'tála é?

⁴Ɔmbó lé tué aa we oleé ogodéane na woómóŋŋí w'kó: “Móŋŋí pəŋ nkuúliogi kiguŋ ké kéleé na we a niis,” kəwəd lé kilumin kilúd ké kéleé a niis neáŋ, o'talan əé?

⁵Yóŋŋéná pusú wɔnó we! Yaŋ ogoóliogi kilumin ké kéleé a niis neáŋ, áay waalen kodé'teganan agele lé úliogi kiguŋ ké kéleé a niis né woómóŋŋí.»

Nkə aa ŋŋəneá yaágele na pəŋjəŋ é

⁶«Podeyé'ken na pobo, nkə ké kéleé kifúŋiəŋ, pólen koboyágasene agobonóma. Poded'tágéde pəŋjəŋ páanjan pálan kenə ké pəŋəneá póleé, púəgí'ten agá.»

Ɔŋŋəŋəŋ, Sunəən, kədədan a udíyoog

(Lók 11.9-13)

⁷«Ɔŋŋəŋəŋ, páaboyé'ken. Sunəən, pəwəŋ. Kədədan a udíyoog, pəəbuúbuən.

⁸Κέle lé, nyó ɔgəŋəŋ, páamoyé'ken. Nyó əəguunə, ɔwəŋ. Nyó ɔgədəd a udíyoog, pəəmuúbuən.

⁹We oyaán a ondəŋ wáanjan aa oleé ogele lé, mɔn waan ama'kogoyóŋəŋ yoom é kone, ómoyé'ken agá nedáan é?

¹⁰Ɔmbó lé eyég ómoyé'ken u'kud é?

11 Pəŋi pá poleé lé pole pebé pé pɔɔd, podeóɔɔ agaá'ke keé'ken yoom yé élee ebé na pɔɔn pááŋan, peney péség anéén na Se waanhan nyó aleé a mɔen é! Nyólé ale ogolɔb lé adeáɔé'ken yoom élan na pá páamoyóɔɔɔn ɔ!»

Ξειε na sóɔg nkə ké we waányóɔɔɔn lé pélee na we

(Ló'k 6.31)

12 «Náan, “Nkə kiim ké we oleé waányóɔɔɔn lé pɔsóg pélee na we, eelee ten náan weényóamɔéd na pólé”. Táá nkə ké pecem pé Moyíis pélee agebeyáa'kanane a kéeg, ɔmbó ten ké palɔege' pebán pá Táán páyébedeánáne.»

Pungé póbaan

(Ló'k 13.23-24)

13 «Sódóɔn yé a udíyoog wó ólee ommóɔmóse lé ngá yé mɔɔd éñnim a yélee ele mbubéñ, udíyoog wáéñ o'roangás. Piñ aa pálee éɔɔsiəd ngá yéey.

14 Kɔmɔéd lé ngá yé yaáɔeen na mɔɔd a ɔlaa, ele ngá yé elee mmóɔmóse, udíyoog ten wáéñ ommóseán. Pá pálee éɔɔyóəñ yélee pódeóɔɔ piñ.»

Kied kélan, kíəguum ten modámádám mólan

(Ma't 12.33; Ló'k 6.43-44)

15 «Ló'kódɔɔn na palɔege' pebán pá penya'. Pálee éɔɔiim a udi wááŋan wɔnó pɔɔn pá todóm, kɔmɔéd lé a ntém yɔɔɔɔn a kaade pálee pongɔ'.

16 A niésiəd neóɔɔn aa polée koboólenyé. Pádeáɔésa muliómíliómí a eɔɔlá, pá'késa ten pe'pɔmá a kilijidiñ.

17 Kied kiim ké kélee keɔe' kíəguum modámádám mó mólee mɔɔe'. Ké kéabany kíəguum ten modámádám mó móabany.

18 Kied kélan kídiéguum modámádám mó mobé. Ké kéabany kídiúm ten modámádám mólan.

19 Kied kiim ké kídiéguúmí modámádám mólan, kéagaásom, páság kodageɔe a yug.

20 Náan aa kélee lé, a niésiəd neóɔɔn aa polée kolenyé palɔege' pebán pá penya' póob.»

Na kosɔɔɔ na keele

(Ló'k 6.46; Ló'k 13.25-27)

21 Náa Yésus ɔnó kómú na póle: «ɔdeóɔɔ unɔim nyó aleé éɔɔsəə lé “Sédúk, Sédúk áa” alée kosódée a Nelaame' né a mɔen, ndóo. Nyó alée keeleé penyóɔɔn né Se waam nyó aleé a mɔen áa alée kosódée a néle.

22 Ná wɔs ó peɔɔm ólee kiim éɔɔiɔí, piñ aa pálee ke'téaneé pónó na me: “Sédúk, Sédúk! Adé a niñ neáñ áa teyéee alɔege pebán pé Táán a? Adé a niñ neáñ áa teyéee ageelane mangán, teáñéñññ məñun má mabé á?”

²³A keneη kέεg aa me ndéé kubuyúlisinií na pólé nyó'kó: «Pə̃ni pá poágeelane kəbé, liógoon a udi wáam, nteboóleηen»»

Noáde' noádeé kaáwáag a kegon

(Ló'k 6.47-49)

²⁴Yésus aáság kubuúsiədin nka'tén yéene, ɔnó: «Nyó amóób nkə kέene ké mbésəə, áyeεle nkə ké kέléé a tɔgέé tóod ale wɔnó mɔɔd wo nsij nyó yeéwáag noáde' nuəη a kegon.

²⁵Ná tɔ́ tuídəəη, puní puáyəəgəη, piənduη pímésúgínəə kɔ, pigud peáfema kɔ na toen, núdi'kəəbugig lé nóyέe nogónáán a kegon.

²⁶Kɔmɔéd lé nyó amóób tɔgέé tóam, adiele nkə ké ndéé əgusəə kɔ, nyóon ale wɔnó kiyəg ké mɔɔd ké kέéwáág noáde' nuəη a ɔsáyén a mɔen.

²⁷Ná tɔ́ tuídəəη, puní puáyəəgəη, piənduη pímésúgínəə kɔ, pigud peáfema kɔ na toen, noáság kudəəη a nsí bgulum, nuəbumbúg nuim.»

Táan ayé'ken pebán piim a ombɔg á Yésus

(Məl 1.22; Ló'k 4.32)

²⁸Ná Yésus yeémán keé'kenan ndəb nán, ungim yeéləb unu' ongás əgəwúunəni na wóow ombod ógaa'kanane

²⁹lé nea'kanane' niəη néde'kéε wɔnó né paleη pecem, néyέe a né mɔɔd nyó aleé na nelaame' a ombɔg.

Ma'téas 8

Yésus ayóome mɔɔd nyummú nyó ayéε abany nkún

(Məl 1.40-44; Ló'k 5.12-14)

¹Wɔnó ná Yésus ayéε əgiim əsuu o'kon, ki'túú ké pɔɔd keáság kiim kímuyəəη.

²Nán aa mɔɔd nyummú ayáyé'ténéé a eba yəəη. Mɔɔd ogo nyóon ayéε abany nkún. Yiídəəηəη Yésus a udi na əndu, ɔnó na nyólé: «Sédúk! Oma'kɔnyəηen, ole ogenjoóme, nkún yaam yeeman.»

³Yésus aáság kudəəmini ombɔg, ɔdɔ́bed mɔɔd, náa ɔnó na nyólé: «Éεe, mbányəηen, nkún éman na we ááá!» Əgín ten kɔ áay a keneη kέεg, nkún yəəη yaáság koman.

⁴Náa Yésus ɔnó na nyólé: «Nuη unu' wáəη kəηe', ode'téane na mɔɔd nkə ké kémasánéé. Tod agá ogoóloodi na payaagane' pefony, wéεle kefony ké Moyiis yiísəə əguloodi na ungim lé kobany koáη koá'koman»

Yésus ayóome u'kudin o sónjaa yimmú yé nkóon

(Ló'k 7.1-10; Səa 4.46-54)

⁵Yésus yeédéemen ageen a Ka'pelenáyum. A nesɔd néen, nkúm ε ki'túú ké pasónjaa ə'tin á'taan yimmú yaáság kiim. Eyémoyóśóglónéé

⁶Yónó: «Sédúk! U'kudin waam nyummú ale ongeémmeñenáán a noáde', ale abany na toen, ɔgɔlégésan.»

⁷Náa Yésus ɔnó na nyólé: «Oo'ó, ndəəgiim amoyóóme.»

⁸Nkúm ε ki'túú ké pasónjaa yéey yaáság kuúlisini na Yésus yónó: «Sédúk! Ntiigin nyóone lé óɔɔd a yooɔ yaam, səə əgín nɔgée noáj númu' ná u'kudin waam yóɔy,

⁹lé əgín meényóamɔéd nyóone, nde na pəsédúg pá páleé age'kɔmɔn. Nkóodi ten pasónjaa pá me ndeé ago'kɔmɔn. Nyó mbádóm, aageen. Nyó mbóódɔn, əgiim. Mba'kodéane na nyummú lé yéen ageele yoom yéene, aageen ageele.»

¹⁰Ná Yésus ayóób tɔgée tóod; yeényóga kéfólé na mɔɔd nyóon. Náa ɔnó na pɔɔd pá páyéε əgiim pémuyəən: «A fólób, ndabodéane nyɔ'kó: Ntétála mɔɔd ɔmbó úmmu' a nigúu né Éselayel niim, nyó yaágénéé o'to na Táán wɔnó mɔɔd nyóone.

¹¹Kólé aa ndábodéane lé piín páleé kiim pádéeman lé na pá a noá nó ánde wɔs wəəgiim ódéeman, na pá a noá nó ánde wáageen ageémehən, əgiimən a keseen ké a Nelaame' né a mɔen. Páléé kone keseen kéeg ondáj na Ábelaam, na Ésag, na Yá'kɔb.

¹²Kɔmɔéd lé pəñi pamɔéd pá poleé pɔón pá a Nelaame' né a mɔen, páleé koboodo a táán, a mbin a kaade. Poléé keen kógɔɔg əgín mandee na mandee, əgín pəgeɔ kaágáma.»

¹³Náa ɔnó na nkúm ε ki'túú ké pasónjaa yéey: «Tod a we noáde' á! Nkə kéeg ké uməlítíníí, keáyéele á!» Əgín ten a keenej kégo kéeg, u'kudin wo nkúm ε ki'túú ké pasónjaa ə'tin á'táan yéey aáság koom.

Yésus ayóóme ηηίin ε Πίε

(Məl 1.29-31; Lók 4.38-39)

¹⁴Yésus ayéén a nó Πίε, aáboan kɔ lé ηηίin ε Πίε yiíngi, ale agoyáa.

¹⁵Aáság kodam əmuúgumin a ombɔg, ɔ'kéed cacala', əndigi ayáa kəmmú, aáság kodéemen əgiim aboyáaben.

Yésus ayóóme pabámbany piín

(Məl 1.32-34; Lók 4.40-41)

¹⁶Na niób, pəyíimən kɔ áay na éfólé é pɔɔd pá məñun má mabé máyéε əguyəbi. Yésus ayéε agoñéñəñə məñun má mabé móom əgín na nɔgée nó nóyéε agolon a unu' wəəñ: Ayóómáne ten pabámbany piim pá páyéε kɔ áay.

¹⁷Taa, náan aa nkə ké Esayíi, ɔndɔgeɔ' pəbán o Táán yiíséé, kéyáás. Yiíséé ɔnó: «Yeényáñen pəném piés, əməyəélúu mabámbany méés»

Nyó aányóñen kuyəən Yésus ogóodi lé

(Lók 9.57-60)

¹⁸Ná Yésus yeédála ki'túú ké pɔɔd ké kéyámoyágo'kenen, yeédeáne na paa'kan pəəñ lé páyaag nséé ε noom yéey káag.

19 ʔnden pɛcem nyummú ayáyé'ténéé a ebá é Yésus, ʔnó na nyólé: «Kelág, kenɔ kiim ké waágeen, me ndəguyəən kɔ.»

20 Náa Yésus ʔnó na nyólé: «Peyéénjém pígóodi pɛban pé péageémɛnan kɔ, pɛsag na aɲany. Kɔmɔéd lé me Mɔón o mɔɔd ntigóodi əgín ʔmbó kenɔ ké nyíngigíí o'to ageele lé nyóoyig.»

21 Náa ongaá'kan wəəɲ nyummú ʔnó na nyólé: «Sédúk ségɔɔ, yaɲ ki'ti nyéen əni se waam.»

22 Yésus ayémodeáne ʔnó na nyólé: «Ndóo, we tí pelón pínɪəɲən pelón pɛ́bɔn. Méen wínjəən.»

Yésus yéédóole kigud

(Məl 4.31-41; Lók 8.23-25)

23 Yésus yéébág a ké'kóm na paa'kan péəɲ agosan.

24 Pále anéén kɔ agoyaag a, kigud keáság kiim kédéemɛn na nɛɲo a unu': Kéyéε wɔnó kísú'kin ké'kóm a məní. Yésus ayéε ənim ɛnɔ.

25 Paa'kan páyáyé'ténéé a ebá yəəɲ, pááság kumuyóndigi, pónó na nyólé: «Sédúk óoó! Sédúk we! Tíəgú o! Ébeyóóyé!»

26 Aáság kiim yóndig. Náa ʔnó na pólé: «Tué áa poléé náan kwag kwag kwag na weéy é? Kə́lí'tini' koáɲan kúligi kudom é!» Aáság kodéemɛn kidəní'tən, aásásédɛn kigud, aásásédɛn ten puní pó noom. Kenɔ wiyy.

27 Pɔɔd páyéε əgəəwúunəni, péəgəəɲíəɲə pónó ə: «Ombod ó mɔɔd igə aa óléé náane lé ʔmbó kigud, ʔmbó noom nó ebá fiéd, muim móamoyóben əé!»

Yésus ayóóme pɔɔd pábaan pá məɲun má mabé máyéε əguyəbi

(Məl 5.1-20; Lók 8.26-39)

28 Ná páyéén əgiig nséé ε noom yé'káag, a nigúu né Pagadalɛnyéεɲ, pɔɔd pábaan pááság kiim amóoboan. Páyéε əgiim pálón a pɛnɛngɛlɔɲ. Məɲun má mabé máyéε əgubuyəbi. Páyéε agonyen kéfólé, mɔɔd angwééεε kosan a ngə yéεy.

29 Pə́bə́é kosása, pónó na Yésus: «We, Mɔón o Táán, nkə aa wəəguunə na pəsi é? Umíim lé wíim abeyáág a ntób kenɛɲ kídiiig é?»

30 Kea ké ubid ó pɔɲɔnəá kéyéε aníen kɔ áay laálá sɔɔɲ na pólé.

31 Məɲun má mabé mə́bə́é kɔ́sɔ́gɔ́lɔ́n Yésus, mónó: «Nga waanyóɲen lé óbɛɛɲɛɲ, ébɛədóm tíen ʔsɔd a ubid ó pɔɲɔnəá wóow.»

32 Náa Yésus ʔnó na pólé: «Todáan ʔsɔd kɔ.» Mááság kolon a pɔɔd póob, máméen ʔsɔd a pɔɲɔnəá. Əgín ten ná méésód a pólé, ubid ó pɔɲɔnəá wóow un gim wááság kiim wə́lɪs kó́gɔ́g a o'kon a mɔɛn, ómádágédéé a məní cuuum. Puim puəwú.

³³Ɔɔɔd pá páyéε a kinuη ké ɔɔɔneá ɔɔɔb pérégádéd na ɔ'téd ageen a pάλέεγ. Páyéén o'kaale' ó kebán ké ɔɔɔd ɔɔɔb pá mənun má mabé máyéε əguyəbi, na nkə kiim ké kέyásánée.

³⁴Náan aa pάλέεγ ngim iyíim íbugig ageen kenɔ ké Yésus ayée. Ná páyéén amóboan, páyémoyósóglónée lé ásan, adendób kέmmú áay a nigúu neóbɔn.

Ma'téas 9

Yésus ayóome kegɔd ké mɔɔd

(Mél 2.1-12; Lók 5.17-25)

¹Yésus aáság kii'kini kobag a ke'kóm agoyaag kέmmú nsée ε noom yéey káag a Ka'pelenáyum, pάλέεγ yəəη.

²Ɔɔɔd páyíim pásəη kegɔd a pe'kwág əgiim na kélé kenɔ ké Yésus ayée. Ná Yésus yeédála wɔnó ná ɔɔɔd ɔɔɔb páyáág o'to na nyólé, yeédeáne ɔnó na kegɔd kέεγ: «Me mɔɔn, nóm ɔ'tém ááá, mbəgulísin mabé mááη.»

³Ná paleη pecem pémú páyóób náan, pəbáə kəəlúluu kɔ a ntém yɔɔɔɔn a kaade, ɔnó: «Táá mɔɔd nyóone aáfánan Táán é!»

⁴Yésus yeéleη nkə ké ɔɔɔd ɔɔɔb páyéε afega a ntém yɔɔɔɔn a kaade, náa ɔnó na ɔnó: «A igə aa poleé na mafega' má mabé náan a ntém yaanηn é?»

⁵Na kodéane na kegɔd ké mɔɔd lé: “Mbəgulísin mabé mááη,” na komodéane lé: “Téemən, táηána,” kéyaán áa kéléé keféfén lé mɔɔd əsəə əé?”

⁶Oo yi! Ndəbuúloodi anéén lé me Mɔɔn o mɔɔd nkóodi toen tóone lé ndísin mɔɔd mabé a nsí yéene.» Aáság kaágase ná kegɔd kέεγ kέleé, ɔnó na kélé: «Téemən áá, siəð pe'kwág peáη, úúli a noáde' noáη ááá!»

⁷Kegɔd ηwaád, keányáηen pe'kwág piəη əguúli.

⁸Ná ki'túú ké ɔɔɔd ké kέyéε kɔ áay kέédála náan, weéy wááság kubuúgumin. Páyéε ageé'ken nugəm na Táán, a toen tóod tó amé'ken na ɔɔɔd.

Yésus yeédóηn Ma'téas lé əmuyəən

(Mél 2.13-17; Lók 5.27-32)

⁹Wɔnó ná Yésus ayée agosan, yeébóan mɔɔd nyummú niη lé Ma'téas, undəndínəən a o'kɔ wəəη ó pigólí lé ayée əgugud a kenɔ ké newáage'. Ayémódóηn, ɔnó na nyólé: «We, méen wínjəən.» Ma'téas aáság koság kodéemən əgumuyəən.

¹⁰Páyéén a nó Ma'téas. Páyéε agonéene kɔ na paa'kan pəəη, kenɔ keáság kiim əyəəg síééd lé na Pagómmanə' mag, na ɔɔɔd ten pá ɔlaa wóɔɔn óde'kéleé ɔηηe' a əngis á ɔɔɔd. Póle ɔɔɔb piim páyéε agonéene ondáη na Yésus.

11 Ná Pafaleseyéey péeédála lé ale agonéene ondán na mbod ε ποωd yéey, píñiñ na paa'kan péeñ pónó εα: «A igə aa kelág keañan kélee agonéene ondán na Pagómmanε' mag, na ποωd ten pá əlaa wóəbən ódeəgə əññε' a əngis á ποωd εά?»

12 Yésus ayóób nkə kéeg ké ποωd páyée agosəy. Náa ənó na póle: «Ποωd pá pálee panasán, fiéd na məəəəəə pó'kóodi njaan na u'kó'tonon. Pá pálee abany aa pálee na njaan na nyóle.»

13 Todáan anéén əgiyə təgéeé tó Táán tóone tó yiíséə ənó: “Nkə ké ndée anyóñen na pəñi kéle lé póen na ntém elañ. Adénjan ponyam aa ndée anyóñen lé ná poméəñyan, ndóo” Me ntiimin a nsí yéene a ó'to ó pá pálee afega lé póle pále sáád, pó'kóodi lé págase əlaa. Ndóo, mbíim a ó'to ó pá pámaléñéé lé póle pále pəele' mabé.»

Yésus yeésóyə kebán ké ésimé

(Məl 2.18-22; Lók 5.33-39)

14 Paa'kan pá Séəñ əsəgen ποωd pááság kiim aboan Yésus. Páyimuyñen pónó na nyóon εα: «Na pəsi na Pafaleseyéey tele əgumən ésimé. A igə aa paa'kan páəñ póle pódeəgə əguguminií yéle é?»

15 Yésus əyíbuyúlísini ənó na póle: «Éléə aa poá'koyag kodálaá lé məəə əlad kodən, náa pəsósəg péeñ pá ədóñən a wəñ, pəələndin ombəg a nedam, səg wəəbən nyó əlad kodən kə é? Ndóo! Náa, mədúg málée kiim má səg wəəbən adendée keeneé kəmmú kə na póle. A keñey kéeg anéén áa póle ten pálee kuguminií ésimé.»

16 Məəə ədeəgə ugusiəd kesom ké kiléə ké kewa agoləg kiwoo ké ki'tug ké kiléə na kéle. Ama'keele náan, kesom ké kiléə ké kewa kéeg kíəgəənyúlə kəság koman kusúidə kéeg káag ké ki'tug, kəság kowawag ná kiwoo kii'kini koyam agá.

17 Pádéageega ten malo' má mawa a pi'tug pé pəəəñ, ná péaman kaá'tad, ná malo' miim məəsugin a nsí, pəəəñ pelósóñ ten. Ndóo, aádée keega malo' má mawa a pəəəñ ten pé pəwa. Náan moom muim móle nyáñ nyáñ.»

Yésus ayóndége məón ó Siəyilúus, amáyoóme ten ə'kéed nyó ayée abany

(Məl 5.21-43; Lók 8.40-56)

18 Yésus ale agosəyə kə náan na póle a, nnom ε məón ó Yúden yimmú, yaáság kaáyε'tene a ebá yéəñ, yaádam ídum əndu a nsí, yónó na nyóle: «Məón waam nyó ə'kéed εá'ki'kúin əgín négəñ. Náa, ségəə méen, ómoyábegen əgín ombəg wááñ a nkó, yóndeg.»

19 Yésus yeédéemen na paa'kan péeñ, péeýéəñ məəə ageen a noáde' nuəñ.

20 Pále anéén ageen kə náan a, ə'kéed nyummú ayée kə. Ayée aá'keele pəag pəówád na pébaan na kebon mañó máamoolon másəmeg. Ayée abany edeñεε'. Ə'kéed nyóon ayáyé'téneé a ngim ε Yésus, amágóglédeé a əmbəb ó kiléə kiəñ.

21 ɔ'kéed nyóon ayéε εgusæ kɔ a ɔ'tém wééη a kaade ɔnɔ: «Mba'koyag kodóbéd ombó εgín kiléé kiéη, mbóɔy.»

22 Yésus aáság kaágase, aádála ɔ'kéed, náa ɔnɔ na nyólé: «Íyowó! Nóm ɔ'tém ááá! Omóɔy lé omáág o'to na me!» Ɖgín ten na yiísáé náan, kobany kó ɔ'kéed nyóon koáság koság koman kɔ áay, kum a nsí.

23 Yésus aáság keen εgiig a nó nnom ε mɔɔd yéey. Ná ayéén εgiig kɔ, yeébóan kenɔ kéle náan, pɔɔd p'éεg'ényug, pago tudæ páago tudæ.

24 Náa ɔnɔ na ungim: «Lónáan, póen! Moóngaa ombódóm nyóone ɔdeógɔ u'kuén, ale agá a enɔ.» Ná pɔɔd páyóób náan, p'éb'éé agá komoóηɔɔ.

25 Ná p'éémán kolóne ki'túú ké pɔɔd kéεg kiim, Yésus aáság kosɔd a yoog, aádam εgumin ombódóm nyóon a ombɔg, aáδέέμεν ηwaaád!

26 Mbán yaáság kolam nigúu niim.

Yésus ayóóme powongwóg pábaan

27 Ná Yésus yeédéέμεν ageen, powongwóg pábaan pááság kumuyéan, p'éεgiim pému'kíηə pónɔ: «We Mɔón o Téfíd! Siæd maan na pæsi o!»

28 Yésus aáság keen, améen εgiig a noáde'. Kógóɔg, powongwóg póob pááság kiim pááye'tene a ebá yééη. Náa ɔnɔ na pólé: «Pumélí'tíní lé nde ogeele nkə kéεg ké poányóηen a?» Náa pónɔ na nyólé: «Ééε óo Sédúk, timélí'tíní.»

29 Yésus aáság kobodóbɔ a εngis, náa ɔnɔ: «Táán áboyé'ken nkə ké pumémuyéan a neag né poágénééε o'to na nyólé.»

30 Ɖngis yóóbɔn yááság koság komóan, p'éb'éé kodé'teganan. Yésus ayébosóyɔn na toen, ɔnɔ: «Ntenjóób lé poádeáne na mɔɔd nkə kéene ké kémásánéé!»

31 Náa, páaman kolon, páyéε ageen εgín na niη né Yésus a unu', p'éεgiim pálwεge nigúu niim.

Yésus ayóóme mummug

(Lók 11.14-15)

32 Ná powongwóg póob páyéε pá'keen, pááság kiimin Yésus na mummug, lé ηηun wó ɔmbé óyéε na nyólé.

33 Yésus yeéηéη ηηun wó ɔmbé wóow, mɔɔd éb'éé kosɔyɔ. Ungim nyó ayéε a ki'túú ké pɔɔd kéεg yiígág. Páyéε agosɔyɔ pónɔ æ: «Wóone ombod o'! Pégo, pégo, tedé'tála yoom wɔnɔ yéene yáagaáyéεle a nigúu né Éselayel!»

34 Kebán kímú', Pafaleseyéεη pólé páyéε agá agosɔyɔ pónɔ: «Nkúm ε mēηun má mabé aa emoyé'kénénééε toen tóod tó aleé agoηéηηη mēηun má mabé na tólé.»

Maan mísiæd Yésus na ki'túú ké pɔɔd

(Mál 6.6, 6.34; Lók 10.2)

³⁵Yésus ayée əgiim ádánana a moyaa mó ə'kúu muim na a pabáleeg piim, aágeé'kenan pɔɔd ndáb a puog pɔɔbɔn pó pɛ́sɔ́gólɔ́n, aálɔɛɛ Tɔsɔm Tólɔn tó a Nelaame' né a mɔɛn, aágoómane mabámbany miim, na peném piim.

³⁶Náan aa maan méyímusíəd na ki'túú ké pɔɔd kéeg ké ayée agodé'teg. Maan méyímusíəd na pólé lé páyée pə́lísə́n, pɔɔmɔ́n wɔnɔ́ todóm tó tódeɔ́ɔ na sédúg

³⁷Náa ɔnɔ́ na paa'kan pə́ə: «Pígólí pé nibug péle piín a pɔ́lɛm, náa pə́gud kɔ pódɛɔ́ɔ piín.

³⁸Pɔ́sɔ́gɔ́ɔn mɔɔd o moom lé yíim ádom pɔɔd a nibug nién agaáyen náan.»

Ma'téas 10

Ʋɔ́n pá ma'tom pá Yésus aa pónɛ lé

(Mél 3.16-19; Ló'k 6.14-16)

¹Yésus yeédɔ́ɔn paa'kan pə́ə pá pówád na pábaan, aáság koboyé'ken toɛn tó kɔɛn mənun má mabé, na tónɛ lé mɔɔd ale abany páyemoyóóme. Nyó aleé na keném, páyeele lé kéman.

²Táá əngiɔ́ á ɔ́n pá ma'tom págo pá pówád na pábaan aa yéne lé: O na o'to na o'to ayée niin lé Simɔ́ɔn nyó páyée agodɔ́ɔn ten lé Píe na mónɔ́í Əndələə, na pa Séag pólé na mónɔ́í Séan, ɔ́n pá Səbədəə;

³na Filíib, na Pə'tələmí, na Tómas, na Ma'téas, ɔ́kómmane' mag, na Séag mɔ́n wo Əlifəə, na Tadəə;

⁴na Simɔ́ɔn ten nyummú, ɔ́nɔ́nə' pɛbán pé nigúu, na Siudáa Əsə'kaleyóod nyó yeéleg Yésus.

O'tom wó Yésus ayé'ken na ɔ́n pə́ə pá ma'tom

(Mél 6.7-13; Ló'k 9.1-6)

⁵Nto yéey yówád na ébaan, Yésus ayéboyé'ken o'tom. Agɛɛn kóɔbɔn, ayéboyáágánan a ntóɛn ɔ́n: «Ná pɔ́andageɛnɛé, pɔɔɛnjéɛnan a pɛnɔ́ pé pɔɔd pá pándɛɛnɛé Táán páleé. Pɔɔsɔ́d a páleeg e Pasamale'téɛn ɔ́mbó mmu'.

⁶Pónɛn agá a pɛnɔ́ pé ɔ́n pá Yúden páleé. Pále wɔnɔ́ todóm tó tuíním.

⁷Púim póɔɛɛ na ngé na ngé lé Nelaame' né a mɔɛn neánde ndúmi'.

⁸Mɔɔd ale abany, póomoyóóme. Puónɔɛɛnɛ pelón. Mɔɔd ale abany nkún póomóɔɔɛn yéle, pɔ́nɛ́nɛn mənun má mabé. Me, mbáboyé'ken pə́nɔ́ a náan iyó, pə́nɔ́ ten pɔ́'kenan na pɔ́sɔ́g náan iyó.»

⁹«Pɔ́andageɛn, pɔ́disíəd ɔ́mbó kóol, ɔ́mbó mɔ́nɛ, ɔ́mbó əgín ndóla' pɔɔɛnjáyáágéé a pɛbalé.

10Podenjabónénáá moom wónó pebalé pé ongen, piléó pébaan pébaan, pabalábá a ambaan. Ǿmbó o'tón pudisiéd lé unгим nyó aléé ageele pigólí, ogóódi lé yósósed ombog a pélé.

11A pálezeg ngim na moyaa mó ə'kúu muim mó puégiig kə, Uunəən koleη mɔɔd nyó aléé ugubuúsiəd kəηe'. Púləndin kə sú'téé a wós wó poádéemen áay agosan.

12Yoog yé pósɔd a yélé, púsoyidi pɔɔd pá páléé kə pɔɔ'kó: "Uηóón wéen na pəηi áá!"

13Pɔɔd pá a yoog yéey pəmə'kəəli'tini kubuúsiəd, uηóón wááηan wáageen na pólé. Náa, páma'kosáηene kubuúsiəd, póyeeen na pisoyidi' peáηan pé uηóón.

14Pumə'kiig a yoog yimmú, oó lé pálezeg yimmú náa pədibuúsiədinií kə kəηe', pánnyóηen ten ɔmbó lé póob nkə ké poáɔeηe, lónáan, pósan. Poándaasan, puégidə ummúndúη wó a ambaan yááηan.

15Ndabodéane a fólób lé, a wós ó peyɔm, Táán adendéé kolaη konyéneen pɔɔd pá a Sodóom na Kɔmóɔl wónó ná aléé konyéneené pɔsóg pá a pálezeg yéey.»

Yésus ale əgusəə kebán ké ntób yé eléé kiimií

(Mél 13.9-13; Ló'k 12.11-12; Ló'k 21.12-19)

16«Taa, me mbáboodóm wónó todóm a kegaágade ké pəηəηúug; áléndəηéan wónó nkud áá! Egom fiéd wónó piem áá!»

17«Ló'kódɔɔn oó! Pálezé keen na pəηi a puog pó peyɔm. Pálezé kobobáam a puog póbɔɔn pó peśsógólón.

18Pálezé kubudəniηi a peyɔm a udi ó pongómena' na a oó pu'kúm a kidíídí kéam. Poléé ke'télemeen mbaasó a udi wóɔɔɔn na a oó pandeη Táán.

19Ná pálezé keeneé na pəηi a puog pó peyɔm, podeyáságémáá nkə ké puésəə kə na tué áa poágaánɔna, ndóo. Tɔgée tuim tó tóléé kubuyíminií lé púsəə a keeneη kégo kéeg

20Uηun ó Se waəηan aa oléé koboyé'keneé tólé lé púsəə. Tódendéé keen tɔgée tó pomáyééηénéé pəηibáamɔéd lé pósɔyɔ.

21Kéléé keen a keeneη kéeg lé: Móηηí wo nsun mmu' aaleg móηηí wəəη wo nsun mmu' lé pá moyóon. Se a mɔón áyeele ten náan yoom ímu' na pɔón, pɔón páyaágasene ten pase póbɔɔn lé ná páboyóóna.

22Ungim aléé koboóbeneen a kidíídí kéam. Náa, we nyó oléé kubisií ongoó sú'téé a neman, we nyóon aa Táán aléé kogoyóyéé.

23Pálezeg yé pálezé koboónɔeyéé a yélé, pósan, póen a yeendéη. Ndabodéane a fólób lé podendéé kodáηana, póyaála'te pálezeg ngim e nigúu né Éselayel ná me Mɔón o mɔɔd ntínjím.

24 Ongaa'kan ɔmbó úmmu' ɔdeǔgɔ ogobá'kanan kelág kiéŋ. U'kudin ten ɔmbó úmmu', ambá'kánan sédúg wəəŋ.

25 A onga'kan, kíəguunə əgín agá lé yéen wɔnó kelág kiéŋ, u'kudin áyeeen wɔnó sédúg wəəŋ. Páɡále agodónɔn mɔɔd ɔmmɔéd nyó aléé lé ale mɔɔd o noáde' pónó "Pélésəbul", penen péség anéén na pá páleé agá lé pále yoog yəəŋ ε pɔɔd!»

Podé'támmána yoom na yoom

(Mál 8.38; Lók 9.26; Lók 12.2-9)

26 «Podé'támmána yoom na yoom lé, yiim yé éyée a nuníb élée kolon táán. Yé élée agaáyéele a pɔség, páleé koleŋ.

27 Nkə ké ndéé agobodéane a mbin a kaade, todáan əsəə kélé a táyááŋ. Nkə ké pámbodeáne a edɔɔge, póbag a kebon a mɔen, pólɔege kélé.»

28 «Podé'támmána pá páleé lé, páagoon mɔɔd, náa pádeá'ke koon edáányé yé élée na nyólé. Tammánáan agá Táán nyó aléé lé, aagoyóon we mɔɔd, áyoon ten unun wááŋ, áadageɔde wólé a yug yé egóón.

29 Adé pále agoleg mólundúún móbaan a síisi mmu' əə? Kɔmɔéd lé ílundúún əgín ɔmbó ímu', édeǔgɔ ígunim, Táán andeŋ.

30 Penen péség anéén na pəŋi pá aáleŋ ɔmbó na tuyəəŋ toáŋan ké tóség áa pugódíí o'to.

31 Podé'támmána anéén yoom na yoom. A əngis á Táán, pəŋi pomááyen mólundúún muim.»

32 «Nyó aléé kinjəəgídənií a udi ó pɔɔd, ɔsɔɔɔ lé nyólé ale waam, me ten ndéé kodélem a udi ó Paabá nyó aléé a mɔen, əgusəə lé ale waam.

33 Náa, nyó aléé ki'təmií a əngis á pɔɔd, me ndéé kumuú'təm ten nyólé a udi ó Se waam nyó aléé a mɔen.»

Adénjan unjón áa mbíim agaag a nsí, pedá aa mbíim ədəəŋi

(Lók 12.51-53)

34 «Podéféɡ lé kiwiiyi' aa mbíim agaag a nsí, ndóo. Ntiimin na kiwiiyi', pedá aa mbíim na péle

35 lé mbíim ageele lé se a mɔón ásaaleg na mɔón wəəŋ, ηŋí a mɔón ásaaleg ten na mɔón nyó ɔ'kéed, ɔmbó ten ηŋíin ásaaleg na o'kán ó mɔón.

36 Pɔɔd pá a yoog yaan ε pɔɔd aa páleé kogoónɔeyéé pedá»

A kóone lé úyəəŋ Yésus, ugóodi lé wásəŋene wəényóamɔéd

(Mál 8.34-35; Lók 14.26-27; Lók 9.23-24)

37 «Nyó aányónen se wəəŋ, ɔmbó lé ηŋí wəəŋ agosan wɔnó ná ogódíí lé yénnyónen me, nyóon ɔdeǔgɔ nyóone lé mmoyáág a ondán wáam. Nyó aányónen ten mɔón agosan wɔnó ná ogódíí lé yénnyónen me, nyóon ten ɔdeǔgɔ waam.

³⁸Nyó ədiə́lúlinií ɔmbásá wə́əh əgiim yínjəən, nyóon ɔdeə́gɔ waam.

³⁹Nyó aléé kuunə lé yə́gə'kəəhəni ɔlaa wə́əh, nyóon aléé ko'təh wólé. Nyó aléé ko'təhəé ɔlaa wə́əh a kidíídí kéam, nyóon aa aléé keeneé na ɔlaa ó penəh piim.»

⁴⁰«Nyó əmə́busiəd pə́hɪ kə́hə', me aa əmísiəd náan kə́hə'. Nyó əmísiəd me kə́hə', ə́siəd ten anyóon nyó əyíim yé'tom.

⁴¹Nyó ə́siəd ɔndə́ge' pəbán o Táán kə́hə' lé ale ɔndə́ge' pəbán o Táán, nyóon aléé keen na pesáábón pé péleé pé palə́ge' pəbán pá Táán. Nyó ə́siəd mɔɔd o sáád kə́hə' lé ale mɔɔd o sáád, nyóon aléé kə́hə pesáábón pé péleé pé pɔɔd pá páleé sáád. A fólób, ndabodéane lé

⁴²nyó aléé keé'keneé ɔmbó əgín mayaa má məní má kə́hə náane sɔɔh na eyaa é moóngaa wɔ́nó yéene a o'to wóone lé éle onгаа'kan waam, nyóon adəndéé ko'təh pesáábón piə́h.»

Ma'téas 11

¹Ná Yésus ayéə aá'koman kodéanane pəbán péeb na paa'kan pə́əh, aáság kodéemən áay ageen a páleeg yəndéh yé a kenɔ kéeg, ageen agaa'kanane pɔɔd, áaboóləgeene Tɔsɔm Tólah.

Séah ɔsəgen yéədóm pɔɔd a nó Yésus

(Lók 7.18-35)

²Kógóɔg a yoog ye njaan yé ayéə a yéle, Séah ɔsəgen pɔɔd ayóób nkə kiim ké Məsíi ayéə əgiim yéele, aáság kudə́əmini paa'kan pə́əh pə́mmú, ɔnó na pólé, péen amoóboan, pə́muɔ́hən pónó:

³«We áa oléé Məsíi ogo nyó teleé agobóhəhən oóm, wəndéh ale ngim é?» Paa'kan póob pááság keen. Ná pə́yíig kɔ, pə́yímuɔ́hən náan.

⁴Əyíbuyúlísini ɔnó na pólé: «Todáan adéane na Séah nkə kiim ké poádála, na nkə kiim ké pomóób.

⁵Táá powongwóg pándadé'teganan, pɔɔd pá peném páaleh kodə́həhəhə, pá páyéə abany nkún pánde pə́hə', pɔ́lónɔ́g páagoóbanan, pelóh péagoóndegən, Tɔsɔm Tólah tóagaáləge a nó mɔ́sógasógá

⁶Kə́hə' na nyó adəndéé kudə́həhə kə́li'tini' a o'to wáam ó!»

⁷Ná pɔɔd póob pá Séah əyíim ádom páyéə pá'keen, Yésus ə́bə́ə kosɔɔɔ kebán ké Séah ogo nyóon na kí'túú ké pɔɔd pá pə́yíilin kɔ áay, ɔnó: «Ná poyéə ageenan a kenɔ ké kifə́lón ə́ə, nkə aa poyéə ageen adé'teg kɔ é? Niob né ɔfəfem óyéə əgunyigəh ə́ə?»

⁸Ndóo. Nkə anéén áa poyéε ageen adé'teg kw é? Mɔɔd nyummú nyó yíínígin pisig pé piléé é? Ɖmbó ten, lé mbod ε pɔɔd yé yéǵǵéńńígen piléé pé mɔɔné wɔnó péεb, a puog pó pu'kúm áa páleanéé.

⁹Náa, nkə anéén áa poyéε ageen adé'teg éé? Ɖndɔεge' pebán o Táán á? Eéε, ndabodéane lé nyólé. Amááyen kɔmɔéd Ɖndɔεge' pebán.

¹⁰Kebán ké Séaη ogo nyóon aa kíyédíléé a kála'ta' lé Táán ɔnó: "Taa, mɔɔd waam wo o'tom anyóon mbáyan ádom a udi wááη lé yéεn əguúbuənin ngó"

¹¹Ndabodéane a fólób lé: Úmmu' na úmmu' nyó əmábińńí a nsun ye ɔ'kéed ɔdeǵɔ nyó amáábégen Séaη Ɖɔɔgen pɔɔd ombɔg a o'to. Kɔmɔéd lé a Nelaame' né a mɔen, ɔmbó əgín isúgəni' ngim émámoyááyen.

¹²Əǵǵéǵé a keney ké Séaη Ɖɔɔgen pɔɔd yeéǵǵé Tɔɔm, əgiim əgiig néǵɔη, Nelaame' né a mɔen néyéε a pedá. Panɔεye' pedá páε əguunə kusiaɔd nélé.

¹³Palɔεge' pebán pá Táán piim, na nkə ké kéléε a peɔem pé Moyíis, kéésóyo kebán ké a Nelaame' né a mɔen, kéǵǵé a niǵǵé, ageen əgiig a keney ké Séaη.

¹⁴Nyólé ogo aa aléε Eléas nyó pííséé lé aléε kimbuúlini, ná puméǵí'tíní.

¹⁵Taa, we nyó oleé na ntóey εgoob, óyoob!

¹⁶Náa, na áne aa nfeǵéε ɔseg wóone ó néǵɔη aáη! Páε wɔnó pɔómbaa pá páléε pəǵndínéən a pedom, páasásanane ɔǵéé, pónó:

¹⁷"Teyéǵogéen kubin a nudəə, pumbín! Tiédéəmíni mandεε, podeáléǵé!"

¹⁸«Kéle lé, ná Séaη əyíim, ayéε annéene, aηǵó! Pónó "O'to wéəη wánde ɔmbé".

¹⁹Mɔón o mɔɔd éé'kiim. Nyólé ale lé aáne, aáηo. Pónó "Pɔádála é, ale na kenienién, na kenəéəǵéen! Ale a nesóg na Pagómmane' mag, na peɛlane' mabé!" Náa, a niεε' niəη áa pɔɔd pééǵéη lé nsiy ε Táán εε sáád.»

Yésus ɔnó maan na páléεg ngim yé εde'káǵaǵéé o'to na nyólé

(Ma't 10.15; Ló'k 10.12-15)

²⁰Yésus əǵǵéε kosɔɔɔn pɔɔd pá a páléεg ngim yé mangán miíη máyáyéǵéǵéε kw. Ayéε agoboósɔɔɔn a mased móbɔn lé páde'káǵase ɔlaa wóbɔn. Yiíséé ɔnó:

²¹«Maan na we Kɔlaséey! Maan na we Pedsáyída lé mangán má máyáyéǵéε a pəηi, máyáyéǵéεεe náan a Tíil na a Sedóɔη ná pɔɔd pá a pabaléεg pɔob páyééε ɔndeε kǵǵɔg kala', péǵǵéǵéε kidí, pámáǵase ɔlaa wóbɔn!

²²Kólé aa ndábodéane lé a wɔós ó peyɔm, Táán adendéé kolanη konyéneen pɔɔd pá a Tíil na pá a Sedóɔη wɔnó ná aléε kobonyéneεε pəηi.

²³A we Ka'pelenáyum, waafeg lé páléε kogobáǵede sú'téé a mɔen á? Ndóo, páléε kuguúsuuli a píid lé mangán miim má máyáyéǵéε a ambaan yááη máyáyéǵéεεe náan a Sodóom, ná páléεg yéey iligi a ɔlaa sú'téé na néǵɔη ké

²⁴Κόλέ aa ndábodéane lé a wós ó pɛyɔm Táán adendéé kolaŋ konyéneŋ pɔɔd pá a Sodóom wɔnó ná aléé kogonyéneŋéé wɛ.»

Μέnaan, púoyig a εβά yáam

(Ló'k 10.21-22)

²⁵Eyaa é keŋeŋ sɔɔŋ a ngim yéey, Yésus yiísiád tɔgéé ə́bβə́ kosɔyɔ neŋo a mɔen, ɔnó: «Pisoyidi' na wɛ, Paabá, Sédúk wo nsí na mɔen! Nkə ké oyóségen na pá páleé afeŋa lé pólé pále na nsin, pááleŋ agaáyen pɔsóg, oyáséneŋ na pá pə́əgə́siəd wɔnó muyəŋjə́g.

²⁶Éé Paabá, náan aa kíyigugə́mmi lé wéele a kɔdéé ɔ'tém koáŋ.

²⁷Mbáa ayényeé'ken muim a ɔmbɔg yáam. Mɔɔd ɔdeógɔ kɔ nyó aáleŋ Mɔón ná késáneŋ ə́gín lé Mbáa nyólényóəsín. Mɔɔd ɔdeógɔ ten kɔ nyó aáleŋ Mbáa ná késáneŋ ə́gín lé Mɔón nyólényóəsín na pá aányóŋen lé ə́buúloodi Se.

²⁸«Pə́ŋi piim pá poá'kodɔmeé, pə́ŋi pá ponyáŋénénéé kenó ké kémáboónyóŋ, ménaan ná ndéé, ndaboyé'ken kioyig.

²⁹Puə́li'tini me kenó, pɔsɔd a me sugúlu'. Me, nde na ɔ'tém ó kiwiiyi', nteágaábágede. Na me, modáányé moáŋan móageen na kioyig

³⁰lé, sugúlu' yaam edeógɔ nnasáŋ, kenó kéam keféfen.»

Ma'téas 12

Tuə́ áa mɔɔd aadéé lé yésiad wós ó kisúgi'

(Mál 2.23-28; Ló'k 6.1-5)

¹Wós ó kisúgi' ké Yúden wúmmú a ngim yéey, Yésus ayéé agosan yé a malém má ngə́ŋ. Njaan eyéé abany paa'kan pə́əŋ. Wɔnó ná páyéé agosan kɔ, pə́əbβə́ kosɔléla nto ye ngə́ŋ, páane

²Ná Pafaleseyéŋ péédála náan, piíŋiəŋ na Yésus pónó ə́ə: «Waádála nkə ké paa'kan páəŋ páleé ageele ə́? Adé kéle kecem lé péele náan wós ó kisúgi' ə́!»

³Náa Yésus ə́buyúúlisini ɔnó: «Podə́mbana nkə ké Tə́fid na pɔsóg pá páyéé na nyólé, páyééle wós wó njaan eyéboobány ə́?

⁴Kebán kéene wɔnó ná yeésód u'kóó ó Táán, ə́siəd peléed pé péé́fɔnyen Táán, pááne pólé piim na pɔsósóg pə́əŋ ə́? Kɔmɔéd lé pə́di'kóogóodi toen tóone lé páne moom móom ə́ə? Adé moom móom móyéé kecem lé mɔɔd wendə́ŋ adenné ná késáneŋ ə́gín lé payaagane' pɛfɔny pólə́bβə́sín ə́?

⁵ɔmbó a pɛcem pé Moyíis ten o', pode'káabana kɔ lé payaagane' pɛfɔny pól'kóodi nsóó lé pále ə́gud a *Témpel* wós ó kisúgi' ə́?

⁶Kebán kímu', me ndabodéane lé, nyó amááyen *Témpel* ale kɔ áane.

⁷Ρογόβεν κωηε' nkə κέενε κέ Τάάν γιίσεό τόν: Nkə κέ ndé anyóηen na pəηi κέλε lé póen na ntém eləη. Adénjaη ponyam aa ndé anyóηen lé ná poméφnyan Náan podé'κέε αγέ'ken nsó na pɔɔd póone pá pádieleneé yoom yé ebé.

⁸Λεηάαν lé με Μωόν ο μωɔd aa ndé nkúm ε kisúgi'.»

Yésus ayóome μωɔd nyó ayéε abany εyɔge'

(Mél 3.1-6; Ló'k 6.6-11)

⁹Yésus aáság kodéemen, améen τσɔd a yooγ yɔɔbɔn ε peósóglón.

¹⁰Náan aa μωɔd nyummú ayéε κɔ a yooγ ε peósóglón, ombɔg úmmu' u'kuén. Náa Pafaleseyéη pónó na Yésus: «Ngóó, pále págoóme μωɔd wɔs ó kisúgi' ə?» Páyimuyíəη nán lé ná póηη egom égomosómen lé ale ageelane κɔbé.

¹¹Yésus əyíbuyúlísini τón na pólé: «Oyaán úmmu' a ondán wáāηan aa aleé ogeen lé ale na nodóm nuéη náa nuédáəη a nié wɔs ó kisúgi', óɔɔb lé adeálonε nólé ə?»

¹²Άνε úmmu' a ondán wáāηan aa aleé ogeen lé, ale na nodóm nuéη náa nuédáəη a nié, óɔɔb lé adeágeen alóne ə? Kéma'keen nán na nnyam, peneη péség anéēn na μωɔd nyó amááyen yélé! Pεcem piés pémaβeyé'ken anyóon filí lé tíεε κωηε' wɔs ó kisúgi'!»

¹³Náa τón na μωɔd nyóon: «Téémíni ombɔg.» Μωɔd aáság kudáəmini ombɔg, wánde κέληη wɔnó wó óde'κέε agobányéé.

¹⁴Pafaleseyéη pá páyéε κɔ áay pááság kolónan, páméen agonyed egɔny yóɔbɔn yé egóon əguunə pungá, tuá áa páléε págeεε agomoyóon.

Yésus ale u'kudin nyó Táán əyíyid

¹⁵Ná Yésus ayóób nán lé pá'keen amoyóɔɔgeεε, aáság kodéemen áay, aásán. Éfɔlé é pɔɔd íyimuyéəη. Ungim nyó ayéε abany, Yésus ayémoyóome.

¹⁶Ayéboyáágánan mbaη, τόν: «Ná poándageεeneé, podeyé'kwaəηε.»

¹⁷Kéyáyéléé nán lé ná nkə κέ Esayíi, τndɔge' pebán ο Τάάν γιίσεό, κέas. Yiíσεό lé:

¹⁸«Τάάν τόν: Taa u'kudin waam nyó njíyid aa nyóone. Ale waam wo τ'tém. Nde na τonyóg na nyólé. Ndamoyé'ken Uηun wáam. Aléε κɔɔgeεε mɔnɔη lé mbé'kudónigəni pasáád.

¹⁹Adendéé kiim ásáηa na pɔɔd, ədiim ásása. Pádendéé komoyóob aásása a angag á pungá.

²⁰Adendéé kuyibənən kubúnə niob né neá'koyóμβελεδεé, ammanáne kuwíyí kius κέ yug κέ kíligí əgusúη. Aléε keenan nán sú'táə əgín aá'keεε lé pasáád pásíəd o'kɔɔ.

21 Mɔnɔŋ miim málée komena peda na nyólé»

Yésus ɔdeógɔ unu' úmmu' na nkúm ε mɔŋun má mabé

(Mál 3.22-30; Lók 11.14-23; Lók 12.10)

22 Pááság kiimin Yésus na mɔɔd nyummú nyó ayée lé nyólé na woog, nyólé mummug lé ŋun wó ɔmbé óyée na nyólé. Yésus ayóóme mɔɔd nyóon, əbábə kosɔɔ, aádé'teganan.

23 Ungim nyó ayée a ki'túú ké pɔɔd kéeeg yíígág. Páyée agosɔɔ pónó ə: «Nyóone ə, ɔdeógɔ Mɔón o Téfíd aa alée náan ə?»

24 Ná Pafaleseyéŋ páyóób náan, pəbábə kosɔɔ pónó: «Póləsəbul, nkúm ε mɔŋun má mabé aa emoyé'kénénée toen tóod tó alée agoŋéŋŋŋ mɔŋun má mabé na tólee.»

25 Náa, Yésus yeéleŋen mafega' má páyée na mólé a ɔ'tém. Náa ɔnó na pólé: «Nígúu niim né pɔɔd pódéógɔ unu' úmmu', páagaánɔye pedá pólé na pólé, néle nigúu né níəwu. Páleeg ngim, na yoog ε pɔɔd ngim yé pɔɔd páagaánɔye pedá pólé na pólé, edeógɔ egɛen yuudi.

26 Kéma'keen lé Sá'tan aŋŋŋ Sá'tan, áay lé aagaánɔye pedá nyólényóamɔéd, tuə anéén áa Nelaame' nióŋ nélee négeen yuudi ə?

27 A neáŋŋan pole afega pɔɔ'kó a toen tó Póləsəbul aa ndeé agoŋéŋŋŋ mɔŋun má mabé, pááŋŋan pɔɔd oó', a tó áne aa pólé pálee agoŋéŋŋŋ mólé ə? A niie neɔbɔn néen, póoloodi pólébáamɔéd anyóon lé pole na nsó.

28 A fólób, a toen tó ŋun ó Táán áa me ndeé agoŋéŋŋŋ mɔŋun má mabé. Póleŋ anyóon lé Nelaame' né Táán niə'kiim əgiig ná poleé.

29 Mɔɔd na mɔɔd ɔdeógɔ ogosɔd a yoog ε sóg nyummú nyó alée na toen, áanyáŋena moom muéŋ agosan na mólé fiéd koyŋ amóosanya. Əgín aá'komoogóda, áay aa aányáŋena muim mó mólée a noáde' nó mɔɔd o toen nyóon agosan na mólé.

30 Nyó ɔdeógɔ na me, ale nyó alée agennɔye. Nyó ɔdeógɔ əgi'kóminií kodáŋŋe, ale agofáme kofámeán.

31 «Kólé aa nyó'kó, Táán alée kulisin pɔɔd kəbé kuim kó páamoyéelane, na pedog ten piim pé páamoodóga. Náa, nyó alée kosɔɔɔ niŋ né ŋun wó Ufúlú'tú kəbé, Táán adendée kumuúlisin kóog kəbé.

32 Táán alée kulisin nyó alée kosɔɔɔ niŋ né Mɔón o mɔɔd kəbé. Náa, nyó alée kosɔɔɔ niŋ né ŋun wó Ufúlú'tú kəbé, Táán adendée kumuúlisin kélé ɔmbó a kenŋ kéeene ké négŋ, ɔmbó a mədúg má yuudi.»

Kied kélaŋ, kíəguum ten modámádám mólŋ

(Ma't 7.16-17; Lók 6.44-45)

³³«Κενην κέ κιεδ κέλεε κηηε', modámádám muήn ten móle mōne'. Kéma'keen lé kéabany, modámádám muήn móabany ten. Pále agoleη κιεδ áa modámádám muήn mó éguum.

³⁴Pēηi ndeg ye nfen yéene, pēηi pabé póone! Nōgée nólaj nódeōgō nó keen a nnu' yaanjan. Nkə ké κέλεε a ɔ'tém ó mōd a kaade aa κέλεε agolon a unu' wéēη.

³⁵Mōd nyó aleé ɔηηε', ale alóne pebán pé peηηε' pé péleeé a tugúm tuήη tó tōηε'. Nyó aleé ɔmbé, ale alóne ten pebán pé pebé pé péleeé a tugúm tuήη tó tobé.

³⁶Náa, ndabodéane anéén lé, wōs ó peyom, pōd pálée kodélem a peyom a o'to ó tōgée tó péésōg, tōgée tó fiéd na o'to ó kebán

³⁷λέ, tōgée toāη áa tólée kogoyé'keneé kilumi', ɔmbó lé nsóɔ».

Πάλε εγυηίην να Υέσους λέ γέλε ongán pādála áη

(Ma't 16.1-4; Mál 8.11-12; Ló'k 11.16,29-32)

³⁸Palēη pecem na Pafaleseyéēη pēmú pááság kodéane na Yésus pónó: «Κελάγ, εελε κεάλé'kán κέ κίεβifloodi lé ole Mōn o Táán!»

³⁹Náa Yésus ɔnó na plé: «Pēηi ɔseg wóone ó négōη wó poyébénéé, podeágoóbeneé Táán. Pole εγυηίην λέ nyéele κεάλé'kán. Ndóo, pudiógiim ageen na κεάλé'kán kéndēη ná késáneη εγín κέεγ κέ κέyáyéléé na Seonáas, ɔndōege' pebán o Táán.

⁴⁰Κέλε λέ, yoom ímu' wōnó ná Seonáas ayééle mōs mádáád na mēdúg mádáád a kaade ká kedám κέ nsú, náan aa me Mōn o mōd ndée keeleé ten mōs mádáád na mēdúg mádáád a nsí a kaade.

⁴¹A wōs ó peyom, pōd pá a Niníif pálée kodélem a udi wó ɔseg wóone ó négōη páyéboyé'ken nsó lé ná plé páyóob nkə κέ Seonáas ayébolōgégēne, péégáse ɔlaa wóɔbɔn. Leηáan lé nyó amááyen Seonáas ale áane

⁴²A wōs ó peyom, ɔ'kéed nyummú, nkúm yé a nigúu né kusuu, eléé kodélem a udi wó ɔseg wóone ó négōη. Elée koboyé'ken nsó lé yélé iyíim édéemen laála kógōg a é'kúu yé nesom né nsí nímmú εgiim agoob tōgée tó nsij tó Salomōōη Leηáan lé nyó amááyen Salomōōη ale áane.»

Nimbuúlini' né uηun wó ɔmbé

(Ló'k 11.24-26)

⁴³«Κενην κέ uηun wó ɔmbé wáálon a nkó ε mōd, wébéé kiim úyáyəə a peɔo pé pifələēn, wéguunə keɔo κέ wáageen ələndin. Ódeōηen

⁴⁴ná úsəə kɔ na wóléwóamōéd wōnó: “Ndəguúlini a yoog yaam, keɔo κέ njée”. Ná wéəgimbuúlini, wóaboan yoog ele iyó, pá móóla, pááληη kusóboni.

⁴⁵Ná wéen anéén anyama mēηun méndēη má'táan na mábaan má mémí'kíni kōyeb a komoyááyen nyólé, píimənəη, pódɔsem a o'kɔ wóɔbɔn. A komanane,

o'télem ó mɔɔd nyóon w'éegii'kini kɔyeb agaáyen wɔnɔ ná ayée kala'. Taa əgín náan ten aa kéléé keeneé na ɔseg wóone ó négɔw wó ólee ɔmbé.»

Yooɔ ɛ pɔɔd ɛ Yésus ɛ fólób

(Mál 3.31-35; Lók 8.19-21)

⁴⁶Yésus ale agosɔɔ kɔ na pɔɔd pá p'əy'əyilin ə, na ŋí, na pomóŋŋí foáy. P'éélób a táán, p'ósód. Páyée əguunə lé p'ósɔɔ na nyóle.

[⁴⁷Náa mɔɔd nyummú aámodéane ɔnɔ: «Táá ŋí waan na pomóŋŋí pááŋ áa p'óone pálee a táán, páanyóŋen kosɔɔ na we.»]

⁴⁸Yésus əyímuyúlísini ɔnɔ: «Áne aa aleé ŋí waam əé? Pa áne aa pálee pomóŋŋí páam əé?»

⁴⁹Aáság kaágase ná paa'kan p'éəŋ pálee, əmébulóodi na ombɔg, ɔnɔ: «Taa ŋí waam aa nyóone. Pomóŋŋí ten páam aa p'óone.

⁵⁰Kéle lé, nyó aleé ageele nenyóŋen né Se waam nyó aleé a mɔen, nyóon aa aleé móŋŋí waam nyó ɔnɔmɛed, na móŋŋí waam nyó ɔ'kéed na ŋí waam.»

Ma'téas 13

Nka'tén yé a kebán ké mɔɔd nyó ayéen əmisə masám m'éəŋ

(Mál 4.1-9; Lók 8.4-8)

¹Wɔs wóow, Yésus yeélón, aáság keen ələndin a eba é noom.

²Éfolé é pɔɔd yááság kiim əgəy'ii kɔ a eba y'éəŋ, ki'túú kilúd. Ná yeédála náan, yeébág a ke'kóm ké kéyée kɔ áay, ələndin kɔ lé nyóle a məní, pɔɔd a kedée.

³Ayébodeánáne pebán piíŋ a po'ka'tén a mɔen. Náan aa əyíbusiədin nka'tén yéene, ɔnɔ: «Mɔɔd nyummú aa nyóon ayéen əmisə masám a p'ólém puəŋ.

⁴Ale anéen kɔ əgumisə əə, masám m'éəmmú mááság keen əd'éəŋ a eba yé ngé, pesag pímiim, peáne.

⁵M'éəmmú míid'éəŋ a kegon, m'éəmiim múús na toen lé nsí eləŋ ede'kéé ngíŋ kɔ a kenɔ kéeg.

⁶Náa, ná yoóy y'éénás, y'ébáám ə'tín y'éey yá əyíim yúus, yááyómbéled, y'éəgú lé nsí ede'kéé ngíŋ ageele lé ngaŋ éleŋ kosɔd.

⁷M'éəmmú ten míid'éəŋ a kenɔ ké kéyée na néngany. Náa, ná m'éyúús, néngany néébá'kánan, niéwíyi.

⁸M'éəmmú anéen míid'éəŋ a nsí eləŋ. M'éyúús, mááleŋ kolog, ə'tín əmúúm yəlíg yəlíg yəlíg. Áyée lé, néene pecógód ə'tin á'táan, nímmú ə'tin ádáád, nímmú ten ní'tin na peówád.» Yésus yiíyíbéni ɔnɔ:

⁹«Taa, we nyó oleé na ntóeŋ egoob, óyoob!»

A igə aa Yésus anyóŋénénéé kosɔɔ a po'ka'tén é

(Mál 4.10-12; Ló'k 10.9-10)

- 10** Ná yéemán kosɔɔɔ, paa'kan p'éhɛn pááság kaáyɛ'tene a ebá y'éhɛn, náa pónó na nyólé: «A igə aa onyóhénénéé kosɔɔɔ a po'ka'tén a mɔen é?»
- 11** Náa ɔnó na pólé: «Pəhɛn, Táán amáboyééle lé pólɛn pɛbán pé a Nelaame' niəh pé péleé a nuníb. Náa, a pɔsóg p'éndén, adielene náan lé páleɛn péleé.
- 12** Kéléé keen lé, nyó ogódíí, p'əyí'kini komosáayene ageele lé yéen na mólé ilubəhən. Nyó o'kódíí, p'əyí'kini komogáben ɔmbó əgín yé ɔnó nyólé ogóódi.
- 13** Nde agosɔɔɔ na pólé a po'ka'tén a mɔen lé pólébáamɔéd pále lé: ɔmbó páásen əngis agodé'teg, pádeádála yoom. ɔmbó pádám ntóɛn agoob, pádeágoob yoom, pódéɔɔɔɔ ten nsih.
- 14** Taa, ombod ó pɔɔd ogo wó Esayíi, ɔndɔɛg' pɛbán o Táán ayéə əgusəə a wóow. ɔnó: “Táán ɔnó: Pəhɛn ndeg yéene! Poléé keen lé ɔmbó poadám ntóɛn agoob, podedágoob yoom. ɔmbó póasen əngis agodála, podedádála yoom.
- 15** Kéle lé ndeg yéene ele na ntém yé nnasán, ntóɛn yɔɔbɔn ndóólógó, əngis yóɔbɔn na woog. Kéle náan lé ná páde'té'tégánan, pádenjóbánan, páde'káse ɔlaa wóɔbɔn əgimbuúlini ná me Táán ndéé lé ndɛn koboyóɔɔɔɔe”
- 16** «Náa, kɔhɛ' igə na pəhɛn lé əngis yááhan ále agodé'teganan moáán, ntóɛn yaanhan yaágoóbanan kɔhɛ'.
- 17** A fólób ndabodéane lé palɔɛg' pɛbán pá Táán piíh na pɔɔd piíh pá páyée əguyəhən ɔlaa ó Táán p'ényóhɛn lé ná páádála pɛbán péene pé pəhɛn poléé agodála négɔh, páde'káadála. P'ényóhɛn lé ná pá móób pɛbán péene pé pəhɛn poléé agoob négɔh, páde'káagoob.»

Yisí yé eleé a nka'tén yéene

(Mál 4.13-20; Ló'k 8.11-15)

- 18** «Taa, yisí yé eleé a nka'tén ε mɔɔd nyóon nyó ayéén əmisə masám m'éhɛn a pólém áa yéene eleé lé.
- 19** Masám má mídhəh a ebá yé ngé mále pɔɔd pá páleé lé ná páagoob Tɔsɔm tó a Nelaame' né a mɔen, pádeágoob nkə ké kéleé kɔ. ɔmbé əmə'kiim, áság kuliogi nkə ké kéyée keá'kaágon a ntém yɔɔbɔn.
- 20** Má mídhəh a kegon, mále pɔɔd pá páleé lé ná páagoob Tɔsɔm, p'ésiəd tólé na tɔnyóg.
- 21** Náa, wɔnó ná pólé páleé na mɔen na mɔen, pádeágaá'kene lé tólɛn kaágon a ntém yɔɔbɔn. Əgín ná ntób yaáboóboan, ɔmbó lé pále agoboónɔɔɔɔe a o'to ó Tɔsɔm tó Táán, pááság kodambeləd, póoliogi ongo.
- 22** Masám má mídhəh a néngany, mále pɔɔd pá páleé lé páagoob Tɔsɔm. Náa, wɔnó ná ɔ'tém wóɔbɔn óleé a tugúm, páagaáságeɛma pɛbán pé a nsí, pále wɔnó ə'tih yá édiəguúmíí. ɔ'tém wóɔbɔn wó páágénéé a moom, na eságág yé páleé na

yéle, pebán péeb péabá'kanan Tɔsɔm wɔnɔ ná ánde néngany néabá'kanan moom móság kuwu.

²³Má mídóəh anéén a nsí eləh mále pɔɔd pá páleé lé páagoob Tɔsɔm tó Táán, páyaáyéngəg tólé a ɔ'tém. Tɔsɔm tóod túəgud a ntém yɔɔbɔn, páság keen wɔnɔ ə'tín yá éyúúm yəlíg yəlíg yəlíg lé néene pecógód ə'tin á'táan, néen ə'tin ádáád, nímú ni'tin na peówád.»

Nka'tén ye ombén wó ɔmbé

²⁴Yésus əy'íkíni kubuúsiədin nka'tén yimmú ɔnɔ: «Nelaame' né a mɔen néle náane wɔnɔ mɔɔd nyummú nyó ayéén a pɔlém puəh, aágóna ombod wəəh ó moom ólan, aáság kuúli.

²⁵Na udúg, ná mɔɔd unɡim aánde a enɔ, mɔɔd nyummú nyó ayéé agobenen sóg nyóon, aáság keen əmisə ombén wó ɔmbé kɔ, aásán.

²⁶Moom mó mɔɔd nyóon moáság kiim mólog, muəbəə kuum. Ombén wó ɔmbé wóow ten wááság kiim ódéemen.

²⁷Ná pɔɔd pá páyéé əgud a pɔlém pó mɔɔd nyóon péédála náan, pááság keen aboan sédúg wɔɔbɔn, náa pónɔ na nyólé: “Sédúk, moom mó weégóna a pɔlém poəh, adé ombod ólan aa óyéeno ə? Əléə anéén áa ombén wó ɔmbé wóow wó wə'kuúsí, wəəgiim ólon ə?”

²⁸Náa sédúg wɔɔbɔn ɔnɔ na pólé: “Mɔɔd nyó aleé na ebenen na me áa aleé na pigólí péeb”. Náa pəgudin pónɔ na nyólé: “Kóog anéén óo', tíen əwuunə ombén ogo ə?”

²⁹Sédúg wɔɔbɔn aáság kubuyúlisini ɔnɔ: “Ndóo, pudingúəh lé, a niwuəh néen, pole págosan na mólan ké.

³⁰Tíəh, páyámanan ondán əgeen əgiig a keenə ké nibug. Áay aa ndádéane na pəbug lé páyan oliogoni ombén wó ɔmbé, págonya, ná pódɔɔg yug. A ngim yéey ná pəbug anéén moom móam, páágan a neɔɔ”.»

Nka'tén ye nsám ε mo'táade

(Məl 4.30-32; Lók 13.18-19)

³¹Əy'ibusiədin nka'tén yimmú yéene, ɔnɔ: «Nelaame' né a mɔen néle ten náane wɔnɔ nsám ε mo'táade yé mɔɔd nyummú ayéén agon a pɔlém puəh.

³²A posám pó pied piim, mmu' yé yəə'təb agaáyen nsám ε mo'táade edeəgɔ. Náa, ema'kolog, ná yaáyam, yaageen kea ké kedám ké kied, pesag píyiim awáaga əhəny kɔ a ntab yəəh.»

Nka'tén ε toan tó kunudi umbúb

(Lók 13.20-21)

33Yésus ayíbusiédin nka'tén ten yimmú yéene, onó: «Nelaame' né a mœen néle náane wœnó mayaa má toan tó kunudi umbúb má o'kéed aleé agodœb na éfolé yé umbúb óság kobágan.»

Yisí yé elé a po'ka'tén pó Yésus

(Mól 4.33-34)

34Pebán péeb piim, Yésus ayéé agosœyela na pœod œgín a po'ka'tén a mœen. Ayéé adebodeáne ten kebán fiéd a nka'tén a mœen

35lé ná nkœ ké ondoœge' pebán o Táán yiíséé kéas. Ondœge' pebán o Táán anyóon yiíséé lé: «Ndéé kosœyo na póle œgín a po'ka'tén a mœen. Ndéé kolœege pebán pé péyéé peœségaán œgín kœ ná nsí eyásáhéé»

Yésus amáasen yisí yé elé a nka'tén ye ombén wó œmbé

36Ná ayéé aá'koman kosœyo náan, aáság kodéemen ageen a noáde' na paa'kan péœh. Kógœg, paa'kan péœh pááság kumuñíœn pónó: «Ébeyáséenen anéén nka'tén yéey ye ombén wó œmbé wó úyúús a polém.»

37Náa onó: «Ele lé, Mœón o mœod aa aleé mœod nyó yeégóna ombod wéœh ó moom ólan.

38Polém póle nsí yéene. Ombod ólan a wóow ólé pœod pá pándagoóbeneé Táán. Ombén wó œmbé óle pá páléé agoóben Omœléœg.

39Omœléœg nyóon aa aleé nyó aleé agembenen. Nyólé aa yiímíœ œmbén wóow wó œmbé. Neman né nsí aa néléé keneh ké nibug. Pœbug a póob páléé mœhun má ma'tom má Táán.

40Wœnó ná péégónya ombén wó œmbé a kogólœne a yug, náan ten aa kéléé kaáyéléé a neman né nsí.

41Mœón o mœod aléé kiim ádom mœhun méœh má ma'tom lé míim afaded pœod piim pá páageelane kœbé, na pá páléé ageelane lé pœsóg pédœœh a kœbé.

42Páadageœe pœod póob piim a yug yé egóón. Kógœg, páléé keen œgín mandœe na mandœe, œgín pegeœg kaágáma.

43A pœsóg pá péélœb paladáán na Táán, páléé konom wœnó wœs a Nelaame' né Se wœœœn Taa, we nyó oleé na ntœœh egoob, óyoob!»

44«Nelaame' né a mœen néle náane wœnó yoom é tugúm yé mœod nyummú œyóœh a polém, œsíœd, améœn œgœœge a kenœ kéndéœh. Na tonyóg tóod tuim, aáság kuúli a noáde' nuœh, aáman kolega moom muim mó yiígóodi, aányáœen mœœné ageen agoœœene kesom ké nsí kéœg, a kenœ ké yoom ego éyéé.

45«Taa, néle ten náane wœnó, mœod wo undunó nyummú nyó ayéé œgiim yúunœ pisig pé pœñjœh pá mœœné.

⁴⁶ Ayéén ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ, pisig pé ɔɔɔɔɔɔ. Aáság kuúlini a noáde' nuéɔ, aáman keen alega moom muéɔ, aányáɔɔen mɔɔné ageen agooɔɔene ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ.»

Nka'tén ε nibúnjé

⁴⁷ Yésus aáság kii'kini kusiaɔ nka'tén yimmú, ɔɔɔ: «Nelaame' né a mɔɔen néle ten kómmú ɔɔɔɔ nibúnjé né mɔɔɔ aleé agodageɔe a məní. Nibúnjé néen níəgiim négómme mbod ε pusú ngim yé eleé kɔ a məní.

⁴⁸ Keɔɔɔ ké nié'kuyəgií, ná pálon na néle a kedéé, pələndin a nsí əgiiyə pusú. Pólan, pəəsiəɔ, páagaag a kead. Nenyáá néen, pəəguúlisəni a məní.

⁴⁹ Yoom ímu' náan aa kéléé keeneé a neman né nsí. Məɔun má ma'tom má Táán, máleé kiim əgiiyə ɔɔɔ lé, pá pabé ndéɔ, pá páleé sáád ndéɔ.

⁵⁰ Páadageɔe pá pabé a yug yé egóón. Kógɔɔɔ, páleé keen əgín mandeε na mandeε, pεgeɔ na pεgeɔ kaágáma.»

Pebán pé kala' na pebán pé néɔɔɔ

⁵¹ Náa Yésus ɔɔɔ na paa'kan pəéɔ: «Pomóób nkə kéeg ké ndeé əgusəə é?» Páyimuyúlisíni ɔɔɔ na nyóle: «Eéε óo! Temóób.»

⁵² Əguyibəɔnəɔ, Yésus yiíséə ɔɔɔ na pólé: «Taa, náan aa ɔɔɔɔɔ pεcεm ungim nyó aá'kaágéé o'to a Nelaame' né a mɔɔen, aleé. Ale ɔɔɔɔ mɔɔɔ o noáde' nyó aleé alóne a tugúm tuéɔ lé na moom mó mowa ké, na mó pí'tug ké.»

ɔɔɔ pá a Násaleɔ péesáɔɔne kaag o'to na Yésus

(Məl 6.1-7; Lók 4.16-24)

⁵³ Ná Yésus ayéε aá'koman kusəə ɔɔ'ka'tén ɔɔɔɔ, yeédeémen áay,

⁵⁴ améen a páleeg yé yeéyám a yélé. Ayéén ɔɔɔ a yooɔ ε pεsósɔɔlón kɔ, əbáə kaa'kanane ɔɔɔ ɔɔɔm tó Táán. Ungim nyó ayéε kɔ əyówúnəníí na nea'kanane' niéɔ. Páyéε agosɔɔɔ ɔɔɔ: «Yéey nsiɔ náan óo', éleé áa eleé əgumuyíimin əé? Mangán móone má aleé ageεe əə, áne aa amoyé'kénénéé toen tó keεe é?

⁵⁵ ɔɔdeɔɔ mɔɔɔn ó káménda' yéene aa aleé náan əé? Adénjaɔ ηɔí aa nyóone aleé Maléa əé? Adé pomóɔɔɔ aa ɔɔone páleé lé: Na Séag, na Yóseb, na Simóɔɔ, na Síud əé?

⁵⁶ Adé pomóɔɔɔ pəéɔ pá pagéed ten aa ɔɔone teleé alaa ondán na pólé é? Oo, pebán anéén pεene piim pé aleé ageεe əə, éleé áa péléé əgumuyíimin əé?»

⁵⁷ Táá, nkə ké kéyééle lé pádenjáág o'to na nyóle a kéeg aá. Yésus ayébodeáne ɔɔɔ na pólé: «Pódeɔɔɔsósde ɔɔɔɔɔe' pebán o Táán a nigúu niéɔ né nyóleɔyáməéd na a yooɔ yəəɔ ε ɔɔɔ. A mɔɔɔɔ méndéɔ agá aa əéɔmən.»

⁵⁸ Yésus ade'káageεe éfólé é mangán a nigúu néen lé páde'káagaag o'to na nyóle.

Ma'téas 14

Τυό άα Σέαη Ξσσγεν πσσδ γιίγύ

(Μέλ 6.14-29; Λό'κ 9.7-9; Λό'κ 3.19-20)

- ¹A κενηη κέγο κέεγ, Ελόοδ αα αγέε αλααμε α Καλιλάε. Νά αγόόβ nugəm νό Υέσυσ,
- ²γiίςσάε σνό na pəgudin πρέηη: «Σέαη Ξσσγεν πσσδ αα εθ'kii'kini kiim γόνδεγεέ, κóλέ αα αλεέ na toen τόοδ τό κέελε mangán.»
- ³Κέελε λέ, Ελόοδ αα αγέέελε λέ πəgumin Σέαη, pámoγáág α κέαη κέ πασηη, pámoódagede α yoog γε njaan. Αγέμογáág náan α yoog γε njaan α ο'το wó Ελοδέαδ, ο'κάν ό μόηηί Filíib λέ əγímusiəd, αάγóan.
- ⁴Yiίlín λέ Σέαη αγέμοδεάνε σνό na nyóλέ: «Ελόοδ, omééελε κəbé əgusiəd ο'κάν ό μόηηί waan!»
- ⁵Ελόοδ αγέε əguunə komoyóon, náa αγέε agodamma Yúden λέ ungiim γεέλεηεν λέ Σέαη ale σndəge' pebán ο Τάán.
- ⁶Wós wúmmú ανέέν wó Ελόοδ αγέε αγεελε wóσn wéηη wó α κεαλεη κέ əγəbiθnii, mósη nyó σ'κέεδ wó Ελοδέαδ yiίbín α udi ό πσσδ pá πəγiímən α wóσn. Kubin kuέη kuísóbin Ελόοδ κέφóλέ,
- ⁷aáság kaácem σνό na moóngaa σ'κέεδ nyóon: «Nkə kiim κέ wəθgiηíen α piβúnən, ndagoyé'ken.»
- ⁸Ŋηí əγímuuləb, aáság κεεν əηíen na Ελόοδ σνό: «Έηγεέ'ken áane néγση, ο'το ό Σέαη Ξσσγεν πσσδ α ma'téngéle!»
- ⁹Νά nkúm Ελόοδ αγόόβ náan, σ'tém wéηη wééyéb. Náa, wosnó ná αγέε αά'koleg unu', amáyaácema α udi ό πσσδ pá γεέδóηónσ α wóσn, aáság kusəθ λέ πένen asom Σέαη ο'το, pámoγé'ken.
- ¹⁰Náan αα πəγéén asom Σέαη ο'το α yoog γε njaan,
- ¹¹pémíim páág α ma'téngéle, pámé'ken na moóngaa σ'κέεδ. Nyóλέ ten aáság kusíəd, améen ageé'ken na ηηí.
- ¹²Paa'kan pá Σέαη pááság kiim, πəθsíəd κελóη, páméen əni. Pəγéén adéane na Υέσυσ nkə κέ κέγásánéé.

Υέσυσ γεέμένηε τόσση ε πσσδ έ'táan

(Μέλ 6.30-44; Λό'κ 9.10-17; Σέα 6.1-15)

- ¹³Νά Υέσυσ αγόόβ náan, yiίsiəd κε'kóm αγεση α κενσ κέ kifəláən. Αγέέν ko nyólényósíη. Wosnó ná πσσδ πρέέλη λέ kógóσg αα améen, πəγiím πəbugig páléeg ngim, ki'túú kilúd əgumuyəən. Πέεδάηána na ambaan, na ebá é məní na ebá é məní.
- ¹⁴A nisuu niéη né κε'kóm ná πəγéén əgiig kσ, Υέσυσ γεέδάλα κενσ κεάνδε miíi. Maan méγimusíəd na πóλέ, εθβέθ koómane pabámbany pá πσσδ πəγiímən na πóλέ.

15 Ná niób níyíim əgiig, paa'kan pəəŋ páyáyé'ténéé a ebá yəəŋ, pónó na nyólé: «Sédúk, kenɔ kéene ké teleé a kélé kéle a kifiidi, náan aa wɔ́s ten wá'keeneé. Teáne na pɔɔd pónɔ, pəen a moyaa mó ə'kúu mó móleé áane ndúmi', pəen əgəədumin kógɔɔg, páwəen yoom yé páleé págone.»

16 Yəsus əyíbuyúlísini ɔnó: «Í'i, kédeɔgɔ lé pəen əgəədumin. Éboyé'kénaan moom mó kone pəŋibáamɔéd.»

17 Náa pónó na nyólé əə: «Pəsi tigóodi peléed pə'taan súg áane, na pusú pobaan.»

18 Yəsus aáság kusəə ɔnó na pólé: «Puínyiimin na moom móom áane.»

19 Náa ɔnó na pɔɔd, pányey mbén, pələndin kɔ. Yíisiəd peléed pəeb pə'taan na pusú pobaan, aábáge əngis a mɔen, amé'ken pisoyidi' na Táan, aábəŋa, amé'ken na paa'kan pəəŋ lé páaban ungim áne. Pááság kaaba.

20 Ungim nyó ayé kɔ, yéené, əyíid, moom moólɔb. Pəbey pə pəélɔb, paa'kan pəégómmane, piyáəg mɔsaŋe' mówád na móbaan

21 Pá pəené peléed pəeb páyé yoom wɔnó tósen e pɔɔd é'taan. Fiéd kobana pagéed na poómbaa.

Yəsus yéedánana a noom

(Məl 6.45-52; Səa 6.16-21)

22 Əgín kɔ áay a ngim yéey, Yəsus aáság kusəə na paa'kan pəəŋ lé pəsiəd ke'kóm, páyaag nséé e noom yéey káag, nyólé ədín yim əbuyəən a ngim, aayag keele lé pɔɔd púúləni.

23 Ná ayéə ə'kudín yeele lé ungim yéen, yéebág ageen ɔgɔ́sɔgɔɔn Táan a o'kon a mɔen. Niób néémán kusuu nyólé əgín kógɔɔg nyólənyóəsiŋ.

24 Ke'kóm ké pɔn pəəŋ pá ma'tom páyéə a kélé kéyé kiə'kəəsúid, keánde laála na ebá. Kigud kéyéə əgufiŋ na toen a udi wóɔbɔn, pəməs pə məní pəagaádóedan a ke'kóm, wɔnó keáməngese.

25 Əgiim əgiig a pəbáŋen pə koany, pádála agá Yəsus ale əgiim ná pólé páleé. Ayéə agodánana a məní na ambaan wɔnó ale agá a nsí mmɔéd, ənnímin.

26 Ná páyémoodála, wəy yúyíbugúmin, pəəbəə kuliminə kwag kwag, kwag, páagaányam pónó: «Tiəgú o, kiid áa kéleəɔ.»

27 Náa, nyólé aáság koság kobodéane ɔnó: «Wiiyíən ɔ'tém, pəde'támmána, me áa ndéəɔ.»

28 Náa Píe ɔnó na nyólé: «Sédúk, kéma'keen fólɔb lé we áa oléəɔ, é'teáne, me ten nsɔd a məní, ntánana, tiəbun na we.»

29 Náa Yəsus ɔnó na nyólé: «Píe, Méen.» Píe aáság kusuu a ke'kóm, əbəə kodánana a məní ageen əgəəbun na Yəsus.

³⁰Alé agodáñana anéén kɔ ageen ná Yésus aléé, aáság kodála wɔnó ná kigud kéléé əgufɪŋ na toen. Wəéy wááság kumuúgumin, ə́əndəsuu məní. Píe aáság kudó'tin ki'kíŋ, ɔnó: «Θάəy Sádúk, ségɔɔ o! Əñjɔɔyé!»

³¹Yésus aáság koság komodámen ombɔg, əməmugúmin. Náa ɔnó na nyólé: «Píe, wəésún a ɔ'tém lé nkə? Kə́li'tini' koáŋ kúlīgi kudom ə́ə!»

³²Pááság kuúlɪni kobag a ke'kóm. Əgín ten ná páyáág ongoo a ke'kóm, kigud ké kéyéé əgufɪŋ na toen keáság kodɔɔ.

³³Ungim nyó ayéé a ke'kóm a kaade əyímudúmin əndu a nsí, ɔnó: «A fólób, wə ole Mɔón o Táán!»

Yésus ayóómáne pabámbany a Kenesaléed

(Məl 6.53-56)

³⁴Píyíβénən koyaaɔ nséé, páméen alon a nigúu né Kenesaléed.

³⁵Ɔɔɔd pá a kenɔ kéeg páyémoólēŋ, pááság kolaame kenɔ kiim lé aánde áay. Páyímuyímin kɔ na pabámbany piim.

³⁶Páyéé amoyósóɔlon lé əbuudi pólé pódóbéd ɔmbó əgín ɔmbəb ó kiléé kiəŋ. Ungim ten nyó yeédóbéd ɔmbəb wə́əŋ ó kiléé, ɔyóy.

Ma'téas 15

Nkə ké pəmbáa píisə́

(Məl 7.1-13)

¹Pafaleseyéəŋ na paləŋ pɛcem páyíim pádéemen a Yolósalem, páméen aboan Yésus, náa pónó na nyólé:

²«A igə aa paa'kan pááŋ pólé pódéɔgɔ agonyádeé pisiə́g pé pəmbáa ə́ə. Pále agonéene pádeásógéé ɔmbɔg agaásɔgen lé nkə ə́?»

³Yésus əyíbuyúlísini ɔnó na pólé: «Pəñibáamɔéd óó', a igə aa podéɔgɔ agoóbeneé pɛcem pé Táán, pole agá əguyə́ən pisiə́g pɛáŋan pé pəñibáamɔéd ə́?»

⁴Kéle lé, Táán yiisə́ ɔnó: “Nyááde se waəŋ na ŋŋí waəŋ.” Wə nyó wə́səə na se waəŋ, oó lé na ŋŋí waəŋ wɔ'kó: “Tuúdudúú.” Wə nyóon ole lé págoyóon

⁵Náa, pəñi anéén óó'! Adé pole agaa'kanane pɔw'kó, “mɔɔd ale ogodéane na se ɔmbó lé na ŋŋí lé: Ngab yé nyiígóodi lé nkoyé'ken agogoébe yaá'kodélem a o'to ó Táán á!

⁶Náan oóó', adé pɔw'kó póob pədiyí'kíni konyáade aa nyóon se wɔɔbɔn na ŋŋí wɔɔbɔn kémmú ə́.” A nielə' néen, adé kuyúnjugəni aa poleé əguyúnjugəni nkə ké Táán aléé əgusəə, lé ná pəyə́əŋ agá nkə ké pisiə́g pɛáŋan pé pəñibáamɔéd péléé əgusəə ə!

⁷Πολε fólób μούηνά pusú wónó ná Esayí, ɔndɔege' pebán o Táán yiíséé a kidíídí keáŋan ɔnó,

⁸Táán ɔnó: “Ndeɔ yéene ele agenyáade əgín na unu' na unu', kɔmɔéd lé a ntém ɔɔɔɔn a kaade, pále afega ndéŋ.

⁹Peósógólón peɔɔn na nkə kiim ké páleé ageele agenyéé'ken nnyáádé kéle iyó lé ndéb ngim yé páleé agaa'kanane ɔɔɔd, ele yé eleé a pisióg pé ɔɔɔd”»

Adénjaŋ nkə ké mɔɔd aágaáyáág a unu' aa kíəmuúfiləni

(Mál 7.14-23)

¹⁰Yésus aáság kodóŋɔn ki'túú kéeg, náa ɔnó na ɔ́lé: «Énjaádámégéan pəŋi piim kəŋe', ɔuób nkə kéene ké ndeé əgusəə.

¹¹Adénjaŋ nkə ké mɔɔd aágaáyáág a unu' aa kíəmuúfiləni, ndóo. Nkə ké kéleé agolon a unu' wéəŋ áa kíəmuúfiləni.»

¹²Paa'kan péəŋ pááság kaáye'tene a eba yéəŋ, náa ɔ́nó na nyóle: «Sédúk, waáleŋ lé Pafaleseyéŋ pééyéb kusiaɔd tɔgéé toáŋ tóod a?»

¹³Náa Yésus ɔnó na ɔ́lé: «Leŋáan lé yoom yiim yé Se waam nyó aleé a mɔen a'kóneneé, páleé kuwu yélé.

¹⁴Íbudíən ɔ́lé, pále ɔɔɔd pá woog pá pəədulə ɔɔsóg ɔɔɔd pá woog. Ongwongwóg əmə'kudulə sóg ongwongwóg, ɔ́lé piim pəədəəŋ a nié.»

¹⁵Píe aáság kusiaɔd tɔgéé, ɔnó na Yésus: «Ébeyásénen yisi yé eleé a nka'tén yéey yi.»

¹⁶Yésus ayébodeáne ɔnó na ɔ́lé: «Pəŋi ten podénjóŋ nsih é?

¹⁷Podénjóób lé nkə kiim ké mɔɔd aágaáyáág a unu', kíəmuúsuu a kaade ná áneəŋen a o'kóg ó?

¹⁸Kɔmɔéd lé nkə ké kíəgiim kélon a unu' ó mɔɔd, kéle nkə ké kíəgiim kélon a ɔ'tém wéəŋ a kaade. Kélé aa kíəmuúfiləni

¹⁹lé a ɔ'tém ó mɔɔd a kaade aa mafega' má mabé máleé əgiim. A ɔ'tém wéəŋ a kaade aa mɔɔd aáfega lé nyóle yóon sóg, yéele kedəŋ, yéele peɔg, yíibə, ádelem mbaasó yé mbé, ádóga ɔɔsóg.

²⁰Táá pebán pé píəfiləni mɔɔd a péeb. Adénjaŋ lé waáneéne odeásógéé ɔmbɔg, ndóo.»

Ntóon ε Kanaáŋ əyáág o'to na Yésus

(Mál 7.24-30)

²¹Yésus aáság kodéemən áay ageen a kesom ké nsí ké Tíil na ké Sedóŋ

22 ɔ'kéed nyummú, ntóon ε Kanaáh yé eyée ko áay yaáság kiim, yəbβé kodam éswɔɔ na Yésus yónó: «Θάυ Sédúk, ségwɔ éé'tá maan, we Mwón o Téfíd! Mwón waam nyó ɔ'kéed əndigi kəmmú na ngó, uɟun wó ɔmbé óle əgumuyəbi na toen.»

23 Yésus yiiləndin əgín sáb, ambaale ɔ'kéed nyóon. Paa'kan pəéη pááság kaáyε'tene agomoyóswɔɔɔn pónó na nyóle: «Mayééleεe ɔ'kéed nyóone nkə ké aányóηen aáη, ná yéen, ədiyí'kíni kebelésan.»

24 Náa Yésus ɔnó na pólé: «Táán əyíim yé'tom a nsí yéene əgín a o'to wó ndeg ye Éselayel yé eléε wɔnó todóm tó tuínim ngá.»

25 Ná ɔ'kéed nyóon ayóób náan, aáság keen ədəəηənən Yésus a ambaan, ɔnó na nyóle: «Sédúk, ségwɔ ényεéβé!»

26 Yésus əyímuyúlisíni ɔnó na nyóle: «Ndóo, kédeéwɔ keηε' lé pəsiəd moom mó kone mó pɔón pá pɔɔd agodo na pobo.»

27 ɔ'kéed əyúlisíni na Yésus ɔnó: «Eéε Sédúk! Kéle náan fólób. Náa, adé pubum pó póleε əgudəəηən keηηη ké pəsədúg póβɔn pále agonéene, ánde pɔón pá pobo páabáda é!»

28 Áay anéén áa Yésus yeédeáne na ɔ'kéed nyóon ɔnó: «Íyowó, omáág fólób o'to na Táán. Ágoyé'ken nkə kéεg ké oléε amoyáleelen aá.» Əgín ten ná Yésus yiíséə náan, mwón wo ɔ'kéed nyóon aáság koság koom.

Yésus ayóómáne pabámbany piíη a εbá é noom nó Kaliléə.

(Məl 7.31)

29 Yésus aáság kodéemən áay ageen a εbá é noom nó Kaliléə. Ayéén ələndin a o'kon a mwən.

30 Pɔɔd pááság kiimən ko piíη, a pi'túú a pi'túú. Pəyíimən ko lé na pɔɔd pá peném, na powongwóg, na pegɔd, na pəummug, na pabámbany ten pəmmú piíη. Pááság kuyiilə pɔɔd póob piim a udi ó Yésus, amáboyóómáne.

31 Náan aa pɔɔd páyéε əgəəwúnəni, páageé'ken nugəm na Táán ye Éselayel, ná péédála pəummug pónɔwɔswɔɔ, pegɔd péadánana, pɔɔd pá peném pá'tiesa kəmmú, powongwóg páadé'teganan.

Yésus yeéméne tóswen ε pɔɔd ini'

(Məl 8.1-10)

32 Yésus yeédóηɔn paa'kan pəéη, ɔnó na pólé: «Mbilígɔ'kɔn yəé'kisiəd kéfólé na pɔɔd póone lé mədúg mádáád áa móone páleε əgiim pínjəηən, pəndigi kəmmú na yoom é kone. Nteányóηen kubuudi lé púúləni pagaade iyó, ongen wáboyag, pəmmú pəədəəη a ngá.»

33 Náa paa'kan pəéη pónó na nyóle: «Éléə áa teéwɔwɔη anéén moom mó teleé págeé'ken na ki'túú ké pɔɔd kéene kiim, kíyíid əé? Pəsi a póone teleé a kenɔ ké kifələón!»

³⁴Yésus ayíbuñiøn ÷nó na pólé əə: «Pugóodi peléed péség áay əə?» Náa pónó na nyólé: «Tigóodi áane, peléed pé'táan na pébaan, na musúúsú.»

³⁵Náa ÷nó unġim ələndin a nsí.

³⁶Yíisiód peléed péeb pé'táan na pébaan na musúúsú, amé'ken pisoyidi' na Táán, aábəna, amé'ken na paa'kan pəəñ lə páaban unġim. Pááság kaaba.

³⁷Unġim nyó ayée kə yeéné, əyíid. Paa'kan péégómmáne pəbeñ pé péélób, piyóəg məsañe' mó'táan na móbaan.

³⁸Əgín panóməed na panóməed pá pééné moom móom páyée tósen e pəəd ini', fiéd kobana pagéed na pómbaa.

³⁹Yésus aáság keele anéen lə pəəd púúləni. Ná unġim ayée aá'keen, nyólé aáság kudíin abag a ke'kóm aġeen a kesom ké nsí ké Magadáan

Ma'téas 16

Pafaleseyéəñ na Pasadoseyéəñ pónó Yésus yéle onġán pólé pádála

(Məl 8.11-13; Ma't 12.38-39; Lók 11.16, 11.29; Lók 12.54-56)

¹Pafaleseyéəñ na Pasadoseyéəñ páyée əġuunə kudəəñi Yésus a kisindi'. Náan aa páyéen amóəboan, pónó na nyólé: «Ele keále'kán ké kíəbiíloodi lə Táán áa əyíim ágoodom.»

²Náa Yésus ÷nó na pólé: «Pəñi pəleane lə ná niób níəsuu, pə'kó keñeñ ké naáne keadéé, mbáláməen ele pó'kó'kó'kó.

³Ná koany kóagaáyene, pə'kó wəós ó naáne wóayeb, mbáláməen ele túgúgúgú. Əgín a nedé'teg néen né poádé'teg mbáláməen, pəle aġoleñ kaanen nkə aa kéagaásan wəós wóow. Náa, pəále'kán pé péleé aġaásan a keñeñ kéene ké tigódíi, podéəgə aġoleñ kaanen pélé!

⁴Pəñi əseġ wóone ó néġəñ wó poyébénéé, podəáġoóbeneé Táán. Pəle əġiñiøn lə nyéle keále'kán. Ndóo, puidíġiim aġeen na keále'kán kéndəñ ná kəsáñen əgín kéeg ké kéyáyéléé na Seonáas.» Yésus aáság kudi əməbuudí, aásán.

Nkə ké Pafaleseyéəñ na Pasadoseyéəñ pálé

(Məl 8.14-21; Lók 12.1-6)

⁵Agoyaag kóəbən nséé e noom, paa'kan pəyəbəlíi kusiaəd peléed aġeen na pélé.

⁶Yésus yíisiód təġéé, ÷nó na pólé: «Póló'kəəd na kinudi' umbúb ké Pafaleseyéəñ na ké Pasadoseyéəñ pógódíi!»

⁷Ná yíisəó náan, paa'kan pəəbəə kəəlúluu kə pólé na pólé, pónó: «Ale əġusəə náan lə wəñó ná tidiiminií tísiəd peléed pé teáne!»

⁸Yésus yeéléη nkə kéeg ké páyée afega. Náa ɔnó na pólé: «Nkə áa poleé na mafega' móom pou'kó mbésəə náan a o'to wóone lé pudiimin púsiəd peléed pé poáne é? Kəəli'tini' koáηan kúligi kudom é!

⁹Puligi podeób əgín é? Pundigi agaáyóηe peléed pé'táan pé pouyáaban tósən ε pouđ é'táan, páané á! Məsəηe' móség áa puíyáəgi na pebeη pé péélóbɔn, pouányəηen ageen na mólé?

¹⁰Podeógɔ agaáyóηe ten peléed pé'táan na pébaan pé pouyáaban tósən ε pouđ íni', páané á! Məsəηe' móség áa puíyáəgi na pebeη pé péélób, pouányəηen ageen na mólé?

¹¹Tuá áa podeágoóbéé lé kinudi' umbúb ké Pafaleseyéη na Pasadoseyéη ké mbésəə lé póló'kod na kélé, adénjaη kebán ké peléed aa ndéé əgusəə?»

¹²Áay anéən aa páyáləηéé lé adénjaη toan tó kunudi umbúb ó peléed aa Yésus ayée əgusəə. Ayée əgusəə lé péənuη na nkə ké Pafaleseyéη na Pasadoseyéη páléé agaa'kanane.

Πίε ɔnó Yésus ale Mɔón o Táán

(Məl 8.27-30; Lók 9.18-21)

¹³Ná Yésus ayéən əgiig a páléeg yé pouđóηɔn lé Səsaláə ε Filíib, yiíηíən na paa'kan péəη ɔnó: «Kəneη ké pouđ pále agosɔɔ əə, pále əgusəə lé me Mɔón o mɔɔd nde áne é?»

¹⁴Náa pónó na nyólé: «Pɔsóg pémmú pále əgusəə lé ole Séəη ɔsɔgen pouđ. Pémmú pónó ole Eléas. Pɔsóg pémmú ten pónó ole Siələmíi, oó lé ɔndɔge' pebán o Táán nyummú.»

¹⁵Náa Yésus ɔnó na pólé: «Oo'ó. A neáηan né pəηibáamɔéd anéən éə, pou'kó nde áne é?»

¹⁶Simóηη Πίε əyímuyúlísini ɔnó: «Ole Məsíi, ole Mɔón o Táán nyó aleé a ɔlaa.»

¹⁷Yésus yiísəə ɔnó na nyólé: «Ole kəηe', we Simóηη! We mɔón ó Séəη. Ole kəηe' lé nkə kéeg ké wə'kusəlií, adénjaη mɔɔd aa amééle lé óleη, ndóo. Se waam nyó aleé a mɔen áa amágoyééle lé úsəə náan.

¹⁸A me, ndagodéane lé, ole niη lé Nedáán, a nedáán néen, ndawáag Yoog ε pouđ yaam ε Táán kɔ. Kugu kódeɔdée kɔηη ηgə na yélé.

¹⁹Ndagoyé'ken mulibə' mó a Nelaame' né a mɔen. Nkə ké oléé kusúηíi a nsí, kéléé kəésúη ten a mɔen. Ké oléé kondinií a nsí, kéléé koóyóndin ten a mɔen.»

²⁰Ná ayée aá'kosɔɔ náan na Πίε, ayágáséé ná paa'kan péəη páléé, aáság koboyááganan mbaη na toen, ɔnó páde'teáne na mɔɔd wendəη náan lé nyólé ale Məsíi.

Yésus ɔnó nyólé aleé kugu, əyi'kini kiim álon a kəəni' ongóm

(Məl 8.31-33; Lók 9.22)

²¹A kəəsiəd a kenəη kέεγ, Yésus əbβéé kodéanane na paa'kan pəéη ɔnó: «Nkóodi lé mbág a Yolósalem ná ponnom pó nigúu, na pu'kúm pó payaagane' pefɔny, na paleη peceɔm pí'kumin kɔ, pénnéeyε ntób, péɔjoon. Náa, mɔós mádáád a ngim yéey yé páagenjoon, ndəgiikini kiim ndon a kəəni' ongóm.»

²²Píε aáság kəəsúidin Yésus a eβá agosɔɔ na nyólé. Ayémoóbén a nkə kέεγ ké yeésɔɔ, ɔnó na nyólé: «Ndóo Sádúk! Yoom édéagoyéεε, Táán əəguúnɔη.»

²³Ná Píε yiíséə náan, Yésus əyímuyédúgidíi, ɔnó na nyólé: «Sá'tan wɔnó we! Liog a me udi, əsuídíi laálá. Tué áa waányóηen lé wáádádeγ a ngé yaam əé? Mafega' mááη móom má oleé na mólé, módεéɔɔ mafega' má Táán, máε má pɔɔd.»

Nkə ké kíəgəyúunə aɣεεε lé mɔɔd əyέəη Yésus

(Mél 8.34—9.1; Lók 9.23-27)

²⁴Náa ɔnó na paa'kan pəéη: «Mɔɔd əmə'kusəə lé əəginjəəη, óliogi ɔ'tém na nyólényɔamɔéd, yéluú ɔmbásá wəéη ná yíim anéén yínjəəη.

²⁵Kéε lé, we nyó wɔ'kó wama'kane ɔlaa wááη, we nyóon oléé kó'taη wólé. Kɔmɔéd lé we nyó oléé kó'taηéé ɔlaa a kidíidí kéam, we nyóon aa oléé keeneé na wólé.

²⁶Mɔɔd ama'keen na tugúm tuim tó a nsí, náa ɔlaa wəéη oleé undióηóon, amééεε nkə aa nyóon? Ímu' na ímu' yé mɔɔd aleé ogeé'ken aɣεεε lé áweena ɔlaa wəéη, édεéɔɔ.

²⁷Kéε lé, me Mɔón o mɔɔd, ndéé kimbuúlini a nugəɔm nó Táán Se waam. Ndéé kiim ondáη na məηun máam má ma'tom. Áay anéén aa ndéé kaabaá pesáábón lé na we ogo na peáη. Əgín ten wɔnó a niəsiəd neáη

²⁸A fólób ndabodéane lé, a pəηi póone pá poleé póob, pəmmú páε kɔ pá pádendéé kugúú ná pádéyé'tála me Mɔón o mɔɔd ndəəgiim nsuu a né ɔndaame' a mɔen.»

Ma'téas 17

Yésus ayáyáánéé

(Mél 9.2-9; Lók 9.28-36)

¹Mədúg má'táan na úmmu' a ngim yéey, Yésus yiísiəd lé na Píε, na pa Séag pólé na móηηí Séaη, améεn na pólé a o'kon a mɔen lóóη. Páyéε kóɔɔɔ əgín pólébəəsíη.

²Ná páyéén əgiig kɔ a o'kon a mɔen, Yésus ayáyáánéé a əngis yóóbɔn páamodé'teg. Udi wəéη óyéε wándaanom wɔnó wɔós, píléə piəη fúlú'tú'tú'tú, píəmənyə kumənyéəη.

³Paa'kan pəéη póob pádáád píidíin pádála agá, nto ε pɔɔd ébaan foáy lé na Moyíis na Eléas, pá'kodélem a eβá é Yésus, páε agosɔɔ na nyólé.

⁴Νάα Πίε τῶνό na Υἱός: «Σόδúk, κέλε κῶγε' lé τέλῶβ άανε. Oma'κῶnyόηen, ndabowάagen πiόῶ πeδάάáđ lé, we kίmu', Moyίis kίmu', Eίέas kίmu'».

⁵Πίε ale κῶ na τῶγγέe a unu' ε, kenῶ κeάsάg κeάsú'kin na kebed. Neηo níyίim nélon κῶ a kebed κέeg a kaade, neónó: «Τaa, nyóone ale me Mῶón wo τ'ém nyó kίmí'kémmi lé nyíiyid. Pómoyóóben aá!»

⁶Νά Paa'kan πeήη πóob πáđááđ πáyóób neηo néen, nkó yῶῶῶn yaáság kobag. Pááság kudáēη na εndu, nti yῶῶῶn a nsί.

⁷Υἱός aáság kaáyε'tene a ebá yóῶῶn, aádam εbuúnyigεn, náa τῶνό na πóλέ: «Téménaan, pode'támmána.»

⁸Νά πiđéémíni o'to, πeéῶῶn Υἱός aánde nyólényóēsíη, fiéd mῶῶd kémμú a ebá yóēη.

⁹Νά πáyέe πéndεgiim πésuu o'kon, Υἱός ayéboyáágánan mbaη, τῶνό: «Νά tiéndεsuulί, pode'téane na mῶῶd nkε κéene ké kémásánéé a o'kon. Poléé kudíin πúsε kélé ná πá'kenjoon me Mῶón o mῶῶd, mbé'kii'kini kiim nyóndeg a pelóη.»

¹⁰Νάa paa'kan πeámuyíēn πónó εε: «A igε aa paleη πeεem πáleé εgusε lé Eίέas ogóódi lé áyag kiim εé?»

¹¹Υἱός εyíbuyúlísini τῶνό na πóλέ: «Eéε, κέλε náan fólῶb lé Eίέas ogóódi kiim lé yίim εdónigεni πebán wῶnó ná kíεguunε lé πíen.

¹²Νάa a me, ndabodéane lé Eίέas εyίim, πῶῶd πádemoólēη, πáyééle na nyólé wῶnó ná πeényóηen. Náan ten aa πáleé kinjε'kεní, me Mῶón o mῶῶd.»

¹³Paa'kan πááság koob anéēn lé kebán ké Séaη ὶsῶgen πῶῶd aa ayéε εgusε náan.

Υἱός ayóóme moóngaa nyó ayéε abany kidi'

(Mól 9.14-29; Ló'k 9.37-43)

¹⁴Νά πéyίim εgiig kenῶ ké πῶῶd πéyáyíilin, mῶῶd nyummú κῶ áay aáság kaáyε'tene a ebá é Υἱός, εmémudáēēnεn a udi na εndu, τῶνό:

¹⁵«Σόδúk ségῶ, siεd maan na mῶón waam. Ale abany kidi'. Kéle εgumuyébi na toen lé na kenεη, εé'kudáēη a yug, εmbó lé a mεní.

¹⁶Njéēn na nyólé a udi ó paa'kan πáāη, πámáfégéé, pádeá'ke komoyóóme».

¹⁷Υἱός ayáféméé, τῶνό na πóλέ: «Pεηi εseg wóone wó podeágaágéé o'to na Táán, pole pabé a las! Kíεguunε lé nyéen na pεηi ageen εgiig sú'téé naanég? Nkóódi lé mpoonó'tan kémμú sú'téé naanég? Púinjiimin na moóngaa nyóon áane.»

¹⁸Pááság kumuyíimin na nyólé. Yeésáséden uηun wó εmbé wóow wááság kolon a moóngaa nyóon. εgín ten κῶ áay, moóngaa aáság koom.

¹⁹Paa'kan p'éeh p'áyáyé'ténéé a ebá y'éeh. Páyéé əgín p'ólé na p'ólé. P'áyimunjíən p'ónó əə: «Sédúk, a igə aa pəsi tedéá'kenéé kəneη uηun wó ɔmbé wóow əé?»

²⁰Yésus əyíbuyúlísini ɔnó: «Podéá'kene kəneη w'ólé lé kəəli'tini' kəəηan k'óle kudom. A f'ólób ndabodéane lé poyáágen o'to na Táan ɔmbó əgín náane ɔɔη w'ónó niis né enás ná pole págodéane na o'kon wóow lé w'éelúgin, w'éen agaágon kenɔ kéndéη, kéyaáyéele ten náan. Yoom na yoom égoboólaη éde'kéε ageen kə. [²¹Náa, ageele lé m'ɔɔd əneη uηun wó ɔmbé w'ónó wóow, kéε əgín a p'εésóglón, əəgumin ten əsimé.]]»

Yésus əésəə kəmmú lé p'áléé komoyóon, əyi'kini kiim yóndeg

(Məl 9.30-32; Lók 9.43-45)

²²W'ós w'úmmú wó p'ón pá ma'tom piim p'áyáɔnyeden a Kaliləə, Yésus ayébodeáne ɔnó: «P'áléé ki'kumin, me M'ón o m'ɔɔd, páyendeg.

²³P'áléé kenjoon náa, m'ós mádáád a ngim y'éey, ndagoóndeg.» Ntém ε paa'kan p'éeh yaáság k'oyeb anéén a kúfu'.

Na Yésus, na Píε, p'éé'p'éé mag ε T'émpel

²⁴Ná Yésus ay'één əgiig a Ka'pelenáyum na paa'kan p'éeh, Pagómmane' mag ε T'émpel p'íηíəən na Píε p'ónó əə: «Píε, kelág kəəηan k'élé k'édeéɔɔ ago'p'éé mag ε T'émpel a?»

²⁵Náa Píε ɔnó na p'ólé: «Ééε, ale ago'p'ééla.» Ná Píε ay'één əgiig a noáde', Yésus aa y'éyáη əsiəd t'əgéé, ɔnó na ny'ólé: «Sim'óɔη! We waádála kəbán k'éene tué? Pa áne aa p'ógódíí lé pá'p'éé táas, ɔmbó lé p'álone moom mó n'ewáage' ageé'ken na pu'kúm pó a nsí y'éene? P'əən óm, p'ón p'óɔbɔn pá nigúu é?»

²⁶Náa Píε ɔnó na ny'ólé: «P'əən áa ánde páawáage.» Náa Yésus ɔnó: «Kíóloodi anyóon lé p'ón pá nigúu p'ódeéɔɔ lé pá'p'éé mag.

²⁷ɔmbó náan, a k'one lé k'édenj'één lé: “Ígod aa y'ósɔbed, k'óle aa m'ómááη”, tod áay a m'əní, ódagede enób. Nsú ε na o'to na o'to yé y'əsiəd enób, w'áasen unu' w'éeh, waboan kə, kisúg ké m'ɔɔné ké kímíig ago'p'éé mag y'əəs. Úsiəd m'ɔɔné móom, ó'p'éé p'əsi mag».

Ma'téas 18

A Nelaame' né a m'əen əə, áne aa amáábégen p'ɔsóg ombɔg a o'to ə

(Məl 9.33-37; Lók 9.46-48)

¹A kəneη k'éeg, paa'kan pááság kaáyé'tene a ebá é Yésus, náa p'ónó na ny'ólé: «A Nelaame' né m'əen əə, áne aa amáábégen p'ɔsóg ombɔg a o'to ə?»

²Yésus aáság kodóηɔn eyaa é moóngaa, əmémudənígi a kəgaágade k'ébɔn,

³náa ɔnó na p'ólé: «A f'ólób ndabodéane lé, po'kasene ɔlaa, p'óyaan w'ónó moyaa mó p'ómbaa, podendéé kosɔd a Nelaame' né a m'əen.

⁴Nyó aléé kusiədií eyaa é moóngaa wɔnó yéene kɔɲe’ a niɪɲ néam, nyóon aa aléé keeneé o’kó’kóon a Nelaame’ né a mɔen.

⁵Mɔɔd əmə’kusiəd eyaa é moóngaa wɔnó yéene kɔɲe’ a niɪɲ néam, me áa əmísiəd náan.»

Pungé póle puíɲ pó páagele lé mɔɔd édíəɲ

(Mél 9.42-48; Ló’k 17.1-2)

⁶«Náa, nyó aléé keeleé lé eyaa é moóngaa wɔnó yéene yé é máág o’to na me ídíəɲ a kɔbé, kéle kɔɲe’ lé pámoodoɲ kedám ké nedáán a kenág, pámoódageɲe a noom, əsuu.

⁷Maan igə na pɔɔd pá a nsí! Maan na póle lé pebán péle kɔ piíɲ pé páagele lé mɔɔd édíəɲ a kɔbé. Ngé yéene lé pebán péeb pédeyáyéléé, edeóɔ. Náa, maan na nyó kéléé keeneé lé nyóleé aa aléé nedáán né mbú’tɔn.

⁸Kéma’keen lé ombɔɔ wááɲ, oó lé ongoo wááɲ áa óleé agooyéle lé údíəɲ a kɔbé, pé’ta’ lé wáásom wóleé, ódo laálá lé kéle kɔɲe’ na we lé wéen a ɔlaa ó peney piim na ombɔɔ úmmu’, oó lé na ongoo úmmu’, agosan lé págoódageɲe a yug é peney piim na ɔmbɔɔ yááɲ ábaan, oó lé na ambaan yááɲ ábaan.

⁹Kéma’keen lé niis neáɲ áa néleé agooyéle lé údíəɲ a kɔbé, pé’ta’ lé wáódus néleé, ódo laálá. Kéle kɔɲe’ na we lé ósɔd a ɔlaa ó peney piim na niis nímu’, agosan lé págoódageɲe a yug yé egóon na əngis yááɲ əngim ábaan.

¹⁰Póló’kɔd o! Pudifən eyaa é moóngaa wɔnó yéene ɔmbó ímu’ lé, ndabodéane nyɔ’kó, məɲun má ma’tom má máleé na póle, mále peney piim a udi ó Paabá nyó aléé a mɔen».

[11]

Nka’tɔn ε nodóm nó nuíním

(Ló’k 15.3-7)

¹²«A neáɲan əə, poádála tué é? Tísəə lé mɔɔd ogóodi todóm ə’tin á’táan, náa númu’ nuéním. Aagele tué? Adeáyaɲ kudi émədí tóone tó ə’tin éni’ na puuni’ na túni’ a o’kon a mɔen, agoyag keen əguunə nó nuéním é?

¹³A fólób ndabodéane lé ná ɔ́ɔɔɔɔɔ, aageen na tɔnyóɔ agaáyen tóone tó ə’tin éni’ na puuni’ na túni’ tó túnníminí.

¹⁴Náan ten yoom ímu’ aa, Se waɲan nyó aléé a mɔen, adeányóɲeneé lé ná eyaa é moóngaa ɔmbó ímu’ yééním.»

Tué áa aádeé kéəsiəd na woómóɲɲí nyó amééle kɔbé

¹⁵«Woómóɲɲí ama’keele kɔbé, tod amoóboan a pəɲi pábaan, ɔ́sɔɔ na nyóleé, úmuúloodi kɔbé kó amééle. Ama’kogoyóob, umémudéniɲi kémmú a ngé.

¹⁶Adegoyóben, siəd mɔɔd úmmu, oó lé pábaan, púí'kini keen amoóboan, púsóbini kebán kéman a udi wááŋan wó nto yéey ébaan, oó lé édáád

¹⁷Adeóbanan ten a udi ó pɔsóg póob, tod na kebán a Eɔɔny é pə́li'tini'. Ama'kolaŋanan ten áay a udi ó pɔón pá Táán, ímusiəd wɔnó mɔɔd nyó ɔdeégo kémmú a ondáj wááŋan, úmuúsiəd ten wɔnó ɔ'kómmanε' mag.

¹⁸A fólób, ndabodéane lé nkə ké polée kusúŋí a nsí, kéléé kə́súy ten a mɔen. Ké polée kondinií a nsí, kéléé koóyóndin ten a mɔen.»

Κεάδέε κεν unu' úmmu' a pɔsógólón

¹⁹Ndəgii'kini kobodéane lé: «Nto ébaan a ondáj wááŋan ema'kaáyóbanan a nsí yéene əguŋíən yoom na Paabá, páleŋ lé nkə ké pə́ŋíən, kédéɔlɔb lé Paabá nyó alée a mɔen, adeboyé'kenen.

²⁰Kéle lé, kenɔ kiim ké nto ébaan, ɔmbó lé édáád emágónyédée a niŋ néam, nde a kegaágade kéóɔn.»

²¹Píe aáság kaáyε'tene a εbá é Yésus əgumuŋíən kebán, ɔnó: «Sédúk, keeneŋ ké móŋŋí waam aágenjeelane kɔbé peneneŋ piim, nkóodi lé mmuúlisin əgiig peneneŋ péség é? Pé'táan na pébaan á?»

²²Náa Yésus ɔnó na nyóle: «Ndóo, Píe. Ntegodéaneŋe lé, əgín peneneŋ pé'táan na pébaan súg. Náa, úmuúlisin ε'tin á peneneŋ ádáád na peneneŋ peówád. Náan annam á'táan na ábaan.»

Lisin ten pɔsóg

²³«Taa, Nelaame' né a mɔen néle náane wɔnó nkə ké nkúm yimmú eyééle. Nkúm yimmú a yéey yeédóŋɔ pəgudin pə́ŋ piim lé, píimən, pólé pásónge moom muéŋ.

²⁴Pə́kə́báé anéén kosónge a, pááság kumuyíimin na mɔɔd nyummú nyó əyímugóodini kedám ké uŋín, mɔɔné míŋ.

²⁵Wɔnó ná mɔɔd ogo nyóon ade'kéleé na ngé igumuyúlisini edám é mɔɔné yéey, nkúm yaáság kusəə lé, pə́muúgumin, péen amoóleg, na o'kán ké, na pɔón ké, na moom muim mó yíígoódi, ageele lé mɔɔné méəŋ málon».

²⁶Ná u'kudin nyóon ayóób náan, ayéén ədəəŋəŋən sédúg wəəŋ a ambaan, əbáé komoyáleelen, ɔnó na nyóle: «Ségɔɔ əgín paabá, suuli ɔ'tém wááŋ a kaade, énnó'tan, ndagaábáam nkuyúlisini uŋín wááŋ ungin.»

²⁷Ná nkúm yéey yeédála náan, maan mááság kumuúsiəd na mɔɔd nyóon, aáság kumuúlisin uŋín wóow ungin, émémuudí lé yúúli.

²⁸«Mɔɔd aáság kolon əguúli. A ngé, pááság kodam pə́əbun na sóg wəəŋ ó pigólí nyummú nyó əyímugóodini ten uŋín, eyaa yé uŋín, mɔɔné sɔɔŋ. Ná yeédála sóg

wəəŋ nyóon, aáság kumuúgumin, ə́bə́ə́ komogámesa kenág, ɔ́nɔ́ na nyóon, ámoýé'ken mɔ́ɔ́nə́ mǎ́ə́ŋ.

²⁹Sóg wəəŋ aáság kumudəəŋənən a udi na əndu, ə́bə́ə́ komoyósógɔ́ɔ́n, ɔ́nɔ́ na nyólé: “Séɔ́ɔ́ ə́gín paabá, suuli ɔ́'tém wááŋ a kaade, énnó'tan, ndagaábáam nkuyúlisini uŋín wááŋ”.

³⁰Mɔ́ɔ́d ɔ́nɔ́ tɛ́ɔ́d. Yífbís, améen agaag sóg wəəŋ a yoog ye njaan, ɔ́nɔ́ ə́gín nyóon aá'koman kaáleba uŋín wǎ́ə́ŋ, áay aa aálon a yoog ye njaan.

³¹Nyólé ayéə ageeə náan pɔ́sóg pə́gudin pə́mmú páamodé'teg. Ná péédála lé aá'keen agaag sóg nyó'káag a yoog ye njaan, páyóób ɔ́'tém kogany kéfólé. Pááság keen adéanane na nkúm, nkə kiim kéeg ké kényásánéé.

³²Ná nkúm eyóób náan, yíísə́ə́ lé péeen əmuúsiə́din u'kudin nyóon, pə́muyíimin na nyólé. Pááság keen əmuúgumin, pə́míim na nyólé. Nkúm yə́ə́bə́ə́ kodam émosásan, yó́nɔ́: “Ōmbé wo u'kudin wɔ́nɔ́ we! Adé we oményɔ́sógólónéé áane négɔ́ŋ mbáság kuguúlisin kedám ké uŋín ké uyí'koodini ə?”

³³We óo', ode'kéə lé óda ten sóg waəŋ maan wɔ́nɔ́ ná me mbágoodá we áa?”

³⁴Nkúm eyóób ilúún kéfólé na mɔ́ɔ́d nyóon, yaáság kusə́ə́ lé pə́muúgumin, péeen amoyáag a yoog ye njaan, pámonéeyə ntób kɔ́. Ə́gín aá'koman kaáleba uŋín wǎ́ə́ŋ ungiim, áay aa aálon.»

³⁵Yésus aáság kuyibənən tɔ́géé tuə́ŋ ɔ́nɔ́: «Taa, náan ten aa Se waam nyó aléə a mɔ́en, aléə keeéə na pə́ŋi, ná pundisinin pɔ́sóg a nilisin né fólób.»

Ma'téas 19

Nkə ké Yésus yíísə́ə́ a kebán ké kogada kodɔ́n

(Mál 10.1-12)

¹Ná Yésus ayéə aá'koman kosɔ́ɔ́ náan, aáság kodéemən áay a Kaliléə ageen a kesom ké nsí ké a Siudəə, nséé é noom nó Siuludéəŋ.

²Ki'túú ké pɔ́ɔ́d keáság kumuyə́ə́n kógɔ́ɔ́g, amóómáne pabámbany pɔ́ɔ́bɔ́n.

³Ngab ε Pafaleseyéəŋ yimmú eyáyé'ténéé a ebá yə́ə́ŋ. Wɔ́nɔ́ ná páyéə əguunə kumudəəŋi a kisindi' kéɔ́bɔ́n, pə́yímuŋiə́n pɔ́nɔ́ əə: «Pecem piəs péle ageé'ken mɔ́ɔ́d toen lé ágada kodɔ́n na o'kán a igúg ɔ́mbó éyaán á?»

⁴Yésus əyíbuyúlisíni ɔ́nɔ́ na pólé: «Podémbana nkə kéene ké kéleé kidiídílə a Kála'ta' ε Táán lé: “Ə́gín kógɔ́ɔ́g a niə́bə́ə́, Ōngeeə' ayééle mɔ́ɔ́d lé na ɔ́nɔ́mɛəd na ɔ́'kéəd”

⁵Kéle ten kɔ́ lé yíísə́ə́ ɔ́nɔ́: “Kólé aa ɔ́nɔ́mɛəd aléə kudi ə́mádí se na ŋí ageen agaálad na o'kán, páyeeen wɔ́nɔ́ mɔ́ɔ́d úmmu”

⁶Pánde anyóon úmmu' sùg, péndigi kómmú nto ε πωδ έbaan. Mωδ o'kóodi anéén lé ása nkə ké Tάán áálad!»

⁷Nάa πωδ πóob πέamuyúúlisini πónó: «Ooo, a igə anéén áa Moyíis ayé'ken toen lé mωδ aándaanηη o'kán, édilə nufuu' nóone lé kodon koáman, ámoyé'ken a ombog é?»

⁸Nάa Yésus onó na πólé: «Eéε, Moyíis ayé'ken toen τό koηηη o'kéed náan lé pole na ntém yé nnasán. Nάa, a nióbəə kéde'kéε náan.

⁹A fólób, ndabodéane lé, mωδ ama'koηηη o'kán lé kodon koáman ná kédienen əgín lé əmémugúmin a kedaη, əmə'kusiad wendéη, mωδ nyóon ale u'téηəón a kedaη.»

¹⁰Nάa paa'kan πónó na nyólé: «Kéma'keen anéén lé náan aa kéleé, koηe' lé mωδ ólob anéén fiéd kogóan o'kéed!»

¹¹Nάa Yésus onó na πólé: «Ungim oδεόγω ogoob togeéé τόone. Əgín wo'kó pá Tάán amééle lé πóob tólé.

¹²Pungə puédəg pó róageele lé mωδ ade'kóan. Pémú pále ko pá pəyəbiəníí náan lé pódεόγω pəgubúlim na o'kéed. Pwsóg ten pémú pále ko pá pwsóg πωδ aa páyéboyááne toag. Pémú ten pále ko pá péésáηéne kogóan lé ná pááyé'ken a pigólí pé a Nelaame' né a mωen. We nyó oleé ogoob, óyoob!»

Yésus yééséá poómbaa

(Məl 10.13-16; Lók 18.15-17)

¹³Πωδ pəyíimín Yésus na poómbaa lé ná áboyábegen ombog a o'to, óyósógolon Tάán. Nάa, paa'kan páyébosásan lé púúlini ngim na πólé.

¹⁴Nάa Yésus onó na πólé: «Tíen poómbaa πóob píim ná ndéé, pudiyíbuugíd lé Nelaame' né a mωen néagoob na pá páleé wónó πólé.»

¹⁵Ayéboyábegan ombog a o'to, aáság kodéemen anéén agosan.

Kebán ké onyomón ó mωd nyó ayéε na tugúm

(Məl 10.17-31; Lók 18.18-30; 13.30)

¹⁶Mωd ayáyé'ténéé a ebá é Yésus, aáság kumuηíen onó na nyóon əə: «Kelág, nkə aa nyéleé ké koηe' ageele lé nyéen na olaa ó peneη piim əé?»

¹⁷Nάa Yésus onó na nyólé: «A igə aa wəəginiən lé nkə aa kéleé koηe' é? Úmmu' sùg áa aleé koηe', Tάán nyólényósíη. Nga waanyóηen kosod a olaa ó peneη piim, nuη pεcem.»

¹⁸Nάa mωd onó na Yésus: «Pεcem pəyaán áa nyénuηíí é?» Nάa Yésus onó na nyólé: «Taa pé aa péene lé: “Odenjóón mωd, udi'téəη a kedaη, udinjíibə, ode'télémen mωd mbaasó ε pεfaa,

¹⁹nyááde se waη na ηηí waη, nyóηen sóg mωd wónó wéenyóamodéδ”»

²⁰Νάα ɔnyɔmmón nyóon ɔnó na nyólé: «Με nde əgə́ənuɔ a pɛcem pɛeb piim. Nkə aa nyéleé kə́mmú é?»

²¹Νάα Ύesus ɔnó na nyólé: «Oma'kɔnyóɔɔn keen wɔnó ná kiógə́mmi Táán, tod, ólega nkə kiim ké ugódíí. Mɔɔné móom wáaban mɔsógasógá, ná wíim anéén wínjə́əɔn. Wageen na tugúm a mɔen.»

²²Νάα, əgín ná ɔnyɔmmón nyóon ayóób náan, yeéság kosan udi suúúm lé ayée na tugúm tuíɔ.

²³Ύesus ayágáséé ná paa'kan pə́əɔ páleé, náa ɔnó na pólé: «A fólób ndabodéane lé keágány na mɔɔd o tugúm lé ɔsɔd a Nelaame' né a mɔen é!

²⁴Νάα ndə́əgi'kini kobodéane lé: Kéle kegányáán ageele lé ki'tóg ké nnyam yé pɔɔdóɔɔn lé seamóo ɛsɔd a kiwoo ké nílo' né kolada piléé. Νάα a mɔɔd o tugúm, kímí'kini kogany kə́mmú agaáyen náan ageele lé ɔsɔd a Nelaame' né Táán.»

²⁵Νά paa'kan páyóób náan, pə́yə́wúnə́nii kéfolé, pónó əə: «Áay oóo', áne aa aágaá'ke anéén kɔɔy ə́é?»

²⁶Ύesus ayébodé'teg a udi log log log, náa ɔnó na pólé: «Ééé, kéle náan fólób lé a mɔɔd na mɔɔd, ngə́ egɔ́yɔ́yɔ́ye edeéɔɔ. Νάα a Táán, ímu' na ímu' yé éleé égomoyag keele édeéɔɔ.»

²⁷Νάα Píe ə́siə́d tɔgée, ɔnó na nyólé: «Ooo Sédúk, pəsi anéén pá tídí tímédí yiim yé tígóodi əguguyə́əɔn oóo', tuə́ áa kiəs kéléé keeneé é?»

²⁸Νάα Ύesus ɔnó na pólé: «A pə́ɔi, ndabodéane a fólób lé, ná yoom yiim éleé kimbuúlinii ewa, me Mɔón o mɔɔd nság kusíə́d Nelaame' a o'kɔ wáam ó nugə́m, pə́ɔi ten poléé kulə́ndin a mɔ'kɔ má pu'kúm mówád na mábaan agoyɔ́me ə́kúu a ɛ́selayel yówád na ábaan.

²⁹Ungim nyó yíídí ə́médí lé na toáde', na pomóɔɔɔi, na se, na ɔɔi, na pɔón, na malém a niɔɔ néam, aléé kɔ́ɔɔɔɔɔn a ngim agaáyen náan. Aléé kɔɔɔ ɛ́né yoom ə́tin á'táan á'táan, áyeeɔ ten na ngab a ɔlaa ó peneɔ piim.

³⁰Píɔɔ pá páleé néɔɔɔ yuudi, páleé kuúlini ngim. Píɔɔ ten pá páleé néɔɔɔ ngim, páleé kosan yuudi.»

Ma'téas 20

Pɔsóg pá píídiiin pəsíə́d a pigólí a ngim

¹«Kéle lé, Nelaame' né a mɔen néle náane wɔnó ná mɔɔd nyummú nyó yíígóodi malém móə́ɔ, ayééle. Yeélón na koany púúb ageen əguunə́ pɔɔd lé pɛen əgud a pɔlém puə́ɔɔ.

²Ʋɔsɔg pɑ yeɛbɔan, ayáyóóbánánéé na pólé lé, pesáábón peɔbɔn peageen nkə ké keáse'tan a wɔs ó pigólí kilúd. Ná páyéé pɑ'kaáyóobanan náan, aáság kusəə lé peen əgud.

³Əgiim əgiig áane na keás, aáság kii'kini kolon, aáboan Ʋɔsɔg pəmmú pále o'kɔɔ, pódéɔgɔ na pigólí.

⁴Náa, ɔnɔ na pólé, peen ten əgud a pólém puəŋ, nyólé aaboyé'ken nkə ké keáse'tan a pesáábón peɔbɔn.

⁵Ʋɔsɔg ten pɔob pááság keen əgəəbulid na pókáag a pigólí a pólém. «Aáság kii'kini kolon a tɔef, əəsiəd Ʋɔsɔg pəmmú. A mangen mádáád, əmí'kíni kolon, əəsiəd ten pəmmú.

⁶Aáság kii'kini kolon áane a wɔs keen. Əmí'kíni kobooan Ʋɔsɔg ten pəmmú pále kɔ o'kɔɔ. Náa ɔnɔ na pólé, a igə aa pɔob pəələndəŋ áay wɔs kilúd, pádiəle yoom é?

⁷Náa, Ʋɔsɔg pɔob pónɔ na nyólé: “Tele o'kɔɔ lé teɔéŋen mɔɔd ugibiəsiəd a pigólí.” Náa mɔɔd ɔnɔ na pólé: “Ménaan, pəen abooan Ʋɔsɔg a me pólém, púgud”.

⁸Na niób, ná keŋeŋ ké kodéemən pigólí kéyéé kiá'kiim əgiig, mɔɔd o pólém aáság kodéane na u'kudin wəəŋ nyummú lé ódóŋɔn ungiim nyó yiígúd a pólém puəŋ wɔs wóow, áboyé'kenan pesáábón peɔbɔn, kəəbəə na pá píyíbənən kiim, əgusúgəni na Ʋɔsɔg pɑ na o'to na o'to.

⁹Ʋɔsɔg pɑ pəyíim a wɔs keen pááság kiim adélem, pəəsiəd pesáábón peɔbɔn, nkə ké kéésé'tan a wɔs ó pigólí kilúd. Ʋɔsɔg pókáag ten piim pýyóŋ əgín ten yoom ímu'.

¹⁰Ná keŋeŋ ké Ʋɔsɔg pɑ na koany púúb kíyíim əgiig, pááság keen adélem. Páyéé agofeg lé pólé pɔɔgɔŋ agaáyen Ʋɔsɔg. Aáság koboyé'kenan ten pólé əgín nkə ké keáse'tan a wɔs ó pigólí kilúd wɔnɔ Ʋɔsɔg.

¹¹Páyéé əgusiəd mɔɔné móom pɔɔgɔgɔdɔ mɔɔd o pólém,

¹²pónɔ, a igə aa pólé pɑ páá'péma yoóy, na edɔm wɔs kilúd a pigólí, nyóon aáboyé'ken pesáábón əgín yoom ímu' na Ʋɔsɔg pɑ pə'kimií áane a ngim, pəəgud áwa' mmu' súg é!

¹³Náa mɔɔd o pólém əəguúlisini na sɔg nyummú ɔnɔ: “Sɔg waam, nkə ké kebé aa mbééle, náa waágembən əó? Teɔéáyóobanan pəsi na we lé, a pigólí peáŋan pé wɔs kilúd, ndaboyé'ken nkə ké keáse'tan a?

¹⁴Siəd pesáábón peáŋ, wéen. Kími'kəmmi náan lé nyé'ken na Ʋɔsɔg pɑ pəmíim a ngim, yoom ímu' wɔnɔ we.

¹⁵Mɔɔné mále máam, nde ogeele na mólé wɔnɔ ná kími'kəmmi. Ole agoob kəbé lé wɔnɔ ná mbádéé ɔ'tém á?” »

16Yésus aáság kii'kini kaábeg tɔgɛ́é, ɔnó: «Taa, náan aa kéléé keeneé. Pá páleé yuudi páleé kuúlini ngim. Pá páleé ngim, páleé kosan yuudi.»

Ρενη πεδάád áα πένε Yésus ɔnó nyólé aléé kugu éyi'kini kiim álon a kəni' ongóm

(Məl 10.32-34; Lók 18.31-34)

17Ná páyéε pándaabag a Yolósaleμ, Yésus yiisiéd paa'kan pə́əη pá pówád na pábaan lé póle páésúid. Páyéε ageen ə́giim ɔ́ɔɔɔ na póle, ɔnó:

18«Taa, pəsi a póone teándabágéé a Yolósaleμ, kenɔ ké páagendeg me Mɔ́ɔn o mɔɔd a ɔmbɔg á pu'kúm pó payaaganε' pefɔny, na palɛη pεcem. Páleé kosom kebán kéam lé pénjoon,

19Páyí'kumin agenyeé'ken a ɔmbɔg á pandɛη Táán lé péséga, pémbáam, pémbaηan a ɔmbásá. Náa, mɔ́ɔs mádáád a ngim yéey, ndəgií'kini kiim ndon a kəni' ongóm.»

Nkə ké ηηί ε pa Séag póle na Séəη yiíηiəη na Yésus

(Məl 10.35-45; Lók 22.25-27)

20Náa ηηί ε pa Séag póle na Séəη, pɔ́ɔn pá Səbədəə aágaáye'tene na pɔ́ɔn pə́əη a ebá é Yésus, ə́mə́mudúmin ə́ndu a udi ə́gumuηiəη yoom.

21Náa Yésus ɔnó na nyólé: «Nkə aa waányóηen ə́é, íyowó?» Náa ɔ'kéed ɔnó na nyólé: «Táá, me pɔ́ɔn a póone pábaan. Ndaanyóηen lé wé'kagen lé ná waágeen a o'kɔ́ wááη ó Nelaame', waaboyáág lé nyóone a ombɔg wááη ó nenom, nyummú a oó kemεs.»

22Náa, Yésus ə́yi'buyúli'sini ɔnó na póle: «Podéɔ́gɔ agoleη nkə kéεg ké poleé ə́giηiəη. Pole págaá'ke kone ntób yé me ndáane a?» Náa pónó na nyólé: «Ééε tele págaá'ke.»

23Náa ɔnó na póle: «Ééε, a ntób, kéle náan fílob lé pə́ηi ten poléé kone yélé. Náa, a ké kuləndin a ombɔg wáam ó nenom na a oó kemεs, adə́nɔaη me áa ndágeé'ken mólé. Máagoob na pá Mbáa yiisóbini lé móbɔn.»

24Ná pɔ́ɔsɔg paa'kan pə́mmú pɔ́ob pá pówád páyóób nkə ké niηηí néen níηiəη, píliη na póle.

25Yésus ayéboodóηɔn póle piim, náa ɔnó na póle: «Pə́ηi, adé pə́ηibáamɔ́éd poáleη lé a nsí yéene, pu'kúm póle alaame a toen á? Pagó'kóon póloodi lé póle aa páleé na Nelaame' a?

26Náa, a pə́ηi, kí'kóodi lé kien náan, ndóo. Kien agá lé nyó aleé anyóηen keen kego'kóon, yáyááne inə́mbi é pɔ́sɔg.

27Nyó aányóηen keen o'télem yuudi a ondán wáaηan, yéen wɔ́nó keóle kéəηan.

28Taa, náan ten aa kélee lé me Mwón o mwod nti'kéegim a nsí yéene lé ná pood aa péeneé munémbí móam, ndóo. Njíim lé ná me áa nyéeneé inémbí yóóbɔn, nde nyéé'ken ɔlaa wáam ageele lé nyááɛn ɛfɔlé é pood.»

Yésus ayóóme powongwóg pábaan

(Mél 10.46-52; Lók 18.35-43)

29A nelon néen wɔnɔ ná páyée pándaalon páleeɛ ɛ Yəlí'ko, ki'túú ké pood káyée ɛgim kíbuyéɛn a ngim.

30Powongwóg pábaan pá páyée pələndínéɛn kɔ áay a ebá yé ngé pááság koob lé Yésus aa nyóon aleé agosan. Páábéé kumu'kíhə pónó na nyólee: «Séɛwɔ Sédúk! We Mwón o Téfíd, siəd maan na pəsi o!»

31Ki'túú ké pood kéeg kiim kiábéé kobosásan, pónó na póob, pólɔg nnu'. Náa, pólé páyée agá ɛgii'kini kosása na toen, pónó: «Séɛwɔ Sédúk! We Mwón o Téfíd, siəd maan na pəsi o!»

32Yésus aáság kodélem, náa ɔnɔ na pólé, píim. Ɖyíbuɛɛɛn ɔnɔ əə: «Nkə aa poányóɛn lé nyéele na pəɛi é?»

33Náa pónó na nyólee: «Sédúk! Teanyóɛn lé óbeyéele tí'kini kodé'teganan kəmmú o!»

34Maan mísiəd Yésus na pood póob, aáság kobodóɔ a əngis. Ɖgín ten ná ayéele náan, pəábéé kodé'teganan, páádéemən, pəábéé kiim pəmuyəɛnjən.

Ma'téas 21

Yésus yeésód a Yolósalem páamoyáaganan pe'ké'ké

(Mél 11.1-11; Lók 19.28-40; Səa 12.12-16)

1Ná Yésus na paa'kan pəéɛn páyée pánde ndúmi' na Yolósalem, pánde a Pədfasəə, a o'kon ó malém má pa Olifiyəə, Yésus yeédélem aáság kudəəmini paa'kan pəéɛn pábaan, amáboodóm yuudi,

2ɔnɔ na pólé: «Todáan a ɛyaa é nigúu yéey yuudi. Ná puéɛgig kɔ, poaboan já'káas ntilígəɛn na mwón a ebá. Púdíɛɛn, púɛɛɛɛn na pólé.

3Mwod əmə'kubuyəɛn yoom, púmuyúúlisini pɔw'kɔ: “Sédúk ale njaan na pólé.” Ná poádéane náan, pəəbuudi lé píim na pólé.»

4Pəbán pəeb piim pəyée agodánana náan ageele lé nkə ké ɔndɔɛɛɛ' pəbán o Táán yíísəə, kéas. Yíísəə ɔnɔ:

5«Teánéan na pood pá a Siyóɔɛn pɔw'kɔ: Táá nkúm yaanən aa yéey yəəndəgimií. Abágédən a já'káas a mwən wɔnɔ iyəɛnjəɛn é mwod. Já'káas ego ele na mwón a ngim»

6Paa'kan póob pááság kəen, pámééle əgín wɔnɔ ná Yésus ayéboɛəne.

⁷Πάσάγ kudiñin já'káas na mwón, páméen na yélé, . Póyóliógóní pilé pεóβwñ pé niñi', páamáagan a já'káas a mwen, Yésus aábáged, aélwñdin.

⁸Έφwλέ έ pwwd έyέε ogoóliogoni pilé pεóβwñ pé niñi', páadéga a ngó, pwsóg pémwú páasóma pelaa, péagiim agaágan a ngó agomonyáade

⁹Pwwd páyέε ki'túú kilúd lé póone yuudi, pémwú ngim, péagiim páagan pe'ké'ké, pónó: «Nugəm na we ó, Mwón o Téfidi! Táán ágoyéle kwē', we nyó oleé agiim a niñi né Sédúk. Nugəm nóen na Táán nyó aleé a mwen.»

¹⁰Ná Yésus ayéén agiig a Yolósalew, kenw kiyónyígídíi. Pwwd páyέε agéñhíenw pónó əə: «Áne aa aleé náan əé?»

¹¹Náa ki'túú ké pwwd pá páyέε agiim pémuyéenw pónó: «Yésus, wñwεge' pεbán o Táán áa aleénw o! Mwón ó Násaled, a Kaliléə.»

Yésus yeñéñ pwwd pá páyέε agele unduné a Témpele

(Mél 11.15-17; Lók 19.45-48; Séa 2.13-16)

¹²Yésus ayéén wwwd a Témpele, aáñéñ ungim nyó yeébóan kw a unduné lé na palega' ké na pwwneñe' ké, ədí'kəni pa'tébele' pá pwsóg pá páyέε agó'pane mwóné, na to'kóm tó pwsóg pá páyέε alega piem.

¹³Náa wñ na póle: «Kéle kidiídilé a Kála'ta' ε Táán lé, Táán wñ: “Páleé kodóñwñ noáde' nóam lé noáde' nó mwónwñ miim máléé kenwóswógwñwñé a nóle”. Náa, pəñi o! Poá'kaáne agá nóle, newsem né piíβen!»

¹⁴Powongwóg, na pwwd pá peném páyέε kw a Témpele. Páyáyé'ténéé ebá é Yésus, aáság koboyómanε mabámbany mwóβwñ.

¹⁵Pu'kúw pó payaaganε' pεfwny na paleñ pεcem páyóób kwé na péeđála piéwúunəni' pé pεbán péeβ pé Yésus ayééle, na wñwó ná poómbaa páyέε agaágan pi'kíñ kw a Témpele pónó: «Nugəm na Mwón o Téfidi o!»

¹⁶Náa pónó na Yésus: «Ole agoob nkə kéeg ké poómbaa páleé əgusə əé?» Náa Yésus wñ na póle: «Eéε, ndε agoob óo. Pəñi o', podémbana nkə kéene ké kéleé kidiídilé a Kála'ta' ε Táán lé: “Oyééle lé, wmbó poómbaa, wmbó ten pón pá podom, pédúmwə nugəm noáñ!” »

¹⁷Yésus aáság kudi əmábuudí, aásán. Yeélón páleeg, améen a Pe'taní. Yiíbúlim kógwóg.

Keβán ké figiyéə yé edε'kéleé na modámádám

(Mél 11.12-14,20-25)

¹⁸A koany kaáyene, wñwó ná ayéε əguúlini a páleeg, njaan eyéε amoobany.

¹⁹A ngé, aáság kodála kied kimmú ké pwwdóñwñ lé figiyéə. Ayáyé'ténéé ndúmi' a nidíñ, aáboan lé wmbó edámádám ímu' édeógw kw a mwen, əgín pεáñánán péle na

πέλέ αα γεέβόαν κω. Νάα τόνω na figiyóθa yéey: «We, odendéé kuum kómμú.» Θgín ten ná yiísáθ náan, kied kéeg κεάςάg kogáleged.

²⁰Νάα paa'kan pθéη péeédála nkθ kéeg ké kéyáyéλέé, páyáwúnóníí kéfólé. Νάα pónó na nyóλέ: «Sédúk, tué áa figiyóθa yéey yaáság kogáleged κω áay náan kum a nsí é?»

²¹Νάα Yósus τόνω na pólé: «A fólób ndabodéane lé, poma'kaag o'to na Táán, podien κω na isuη, pole págeele ten nkθ kéene ké me mbééle na figiyóθa. Pole póone lé poma'kodéane na o'kon wóow lé wéélúgin, wéen agaádagede a noom nó ebá fiéd, kéyaáyéele náan.

²²Nkθ kiim ké poléé kuηíθnίí na Táán a peósógólón ná pomáág o'to na nyóλέ, aaboyé'ken.»

Yúden ele anyóηen kolēh áne aa amé'ken Yósus toen lé yáa'kanane pωd

(Mól 11.27-33; Lók 20.1-8)

²³Yósus aáság keen ωd a Témpeλ, éθbéθ kaa'kanane pωd. Ale anéén κω agaa'kanane a, pu'kúm pó payaagane' pefony na ponnom pó nigúu pááság kaáyé'tene a ebá yéθη, náa pónó na nyóλέ: «A toen tó áne aa oleé ageele nkθ kéeg ké oleé ageele é? Áne aa agoyé'kénénéé toen lé wéele é?»

²⁴Yósus ayíbuyúlisíni τόνω na pólé: «Me ten ndabuηíθn késθn kímu' súg. Pumθ'kinyuúlisini nkθ ké me ndabuηíθn, me ndabodéane ten a toen tó áne ndéé ageele nkθ kéene ké ndéé ageele.

²⁵Áne aa ayíim ádom Séaη lé yiim ageele ωωgen? Táán óm, pωd éθ? É'teánéan!» Péθbéθ κωcκωcκωb κω pólé na pólé pónó: «Timθ'kumuyúlisini lé Táán áa ayémoodóm, éθbiηíθn τόνω θa: “A igθ anéén áa tidi'kýθmuyéli'tinií é?”

²⁶Νάα, timθ'kusθθ ten teo'kó: Pωd aa páyéemoodóm, kiés kéageen kebé lé ungin aáλη lé Séaη ayéε Jndωεge' pebán o Táán.»

²⁷Páyíimuyúlisíni pónó na nyóλέ: «Pəsi tedéalēh áne aa ayémoodóm.» Νάα nyóλέ ten τόνω na pólé: «O'ó! Me ten nteábodéane a toen tó áne aa ndéé ageele pebán péeb.»

Nka'tén ε pωón pábaan

²⁸Yósus ayíbuηíθn kómμú τόνω θa: «A neáηan θa, poádála tué a kebán kéene ké kéléé lé: Mωd anyóθon ayéε na pωón pθéη pábaan. Νάα τόνω na sóg o na o'to na o'to: “Me mωón, tod ageele o'tom wóone náane a me polém naáné.”

²⁹Mωón aáság kosáηene τόνω na se: “Ndóo, nteágeen.” Νάα, a ngim yéey o'tém wéθη wááság kaágase, améen ageele o'tom wo se ayémoyé'ken.

³⁰Νάα se nyóλέ yeédála lé mωón nyóθon aásáηéne keen ageele o'tom wéθη, ayéén aboan sóg wo annam ábaan, amámoodóm lé yéen amoyéelene o'tom égin ogo

úmму'. Náa sóg nyóon ɔnó na se: "Oo'ó paabá, ndageen!" Keánde kɔ a ngim yéey a, aáság kolɔb adien ageele wólé.

³¹«Náa ndábuɔɔn anéén na pɔɔni nyɔ'kɔ əə, a pɔómɔbaa pɔób pábaan, oyaán áa ayééle nkə ké se wɔɔɔɔn ayéé anyóɔɔn lé pámoýélele ə?» Náa pónó na nyólé: «Sóg ó na o'to na o'to aa ayééle nkə ké se wɔɔɔɔn ayéé anyóɔɔn.» Náa Yésus ɔnó: «A fólɔb ndabodéane lé Pagómmáne' mag na pedáɔana' páleé koyan ɔɔɔɔɔn o'kɔɔ na pɔɔni a Nelaame' né Táán

³²lé, Séan ɔɔɔɔɔn pɔɔɔ əyíim, əmábulóodi ngé ε sáád. Náa, pudi'kéəgəəli'tini tɔgée tuəɔ. Pagómmáne' mag na pedáɔana' agá aa páyáli'tinií. ɔmbó a ngim yéey ná poyée pɔá'kodála pɔbán péeɔ piim na əngis yááɔan, pɔde'káagase ntém yaanə əgəəli'tini tɔgée tuəɔ.»

Nka'tén ε pɔbé pé pəgudin

(Mál 12.1-12; Ló'k 20.9-19)

³³Yésus ayébodeáne ɔnó: «Ó'tánaan nka'tén yéene: Mɔɔɔ nyummú aa nyóon yeédég pɔlém puəɔ, amágó'kénéé na o'kág, ədíim nɔsá kɔ agonɔɔ nyiín, aáwáág eyaa é yoog kɔ lóɔɔ a o'kág a mɔen a mɔɔɔ nyó ənúɔ pólé ageele lé áde'teg pɔlém puim Ná ayéé aá'koman keele nkə kéeg kiim, aáság kusieɔ anéén pɔɔɔ pá pigólí, amáág kɔ a tú'paa'té, améen ongen.

³⁴Ná masómbóó máyíim əgiig, yiídəémíni pəgudin péəɔ pémú, amáboodóm ná pɔsóg pá páyéé əgud a pɔlém puəɔ páléé, pábodéane lé píim pámodómen yəəɔ ngab.

³⁵Ná pɔsóg pɔób káag péédála pɔsóg pá páyíim pádom, píígúmin úmmu', pámámobáám əgín náane ɔ'tém úmmu'. Nyummú pámóón. Nyummú ten páádóan na a'táán, əgú.

³⁶Mɔɔɔ o pɔlém aáság kii'kini' kiim ádom péndéɔ. Páyéé píiɔ agaáyen pɔsóg pá na o'to na o'to. Pɔsóg pá a pɔlém páyééle əgín náan yoom ímu' wɔnó ná páyééle na pɔsóg pá na o'to na o'to.

³⁷«Mɔɔɔ o pɔlém aáság kudəəmini anéén mɔón wəəɔ o nyólényóamɔéd, amámoodóm. Ayéé agofeg ɔnó: "Wɔnó ná kéléé lé ale mɔón waam, pádeáwéese komodóɔ».

³⁸Náa, ná pólé péédála lé mɔón áa nyóon ə'kiim ádóméé, pəəbəə kosɔɔ agá pólé na pólé pónó: "Táá, mɔɔɔ nyó aléé kolɔbeé a tugúm tó se aa nyóone! Tímuúguminəən, témoyóon. Náan, tugúm tóone tóagoob na pəsi".

³⁹Pááság kumuúgumin, páálón pɔlém na nyólé, páméen amoyóon.»

⁴⁰Ná ayéé aá'koman kosɔɔ náan, aáság kubuɔɔn ɔnó na pólé əə: «Áay oóo'! Ná mɔɔɔ o pɔlém nyólényóamɔéd əgiim əə, tuə áa aágese na pəgudin pɔób əə?»

⁴¹Náa pónó na nyólé: «Adendéé kusieɔ maan na pɔbé pé pəgudin péeɔ ɔmbó ɔɔɔ. Əəbuúgumən, áboyóóna ná əsiəɔ pɔlém puəɔ ageé'ken na pɔɔɔ pá pigólí

péndēn pá páléé komoyé'kenéé nkə ké kéalon kə a keney kiim ké aléé kənyóηeneé.»

⁴²Yésus yiísóó onó na pólé: «Adé poá'kobana nkə kéene ké kéléé kidiídíló a Kála'ta' ε Τάάν lé: “Nedáán né pawáaga' toáde' pээ́dó, nélé négo aa néyáán nedáán né nígumíníníí noáde'.” Táá nielé' né Sédúk áa néen aá! Kéle na pəsi kiówúunəni' ké kebán!»

⁴³A komanane, Yésus yiísóó onó: «Taa, kólé aa ndéé əgusəə na pəni lé, Táán aléé koboóbog Nelaame' nióη ageé'ken na pá páléé keeléé pigólí pé péalón na yoom.

⁴⁴Ungim nyó aléé kəóbúbigíí a nedáán néen, aléé kubúbun. Nyó néléé kumudəəηənií, néléé komoyóob.»

⁴⁵Ná pu'kúm pó payaaganə' pəfony na Pafaleseyéeyə páyáléηéé lé kebán keóbəon aa Yésus ayéé əgusəə nán,

⁴⁶pəóbéé kuunə pungé pó kumuúgumin. Náa, wəonó ná pəod páyéé kə piíη, páde'káawéese komodóbed lé ungit yéleηen lé Yésus ale Ondəege' pəbán o Táán.

Ma'téas 22

Nka'tén ε wəón ó kodəon

(Lók 14.15-24)

¹Yésus ayéé agosoyela a po'ka'tén a məen, onó:

²«Nelaame' né a məen néle náane wəonó nkə ké kéyáyéleé na nkúm yimmú yé eyééláne kea ké kesəen a kodəon kó məón.

³Yéédóman pəgudin pəóη lé péen anyama pəod pá yéédóηónə a wəón, píimən. Náa, pээ́sáηéne lé pədíəgiim.

⁴Nkúm yaáság kii'kini kodom pəgudin péndēn lé péen adéane na pəod póob lé pa'káwo' pəóη na mudúg muóη mólaη, pá'koóna, pá'konáma. Pá'koman kusóboni moom muim, píim a wəón.

⁵Ɔmbó nán pəod póob pədi'kéəsiəd keney. Páyééan agá a ma'tom móbəon méndēn keele. Páyéé lé póone páageen a malém móbəon, pəmmú a məndunə móbəon keele.

⁶Pəósóg pəmmú píigúmən pəgudin pá nkúm, páməbobáám, páməboyóóna.

⁷Ná nkúm eyóob nán, ilúún éyemoobány, aáság kodom pasónjaa lé péen agoóna pacocóo póob piim, páman kubilə páléeg yəobəon.

⁸«Náa nkúm yónó na pəgudin pəóη: “Poádála é! Moom mó wəón áa móone moá'komanéé koósóboni. Náa, pəod pá páyéé pəodóηónón a kesəen páde'kóose'tanen lé páne mólé.

⁹Ρόεν νέγωη a angag á pungá əngim. Ungim nyó poáboan kɔ, pómodéane lé yíim a keseen”.

¹⁰Pəgudin pááság keen, pémíim pəbug ungim nyó péebóan. Páyée lé na pɔɔd pá pabé ké, na pɔsóg pá paŋe’ ké. Yoog síééd!

¹¹«Nkúm yaáság kosɔd əgiim adála pɔɔd pá pəyíimən. Ná yeésóm əngis, aáság kodála mɔɔd nyummú kɔ nyó ade’kélee na kiléé ké wɔón.

¹²Náa ɔnó na mɔɔd ogo nyóon: “We, tuá áa omééle agosɔd a yoog ε wɔón fiéd na kiléé ké wɔón a nkó?” Mɔɔd yiíləndin sáb, kebán ké kuúlisini na nkúm fiéd.

¹³Náa nkúm yónó na pəgudin pəəŋ: Kumínəən mɔɔd nyóone, pómoogóda ɔmbɔg na ambaan, pómoódageɔe káag a táán, a mbin. Kógóɔg, əgín mandee na mandee, əgín pəgeɔ na pəgeɔ kaágáma aa pélee kɔ.»

¹⁴Əguyibənəŋ, Yésus aáság kusəə ɔnó: «A fólób ndabodéane lé piŋ pále pɔɔdɔnɔnɔn náa, əgín ngab sɔɔŋ aa Táán əyíiyid.»

Κεβάν ké mag ko’pée na Səsáal

(Məl 12.13-17; Lók 20.20-26)

¹⁵Pɔɔd pá a egony é Pafaleseyéəŋ páyágónyédeé əguunə wɔnó ná pálee págeele a kóone lé ɔmbó əgín a tɔgeé tó əəbuyúúlisini, Yésus ədəəŋ a kisindi’ kéəbən.

¹⁶Náan aa pəyíiyid ngab ε pɔɔd a ondán wóəbən na pɔsóg ten pá a egony yé Elóod, pá máboodóm lé pəen əmuŋiən kebán. Ná páyéeŋ əgiig kɔ, pəyímuŋiən pónó əə: «Kəlág, teáleŋ lé we ole əgusəə fólób, ole agaa’kanane ten sáád wɔnó ná mɔɔd ogódíi lé ádánana a ngá yé yəəgəmmi Táán. Udiəgu niis na mɔɔd, ungim ale yoom ímu’ a əngis yáəŋ.

¹⁷Kóle aa timíim əguŋiən lé óbedéane, a neáŋ əə, pəcem piəs péle əgusəə lé té’pée mag na Səsáal əə?»

¹⁸Yésus yeéléŋ lé ambaan yəəŋ áa pálee əguunə náan. Náa ɔnó na pólé: «Poagenjaásɔsen lé nkə ə? Moónéná pusú wɔnó pəŋi!

¹⁹Oo, kebán kédeəgɔ! Mayényeé’kénaan kisúg ké mɔəné má poleé ago’péele mag na mólé áŋ!» Pááság kolóne kisúg ké mɔəné kímú’, pá mámonááméne.

²⁰Náa ɔnó na pólé: «Udi wóone wó ólee kɔ əə, wó áne aa óleeŋ ə? Niŋ ten néene né nélee kɔ nidilídəəŋ əə, né áne aa néleeŋ ə?»

²¹Náa pónó na nyóle: «Udi wóow óle ó Səsáal. ɔmbó ten niŋ néen, niəŋ áa néleeŋ.» Náa Yésus ɔnó na pólé: «Yé élee é Səsáal, poé’ken na Səsáal. Yé élee é Táán, póyeé’ken na Táán.»

²²Páyəwúnəníi kéfólé ná əyíbuyúúlisini náan, pááság kumuudi, páádéemen ageen.

Πελόν pélee kii’kini koónɔegan əə

(Mál 12.18-27; Ló'k 20.27-38)

23Wóós əgín wóow, Pasadoseyέη, (pólé aa páde'kéelé əgəθlí'tini lé pelónη péléé koónδεg) páyéén aboan Yésus, pááság kumuñíən pónó əθ:

24«Κελάg! Τάά nkə ké Moyíis yiísəθ áa kéene ɔnó: “Mɔɔd ama'kogóan ɔ'kéed náa əθgú, ə'tí pɔón na o'kán, móññí édiin əsiəd kidí, pəbíəno pɔón na kéle a niñη né kelónη móññí wəəñ”

25Κεβάν áa anéén a kéene kéelé lé: Pɔɔd aa póob páyéə a niññí neóβon nto é'táan na ébaan. Sóg nyó osaá aágóan ɔ'kéed, náa, əθgú ná pədímβíən mɔón. Móññí nyó ayée əgumuýəθn aáság kudíin əsiəd kidí.

26Nyólé ten əθgú, ə'tí mɔón. Sóg wo annam ádáád ten, yoom ímu'. Kéyénánán náan sú'təθ a sóg wo annam á'táan na ábaan, las yɔɔβon.

27A komanane, ɔ'kéed nyóon ten aáság kudíin əgu a ngim.

28Áay oóo'! A pólé póob nto é'táan na ébaan, ná pelónη péléé koónδεgan anéén óo', oyaán áa aléé keeneé onom wəəñ é?»

29Yésus əyíbuyúlísini ɔnó na pólé: «Nkə kéeg ké poleé əgusəθ kéle a ɔsed a mɔen lé podeóɔgɔ agoleñ nkə ké kéelé kidiídíló a kála'ta', pondeñ ten toen tó Táán wɔnó ná tóleé.

30Κέle lé, ná pelónη péléé koónδεgan, ungim aléé kolaa wɔnó məñun má ma'tom a mɔen, panómeeð pá'koána pagéed, pagéed pádiənán pedó'ton ten.

31A kéene ké pelónη koónδεg, podémbana nkə ké Táán yiísəθ na unu' wəəñ ɔnó:

32“Nde Táán ye Ábelaam, Táán ye Ésag, na Táán e Yá'kɔβ” Táán ɔdeóɔgɔ Táán e pɔɔd pá páleé pelónη, ale Táán e pá páleé a ɔlaa.»

33Ungim nyó ayée agoob ɔgέé tóod, ayée əgəθwúnəni na nea'kanane' né Yésus.

Τάά, κεcem ké kémááyen pecem piim a kéene

(Mál 12.28-34; Ló'k 10.25-28)

34Ná Pafaleseyέη páyóób lé Yésus yeélog unu' ó Pasadoseyέη, páyáɔñnyédeé.

35Náan aa sóg nyummú a ondánη wóβon, ɔndeñ pecem əyímuñíən agomoásɔsen, ɔnó:

36«Κελάg! A pecem piim əθ, kéyaán áa kémááyen pɔsóg é?»

37Náa, Yésus ɔnó na nyólé: «Τάά κεcem ké kémááyen aa kéene kéelé lé: “Nyóñen Táán Sédúk waan na ɔ'tém wáán ungim, na edáányé yáán yiim, na mafega' máán miim”

38Κέle aa kéelé κεcem ké kegóon, κεcem ké kémááyen piim.

39Κέ kiýóəñ kéeg, kémáamoñwáñanan ten aa kéene kéelé lé: “Nyóñen sóg mɔɔd wɔnó weényóamɔéd”.

⁴⁰Θγαῖβάθ a pεcεm πέ Moyíis, aḡiim aḡeeenan a nkə ké palɔεεε' pεbán pá Táán pííséθ, nidíη a νέen νέλεέ a pεcεm pρέeb pέbaan.»

Yésus ale lé nyólé mwón ó Téfíd, nyólé Sédúk ε Téfíd ε

(Mál 12.35-37; Ló'k 20.41-44)

⁴¹Wɔnó ná Pafaleseyéη páyée kɔ áay paágónyédáán, Yésus aáság kubuníen ɔnó:

⁴²«Pəηi poádála tuó a kebán ké Məsíi éθ? Ale mwón wo áne é?» Náa pónó na nyólé: «Ale mwón o Téfíd oo.»

⁴³Yésus ayébodeáne ɔnó na pólé: «Tuó áa Téfíd nyólényóamɔéd, ná Uηun wó Ufúlú'tú úyímuyéθg a ɔ'tém ayémodónɔn anéén lé Sédúk é?

⁴⁴Adé kéλε lé, Téfíd nyóon aa yííséθ ɔnó: “Sédúk Táán aádeáne na Sédúk waam ɔnó: We, lændin áane a ombɔg wáam ó nenom aḡeeen aḡiig aḡín ɔnó ná ndéé keelé lé úgítən pabenen pááη na ambaan”

⁴⁵Tuó áa Məsíi aleé ugii'kini keen lé ale mwón o Téfíd, Téfíd nyólényóamɔéd aámodónɔn lé Sédúk wəəη é?»

⁴⁶Mɔɔd na mɔɔd ade'kɔɔgɔη kebán ké kumuyúlisini. Θγαῖβάθ a wɔs wóow, mɔɔd ade'kéε aḡowéεε kumuηíen kémμú kebán.

Ma'téas 23

Pudinjéen ongoο ó palen pεcεm na Pafaleseyéη

(Mál 12.38-39; Ló'k 11.43-46; Ló'k 20.45-46)

¹Yésus éθbáθ kosɔɔ na paa'kan péθη, na ki'túú ké pɔɔd ké kíyáyiilin kɔ áay, ɔnó na pólé:

²«Pigólí πέ palen pεcεm na Pafaleseyéη péλε lé pábomoáηene pεcεm πέ Moyíis.

³Pəηi pugóódi lé póεε nkə ké páabodeáne. Náa, kebán kímu'. Pəηi pudinjéen ongoο wóɔbɔn lé pólébáamɔéd pódεθg aḡεεε nkə ké páleé aḡusəə.

⁴Pále aḡobonan aḡá pɔsθg penó πέ penasáη aḡobonyáηeneεε, pólébáamɔéd pó'tɔbɔ konyáηen péle ɔmbó sɔɔη na enoónó.

⁵Pεbán pεɔbɔn piim πέ páaḡεelane, páε aḡεelane péle lé ná páboodála. Páleane na pedám πέ mɔleéndenη a nkó yɔyɔɔ, péəḡəθníḡen pelanda πέ po'taa

⁶A pesεen na a puog pó pεsθgólón, péəḡuunə kuləndən aḡín a mɔ'kɔɔ má yuudi lé ná páboodé'tεg.

⁷Páanyóηenela lé kenɔ ké páleé, pébuúsoyidəni na nnyáádé ngim, pɔɔd páabodónɔn ɔnó: “Kelág! Kelág!”

⁸Náa a pəηi, pudinjúúníle lé páboodónɔn náan: “Pelág! Pelág!” Ndóo. Pugóódi kelág aḡín kímu' súg. Pəηi piim pole pɔón pá mɔɔd úmmu'.

⁹Podé'tónon ten mɔɔd a nsí yéene lé "Se waanjan" lé pugóodi Se mmu' sùg yé eleé a mɔen.

¹⁰Pudinjúúnə ten lé páboodónon lé: "O'télem yuudi! O'télem yuudi!" Ndóo. Pugóodi o'télem yuudi úmmu' sùg, ale *Məsíi*.

¹¹Nyó aléé o'kó'kóon a kegaágade keájan ogóodi lé yéen inəmbí é pɔsóg.

¹²Nyó aléé kaábágedeé, páléé kumuúsuuli. Náa, nyó aléé kəəsulií nkó a nsí, páléé komobágede.

¹³Maan na pəŋi moónéná pusú móone! Pəŋi paleŋ pɛcem na Pafaleseyéey. Pole ɔɔg pɔɔd ngá lé pádesód a Nelaame' né a mɔen, pəŋibáamɔéd posód a nélé, podéá'kéne ten lé pá páléé anyónen kosɔd kɔ, pɔsɔd.

[14]

¹⁵Maan na pəŋi moónéná pusú móone, pəŋi paleŋ pɛcem na Pafaleseyéey. Pole əgiim póman nsí ngim, na toom tuim ageele lé púsúid a ngá yaanjan, mɔɔd nyó ə'kəéli'tinií. Keney ké aándeé na pəŋi, pɔság komoyéey lé yáán nyó Táán ánda'póneseé a yug yé egóon, agoboyáyen pəŋi peney pébaan!

¹⁶Maan na pəŋi powongwóg pá puádulə pɔsóg. Pole əgusəə lé mɔɔd ama'kaáɛema u'kóó ó Táán, nɛem yéey ele iyó. Náa, ama'kaáɛema kóol yé eleé a u'kóó wóow, nɛem yéey ele nnasáŋ.

¹⁷Piyəg wɔnɔ pəŋi! Powongwóg! A moom móom móbaan lé na kóol na u'kóó, éyaán áa émááyen sóg? Kóol oóm, u'kóó wó ómééle lé kóol yéey yéen nfúŋián ə?

¹⁸Pole əgusəə ten pɔɔ'kó, mɔɔd ama'kaáɛema kibón ké pɛfɔny, nɛem yéey ele iyó. Náa, ama'kaáɛema yoom yé pááfɔny a kibón kéeg, nɛem yéey ele nnasáŋ.

¹⁹Powongwóg wɔnɔ pəŋi! A moom móom móbaan éyaán aa émááyen sóg? Nkə ké kémáfónyéé kɔ óm, kibón ké kémééle lé kefɔny kéeg kíen kifúŋián ə?

²⁰Ləŋáan lé mɔɔd ama'kaáɛema kibón, amáɛemáá lé na kibón, na moom muim mó móléé kɔ.

²¹Áyaáɛema u'kóó, amáɛemáá lé na u'kóó, na Táán nyó aléé lé u'kóó wóow óle noáde' nuəŋ.

²²Nyó amáɛemáá mɔen, amáɛemáá o'kɔɔ ó Nelaame' ó Táán. Amáɛemáá Táán nyó aléé a o'kɔɔ ó Nelaame' wóow

²³«Maan na pəŋi moónéná pusú móone, pəŋi paleŋ pɛcem na Pafaleseyéey. Éé, pole ageé'ken Táán keowád ké muyənjég mó moom wɔnɔ pisənduŋ, pondón ndíg, pelog Náa, pu'kóodi keney na pɛbán pɛmɔéd pé pɛgón pé pɛcem péléé agebeyáa'kanane, náane wɔnɔ: "Pasáád, ɔ'tém ó kulisənan, kaag o'to na Táán." Táá nkə kemɔéd ké puígóodi lé póele aa kéeg, poágeele ten pé'káane.

24 Pə̃ji, powongwóg pá puésúidə pɔsóg. Pole agoleŋ kodé'teg mə́nı́ mááŋan má koŋo ageele lé púliogi eyaa é nomóny yé élee kɔ a kaade lé ná podemmén yélee. Kɔmɔéd lé ki'tóg ké nnyam wɔnɔ seamóo, pole amen yélee!

25 «Maan na pə̃ji moóŋená pusú móone, pə̃ji paleŋ pɛcem na Pafaleseyéey! Pilən pɛáŋan na pə'kúmbə' pááŋan pále káane a táán púyúŋ púyúŋ, kɔmɔéd lé a kaade, moom mó wiib aa múyóginí kɔ síééd, na pɛbán pé pɛbé pé pélee əgiim pélon a ntém yaanən.

26 Ongwongwóg wɔnɔ we, Faleseyéey! Yaŋ əsog kilən keáŋ a kaade ná a táán ten ké móaŋ.

27 Maan na pə̃ji moóŋená pusú móone, pə̃ji paleŋ pɛcem na Pafaleseyéey. Pole wɔnɔ pəgəəni' pá pálee fúlú'tú'tú'tú lé pə́wú ɔfém Pále agodé'teganan kəŋe' a táán, kɔmɔéd lé a kaade, pigú pé pelóŋ pé pɔɔd aa pélee kɔ síééd na mbod ɛ pɛwɔnɔbónɔ pé moom ngim.

28 Náan aa kélee yoom ímu' na pə̃ji. A táán, puogoóloodi lé pole sáád. Kɔmɔéd lé a ntém yaanən a kaade pole moóŋená pusú móle na móle, pole əgín kɔbé na kɔbé keele.

29 «Maan na pə̃ji moóŋená pusú móone, pə̃ji paleŋ pɛcem na Pafaleseyéey. Pole amaanən pisig pé pəgəəni' pá palɔge' pɛbán pá Táán, poáŋŋ kusóboni pá pɔɔd pá páyée sáád.

30 Pole əgusəə pɔɔ'kɔ, pə̃ji poyéenen kɔ a keŋeŋ ké pase'kóon pááŋan, ná podɛ'kéə ɔɔɔd a ɛɔɔge é koóna palɔge' pɛbán pá Táán.

31 A nielé' neáŋan néen, pole əguloodi pə̃jibáamɔéd lé pole pɔón pá pɔɔd pá páyóona palɔge' pɛbán pá Táán.

32 Nkə anéén kimmú! Todáan yuudi, yibénəən nkə ké pɛmbáa pááŋan pə́yə'túmí!

33 Pə̃ji nkud yéene! Pə̃ji ombod wó nfen! Poafega lé pole págeele lé podenjéén na nsó, pádeyébodágéde a yug yé egóon á!

34 Kóle aa ádamégéan, nyɔ'kɔ na pə̃ji: Ndée kiim mɔdómen na palɔge' pɛbán pá Táán, na pɔɔd pá nsiŋ, na paleŋ pɛcem pá fólób. Polée koóna pémmú, póobaŋan pémmú a ɔmbásá. Pɔsóg pémmú, polée kobobáama na nsuə a puog poáŋan pó pɛsógólón, puəbuyənjən a páleeŋ ngim yé páageen kɔ lé ná púbuúyə'kəni.

35 Áay anéén, maŋɔ má pɔɔd pá sáád piim pá páyóona málee keen a nto yaanən, Əgəəbəə a maŋɔ má Ábel nyɔ ayée sáád ɛ mɔɔd, ageen əgiig a má Sa'kaléas, mɔón ó Palasí nyɔ poyóon a kegaágade kéeg lé na u'kóo na kibóŋ ké pɛfɔny

³⁶Ndabodéane a fólób lé ndeg yéene é négɔŋ aa eléé konyáŋeneé pónóos ngim yé a pebán péeb.»

Yésus yééléé a kidíídí kɛ Yolósalem

(Ló'k 13.34-35)

³⁷«Θάɔy Yolósalem! Yolósalem, θάɔy na we nyó oléé agoóna palɔege' pebán pá Táán, pɔɔd pá Táán aléé agodóman, waábodóan na a'táán lé péguθ'kən. Njúúne lé nyágɔnyeden pɔón páán a ebá yáam peney wɔnó peney, wɔnó ná ánde nsee yóθgáθgúlig pɔón a nfaáan yəəŋ. Náa pəŋi pode'káagenyaá'kene!

³⁸Táán aléé kobodóen u'kóó wááŋan a kúfu'

³⁹Náa ndábodéane lé, θgáθbáθ négɔŋ, podeáge'tála kəmmú sú'tóó ná poléé kusəlií pɔθ'kó: «Táán ágoyéele kəŋe', we nyó aléé əgiim a niŋ né Sédúk!» »

Ma'téas 24

Yésus ɔnó nyólé aléé kubugə Témpeɩ yéey

(Mál 13.1-4; Ló'k 21.5-7)

¹Yésus aáság kiim álon a Témpeɩ, ale anéén ageen a, paa'kan péəŋ pááság kaáyε'tene a ebá yáəŋ, pónó na nyólé: «Waádála wɔnó ná pééléŋ kowáag Témpeɩ əé!»

²Náa ɔnó na pólé: «Adé pole agodé'teg nkə kéeg kiim ə? Ndabodéane a fólób lé, ɔmbó nedáán nímu' áay nédendéé kolob náan a nkó ε sóg. Nkə kéeg kiim kéléé koman kubumbug.»

³Yésus yéébág a o'kon ó pa *Olifiyáθ*, əələndin a nsí. Páyéε əgín pólé na pólé, paa'kan péəŋ pááság komoyáye'tene a ebá. Náa péəmuŋíəŋ pónó əθ: «Sédúk, ébedéáne áŋ! Naanég áa pebán péeb péléé kaáyéleé ə? Keále'kán igə ten aa kéléé kibiílodíí lé kimbuúlini koáŋ, na koman kó nsí kuə'kiig əθ?»

⁴Yésus əyíbuyúlísini ɔnó: «Ló'kódɔɔŋ óo! Ló'kódɔɔŋ ageele lé mɔɔd ədiyíbulígə o!

⁵Kéle lé éfolé éléé kiim na niŋ néam a unu'. Na nyóon ɔnó nyólé aa aléé *Məsií*. Páléé kuními éfolé é pɔɔd ngə.

⁶Poléé koob póɔɔɔɔ lé pedá péle agaánɔeyε áane ndúmi', ɔmbó lé kága laála, pode'támmána. Nkə kéeg kiim kígóódi lé keáyéleε. Náa, kédendéé keen lé neman né nsí aa néen.

⁷Kéléé keen lé nigúu néene néle agonɔeyε né'kága pedá, kesom ké nelaame' kéene kéanɔeyε ké'kága. Məyíi máléé kudəəŋ a ombod ó koon mɔɔd. Nsí eléé kəənyigəŋ a penɔ piíŋ.

⁸Pebán péeb piim péléé keen wɔnó ntób yé ɔ'kéed aleaneé na yélé a keney ké ɔsáne'.

⁹Ɔɔɔd páléé koboóleg lé ná pəbuúyə'kəni, páboyóóna. Pandəŋ Táán piim páléé koboóbenen a kidíídí kéam.

¹⁰Ɔɔɔd piín ́áa páléé kudəŋií a kenəŋ kéeg. Páléé koleganan pólé na pólé, páabembenan.

¹¹Éfólé é pəɔegə' pəbán pá pənya' páléé kolónan. Páléé keele lé Ɔɔɔd piín pənim ngá.

¹²A kəbé kó kóléé kosambedeé, nnyóŋánán yə éfólé é Ɔɔɔd eléé kodɔɔ.

¹³Náa, nyó adendéé ko'tiengedeé sú'tə́ a neman, nyóon aa Táán aléé komoyóyé.

¹⁴Təɔɔm Tólan tó a Nelaame' tóod, tóléé kaáɔegə a nsí ngim. Tóléé keen mbaasó a ungim nyó andəŋenéé Táán. Áay anéén ́áa neman néléé kiimií.

Ntób yé nkó'kóon yé eléé kudəŋií

(Məl 13.14-23; Ló'k 21.20-24)

¹⁵«Ná poléé kodála “Kólógósog nyóon”, “Eyósag yé egóon” undəndínə́n a u'kóó, nyólé nyó Taníel, ɔndɔegə' pəbán o Táán yiísá. (Wə nyó oléé agobana nkə kéene, óób náan ó!)

¹⁶Áay anéén, pá páléé keeneé a Siudə́ə pógóodi lé pádédá ageen ɔgɔɔsem a nkon.

¹⁷Nyó aléé keeneé a palánda' pə́əŋ, ədinjúúnə kii'kini kosɔd a yoog ageen əsiəd moom muəŋ.

¹⁸Yoom ímu' na nyó aléé keeneé a polém. Ədinjúlíni a noáde' ageen əsiəd kilə́ kíəŋ ké niŋi'.

¹⁹Maan kəfólé a mɔ́s móm na pagéed pá əngum, na Ɔɔ́sɔg pá páléé keeneé na Ɔɔ́n pá páəŋé'ke!

²⁰Ɔó́sɔgɔɔn Táán ageele lé kenəŋ kégo kéeg ké kodéda, kédenjéén a kenəŋ ké tɔ́, ɔmbó lé a wɔ́s ó kisúgi'

²¹lé a kenəŋ kéeg, ntób eléé keen kə kəfólé a ombod wó pəgo pé nsí eyásəŋéé, mɔ́d adé'tálaá əgiim əgiig na négəŋ ké. Yimmú ten edendéé keen kə igiig wɔ́nó yéey

²²Táán ədí'kúusəlin lé mədúg móm méen masó́m, ngá yéene lé mɔ́d yóɔy ede'kéə ageen kə. Náa, aléé kosom mólé a kidíídí ké pá əyíyid.

²³Mɔ́d əmə'kiim abodéane anéén lé: “Táá *Məsíi* aa yéene taa!” ɔmbó lé: “Taa ogo aa nyóon kága!” Pudiyalí'tíní.

²⁴Kéle lé, éfólé é pa *Məsíi* pá pəfaa, na pəɔegə' pəbán pá pəfaa páléé kiimən. Páléé keelane éfólé é mangán na pəálé'kán pé pəgóon əgulígə Ɔɔɔd. Ngá ema'keen kə, páléé kulígə ten ɔmbó Ɔɔ́sɔg pá Táán əyíyid.

25Τάά, ekwan aa yéey mbáyan abooníen ó!»

Nkə ké kéléé kaásánéé ná Mwón o mwod aléé kimbuúlini

(Mél 13.24-31; Ló'k 17.23-24; Ló'k 21.25-31)

26«Mwod əmə'kiim anéén abodéane lé: “Τάά, Mwón o mwod a nyó'kága aléé a kenə ké kifəlóón!” Podenjéén kə. Áabodéane ɔmbó lé: “Taa, ogo aa nyó'kága yɔséé”, pudiyəl'ítíní

27lé wɔnó ná ánde edáányé yáasaa mbálámɔen, kodéemen a noá nó wɔs wéəgiim ódéeman sú'téé a nó ánde wáageen agémmeɔen, náan aa nimbuúlini néam né me Mwón o mwod néléé keeneé.

28Kenə ké anjeɔ yéélób, kə ten aa kogad kúyúúli.

29A ngim ε mədúg móom ná ntób yé nkó'kóon yéey yaá'kosan, niis né wɔs néléé kunim, údii'kíni koleɔ konom kémú. ɔmbó ten wəé ódendéé konom na udúg. Muédəðə' móléé kiim mógásəg a mbálámɔen əgudəəɔ a nsí. Toen tó túgumíníní moom móom muim a mɔen tóléé kənyigid

30Keálé'kán ké Mwón o mwod kéléé koólodíi a mbálámɔen, mɔnɔɔ miim máléé kaányam. Áay aa páléé ke'tálaá me Mwón o mwod ndəəgiim nsuu a kebed a mɔen. Ndéé kiim na toen tuim, na nugəɔ nuim

31Iséé yé egóón éléé kodaɔ, ná yíim ádom məɔun məéɔ má ma'tom a ə'kid yé nsí əngim éni', kodéemen a ongam wóone ageen agaáde a wóow kága. Máléé kogonyed pá Sédúk əyíyid»

32Yəsus əyíbusiədin nka'tén yéene, ɔnó: «Óbáan yisí yé eléé a nka'tén yéene na *figiyáə*. Əgín ná poádála lé ntab yəəɔ yoóndosomi, toánánán tóɔɔs, póleɔ lé keloo keánde ndúmi'.

33Yoom ten náan ímu' ná poléé kodálaá lé nkə kéeg kiim keándagaáyéle. Pósaɔ koleɔ ten áay lé keɔeɔ kéam ké me Mwón o mwod kimbuúlini keánde ndúmi', kíəgəbisiɔ kiim əgiig.

34A fólób ndabodéane lé ɔseg wóone ó néɔɔɔ ódendéé kuwu ungim ná nkə kéene kiim kédénjáasan.

35Mbálámɔen eléé kosan, nsí ten yéene yéesan, náa tɔgéé tóam tóle a pəliəg.»

Podəyádóó kaádoán lé ɔmbó mwod na mwod andeɔen naanég

(Mél 13.32,35; Ló'k 17.26-27,34-35; 12.39-40)

36«Náa, mwod na mwod andeɔen wɔs ogo na keɔeɔ kégo ké pəbán pəeb péléé kaásánéé. ɔmbó məɔun má ma'tom má máleé a mɔen mándeɔen, ɔmbó me nyó ndéé Mwón, nteɔeɔen. Mbáa nyólényóəsíɔ áa aáleɔ.

37Nkə ké kéyásánéé a keɔeɔ ké Nówə kéléé kaasan ten náan yoom ímu' ná me Mwón o mwod ndéé kimbuúlini.

38Κέλε λέ, ἄγιν wɔnɔ nkə ké káyásánéé a keney kéeg ná Táán ayée adítáəni noó nó noémén nsí ngim, pɔɔd páyée ἄγιν moom mó kone kɔ́nyɔg, polo' kɔɔ, pɔban kusiadə, na pedótɔn keenan sú'táə ἄγιig a wɔ́s wó Nówə yeésód a si'tímə'

39Ɔmbó mɔɔd ayée adeáságéméé yoom. Wɔ́s wóow wááság kiim ἄγιig, noó nuédáə, ungim ἠwú Náan ten yoom ímu' aa kéléé kaásánéé ná me Mɔ́n o mɔɔd ndéé kimbuúliníí.

40A keney kégo kéeg, kéléé keen lé panómeeɔd pábaan pále a pɔlém, pəəsiəd úmmu', pəədi nyummú.

41Pagéed pábaan páléé kɔɔb moom ondán a nedáán, pəəsiəd úmmu', pəədi nyummú.

42Podeyádóó anéén kaádoán lé podeálen naanég áa Sédúk waanən ἠéndəgimbuúliníí.

43Poálen lé mɔɔd o noáde' yeélenen naanég áa piíbən pəəgiim əmuyíβənən na udúg, ἠdiábúdig niis udúg wóow ungim agobónən lé adeáboyá'kene lé pábáŋa yooɔ yəə.

44Kóle aa ndábodéane lé púləndin poágaábon peneɔ piim lé Mɔ́n o mɔɔd aléé kiim alon a keney ké podeáfegéé lé ale ugim.»

U'kudin nyó aléé na nsin, nyó páléé kaag o'to na nyóle

(Ló'k 12.42-46)

45«Áne anéén áa aléé u'kudin nyó páléé kaágéé o'to na nyóle, nyó aléé ten na nsin? Taa, nyummú aa nyóone nyó sédúg wəəŋ əyímuudí lé ἠdíin adé'teg pɔsɔg pəgudin, aábooméne lé keney ké konéene kímə'kiig áaboyáaben.

46Kɔŋe' na u'kudin nyóon náan nyó sédúg wəəŋ aléé komoóboaneé lé ale ageele pigólí piəŋ.

47A fólɔb ndabodéane lé sédúg aléé kumudónigi lé ádáŋanane moom muəŋ muim.

48Kɔmɔéd lé ama'keen lé ale u'kudin nyó ɔmbé, u'kudin nyó aléé afega agá a ɔ'tém wəəŋ ɔnɔ: "Sédúg waam aá'keen ayéen é!"

49ἠbáə agá kɔɔ'kɔne pɔsɔsɔg pəəŋ pá pigólí, aáne moom, aəŋo polo' na moŋo polo'.

50Nyóon náan, sédúg wəəŋ aléé kiim alon wɔ́s wó ɔdeɔgɔ agaábóŋéé, na a keney ké adeágaáleŋeé.

51Aléé komooŋen. Aléé komoyé'ken ntób yoom ímu' wɔnɔ yé aléé keé'keneé na pá páléé moúŋená pusú. Kógɔɔg, ἄγín mande na mande áa máleé kɔ, ἄγín pəeg na pəeg kaágáma.»

Ma'téas 25

Nka'tén ε modɔɔ mɔ pabódóm mɔwád

¹«Nelaame' né a mɔɛn néléé kɛɛn náane wɔnɔ kebán ké modɔɔ mɔ pabódóm mɔ múyíim moáboɔɛn na pəbi'tílə' pɔ́bɔɔn ageɛn aboɔɔ ɔndad kodɔɔn a ngé. Páyée nto yɔɔbɔɔn yówád.

²Náa, kebán kímú' əgín nto é'táan aa eyée na nsij, pɔ́sɔg pá nto é'táan ten pəmmú, fiéd na nsij.

³Pɔ́sɔg pá páde'kéleé na nsij, pəyíim pəsiəð əgín pəbi'tílə' pɔ́bɔɔn péleé na péleé, pádeáyóɔɔéé kiim pəəguminin kələsíin yimmú a ebá.

⁴Kɔmɔéd lé pɔ́sɔg pá páyée na nsij pəyíim pááboɔɛn lé na pəbi'tílə' pɔ́bɔɔn, na kələsíin yimmú a ebá. Pááság kuləndin anéén pólé piim agoboɔɔ lé mɔɔd nyɔ yéélád kodɔɔn yíim alon.

⁵Wɔnɔ ná ədi'kəəgəəbisiɔgí kiim alon, ɛnɔ yəbəə kubuú'təɔ pólé piim, yáásán na pólé.

⁶«Na ɔ'tém wó udúg, nɛɔə neáság kosásɛd, nɛɔnɔ: "Táá ɔndad kodɔɔn anéén áa nyóone aándeé kɔ o! Téménaan, pɔ́ɛn amooboɔɔ a ngé."»

⁷Pááság kondigəɔn pólé piim, pəəbəə kusóboni pəbi'tílə' pɔ́bɔɔn.

⁸Náa pɔ́sɔg pá páde'kéleé na nsij pəəɔɔɔn na pá páyée na nsij pɔ́nɔ: "Séɔɔ, ébɛfánɛán mayaa má kələsíin, pəbi'tílə' pəəs pəndəəwu."»

⁹Pɔ́sɔg pá páyée na nsij pááság kubuyúlisini pɔ́nɔ na pólé: "Ndóo óo! Edeəgɔ egosə'tan lé na pəsi na pəɔi. Kɔɔɔ' lé pɔ́ɛn agooɔɔnɛ yaanəɔn a fá'tele'."»

¹⁰«Pááság kolon ageɛn awɛɛn yɔɔbɔɔn. Ayée pólé páalon, ɔndad kodɔɔn ədíin yiim əgiig. Pɔ́sɔg pá pəyíim pááboɔɛn, pááság kosɔd na nyóleé a yooɔ ε wɔɔn, pəəbuəg.»

¹¹A ngim yéey, pɔ́sɔg pá páyéeɛn awɛɛn kələsíin pááság kimbuúlini. Pəəbəə kodam pɔ́dɔɔɔnɔ mɔɔd o kodɔɔn, pɔ́nɔ: "Sédúg, sédúg wɛ! Íbibuən!"»

¹²Náa ɔnɔ na pólé: "Ndóo, a fólɔb nteboóɔɔɔn ó!" »

¹³Əguyibəɔnəɔn, Yəsus yiísəə ɔnɔ: «Pudinním anéén ɛnɔ lé pɔdeáɔɔɔn wɔs, pɔndɛɔɔ ten ɔmbɔ kɛɛɔɔ ké mɛ Mɔɔn o mɔɔd ndéé kimbuúlinií.»

Nka'tén ye mbod ε pəgudin édáád

(Ló'k 19.12-27)

¹⁴«Kéleé kɛɛn náane wɔnɔ ná mɔɔd nyummú ayééle ná ayée aándageɛn ongen. Ná ayée aándadéemɛn ageɛn, yéédɔɔɔnɔ pəgudin pəəɔɔ, amáboyáában mɔɔnɔ.»

15 Na sóg nyummú, ayé'ken pefág pé mɔɔné pé'táan. Na nyummú, amé'ken pefág pébaan. Na wó annam ádáád amé'ken kefág kímú' sùg. Ayéboyé'kénan nán agofeg na mɔɔd na niɛɛ niáɛ, ɛ́siɛd ngá, améen.

16 Ayéé aáman kudum ngim, sóg nyó páyé'ken pefág pé mɔɔné pé'táan aáság koság kə́bɛ́ kə́gə́sə́nə́ unduné na mɔɔné móom. Máyímubiónin pefág ten pímmú pé'táan.

17 Sóg nyó ɔ́yɔ́ɔ́ɛ́ pefág pébaan aáság keele ten nán yoom ímu'. Pímómubiónin ten pímmú pébaan.

18 Sóg anéén nyó sédúg ayémoyé'ken kefág kímú' aáság kusíɛd mɔɔné móom, ɛ́dímə nsí, ɔ́mɔ́sɛg kɔ.

19 «Mədúg miín a ngim yéey, sédúg wɔɔɔɔn aáság kimbuúli ongen wáəɛ. Náa ɔ́nɔ́ na pə́gudín pə́əɛ́ píim anéén ɛ́muúlóodi tué áa pə́ədíin pádáɛɛnə́nə́nə́ moom muéɛ.

20 Sóg nyó ɔ́yɔ́ɔ́ɛ́ pefág pé'táan aáság kiim adélem na pímmú ten pé'táan a mɔɔn, ɔ́nɔ́ na sédúg wɔɔɔɔn: “Paabá taa. Uyítíin pefág pé mɔɔné pé'táan. Táá, pé a péene! Wɔ́nɔ́ ná njágásánéé unduné na mólé, ngim é nion yé mbóɔɔɛ kɔ aa yéene. Ele pefág ten pé'táan”.

21 Náa sédúg wəəɛ ɔ́nɔ́ na nyólé: “Waáɛɛ keele. Ole u'kudin olaɛ. Páɛ págaág o'to na wɛ. Wɔ́nɔ́ ná waáɛɛ kodáɛnə́nə́nə́nə́ ɛyaa é yoom wɔ́nɔ́ yéey, ndagoobáɛ a o'kɔɔ wó ómááyen wóow. Méen ɛ́siɛd ngab a tɔ́nyɔ́g tó sédúg waɛɛ”.

22 Sóg ten nyó ɔ́yɔ́ɔ́ɛ́ pefág pébaan aáság kiim adélem. Náa ɔ́nɔ́: “Paabá, uyítíin pefág pébaan, njágásánéé na pélé. Táá, pé a péene! Ngim é nion ten yé mbóɔɔɛ kɔ aa yéene. Ele pefág ten pébaan”.

23 Náa sédúg wəəɛ ɔ́nɔ́ na nyólé: “Waáɛɛ keele. Ole u'kudin olaɛ. Páɛ págaág o'to na wɛ. Wɔ́nɔ́ ná waáɛɛ kodáɛnə́nə́nə́nə́ ɛyaa é yoom wɔ́nɔ́ yéey, ndagoobáɛ a o'kɔɔ wó ómááyen wóow. Méen ɛ́siɛd ngab a tɔ́nyɔ́g tó sédúg waɛɛ.”

24 Sóg nyó páyé'ken kefág kímú' sùg aáság kiim adélem ten anéén kuéɛ. Náa ɔ́nɔ́ na sédúg wɔɔɔɔn: “Paabá! Me mbágoóléɛ. Oleane na ɔ́tém wó ɔ́nnasáɛ éy! Wɛ, ole lé, o'kóna, úubug! Ummisə, óosaɛ!”

25 Kólé aa wéey óyényeele mbáság kudímə nsí, mbóni. Táá, má aa móone! Siɛd mɔɔné mááɛ!”

26 Náa sédúg ɔ́nɔ́ na nyólé: “Kébé ké u'kudin, ɔ́ɛáɛ! Wɛ ondeɛáán anéén nán lé ndeane lé: Ntegóna, ndə́əbug! Ntimisə, ndáasaɛ!”

27 Oméé anéén ageen agaag mɔɔné máam a páaɛ lé mbə'kimbuúli, ntam nsiɛd kɔ na ngim é nion.”

28 Náa ɔ́nɔ́: “Émobóɔɔɔn móom má ogódíí, poé'ken na nyó aleé na pefág peówád

²⁹λέ ungrim nyó ogódíí, páléé komosáayene múmmú ageele lé yéen na mólé ilubə̀nən. Náa, nyó o'kódií, páléé komogáben ɔ̀mbó ə́gín ngab yé ɔ̀nó nyólé ogóódi.” »

³⁰Əguyibə̀nən, sédúg wɔ̀ɔ̀bɔ̀n yiísáə ɔ̀nó: «A kifód ké u'kudin kéeg, púmuúgumin, pómoódageede káag a táán, a mbin a kaade. A kenɔ̀ ké mandee na pegeg kaágáma.

Peyɔ̀m pé a neman

³¹«Ná me Mɔ̀n o mɔ̀ɔ̀d ndéé kimbuúliníí a nugəm nóam sɔ̀ɔ̀d, ndéé keen ondán na mə̀jun má ma'tom miim, o'tsémáán a o'kɔ̀ wáam ó Nelaame'.

³²Mɔ̀nɔ̀j má a nsí miim máléé kə́yɔ̀i a udi wáam ná mbá'kodélem ogosáləna pɔ̀ɔ̀d poléj poléj wɔ̀nó ná unnuj mudúg ánde aásáləna mudúg muéj lé aágaag pɔ̀bɔ̀n ndéj, todóm ndéj.

³³Ndéé kudə̀nigə̀ni lé: Todóm a ombɔ̀g wáam ó nenom, pɔ̀bɔ̀n a oó kemes.

³⁴Áay aa nkúm eléé kodéaneé na pá páléé a ombɔ̀g wə́əj ó nenom ɔ̀nó: “Pə̀ji póone pá Se waam ayéboyééle kə̀jə', ménaan! Ménaan ə̀siəd nigúu né Ə̀yibusóbíníni kógɔ̀g kala' ná nsí edénjáyéle.

³⁵Kéle lé, ná njée njaan, poyényeé'ken moom mó kone. Ná nejéd néyée agembany, poyényeé'ken mə̀ní má kojo. Ná njée ungə̀n a pə̀ji, puyísiəd kə̀jə'.

³⁶Ná njée nsun iyó, puyínnígi kiláə. Ná njée abany, puísiəd kenej na me. Ná njée a yoog ye njaan, puyíim age'tála”.

³⁷«Áay aa pá pə́yəsíədíí wɔ̀nó ná Táán aleé anyójen páléé kiηjə̀nií pónó na me ə̀: “Sédúk naanég áa teyégoodála njaan, temáagoyé'ken moom mó kone é? Naanég áa teyégoodála nejéd néagoobany, temáagoyé'ken mə̀ní é?

³⁸Naanég áa oyée ungə̀n, timə̀əguúsiəd kə̀jə' é? Naanég áa teyégoodála nsun iyó, timə̀yigunígi kiláə é?

³⁹Naanég áa teyégoodála waábany, oó lé we a yoog ye njaan timə̀yiim agodála é?”

⁴⁰«Nkúm eléé kubuyúlisini yónó: “A fólób, ndabodéane lé, kenej kiim ké poyééle nkə́ kéeg kiim na moyaa mó pómbaa wɔ̀nó móone, pomóηjí páam, me áa poyényeele kə̀jə' náan”.

⁴¹«Ná nkúm yáágase anéén ná pɔ̀sóg pá páléé a ombɔ̀g wə́əj ó kemes. ɔ̀nó na pólé: “Pə̀ji póone pá poleé na pulumisi, todáan káag laálá na me. Póen a yug é penej piim, yug yé péégóny a o'to wó Omɔ̀lég, na mə̀jun mə́əj má ma'tom.

⁴²Kéle lé, ná njée njaan, puyíin keneyé'ken moom mó kone. Ná nejéd néyée agembany, podé'káyenyéé'ken mə̀ní má kojo.

⁴³Νά njée unḡen a pəŋi, pudi'kəəgisiaəd kəŋe'. Νά njée nsun iyó, pudi'kəəginnífi kiléə. Νά njée abany, pudi'kəəsiaəd keneŋ na me. Νά njée a yoog ye njaan, pudi'kəəgiim age'tála".

⁴⁴«Pólé ten páléé kiŋŋiəŋ pónó na me əə: "Sédúk, naanég áa teyégoodála njaan, oó lé neŋóed néagoobany, əmbó lé nsun iyó, oó lé unḡen é? Naanég áa weébány, oó lé oyée a yoog ye njaan náa tidi'kəəsiaədií keneŋ na we é?"

⁴⁵«Nkúm elée kubuyúlisini yónó: "A fólób, ndabodéane na pəŋi lé, keneŋ kiim ké poésáŋéne keelene nkə kéeg na eyaa é moóngaa wəŋó yéene ímu', póleŋ lé me áa poésáŋéne kenyeelene kəŋe' náan."

⁴⁶«Ταα, náan aa kéléé keeneé lé pəśóg póone páageen a ntób ε peneŋ piim, pá páyée sáád páageen a əlaa ó peneŋ piim»

Ma'téas 26

Pu'kúm pógódógéé lé páagoon Yésus

(Mól 14.1-2; Lók 22.1-2; Sέα 11.47-53)

¹Νά Yésus ayée aá'koman kosəyə pəbán péeb piim na pəəd, aáság kodéane na paa'kan pəəŋ əŋó: «Poáleŋ lé wəŋn ó Páska óle mədúg mábaan, ngóó?

²Áay aa pándagendegée, me Məŋn o məəd ná pəmbəŋan a əmbásá.»

³Pu'kúm pó payaagané' pəfəny na ponnom pó nigúu pógáyónyédeé a nó Kayíif, Ənjaagané' pəfəny nyó o'kó'kóŋ,

⁴pááság kogod unu' úmmu' lé pəəgumin Yésus pəəd pándeŋ ná pámojóon.

⁵Náa, páyée əgəəəəəəəə kə pólé na póle pónó: «Tedeəəəəəəəə pəgumuúgumin wəśs ó wəŋn, inyuunyugi' yəəəəəəə.»

Ə'kéed nyummú yiisúmənen Yésus laménda' a o'to

(Mól 14.3-9; Sέα 12.1-8)

⁶Yésus ayée a Pə'taní, a nó Simóŋ, məəd nyummú nyó ayée abany nkún.

⁷Náa ə'kéed nyummú əəgiim alon kə. Ayəbobóan pále agonéene, aáság kaáyé'tene a eba é Yésus. Yiígóodi isisíg yé igəđ é laménda' ε məəné a ombəg, əəbəə kusumənen Yésus laménda' yéey a o'to.

⁸Νά paa'kan péeđála náan, pəəbəə komoyógəđə pónó: «A igə aa nyóon aáyósag laménda' yéey náan əə?

⁹Páde'kéé págoleg yélé a məəné miíŋ, páyée'ken məəné móom na məśógasógá é!»

¹⁰Yésus yeéléŋ lé náan aa páléé agosəyə, náa əŋó na póle: «A igə aa poəgeele lé ə'kéed nyóon yóób ə'tém kogany é? Nkə kéene ké amééle na me kéle kisig ké yoom.

11 Pugóodi pasógasógá peney piim a kegaágade keájan Náa, me ntendéé keen na pəŋi peney piim.

12 Laménda' yéey yé əmísuməŋən, amééle náan agobonən kelónj kéam wəŋó ná páléé kinnií.

13 Ndabodéane a fólób lé kenɔ kiim ké páléé kəɔɔgeé Tɔsɔm Tólanj tóone a nsí yéene ngim, páléé kaáyóŋe ɔ'kéed nyóone, pɔɔsɔɔ nkə kéene ké amééle.»

Siudáa əmélí'tinií kolɔg Yésus na pu'kúm pó payaaganɛ' pɛfɔny

(Məl 14.10-11; Lók 22.3-6)

14 Náan aa, a paa'kan pá pówád na pábaan, sóg nyummú niinj lé Siudáa Eɛɛ'kalɛyóod, ayéén aboan pu'kúm pó payaaganɛ' pɛfɔny,

15 ɔŋó na pólé: «Mba'keele lé púgumin Yésus əə, poagenyɛé'ken nkə é?» Náa pónó na nyólé: «Teagoyé'ken pisúg ní'tin na pɛówád»

16 A kəəbáə a keney kéeg, Siudáa əəbáə kuunə tué áa aágɛele agoboólegen Yésus.

Moom mó konɛ mó wəŋn ó Páska

(Məl 14.12-16; Lók 22.7-13)

17 Wɔs ó na o'to na o'to ó wəŋn wó Yúden eyéɛ enéalela peléed pé páánám pádeág toan tó kunudi umbúb, paa'kan píinjən na Yésus pónó əə: «Kelág, éléə áa tɛn agoonámeneé wəŋn ó Páska é?»

18 Əyíbuyúlisi ni ɔŋó na pólé: «Todáan áay a páléeg, a nó pímbuəm, pómódéane pɔɔ'kó: “Me Kelág nyɔ'kó keney kéam keánde ndúmi'. Ndaasáne wəŋn ó Páska wóone a noáde' noán na paa'kan páam”.»

19 Páyéén, pámééle əgín wəŋn ná Yésus ayébodeáne, páánám wəŋn ó Páska.

Yésus ɔŋó məŋn wəəŋ o ma'tom nyummú aléé komoóleg

(Məl 14.17-21; Lók 22.14; Séa 13.21-30)

20 Niób neáság kiim əgiig, Yésus əələndin agonéene na paa'kan pəəŋj pá pówád na pábaan.

21 Pále anéén kɔ agonéene a, Yésus aáság kusiaɔ tɔgéé, ɔŋó: «A fólób ndabodéane lé úmmu' áane a ondánj wáánjan, aagendeg.»

22 ɔ'tém ó paa'kan wééyéb, pəəbáə kumuŋjənə a pelóg a pelóg, nyóon ɔŋó əə: «Sédúk, adénjanj me áa ndáagoóleg, ngó?»

23 Yésus əyúúlisi ɔŋó na pólé: «Nyó tiəgəəŋəyənɛ táasa' mmu' na nyólé, nyólé aa aágendeg.

24 Me Məŋn o mɔɔd ndəəgu əgín wəŋn ná kíyədíléə a Kála'ta' ɛ Táán lé ndəəgu Náa, maan kéfólé na nyó kugu kóam kóamoógom. Kéméɛ ageen kɔŋɛ' na nyólé lé ədiyəbiənií!»

25Siudáa nyó kényé lé nyólé aa aáleg Yésus, aáság kudáəmini tɔgée, ɔnó: «Kelág, adénjaŋ me áa ndáagoóleg, ngóó?» Yésus əyímuyúlísini ɔnó: «We! Ké aa kéeeg wə́əsəə!»

Las yɔɔbɔn egonéene ondán

(Mél 14.22-25; Ló'k 22.15-20; 1Kɔ 11.23-26)

26Pále kɔ agonéene, Yésus aáság kudáəmini peléed, amé'ken pisoyidi' na Táán, aábéŋa, amé'ken na paa'kan pə́əŋ, ɔnó na pólé: «Siédəən, pónə. Nkó yaam aa yéey.»

27A ngim yéey, yiídə́əminí ten kilən ké malo', əmí'kíni keé'ken pisoyidi' na Táán, amábonááméne, ɔnó na pólé: «Siédəən, pónə pəŋi piim

28lé móone mále maŋó máam. Mólé aa máléé kisun ké kíloodi neálad né Táán amáládéé na pɔɔd Ndée kusub mólé a kidíídí ké éfólé é pɔɔd ageele lé Táán əbuúlisin mabé móbɔn.

29Ndabodéane lé Əgə́əbəə négɔŋ, Ntiəgii'kíni koŋo malo' kə́mmú ageen əgiig əgín a wɔ́s wó ndə́əgii'kíni koŋo má mawa ondán na pəŋi a Nelaame' né Paabá.»

Yésus ɔnó na Píe, aléé kumuú'təm

(Mél 14.26-31; Ló'k 22.33-34,39; Səa 13.37-38)

30Pááság kusionin pə'kwáá pé wɔ́n kudúmə Ná páyéə pá'koman kudúmə, pááság kolon ageen a o'kon ó pa *olifiyáə*.

31Náa Yésus ɔnó na paa'kan pə́əŋ: «Udúg ó naáne yéene, pəŋi piim poage'téda lé náan aa kéléé kidíídílé a kála'ta' lé, Táán ɔnó: “Ná ndáagoon unnuŋ mudúg, mudúg muim moágóléged”.

32Náa, ná ndée kiim ndónée a kəəni', ndée koboóyaŋene a Kaliléə.»

33Náa Píe ə́siəð tɔgée, ɔnó na nyólé: «ɔmbó un gim nyóone agoodéda, me ntiəguudi!»

34Yésus əyímuyúlísini ɔnó na nyólé: «A fólób ndagodéane lé, əgín a udúg ó naáne yéene, kebaŋ ké nseə kíədín kedaŋ ná wə́'ki'təm peneŋ pədəád wɔ'kó odendeŋen.»

35Píe əyímuyúlísini ɔnó: «Kéyeeen kéene lé pəsi na we tígu ondán, tiəgu. Kóone lé me nkuú'təm, ndóo!» Paa'kan piim píísə́ə náan yoom ímu'.

Pə́sɔ́gólón pé Yésus a Kədsəmanii

(Mél 14.32-42; Ló'k 22.40-46)

36Páyéén, pááság keen alon a kenɔ kímú pɔ́ɔdɔŋon lé Kədsəmanii Kógɔɔg, Yésus yéédeáne na paa'kan pə́əŋ ɔnó: «Pəŋi, lə́bɔɔn áane, me mbéen ɔgɔ́sɔ́gɔɔn kága.»

37Yiisiád Píe na pɔ́ɔn pá Səbədəə pábaan ageen na pólé. ɔ́'tém wəəh ɔ́yée wánde ombé. Wə́y ɔ́yée wə́'kumuúgumin.

38Ná páyée pə́'kə́súid yuudi sɔ́ɔh, ayébodeáne ɔ́nɔ́ na pólé: «ɔ́'tém wáam wánde ombé a las. Pə́hɪ ten púləndin áane, púgúlə na me, pudinním enɔ́.»

39Nyólé ayáyé'ténéé kə́mmú yuudi, ə́məsú'kíníí pigúbí'kub. Ayée ɔ́gɔ́sɔ́gɔ́lon Táán, ɔ́nɔ́: «Paabá, ngə́ ema'keen kɔ́, eele lé ntób yéene yényaágeene. Náa, kédenjéén a nenýɔ́hen néam, kien a neáh!»

40Aáság kiim áδέεμεν ə́guúlini kenɔ́ ké yiídí ə́módí pa Píe na paa'kan pə́mmú póob pábaan. Ayébobóan pə́'kugu enɔ́ tóg. Aáság kubuyóndigi, ɔ́nɔ́ na Píe: «Tuə́ ə́hɔ́n? Pɔ́deá'kene kugúlə na me ɔ́mbó ə́gín áwa' mmu' ə́?

41Kúləh, pɔ́sɔ́gɔ́lon Táán ageele lé pudí'tə́h a pɔ́sɔ́sén. Mɔ́ɔd ale na ɔ́'tém wóone lé yéele kɔ́hɔ́, náa nkó yə́h ə́a elee ntom.»

42Aáság kii'kini kə́súid ageen ɔ́gɔ́sɔ́gɔ́lon a penɔ́h pə́baan, ɔ́nɔ́: «Paabá waam, ngə́ yéene lé ntób yéene yényaágeene edienɔ́n kɔ́, náa kélee ə́gín lé nne yélee, oo'ó, nenýɔ́hen neáh neáyéele!»

43Ə́yí'kíni kiim áδέεμεν ə́guúlini kenɔ́ ké paa'kan páyée. Ayébobóan anéén kóog pále tóg a enɔ́ é kúfu'. Páde'kéə agaá'ke kolɔ́b ə́ngis angóm.

44Aáság kubuudi, ə́məsúidíí kə́mmú ageen ɔ́gɔ́sɔ́gɔ́lon Táán a penɔ́h pɔ́dáád. Ayée ɔ́gɔ́sɔ́gɔ́lon yoom ə́gín ego ímu'.

45Náa ə́gii'kini kimbuúlini. Páyée ə́gín a enɔ́ tóg. Ə́yíbuyóndígi, ɔ́nɔ́ na pólé: «Pə́hɪ polɔ́ ə́gín enɔ́ yi! Polɔ́ ogooyig! Oo, Táá kenɔ́h aa kéene ki'kiigií. Páagendɔ́g me Mɔ́ɔn o mɔ́ɔd négɔ́h a ɔ́mbɔ́g á pɔ́ele' mabé.

46Téménaan, tiénaan! Táá mɔ́ɔd ogo nyó aágendɔ́g na pólé aa nyóone aándeé kɔ́.»

Pə́'kugumin Yésus

(Mél 14.43-52; Lók 22.47-53; Séa 18.2-11)

47Yésus ale kɔ́ na tɔ́gée a unu' ə́, Siudáa, ongaá'kan wə́h nyummú nyó a pá pówád na pábaan foáy. Ayée na pɔ́ɔd a ngim súuu lé póone na mobag mó pedá, pə́mmú na mufun a ɔ́mbɔ́g. Pɔ́ɔd póob náan piim, pu'kúm pó payaaganɔ́ pɔ́fɔ́ny na ponnom pó a nigúu aa púyíim póbodom.

48Siudáa nyó ayébolégen Yésus, ə́yíim yááganan na pólé ɔ́nɔ́: «Nyó ndáadam nyésú'kə́nə́n, pɔ́sɔ́g kolɔ́h lé nyólé ogo aa nyóon, púmuúgumin.»

49Ə́gín ten ná Siudáa ə́yíim ə́giig, ayéén ná Yésus aleé, ɔ́nɔ́ na nyólé: «Kisig ké koany na we oo, kelág!» Aáság kumuésú'kə́nə́n.

50Náa Yésus ɔ́nɔ́ na nyólé: «Sóg waam, eele agá nkə́ ké umíim ageele!» Pááság kaag ombɔ́g na Yésus, pə́mémugumin.

⁵¹Σόγ nyummú nyó ayée na Yésus aáság kusooyin ebag yóθη έ pedá a kebagáá soád, onó na u'kudin wo onjaagane' pefony nyó o'kó'kóón έσιəd a o'tóηη foáb, o'tóηη kwás.

⁵²Yésus ayémosásédēn onó: «Ndóo, úúliši ebag yáāη a kebagáá lé ungim nyó alée kōnōeyée na ebag, na yélé ten aa pálée komoyónée.

⁵³Waafeg lé mbée agaáleelen Se waam, adé'kée əgiim yé'tómen mēnun má ma'tom, pi'túú ombó pēowád na pēbaan á?

⁵⁴Náan, tuó áa nkə ké kíyódílóó a Kála'ta' ε Τάán kémée agaáyéele anéén é? Kéle lé, náan aa pēbán pígódíí lé pēásan, wōnó ná kíyódílóó.»

⁵⁵A ngim yéey, Yésus yiíséθ onó na ki'túú ké pōod kéeg: «Puígóodi lé púim poáboηen lé na mufun, na mobag mó pedá əgiim əgi'kumin wōnó nde agá ungiíβon ə? Adé mōs miim njée agaa'kanane pōod a *Témpel* a? A igə aa pudí'kéəgi'kuminií áay?

⁵⁶Náa, nkə kéene kiim kéle agodáηana náan lé ná nkə ké palōege' pēbán pá Τάán pííséθ, kéas. Paa'kan piim pááság kaásōéda na ó'téd, pómémuudí.»

Yésus aá'kodélem a peyom

(Mél 14.53-65; Lók 22.54-55,63-71; Séa 18.12-18)

⁵⁷Pōod pá píígúmin Yésus, páyéén na nyólé a nó Kayíif, Onjaagane' pefony nyó o'kó'kóón, kenō ké palēη pēcem na ponnom pó a nigúu páyéén agaágōnyed.

⁵⁸Píe ayée əgiim éyēηjēn Yésus laalá a ngim sú'téθ a o'tómódáán wó onjaagane' pefony nyó o'kó'kóón, ósód kō, əəlēndin na pəgudin agodála wōnó ná kéamanane.

⁵⁹Pu'kúm pó payaagane' pefony na ungim nyó ayée a egōny yóóβon é peyom yé egóon yéey pēθbéθ kuunə pōod pá pēəgiim adélemen Yésus mbaasó ombó ε pēfaa yé pándageé'kenéé Yésus nsó a yélé, pámoýoon.

⁶⁰Ombó ná piíη pēédéléman mbaasó ε pēfaa, páde'kōōgōōη egom A komanane, pōod pábaan pēyíim áadélem,

⁶¹náa pónó: «Mōod nyóone yiíséθ lé nyólé ale ugubugə *Témpel* ε Τάán, éyi'kini kowáag yēndéη a mēdúg mádáád.»

⁶²Onjaagane' pefony nyó o'kó'kóón aáság kodéemen kidóní'tēn, náa onó na Yésus: «Odeógo na kebán ké kusə ə? Nkə kéeg ké pálee əgusə a nkó yaη óo'?»

⁶³Yésus ayée sáb, ombó pēbee, a'káāηānan. Onjaagane' pefony nyó o'kó'kóón aáság kumuηiōn onó əθ: «Éβedeáne, a niíη né Τάán nyó alée na o'laa, ole *Məsií* ə? Ole Mōón o Τάán á?»

⁶⁴Θγίμuyúlísini τὸ na nyólé: «Κέ aa κέεg oleé əgusəə. Náa, ndabodéane lé: Əgəəbəə négɔŋ poléé ke'tála me Mɔ́n o mɔɔd, undəndínə́n a ombɔg ó nenom ó Táán o toen tuim. Poléé ke'tála ten ndəəgiim nsuu kógɔɔg a kebed a mɔen»

⁶⁵Νά Dnjaagane' pefɔny nyó o'kó'kóon ayóób náan, yiígúmin kiléə kiəŋ, aáwag waás, τὸ: «Poádála wɔnó ná mɔɔd aleé agofánan Táán é! Pɔɔd pá mbaasó pá igə pəmmú aa tiəguunə? Pəŋibáamɔéd pomóób wɔnó ná aleé agofánan Táán!

⁶⁶Τίεε tué na nyólé é?» Náa pónó: «Ale lé pámoýoon o»

⁶⁷Πέəbə́ kumudúəŋəŋən pɛda a udi, páamodóan pɛ'kam, pɔsóg pəmmú páamosában ambany a ombán,

⁶⁸pónó na nyólé: «Məsíi, aanen áne aa amágoogó yi!»

Πίε ə́təm Yésus

(Məl 14.66-72; Ló'k 22.56-62; Səa 18.17,25-27)

⁶⁹A keŋeŋ kéeg, Πίε ayéə undəndínə́n káane a o'tómódáán. Náa moóngaa τ'kéed nyummú nyó ayéə əgud kɔ áay aágaáye'tene a ebá yə́əŋ, τὸ na nyólé: «We, oyéə ten a ondán ó Yésus, mɔɔd o Kaliléə nyóon!»

⁷⁰Náa, Πίε ayácéméé, τὸ: «Ndóo, nteáŋeŋ kɔmɔéd nkə kéeg ké oleé əgusəə.»

⁷¹Aáság kodéemən kɔ áay, améen ələndin a nelon, a udíyoog wó o'kág. U'kudin ten nyummú, əgín ten moóngaa τ'kéed aáság komoodála. Náa τὸ na pɔɔd pá páyéə kɔ: «Mɔɔd nyóone ayéə a ondán ó Yésus, mɔɔd o Násaled.»

⁷²Πίε ə́bə́ kii'kini kaácema, τὸ: «Taa, əgín ké Táán, nteŋeŋ mɔɔd nyóon!»

⁷³Eyaa é keŋeŋ sɔɔŋ τ, pɔɔd pá páyéə kɔ áay pááság kaáye'tene a ebá é Πίε, ná pónó na nyólé: «A fólób, ole a ondán wóɔbɔn! Pɛnɔɔge' pɛ péleé a tɔgéə toán piólloodi oyaán áa oleé.»

⁷⁴Náa Πίε τὸ: «Táá módáád a mɔen, nteŋeŋ mɔɔd nyóon! Mba'kosom, Táán yémbónese!» Əgín ten ná yiísə́ náan, kebaŋ ké nsee kɔ'kóléw'kɔɔ.

⁷⁵Aáság kaáyóŋe tɔgéə tó Yésus ayémodeáne. Yésus yiísə́ τὸ na nyólé: «Kebaŋ ké nsee kíədín kedaŋ ná wə́'ki'təm pɛneŋ pélaŋ pédáád wɔ'kó odendeŋeŋ». Aáság kolon ageen aleə. Yeéleé a kúfu'.

Ma'téas 27

Πáméen na Yésus a nó Peláad

(Məl 15.1-2; Ló'k 22.66; 23.1; Səa 18.28)

¹A koany kaáyene, pu'kúm pó payaagane' pefɔny na ponnom pó nigúu póyágónyédeé agoyɔm kebán ké Yésus, páabaase lé pógóodi lé pámoýoon.

²Péyímuusún tuwoo a ombɔg, páméen na nyólé a nó Peláad nyó ayéə ngóməna' yé nkó'kóon yé a Dlóma.

Siudáa ayáyónéé

- ³Ná Siudáa nyó ayéén amoóleg yeedála náan lé pá'kobaase lé páagoon Yésus, aóbéé káel'kəni. Əyúúlini ná pu'kúm pó payaagane' pefony pólee, na ponomm pó nigúu, əgubuyúulisini mənə má páyémoyé'ken.
- ⁴Ayébodeáne ɔnó: «Mbééle kəbé agoboólegen mɔɔd nyó adieleneé kəbé lé pómoyóon.» Páyímuyúlisini pónó: «Kéeg keánde keáη óo! Kédeábedé'teg pəsi!»
- ⁵Siudáa aáság kudi amádó mənə móom kə a yoog ε Τάάν, améen agaádon.
- ⁶Pu'kúm pó payaagane' pefony poáság kusiað mənə móom, náa poónó: «Pecem piés péle agosáηene lé ombod ó mənə wɔnó wóow ódesód a igóó é mənə má a Yoog ε Τάάν lé mále mənə má maηó»
- ⁷Pááság kaáyóbanan lé póηene kesom ké nsí na mənə móom, na ommaanηan muyésən. Páyóóηene kélé lé ná pəniηəη pəən kə.
- ⁸Náan aa, əgiim əgiig na néɔɔη ké, pále agodóηɔn əgín kesom ké nsí kéeg lé: «Kesom ké nsí ké maηó».
- ⁹Taa, náan aa nkə ké Siələmíi, ɔndɔeɔe' pəbán o Τάάν yiísáá, kéyáás. Yiísáá lé: «Píisiáð pisúg ni'tin na pəówád pé pón pá Ēselayel páyáyóóbánánéé a o'to wáəη.
- ¹⁰Pámóóηene kesom ké nsí na ommaanηan muyésən, na mənə móom əgín wɔnó ná Sédúk yiísáá»

Peláad aándalóoya Yésus

(Məl 15.2-15; Lók 23.2-5,13-25; Séa 18.28—19.16)

- ¹¹Yésus aáság keen adélem a pɔyɔm a udi wo ngóməna' yé nkó'kóon. Ngóməna' aóbéé komolóoya ɔnó: «Ole nkúm ε Yúden a, ngóó?» Yésus əyímuyúlisini ɔnó: «Náan ó! Kéle náan wɔnó ná oleé əgusəə.»
- ¹²Náa, ade'kéə agogáanənan a nkə kiim ké pu'kúm pó payaagane' pefony na ponomm pó nigúu páyée amosóman a nkó.
- ¹³Náa Peláad ɔnó na nyólé: «Tué! Odeóɔ agoob pəsómən péeene piim pé pálee əgusuginə a nkó yaan á?»
- ¹⁴Ɔmbó pəbeə a kebán əgín kímú', Yésus ade'káabaale. Ngóməna' yé nkó'kóon eyáfémáá kéfólé na kaásab kóog kó ayásábéé náan.
- ¹⁵A wɔnó ó *Páska* unɔim kéyéelane lé ngóməna' yé nkó'kóon yəəlis mɔɔd o yoog ye njaan úmmu' nyó nigúu níəηíəη lé əlis.
- ¹⁶Náan aa a keɔeη kégo kéeg, mɔɔd nyummú ayée a yoog ye njaan, niη lé Yésus Palábas. Páyée agomoyógdela kéfólé lé ayée ageelane pəbán pé pəbé.

¹⁷Πελάαδ αάσάγ κυήιεν na ki'túú ké pɔɔd ké kíyóyiilin kɔ áay ɔnɔ: «Pɔanyóηen lé ndis áne é? Yésus Palábas oóm, Yésus nyɔ pɔɔdɔ́ηɔn lé *Məsíi* éé?»

¹⁸Πελάαδ yiísáé náan lé yeéleηen lé a yaág yé ɔngis aa pu'kúm pó Yúden puígúmin Yésus ɔgiim amosómen na nyólé.

¹⁹Πελάαδ ale anéén kɔ agolóoya Yésus ɔ, o'kán aáság kiim ámodómen mɔɔd lé yíim amodéane lé adenjáág unu' a kebán ké sáád ε mɔɔd yéey lé, kelem kímmuyóbi kéfɔlé na udúg ó naáné a o'to wáéη.

²⁰Pu'kúm pó payaagane' pefɔny na ponnom pó nigúu péébáya ki'túú ké pɔɔd kéeg lé pádéane na ngómena' yé nkó'kóón, ébuúlisin Palábas, yé'ken toen péen agoon Yésus.

²¹Náa ngómena' yé nkó'kóón yónó na pólé: «A pɔɔd póone pábaan éə, oyaán áa pɔányóηen lé ndis éé?» Náa pónó na nyólé: «Lis Palábas o!»

²²Náa ɔnɔ na pólé əə: «Nyéele anéén tué na Yésus nyóone nyɔ pɔɔdɔ́ηɔn lé *Məsíi* éé?» Ungim ɔyímuyúlísini ɔnɔ: «Teáne péen amoóbaηan a ɔmbásá o!»

²³Náa ɔnɔ na pólé: «Kɔbé igə anéén áa amééle é?» Páébéé agá kosása kémmú na toen pónó: «É'ken toen pámoóbaηan a ɔmbásá o!»

²⁴Πελάαδ αάσάγ kodála lé ngé yendéη edeégɔ. Pɔɔd páyéε agoyáa agá kémmú na toen. Aáság kusiaɔd məní agaásog ɔmbɔg a udi o pɔɔd piim, ɔnɔ: «Táá, ɔmbɔg aa yéene ndágaásog. Maηó má mɔɔd nyóone mádenjéén a o'to wáam oo! Méen a nto yaaηan!»

²⁵Náa ungim ɔnɔ: «Eéε oo, timəl'ítiní náan! Maηó mééη μέen a nto yəəs na a nto ε pɔón pées!»

²⁶Πελάαδ αάσάγ kubuúlisin Palábas, amáboyé'ken Yésus lé pámobáam ná pámoóbaηan a ɔmbásá.

Pasónjaa píídéəη ɔnyεεηε' a nkó ε Yésus

(Məl 15.16-20; Lók 23.11; Séa 19.2-3)

²⁷Pasónjaa páyéén na Yésus a yoog ε Nelaame' ye ngómena' yé nkó'kóón. Póle piim páyágónyédeé kógɔg kenɔ ké páyéén na Yésus.

²⁸Páyímudíηínə piléə, péməmunígi ntaa yé mbógógó.

²⁹Píisiéd nuwoo nó pɔsén, páánog, pámámosóneg a o'to, wɔnɔ nodám nó nkúm, páésiéd niob pámámoyé'ken lé égumin a ombɔg ó nenom. Páyéε ɔgiim ədúmə əndu a udi wééη, páamoónyεεηane pónó: «Timégusóyídi o! Nkúm ε Yúden, cale' cale'!»

³⁰Páyéε ɔgumudúəηənan pɛda, péesiəd niob, páyεmoogo na néle a o'to.

31 Ná páyéé pá'koman enyeeje' yéey náan a nkó yəəη, pááság kumudíηin ntaa yé páyimunígi, páməmuuyúlísini piléə piəη. A ngim yéey aa páyimusíəð, páméen amoóbaηan a əmbásá.

Πέεβάνηαν Υέσους a əmbásá

(Məl 15.21-32; Lók 23.26-43; Séa 19.16-24)

32 Ná páyéé pándaalon páleeg na nyóle, páyəbúníi na məəd nyummú niη lé Simóηη, məəd nyó a páleeg ε Siléen. Pasónjaa pááság komoogóda ambaan lé ógóomin Υέσους konyáηen əmbásá.

33 Pááság keen, páméen əgiig na Υέσους a keə kimmú pəədóηəη a təgée tó Əbələə lé *Kologó'ta*. Áay lé: «Keə ké kéyée wəno kéle'tég ké o'to».

34 Páyémoyé'ken malo' məbuúbulé na yoom yimmú yáano, pəədóηəη lé *míil*, pónó áηo. Ná ayó'ten, yeésáηene lé nyóle adeáηo.

35 Páyémobáηan a əmbásá. A ngim yéey, ageele lé páabanan piléə piəη, péelá ntəη,

36 pəéləndin a kinuη kiəη.

37 Kə a əmbásá, a o'to ó Υέσους a məen, pídílid a igúg igə aa páyémoyóón a yélé. Náan aa pídílid pónó: «Táá, Υέσους aa nyóone, nkúm ε Yúden.»

38 Πέεβάνηαν ten pəəd pəmmú kə áay pábaan a eba é Υέσους. Páyəboyáágan lé éné sóg a əmbásá wəəη lé nyóone a ombəg ó Υέσους ó nenom, nyummú a oó keemes Póle páyéé piəbən pá pagóón, páagoóna pəəd.

39 Pəəd pá páyéé agosánan kə áay, páyéé agodam pámoodóga ten, pəəgəéli'təni na nto,

40 pónó: «Ééé, We nyó oyée əgusəə wə'kə wəəbugə *Témpel*, wíi'kini kowáag yendéη a məós mádáád súg, óyóyée wəényóaməəd anéén, wədíηin a əmbásá wóow, úsuu, nga fólób ole Məón o Táán!»

41 Yoom ten náan ímu' na pu'kúm pó payaagane' pəfəny, na Paləη pəcem, na ponnom pó nigúu. Póle ten páyéé agomoónyeeηane pónó:

42 «Íi, ayée əgəyəne pəsóg. Négəη anéén óo', ədeəgə əgəyóyəe nyólenyóaməəd! Nga fólób ale nkúm ε nigúu né Éselayel, əsuu a əmbásá wóow négəη. Əmə'kusuu, teagaag o'to na nyóle!

43 Oyée əgusəə lé waágen o'to wááη ungim na Táán. Táán ágoyóyəe anéén áay négəη yi nga amágənyóηen, lé oyée əgusəə wə'kə ole Məón wəəη!»

44 Əmbó ten piəbən pá péebáηan kə áay a yəəbəη mbásá, páyémoyágásénéé ten agomoodóga wəno pəsóg.

Υέσους yíigú a əmbásá

(Məl 15.33-39; Lók 23.44-48; Séa 19.28-30)

- 45 Nά τόεφ iyíig, mbin yiídáəh a nsí ngim pilíβ, sú'téə a mangen mádáád.
- 46 Nά mangen mádáád máyée méndəgiim əgiig, Yésus yiídó'tin ki'kíh na toen, wónó: «Eiléas, Eiléas, lé má sabágtáni?» Áay lé: «Táán yaam, Táán yaam, tué áa umí'túmín ngim náan?»
- 47 Nά ngab ε pɔɔd yé eyée kɔ áay eyóób náan, péəbéə kosɔɔɔ pónó: «Pomóób é, wónɔɔɔɔɔh Eiléas.»
- 48 Sóg nyummú kɔ áay a ondán wóɔbɔn aáság keen na w'téd, əhnyum é'pɔɔnse a pəhɔwəhɔwəhɔ pé malo', əmíim áfanyeg a o'to ó niob, amé'ken na Yésus lé wósɔɔ
- 49 Náa pɔsóg pónó na nyólé: «Pón, tédála nga Eiléas əgiim amoyóɔye.»
- 50 Yésus aáság kii'kini kudó'tin ki'kíh na toen, əmíisimid, aádó o'to.
- 51 Əgín a keeneh kégo kéeg, sanja' yé péəsandegene a *Témpel* yaáság kosaaleg pesaa pébaan paám, kəəbéə a o'to ageen əgiig a nsun. Nsí iyónyígídíí, a'táan yásasáa,
- 52 pəgəəni' péəgəəbuəə, pelónh pé pɔɔd piíh pá páyée sáád pémondégan.
- 53 Nά Yésus ayóndeg, pelónh pé péélónan a pəgəəni' péəsód a Yolósaleh, páléeg yé eleé pulú'kén pó Táán. Pɔɔd piíh páyéboodála.
- 54 Nά nkúm ε pasónjaa, na pɔɔd pá páyée kɔ áay a kinuɔh ké kelónh ké Yésus péédála wónó ná nsí iyónyígídíí, na nkə kiim ké kéyée agaásan, ngilili' iyíbugúmin, péəbéə kosɔɔɔ pónó: «A fólób, mɔɔd nyóone ayée Mɔón o Táán!»
- 55 Pagéed páyée kɔ áay piíh. Péédéléman laálá, péədíin pánadəna agá penág agodé'teg kiim ké kéyée agaásan. Páyée pagéed pá páyíim páyónhən Yésus əgín kógɔɔg a Kaliləə, páamoyélane ma'tótóm.
- 56 Kɔ a ondán ó pagéed wóow, Maléa nyó a Magdala ayée kɔ, na Maléa ten nyummú, ηhí ε pa Séag pólé ná Yóseb, na w'kéed ten nyummú, ηhí ε pɔɔn pá Səbədəə.

Pándagəen əni Yésus

(Məl 15.42-47; Lók 23.50-56; Séa 19.38-42)

- 57 Na niób, mɔɔd nyummú niíh lé Yóseb, kibíəni' ké páléeg ye Əlimə'təə aáság kiim alon. Ayée mɔɔd ten nyó ayée lé ama'kosɔɔyed a egɔny yóɔbɔn yé egóón yéey, páyemoyóob. Nyólé ten ayée aánde a ondán ó paa'kan pá Yésus.
- 58 Ayéən əhíən na Peláad lé ámoyé'ken kelónh ké Yésus nyólé yéen əni. Peláad aáság kéé'ken toen lé pámoyé'ken kelónh.
- 59 Yóseb yiísiəd kelónh, aágóda na ombóm ó léeh ongwa, wəəfúhə púyúh púyúh.
- 60 Əyímuúni a kəəni' ká káyée kɔ áay kawa. Yiídím kəəni' kágo kóog lé páléé kumuúni nyólényóaməéd kɔ. Káyée kədíməən a kegon wónó kebaɔh. Ná ayée

ə́kumuúni, aáság kusiəd kea ké kedám ké nedáán, ə́mínglídəni agológ unu' ó kəəni' na nélé.

⁶¹Pebán péeəb piim péeýéə agaáyéəle, pa Maléa nyó a Magdala pólé na Maléa ten nyummú páyéə kə áay a udi ó kəəni', páadé'teg.

Pasónjaa páyéə ənuη kəəni' ká Yésus

⁶²A koany kaáyene, áay lé a wós wó wə́əyəən wós ó kaáboηen kisúgi', pu'kúm pó payaagane' pefəny na Pafaleseyéη páyéəən ondán a nó Peláad,

⁶³pónó na nyólé: «Ngóməna', temáyóηéé nkə ké məəd o penya' nyóon yiísə́é ná ayéə əligi ongóm. "Yiísə́é lé, əgiig a mós mádáád, nyólé əgii'kini kiim álon a kəəni' ongóm".

⁶⁴Kólé aa timíim agodéane lé úsəə, páleη kunuη kəəni' kə́əη, ageen əgiig a mós móom mádáád lé paa'kan pə́əη pále pə́giim əgiib kelóη kióη ná pəsəə lé amóndeg. Ná péeəb a penya' anéə́n pə́ageen kəlanənan agaáyen pé yuudi.»

⁶⁵Náa Peláad ə́nó na pólé: «Ooo, táa pasónjaa a póob, todáan na pólé, páleη kunuη kəəni' wə́nó ná poányóηen.»

⁶⁶Pááság keen, pááleη kofenya nedáán né píigúb unu' ó kəəni' na nélé, pə́ədí pə́mədí pasónjaa kə a kinuη.

Ma'téas 28

Yésus aalón a kəəni'

(Mél 16.1-8; Ló'k 24.1-11; Séa 20.1,11-18)

¹Na pə́bəηen pé koany kó a wós wó pónó kisúgi' ké Yúden kéésán puéy, pa Maléa nyó a Magdala pólé ná Maléa ten nyó'káag nyummú, pə́déémen ageen adála kəəni'.

²Pále kə ə, nsí yaáság kəənyigid na toen, uηun ó ma'tom ó Sédúk úmíim úsuu, óméen a kəəni', wə́mínglídəni nedáán, wə́ələndin a nélé a məen.

³Uηun ó ma'tom wóow óyéə əguwəηə kuwəηə́ə́n. Kilə́ə kióη fúlú'tú'tú'tú náan wə́nó ndieəb.

⁴Wə́éy wááság kugumin pasónjaa, pə́əbə́ə kuliminə kwag kwag kwag, pánde wə́nó pelóη.

⁵Náa uηun ó ma'tom wə́nó na pagéəd póob: «Pə́ón pá éya'! Pode'támmána aá! Mbáleη lé Yésus nyó pə́éəbə́əηan a əmbásá aa poleé əguunə.

⁶Əndigi áane, amóndeg wə́nó ná yiísə́é. Táa kəə́ kə pə́yíngígi kelóη kióη áa kéene.

⁷Θβίσίγιθ κεν adéane na paa'kan péeη πο'κό: "Aálon a kəoni' ó! Aá'koboóyane a Kaliléθ, poamoodála kógóg." Nkə ké me njée anyóηen kobodéane a kéeγ aá!»

⁸Πέésán, pémábíσίγί κεν alcegene paa'kan tɔsɔm tóod. Páyée lé pəəliminə na weéy, ɔ'tém wóóbɔn síééd na tɔnyóg.

⁹Ƴyaa é κeneη ɔɔη ɔ, pááság kəəbun na Ƴésus əgiim a udi wóóbɔn, náa ɔnó na pólé: «Mbəbusóyidi aá!» Pááság kaáyε'tene a ebá yáəη, péməmədəəηənən a ambaan, nti a nsí, páamonyáade.

¹⁰Náa ɔnó na pólé: «Pode'tammána, todáan adéane na paa'kan páam lé péeen a Kaliléθ, kógóg aa teádé'teganan.»

¹¹Páε anéén kɔ a ngó ageen adéane na paa'kan a, ngab ε pasónjaa yimmú yaáság κεν a páléεγ lé péeen adéane na pu'kúm pó payaaganε' pefɔny nkə kiim ké kέyásánéé.

¹²Pu'kúm pó payaaganε' pefɔny na ponnom pó nigúu pááság kaágɔnyed. A nelon né εɔny yéey, páyé'ken éfólé é mɔɔné na pasónjaa,

¹³πónó na pólé: «Pəηi, teánéan na pɔɔd lé paa'kan péeη aa pémíim əgiib kelóη kiéη na udúγ, pəηi a εnɔ.

¹⁴Ƴmbó ngóməna' yé nkó'kóon yoób lé poyée a εnɔ, pəsi tealeη wɔnó ná teágεεε lé adéébo'pónéεε.»

¹⁵Pasónjaa pááság kusieð mɔɔné móom, pámééεε wɔnó ná páyébodeáne. Náan aa péésánáne κebán kéeγ a nigúu né Ƴúden niim. Kéεε əgəəsəə əgín náan na pa néγɔη ké.

Ƴésus ayé'ken paa'kan péeη o'tom

¹⁶Paa'kan pá Ƴésus pááság κεν a Kaliléθ. Páyée nto yɔɔbɔn yówád na úmmu'. Péébág a o'kon a mɔen, κenɔ ké yiíséé lé pólé pəəgəəbun.

¹⁷Ná páyémooodála, píídəəη a nsí na əndu, agomonyáade. Náa, κebán kímu', ngab yimmú eyée kɔ na isuη, πónó adénjaη nyólé aa aléénɔ.

¹⁸Ƴésus aáság kaáyε'tene a ebá yóóbɔn, náa ɔnó na pólé: «Táán ayényeé'ken toen tuim, a nsí na a mɔen.

¹⁹Todáan anéén a mɔɔη miim, póεε lé pɔɔd páán paa'kan páam, póboósɔgen a niη né Σε, na a né Mɔón, na a né Uηun wó Ufúlú'tú,

²⁰poáboyá'kanane ten keεε nkə kiim ké me njébodeáne. Pəηi póεη lé ndéé κεν na pəηi penεη piim, sú'téé a neman né nsí».

Mólí'kus

Μόλι'kus 1

Σέαη αγέε əgiim áλβεγε lé pɔɔd págase mandoná

(Ma't 3.1-6,11-12; Ló'k 3.1-6,15-18)

¹Taa, nióbəə né Tɔsɔm Tólanj tó túəsəə ɔlaa ó Yésus Kilí'tus Mɔón o Táán a néene néleé lé.

²A kála'ta' yé Esayíi ɔndɔege' pebán o Táán yiídíle, kéle kɔ lé, Táán ɔnó: «Me Mɔón, táá mɔɔd waam wo o'tom anyóon mbáyanj adom a udi wááj lé yéen əguúbuənin ngá.

³Ale mɔɔd nyó aleé əgiim áλβεγε a kenɔ ké kifəlóəñ, neŋo a mɔen ɔnó: Sóbíníəñ pungé pó Sédúk óo! Ténígəñíəñ peáj piəñ pedélem sáád»

⁴Náan əgín wɔnó ná Esayíi yiídíle aa Sέaη ɔsɔgen pɔɔd əyíim álon a kenɔ ké kifəlóəñ. Ayéε əgiim áλβεγε ɔnó: «Əsú'kíəñ óo! Liogíəñ ongoο a mabé, púim mpoósɔgen ná Táán əbuúlisin mabé mááŋan.»

⁵Ungim nyó a kesom ké nsí ké Siudəə, na ungiim nyó a páleeγ ε Yolósalem, ayéε yiiməñ kenɔ ké Sέaη aleé lé ná áboósɔgen. Náa, we nyó umíim, waayanj kaáwála unu' a mabé mááj, a udi ó mɔɔd ungiim ná ágoósɔgen anéén a noom nó Siuludéəŋ.

⁶Kiləé ké əyəníigin, páyééle kéle na pinum pé nnyam yé pɔɔdónɔn lé seamóo, kandá yəəŋ na kiob Moom mó kone muəŋ móyéε pagantéd, na woəŋ.

⁷Sέaη ayéε əgusəə ɔnó: «Mɔɔd ale kɔ nyó əəgiim a ngim yaam. Nyóle ale na toen aménjaáyen. Me ntiigin ɔmbó nyóone lé mbodem a udi wəəŋ əgumuyóndin palábá a ambaan.

⁸Na məní má məní aa ndéε agoboósɔgen. Kɔmɔéd lé nyóle aleé koboósɔgen na Uŋun wó Ufúlú'tú.»

Yésus əyíim lé Sέaη ámoósɔgen

(Ma't 3.13-17; Ló'k 3.21-22)

⁹Náan aa a mədúg móom, wɔnó ná Sέaη ayéε agosɔgena pɔɔd, Yésus aáság kiim ádeemen a Násaleɔ, páleeγ yimmú yé a nigúu né Kaliləə, améen a eba é Sέaη lé ámoósɔgen. Sέaη aáság komoósɔgen a noom nó Siuludéəŋ.

¹⁰Ná Sέaη ayémosógen, a nelon anéén néen né ayéε əəndəgiim álon a kedéé, aáság kodála mbálámɔen yəəgəəbuəñ, Uŋun wó Ufúlú'tú wááság kiim úsuu wɔnó kiem, ómámolá'témən a nkó.

¹¹Neŋo níyíim nísuu ten kógɔɔg a mɔen, neónó na nyóle: «We, ole me Mɔón wo ɔ'tém, tɔnyóg tóam tuim tóle na we»

Sá'tan ayéén agaásɔsen Yésus a kenɔ ké kifəlóəñ

(Ma't 4.1-11; Ló'k 4.1-13)

¹²Ayéε εγίν Σέαη aáman kωσogen Yésus, uηun wááság komoyéεε lé yéen a kenω kέ kifəlóón.

¹³Kógógω aa Sá'tan ayéen amoyásωsen. Yésus ayééεε kω ε'tin á mədúg ábaan. Ayéε alaa na ponyam, məηun má ma'tom má Táán máyéε amooγáabena.

Yésus εθ'kəθbέθ kiim álεεε Tωσom Tóλαη

(Ma't 4.12-17; Lók 4.14-15)

¹⁴Píígúmin Σέαη pááság komoyáág a yoog ye njaan. Ná Yésus ayóób náan lé pá'kaag Σέαη a yoog ye njaan, ayéen a Kalilέθ. Ayéε εgiim álεεε Tωσom Tóλαη τό Táán, ωνό:

¹⁵«Táá keneη kέ píísέθ áa kέene ki'kiigií ó! Nelaame' né Táán áa néene neándεé a εbá yááηan o! Ésu'kίen óo! Élí'tíníen Tωσom Tóλαη!»

Yésus yeédóηon pωd pábaan páadageεε nibúnjé

(Ma't 4.18-22; Lók 5.1-3, 10-11)

¹⁶Wωνό ná Yésus ayéε agosan a εbá é noom nó a Kalilέθ, yeédála pωd pábaan páadageεε nibúnjé. Páyéε lé na Simóωη na Θndεlέθ mόηηí wəηη.

¹⁷Náa ωνό na pólé: «Ménaan puínjέθn, ndaboyéεε pύbέθ agá kiim póennóbene pωd.»

¹⁸Θγίν ná yiísέθ náan, pa Simóωη pólé na mόηηí pááság kudi pámayáyédéé εmbúnjé yóóbωn εguyέθn Yésus.

¹⁹Pέθbέθ keen. Θgiig yuudi sωη, Yésus aáság kodála ten lé na Séag mόηηí wəηη Σέαη, pωón pá Səbədέθ. Páyéε a ke'kóm keóbωn a kaade, pósoóboni εmbúnjé yóóbωn.

²⁰Náa ωνό ten na pólé: «Ménaan puínjέθn ten.» Pέéság kudi pámádí se wωbωn na pəgudin pέθη kω a ke'kóm, pέýέθn Yésus.

Mωd nyummú nyó uηun wó ωmbέ óyέε εguyέηjəbəni

(Lók 4.31-37)

²¹Na Yésus na paa'kan pέθη páyéén alon a Ka'pelenáyum. Yésus ayéen a yoog ε peósógólón wós ó kisúgi', εθbέθ kaa'kanane pωd.

²²Wωνό ná neásena' niέη né pebán néde'kéléé wωνό né palen pεcem, pωd péélób unu' ongás lé ayéε agosωγω εγίν a né mωd nyó aleé na Nelaame'.

²³Aε anéen agosωγω kω náan a, mωd nyummú nyó uηun wó ωmbέ óyέε εguyέbi, ayéε kω áay. Yiídó'tin ki'kίη, ωνό:

²⁴«Wóókó! Yésus, mωón ó Násaled, kéεε tué é? Nkə aa wέáguunə na pəsi é! Umíim lé úbiwíiyi ε? Mbáleη áne aa oleé. Ole Ufúlú'tú nyó Táán εmíim ádom!»

²⁵Yésus yeésáséden uηun wó ωmbέ wóow na nenyén, ωνό: «Pab yέθb! Tí mωd nyóon, wéen!»

26Wááság kofóged mɔɔd na toen, wáálón ageen, wéəgiim wáányam.

27Ungim nyó ayée ko áay əyówúnəhíí kéfólé. Páyée əgəhíənə ko pólé na pólé pónó: «Wóone ombod o'? Níəh niloodoni' néle newa. Néle a mañó má Nelaame' a mɔen! Ama'kosásed, ɔmbó məhun má mabé, máamoyóben.»

28Ungim ayée ageen əgín na niñ né Yésus a unu', pəəgiim pálɔege nkə ké amééle. Nugəm nuəh noáság kaalam a nigúu né Kaliləə niim.

Yésus ayóome ηηίη ε Simóηη

(Ma't 8.14-15; Ló'k 4.38-39)

29Ná pəyíim pálón a yooə ε pəśśgólón, páyéén a nó pa Simóηη pólé ná mőηηí Əndələə. Páyéén ko ondəñ na Séag na Séəñ.

30Péébóan lé ηηίη ε Simóηη yiñgi, ale agoyáa. Pááság kiim adéane náan na Yésus.

31Yeedéemen, améen amóboan ko kenɔ ké əyíngi. Yeedám əmuúgumin a ombɔə, əmámudəhíni; ɔ'kéed cacala', əndigi ayáa kəmmú, aáság kodéemen əgiim aboyáaben.

Yésus ayóómáne pabámbany pəmmú píñ

(Ma't 4.24; Ma't 8.16-17; Ló'k 4.40-41)

32Na niób, a kenəh ké wɔś kosəlem, pɔɔd pəyíim pányəhena pabámbany, na pɔɔd ten pá məhun má mabé máyée əguyəñəbəni, pəmíimən na pólé ko áay kenɔ ké Yésus ayée.

33Pɔɔd pá a páleeg ε Ka'pəlenáyum pəyíimən ko áay, o'tómódáán ó pa Simóηη síééd.

34Wɔś ogo wóow, Yésus ayóómáne éfólé é pɔɔd pá páyée agobányela mbod ε mabámbany ngim, aəhəñan ten éfólé é məhun má mabé. Ayée adeá'kéne lé məhun má mabé mósɔyed lé mólé mééleñ ane aa nyólé aleé.

Yésus yeedéemen a Ka'pəlenáyum

(Ma't 4.23; Ló'k 4.42-44)

35A koany kaáyene kóog, Yésus yeedéemen na pəbəñen pé koany agosan. Yéélón páleeg ageen a kenɔ ké kifələh, əhəndin a nsí ɔəɔśgólɔn.

36Na Simóηη, na pɔśśg pəhə pəbəbə kumuyúunə.

37Ná páyéén amoyóηη, páyémodéáne pónó na nyólé: «Ungim ale əguyúunə.»

38Náa, ayébodeáne ɔnó na pólé: «Tiénaan a pəɔ pəndəñ, a moyaa mó ə'kúu moéndəñ mó a mobá, nyéen albəgene ten pó'káag Tɔsɔm Tólan lé nkə ké mbíim agele aa kéeg.»

39Náan aa əyíim ádəñana a nigúu né Kaliləə niim, aálɔege Tɔsɔm Tólan a puog pó pəśśgólón póbɔn, aəhəñan ten məhun má mabé.

Yésus ayóóme mɔɔd nyummú nyó ayé abany nkún

(Ma't 8.1-4; Ló'k 5.12-16)

⁴⁰Mɔɔd nyummú anyóon əyíim aboan Yésus. Mɔɔd ogo nyóon ayé abany nkún. Ná əyíim əgiig, yíídə́ə́nə́n Yésus a udi na əndu, ɔ́nɔ́ na nyólé: «Sédúk! Oma'kənyóɲen, olə ogeɲjóóme, nkún yaam yéeman.»

⁴¹Ná Yésus yeédála mɔɔd nyóon, maan mááság kumuúsiəd na nyólé. Aáság kudə́ə́mini ombɔg, amámódə́bed, ɔ́nɔ́ na nyólé: «Éé, mbányóɲen, nkún éman na wə ááá!»

⁴²Əgín ten ná yíísə́ náan, mɔɔd aánde kə́lə́ kə́lə́, nkún yəəɲ yaá'koman.

⁴³Yésus aáság komodéane lé yéen, amámoyáágánan mban kəɲe' kəɲe',

⁴⁴ɔ́nɔ́: «Nuɲ unu' wááɲ kəɲe', ode'téane na mɔɔd nkə ké kémasánéé. Tod agá ogoóloodi na payaagane' pəfɔny, wéle kefɔny ké Moyis yíísə́ əguloodi na ungiim lé kobany koáɲ koá'koman»

⁴⁵Náa, ná mɔɔd nyólé ayéén, ədi'kəyáə́n nkə ké Yésus ayémodeáne. Ayé agá ageɲ, əgiiim álɔge keɲo kiim wɔ́nɔ́ ná amámoyééle, nkún yəəɲ yaá'komanéé. Nelaame' né ayé əgiiim álɔge niɲ né Yésus náan néyééle Yésus ədii'kíni kosɔd kəmmú a páleeg náane páamodé'teg. Ayé əgiiim ádáɲana əgín káag a mobá, a pəɲo pé mangwáag módeɔ́gɔ́. Pɔɔd páyéə əgiiim pádeeman agá a pəɲo piim, páageɲ amóboanan kógɔ́g.

Má'lí'kus 2

Yésus ayééle lé keɲɔd ké mɔɔd kii'kini kodáɲana

(Ma't 9.1-8; Ló'k 5.17-26)

¹Mədúg a ngim yéey, Yésus əyímbuú́lɲi a Ka'pelenáyum. Ungim aáság koob lé aánde a noáde'.

²Pɔɔd pááság kiim əgə́yilə kɔ piɲ, o'tómódáán síééd. Odéɲ keɲo ké kaag ongo, na a udíyoog ké. Ayé agoboyá'kanane Tɔsɔm tó Táán.

³Pɔɔd pəmmú pááság kiim əgiig, nto yɔ́ɔbɔn íni'. Páyíim pásəɲ keɲɔd əgiiim na kéle keɲo ké Yésus ayé.

⁴Wɔ́nɔ́ ná keɲo kéyé keɲágáán na pɔɔd, páde'kɔ́gɔ́ɲə́ ngə egosɔd na keɲɔd kéeg a udi ó Yésus. Péébág a keɲon ké noáde', páagadəd a keɲo ké Yésus ayé, páəsuuli keɲɔd kéeg kɔ kéémmə́nə́nə́n a pə'kwág.

⁵Ná Yésus yeédála wɔ́nɔ́ ná pɔɔd pəob páyáág o'to na nyólé, yeédeáne ɔ́nɔ́ na keɲɔd kéeg: «Mbóó, mbə́gulísɲin mabé mááɲ ááá.»

⁶Pəɲə pəcem pəmmú páyéə kɔ áay pələndínə́n. Ná pəəgə́bə́ kə́lúluu kɔ a ntém yɔ́ɔbɔn a kaade pónɔ́ ə:

⁷«Tué áa mɔɔd nyóone aleé ogolóne a unu' wééη tɔgéé wɔnɔ tóod éé? Ale agofánan Táán! Áne wendéη áa aleé ugulisin mɔɔd mabé ná késánen əgín lé Táán nyólényósín é?»

⁸Yésus yeéléη nkə ké pɔɔd póob páyéé afega a ntém yɔɔbɔn a kaade. Náa ɔnɔ na pólé: «A igə aa poleé na mafega' móom náan a ntém yaanηan é?»

⁹Na kodéane na kegɔd ké mɔɔd lé: “Mbəgulísín mabé mááη,” na komodéane lé: “Téémən, nyáηen pe'kwág peáη, tánána,” kéyaán áa kéléé kéféfén lé mɔɔd éseə éé?»

¹⁰Me, nde anyóηen anéén lé póληη pɔɔ'kɔ me Mɔɔn o mɔɔd nde na toen tóone lé ndísín mɔɔd mabé a nsí yéene.» Aáság kaágase ná kegɔd kéeg kéléé, ɔnɔ na kélé:

¹¹«Mbóóó, me mbágodeáne! Téémən aá, úsiəd pe'kwág peáη, wúúli a noáde' noáη áaá!»

¹²Əgín ten ná yiíséé náan, kegɔd ηwaád kɔ áay a əngis á pɔɔd, keányáηen pe'kwág piéη əguúli a noáde' nuéη. Ungim ayéə əgəwúnəni kéfɔlé, páageé'ken nugəm na Táán pónɔ: «Pégo pégo, tedé'tála kebán kimmú wɔnɔ kéene, kéagaáyéele!»

Yésus yeédóηɔn mɔɔd niη lé Ləfi

(Ma't 9.9-13; Lók 5.27-32)

¹³Yésus əyúúli ni a ebá é noom nó a Kaliléə. Pɔɔd páyééən amóóboan kɔ piéη, əébéə koboyá'kanane Tɔsɔm tó Táán.

¹⁴Ná ayéə aá'koman koboyá'kanane, aáság keen. Ale anéén agosan a, aáság kodála mɔɔd nyummú niη lé Ləfi, mɔɔn wo Əliféə, undəndínéə a o'kɔ wééη ó pigólí lé ayéə əgud a kenɔ ké newáage'. Aáság komodóηɔn ɔnɔ na nyólé: «We, méen wínjəən.» Ləfi aáság koság kodéemən əgumuyéəən.

¹⁵Páyééən a noáde' nó Ləfi. Yésus ayéə agonéene kɔ na paa'kan pééη. Éfɔlé é Pagómmané' mag na pɔɔd ten pá ɔlaa wóɔbɔn óde'kéléé ɔηηe' a əngis á pɔɔd páyééə agonéene kɔ ondáη na pólé lé ombod ó pɔɔd wóow náan aa óyéə wiim úyənəη Yésus.

¹⁶Ná paləη pecem, na Pafaleseyéəη péédála lé Yésus ale agonéene na pɔɔd póob náan, piéηəən na paa'kan pééη pónɔ əə: «A igə aa nyóon aleé agonéene ondáη na Pagómmané' mag, na pɔɔd ten pá ɔlaa wóɔbɔn ódeéəgɔ ɔηηe' a əngis á pɔɔd éé?»

¹⁷Yésus ayóób nkə kéeg ké pɔɔd páyééə agosɔyɔ. Náa ɔnɔ na pólé: «Pɔɔd pá páléé panasáη, fiéd na mɔɔɔɔɔ, pókóodi njaan na u'kótɔnon. Pá páléé abany aa páléé na njaan na nyólé. Me, ntiimin a nsí yéene a o'to ó pá páléé afega lé pólé pále sáád, ndóo. Mbíim a o'to ó pá pámaléηéé lé pólé pále peele' mabé.»

Nkə ké Yésus yiíséə a kebán ké kəégili moom mó konə

(Ma't 9.9-13; Lók 5.27-32)

18Wóós wúmmú, paa'kan pá Séan Ɔsoḡen pɔɔd, na Pafaleseyéey píguminin ésimá. Náa páageen əhíəŋ na Yésus pónó əə: «A igə aa paa'kan páəŋ pədíəguminii ésimá, kɔmɔéd lé Pafaleseyéey na paa'kan pá Séan Ɔsoḡen pɔɔd pólé pəəguməŋ yéle é?»

19Əyíbuyúlisini ɔnó na pólé: «Ələə aa pəá'koyag kodálaá lé mɔɔd aálad kodɔŋ, náa pɔsósəg pəəŋ pá ɔɔdɔŋ a wɔɔŋ, pəələndin, pánné, páŋŋó, səg wɔɔbɔŋ nyó aálad kodɔŋ kɔ é? Ndóo, keŋey kiim ké səg wɔɔbɔŋ nyó aálad kodɔŋ agáleé na pólé, pódéəgɔ págolɔb pánné, páŋŋó.

20Keɔbɔŋ keŋey kéléé kiim ké pólé ten pádendéé konéé, páŋŋó. Ná səg wɔɔbɔŋ adendéé keŋené kəmmú kɔ na pólé, áay aa pólé ten páleé kuguminii ésimá.»

21Yésus ayéén na tɔgée yuudi, ɔnó: «Mɔɔd ɔdeəgɔ ugusiəd kesom ké kiləə ké kewa agoləg kiwoo ké kiləə ké ki'kulunii lé kesom ké kiləə ké kewa kíəgəənyúlə, kísúələ kéeg káag ké ki'tug, kéwag ná kiwoo kí'kini agá kubu.»

22«Yoom ímu' na malo'. Pádéageega ten malo' má mawa a pi'tug pé pɔsəŋ lé malo' má mawa máaman kaáda péle, ná méəsugin miim a nsí. Na malo' na pɔsəŋ, muim móle molósóŋ. Ndóo, aádéé keega malo' má mawa a pɔsəŋ ten pé pɔwə.»

Nkə ké Yésus yiísəə a noá na kisúgi'

(Ma't 12.1-8; Ló'k 6.1-5)

23A wóós ó kisúgi' ké Yúden wúmmú, Yésus ayée agosan yé a malém má ŋəŋ. Wɔnó ná páyée agosan kɔ, paa'kan pəəŋ pəəbəə kɔsələlela nto ye ŋəŋ, páane

24Náa Pafaleseyéey pá páyée ondəŋ kɔ na pólé, pəəŋŋəŋ na Yésus pónó əə: «Waádála nkə ké paa'kan páəŋ páleé ageele é? Adé kéle kecem lé péele náan wóós ó kisúgi' é!»

25Náa Yésus əəbuyúlisini ɔnó: «Podəŋjag kobana nkə ké Təfid na pɔsəg piim pá páyée na nyóle, páyéele wóós wó njaan eyəboobány, pəmúúnə yoom é kone pódəŋ ó?

26Adé Təfid yeésód a u'kóó ó Təán, əəsiəd peléed pé pééfənyen Təán, pááne na pɔsósəg pəəŋ é? Moom móom móde'kéé kecem lé mɔɔd wendəŋ adenné móle ná kəsənen əgín lé payaagane' pəfəny póləbəəsíŋ é? A keŋey kégo kéeg, adé Abea'taal aa ayée ɔnjaagane' pəfəny nyó o'kó'kóon á?»

27Yésus yiísəə ɔnó na pólé: «Təán ayáag kisúgi' lé ná mɔɔd yóoyig a wóós wóow, ade'káyaag kélé lé mɔɔd aa yéeneé keólé ké kisúgi'.

28Kóle aa pugódíí lé póleŋ lé, me Mɔŋn o mɔɔd aa ndéé lé nsəə nkə aa keáyéleé a wóós ó kisúgi'.»

Mólí'kus 3

Yésus ayóome mɔɔd a wɔ́s ó kisúgi' ké Yúden

(Ma't 12.9-14; Ló'k 6.6-11)

- ¹Yésus əyí'kíni kosɔd a yooɔ ɛ pɛ́sɔ́gólón. Mɔɔd nyummú ayée kɔ a yooɔ ɛ pɛ́sɔ́gólón yéey, na ombɔɔg úmmu' u'kuén.
- ²Pafaleseyéey páyémodámen əngis agodála nga aagoóme mɔɔd nyóon naáné yéey, wɔ́s ó kisúgi' ná pɔ́ɔɔ ɛgom égomosómen lé ale ageelane kɔbé.
- ³Náa ɔ́nɔ na mɔɔd nyóon nyó ayée abany ɛyɔge': «Téémən, wíim adélem áane a udi ó mɔɔd unɔim.»
- ⁴Mɔɔd aáság kiim adélem. Náa Yésus ɔ́nɔ na pɔɔd pá páyímubísini əngis: «Kéle a pɛcem piés lé nkə é? Kéle lé mɔɔd yéele kɔɔe' wɔ́s ó kisúgi' oóm, yéele kɔbé é? Kéle lé yóɔye mɔɔd wɔ́s wóow oóm, ámojóon é?» ɔ́mbó úmmu' ədí'kéəgúbini unu' əgumuyúlisini kebán.
- ⁵Na ilúún yéey, Yésus aáság kobodé'teg log log log. ɔ́tém wáəɔ ɔ́yée ɔ́mbé na pólé lé yeédála lé pále na ntém yé nnasáɔ. Náa ɔ́nɔ na mɔɔd nyóon: «Téémíni ombɔɔg.» Ədédémíni, wánde káləɔ.
- ⁶Pafaleseyéey pá páyée kɔ áay a yooɔ ɛ pɛ́sɔ́gólón pááság kolónan, páméen aboan pɔɔd pá a ngim ye Elóod ɔ́ɔɔdɔɔge na pólé. Péégód unu' úmmu' a wɔ́nɔ ná páageele ná póon Yésus.

Ki'túú ké pɔɔd kilúd kíyáəɔn Yésus

(Ma't 4.25; Ma't 12.15-16; Ló'k 6.17-19)

- ⁷Yésus ayéén na paa'kan pəəɔ a ɛbá é noom nó Kaliləə. Əfólé é pɔɔd íyímuyəəɔn kɔ. Páyíim pádéeəman lé póone a Kaliləə, pəmmú a Siudəə,
- ⁸pəmmú a páléeg ɛ Yolósalem. Pɔsóg pəmmú páyíim pádéeəmen a kesaa ké nsí ké Iduməə, pəmmú nsée ɛ noom nó Siuludéey, na pɔsóg ten pá páyíim pádéeəman a ə'kúu yé a kesaa ké nsí ké Tíil na a ké Sedóɔɔ. Páyée ki'túú kilúd pá páyíimən kɔ áay lé páyóób nugəɔm nó nkə kiim ké Yésus ayée ageele.
- ⁹Yésus yeédeáne na paa'kan pəəɔ lé pámoóboɔɔnən ke'kóm, nyólé ábág kɔ ageele lé ki'túú ké pɔɔd kéeg ké kéleé agaányey a nkó yəəɔ kédeyémódása.
- ¹⁰Kéle lé, wɔ́nɔ ná ayée agoóəəne pabáəbany piíɔ, unɔim nyó ayée abany, ayée agaányey a nkó yəəɔ lé ná ámodóbed əgín komodóbedáán, yóom.
- ¹¹Pɔsóg pá məɔɔn má mabé máyée na pólé, páyée pɛelane lé, ná páamoodála, pəyiim əmudəəɔnən a ambaan, páasása nəɔ a mɔɔn pɔ́nɔ: «We, ole Mɔ́ɔn o Táán ó!»
- ¹²Náa, nyólé ayéboyáágánan mbaɔ, ɔ́nɔ: «Ná pɔándageəəné, podeyé'kwaəɔɔ.»

Yésus əyíyid a ondán ɔ́ paa'kan pəəɔ, nto yówád na ébaan

(Ma't 10.1-4; Ló'k 6.12-16)

¹³Yésus yeébág a o'kon a mœen, aáság kodõñon ngab yé yeényõñen. Pááság kiimøn kenõ ké ayéee.

¹⁴Páyée nto yówád na ébaan yé ayíiyid. Ayéboológ onõ «põñn páññ pá ma'tom.» Yiídánigi pwsóg póob lé pœen a ebá yáññ, áaboodom lé pœen alœege Twsom Tólan.

¹⁵Ayéboyé'ken toen tó koñeñ mœñun má mabé.

¹⁶Táá ængiñ á pwsñn pá ma'tom págo pá pówád na pábaan aa yéene lé: Simóññ nyó Yésus ayémoológ ten lé Píe,

¹⁷na pa Séag pólé na móññí Séañ, pwsñn pá Sæbædá. (Yésus ayéboológ ten lé: Poánéeges. Áay lé, pwsd na toen tó mbambany),

¹⁸na Ændæléæ, na Filíib, na Pætælæmíi, na Ma'téas, na Tómas, na Séag ten nyummú, mwón wo Ælifææ, na Tadææ, na Simóññ ten nyummú, (ayéee onõna' pebán pé nigúu)

¹⁹na Siudáa Eæe'kaleyoód, nyó yeéleg Yésus.

**Yésus ale ondánj úmmu' na Pélæsæbul oóm
(Ma't 12.24-32; Lók 11.15-23; 12.10)**

²⁰A ngim yéey, Yésus aáság keen a noáde'. Kenõ keáság kii'kini kiim ayææg ko síéed. Kenenñ kéene lé áneene na paa'kan páññ fiéd.

²¹Ná yoog yæññ e pwsd eyóób náan, páyíim pádéemem ægiim æmuúsiæd lé púúli na nyólé. Páyée agoswõ pwsd: «O'to wáññ wá'koléañ.»

²²Paññ peem pá páyíim pádéemem a Yolósalem páyée ko áay. Pólé páyée agoswõ pwsd: «Pélæsæbul, nkúm e mœñun má mabé aa elé na nyólé.» Na lé: «Nkúm e mœñun má mabé aa emoyé'kénénéé toen tóod tó aléé agoññeññañ mœñun má mabé na tólé.»

²³Ná Yésus ayóób náan, yiísæé lé píim. Æbæé koswõ na pólé a po'ka'tén a mœen, onõ: «Tué aa Sá'tan aléé ugii'kini kaññeñ nyólényõamwæd é?

²⁴Kenenñ ké pwsd pá nigúu nímu' páagaánwæye pedá pólé na pólé, nigúu néen nédeógwó négeen yuudi?

²⁵Yoom ten náan ímu' na yoog e pwsd yé elé na mæ'tíyi' na mæ'tíyi'. Yoog e pwsd yéey ten edeógwó egeen yuudi.

²⁶Sá'tan ama'keen lé aagaánwæye pedá nyólényõamwæd, oó lé wædeógwó unu' úmmu' na ngim yæññ, Nelaame' niññ nédeógwó négeen yuudi, níwæ.

²⁷Mwsd na mwsd wædeógwó ogoswõ a yoog e sóg nyummú nyó aléé na toen, áanyáññena moom muññ agosan na mólé fiéd koyañ amóósanya. Ægín

aá'komoogóda, áay aa aányáηena muim mó móλέε a noáδε' nó mωωd o toen nyóon agosan na móλέ.

²⁸A fólób ndabodéane lé, Táán alée kulisin pωωd mabé móóbωn miim, na tofán tuim tó páamofánan.

²⁹Náa, nyó alée kosωyωó niij né Uηun wó Ufulú'tú kωbé, nyóon, Táán adendée kumuúlisin lé nsóó yé elée a kωbé kóog elée keen na nyóλέ a penηη piim.»

³⁰Yésus ayée agusəə náan lé páyée agosωyω pónó nyóon ale na ηηun wó ωmbé.

Yésus yiilóodi pa áne aa páλέε fólób ηηί yəəη na pomóηηí pəəη

(Ma't 12.46-50; Ló'k 8.19-21)

³¹Na ηηί, na pomóηηí pá Yésus foáy kenω ké ayée. Páδε'kóωωd a yoog a kaade. Péélób a táán, páádóm mωωd lé ábodóηωn Yésus.

³²Pωωd páyée kω a yoog piíη. Náa pónó na Yésus: «Táá ηηί yaaη na pomóηηí pááη áa póone páλέε a táán, pále aguguyúunə.»

³³Əyíbuyúlísini ωnó na pólé: «Áne aa aleé ηηί waam əə? Pa áne aa páλέε pomóηηí páam əə?»

³⁴Əbəə kodé'teg un gim nyó ayémoyágo'kenen, náa ωnó na pólé: «Taa, ηηί waam aa nyóone. Pomóηηí ten páam aa póone.»

³⁵Kéle lé, nyó aleé ageele nenyóηen né Táán, nyóon aa aleé móηηí waam nyó ωnómeeđ, na móηηí waam nyó ω'kéed na ηηί waam.

Mólí'kus 4

Nka'tén ye ummisə' mωnás.

(Ma't 13.1-9; Ló'k 8.4-8)

¹Yésus ayée agaa'kanane pωωd kémú a ebá é noom nó a Kaliləə. Əfólé é pωωd yááság kiim əgəyíi kω a ebá yəəη, ki'túú kilúd. Wωnó ná kenω kéyée miíi, yeébág a ke'kóm ké kéyée kω áay, əələndin kω lé nyóλέ a məní, pωωd a kedée.

²Ayéboyá'kánáne pebán piíη a po'ka'tén a mωen. Náan aa əyíbusiədín nka'tén yéene, ωnó:

³«Mωωd nyummú aa nyóon ayéeən əmisə masám a pólém puəη.

⁴Ale anéeən kω əgumisə əə, masám məmmú mááság keen ədəəη a ebá yé ngə, pesag pímiim, peáné.

⁵Məmmú miídəəη a kegon, məmiim múús na toen lé nsí eləη ede'kéε ngíη kω a kenω kéεg.

⁶Náa, ná yoóy yéénás, yébaám ə'tíη yéey yá əyíim yúus, yááyómbéled, yəəgú lé nsí ede'kéε ngíη ageele lé ngaη éleη kosωd.

⁷Μέμμύ ten míídóəη a keɔ ké kéyée na néngany. Náa, ná méyúús, néngany néébá'kánan, niówíiyi, nidíη ɔmbó nímu' nídiúm.

⁸Μέμμύ ανέέν míídóəη a nsí eiaη. Μέyúús, mááleaη koyam, ə'tíη əmúúm yəlíg yəlíg yəlíg. Áyée lé, néene pecógód ni'tin na peówád, nímmú ə'tin ádáád, nímmú ten ə'tin á'táan.»

⁹Yésus yiíyíβəni ɔnó: «Taa, we nyó oleé na ntóəη egoob, óyoob!»

A igə aa Yésus anyóηénééé po'ka'tén ə

(Ma't 13.10-15; Ló'k 8.9-10)

¹⁰Pɔɔd pááság kosánan. Ná páyée pá'kolɔb əgín lé na pɔɔn pəéη pá ma'tom pówád na pábaan, na ngab ε pɔɔd yimmú yé yiíligi, pɔɔn pəéη pá ma'tom pááság kumuηíən lé áboyásenən po'ka'tén póob.

¹¹Náa Yésus ɔnó na pólé: «Pəηi, Táán əməbulóodi pebán pé a Nelaame' niəη pé pélee a nuníβ. Náa, a pɔsóg péndəη, pólé pále agoob péle agá a po'ka'tén a mɔen.

¹²Táán amáboyééle pólé náan lé, ɔmbó páásən əngis agodé'teg, pádeádala yoom. ɔmbó pádám ntóəη agoob, pádeəgoob yoom lé ná páde'káse ɔlaa wóɔbɔn, Táán ədiíbulísin ten kɔbé kóɔbɔn»

¹³Náa Yésus əésəə ɔnó na pólé: «Pəηi, podeóben nka'tén yéene a! Tuə ανέέν áa puəgiim agoob po'ka'tén pó'káane pónδέη puim əó?

Yésus ayáásən yisi yé eieé a nka'tén yéene

(Ma't 13.18-23; Ló'k 8.11-15)

¹⁴«Masám má ummisə' aleé əgumisə mále Tɔsɔm tó Táán.

¹⁵Má mídíəη a eβá yé ngə mále wɔnó pɔɔd pá pálee lé ná páagoob Tɔsɔm tó Táán, Sá'tan əmə'kiim əgiig, áság kuliogi Tɔsɔm tóod tó tóyée toá'kobosɔd a ntém yɔɔbɔn.

¹⁶Má mídíəη ten a kegon, mále wɔnó pɔɔd pá páagoob Tɔsɔm tó Táán, pəəsiəð tólé na tɔnyóg.

¹⁷Náa, páagaáyéngeg tólé əgín eyaa é keηeη, pádeá'kéne lé tóleη kaágon a ntém yɔɔbɔn. Əgín ná pɔɔgɔɔη njə'kəñəní, ɔmbó lé pále agoboóɔɔeηe a o'to ó Tɔsɔm tó Táán, pááság kodambeled, póoliogi ongo.

¹⁸Masám má mídíəη a néngany, mále pɔɔd pá pálee lé páagoob Tɔsɔm.

¹⁹Náa, wɔnó ná ɔ'tém wóɔbɔn ólee a tugúm, páagaáságema pebán pé a nsí, pále wɔnó ə'tíη yá ədiəguúmíi. ɔ'tém wóɔbɔn wó páágénéé a moom, na eságág yé pálee na yélé, pebán péeb peábá'kánan Tɔsɔm wɔnó ná ánde néngany néabá'kánan moom móság kuwu.

²⁰Má mídíəη ανέέν a nsí eiaη mále pɔɔd pá pálee lé páagoob Tɔsɔm tó Táán, páyaáyéngeg tólé a ɔ'tém, pəəbəə kolaa wɔnó ná tólee əgusəə, páageeie éfólé é

pebán pélan. Pebán pélan péeb aa péleé wónó ə'tín yá əyúúm yəlíg yəlíg yəlíg lé néene pecógód ni'tin na peówád, néen ə'tin ádáád, nímmú ten ə'tin á'taan».

Yésus yiisiéd ten nka'tén na pi'tilé'
(Ma't 5.15; Ma't 10.26; Lók 8.16-18; 11.33; 6.38)

21Yésus əyí'kíni kusəə wónó na póle: «Pádíəguug eláam lé ná páág a ilúlúú, wmbó lé a mɔdəgén yisi, ndóo. Péəguug yélé ageedeg a mɔen.

22Kéle lé, yiim yé éyée a nuníb élée kolon táan. Yé éyée a peəség, élée kolon a kemoámoán tóləə.

23Taa, we nyó oleé na ntóey egoob, óyoob!»

24Yésus ayéén əgín na tɔgée yuudi wónó: «Póló'kɔd na nkə ké poágoob oo! Kéle lé, nɔfeg nó pəñi polée kofegeueé pɔsóg na nólé, əgín na nólé aa Táán alée kobóofegeueé ten pəñi.

25Kéléé keen lé, nyó ogódíí, pəyi'kíni komosáayene ageele lé yéen na mólé ilubənen. Nyó o'kódíí, pəyi'kíni komogáben wmbó əgín yé wónó nyólé ogóódi.»

Yésus yiisiéd nka'tén na niis né ongafón

26Yésus aáság kii'kíni' kubuúsiədin nka'tén yéene wónó: «Nelaame' né Táán néle náane wónó mɔɔd nyummú nyó ayéén a polém puəñ, aágóna ngafón yəəñ.

27Wmbó əním enɔ oo, wmbó yeen əngis ongóm oo, ngafón yélé yəgiim élónə mme', yéelog, andey wónó ná kíməməngíləə kɔ a nsí.

28Moom múəgiim mólog kɔ mólémóamɔéd a nsí. Nidín əa néayañ əgiim nébag wónó ombén, ná tobab túbəə kiim tómáda, ná ngafón éwɔɔ, éwée.

29Ná yaáman kowée, mɔɔd o polém áság kiim abáña lé keeyé ké kobáña kíə'kiig»

Yésus yiisiéd nka'tén na niis né mo'táade
(Ma't 13.31-32; Lók 13.18-19)

30Yésus əyí'kíni kusəə wónó: «Na igə aa mbándafegueé kémmú Nelaame' né Táán áñ? Nka'tén eyaán əa mbəndənsiədíí áñ?

31Wálaa! Nelaame' né Táán néle ten náane wónó nsám ə mo'táade. Poáley lé a nsí ngim, yoom yímmú yé yəə'təb posám agaáyen mo'táade édeógɔ.

32Náa, páma'kogon nsám yəəñ, ná yaálog, yaayáma éság kaáyen yoom yiim yé páleé págogon a polém. Yaageen na pi'tó'tólog pé ntab péene lé pesag píyiim awáaga aḡḡany kɔ».

A igə aa Yésus anyóənénéé po'ka'tén ə
(Ma't 13.34-35)

33Taa, náan aa Yésus ayée ya'kanane pɔɔd a po'ka'tén puín wónó pónə. Ayée əbuúsiədin əgín nka'tén yé pɔɔd páleé págoob nkə ké aágaa'kanane.

³⁴Ayéé adebodeáne ten kebán fiéd a nka'tén a mwen. Náa, keneη ké aándeé na paa'kan p'éηη p'óléb'éesíη, áság koboyásenen p'ólé pebán piim.

Yésus yeedóole kigud
(Ma't 8.18,23-27; Ló'k 8.22-25)

³⁵Na niób né a wós ogo wóow, Yésus yeedeáne na paa'kan p'éηη onó: «Téyaagaan nséé ε noom yéey káag.»

³⁶Pááság kodéemem ageem, p'éedí p'émedí ki'túú ké p'oad kéeg ké kíyím ko áay, páábág a ke'kóm ké Yésus yeebág a kélé, páméem. Pe'kóm ten pímmú p'éyé agoyaaganan ondán na p'ólé.

³⁷Pále anéem ko agoyaag a, kigud keáság kiim kédéemem na neηo a unu'. Kéma'kosom kemós ké mēní, kēedagede a ke'kóm a kaade poay. Kéesom, kēedagede poay. Mēní mēndəyáəg a ke'kóm.

³⁸Yésus ayéé ənim eno a nsun ε ke'kóm, o'to w'éηη a pílo' a mwen. Pááság kumuyóndigi, p'ónó na nyóle: «Kelág oó! Kelág we! Tiégú o! Tué áa oleé yəəb é?»

³⁹Yésus aáság kondig, aásásédem kigud, na puní pó noom ten, onó: «Kigud, télem! We ten noom, t'oa!» Əgín ten ná yeesásed, kigud keáság kodélem, noom noódoo, kenə wiyy.

⁴⁰Náa onó na paa'kan p'éηη: «Tué áa poleé náan kwag kwag kwag na weéy? Podéndem kaag o'to na me anyóon yi?»

⁴¹Náa, ngilili' iyíbugúmin, p'ééb'éə kəəηíənoə ko p'ólé na p'ólé p'ónó əə: «Nyóone m'oad əə, áne aa aleé náan əə? Ale lé ama'kosásedem əmbó kigud, əmbó puní pó noom, muim móamoyóben əé!»

Mólí'kus 5

Yésus ayóome m'oad nyó unun wó əmbé óyéə əguyəbi

(Ma't 8.28-34; Ló'k 8.26-39)

¹Ná kigud kéyéε keá'kodoo, páyéem, páméem əgiig nséé ε noom yé'káag yé a nigúu né Kelása.

²Əgín ná Yésus ayéé aándagaag ongo a nsí lé əsuu a ke'kóm, m'oad nyummú aáság kiim amóboan. M'oad ogo nyóon, unun wó əmbé óyéə əgumuyəbi. Ayéε əgiim álon a penengelóəη lé o'koo w'éηη ungiim káag aa óyéε wánde.

³Ngə egomoogóda ede'kéε ko, əmbó na pasem

⁴lé ayéε p'émə'kumuúgumin, páyemoyáag pasem a əmbəg, áyaágása. Páyemoyáag ongo a keáη, áyaáda. M'oad ayéε adeá'ke komoófanya agele lé ədiyédúg'éə.

⁵Na udúg wɔnɔ na wɔs, o'kɔ wáəŋ ungiim óyéelane əgín a kegaágade ké pəgəəni', na a nkon a mɔen, əəgiim yáanyam, aágaábáam a a'táan, pɔŋɔ pɔamoyóo.

⁶Ná mɔɔd nyóon yeédála Yésus kága laálá əsusu a ke'kóm, ayéén na ɔ'téd, əmémudəəŋəən a ambaan.

⁷Ayéə agosɔɔɔ nɛŋo a mɔen ɔnɔ: «Əəəy Yésus! Mɔón o Táan nyó aleé a mɔemɔén! Nkə aa mbágoyééleəne ə? Ségɔɔ mbágoyósóglónéé, a niŋ né Táan, odeyényeé'ken njə'kənéni».

⁸Ayéə agosɔɔɔ náan lé Yésus ayéə agosásan uŋun wó ɔmbé wó óyéə na nyólé lé ólon a nkó yəəŋ.

⁹Náa Yésus əmuyíəŋ ɔnɔ na nyólé əə: «Niŋ neəŋ áa néen áne ə?» Náa mɔɔd ɔnɔ na nyólé: «Niŋ néam aa néen “Ki'túú” lé nde ki'túú kilúd ké məŋun má mabé.»

¹⁰Mɔɔd əəbəə kɔsɔgɔɔɔn Yésus na toen ɔnɔ: «Ségɔɔ, odeŋŋəŋ məŋun má mabé móom laálá na nigúu».

¹¹Ubid ó pɔŋɔneá óyéə aníen kɔ áay ndúmi' na o'kon wó páyéə kɔ.

¹²Náa məŋun má mabé móom mónɔ na Yésus: «Temágoyósóglónéé. Ségɔɔ əbeyééle agá lé tíen ɔɔɔd a pɔŋɔneá pɔ'kága».

¹³Yésus əyíbuyúlísini ɔnɔ na pólé: «Oo'ó, mbəlítíní, todáan ɔɔɔd kɔ.» Náan aa məŋun má mabé móom méélón a nkó ε mɔɔd nyóon, méədí mémémuudi mááság keen ɔɔɔd a pɔŋɔneá. Əgín ten ná méésóɔd a pólé, ubid ó pɔŋɔneá wóow ungiim wááság kiim wáəlis, ómádágédéé a noom cuuum, puim puəwú. Póyéə yoom wɔnɔ tósən ε pɔŋɔneá ébaan.

¹⁴Ná pɔɔd pá páyéə a kinuŋ ké pɔŋɔneá pɔob péédála náan, péégádéd na ɔ'téd ageen a páleeg na a malém lé péen adéane nkə kiim ké keyásánéé.

¹⁵Ná páyéén agoob náan a páleeg, kenɔ keáság kiim kíbugig ageen kógóɔg. Ná páyéén əgiig kɔ kenɔ ké Yésus ayéə, péébóan mɔɔd ogo nyóon nyó məŋun má mabé máyímugóodi, ale kəŋe', undəndínəən a eba é Yésus, na piləə a nkó. Mədig máyíbusúú pólé piim a ambaan.

¹⁶Pá péédála nkə kiim ké keyásánéé na mɔɔd nyóon nyó məŋun má mabé máyéə na nyólé, pəəbəə kudəənəŋ pɔsóg, páməbodeáne ten nkə ké keyásánéé na pɔŋɔneá.

¹⁷Ná pɔɔd páyóób nkə kéeg náan, pááság kodéane na Yésus lé ásan, adəndób kémmú áay a nigúu neóbəŋ.

¹⁸Yésus aáság keen abag a ke'kóm agosan. Ná mɔɔd nyóon nyó məŋun má mabé máyéə na nyólé yeédála lé aándageen, yiísəə ɔnɔ na nyólé əmuudi nyólé yíim əmuyəən.

19Yésus yeésáñéne, ðnó na nyólé: «Ndóo, úúli a noáde' noáñ, wéen aboan yoog yaan ε pɔɔd, óboyáloañanan nkə kiim ké, a ð'tém wóññ ólan, Sédúk amééle na we.»

20Mɔɔd aáság kusiað ngə əguúli. Ayée ageen əgiiim álɔege ngə ngim, a nigúu né páleé agodónon lé nigúu né páleeg yówád. Nkə ké Yésus ayééle na nyólé aa ayée ageen, əgiiim álɔege. Ayée ungim nyó amóób nkə kéeg ké Yésus ayééle, áyaáyáag ɔmbɔg a o'to əgəwúnəni.

Κεβάν κέ εβόδóμβόδóm é μωόν ó Siəyilúus, na ké ð'kéed ten nyó ayée abany edeñene'

(Ma't 9.18-26; Ló'k 8.40-56)

21Yésus yeébág a ke'kóm əguúlini nséé ε noom yéey káag. Ná ayéen əgiig kɔ, kenɔ keáság kiim əyóəg na pɔɔd síéed, ki'túú kilúd, nyólé aádélem a eba é məní.

22Pále anéen kɔ náan a, mɔɔd nyummú, niñ lé Siəyilúus aáság kiim alon. Ayée nkúm ε yoog ε peésógóln yé a kenɔ kéeg. Ná yeédála Yésus, əyímudəñəñən a ambaan,

23əbබේ komoyósógɔlon na toen ðnó: «Ségɔɔ paabá, μωόν waam nyó ð'kéed ðndɔɔ'kəñ kugu. Ségɔɔ mbágoyósógólnéé, μέεν, ómoyábegen əgín ombɔg wáəñ a nkó yóɔy, yí'kini keen a ɔlaa.»

24Yésus yeédéemən ageen na nyólé, ki'túú ké pɔɔd kíəgiiim kíbuyəən a ngim, páagaányeyə kaányéñáán a nkó yəəñ.

25Kɔ a ki'túú ké pɔɔd kéeg ké kéyéə agaányeyə a nkó ε Yésus, ð'kéed nyummú ayée kɔ. Ayée aá'keele peag peówád na pébaan na kebon mañó máamoolon másómeg. Ayée abany edeñene'.

26Ayée aá'kaáne kéfɔlé a mɔndɔ' na pɔgóttonon piñ, aáyósag mɔɔné miim má yíigóodi ageele lé yógótton, ɔdeñə kəñe' ɔmbó sɔəñ. Kobany kóyéə ageen agá kəmmú yuudi na toen.

27ð'kéed ogo nyóon ayóób nugəmə nó Yésus. Náan aa əyíim, əməbúlídíí na ki'túú ké pɔɔd kéeg, aága'kas, améen əgiig a eba é Yésus a ngim yəəñ, amágógélédeé a kiléə kiəñ.

28Ayééle náan lé ayée əgusəə kɔ a ð'tém wóññ a kaade ðnó: «Mba'koyag kodóbed ɔmbó əgín kiléə kiəñ, mbóɔy.»

29Əgín ten ná ayágógélédeé a kélé, mañó mááság kɔsómeg, mənjúlə kəmmú. Aáság kaáyóób lé oó'koom.

30Əgín ten a keñey kégo kéeg, Yésus ayáyóbéé lé toen tuəñ toálon. Ayágáséé ná pɔɔd páleé, ðnó: «Áne aa amé'tóbed a kiléə?»

31 Náa paa'kan p'éēh pónó na nyólé: «Niñiēn né ma'kala' aa néen oóm? Odeógō agodála pōd póone pá páléé agaányeh a nkó yaañ á? Tuó áa oleé ugi'kini kuñiēn lé: “Áne aa amé'tóbed é?” »

32 Yésus ayéē agoleñ kodé'teg ungim a udi lé ná áleñ áne aa amámodóbed.

33 Ǿ'kéed nyóon ayéē eguliminə na wéy kwag, kwag, kwag lé nyólé yeéleñen nkə ké keyásánéé. Ǿyíim ədəəñenən Yésus a ambaan, amámoyáloāñánánéé kiim.

34 Náa Yésus ɔnó na nyólé: «Íyowó, tod kəñe' aá! Wéen ɔ'tém ungwiyóēn, kobany koāñ koáman ááá! Omóɔy lé omáág o'to na me!»

35 Yésus ale agosɔyɔ kɔ náan a, pōd pémú pá a nó nkúm ε yoog ε peósógólón pááság kiim alon. Péédeáne na Siəyilúus pónó: «Nkúm, udiy'kini kuyəbi Kelág kəmmú, mɔón əé'kugu.»

36 Náa, Yésus ədi'kəəsiəd keney kɔ na tɔgéé tóod Yeédeáne agá na Siəyilúus ɔnó: «Ode'támmána aá, áág agá o'to na Táan ááá!»

37 Ná ayéē aándageen kɔ a nó Siəyilúus, ədi'kəəgəéli'tini lé mɔd na mɔd əbuyəen kɔ. Yiisiəd əgín lé na Píe na Séag pólé na móñhí Séəñ.

38 Ná páyéēn əgiig kɔ, péébóan kenɔ kiim kíəgəənyug. Ungim ayéē agolee, páagaányam.

39 Yésus yeésód a yoog, náa ɔnó na pōd póob pá páyéē agolee: «Nkə aa kenɔ kéléé náan puəgəənyug əé? Nkə aa poleé agaáyóon náan na ɔndeə é? Moóngaa nyóone ɔdeógɔ u'kuēn, ale agá a enɔ.»

40 Ná pōd páyóób náan, péébóé agá komoóñɔ. Aáság kusə lé ungim álon a táan. Péélób a yoog əgín lé na se ε moóngaa, na ñhí, na pón p'éēh pá ma'tom pádáád pá əyíim na pólé. Pááság kosɔd a nesom né yoog né moóngaa əyíngi.

41 Yeédám əgumin moóngaa a ombɔg, ɔnó na nyólé: «Talí'ta kum!» Áay lé: «Íyowó, téémən aá. Me aa mbésəé!»

42 Əgín ten ná yiisəé náan, moóngaa aádéémən ñwaád, əbóé kodəñana. Ayéē moóngaa o peag peówád na pébaan. Ná se a moóngaa, na ñhí, na pón pá ma'tom pá Yésus péédála náan, páyáyáágéé agá ombɔg a o'to əgəəwúunəni.

43 Yésus ayéboyáágánan mbañ ɔnó páde'teáne na mɔd nkə kéene ké kémasánéé. Yeédeáne na pa se na ñhí lé píunən mɔón wɔɔbɔn yoom é kone, pámoyé'ken, áne.

Mólí'kus 6

Pōd pá a Násaled péyíin kaag o'to na Yésus

(Ma't 13.54-58; Lók 4.16, 22, 24)

¹Yésus yeédéemen áay, améen a Násaled, páleeg yé yeéyám a yélé. Páyée na paa'kan p'éeh.

²Wós ó kisúgi' wúmmú, ayéen wód a yooε peósógólón kó, eábéé kaa'kanane pód Tósom tó Táán. Éfolé é pód yé éyée agoob, íwúnóníí kéfolé na nea'kanane' niéh. Páyée agosoyó pónó eé: «Nyóone mód eé, éléé aa ayá'kan pebán péene piim eé? Nsih yéey náan eé, áne aa amoyé'kénééé é? Mangán móone má aléé agele eé, áne aa amoyé'kénééé toen tó keele é?

³Adé káménda' yéene aa éleé náan eé? Adé mótón o Maléa aa aléé náan eé? Adé pomóhíí aa póone páleé lé: Na Séag, na Yóses, na Síud, na Simóh eé? Adé pomóhíí p'éeh pá pagéed ten aa póone teleé alaa ondán na pólé é?» Taa, náan aa kíy'é'túmíí wónó ná páde'kéε wósódeé Yésus, pádeág o'to na nyólé.

⁴Yésus ayébođeáne wónó na pólé: «Pódeéwósóde wódege' pebán o Táán a nigúu niéh né nyólényóamwéd, a ηηέν yéeh na a yooε yéeh ε pód. A mótónη méndéh agá aa eégémeh.»

⁵Yésus adé'káagele ongán ombó úmmu' a Násaled. Náa, ayábégan eghn ngab ε pabámbany yimmú ombóε, pámayoom.

⁶Ayéε egeéwúnóni kéfolé wónó ná pód pá a páleeg yéeh páde'kágaagéé o'to na nyólé.

O'tom wó Yésus ayé'ken na pón p'éeh pá ma'tom pá pówád na pábaan

(Ma't 9.35; Ma't 10.1,5-14; Ló'k 9.1-6)

Ayéε eghim ádáηana a moyaa mó e'kúu muim mó a Násaled a kaa'kanane pód.

⁷Yeédóhón paa'kan p'éeh pá pówád na pábaan, amáboyé'ken toen tó kóhēη mēhūn má mabé. Ayéboódóm pábaan pábaan.

⁸Ná páyée pándageen, yiíséé wónó na pólé: «Ná poándageeneé, podenjábóhénáá moom. Pudisiéd yoom na yoom ageen na yélé. Ombó eghn keléed ké kone, ombó mótóné podenjáyáagéé a pebalé. Podenjábóhénáá na kebalé ké ongen, ndóo. Púsiad eghn o'tóη wááηan.

⁹Púníig pasélé'pas a ambaan, podenjéén na piléé pebaan, ndóo kímu' súg.»

¹⁰Yiíséé ten kémmú wónó na pólé: «Keno kiim ké pumíig, noáde' nó pémébusiéd kó kóhē', púlēndin kó ageen eghn a wós wó poádeemen agosan.

¹¹Pumə'kiig keno kimmú náa pədibuúsiədinií kó kóhē', pánnyóhēη ten ombó lé póob nkə ké poálwēge, lónáan pósan. Poándaasan, puégidə ummúndún wó a ambaan yááηan Mbaη áa pomáboyáágáηan náan.»

¹²Pón pá ma'tom pááság kodéemen, páméen. Páyée ageen p'éghim pálwēge lé pód págase wáa wóóbōn.

13 Páyée agoneññan məñun má mabé miñ, páageelane ten lé we nyó oleé abany, páyiguusij məgúd, óyɔɔy.

Elóod ayée afeg lé Séan nyóon nyó ayééle lé póon aa é'kii'kini kiim yóndegéé
(Ma't 14.1-2; Ló'k 9.7-9)

14 Kəñ kiim káyée lumu' lumu' na niñ né Yésus. Elóod aa ayée alaame a Kaliləə. Ayóób nugəm nó Yésus, pɔɔɔyɔ pónó: «Séan ɔɔogen pɔɔd aa é'kii'kini kiim yóndegéé, kólé aa alé na toen tóod tó keele mangán.»

15 Náa, pəmmú páyée əgusəə pónó: «Eléas aa aléñɔ.» Pəmmú ten pónó: «ɔndɔge' pəbán o Táán nyummú aa aléñɔ, wɔnó pəbge' pəbán pá Táán ten pəmmú pá páyée kala'.»

16 Ná Elóod ayóób nkə kээg ké pɔɔd páyée agosɔyɔ, yíísəé ɔnó: «Séan ɔɔogen pɔɔd aa é'kii'kini kiim yóndegéé, nyólé nyó njééle lé pámoosom o'to.»

A o'to ó kebán igə kɔmɔéd áa Elóod yíísəé lé póon Séan ɔɔogen pɔɔd é
(Ma't 14.3-12; Ló'k 3.19-20)

17-18 Kéle lé, Elóod yíisiəd Elodéad, o'kán ó mónñi wəəñ Filíib, aágóan. Wɔnó ná Séan ayémodeáne ɔnó: «Elóod, omééle kɔbé əgusiəd o'kán ó mónñi waan!» Náan aa Elóod yíísəé lé pəgumin Séan, pámoýáag a keəñ ké pasen, pámoódagede a yooɔ yé njaan.

19 Náan aa Elodéad ayée agobenən Séan na toen. Ayée əguunə komoyóon, ɔdeññ ngə.

20 Kéle lé, Elóod ayée agɔnyáadane Séan lé yeéleñen lé ale mɔɔd o sáád, mɔɔd nyó alé a ngə e Táán. Náan aa ayée agomoónɔna, annyóñen lé ná páámoyééle kɔbé. Elóod ayée lé kenəñ ké ale agoob nkə ké Séan alé əgusəə, o'to wəəñ wóoyeb, andəñ tué áa yeéle. Náa, aányóñen əgín koob nkə ké alé əgusəə.

21 Wɔs wúmmú anéén, nkə kégo ké Elodéad ayée əguunə keáság kudəəñ. Káyée lé, Elóod ayééle wɔñ wó a kealen ké əyəbíñí. Yeédónónɔ éfólé é pɔɔd a wɔñ wóow lé, na pəgókóon pé a kesom kiəñ ké nelaame', na pu'kúm puəñ pó pasəñjaa, na éfólé é pɔɔd pá a Kaliləə.

22 Mɔñ wo Elodéad nyó ɔ'kéed aáság kiim ɔɔɔd kɔ a yooɔ yé páyée ageele wɔñ, əbábə kubin. Kubin kuəñ kuísóbin Elóod na ungim nyó ayée kɔ a kúfu'. Náa Elóod ɔnó na moóngaa ɔmbódóm: «Íyowó, wəébín əy! Íññiəñ nkə kiim ké waányóñen, a pibúnəñ pəəñ, ndagoyé'ken.»

23 Ayácéméé kɔ áay a udi ó mɔɔd ngim, ɔnó: «Taa, tɔnɔónó tódáád a mən é! Nkə kiim ké wəəññiəñ, ndagoyé'ken. ɔmbó Nelaame' néam aa wɔ'kó téabanan na we a kegaágade, ndəgəlí'tini.»

24 Moóngaa ɔ'kéed aáság kolon ageen əññən ndəb na ññi, ɔnó: «Mmé, mmuññən nkə é?» Náa ññi ɔnó na nyólé: «Ímuññən o'to ó Séan ɔɔogen pɔɔd.»

25 Moóngaa ɔ'kéed aáság kuúluni na ɔ'téd kenɔ ké nkúm aleé, ɔnó na nyólé: «A pibúnén péam, ndaanyóŋen lé ódéane, péen asom o'to ó Séaŋ Ɔɔɔgen pɔɔd əgín néɔŋ néɔŋ, píim páág a ma'téngélé, wényeé'ken.»

26 Ná nkúm Elóod ayóób náan, ɔ'tém wóəŋ wééyéb. Náa, wɔnó ná ayéé aá'kolɛg unu', amáyaáɛema a udi ó pɔɔd pá yeédóŋɔn a wɔn, adé'kéé ogosáŋene kómmú.

27 Aáság kodom sónjaa yəəŋ yimmú lé yéen asom Séaŋ o'to a yoog ye njaan, yíim na wólé. Sónjaa yaáság keen ten a yoog ye njaan, emámoosóm o'to,

28 imíim yáag a ma'téngélé, emé'ken na moóngaa ɔ'kéed. Moóngaa ɔ'kéed ten əsíəð, améen ageé'ken na ŋŋí.

29 Ná paa'kan pá Séaŋ páyóób náan lé páásóm sédúg wɔɔbɔn o'to, píisiəð kelón, páméen əni.

Yésus yeéméne tóŋsen e pɔɔd é'táan

(Ma't 14.13-21; Lók 9.10-17; Séa 6.1-15)

30 Pɔnó pá ma'tom pá Yésus yeédóm, pə́əbə́ə komoyáloŋanan wɔnó ná páádánána na nkə kiim ké páyééle, nkə kiim ké páyá'kánáne pɔɔd.

31 Wɔnó ná kenɔ kéyéé miíi na pɔɔd lé póone páageen, pə́mmú pə́əgiim, pɔnó pá ma'tom pádien na kenɛŋ ké konéene, Yésus yiísə́ə ɔnó na pólé: «Pə́ŋi ménaan. Tiésuíðəŋ ɔɔŋ a ebá, tiénaan a kenɔ ké kifə́ləŋ, píoyig ɔɔŋ.»

32 Pə́éəbág a ke'kóm, pə́məsuídíi a kenɔ ké kifə́ləŋ. Páyéén əgín kɔ pólé na pólé.

33 Náa, éfələ́ é pɔɔd éyēboodálá páageen, pááság kolɛŋ lé nyólé aa nyóon aleé agosan na pɔnó pə́əŋ pá ma'tom. Páyíim pə́bugig ageen kɔ. Páyéé na ambaan, páléeg ngim, pə́əgiim pádéda əgumuyəŋ kógɔɔg kenɔ ké pə́éleŋ lé ale ageen. A Yésus kudíin yeen əgiig kɔ na paa'kan pə́əŋ, kenɔ kéyéé keánde síééd.

34 A nisuu niəŋ a ke'kóm, Yésus yeédála ki'túú ké pɔɔd kéeg wɔnó ná kéleé miíi. Maan máyímusiəð na pólé lé páyéé wɔnó todóm tó tú'kódíi sédúg, əbə́ə koboyá'kanane pə́bán píiŋ.

35 Wɔnó ná kenɛŋ kéyéé keá'kosan, mbin yə́əndəðəŋ, paa'kan pə́əŋ páyáyé'téneé a ebá yə́əŋ, pónó na nyólé: «Kenɔ kéene ké telé a kéle, kéle a kifíidi, náan aa wɔs ten wá'keeneé.

36 Teáné na pɔɔd póone, péen a moyaa mó ə'kúu, na a toáde' tó tóleé áane ndúmi', péen əgə́əðumin, páween nkə ké páleé págone.»

37 Yésus əyíbuyúlísini ɔnó: «Í'i, éboyé'kénaan moom mó kone pə́ŋibáamɔéd.» Náa pónó na nyólé: «Téloné mɔɔné, ɔndəd e pisúg pé mɔɔné ébaan ageele lé téŋene peléed, tié'ken na edám é pɔɔd yéene yiim, éne a?»

38 Náa Yésus ɔnó na pólé: «Póasa pebalé peáŋan, pódála peléed péség aa pugódíi.» Pááság kaáyáas, náa pónó na nyólé: «Tigóodi peléed pé'táan súb áane, na pusú róbaan.»

39 Náa Yésus ɔnó na pólé: «Ébodeánéan, pányey mbén, póləndən a pilí a pilí.»

40 Pááság kubuúligigəni a pilí a pilí. Pilí pímmú péyé na ə'tin á pɔɔd á'táan, pímmú ə'tin á pɔɔd ábaan na pówád.

41 Yésus yiisiəd peléed péeb pé'táan na pusú róbaan, aábáge əngis a mɔen, amé'ken pisoyidi' na Táán, aábéŋa, amé'ken na paa'kan péəŋ lé páaban ungim, áne. Pááság kaaba. ɔnó páboyaaban ten pusú, páamáaba.

42 Ungim nyó ayéə kɔ yeéné, əyíid, moom moólɔb.

43 Pebeŋ pé péélɔb, paa'kan péégómmáne, piyóəg mɔsaŋe' mówád na móbaan

44 Pá pééné peléed péeb páyéə yoom wɔnɔ tósen e pɔɔd é'táan.

Yésus yedáŋana na ambaan a məní ənnímin

(Ma't 14.22-33; Séa 6.16-21)

45 Əgín kɔ áay a ngim yéey, Yésus aáság kusəə na paa'kan péəŋ lé pəsiəd ke'kóm, páyaag nséé e noom yéey káag, a noá nó a páléeg e Pedsáyída, nyólé ədín yim əbuyəən a ngim, aayag keele lé pɔɔd púúləni.

46 Ná ayéə ə'kudín yelee lé pɔɔd púúləni, yeébág ageen ɔɔɔsɔgɔɔn Táán a o'kon a mɔen.

47 Niób néémán kusuu nyólé əgín kógɔɔg nséé e noom, ke'kóm ké pɔɔn pá ma'tom páyéə a kélé kéyéə kié'kəəsúid, keənde a kegaágade ké noom.

48 Aáság kodála lé pále na njə'kənéni kéfɔlé, pále agaábáam əgunud ke'kóm na ribuəd pádeá'ke lé kigud kéyéə əgufiŋ na toen a udi wóɔbɔn, kíəbuyúlisəni agá ngim. Áane əgim əgiig a pebáŋen pé koany, Yésus əbəə kiim ná páleé. Ayéə agodáŋana a məní na ambaan wɔnɔ ale agá a nsí mməéd, ənnímin. Yedám yelee wɔnɔ aaboosan mbámbáŋ.

49 Ná páyémoodála aádáŋana a məní əgim ná páleé, pééfég lé kiíd áa kéleénɔ!

50 Weéy úyíbugúmin, páagaányam pólé piim. Náa, nyólé aáság koság kobodéane ɔnɔ: «Wiiyíən ɔ'tém, pɔde'támmána, me áa ndeénɔ!»

51 Aáság kobag a ke'kóm. Kigud ké kéyéə əgufiŋ na toen keáság kodɔɔ. Paa'kan péyáwúnəni kéfɔlé na nkə kéeg ké péédála.

52 Kéle lé, páde'káagoob ongán ó peléed wóow. Nsiŋ yɔɔbɔn ede'kéə egoob yisi yé eyéə kɔ a wólé.

Yésus ayóómáne pabámbany piŋ a páléeg e Kənsaléed

(Ma't 14.34-36)

⁵³ Pííyíbnən koyaag nséé, páméen alon a nigúu né Kenesaléed, péesúη ke'kóm a kedéé.

⁵⁴ Ayéé páaman kaag ongo a kedéé, pɔɔd pááság koleη lé Yésus anyóon aándeé kɔ.

⁵⁵ Péélaame kenɔ kiim lé aánde áay. Pɔɔd páyíím pányáηena pabámbany póbɔn a pe'kwág ageenan na pólé kenɔ kiim ké pá móób lé Yésus ale kɔ.

⁵⁶ Kenɔ kiim ké Yésus ayéé agosan, a páléeg yé nkó'kóón óo, a yé ndi'ti oo, ɔmbó a e'kúu yé a kidun oo, pɔɔd páyéé ageenan kɔ na pabámbany póbɔn a pedom pé ongon na a pedom pé pegóón lé ná Yésus eágiim asan, pá moyáleeen lé ébuudi pólé pódóbed ɔmbó egin ɔmbeɔ ó kiléá kiéη. Ungim ten nyó yeédóbed ɔmbeɔ wééη ó kiléá, ɔyóy.

Mólí'kus 7

Nkə ké pembáa páyébyá'kánáne

(Ma't 15.1-20)

¹ Pafaleseyéη na ngab e paleη pecem yimmú, páyíím pádéemen a Yolósalem, páméen agaáɔnyed a eba é Yésus.

² Pále anéén kɔ ɔ, pááság kodála lé paa'kan péesη pále agonéene pádeásógéé ɔmbɔg wɔnó ná pisióg peɔbɔn péleé eɔusə. Áay lé pádeásógéé.

³ Kéle lé, Pafaleseyéη na Yúden ngim ké, páyéé panyáadane pecem pé pembáa póbɔn páyébosánéene wɔnó kéene lé mɔɔd ogóodi lé yáásog ɔmbɔg kɔηe' kɔηe' agosɔgen yélé ná édíin anéene.

⁴ Na kéene ten ké kéleé lé umə'kimbuúli nion, ode'tám údéη kone moom odeásógáá agaásɔgen kɔbé kuim kó omódóbéé na kólé kɔ a nion. Páyéé agonyáadane pisióg pé nigúu pímmú ten náan piíη wɔnó kéene ké kɔsɔgen moom wɔnó pilən, pidín, pa'táasa'.

⁵ Náa Pafaleseyéη pób na paleη pecem péesη na Yésus pónó əə: «A igə aa paa'kan pááη pólé pódéɔgɔ agonyádeé pisióg pé pembáa əə. Pále agonéene pádeásógéé ɔmbɔg agaásɔgen lé nkə é?»

⁶ Yésus əyíbuyúlísini ɔnó: «Pole fólób moóηená pusú wɔnó ná Esayíi, ɔndɔge' pebán o Táán yiíséə a kidíídí keáηan ɔnó, Táán ɔnó: “Ndeɔ yéene ele agenyáade egin na unu' na unu', kɔmɔéd lé a ntém yɔɔbɔn a kaade pále afega ndéη.

⁷ Peśógólón peɔbɔn, na nkə kiim ké páleé ageele agenyéé'ken nnyáádé kéle iyó. Ndéb ngim yé páleé agaa'kanane pɔɔd ele yé eleé a pisióg pé pɔɔd” »

⁸ Náa Yésus ɔnó kəmmú na pólé: «Taa, náan aa poleé. Pecem pé Táán pemɔéd podedɔgɔ əguyəən, pole agonyáadane agá pé pɔɔd pámééga.»

⁹Ayéén əgín na tɔgɛ́e yuudi ɔnó: «Ééé, pə̀ɲi poáɛɲ keele náan əgudi pɛcem pé Táán, poányáade agá pisiég pɛáɲan pé pə̀ɲibáamɔ́éd.

¹⁰Moyíis yiíséé a pɛcem piéɲ ɔnó: “Nyááde se waan na ηɲí waan.” Yiíséé ten kə́mmú lé: “We nyó wə́əsəə na se waan, oó lé ná ηɲí waan wɔ́'kó: Tuúdudúú, we nyóon ole lé págoyóon!”

¹¹Náa, pə̀ɲi anéén óó', adé pole agaa'kanane poɔ́'kó: “Mɔ́ɔd ale ogodéane na se ɔmbó lé na ηɲí lé: Ngab yé nyiígóodi lé nkoyé'ken agogoébe yaánde kolobáan? Áay lé yaá'kodélem a o'to ó Táán á?”

¹²Náan oóó', adé poɔ́'kó póob pádey'é'ken kə́mmú yoom na se wɔ́ɔbɔn na ηɲí wɔ́ɔbɔn é?

¹³Ombod ó pɛbán wɔ́nó wóow náan, na pímmú ten piíɲ pé poleé agaa'kanane pɔ́ɔd, adé péle lé ná púwíyi kuwíyiə́n nkə́ ké Tɔ́ɔm tó Táán tóleé əgusəə ə? Adé poɔ́'kó pə́yə́ə́n agá nkə́ ké pisiég pɛáɲan pé pə̀ɲibáamɔ́éd péleé əgusəə ə?»

Nkə́ ké kéagele lé mɔ́ɔd áyɛb

(Ma't 15.10-20)

¹⁴Yésus aáság kodóɲɔn ki'túú ké pɔ́ɔd kéeg kə́mmú, ɔnó na pólé: «Pə̀ɲi piim pódam ntóɛɲ kɔ́ɲe', puób nkə́ kéene ké ndeé əgusəə:

¹⁵Adénjaɲ nkə́ ké mɔ́ɔd aágaáyáág a unu' ná kísuu a kaade aa kíəmuúfiləni, ndóo. Nkə́ ké kéleé agolon a ɔ'tém wə́ə́ɲ áa kíəmuúfiləni.

[¹⁶We nyó oleé na ntóɛɲ egoob, óyoob!»]

¹⁷Ná Yésus ayéé ə́'kudi ki'túú ké pɔ́ɔd aáság keen ɔ́ɔd a yoog, paa'kan pə́ə́ɲ pə́yímyə́ə́n kɔ́, pááság kumuɲíə́n lé áboyásenən nɔ́gɛ́é nóon nó ə́səə.

¹⁸Náa ɔnó na pólé: «Pə̀ɲi ten podénjóɲ nsɲ é? Podénjóób lé nkə́ kiim ké mɔ́ɔd aágaáyáág a unu', adénjaɲ kéleé aa kíəmuúfiləni ə?

¹⁹Kéle lé nkə́ kiim ké mɔ́ɔd aágaáyáág a unu' agone, kédéɔ́ɔd a ɔ'tém wə́ə́ɲ, kíəmuúsuu a kaade ná áneaɲən a o'kóg.» A nisəə néen, Yésus yiílóodi lé yiim éle lé páne, yímmú édeóɲ kɔ́ yé éleé kifué.

²⁰Yésus ayéén na tɔgɛ́e yuudi ɔnó: «Taa, nkə́ ké kíəgiim kélon a ɔ'tém o mɔ́ɔd, kéleé aa kíəmuúfiləni

²¹lé a ɔ'tém ó mɔ́ɔd a kaade aa mafega' má mabé máleé əgiim. A wólé a kaade aa mɔ́ɔd aáfega lé nyóle yéele pɛɔ́g, yífbə, yóon sóg.

²²A wólé aa mafega' móone lé yéele kedəɲ mə́əmyíimin. Wólé aa wáamoyéele lé ányóɲən keen na yiim, wendéɲ ɔdeóɲ. Wólé aa wáagele lé yéen na negány, na penya', yéele nebambɛɛ, ádóga pɔ́sóg, yábágedɛ, yéelane wɔ́nó mɔ́ɔd nyó o'to wá'koleáɲéé.

23 Pɛbán pɛ pɛbé pɛeb piim, a ɔ'tém ó mɔɔd aa pɛléé əgiim pɛdéemɛn. Pɛlé aa pɛfilɛni mɔɔd.»

Ɔ'kéed nyummú, kenɔɔɛ', ayáág o'to na Yésus

(Ma't 15.21-28)

24 Yésus aáság kodéemɛn áay ageɛn a kesom ké nsí ké Tíil. Yεδάm ɔsɔd kɔ a yooɔ yimmú. Ade'kéε anyóɛn lé pɔɔd páleɛ lé nyólé aánde áay, náa, pááság koleɛ əgín lé aánde kɔ.

25-26 Kéle lé, ɔ'kéed nyummú, kenɔɔɛ' lé ayéε ntóon ε Fənəsíi, a nigúu né Silíi eyóób nugəm nó Yésus. Wɔnó ná yiígóodi ebódómbódóm yáəɛ é mɔón yé uɛun wó ɔmbé óyεε əguyəbi, əyíim ədəəɛnəɛn Yésus a ambaan, əbáə komoyósɔɔlɔn ɔnó séɔɔ nyóon ámonəɛɛɛn uɛun wó ɔmbé wóow wó ólé əguyəbi mɔón.

27 Yésus ayémodeáne ɔnó na nyólé: «Ndóo, mmə! Yaɛ kudi lé pɔón pá páléé pɔón pá mɔɔd páne, pəyíid. Kédeɔɔg kenɛ' lé pəsiəd moom mó kone mó pɔón pá pɔɔd agodo na pobo.»

28 Náa ɔ'kéed əmuyúúlisini ɔnó: «Éεε Sédúk, kéle náan fólób. Náa adé pubum pó róléé əgudəəɛn kenɛɛ ké pɔón pá pɔɔd páléé agonéne, ánde pɔón pá pobo páabáda agone é?»

29 Yésus yiísəə ɔnó na nyólé: «Éεε maamá, əgín a nkə kéεg ké umínjuúlisíni, úúli a noáde' noáɛ, uɛun wó ɔmbé wó óyεε əguyəbi wɔómón wə'kumuudi.»

30 Náan aa ɔ'kéed nyóon əyúúli a noáde' nuəɛ, yεébóan mɔón ongeéməɛnəɛnán a mɔdeɛɛn, ale yəəb, uɛun wó ɔmbé wə'kumuudi.

Yésus ayóóme mɔɔd nyummú nyó ayéε na pelóg, nyólé mummug

31 A ngim yéey, Yésus yεδδέemɛn a nigúu néen, ndúmi' na páléεg ε Tíil, əmúúlíni a ebá é noom nó Kaliləə. Yεδsán yé a páléεg ε Sedóɔɛ, agosom yé a nigúu né páléεg yówád.

32 Pəyíimuyíimin kɔ na mɔɔd nyummú nyó ayéε na pelóg, nyólé mummug. Náa pónó na nyólé: «Séɔɔ, áábégen mɔɔd nyóone ombɔg a o'to.»

33 Yésus aáság kəésúid na mɔɔd a ebá, laalá na ki'túú ké kéyεε kɔ, ɔdóɔg mɔnɔónó muəɛ a ntóɛn ε mɔɔd nyóon, ɔfɛɔngéled, əmədúú pɛda a enoónó, ɔdóbed nɔmɛm nó mɔɔd na yélé.

34 Ná ayéε aá'keεle náan, yεébáge əngis a mɔen, əmíísimid. Náa ɔnó na mɔɔd: «Éfá'ta!» Áay lé: «Áyásénéé!»

35 Əgín kɔ áay kum a nsí, ntóɛn ε mɔɔd nyóon yaáság kaáyásen, nɔmɛm nuəɛ númóyóndíníi, ɔónɔɔɔɔɔ kɔɛ'.

36 Pááság kimbuúlini ná ki'túú ké pɔɔd kéléé, Yésus aáság kusəə ɔnó na pólé: «Nkə kéene ké kémásánéé, pode'téáne na mɔɔd!» Náa, kenɛɛ kiim ké nyólé ayéε

ama'kobodéane náan, páyée pádemoyóoben, páyée agá əgii'kini kaágónege na toen əgiim páɔege nkə ké amééle.

³⁷Pɔɔd piim páyée əgəwúunəni kéfólé, pɔɔɔɔɔ pónó: «Nkə kiim ké nyóon alé əgele, kéle kené'. Ale əgele lé pɔɔndóg póobanan, pənummug pɔɔɔɔɔ!»

Mólí'kus 8

Yésus ayááben tósen ε pɔɔd íni' na peléed pé'taan na pébaan súg

(Ma't 15.32-39; Mól 6.30-44)

¹A mədúg məmmú, pɔɔd páyáyiilən piín kə áay kenə ké Yésus ayée. Ná yedáala lé pɔdeɔɔ na yoom é konə, yedóɔɔn paa'kan pəéɔ, ɔnó na pólé:

²«Mbilíɔɔ'kən yəə'kisiəd kéfólé na pɔɔd pónə lé mədúg mádáád áa móonə páléə əgiim piínjəɔn, pəndigi kémmú na yoom é konə.

³Mbə'kusəə áay néɔɔɔ lé púúləni pagaade iyó, pəmmú pəədəəɔ a ngə ná toen toá'koman a nkó. Piín pále kə pá pəmíim pádeeman laála.»

⁴Paa'kan pəéɔ páyímuyúlísini pónó: «Pəsi aa pónə a kenə ké kifələə. Əléə áa teɔɔɔ anéən moom mó teelé págaaben ungiim nyóonə áne, əyíid əé?»

⁵Yésus əyibuníən ɔnó na pólé əə: «Pugóodi peléed pəség áay əé?» Náa pónó: «Tigóodi peléed pé'taan na pébaan áane.»

⁶Náa ɔnó ungiim ələndin a nsí. Yiisiəd peléed pəeb pé'taan na pébaan, amé'ken pisoyidi' na Táán, aábəɔa, amé'ken na paa'kan pəéɔ lé páaban ungiim. Pááság kaaba.

⁷Pígóodi moyaa mó pusú ten kə áay. Yésus aáság kusiad pusú póob, amé'ken pisoyidi' na Táán, amé'ken na paa'kan pəéɔ lé páaba ten.

⁸Ungim nyó ayée kə yééné, əyíid. Paa'kan pəégómmane pəbeɔ pə pəélób, piýéəg mɔsaɔə' mó'taan na móbaan.

⁹Kɔmɔéd lé pɔɔd pá pəéné moom móom páyée yoom wɔnó tósen ε pɔɔd íni'. Ná páyée pá'koman konéene, áay aa Yésus ayébodeáne lé púúləni.

¹⁰Ná ungiim ayée aá'keen, nyóle aáság kudíin abag a ké'kóm na paa'kan pəéɔ, pááyaag nséε ε noom, páméen a kesom ké nsí ké Talamanó'ta.

Pafaleseyéɔ piínjən na Yésus lé yéle ongán pólé pádála

(Ma't 12.38-39; Ma't 16.1-4; Ló'k 11.16-29; Ló'k 12.54-56)

¹¹Pafaleseyéɔ páyímən kə áay kenə ké Yésus ayée, pɔɔɔɔɔ na nyóle. Páyée əguunə kumudəəɔni a kisindi'. Piísəə pónó na nyóle: «Eele kéále'kán ké kíəbiíloodi lé Táán áa əyím ágoodom.»

12Yésus ayíísímid na toen, náa onó na pólé: «A igə aa ɔseg wóone ó négɔɔn óleé əgɪŋiəŋ lé nyéele keále'kán páádála əgɪn na əngis yóɔbɔn é? A fólób ndabodéane na pəŋi ɔseg wóone ó négɔɔn lé pudiəgiim ageen na keále'kán ɔmbó kɪmu'.»

13Ná yiíséé náan, aáság kodéemən, aábág a ke'kóm na paa'kan pəéŋ, əmúúlini koyaag nséé ε noom.

Yésus onó, ndəb ye Elóod na ε Pafaleseyéɛŋ ele ləfiu yé páagaagan a umbúb aɣele lé únud

(Ma't 16.5-12; Ló'k 12.1)

14Ageen koóɔɔn, paa'kan pəyəbəlɪf kusiəd peléed ageen na pélé. Pígóodi əgɪn keléed kɪmu' súb na pólé a ke'kóm.

15Yésus yiisiəd tɔgéé agoboyáaganan mbaŋ, onó: «Póló'kɔd na kinudi' umbúb ké Pafaleseyéɛŋ na ké pɔɔd pá əgɔny yé Elóod pógódíí!»

16Ná paa'kan páyóób náan, pəébbéə kəélúluu kɔ pólé na pólé pónó: «Ale əgusəə náan lé wɔnó ná tidiiminií tísiəd peléed pé teáne!»

17Yésus yeéléŋ nkə kéeg ké páyéə afega. Náa onó na pólé: «Pole əgəélúluu pɔɔ'kó mbəsəə náan a o'to wóone lé puidimin púsiəd peléed pé poáne a? Puligi podeób əgɪn é! Puligi pondəŋ á! Nsiŋ yaanən iligi idiəbuəníí anyóon a!

18Pole əngis angás, náa podeəgɔ agodé'teganan a! Ntəŋ yaanən ele mbuənəəŋ, náa podeəgɔ agoóbanan a! Əgɪn kɔ áane négɔɔn, pundigi agaáyóŋŋe

19peléed pé'taan pé nyéébéŋa, mbáábən tósen ε pɔɔd é'taan a? Adé ungim yeéné, piəlub é? Pəbəŋ pé péélóbɔn, poébáda, píyíəg a mɔsaŋe' móség mó poyéén na mólé?» Náa paa'kan pəéŋ pónó na nyólé: «Mɔsaŋe' mówád na móbaan.»

20Yésus ayéén na tɔgéé yuudi onó: «Áyóŋéan ten wɔnó ná nyéébéŋa peléed pé'taan na pébaan agaabən tósen ε pɔɔd ínɪ' pááné. Mɔsaŋe' móség áa muíyíəg na pəbəŋ pé péélób, pomáyəen na pélé?» Páyimuyúlísini pónó na nyólé: «Mó'taan na móbaan.»

21Náa Yésus onó na pólé: «Puligi podeób á? Puligi podeób lé adénjaŋ kebán ké peléed aa ndéé əgusəə?»

Yésus ayóóme mɔɔd nyummú nyó ayéə abany woog a páléeg ε Pədsáyída

22Yésus ayéén əgiig na paa'kan pəéŋ a nigúu nímmú pɔɔdɔŋɔn lé Pədsáyída. Kógɔɔg, pɔɔd pəyíim pəsúidə mɔɔd o woog nyummú ageen na nyólé kenɔ ké Yésus aléé. Pááság komoyósgɔɔn lé ámodóbed ná yóom.

23Yésus aáság kugumin mɔɔd nyóon a ombɔg, aálón páléeg na nyólé. Ná páyéə pá'kolon páléeg, Yésus aáság kolieda pəda a əngis á mɔɔd nyóon, amámoyábəgen ombɔg a o'to, náa onó na nyólé: «Mɔón wo mbáa, ole agodála yoom o?»

²⁴Ongwongwóg nyóon aáság kaásen əngis, náa ɔnó: «Ξέε, nde agodála pɔɔd, pále wɔnó piɛd, náa pále agodáŋana.»

²⁵Yésus aáság kii'kini' kodóbed əngis á mɔɔd nyóon na ɔmbɔg yéəŋ. Ná mɔɔd ayáasen kəmmú əngis, yánde moáəŋ, oó'koom, aándadé'teganan kɔŋe'.

²⁶Náa Yésus ɔnó na nyóle: «Úuli anéén a noáde' noáŋ, udinjúlíni kosɔd a páléeg.»

Píe ɔnó Yésus alɛ Məsíi

(Ma't 16.13-20; Ló'k 9.18-21)

²⁷Yésus ayéén na paa'kan pəəŋ a ə'kúu yəmmú, ndúmi' na Səsaləə ɛ Filíib. Pále anéén kɔ a ngé, aáság kuŋíəŋ na paa'kan pəəŋ ɔnó əə: «Keneŋ ké pɔɔd pále agosɔɔ əə, pále əgusəə lé nde áne é?»

²⁸Páyímuyúlísíni pónó na nyóle: «Pəmmú pále əgusəə pónó ole Séəŋ Ɔsɔgen pɔɔd. Pɔsóg pəmmú pónó ole Eléas. Pəmmú ten pále əgusəə pónó ole ɔndɔge' pɛbán o Táán nyummú wɔnó pɔsóg pá kala'.»

²⁹Náa Yésus ɔnó na pólé: «Oo, a neáŋan né pəŋibáamɔéd anéén əə, pɔ'kó nde áne é?» Píe əyímuyúlísíni ɔnó: «Ole Məsíi.»

³⁰Yésus aáság koboyááŋanan mbaŋ na toen, ɔnó: «Páde'teáne náan na mɔɔd wendéŋ.»

Yésus ɔnó nyóle aléé kugu, əyi'kini kiim yóndeg

(Ma't 16.21-23; Ló'k 9.22)

³¹A ngim yéey, Yésus əbáə kaa'kanane paa'kan pəəŋ, ɔnó: «Me Mɔn o mɔɔd nkóodi lé nne ntób kéfólé. Pasaá pá nigúu na pu'kúm pó payaaganə' pɛfɔny na paleŋ pɛcem páléé ki'təm, páyənjoon. Náa, mɔs mádáád a ngim yéey, ndéé kii'kini kiim nyóndeg.»

³²Náan aa yeésóɔ na paa'kan pəəŋ moáəŋ. Píe aáság kumuésúidin a eba agosɔɔ na nyóle. Ayémoóbén a nkə kéeg ké yeésóɔ, ɔnó na nyóle: «Tué áa oleé ogosɔɔ náan, Sédúk! Tɔgée toáŋ tóod tóle tobé!»

³³Ná Píe yiísəə náan, Yésus əyímuyədúgídíi, əbisin paa'kan pəəŋ əngis, əbáə kosásan Píe, ɔnó: «Sá'tan wɔnó we! Liog a me udi, əsuídíi laálá. Mafega' máəŋ móom má oleé na mólé módeəgɔ mafega' má Táán, mále má pɔɔd.»

Agɛɛ lé mɔɔd əyəəŋ Yésus, tué áa yéleé

(Ma't 16.24-28; Ló'k 9.23-27)

³⁴Ná ayéə aá'kosásan Píe náan, yeédəŋɔŋ ungim nyó ayéə kɔ áay, na paa'kan pəəŋ ké, ɔnó na pólé: «Mɔɔd əmə'kusəə lé əəginjəəŋ, óliogi ɔ'tém na nyólenyáamɔéd, yélúu ɔmbásá wəəŋ, ná yíim anéén yínjəəŋ.

³⁵Kéle lé, we nyó wɔ'kó wama'kane ɔlaa wáəŋ, we nyóon oléé kɔ'taŋ wólé. Kɔmɔéd lé nyó aléé kɔ'taŋé ɔlaa wəəŋ a kidídíi kéam, na a ké Tɔsɔm Tólaŋ, we nyóon aa oléé kɔɔyé.

³⁶Mɔɔd ama'keen na tugúm tuim tó a nsí, náa ɔlaa wóəh oléé undiǒhóón, amééle nkə aa nyóon?

³⁷Ímu' na ímu' yé mɔɔd aleé ogeé'ken ageele lé áweena ɔlaa wóəh, édeǒgɔ.

³⁸Mɔɔd ama'keen lé aagoob o'to kono na me a udi ó pɔɔd póone pá négɔh pá pádeəgoóbeneé Táán, páageelane kɔbé, aágaáha na tɔgéé tóam, me Mɔón o mɔɔd ndéé ten koob o'to kono na nyólé ná ndéé kimbuúlini a nugəm nó Táán Se waam, ondán na pəfúfúh pá məhun má ma'tom.»

Mólí'kus 9

¹Yésus ayébodeáne kəmmú ɔnó: «A fólɔb ndabodéane lé, a pəhi póone pá poleé póob, pəmmú pále kɔ pá pádendéé kugúú ná páde'tála Nelaame' né Táán níegiiim na toen tuim.»

Yésus ayéén agaáyááne a o'kon a mɔen

(Ma't 17.1-9; Lók 9.28-36; 2Pí 1.17-18)

²Mədúg má'taan na úmmu' a ngim yéey, Yésus yiisiǒd lé na Píe, na Séag, na Séəh, améen na pólé a o'kon a mɔen lóóh. Páyéé kógɔɔg əgín pólébéəsíh. Ná páyéén əgiig kɔ, Yésus ayáyááneé a əngis yóɔbɔn páamodé'teg.

³Pilé piəh pəanom wɔnó wɔs, píəfúhə náan púyúh púyúh, ombod wó mɔɔd ɔdeǒgɔ ogosog kiléé kéyeeen náan.

⁴Paa'kan pəəh póob pádáád píídíin pádála agá, nto e pɔɔd ébaan foáy lé na Eléas na Moyíis, pále agosɔɔ na nyólé.

⁵Náa Píe ɔnó na Yésus: «Kelág, kéle kəhə' lé télɔb áane. Teabowáagen piób pədəád lé we kímu', Moyíis kímu', Eléas kímu'.»

⁶Píe ayéé aándaadába agá tɔgéé lé weéy óyéé w'kubuúgumin pólé póob piim pádáád.

⁷Mbálámɔen iyílgəh, kenɔ keáság kəəsú'kin na kebed. Neɔh níyíim nélon kɔ a kebed kéeg, neónó: «Taa, nyóone ale me Mɔón wo ɔ'tém, pómoyóóben aá!»

⁸Əgín ná neɔh néen néémán kosóɔ, pa Píe pádála, Yésus aánde nyólényóəsíh, fiéd mɔɔd kəmmú a ebá yəəh.

⁹Ná páyéé pəndəgiim pəsuu o'kon, Yésus ayəboyáágáan mbaɔh, ɔnó: «Ná tiəndəsuulí, podé'téane na mɔɔd nkə kéene ké kəmásáneé a o'kon! Poléé kudíin púsə kélé ná pá'kenjooon me Mɔón o mɔɔd, mbə'kii'kini kiim nyóndeg a pelóh.»

¹⁰Píínúh unu' wóɔbɔn, pámóóben nkə ké Yésus ayébodeáne. Náa, kebán kéene ké Yésus yiisəé lé: «Páagenjooon, ndəgii'kini kiim ndon a kəni' ongóm.» Kélé kégo aa kéyéé agoboone ɔ'tém, pádeób. Páyéé əgəəhíəhə kɔ pólé na pólé pónó əh, nkə aa ayéé anyóhəen kobodéane náan əh?

(Ma't 17.10-13)

11 Náa p̄əmuŋiəŋ p̄ɔnɔ əə: «A igə aa paləŋ p̄ɛɛm p̄alɛɛ əgusəə lé Elɛas ogóodi lé áyag kiim ə́?»

12 Ȳəsus əyíbuyúlísini ɔnɔ na p̄ólɛ: «Eɛɛ, kɛlɛ náan f̄ólɔb lé Elɛas ogóodi lé áyag kiim lé ȳim əd̄əniɡəni p̄ɛb̄an wɔnɔ ná kíəguunə lé p̄iɛn. Náa, a o'to ó keb̄an igə aa kɛlɛɛ kidiídílɔ tɛn a Kála'ta' lé: Mɔ́ɔn o mɔ́ɔd alɛɛ kɔnɛ ntɔb kɛf̄ólɛ, p̄alɛɛ komosɛɛdɛ ə́?»

13 Náa a mɛ, ndabodɛane lé Elɛas əyíim, p̄ɔɔd p̄ámɛɛlɛ na nyólɛ wɔnɔ ná p̄ɛɛnyóŋɛn, əgín wɔnɔ ná kíyəd̄ílɔ́ lé p̄áagɛɛlɛ náan na nyólɛ.»

Ȳəsus ɔȳɔyɛ moóngaa nyó uŋun wó ɔmbé óyɛ əguyəbi

(Ma't 17.14-21; Ló'k 9.37-43)

14 Ná p̄əyíim əgiig kɛnɔ kɛ p̄íidí p̄əm̄ədí p̄ɔsɔg, p̄ɛɛb̄oan ki'túú kɛ p̄ɔɔd keá'kaəgɔ'kɛnɛn paa'kan. Paləŋ p̄ɛɛm p̄alɛ agosásanane tɔgɛɛ na p̄ólɛ.

15 Əgín ná ki'túú kɛ p̄ɔɔd kɛɛg kɛɛd̄ála Ȳəsus əəgiim, p̄íib̄ubid p̄ólɛ piim, p̄əm̄iim p̄əbugig ageɛn əmuúsoyidi.

16 Náa Ȳəsus əəŋiəŋ na paa'kan p̄əəŋ p̄á ȳiidí kɔ áay ɔnɔ əə: «Keb̄an igə aa polɛɛ agosásanane tɔgɛɛ na paləŋ p̄ɛɛm aáŋ!»

17 Mɔ́ɔd nyummú kɔ a ki'túú kɛɛg ȳiisíəd̄ tɔgɛɛ, ɔnɔ na Ȳəsus: «Kɛlág, mɛ áa mbəguyíimin na mɔ́ɔn waam lé uŋun wó ɔmbé ólɛ əgumuyəbi kɛf̄ólɛ. Wá'komoyááne mummug,

18 Ólɛ lé ɔmbó ə́lɔ́ wáamoónyɔg, úyimudəəŋi, kɛngɔŋ kɛamoyóo, əŋgiŋ ȳɔgɔ́ɔgɔ'tɔn, áság kɔnasem wɔnɔ kɛlón. Mbáloəŋánánɛɛ na paa'kan p̄áəŋ ageɛlɛ lé p̄ɛŋŋɛŋɛn uŋun wóow wó ólɛɛ na mɛ mɔ́ɔn. Pámáfɛgɛɛ, p̄áɛá'kɛ.»

19 Náa Ȳəsus ɔnɔ na p̄ólɛ: «Pəŋi ɔsɛg wóonɛ wó podɛágaágɛɛ o'to na Táán! Kíəguunə lé nyɛɛn na pəŋi ageɛn əgiig sú'tə́ə naanɛg? Nkóodi lé mpoonó'tan kɛmmú sú'tə́ə naanɛg? Púinjimin na moóngaa nyóon.»

20 Pááság keɛn na nyólɛ a ebá yəəŋ. Əgín ná uŋun wó ɔmbé wóow wɛdálá Ȳəsus, wɛ́f̄óged moóngaa nyóon na toɛn, aáság kudəəŋ a nsí, ə́b̄b̄ə́ kə́miŋ, pius p̄əmoonlon a unu'.

21 Náa Ȳəsus ɔnɔ na sɛ a mɔ́ɔn; «Móŋŋí, aánde p̄ɛag p̄ɛsɛg wɔnɔ ná uŋun wó ɔmbé ólɛɛ na moóngaa nyóonɛ?» Sɛ a mɔ́ɔn əyúlísini na Ȳəsus ɔnɔ: «Əgín kɔ nyólɛ eyaa é moóngaa.

22 Kɛnɛŋ kímmú, ómoódagɛdɛ a yug, ɔmbó lé a məní lé ná əgu. Náa, siəd̄ maan na p̄əsi, ébiébe nga olɛ ogebiébe.»

23 Náa Ȳəsus ɔnɔ na nyólɛ: «A igə aa wɔ'kó: “Nga ndɛ ogɛɛlɛ yoom!” Ȳiim élɛ a ɔmbɔg á nyó amáag o'to na Táán.»

24Θγίν ná se ε μοóngaa nyóon ayóob náan, εθβέθ kosoyɔ neɣo a mɔen ɔnó: «Ξέε, mbáág o'to o! Έnyaábégen ɔmbɔg ageele lé nyáág o'to na Táán».

25Yésus yεδάλα ki'túú ké pɔɔd kimmú kíəgiim na ɔ'téd. Náan aa yeésáséden uɣun wó ɔmbé wóow, ɔnó na wólé: «We uɣun wó óleé agaáne mɔɔd mummug, óyemoyé'ken ten pelóg, lón a μοóngaa nyóone! Mbágosáɣénéne, udiyí'kíni komoosɔd kámmú!»

26Θγίν ná Yésus yiíséθ náan, uɣun wóow wááság kufúgid μοóngaa na toen, wáálón wáagaányam. Moóngaa aáság kudíin ólob sondoon wɔnó kelón, éfólé é pɔɔd éyέε agosoyɔ, pónó: «Óóó, εθγú!»

27Náa, Yésus aáság kumuúgumin a ombɔg, εmémudéθmíni. Moóngaa ηwaád.

28A ngim yέey, Yésus εyúúli a noáde' na paa'kan péθη. Wɔnó ná páyέε pánde εγίν póléβéθsín, páyímuɣíon pónó εθ: «Sédúk, a igə aa pəsi tedéá'kenéε koɣeɣ uɣun wó ɔmbé wóow εθ?»

29Yésus εyíbuyúlísini ɔnó na pólé: «Ombod wó uɣun wɔnó wóow εγίν na pεósóglón áa mɔɔd aleé ogaá'ke koɣeɣ wólé.»

Yésus yiíbí'ti a annam ábaan lé nyólé εəgu, éyi'kíni kiim yóndeg

(Ma't 17.22-23; Lók 9.43-45)

30Na nyólé na paa'kan péθη pááság kodéemen áay, páayaag a Kaliléθ. Yésus ade'kéε anyóɣen lé pɔɔd páleɣ ngé eyaán áa améen,

31Kéle lé, nkə ké ayέε agaa'kanane paa'kan péθη a kéene, ɔnó: «Páléε ki'kumin me Mɔón o mɔɔd, páyendeg. Páléε kenjoon náa, mós mádáád a ngim yέey, ndəgii'kíni kiim ndon a kəθni' ongóm.»

32Náa, paa'kan páde'kéε agoob yisí yé eyέε a tɔgέé tóod. Péédámmána kuɣíon Yésus kebán na kebán.

Paa'kan páyέε agobɔgɔnɔn o'kɔɔ ó nugəm

(Ma't 18.1-5; Lók 9.46-48)

33Yésus ayέén alon na paa'kan péθη a páléeg ε Ka'pelenáyum. Ná páyέε pánde a yoog, Yésus yiíníon na paa'kan péθη ɔnó: «Έ'teánean nkə ké poyέε əgiim pósáɣa na ngé na ngé áη?»

34Náa, paa'kan payémoyááménéé, ogosoyed fiéd. Kéle lé, ngé ngim, ɔsáɣ wóɔbɔn óyέε ageele lé páleɣ áne a ondán wóɔbɔn aa amáábégen pɔsóg ombɔg a o'to!

35Yésus yiísúid o'kɔɔ, εələndin a nsí, ɔdóɣon paa'kan péθη pá pówád na pábaan, ɔnó na pólé: «Nyó aányóɣen keen o'télem yuudi, ogóódi lé yésuuli nkó a nsí, yáyááne inémbí é pɔsóg.»

36Aáság kodóɣon eyaa é μοóngaa, εmémudéθnigi a kegaágade keóɔn, εmémuyégúlígí a igog, náa ɔnó na pólé:

³⁷«Nyó ə́siəd eyaa é moóngaa wɔ́nɔ́ yéene kɔ́ɲe' a niɪɲ néam, meényóamɔ́éd áa ə́misiəd náan kɔ́ɲe'. Nyó ə́misiəd me kɔ́ɲe', adénɲaɲ menyóəsíɲ áa ə́misiəd kɔ́ɲe', náa, ə́siəd ten nyó ə́yíim yé'tom.»

Nyó ɔ́deɔ́ɔ́ agosɔ́ɔ́ niɪɲ niés kɔ́bé, nyóon ale a ngim yəəs
(Ló'k 9.49-50)

³⁸Náa Séaɲ ɔ́nɔ́ na Yésus: «Paabá, teádála mɔ́ɔd nyummú kága, aáɲéɲan məɲun má mabé a niɪɲ neáɲ. Tema'kayémosáɲéne lé teɔ́kɔ́ ɔ́deɔ́ɔ́ mɔ́ɔd nyó aleé a ondáɲ wáəs.»

³⁹Yésus ə́yimuyúlísini ɔ́nɔ́ na nyólé: «Ndóo, podeyémosáɲéne lé mɔ́ɔd ɔ́deɔ́ɔ́ ogeele mangán a niɪɲ néam, a ngim yéey ə́yi'kini kenyaágasene agosɔ́ɔ́n kɔ́bé.

⁴⁰Kéle lé, nyó ɔ́deɔ́ɔ́ agebeéɲeyéé, nyóon ale a ngim yəəs.

⁴¹A fólób ndabodéane lé, nyó aléé koboyé'kenéé məní má kə́ə kə́ə a o'to wóone lé poagoob na Kilí'tus, nyóon adendéé ko'taɲ pesáábón piáɲ.»

Nyó aléé keele lé eyaa é moóngaa idéəɲ a kɔ́bé, nyóon amányáɲéneé kenó
(Ma't 18.6-11; Ló'k 17.1-2)

⁴²Yésus ayéén na tɔ́géé yuudi ɔ́nɔ́: «Nyó aléé keeleé lé eyaa é moóngaa wɔ́nɔ́ yéene yé é máág o'to na me idéəɲ a kɔ́bé, kéle kɔ́ɲe' lé pámoodoɲ kedám ké nedáán a kenág, pámoódagede a noom.

⁴³Kéma'keen lé ombɔ́g wááɲ áa óléé agooyéele lé údəəɲ a kɔ́bé, ásóméé wólé. Kéle kɔ́ɲe' na we lé ósɔ́d a ɔ́laa ó peneɲ piim na ombɔ́g úmmu' súb, agosan lé wéen na ɔ́mbɔ́g yááɲ ə́ngim ábaan a yug yé egóón, yug yé é dendéé kuwúú.

[⁴⁴]

⁴⁵Kéma'keen lé ongoo wááɲ áa óléé agooyéele lé údəəɲ a kɔ́bé, ásóméé wólé. Kéle kɔ́ɲe' na we lé ósɔ́d a ɔ́laa ó peneɲ piim na ongoo úmmu' súb, agosan lé wéen na ambaan yááɲ ə́ngim ábaan a yug yé egóón

[⁴⁶]

⁴⁷Kéma'keen lé niis neáɲ áa néléé agooyéele lé údəəɲ a kɔ́bé, pé'ta' lé wéəduɲ nélé. Kéle kɔ́ɲe' na we lé ósɔ́d a Nelaame' né Táán na niis nímu', agosan lé págoódagede a yug yé egóón na ə́ngis yááɲ ə́ngim ábaan.

⁴⁸Kóɔ́ɔ́ɔ́, piuy pé péabeene pumog, pídiágu, yug ten yíngwú

⁴⁹Kéle lé, páleé kosáne ungim a yug wɔ́nɔ́ ná ánde məbəlí máageen a moom mó kone muim.

⁵⁰Məbəlí mále yoom élaɲ, teáleɲ náan. Náa keneɲ ké má'kosoleé, mándigi ten maɲe', ngé igii'kini keele lé mósob kə́mmú yindigi. ɔ́laa wááɲan ten ugóodi keen wɔ́nɔ́ məbəlí a nsí. Laaláan pəɲi na pəɲi a uɲóón.»

Mólí'kus 10

Mwɔd o'koodi lé ágada kodɔn

(Ma't 19.1-9; Ló'k 16.18)

¹A ngim yéey, Yésus aáság kodéemen áay a Ka'pelenáyum, ageen a kesom ké nsí ké a Siudáə, na a nséé ε noom nó Siuludéey. Ki'túú ké pɔɔd keáság kii'kini' kiim əgəəyii kenɔ ké ayée, əbáə koboyá'kanane əgín wɔnɔ ná ánde áageelane peney piim.

²Ngab ε Pafaleseyéey yimmú eyáyé'ténéé a ebá yóə. Wɔnɔ ná páyéε əguunə kumudəəji a kisindi' keɔbɔn, páyimujíən pónɔ əə: «Pecem piəs péle ageé'ken mwɔd toen lé ágada kodɔn na o'kán á?»

³Yésus əyíbujiən ten ɔnɔ na pólé əə: «Moyíis yiísəə a pecem ɔnɔ nkə a noá na kebán kéeg ké kosaa kodɔn ə?»

⁴Náa pónɔ na nyólé: «Moyíis yiídílə a pecem lé mwɔd aándaayey o'kán, ədilə nufuu' nóne lé kodɔn koáman, ámoyé'ken a ombɔg»

⁵Náa Yésus ɔnɔ na pólé: «Eéε, Moyíis yiídílə kecem kéeg náan a o'to wáájan lé pole na ntém yé nnasá. »

⁶Náa, əgín kógɔg a niəbáə ná Táán ayée aá'keεε muim, ayééε mwɔd lé na ɔnɔmεed na ɔ'kéed

⁷Kólé aa ɔnɔmεed aléé kudi əmədí se na ηjí ageen agaálad na o'kán.

⁸Pánde anyóon úmmu' súg, pəndigi kémmú nto ε pɔɔd ébaan.

⁹Mwɔd o'koodi anéén lé ása a nkə ké Táán áálad!»

¹⁰Ná páyéε pánde a noáde', paa'kan pəəə pəəbáə kumujiənə pónɔ na nyólé áley koboyáásenen kebán ké kosaa kodɔn kéeg aáj.

¹¹Náa Yésus ɔnɔ na pólé: «Mwɔd ama'kohey o'kán lé kodɔn koáman, əmə'kusiad wendéy, ale u'təyáə a kedaɲ a noá na o'kán wəəy o noáde'.

¹²Yoom ten náan ímu' na ɔ'kéed nyɔ aádéda kodɔn ageen ɔɔn na mwɔd wendéy. Nyólé ten ale u'təyáə a kedaɲ a noá na onom.»

Yésus yiibilis moyaa mó poómbaa

(Ma't 19.13-15; Ló'k 18.15-17)

¹³Pɔɔd páyíimín Yésus na poómbaa lé ná áboyábegen ombɔg a o'to. Náa, paa'kan páyébosásan lé púúlini ngim na pólé.

¹⁴Ná Yésus yeédála náan pəəbudí'kəni, yiílín, ɔnɔ na pólé: «Tíən poómbaa pəəb píim ná ndeé, pudiyíbuugíd lé Nelaame' né Táán néagoob na pá páléε wɔnɔ pólé.

¹⁵A fólób ndabodéane lé nyɔ əsiədinií Nelaame' né Táán wɔnɔ ná eyaa é moóngaa, nyóon adendéé kosɔd a nélé.»

16 Ná ayée aá'koman kosɔɔ náan, aáság kə́súidin pɔ́mbaa póob, ə́mbuyə́gúlígí, amábégen éné moóngaa ombɔɔ a o'to əgumuúbilis.

Κέλε κεγάnyáán lé mɔɔd o tugúm ɔ́sɔd a Nelaame' né Táán éy

(Ma't 19.16-30; Ló'k 18.18-30)

17 Ná Yésus ayée aándanyóɔn kosan, mɔɔd nyummú aáság kiim alon na ɔ'téd. Ə́yimudə́əɔ́nən a udi na əndu, ɔ́nɔ na nyólé: «Kisig ké kelág! Nkə aa nyéleé ageele lé nyéen na ɔlaa ó peneɔ piim ə́ə?»

18 Náa Yésus ɔ́nɔ na nyólé: «A igə aa waáge'tóɔn lé kisig ə́ə? Úmmu' nyó aleé ɔɔɔ' ɔdeɔɔ, ná kəsánen ə́gín lé Táán nyólényóə́sɔ́ɔn.

19 Waáɔn pɛcem, ngóɔ? Pé aa pɛene lé: Odenjóón mɔɔd, udi'təəɔ a kedəɔ, udiɔ́jɔ́bə, ode'télémen mɔɔd mbaasó ε pɛfaa, udiɔ́iə́dín mɔɔd yoom a kecoo, nyááde se waəɔ na ηɔ́i waəɔ.»

20 Mɔɔd ə́yimuyúlísini ɔ́nɔ: «Kelág, me ə́gín kɔ a neónɔdaa néam aa ndéé ə́gə́əɔnɔ a pɛcem pɛeb piim.»

21 Ná mɔɔd nyóon yiísə́ə náan, Yésus aáság komodé'teg yə́əb. Yeényóga na nyólé, náa ɔ́nɔ: «Éé, yoom yá'kogoóloben ímu' súg: Tod, ólega nkə kiim ké ugódíi. Mɔɔné móom wáaban mɔ́sɔ́gasóga ná wíim anéén wíɔɔnə́n, wageen na tugúm a mɔɔn.»

22 Náa, ə́gín ná mɔɔd nyóon ayóób náan, nkó yəəɔ yiísúú. Yeéság kosan udi suúúm lé ayée na tugúm tuíɔn.

23 Yésus ayágáséé ná paa'kan pə́əɔn páleé, náa ɔ́nɔ na pólé: «Keágy na pɔɔd pá tugúm lé pɔ́sɔd a Nelaame' né Táán éy!»

24 Tɔ́gə́é tó Yésus tóod tuíyə́bi paa'kan pə́əɔn kéfɔ́lé. Náa ɔ́nɔ kémmú na pólé: «Pɔ́n, keágy lé mɔɔd ɔ́sɔd a Nelaame' né Táán éy!»

25 Éé, kéle keγάnyáán lé ki'tóg ké nnyam yé pɔ́ɔdɔ́nɔ lé seamóo é́sɔd a kiwoo ké nílo' né kolada pilə́. Náa a mɔɔd o tugúm, kímí'kíni kogany kémmú agaáɔn náan ageele lé ɔ́sɔd a Nelaame' né Táán.»

26 Ná Yésus ə́yí'kíni kusəə náan, nsɔɔ ε paa'kan yiílión kúfu' a o'to. Páyée ə́gə́əɔnə́n kɔ pólé na pólé pɔ́nɔ ə́ə: «Áay oóo', áne aa aágaá'ke anéén kɔɔ ə́ə?»

27 Yésus ayébodé'teg a udi log log log, náa ɔ́nɔ na pólé: «Éé, kéle náan fólób lé a mɔɔd na mɔɔd, ngə́ egóyóɔye edéɔɔ. Náa a Táán, ímu' na ímu' yé éleé égomoyag edéɔɔ lé nyólé ogóodi toen tó keele yiim.»

28 Náa Píe ɔ́nɔ na nyólé: «Ooo Sédúk, pəsi anéén pá tídí tímədí yiim yé tígóodi, ə́guguyə́ən oóo'?»

29Yésus əyímuyúlísini ɔnó na nyólé: «A fólób ndabodéane lé unгим nyó yídí əmédí toáde', pomóηηí, ηηί, se, pɔ́ɔn na malém a niη néam na a né Tɔɔm tó Táán,

30yiim yéey yé yídí lé pomóηηí, ηηί, se, pɔ́ɔn, malém, aléé keen na yélé náan ə'tin á'táan á'táan a mədú'tugəni' əgín móone má tigódíí, ɔmbó ten ntób. Aléé keen ten na ɔlaa ó peney piim a mədúg má yuudi.

31Píη pá páleé négɔη yuudi páleé kuúlini ngim. Píη ten pá páleé négɔη ngim, páleé kosan yuudi.»

Peney pédáád a péene Yésus ɔnó nyólé əəgu, əyi'kini kiim yóndeg

(Ma't 20.17-19; Lók 18.31-34)

32Yésus ayéə a ngé páageen a Yolósaleem na paa'kan pəəη. Nyólé aa yíśúidin udi. Wəéy úyíbugóodi pólé piim lé na paa'kan na unгим nyó ayéə əgubuyəən. Yedóηɔn kəmmú paa'kan pəəη pá pówád na pábaan, pəməsuídíí agosɔɔɔ a eba, əəbəə kobodéanane ntób yé yaámoóboan keney sɔɔη.

33Yíśəə ɔnó na pólé: «Taa, Pəsi aa póone teándabágéə a Yolósaleem, keɔ ké páagendeg me Mɔ́ɔn o mɔɔd a ɔmbɔg á pu'kúm pó payaagane' pefɔηy, na paleη pɛɛm. Páléə kobaase kebán kéam lé pənjoon, pəyi'kumin aɔnyéé'ken a ɔmbɔg á pandey Táán.

34Pandey Táán páleé kenyeηane, páageηηɔɔ, pəəgi'túəηənən pəda a udi, páye'páam na nsuə, páság kenjoon. Náa, mɔ́ɔs mádáád a ngim yéey, ndəgi'kini kiim ndon a kəni' ongóm.»

Nkə ké pa Səag pólé na móηηí Səəη píηηən

(Ma't 20.20-28; Lók 22.25-27)

35Pa Səag pólé na Səəη, pɔ́ɔn pá Səbədəə, páyáyé'ténéə a eba é Yésus, pónó na nyólé: «Kəlág, teanyóηen lé tíguηíən yoom. Səgɔɔ óbeyéele nkə ké tíəguηíən.»

36Náa Yésus ɔnó na pólé: «Poanyóηen lé nyéele nkə na pəηi ə?»

37Pəyímuyúlísini pónó na nyólé: «Teanyóηen lé ná waágeen a o'kɔɔ wááη ó Nelaame', a nugə, óbeyáág lé nyóone a ombɔg wááη ó nenom, nyummú a oó keɛes.»

38Yésus əyíbuyúlísini ɔnó na pólé: «Podéəgɔ agoleη nkə kéeg ké poleé əgiηíən. Pole págaá'ke kone ntób yé me ndáane a? ɔmbó lé yé ndóɔgɔɔη a ɔɔɔgen wáam əə?»

39Náa pónó na nyólé: «Eéə, nkə kéeg kiim, tele págonó'tan.» Náa ɔnó na pólé: «Eéə, a ntób, kéle náan fólób lé pəηi ten poléə kone yélé, póyɔɔη ten njə'kəhəni wɔnó me a ɔɔɔgen.

40Náa, a ké kuləndin a ombɔg wáam ó nenom, ɔmbó lé a oó keɛes, adənjəη me áa ndágeé'ken mólé. Máagoob na pá Mbáa yíśóbini lé móbɔn.»

41 Ná pɔsɔg paa'kan pémú póob pá pówád páyóób nkə ké niŋhí néen lé na Séag na Séah píníŋen, píííŋ na pólé.

42 Yésus ayéboodóŋon pólé piim, náa ɔnɔ na pólé: «Adé pəŋibáamɔéd poálenj lé a nsí yéene, pɔɔd pá teleé agodé'teg lé pále palaame', pɔɔd pá pagóón, pále alaame a toen, pólloodi lé pólé aa páléé na Nelaame' a?

43 Náa, a pəŋi, kí'kóodi lé kien náan, ndóo. Kien agá lé nyɔ aleé anyóŋen keen kegó'kóón, yáyááne inəmbí é pɔsɔg.

44 Nyɔ aányóŋen keen o'télem yuudi a ondán wááŋan, yéen wɔnɔ keólé ké ungiim.

45 Kéle lé, meényámɔéd Mɔón o mɔɔd, nti'káegiim a nsí yéene lé ná pɔɔd aa péeneé munəmbí móam, ndóo. Njiiim lé ná me áa nyéeneé inəmbí yóóbɔn, nde nyéé'ken ɔlaa wáam ageele lé nyááŋen éfólé é pɔɔd.»

Yésus ɔyóoye ongwongwóg niij lé Paa'timéə

(Ma't 20.29-34; Ló'k 18.35-43)

46 Yésus ayéén əgiig na paa'kan pəŋhí a páleeg yimmú niij lé Yəlí'ko. Ná páyée pándaalon ageen, kí'túú ké pɔɔd keyéə əgiim kíbuyəən a ngim súuu. Péébóan ongwongwóg nyummú undəndínəŋn kɔ a ebá yé ngé, aaléba moom na pasan a ngé. Ayée niij lé Paa'timéə, mɔón o Timéə.

47 Ná mɔɔd nyóon ayóób lé Yésus mɔón o Násaled aa nyóon əndəgiim asánéé, əbábé kumu'kíŋə neŋo a mɔen ɔnɔ: «Ségɔ ɔo, Yésus Mɔón o Téfíd, siəd maan na me!»

48 Pɔɔd píŋhí pəbábé komosáan pónɔ na nyólé: «Lóg unu'!» Náa nyólé ayée əgi'kini kosása agá kəmmú na toen, ɔnɔ: «Ségɔ Yésus Mɔón o Téfíd, siəd maan na me o!»

49 Yésus aáság kodélem. Náa ɔnɔ: «Póé'tóŋɔŋon mɔɔd nyóon.» Pááság komodóŋon, pónɔ na nyólé: «Mɔón wo mbáa, téemen, wíim, ale agogodóŋon!»

50 Əgín ten ná mɔɔd nyóon ayóób náan, aáság kodéemen ŋwaád, amáyáyédéé kóod yəəŋ, əsisin a ambaan yəəŋ, améen ná Yésus aleé.

51 Yésus əyímuŋíŋen ɔnɔ əə: «Ole əgi'kíŋə lé nyéele tué na we é?» Náa mɔɔd ɔnɔ na nyólé: «Kelág, ndaanyóŋen lé wényeele nyí'kini kodé'teganan.»

52 Náa Yésus ɔnɔ na nyólé: «Mɔón wo mbáa, tod áaá! Omóoy lé omáág o'to na Táán.» Əgín kɔ áay kum a nsí, əbábé kodé'teganan. Ayée əgiim əyənŋen Yésus kenɔ kiim.

Məlí'kus 11

Yésus yéésód a Yolósalem páamoségen wɔnɔ nkúm

(Ma't 21.1-11; Ló'k 19.28-40; Séa 12.12-16)

¹Νά Υἱσὺς na paa'kan pḗḗḡ páyēe pánḁe ndúmi' na Yolósalem, páyēe pánḁe a o'kon ó malém má pa olifiyḗḗ, ndúmi' na Pefasḗḗ na Pē'taní. Yḗsus yeédélem aáság kudḗḗmini paa'kan pḗḗḡ pábaan, amáboodóm yuudi,

²ῶnó na pólé: «Todáan a eyaa é nigúu yéey yuudi. Ná puégiig kḗ, a nesḗd néen poaboan mḗḗn ó já'káas u'tilígḗḗn. Mḗḗd adénjaḡ kobag a yéle. Púdínin, púinjimin na yéle.

³Mḗḗd amḗ'kubunḡḗn lé ḗḗ: “A igḗ aa poleé ḗgudínin mḗḗn o já'káas nyóon ḗḗ?” Púmuyúlisini po'kḗ: “Sédúk ale njaan na yéle, ḗguúlisi ten ḗgín négḗḡ.” »

⁴Paa'kan pááság keen. Pḗḗbóan mḗḗn ó já'káas u'tilígḗḗn a táán, a kigin ké noáde', a ebá yé udíyoog. Pááság kudínin.

⁵Νά pḗḗd pá páyēe kḗ páyéboodála pḗḗdínin já'káas, páyíḡunḡḗn pḗḗnó na pólé: «Nkḗ aa poágēe kéeg náan ḗḗ? A igḗ aa poleé ḗgudínin mḗḗn ó já'káas nyóon ḗḗ?»

⁶Pááság kubuyúlisini ḗgín ῶnó ná Υἱσὺς ayébodeáne. Pááság kubuudi lé pḗen na yéle.

⁷Pááság kudínin páméen na yéle ná Υἱσὺς aleé. Póyólíogóníí pilḗḗ pḗḗḗn pé niḡi', páamáagan a já'káas a mḗen, Υἱσὺς aábáged, ḗlḗndin

⁸Pḗḗḗḗ keen, nyólé a já'káas a mḗen. Éḗlé é pḗḗd éyēe ogoólíogoni pilḗḗ pḗḗḗn pé niḡi', páadéga a ngḗ, pḗḗḡg pḗmmú páageen asóma pelaa a kidun, pḗḗḡim agaágan a ngḗ agomonyáade

⁹Pḗḗd páyēe ki'túu kilúd lé póone yuudi, pḗmmú ngim, páageen, pḗḗḡim páágan pḗ'ké'ké, pḗḗnó: «Nugḗm na we ó! Táán ágoyéle kḗḡe', we nyó oleé ḗḡim a niḡ né Sédúk!

¹⁰Táán áséa Nelaame' né néleé ḗḡim, Nelaame' né se'kóon ῶḗs Tḗfid! Nugḗm nóen na Táán nyó aleé a mḗemḗn!»

¹¹Υἱσὺς aáság keen ḗḡiig a Yolósalem. Yeésód a *Témpel*, aadé'teg pḗḗ piim, ḗmíim álon, améen a Pē'taní na paa'kan pḗḗḡ pá pḗwád na pábaan, mbin eyé yeéndḗḗḗḗḡ.

Υἱσὺς yiílúmíḗni kied kimmú ké pḗḗḗḡḗn lé *figiyáḗ*

(Ma't 21.18-19)

¹²ῶnó ná páyēe pḗ'kiim pádéemen a Pē'taní ḗguúlini a Yolósalem a koany kaáyene kóog, njaan eyé abany Υἱσὺς.

¹³Yeédála kied kimmú ké pḗḗḗḡḗn lé *figiyáḗ*. Kéyēe laála, toánánán ləbi', ləbi', ləbi'. Ayáyé'ténéé kḗ ndúmi' agodála nga ale ogoboan modámádám mó kone kḗ. Ná ayéén ḗḡiig kḗ a nidín, yeébóan ḗgín toánánán na toánánán lé kéde'ké keḗḡ ké pḗḡiḡ kuum.

14 Náa ɔnó na yéle: «Odendéé kuum kómmú mɔɔd áane modámádám moáŋ!»
Paa'kan práŋh páyóób nkə kéeŋ ké yiísáá.

Yésus yeŋéŋh pɔɔd pá páyéé ageele undunó a Témpeŋ

(Ma't 21.12-17; Ló'k 19.45-48; Séa 2.13-20)

15 Pááság keen, páméen əgiig a Yolósaleŋ. Yésus ayéén ɔɔd a Témpeŋ, aáŋhŋ unŋim nyó yeébóan kɔ a undunó lé na palega' ké na pɔɔŋene' ké, ədí'kəni pá'tébele' pá pɔsóg pá páyéé agó'pane mɔɔné, na to'kóm tó pɔsóg pá páyéé aleŋa piem

16 Náa ɔnó nyólé ade'tála kómmú mɔɔd aásom a Témpeŋ na kenó a o'to.

17 Əbáá anéén kaa'kanane pɔɔd, ɔnó: «Kéle kidiídílá a Kála'ta' e Táán lé, Táán ɔnó: “Pálee kodóŋɔn noáde' nóam lé noáde' nó mɔɔŋh miim málee kenɔsógɔlɔneé a nóle.” Náa pəŋi, poá'kaáne agá nóle neɔsem né piíβən ə!»

18 Pu'kúm pó payaagane' pəfɔny na paleŋ pɛcem páyóób nkə kéeŋ ké Yésus ayéele. Pəbáá anéén kuunə pungə wɔnó ná páageele agomoyóon. Keβán kímú', páyéé agomoódamma lé unŋim ayéé agɔnyóga na nea'kanane niəŋ.

19 Ná niób níyíim əgiig, Yésus yeédéemen áay a Yolósaleŋ na paa'kan práŋh, páálón ageen kenɔ kéndéŋ.

Nkə ké Yésus yiísáá a keβán ké kiɛd kéeŋ ké yiílúmíəni

(Ma't 12.20-22)

20 A koany kaáyene kúmmú, wɔnó ná páyéé agosan a ngə, péeđála *figiyáə* yéey yé Yésus yiílúmíəni. Eyéé yaá'koman kogáleged, yaá'koman kogos sú'téə na a ngaŋ ké.

21 Píe aáság kaáyóŋe nkə ké kéyásánéé, náa ɔnó na Yésus: «Kelág, waáđála *figiyáə* yéey yé wiílúmíəni puáy ə! Yaá'koság kogáleged.»

22 Yésus yiísáá ɔnó na pólé: «A fólób ndabodéane lé póag o'to na Táán.

23 Mɔɔd nyó amáág o'to na Táán ama'kodéane na o'kon wóow lé wəélúgin, wéen agaádagede a noom nó eβá fiéd, adeág isuŋ lé nkə kéeŋ ké əsəə kéagaáyéele, Táán aageele lé keáyéele.

24 Kólé aa ndabodéane na pəŋi nyó'kó: Nkə kiim ké puəŋíən na Táán a pɛsógólón, yaŋáan əgəli'tini lé poánde na kélé, aaboyé'ken ten.

25 Keŋeŋ ké pəŋi poá'kodélemeé a pɛsógólón náa poleé na məliŋ na sóg nyummú, ímulísínəən kəbé kó ayéboyééle. Áay, Se waəŋan nyó aleé a mɔɔn əβuúlisin ten pəŋi məbé má poámoyéelane.»

[26]

Áne aa yeé'kénéneé Yésus toen tóod tó aleé na tólé

(Ma't 21.23-27; Ló'k 20.1-8)

²⁷Yésus əyí'kíni kuúlíni a Yolósalem na paa'kan p'éə. Pááság keen ɔɔd a *Témpel*. Yésus ale anéén agodáhana kɔ ɔ, pu'kúm pó payaagane' pefony na paleŋ pecem na ponom pó nigúu pááság kaáye'tene a ebá y'éə,

²⁸náa pónó na nyólé: «A toen tó áne aa oléé ageele nkə k'éeg kiim ké oléé ageele é? Áne aa agoyé'kénéénéé toen lé w'éele é?»

²⁹Yésus əyíbuyúlísini ɔnó: «Me ten ndəbuŋíən késɔn kímú' súb. Pumə'kinyuúlisini nkə ké me ndəbuŋíən, me ndabodéane ten a toen tó áne ndéé ageele nkə kéene ké ndéé ageele.

³⁰Áne aa əyím ádom Séəŋ lé yím ageele ɔɔgen? Táán óm, pɔɔd əé? É'teánean!»

³¹P'éəb'éə kɔɔɔɔɔb kɔ pólé na pólé pónó: «Timə'kumuyúlísini lé “Táán áa ayémoodóm,” əbɪŋíən ɔnó əə: “A igə anéén aa tidi'kəyəmyəli'tinií é?”

³²Náa, timə'kusəə ten teɔ'kó: “Pɔɔd aa páyé moodóm, kiəs kéageen kebé!”» Páyéé agodamma ki'túú ké pɔɔd ké k'éyé kɔ áay lé ungim yeéleŋen lé Séəŋ ayéé fólób ɔndɔge' pəbán o Táán.

³³Páyímyuyúlísini pónó na nyólé: «Pəsi teɔéaleŋ áne aa ayémoodóm!» Náa nyólé ten ɔnó na pólé: «O'ó! Me ten nteábodéane a toen tó áne aa ndéé ageele pəbán p'éeb.»

Mólí'kus 12

Nka'tén ε pabo' əmbín pá páyéé na ntém yé mbé

(Ma't 21.33-46; Ló'k 20.9-19)

¹Yésus əb'éə kɔɔɔɔ na pólé a po'ka'tén a mɔen, ɔnó: «Mɔɔd nyummú aa nyóon yeédég pólém puéŋ, amágó'kénéé na o'kág, ədíim nɔsá nó kɔɔɔ nyiín kɔ, aáwáág eyaa é yooɔ kɔ lóŋ a o'kág a mɔen a mɔɔd nyó ənúŋ pólé ageele lé ádé'teg pólém puim Ná ayéé aá'koman keele nkə k'éeg kiim, aáság kusíəd anéén pɔɔd pá pigólí, amáág kɔ a tú'paa'té, améen ongen.»

²«Ná masómbóó m'éyím əgiig, yiíd'éəmíni u'kudin wəəŋ nyummú, amámoodóm lé yeen adéane na pɔsóg pá páyéé əgud a pólém puéŋ lé píim pámodómen yəəŋ ngab.

³Náa, ná ayéén əgiig kɔ, pɔsóg póob p'éyímugúmin, pámámobáám əgín náane ɔ'tém úmmu', pámámooŋéŋ, əmúúli na ɔmbɔg na ɔmbɔg.

⁴Mɔɔd o pólém aáság kii'kíni' kiim ádom u'kudin wəəŋ nyummú. Ná nyóon əyím əgiig ten, páyé moodóga əgín náane kɔŋe', pámámobáám, pámámoyéése a o'to. Páyémooŋéŋ ten nyólé; əmúúli na ɔmbɔg na ɔmbɔg.

⁵Aáság kii'kíni' kiim ádom wendéŋ. Nyóon páyé moyóón a kúfu'. Páyééle yoom ímu' əgín náan na éfólé é pəgudin pá mɔɔd nyóon ayéé əgiim ádóman. ɔmbó úmmu', pédi'k'éəsig, páyébobááma, pámóóna pɔsóg pémú.

⁶Ayéé aá'koloben mɔɔd nyóon əgín mɔón wəəŋ nyó ayáágen ɔ'tém wəəŋ ungim na nyólé. Aáság kumudəəmini ten nyólé əguyibənən, amámoodóm. Ayéé agofeg ɔnó: "Wɔnó ná kéléé lé ale me mɔón wo ɔ'tém, pádeáwéese komodóbɔ."

⁷Náa, ná pəgudin pɔob pɛédála lé mɔón áa nyóon, páyéé agosɔɔɔ agá kɔ pólé na pólé pónó: "Táá mɔɔd nyó aléé kolobéé a tugúm tó se aa nyóone! Tímuúguminəən, témoyóon. Náan, tugúm tóone tóagoob na pəsi."

⁸Pááság kumuúgumin, pámámoyóón, páméen ado kelón kiəŋ laálá na pólém.»

⁹Náa Yésus ɔnó na pólé əə: «Áay oóo'! Tué áa mɔɔd o pólém aágeele na pəgudin pɔob əə? Adé əəbuúgumən, áboyóóna ná əsiəd pólém puəŋ ageé'ken na pɔɔd pá pigólí péndəŋ á?

¹⁰Adé poá'kobana nkə kéene ké kéléé kidiídílá a Kála'ta' ε Táán lé: "Nedáán né pawáaga' toáde' pɛédó, nélé aa néyáán nedáán né nígumíníníí noáde'.

¹¹Táá nielé' né Sédúk áa néen aá! Kéle na pəsi kiəwúunəni' ké kebán!" »

¹²Pu'kúm pó Yúden poyáλέŋéé lé kebán keóbɔn aa Yésus ayéé əgusəə a nka'tén yéey náan, pəəbəə kuunə pungə pó kumuúgumin. Náa, páde'káawéese komodóbɔd lé pɔɔd páyéé kɔ piíŋ. Pááság kumuudi, páméen.

Yé éleé é Sesáal, poé'ken na Sesáal, yé éleé é Táán, poyéé'ken na Táán

(Ma't 22.15-22; Ló'k 20.20-26)

¹³Pídəəmíni ngab ε pɔɔd a ondán ó Pafaleseyéəŋ na pɔsóg ten pá a egɔny yé Elóod pámáboodóm ná Yésus aléé, pɛele ná áfeá'pe əgín ɔmbó nɔmɛm əgusəə kebán ké kébé.

¹⁴Ná páyéəŋ əgiig kɔ, poyímuŋiəŋ pónó əə: «Kelág, teáleŋ lé we ole əgusəə fólób, ole agaa'kanane ten sáád wɔnó ná mɔɔd ogódíí lé ádáŋana a ngə yé yəəgəmmi Táán. Udiəgu niis na mɔɔd, ungim ale yoom ímu' a əngis yááŋ. Kólé aa timíim əguŋiəŋ lé óbedéane, a neáŋ əə, pɛcem piəs pɛle əgusəə lé té'péé mag na Sesáal əə? Eé, kéle lé té'péé óm, tedembéé əə?»

¹⁵Yésus yeéléŋ lé pále moəŋená pusú, ambaan yəəŋ áa páleé əguunə, adénjan kebán kemɔéd ké páyéé na kéle a ɔ'tém a kéeg, əyíbuŋiəŋ ɔnó əə: «Poagenjaásɔsen lé nkə ə? Mayényeé'kénaan kisúg ké mɔoné áay aáŋ, ntála!»

¹⁶Pááság kolóne kisúg ké mɔoné kímú', pámámonááméne. Yésus yiísésəŋəni kisúg ké mɔoné kéeg yəəb, náa ɔnó na pólé: «Udi wóone wó óleé a mɔoné mááŋan əə, wó áne aa óleéno ə? Niŋ ten néene né néléé kɔ nidilídəəŋ əə, né áne aa néleéno ə?» Náa pónó na nyólé: «Udi wóow, óle ó Sesáal: ɔmbó ten niŋ néen, niəŋ áa néleéno.»

¹⁷Yésus əyíbuyúlísini ɔnó na pólé: «Náa nkə anéəŋ kímú' ə? Yé éleé é Sesáal, poé'ken na Sesáal. Yé éleé é Táán, poyéé'ken na Táán!» Pəyəwúnənií kéfólé ná əyíbuyúlísini náan.

Πελόν πέλέε kii'kini' kiim pélon a kəəni'

(Ma't 22.23-33; Ló'k 20.27-40)

18Ngab ε Pasadoseyέην yímmú, (pólé aa páde'kéλέε əgə́li'tini lé pelón πέλέε koóndeg) páyέέν aboan Yésus, pááság kumuñíən pónó əə:

19«Κελάγ! Τάά nkə ké Moyíis yiísə́ə áa kéene ɔ́nó: “Mɔɔd ama'kogóan ɔ'kéed, náa ə́gú, ə'tí pɔ́ɔn na o'kán, móññí ədíin əsiəd kidí, pə́bíənə pɔ́ɔn na kéλέ a niñ né kelóñ móññí wəəñ”

20Κεβάν áa ανέέν a kéene kéλέε lé: Pɔɔd aa póob páyέε a niññí neóɔn nto é'táan na ébaan. Sóg nyó osaá aágóan ɔ'kéed, ə́gú, ə'tí mɔ́ɔn.

21Μόññí nyó ayέε əgumuýəəñ aáság kudíin əsiəd kidí, nyóλέ ten ə́gú ə'tí mɔ́ɔn. Sóg wo annam ádáád ten yoom ímu'.

22Pólé piim nto é'táan na ébaan pílləndin na kidí kéeg, pə́əguə́'kəñ pə'tí mɔ́ɔn. Ná pólé piim páyέε pə'kuguə́'kəñ, ɔ'kéed nyóon ten aáság kudíin əgu a ngim.

23Áay oóo'! Wɔ́nó ná yeédón na pólé póob piim əə, na pelón πέλέε koóndegan ανέέν óo', oyaán áa aléé keeneé onom wəəñ ə'»

24Yésus əyíbuyúlísini ɔ́nó na pólé: «Nkə kéeg ké poleé əgusəə kéle a ɔsed a mɔen lé podeóɔ agoleñ nkə ké kéλέε kidiídíl a kála'ta', ponden ten toen tó Táán wɔ́nó ná tóλέε.

25Κέle lé, ná pelón πέλέε koóndegan, ungim aléé kolaa wɔ́nó məñun má ma'tom a mɔen, panóməed pá'koána pagéed, pagéed pádienán pedó'ton ten.

26A kéene ké pelón koóndeg, podémbana a kála'ta' ε Moyíis nkə ké yiísə́ə kɔ a nkə ké keyásánéé a idú'tún é pɔsén á? Adé kéle kɔ kidiídíl lé Táán yiísə́ə ɔ́nó na nyóλέ: “Nde Táán ye Ábelaam, Táán ye Ésag, Táán ε Yá'kəb”

27Kóle aa ndéé agobodéane na pəñi nyɔ'kó, nkə kéeg ké pumíñiəñ kéle a ɔsed a mɔen lé, wɔ́nó ná Táán yiísə́ə náan na Moyíis, kíloodi anyóon lé pále a ɔlaa lé Táán ɔdeóɔ Táán ε pɔɔd pá páλέε pelón, ale Táán ε pá páλέε a ɔlaa.»

Κεεem ké kéμάáyen peeem piim a kéeg kéyaán ə

(Ma't 22.34-40; Ló'k 10.25-28)

28ɔ́nden peeem nyummú ayέε kɔ ná Yésus ayέε agosɔɔ na Pasadoseyέην póob. Yeédám ntóen kəñe' agoob nkə ké páyέε agosɔɔ, aáság kodála lé Yésus ale agoleñ kuúlisəni tɔgέé. Yeédéeməen, amáyé'ténéé ndúmi' na Yésus, ná ɔ́nó na nyóλέ: «Sédúk, a peeem piim əə, kéyaán áa kéλέε na o'to na o'to ə'»

29Yésus əyímuyúlísini ɔ́nó na nyóλέ: «Κεεem ké kéμάáyen peeem piim a kéene kéλέε lé: Éselayel taa, Sédúk Táán wəəs ale nyólényóəsíñ nkúm.

30Nyóñen Sédúk Táán waəñ na ɔ'tém wááñ ungim, na edáányé yááñ yiim, na mafega' mááñ miim, na toen toáñ tuim

31Κέ κιόυόθν κέεγ a κέενε κέλεέ lé: Nyóηen sóg mωωd wωnó wεένυόαμωéd Kímmú κέ κέμάάγην πρέεβ πέbaan κέδεόγω.»

32Νάα ωνδεη πεεem nyóon ωnó na Yésus: «Ξέε Sédúk, nkə κέεγ κέ wəósəə κέλε fólób. Táán ale úmmu' sús, wendéη ωδεόγω

33Κέλε ten fólób náan wωnó ná wəósəə lé mωωd ányóηen Táán na ω'tém wéθη un gim, na mafega' méθη miim, na toen tuéη tuim, ányóηen ten sóg mωωd wωnó ná aágaányóηen nyólényóαμωéd. Κέλε κωηε' náan agaáγην ponyam pó pówgólone a yug ageelene Táán pifulə'»

34Mωωd nyóon yeésóγω a né mωωd nyó aleé na nsiη. Náan aa twgéé tuéη toésód Yésus, aáság komodéane ωnó: «Mωón wo mbáa, Nelaame' né Táán néδεόγω laála na we ááá!» Mωωd adε'κέε agowéese kumuηíen kámmú kebán.

Mωωd ogo úmmu' lé nyólé Məsíi, nyólé mωón o Téfíd

(Ma't 22.41-46; Lók 20.41-44)

35Wós wúmmú, Yésus ayée agaa'kanane pωωd Twωm tó Táán a *Témpel*. Aáság kudəəmini twgéé ωnó: «Adé Paleη πεεem pále əγusəə agá lé Məsíi ale mωón o Téfíd əé?

36Adé κέλε lé, Téfíd nyólényóαμωéd, ná Uηun wó Ufúlú'tú úyímuyəég a ω'tém yiísəé ωnó: "Sédúk Táán aádeáne na Sédúk waam ωnó: We, ləndin áane a ombωg wáam ó nenom ageen əgiig əgín wωnó ná ndée keeleé lé úgítən pabenen pááη na ambaan"

37Tué áa Məsíi aleé ugii'kini keen lé ale mωón o Téfíd, Téfíd nyólényóαμωéd aámωdóηen lé Sédúk wəəη ə?» Éfólé é pωωd éyée yooób κωηε' na twgéé tó Yésus.

Yésus ωnó páde mmá'ke a niésiad né paleη πεεem

(Ma't 23.1-36; Lók 20.45-47)

38Táá nkə κέ Yésus ayée adéanane na pωωd pá ayée ya'kanane aa κέεne ωnó: «Lókódωen na paleη πεεem ó! Pányóηénen kiim páánadena na pelanda pé pω'taa a kaábágedε. Pányóηenela lé kenω κέ páleé agosan, pəbuúsoyidəni na nnyáádé ngim.

39A puog pó peésógólón na a pesεen pé pegóón, pəəguunə kuləndən əgín a mω'kω má yuudi, mω'kω má niη.

40Pále əgii'kini kobωgω pidí pé pagéed nkə κέ pógódíi, peésógólón peóbən pómbód kosom lé ná páboodála. Póleé póob náan páleé κωηη ntób yé emábosán o'to.»

Nəηáan nó εsógasógá é kidí κέ ω'kéed

(Lók 21.1-4)

41Kω áay a *Témpel*, píisóbíni kenω kimmú a kesom κέ kied agaáγan mωoné má ngab κω. Náa Yésus aáság kodéemεn, améεn ələndin κω a εbá é kea κέεγ

agodé'teg wɔnɔ ná pɔɔd páleé əgiim agaáagan ngab yɔɔbɔn kɔ. Pɔɔd pá tugúm páyée əgusuginə mɔɔné kɔ miín.

⁴²Náa esógasógá é kidí ké ɔ'kéed yímmú yəəgiim. Éyáág muyənjəg muəh mɔ feláan móbaan súg a síisi mmu'

⁴³Ná Yésus yeédála nkə ké esógasógá yéey éyáág, əyəbú'kíníí paa'kan pəəh, ɔnɔ na pólé: «A fólób ndabodéane lé nkə ké esógasógá é kidí ké ɔ'kéed yéey émáág a ngab kémááyen kiim ké pɔsóg páamáagan

⁴⁴lé ungiim nyóon, nkə kiim ké əsugin a ngab, kéle nkə ké kídí'kúgódíí pigólí lé ogóodi mólé ilubənen. Kɔmɔéd lé kidí kéene, na osog wəəh ungiim, amáyóláá, amé'ken yiim yé ayée lé álaa na yélé.»

Məlí'kus 13

Yésus ɔnɔ páleé kubugə yooɔ ɛ pɛsógólɔn yé nkó'kóon yé a Yolósalem

(Ma't 24.1-2; Ló'k 21.5-7)

¹Yésus aáság kodéemen agosan na paa'kan pəəh. Ná páyée pəndəgiim pálón a *Témpel*, onгаа'kan wəəh nyummú aáság kuyəlim agoma'kane wɔnɔ pəéwáag yooɔ yéey, náa ɔnɔ na Yésus: «Sédúk, waádála noáde' koləh kowáag əh! Pəéwáag na pisig pé a'táan!»

²Yésus əyímuyúlísini ɔnɔ na nyólé: «Odeммá'ke a kóog lé nóléé koman kubumbug. A'táan yéey əngim, ɔmbó nímu' nédendéé koləb náan a nkó ɛ sóg.»

Njə'kəhəní yé eléé keeneé kɔ ná neman né nsí neánde ndúmi'

(Ma't 24.3-14; Ló'k 21.7-9)

³Yésus yeébág a o'kon ó pa *Olifiyáə*, əələndin kɔ, *Témpel* náane a udi wəəh. Páyéén kóɔɔɔg əgín lé na Píe, na Séag, na Séəh, na Əndələə.

⁴Náa pəəmuɔhíon pónɔ əə: «Sédúk, ébedeáne əh! Naanég áa pəbán pəeb péleé kaáyéleé ə? Keále'kán igə ten aa kéleé kibiílodíí lé keeneh ké pəbán pəeb kaáyéle kú'kiig əh?»

⁵Yésus əyíbuyúlísini ɔnɔ: «Ló'kódɔɔn óo! Ló'kódɔɔn ageele lé mɔɔd ədiyíbulígə o!

⁶Kéle lé éfolé éléé kiim na niin néam a unu'. Na nyóon ɔnɔ nyólé aa aleé *Məsií*. Páléé kuními éfolé é pɔɔd ngə.

⁷Ná poléé koob pɔɔsɔɔɔ lé pedá péle agaánɔeyə áane ndúmi', ɔmbó lé kága laálá, pode'támmána. Nkə kéeg kiim kíɔóodi lé keáyéle. Náa, kédendéé keen lé neman né nsí aa néen.

⁸Kéleé keen lé nigúu néene néle agonɔeyə né'kága pedá, kesom ké nelaame' kéene kéanɔeyə ké'kága. Nsí eléé kəənyigəh a pəno píh. Məyíi máléé kudəəh a

ombod ó koon mɔɔd. Pebán péeb péléé keen wɔnɔ ntób yé ɔ'kéed aleaneé na yélé a keeneɲ ké ɔsáne'.»

⁹Yésus ayéén na tɔgée yuudi, ɔnɔ: «Pəɲi, ló'kɔdɔɔn na pəɲibáamɔéd óo, lé pálée keen na pəɲi a puog pó pɛyɔm. Pálée kobobáam a puog pó pɛɔsɔgólɔn. Pálée kubudəniɲi a pɛyɔm a udi ó pongómɛna' na a oó pu'kúm a kidíídí kéam. Polée ke'télemɛn mbaasó a udi wóɔbɔn.

¹⁰Náa, yoom é na o'to na o'to yé élee lé yáyéele ɔmbó nsí yədiin éman éle lé: Tɔsɔm Tólaɲ tólée koyan agaálɔege a mɔnɔɲ miim.

¹¹Ná pálée kubuúguməɲn ageen na pəɲi a puog pó pɛyɔm, podɛyáságémáá nkə ké puəsəə kɔ. Náa, tɔgée tuim tó tólée kubuyíminií lé púsəə a keeneɲ kégo kéeg, Uɲun wó Ufúlú'tú aa ólee koboyé'keneé tólé lé púsəə. Tódendée keen tɔgée tó pomáyééɲénée pəɲibáamɔéd lé pɔsɔyɔ.

¹²Kélee keen a keeneɲ kéeg lé: Móɲɲí wo nsun mmu' aaleɲ móɲɲí wəəɲ wo nsun mmu' lé pámojóon. Se a mɔnɔn áyeele ten náan yoom ímu' na pɔnɔn, pɔnɔn páyaágasene ten pase pɔɔbɔn lé ná pábojóóna

¹³Ungim alée koboóbɛnen a kidíídí kéam. Náa, nyó adendée ko'tiengɛledé sú'táə a nɛman, nyóon aa Táan alée komoyóyee'.»

Njə'kənéni yé nkó'kóon yé Yolósalem élée kɔɔɲéé.

(Ma't 24.15-28; Ló'k 21.20-24; Ló'k 17.23; Ló'k 21.8)

¹⁴Yésus ayéén əgín na tɔgée yuudi ɔnɔ: «Ná polée kodála “Kólógósog nyóon”, “Eyósag yé egóon” undəndínəən kenɔ ké adɛ'kélee lé élanɔin, (We nyó oleə agobana nkə kéene, óób náan ó!) Áay anéén, pá pálée keeneé a Siudəə pógóodi lé pádédə ageen ɔgɔsɛm a nkon.

¹⁵Nyó alée keeneé a palánda' pəəɲ, ədinjúúnə kii'kini kosɔd a yoog ageen əsiəd yoom.

¹⁶Yoom ímu' na nyó alée keeneé a polém. Ədinjúlíni a noáde' ageen əsiəd kiləə kiəɲ ké niɲi'.

¹⁷Maan kéfɔlé a mɔós móom na pagéed pá əngum, na pɔsɔg pá pálée keeneé na pɔnɔn pá páanə'ke!

¹⁸Pɔsɔgɔɔn Táan ageele lé pebán péeb pədenjáyélee a keeneɲ ké tɔ

¹⁹lé a mədúg móom ntób élée keen kɔ kéfɔlé a ombod wó pégo pé nsí eyásəɲéé, mɔɔd adé'tálaá əgiim əgiig na négɔɲ ké. Yimmú ten ədendée keen kɔ igiig wɔnɔ yéey

²⁰Sədúk ədí'kúusəlin lé mədúg móom məen masósóm, ngə yéene lé mɔɔd yóyɔ adɛ'kéee ageen kɔ. Náa, alée kosom mólé a kidíídí ké pá əyíyid lé pálée koob na nyólee.

21 Mɔɔd əmə'kiim abodéane anéén lé: “Táá *Məsíi* aa yéene taa!” Ɔmbó lé: “Taa ogo aa nyóon kága!” Pudiylí'tíníí.

22 Kéle lé, éfólé é pa *Məsíi* pá pefaa, na palɔge' pɛbán pá pefaa páléé kiimən. Páléé keelane éfólé é mangán na pɛálé'kán əgulígə pɔɔd. Ngə ema'keen kɔ, páléé kulígə ten ɔmbó pɔsóg pá Táán əyíiyid.

23 Pəŋi ló'kɔɔɔn anéén! Ekwan aa yéey mbáyan abooníen ó!»

Kenɛɛ ké Mɔɔn o mɔɔd aléé kiimíí

(Ma't 24.29-31; Ló'k 21.25-28)

24 Yésus ayéén yuudi na tɔgɛé, ɔnɔ: «Náa, a ngim ε mədúg móom ná ntób yé nkó'kóon yéey yaá'kosan, niis né wɔs néléé kunim, údií'kíni kolɛɛ konom kəmmú. Ɔmbó ten wə́ ódendéé konom na udúg.

25 Muédəðə' móléé kiim mógásɛg a mbálámɔɛn əgudəəɛ a nsí. Toen tó túgumíníníí moom móom muim a mɔɛn tóléé kənyigid

26 Áay aa páléé kə'tálaá me Mɔɔn o mɔɔd ndəəgiim nsuu a kebed a mɔɛn. Ndéé kiim na toen tuim na nugəm nuim

27 Ndéé kodom məŋun má ma'tom a ə'kid yá nsí əngim éni', kodéemɛn a ongam wóone agɛɛn agaáde a wóow kága lé mágonyɛd pá Sédúk əyíiyid»

Nsiŋ igə aa eléé a nka'tén yéene ye oyɔm é

(Ma't 24.32-35; Ló'k 21.29-33)

28 Yésus əyíbusiédin nka'tén yéene ɔnɔ: «Óbáan yisí yé eléé a nka'tén yéene na *figiyáə*. Əgín ná pɔádála lé ntab yəəɛ yoóndosomi, toáŋánán tóɔɔs, pólɛɛ lé keloo keánde ndúmi'.

29 Yoom ten náan ímu' ná poléé kodálaá lé pɛbán pɛɛb piim pɛándagaáyéele, póság kolɛɛ ten áay lé kenɛɛ kəam ké me Mɔɔn o mɔɔd kimbuúlini keánde ndúmi', kíəgə́bisig kiim əgiig.

30 A fólób ndabodéane lé ɔsɛg wóone ó nɛgɔɛ ódendéé kuwu ungiim ná nkə kéene kiim kédénjáasan.

31 Mbálámɔɛn eléé kosan, nsí ten yéene yéesan, náa tɔgɛé tóam tóle a pəliəg.»

Táán nyólényósíŋ áa aáɛɛ wɔs ó nɛman

(Ma't 24.36-44)

32 Yésus ayéén əgín na tɔgɛé yuudi, ɔnɔ: «Náa, mɔɔd na mɔɔd andɛɛɛn wɔs ogo na kenɛɛ kégo ké pɛbán pɛɛb pɛléé kaásánéé. Ɔmbó məŋun má ma'tom má máléé a mɔɛn mándɛɛɛn, ɔmbó me nyó ndéé Mɔɔn, nɛɛɛɛɛn. Mbáa nyólényósíŋ áa aáɛɛ.

33 Póló'kɔɔɔn anéén óo! Pudinním ɛnɔ lé podéáɛɛɛn naanég áa kenɛɛ kégo kéléé kiigíí.

³⁴Κέλέε κεν νάανε wɔnɔ ná mɔɔd nyummú ayééle ná ayéé aándageen ongen. A kóone lé édíin yeen, yíídí émécum noáde' nuéη na pəgudin pəéη, amáboyáában pigólí lé na mɔɔd na piéη. Yéédeáne na sóg nyó ayéé ənuη udíyoog lé ədinním enɔ.

³⁵Κόλέ aa ndábodéane lé pudinním enɔ lé podéaleη naanéη áa mɔɔd o noáde' aléé kiim alónéé. Wɔnɔ ná aleé ugiim alon na niób, ɔmbó lé na ɔ'tém wó udúg, oó lé na pebáηen pé koany, ɔmbó lé ná koany koá'kaáyene.

³⁶Ɔmbó aboolónen ki'pus, adeyébobóan lé pole a enɔ.

³⁷Nkə kéene ké ndeé əgusəə, nde əgusəə kéle a mɔɔd ungiim. Pudinním enɔ o!»

Mólí'kus 14

Pu'kúm póyée ageele modɔɔge' a nkó ε Yésus

(Ma't 26.1-5; Ló'k 22.1-2; Séa 11.45-53)

¹Wɔnɔn ó Páska, wɔnɔn ten wó Yúden eyéé enéalela peléed pé páánám pádeág toan tó kunudi umbúb óyée wá'kolɔb mədúg mábaan Pu'kúm pó payaagane' pefɔny na paleη pecem páyée əguunə tué áa páageele əgugumin Yésus pɔɔd pándeη ná pámoýoon.

²Páyée ɔgɔɔɔɔɔb kɔ pólé na pólé pónó: «Tedeéɔgɔ pəgumuúgumin wɔs ó wɔnɔn, inyuunyugi' yéəðéəη.»

Ɔ'kéed nyummú nyó yíisúmánən Yésus laménda'

(Ma't 26.6-13; Séa 12.1-8)

³Yésus ayéé a Pe'taní, a nó Simóη, mɔɔd nyummú nyó ayéé abany nkún. Náa ɔ'kéed nyummú əgiim. Yéébóan Yésus ale agonéene. Yíígóodi igəđ é laménda' a ombɔg. Páyééle igəđ ego yéey na nedáán né pɔɔdóηon lé *alebáa'tele*. Laménda' ten ego eyéé laménda' ε mɔɔné. Páyééle yélé na kisənduη kimmú pɔɔdóηon lé *náal*. Ná yeésód kenɔ ké Yésus ayéé, yííbúəη igəđ, əbáə kusumənən Yésus laménda' yéey a o'to.

⁴Ná pɔɔd pá páyée kɔ péeđála nkə kéeg ké ayééle, pɔsóg pəmmú pəbáə komoyóɔdɔ, pəəgəélúluu pónó: «A igə aa nyoon aáyósag laménda' yéey náan əə?

⁵Páde'kéé págoleg yélé agaáyen ɔmbó ə'tin á pisúg pé mɔɔné puuni' ə!» Páyée ɔgɔnyɔmɔnɔn ɔ'kéed nyoon kéfólé.

⁶Náa, Yésus yíisəé ɔnó: «Tíəη ɔ'kéed nyoon yəəb. A igə aa poámoyéele lé yóób ɔ'tém kogany ə? Nkə kéene ké amééle na me kéle kisig ké yoom.

⁷Pugóodi pasógasógá penəη piim a kegaágade kéəηan Kenəη kiim ké poányóηen koboyéelene kəηe', pole págoboyéelene. Náa, me ntendéé kəen na pəηi penəη piim.

⁸Nkə ké kényéə əguunə lé nyólé yéele, kélé kégo aa kéene amééle. Aáyan əgisumənən laménda' agobonən kelón kéam wónó ná páléé kinnií

⁹Ndabodéane a fólób lé kenɔ kiim ké páléé kɔlɔgeé Tɔsɔm Tólan a nsí yéene ngim, páléé kaáyóɔne ɔ'kéed nyóone, pɔsɔɔɔ nkə kéene ké amééle.»

Siudáa ayéén aɛg Yésus na pu'kúm pó payaagane' pefony

(Ma't 26.14-16; Ló'k 22.3-6)

¹⁰Ongaa'kan nyummú niin lé Siudáa Eɛ'kaleyóod ayéén aboan pu'kúm pó payaagane' pefony agobodéane lé nyólé aɛ ugubuyúunən ngé igugumin Yésus.

¹¹Pu'kúm pó payaagane' pefony péeɔyóga kéfolé ná páyóób náan. Páyáyóóbánánéé na nyólé lé páamoyé'ken mɔɔné. Siudáa əbábé kuunə tué áa aágele agoboólegen Yésus.

Yésus aɛ agone moom mó kone mó Páska na paa'kan péeɔ

(Ma't 26.17-19; Ló'k 22.7-13)

¹²Wɔs ó na o'to na o'to ó wón wó Yúden eyéə enéalela peléed pé páánám pádeág toan tó kunudi umbúb, wɔs ten ogo wóow aa páyéə pasega pɔón pá todóm nto a kefony ké páane a wón ó Páska, paa'kan péeɔ páyímuɔíən pónó ə: «Sédúk, əléé áa tíen agoonámeneé wón ó Páska é?»

¹³Ná páyímuɔíən náan, aáság kudəmini paa'kan péeɔ pábaan, amáboodóm yuudi, ɔnó na pólé: «Todáan áay a páleeg. Ná puégiig kɔ, puəgəəbun na mɔɔd onnyáɔnánán ungwéɔ ó məní a o'to, púmuyəən.

¹⁴Yoog yé ɔsɔd a yélé, pəɔi ten pɔsɔd kɔ. Pódéane na mɔɔd o noáde' pɔ'kó Sédúk ɔnó ə: Əléé áa nesom né yoog né ayénjééngégen kenɔ ké ndáane wón ó Páska wóone na paa'kan páam néléé é?»

¹⁵Əguyibənən, Yésus yiíséə ɔnó na pólé: «Mɔɔd ogo ogóodi noáde' nó mɔen. Ná puémuyíən náan, əbuúloodi kenɔ, kedám ké kesom ké yoog kɔ a noáde' nuéɔ a mɔen. Kemɔéd keánde kisóbíniən. Yiim yé yəgəəyúunə yánde kɔ. Kɔ aa pəábenámen wón.»

¹⁶Páyéén əgiig a páleeg, pááboan pəbán piim əgín wónó ná ayébodeáne, páánám wón ó Páska.

Ndom eyá'kwágéé a kenə ké konéene

(Ma't 26.20-25; Ló'k 22.14; Səa 13.21-30)

¹⁷Niób neáság kiim əgiig. Yésus əmíim alon na paa'kan péeɔ pá pówád na pábaan.

¹⁸Pále anéén kɔ agonéene a, Yésus aáság kusíəd tɔgéé ɔnó: «A fólób ndabodéane lé úmmu' áane a ondáj wáájəɔn ó pəɔi póone pá poleé agonéene na me, aagendeg»

19 Ǿ'tém ó paa'kan wééyéb, péébéé kumuñíenə a pelóg a pelóg, na nyóon Ǿnó əə: «Sédúk, adénjan me áa ndáagoóleg, ngóó?»

20 Yiíséé Ǿnó na pólé: «A pəñi póone pá pówád na pábaan, úmmu' a ondán wááñan aa aágendeg. Sóg nyó tiégəəñəyəni kə áane táasa' mmu' na nyólé

21 Kéle fólób lé me MǾn o mǾod ndəəgu əgín wǾnó ná kíyədíléé a Kála'ta' e Táán lé ndəəgu Náa, maan kéfolé na nyó kugu kóam kóamoógom. Kémée ageen kəñe' na nyólé lé ədiyábiñíí!»

Yésus əyíbidíin nkó yəəñ na mañó méəñ

(Ma't 26.26-29; Lók 22.15-20; 1KǾ 11.23-25)

22 Pále kə agonéene, Yésus aáság kudəəmini peléed, amé'ken pisoyidi' na Táán, aábéñə, amé'ken na paa'kan péəñ, Ǿnó na pólé: «Siədəəñ peléed péene, nkó yaam aa yéey.»

23 A ngim yéey, yiídəəmíni ten kilən ké malo', əmí'kíni kéé'ken pisoyidi' na Táán, amábonááméne, páəñó pólé piim.

24 Yiíséé Ǿnó na pólé: «Móone mále mañó máam. Mólé aa máleé kisunj ké kíloodi neálad né Táán amáládéé na pǾod Ndéé kusub mólé a kidíídí ké éfolé é pǾod.

25 A fólób ndabodéane lé Əgəəbəə négəñ Ntiégii'kini kəñə malo' kémmú ageen əgiig a wǾs wó ndəəgii'kini kəñə má mawa a Nelaame' né Táán.»

Yésus Ǿnó Píe aléé kumuú'təm

(Ma't 26.30-35; Lók 22.33-34; Səa 13.37-38)

26 Ná péémán konéene, pááság kuisinin pe'kwáá pé wǾn kudúmə. Ná páyée pá'koman kudúmə, pááság kolon ageen a o'kon ó pa *Olifiyáə*.

27 Náa Yésus Ǿnó na paa'kan péəñ: «Pəñi piim poage'téda lé náan aa kéleé kidiídí a Kála'ta' lé Táán Ǿnó: “Ná ndáagoon unnuñ mudúg, mudúg muim moágólégəđ”

28 Náa, ná ndéé kiim ndónéé a kəəni', ndéé koboóyanəne a Kaliléə.»

29 Náa Píe Ǿnó na nyólé: «Ǿmbó ungim nyóone agoodéda, me ntiéguudi!»

30 Yésus əyimuyúlísini Ǿnó na nyólé: «A fólób ndagodéane lé əgín a udúg ó naáne yéene, kebañ ké nsee kíədín kedañ a annam ábaan ná wəó'ki'təm peneñ pédáád wǾ'kó odendeñen.»

31 Ǿmbó náan, Píe yiíbís əgín na toen, Ǿnó: «Kéyeeen kéene lé pəsi na we tígu ondán, tiəgu. Kóone lé me nkuú'təm, ndóo!» Paa'kan piim pííséé náan yoom ímu'.

Pəśśóglón pé Yésus a Kədsəmanií

(Ma't 26.36-46; Lók 22.40-46)

³² Páyéén, pááság keen alon a kenɔ kímú pɔ́dɔ́nɔn lé Kɛdsemaníi. Kógɔɔ, Yésus yédeáne na paa'kan pɔ́nɔ ɔnɔ: «Pəŋi, lɔ́bɔ́n áane, me mbéen ɔ́ɔ́sɔ́ɔn.»

³³ Yíisiéd Píe na Séag pólé na Séan. ɔ́tém wáəŋ óyée wánde ɔmbé. Wééy óyée wá'kumuúgumin.

³⁴ Ná páyée pá'kə́súid yuudi sɔ́ŋ, ayébodeáne ɔnɔ na pólé: «ɔ́tém wáam wánde ɔmbé a las. Pəŋi ten púləndin áane, Púgúlə, pudinním enɔ.»

³⁵ Nyólé ayáyé'ténée kə́mmú yuudi, ə́mésú'kíníi pigúbí'kub. Ayée ɔ́ɔ́sɔ́ɔn Táán lé ngə́ emá'keen kɔ, ntɔ́b yéene émoýágeŋe.

³⁶ Ayée ə́gusə ɔnɔ: «Ə́əy Mbáa yaam, Se waam! Ole na toen tó keele yiim. Séɔɔ mbágoýsɔ́ɔ́lónéé, eele lé ntɔ́b yéene yényaágeŋe. Náa, kédenjéén a nenyóŋen néam, kien a neáŋ!»

³⁷ Ná ayée ɔ́'kɔ́sɔ́ɔn náan, aáság kiim ádéemen ə́guúlini kenɔ ké yíidí ə́médí pa Píe na paa'kan pə́mmú pɔ́ob pábaan. Ayébobóan pá'kugu enɔ tóg. Aáság kubuyóndigi, ɔnɔ na Píe: «Tué ə́en Simɔ́ŋ, ole agá a enɔ ɔ? Odeá'kene kugúlə ɔmbó ə́gín áwa' mmu' ə?»

³⁸ Kúləən, pɔ́sɔ́ɔn Táán ageele lé pudí'təŋ a pɛ́sɔ́sén. Mɔ́ɔd ale na ɔ́tém wóone lé yéele kɔŋe', náa nkó yəŋ áa elee ntom.»

³⁹ Yésus aáság kii'kini kə́súid ageen ɔ́ɔ́sɔ́ɔn. Ayée ageele ə́gín pɛ́sɔ́ɔ́lón pə́go pímu'.

⁴⁰ Ə́yí'kíni kiim ádéemen ə́guúlini kenɔ ké paa'kan páyée. Ayébobóan anéén kóog pále tóg a enɔ é kúfu'. Páde'kéə agaá'ke kolɔ́b ə́ngis angóm. Páde'kéə agoləŋ ten nkə́ aa pámodéaneé.

⁴¹ Ná ə́yímbuúlini a annam ádáád. Páyée ə́gín a enɔ tóg. Ə́yíbuyóndigi, ɔnɔ na pólé: «Pəŋi pole ə́gín a enɔ yi! Pole ogooyig! Oo, keá'koman anéén! Táá keneŋ aa kéene kí'kiigií. Páagendeg me Mɔ́n o mɔ́ɔd néɔŋ a ɔmbɔ́g á pɛ́le' mabé.

⁴² Témənaan, tiənaan! Táá mɔ́ɔd ogo nyó aágendeg na pólé aa nyóone aándeé kɔ.»

Siudáa ə́yíim na pasónjaa lé píim ə́gumin Yésus

(Ma't 26.47-56; Ló'k 22.47-53; Séa 18.2-11)

⁴³ Yésus ale kɔ na tɔ́géé a unu' ə, Siudáa, onгаа'kan wəŋ nyummú nyó a pá pówád na pábaan foáy. Ayée na pɔ́ɔd a ngim súuu lé póone na mobag mó pedá, pə́mmú na mufun a ɔmbɔ́g. Pɔ́ɔd pɔ́ob náan píim, pu'kúm pó payaagane' pə́fɔny na paleŋ pɛcem na ponnom pó a nigúu aa púyíim póbodom.

⁴⁴Siudáa nyó ayébolégen Yésus, ayíim yáaganan na póle ɔnó: «Nyó ndáadam nyésú'kənən, póság koleŋ lé nyólé ogo aa nyóon, púmuúgumin, póen na nyólé. Poleŋ kumuúnuŋ ó!»

⁴⁵Əgín ten ná Siudáa ayíim əgiig, ayéén ná Yésus aleé, ɔnó na nyólé: «Kelág!» Aáság kumuésú'kənən.

⁴⁶Əgín ten ná pɔɔd pá ayíim na póle péédála náan, pááság kaag ombɔg na Yésus, pémémugúmin.

⁴⁷Náa sóg nyummú nyó ayée kɔ áay aáság kusooyin ebag yéəŋ é pedá a kebagáá soád, ɔnó na u'kudin wo ɔnjaagane' pefɔny nyó o'kó'kóon əsiəd a o'tóŋ foáb, o'tóŋ kwəs.

⁴⁸Yésus yiísəé ɔnó na póle: «Puígóodi lé púim poáboŋen lé na mobag mó pedá na mufun əgiim əgi'kumin, wɔnó nde agá ungiíbən ə!»

⁴⁹Adé mós miim njée na pəŋi, ndáagaa'kanane pɔɔd a *Témpel* a! A igə aa pudí'kéəgi'kuminií a keŋeŋ kéeg? Náa, nkə kéene kiim kéle agodáŋana náan lé ná nkə ké kíyódíléə a Kála'ta' kéas.»

⁵⁰Paa'kan piim pááság kaásɔéda na ɔ'téd, pəédí Yésus.

⁵¹⁻⁵²Ɔnyɔmmón o moóngaa nyummú ayée kɔ áay. Ayée moóngaa nyó ayée yiim éyənŋən Yésus. Ná páya'kanyóŋen kumuúgumin, yiídí amáyáyédée kesom ké ombóm ké əyəsúŋin a nedáá, aásaa keŋɔ nsun iyó agodéda lé əgín kesom ké ombóm kéeg kélé na kélé aa əyəsúŋin a nedáá.

Páyéén na Yésus a yoog yɔɔbɔn e pɛyɔm yé nkó'kóon

(Ma't 26.57-68; Lók 22.54-55,63-71; Séa 18.12-18,19-24)

⁵³Píigúmin Yésus, páméen na nyólé a nó Ɔnjaagane' pefɔny nyó o'kó'kóon. Kógɔg aa páyéén agaágɔnyed lé na pu'kúm pó payaagane' pefɔny na ponnom pó a nigúu na paleŋ pɛcem.

⁵⁴Píe ayée əgiim éyənŋən Yésus laálá a ngim sú'téə a o'tómódáán wó ɔnjaagane' pefɔny nyó o'kó'kóon, ɔsɔd kɔ, əələndin na pəgudin agoósa yug.

⁵⁵Pu'kúm pó payaagane' pefɔny na ungim nyó ayée a eɔny yóóɔn e pɛyɔm yé eɔóon yéey pəəbáə kuunə eɔom yé pándageé'kenée Yésus nsó a yélé, pámojóon. Náa, páde'kóɔgɔŋ.

⁵⁶Kéle lé éfɔlé éyée amoosóman pɛbán a nkó, náa, páyéé pádien ten unu' úmmu'. Páyéé lé nyóone əsəə ndéŋ, nyummú éyiim, əsəə ten kiəŋ ndéŋ.

⁵⁷Náa pɔsóg pémú pəəgiim adélem, páásómen Yésus kebán a nkó, pónó:

⁵⁸«Pəsi teyóób əsəə ɔnó: “Ndée kubugə *Témpel* yéene yé pɔɔd aa pééwáag, nji'kini kowáag yendéŋ a mədúg mádáád. Yéey edendée keŋen yé emáwáágée na ombɔg á pɔɔd.” »

59 ʔmbó ten a kéeeg páde'kée unu' úmmu'.

60 ʔnjaagane' pefony nyó o'kó'kóón aáság kodéemmen kidení'ten a kegaágade ké egony, náa ʔnó na Yésus: «Odeósɔyed a, mbáa? Nkə kéeene ké páleé əgusəə a nkó yaan óo', udiəbuyúlisini é?»

61 Yésus ayée sáb, ademoogá ʔmbó pebe. ʔnjaagane' pefony nyó o'kó'kóón aáság kumuñiən kəmmú ʔnó əə: «Ngóó, ole Məsíi ə? Ole Mɔón o Táán nyó teleé agɔnyáadanə a?»

62 ʔyímuyúlisíni ʔnó: «Éée, kéele náan. Polée ké'tála me Mɔón o mɔɔd undəndínəən a ombɔg ó nenom ó Táán o toen tuim. Polée ké'tála ten ndəəgiim nsuu kógɔg a kebed a mɔen»

63 Ná ʔnjaagane' pefony nyó o'kó'kóón ayóób náan, yígúmin kiléə kiəñ aáwag waás, ʔnó: «Pɔɔd pá mbaasó pá igə pəmmú aa tiəguunə!

64 Pəñibáamɔéd pomóób wɔnó ná aleé agofánan Táán. Tíele tué é?» Ungim aáság kusəə lé ale na nsó, pámoγóon

65 Pɔsóg pəmmú pəébəə kumudúəñənən pəda a udi, pəmmú páayan kumuugub udi na kiléə, páamodóan pə'kam, pónó na nyóle: «Aanən áne aa amágoogó!» Pə'pulúus pəyímuyésuídínií, páamosában ambany a ombán

Πίε əθ'təm Yésus ʔnó nyóle ademoóleñen

(Ma't 26.69-75; Ló'k 22.56-62; Séa 18.17,25-27)

66 Πίε ayée undəndínəən káane a o'tómódáán. Náa moóngaa ɔ'kéed nyummú, u'kudin wo ʔnjaagane' pefony nyó o'kó'kóón əəgiim kenɔ ké Πίε ayée.

67 Ná yeédála Πίε aágoósa yug, yeéléñ kumuúsəsəñəni, náa ʔnó na nyóle: «We, oyée ten a ondán ó Yésus, mɔɔd o Násaled nyóon!»

68 Náa, Πίε ayácémée, ʔnó: «Ndóo, nteáleñ kɔmɔéd nkə kéeeg ké oleé əgusəə. Ale nteób ʔmbó koob.» Aáság kodéemmen kɔ áay, améen ələndin a neag né ngé, a nesɔd né a o'kág wó Nkúm yé nkó'kóón ε payaagane' pefony. []

69 Náa, u'kudin nyóon əyí'kíni kodála Πίε, əmí'kíni kəébəə kosɔɔ na pɔɔd pá páyée kɔ áay ʔnó: «Mɔɔd nyóone ale mɔɔd nyó a ondán ó pɔɔd pá Yésus!»

70 Πίε əyí'kíni kaácema, ʔnó: Iyó kédeəgɔ náan. Eyaa é kenəñ a ngim yéey, pɔɔd pá páyée kɔ áay pəébəə kosɔɔ pónó na Πίε: «A fólób, ole a ondán wóóbɔn. We ɔmmɔéd ole mɔɔd o Kaliléə!»

71 Náa Πίε ʔnó: «Táá módáád a mɔen, nteleñen mɔɔd nyóon nyó poleé əgusəə! Mba'kosom penya', Táán yémbónese!»

72 ʔgín ná yíísəə náan, keban ké nsee ké annam ábaan kɔ'kóléɔ'kɔɔ. Aáság kaáyóñe tɔgéé tó Yésus ayémodeáne. Yésus yíísəə ʔnó na nyóle: «Keban ké nsee

κέ annam ábaan kíedíin kedan ná wə́'ki'təm peney pédáád wə'kó odendejen.»
Ná ayáyóηέé náan, ə́bə́ə kolɛɛ.

Mólí'kus 15

Πάγέέν na Yésus a nó Peláad

(Ma't 27.1-2; Ló'k 23.1-5; Sέα 18.28-38)

¹Na pebáηen pé a koany kaáyene, pu'kúm pó payaagane' pefony, na ponnom pó nigúu, na paleη pecem, na unгим nyó ayée a egony yóóbɔn yé egóón yéey, páyágónyédéé agoyɔɔ kebán kíəη. Páyímuusúη tuwoo a ombɔg, páméen na nyólé a nó Peláad.

²Peláad ə́bə́ə komolóoya, ɔnó: «Ole nkúm ε Yúden a, ngóó?» Yésus əyímuyúlisíni ɔnó: «Náan ó! Kéle náan wɔnó ná oleé əgusəə.»

³Pu'kúm pó payaagane' pefony póyée əgín agosóman Yésus éfɔlé é pebán a nkó.

⁴Náa Peláad əyí'kíni kuηíən na Yésus ɔnó əə: «Tuó, odeágaánɔna a? Odeógo agoob pesómen péene piim pé páleé əgusuginə a nkó yaan á!»

⁵Náa, Yésus ade'kéε agogáananan. ɔmbó pebeε a kebán əgín kímu' ade'káabaale. Peláad ayáfémáá kéfɔlé na kaásab kóog kó ayásábéé náan.

Πάábaase lé póon Yésus

(Ma't 27.15-26; Ló'k 23.13-25; Sέα 18.39—19.16)

⁶Maag miim a wɔón ó *Páska*, kéyéelane lé Peláad əlis mɔɔd o yoog ye njaan úmmu' nyó nigúu níəηíən lé élis.

⁷Náan aa a keney kégo kéeg, mɔɔd nyummú ayée a yoog ye njaan niη lé Palábas. Páyée a yélé na pɔsóg pəmmú pá pídə́əmíni o'to wɔ́s wúmmú na nɛlaame', pá máyoon mɔɔd.

⁸Náa kí'túú ké pɔɔd kéageen a nó Peláad əgumuηíən lé yéele ondoηá.

⁹Peláad əyíbuηíən ɔnó na pólé əə: «Oo, poanyóηen anéén lé mpuúlisin áne é? Nkúm ε Yúden ə́ə?»

¹⁰Kéle lé, Peláad yeéleηen lé a yaág yé əngis aa pu'kúm pó payaagane' pefony puígúmin Yésus əgiim amosómen na nyólé.

¹¹Náa, pu'kúm pó payaagane' pefony poébáya kí'túú ké pɔɔd kéeg lé pádéane na Peláad, əbuúlisin Palábas. Pááság komodéane náan.

¹²Náa Peláad əgii'kíni kusíəð tɔgέé, ɔnó na pólé: «Nyéele anéén tuó na sóg nyóone nyó poleé agodóηɔn lé nkúm ε Yúden ə́ə?»

¹³Páyímuuyúlisíni neηo a mɔen pónó: «É'ken toen pámoóbaηan a ɔmbásá o!»

¹⁴Náa Peláad ɔnó na pólé: «Kɔbé igə anéén áa amééle é?» Náa, péésásed agá kəmmú na toen pónó: «É'ken toen pámoóbaηan a ɔmbásá o!»

¹⁵Wɔnɔ ná Peláad ade'kéleé anyóηen lé ki'túú ké pɔɔd kéeg keób ilúún na nyólé, aáság kubuúlisin Palábas, amáboyé'ken Yésus lé pámobáam ná pámoóbaηan a ɔmbásá.

Píníigi Yésus edam é pɔsén

(Ma't 27.27-31; Séa 19.1-3)

¹⁶Pasónjaa páyéén na Yésus a yooγ yəəη ε nelaame' ye ngómena' yé nkó'kóon, . Páyée agodóηon kenɔ kégo kéeg lé *pεε'tówa*. Páyányámánanéé kɔ pólé piim.

¹⁷Píníigi Yésus ntaa yé mbógógó. Píisiéd nuwoo nó pɔsén páanog, pámámosóηeg a o'to.

¹⁸Páébéé anéén komoónyeeηane, pəəmuúsoyidəni pónɔ: «Nkúm ε Yúden, cale' cale' cale'!»

¹⁹Páyée agomogóbaηan na niob a o'to, pəəmudúəηəηən pɛda, pəəgiim ədúmə əndu a udi wáəη, nti yəəgəəsiη a nsí wɔnɔ ná ánde páageelane a udi wó nkúm.

²⁰Ná páyéé pá'koman enyeeηe' yéey náan a nkó yəəη, pááság kumudíηin ntaa yé mbógógó yé páyímuníigi, pəəmémuyúlísini piléə piéη. A ngim yéey aa péélón na nyólé, páméen amoóbaηan a ɔmbásá.

Pándageen abanηan Yésus a ɔmbásá.

(Ma't 27.33-44; Ló'k 23.36-43; Séa 19.16-24)

²¹Páyəbúníi na mɔɔd nyummú niη lé Simóηη, mɔɔd nyó a páleeg ε Siléen, se ε pa Alesándeεe pólé na Ulufúus, əəgəəyímbyúlini a pólém. Pasónjaa pááság komoogóda ambaan lé ógóomin Yésus konyáηen ɔmbásá.

²²Páyéén na Yésus a kenɔ kimmú pɔɔdóηon a tɔgéé tó Əbələə lé «*Kologó'ta*.» Áay lé «kenɔ ké kéyéε wɔnɔ kelé'tég ké o'to.»

²³Páya'kayémoyé'ken malo' məbuúbúlə na yoom yímmú, pɔɔdóηon lé *míil*. Náa, yeésáηéne koηo.

²⁴Páyémobáηan a ɔmbásá, a ngim yéey, ageεe lé páabanan piléə piéη, péélá ntɔη agoλεη áne aa əsiədii kéyaán

²⁵Áane na keás, a njəηí é'táan na íni' aa péébáηan Yésus a ɔmbásá.

²⁶Kɔ a ɔmbásá, píídílid a igúγ igə aa páyé moyóon a yélé. Náan aa píídílid pónɔ: «Táá, nkúm ε Yúden.»

²⁷Wɔs ogo wóow, péébáηan ten pɔɔd pəmmú kɔ áay pábaan a eba é Yésus. Páyéboyááγan lé éné sóγ a ɔmbásá wáəη lé nyóone a ombɔγ ó Yésus ó nenom, nyummú a oó keμες. Pólé páyéε piəbən pá pagóon, páagoóna pɔɔd.

[28]

29 Pɔɔd pá páyée agosánan kɔ áay páyée agodam pámooodóga ten, pəəgəéli'təni na nto pónó: «Éée, we nyó oyée əgusəə wɔ'kɔ wəəbugə *Témpel* wí'kini kowáag yendénj a mɔ́s mádáád súg,

30 yóyée wəényóamɔéd anéén, wədínjin a ɔmbásá wóow, úsuu!»

31 Yoom ten náan ímu' na pu'kúm pó payaaganə' pəfɔny na paləj pəcem. Pólé ten páyée agomoónyeehanə, pɔɔsɔɔɔ kɔ pólé na pólé pónó: «Íli, ayée ɔgɔɔɔɔne pɔsóg. Néɔɔɔ anéén óo', ɔdeɔgɔ ɔgɔɔyóɔye nyólényóamɔéd!

32 Ayée əgəəsəsəə ɔnó nyólé ale *Məsíi*, ale nkúm ε nigúu né Éselayel. Yədínjin anéén a ɔmbásá wóow néɔɔɔ yi, əsuu. Tema'kodála lé əsuu, teagaag o'to na nyólé!» ɔmbó ten pəbé pé pɔɔd pé péebáhan kɔ áay a eba é Yəsus, páyémoyágásénéé ten agomoodóga.

Ná kenəj ké Yəsus kíyíg, aáság kiisimid, aádó o'to

(Ma't 27.45-56; Ló'k 23.44-49; Səa 19.28-30)

33 Ná tóef iyíg, mbin yíidəəɔn a nsí ngim pilíb, sú'təé a mangen mádáád.

34 A mangen mádáád, Yəsus yíidó'tin ki'kínj na toen ɔnó: «Élɔɔɔ, Élɔɔɔ, lámá sabágtáni?» Áay lé: «Táán waam, Táán waam, tué áa umí'túmín ngim náan?»

35 Ná ngab ε pɔɔd yé eyée kɔ áay eyóób náan, pəəbəé kosɔɔɔ pónó: «Pomóób é, ɔónɔɔɔɔɔn Eléas!»

36 Sóg nyummú kɔ áay a ondánj wóɔbɔn aáság keen na ɔ'téd, əənyum ε'pɔɔnse a pəɔwánwáná pé malo', əmíim əfanyeg a o'to ó niob, amé'ken na Yəsus lé ɔsɔsɔ Yíisəé ɔnó na pɔsóg: «Pónáan, tédála nga Eléas əgiim əmuúsuuli a ɔmbásá!»

37 Yəsus aáság kii'kini kudó'tin ki'kínj na toen, əmíisimid, aádó o'to.

38 Sanja' yé péesandəgene a *Témpel* yaáság kosaaleg pəsaa pébaan paáám, kəəbəé a o'to ageen əgiig a nsun.

39 Ná sónjaa yé yədélémen a udi wó ɔmbásá yədála wɔnó ná Yəsus ayáág nəɔ, əəgú, yíisəé yónó: «A fólób, mɔɔd nyóone ayée Mɔón o Táán!»

40 Ngab ε pagéed eyée kɔ. Péeédéléman laálá, pəədíin pánadena agá penág agodé'teg kiim ké kéyée agaásan. Kɔ a ondánj ó pagéed wóow, Maléa nyó a Magdala ayée kɔ, na Maléa ten nyummú, ηjí ε pa Séag, ɔnyɔmmón o mɔɔd, pólé ná Yosəə. ɔ'kéed ten nyummú niij lé Saloməə ayée kɔ.

41 Páyée pagéed pá páyée əgiim pəyánjən Yəsus əgín kógɔɔg a Kaliléə, páamoyélane ma'tótóm. Éfólé é pagéed ten yé íyíim ébáganane na nyólé a Yolósalem éyée kɔ.

Yóseb yiisiəd kelónj ké Yəsus ageen əni

(Ma't 27.57-61; Ló'k 23.50-56; Səa 19.38-42)

⁴²Νιόβ νεάςάγ kiim əgiig. Na niób négo néen pónó kisúgi' na koany aa Yúden éyée yaáboηen kélé.

⁴³Μωοδ nyummú niη lé Yóseb, kibíəni' ké páλέεγ ye Θlimə'təə aáság kiim alon. Ayée mωοδ ten nyó ayée lé ama'kosoyed a egony yóβon yé egóon yéey, páyemoyóob. Nyóλέ ten ayée aándaamena peda lé Táan alée kolaame. Yeénóm c'tém améen ηήən na Peláad lé ámoyé'ken kελónη ké Yésus nyóλέ yéen əni.

⁴⁴Νά Peláad ayóob lé Yésus əθ'kugu, əyówúnənií, aáság kusəə lé pēen amodóηonon sónjaa yé nkó'kóon yé píidəniígi a kinuη. Θyímuηiən onó na nyóλέ: «Yésus əθgú kala' a?»

⁴⁵Νά sónjaa eyémodeáne lé aádó o'to kala', Peláad aáság keé'ken Yóseb toen lé yéen əsiəd kελónη.

⁴⁶Yóseb yeéwéén ombóm ó léəη, wəθfúηə púyúη púyúη. Yeégábéna óndo' yé pérébáηan Yésus na yélé, əsuuli kελónη a ombásá, aágóda na ombóm, améen əni. Θyímuúni' a kəəni' ká káyée ko áay. Káyée kədíməθn wonó kebaη a kegon. Ná ayée əθ'kumuúni, aáság kusiyəd kea ké kedám ké nedáán, əmíngilíidəni agológ unu' ó kəəni' na nélé.

⁴⁷Pa Maléa nyó a Magdala pólé na Maléa nyummú páyée əgín ko áay, páadé'teg wonó ná páλέə əguni Yésus.

Μόλι'kus 16

Yésus aálón a kəəni' ongóm (Ma't 28.1-8; Ló'k 24.1-12; Séa 20.1-10)

¹⁷Νά kisúgi' kéésán, pa Maléa nyó a Magdala pólé na Saloməə na Maléa ten nyummú, ηήi ε Séag péwéén laménda' ageen əwu kελónη ké Yésus.

²Πáyéén a kəəni' na pebáηen pé koany kó a wós ó sónde', áay pónó kisúgi' ké Yúden kéésán puóy.

³Πáyée ageen pəəgiim pósocob pónó əθ: «Áne aa əθbimíngilidini nedáán né páyáág a unu' ó kəəni' ə?»

⁴Νά páyée pánde ndúmi' na kəəni', pááság kodála nedáán négo né páyée əgiim pááságea lé nééyámen kéfolé, neánde nimíngilíidiən a ebá.

⁵Πááság keen, pósód a kəəni'. Ná péésód ko, pээdála onyommón ó mωοd ale ko undəndíəθn a ebá yé ombog ó nenom. Ayée na ntaa nfúlú'tú. Mədig máyibusúú a ambaan.

⁶Νάa onó na pólé: «Pón pá éya! Pode'támmána aá! Mbáλεη lé Yésus mōn o Násaled nyó pérébáηan a ombásá aa poleé əguunə. Amóndeg, əndigi áane. Táá kenə ké páyíngígi kελónη kiəη áa kéene.

⁷Négɔŋ yéene todáan, pɔen adéane na Píe, na paa'kan piim ɔɔ'kó: "Aá'kobooŋaene a Kalilé, ɔamoodála kógɔɔŋ əgín wɔnɔ ná ayébodeáne!" »

⁸Páyíim pálon a kəni' na ɔ'téd, pəəliminə na wəéy. Pée'táj unu' ó kodam páaloŋanan ɔɔsɔg nkə kéeg ké pée'dála lé wəéy óyée na ɔ'lé a kúfu'.

Yésus ayéen alónen Maléa ntóon e Magdala

(Ma't 28.9-10; Séa 20.11-18)

[⁹ɔ'kéed o na o'to na o'to nyó Yésus yeélónen ná yeélón a kəni' na koany píúb kó wɔs ó na o'to na o'to ó sɔnde' ayée Maléa ntóon e Magdala. Maléa ogo nyóon aa ayée na məŋun má mabé má'táan na mábaan má máyée əgumuyəbi náa Yésus yeéŋéŋ mólé.

¹⁰Ná Yésus ayémolónen, ayéen adéane na paa'kan pəəŋ pá páyée na nyóle penen piim. Ayébobóan pále suúum, páalee.

¹¹Náa, ná ayébodeáne lé Yésus ale ongóm, nyóle amámoodála na əngis yəəŋ, pədi'kəəgəli'tini.

Yésus ayéen alónen paa'kan pəəŋ ten pábaan a ngé

(Ló'k 24.13-35)

¹²A ngim ten yéey, Yésus ayéen alónen paa'kan pəəŋ pábaan a ngé. Páyée ageen ongen a ə'kúu yé a ngim. Ayéen aboolónen ɔ'le ná aá'kaáyáan, udi wəəŋ wánde ndəŋ.

¹³Ná páyéemoodála, páyúúlíni ngim ageen adéane na ɔɔsɔg lé ɔ'le páádála Sədúk wɔɔɔɔn. Náa, ɔmbó ten ɔ'le, paa'kan pədi'kəəgəli'tini ten.

Yésus yeélónen anéen paa'kan pəəŋ piim ɔwád na úmmu'

(Ma't 28.16-20; Ló'k 24.36-49; Séa 20.19-23; Píg 1.6-8)

¹⁴Kémmú ten a ngim yéey, Yésus ayéen alónen paa'kan pəəŋ ɔwád na pábaan. Ayébobóan pále agonéene. Ayéboóbén, ɔnɔ na ɔ'le pále na ntém nnasəŋ, ɔdeəgɔ na kəəli'tini' lé páyáag isun na pá páyéemoodála, pámayebodeáne lé nyóle ale ongóm.

¹⁵Ná ayée aá'kobosásan, aáság kusəə ɔnɔ na ɔ'le: «Todáan anéen a nsí ngim, ɔlaamene ungiM Tɔsɔm Tólaŋ.

¹⁶Nyó alée kaágée o'to, əəsiəd ɔɔŋen, nyóon aa alée kɔɔy. Náa, nyó adendée kaágée o'to, nyóon alée keen na nsó.

¹⁷Pá pálee kaágée o'to, pəəlé'kán pé pálee keeleə əguloodi lé pá'kaag o'to na Táan a pəene pəlee lé: Pálee koŋəŋan məŋun má mabé a niŋ néam. Pálee ten kɔɔy ə'kí yé angwa.

¹⁸Pálee keen ten lé ɔmbó pəəgumin u'kud na ombɔg, ódeboodá. ɔmbó páŋo elɔg, édeboyéle yoom. Mɔɔd ale abany páyemoyábegen ɔmbɔg, óyoom.»

¹⁹Νά Σόδúk Υέsus ayέε αά'koman kosɔɔ náan na pólé, εέbέé kobag a mɔen. Ayέén ελəndin a ombɔg ó nenom ó Τάάν.

²⁰Α pólé, pέéság keen ageen alɔege Τɔsɔm Τόlan kenɔ kiim. Σόδúk ayέε agoboyábegen ombɔg a nkə ké páyέε ageeε, oóloodi a mangán má páyέε ageelane lé nkə ké páleé alɔege kéε fólób.]

Ló'kas

Ló'kas 1

Ló'kas aáyan əsəə tuə áa əédilə kála'ta' yəəη

¹⁻²Sóg waam wo ɔ'tém Tioffil, pɔɔd piñ páyáfégéé kudilə pəbán piim pé Táán ayééle a kegaágade kiés. Pífléndin əgibiídilən nkə kiim ké pɔsóg pəmmú Pííséé, a nkə ké pээ́dála na əngis yóɔbɔn, kəəbáə əgín kɔ a niəbáə. Póle aa Táán əyíbuyíyid lé pálɔge Tɔsɔm Tólaη.

³Kóle aa me ten nyéleη kuñiənə pélé, agele lé ndeη kəηe' kəηe' nkə kiim ké kέyásánéé Əgəəbáə a no'koε. Mbáság kusəə lé nkuúdilən pélé áane kίmu' kίmu' a nufuu'

⁴ná óleη koob lé nkə ké páyégoyá'kánáne kéle fólɔb.

Uηun ó ma'tom wálɔgeéne Sa'kaléas lé ɔɔɔɔη mɔón

⁵A keηeη ké Elóod ayée nkúm ε Siudáə, ɔnjaagane' pefɔny nyummú ayée kɔ niη lé Sa'kaléas. Páyáyáaban a mu'kiib a mu'kiib. Nyóle ayée a ondán ó payaagane' pefɔny wó Ábea. O'kán wəəη ayée niη lé Elésabed, ntóon yé a palaa Álon.

⁶Póle piim lé, na o'kán na nyóle, páyée pɔɔd pá páyée alaa sáád a əngis á Táán, páageéngεg pεcem piəη na pisióg piəη kəηe', kəηe'.

⁷Kebán kίmu', páde'kéε na mɔón lé Elésabed ayée kisúsún. Na náan ké páyée pá'koman kulun ten póle piim.

⁸Náan aa wɔs wúmmú, wɔnɔ ná Sa'kaléas ayée agele pigólí piəη a udi ó Táán a *Témpel* lé kéyée wɔs ó pigólí wó ondán wóɔbɔn,

⁹lé əgín wɔnɔ ná kéyélane a mandoηá móɔbɔn má payaagane' pefɔny, páyée pɔɔndɔnɔ nɔη agoleη nyó ɔsɔd a u'kóó. Náan aa a wɔs wóow, nɔη yiídəəη lé nyóle aa ɔsɔdéé a u'kóó ó Sédúk, lé ɔgólɔne edem

¹⁰A keηeη kégo kéεg ké kogólɔne edem, ki'túú ké pɔɔd kiim kéle a táán, pɔɔɔɔsɔgɔlon Táán.

¹¹Uηun ó ma'tom ó Sédúk wááság keen alónen Sa'kaléas kɔ a u'kóó, wáádélem a ombɔg ó nenom, a eba é kibóη ké páleé ɔgólɔne edem a kélé

¹²Ná Sa'kaléas yeédála uηun ó ma'tom wóow, maηó məəη mááság kɔsómεg a kaade wəəη, əəbáə kuliminə.

¹³Náa uηun ó ma'tom wónɔ na nyóle: «Sa'kaléas, ode'támmána. Táán amóób pεsɔgólɔn pεəη, o'kán waəη, Elésabed əəgubiənin mɔón ɔnómεed. Ólog mɔón nyóon lé Séəη.

¹⁴Wageen na tɔnyóg kéfolé a kəəbíəη kuəη. Éfolé é pɔɔd ten eléé kɔnyóga.

15Κέλε λέ, μωόν nyóon aléé κεν kea ké mωod a udi ó Sédúk. Adendéé koηo malo', aηηό yoom na yoom yé yáageele lé mωod áηwaη Θgín kógwog a kaade ká ηηί, Uηun wó Ufulú'tú oléé κεν na nyólé síééd.

16Aléé keele lé pωón pá Éselayel piíη pímбуúlini a ngó ε Sédúk Tάán yωobon

17Aléé kusúid yuudi a aηgis á Tάán. Aléé κεν na toen wωνό Eléas, aθgθósiad ten wωνό nyólé, ageele lé yí'kini kolad pase na pωón pώobon. Aléé keele ten lé, pá pádéagoóbeneé Tάán, péen na mafega' málaη Aléé keele lé pωod péen paábóηenáán a o'to ó Sédúk.»

18Náa Sa'kaléas wón na uηun ó ma'tom: «Nkə aa kíəgindoodi lé nkə kéeg ké oleé əgusəə kéle fólób é? Me áa nyóone mbá'komaneé kulun, wombó ten o'kán waam.»

19Náa uηun ó ma'tom wón na nyólé: «Me, nde Kábeléa nyó ndeanéé a udi ó Tάán əgumuúgudin. Nyólé aa əmíim yé'tom lé nyíim agoóbəegeηe pisig pé Tωωom péene.

20Wωνό ná udiəli'tininií tólé, wωob mummug. Udiəgii'kini koswəed kəmmú ageen əgiig əgín a wós wó kéléé kaáyéleé. Eéε, a fólób, nkə ké mbágođeáne, kéléé kaáyéele a κeneη kégo ké Tάán yeéfég.»

21Pωod páyéε agobóηan əgín Sa'kaléas káane a táán. Páyéε əgəwúnəni pónó əθ, tué áa aleé finíη finíη náan a u'kóo a kaade é!

22Ná əyíim álon anéén, ade'kágaá'ke koswəed. Pωod pááság koləη lé kiəwúunəni' ké κebán kémámolónen kω a u'kóo a kaade. Ayéε aá'kaán mummug, wónwoswə agá na wombog.

23Ná κeneη ké kugud ké Sa'kaléas a u'kóo kéémán, əyúuli a noáde' nuəη.

24A ngim yéey, o'kán Elésabed aáság kolon na niuμ. Wýóssem məé má'táan na néle andón yoog. Ayéε agoswə kω a w'tém wəəη a kaade, wón:

25«Táá nkə ké Sédúk amééle na me a kéene! Θmínjəóbú'kíníi, əməyindiogi o'to kono wó óyéε na me a aηgis á pωod.»

Uηun ó ma'tom ó Tάán wélwéεgε kəθbíən kó Yésus

26Ná niuμ né Elésabed néyéε neánde məé má'táan na úmu', Tάán yeédóm Kábeléa, uηun wəəη ó ma'tom wúmmú a Násaled, páléeg yimmú yé a Kaliləə.

27Ayéemoodóm a nó ombódóm wo w'kéed nyummú niη lé Maléa. Ombódóm ogo nyóon ayéε adéndəη panómeeđ. Ayéε aánde agá κeowon ké Yóseb, wnywmmón ó mωod nyummú nyó a yoog ε pωod ε Téfíd.

28Náan aa uηun ó ma'tom wóow wéélónen Maléa, wááság kumuúsoyidi wónó: «Mbégusóyídi aá Maléa! Tάán amágoyééle κəηe', Sédúk ale na we.»

29Νά Malέα ayóób pisoyidi' péeb, o'to wéēh wááság koléah. Ayée əgəēhíəh ɔnó əə, wóow ombod ó pisoyidi' əə, wóloodi lé nkə é?

30Νάα uɣun ó ma'tom wónó na nyólé: «Ode'támmána Malέα! Táán amágoyéele kəhə',

31wəəsiəd niuɱ ná úbíəh mɔ́ɔn ɔnómɛəd, ómoólog lé Yésus.

32Alée kɛən kɛgókóon ké mɔɔd. Pálée komoodóɣɔn lé Mɔ́ɔn o Táán yé a mɔən. Sédúk Táán alée komoyéele lé ábág nkúm a o'kɔɔ ó se'kóon Táfíð.

33Nyólé aa alée kolamée nigúu né Ésselayel a pɛnɛɣ piim. Nɛlaamɛ' niəh nédɛndée kɛən na nɛman»

34Νάα Malέα ɔnó na uɣun ó ma'tom wóow: «Ooo, kéeɣ əə, kíəgiim kɛásán tué é? Mɛ aa nyóone nténdeɣéé panómɛəd!»

35Νάα uɣun ó ma'tom wónó na nyólé: «Uɣun wó Ufúlú'tú úguyíiminin, ná toɛn tó Táán nyó alée a mɔɛmɔ́ɛn tógoyálam. Kólé aa kéléé lé, mɔ́ɔn nyóon nyó wəébíəh, alée kɛən Sálábádábádá. Pálée komoodóɣɔn pónó, Mɔ́ɔn o Táán.

36Taa, sógmóɣhí waəɣ Elésabed aánde na niuɱ, ɔmbó wɔnó ná əé'kulunií. Nyólé nyó páyée agodóga lé ale kisúsún. Niuɱ niəh nɛánde məə má'taan na úmmu'.

37Kíóloodi a nyóon lé, yoom ímu' na ímu' yé éməáyɛn Táán, édeóɣɔ»

38Νάα Malέα ɔnó na uɣun ó ma'tom: «Oo'ó! Nde u'kudin o Sédúk. Kɛáyéele wɔnó ná wəəsəə». Uɣun ó ma'tom wááság kosan.

Malέα ayéén a nó Elésabed

39Əgín a mədúg móom, Malέα aáság kəəbisig kɛən a páléeg ɛ Siudəə yimmú, a nkon a mɔən.

40Yéédám ósɔd a nó Sa'kaléas, aáság kusoyidi Elésabed.

41Νά Elésabed ayóób pisoyidi' pé Malέα, mɔ́ɔn wəəɣ aáság kəənyigid a kaade. Uɣun wó Ufúlú'tú wááság kuyəəg na Elésabed síééd,

42əəbəə kosɔɣɔ nɛɣo a mɔɛmɔ́ɛn, ɔnó: «Malέα! Táán amágoyéele kəhə' agosan pagéed piim. Amééleɛnɛ tɛn Mɔ́ɔn waəɣ nyó wəébíəh kəhə'!

43Tué áa Táán aáság kennyáade náan, a ɣhí ɛ Sédúk waam kiim a mɛ noáde'!

44Əgín ná mbóób pisoyidi' pɛáɣ, mɛ mɔ́ɔn aáság kɛən əgəənyigid a kaade káam na tɔnyóg.

45ɛya' wɛ sóg! Wɛ nyó oyáág o'to lé nkə ké Sédúk ayégodeáne kéléé kaáyéele!»

46Νάα Malέα ɔnó: «Edáányé yáam éle agonyáade Sédúk,

47uɣun wáam óle na tɔnyóg a kidíídí ké Táán, Ongɔɣɛ' waam,

48λέ ʔmínjəǂbú'kíníí me iyənjəg yé u'kudin wəəη Ééé, ʔgəǂbəə négɔη na a pɛnɛη piim, pɔɔd piim páleé kusəə na me pónó: “Éya' we sóg!”

49Páleé kusəə náan lé Táán o toen tuim aménjɛeláne pɛa pé pɛdám pé pɛbán. Niη niəη néle nifúηián.

50A pá páleé agomoódammana, kɔdée ɔ'tém kuəη kóageɛnanan nseg a nseg.

51A toen tó a ombɔg wəəη, amééle pɛa pé pɛdám pé pɛbán. Aágólégéde pá páleé agaábágedɛ.

52ʔəsuuləni pu'kúm a mɔ'kɔɔ mósɔbɔn, amáabágedɛ pá pəəgəəsuuli nkó a nsí

53ʔəsugínin pá páleé njaan tugúm, amáyɛɛle lé pá páleé na tugúm púúli ɔmbɔg na ɔmbɔg.

54ʔmíim ogóomin Éselayel, ndɛg yəəη. ʔdiǂbəlɛni kɔdée ɔ'tém kuəη,

55wɔnó na yɛégágen pɛmbáa pəəs. Oólodi kɔdée ɔ'tém kuəη na Ábɛlaam, ná pɔɔn pəəη ké a pəliǂg.»

56Maléa ayééle kɔ a nó Elésabed, yoom é məə mádáád, aáság kuúlini a noáde' nuəη.

Niǂbíəη né Séəη ʔsɔgen pɔɔd

57Kɛnɛη ké Elésabed kubíəη kɛáság kiim əgiig, əǂbíəη mɔɔn ɔnómɛɛd.

58Ungim, na palɛηanan pəəη, na yoog yəəη ɛ pɔɔd, ayóób lé Sádúk ayémódéélen ɔ'tém a fu'. Péényóga kɛfólé, ondán na nyólé.

59A wɔs ó má'táan na mádáád má a ngim ɛ kəǂbíəη kó mɔɔn nyóon, pááság kiiməη lé ná pámoýáanyɛ Páyéɛ anyóηen lé pámoólog lé Sa'kaléas, niη né se wəəη.

60Náa ηηí ɔnó: «Ndóo, niη niəη nélé kɛen lé Séəη.»

61Náa pónó na nyólé əə: «Áne əη! Niη né Séəη néle a yoog yaəη ɛ pɔɔd ɔ?»

62Pəǂbəə kosɔɔ na se a mɔɔn na ɔmbɔg lé əsəə niη né aányóηen kolog mɔɔn.

63Sa'kaléas aáság kusəə lé pámoýé'ken kibóη nyólé ədilid niη kɔ. Aáság kudilid lé: «Niη niəη áa néen Séəη.» Ungim aáság kəǂwúunəni.

64ʔgín kɔ áay kum a nsí, Sa'kaléas əǂbəə kii'kini kosɔɔ. Ayéɛ agonyáade Táán.

65Wɛéy Wíígúmin pɔɔd piim pá a ɛbá yəəη. ʔgín kɛbán kéeg aa kɛyéɛ ɔgɔsɔɔ a páléeg ngim yé ɛlé a nkon, a Siudəə.

66Ungim nyó ayéɛ agoob kélé, ayéɛ agosónge kɔ a ɔ'tém wəəη, əgəǂəηiəη ɔnó əə: «Nyóone mɔɔn óo', aléé kaan ombod ó mɔɔd igə ə?» A fólób fólób, toen tó Sádúk tóle na nyólé.

Sa'kaléas ale agonyáade Táán

⁶⁷Uḡun wó Ufúlú'tú wíyááḡ Sa'kaléas, se a mǝ́n, a ḡ'tém síééd, ááḡáá kolḡege pɛbán pé Táán ḡnó:

⁶⁸«Nnyáádeé yéen na Sédúk, Táán ye Éselayel lé, améébe ndeg yáaḡ, amáboyááḡen.

⁶⁹Amábedómen Ongḡḡye' o toen, ale əgiim álon a yooḡ e pḡḡd ye u'kudin wáaḡ Téfíd.

⁷⁰Kéle kégo aa əyíim ádom pəfúfúḡ pá palḡege' pɛbán pəáḡ kǝḡḡḡ kala' lé páḡege.

⁷¹Píísáá lé aléé kebeyááḡen a ḡmbḡḡ á pḡḡd pá pəábiyúunə kǝbé, na a áá pabenen pəás.

⁷²Yíílóodi kǝdeé ḡ'tém kuáḡ na pase pəás. Ədiáḡəlini nkə ké páyááḡanan a nesǝḡ né yeélád na pḡḡd, nesǝḡ né nífúḡián.

⁷³Nkə ké ayááḡanan na se wəəs Ábelaam, yíísáá kéle a o'to wəás ḡnó:

⁷⁴Aléé kebeyááḡen a ḡmbḡḡ á pḡḡd pá pəábiyúunə kǝbé, lé ná tímuúḡudin, fiéd na wééy,

⁷⁵ná tíen Sálábádábádá, téyeeen sáád a udi wəáḡ mǝ́s miim má a ḡlaa wəás.

⁷⁶A we, mǝ́n waam! Páleé kusəə lé ole ḡndḡege' pɛbán o Táán ye a mǝ́n, lé oléé kusúid yuudi a əngis á Sédúk, əḡusóbini pungə puáḡ

⁷⁷Oléé kaásen nsḡ ye ndeg yáaḡ lé ná páleḡ lé nyóle, aléé koboyḡḡye ná əá'kubuúlisin mabé mǝ́ḡḡn.

⁷⁸Kéeg kiim kéle a o'to ó kǝdeé ḡ'tém kó Táán wəəs aleé na kóle. A kóle aa, aléé kebedómenéé *Məsií* nyó aleé wǝ́nó wǝ́s ó koany a nedéemen niáḡ.

⁷⁹Aléé komoáḡe pá páleé a mbin, na pá kugu kóleé na pólé a eba, aḡeele lé əbííloodi wǝ́nó ná tédáḡanaá a ngə ye uḡóḡn»

⁸⁰A moóngaa, nyóle ayéə əḡín aman koyam, nsḡ yáaḡ yaáḡon. Yíílóndin a nigúu né nifələán, aḡeeen əgiig a wǝ́s wó oyólódíí na pḡḡd pá Éselayel.

Ló'kas 2

Niábíen né Yésus na waany wəáḡ

¹A keneḡ kégo kéeg, *Sesáal Ogúustə*, nkúm ye nkó'kóon ye a ḡlǝ́ma yíísáá lé pábana pḡḡd pá a nsí ngim.

²ḡmban ó na o'to na o'to wóow óyáyéleé a keneḡ ké Kiliníyus ayéə ngómena' a Silíi.

- ³Ungim yiígóodi lé yéen əgəədilə. Na we ogo, a pálezeg yaan e weényóaməd.
- ⁴Náan aa Yóseb yeédéemen ten a Násaled, pálezeg yimmú yé a nigúu né Kalilə, aáság keen a Pé'teleem, pálezeg yé Təfid əyəbiənií a yélé, a nigúu né Siudə, lé ayée məd nyó a yooq e pəd e Təfid.
- ⁵Páyéen kə əgəədilə na o'kán Maléa, ná kaade kəəh kände kúh.
- ⁶Pále anéen kə a Pé'teleem a, wós ó Maléa kubíən wááság kiim əgiig.
- ⁷Əbíən mən wəəh o na o'to na o'to, mən ənməd, aágoda na pilə, əmemyíngígi a kelé'tég ké ənde mudúg móanəene a kélé lé péé'tán o'kə a yooq e pəən.
- ⁸Kə a nigúu négo néen, pənuh mudúg páyée əgubúlimən kógəg a əde, əgunuh mudúg móbən.
- ⁹Uhun ó ma'tom ó Sədúk wááság keen aboolónen kə, kisə ké Sədúk kéməboyágó'kénéé. Weéy úyíbugúmin.
- ¹⁰Náa uhun ó ma'tom wənó na pólé: «Pode'tammána! Pódála, mbíim abooləene Təsm Tólan tó tóageele lé nigúu niim nényóga.
- ¹¹Kéle lé, udúg ó naáne yéene, a pálezeg e Təfid, Ongəye' əməbiənií a o'to wáəhan. Ale Sədúk, ale Məsí.
- ¹²Táa nkə ké kéageele lé pómoóleh a kéene: Poaboan mən nyó u'tom o'kódágodá na pilə, ungiíngiən a kelé'tég ké ənde mudúg móanəene a kélé.»
- ¹³Ki'túu ké məhun má ma'tom foáy kə, kíməbúlidíi na wóow, pəəbəé kudúmə nugəm nó Táán, pónó:
- ¹⁴«Nugəm nóen na Táán nyó aleé a məeməén. Kiwiyi' kien a nsí a pəd pá aleé anyóəen.»
- ¹⁵Məhun má ma'tom má Táán mááság kuúlini a məen, məməbuudí. Pənuh mudúg pəəbəé kosəy kə pólé na pólé, pónó: «Tiənaan a Pé'teleem yi. Tien adála nkə ké kémáyéléé kə. Tien adála nkə ké Sədúk améele lé tleh.»
- ¹⁶Pááság kəəbisig keen kə, páaboan lé na Maléa na Yóseb na mən nyó u'tom ungiíngiən a kelé'tég ké moom mó kone mó mudúg.
- ¹⁷Ná páyémoodála, pəəbəé kosəy nkə ké uhun ó ma'tom ó Táán óyébodeáne a kebán ké mən nyón.
- ¹⁸Ungim nyó ayée agoob nkə ké pənuh mudúg páyée əgusə, ayée əgəəwúunəni.
- ¹⁹Maléa nyólé ayée agaáyəngəgan pəbán pəeb piim a o'to, aásónke péle a ə'tém wəəh kəhə', kəhə'.

²⁰Pənuη mudúg pááság kusiaəd ngə ɣɔɔbɔn əguúlini. Páyée ageen pəəgiim pədúmə nugəm nó Táán, páamonɣáade a nkə kiim ké páyóób, na nkə kiim ké péeđála, lé pəbán piim pəyásánée əgín wɔnó ná uηun ó ma'tom ó Táán óyébodeáne.

Πάalog Yésus niη

²¹A mədúg má'táan na mádáád má a ngim ε kəóbíen kuəη, keηη ké komoyáanye keáság kiim əgiig. Pááság komoólog niη, pónó: Yésus, əgín wɔnó ná uηun ó ma'tom ó Táán oyémodóηɔn, ná ηηí ayée adénjée na niium néeη

Τɔgée τό Σεμεγóη, na τό Άna'

²²Keηη kéene lé pa Yóseb pólé ná Maléa péeη əgəófuηi wɔnó ná kecem ké Moyíis kéyée əgusəə keáság kiim əgiig Páyéeη na mwón wɔɔbɔn a Yolósalem lé péeη əmuúloodi na Sédúk.

²³Páyéeéle náan lé kéle kidiídílé a pəcem pé Sédúk lé: «Mwón ɔnóməəd o na o'to na o'to ungiη, ale lé pədónigi a o'to ó Sédúk»

²⁴Əgín ten wɔnó ná kélee a pəcem pé Sédúk, pígóodi ten lé péeη ageé'ken munúg móbaan, oó lé piem pəbaan, onom na o'kán, a kefɔny na Táán

²⁵Əgín a keηη kégo kéeg, mwəd nyummú ayée kɔ áay a Yolósalem niη lé Σεμεγóη. Ayée sáád ε mwəd, əyúəη pəbán pé Táán na toη. Ayée agobóηan kiim kó Ongɔyε' nyó alée kiim ɔgɔyεé Əselayel. Uηun wó Ufulú'tú óyée na nyólé.

²⁶Óyémodeáne lé, adendée kugu ná adé'tála *Məsi* yé Sédúk əgiim ádom.

²⁷Uηun óyéele lé Σεμεγóη yéη a *Témpel* a keηη kégo kéeg ké pa se na ηηí ε Yésus pəyíim na mwón wɔɔbɔn, əgiim ageele na nyólé nkə ké kecem kéyée əgusəə.

²⁸Σεμεγóη aáság kodam əsiəd mwón a ɔmbɔg yáəη, amé'ken pisoyidi' na Táán, ɔnó:

²⁹«Sédúk, négɔη yéene waánde ugi'ti me u'kudin waηη lé nyéη a wiηy lé, nkə ké oyé'kagen keá'kaáyéele.

³⁰Mbádála Ongɔyε' nyó uyíiyid. Mbámoodála na əngis yáam.

³¹Neβeyóyε né wiísóbíni lé olée kɔyε ə'kúu əngim.

³²Ale kisəə ké kéageele lé mwɔɔη má mádegoóληηεé, mágoóλη. Ale ten nugəm nó Əselayel, nigúu neáη»

³³Pa se na ηηí ε Yésus páyée əgəówúunəni na nkə ké páyée əgusəə a mwón wɔɔbɔn.

³⁴Σεμεγóη aáság kusoyidəni Táán a kidíídí keóɔn, náa ɔnó na Maléa, ηηí a mwón: «Éya', pɔɔd piíη a Əselayel pálée kudəη a o'to ó mwón waηη nyóon. Piíη

ten pálée kodéemēn a o'to wóēh. Alée keen keále'kán ké Táán. Keále'kán ké pōd pálée kōnōyeē.

³⁵Alée kosámbon a táán, mafega' má pōd piñ pálée keeneē na mólē a ntém yōbōn. A we Maléa, ntób yaan elée keen wōnō neōh áa pémógudúm a o'tém.»

³⁶O'kéed nyummú ten ayée ko niñ lé Ána'. Ayée onōeē' pebán o Táán, mōn o Fanóel, a kibúúm ké Aséel. Ayée aánde osaá wo o'kéed. Yeédōn, páálaa na onom peag pé'táan na pébaan, onom eágú,

³⁷aáság kolob kidí. Ayée aánde na peag e'tin éni' na ríni'. Ayée ondiogi kēmmú ongoō a *Témpel*, aányáade Táán na udúg na wós, oógwósógōn, eégēgēgili moom kone.

³⁸O'kéed nyōon aáság kiim egiig ten ko áay a keeneh kégo kéeg. Eébbé ke'ken pisoyidi' na Táán, oósōyo kebán ké moóngaa nyōon na ungiim nyó ayée agobōhan lé Táán yáānen Yolósalem.

Nēōndaa né Yésus

³⁹Ná pa se na ηhí ε Yésus páyēe pá'koman kuyēgi kecem ké Sédúk, pááság kusiəd ngé eguúlini a Násaled, pálezeg yōbōn, a nigúu né Kaliléa.

⁴⁰A Yésus, nyólē ayée egin aman koyam, aágon, nsiñ yēh yēyēh a o'to. Táán ayée na nyólē.

Yésus eýedíniní pa se na ηhí, aáság kolob agosōyo a *Témpel*

⁴¹Pa se na ηhí ε Yésus páyēe peenan maag miim a Yolósalem, ageen asáne wōn ó *Páska*.

⁴²Ná Yésus ayée aánde na peag peowád na pébaan, pa se na ηhí pááság keen na nyólē wōnó ná kéleaneē a mandojá móbōn

⁴³Ná wōn óyēe wá'koman, pááság kusiəd ngé eguúli. Náa, Yésus nyólē aáság kolob a Yolósalem, pa se na ηhí pádeáleē.

⁴⁴Páyēe agofeg lé ale na pōsóg pōbōn pá ngé. Péedánána wós kilúd, pádemoodála. Péébbé kumuyúunə a ondán ó pōsósóg pōbōn, na pōnpráse pōbōn,

⁴⁵pádemoyóōh. Pááság kudii ngim, eguúlini a Yolósalem, péegiim pémyúunə.

⁴⁶A ngim ε mādúg mádáad aa páyéēn amoóboan, ale a *Témpel*. Ale ko undēndínēn a kegaágade ké paleh pecem, aágoob nkə ké páleē eagusə, eébuñiənə ten pebán.

⁴⁷Ungim nyó ayée agoob nkə ké ayée agosōyo, ayée agaáfēma wōnó ná ayée eguúlisəni pebán na nsiñ.

⁴⁸Νά πα σε να ηηί páyémoodála, nkó yɔɔɔɔn yeébág. Náa ηηί ɔnó na nyólé: «Με μῶν! Tué aa omábeyééle náan é? Pəsi na σε waan teá'koság kuguyúunə, omábeyáág eságág a ɔ'tém kéfólé.»

⁴⁹Yásus aáság kubuyúlisini ɔnó na pólé: «Puəginjuunə lé nkə? Pondəjen lé nkóodi lé nyéele pebán pé Σε waam a?»

⁵⁰Κεβάν kímú', pólé páde'káagoob nkə ké ayée anyójen kobodéane a ɔgée tóod.

⁵¹Yásus aáság kodéemən əguúli na pólé a Násaled. Ayée agoboyóben. Pebán piim pé péyée agaásan, ηηί ayée agaáyéngegan a o'to.

⁵²Yásus nyólé ayée əgín aman koyam, nsij yəəη yaágon a o'to, aágeele nkə ké kiégəmmi Táan, na pɔɔɔ

Ló'kas 3

Nkə ké Səəη ɔɔɔgen pɔɔɔ ayée əgiim álɔge

(Ma't 3.1-6; Məl 1.1-6)

¹A κενη kégo kéeg, Tibéel aa ayée nkúm yé nkó'kóon. Ayée aá'keele peag puuni' a nelaame'. Pónsé Peláad ayée ngóməna' yé nkó'kóon a Siudəə, Elóod Antə'páas aálaame a Kaliləə, móηηί wəəη Filíib a I'tuləə na a Tela'koníid, Lesáneas a Abeléen.

²Pa Ána' pólé na Kayíif páyée payaaganə' pəfɔny pá pagóon. Náan aa Táan yeésóɔɔ a κενη kégo kéeg na Səəη, μῶν ó Sa'kaléas. Yeésóɔɔ na nyólé a κενə ké kifələón.

³Səəη ogo aáság kiim ádánana a ə'kúy yá a eβá é noom nó Siuludéəη əngim. Ayée əgiim álɔge ɔnó: «Ésú'kíəη óo! Liogíəη ongoο a mabé, píim, mpóosɔgen, ná Táan əbuúlisin mabé máəηan.»

⁴Kéyásánéé əgín wɔnó ná Esayíi, ɔndɔge' pebán o Táan yíidílə a kála'ta' yəəη. Yíidílə lé: «Nəηo né μɔɔɔ néle asáηa a κενə ké kifələón, neónó: “Sóbíníəη pungə pó Sédúk óo! Ténígəníəη peəη piəη pédéləm sáád.

⁵Púyəəgəni pibod piim. Pósendane nkon ngim, na moηenəηen muim. Pungə pó póléé pogódé'kɔɔ, púdónigəni pólé, pódéləm táləlóló. Pó póléé pobé, póoleη kuyəəgəni.

⁶Ungim aléé kodála wɔnó ná Táan amáboyóoye'».»

Pəyɔm péléé κενə kɔ

(Ma't 3.7-10)

⁷Səəη ayée agodéanane na pɔɔɔ pá páyée əgiimən əsiəðə ɔɔɔgen ɔnó: «Pəηi muséséd mó pelónge' móone, áne aa amábodeáne lé ngə egaágeəηe ilúún é Táan yéene yé yəndəgimií ele kɔ.

⁸Ooo yi, kebán kédéwɔ! Eléan anéén pebán pé píoloodi lé pué'kə́su'ki, puó'kuliogi ongoo a pebán pé pebé. Podefég lé kéle əgín a niəsəə né na unu' na unu' lé Ábelaam ale se'kóón waanjan, ndóo. Ndabodéane lé ɔmbó əgín a'táán yéene yé poádé'teg, Táán ale ogeele lé yáán ndeg ye Ábelaam!

⁹Taa, yaá áa yéene yándeé a ombɔg lé pásóma piéd a ngaŋ. Kied kiim ké kidiəguúmií modámádám mólan, páléé kosom, páadagede a yug.»

¹⁰Náa pɔɔd pə́əŋiəŋ na Séəŋ pónó əə: «Ooo, tíele anéén tuó é?»

¹¹Náa ɔnó na pólé: «We nyó oleé na piléə pébaan, é'ken kímú' na sóg nyó o'kódií. We nyó oleé na yoom é kone, áyónéé sóg nyó ɔdeéwɔ na yélé.»

¹²Pagómməne' mag pááság kiiməŋ ten kɔ áay lé Séəŋ áboósɔgen. Páyímuŋiəŋ pónó na nyólé əə: «Kelág, nkə aa pəsi tigódíí lé tíele é?»

¹³Náa Séəŋ ɔnó na pólé: «Pəŋi, pudiriəŋ na pɔɔd lé pálone mag agaáyen nkə ké nlaame' néléə əguŋiəŋ.»

¹⁴Pasónjaa ten pááság kiim. Náa pónó na Séəŋ əə: «Pəsi o'?» Əyíbuyúlísini ɔnó: «Pəŋi, pudisiédín mɔɔd mɔɔné a náan iyó, oó lé a toen. Ndóo. Pónyóga na nkə ké páléə agoboyé'ken a pesáábón peəŋjan.»

Mɔɔd ale kɔ nyó ə́ndəgimií

¹⁵Ungim ayéə agobónjan fólób fólób lé *Məsií* yəgiim. Náa, páyéə əgə́əŋiəŋə kɔ a ntém yɔɔbɔŋ a kaade pónó əə: «Séəŋ nyóon əə, adénjan nyólé aa aléé *Məsií* é?»

¹⁶Náa ɔnó na pólé piim: «Ndóo óo! Me, əgín na məní má məní aa ndéə agoboósɔgen. Mɔɔd ale kɔ nyó ə́ndəgimií a ngim yaam. Nyólé ale na toen aménjaáyen. Me ntiigin ɔmbó nyóone lé mbodem a udi wə́əŋ əgumuyóndin palábá a ambaan. Nyólé aléə koboósɔgen na a Uŋun wó Ufúlú'tú na a yug.

¹⁷Ogóodi ma'téngélé a ombɔg má kofem ngəŋ na mólé. Aléə keele lé, ngəŋ yé eleé eləŋ, əəsiəd ageéngeg a keságe' kíəŋ. Əəsiəd pifum a kogólone a yug yé é́dendéə kuwúú.»

¹⁸Séəŋ ayé'kénan pɔɔd ndəb yimmú náan kéfólé, agoboólɔgeene Tɔsɔm Tólan.

¹⁹Yéédeáne na Elóod nyó ayéə alaame a Kaliléə ɔnó: «Elóod, omééle kɔbé əgusiəd Elodéad, o'kán ó móŋŋi waan lé ógón!»

²⁰Náa aa Elóod ayé'ken toen lé pəgumin Séəŋ, pámoýáág a yoog ye njaan. Əyí'kíni kosá'tenen kéeg a pebán pé pebé piim pé ayéə aá'keele.

Yésus ayéén lé Séəŋ ámoósɔgen

(Ma't 3.13-17; Məl 1.9-11)

²¹Ná unkim ayéə ə́'kusiəd ɔsɔgen, Yésus aáság kiim, Séəŋ amámosógen ten. Ná ayéə ɔgɔ́sɔgɔlɔn, mbálámɔen yaáság kə́əbuən.

22Uḡun wó Ufúlú'tú wááság kiim úsuu feéee wɔnɔ kiem, ómámolá'témen a nkó. Neḡo neáság kiim nísuu ten kógɔɔg a mɔen, neónó na nyólé: «We, ole me mɔón wo ɔ'tém, tɔnyóg tóam tuim tóle na we»

Pase'kóon pá Yésus

(Ma't 1.1-16)

23Yésus ayée aánde na peag wɔnɔ ni'tin na peówád ná əyá'túmíi pigólí. A mafega' má pɔɔd kényée lé, ale mɔón ó Yóseb. Yóseb ye Ḥlíi,

24Ḥlíi ε Ma'táad, Ma'táad ε Léfi, Léfi ε Mólí'ki, Mólí'ki ε Yanáay, Yanáay ε Yóseb,

25Yóseb ε Ma'ta'téas, Ma'ta'téas ye Ámos, Ámos ε Nayúum, Nayúum ye Éseli, Éseli ε Nagáay,

26Nagáay ε Máad, Máad ε Ma'ta'téas, Ma'ta'téas ε Səməyíin, Səməyíin ε Yoséeg, Yoséeg ε Yóda,

27Yóda ye Iyowánan, Iyowánan ε Lésa, Lésa ε Solobabéel, Solobabéel ε Sala'tíel, Sala'tíel ε Nólí,

28Nólí ε Mólí'ki, Mólí'ki ye Ḥdi, Ḥdi ε Kósam, Kósam ye Elemádam, Elemádam ε Éel,

29Éel ε Yésus, Yésus ye Eliésée, Eliésée ε Yolíim, Yolíim ε Ma'táad, Ma'táad ε Léfi,

30Léfi ε Semeyóɔɔɔ, Semeyóɔɔɔ ε Siudáa, Siudáa ε Yóseb, Yóseb ε Yónam, Yónam ye Eleá'kim,

31Eleá'kim ε Mélea, Mélea ε Ména, Ména ε Ma'tá'ta, Ma'tá'ta ε Ná'tam, Ná'tam ε Téfíd,

32Téfíd ε Yəsəə, Yəsəə ye Obéed, Obéed ε Póos, Póos ε Sala, Sala ε Naáson,

33Naáson ye Amenadáab, Amenadáab ye Ḥdimíin, Ḥdimíin ye Ḥliníi, Ḥliníi ye Éselom, Éselom ε Fáles, Fáles ε Siudáa,

34Siudáa ε Yá'kɔb, Yá'kɔb ye Ésag, Ésag ye Ábelaam, Ábelaam ε Téla, Téla ε Na'kóɔl,

35Na'kóɔl ε Səlúug, Səlúug ye Elagóo, Elagóo ε Faléeg, Faléeg ye Ebéé, Ebéé ε Séla,

36Séla ε Káyenam, Káyenam ye Alefasáad, Alefasáad ε Sem, Sem ε Nówə, Nówə ε Lámeg,

37Lámeg ε Mə'tusaléem, Mə'tusaléem ye Énóg, Énóg ε Yeléed, Yeléed ε Maleleyéel, Maleleyéel ε Káyenam,

38Káyenam ye Enóos, Enóos ε Séed, Séed ye Ádam, Ádam mɔón ó Táán.

Ló'kas 4

Omwoleóg ayásósénéé Yésus

(Ma't 4.1-11; Mál 1.12-13)

¹Yésus aáság kodéemmen áay a Siuludéeh agosan. Uñun wó Ufúlú'tú óyéee na nyólee síééd. Wááság komoyéee lé yéee a kenɔ ké kifelóón.

²Ayééle kɔ ɛ'tin á mædúg ábaan. Omwoleóg ayéee amoásɔsena. A mædúg ten móom miim, ade'kéee anéene, njaan yéébbé komoobany.

³Náa Omwoleóg ɔnó na nyólee: «Nga ole Mwón o Táán, eele lé a'táán yéey yáán moom mó kone, óne yi.»

⁴Yésus ayímuyúlísini ɔnó na nyólee: «Kéle kidiídíló a Kála'ta' ɛ Táán lé: “ɔlaa ó mɔɔd ódeógɔ ɛgín a moom mó kone”.»

⁵Omwoleóg aáság keen na nyólee a mɔen lóón, ɛmémulóodi nsí ngim na ɛ'kúu ɛngim yá álee kɔ.

⁶Náa ɔnó na nyólee: «Taa, Ndagoyé'ken ɛ'kúu yéey ɛngim lé ólaame, na tugúm tuim tó tólee kɔ. Nkə kéeg kiim, páyényeé'ken na me. Nde ogeé'ken ten na ungim nyó mbányóñen.

⁷We, umə'ki'túmin ɛndu agenyáade, muim móagoob na we.»

⁸Yésus aáság kumuyúlísini ɔnó: «Kéle kidiídíló a Kála'ta' ɛ Táán lé: “ɛgín Sédúk Táán waan nyóleenýóésíñ áa ónyádeé. ɛgín nyóleenýóésíñ áa úmudúminií ɛndu agomonyáade” »

⁹Omwoleóg aáság keen anéén na nyólee a Yolósalem. Ayéén ɛmudónigi a ɛɔn ɛ *Témpel* a mɔen, náa ɔnó na nyólee: «Nga ole Mwón o Táán, ɛlísí a ɛɔn yéene, úcilib a nsí

¹⁰lé, kéle ten kidiídíló a Kála'ta' ɛ Táán lé: Táán alée kodéane na məñun méeñ má ma'tom lé méguúnun.

¹¹Na ten lé: Mágonyáñen kogonyáñenáán a ɔmbɔg yóóɔɔn ageele lé udimbú'tən ɔmbó kubú'tən a nedáán»

¹²Náa Yésus ɔnó na nyólee: «Ééee, kéle náan! Náa ayóñéé ten lé kéle kidiídíló kɔ lé: “Odeyásósénéé Sédúk Táán waan”.»

¹³Ná Omwoleóg ayéee aá'koman kaásɔsen Yésus a mbod ngim, aáság kudi ɛmémuudí, sú'téé ageen ɛgiig a keneñ ké alée kii'kini kɔñéé ngó.

Yésus ɛyé'túmíí pigólí piñ a Kaliléə

(Ma't 4.12-17; Mál 1.14-15)

¹⁴Yésus aáság kimbuúlini a Kaliléə. Uñun wó Ufúlú'tú óyéee na nyólee síééd. Niñ niñ náan lumu', lumu', a nigúu niim.

¹⁵Ayéee agaa'kanane pɔɔd a puog pɔóɔɔn pó pɛsósógólón. Ungim ayéee amoógany.

29 Πόλέ piim pááság kə́wuw, pə́égumin Yésus agolon páleég na nyólé. Páyéén na nyólé a o'kon a mɔen. O'kon wó pə́wáagen páleég yéey kw. Páyée anyóηen lé ná pámeen əmudí'kini kógwɔg, yéen ədə́əηən.

30 Ná páyéén əgiig kógwɔg a o'kon a mɔen, Yésus aáság kosan a kegaágade keóbɔn ageen páamodé'teg agá.

Yésus ayóome mɔɔd nyummú nyó ayée na uηun wó ɔmbé

(Ma't 7.28-29; Məl 1.21-28)

31 Yésus yiisúú a Ka'pelenáyum, páleég yimmú yé a Kaliləə. Ayée agaa'kanane pɔɔd wɔ́s ó kisúgi'.

32 Páyée əgə́wúunəni na nea'kanane' niəη lé ayée agosɔɔg əgín a né mɔɔd nyó aleé na nelaame' a ombɔg.

33 Mɔɔd nyummú nyó uηun wó ɔmbé óyée əguyə́bi, ayée kw a yooɔg ε pɛ́sɔ́gólɔ́n. Yiídó'tin ki'kíη, ɔnɔ́:

34 «Wóó'kó! Yésus, mɔ́n ó Násaled, kéle tué é? Nkə aa wə́əguunə na pəsi é? Umíim lé úbiwíiyi ə? Mbáλη əne aa oléé. Ole Ufúlú'tú nyó Táán əmíim ádom!»

35 Yésus yeésásédən uηun wó ɔmbé wóow na nenyén, ɔnɔ́: «Pab yə́əb! Tí mɔɔd nyóon, wéen!» Wááság konyáηen mɔɔd, ómámodə́əd a nsí a udi ó pɔɔd piim, wáálón, ódemoyééle kə́bé.

36 Ungim ayée na weéy. Páyée əgə́əηíənə kw póle na póle pónɔ́: «Wóone ombod o'! Néene nesɔɔg' óo'! Táá mɔɔd ɔ́sɔɔg na toen tuim tó nelaame' taa! Ama'kosásəd, məηun má mabé máamoyóben, máság kolon!»

37 Nugə́m nó Yésus noáság kaálam a nigúu né Kaliləə niim.

Yésus ayóómáne pabámbany piíη

(Ma't 8.14-17; Məl 1.29-34)

38 Ná Yésus yeédéémen a yooɔg ε pɛ́sɔ́gólɔ́n, ayéén a nó Simóɔη. Nηíin ε Simóɔη ayée agoyáa na toen. Pááság komoyó́sɔ́gɔ́ɔɔn lé yéele yoom.

39 Aáság keen, aádam ónyoηim a eba yə́əη, aásásəd na toen lé nkó koyáa yéey éman. ɔ́kéəd cacala', əndigi ayáa kə́mmú, aáság koság kodéemen əgiim aboyáaben.

40 Άane a wɔ́s koselem, piim pá páyée na pabámbany pá páyée na mbod ε mabámbany ngim, pə́yíimən na póle kenɔ́ ké Yésus ayée. Ayéboyábégan póle piim ombɔg, pómóóm.

41 Məηun má mabé máyée agolónan ten a nkó ε pabámbany piíη, máagaányam, mónɔ́: «We, ole Mɔ́n o Táán!» Kəbán kímu', Yésus ayée abosásan lé mábab yə́əb lé móle mééληen lé nyólé ale *Məsíi*.

Yésus aádéémen a Ka'pelenáyum

(Məl 1.35-39; Ma't 4.23)

⁴²Νά koany kóyááyéne, Yésus yeélón páleeg ageen a kenɔ ké kifələ́n. Ki'túú ké pɔɔd kiábáá kiim kímuyúunə. Ná páyéén amoóboan, páde'kée anyóηen lé ásan, pónó ɔ́ɔb na pólé.

⁴³Náa, ayébodeáne ɔ́nó na pólé: «Kíəguunə lé nyéen əɔege Tɔsɔm Tólan tó Nelaame' né Táán a pabáleeg péndəη lé nkə ké Táán ayé'tóm lé nyíim ageele aa kéeg.»

⁴⁴Aáság kə́báá kiim əɔege Tɔsɔm a puog pró pɛ́sɔ́gólón pró a Siudə.

Ló'kas 5

Paa'kan pá na o'to na o'to pá Yésus yiísíəd

(Ma't 4.18-22; Məl 1.16-20; Séa 21.1-11)

¹A wɔ́s wúmmú, Yésus yeédələmen a eba é noom nó Kenesaléed. Pɔɔd páyéé ki'túú kilúd. Kenɔ síééd, əgiim agoob Tɔsɔm tó Táán. Páyéé agaányen a pogó.

²Yésus aáság kodála pe'kóm pébaan pé péyéé kɔ áay a eba é noom. Pɔɔd pá páyéé ageele nibuəd na pélé páde'kée kəmmú kɔ a pélé. Páyéé pánde a kedéé, páasoga əmbúnjə yóɔbɔn.

³Aáság kobag a ke'kóm kɔ kímú'. Kéyéé ke'kóm ké Simóη. Náa ɔ́nó na Simóη: «Méen abag a ke'kóm, tiésúid ɔɔη na eba.» Simóη aáság kiim abag, pə́məsuídíí. Yésus aáság kuləndin kɔ agaa'kanane Tɔsɔm tó Táán.

⁴Ná yeémán kosɔɔ, aáság kusəə ɔ́nó na Simóη: «Simóη, Tod na ke'kóm a kenɔ ké kisum kéléé, pódagede nibúnjə kɔ na pɔsɔ́sɔg páəη.»

⁵Náa Simóη ɔ́nó na nyólé: «Kəlág, təmánéé udúg unɡim, ɔmbó isúúsú ímu' ti'kuminin. Ooo! Ndaadagede lé we áa wɔ'kó ntagede.»

⁶Pááság keen, páádagede nibúnjə. Ná péyə'kəsúid, néle sud na pusú, niábá koga'kad.

⁷Pááság kodóηɔn pɔsɔ́sɔg pɔ́ɔbɔn pá páyéé a ke'kóm kímú ké'káag, pónó na pólé píim əbugóomin kusúid nibúnjə neɔ́bɔn. Pááság kiim, péyə́əgi pe'kóm píim pébaan na pusú síééd, wɔ́nó pínímin a məní.

⁸Ná Simóη yeédála náan, aáság keen ədúm əndu a udi ó Yésus, ɔ́nó na nyólé: «Sədúk, ségɔ əsuídíí laálá na me lé nde ɔηgeele' kɔbé!»

⁹Weéy úyíbugúmin pólé píim pə́eliminə kwag kwag kwag, na Simóη ké, na pɔsɔ́g pá páyéé na nyólé, a ombod ó pusú wóow wó píígúmin.

¹⁰ɔmbó ten pa Séag pólé na móηηí Séəη, pɔ́n pá Səbədəə pá páyéé pɔsɔ́sɔg pá nibuəd pá Simóη, pýóóη ten weéy. Náa Yésus ɔ́nó na Simóη: «Ode'támmána!

Θγαῖβάθ naáne yéene udiégii'kini konóbe moyég kémμú, wəəbáθ agá kennóbene pɔɔd.»

11 Πάáság kimbuúlini a ombáán na pe'kóm, páálón a kedéé, péədí pémədí nkə kiim ké pígóodi əguyóəθn Yésus.

Yésus ayóóme mɔɔd nyummú nyó ayée abany nkún

(Ma't 8.1-14; Məl 1.40-45)

12 Náan aa wɔnó ná Yésus ayée wɔs wúmmú a páleeg yimmú. Mɔɔd nyummú nyó ayée abany nkún aáság kiim alon. Ná yeédála Yésus, əyímudáəhəθnən a ambaan, udi wəəh a nsí, ɔnó na nyólé: «Sédúk! Oma'kɔnyóhən, ole ogeɲjóóme, nkún yaam yéeman.»

13 Yésus aáság kudəəmini ombɔg, amámodóbəd, náa ɔnó na nyólé: «Ééε, mbányóhən, nkún éman na we ááá!» Əgín ten kɔ áay a keɲəh kéεg, nkún yəəh yaáság koman.

14 Náa Yésus ɔnó na nyólé: «Ode'téáne na mɔɔd nkə ké kémásánéé. Tod agá ogoóloodi na payaaganə' pəfɔny, wéεε kefɔny ké Moyíis yiísáə, əguloodi na ungiɲ lé kobany koáɲ koá'koman»

15 Niɲ né Yésus neáság kaálam kenɔ kiim, lumu', lumu', lumu', néageenanən. Pɔɔd piɲ páyée əgiimən agaágonya a pi'túú, a pi'túú, əgiim agoob tɔgéé tuəh, na ageεε lé áboyóóme a mabámbany mósɔbɔn.

16 Náa, Yésus nyólé ayée ageenan ələndən a pəɲɔ pé piɲələəθn, ɔgɔɔsɔgɔɔlɔn Táán kɔ.

Yésus ayóóme keɲɔd ké mɔɔd

(Ma't 9.1-8; Məl 2.1-12)

17 Wɔs wúmmú wó Yésus ayée agaa'kanane pɔɔd, Pafaleseyéεh, na paləh pəcəm páyée kɔ. Páyíim pádéeman a ə'kúu əngim yé a Kaliláə na a Siudáə, na a páleeg ε Yolósalem ké. Toen tó Táán Sédúk túyólódíí na nyólé, aágoómane pabámbany.

18 Pɔɔd pááság kiim pásəh keɲɔd a pe'kwág əgiim na kélé. Páyée əguunə ngə egomosóde a yooɲ ageεε lé pəen na nyólé a udi ó Yésus.

19 Wɔnó ná kenɔ kéyée keɲágáán na pɔɔd, pándəh əláo áa pásánéé, péébág a kebon ké noáde', páágadəd kenɔ, péəsuuli keɲɔd kéεg na pe'kwág piəh kɔ a keɲágade ké pɔɔd a udi ó Yésus.

20 Ná Yésus yeédála kəəli'tini' kó pɔɔd póob, aáság kusəə ɔnó na ombámbany nyóon: «Mbəgulisin mabé mááɲ ááá.»

21 Paləh pəcəm na Pafaleseyéεh péəbáθ kəəhíəθnə, pónó: «Mɔɔd igə aa nyóone aléε agofánan Táán é? Áne wendəh áa aléε ugulisin mɔɔd mabé ná kəsánən əgín lé Táán nyólényósíɲ é?»

22Wɔnɔ ná Yésus yeéléŋ mafega' móbɔn má páyée na mólé, aáság kubuŋiɛn ɔnɔ: «A igə aa poleé na mafega' móom náan a ntém yaanjan é?»

23Na kodéane na mɔɔd lé “mbégulísin mabé mááŋ” na komodéane lé “téémen, táŋána” kéyaán áa kéléé keféfén lé mɔɔd əsəə əó?

24Náa, ndanyóŋen nyɔ'kɔ póleŋ lé me, Mɔón o mɔɔd, nde na toen tóone lé ndísin mɔɔd mabé a nsí yéene.» Náa ɔnɔ na kegɔd kéeg: «Mbágodeáne! Téémen aá, úsiəd pe'kwág peáŋ, wúúli a noáde' noáŋ áaá!»

25Əgín kɔ áay a əngis á pɔɔd, kegɔd ŋwaád, keányáŋen pe'kwág pé ayémmeŋenen a pélé, kíəsiəd ngə yəəŋ əguúli a noáde' nuəŋ. Ayée ageen, əégiim əgəmidi Táán.

26Ungim ayée əgəwúnəni kéfólé, páageé'ken nugəm na Táán. Na wəy ungim, pɔɔsɔɔ pónɔ: «Teádála ndam ε pebán naáné.»

Yésus yeédóŋon Léfi

(Ma't 9.9-13; Məl 2.13-17)

27A ngim yéey, Yésus aáság kolon. Ale anéen agosan a, aáság kodála ɔ'kómmané' mag nyummú, niŋ lé Léfi. Yiíłəndinin a o'kɔɔ wəəŋ ó pigólí. Náa ɔnɔ na nyólé: «We, méen wínjəən.»

28Mɔɔd aáság koság kodéemen ten, ədí émədí nkə ké ayée ageele, əyúəŋ Yésus.

29Ayéén na Yésus a noáde' nuəŋ, aáság komoyáaben moom. Ayééle kea ké wɔɔn, éfólé é Pagómmané' mag na pɔɔd ten pəmmú péndéŋ páyée agonéene kɔ ondán na pólé.

30Paleŋ pecem na Pafaleseyéəŋ pəəbəə kéəlúluu. Píŋiŋen na paa'kan pəəŋ pónɔ əə: «A igə aa poleé agonéene, poáŋo polo' ondán na Pagómmané' mag, na pɔɔd ten pá ɔlaa wóbɔn ódeəgɔ ɔŋŋe' a əngis á pɔɔd əó?»

31Náa Yésus ɔnɔ na pólé: «Pɔɔd pá páléé panasáŋ, fiéd na mɔɔɔɔɔ, p'kóodi njaan na u'kó'tonon. Pá páabany aa páléé na njaan na nyólé.

32Me, ntiimin a o'to ó pá páléé afega lé pólé pále sáád, ndóo. Mbíim a o'to ó pá pámaléŋéé lé pólé pále peele' mabé lé ná págase ɔlaa wóbɔn.»

Nkə ké Yésus yiísəə a noá na əsimə

(Ma't 9.14-15; Məl 2.18-20)

33Náa Pafaleseyéəŋ pónɔ na Yésus: «A igə aa kéléé lé paa'kan pá Séəŋ ɔsɔgen pɔɔd na pəés ké pəəguməŋ əsimə, pɔɔgɔsɔgɔɔn Táán, pááŋ pé'kumin yélé, əgín kone na koŋo é?»

34Yésus əyíbuyúlísini ɔnɔ na pólé: «Poafeg lé pole págeele lé pɔɔd pá pódóŋon a wɔɔn ó kodon pələndin ombɔg a nedam, pánné, páŋŋó, sɔg wɔɔbɔn nyó aálad kodon kɔ áay na pólé á? Ndóo.

³⁵Κεβάν kίmu', mædúg málée kiim má sóg wɔɔɔɔn nyó aálad kodɔn adendée κεεεέ kámmú kɔ na pólee. Áay anéén áa pólee ten pálee kuguminií ésimá.»

Yoom yé swa na é ki'tug

(Ma't 9.16-17; Mál 2.21-22)

³⁶Yésus ayíbusiédin nka'tén yimmú yéene, ɔnó: «Mɔɔɔɔ ɔdeógɔ ogosom kiléó ké kewa agológ kiwoo ké ki'tug na kélé. Ama'keele náan, aáyósag kéeg káag ké kewa, kédeáleη kodé'teganan na ké ki'tug.

³⁷Pádéageega malo' má mawa a pi'tug pé pesɔéη, ná péaman kaá'tad, malo' miim máésugin a nsí, pesɔéη pelósón.

³⁸Ndóo, aádée keega malo' má mawa a pesɔéη ten pé pewa!

³⁹Mɔɔɔɔ nyó aá'koηóo malo' má má'kogónée, adeányóηen kámmú lé ná aáηó má modom lé pále agusæ pónó: “Yoom yé yé'kéáyisíí éle ηηe' agaáyen yé iligíí idom.” »

Ló'kas 6

Yésus ale nkúm ε kisúgi' ké Yúden

(Ma't 12.1-8; Mál 2.23-28)

¹Wɔ́s ó kisúgi' ké Yúden wúmmú, Yésus ayée agosan yé a malém má ngəη. Paa'kan péeη péebée kosɔélela nto ye ngəη, péefigilə na ɔmbɔg, páane

²Pafaleseyéeη pémú péebée kosɔɔ na pólee pónó æ: «Nkə aa kéeg poágele náan æ? Adé poáleη lé kéle kecem lé péele náan wɔ́s ó kisúgi' é?»

³Náa Yésus æbuyúúlisini ɔnó: «Podémbana nkə ké Téfíd na pɔsóg pá páyée na nyólee, páyéele wɔ́s wó njaan eyéboobány á?

⁴Κεβάν kéene wɔnó ná yeésód a u'kóo ó Táán, æsiæd peléed pé pééfónyen Táán, pááne pólee piim na pɔsósóg péeη é! ɔmbó ná moom móom móyée kecem lé mɔɔɔ wendéη adenné ná késánen ægín lé payaagane' pefɔny pólebéeσίη é?»

⁵Náa Yésus ægii'kini kusæ ɔnó na pólee: «Me, Mɔ́n o mɔɔɔ, nde nkúm ε kisúgi'.»

Yésus ayóome mɔɔɔ nyó ayée abany eyɔge'

(Ma't 12.9-14; Mál 3.1-6)

⁶A wɔ́s ó kisúgi' ten wúmmú, Yésus yeésód a yoog ε pɔsógólón, æbée kaa'kanane pɔɔɔ. Mɔɔɔ nyummú ayée kɔ a yoog ε pɔsógólón, ɔmbɔg ó nenom u'kuén.

⁷Paleη pecem na Pafaleseyéeη páyémodámen ængis agodála nga aagoóme mɔɔɔ wɔ́s ó kisúgi' ná pɔɔη egom é komosómen lé ageelane kɔbé.

⁸Κεβάν κίμου', Υέσους γεέλεηεν nkə ké páyέε afega a ntém yowbɔn. Nάa ɔnó na mwɔd nyóon nyó ayέe abany eyɔge': «Tέέμεν, wíim adélem áane a udi o mwɔd ungi.» Mwɔd aáság kodέεμεν, əmíim adélem.

⁹Nάa Υέσους ɔnó na pólé: «Ndəbuñiən na pəñi nyɔ'kə əə, kéle a pɛcem piəs lé nkə é? Kέle lé mwɔd yέele kəñe' wɔs ó kisúgi' oóm, yέele kɔbé é? Kέle lé yóoye mwɔd wɔs wóow oóm, ámoýoon é?»

¹⁰Υέσους aáság kobodé'teg pólé piim a nti. Nάa ɔnó na mwɔd: «Tέémíni ombɔg.» Aáság kudəəmini ombɔg, wánde kéləñ.

¹¹Nάa, paləñ pɛcem na Pafaleseyέeñ pááság koob ilúún kéfɔlé, pə́əbə́ə kɔ́cɔcɔb əguunə tué áa páléé págeele na Υέσους.

Υέσους əmíiyid pɔ́n pə́əñ pá ma'tom pówád na pábaan

(Ma't 5.1; Ma't 10.1-4; Məl 3.13-19)

¹²Əgín a mədúg móom, Υέσους aáság kobag a o'kon, ageen ɔgɔ́sɔ́gɔlon Tάán. Ayέele udúg kilúd a pɛ́sɔ́gɔ́lɔn.

¹³A koany kaáyene, aáság kodónɔnɔ paa'kan pə́əñ, əmíiyid kɔ nto yówád na ébaan, aáság koboolog ɔnó «pɔ́n pə́əñ pá ma'tom.»

¹⁴Páyέe lé: Simóñ, (Υέσους ayέmoólóg ten lé Píe), na móññí Əndələə, na pa Séag pólé na Séəñ, na Filíib, na Pə'tələmíi,

¹⁵na Ma'téas, na Tómas, na Séag mwón wo Əlifəə, na Simóñ nyó páyέe agodónɔn lé mwón ó nigúu,

¹⁶na Siudáa mwón ó Séag, na Siudáa Əsə'kaleyóod nyó yeélég Υέσους.

Υέσους ale agaa'kanane pɔ́d, aágoómane pabámbany

(Ma't 4.24-25; Məl 3.7-11)

¹⁷Ná Υέσους əyíim əsuu na pólé, pɛ́ədám pádélem a kedégédén na paa'kan pə́əñ na éfɔlé é pɔ́d pá pə́yíim pádéeman lé póone a Siudəə ngim, pə́mmú a páléeg e Yolósaleem na a pabáλέeg pə́mmú lé na a Tíil, na a Sedóñ. Pabáλέeg póob páyέe ndúmi' na noom nó ebá fiéd.

¹⁸Ungim əyíim lé yíim agoob tɔgέé tó Υέσους, áyeboyóómane a mabámbany mɔ́bɔn. Pá məñun má mabé máyέe əguyəbi, pɛ́ədáá.

¹⁹Ungim ayέe əguunə lé ámodóbed əgín komodóbedáán lé toen tó tóyέe agolon a nkó yəəñ tóyέe agoboyóómane pólé piim a mabámbany mɔ́bɔn.

Kəñe' na pɔ́sɔ́g pə́mmú, maan na pə́mmú

(Ma't 5.1-12)

²⁰Υέσους aáság kaágase ná paa'kan pə́əñ páléé, náa ɔnó na pólé: «Kəñe' na pəñi pá polé na osog. Nelaame' né Tάán néle neáñan!

21Κῶηε' na pəŋi pá poleé njaan néɣŋ. Poléé keen na moom ilubənən! Κῶηε' na pəŋi pá poleé a ɔndεε néɣŋ. Poléé koŋɔɔ!

22Κῶηε' na pəŋi pá pɔɔd páleé agoboóbɛnɛn, pəəbuufənə, páaboodóga, páaboówag a o'to wóonε lé poáɣɛn o'to na me Mɔón o mɔɔd.

23Πόνυόga wɔs wóow, púsisən na tɔnyóg lé pesáábón pé pεgó'kóon péle agoboobɔŋ a mɛn. Əgín ten náan yoom ímu' aa pɛmbáa póóbɔn páyééle na palɔεɣε' pɛbán pá Táán

24Νάa, maan na pəŋi pá poleé na tugúm, poś'kɔɔŋ toáŋan tɔnyóg.

25Maan na pəŋi pá poleé néɣŋ na moom mó kone tub. Poléé kaáyóob njaan! Maan na pəŋi pá poleé néɣŋ a εŋɔn. Poléé koob ɔ'tém kogany, poléé kolεε.

26Maan na pəŋi ná unɣim ale agoboógany néɣŋ. Náan ten aa pɛmbáa póóbɔn pérégány palɔεɣε' pɛbán pá pɛfaa.»

Πόνυόηɛn pá páaboóɔɣε pəŋi

(Ma't 5.39-47)

27«Νάa, me ndabodéane nyɔ'kó na pəŋi pá poleé aɣɛɔob: Πόνυόηɛn pá páaboóɔɣε pəŋi. Póelene pá páleé agoboóbɛnɛn kɔŋε'.

28Πύŋiən na Táán lé pá páleé agoboófɛɣan pəŋi kɔbé, áboyéelene póle kɔŋε'. Pośsógɔɔn a kidíídí ké pá páleé agoboówag pəŋi.

29«Mɔɔd ama'kogosáben nɛbany a ombán, seléɣéne wúmmú yí'kini kogosáben néndéŋ. Nyó aleé anyóŋɛn lé əsiəd lenkóod yaan, odesáŋéne, ímudíin ten ɔmbó na síngílíid yaan yé a kaade ké.

30Mɔɔd ama'kogoyóɔŋɔn yoom, émoýé'ken. Nyó aleé anyóŋɛn lé ómofáŋε yoom, annyóŋɛnɛn kuguyúlisini, tí, udiyímuŋiən.

31Nkə ké wε oléé anyóŋɛn lé pɔsóg péle na wε, wεényóamɔéd ten εεle náan yoom ímu' na póle.

32«Pəŋi poma'keɛn lé poanyóŋɛn əgín pá páleé agobonyóŋɛn pəŋi, podɛnjábóŋéé na pesáábón lé ɔmbó ten pɛεle mabé pále anyóŋɛn pá páleé agobonyóŋɛn póle!

33Pəŋi poma'keɛn lé poaɣεεle kɔŋε' əgín na pá páaboyéεle pəŋi kɔŋε', podɛnjábóŋéé na pesáábón lé ɔmbó pɛεle mabé ten pále aɣεεlane náan!

34Poma'keɛn lé poafáŋane moom moáŋan əgín na pá poleé agomɛna pɛda lé pəəbuyúlisini, podɛnjábóŋéé lé páboógany, lé ɔmbó pɛεle' mabé ten pále agofáŋane na pɔɔd lé ná pəbuyúlisini yoom ímu'!

35Νάa, a pəŋi, pónυόŋɛn pá páaboóɔɣε. Póboýéelene kɔŋε', póbofáŋε podεábóŋéé lé pəbuyúlisini. Áay, pesáábón pɛáŋan péléé keɛn pεgóon.

Poageen wón pá Táán nyó aléé a mwemwén lé nyólé aádéé w'tém na pá pódéwgo agolehéé kwé' kué, na pá páléé ten na ntém yé mbé.»

Nwáán na wósóg

(Ma't 5.48, 7.1-12, 15.14, 10.24-25, 7.3-5)

36«Pə̀ni pónáan ten wónó ná Se waanən aléé agonáan

37Agéle lé pádeéboóbén na koany, pə̀ni ten podembén wósóg. Pə̀ni, podeyé'kénan nsóó na wósóg, agele lé Táán adeyéboyé'ken ten pə̀ni nsóó. Lisínəən wósóg kwéé kwéwən, ná Táán ébuúlisin ten pə̀ni.

38«kénan wósóg, áay Táán aléé koboyé'ken ten pə̀ni. A wə̀feg nólan aa páléé koboófegehéé, pə̀əgin, páasega, múəsúsub pə̀yibuúsuginin a kebalé kéájan ké kegóón, kebalé ké kilóó. Kéle lé, ə̀gin na wə̀feg nó pə̀ni poléé kofegehéé wósóg áa Táán aléé koboófegehéé ten pə̀ni.»

39Aáság kubuúsiədin ten nka'tén yéene, wónó: «Éléé áa poá'kodálaá ongwongwóg ə́dulə́ wósóg ongwongwóg? Póle piim pə̀diədə́ə a nié á?

40Ongaa'kan wmbó úmmu' wdeéwgo ogobá'kanan kelág kié. Náa, ongaá'kan ungin nyó ayá'kan kwé' aléé keen wónó kelág kié.

41«Kéle tué na we áa waáfeda eyaa é kigun yé éléé a niis né woómóhí, kilumin kilúd ké kéléé káane a neájan niis o'tála é?

42Tué aa we olé ogodéane na woómóhí w'kó: “Móhí, pón nkuúliogi kigun ké kéléé na we a niis,” kwéwéd lé kilumin kilúd ké kéléé a neájan o'talan ə́? Yóhéná pusú wónó we! Yan ogoóliogi kilumin ké kéléé a niis neájan, áay waaleh kodé'teganan agele lé úliogi kigun ké kéléé a niis né woómóhí!»

Na kied na modámádám mué

(Ma't 12.33-37, 7.16-21)

43«Kied kélan kidiéguum modámádám mó móabany. Ké kéabany ten kidiúm modámádám mó móléé wə́e'.

44Kéle lé, pále agoleh kied kiim áa modámádám mué: Pádéagésa muliómíliómi a ə́wólá, pá'késa ten pə́wómá a kilijidi.

45Mwəd nyó aléé wə́e', ale alóne pə́bán pé pə́e' pé péléé a w'tém wə́əjan wó wə́e'. Nyó aléé ten wmbé, ale alóne pə́bán pé pə́e' pé péléé ten a w'tém wə́əjan wo wmbé. Kéle lé, nkə ké kéléé a w'tém ó mwəd a kaade aa kéléé agolon a unu' wə́əjan.

46«A igə aa poáge'tə́wə́wə́ w'kó “Sédúk, Sédúk”, podiele nkə ké ndéé agobodéane é?»

(Ma't 7.24-27)

47«Ndəbuúlodi áne aa nyó amóób wə́eé tóam, aágele ten nkə ké tóléé ə́gusə́, aájwájanan.

⁴⁸«Ale wɔnɔ mɔɔd nyɔ nɔ ayɛe ɛndɛgɛbɛbɛ ongwɔag wɛɛn, yiidimɛ a kegon miɛɛn, ɛligigi noɔde' nuɛn. Nɔ tɔɔ tuidɛn, puni puɛyɛgɛn, po'ɔɔ na toen a noɔde'. Nudi'kɛbugig lɛ nɔyɛe nowɔgɔɔn kɔnɛ'.

⁴⁹«Kɔmɔɛd lɛ nyɔ amɔɔb tɔgɛɛ tɔam, adiele nkɛ kɛ ndɛɛ ɛgusɛɛ kɔ, nyɔon ale wɔnɔ mɔɔd nyɔ yeɛwɔag noɔde' nuɛn na mɔen na mɔen, andɛn kudimɛ nsɔ ɛguligigi noɔde' nuɛn. Nɔ puni po'ɔɔ kɔ noɔsɔg kudɛn a nsɔ bgulum, nuɛbumbɔg nuim.»

Ló'kas 7

Yésus ayóóme u'kudin wo nkúm ɛ pasónjaa yimmú

(Ma't 8.5-13; Séa 4.46-54)

¹Nɔ Yésus ayɛe aá'koman kosɔɔ na pɔɔd pá páyɛe kɔ áay, aásɔg kodɛɛmen, amɛɛn a Ka'pelenáyum.

²Kɔgɔɔg, nkúm ɛ ki'túú kɛ pasónjaa ɛ'tin á'taan yimmú eyɛe kɔ. Nkúm ɛ pasónjaa yɛey yiidgɔodi u'kudin wɛɛn nyummú nyɔ ayɛe anyɔnɛn kɛfɔlé. U'kudin wɛɛn ogo nyɔon ayɛe abany na toen, ayɛe ɔndɔɔ'kɔn kugu.

³Nɔ nkúm ɛ ki'túú kɛ pasónjaa yɛey eyɔɔb pɔɔɔɔɔ pɛbɔn pɛ Yésus ayɛe ageɛlane, ayɛmodɔmen ngab ɛ ponnom pɔ pɔɔd pɔ Yúden lɛ pɛɛn amoyɔsɔgɔɔn, yim agoóme u'kudin wɛɛn.

⁴Pɔɔd pɔɔb páásɔg keɛn. Pɔmɔsɔgɔɔnɛɛ Yésus na toen, pɔnɔ na nyɔlé: «Sɛgɔɔ tod, sɔnjaa yɛey ele yeɛne lɛ ómɔɛbe fɔlɔb

⁵lé, ale mɔɔd nyɔ aleɛ anyɔnɛn nigúu niɔs. Na náan kɛ, nyɔlé aa ayɛbewɔgen yooɔ yɛɛs ɛ pɛsɔgɔɔn.»

⁶Pɛɛbɛbɛ keɛn na Yésus. Nɔ páyɛe pánde ndúmi', nkúm ɛ ki'túú kɛ pasónjaa yɛey yaásɔg kiim ɛdom pɔsɔsɔg pɛɛn lɛ píim adɛane na Yésus pɔnɔ: «Sɛdúk, odenjáyɛ'kɛnɛɛ ntɔb ɛgiim lɛ ntiigin nyɔone lɛ ósɔd a yooɔ yaam.

⁷Kólɛ aa ntiiminií meɛnyɔamɔɛd a ɛbá yáán lɛ mbáádáláá lɛ ntiigin nyɔone lɛ ntɛlem a udi wáán. We, sɛɛ ɛgín nɔgɛɛ noán númu' nɔ u'kudin waam yɔɔɔ.

⁸Kéle lɛ, meɛnyɔamɔɛd nyɔone nde na pɛsɔdúg pá páleɛ age'kɔmɔn. Nkóodi ten pasónjaa pá me ndɛɛ ago'kɔmɔn. Nyɔ mbádóm, aageɛn. Nyɔ mbóɔdɔnɔn, ɛgiim. Mba'kodɛane na nyummú lɛ yeɛn ageɛle yooɔ yeɛne, aageɛn ageɛle.»

⁹Nɔ Yésus ayɔɔb tɔgɛɛ tɔod, yeɛnyɔga kɛfɔlé na sɔnjaa yɛey. Aásɔg kaágase nɔ ki'túú kɛ pɔɔd kɛ kɛyɛe ɛgiim kímuyɛn, ɔnɔ na pólɛ: «Ndabodɛane nyɔ'kɔ: ɔmbɔ ɛgín a nigúu né ɛsɛlayɛl, ntɛ'tála mɔɔd nyummú nyɔ yaágɛnɛɛ ó'to na Tán wɔnɔ mɔɔd nyɔone.»

10 Pɔɔd pɔɔb pá sɔnjaa iyíim édom pááság kuúluni a noáde'. Ná páyéén əgiig, péébóan lé u'kudin nyóon aánde cacala'.

Yésus ayóndége mwón ó kidí ké ɔ'kéed

11 A ngim yéey, Yésus aáság keen a páléeg yimmú, pɔɔdɔɔn lé Nəyíin. Páyéén ondán na paa'kan pəéə, na ki'túú ké pɔɔd a ngim súuu.

12 A niən əgiig néen a udíyoog wó a nesɔd né a páléeg, pááság kəəbun na pɔɔd pándageen əni kelón. Kéyé kembóg ké mwón, ηjí ayéé kidí. Pɔɔd piíη pá a páléeg yéey, ki'túú kilúd kéyé a ngim yɔɔbɔn súuu.

13 Ná Sédúk ayémoodála náan, maan mááság kumuúsiəd, náa ɔnɔ na nyólé: «Íyowó, odendéé ááá!»

14 Aáság kaáye'tene a ebá é kelón, ɔdɔbed igóó. Pɔɔd pá pényáηenen igóó yéey pááság kodélem. Náa Yésus ɔnɔ: «Ŋnyɔmmón, mbágođeáne, téemen! Mbésəə lé ódēemen!»

15 Moóngaa aáság kodēemen ηwaád, əələndin na nsun, əbáə kosɔɔ. Yésus aáság kumuúsiəd, əmémuyúlisi na ηjí.

16 Weéy wááság kugumin ungim nyó ayéé kɔ áay. Péəbáə kéé'ken nugəm na Táán, pónɔ ɔndɔge' pəbán o Táán nyó o'kó'kóon aálón a kegaágade kéəbɔn. Táán əmíim ɔɔɔye ndeg yəəη.

17 Nkə ké Yésus ayééle kéélám nigúu né Siudəə niim, na ə'kúu ten yé a mobá əngim.

Séəη Ɔsɔgen pɔɔd ayéə əgəəηíən lé áne aa aléé Yésus ə

(Ma't 11.2-6)

18 Paa'kan pá Séəη pááság kuúli, páádam pááloəηanan na kelág kéəbɔn nkə kiim ké Yésus ayééle. Séəη aáság kudəəmini pábaan a ondán wóəbɔn,

19 amábodóm ná Sédúk aléé, ɔnɔ pəen əmuηíən pónɔ əə: «We áa oléé *Məsií* ogo nyó teleé agobóηan oóm, wendéη ale ngim é?»

20 Paa'kan pɔɔb pááság keen. Ná pəyíig kɔ, páyémodeáne pónɔ: «Séəη Ɔsɔgen pɔɔd aa amábəedóm na oléé lé tíguηíən teɔ'kɔ əə: “We áa oléé *Məsií* ogo nyó teleé agobóηan oóm, wendéη ale ngim é?” »

21 Əgín ten kɔ áay a keηeη kéeg, Yésus aáság koómane pɔɔd piíη a mabámbany móəbɔn, na a peném pəəbɔn. Aəηéηəη ten məηun má mabé má máyéə na pɔɔd, amééle lé pá páyéə na woog píi'kini kodé'teganan.

22 Náa ɔnɔ na pɔɔd pɔɔb pá Séəη əyíim ádom: «Todáan adéane na Séəη nkə kiim ké poádála, na nkə kiim ké pomóəb: Táá, powongwóg pándadé'teganan, pɔɔd pá peném páaleη kodəηana, pá páyéə abany nkún pánde pəηe', pəlónɔg páagoóbanan, pelón pəagoóndegan, Tɔsɔm Tóləη tóagaálɔge a nó mɔsógasógá

23Κῶηε' na nyó adendéé kudéñií kə́li'tini' a o'to wáam ó!»

Nkə ké Yésus yiíséé a o'to ó Séəη Ὡςογεν πῶδ

(Ma't 11.7-11)

24Νά πῶδ pá Séəη yeédóm páyée pá'keen, Yésus ə́bə́ə kosɔɔ kebán ké Séəη ogo nyóon na ki'túú ké πῶδ pá pə́yəyiilin kə́ áay, ɔnó: «Νά πoyée ageenan a kenə ké kifə́lə́ə́n ə́ə, nkə aa πoyée ageen adé'teg kə́ ə́? Niob né ɔfəfem óyée əgunyigə́n ə́ə?

25Ndóo. Nkə anéén áa πoyée ageen adé'teg kə́ ə́? Mῶd nyummú nyó yiínigin pisig pé pilə́ə́ ə́? Ὡmbó ten, lé mbod ε πῶδ yé yə́əgə́nigə́n pilə́ə́ pé mῶnə́ wɔnó péeb, páalaa a podogolo', a puog pó pu'kúm áa páleanéé.

26Náa, nkə anéén áa πoyée ageen adé'teg ə́ə? Ὡndɔge' pebán o Táán á? Eéé, ndabodéane lé nyólé. Amáayen kῶmῶéd Ὡndɔge' pebán.

27Kebán ké Séəη ogo nyóon aa kíyədílə́ə́ a kála'ta' lé Táán ɔnó: “Taa, mῶd waam wo o'tom anyóon mbáyan ádom a udi wáəη lé yéen əguúbuə́nin ngə́”.»

28Yésus ayéén na tɔgée yuudi ɔnó: «Ndabodéane lé úmmu' na úmmu' nyó əmə́biə́nií a nsun ye ɔ'kéed ɔdéɔɔ nyó amáábégen Séəη Ὡςογεν πῶδ ombɔg a o'to. Kῶmῶéd lé a Nelaame' né Táán, ɔmbó əgín isúgəni' ngim émámoyáayen.»

Nisiə́d né píisiə́d Séəη Ὡςογεν πῶδ, na né píisiə́d Yésus

(Ma't 11.16-19)

29«A tɔgée tó Séəη yiísə́ə́, ungim, na Pagómmanə' mag ké, pə́yəlí'tinií lé Táán ale sáád, pááság keenan agaásɔgen a nó Séəη.

30Náa, Pafaleseyéəη, na paləη pecem, pólé péésə́ə́ə́ne nkə ké Táán ayée afega na pólé, pááság kiin kaásɔgen a nó Séəη.

31Na áne aa nfegéé ɔseg wóone ó négɔη aáη? Páəηwáəηanan áne áη?

32Pále wɔnó poóm̄baa pá pálé pə́ləndínə́ə́n a kedom, páasásanane tɔgée, pónó: “Teyə́bogoén kubin a nudəə, pumbín; Tiə́də́ə́míni mande, podeáléléé.”

33«Kéle lé, ná Séəη Ὡςογεν πῶδ əyíim, ayée annéə́ne, aηηó malo'. Pɔɔ'kó: “O'to wáəη wánde ɔmbé.”

34Mῶn o mῶd ə́'kiim. Nyólé ale lé aáne, aəηo. Pɔɔ'kó: “Poádála ə́, ale na kenienién, na keηoéə́ə́n! Ale a nesóg na Pagómmanə' mag, na peelane' mabé.”

35Náa, ungim nyó aleé əguyə́ə́n nsin ε Táán, əgə́li'tini lé ele sáád.»

Mῶd wo egɔny é Pafaleseyéəη nyummú yeédə́ə́n Yésus agonéne a noáde' nuə́η

36Mῶd nyummú wo egɔny é Pafaleseyéəη anyóon yeédə́ə́n Yésus lé yíim anéə́ne a noáde' nuə́η. Yésus aáság keen, pə́ləndin agonéne.

³⁷Ḑ'kéed nyummú, kedáŋana', káyéε kɔ a páleεg yéey. Ayóób lé Yésus ale áay a nó mɔ́n o Faleseyéey nyóon, pále agonéene. Ḑ'kéed ogo nyóon yíigóodi igəd na laménda' a kaade. Igəd ego yéey páyééle na nedáán né pɔ́dɔ́ŋɔn lé *alebáa'tele*.

³⁸Yeesán a ngim ε Yésus, ə́ləndin a eba yé ambaan yóəŋ áyεε. Ḑ'kéed nyóon ayéε agoleε, pelee píəsuulənən Yésus a ambaan, ə́ŋŋiənə na tuyəən tuəŋ, aánaa ambaan á Yésus na unu', ə́sumə́nə́n laménda' a yélé.

³⁹Ná mɔ́d nyó yeedóŋɔn Yésus agonéene yeedála náan, ə́bə́ə́ kə́lúluu kɔ na ɔ́təm, ɔ́nɔ́: «Mɔ́d nyóone ayéene fólób ɔ́ndɔ́εε' pebán o Táán ná aáleŋ áne aa aleé ɔ́'kéed nyóon nyó aleé amoodóbɔ. Ná aáleŋ lé ale kedáŋana'.»

⁴⁰Yésus aáság kudə́mini tɔ́gée, náa ɔ́nɔ́ na nyóle: «Simóŋ, nde na kebán ké ndányóŋen kogodéane.» Náa Simóŋ ɔ́nɔ́ na nyóle: «Sɔ́yɔ, Kelág.»

⁴¹Náa Yésus ɔ́nɔ́ na nyóle: «Táá, mɔ́d nyummú anyóon ayéε ə́guŋiən uŋín na nto ε pɔ́d ébaan lé na sóg nyóone, ə́tin a písúg a mɔ́nə́ á'taan, na nyummú, ə́tin a písúg a mɔ́nə́ ábaan na yówád.

⁴²Wɔ́nɔ́ ná ɔ́mbó úmmu' a póle póob ade'kéleé na ngə́ ε kumuylisini mɔ́nə́ móom, aáság kubuúlisin póle piim uŋín wóɔ́bɔn. Náa ndə́guŋiən lé a neáŋ ə́ə, oyaán áa a póle póob pábaan aleé kolaŋ kɔnyóŋeneé mɔ́d nyóon agaáyen sóg ə́?»

⁴³Náa Simóŋ ɔ́nɔ́ na nyóle: «A néam, sóg nyó ə́yimugóodini mɔ́nə́ miŋ agaáyen aa aleé kolaŋ komonyóŋeneé agaáyen nyó'káag.» Náa Yésus ɔ́nɔ́ na nyóle: «Ééε, omóŋ.»

⁴⁴Aáság kaágase ná ɔ́'kéed nyóon aleé, ɔ́nɔ́ na Simóŋ: «Waádála ɔ́'kéed nyóone ə́? Mbósód a noáde' noáŋ, we odenyeé'kenen məní lé nyáásog ambaan. Kɔmɔ́éd lé nyóle amésog ambaan na pelee píəŋ, ə́ŋŋiənə na tuyəən tuəŋ.

⁴⁵Wε, pégo pé mbíim, udinjə́sú'kənən. Kɔmɔ́éd lé nyóle, pé ə́míim ɔ́sɔ́d, ale ə́gín kennáa ambaan na unu'.

⁴⁶Wε, udingwúin mə́gúd a o'to, mə́gúd málaŋ má mə́ənuε kɔŋe' Náa, nyóle ə́mísumə́nə́n laménda' a ambaan.

⁴⁷Kóle aa ndə́godéane lé a edám yóəŋ é mabé yé Táán ə́mə́muúlisin aa aleé ə́guloodi nnyóŋánán náan kéfóle. Kɔmɔ́éd lé, sóg nyó pə́əlisin mabé sɔ́ŋ, aleé kuloodi ten nnyóŋánán sɔ́ŋ.»

⁴⁸Náa Yésus ɔ́nɔ́ na ɔ́'kéed nyóon: «Íyowó, mbə́gulisin mabé mááŋ áaá!»

⁴⁹Pɔ́d pá páyéε anéene kɔ áay na nyóle pə́əbə́ə́ kumuélúluu na ə́ŋŋúd, pónɔ́: «Nyóle aa nyóon áne ə́gusə́ə ombod wóow náan lé nyóle ə́mə́muúlisin mabé ə́?»

⁵⁰Náa Yésus ɔ́nɔ́ na ɔ́'kéed: «Á'oo áaá! Wéen kɔŋe' á! Omóŋy lé omáág o'to.»

Ló'kas 8

Pagéed pá páyéε ðgiim páyónjøn Yésus

¹A keenanen, Yésus ðyíim ádáñana a pabáleeg na a moyaa mó ð'kúu, ðégiim ábwege Tɔsɔm Tólanj tó a Nelaame' né Táán. Paa'kan p'éñj pá pówád na pábaan páyéε ðgín ondánj na nyólé,

²na pagéed ten pá Yésus yeémáne mabámbany móóbɔn, aáñéñj ten mənun má mabé má máyéε na pólé. Pagéed póob páyéε lé, na Maléa nyó páyéε agodónj ten lé Maléa nyó a Magdala, nyólé nyó Yésus yeéñéñj mənun má mabé má'táan na mábaan a nkó yəəñj,

³na Yowána' o'kán ó Siúsa', mɔɔd nyó ayéε agodáñanane pɛbán pé Elóod, na Sosána', na pagéed ten pémú piíñj. Pagéed póob páyéε ageébane Yésus na paa'kan p'éñj na nkə ké pígóodi.

Yésus yiisíed nka'tén na masám

(Ma't 13.1-13; Məl 4.1-12)

⁴Pɔɔd páyéε náan miíi. Páyíim pádéeman a páleeg ngim, kenɔ síééd a ebá é Yésus. Aáság kubudéəminini nka'tén yéene, ðnó:

⁵«Mɔɔd nyummú aa nyóon ayéén əmisə masám a pɔlém puəñj. Ale anéén kə əgumisə əə, masám məmmú mááság keen ədóəñj a ebá yé ngá. Pɔɔd p'égítən, pɛsag pɛáne.

⁶Məmmú míídəəñj a kegon. Əgín ná máyúús, mééság koyómbɛled lé məní máde'kéε a kenɔ kégo kéεg.

⁷Məmmú ten míídəəñj a kenɔ ké kéyéε na néngany. Ná máyúús, néngany néébá'kánan, niəwíiyi.

⁸Ngab yimmú anéén yiídəəñj a nsí elañ. Máyúús, ə'tíñj əmúúm yəlíg yəlíg yəlíg, pɛcógód ə'tin á'táan, á'táan». Yésus yiíyíbní ðnó: «Taa, we nyó oléε na ntóəñj əgoob, óyoob!»

⁹Paa'kan p'éñj pááság kumuñjən lé áboyásenen nka'tén yéey.

¹⁰Náa ðnó na pólé: «Pəñj, Táán amáboyééle lé póləñj pɛbán pé a Nelaame' niəñj pé péléε a nuníb. Náa, a pɔsóg péndéñj, páabodéanane pélé agá a po'ka'tén a mɔen ageεle lé ɔmbó páásen əngis agodé'teg, pádéadála yoom. ɔmbó pádám ntóəñj əgoob, pádéəgoob yoom»

Yésus ayáasen yisí yé eyéε a nka'tén yéey

(Ma't 13.18-23; Məl 4.13-20)

¹¹«Táa yisí yé eléε a nka'tén yéey aa yéene: Masám mále Tɔsɔm tó Táán.

12Εβά γέ νγή γέ masám mídáəη kə, έλε pá pálee lé ná páagoob təsm tó Táán, Omələóg əmə'kiim əgiig, áság kuliogi tó tóyέe toá'kosəd a ntém yəəbən ageele lé pádiyáli'tíní tólee, páleη kəy.

13Μά mídáəη a kegon mále pəəd pá pálee lé ná páagoob təsm tó Táán, páəsiəd tólee na tənyóg. Náa, tódeágón ngaη. Páəgəəli'tini tólee əgín eyaa é keηeη. Ná ntób yaáboóboan, páság kuliogi ongoο.

14Μά mídáəη a néngany mále pəəd pá pálee lé páagoob Təsm. Náa moom móone lé eságág, tugúm, kaag ə'tém a isóbín yé əlaa múdiədi Təsm lé toágon. Móabá'kanan tólee, túdiúm modámádám mó moágón.

15Μά mídáəη a nsí eiaη mále pəəd pá pálee na ntém eiaη, ntém ε sáád. Páagoob Təsm, páyaáyéngeg tóle a ə'tém, páyəáyísi, tóság kuum.»

Yésus yiísiəd nka'tén na eláam

(Mél 4.21-25)

16«Məəd ədiəguug eláam lé əsú'kin na ke-longá, əmbó lé ná yáag a mədegén yisi, ndóο. Aageeəeg agá yélee a məen ageele lé pá pəəsəd a yoog páde'teganan.

17Yiim yé éyέe a pəəség élée kolon táán. Yé élée a nuníb, pálee kolē, élée kolon a ke-moámoáη tóləə.

18Ló'kəədən anéén na neób neáηan né ke-bán. Kélee keen lé, nyó ogódíi, páyi'kini komosáayene ageele lé yéen na mólee ilubənen. Nyó o'kódíi, páyi'kini komogáben əmbó əgín yé aleé afeəga lé ogóodi.»

Yoog ε pəəd ε Yésus ε fóləb

(Ma't 12.46-50; Mél 3.31-35)

19Na ηηí na pomóηηí pá Yésus foáy keə ké ayέe. Náa, ngó yέene lé píig a ebá yéəη eə'e'kée kə lé keə kéyέe ke-dá-dáán na pəəd.

20Náa páageen adéane pónó na Yésus: «Táa ηηí yaaη na pomóηηí pááη áa póone pálee a táán, pále anyóηen kogoodála.»

21Əyíbuyúlísini ənó na pólé: «Taa, ηηí waam aa nyóone. Pomóηηí páam aa póone pálee pá páagoob təgeé tó Táán, páageele wənó ná tólee əgusəə.»

Yésus yeédóle kigud ké kéyέe əgufiη na toen

(Ma't 8.18,23-27; Mél 4.35-41)

22Wəós wúmmú, Yésus yeébág a ke'kóm na paa'kan pəəη, ənó na pólé: «Téyaagaan nséε ε noom yéey káag.» Pááság keen.

23Pále anéén kə agoyaag a, eə yááság kumuúsiəd. Kigud kiəbəə kufiη kə na toen, məní məəgəəsuginə a ke'kóm, wənó kiəsú'kin.

24Paa'kan páyáyé'ténéε a ebá yéəη, pááság kumuyóndigi, pónó na nyólee: «Kelág óó! Kelág we! Tiégu o!» Aáság kondig, aásáséden kigud, , aásáséden ten puní pó noom. Moom móom muim moáság kodəə, keə wiíy.

25Yiínj̄iθ̄n na paa'kan p̄éēn ɔn̄ ǎ: «Kaag koán̄an kó o'to na me kóle anéén éléé ǎ?» Náa, páyée na weéy. Páyée əgə́w̄uunəni kéf̄l̄é, p̄éəgə́ēj̄iθ̄nə kɔ p̄l̄é na p̄l̄é, p̄n̄ ǎ: «Mɔɔd igə aa nyóone ǎ? Ale ama'kosáseden ɔmbó kigud, ɔmbó puní p̄o noom, muim móamoyóben»

Yésus ayóome mɔɔd nyó un̄un wó ɔmbé óyee əguyə́nj̄əb̄əni

(Ma't 8.28-34; M̄l̄ 5.1-20)

- 26**Páyéén alon a eba é noom, a nigúu né Kelása né nélee nséé yé'káag ε Kaliléə.
- 27**Ná Yésus ayée aándagaag ongo a nsí lé əsuu a ke'kóm, mɔɔd nyummú o p̄aléeg aáság kiim amóboan. Mɔɔd ogo nyóon, un̄un wó ɔmbé óyee əgumuyə́bi. Ayée ə́'kubúlim mədúg miín̄, adeáyáágéé kiléə a nkó, o'kɔ wə́ēn̄ un̄gim əgín̄ a p̄enengelɔn̄, əmbúlím a yoog.
- 28**Ná yeédála Yésus, yeésásed neŋo a mɔen, əmíim əmudə́əŋənən a ambaan, ɔn̄ na nyólé: «Ə́əy Yésus! Mɔ́n̄ o Táán nyó aleé a mɔemɔén! Nkə aa mbágoyééleé ǎ? Ségɔ Mbágoyósóglónéé, a niin̄ né Táán, odeyenyéé'ken njə'kə́nəní.»
- 29**Ayée agosɔyɔ náan lé Yésus ayée agosásan un̄un wó ɔmbé lé ólon a nkó yəəŋ. Un̄un wóow óyee wósáne keŋeŋ úd̄imunyígid. Óyee lé ná wə́əmuúgumín̄, páyemoogóda ɔmbɔg na ambaan na paseŋ ageele lé adesán. Náa, ayée aman kaágása paseŋ, un̄un wó ɔmbé wóow óság komoyéele lé yéen a p̄enɔ pé pif̄eléən.
- 30**Yésus əyím̄un̄j̄iθ̄n ɔn̄ ǎ: «Niin̄ neəŋ áa néen áne ǎ?» Náa mɔɔd ɔn̄ na nyólé: «Niin̄ néam aa néen “Ki'túú” ». Kéle lé ayée na ki'túú kilúd ké məŋun má mabé.
- 31**Məŋun má mabé móom mə́əb̄é kɔ́sɔ́gɔl̄on̄ Yésus lé adeéboŋeŋ laála lé p̄een a nié né nélee miééŋ a nsí.
- 32**Keyaa ké ubid ó p̄əŋəneá kéyee aníen kɔ áay a o'kon a mɔen. Məŋun má mabé móom mə́əb̄é kɔ́sɔ́gɔl̄on̄ Yésus lé áboodom, p̄sɔd a p̄əŋəneá p̄oob. Aáság kə́li'tini.
- 33**Náan aa məŋun móom méélón a nkó ε mɔɔd, máméen ɔɔd a p̄əŋəneá. Ubid ó p̄əŋəneá un̄gim úyím̄ wə́əlis kó́gɔ́g a o'kon a mɔen, ómádágédéé a noom cuuum, puim puéwú.
- 34**Ná pɔɔd pá páyee a kinun̄ ké p̄əŋəneá p̄oob péédála nkə ké kéyásanéé, péégádéd na ɔ'téd ageen a p̄aléeg na a malém lé p̄een adéane nkə kéeg kiim ké kéyásanéé.
- 35**Pɔɔd páyím̄ p̄əbugig əgiim adála nkə ké kéyásanéé. Ná páyím̄ əgiig kenɔ ké Yésus ayée, péébóan mɔɔd ogo nyóon nyó məŋun má mabé méélón a nkó yəəŋ, ale kəŋe', undəndínə́n̄ a eba é Yésus, na piléə a nkó. Mədig máyíbusúú p̄l̄é piim a ambaan.
- 36**Pɔ́sɔ́g pá péédála nkə ké kéyásanéé wɔn̄ ná Yésus ayóome mɔɔd nyóon nyó məŋun má mabé máyee na nyólé, p̄ə́əb̄é k̄ub̄uúdəənən.

37 Náa pɔɔd piim pá a nigúu néen pónó ná Yésus ásan, adendób kəmmú áay a pólé. Pííséé náan lé páyée na weéy kéfólé. Yésus aáság kobag a ke'kóm ageen.

38 Náa, mɔɔd nyóon nyó ayée na məŋun má mabé, ɔyósógólónéé Yésus lé émuudi nyólé, ólob na nyóon. Yésus aáság kosáŋene, ɔnó na nyólé:

39 «Ndóo, úúli a noáde' noáŋ, wéen agaáloaŋanan na pɔɔd nkə kiim ké Táán amééle na we aá.» Mɔɔd aáság kusiað ngé əguúli. Ayée ageen əđgiim álɔege a páléeg ngim, nkə kiim ké Yésus ayééle na nyólé.

Κεβάν κέ ɔ'kéed nyó yeédóbéd kiléé ké Yésus, na ombódóm nyó ayóndége

(Mat 9.18-26; Məl 5.21-43)

40 Ná Yésus əyúúliini nséé ε noom yéey káag, páyimusiað kə kəŋe', na ɔmbɔg əngim lé ungim ayée agomooboŋ.

41 Mɔɔd nyummú niŋ lé Siəyilúus aáság kiim alon. Ayée nkúm ε yoog ε peósógólón yé a kenɔ kéeg. Yiídəŋəŋəŋ Yésus a ambaan, əbábə komoyósógolon lé pólé péen a noáde' nuəŋ

42 lé ayée na kembóg kiəŋ ké mɔón nyó ɔ'kéed nyó ayée abany, ayée ɔónɔɔ'kəŋ kugu. Mɔón ogo ayée ombódóm o peag peówád na pébaan. Ná Yésus ayée ageen, ngé ngim yeé'tád na pɔɔd, páagaányeŋ kaányéŋáán a nkó yəəŋ.

43 ɔ'kéed nyummú ayée kə. Ayée aá'keele peag peówád na pébaan na kebon aábany edeŋene', maŋó másómeg kuyúlə. Ayée aá'keele peag peówád na pébaan náan, aáyósag mɔóné miim má yiígóodi a mɔndɔ' na éfólé é rogó'tonon, ɔdeəŋ kəŋe' ɔmbó ɔɔŋ.

44 ɔ'kéed nyóon ayáyé'ténéé a eබά é Yésus, a ngim yəəŋ, amágógélédeé a ɔmbeɔ ó kiléé kiəŋ. Əgín ten ná ayágógélédeé a kiléé ké Yésus, koom aa kóog, maŋó mándigi əguyúlə kəmmú.

45 Yésus yiŋiəŋ ɔnó ə: «Áne aa amé'tóbéd?» Wɔnó ná ungim ayée agaásəŋenane lé ademodóbédən, Píe əyímuŋiəŋ ɔnó na nyólé ə: «Kelág, odeəgɔ agodála pɔɔd póone pá páléé agaányeŋ a nkó yaəŋ á?»

46 Náa, nyólé yiíséé ɔnó: «Iyó, mɔɔd amé'tóbéd. Mbááyóbéé wɔnó ná toen tóam toálón a nkó yaam.»

47 Ná ɔ'kéed yeédála náan lé Yésus aá'komobándon, ayéén əmudəŋəŋəŋ a ambaan, əlíminə na weéy kwag, kwag, kwag. Ayáloəŋánánéé kiim a udi ó mɔɔd ungim, a o'to ó kebán igə aa nyólé ɔódóbéd Yésus, na wɔnó ná nyólé aáság koom kə áay kum a nsí.

48 Náa Yésus ɔnó na nyólé: «Íyowó, tod kəŋe' á! Omóɔy lé omáág o'to na me.»

49 Yésus ale agosɔɔɔ kə náan a, mɔɔd nyummú nyó a nó nkúm ε yoog ε peósógólón aáság kiim alon. Əyím lé yím amodéane lé mɔón əb'kugu, ədiyí'kíni kuyəbi kelág kəmmú.

⁵⁰Náa, ná Yésus ayóób tɔgɛ́é tóod, yeédeáne agá na Siəyilúus ɔnɔ: «Ode'támmána aá, áág agá o'to na Táán, mɔ́ɔn waan ogoom.»

⁵¹Ná ayéén əgiig a noáde', yiísiéd əgín lé na Píe na Séan na Séag na se a mɔ́ɔn na ηjí a mɔ́ɔn, pɔ́sɔ́d a yoog. Ədi'káəgəəli'tini lé mɔ́ɔd na mɔ́ɔd ɔ́sɔd kɔ na pólé.

⁵²Ungim ayée agolee, páagaányam a kidíídí ké moóngaa nyóon. Yésus aáság kusəə ɔnɔ na pólé: «Podendéé, moóngaa nyóone ɔdeɔ́gɔ u'kuén, ale agá a enɔ.»

⁵³Ná pɔ́ɔd páyóób náan, pə́əbə́é agá komoóηɔnɔ lé péeleηen lé ale u'kuén.

⁵⁴Yésus aáság kugumin moóngaa a ombɔg, amámoodóηɔn, ɔnɔ: «Mɔ́ɔn, téémen aá!»

⁵⁵Moóngaa aáság kondig, aádéémen ηwaád. Yiíséé lé píunə yoom é kone, pámoyé'ken, áne.

⁵⁶Pa se na ηjí a mɔ́ɔn péełób unu' ongás. Yésus ayéboyáágánan mban ɔnɔ páde'teáne na mɔ́ɔd nkə kéene ké kémásáneé.

Ló'kas 9

O'tom wó Yésus ayé'ken na paa'kan pə́əη pá pówád na pábaan

(Ma't 10.1-9,11-14; Məl 6.6-13)

¹Yésus yeégónyed paa'kan pə́əη pá pówád na pábaan, aáság koboyé'ken nenom na toen tó koηeη məηun má mabé miim, na tóone lé mɔ́ɔd ale abany páyemoyóóme.

²Ayéboyé'ken o'tom lé péen alɔeηe Nelaame' né Táán, páyoómane pabámbany.

³Ayébodeáne ɔnɔ: «Poándageen, podenjábóηénéáá moom. Pudisiéd ɔmbó o'tɔη ó kodáηana na wólé, ɔmbó kebalé ké ongen. Pudisiéd ɔmbó moom mó kone, ɔmbó mɔ́ɔné. Mɔ́ɔd adenjéén na piléə pébaan.

⁴Kenɔ kiim ké pumíig, noáde' nó pɔ́sɔ́d a nólé, púləndin kɔ ageen əgiig a wɔ́s wó poádeémen agosan.

⁵Kenɔ kiim ké pədibuúsiədinií kəηe', lónáan a páleeg yéey pɔ́san. Poándaasan, puégidə ummúndúη wó a ambaan yááηan. Mban áa pomáboyáágánan náan.»

⁶Paa'kan pááság keen. Páyée əgiim pádáηana a ə'kúu əngim, páalɔeηe Tɔsɔm Tólaη, pə́əgiim póómane pabámbany penɔ piim.

Əlód ale na əságág a ɔ'təm

(Ma't 14.1-2; Məl 6.14-16)

⁷Əlód nyó ayée alaame a Kaliléə ayóób nugə̀m nó Yésus na nkə kiim ké keyée agaásan. O'to wə́əη wéeleáη lé ayóób pɔ́ɔd pə́mmú pə́əsəə pónɔ: «Séan ɔsɔgen pɔ́ɔd aa ə́'kii'kini kiim yóndegεé.»

⁸Ρέμμύ πάγέε əgusəə pónó: «Ελέας αα εθ'kii'kini kiim άλόνέε α πiid.» Ρέμμύ τεν πόνό: «Ἰνδωεγε' pebán ο Τάάν nyummú ο kala' αα εθ'kimií yónδεγ.»

⁹Νάα Ελόοδ τόνό: «Με, ηιέέλε lé pásom Σέαη ο'to. Νάα, ηυόοηε ανέέν ηυό ηδεέ agoob pócəəəə pebán piəη éə, áηε αα αλεένω é?» Ἰθβέθ kuunə lé ná aádála Yésus.

Yésus ηεέμένηε ki'túú ké pəəd

(Ma't 14.13-21; Məl 6.30-44)

¹⁰Νά πáyimbuúlíni, pəón pá ma'tom pəéβέθ kaáloaηanan Yésus nkə kiim ké πáyέέε. Ἰyəsuidíi na pólé α εβά, α ηοά ηό α πάλέεγ yimmú pócódəηon lé Pedsáyída.

¹¹Pəəd péeλέη lé kógəəə αα améen, pááság kumuyəəη kə, ki'túú kilúd. Yésus əyibusidí kəηe', amáboyásēnen nkə αα kéλέé Nelaame' né Τάάν, amóómáne pabámbany pá πáyέε əguunə koom.

¹²Wəónó ná mbin eyée yəəndədəəη, paa'kan pəəη pá pówád na pábaan πáyáyé'ténéé α εβά yəəη, pónó na ηυóλέ: «Τεάνé na pəəd póοηε piim, pēenan. Pēen α moyaa mó ə'kúu mó móλέé áηε ndúmi', na pəəη pé toáde' tóλέé, píunə kəəη ké páλέé pəgubúlim, na nkə ké páλέé págəηε lé áηε tele α kəəη ké kifələəη.»

¹³Νάα Yésus τόνό na pólé: «Í'i, éboyé'kénaan moom mó kəηε pəηibáaməéd, páne!» Νάα πόνό na ηυóλέ: «Pəsi tigóodi peléed pé'taan súg áηε, na pusú póbaan. Waanyóηen lé pəsi αα tíηεé awēen moom mó kəηε agoméηε edám é pəəd yéηε yim ə?»

¹⁴Πáyέε kə yoom wəónó tósēn ε pəəd é'taan. Νάα Yésus τόνό na paa'kan pəəη: «Ébodeánéan pələndin α pilí α pilí. Éné kilí ə'tin α pəəd ábaan na pówád.»

¹⁵Πάáság kəele wəónó ná ayébodeáne, pəəd pələndən.

¹⁶Yésus yíisiəd peléed pēeb pé'taan na pusú póbaan, aábáγε əngis α məen, amé'ken pisoyidi' na Τάάν α moom móom, aábéηa, amé'ken na paa'kan pəəη lé páaban ungiη, áηε.

¹⁷Ungim ηeééné, əyíid. Pəbeη pé péełób, péeégómmáne, piáyéəg məsaηe' mówád na móbaan

Píe τόνό Yésus ale Məsíi

(Ma't 16.13-21; Məl 8.27-31)

¹⁸Wəós wúmmú, Yésus əyəsuidíi na paa'kan pəəη α εβά əgəósəgəəηon Τάάν. Νάα əébuηíəη τόνό əə: «Kəηeη ké pəəd pále agəəəəə, pále əgusəə lé nde áηε é?»

¹⁹Πάáság kumuyúlisini pónó: «Pále əgusəə lé ole Σέαη Ἰəəgəη pəəd. Pəśəg pəmmú pónó, ole Ελέας. Ρέμμύ τεν πόνό τινδωεγε' pebán ο Τάάν nyummú ο kala' αα εθ'kii'kini kiim yónδεγεé α piid.»

20Náa ɔnó na pólé: «Oo, a neáŋan né pəŋibáamɔéd anéén əə, pɔw'kó nde áne é?»
Píe əyímuyúlísini ɔnó: «Ole *Məsíi* nyó Táán əmíim ádom.»

21Ná Píe yíísəé náan, Yésus aáság koboyááganan mban na toen, ɔnó páde'teáne náan na mɔɔd wendéŋ.

22Ayéén na tɔgée yuudi, ɔnó na pólé: «Me Mɔón o mɔɔd, nkóodi lé nne ntób kéfólé. Pasaá pá nigúu na pu'kúm pó payaagane' pefɔny, na paleŋ pecem pálée ki'təm, páyenjoon. Náa, mɔs mádád a ngim yéey yé páagenjoon, ndəgi'kini kiim ndon a kəəni' ongóm.»

23Náa ɔnó na ungim nyó ayée kɔ áay: «Mɔɔd əmə'kusə lé əəginjəən, óliogi ɔ'tém na nyólényɔamɔéd, yélúú ɔmbásá wəəŋ mɔs miim ná yíim anéén yínjəən.

24Kéle lé, we nyó wɔ'kó wama'kane ɔlaa wááŋ, olée kɔ'taŋ wólé. Kɔmɔéd lé we nyó olée kɔ'taŋé ɔlaa wááŋ a kidíídí kéam, we nyóon aa olée kɔɔyée.

25Mɔɔd ama'keen na tugúm tuim tó a nsí náa nyólényɔamɔéd alée undiəŋóon, ɔmbó lé usuləən məní, ná améele nkə aa nyóon əə?

26Mɔɔd ama'keen lé aagoob o'to kono na me, aágaáŋa na tɔgée tóam, me Mɔón o mɔɔd ndée ten koob o'to kono na nyólé ná ndée kimbuúliní a nugəm nóam, na a nó Paabá na nó pəfúfúŋ pá məŋun má ma'tom.

27A fólób ndabodéane lé, a pəŋi póone pá poleé póob, pəmmú pále kɔ pá pádendée kugúú ná páde'tála Nelaame' né Táán.»

Táán amé'ken Mɔón nugəm

(Ma't 17.1-8; Məl 9.2-8)

28Náan aa, yoom é sɔnde' mmu' a ngim yéey yé yeésɔyɔ náan, Yésus yíisiəd lé na Píe, na Séaŋ, na Séag, aábág na pólé a o'kon a mɔen ageen ɔgɔsɔgɔlon Táán.

29Ale anéén kɔ a pɔsɔsɔgólón ɔ, udi wəəŋ wááság kaágase, piləə piəŋ fúlú'tú'tú'tú, píəmənyə, kumənyəən.

30Nto e pɔɔd ébaan foáy kɔ lé na Moyíis, na Eléas, pále agosɔyɔ na nyólé.

31Páyée agodé'teganan əgín nugəm na nugəm, pɔɔsɔyɔ na Yésus wɔnó ná aándageeneé əyibəni o'tom wəəŋ a Yolósalem.

32Na Píe, na pɔsɔsɔg pəəŋ páyée pá'kosan enɔ tɔg. Ná pəyíim pónDIG, pááság kodála wɔnó ná Yésus alée a nugəm a kaade, pɔɔd póob pábaan padélé máán a ebá yəəŋ.

33Ná pɔɔd póob páyée pándagaádanan na Yésus, Píe yíísəé ɔnó na nyólé: «Kélag, kéle kɔŋe' lé télób áane. Teabowáagen piób pédád lé, we kímu', Moyíis kímu', Eléas kímu'.» Píe adé'kéə agoleŋ nkə kéeg ké ayée əgusəə.

34Ale anéén kɔ na tɔgée a unu' ə, kebed keáság kubuyəsú'kinin, weéy wəəgumín paa'kan.

35 Nηηο νίγίίμ νέλον κω α κεbed κέεγ α kaade, νεώνό: «Ταα, νυόοηε αλε με Μωόν νγύ mbííyid, πόμογούoben αά!»

36 Νά ηηηο νέην νέémán κοσωω, πρέédála αγά Υέsus αάνδε νυόλένυόαήη, fiéd mωωd κέmmú α εβά γάήη. Α κηηη κέγο κέεγ, παα'kan páde'kádeane κebán na κebán na mωωd. Nkə kiim κέ πρέédála páyáyéngééé α ο'τέm.

Υέsus αγόομε μοóngaa νγύ ηηην wó οmbé όγέε aguyənjəbəni

(Ma't 17.14-18; Məl 9.14-27)

37 Α κοηη καáyηηε, ná πáyíím πέsuu ο'kon, ki'túú κέ πωωd κίγίίμ agəəbun na Υέsus.

38 Μωωd nyummú κω α ki'túú κέεγ αγάág ηηηο, οηό: «Κελág, mbágoyósóglónéé: Τάά με μωόν, κembóg κέam!

39 Αλε na ombod wó ηηην wó όλεέ lé úmə'kumuúgumin, əbəé kaányam, wáamoofóga, κηηηη κέamoyóo. Αλε údiəbísígí kumuúlis, sú'téé agín wá'koman komoóyogelədanə.

40 Mbósóglónéé παα'kan pááη lé πήηηηηηηη ηηην wóow, pámafégéé pádeá'ke.»

41 Υέsus αγáféméé, οηό na πóλέ: «Πηηι οσηη wóoηe wó ποdeágaágéé ο'to na Τάán, ποe pabé a las! Κίəguunə lé νυέην na πηηι αγηηη agiig sú'téé naanég? Nkóodi lé mpoonó'tan κέmmú sú'téé naanég? Μέην áane na μωόν waaη.»

42 Əgín πónó píim agiig na μοóngaa α udi ó Υέsus, ηηην wááság komonyáηηη, ómámodəéd nwág α nsí, ómámofóged na toηη. Υέsus yeésáséden ηηην wó οmbé wóow, amóoηe μοóngaa, əmámusiəd agumuyúúlisi na se.

43 Ungim αγáyáágéé οmbog α ο'to, πəəgəəwúunəni wονó ná Τάán αλέε na toηη.

Υέsus əmí'kíni kusəə lé páamoyóon

(Ma't 17.22-23; Məl 9.30-32)

Wονó ná ungim αγέε agəəwúunəni na nkə κέ αγέε αγηηη, aáság kusəə οηό na παα'kan πéəη:

44 «Ληηáan koob nkə κέηηη κέ mbándabodéaneé néγωη. Κέηε lé: Πάλέε ki'kumin, με Μωόν ο μωωd, páyendeg.»

45 Κebán kímu' παα'kan páde'kéε agoob yisí yé eyéε α τωγέé τόod. Τάán αγέboyóségen yélé αγηηη lé pádenjóob yoom. Πρέédámmána κηηίηη Υέsus κebán na κebán.

Άηε αα αλεέ ο'κό'κόón

(Ma't 18.1-5; Məl 9.33-37)

46 Παα'kan páyéε asáηa agoleη áηe α ondáη wóóbəon αα amáábégen πωóγ ombog α ο'to!

⁴⁷Yésus yeéleñ nkə ké páyée əgəəñíəñə kə a ntém yəwəwəñ a kaade. Yiisiəd eyaa é moóngaa, əməmudəñígi a ebá yəəñ,

⁴⁸náa wəñ na pólé: «Nyó əsíiəd moóngaa wəñó nyóone kəñe' a niñ neám, meényóamwəd áa əmisiəd náan kəñe'. Nyó əmisiəd me kəñe', əsíiəd ten kəñe' nyó əyíim yé'tom. Kéle lé, nyó aleé iyəñjəg é las a kegaágade keáñan, nyóon aa amáábégen pəwəg ombəg a o'to.»

Nyó adeáboónwəyee, ale a ngim yaañan

(Məl 9.38-41)

⁴⁹Náa Séəñ əsíiəd twgéé, wəñ na nyólé: «Paabá, teádála mwəd nyummú kága aáñəñan məñun má mabé a niñ neáñ. Tema'kayémosáñəñéne lé teə'kó wəwəgə mwəd nyó aleé a ondəñ wəés.»

⁵⁰Yésus əyímuyúliisíni wəñ na nyólé: «Ndóo, pəwəyéməwəñəñéne lé, nyó adeáboónwəyee, nyóon ale a ngim yaañan.»

Pwəd pá a Səməlii péesáñəñe kusíəd Yésus

⁵¹Ná keñeñ ké Yésus kodéemən a nsí yéene agobag a mwən kéyee keándagaáye'tane, yeénóm w'tém, əsíiəd ngə agobag a Yolósalem.

⁵²Yeéyáñ ədəəmini pwəd agodom yuudi. Pwəd pəwəwəñ páyeeñ, pámeən alon a nigúu nímmú né a Səməlii lé ná pəsóboni wəñó ná nyólé əəndədíin yimií.

⁵³Náa, pwəd pá a nigúu néen pááság kosəñeñe kusíəd Yésus kəñe', lé wəñó ná aleé lé ageen a Yolósalem, ásan mbámbáñ, ade'télem a pólé.

⁵⁴Ná paa'kan pəəñ, pa Séəg pólé na Séəñ páyóób náan, páyéməwəñe pəñó: «Sédúk, waányóñen lé tíele yug égáseñ a mbálámwəñ, éman kubusíñini ə?»

⁵⁵Náa, nyólé aáság koboyágasene, əəbəə kobosásan.

⁵⁶Pááság kuyəəñ ngə yəwəwəñ, pámeən a nigúu néndəñ.

Tí úmédí yim, úyəəñ Yésus

(Ma't 8.19-22)

⁵⁷Ná páyee pándə a ngə, mwəd nyummú yeédeáne wəñ na Yésus: «Sédúk, kenə kiim ké waágeen, me ndəguyəəñ kə.»

⁵⁸Náa Yésus wəñ na nyólé: «Pəyeeñjém pígóodi pəbəñ pé pəageéməñan kə, pəsañ na aññany. Kəmwəd lé me Mwəñ o mwəd ntigóodi əgín wəwəwəñ kə ké nyíngigíi o'to ageele lé nyóoyig.»

⁵⁹Aáság kaágase ná səg wəndəñ aleé, wəñ na nyólé: «We, méen wíñjəəñ.» Nyóon əyímuyúliisíni wəñ na nyólé: «Sédúk ségəw, yañ kí'ti nyéen əni se waam.»

⁶⁰Náa Yésus wəñ na nyólé: «Ndóo, we tí peləñ píníəñəñ peləñ pəwəwəñ. Náa, we tod aləge Nelaame' né Táán.»

⁶¹Sóg nyummú ten aáság kusiaed tɔgée, ɔnó na Yésus: «Sédúk, me ndəguyəən. Náa kebán kímú', yaŋ ki'ti nyéen agaábég yoog yaam ε pɔɔd.»

⁶²Náa Yésus ɔnó na nyólé: «Leŋ lé, mɔɔd nyó ə́'kuguminií esóó Əgəəbəə pigólí, náa aléé əgii'kini kəəbú'kən ngim, nyóon ɔdeəgɔ nyóone lé yéele pigólí pé a Nelaame' né Táán.»

Ló'kas 10

O'tom wó Yésus ayé'ken na paa'kan péəŋ

(Ma't 9.37-38, 10.7-16; Mál 6.8-11; Ló'k 9.3-5)

¹A ngim yéey, Sédúk əyíyid a ondán ó paa'kan péəŋ, nto ε pɔɔd yimmú ə'tin ádáád na pówád [na pábaan], əməbudənígəni pábaan pábaan lé páyaŋ ageen a udi wəəŋ, a páleeg ngim, na a penɔ piim pé nyólenyóamɔéd yiígóodi lé yíig kɔ.

²Ayébodeáne ɔnó: «Pigólí pé nibug péle piíŋ a polém, náa pəgud kɔ pódéəgɔ piíŋ. Póśsəgɔlɔn mɔɔd o moom lé yíim ádom pɔɔd a nibug niəŋ agaáyen náan.

³Todáan, mbáboodóm wɔnó pɔɔn pá todóm a kegaágade ké pəŋəŋúug.

⁴Poándageen, podenjabónénáá na pebalé pé ongen, ɔmbó mɔɔné, na pabalábá a ambaan. Podesánáne kenəŋ əgiim púsoyidəni pɔɔd na ngə na ngə.

⁵A yoog yé póśɔd a yélé, yaŋáan osoyidi pɔɔd pá páleé kɔ pɔɔ'kó: “Uŋóon wéen a yoog yéene aá!”.

⁶Mɔɔd nyó aléé na uŋóon ama'keen a yoog yéey, uŋóon wáəŋan wáageen na nyólé. Náan fiéd, póyeeen na pisoyidi' peəŋan pé uŋóon.

⁷Ləndínəən kɔ a noáde' nóon. Nkə kiim ké páaboyé'ken, pónə, pəŋo lé ungim nyó aléé ageele pigólí ogóodi lé yóśsəsed ombɔg a péle. Pudi yíim púfioŋ lé pole a yoog yéene, pole a yé'kága, ndóo.

⁸«A páleeg ngim yé póśɔd kɔ náa pəmélí'tíníí lé púləndin, néan nkə kiim ké páaboyé'ken.

⁹Pabámbany pá páleé kɔ, póboyóomanə. Pódéane na ungim pɔɔ'kó: “Nelaame' né Táán neánde a eba yáəŋan ó!”.

¹⁰Náa, pumə'kiig a páleeg yimmú, pədibusiəd kɔ kəŋe', todáan a pedom, pódéane na ungim pɔɔ'kó:

¹¹“Taa, ummúndúŋ ó páleeg yaəŋan wó óyée wá'kaálába a ambaan yéəś áa wóone timəgídəə. Náa, kebán kímú' leŋáan pɔɔ'kó: Nelaame' né Táán niə'kiig”.»

(Ma't 11.21-24)

¹²«Ndabodéane lé: A wóś ó peyɔm, Táán adendéé kolaŋ konyéneen pɔɔd pá a Sodóom wɔnó ná aléé konyéneé pɔśg pá a páleeg yéey.

¹³Maan na we Kɔlaséeŋ! Maan na we Pedsáyída lé mangán má máyáyéleeé a pəŋi, máyáyéleene náan a Tíil na a Sedóŋ, ná pɔɔd pá a pabálɛg pɔɔb páyélee ɔndɛ kɔgɔɔg kala', páələndin kidí, pá máagase ɔlaa wóɔbɔn!

¹⁴Ééé, a wɔɔs ó pɛyɔm, Táán adendéé kolaŋ konyéneɛn pɔɔd pá a Tíil na Sedóŋ wɔnɔ ná aléé kobonyéneɛé pəŋi.

¹⁵A we Ka'pelenáyum, waafɛg lé páleeé kogobágedɛ sú'téé a mɔɛn á? Ndóo, páleeé kuguúsuli a piíd»

¹⁶Náa Yésus ɔnɔ kəmmú na paa'kan pəéŋ: «Nyó amáboyóób pəŋi, aménjoób mɛ. Nyó amáboodó pəŋi, amée'tó ten mɛ. Náa kéleeé lé nyó amée'tó mɛ, aádó ten nyó əyíim yé'tom.»

¹⁷Paa'kan pɔɔb ə'tin ádáád na pówád [na pábaan] pááság keɛn. Páyímbuúlíni na tɔnyóɔg síééd a ɔ'tém, pónɔ: «Paabá, ayéé tɛma'ko'pɔmɛd a niŋ neáŋ, ɔmbó məŋun má mabé máyɛbɛyóóbɛn.»

¹⁸Náa Yésus ɔnɔ na pólé: «Ééé, njéé agodé'tɛg wɔnɔ ná Sá'tan eyéé yiim égáɛg kɔgɔɔg a mbálámɔɛn wɔnɔ edáányé, íyiim ədáəŋ a nsí.

¹⁹Pólɛŋ lé njéboyé'ken toɛn tóonɛ lé pugí'tən ɔmbó nkud oo, ɔmbó mogóssó oo, yoom édeboyééle. Pole na toɛn ten tóonɛ lé pónyɔŋ ɔmbó məŋun má toɛn miim má máaboónɔyɛ pedá, yoom égoboyééle kɔbɛ fiéd.

²⁰Kɛbán kímú', podennyóga lé məŋun má mabé mále agoboyóoben, náa Pónyóga agá lé əngiŋ yááŋan yánde ə'tiidílé a mɔɛn.»

Yésus ayééle lé muyənjəg mólɛŋ Sɛ

(Ma't 11.25-27)

²¹Əgín a keɛŋ kégo kéeg, Uŋun wó Ufúlú'tú óyééle lé tɔnyóɔg túyáəg Yésus a ɔ'tém síééd, əbáə kɔɔyɔ nɛŋo a mɔɛn, ɔnɔ: «Pisoyidi' na we Paabá, Sédúk wo nsí na mɔɛn! Nkə ké oyóségen na pá páleeé afɛga lé pólé pále na nsiŋ, pááleŋ agaáyɛn pɔsɔg, oyáséneɛn na pá pəəgəəsiəd wɔnɔ muyənjəg. Ééé, Paabá, náan aa kíyígugəmmi lé wéle a kɔdée ɔ'tém koáŋ.

²²Mbáa ayényéé'ken muim a ɔmbɔg yáam. Mɔɔd ɔdeóɔg kɔ nyó aáleŋ áne aa aléé Mɔón ná kəsáneɛn əgín lé Mbáa nyólényóəsíŋ. Mɔɔd ɔdeóɔg ten kɔ nyó aáleŋ áne aa aléé Mbáa ná kəsáneɛn əgín lé Mɔón nyólényóəsíŋ na pá aányóŋɛn lé əbuúlɔodi áne aa aléé Sɛ.»

²³Yésus aáság kaágase agosɔyɔ na paa'kan pəéŋ ɔnɔ a pólé: «Kɔŋɛ' igə na pəŋi lé əngis yááŋan ále agodé'tɛg nkə ké poleé agodála!

²⁴A fólób, ndabodéane lé palɔɛgɛ' pɛbán pá Táán piíŋ na pu'kúm puíŋ pəényóŋɛn lé ná páádála nkə ké pəŋi poleé agodála négɔŋ, páde'káadála. Péényóŋɛn lé ná pá móób nkə ké pəŋi poleé agoob négɔŋ, páde'káagoob.»

Yésus yiisiəd nka'tɛn na mɔón ó Səməlii nyó yédeé ɔ'tém

(Ma't 22.34-40; Mál 12.28-31)

25Náa ɔndeh pɛcem nyummú ɛ́dǎ́m̄ini tɔ́gɛ́. A edóleg aa yíñíɛn na Yésus ɔnó ɛ́: «Kɛ́lág, nkə aa nyéleé ageele lé nyéen na ɔlaa ó peneɛ piim ɛ́?»

26Náa Yésus ɔnó na nyóle: «Kéle kidiídílé a kála'ta' ɛ pɛcem lé nkə? Wɛ́nyóamɔ́éd ɛ́, ole agobana kɔ lé nkə ɛ́?»

27Náa mɔ́ɔd ɔnó na nyóle: «Kéle kidiídílé kɔ lé: “Nyóɛn Sédúk Táán waah na ɔ'tém wááh ungim, na edáányé yááh yiim, na toen toáh tuim, na mafega' mááh miim. Nyóɛn ten sóg mɔ́ɔd wɔ́nó wɛ́nyóamɔ́éd”.»

28Yésus ɛ́yímuyúlísini ɔnó na nyóle: «Éé, waálen kinyuúlisini. Éele náan, wageen na ɔlaa ó peneɛ piim»

29Wɔ́nó ná ɔndeh pɛcem nyóon ayéé anyóɛn kaánɔna, yíñíɛn kóm̄mú ɔnó ɛ́: «Áne aa aleé sóg mɔ́ɔd waam ɛ́?»

30Náa Yésus ɛ́muúsiədin nka'tén yéene, ɔnó: «Mɔ́ɔd a nyóon ɛ́yím ádéemen a Yolósaleem ɛ́gusuu a Yəlí'ko. A ngé, piíbən pááság kodam pəmuúgumin, páamámoóbóg nkə kiim ké yíígóodi, páámamobáám ɛ́gín náane ɔ'tém úmmu', pááság kudi pəməmuudí ongam na kugu.

31«A ngim yɔ́ɔbɔn, ɔnjaagane' pɛfɔny nyummú aáság kudíin yiim asan a ngé ego yéey. Ná yéédála mɔ́ɔd nyóon, aáság kaágeɛɛ laálá, aásán.

32«Yoom ten náan ímu' a ngim yəəɛ, mɔ́ɔd nyó a palaa Ləfi aáság kiim ɛ́giig ten kɔ áay. Ná nyóle ten yéédála mɔ́ɔd nyóon, aáság kaágeɛɛ, aásán.

33Náa mɔ́ɔn ó Səməlíi nyummú ɛ́díin yiim ɛ́giig, aágaáyéenen wéəɛ ongen. Ná ɛ́yím ɛ́giig kɔ áay, yéédála wɔ́nó ná mɔ́ɔd nyóon aleé, maan mááság kumuúsiəd na nyóle.

34Aáság kusuu a nnyambelə' yəəɛ, amáyé'ténéé a eba yéəɛ, ɛ́suménén məgúd na malo' a pufəɛ puəɛ, aágóda na pabándáas. Aáság komonyáɛn, amámoyáág a nnyambelə' yəəɛ, améen na nyóle a yooɛ ɛ pəən. Kógóɔg aáság kolɛɛ kɛen ɛ́muugó'ton.

35«A koany kaáyene, aáság kolóne pisúg pə mɔ́ɔné pəbaan, amé'ken na mɔ́ɔd o noáde' nó pəən nóon, ɔnó na nyóle: “Ííi, tíin ólen kodé'teg mɔ́ɔd nyóone. Nkə kiim ké wə́díin oyósag kóm̄mú a mɔ́en a ngim yaam a nkó yəəɛ, ndəguyúlísini ɛ́gimbuúlini kóam.” »

36«Əguyibənən, Yésus yíñíɛn na ɔndeh pɛcem nyóon ɔnó ɛ́: “A pɔ́ɔd póob pádáád, oyaán áa yíílóodi lé, sóg mɔ́ɔd anyóon piíbən pəbáám ɛ́?” »

37Náa ɔndeh pɛcem nyóon ɔnó: «Sóg nyó yíisiəd maan na nyóle aa yíílóodi náan.» Yésus aáság kusə ɔnó na nyóle: «Tod, wɛ ten wéele náan aá.»

Yésus ayéén a nó pa Máá'ta' pólé ná Maléa

³⁸Yésus ale anéén a ngé ageen na paa'kan pééη, pááság keen alon a nigúu nímmú. Yésus nyólé aáság keen a nó ɔ'kéed nyummú kɔ niη lé Máá'ta'. Máá'ta' aáság kumuúsiəd kɔηε'.

³⁹Ɔ'kéed nyóon yiígóodi ten móηηί wəηη nyó ɔ'kéed niη lé Maléa. Móηηί wəηη nyóon aáság keen ələndin a ebá é Yésus, agoob ndəb yəηη.

⁴⁰Máá'ta' nyólé ayée agaábáam káane a ma'tom má yoog keele. Aáság kiim ná Yésus aleé, náa ɔnó na nyólé: «Sédúk, kémágodée we náan wɔnó ná móηηί waam yi'tíinií ma'tom miim menyóəsíη é? Émodeáne, yíim əgi'kóomin.»

⁴¹Náa Sédúk ɔnó na nyólé: «Máá'ta', Máá'ta' we! Ole agaábáam, waásósog a pebán piíη.

⁴²Kebán kemɔéd kélaη kéle kímu'. Ké aa kéene Maléa amásóηée, kéle yoom yé yádée agaáyen náan. Édeógɔ é mɔɔd komogáben ten.»

Ló'kas 11

Nkə ké Yésus ayá'kánáne na paa'kan pééη a noá na peésógólón

(Ma't 6.9-13)

¹Yésus ayée wɔs wúmmú a peésógólón kenɔ. Ná ayée aá'koman kɔsógɔlɔn, mɔón wəηη ogaa'kan nyummú aáság kusəə ɔnó na nyólé: «Sédúk, ébeyá'kánáne keele peésógólón wɔnó ná Séəη Ɔsɔgen pɔɔd ayá'kánáne paa'kan pééη.»

²Náa Yésus ɔnó na pólé: «Poónɔɔgɔsógɔlɔn, púsəə pɔɔ'kó: “Paabá, eele lé ungiim áleη áne aa oleé, Nelaame' neáη níim,

³Ébeyé'ken éné wɔs, moom mó kone mó moáse'tan na pəsi.

⁴Íbilisin a mabé mées lé pəsibáamɔéd ten teleé əgulisin ungiim nyó aleé agebeyéele pəsi kɔbé. Udiyibiidi lé tídeəη a peásósén”.»

Nka'tén ε mɔɔd nyó ayée ɔgɔ'tɔn a udiyooɔ ó sósóg wəηη, ɔ'tɔm

⁵Yésus əyí'kíni kusəə ɔnó na pólé: «Tísələəñ lé: Nyummú a ondáη wááηan ale na sósóg wəηη, áság keen amóóboan na ɔ'tém wó udúg, ɔnó na nyólé: “Sóg waam, éfáηé peléed ɔmbó pédáád

⁶lé sóg waam nyummú aá'kendónen, ale ageen ongen, ntigóodi yoom yé ndéé ogomoyé'ken lé áne.”

⁷Sósóg wəηη nyóon əmə'kiim əmuyúúlisini kógógɔ a yoog kusuu a kaade, ɔnó: “Odeyéndésan, mbé'kéəbuəg. Teá'kémmenən lé na me pɔón na meényóamɔéd. Nteógɔ ugii'kini kodéemen əgiim ogooyé'ken peléed.”

⁸A fólób, ndabodéane anéén lé ɔmbó ade'kéə anyóηen kodéemen a o'to wóone lé sósóg wəηη áa aleénɔ lé yíim amoyé'ken nkə ké aleé anyóηen, aadéemen a o'to wóone lé sóg wəηη nyóon ɔdeógɔ agodɔm kogɔ'tɔn a táán.»

Νυό ρόγωρρη, πάμογέ'κεν

(Ma't 7.7-11)

⁹«Ξέε, ndabodéane nyo'kó: Δοηόρρη, πάμογέ'κεν. Uunéon, πορρωρη. Κοδέδαan a udíyoog, πάβουύbuən.

¹⁰Κέλε lé, nyo ρόγωρρη, πάμογέ'κεν. Nyo θέγουuə, ρωρρωρη. Nyo ρόγωδεδ a udíyoog, πάμουύbuən.

¹¹We se a moón oyaán áa oleé ogeele lé moón waan ama'kogoyóρρη eyég, óomoyé'κεn agá u'kud é?

¹²Δμβό lé ama'komoyóρρη nebon, áamoyé'κεn agá egósóó?

¹³Κέμα'κεen náan lé pəni pá poleé lé pole pebé pé ρωd podeóγω agaá'ke keé'κεn yoom yé élee ebé na ρóρρη pááρρη, pepeη péség anéén na Se waanη nyo aleé a moen é? Nyólee ale ogolob lé adeágeé'κεn Uηun wó Ufulú'tú na pá páamoyóρρη ρ?»

Yésus ale u'kudin o Pélésəbul oóm

(Ma't 9.32-34, 12.22-30; Məl 3.22-27)

¹⁴Wóós wúmmú, Yésus ayée agoηeη uηun wó ρμβέ wó óyááne mood nyummú mummug. Ná uηun wó ρμβέ wóow wéélón, mood θéβéθ kosρω. Ρωd πρίγγε kugéγéθn.

¹⁵Náa, ρωóγ pámmú páββéθ kosρω ρόρρ: «Pélésəbul, nkúm ε məηun má mabé aa emoyé'κένένέé toen tood τό aleé agoηéηηη məηun má mabé na tólee.»

¹⁶Ρωóγ pámmú ten páyémodámen umbiη. Náan aa páyίmuηίθn ρόρρ na nyólee: «Ξele keále'kán ké kíβiíloodi lé Táán áa əyίm ágoodom.»

¹⁷Náa, nyólee yeéleηen mafega' má páyéε na mólee a ρ'tém. Náa ρóρ na ρólee: «Nigúu niim né ρωd páagaánρeε pedá ρólee na ρólee, néle nigúu né níəwu, toáde' toóbəon túəbumbug a ρogó ρó ρωóγ, a ρogó ρó ρωóγ.

¹⁸Wóρρ ná ρω'kó a toen τό Pélésəbul aa ndeé agoηéηηη məηun má mabé é, tuó áa nelaame' né Sá'tan nélee négeen yuudi ná Sá'tan ale agaánρeε pedá nyólenyóamóed é?

¹⁹Κέμα'κεen anéén náan lé a toen τό Pélésəbul aa ndeé agoηéηηη məηun má mabé, pááρρη ρωd oóo', a τό áne aa ρólee pálee agoηéηηη mólee é? A niie neóbəon néen, ρóóloodi ρóleeβáamóed anyóon lé pole na nsóó.

²⁰A fólób, a toen τό Táán áa me ndeé agoηéηηη məηun má mabé. Póleη anyóon lé Nelaame' né Táán nié'kiim əgiig ná poleé.

²¹Κεpeη ké mood o toen aleé na muduém muəη, náa əéləndin əgunuη noáde' nuəη, yoom yéθé ρμβό ímu' édéafabeled.

²²Κεβάν κίμου', σόγ νυό αλεέ na toen a komoyáayen əmə'kiim alon áság komoónyɔŋ, aamoóbɔɔɔ muduém muəŋ muim mó ayááagen o'to a móλέ, áság koman kaaba yiim yé éyέe agoob na nyóλέ.

²³Νυό ɔδεόɔ na me, ale nyó αλεέ agennɔeyε. Νυό ɔδεόɔ əgi'kóminií kodáanɛ, ale agofáme kofámeán.

Νά məŋun má mabé məəgiim mədi

(Ma't 12.43-45)

²⁴«Κενην ké uŋun wó ɔmbé wáálon a nkó ε mɔɔɔ, wəbəé kiim úyáyəə a pɛɔ pɛ pifələón, wəəguunə kenɔ ké wáageen ələndin. Óδεόŋen ná úsəə kɔ na wóλέwóamɔéd wɔnó: “Ndəguúlini a yoog yaam, kenɔ ké njέe.”

²⁵Νά wəəgimbuúlini, wóaboan yoog ελε iyó, pá móóla, páálen kusóboni.

²⁶Νά wέen anéen anyama məŋun méndéŋ má'táan na mábaan má məmí'kíni kɔyεb a komoyáayen nyóλέ, píimənən, pódɔsem a o'kɔɔ wóɔbɔn. A komananɛ, o'télem ó mɔɔɔ nyóon wəəgii'kini kɔyεb agaáyen wɔnó ná ayέe kala'.»

Κɔŋε' kó fólób

²⁷Yésus aaman kosɔyɔ náan a, ɔ'kéed nyummú kɔ áay a ki'túú aáság kudəəmini tɔgέé ɔnó na nyóλέ: «Κɔŋε' igə na ɔ'kéed nyó ayέgonyánɛn a kaade kəəŋ, amáyegoné'ke.»

²⁸Náa, nyóλέ əyímuyúlísini ɔnó: «Κɔŋε' agá na pá páλέé agoob tɔgέé tó Táan, páageεle nkə ké kéλέé kɔ!»

Πίŋiəŋ na Yésus lé yέεε ongán

(Ma't 12.38-42)

²⁹Wɔnó ná pi'túú pɛ pɔɔɔ pɛyέe əgiim əgəəyiilə, Yésus əbəé kosɔyɔ na pólé, ɔnó: «Pəŋi ɔseg wóone ó néɔɔŋ wó poyébénéé, puəŋiŋiəŋ lé nyέεε keále'kán. Ndóo, puidiəgiim ageen na keále'kán kéndéŋ ná késánen əgín kéεg ké kéyáyéléé na Seonáas.

³⁰Κέεε lé, yoom ímu' wɔnó nkə ké kéyásánéé na Seonáas kéyέe keále'kán a pɔɔɔ pá a Niníif, náan aa nkə ké kéλέé kaásan na me Mɔón o mɔɔɔ, kéλέé keen ten keále'kán a ɔseg wóone ó néɔɔŋ.

³¹A wɔs ó pɛyɔm, ɔ'kéed nyummú, nkúm yé a nigúu né kusuu eléé kodélem a udi wó ɔseg wóone ó néɔɔŋ. Eléé koboyé'ken nsóó lé yélé iyíim édéemən laála kógɔɔg a ə'kúu yé a nesom né nsí nímmú əgiim agoob tɔgέé tó nsij tó Salomóɔŋ Leŋáan lé nyó amáayen Salomóɔŋ ale áane!

³²A wɔs ó pɛyɔm, pɔɔɔ pá a Niníif páλέé kodélem a udi wó ɔseg wóone ó néɔɔŋ, páyéboyé'ken nsóó lé ná pólé páyóób nkə ké Seonáas ayébolɔégéne, pέégáse ɔlaa wóɔbɔn Leŋáan lé nyó amáayen Seonáas ale áane!»

Πódεóɔɔseg kisəə

(Ma't 5.15; Məl 4.21, 6.22-23; Lók 8.16)

33«Mwɔd ədiəguug eláam lé əsú'kin na kelongá, ndóo. Aageedeg agá yélé a mwɛn lé unɡim nyó wɔsɔd a yoog, áde'teganan.

34Niis néle eláam a nkó yaan. Náa, kenɛɛj ké əngis yááj aléə aɲɛ', nkó yaan ten ngim ele a kemoámoáj. Náa, kenɛɛj ké əngis yááj yándabányéé, nkó yaan ten ngim ele a mbin.

35Ásónggéé anéén a w'tém wááj a kaade agodála nga kisəə ké kéleé na we kédeəgo mbin.

36Nkó yaan ngim ema'keen lé ele a kemoámoáj, edien na mbin a eyaa é kenɔ yímmú, yaageen a kemoámoáj yélé ngim wɔnó a kenɛɛj ké eláam éléə agoleɲ konom.»

Yésus yiíséə lé Pafaleseyéɛɲ na palɛɲ pɛɛɛm pále na nsó

(Ma't 23.4,6-7,13,25-27,29-31,34-36)

37Ná Yésus ayéə aá'koman kosɔɔ, mwón ó Falɛseyéɛɲ nyummú aáság komoodónɔn lé pɛɛn anéene a noáde' nuəɲ. Pááság keɛn, əlɛndin agonéene.

38Mwón ó Falɛseyéɛɲ nyóon əyówúnəníí kéfɔlé ná yeédála lé Yésus ədóəɲəɲəɲ moom kone adeásógáá agaásɔgen wɔnó ná pisióg pɛɔbɔn pɛleé əgusəə.

39Náa Sédúk wɔnó na nyólé: «Pəɲi Pafaleseyéɛɲ, táláan wɔnó ná poleé taa: Pole agosoga piləɲ pɛájəɲ na pə'kúmbə' páájəɲ. Pále káane a táan púyúɲ púyúɲ, kɔwɔéd lé ntém yaanəɲ a kaade ele na mafega' má wiib síééd, na pɛbán pé pɛbé síééd.

40Piyəg wɔnó pəɲi! Adé Táan nyó ayééle nkə ké kéleé a táan áa ayééle ten nkə ké kéleé a kaade a?

41ɛ'kénaan agá nkə ké kéleé a piləɲ pɛájəɲ na pə'kúmbə' páájəɲ a kaade na mwɔsógasógá, áay moom moájəɲ muim móageɛn mufúɲiəɲ.

42«Maan na pəɲi Pafaleseyéɛɲ! Pole ageé'ken Táan keowád ké a muyəɲjəg mó moom wɔnó pisənduɲ, pondón ndíg na penyaá piim pé pɛleé agolog a malém máájəɲ Pu'kóodi kenɛɛɲ na pɛbán pé pɛleé sáád, podien na nnyóɲánán na Táan. Kɔwɔéd lé nkə ké puígóodi lé póele aa kéeg, poágeele ten pé'káane.

43«Maan na pəɲi Pafaleseyéɛɲ! Puəguunə kuləndəɲ əgín a mw'kwɔ má yuudi a puog pó pɛsógólón, poányóɲenɛla lé pəbuúsoyidəni na nnyáádé ngim a pɛdom.

44Maan na pəɲi! Pole wɔnó pəgəəni' pá pádeále'kananeé, náa páleé agodájəɲana kw a mwɛn pádealéɲéé!»

45Náa wɔndɛɲ pɛɛɛm úmmu' a pá páyéə kw wɔnó na Yésus əə: «Kɛlág, a nisəə neáj néɛn, pəsi aa woábɛedóga ten náan oóm!»

- ⁴⁶Yésus ayímuyúlísini onó na nyólé: «Maan na pə̃ni ten paleŋ pɛcem! Pole agobonan agá pɔsɔg pɛno pé penasáŋ lé pányáŋen, pə̃nibáamɔéd pudiəgə̃li'tini kodóbɛd konyáŋen pélé ɔmbó ɔɔŋ na enoónó.
- ⁴⁷Maan na pə̃ni! Pole amaaŋan pisig pé pə̃gə̃ni' pá palɔge' pɛbán pá Táán, kɔmɔéd lé pase'kóon pááŋan aa páyéboyóona.
- ⁴⁸Pole əguloodi aa nyóon lé pole unu' úmmu' na pólé a nkə ké páyééle lé pólé páagoóna palɔge' pɛbán pá Táán, pə̃ni poámaaŋan pə̃gə̃ni' póbɔn!
- ⁴⁹Kólé aa Táán yíísə́ a nsiŋ yə̃əŋ, onó: “Ndéé kiim mɔpódómɛn lé na palɔge' pɛbán, na pɔón pá ma'tom. Páléé koóna ngab yimmú, pə̃əyə'kəni pə̃mmú.”
- ⁵⁰Kólé aa maŋó má palɔge' pɛbán pá Táán pá páyóóna máléé kə̃əŋiənií na ɔseŋ wóone ó négɔŋ, Əgə̃əbə̃ə a pɔsɔg pá páyóóna əgín kɔ a nesəŋ né nsí.
- ⁵¹Ééə, ndabodéane lé, Əgə̃əbə̃ə a maŋó má Ábel, ageen əgiig a maŋó má Sa'kaléas nyó páyóón a kegaágade kéeg lé kibóŋ ké pɛfɔny áane, u'kóó ó Táán kaga, páléé kuŋiən mólé na ɔseŋ wóone ó négɔŋ.
- ⁵²Maan na pə̃ni paleŋ pɛcem! Puísiəd ilibə' yé yə̃əbuəŋ ngə̃ ɛ kolɛŋ, pə̃nibáamɔéd pɔsɔd kɔ, pɔdeá'kéne ten lé pá páléé anyóŋen kosɔd kɔ, pɔsɔd.»
- ⁵³Ná Yésus ayéə aá'kolon a noáde' nóon, paleŋ pɛcem na Pafaleseyéəŋ pə̃əbə̃ə koob ilúún na nyólé na toen, pə̃əmuŋiəŋə pə'késɔn piíŋ a éfolé é pɛbán ngim.
- ⁵⁴Páyéə agomodáman mbiŋ lé ná álone nɔgə́é nó nobé a unu' wə̃əŋ.

Ló'kas 12

Yésus ayáágáŋan pɔɔd mban

(Ma't 10.26-27)

- ¹A kenɛŋ kégo kéeg, éfolé é pɔɔd, pɔ'tósɛn wɔnó pɔ'tósɛn, páyíim əgə̃əyiilə kɔ áay, páagaányɛŋ a pɔgó. Náa Yésus əgə̃əbə̃ə kosɔɔ na paa'kan pə̃əŋ, onó: «Ké na o'to na o'to, póló'kɔd na kinudi' umbúb ké Pafaleseyéəŋ pógódíí. Áay lé tɔmɛm toóbɔn tóbaan tó páleané na tólé.
- ²Yiim yé éleé a pɛɔsəg éleé kolon táán. Yé éleé a nunib, páléé kolɛŋ.
- ³Kéle lé, nkə kiim ké poléé kosɔɔɔ a mbin a kaade, páléé koob kélé a táyááŋ. Nkə kiim ten ké poléé kodéaneé na mɔɔd a o'tóŋ a yoog kusuu a kaade, páléé kolɔge kélé a kebon a mɔen.
- ⁴Ndabodéane na pə̃ni pɔsɔsɔg páam nyɔ'kó: Pɔde'támmána pá páléé lé páagoon mɔɔd, náa pádeá'ke keele yéndéŋ na yéndéŋ a ngim yéey.
- ⁵Ndabodéane áne aa pugódíí lé pódamma: Tammánáan Táán nyó aleé lé a ngim yé aá'kogoyónéé, ale na toen tóone lé ágoódageɔe a yug yé egóon. Ééə, ndabodéane lé nyólé aa pugódíí lé pódamma.

⁶Podéogɔ agoleg mólundúún mó'táan a síisi ébaan á, ngóó? Táán óo', ale əguliogi niis ɔmbó əgín áa ímu' ə? Ndóo.

⁷Kelaŋanan anéén na pəŋi pá aálen ɔmbó na ɔmban ó tuyəən toáŋan a o'to ké. Podé'támmána anéén yoom na yoom. A əngis á Táán, pəŋi pomááyen mólundúún muim.

Nyó aléé kinjəəgidənií me, me ten ndéé kumuəgidən nyólé

(Ma't 10.32,33, 12.32; 10.19, 20)

⁸«Ndabodéane lé nyó aléé kinjəəgidənií a udi ó pɔɔd, ɔsɔɔɔ lé nyólé ale onɡaa'kan waam, me Mɔón o mɔɔd ndéé kodélem ten a udi ó məŋun má ma'tom má Táán əgusəə lé ale waam.

⁹Náa, nyó aléé ki'təmií a əngis á pɔɔd, me ndéé kumuú'təm ten nyólé a udi ó məŋun má ma'tom má Táán, nyɔ'kó ntemoólen.

¹⁰Nyó aléé kosɔɔɔ níiŋ né Mɔón o mɔɔd kɔbé, Táán aléé kumuúlisin kɔbé kóog. Kɔmɔéd lé nyó aléé kosɔɔɔ níiŋ né Uŋun wó Ufúlú'tú kɔbé, Táán adəndéé kumuúlisin kóog kɔbé.

¹¹Ná páléé keeneé na pəŋi a puog pó peśsəgólón lé pódélem a peɔɔm a udi ó padélem yuudi, ɔmbó lé ó palaame', podeyásáɡemáá nkə ké puəsəə kɔ, na tuə áa poáɡaánɔna

¹²lé a keeneɟ kégo kéeg, Uŋun wó Ufúlú'tú oléé koboyá'kanane tuə áa pɔsɔɔɔ.»

Kəbán ké tugúm tó a nsí yéene

¹³A pɔɔd pɔob pá pəyáyiilin, sɔg nyummú kɔ aásáɡ kodéemən na tɔɡéé, ɔnó na Yésus: «Kəlag, teáne na móŋŋi waam lé téabanən tugúm tó se wəəs əyíbidíín.»

¹⁴Yésus əyímuyúlísini ɔnó: «Mbóóó, áne aa əmí'tənígi lé nɔm pebán peáŋan, oó lé mɔyáaban moom moáŋan?»

¹⁵Aásáɡ kaáɡase ná unɡim aleé, náa ɔnó na pólé: «Pəŋi, póló'kɔd o! Poálen na kuunə kó tugúm kó mbod ngim kóog náan lé, óyeeen na tugúm ɔmbó tuə, adənjən tólé aa tóageele lé wéen na ɔlaa.»

Nka'tén ε mɔɔd o tugúm nyó adə'kéléé na nsin

¹⁶Yésus aásáɡ kubuúsiədin nka'tén yéene, ɔnó: «Mɔɔd o tugúm nyummú aa nyóon moom móyámodéélen kéfolé a malém máəŋ.

¹⁷Náa mɔɔd nyóon əgəəbəə kosónge, əgəəŋiən ɔnó: “Tuə áa mbándageeleé na moom móone é? Nteóɡɔ na kenɔ ké mbándagaáɡaneé mólé.”

¹⁸Náa ɔnó kɔ a ɔ'tém wəəŋ: “Táá nkə ké ndáageele aa kéene: Ndaaman kogada peságe' péam piim, ná nnoga péndəŋ pé péməááyen peəb, nyááɡan ngafón yaam ngim kɔ, na nkə kiim ké kéléé na me a malém.

¹⁹Νά ndəndin ανέέν a nsí, ndégəəsəə kə na meényóaməd nyó'kó: Náan ó! Τάά με aa nyóone na moom yóyɔɔ mó móagenyeelene peag wɔnó peag, ntesóg! Mmənjóóyig áη, mmanné ɔlaa áη, ndáane, ndáaηo áη.”

²⁰Alə agosɔyɔ kə náan a, Τάάν ɔnó na nyólé: “Kiyəg keməd! Udúg əgín ó naáne wóone, ɔlaa wááη óle ommanáan. Nkə kéene kiim ké waá'kaágonyanéé ανέέν óó', áne aa əndədíin ólɔbéé kone?” »

²¹Yésus aáság kuyibənen ɔnó: «Τaa, nkə ké kéléé kaáyéléé na ungim nyó aléé kaágonyanéé tugúm əgín a nyólényóaməd, ə'kúmi a əngis á Τάάν.»

Κεάδέε kaag o'to na Τάάν

(Ma't 6.25-33)

²²Náa Yésus ɔnó na paa'kan péəη: «Kólé aa ndábodéane nyó'kó: Podəndáη kaáságemela a noá na nkə ké poáne, ɔmbó lé na nkə ké puógəóniig.

²³Kéle lé, ɔlaa ómáayen moom mó kone, nkó yəəs emáayen pilóó.

²⁴Pódála na péηáηaa é. Pédéagóna, pémbáηa. Pí'kóodi peságe', pédiən na ndúη ageəngegan moom móɔɔn kə, kɔməd lé Τάάν alə agobooméne. Peηeη péséη ανέέν na pəηi pá pomáayen pesag é!

²⁵Áne úmmu' a ondáη wááηan aa aléé ogeele lé mədúg məəη máyáábeg a ɔlaa lé alə agaáságeema é?

²⁶Nga podéɔgɔ ανέέν na toen tó keele eyaa é yoom wɔnó yéey náan, a igə aa poágaáságeema a péndəη pé'káane ανέέν piim?

²⁷Tálaan pafeláwa' wɔnó ná páleé a kidun. Pédíəgud, pánnog pilóó. Náa ndábodéane lé ɔmbó əgín Salomóɔη na tugúm tuim tó yiígóodi, adə'kéə na kilóé ké kéédéé əgiig wɔnó feláwa' mmu'.

²⁸Mbén yé a kidun yé eleé lé négɔη ele kə, na koany ná páág a yug, Τάάν aáleη yélé náan əə, peηeη péséη ανέέν na pəηi é! Kəəli'tini' koáηan kúligi kudom éy!

²⁹Pəηi pudinjáyəbíí ανέέν. Pudinjáyəbíí əguunə peηeη piim nkə ké poáne, na nkə ké poáηo.

³⁰Pandəη Τάάν pá páleé a nsí yéene aa ánde pótɔm kuunə mólé. Náa, a pəηi, Se waəηan aáleη lé pole njaan na moom móom muim.

³¹Uunəən agá Nelaame' né Τάάν, nyólé aabosáayene pé'káane péndəη piim.

³²Podə'támmána yoom na yoom, pəηi póone pá poleé wɔnó ubid ó todóm. Podə'támmána lé kíígəmmi Se waəηan lé áboyé'ken Nelaame'.

Τεάgaan o'to wéəs a tugúm tó a məen

(Ma't 6.19-21)

³³«Póman kolega nkə kiim ké pugódíí, po'é'ken mɔɔné móom na mɔsógasógá. Poáyélele a pəɣibáamɔéd mulid mó módéamanéé. Púunə keen na tugúm a mɔen, tugúm tó tódéamanéé lé kógɔɔg piíbən pədíəgiig, nené né'tóɔ.

³⁴Kéle lé, kenɔ ké tugúm toánj tóleé, kɔ ten aa ɔ'tém wááj óléé.

Aádéé kaábon peneɣ piim

(Ma't 24.43-51)

³⁵«Púləndən peneɣ piim na piléə pəájən pé pigólí a nkó, moláam moájən muúgáən.

³⁶Póen wɔnɔ pɔɔd pá páleé agobónən keɣeɣ ké sédúg wɔɔɔn əgimbuúli a wɔn ó kodɔn wó améen a wólé, a kóone lé ná aádam ɔgɔdɔd udíyoog a niim əgiig niíj, pəmuúbuən.

³⁷Kɔɣe' na pəgudin pób nán pá sédúg wɔɔɔn aléé koboóboanéé əngis ongóm, páamoobon. A fólɔb, ndabodéane lé, sédúg wɔɔɔn nyólényáamɔéd aléé kəənfiig kiléé ké pigólí, ɔnɔ na pólé pələndin a tébele', nyóleé áboyáaben.

³⁸ɔmbó əmíim álon a ɔ'tém wó udúg óo, ɔmbó lé a ngim yéey oo, ama'koboóboan lé pále əngis ongóm agomoobon, kɔɣe' na pólé!

³⁹«Poálen lé mɔɔd o noáde' yeéleɣen a keɣeɣ igə piíbən pəəgiim əmuyífbənən, ɔdeɔgɔ ogoboyá'kene lé pábáɣa yoog yəəj.

⁴⁰Pəɣi ten, púləndin poágaábon peneɣ piim lé Mɔn o mɔɔd aléé kiim alon a keɣeɣ ké podéáfegéé lé ale ugiim.»

⁴¹Náa Píe ɔnɔ əə: «Sédúk, pəsibəəsíj áa uməbisiédin nka'tén yéey oóm, mɔɔd ungiim əé?»

⁴²Náa Sédúk ɔnɔ na nyóleé: «Áne anéén áa aleé u'kudin nyó páleé kaágéé o'to na nyóleé, nyó aleé ten na nsij? Taa, nyummú nyóone nyó sédúg wəəj əyímuúcúm noáde' nuəj lé áde'teg, aáméne pɔsóg pəgudin lé keɣeɣ ké konéene kímə'kiig, áaboyáaben.

⁴³Kɔɣe' na u'kudin nyóon nán nyó sédúg wəəj aléé komoóboanéé lé ale ageele pigólí piíj.

⁴⁴A fólɔb ndabodéane lé sédúg aléé kumudónigi lé ádáɣanane moom muəj muim.

⁴⁵Kɔmɔéd lé ama'keen u'kudin nyó aleé afega agá a ɔ'tém wəəj, ɔnɔ: "Sédúg waam aá'keen ayéen é!" Əbəə agá kɔɔ'kɔne pɔsóg pəgudin lé na pá panómɔed na pá pagéed, aáne moom, aájə polo' máság komoɣwájə.

⁴⁶Nyóon nán, sédúg wəəj aléé kiim alon wɔs wó ɔdeɔgɔ agaábóhéé, na a keɣeɣ ké adéagaáleɣeé. Aléé komoyé'ken ntób yé amámoyááyen, yoom ímu' wɔnɔ yé Táan aléé kéé'kenéé na pá pádeáɣeneé o'to na nyóleé.

47 «U'kudin nyó adeáboηeneeé, adiele nkə ké sódúg wəηη aléé anyóηen, kəwəd lé ale ondeηáán nenyóηen né sódúg wəηη, páléé komoónaden a nsun kəηe' kəηe'.

48 Kəwəd lé sóg nyó ade'kóleηeneé nkə ké sódúg aléé anyóηen, əmbó amééle nkə ké kíəguunə ten lé pámoónaden a nsun, yəηη áa mbáámanan eléé keen ndi'ti. Kéle lé, na nyó páyé'ken kéfólé, páléé ten kumuηíəη kéfólé. Na nyó páléé kucumií moom muíη, páléé ten kumuηíəη kuíη agaáyen náan.

Yésus əyíim agaag esaa

49 «Yug aa mbíim na yélé a nsí D'tém wáam óle əgín lé ná émée yá'kəóyúug!

50 Nkóodi lé nsíəd əwəgen. D'tém wáam ungim óle əgín kə əgeen əgiig a wós ogo wó kéléé kaáyélé!

(Ma't 10.34-36)

51 «Poafeg lé kiwiiyi' aa mbíim na kélé a nsí é? Ndóo, ndabodéane lé esaa aa mbíim agaag.

52 Əgəbáə négəη kéageen lé, pəəd pále a yoog yəwəwəη nto é'táan, páasaaleg lé pəwóg pá nto édáád páanəye pá nto ébaan, pá nto ébaan páanəye pá nto édáád.

53 Se a məwón aléé kəwəye məwón wəηη, məwón áanəye se. Nηí a məwón eléé kəwəye məwón nyó ə'kéed, məwón nyó ə'kéed áanəye ηηí; əmbó ten ηηíin áanəye o'kán ó məwón, o'kán ó məwón áanəye ηηíin»

Nkə aa pəlé'kán píəbiiloodi

(Ma't 16.2-3)

54 Yésus əyí'kíni kodéane na ki'túú ké pəəd kéeg əwó: «Pəηi pəleane lé ná poádála lé mbáláməen ele túgúgúgú, yəé'kiiligəη a noá nó ánde wós wáageen ageémeηan, pə'kó: “Naáne yéene, aana noó.” Áande ten kéagaáyéle náan.

55 Ná poádála ten lé kefefem kímiim kédeemen a noá nó kusuu, pə'kó: “Naáne yéene, yoóy yáageen kə.” Kéyeen əgín ten náan.

56 Moóηená pusú wəwó pəηi! Pəle əgoləη kaanen pəlé'kán pé péleé a nsí na a mbáláməen. Tué áa pəwəwə əgoləηé anéən kaanen nkə ké kéléé agaásan a pəneη péene pé tigódíí é?»

Yəηáan ədénigəni pəbán pəáηan ná keηη ké pəyəw kídínjiig

(Ma't 5.25-26)

57 «A igə aa pəwəwəwə pəηibáaməd a nkə ké pugódíí lé póle, ké kéléé sáád?

58 Oma'keen a kebán na məəd náa poándageeneé lé pəen adélem a pəyəw, uunə lé puósóbini na nyólé ná pugéligi a ngé. Náan fiéd, aageen na we a nó onjəw pəyəw, ná onjəw pəyəw əguúgumin, əgoyé'ken na pasónjaa lé péen əgoyáag a yoog ye njaan.

⁵⁹A fólób ndagodéane lé odendéé kolon a yoog ye njaan yéey ná odémman kaáleba uñín wááñ ungiim. Ǿmbó síisi edendéé kolob.»

Ló'kas 13

Kase ɔlaa, náan fiéd ole kelón

¹Ǿgín a keney kégo kéeg, pɔɔd pémú pááság kiim adéane na Yésus wɔnó ná a keney ké pibíəni' pé Kaliləə péyéeg ageé'ken pefony pɔbɔn na Táan, Peláad aáság keele lé páboyóona.

²Yésus aáság kubuyúlisini ɔnó na pólé: «Pole agofeg lé páyóona pibíəni' pé Kaliləə péeb lé pólé páyéeg peele mabé agaáyen pɔñpáse pɔbɔn péndéñ á?

³Ndabodéane lé ndóo. Náa, pəñi po'kasene ɔlaa wááñan, puəwu ten náan yoom ímu' wɔnó pólé.

⁴Nto ten puuni' na édáád yé noáde' nó nogóón nó a Silowəə nuídéəñəñən, noáság koboyóona, poafeg lé páyéeg na nsóo agaáyen pɔsóg piim pá a Yolósalema?

⁵Ndabodéane lé ndóo. Náa, pəñi po'kasene ɔlaa wááñan, puəwu ten náan yoom ímu' wɔnó pólé.»

Yésus yiisíəd nka'tén na wɛn wó údi'kéəguúmií

⁶Yésus aáság kubuúsiədín nka'tén yéene, ɔnó: «Mɔɔd anyóon ayéeg na wɛn wéəñ a pólém. Aáság kiim lé ágésa, amboan yoom.

⁷Náa ɔnó na mɔɔd nyó ayéeg osóboni pólém puəñ: “Táá, peag a péene pédáád wɔnó ná ndéə əgiiməñ lé nkésa amben, nteboan yoom. Sóm wólé, ódeyébənien kenɔ iyó.”

⁸Náa, u'kudin nyóon aáság kumuyúlisini ɔnó na nyólé: “Sédúk, ímuudí kémmú waag wóone, ndəədímə nyégingilidi nidíñ, ná nyáágan nsí e kilí'kii kə.

⁹Ama'keele wəəguum a waag wó wəəgiim. Údiúmin áay, úusəə lé pɔdəəñi'.»

A wɔs ó kisúgi' wúmmú, Yésus ayóóme ɔ'kéed nyó ayéeg na keném

¹⁰A wɔs wúmmú ó kisúgi' ké Yúden, Yésus ayéeg agaa'kanane pɔɔd a yoog e pɔsógólón.

¹¹Ǿ'kéed nyummú ayéeg kə nyó uñun wó ɔmbé óyéeg na nyólé. Uñun wóow óyéemoyé'ken keném ké kíyímuyúúd, adeá'ke kaábənən. Ayéeg aá'keele na kobany kóog, peag puuni' na pédáád.

¹²Ná Yésus yeédála ɔ'kéed nyóon, aáság komodóñɔn, náa ɔnó na nyólé: «Éya, mbágodáále aá, keném keáñ keáman.»

¹³Aáság komoyábegen ɔmbɔg, ɔ'kéed tén, əbábə kéé'ken nugəñ na Táan.

14Nkúm ε yoog ε peósóglón yéey eyóób ilúún na nkə kέeg ké Yésus ayééle wós ó kisúgi', εbέbέ kosoyo na ki'túú ké pood ké keyéε ko áay, onó: «Tele na mэдúg má'táan na úmmu' má tigodíí lé tígud a mólé A wós móom aa púimanií ná páboyóomanε a mabámbany mááhan, adénjan a wós ó kisúgi'.»

15Sédúk ayímuyúlísini onó: «Pəhi, pole moónená pusú! Wós ó kisúgi', adé ánde puógondin káwo' yaanhan, ombó lé já'káas yaanhan ageen na yélé a məní lé áho aa?

16Náa, o'kéed nyóone o'? Ntóon yé a yoog ε pood ye Ábelaam yéene yé Sá'tan yεgóda aándeé peag puuni' na pédáád, kédeógw kəhe' lé pémuyóndin a keáh kéεg wós ó kisúgi' ə?»

17Niúlisi niəh néen néyé'ken pabenen péəh piim o'to kono. Náa, ki'túú ké pood kiim ké keyéε ko áay, keyéε agonyógela na ndam ε pebán yéey ngim yé ayée ageelane.

Nka'tén ye nsám ε mo'táade na ε toan tó kunudi umbúb

(Ma't 13.31-33; Məl 4.30-32)

18Náa Yésus onó: «Nelaame' né Táán neánwáhanan nkə áh? Na igə aa ndéε ogofeg nélé áh?

19Taa, néle náane wónó nsám ε mo'táade yé moad nyummú ayéen agon a polém puəh. Yεlóg, yaáyama, emáán kiεd, pesag pímiim awáaga ahhany ko a ntab yəəh.»

20Yésus ayéen na togéε yuudi onó: «Na nkə ten kimmú kéyaán aa nfegeé Nelaame' né Táán áh?

21Néle náane wónó mayaa má toan tó kunudi umbúb má o'kéed aléε agodəb na éfolé yé umbúb óság kobágan.»

Udiyooq óle ommóómóse

22A niεn né Yésus ayée ageen a Yolósalem, yeésánan a pabaléεg na ə'kúu yá əndi'ti. Ayée ageen əgiim yáa'kanane pood.

(Ma't 7.13-14)

23Náa moad nyummú əmuyəh onó: «Sédúk ngóó, əgín ngab ε pood soəh súb áa eléε kəyεé á?» Yésus ayúlisi onó:

24«Ágnégeán ageεε lé pood yé a udiyooq wó óléε ommóómóse lé fóləb áa ndéε əgusə. Piín páléε kuunə kosəd, pádeá'ke.

(Ma't 25.10-12)

25«Əlígi moad o noáde' aá'kodéεmen, ə'kubuəg yoog, aá'kofany, ná pəhi pá poléε koləbeé a táán púbéə kogə'tən umbuús, poámodəhəhə, poə'kó: "Sédúg, Sédúg we! Íbibuən!" Aléε kubuyúlisini onó na pəhi: "Nteboólehen ó! Pəhi pəob ntelehen óləó áa puəgiim."

(Ma't 7.22-23)

26«Νά pəɲi pómódεáne pɔɔ'kó na nyólé: “Adé teénééne, teájó polo' na we a! Adé Oyá'kánáne pɔɔd a pedom piés é!”

27Νά nyólé yíi'kini kobodéane ɔnó na pəɲi: “Nteleɲen páyaán áa poléé ó! Ésuídíen káag laálá na me, pəɲi pá poágεelane kɔbé.”

(Ma't 8.11, 12)

28«Νά poádála Ábelaam, na Ésag, na Yá'kɔb, na palɔεε' pebán pá Táán piim a Nelaame' né Táán, pəɲi padoán a táán, poléé keen kógɔɔg əgín mandεε na mandεε, əgín pegeg kaágáma.

29Pɔɔd páléé kiim pádéeman lé na pɔsóg pá a noá nó ánde wɔs wəəgiim ódéemen, na pá a noá nó ánde wáageen ageémɛɲan, na pɔsóg ten pá kobag na pá kusuu, əgiimən a kesεen ké a Nelaame' né Táán.

(Ma't 19.30, 20.16; Mál 10.31)

30«Νάan, pəmmú pá páléé néɔɔɲ ngim, páléé kosan yuudi, pəmmú ten pá páléé néɔɔɲ yuudi páléé kuúlini ngim.»

Yésus ale sásaad na kugu

31A keɲɛɲ kégo kéεg, Pafalesεyέεɲ pəmmú pááság kiim pááyε'tene, náa pónó na Yésus: «Téémɛn, wéen keɔ kéndéɲ, Elóod ale anyóɲɛn kogoyóon.»

32Aáság kubuyúlisini ɔnó na pólé: «Todáan adéane na keyeéɲjém kéεg pɔɔ'kó: Taa, na naáné, na na koany, nde agoɲéɲɲaɲ məɲun má mabé, ndáagoómáne mabámbany, ná a mədúg mádáád, nyóon anéén o'to a pigólí péam.

33Kebán kímú', nkóodi lé nyéen yuudi na me ngé naáné, na na koany na a wɔs wó wəəyóen lé kídíəguunə lé pón ɔndεεε' pebán o Táán keɔ kéndéɲ ná késánen əgín lé a Yolósalem.

Yésus ayáλέléé a kidíídí ké Yolósalem

(Ma't 23.37-39)

34«Θέəy Yolósalem! Yolósalem, éəy na we nyó oléé agoóna palɔεε' pebán pá Táán, pɔɔd pá Táán aléé agodóman, waábodóan na a'táán lé pégu'kən. Njúúne lé nyágɔɲyεden pɔɔn pááɲ a eba yáam peɲɛɲ wɔnó peɲɛɲ, wɔnó ná ánde nseε yəəgəgúlig pɔɔn a nfaáan yəəɲ. Náa pəɲi podε'káagɛɲyaá'kene!

35Táán aléé kobodóen u'kóó wááɲan. Náa ndábodéane lé Θgəbáə néɔɔɲ, podεáε'tála kəmmú, sú'téé ná poléé kusəlíí pɔɔ'kó: Táán ágoyéεε kɔɲε', we nyó aléé əgiim a niɲ né Sédúk!»

Ló'kas 14

Yésus ayóómε ombámbany wɔs ó kisúgi' ké Yúden

¹A wɔ́s wúmmú ó kisúgi' ké Yúden, Yésus ayéén anéene a nó nkúm ε Pafaleseyéeyi yimmú. Pɔɔd pá páyéε kɔ, páyéε amóóε'te kɔɛ' kɔɛ'.

²Náan aa mɔɔd nyummú yeedélemeden kɔ áay a udi wáéɛ. Mɔɔd ogo nyóon yiíleɛin.

³Yésus aáság kusiaɔd tɔgée, náa ɔnó na palɛɛ pɛcem, na Pafaleseyéeyi: «A pɛcem piés, tele filí lé teóme ombámbany wɔ́s ó kisúgi' é?»

⁴Pááság komoyáámen, ɔmbó εgín pɛβεε. Yésus aáság kodóbed ombámbany nyóon, amá moyóóme, ɔnó na nyólé, yéen.

⁵Náa aáboyágasene, ɔnó: «Oyaán úmmu' aa a onɔ́n wááɛɛn aléε ogeen lé ale na mɔ́n wəəɛ, ɔmbó lé na káwo' yəəɛ náa yəəðəəɛ a nié ɔ́lɔɔb lé adeálóne ɔmbó kíen a wɔ́s ó kisúgi' é?»

⁶Páde'káagaá'ke kumuyúlisini kebán na kebán.

O'kɔɔ óyaán áa aádéε kiyyid

⁷Yésus yeedála wɔ́nó ná pəəɛn pá a keseen páyéε agobɔɔɔɔɔɔɔ mɔ́kɔɔ má yuudi εguləndin. Əyíbusiáɔ́din nka'tén yéene, ɔnó:

⁸«Páma'kogodóɔɔɔn a keseen, odenjéén ələndin a o'kɔɔ ó yuudi lé ama'keεε pɔ́dɔ́ɔɔɔn kɔ a wɔ́n wóow, mɔɔd nyó amá moyááyen we

⁹ná mɔɔd nyó amáboodóɔɔɔn pəɛɛi piim lé na we na nyólé, ədínjiim agodéane lé ódéeɛmen, wé'ken sóg nyóon o'kɔɔ. Kenɛɛ kéeɛ wadéeɛmen na kaan kuim ageen ələndin a o'kɔɔ wó a ngim.

¹⁰Ndóo, páma'kogodóɔɔɔn a keseen, tod ələndin a o'kɔɔ wó a ngim, ageεε lé, ná mɔɔd nyó amágoodóɔɔɔn əgiiim əgiig, ágoodóɔɔɔn, ɔnó: “Sóg waam, méen ələndin káane a o'kɔɔ ólan” Náan, wageen na nugəɛm a udi ó pɔ́sóg piim pá páanéene na we.

¹¹Kéεε lé, nyó aléε kaábágedεé, páléε kumuúsuuli. Náa nyó aléε kə́sulií nkó a nsí, páléε komobágedεε.»

Tóɔ́nɔ mɔ́sógasógá a keseen kéán

¹²Aáság kodéane ten na mɔɔd nyó ayémoodóɔɔɔn, ɔnó: «Wɔ́nɔɔɔɔɔɔɔɔ pɔɔd agonéene, ɔmbó na wɔ́s, ɔmbó na niób, ode'tóɔ́nɔ pɔ́sósóg pááɛ, ɔmbó lé pomóɔɔɔɔ́ pááɛ, ɔmbó yoog yaan ε pɔɔd, ɔmbó pɔ́sóg pá tugúm lé, pólé ten páagodóɔɔɔn agonéene na koany. Áay, wɔ́'kɔɔɛ pɛsáábón a nkə ké omáboyé'ken.

¹³Ndóo, waándageεε wɔ́n, tóɔ́nɔ mɔ́sógasógá, pɛɛɔd, pɔɔd pá pɛnéɛm, powongwóg.

¹⁴Náan wageen kɔŋe' lé pólé p'ókóodi yoom íguguyúlisini. Táán aléé kuguyúlisini ná pá páyée sáád páléé koóndegan.»

Nka'tén ε mɔsógasógá mó p'éédóŋɔn a o'kɔɔ ó pɔsóg pá páyée pɔdóŋɔnóŋ
(Ma't 22.1-10)

¹⁵Ná mɔɔd nyummú nyó ayée a ondánŋ ó pɔɔd pá p'éédóŋɔn kɔ a wɔón wóow ayóób tɔgée tóod, yííséé ɔnó na Yésus: «Kɔŋe' na nyó aléé kusiaðií ngab a keseen ké a Nelaame' né Táán!»

¹⁶Yésus ayímusiédin nka'tén yéene, ɔnó: «Mɔɔd aa nyóon ayééláne kea ké keseen, ɔdóŋɔnɔ pɔɔd piínŋ a kélé.

¹⁷Ná keney ké konéene kíyíg, aáság kodom u'kudin wəəŋ lé yéen adéane na pɔɔd pá yeédóŋɔnɔ a wɔón, píiməŋ, moom muim moánde musóbínién.

¹⁸«P'ééb'éé kaásáŋenane pólé piim lé nyóone ɔnó: “Nyooŋénéne pólém əgín a mədúg móone, kíəguunə lé nyéen adála pólé, ségɔɔ yécéneŋ.”

¹⁹Nyummú ɔnó: “Me njeéw'één pa'káwo' pá kobása pábaan pábaan náan annam á'taan. Kíəginjuunə lé nyéen afeɔg kugud na pólé, ségɔɔ yécéneŋ.”

²⁰Nyummú ten yííséé ɔnó: “Me, nsiədín ɔ'kéed əgín a mədúg móone, nteégɔ ugiim.”

²¹«U'kudin nyóon aáság kuúluni ageen adéane na sédúg wəəŋ nkə kiim ké p'eyímuyúlisíni. Mɔɔd o noáde' aáság koob ilúún, náa ɔnó na u'kudin wəəŋ: “Əbísígí keen a pedom pé a pálég, na a angag á pungé, wíim úsiəd lé na mɔsógasógá, na pegɔd, na pɔɔd pá woog, na pá peném.”

²²U'kudin aáság keen, əmímbuúlíni, náa ɔnó na sédúg wəəŋ: “Sédúg, mbá'keen əsug, mbééle nkə ké wəésəə, náa mɔ'kɔɔ məlīgi.”

²³Náa sédúg ɔnó na nyólé: “Tod a pungé pó kidun, úyənŋəŋ malém, ógóda pɔɔd lé píiməŋ, noáde' nóam núyáəg.”

²⁴Ndabodéane lé, ɔmbó úmmu' a pá páyée pɔdóŋɔnóŋ, adeágoó'ten moom mó kone móam!»

Agɛɛɛ lé wéen a ondánŋ ó paa'kan pá Yésus

²⁵Yésus ayée ageen, kí'túú ké pɔɔd kíəmuyəəŋ a ngim súuu. Náa aágaágase, ɔnó na pólé:

²⁶«Nyó ɔnó nyólé aageen ongaá'kan waam ogóodi lé yénnyóŋen agosan wɔnó ná aányóŋen se, na ŋŋí, na o'kán, na pɔón, na pomóŋŋí pá pagéed na pá panómɛed. Ogóodi lé yénnyóŋen agosan wɔnó ná aágaányóŋen nyólényóamɔéd. Náan fiéd ɔdeégɔ ogeen ongaá'kan waam.

²⁷Nyó ədiəlúliníí ɔmbásá wəəŋ əgiim yínŋəŋ, nyóon ɔdeégɔ ogeen ongaá'kan waam.

²⁸«Tísəə lé we nyummú waanyóŋen kowáag noáde' nó lóŋ a mɔen, nkə aa waáyaŋ ageele? Adé waayaŋ ələndin a nsí, ósónge yiim yé yəəguyúunən, ódála nga mɔɔné mááŋ məəguyígin ageele lé óman ongwáag wóow a?

²⁹Náan fiéd óo', umə'kəəbáə, unjibəŋən, ungim nyó aágoodála, adé aagoóŋɔɔ

³⁰ɔnɔ: «Táá mɔɔd nyóone é, əyá'túmíí ongwáag wá'komoyag!»

³¹«Tísəə ten lé nkúm eyaán áa eléé eggele lé yaándageen anɔeyə pedá na nkúm yimmú, yenjaŋ áa ləndin agaásónge nga na tósen yəəŋ ε pɔɔd yówád ale ogo'pɛm pedá na sóg nyó'káag nyó ogódíí tósen ε pɔɔd ní'tin.

³²Ama'kodála lé nyólé ɔdeóŋ ogo'pɛm, aadómen nkúm yé'káag pɔɔd ná iligi laálá lé pɛen amodéane, póle pááyóóbanan, péele uŋóŋ.

³³«Taa, náan aa kéleé keeneé ten a pəŋi. Mɔɔd əfégidini o'to na nkə kiim ké ogódíí, ɔdeóŋ ogeen ongaá'kan waam.

Yésus yiisíəd nka'tén na məbəlí má má'kosoleé

(Ma't 5.13; Məl 9.50)

³⁴«Ééé, məbəlí mále yoom élaŋ. Náa, keŋeŋ ké má'kosoleé, ngə igi'kini keele lé mósob kəmmú yindigi.

³⁵Məndigi ten maŋe', fiéd na pigólí ɔmbó əgín a nsí, ɔmbó séeb a kili'kii; mánde agá lé pádo kodoán a táán. Taa, we nyó oleé na ntóŋ egoob, óyoob!»

Ló'kas 15

Yésus yiisíəd nka'tén na nodóm nó nuíním

¹Pagómmanə' mag na pɛelanə' mabé páyéə pɛenan póle piim ná Yésus aleé, ageen agoob tɔgée tuéŋ.

²Náa Pafaleseyéəŋ na paləŋ pɛɛm pəəgəəbáə kumuélúluu, pónɔ: «Táá mɔɔd nyóone taa! Ale əgusiəd pɛelanə' mabé kəŋe', aánéene ondán na póle!»

³Yésus əyíbusiədín nka'tén yéene, ɔnɔ:

⁴«Tísəə lé nyummú a ondán wááŋan ogóodi todóm ə'tin á'táan, náa númu' nuéním. Aageele tué? Adeáyaŋ kudi əmédí tóone tó ə'tin əní' na puuni' na túni' a ɔde, agoyag keen əguunə nó nuéním, sú'téə əgín ɔ'kɔɔŋ ɔ?

⁵Ná wɔóŋɔŋ o', adé wəgiim wélúu a keɔsed na tɔnyóŋ tuim,

⁶wíim əgiig na nóle a noáde', ónyama piim pá páleé ndúmi' na we, wɔ'kó na póle píimən, pányóga na we lé nodóm noáŋ nó nuíním, waá'keen ɔŋɔŋ ɔ!

⁷A fólób ndabodéane lé náan ten yoom ímu' aa kéleé keeneé a mɔen, keŋeŋ ké ongeele' kɔbé úmmu' aágase ɔlaa. Tɔnyóŋ tóleé keen kɔ kelaŋanan agaáyen tó

tólee a pɔɔd ɛ'tin ɛni' na puuni' na pɔni' pá pálee sáád, kídíəgunəé lé págase ɔlaa.»

Yésus yiisíəd nka'tén na mɔɔné má míiním

⁸«Tísəə ɔmbó lé ɔ'kéed anyóon aleé na mɔɔné mǎə, pisúg pɛwád, náa kímú' kíiním. Tué áa aágeele? Adé əguug pi'tíə' piə, ná əsiəd kiesé', yóola yooɡ yəəh na a ɛ'kid ké, əguunə kisúg kéeg kímú' ké kíiním sú'téə ɔ'kɔɔh ɔ?»

⁹Ná ɔɔgɔɔh, aanyama pɔsɔsɔg pǎəh na unɡim nyó aleé ndúmi' na nyólé, ɔnɔ: “Mánaan, pónyóga na me lé mbóɔh mɔɔné máam má míiním.”

¹⁰Ndabodéane na pəhi lé, náan ten aa ánde məhun má ma'tom má Táán máanyóga, kenəh kiim ké ɔngɛele' kɔbə úmmu' aágase ɔlaa wǎəh.»

Nka'tén ɛ se a pɔɔn, na pɔɔn pǎəh pábaan

¹¹Yésus ayéén na tɔgée yuudi, ɔnɔ: «Mɔɔd nyummú aa anyóon ayée na pɔɔn pǎəh pá panómɛed pábaan.

¹²Wɔs wúmmú anéén, kiyi keáság keen aboan se wɔɔɔn, náa keónó na nyólé: “Paabá, ɛnyéé'ken yaam ngab ɛ tugúm toáh.” Se aáság koboyáaban nkə ké ayée na kélé, ɛné mɔɔn na yəəh áa ngab.

¹³Mayaa má mədúg a ngim yéey, kiyi kéeg keáság kolega muəh áa moom, aányáəh mɔɔné, améén ɔsaa a nigúu né a laálá. Kógóɔg, aáság kaádégɛd ɔlaa kone na mɔɔné mǎə, aáman koyósag.

¹⁴Ná ayée aá'koman koyósag mɔɔné, məyi mááság kudəəh a nigúu néen, aánde a osog, yoom na yoom ɔdeóh kémmú.

¹⁵Aáság keen əsiəd pigólí a nó mɔɔd nyummú kɔ a nigúu néen. Mɔɔd əyímusiəd a kinuəh ké pɔhɔnɛá puəh.

¹⁶Ayée anyóhən əgín lé, ɔmbó moom mó pɔhɔnɛá póyée əgəne, nyólé yéəguminin kaade na mólé, pádemoyá'kéne.

¹⁷Əbǎə anéén kǎəlǎ'kəni ɔlaa wǎəh, ɔnɔ: “Pəgudin pá se waam pále kága na moom mó kone ilubənən, me ndəgiim əgu njaan káane!

¹⁸Ndóo, ndəguúlini a nó paabá, ndamodéane nyɔ'kó: Paabá, njééle kɔbə a əngis á Táán, na a əngis yááh.

¹⁹Ntiligi kémmú nyóone lé pǎ'tóhɔn pónó mɔɔn waəh. Ísiəd agá négɔh wɔnɔ u'kudin waəh.”

²⁰Ná ayée aá'kaásóngə náan, aáság kodéemən əguúlini a nó se. Əgín ná se ayémoodála əgiiim kága laálá, maan mááság kumuúsiəd na mɔɔn. Aáság kodéemən aɡeən amoobəh a ngé na ɔ'téd, aádam əmuésú'kənən, wɔnɔ áne agá mɔɔn koneán na unu'.

21 Náa mwón wón na nyólé: “Paabá, njééle kwé a engis á Táán na a engis yááh. Ntiligi kámmú nyóone lé píi’kini ke’tónon lé mwón waan, ndóo.”

22 Náa, ale anéén agoswɔw kɔ náan a, se aáság kodónon pəgudin pəéñ, wón na pólé, pə́bisig kumuyímin na kiléé, pəsiəd əgín ké keádéé agaáyen piim, píim na kélé, pə́nfigi mwón. Pə́muyímin ten na langa, pámoýáág a ombɔg, páyemoyé’ken ten palábá, éñfig.

23 Pə́muúguminin ten keyón kiéñ ké káwo’ ké kesesáán kéeg, pónon, pánam, pɔɔd páne, páanyóga

24 Lé, mwón wəñ nyóon yígú, náa ə́’kii’kini kiim yóndegeé. Yíiním, náa mbé’kii’kini komoyónéé. «Pááság kéəbéé wón.

25 Pə́bán pə́eb piim pə́le agaásan, mwón nyó osaá ó mwɔd nyóon əligi a pólém. A nimbuúli niéñ, ná ayéé aánde ndúmi’ na noáde’, aáság koob kendɔg kéle agaágo a noáde’ noóbɔn, pále əgubin.

26 Aáság kodónon u’kudin nyummú əgumuñón nkə aa kéleé agaásan a noáde’ náan ə́.

27 Náa u’kudin nyóon wón na nyólé: “Woómónñí nyó moóngaa áa ə́mibuúli, kólé aa se waanjan aleé ageele wón agwónyóga lé mwón ə́mibuúli wnasáñ. Amámoyóónen idúg yééñ yéey yé ayéé əgusigə”.

28 Mwón nyó osaá nyóon aáság koob ilúún, wón nyólé wdeésɔd ten a noáde’ nóon. Se aáság kiim álon əgiim amoyósɔgɔn lé ́ɔɔd.

29 Náa mwón wón na se: “Óób paabá! Pəag wón pəag aa pəene ndéé na we, ndəəguúgudin. Nténjag kogoyéelene o’to wó wnasáñ wmbó wós. Náan ten aa wmbó wós, odénjag kenyeé’ken wmbó əgín eyaa yé idúg lé nyóon, nne na wɔsósɔg páam, teányóga.

30 Kwə́wéd lé, əgín a wómwón nyóone kudíin yimbuúlini, wə́’kumuúguminin idúg əgín yááh élan yéey agomoyóónen, nyólé nyó yeényáñen tugúm toáñ, aá’koman keen ayósageé na pə́dánana’!”

31 Náa se wón na mwón: “Kéle náan, me mwón. We ole na me peneñ piim. Nkə kiim ké nkódíí, kéle keáñ.

32 Náa, tígóodi lé tíele wón, teányóga lé woómónñí nyóone yígú, náa ə́’kimbuúliní a ɔlaa. Yíiním, náa mbé’kii’kini komoyónéé!” »

Ló’kas 16

Yésus yíisiəd nka’tén na o’tánanane moom wo nsin

1 Yésus yíisəé na paa’kan pə́ñ wón: «Mwɔd o tugúm nyummú aa nyóon ayéé na o’tánanane’ moom muéñ nyó páyéé agoswɔw lé ale agoyósag moom muéñ.

²Aáság komoodónɔn wɔ́s wúmú, ɔ́n na nyólé: “Kéene ké ndéé agoob o’? Pónó ole agoyósag moom móam, ngóó? Méen, wényeenee si’tóog wɔ́nó ná oleé agodáɔanane mólé lé, waáman a pigólí na me.”

³O’táɔanane’ moom nyóon ébáé kosɔɔ kɔ a ɔ’tém wééɔ, ɔ́n ɔ́: “Wɔ́nó ná sédúg waam é’kindiogí a pigólí ɔ́, tué áa mbándageeleé áay négɔɔ ɔ́? Nteógo kóam na toen, nteágaá’ke pigólí pé esóó. Peléba’ ten, nteógo a pélé, o’to kono.”

⁴Áaa! Mbó’kɔɔɔ nkə ké ndáageele a kóone lé, na ndáaman a pigólí, nyóɔɔ pɔɔd pá páléé pégisied kɔɔe’ a noáde’ noóɔɔn.”

⁵Aáság kodónɔɔ ungiim nyó yiígóodini sédúg wəəɔ uɔ́ɔn. Ayéboodónɔɔ úmmu’ úmmu’. Náa ɔ́n na sóg o na o’to na o’to: “We óo’, sédúg waam aléé ɔ́guguníen nkə?”

⁶Náa mɔɔd ɔ́n: “Ale ɔ́giníen ngóngóɔ ɛ mægúd, ɔ́tin á’táan.” U’kudin nyóon aáság kumuyúlisini ɔ́n: “Táá nufuu’ noáɔɔ nó uɔ́ɔn a nóone. Ébísígí kowaga, údilə noéndéɔɔ lé ɔ́tin ábaan na yówád.”

⁷Aáság kosan a wendéɔɔ, ɔ́n na nyólé: “We ten o’, ale ɔ́guguníen nkə?” Náa sóg nyóon ɔ́n: “Ale ɔ́giníen mugudə’ mó ngafón, ɔ́tin á’táan.” U’kudin nyóon aáság kusə ɔ́n na nyólé: “Táá nufuu’ noáɔɔ nó uɔ́ɔn a nóone, tilid wɔ́k’ ɔ́tin éni’.”

⁸Sédúk yeégány o’táɔanane’ moom muáɔɔ o kecoo nyóon lé yeéféga pebán a né mɔɔd wo nsíɔɔ. Kéle lé pɔɔd pá a nsí yéene pále agoleɔɔ kofega pebán peóɔɔn pólé na pólé, agaáyen pɔ́sóg pá a kemoámoáɔɔ.

⁹«Me, ndabodéane anéén nyɔ́k’k’k’: Eléan ɔ́sóg na tugúm tó kecoo tóone tó a nsí, ageele lé ná tóléé komaneé, pɔ́sósóg póob pəbuúsiəd kɔɔe’ a mɔ́kɔɔ má a pəlióg.

¹⁰«Nyó páléé kaágéé o’to na nyólé a pebán pé pili’ti, páléé ten kaag o’to na nyólé a pé pegóón. Nyó aléé keeneé ten na kecoo a pebán pé pili’ti, aléé keen ten na kélé a pé pegóón.

¹¹Nga kéle lé páde’káagaag o’to na pəɔɔni a tugúm tó kecoo, pádendéé ten kaag o’to na pəɔɔni a tó fólób.

¹²Nga páde’káagaag o’to na pəɔɔni a tugúm tó tódeógo toáɔɔn, áne aa aáboyé’ken tó tóléé toáɔɔn é?

(Ma’t 6.24)

¹³«Mɔɔd o pigólí ɔ́mbó úmmu’ ɔ́deógo ugugudin pəsédúg pábaan. Égín lé aabenen úmmu’, áanyóɔɔɔn nyummú, ɔ́mbó lé aagoóben úmmu’ áaséede nyummú. Pódeógo págeele lé, we ogo úmmu’ wəégudin Táán, wəégudin ten mɔ́ɔɔné, ndóo.»

Peccm pé Moyíis na Nelaame’ né Táán

14 Pafaleseyéey páyéé agoob toogéé tóod tuim, páamoóhɔɔ lé pényóhɔɔnɔ mɔɔné na toen.

15 Yésus ayébođeáne ɔnó na pólé: «Pəɲi, pole ogoóloodi a əngis á pɔɔd lé pole sáád. Náa, Táán nyólé aáleh ntém yaanjan a kaade. Nkə ké pɔɔd páleé agodé'teg wɔnó kelaɲanan ké kea ké yoom, kéle a əngis á Táán, kelaɲanan ké kebé ké yoom.

(Ma't 11.12, 13)

16 «A Séəɲ ɔsɔgen pɔɔd aa toen tó pɛcem pé Moyíis na tó a nkə ké palɔge' pɛbán pá Táán píídílə, tuísúgəni. Əgəəbəə áay a keɲeh ké Séəɲ, Tɔsɔm Tólaɲ tó a Nelaame' né Táán tóle agaálɔge. Ungim ale agonɔeyə lé ɔsɔd a nélé.

(Ma't 5.18)

17 «Kéleé keen keféfén ageele lé nsí na mɔen íwu, agaáyen keele lé eyaa é keleh ɔmbó sɔɔɲ yé a kála'ta' e pɛcem, íliog.

(Ma't 5.32, 19.9; Məl 10.11-12)

18 «Mɔɔd ungim nyó aáɲeh o'kán lé kodɔn koáman, əmə'kusiad wendéɲ, ale u'təhəən a kedaɲ. Nyó əsíad ten ɔ'kéed nyó onom əmíim ámoohɔɔɲ, nyóon ale u'təhəən ten a kedaɲ.»

Yésus yiísíəd nka'tén na u'kúgúmi' na esógasógá é mɔɔd

19 «Mɔɔd nyummú o tugúm ayéé kɔ nyó ayéé əgəənígəɲ pisig pé piláə pé mɔɔné, aálaa mɔs miim a podogolo', aánáma pisig pé moom a wɔɔn.

20 A udíyoog wó a nesɔd né a o'kág wəəɲ, esógasógá é mɔɔd yímmú éyé ageémɛɲan kɔ, niɲ lé Lasáal. Ayéé na mudí'tís a nkó náan kíligidigidi.

21 Ayéé əguunə lé nyólé ábáda ɔmbó əgín pubum pó póyéé əgudəəɲən a tébele' ye u'kúgúmi', áne, pobo agá aa póyéé əgiim anága mudí'tís muəɲ.

22 «Esógasógá yéey yááság kugu, məɲun má ma'tom məmíim amonyáɲen ageen na nyólé a ebá yé Ábelaam. U'kúgúmi' ten əégú, pémémúúni.

23 Wɔnó ná ayéé aándagaáne kɔ a pííd, aáság kobáge əngis a mɔen. Ádála kága laálá, Ábelaam ale kɔ na Lasáal a ebá.

24 Aáság kaag nɛɲo, ɔnó: “Se waam Ábelaam! Siəd maan na mɛ. É'tómen Lasáal ənyum enoónó a məní, yíim əgingwiyi nɔmɛm lé nde agaáne kéfolé a yug yéene.”

25 Náa Ábelaam ɔnó na nyólé: “Me mɔɔn, Áyóhəéé lé we oyómdóɔ wááɲ ɔlaa, Lasáal aágaáne. Néɲɔɲ yéene, nyólé aánde a wiɲ, we waágaáne.

26 Na náan ké, kea ké kilíməən ké kewáan ké mábesáá lé na pəɲi na pəsi, ageele lé pá pəəguunə kodéemɛn áane agoyaag káag ná poleé, pádenjɔɔɲ ngə. ɔmbó ten pəɲi pó'káag podeɔɲ ngə igiim káane ná pəsi teleé.”

²⁷«Náa u'kúgúmi' nyóon onó na Ábelaam: “Paabá, mbágoyósógólónéé, tóm Lasáal a noáde' nó se yaam,

²⁸pomóηηí páam pále kɔ nto é'táan. Yéen aboyááganan mban ná pódinjím aɓemboan ten áane a kenɔ ké ntób kéene.”

²⁹Náa Ábelaam onó: “Pomóηηí páāη pále kɔ na pɛcem pé Moyís, na nkə ké palɔege' pɛbán pá Táān píídílə. Póóben pólé.”

³⁰U'kúgúmi' nyóon aáság kuúlisini na Ábelaam onó: “Ndóo, paabá yaam Ábelaam, péeb náan pése'tanen. Náa, mɔɔd ama'kodéemen áane a pəsi pá tié'kugúú, aɓeen aboósɔɔɔn, páagase ɔlaa.”

³¹Náa Ábelaam onó: “Pádeóben pɛcem pé Moyís na nkə ké palɔege' pɛbán pá Táān píídílə, ɔmbó mɔɔd yoóndeg a pelón, pədiégə́li'tini”.»

Ló'kas 17

Yésus yédeáne na paa'kan pə́η lé pááη

(Ma't 18.7, 8; Məl 9.42)

¹Yésus yédeáne na paa'kan pə́η onó: «Ngə́ yéene lé pɛbán pé péageele lé mɔɔd éđəəη a kɔbé pédeyáyéléé, edeóɔ. Náa, maan na nyó kéléé kéeneé lé nyólé aa alé nedáān né mbú'tən.

²Kɔηe' na nyóon lé pámoodeη kedám ké nedáān a kenág, pámoódageɔe a noom, agolaη lé éđəəηi eyaa é moóngaa wɔnó yéene ímu' a kɔbé.

³Leηāan kodéleman o!

(Ma't 18.15,21-22)

«Móηηí waan ama'kogoyéele kɔbé, ómoósɔɔɔn kɔηe' kɔηe'. Əmə'kə́li'tini nsó yəəη, úumuúlisin.

⁴A wɔs úmmu', woómóηηí ama'kogoyéele kɔbé peneη pé'táan na pébaan, éyiim ten peneη pé'táan na pébaan a udi wáāη əgiim əgə́su'ki mólé, ímulísin.»

(Ma't 17.20)

⁵Náa pɔón pá ma'tom pónó na Sédúk: «Ébeyééle lé kə́li'tini' kués kóyam.»

⁶Sédúk əyíbuyúlísini onó: «Poyáágen o'to na Táān ɔmbó əgín náane sɔɔη wɔnó niis né enás ná pole págodéane na se'kɔmólə yéene lé yəlúgin, yéen agaádageɔe a noom, éyeboyóben.»

U'kudin nyó ayééle o'tom wó páyémoyé'ken

⁷«Áne úmmu' a ondāη wáāηan aa alé ogeele lé, ale na u'kudin nyó améen amoósoman pɔlém puəη, ɔmbó lé améen a kinuη ké mudúg muəη, ná əégimbuúli pigólí, áamodéane onó: “Əbísígí kiim ələndin, ónéene é?”

⁸Adé aamodéane agá ɔnó na nyólé: “Énnámén moom mó kone móam, óliógí pa’kolobá wíim agenjaaben, me nne, ndáaŋo. A ngim yéey ná we údíin úləndin anéén agone, waáŋo.”

⁹Ɔdeóɔ o’kódágódá lé yé’ken u’kudin wəəŋ pisoyidi’ a o’to wóone lé amééle nkə ké amámodeáne, ngóó?

¹⁰Náan ten yoom ímu’ aa kígódíí lé kien na pəŋi. Kenəŋ ké pomééle o’tom wó puígóodi lé róele, səléəŋ pɔɔ’kó: “Təle əgín agá muyənjəg mó pəgudin. Təmééle o’tom wó tígóodi lé tíele.” »

Yésus ayóóme nto ε πωδ yówád yé eyéε abany nkún

¹¹Wɔnó na Yésus ayéε a ngá ageen a Yolósalem, yeésán yé a Səməlíi na a Kalilíə.

¹²A nəɔd né ayéε agosɔd a eyaa é nigúu yímmú, nto ε πωδ yówád yaáság kiim əgəəbun na nyólé. Páyéε abany nkún. Péédélem laálá na nyólé,

¹³pəəbəə kosɔɔ nəŋo a məen, pónó: «Yésus we! Sédúk! Siəd maan na pəsi!»

¹⁴Ná ayéboodála, aáság kusəə ɔnó: «Todáan, pəen ogoóloodi na payaaganə’ pəfɔny» Pááság kusíəd ngá páméen. Pále anéén kɔ ageen a, pánde siásié.

¹⁵Ná sóg nyummú a ondán wóɔbɔn yeédála lé nyólé oó’koom, aáság kuúlíni ngim, əégiim ányáade Táán, nəŋo a məen.

¹⁶Ayéén ədəəŋəŋəŋ Yésus a ambaan, udi a nsí, əəmuúsoyidəni. Mɔd nyóon nyó əyímbuúlíni ngim, ayéε məón ó Səməlíi.

¹⁷Náa Yésus ɔnó: «Adé πωδ póob piim pówád póyóóm ó, ngóó? Əléə áa pɔsóg pəmmú pó’káag pá nto é’táan na íni’ páléé?

¹⁸Ɔmbó úmmu’ adeáyóŋene kimbuúlíni əgiim ageé’ken pisoyidi’ na Táán, əgín kenɔŋe’ kéene aa kímímbuúlíni é?»

¹⁹Náa ɔnó na mɔd nyóon: «Téémen, tod. Kəəlí’tini’ koán kómágoyóóye.»

Kiim kó Nəlaame’ né Táán

²⁰Pafaleseyéəŋ pááság kumuŋíəŋ pónó na nyólé əə: «Naanég anéén áa Nəlaame’ né Táán nəléé kiimií é?» Yíisəó ɔnó na pólé: «Nəlaame’ né Táán nídíəgiim náane poadéteg. Ndóo.

²¹Pádendéé kusəə pónó: “Táá, né aa nəene o!” Ɔmbó lé: “Táá, né aa nə’kága o!” Ndóo. Nəməéd aa nəene nəándéé kɔ a kegaágade kéəŋan.»

Wóós wó Mɔón o mɔd aléé kimbuúlíi

²²Náa Yésus ɔnó na paa’kan pəəŋ: «Mɔós máléé kiim má poléé kɔnyóŋeneé lé pódála Mɔón o mɔd əgín ɔmbó a wóós úmmu’ súb, náa, podendéé komoodála.

(Ma’t 24.26-27)

²³«Pálée kusəə pónó na pəŋi: “Tálaan taa, ale áane!” Ōmbó lé: “Taa, ale kága!” Podenjéén kɔ, podembógónɔn keen.

²⁴Κέλε lé, wɔnó ná ánde edáányé yáasaa mbálámɔen, kodéemən a eβá yéene ageen alon a yé'kága, náan ten aa nimbuúlini néam né me Mɔón o mɔɔd néλέεε keeneé a wɔs wóow.

²⁵Νάα, kíəguunə lé áyan ane ntób kuín, ɔseg wóone ó négɔŋ úmuú'təm.

(Ma't 24.37-39)

²⁶«Nkə ké káyásánéé a keeneŋ ké Nówə kéléé kaásan ten náan yoom ímu' a mədúg má me Mɔón o mɔɔd ndéé kimbuúlinií.

²⁷A keeneŋ kégo kéeg, pɔɔd páyéε əgín moom mó kone kɔ́nyɔg, polo' koŋo, poban kusíədə na pəd'ɔ́n keenan sú'táə əgiig a wɔs wó Nówə yeésód a sí'tímə', a ngim yéey noó nó nogóón nuídəəŋ, ungim əwú

²⁸Κέλέεε kaásan ten wɔnó a keeneŋ ké Lóod: A keeneŋ kégo kéeg, pɔɔd páyéε lé páane moom, páəŋo polo', páaweeena moom, páalega múmmú, páəgud a malém, páawáaga toáde'.

²⁹Κεβάν kímú', wɔs wó Lóod yeédéemən a Sodóom agosan, Táán yíidəəŋi noó na yug na nó ndus ké, noáman kuwíyi ungim kɔ a Sodóom

³⁰Νάαν yoom ímu' ten aa kéléé kaásánéé a wɔs wó me Mɔón o mɔɔd ndéé kiim nnoméé.

³¹«Wɔs wóow, nyó aléé keeneé a palánda' pəəŋ, náa aleé na moom a yoog a kaade, ədinjúúnə kii'kini kosɔd a yoog ageen əsiəd moom muəŋ. Yoom ímu' na nyó aléé keeneé a pɔlém. Ədinjúlini a noáde'.

³²Άγóŋéan nkə ké káyásánéé na o'kán ó Lóod!

³³Nyó aléé kuunə lé yəgə'kəəŋəni ɔlaa wəəŋ, aléé ko'təŋ wóle. Kɔmɔéd lé nyó aléé ko'təŋé ɔlaa, nyóle aa aléé keeneé na wóle.

³⁴Ndabodéane lé a udúg ogo wóow, kéléé keen lé pɔɔd pábaan pále pɛémmeŋénáán a mɔdégén, pəəsiəd úmmu', pəədi nyummú.

³⁵Pagéed pábaan páléε kɔɔb moom ondánŋ a nedáán, pəəsiəd úmmu', pəədi nyummú.

[³⁶Nto ébaan ele a pɔlém, pəəsiəd úmmu', nyummú ɔɔlɔb.»]

³⁷Paa'kan pááság kusíəd tɔgéé, pónó na nyóle: «Sédúk, éléə áa kéléé kaásánéé náan əə?» Əyíbuyúlisíni ɔnó: «Kenɔ ké anjeŋ yéélób, kɔ ten aa kogad kúyúúli»

Ló'kas 18

Nka'tén ε kidí ké ɔ'kéed ké kíinyégígi onɔm pɛyɔm nyummú

¹Yésus ayíbusiádin nka'tén yéene əgubuúloodi lé pógóodi kóósógolɔn Táán peneɲ piim, pádeág esembelede'.

²Yíísáə ɔnó na pólé: «Onjɔm pɛɲɔm nyummú aa nyóon ayée a páléeg yimmú. Ayée lé Táán, a'tammána, adien ten na keɲeɲ na mɔɔd.

³Kidí ten ké ɔ'kéed kimmú káyée kɔ a páléeg yéey, kíəgiimin a nó onjɔm pɛɲɔm nyóon lé ábaase u'tíyi' wó ayée a wólé na mɔɔd nyummú, ámoyé'ken nyólé kilumi'.

⁴Peneɲ wɔnó peneɲ, onjɔm pɛɲɔm nyóon ade'kéə anyóɲen lé ná aábaase kebán kíəɲ. Náa onjɔm pɛɲɔm əsəə kɔ na nyólényóamɔéd ɔnó: “Ééə, ɔmbó wɔnó ná nteádammanaá Táán, ntien na keɲeɲ na mɔɔd,

⁵ndóo, kidí ké ɔ'kéed kéene kéle əginyágigi kéfólé. Ndamoyé'ken nyólé kilumi', ná adeyénjaáda kəmmú o'to.” »

⁶Sádúk ayí'kíni keen na tɔgéé, ɔnó: «Leɲáan koob nkə ké ɔmbé wo onjɔm pɛɲɔm nyóone əsəə!

⁷Táán anéén óo', poafeg lé ale ogolɔb adié'ken kilumi' na pɔɔd pá nyólényóamɔéd ayíiyid ə; pɔɔd pá páléə amoyáleelen na udúg wɔnó na wɔs a? Ale ogoyéen ədiábísígí kiim aboébe a?

⁸Ndóo, ndabodéane lé, əgəəbísig koboyé'ken kilumi'. Kebán kímú, ná Mɔón o mɔɔd aléé kimbuúlini əə, aléé kobooan pɔɔd a nsí pá páléə na kəəli'tini' ə?»

Yésus yíísíəd nka'tén na ɔ'kómmane' mag, na Falseyéey

⁹Aáság kusíəd ten nka'tén yéene a o'to ó pɔɔd pá páyée əgəəsəə lé pólé pále sáád a əngis á Táán, páaséedane pɔsóg.

¹⁰ɔnó: «Pɔɔd pábaan a póob péébág a *Témpel* ageen ɔgɔsógolɔn Táán. Úmmu' ayée Falseyéey, nyummú ɔ'kómmane' mag.

¹¹Sóg o Falseyéey yeedélem kuéɲ kidéni'tən, əbəə kóósógolɔn kɔ a ɔ'tém wéəɲ ɔnó: “Oóo Táán, ndəguúsoyidəni wɔnó ná me nteógɔ wɔnó pɔsóg pɔɔd póone pá páléə pabé, na wiib, na pɛdaɲ. Nde əguguúsoyidəni lé me nteógɔ wɔnó ɔ'kómmane' mag nyó'kága.

¹²Me, nde əgumin əsimé mədúg málan məbaan a sɔnde' mmu', ndáagoyé'ken keowád ké moom muim mó ndéə ɔgɔɔɲ.”

¹³ɔ'kómmane' mag nyólé, yeedélem kága laálá, angoése kudəəmini udi a mɔen. Ayée agá agaábáam a igog, ɔnó: “Oóo Táán, siəd maan na me, ɔngee' kɔbé.”

¹⁴Náa ndábodéane lé nyólé nyóon aa əyúuli a noáde' nuéɲ ná Táán əé'kumuúlisin məbé məəɲ, adénɲan sóg nyó'káag lé ungiim nyó aléə kaábágedéə, páléə kumuúsuuli. Náa, nyó aléə kəəsulií nkó a nsí, páléə komobágedə.»

Nelaame' né Táán nèle agoob na pá péəgəəsiəd wəno' pəombaa

(Ma't 19.13-15; Məl 10.13-16)

15 Pəod páyée piimin Yésus na pəon pá podom ké lé ná áboyábegen ombog a o'to. Ná paa'kan pээdála náan, páyébosásan lé púúlini ngim na pólé.

16 Náa, Yésus yiísəé lé píim na pólé, onó: «Tíen pəombaa píim ná ndeé, pudiyíbuugíd lé Nelaame' né Táán néagoob na pá páléé wəno' pólé.

17 A fólób ndabodéane lé nyó əsiədinií Nelaame' né Táán wəno' eyaa é moóngaa, nyóon adendéé kosod a nélé.»

Tó ɔ'təm na tugúm

(Ma't 19.16-30; Məl 10.17-31)

18 Nkúm ε Yúden yimmú yiínjəon na Yésus yónó: «Kisig ké kelág, me óo', nkə aa nyéleé ageele lé nyéen na ɔlaa ó penen piim əé?»

19 Náa Yésus onó na nyólé: «A igə aa waáge'təon lé kisig əé? Úmmu' nyó aleé ɔnne' ɔdeəgə, ná kəsánen əgín lé Táán nyólényóəsínj.

20 Waálen pəcem, ngó? Pé aa pəene lé: “Udi'təə a kedə, odenjóon məod, udińjíbə, ode'télémen məod mbaasó ε pəfaa, nyááde se waən na ηńj waən” »

21 Náa məod onó na nyólé: «Nde əgəənuη a pəcem pəeb piim əgín kə a niəbəə, a pənyəmmón néam.»

22 Ná Yésus ayóob náan, yiísəé onó na nyólé: «Yoom yá'kogoóloben kəmmú ímu' súg. Tod, ólega nkə kiim ké ugódíí. Məoné móom wáaban məsógasógá ná wíim anéén wínjəon, wəgen na tugúm a məen.»

23 Náa, əgín ná məod nyóon ayóob náan, ayée aánde udi suúum lé ayée na tugúm tuínj.

24 Ná Yésus yeédála [məod suúum], yiísəé onó: «Kəágány na pəod pá tugúm lé pəod a Nelaame' né Táán əy!

25 Əée, kéle kəgányáan ageele lé ki'tog ké nnyam yé pəodəon lé seamóo əsod a kiwoo ké nilo' né kolada piləé. Náa a məod o tugúm, kímí'kíni kogany kəmmú agaáyen náan ageele lé əsod a Nelaame' né Táán.»

26 Pəod pá páyée agoob ɔgée tuəń tóod pəyímuńjəon pónó əə: «Áay oóo', áne aa aága'ke anéén kəɔy əé?»

27 Náa Yésus onó: «Nkə ké pəod pədeəgə na ngə eggele, Táán ale oggele.»

28 Náa Píe onó: «Pəsi pá tídí tímédí yiim yé tígóodi, əguguyəon oóo'.»

29 Yésus əyíbuyúlísini onó na pólé: «A fólób, ndabodéane lé ungim nyó aléé kudi əmédí toáde', ɔmbó lé o'kán, pəon, poməńj, se, ηńj a o'to ó Nelaame' né Táán,

30 aléé kóhōhōhōn agaáayen náan a olaa wóone ó néghō, áyēen ten na olaa ó penēh piim a mēdúg má yuudi.»

Las ε Yésus kusēh lé páamoyóon, éyí'kini kiim yóndeg

(Ma't 20.17-19; Məl 10.32-34)

31 Yésus ayésuídíí na paa'kan pḗēh pá pḡwád na pábaan agosōyō na pólé, onó: «Taa, pəsi aa póone teándabágéé a Yolósalem, kenō ké nkə kiim ké palōege' pebán pá Táán píídíle a kidíídí kéam ké me Mōón o mōōd kígdídí lé keáyéle.

32 Kógōōg aa páagendeg a ombōg á pandeh Táán lé pényeēhane, pḗ'tōga, pḗēgi'túēhōnōn pēda.

33 Páamobáam na nsuá, páyemoyóon. A ngim ε mōós mádáád, yíí'kini kiim álon a kəni'.»

34 Náa, paa'kan pólé páde'káagoob tōgḗé tóod ombó sōōh. Táán ayéboyóségen yisí yé eyéé kō. Páde'káagoob nkə ké Yésus ayéē anyóhēn kobodéane.

Yésus ayóōme ongwongwóg a Yəlí'ko

(Ma't 20.29-34; Məl 10.46-52)

35 Yésus ayéē aánde ndúmi' na kiig a páléeg ε Yəlí'ko. Náan aa ongwongwóg nyummú ayéē undəndínəhōn kō a ebá yé ngḗ, aáléba moom na pasan a ngḗ.

36 Ayóób ki'túú ké pōōd kéasan. Náa onó na pólé: «Nkə aa kéleé náan əh?»

37 Pááság komodéane lé Yésus mōón ó Násaled aa aléé agosan.

38 Əbḗḗ kaágan neho, onó: «Yésus, Mōón o Tḗfid, siəd maan na me o!»

39 Pōōd pá písuidin yuudi, pḗḗḗ komosásan, pónó na nyólé ólóg unu'. Náa, nyólé ayéē agá əgií'kini kosása na toēn, onó: «Mōón o Tḗfid, siəd maan na me o!»

40 Yésus aáság kodélem, náa onó pḗmuyíimin na nyólé. Ná mōōd ayéē aánde a ebá yḗḗh, Yésus ayímuḗiān onó əḗ:

41 «Wanyóhēn lé nyéle tuḗ na we əh?» Náa mōōd onó na nyólé: «Sédúk, ndaanyóhēn lé wényeēle nyíí'kini kodé'teganan.»

42 Náa Yésus onó na nyólé: «Tḗ'tégānan. Omōōy lé omáág o'to na Táán.»

43 Əgín kō áay kum a nsí, əbḗḗ kodé'teganan. Ayéē əgiim ayónjōn Yésus kenō kiim, aagéé'ken nugəḡm na Táán. Ki'túú ké pōōd kéeg kiim kíyḗḗḗlí konyáade Táán ná pḗédála náan.

Ló'kas 19

Yésus ayéēn a nó Sasəə

1 Ná Yésus yeésód a Yəlí'ko, yeésán a páléeg.

- ² Mɔɔd nyummú ayée kɔ a páléeg yéey, niiŋ lé Saséə. Ayée nkúm ε Pagómmáne' mag, na tugúm tuíŋ.
- ³ Ayée əguunə koléŋen áne aa alée Yésus. Náa, wɔnó ná ayée endég é mɔɔd, ade'kéε na ngé egomoodála lé pɔɔd páyée kɔ piíŋ.
- ⁴ Aáság kəəbisig keen yuudi na ɔ'téd, aábág a kiend kímú, a se'kɔmɔɔl, ageele lé áleŋ kodála Yésus wɔnó ná əndəgimií asan a ngé ego yéey.
- ⁵ Ná Yésus əyíim əgiig a nsí ε se'kɔmɔɔl ego yéey, yeébáge əngis a mɔen, ɔnó na nyólé: «Saséə, əbísígí kiim úsuu lé naáne yéene nde a noáde' noáŋ.»
- ⁶ Saséə aáság kəəbisig kusuu na ɔ'téd, əsíəð Yésus ageen na nyólé a noáde' nuəŋ na tɔnyóg tuim.
- ⁷ Ná pɔɔd péeɔála náan, ungiim əəbəə kumuélúluu, ɔnó: «Táá mɔɔd nyóone aá'keeneé ələnɔin a nó ɔngeele' kɔbé!»
- ⁸ Náa, Saséə nyólé əyíim adélem a udi ó Sédúk, ɔnó na nyólé: «Oo'ó, Sédúk! Tugúm tóam ndaasaa tólé a kegaágade, pesaa pébaan ná nyé'ken kesaa kímú' na mɔsógasógá. Nga nyísiəɔin mɔɔd mɔɔné agaáyen nkə ké ayée lé yényeé'ken, ndəmyúlisini nkə ké njímusiəɔin náan penəŋ piini'»
- ⁹ Yésus əəbəə kosɔɔ a kidíɔí ké Saséə, ɔnó: «Naáne yéene, Táan ɔmóɔye pɔɔd pá a noáde' nóone lé nyóone ale ten ndeg ye Ábelaam.
- ¹⁰ Kéle lé, me Mɔón o mɔɔd njíim a nsí yéene lé nyíim əguunə pá páleé pəníməəŋ, mɔyóɔye.»

Yésus yiísiəð nka'tén na mbod ε pəgudin éɔááɔ

(Ma't 25.14-30)

- ¹¹ A pɔɔd pá páyée agoob nkə kéeg ké ayée əgusəə, Yésus əyí'kíni kubuúsiəɔin nka'tén yimmú yéene, lé páyée pánde ndúmi' na Yolósaem, na lé páyée afega lé keenə ɔɔŋ Táan óloodi Nelaame' niəŋ.
- ¹² Táá nkə ké ayébodeáne aa kéene, ɔnó: «Mɔɔd nyummú nyó a kibúúm ké ponnom pó pɔɔd anyóon ayéen a nigúu né a laálá lé ná péen amoobáge nkúm kógɔɔg, ná éɔíin anéen yímbuúlini.
- ¹³ A kóone lé éɔíin yeen, yeéɔəŋ nto yówád a pəgudin pəəŋ, amáboyáában mɔɔné, kisúg ké kóol kímú', kímú', ɔnó na pólé: “Púɔíin pódəŋanane mɔɔné máam móone sú'téə a nimbuúlini' néam.”
- ¹⁴ Náa, pɔɔd pá nigúu niəŋ páyée agomoóbeneen. Ná nyólé ayée aá'keen, pááság kodom pɔɔd kɔ a nigúu néen lé péen adéane, pádeyemoobáge nkúm, lé pólé pánnýəŋeneen lé yéen nkúm yɔɔbɔn.

15 Páyémobáge nkúm, əmímibuúli a nigúu niəh. Yeedóhəno pəgudin pəəh pá yíidí amáábán mɔɔnə, ɔnɔ na pólé píim anéén amodéane tué áa pəédíin pádəhanane mólé.

16 Sóg o na o'to na o'to aáság kiim adélem, náa ɔnɔ: “Paabá, njásásánánéé na mólé, táá ngim ε nion yé mbóóh kɔ aa yéene. Ele pisúg pəówád.”

17 Náa nkúm yónó na nyólé: “Waáleh keele. Ole u'kudin olaη. Wɔnɔ ná woólodi lé nde ogaag o'to na we a iyənjəg é yoom, mbəgudənígi ngóməna' yé nkó'kóon yé a páleeg yówád.”

18 Sóg ten wo annam ábaan aáság kiim adélem. Náa ɔnɔ na nkúm. “Paabá, njágásánéé na kéam ké oyényeé'ken. Táá ngim ε nion yé mbóóh kɔ aa yéene. Ele pisúg pə'taan.”

19 Náa nkúm yónó na nyólé: “We, mbəgudənígi ngóməna' yé nkó'kóon yé a páleeg é'taan.”

20 Sóg nyummú aáság kiim adélem ten anéén kuəh, náa ɔnɔ na nkúm: “Paabá, táá kisúg keəh ké oyényeé'ken aa kéene. Nyéégóda na kesom ké kiló, mbáság kɔɔseg.

21 Wɔnɔ ná nyélehen lé oleane na ɔ'təm wó ɔnnasəh, nyedámmána. We ole lé, odiéngeg, úusiəd! O'kóna, úubug!”

22 Náa nkúm yónó na nyólé: “Kebé ké u'kudin wɔnɔ we! Unu' wáəh wóow aa wáagoyóon lé we ondeháan anéén náan lé nde ɔnnasəh, ndeane lé: Ntiéngeg, nnyəəsiədín, ntigud, nnyəəbugin,

23 a igə anéén aa ode'káageen agaágéé mɔɔnə máam a páah lé mbə'kimbuúli, ntam nsiəd kɔ na ngim ε nion é?”

24 Náa nkúm yónó na pɔɔd pá páyéε kɔ áay: “Émobógɔɔn kisúg ké kóol kéεg, pəé'ken na nyó aleé na pélé pəówád.”

25 Náa pónó na nyólé: “Paabá, adé aánde na pélé pəówád á!”

26 Náa nkúm yónó na pólé: “Ndabodéane lé: Nyó ogódíí, páleé komosáayene múmmú. Náa, nyó o'kódíí, páleé komogáben ɔmbó əgín ngab yé ɔnɔ nyólé ogóodi.

27 A noá na pabenen páam, pólé pá páde'kéε agɔnyóheneé lé mpag nkúm yɔɔbɔn, púinjimin na pólé áane, póboosóma nto a əngis yáam”.»

Yésus yéésód a Yolósalem

(Ma't 21.1-11; Məl 11.1-11; Səa 12.12-19)

28 Ná Yésus ayéε aá'koman kosɔɔ náan, pááság kusiyəd ngə agobag a Yolósalem. Páyéε ki'túú kilúd, Yésus aa yíisúidin udi.

²⁹Νά πάγέε πάνδε a Pedfaséə na Pe'taníi, ndúmi' na o'kon ó malém má pa Olifiyóə, Yésus yeédélem, aáság kudəəmini paa'kan pəəñ pábaan, amáboodóm yuudi,

³⁰ωνό na póλέ: «Todáan a eyaa é nigúu yéey yuudi. Ná puəgiig kə, poaboan məón o já'káas u'tilígəən, məəd adénjanə kobag a yélé, púdínjin, púinjiimin na yélé.

³¹Məəd əmə'kubunəñ lə əə: "A igə aa poleé əgudínjin yélé é?" Púmuyúúlisini pəə'kə: "Sédúk ale njaan na yélé." »

³²Πάáság keen. Péeəbóan pəbán piim əgín wəón ná Yésus ayébodeáne. Pəəbəə kudínjin já'káas.

³³Πάε ανέέν əgudínjin ə, pəəd pá já'káas pááság kiim, náa pónó na póλέ: «A igə aa poleé əgudínjin məón ó já'káas nyóon əé?»

³⁴Πəyíbuyúúlisíni pónó: «Sédúk ale njaan na yélé o.»

³⁵Πάáság kudínjin já'káas, páméen na yélé ná Yésus aleé. Póyóliógóníi piléə pəəbən pə niñi', páádéga a já'káas a mən, páábáge Yésus a yélé

³⁶Ayéé Yésus əgiim náan, pəəd pəogóliogoni piléə pəəbən əgiim adéga a ngé

³⁷Νά πάγέε πάνδε ndúmi' na kiig a Yolósalem, a nisuu né o'kon ó malém má pa Olifiyóə, ki'túú ké paa'kan kéeg, na tonyóg tód tuim tó páγέε na tóλέ a ə'tém síéəd, pəəbəə konyáade Táan nəñə a mən, a mangán miim má péeədəla.

³⁸Πάγέε əgiim páagan pə'ké'ké pónó: «Táan əgoyéele kəñe', we nkúm! We nyó oleé əgiim a niñi' né Sédúk! Kiwiiyi' kien a mən ó! Nugəm nóyeeen na Táan»

³⁹Ngab ə Pafaleseyéey yé eyéə kə a ki'túú kéeg, yəəbəə kosəyə na Yésus, pónó: «Kelág, kídigi paa'kan páəñ óo, pólog nnu'.»

⁴⁰Əyíbuyúúlisíni wón na póλέ: «Ndabodéane lə, əmbó póλέ pólog nnu', a'táan áa yəəgəəbəə kosása!»

Yésus yeéléé a kidíidi ké Yolósalem

⁴¹Νά ayéé aánde ndúmi' na páλέeg ə Yolósalem, aáság kodála wəón ná eleé, pəlee piəbəə kumuúsuu.

⁴²Νάa wón: «Əéə, pónó we ten weéleñen aəñ! Pónó weéleñen a wəós ó naáne, tuə áa oleé ogeele lə wəñ kiwiiyi'! Náa, a négəñ əəy, odeəgə ogodála, kígligi keəségáan a əngis yáəñ

⁴³lé a mədúg má məndəgimií, pabenen páəñ páléé kogoóganə na o'kág ó toen. Páλέé kiim əgəəsugin a nkó yaan, páagoobána' a toá tuim.

⁴⁴Πάλέé koman kuguúbugə lə na we na pəón páəñ. Pádendéé kudi nedáan əmbó nímu' a nkó ə sóg lə ode'káaleñ keneñ ké Táan əyíim lə əgoyəəy!»

Yésus yeéñəñ pəəd pá páγέε pá'kaádégeden undunə a Témpeł

(Ma't 21.2-17; Mál 11.15-19; Sέα 2.13-16)

⁴⁵A ngim yéey, Yésus ayéén ɔɔɔ a *Témpel*. Yeébóan ɔɔɔ páádégéden undunó kɔ a kaade, amáboonéj.

⁴⁶Ayébodeáne ɔnó na pólé: «Kéle kidiídíló a Kála'ta' e Táán lé, Táán ɔnó: “Noáde' nóam nóléé kreen noáde' nó mɔnɔj miim máléé kenɔɔsógɔɔnɔé a nólé.” Náa, pəji o! Poá'kaáne agá nólé neɔsem né piíbən!»

⁴⁷Yésus ayéelane a *Témpel* penɔj piim agaa'kanane ɔɔɔ. Pu'kúm pó payaagane' pefɔny, na palej pecem, na ponnom pó nigúu páyéé əguunə pungé pó komoyón.

⁴⁸Náa, páde'kéé agolej tuá áa pélelé lé ungim ayéé anyónen koob tɔgéé tuəj.

Ló'kas 20

Áne aa yéé'kénéé Yésus toɔn tóod tó alé na tólé é

(Ma't 21.23-27; Mál 11.27-33)

¹Wɔs wúmmú, Yésus ayéé agaa'kanane ɔɔɔ a *Témpel*. Pu'kúm pó payaagane' pefɔny na palej pecem na ponnom pó nigúu pááság kiimən kɔ.

²Náa, pónó na nyólé: «Mayébedeáne əj! A toɔn tó áne aa oleé agele nkə kéeg kiim ké oleé agele é? Áne aa agoyé'kénéé toɔn lé wéle é?»

³Náa ɔnó na pólé: «Me ten nde na kebán ké ndəəbujiən. Ndaanyónen lé poé'téane:

⁴Áne aa əyíim ádom Sέαj lé yíim agele ɔɔɔgen? Táán óm, ɔɔɔ əé? É'téánean!»

⁵Péəbáə kɔɔɔɔɔ kɔ pólé na pólé pónó: «Timə'kumuyúlisini lé Táán áa ayémoodóm, əəbiɔjən ɔnó əə: “A igə anéén áa tidi'kəyəmyəli'tinií é?”

⁶Náa, timə'kusəə ten teɔ'kó: “Pɔɔɔ aa páyéemoodóm” nigúu niim néagoob kɔbé na pəsi, páabedóan na a'táán lé pábeyóona. Ungim aálej lé Sέαj ayéé ɔndɔge' pebán o Táán.»

⁷Páyímyúlisíni agá pónó: «Pəsi teđeálej áne aa ayémoodóm.»

⁸Náa nyólé ten ɔnó na pólé: «Me ten nteábodeáne a toɔn tó áne aa ndéé agele pebán péəb.»

Nka'tén e ɔɔɔ pá páyéé əgud tú'paa'té

(Ma't 21.33-46; Mál 12.1-12)

⁹Yésus yiisiédin ɔɔɔ nka'tén yéene, ɔnó: «Mɔɔɔ aa nyóon yeédég pólém puəj, əəsiəɔ ɔɔɔ pá pigólí amáág kɔ a tú'paa'té, améen ongen ó kubúlim kɔ mədúg miíj.

¹⁰Ná masómbóó məyíim əgiig, yiídəémíni u'kudin wəəj nyummú, amámoodóm lé yéen adéane na ɔɔsóg pá páyéé əgud a pólém puəj lé píim pámodómen yəəj

ngab. Náa, ná ayéén əgiig kɔ, pɔsɔg pɔob pəyímugúmin, pámámobáám əgín náane ɔ'tém úmmu', pámámooŋɛŋ, əmúúli na ɔmbɔg na ɔmbɔg.

¹¹Mɔɔd o pɔlém aáság kii'kini' kiim ádom u'kudin wəəŋ nyummú. Píígúmin ten nyóon, pámámobáám, pámámoodóga əgín náane kɔŋɛ', pámámooŋɛŋ, əmúúli na ɔmbɔg na ɔmbɔg.

¹²Aáság kii'kini' kiim ádom wendɛŋ a annam ádáád. Nyóon, pəyímubuédə, pámámooŋɛŋ.

¹³Náa mɔɔd o pɔlém əb́b́ə kəəŋiən ɔnɔ: “Tué áa mbándageeleé négɔŋ əé? Ndaadom me mɔɔn wo ɔ'tém. Ama'keele nyólé, pádeáwéese komodóɔ.”

¹⁴Náa, ná pólé péeđála lé mɔɔn áa nyóon əé'kiim ádóméé, pəb́b́ə kɔsɔg agá pólé na pólé pónɔ: “Táá, mɔɔd nyó aléé kolɔbée a tugúm tó se aa nyóone! Tímuúguminəən, témoyóon. Náan, pɔlém póone póagoob na pəsi.”

¹⁵Pááság kolon pɔlém na nyólé, páméən amoyóon.» Náa Yésus ɔnɔ: «Áay oóó', tué áa mɔɔd o pɔlém aágeele na pɔɔd pɔob əé?

¹⁶Adé əbuúgumən, áboyóóna ná əsiəd pɔlém puəŋ ageé'ken na pɔɔd pá pigólí péndɛŋ á?» Ná pɔɔd páyóób náan, Pííséə pónɔ: «A wóow ombod, ndóo óo!»

¹⁷Yésus aáság kobodé'teg pólé piim a nti log log log, náa ɔnɔ: «A igə anéén áa kéleé kidiídílə a Kála'ta' ɛ Táán lé: “Nedáán né pawáaga' toáde' péeđó, néleé négo aa néyáán nedáán né nígumíníní noáde'.”

¹⁸Taa, Ungim nyó aléé kəb́b́bigíi a nedáán néen, aléé kubúbun. Nyó néleé kumudəəŋənií, néleé komoyóɔb.»

Mag yé páleé ago'péelela na Sesáal

(Ma't 22.15-22; Məl 12.13-17)

¹⁹Paleŋ pɛcem, na pu'kúm pɔ payaagane' pɛfɔny páyálɛŋéé lé kebán keɔbɔn aa Yésus ayée əgusəə a nka'tén yéey náan. Pəyúúnə lé páság kumuúgumin kɔ áay, pámayóon. Náa páde'káawéese komodóbed.

²⁰Pəb́b́ə anéén komoyágo'koŋane. Náan aa páyémodómen pɔɔd pəmmú pá páyéə ageelane wɔnɔ pólé pále sáád. Páyéboyé'ken o'tom lé pəen əŋiənə Yésus pɛbán ná ədəəŋ a kisindi' keɔbɔn. Áay pɔɔgɔŋ egom ná pəmuúgumin, pəen na nyólé a nó ngóməna' yé nkó'kóon, pámosómen na palaame'.

²¹Pəyímuyiən pónɔ əə: «Kelág, teáleŋ lé we oleé əgusəə fólób, nkə ké oleé agaa'kanane kéle ten sáád. Udiəgu niis na mɔɔd, ole agaa'kanane sáád wɔnɔ ná mɔɔd ogódíi lé ádáŋana a ngé yé yəəgəmmi Táán.

²²Kóleé aa timíim əguŋiən lé óbedéane, pɛcem piəs péle əgusəə lé té'pée mag na Sesáal əé?»

²³Wɔnɔ ná Yésus yeéléŋ lé ambaan yəəŋ áa páleé əguunə náan, náa ɔnɔ na pólé:

²⁴«Mayényeé'kénaan kisúg ké mɔɔné áay aáη!» Pááság kolóne kisúg ké mɔɔné kímú', páámoyé'ken. Náa ɔnó na pólé: «Udi wóone o', wó áne aa óleéno é? Niη ten o', né áne aa néleé ko nidilídóon é?» Pááság kumuyúlisini pónó na nyólé: «Udi wóow, óle ó *Sesáal*, ɔmbó ten niη néen né néleé ko nidilídóon, nióη áa néleéno.»

²⁵Náa Yésus ɔnó na pólé: «Nkə aa anéén kimmú é? Yé éleé é *Sesáal*, poé'ken na *Sesáal*. Yé éleé é Táán, poyeé'ken na Táán.»

²⁶Igúg yé éyee égeele lé pámuúgumin éde'kéε a nkə kéεg ké yiísáá. Páyáwúnóní kéfóle ná ayíbuyúlisíni náan.

Κεβάν κέ κοόνδεγ κό πελόη

(Ma't 22.23-33; Mál 12.18-27)

²⁷Ngab ε Pasadoseyέεη yímmú, (pólé aa páde'kéleé εgəlí'tini lé πελόη πéléε κοόνδεγ) páyéén aboan Yésus, pááság kumuηíen pónó εε:

²⁸«Κελάγ! Τάά nkə ké Moyíis yiísáá áa kéεne ɔnó: “Mɔɔd ama'kogóan ɔ'kéed, náa εáγú, ε'tí pɔɔn na o'kán, móηηí édiin εsiəd kidí, pəbíenə pɔɔn na kéleé a niη né kelóη móηηí wəəη”

²⁹Κεβάν áa anéén a kéεne kéleé lé: Pɔɔd aa póob páyéε a niηηí neóɔon nto é'táan na ébaan. Sóg nyó osaá aágóan ɔ'kéed, εáγú, ε'tí mɔɔn.

³⁰Μόηηí nyó ayéε εgumuyáen aáság kudíin εsiəd kidí, εáγú.

³¹Wo annam ádáád ten yoom ímu'. Kéyénánán náan sú'téé a sóg wo annam á'táan na ábaan. Píígué'kən, pə'tí mɔɔn.

³²A komanane, ɔ'kéed nyóon ten aáság kudíin εgu a ngim.

³³Áay oóo'! Wɔnó ná yeédón na pólé póob piim εε, na πελόη πéléε κοόνδεγ anéén óo', oyaán áa aléé keeneé onom wəəη é?»

³⁴Yésus ayíbuyúlisíni ɔnó na pólé: «A nsí yéene aa kéleé lé panómεed pəəsiədə pagéed, pagéed páageenan pedó'ton.

³⁵Náa, pá Táán yeédála lé pále págoónδεγ a πελόη, páyεen na ɔlaa a Nigúu nióη, póob pádeáγεen na pεgoánágoána na pedó'ton.

³⁶Κέλε lé pólé pádiági'kini kugu kəmmú, pánde yoom ímu' wɔnó məηun má ma'tom. Pánde pɔɔn pá Táán lé pííγú, náa pə'kií'kini koónδεγεé.

³⁷A κεβάν κέ idú'tún yé yéégá yug, Moyíis yiílóodi nyólényóamɔéd lé πελόη πéléε κοόνδεγ lé ale agodóηon Sédúk Táán ɔnó: “Táán ye Ábelaam, Táán ye Ésag, na Táán ε Yá'kəb”

³⁸Táán ɔdeóγo Táán ε pɔɔd pá páleé πελόη, ale Táán ε pá páleé a ɔlaa lé a nióη pólé póob piim pále a ɔlaa.»

³⁹Paleŋ peceŋ pémú pááság kusiað togeé, náa pónó: «Eé, Kelág! Waáleŋ kosɔɔ.»

⁴⁰Pííséé náan lé páde'kéε agowéεε kumuŋiəŋ kəmmú keban.

Məsii, nyólé ogo mwón ó Téfíd, nyólé Sédúk ε Téfíd

(Ma't 22.41-45; Məl 12.35-37)

⁴¹Yésus aáság kusəə ɔnó na pólé: «Tué áa páleé pəgusəə lé *Məsii* ale mwón o Téfíd əé?

⁴²Kəmwéd lé Téfíd nyólényəmwéd yiidúmə a kála'ta' ε pe'kwáá ɔnó: "Sédúk Táán aádeáne na Sédúk waam ɔnó: Wε, ləndin áane a ombɔg wáam ó nenom

⁴³ageen əgiig əgín wɔnó ná ndéé keeleé lé úgí'tən pabenen pááŋ na ambaan"

⁴⁴Tué áa *Məsii* aleé ugii'kini keen lé ale mwón o Téfíd, Téfíd nyólényəmwéd aámódəŋɔŋ lé Sédúk wəəŋ é?»

Yésus ale əgusəə lé páló'kɔd na paleŋ peceŋ

(Məl 12.37-40)

⁴⁵Yésus aáság kodéane na paa'kan pəéŋ a udi ó pɔɔd pá páyéε agoob wɔnó na ayéε agosɔɔ, ɔnó:

⁴⁶«Ló'kódɔɔŋ na paleŋ peceŋ ó! Pányóŋenen kiim páánadena na pelanda pé pə'taa agaábágeɔe, páanyóŋenela lé kenɔ ké páleé agosan, pəbuúsoyidəni na nnyááde ngim. A puog pó pə́sɔ́gólón na a pεseŋ pé pεgóón, pəəguunə kuləndən əgín a mw'kɔɔ má yuudi, mw'kɔɔ má niŋ.

⁴⁷Pále əgii'kini kobɔgɔ pidí pé pagéed nkə ké pógódíí, pə́sɔ́gólón ten pə́bɔn pómód kosom lé ná páboodála. Pólé póob páleé kɔɔŋ ntób yé emábosán o'to.»

Ló'kas 21

Nɔŋáan nó esógasógá é kidí ké ɔ'kéed

(Məl 12.41-44)

¹Yésus aáság kudəəmini o'to, əbáéé kodé'teg pɔɔd piim pá páyéε əgiim agaáŋan ngab a kesom ké kied ké ngab ké kéyéε a *Témpel*. Páyéε pɔɔd pá tugúm.

²Aáság kodála ten esógasógá é kidí ké ɔ'kéed kéagaag muyəŋjəg muəŋ mó feláŋn móbaan.

³Náa ɔnó: «A fólób, ndabodéane lé nkə ké esógasógá é kidí ké ɔ'kéed yéey é máág a ngab ké mááyen kiim ké pɔ́sɔ́g pá mááŋan

⁴lé ungim nyóon, nkə kiim ké əsugin a ngab kéle nkə ké kídí'kúgódíí pigólí. Kəmwéd lé kidí kéene, na osog wəéŋ ungim, amáyóláá; amé'ken kiim ké ayéε lé álaa na kélé.»

Yésus ɔnó, páleé koman kubugə *Témpel*

(Ma't 24.1-2; Məl 13.1-2)

⁵Ɔɔɔd pəmmú páyée agosɔɔɔ wɔnɔ ná *Témpel* yaádéeé, na pisig pé a'táán yá péewáág na yéle! Na moom mó móleeé kɔ mó péeéfɔnyen Táán! Náa Yésus ɔnɔ:

⁶«Nkə kéeeg ké polée ama'kanε, mədúg máléeé kiim má ɔmbó nedáán nímu' áay nédendéeé kolɔb náan a nkó ε sóg. Nkə kéeeg kiim kéléeé koman kubumbug.»

Ntób na njə'kəhəní yé elée kεεnεé kɔ

(Ma't 24.3-8; Məl 13.3-8)

⁷Pááság kumuɲiən pónɔ na nyólé: «Kelág, naanég áa nkə kéeeg ké wəəsəə kéléeé kaáyéleeé é? Keále'kán igə ten aa kéléeé kibiílodíí lé kεεnεj ké pebán péeεb kaáyélee kió'kiig əé?»

⁸Náa ɔnɔ na pólé: «Ló'kódɔɔn óo! Ló'kódɔɔn ageele lé mɔɔd ədiyíbulígə o! Kéle lé éfólé éléeé kiim na niij néam a unu'. Na nyóon ɔnɔ nyólé aa aléeé *Məsií*. Páléeé kusəə ten pónɔ: “Kεεnεj aa kéeεε kió'kiigií ó!” Ɔmbó pɔsɔɔɔ náan, pudííbuyəən.

⁹Náa, ná poléeé koob pɔsɔɔɔ lé pedá péle agaánɔyeε, ná lé pɔɔd pədəəmini o'to na nelaame', pode'támmána. Nkə kéeeg kiim kígóódi lé keáyélee. Náa, kédendéeé kεεn lé neman né nsí aa néεn.»

¹⁰Náa ɔnɔ na pólé: «Kéléeé kεεn lé nigúu néεεε néle agonɔyeε né'kága pedá, kesom ké nelaame' kéeεεε kéanɔyeε na ké'kága.

¹¹Nsí eléeé kəhnyigən na toεn. A pεεɔ piín, məyíi máléeé kudəəη, na mabámbany má mɔɔdɔbɔ éfólé é pɔɔd. Pebán pé ngilili', na piəwúunəni' pé peále'kán péleeé kiim písuu ten a mɔεn.

(Ma't 10.17-22; Məl 13.9-13)

¹²«Náa, a pebán péeεb piim kudíin peáyélee, páléeé kubuúgumən, páaboóɔɔ'kɔεε. Páléeé kεεn na pəɲi a puog pó peəsógólɔn agoboóyɔmε, páyεεn na pəɲi a yoog ye njaa. Páléeé kubudəniigi a peyɔm a udi ó pongóməna' na a oó pu'kúm a kidíídí kéam.

¹³Áay, poléeé kɔɔη ngə ege'téleεεn mbaasó.

¹⁴Áyágéan a o'to lé, pu'kóodi lé pɔáságema nkə ké puəsəə kɔ na tué áa pɔágaánɔna

¹⁵lé meényóamɔéd áa ndéeé koboyé'kεεεé tɔgéé, na nsij yé ɔmbεεn waanjan ɔmbó úmmu' adendéeé kaá'ke koboóben a kebán ɔmbó kímú', adéá'ke kogasane nkə ké puəsəə.

¹⁶Əgín pase páanjan, pa ηjí páanjan, pomóηjí páanjan, yoog yaanjan ε pɔɔd na pɔsɔsóg páanjan pamɔéd áa páléeé koboóleeé. Páléeé keele lé póóna éfólé a ondán wáanjan.

¹⁷Ungim aléeé koboóbenen a kidíídí kéam.

¹⁸Náa, nuyəən ɔmbó númu' nó a o'to wáanjan nóndendéeé koóliogi.

¹⁹Podé'tiéngéled, poageen na ɔlaa ó peneɲ piim.

Yésus ɔnó páléé koman kubugə Yolósaleɲ

(Ma't 24.15-21; Məl 13.14-19)

²⁰«Ná poléé kodálaá lé ondánj ó pedá wá'kaágo'kenen páléeg ε Yolósaleɲ, póság koleɲ lé keneneɲ kíjə ké pəndəmuúbugəó kí'kiig.

²¹Áay, pá páléé keeneé a Siudáə pógóodi lé pádéda ageen ɔɔɔsem a nkon. Pá páléé keeneé a páléeg ε Yolósaleɲ a kaade, pógóodi lé pálón pəen laálá. Pá páléé keeneé a malém pédiyímbuúlini a páléeg.

²²Mɔós móom máléé keen mɔós má kíəgun, mɔós má nkə ké kíyódílóə a Kála'ta', kígóodi lé keáyéele

²³Maan kéfólə a mɔós móom na pagéed pá əngum, na pɔsóg pá páléé keeneé na pɔón pá páanə'ke! Maan na pólé lé ntób yé eléé keeneé a nigúu néen, eléé keen ngíj. Táán aléé kuloodi na pɔɔd pɔob lé ale undiəón.

²⁴Páléé koóna pɔsóg pəmmú na moyafág mó pedá, pəəguməɲ pəmmú ageen na pólé a mɔɔɔj má laálá. Pɔɔd pá a mɔɔɔj ménden páléé kugi'tən Yolósaleɲ sú'téə keneneɲ ké páyéboyé'ken kéman.»

Nkə ké kéléé kaásánéé a nimbuúlini né Mɔón o mɔɔd

(Ma't 24.29-31; Məl 13.24-27)

²⁵Pəalé'kán péléé kolon a niis né wɔós, na a wəó, na a muédədə' A nsí, noom nó ebá fiéd nóléé kofófog, pemós pé məní píəgiɲ na toen wɔnó mbambany. Náan aa ungiɲ aléé kɔjéé ngilili'.

²⁶Əgín a nefega' né pɔɔd páléé kofegaá nkə ké kéléé kaásánéé a nsí, piɲ páléé kugu wəéy. Kéle lé, toen tó túgumíníní moom móom muim a mɔen tóléé kənyigid.

²⁷Áay aa páléé ke'tálaá me Mɔón o mɔɔd ndəəgiim nsuu a kebed a mɔen. Ndéé kiim na toen tuim na nugəɲ nuim

²⁸Keneneɲ ké pəbán pəeb píəgəəbáə kaásan, ábénénéan, təəmíníəɲ o'to lé keneneɲ ɔɔɔj Táán áboýɔɔye.

Nkə ké nka'tén ε figiyáə yaábeyáa'kanans

(Ma't 24.32-35; Məl 13.28-31)

²⁹Yésus əyíbusiədin nka'tén yéene, ɔnó: «Tálaan nkə ké kéléé agaáyéele na figiyáə, ɔmbó lé na piəd ten pəndéj.

³⁰Ná poádála lé toəjánán toóbɔɲ tuəndəgiim tódɔs, póləɲ lé keloo keánde ndúmi'.

³¹Yoom ten náan ímu' ná poléé kodálaá lé pəbán pəeb pəándagaáyéele. Póság koleɲ lé Nelaame' né Táán neánde ndúmi'.

³²A fólób ndabodéane lé ɔseg wóone ó négɔŋ ódendéé kuwu ungim ná nkə kéene kiim kédénjáásan.

³³Mbálámɔen eléé kosan, nsí ten yéene yéesan, náa tɔgéé tóam tóle a pəlióg.

Pudinním anéén enɔ

³⁴«Áléŋéan anéén óó! Podenjáág ɔ'tém a pəbán pé pɛsɛen, na a neŋɔŋan né polo' máság kobɔŋwáŋe. Podenjáág ɔ'tém a pəbán pé ɔlaa wóone. Pondó'kɔɔɔn, wɔs ogo wóow óléé kububúbi kububúbién,

³⁵wɔnó ná ánde nibúnjə níəbúbi pusú. Kéle lé, wɔs ogo wóow óléé kudəəŋənən pɔɔd piim pá páleé a nsí ngim.

³⁶Pudinním enɔ, pɔsɔsgɔɔn Táán pɛneŋ piim, ná pɔá'ke kɔ'pɛm pəbán pɛɛb pé pɛléé kiimií, pɔyɛen na toen tó keen adélem a udi ó Mɔón o mɔɔd.»

Las ɛ mədúg má Yésus a Témpeɪ

³⁷Yésus ayéé lé aasáne wɔs kilúd agaa'kanane pɔɔd a Témpeɪ. Niób nié'kiim əgiig, áság kobag a o'kon ó pa *Olifiyáə* ageen agémmeŋen.

³⁸Ungim ayéé yiimən a Témpeɪ na koany pɛ'pɛb əgiim agoob nkə ké ayéé agaa'kanane.

Ló'kas 22

Pu'kúm pɔyáyoóbánánéé lé pón Yésus

(Ma't 26.1-5,14-16; Məl 14.1-2,10-11)

¹Wɔón ó Páska, wɔón wó Yúden eyéə enéalela peléed pé páánám pádeág toan tó kunudi umbúb óyéə wánde ndúmi'

²Pu'kúm pɔ payaaganɛ' pɛfɔny na palɛŋ pɛcem páyéə əguunə tuá áa pɛleé agoon Yésus. Náa, páyéə agodamma na nigúu.

Siudáa amáyóóbánánéé na pu'kúm

(Ma't 26.14-16; Məl 14.10-11)

³Sá'tan yeésód a ɔ'tém ó Siudáa nyó pɔɔdɔŋɔn lé Eɛe'kaleyóod, ongaá'kan o Yésus nyummú nyó a paa'kan pəəŋ pá pówád na pábaan

⁴aáság keen aboan pu'kúm pɔ payaaganɛ' pɛfɔny na pu'kúm pɔ pasónjaa pá páyéə əgunuŋilə Témpeɪ, agaáganan na pólé wɔnó ná aágele agoboólegen Yésus.

⁵Péenyóga kéfolé, pááság kusəə lé páamoyé'ken mɔɔné.

⁶Siudáa əyəlítíníí, əəbəə kuunə tuá áa aágele agoboólegen Yésus pɔɔd pándɛŋ.

Yésus yeédóm paa'kan pəəŋ lé pɛn anam moom mó wɔón ó Páska

(Ma't 26.17-19; Məl 14.12-21)

⁷Wɔ́s ó wɔ́n wó Yúden eyéé enéalela peléed pé pánám pádeág toan tó kunudi umbúb wááság kiim əgiig. Wɔ́s ten ogo wóow aa páyéé pasega pɔ́n pá todóm a kefɔny ké páane a wɔ́n ó *Páska*.

⁸Yésus yíidéəmíni pa Píe pólé na Séan, amáboodóm, ɔ́n na pólé: «Pə̀ni todáan, póen abenámen wɔ́n, téné.»

⁹Páyímuɲíə̀n pɔ́n na nyólé əə: «Sédúk, élə́ ə́a tíen anáméé wólé ə́?»

¹⁰Əyíbuyúlísini ɔ́n na pólé: «Todáan áay a páleeg. A nien əgiig neáɲan, puəgə́əbun na mɔ́d onnyáɲenáán ungwə́ɲ ó mə́ni a o'to, púmuyə́ə̀n. Yoog yé ɔ́sɔ́d a yélé, pə̀ni ten pɔ́sɔ́d kɔ́.

¹¹Pódéane na mɔ́d o noáde' pɔ́k' Sédúk ɔ́n əə: “Élə́ ə́a nesom né yoog né ndáane wɔ́n ó *Páska* wóone na paa'kan páam néleé ə́?”

¹²Əbuúlodi kenɔ́, kedám ké kesom ké yoog kɔ́ a noáde' nuə́ɲ a mə́en. Kemə́əd keánde kisóbiniə́n. Kɔ́ aa poábenámen wɔ́n.»

¹³Páyéén, pááboan pə́bán piim əgín wɔ́n ná ayə́bodeáne, pánám wɔ́n ó *Páska*.

Moom mó kone mó Uɲun

(Ma't 26.26-29; Məl 14.22-25; 1Kɔ 11.23-26)

¹⁴Ná kenəɲ ké konéene kíyíg, Yésus ə́ləndin agonéene na pɔ́n pə́əɲ pá ma'tom.

¹⁵ɔ́n na pólé: «ɔ́'tém wáam óyéé əgín lé ná teáne wɔ́n ó *Páska* wóone náane ondáɲ na pə̀ni ageele lé ntíin nne ntób.

¹⁶Ndabodéane lé, ntendéé kone wólé kə́mmú, sú'tə́ə əgín ná nkə́ ké wɔ́n wóow óleé əgusə́ə, keá'kaáyéele a Nelaame' né Táán.»

¹⁷Aáság kudə́əmini kilən ké malo', amé'ken pisoyidi' na Táán, ɔ́n: «Íí éə̀n, púsiə́d kilən ké malo' kéene pɔ́sásanane pə̀ni piim, pə́ɲo

¹⁸lé, ndabodéane lé Əgə́əbə́ə négɔ́ɲ, ntiə́gii'kini koɲo malo' kə́mmú ageen əgiig əgín ná aláa Nelaame' né Táán neánde kɔ́.»

¹⁹Yíidéəmíni peléed, amé'ken pisoyidi' na Táán, aábə́ɲa, amáboyé'ken, ɔ́n: «Taa, nkó yaam aa yéey mbáálegéé a kidíídí keáɲan. Púdíin poelane náan agenjaáyóɲane.»

²⁰Ná péémán konéene, yiisiə́d ten kilən ké malo', amééle yoom ímu' na kéle, ɔ́n: «Kéene kéle kilən ké maɲó máam. Mólé aa máleé kisuy ké kíloodi nesóg né newa né Táán áalad na pɔ́d. Ndéé kusub mólé a kidíídí keáɲan

²¹«Kə́bán kímu', ogo nyó aágendeg, tele əgə́ənéəyə̀ni kɔ́ áane kilən kímu' na nyólé!

22Κέλε fólób lé με Μωόν ο mωod ndəəgu əgín wəón ná Τάάν γεέfég. Νάα, maan κέfólé na nyó kugu kóam kóamoógom!»

23Paa'kan pə́əbə́ə kə́əhíə̀nə̀ kə̀ pólé na pólé pónó əə, áne aa a ondán wóóbə̀n aa aléé ogeele náan ə́ə?

Υέsus amáágánan paa'kan pə́əh mban

(Ma't 18.1, 20.25-28; Məl 9.34, 10.42-45)

24Paa'kan páyέe asáηa agoleη áne a ondán wóóbə̀n aa páléé pə́gusiə̀d wəón nyó amáábégen pə́sóg ombə̀g a o'to!

25Νάα Υέsus wón na pólé: «Pu'kúm pó a mə̀wə̀η póle əgí'tə̀n pə́od pá páalaame, páanyóηeηela lé páboógany.

26Νάα, kí'kóodi lé kίen náan yoom ímu' na pə̀ηi. Kίen a pə̀ηi lé nyó aléé o'kó'kóón a ondán wááηan, ogóódi lé yəsiə̀d wəón eyaa é moóngaa. Nyó aléé wə̀ndaame' yέen inə̀mbí é pə́sóg.

27A pə́od póone pá páléé pábaan lé na nyó aléé undə̀ndínə́ə̀n a tébele' agonέene, na sóg nyó amámodégen tébele' əə, oyaán áa a pólé pób aléé mωod nyó o'kó'kóón agaáyen sóg é? Adé nyó aléé undə̀ndínə́ə̀n a tébele' a? Νάα a με, nde a kegaágade keáηan wəón inə̀mbí.»

(Ma't 19.28)

28«Pə̀ηi, poénó'tan ondán na με, ntób ye njóōη.

29Wəón na Mbáa yiisiə̀d kesom kίəη ké Nelaame' agenyeé'ken na με, με ten mbáboyé'ken pə̀ηi.

30Poléé konέene, póoηo ondán na με a Nelaame' néam. Poléé kulə̀ndə̀n ten a mω'kə̀w má pu'kúm agoyə̀me ə'kúu a Éselayel yówád na ábaan.»

Υέsus wón Pίe aléé kumuú'təm

31Υέsus aáság kusəə wón: «Simóōη, Simóōη we! Taa, Sá'tan ə́əhíə̀n toen na Τάάν lé nyólé áboófem wəón ná ánde páafem ngə̀η a ma'téngélé, agobalen pifun ndéη na ngə̀η mmə́əd.

32Κεbán kίmu' με, mbószóglónéé a kidíídí keáη lé ná udindiógi o'to na με. Ná wə́əgimbuúlini anéén ná ndéé, kóne pomóηηí páāη ageele lé pólé págon ten.»

33Νάα Pίe wón na nyólé: «Sədúk, kéyeeη ké kosə̀d a yoog ye njaan, wə̀mbó lé ké kugu, nde ongaábóηenáán a pə́eb piim.»

34Υέsus əyímuyúlísini wón na nyólé: «Ndagodéane na we Pίe lé əgín naáné yέene, kebaη ké nsee kíədín kedaη ná wə́ə'ki'təm peneη pədəád lé odendeηen.»

Ábóηénean anéén négə̀η peda

35 Náa Yésus ɔnó na pólé: «Keneɲ ké njéboodóm, mbáyebodeáne lé poándageɛn podenjábóhénáá lé na pa'póosa pááɲan, na pebalé, na pa palábá, poé'táɲ yoom na yoom kógóɔɔ ɔ?» Náa pónó na nyólé: «Ndóo, tede'káa'taɲ yoom na yoom.»

36 Náa ɔnó: «A néɔɔɲ yéene anéén, we nyó oleé na póosa, úsiəd. Nyó aleé na kebalé, éəsiəd. We nyó u'kódií eyafág é pedá, leg kiléó keáɲ ké niɲi' ówɛɛn yélé

37 lé ndabodéane nyó'kó, nkə kéene ké kíyédílóó a Kála'ta', kígóodi lé keáyéele a nkó yaam. Kíyédílóó lé: “Páyémoyáág a ɔmban ó poónanan” Nkə ké kéage'té'teg kígóodi lé keáyéele.»

38 Náa paa'kan pónó na nyólé: «Táá mobag mó pedá aa móone móbaan Sédúk.» Ɖyíbuyúlísini ɔnó na pólé: «Móom móbaan muédúú.»

Yésus ayéén ɔɔóóɔɔɔɔɔɔ a o'kon ó Pa oliífə a mɔɛn

(Ma't 26.36-41; Məl 14.32-38)

39 Yésus yeélón pálezeg, aáság kobag a o'kon ó malém má pa olifiyəə, əgín ɔnó ná ayéɛ yeɛlane. Paa'kan pəéɲ pááság kumuyəəɲ kógóɔɔ.

40 Ná páyéén əgiig kɔ a o'kon a mɔɛn, ayébodeáne ɔnó na pólé: «Poósóɔɔɔɔɔɔ Táán ageɛle lé pudi'təəɲ a peásósen.»

41 Nyólé aáság kəésúid na pólé laálá ɔɔɲ əgiig náane ɔnó ná mɔɔd aleé ogodageɛde nedáán níyiig. Yiídúm əndu a nsí, əbəbə kóóóɔɔɔɔɔɔ Táán, ɔnó:

42 «Əəy, Paabá, oma'kɔnyóɲɛn, eɛle lé ntób yéene yényaáɔɔɔɔɔɔ. Náa, adénjaɲ a nɛnyóɲɛn néam, ndóo neáɲ áa neáyéleé.»

43 Uɲun ó ma'tom wúmmú a mɔɛn wááság komolónɛn anéén əgiim amoyé'ken toɛn a nkó.

44 Weéy óyéɛ wə'kugumin Yésus na toɛn. Ayéɛ əgii'kini kóóóɔɔɔɔɔɔ Táán kəmmú na toɛn. Keɔɛn ké kéyéɛ amoolon, kéyéɛ ɔnó pinyéngəé pé maɲó aa píədəbə a nsí.

45 Ná ayéɛ ɔ'kóóóɔɔɔɔɔɔ náan, aáság kodéemɛn əguúlɛni ná paa'kan pəéɲ páleé. Ayébobóan pánde a ɛnɔ tóg na ɔ'tém kogany wó páyéɛ na wólé.

46 Aáság kubuyóndigi. Náa ɔnó na pólé: «Tué éəɲ áa poleé əgunim ɛnɔ? Téménaan, poósóɔɔɔɔɔɔ Táán ageɛle lé pudi'təəɲ a peásósen!»

Pémíim əgumin Yésus

(Ma't 26.47-55; Məl 14.43-49; Səa 18.3-11)

47 Yésus ale kɔ na tɔgée a unu' ə, ki'túú ké pɔɔd foáy. Siudáa, onɡaa'kan wəəɲ nyummú nyó a ondáɲ ó pá pówád na pábaan áa əyíim ébusúidə. Ná əyíim əgiig, ayéén a eba é Yésus əgumuyésú'kənən.

48 Yésus ayémodeáne ɔnó na nyólé: «Siudáa, a ninjəésú'kənən néɛn náan aa oleé aɡendeg me Mɔón o mɔɔd ɔ?»

49Νά πωσόγ πά πάγέε ondán na Yésus péédála nkə kέεγ κέ κέγέε κεándagaásan, pááság kumuñiən pónó na nyólé ə: «Sédúk, télónane moyafág mués mó pedá agoncεye a?»

50Σόγ nyummú a ondán wóóbən aáság kusooyin εbag γέη έ pedá a κεβágáá soád, onó na u'kudin wo onjaagane' pefony nyó o'kó'kóón έsiəd a o'tóεη wó ombəg ó nenom, foáb. O'tóεη kwés.

51Νάα, Yésus yiísέé onó: «Ndóo, íbudíən péεε ten onbó kέεεε.» Aáság kodóbed o'tóεη ó mωd nyóon, wánde kέmmú onηε'.

52Νάα onó na pu'kúm pó payaagane' pefony na pu'kúm pó pasónjaa pá a *Tέmpel*, na ponnom pó a nigúu pá pέyím əmuúgumin: «Puígóodi lé púim poábonen lé na mobag mó pedá, na mufun əgiim əgi'kumin wónó ndε ágá ungiíbən ə?

53Adé mωs miim njée na pəñi a *Tέmpel* a? A igə aa pudí'kέəgunəó ki'kumin áay? Nάa, négəη yέεε, keηεη κεάηan aa kié'kiigií, keηεη κέ toen τό a mbin.»

Πίε yiítəm Yésus

(Ma't 26.57-58,69-75; Mέλ 14.53-54,66-72; Sέα 18.12-18,25-27)

54Pasónjaa píigúmin Yésus, páméεn na nyólé a nó Onjaagane' pefony nyó o'kó'kóón. Πίε ayέε əgiim έbuyónjən laálá a ngim.

55Pωd péégony kea κέ yug a o'tómódáán, pááság kəyuii kə. Πίε ayέén əgəəbulid kə na pólé.

56Moóngaa o'kέed nyummú, u'kudin, aáság komoodála undəndínéən kə a εbá έ yug, aάεη kumuúsəsəηəni, náa onó: «Mωd nyóone ayέε ten a ondán wάəη.»

57Πίε ayácéméé, onó: «Ndóo, ntemoóεηen ó!»

58Eγaa έ keηεη a ngim yέey, mωd ten nyummú ayémodé'tεg, náa onó: «We ten, ole a ondán wóóbən.» Nάa, Πίε əyímuyúlísini onó: «Ndóo óo, nteógə a ondán wóow.»

59Yoom wónó áwa' mmu' a ngim yέey, mωd ten nyummú aáság kubis onó: «A fólób, mωd nyóone ayέε a ondán wάəη. Ommed ale mωd o Kaliléə.»

60Nάa Πίε onó: «Me, nteáεη nkə kέεγ κέ oleé anyónηen kusə.» Ale kə na togéé náan a unu' ə, kebaη κέ nσεε kə'kóléokə.

61Sédúk aáság komoyágasεε, əmámubísin əngis. Πίε aáság kaáyóηε togéé τό Sédúk ayémodeáne, onó: «Naáne yέεε, kebaη κέ nσεε kíədíin kedaη, ná we wəé'kusə pεηεη péλαη pedáád lé odendeηen.»

62Aáság kolon. Yeéléé kəηε' kəηε'.

Πάε agodóga Yésus, páamobáam

(Ma't 26.67-68; Mέλ 14.65)

63Pωd pá páyέε ənuη Yésus páyέε agomoónyεεηane, páamobáam.

⁶⁴ Páyímuugúb udi na kiléé. Ayéé páma'komoogo, pónó na nyóon, «Aanen áne aa amágoogó!»

⁶⁵ Páyéé əgumuúsugənen pedog ten pímmú kékólé a nkó.

Páméen na Yésus a yoog e pəyɔm yé nkó'kóon

(Ma't 26.59,63-65; Məl 14.55,61-64)

⁶⁶ Ná koany kóyááyéne, ponnom pó nigúu né Yúden, na pu'kúm pó payaagane' pefony, na paleŋ pəcem páyágónyédeé, pááság kusəə lé pəbuyíimin na Yésus a egony yóobon yé egóon.

⁶⁷ Kógóɔg, pəəbəə kumuŋiəne pəbán, pónó: «Ébedeáne áŋ, ole *Məsíi* ə?» Əyíbuyílisini ɔnó: «Ɔmbó mpođeane lé nde *Məsíi*, pudiəgəəli'tini.

⁶⁸ Mbə'kubuŋiəne ten késon, pudiəginyəəyúlisini.

⁶⁹ Náa, Əgəəbəə négɔŋ, me Mɔón o mɔɔd ndéé kuləndin a ombɔg ó nenom ó Táán o toen tuim»

⁷⁰ Pólé piim pááság kaag neŋo, pónó: «Ééé, ole anyóon Mɔón o Táán yi!» Náa ɔnó na pólé: «Ééé, kéle náan. Ké aa kéeg pəŋibáamɔəd puəsəə.»

⁷¹ Náa pəəgəəbəə kosɔɔg kə na pólébáamɔəd, pónó: «Pɔɔd pá mbaasó pá igə pəmmú aa tíguunə? Pəsiabáamɔəd teá'koob wɔnó ná əə'kibiylisinií!»

Ló'kas 23

Pə'kudəniŋi Yésus a pəyɔm a udi ó Peláad

(Ma't 27.2,11-14; Məl 15.1-5)

¹ Pólé piim pááság kəəwu ageen na Yésus a nó Peláad.

² Kógóɔg, pəəbəə komosóməna, pónó na Peláad: «Teáboan mɔɔd nyóone, ale abaya nigúu, ɔnó pədiyí'kíni ko'péé mag na *Sesáal*. Ale əgəəsəə ten lé nyólé ale *Məsíi*, ale nkúm.»

³ Náa *Peláad* əəbəə komolóɔya ɔnó: «Ole nkúm e Yúden a, ngó?» Yésus əyímuylisini ɔnó: «Náan ó! Kéle wɔnó ná oleé əgusəə.»

⁴ Náa Peláad ɔnó na pu'kúm pó payaagane' pefony na ki'túú ké pɔɔd: «Me nteəŋen egom a nkó mɔɔd nyóone yé ndéé ogomoyé'ken nsó a yélé.»

⁵ Pólé pəəbəə agá kii'kini kosɔɔg na toen, pónó: «Nkə ké aleé agaa'kanane kéle lé ná ábáy pɔɔd, pəđəəmini o'to. Əyá'túmíi əgín kógóɔg a Kaliléə, aáyaag a Siudəə, wɔnó ná əə'kiim alónéé áane.»

Páyéén na Yésus a nó Elíod

⁶ Ná Peláad ayóob náan, yiŋiəne ɔnó əə: «Yésus nyóon ale mɔón ó Kaliléə əə?»

⁷Νά γεέλέη náan lé ale əgiim a ə'kúu yá Eλόod ayée alaame yiíséé lé péen na nyólé a udi wááh, lé a keueh kégo kéeg, Eλόod ayée ko áay ten a Yolósalem.

⁸Eλόod ayée agoóbela pócɔɔɔɔ niij niéη. Ná ayémoodála, γεένyóga kéfólé lé ayée əguunə komoodála əgín kógóɔg kala'. Ayée agomena peda lé aamoodála aágeele kiéwúunəni' ké κεάλέ'kán.

⁹Yíηiənə éfólé é pεbán na Yésus. Náa, ɔmbó əgín pεβεε, Yésus idi'káyəmuýúlisini.

¹⁰Na pu'kúm pó payaaganε' pεfɔny na palεη pεcem páyée ko áay, páamosóman pεbán a nkó na toen.

¹¹Na Eλόod, na pasónjaa péeη péebée anéén komoónyεεηane, páamoóηɔɔ. Páyimuniígi ntaa, kisig kemóed. Náa Eλόod ɔnó púúlini na nyólé a nó Peláad.

¹²Pa Eλόod pólé ná Peláad páyáládée a nesóg wós wóow, pólé pá páyée agobenanan kala'.

Yésus adiele kóbé, páméε pamoyé'ken nsó

¹³Peláad γεέδóηɔn εgɔny lé na pu'kúm pó payaaganε' pεfɔny na palaame' pá nigúu, na pɔɔd péndéη piíη,

¹⁴ɔnó na pólé: «Pumínjiimin na mɔɔd nyóone pɔɔ'kó ale əgudí'kəni pɔɔd lé pédəəmini o'to. Me, mbá'komolóoya a udi wááηan, a pεsómen piim pé pomámosóména, ntemoyóóηen egom ko ɔmbó ímu' yé ndéε ogomoyé'ken nsó a yélé.

¹⁵ɔmbó Eλόod ten ɔdeóηen egom a nkó yəəη. Náan aa əmíim əmuýúúlisi ngim. Mɔɔd nyóone adielene anéén nkə ké kíəguunə lé pámoýóon.

¹⁶Ndageé'ken agá toen lé pámobáam na nsuə, pámuúlis.» [17]

¹⁸Náa, páəgəbéeé kosása pólé piim neηo a mɔen, pónó: «Teáne pámoýóon o! Íbilísin Palábas!»

¹⁹Palábas ogo nyóon ayée a yoog ye njaan lé wós wúmmú a páleeg, na nyólé na pɔsóg pémúú pídəémíni o'to na nelaame', pámáyoon mɔɔd.

²⁰Wɔnó ná Peláad ayée anyóηen kulis əgín Yésus, əyí'kíni kiim álon əgiim ɔɔɔɔ na pɔɔd.

²¹Náa, páyée agá asása na toen, pónó: «É'ken toen óo', péen amóobaηan a ɔmbásá! É'ken toen pámoóbaηan a ɔmbásá!»

²²Peláad əyí'kíni kusied tógée a annam ádáád, ɔnó na pólé: «Nkə anéén áa amééle é? Me, nteóηen egom a nkó yəəη yé yəəguunə lé pámoýóon o! Ndəəsəə agá lé pámobáam na nsuə ná mmuúlis.»

23 Náa, pólé páyéé agá asáa kómmú na toen, pónó: «É'ken toen pámoóbañan a ombásá!» Pesása' peóbon peyémoónyón.

24 Peláad aáság kusæ ðnó: «Oo yi, ndageele wónó ná poányónen.»

25 Aáság kubuúlisin nyó píññan lé élis, nyólé nyó páyáág a yoog yé njaan lé, nyólé na pwsóg ten pémú, píðééminí o'to na nelaame', pámayoon mood. Peláad yíisiéd Yésus, amáboyé'ken lé péen ageele na nyólé wónó ná páanyónen.

Πάγέέν na Yésus a kenó ké Κελέ'τέγ ké ο'to

(Ma't 27.32; Mál 15.21)

26 Wónó ná páyéé ageen na Yésus, pýébnúñí na mood nyummú niñ lé Simóñ, mood nyó a páleég ε Siléen, ægæyímbuúlini a polém. Pasónjaa pááság kumuúgumin, páamáonyáñéñéne ombásá ó Yésus, pónó émyéon na wólé.

27 Yésus ayéé ageen, poad péogiim pémyéon a ngim píñ, na pagéed ko píñ, ombog a o'to, páamoólee.

28 Yésus aáság kaágase ná pagéed póob páléé, náa ðnó na pólé: «Éya, pudóon pó Yolósalem, podeyéndeε με, poálee a peñibáamóéd, na a pón páañan

29 lé, keney kíndægiim ké poad páléé kuselií lé: “Kone' na pagéed pá péélób pisúsún, pagéed pá pédi'kóbínií, na pá páde'káñé'kéé moón.”

30 Áay, poad páléé kodéane na nkon lé íbudáññan, na moñenénen lé múbuyésú'kenen!

31 Kéma'keen lé kied ké kéléé kíóm, páageele náan na kélé, peney péség anéén na o'kón wó wá'kugúú é?»

Πέébáñan Yésus a ombásá

(Ma't 27.33-44; Mál 15.22-32)

32 Páyéén ko na poad ten péndéñ pábaan, pacocóo, ageen aboyóon ondán na Yésus.

33 Páyéén ægiig a kenó ké pódónñan lé «Κελέ'τέγ ké ο'to». Kógóog aa péébáñan Yésus a ombásá. Péébáñan ten poad pémú pábaan ko Páyéboyáagan lé éné sóg a ombásá wéñ lé nyóone a ombog ó Yésus ó nenom, nyummú a oó kemes. Pólé páyéé pebé pé poad pé pegóon, páagoóna poad.

34 Yésus ðyósóglónéé Táán, ðnó: «Paabá, íbulisin lé páñdenen nkæ ké páléé ageele.» Ageele lé páabanan piléó pé Yésus, pasónjaa péélá ntñ

35 Poad páyéé ko áay padélé máán, páadé'teg. Palaame' pá Yúden páyéé agomoónyeeñane, pónó: «Taa, ayéé ðgwoyone pwsóg, yóyóye anéén négñ nyólényóamóéd yi, nga ale *Mási* yé Táán æyíyid!»

36 Pasónjaa ten páyéé agomoónyeeñane. Páyáyé'ténéé a ebá yéñ, páamáoyé'ken peñwáñwáñá pé malo' lé áño, pónó na nyólé:

37 «Nga fólób ole Nkúm ε Yúden, ýýýéé weényámwéd áay yi!»

38 Kɔ a ɔmbásá, a o'to ó Yésus a mwɛn píídílíd pónó: «Táá, nyó aa nyóone, nkúm ε Yúden.»

39 A pacocóo pá péebáŋan ten a ɔmbásá, nyummú ayémoyágásénéé ten agomoodóga, ɔnó: «Adé wɔ'kó ole *Məsií* ə? Ýýýéé weényámwéd yi, óbeyóoye ten pəsi!»

40 Náa, sóg nyummú aásásedɛn nyóon, ɔnó na nyólé: «We, odeádammana Táán á? We nyó oleé a nuwoo nógo númu' ə!»

41 A kiás kéle sáád lé pigólí piás pé teyásóhéé, táá pesáábón pióŋ aa péene tigódíí. Kɔwéd lé a nyólé, adielene kɔbé.»

42 Əguyibənən aáság kusəə ɔnó: «Yésus, wenjaáyóŋe ó, ná wəégimbuúlini na nɛlaame' neáŋ a ombɔg.»

43 Yésus əyímuyúlísini ɔnó na nyólé: «A fólób, ndagodéane lé, naáne yéene, ole na me a Pələdíis»

Yésus yíígú a ɔmbásá

(Ma't 27.45-56; Məl 15.33-41)

44-45 Ayéé aánde yoom wɔnó tóef. Kenɔ keáság kiíligən. Mbin yiídəəŋ a nsí ngim pilíb, sú'téə a mangɛn mádáád. Sanja' yé péəsandɛgene a *Témpɛl* yaáság kosaaleg a kegaágade paáám.

46 Yésus aáság kudó'tin ki'kíŋ na toɛn, ɔnó: «Paabá, táá uŋun wáam aa wóow mbúúlisi a ɔmbɔg yáán» Əgín na yiíséə náan, aáság kiisimid, aádó o'to.

47 Ná nkúm ε pasónjaa yeédála nkə ké káyásánéé, eyé'ken nugəm na Táán, yónó: «A fólób, mwɔd nyóone ayéé sáád ε mwɔd.»

48 Pɔɔd piim pá páyíím əgəəyiilə kɔ áay agodé'teg nkə ké káyéé agaásan, páyúúlóni suúúm, páagaábáama a igog.

49 Pɔsósóg pá Yésus piim, na pagéed pá páyéé əgiim pémuyənjən əgiim pádéemɛn əgín kógóɔg a Kaliléə, péédéléman laálá, pəədíin pánadena penág agodé'teg kiim ké káyéé agaásan.

Páméɛn əni Yésus

(Ma't 27.57-61; Məl 15.42-47)

50-51 Mwɔd nyummú niŋ lé Yóseb, kibíəni' ké a páléeg ye Əlimə'təə, a nigúu né Siudəə, aáság kiim alon. Ayéé sáád ε mwɔd na ɔ'tém ólaŋ. Nyólé ayéé aándaamɛna pɛda lé Táán aléé kolaamɛ. Ayéé ten mwɔd nyó a egɔny yóóbɔn yé egóon é pɛyɔm. Náa adɛ'kéé unu' úmmu' na pɔsóg a nkə ké páyéé ageele, wɔnó ná píígúmin Yésus.

52 Ayéén əŋíən na Pələad lé ámoyé'ken kelón ké Yésus nyólé yéen əni.

⁵³ Aáság keen, əsuuli kelón a ɔmbásá, aágóda na ombóm, améen əni a kəəni' ká káyée kɔ áay kədíməən wɔnɔ kebaŋ a kegon. Páyée pádénjag kuni mɔɔd kɔ.

⁵⁴ Kisúgi' ké Yúden káyée keánde ndúmi'. Wɔs wóow óyée wɔs wó Yúden eyée yaáboŋen kisúgi'.

⁵⁵ Pagéed pá páyíim páyəən Yésus əgiim pádéeəmen əgín kógɔɔg a Kaliləə, píyəəən Yóseb, páádála kəəni', páádála ten tué áa páyíngígi kelón ké Yésus.

⁵⁶ A ngim yéey aa píisiəd ngə əguúlini a páleeg. Páyéən osóbəni pugúd na palaménda' əgiim əwu kelón. A wɔs ó kisúgi', pýóóyig əgín wɔnɔ ná kecem káyée əgusəə

Ló'kas 24

Yésus ayóndeg

(Ma't 28.1-10; Məl 16.1-8; Səa 20.1-10)

¹ Na pebáŋen pé koany kó a wɔs ó na o'to na o'to ó sɔnde', pagéed páyéən a kəəni' na pugúd pó píisóbóni.

² Péébóan lé nedáán né píigúb unu' ó kəəni' na nélé, neánde nimíngíliðiən a eba.

³ Pááság kosɔd kɔ a kəəni'. Páde'káaboan kelón ké Sédúk Yésus kɔ.

⁴ Nto yɔɔbɔn yaáság koyog. Pále anéən kɔ náan a, pɔɔd pábaan pááság kobolónen, píléə peɔbɔn páyée əguwəŋə kuwəŋəə.

⁵ Weéy úyíbugúmin, pááság kudum nti yɔɔbɔn a nsí. Náa pɔɔd póob pónó na pólé: «Tué áa puəgiim əguunə káane a ondánj ó pelónj mɔɔd nyó aleé ongóm?»

⁶ Táá, əndigi áane, amóndeg. Áyóŋəan nkə ké ayébodeáne ná ayée a Kaliləə.

⁷ Yíisəə lé: “Kéanyóŋen lé páleg Mɔón o mɔɔd a ɔmbɔg á peele mabé, pámoóbaŋan a ɔmbásá, əgu, ná yíim yóndeg a mɔs mádáád.” »

⁸ Áay aa páyáyóŋéə anéən nkə ké Yésus ayébodeáne.

⁹ Páyíim pálon a kəəni', pááság kuúli ageen adéane na pɔón pá ma'tom pá pówád na úmmu', na paa'kan ten piim, nkə kéeg ké péédála.

¹⁰ Páyée lé na Maléa ntóon ε Magdala, na Yowána', na Maléa wo ηjí ε Səag. Pagéed pémmú ten pá páyée kɔ na pólé, pédeáne na pɔón pá ma'tom əgín yoom ego ímu'.

¹¹ Náa, pɔón pá ma'tom pédi'kəəgəəli'tini nkə ké pagéed póob páyée əgusəə. Pólé páyée afega lé pále agosɔyɔ tɔgée tó pɔɔd pá nto yɔɔbɔn yaá'koləəŋéə.

¹² ɔmbó náan, Píe aáság kodéeəmen, améen a kəəni' na ɔ'téd. Ná ayéən əgiig kɔ, yeébódeə agá agofébena. Əgín mbóm na mbóm áa yeédála kɔ. Əyúúli a noáde' ɔmbɔg a o'to, əəgəəwúunəni na nkə ké káyásánéə.

Yésus yεélonen paa'kan péeη pábaan a ngé εγεen a Εmayúus

(Mól 16.12-13)

13Náan aa wós ogo wóow, paa'kan pábaan páyée ageen a eyaa é nigúu yímmú pódóηon lé Εmayúus. Nigúu négo néen néyée laálá na Yolósalem, náane wónó áwa' ébaan ye ongen.

14Θγín pebán pé péyásánée a mэдúg móom aa páyée εγιim pósɔɔɔ na ngé na ngé.

15Pále anéen kɔ εγιim pódɔɔɔb náan a, Yésus nyólényóamɔéd aáság kiim εbugó'ki lé pádáηanane ondán.

16Páyée agomodé'teg, náa yoom ego yáaboyéele lé pádendénj lé nyóle aa aleénɔ.

17Aáság kubuηíen onó na pólé εθ: «Kebán igə aa poleé εγιim pósɔɔɔ náan na ngé na ngé é?» Pááság kodélem, nti suúúm.

18Náa sóg nyummú, niij lé Keleyo'pás, εmuyúúlisini onó: «A pɔɔd piim pá a Yolósalem, εγín weényóəsíη áa odeáleηεé nkə ké keyásánée a mэдúg móone yi?»

19Náa onó na pólé: «Nkə aa keyásánée é?» Pááság kumuyúúlisini pónó: «Nkə ké keyáyélee na Yésus mɔón ó Násaled a! Ayée onɔεge' pebán o Táán o toen. Yiílóodi nkə ké aleé a εngis á Táán na a εngis á pɔɔd, a tɔgeé tó ayée agosɔɔɔ, na a pebán pé ayée ageele.

20Pu'kúm pó payaagane' pefɔny na palaame' pées páyémoóleg lé ná pábaase kebán kiéη lé páamoyóon, páamáamoóbaηan a ombásá.

21Pəsi teyée teándaamena peda na nyóle lé, nyóle aa aleé mɔɔd nyó aágaáηen éselayel. Náa mós mádáád áa móone teándeé a mólé wónó ná pebán péeb péyásánée.

22A fólób, temáwándáá na ngab ε pagéed yimmú a ondán wóəs. Páméen a kəni' na pebáηen pé koany,

23pámboanen kelóη, pááság kimbuúlini εγιim abedéane lé məηun má ma'tom mámbolónen kɔ, mááság kobodéane lé ale ongóm.

24Pɔsósóg pées ten pémú páméeen kɔ a kəni', pááboan pebán piim εγín wónó ná pagéed pób páyébedéane, pámboanen kelóη kiéη.»

25Yésus aáság kusə onó na pólé: «Podéɔgɔ na o'to! Podéɔgɔ εgəébisig kəéli'tini nkə kiim ké palɔεge' pebán pá Táán Pííséé!

26Kéde'kéε lé Məsií áyāη ane nto ná édiin ɔɔɔd a nugəη nuéη é?»

27A ngim yéey anéen áa ayéboyásénan nkə kiim ké kíyésəlíi a o'to wééη, a Kála'ta' ε Táán, kəébóá a nkə ké Moyíis yiídílə, keenanen a nkə ké palɔεge' pebán pá Táán pííséé.

28 Ná páyéε pánde ndúmi' na nigúu négo né páyéε ageen a nélé, Yésus aáság keele wónó nyólé ale ageen kámmú yuudi na ongen.

29 Pááság komoyéεε lé adesán, pónó na nyólé: «Niób neánde kɔ, keneη sɔɔη mbin ídáηη, lɔb na pəsi.» Aáság kosɔd əguləndin na pólé.

30 Ná páyéε p'kuləndin agonéεε, Yésus aáság kudəəmini peléed, amé'ken pisoyidi' na Táán, aábéηa, amáboyé'ken.

31 A keneη kéeε aa əngis yóɔbɔn əyábuəníí, pááság komoóλεη. Náa, nyólé aáság kusəngilid a əngis yóɔbɔn.

32 Páábáθ kosɔɔ kɔ pólé na pólé, pónó: «Adé a ntém yəəs a kaade, teyéε wónó tígu tɔnyóg keneη ké ayéε agosɔɔ na pəsi a ngé, aábeyásenan nkə ké kéλεé a Kála'ta' ε Táán á?»

33 Pááság koság kodéεμεη əguúlini a Yolósalem. Péébóan paa'kan pá pówád na úmmu', na pɔsósóg póɔbɔn kenɔ ké páyáɔnyedən,

34 pɔɔɔɔɔ pónó: «Sédúk ale ongoóndégáán fólób! Omólódíí na Simóɔη.»

35 Pólé ten pááság kobodéanane nkə ké kémásánéé na pólé a ngé, na wónó ná pémíim agaáleη lé nyólé aa aleéno a keneη ké aábéηa peléed.

Yésus yeélónen paa'kan péəη pá pówád na úmmu'

36 Pále anéén agosɔɔ kɔ ɔ, Yésus nyólényóamɔéd foáy, aá'kodélem a kegaágade keɔbɔn, ɔnó na pólé: «Kiwiiyi' kíen na pəηi aá!»

37 Weéy úyíbugúmin, pəəliminə kwag kwag kwag, páyéε agofeg lé kíid áa keá'kobolóneneé.

38 Ayébodeáne ɔnó na pólé: «Tué áa poleé náan, poágaáwánda? Pole na musuη a ntém yaanηan a?»

39 Táláan ɔmbɔg yáam, na ambaan yáam. Me áa ndeéno! É'tóɔbɔn ná pódála lé kíid kí'kóodi pumog, kédiən na pigú wónó ná me nkódíí.»

40 Ná yiíséθ náan, aáság kubuúloodi pufəη pó óndo' a ɔmbɔg na a ambaan yéəη.

41 Wónó ná páyéε ntém na tɔnyóg síéed, pəəgəəwúunəni, páyéε pádémman kəəli'tini. Náa ɔnó na pólé: «Pu'kóodi yoom é kone áay a?»

42 Pááság komoyé'ken kesom ké nsú ké kemoanənáán.

43 Aáság kusiəd, aáne a əngis yóɔbɔn.

44 Náa ɔnó na pólé: «Táá nkə ké njébodeáne aa kéεε ná njéε nkéligi na pəηi, nyɔ'kó: Nkə kiim ké kíyédíléθ a pecem pé Moyíis, na a pagála'ta' pá palɔεε' pəbán pá Táán, na a kála'ta' ε pə'kwáá a kidíidí kéam, kígóodi lé kéas.»

45 Áay aa əyíbubúəη nsuη ageεε lé póob pəbán pé péléé a Kála'ta' ε Táán.

⁴⁶Αάσάγ kusəə ɔnó na pólé: «Τάά nkə ké kéλέέ kidiídílé aa kéene lé: *Məsií* ogóodi lé áne ntób, égu ná a mɔ́s mádáád, yí'kini kiim álon a kəni' ongóm

⁴⁷A niij niéη, a nsí ngim, kəbáá a Yolósaleμ, páléé kolɔge lé pɔɔd págase ɔlaa wóɔbɔn ná Tάán ébuúlisin mabé móɔbɔn.

⁴⁸Pəηi aa poleé wéseneγ a nkə kéeg kiim.

⁴⁹Με, ndəəgiim mɔdómen nkə ké Mbáa ayébogágen. Kεbán kίmu', pudinyúúd pólon agosan, pólb áane a páλέeg yéene, sú'téé ná toen τό τόλέέ kubuyíminií a mɔen túəgiim.»

Υέsus γεέbág a mɔen

(Mél 16.19-20; Píγ 1.9-11)

⁵⁰Υέsus aáság kolon páλέeg na pólé ageen ndúmi' na Pe'taníi. Yíídéémíni ɔmbɔg a mɔen, aáság koboséa.

⁵¹Ale anéén agoboséa a, kaádanan koóɔn a kóog, əbáá kobag a mɔen.

⁵²Náa a pólé, ná páyéε pə'kumudúmin əndu a udi, pááság kuúlini a Yolósaleμ na tɔnyóg tuim.

⁵³Páyéε peney piim a *Témpel*, páanyáade Tάán.

Σέαη

Σέαη 1

Yésus Kilítus ale Nɔgée nó Táán

- ¹Κο α νιόβθə ná Τάάν αγέέλε moom muim, Nɔgée nóγέε noánde κο kala'. Nóγέε α εβά έ Τάάν. Nóλέ nɔmɔéd nóγέε Τάάν.
- ²Α νιόβθə, Nɔgée aa nóγέε α εβά έ Τάάν
- ³Yiim γέ Τάάν αγέέλε, α nóλέ aa έγάγέλέέ. Ímu' na ímu' γέ έγάγέλέέ fiéd nóλέ kusəə, έδεόγə
- ⁴Α nóλέ aa yoom yiim έγέε na ɔlaa. ɔlaa wóow aa úyíimín pɔɔd na kisəə.
- ⁵Kisəə keyéε agonom α mbin α kaade, mbin edeá'ke kuwíiyi.
- ⁶Τάάν əyíim ádom mɔɔd niη lé Σέαη.
- ⁷Σέαη əyíim lé yáágen kisəə mbaasó ageεε lé ungim yáag o'to na Τάάν α o'to wó mbaasó yəəη.
- ⁸Σέαη ade'kéε nyólenyɔamɔéd kisəə, ndóo. Əyíim agá lé yáágen kisəə mbaasó.
- ⁹Nɔgée áa nóγέε kisəə ké fólób. Kélé kíyíim α nsí yéεε lé ná kénomen pɔɔd piim.
- ¹⁰Nɔgée nóγέε α nsí yéεε. Na nóλέ aa Τάάν αγέέλε yiim. Kebán kímu', pɔɔd pá α nsí pəyímuú'tém.
- ¹¹Nɔgée núyíim ná ndeg yəəη ελεέ, póλέ péməyíin kumuúsiəd.
- ¹²Kebán kímu', pá pəyímusíəd kɔηε', pá páyáág o'to α nyóλέ, ayéboyé'ken toen lé páán pɔɔn pá Τάάν.
- ¹³Pádi'káəgəθbíen wɔnó ná ánde pɔɔd pəəgəθbíenilə, áay lé α né pumog, ndóo! Τάάν nyólenyɔamɔéd áa améεε lé páán pɔɔn pəəη.
- ¹⁴Nɔgée nóyáán mɔɔd, nuéləndin α kegaágade kiés. Nóλε na ɔ'tém ólan α kúfu', na fólób. Teádála nugəm nuəη, nugəm nó Τάάν Σε amé'ken na kembóg kiəη ké Mɔón.
- ¹⁵Kebán kiəη áa Σέαη ayé'ken mbaasó yéεε, aálɔεε neηo α mɔen ɔnó: «Mɔɔd ale κο nyó aleé əgiim α ngim yaam, aményaábégen ombɔg α o'to lé nyóλέ ayéε aánde κο ná ɔmbó kimbíen pədíyímbíen.»
- ¹⁶Α kɔdéε ɔ'tém kuəη, amábeyééλε pəsi piim kɔηε'. Amábesá'tanan kóλε kebesá'tanáán.
- ¹⁷Na Moyíis aa Τάάν ayébeyé'ken pɛcem piəη. Náa na Yésus Kilítus aa mawɔ' na fólób iməbiyíimin.

¹⁸Μωδ ɔmbó úmmu' na úmmu' adé'tála Τάάν na ɛngis Κεβάν κίμου', Κεμβόγ κιήν κέ Μωόν κέ κέλέε κɔ a εβά έ Σε, κέλέ κεμωéd ten Τάάν, κέλέ aa κέμέέεε lé pəsi τέλεη Σε.

Νκə κέ Σέαη yiiséə a nyólényáamwéd

(Ma't 3.1-12; Məl 1.2-8; Lók 3.15-17)

¹⁹Νά pasaá pá Υύδεν πρέédóm payaagané' pefɔny pémú a Yolósaleμ, na pɔɔd ten pá a palaa Léfi lé péen ɛñiən na Σέαη ɛə, ale áne é? Mbaasó yé yiídéəmíni aa yéene.

²⁰Adé'káaboyóɔsegen κεβάν na κεβάν. Ayébođeáne sáád, ɔnó: «Με, nteógɔ *Məsi*.»

²¹Πάáság kumuñiən pónó na nyólé: «Ολε ανέέν áne é? Είέας οóm?» Νάα ɔnó na pólé: «Ndóo óo, nteógɔ Είέας.» Πάáság kii'kini kumuñiən pónó: «Ooo, ole ανέέν ɔndɔege' pebán o Τάάν nyó teleé agobónan ɛé?» Νάα ɔnó na pólé: «Ndóo.»

²²Νάα pémuniən pónó ɛə: «Οο'ó, ole ανέέν áne é? Έβεδεáne weényáamwéd áne aa oleé, ná tíen adéane na pá pámbábeedóm.»

²³Əyíbuyúlísini ɔnó: «Με nde neño né néλέé asáña a nigúu né nifələón, neónó: “Sóbiniən pungé pó Sédúk óo! Nkə kégo κέ Esayii, ɔndɔege' pebán o Τάάν yiídíle aa kéeg.” »

²⁴Pɔɔd póob pá pýyím pádom páyée Pafaleseyéey.

²⁵Páyí'kíni kuñiən na Σέαη pónó ɛə: «We, odien ανέέν ɔmbó *Məsi*, odien Əlíi, odien ten ɔmbó ɔndɔege' pebán o Τάάν; a igə aa oleé agosɔgena ανέέν pɔɔd ɛé?»

²⁶Σέαη əyíbuyúlísini ɔnó na pólé: «Με, əgín na məní má məní aa ndéé agosɔgena pɔɔd. Kɔmɔéd lé pugóódi mɔɔd a kegaágade κεάñan nyó pondeyeneé.

²⁷Ale əgiim a ngim yaam. Ntiigin ɔmbó nyóone lé mbodem əgumuyóndin palábá a ambaan.»

²⁸Nkə kéeg kiim keyée agaásan a Pe'taní, nséé yéey káag ε noom nó Siuludéey. Noom nó Σέαη ayée agosɔgena pɔɔd κɔ.

Υésus ale Μωόν o nodóm o Τάάν

²⁹A koany kaáyene, Σέαη aáság kodála Υésus ɛəgiim ná nyólé aleé. Νάα ɔnó: «Τaa, ogo aa nyóon oo, Μωόν o nodóm o Τάάν. Nyólé aa oóliogi mabé má pɔɔd piim pá a nsí

³⁰Κεβάν κιήν áa njée əgusəə nyɔ'kó: “Μωδ ale κɔ nyó aleé əgiim a ngim yaam, aményaábégen ombɔg a o'to lé nyólé ayée aánde κɔ ná ɔmbó kimbíen pədíyimbíen.”

31 Ɔmbó meényóamwéd nté'kóoleŋen lé nyólé. Náa, wɔwɔgen wóone wó ndéé ageele a məní, a o'to wéəŋ áa njíim lé nyéele wólé, ná pɔ́ŋn pá ɛ́selayel pámoóleŋ kɔŋɛ'.»

32 Séaŋ əyí'kíni kéé'ken mbaasó yéene, wɔ́: «Nyedáala Uŋun wó Ufúlú'tú wéəgiim úsuu a mɔen wɔ́nó kiem, wááság komolá'temen a nkó

33 Náa me, nté'kóoleŋen lé nyólé. Náa, nyó ayé'tóm lé nyíim asɔgena pɔ́ɔd na məní, nyólé aa ayé'téáne lé mɔ́ɔd nyó ndéé kodála Uŋun wó Ufúlú'tú wéəgiim úsuu, óság komolá'temen a nkó, ndeŋ lé nyólé ogo nyó aléé kosɔgeneé pɔ́ɔd na Uŋun wó Ufúlú'tú aa nyóon.

34 Me mbádála na me əngis, mbáág anéén mbaasó lé ale Mɔ́ŋn o Táán óo.»

Yésus əyíyid paa'kan péəŋ

35 A koany kaáyene, Séaŋ yiiligi kɔ́ áay na paa'kan péəŋ pémú pábaan.

36 Ná yedáala Yésus aásan, əb́b́ə kosɔwɔ, wɔ́: «Taa, ogo aa nyóon oo, Mɔ́ŋn o nodóm o Táán!»

37 Əgín ten ná paa'kan péəŋ póob pábaan páyóób nkə ké yiíséə, pááság kodéemen əguyəəŋ Yésus.

38 Ná Yésus əyébú'kíní, aáság kodála lé pále əgumuyəəŋ, əyíbuŋíəŋ wɔ́: «Nkə aa pɔ́ányóŋen əé?» Náa pɔ́nó na nyólé: «*Elábi'*, tiəguunə koleŋ kenɔ́ ké oleé.» (*Elábi'* ele lé: «Kelág.»)

39 Náa Yésus wɔ́ na pólé: «Ménaan, poadála.» Pááság keen na nyólé, páádála kenɔ́ ké ayéé. Ayéé aánde yoom wɔ́nó mangen məní' má wɔ́s. Píyíb́əŋəŋ wɔ́s wóow na nyólé.

40 A paa'kan póob pábaan pá páyóób nkə ké Séaŋ yiíséə, pááság kuyəəŋ Yésus, nyummú ayéé niŋ lé Əndələə, móŋŋí o Simóŋ Píe.

41 Náan aa Əndələə yeyáŋ əguunə əgín kenɔ́ ké móŋŋí aleé, wɔ́ na nyólé: «Təmóŋ *Məsí'*» (Niŋ néen né *Məsí'* néle lé «Kilítus, áay lé Nyó Táán ayásóŋéé lé álaame a peneŋ piim.»)

42 Aáság kumuúsiəd ageen na nyólé kenɔ́ ké Yésus aleé. Ná pýyíg kɔ́, Yésus aáság kubisin Simóŋ əngis, náa wɔ́ na nyólé: «Ole Simóŋ, mɔ́ŋn ó Séaŋ. Néŋwɔ́ yéene, páagodóŋon lé *Séfas*.» (*Séfas* ele lé «Nedáán.»)

43 A koany kaáyene, Yésus aáság kusəə lé nyólé kuəŋ keen a Kaliləə. A ngé egeen, aáság kéəbun na Filíib, náa wɔ́ na nyólé: «We, ínŋəŋ!»

44 Filíib ayéé kibíəni' ké a páleeg e Pedsáyída, yoom ímu' na pa Əndələə pólé na Píe.

⁴⁵Filíib ten aáság keen aboan Na'tanayéel, onó na nyólé: «Temóónη mωωd nyó Moyíis yiíséé a kála'ta' yəəη ε pεεem, ωmbó ten palωεge' pebán pá Táán pósωyo kebán kiəη Ale Yésus nyó a Násaled, mωón o Yóseb.»

⁴⁶Na'tanayéel əyímuηíəη onó əə: «A Násaled, nkə kélaη aa kéleé kégolon kω ə?» Náa Filíib onó na nyólé: «We μέεη, waadála.»

⁴⁷Ná Yésus yeédála Na'tanayéel əəgiim ná nyólé aleé, əbβéé kosωyo kebán kiəη, onó: «Táá fólób fólób ε kibíəni' ké mωón wo Éselayel aa kéεε. Ímu' na ímu' yé éleé penya' a nyólé, édeóγω.»

⁴⁸Na'tanayéel aáság kuηíəη onó na Yésus: «Tué áa oméndεη náan əé?» Náa Yésus onó na nyólé: «A Filíib kudíin agoodóηon, με ηjée mbá'kogoodála, we a figiyáə yisí.»

⁴⁹Na'tanayéel aáság kii'kini kusíəd tωgée, náa onó na Yésus: «Kεlág, olε Mωón o Táán, olε nkúm yé Éselayel»

⁵⁰Náa Yésus onó na nyólé: «Wonó ná mbágodeáne lé mbágoodála a figiyáə yisí aa wəé'kəəli'tinií ngóó? Olée kodála anéeη pebán pé pémaáyεη péεb.»

⁵¹Yésus yiíséé kémmú onó na nyólé: «A fólób fólób ndabodéεne lé, polée kodála mbálámωεη yəé'kəəbuəη, məηun má ma'tom má Táán máabag kω, méəsuu, a o'to wáam a mωεη, ó με Mωón o mωωd»

Séəη 2

Kiəwúunəni' ké keále'kán ké na o'to na o'to ké Yésus ayééle

¹Mədúg mábaan a ngim yéey, kodon kóyée a Kána, a nigúu né Kaliləə. Péédóηon ηηí ε Yésus kω a kodon kóog.

²ωmbó ten Yésus, páyεmodóηon kω a kólé na paa'kan péəη.

³əgiim əgiig áεne a keεηη kímú, malo' mááság koman. Náa ηηí onó na nyólé: «Péndigi kémmú na malo'.»

⁴əyúlísini ηηí onó: «Íyowó! Kéyaán na με áη? Με Keεηη Kídínjiiig.»

⁵ηηí aáság keen adéεne na pωd pá páyée əgud kω, onó: «Nkə ké aábodéεne, póεε.»

⁶Ngwəη ye a'táan eyée kω áay é'táan na úmmu'. Yúden eyée yaágan məní kω a ngwəη yéey agaásωgen na mólé. Ungwəη úmmu' óyée úgusiəd yoom é lé'ta' wonó ə'tin á'táan.

⁷Yésus aáság kodéεne onó na pəgudin: «Púyəəgəni ngwəη yéey ngim na məní.» Pááság kuyəəgəni məní kω síééd, méəsúsub.

⁸Νάα Υέσους τῶνός na πῶλέ: «Τυέδῶθεν ανέέν νέγωη μῆνί μῶομ σοωη, πόεν αγεέ'κεν na μῶωδ νυῶ αλέε a τῶgab γό'tεν.» Πάáság kudúød, páμέεν αμογέ'κεν.

⁹Μῶωδ αáság κοό'tεν μῆνί μῶομ. Μάγέε μά'καάν malo'. Νυῶλέ αδε'κέε αγωλεη ἑλίθῶ áa μῶομ malo' μάγέε ἄγιim málon. Ἐγίν πῶgudin aa πῆέλεηεν lé πῶλέ aa πῆίδυέδῶ μῆνί. Μῶωδ νυῶον αáság kodῶηηον μῶωδ νυῶ yeélád kodῶn,

¹⁰νάα τῶνός na νυῶλέ: «Μῶωδ ungiim ale αγεεlane lé, ααγῶη αγεέ'κεναν malo' μάλαη. Κεηηη ké μά'kosῶδέε πῶην, ná áboyé'κεναν ανέέν μά mándaηηεεέ kodéε. Τυῶ áa kéλέε na we áa oméngéγan malo' μάλαη a yoog, wῶé'kudíinií ὀλόνη a ngim ἑ!»

¹¹Τάά, niábῶθ né Υέσους ἑγῶβῶἑλίí κεεlane πῆῶwúunῶni' πῆ πῆαλέ'kán áa νέεν. Κέγέε a Κάνα, a nigúu né Kalilῶθ. Νάαν aa γῆílóódi nugῶm nuῶη, paa'kan πῆῶη πῆáság kaag o'to na νυῶλέ.

¹²A ngim ε wῶῶn, γῆisúú a Ka'pelenáyum na ηῆí na pomῶηηí πῆῶη na paa'kan πῆῶη. Πῆíléndin kῶ mayaa má mῶdúg ἑγίν σοωη.

Υέσους γεῆῆῆη πῶωδ pá undunῶ a *Τέμπελ*

(Ma't 21.12-17; Mῆl 11.15-17; Ló'k 19.45-46)

¹³Νά *Páska*, wῶῶn ὀ Υῶδεν ὀγέε wánde ndúmi', Υέσους αáság kodéεmen agobag a Yolósalem

¹⁴Αγέέν a *Τέμπελ*, ááboan πῶωδ πῆáδῆγῆδεν undunῶ kῶ a kaade. Πάγέε αλεγα lé na pa'káwo', na todóm, na πῆem. Αáság kodála ten πῶsῶg πῆmmú pá páγέε agó'pane μῶῶné pále kῶ pῆlῆndínῶῶn a ebá é pa'tébele' πῶῶbῶn.

¹⁵Αáság konog usuῶ na tuwoo, ááfáme ungiim a táán lé na pa'káwo' πῶῶbῶn, na todóm toῶbῶn. Yeéfáléméne μῶῶné má pagó'pane' μῶῶné, ἑῶdí'kῆni pa'tébele' πῶῶbῶn a nsí.

¹⁶Νάα τῶνός na palega' πῆem: «Πῶλόnan na moom μῶομ muim! Podεγῶáne yoog ε Σε waam, yoog ye undunῶ!»

¹⁷Paa'kan πῆῶη πῆáság kaáyῶῶηε lé kíyῶdíléῶ πῶῶn: «Τάán, nnyῶῶῆánán a noáde' noῶη γῆ ελεε a με τῶ'tém ele alola wῶῶn yug»

¹⁸Νάα palaame' pá Υῶδεν πῶῶn na νυῶλέ: «Άνε aa amágoγé'κεν toen lé wéεε nkῶ kéεg ké oleé αγεεεε náan ἑῶ? Nga Τάán, εεεε kíῶwúunῶni' ké κεáλέ'kán ké kíῶbῆíloodi lé νυῶλέ.»

¹⁹Ἐγῆbuyῆlísini τῶνός: «Πυγῶθεν *Τέμπελ* γέεεε, ndῶgii'kini kowáag yéle a mῶdúg mádáád.»

²⁰Νάα πῶῶn na νυῶλέ: «Κῆísiῶd πῆag ἑ'tin ábaan na πῆag πῆ'táan na úmmu' αγεεεε lé páwáag γέεεε. Yéle aa wῶ'kῶ ole ugii'kini kowáag a μῶῶs mádáád súg ἑ?»

²¹Κεbán kímu', *Τέμπελ* γῆ νυῶλέ ayéε ἑgusῶθ, ele nkῶ γῶη ε νυῶlényῶamῶéd.

²²Κόλέ αα, ná əyíim yóndeɣ a kəəni', paa'kan pəəh pááság kaáyóhje lé yíisəé náan. Pááság kəəli'tini na nkə ké kíyədílóó, na tɔgέé τό Yésus ayébodeáne.

Yésus aáleɣ ɔ'tém ó mɔɔd unɣim

²³Κενεɣ kéεɣ ké Yésus yeésáne a Yolósalem a wɔón ó Páska, piíh páyáág o'to na nyólé ná pρέédála piəwúunəni' pé peále'kán pé ayée ageele.

²⁴Κεβάν kímu', nyólé ədi'kəəgəədi na pólé lé ayéboóleɣen pólé piim kɔhje' kɔhje'.

²⁵Κέδε'κέε əguunə lé páyɔh komodéane lé nyóone αα mɔɔd ale náane, ndóo. Nyólé yeéleɣen nkə ké kéλέé a ɔ'tém ó mɔɔd.

Σέαɣ 3

Ne'kodéem ayéén aboan Yésus na udúɣ

¹Mɔɔd nyummú niɣ lé Ne'kodéem ayée mɔɔd nyó a ondánh ó Pafaleseyéeh. Ayée ten a ondánh ó ponnom pó pɔɔd a nigúu né Yúden.

²A udúɣ wúmmú, ayéén aboan Yésus, náa ɔnó na nyólé: «Κελάɣ, τεάλεɣ lé we ole nyó Táán əyíim ádom lé yíim abeyáa'kanane pebán, lé mɔɔd na mɔɔd ɔdeóɣo ogeele piəwúunəni' pé peále'kán wɔnó péeb pé oleé ageele ná Táán ɔdeóɣo na nyólé.»

³Yésus əyímuyúlísini ɔnó: «A fólób ndagodéane lé mɔɔd ɔdeóɣo oɣodála Nelaame' né Táán ná ədiəbiənin kəmmú kawa.»

⁴Náa Ne'kodéem ɔnó na nyólé: «Tué áa mɔɔd əé'kulun náane, əyi'kini kəəbíən əé? Ale oɣosɔd kəmmú a kaade ká ηhí, ná yí'kini kəəbíən ə?»

⁵Yésus əyímuyúlísini ɔnó: «A fólób fólób ndagodéane lé mɔɔd ɔdeóɣo oɣosɔd a Nelaame' né Táán ná ədiəbiənin a məní na a Uɣun wó Ufúlú'tú.

⁶Nyó əməbiəní a né pɔɔd pəəgəəbíənə, ale mɔɔd. Nyó Uɣun ómééle lé yəbíən, ale wo Uɣun.

⁷Udiyəwúnəní a wɔnó ná mbáɣodeáne nyɔ'kó: “Kíəguunə lé mɔɔd yəbíən kəmmú kawa.”

⁸Kigud κεáfema kenɔ ké kéanyóhje. Waagoob ndum yəəh náa, odeáleɣ éléé áa kéλέé əgiim kédéemən, ɔmbó lé éléé áa kéλέé ageen. Taa, náan ten αα kéλέé agaásan na unɣim nyó Uɣun ómééle lé yəbíən.»

⁹Náa Ne'kodéem ɔnó na nyólé: «Tué áa kéεɣ kéλέé ké kaáyéele é?»

¹⁰Yésus əyímuyúlísini ɔnó: «We, ondeɣen pebán péeb a! We nyó a Éselayel, pámaɣóleɣ lé oleé kelág ké keɣóón á!

11A fólób fólób ndagodéane lé, pəsi tele agosɔɔ nkə ké teáley. Tele agodélem mbaasó a nkə ké teádála. Kɔmɔéd lé pəŋi podeɔgɔ anyóŋen kəəli'tini mbaasó yəəs.

12Pudiəli'tinini pebán pé a nsí pé ndeé agobodéane, pé a mɔen anéén óó', mba'kobodéane pélé, puəgəəli'tini é? Ndóo.

13Mɔɔd na mɔɔd adémbág a mɔen a nó Táán, ná kəsánen əgín lé Mɔón o mɔɔd nyó əyíim əsuu kógɔg!

14Wɔnó ná a nigúu né nifələəŋ, Moyíis yeédón u'kud ó kisúg ké pɔlɔɔnse a kingəŋ a mɔen, náan ten aa kíəgəyúunə lé pádon Mɔón o mɔɔd a kingəŋ a mɔen

15lé ná ungim nyó yaágénéé o'to na nyólé, yéen na ɔlaa ó peneŋ piim.

16Éé, Táán yeéləŋ konyóŋen pɔɔd pá a nsí yéene, aábod amáboyé'ken kembóg kíəŋ ké Mɔón ageele lé ungim nyó amáág o'to na nyólé, ədingwú, yéen agá na ɔlaa ó peneŋ piim.

17Kéle lé, Táán ədi'kéəgiim ádom Mɔón a nsí lé yíim ɔɔɔme pɔɔd, ndóo. Náa, ayémoodóm lé yíim aboyóɔye.

18Nyó amáág o'to na Mɔón o Táán, pádeámoyé'ken nsóó. Náa, nyó adeágeneé o'to na nyólé, nyóon aánde na nsóó lé ade'káyaág o'to na kembóg ké Mɔón o Táán.

19Əgom yé ígódíi pɔɔd wɔnó póob aa yéene éleé lé: Kemoámoáŋ kíyíim a nsí, pááság kaáson agá mbin agaáyen kéle lé pebán peɔbɔn pé páyéə ageelane péyéə pebé.

20Kéle lé, mɔɔd ungim nyó aleé ageelane kɔbé, aabenen kemoámoáŋ, adeágaáye'tene kenɔ ké kéleé lé aadammana lé pebán piəŋ pé pebé péalon táán.

21Kɔmɔéd lé nyó aleé əguyəəŋ pasáád, ageen kenɔ ké kemoámoáŋ kéleé lé ná pádála moááŋ lé nkə ké aleé ageele kéle a unu' úmmu' na Táán.»

Séəŋ ɔsɔɔgena' pɔɔd pólé ná Yésus

22A ngim yéey, Yésus aáság keen a nigúu né Siudəə na paa'kan pəəŋ. Ayééle kɔ mayaa má mədúg na pólé, aágeé'kenan pɔɔd ɔsɔɔgen.

23Séəŋ ayéə ten agosɔɔgena pɔɔd a kenɔ kimmú pɔɔdónŋon lé Ənón, ndúmi' na Səliim lé məní máyéə a kenɔ kéeg miíŋ. Pɔɔd páyéə ageenan kɔ, aáboósɔɔgena.

24Páyéə pédi'kumin Séəŋ agomoyáág a yoog ye njaan a keŋeŋ kéeg.

25Əyaa yé ɔsáŋ yíidəəŋ kɔ lé na paa'kan pá Séəŋ na sóg mɔón ó Yúden nyummú wɔnó pólé. Óyéə a o'to ó pebán pé kəəfúŋi nkó wɔnó a mandoŋá móbɔn.

26Pááság keen aboan Séəŋ, náa pónó na nyólé: «Kélag, adé ole agaáyóŋe mɔɔd nyóon nyó poyéə kága na nyólé nséé ε noom nó Siuludéəŋ a? Nyó weédélémen

mbaasó á? Taa, ale agosɔgena ten pɔɔd kégáæn. Ungim aándageenan ægín kógɔɔg ná aleé.»

²⁷Séaη æyíbuyúlísíni ɔnó: «Mɔɔd ɔdeɔgɔ ogaábaaηe a yoom, ná Táán ademoyé’kenen yélé.

²⁸Pæηibáamɔéd pole págodélem mbaasó pɔɔ’kó nyííséé lé: “Me, nteɔgɔ *Mæsíi*, náa nde nyó péréyáη adom yuudi na nyólé”

²⁹Mɔɔd nyó aágóan ɔ’kéed, nyólé aa aleé onom wo ɔ’kéed. Sósóg wæη ale agá lé ádélem a ebá yééη, yóób nkæ ké aleé ægusæ. Aanyóga lé ale agoob neηo né onom wo ɔ’kéed. Táá tonyóg tóam aa tóod. Týyáéη na me a ɔ’tém síééd.

³⁰Kíæguunə lé nyólé aa é’kuηíi, me ndáasɔɔ.»

Nyó aleé ægiim a mɔæn

³¹«Sóg nyó aleé ægiim a mɔæn, amááyen ungiim. Nyó aleé lé ale wo nsí, ale o pebán pé a nsí, ɔɔsɔɔ ten pebán pé nsí. Nyó aleé ægiim a mɔæn,

³²ale adélem a mbaasó ye nkæ ké aádála, na nkæ ké amóób. Kebán kímu’, mɔɔd na mɔɔd ale ædimuyélí’tíníi.

³³Nyó æmélí’tíníi mbaasó yæη, oóloodi moááη a nyóon lé nkæ ké Táán æsææ kéle fólób.

³⁴Táán ayé’ken Uηun wó Ufúlú’tú a fug na nyó æyíim ádom. Tɔgéeé tó Táán áa aleé ægusæ.

³⁵Se ale anyóηen Mɔón, amámoyé’ken toen a moom muim.

³⁶Nyó amáág o’to na Mɔón, nyóon ale na ɔlaa ó peηeη piim. Nyó aásáηéne kaag o’to na Mɔón, nyóon adendéeé keen na ɔlaa wóow. Ilúún é Táán íligi ægín a nkó yæη.»

Séaη 4

Pa Yésus pólé na ntóon ε Sæmælii

¹Ná Yésus ayóób lé Pafaleseyéη pá’koób pɔɔd pɔɔsɔɔ lé nyólé aá’kaáyen Séaη a ɔmban ó paa’kan, ale agosɔgena ten pɔɔd kéfolé,

²(a fólób, Yésus nyólényóamɔéd ade’kéæ agosɔgena pɔɔd, paa’kan pééη áa páyéæ agosɔgena)

³yeédéémæn áay a Siudáæ, aáság kuúlini a Kaliléæ.

⁴Náa, ageæle lé yúúlini kɔ, yíígóodi lé ásan yé a nigúu nímmú pɔɔdóηɔn lé Sæmælii.

- ⁵Náan aa ayéén alon a páléeg yimmú yé a Səməlí, pódóŋon lé Se'káal. Páleeg yéey eyéé ndúmi' na kesom ké nsí ké Yá'kəb ayé'ken na mɔ́on Yóseb
- ⁶Kə a páléeg yéey aa kiéléé ké məní ké Yá'kəb yiídím kényé. Yésus aáság kodam ələndin kə a ebá é kiéléé kéeg ogooyig lé ayéé aá'kodom ongen. Keneg kényé kéənde yoom náane wɔ́nó tóef.
- ⁷Alə anéén kə ogooyig ə, ntóon ɛ Səməlí yimmú yaáság kiim ədúəd məní. Náa Yésus ɔ́nó na nyólé: «Íyowó, éŋhá məní, ŋə.»
- ⁸Páyéé kə áay əgín nto yɔ́ɔbɔn ébaan lé paa'kan pə́əŋ páyéén a páléeg ageen agoonene moom mó kone.
- ⁹Náa ntóon ɛ Səməlí yéey yónó na Yésus: «Tué áŋ! We mɔ́on ó Yúden, me ntóon ɛ Səməlí, wɔ́kɔ́ nkoyé'ken məní óŋo a!» ɔ́'kéed nyóon yiísə́ə náan lé pólé pɔ́on pá Səməlí na Yúden páde'kéə əgusob.
- ¹⁰Yésus əyímuyúlísini ɔ́nó na nyólé: «Weéleŋen nɔ́ŋáan nó Táán, na áne aa aléé nyó aléé əgugunŋəŋ məní má koŋo, ná we agá aa uməmuŋiəŋ məní. Améə ogooyé'ken məní má máageé'kenanan ɔ́laa.»
- ¹¹Náa ɔ́'kéed ɔ́nó na nyólé: «Osaá! We aa nyóon u'kódií ɔ́mbó əgín kelongá kéene lé údúəd məní. Na náan ké, kiéléé kéle lóŋŋ a nsí. Tué áa waágele anéén agele lé wɔ́ŋ məní mágo má wɔ́kɔ́ máageé'kenanan ɔ́laa ó peneŋ piim ə́ə?
- ¹²Se'kóon wəəs Yá'kəb aa əyíbidíin kiéléé kéene. Nyólényɔ́amɔ́əd yeéŋó kélé, na pɔ́on pə́əŋ ké, na mudúg muəŋ ké. A neáŋ omámoyáyen nyólé aa nyóon yi?»
- ¹³Náa Yésus ɔ́nó na nyólé: «Ungim nyó aáŋo məní móone, aléé kii'kini koob neŋéd.
- ¹⁴Kɔ́mɔ́əd lé nyó aléé koŋóó məní má me ndéé komoyé'keneé, nyóon adendéé kii'kini koob neŋéd kəmmú. Məní má me ndéé komoyé'keneé máléé kaan na nyólé, isim yé yaalónan a nsí pis pis pis. Máamoyé'ken ɔ́laa ó peneŋ piim»
- ¹⁵Ná ɔ́'kéed ayóób náan, yiísə́ə ɔ́nó na nyólé: «Osaá, ényéé'ken məní mágo móom, neŋéd nídiyí'kíni kembany kəmmú, ntii'kíni kəyábi ten kəmmú nkó əgiim ədúədə məní áane.»
- ¹⁶Náa Yésus ɔ́nó na nyólé: «Tod əsiəd waəŋ onom, píim.»
- ¹⁷ɔ́'kéed əyímuyúlísini ɔ́nó na nyólé: «Nteóŋɔ́ na onom.»
- ¹⁸Náa Yésus ɔ́nó na nyólé: «Éé, kéle náan, omáwéséé kusəə lé ɔ́deóŋɔ́ na onom. Pə́dɔ́'ɔ́n pə́əŋ pə́ənde pə́'taan. ɔ́mbó ten sóg nyóon nyó poleé na nyólé néŋɔ́ŋ, ɔ́deóŋɔ́ onom waəŋ.»
- ¹⁹ɔ́'kéed nyóon ayáféméé, ɔ́nó: «Osaá, mbádála lé ole ɔ́ndəge' pə́bán o Táán nyummú.

20Mayébeýáséneñ kebán kéene anéén kwe' áh: Pase'kóon pées páyée peenan anyáade Táán a o'kon a mwen. Náa négwe yéene pəñi Yúden pow'kó ndoo, a Yolósaleñ aa péen amonyádeé á?»

21Yésus yiíséé onó na nyólé: «Íyowó, ndagodéane a fólób, élí'tíní: Keney kiéndəgiim ké pádendéé kii'kinií keen ombó a o'kon a mwen, ombó a Yolósaleñ ageen anyáade Paabá.

22Pəñi pow'n pá Səməlíi, pole agonyáade Táán podemoólen. Kəwəd lé pəsi Yúden, tele agomonyáade, temámoólen lé yiíséé lé, ageele lé yóoye powd, a palaa Yúden aa aléé kosánéé

23Náa, keney kiéndəgiim. Kəwəd áa kéene kéandéé kə. Kéle keney ké Uñun wó Ufúlú'tú oléé kodəñananeé panyáade' Paabá pá fólób pá páleé komonyádeé na pebán pé fólób lé ombod ó panyáade' wóow náan aa Paabá aleé anyóñen.

24Táán ale Uñun. Náan aa powd pá páamonyáade, pógodíi lé pámonyáade wəonó ná Uñun wəəbuúloodi, na a fólób.»

25Náa w'kéed onó na nyólé: «Ééé, mbálen lé *Məsíi*, áay lé nyó Táán ayásóñéé lé álaame a peñey piim, aléé kiim. Ná aléé kiimií, aléé kebeyásenan pebán piim.»

26Yésus əyímuyúlísini onó na nyólé: «Me ogo nyó oleé əgusəə aa nyóone ndéə agosəyə na we.»

27A keney kéeg aa paa'kan pəəñ pəyíim alon. Píigəg ná páyémobóan náan wósəyə na w'kéed. Náa, ombó úmmu' ade'káagaá'ke kumuñiəñ lé əə: «Nkə aa waányóñen na w'kéed nyóon əé?» Ombó lé: «Nkə aa oleé agosəyə na nyólé é?»

28W'kéed aáság kudi əmədí iyəsəñ yəəñ yé əyíim ədúəd məní na yélé kə áay, aáság keen anyama powd a páleeg, onó na pólé:

29«Ménaan óo! Ménaan adála məwd taa! Əmí'təənəñ nkə kiim ké mbá'keeleé a olaa wáam. Adəñjañ *Məsíi* aa eleé náan əé!»

30Páleeg ngim yaáság kiim íbugig, əgiiməñ kenə ké Yésus ayéé.

31A keney kégo kéeg, paa'kan páyée wəwósəgəwəñ Yésus, pónó: «Kelág, né eyaa é yoom yi!»

32Əyíbuyúlísini onó na pólé: «Nde na móam moom mó kone mó pəñi podéálenéé.»

33Paa'kan pəəbəé kəəñiəñə kə pólé na pólé pónó əə: «Məwd əédíin yiim agá amoyáaben kə áane a ngim yəəs óm?»

34Náa onó na pólé: «Moom mó kone móam móle lé nyéele neñyóñen né nyó əyíim yé'tom, nyéen agaáde pigólí pé ayényeé'ken.

³⁵Adé pəñibáamɔéd pole əgusəə pɔɔ'kó: “Məé má'kolɔb məni', ambáŋa' yəbəə ə?” Náa me, ndabodéane nyɔ'kó: Púdəəmini o'to, pódála wɔnɔ ná moom moá'koman kogónéé a malém. Kiəndəguunə agá lé ambáŋa' yəbəə.

³⁶Pabáŋa' pánde na pesáábón pɛɔbɔn. Pándaagonya masáŋ mɔɔbɔn ageéngɛg a ɔlaa ó pɛnɛŋ piim. Náan, na pagóna' ké na pabáŋa' ké, pólé piim páageɛn a tɔnyóg.

³⁷Nsab yéene yé eleaneé lé: “Nyóone əgud, nyummú aábáŋa” emáás fólób.

³⁸Me, mbáboodóm a nebáŋa' a pólém pó podéasɔéledeneé keɔsen a pólé. Pɔɔd péndɛŋ áa páyásɔéledéé keɔsen kɔ. Náa pəñi poándaneé a keɔsen keɔbɔn.»

³⁹ƒólé é pɔɔd pá a pálɛg ɛ Səməlii yéey páyáág o'to na Yésus a tɔgɛé tó ɔ'kéed nyóon ayébedéane, ɔnɔ: «Táá mɔɔd aa nyóone əmítəənən nkə kiim ké mbá'keelé a ɔlaa wáam.»

⁴⁰Kólé aa, ná pəyíim əgiig kenɔ ké ayé, páyémoyɔsɔgólónéé lé yíim na pólé, pɛn a pálɛg. Yésus aáság kodéemen, améen na pólé. Ayééle kɔ na pólé mədúg mábaan.

⁴¹ƒólé é pɔɔd yímmú éyáág o'to na nyólé a o'to ó tɔgɛé tó páyóób ɔsɔyɔ nyólényɔamɔéd.

⁴²Píísáé pónɔ na ɔ'kéed nyóon: «Néɔɔŋ yéene, adénjaŋ əgín a nkə ké oyébedéane aa temáág o'to, ndóo. Temáág o'to lé temóób pəsiháamɔéd tɔgɛé tuəŋ, teá'kolɛŋ fólób fólób lé ale Ongɔyɛ' pɔɔd pá a nsí yéene.»

Yésus ayóome mɔɔn ó keɔg'kóon ké mɔɔd nyummú

⁴³A ngim ɛ mɔɔs mábaan má Yésus yeésáne a kenɔ kéeg, yeédéemen əguúluni a Kaliléə.

⁴⁴Yíísáé nyólényɔamɔéd na unu' wəəŋ ɔnɔ: «Pádeányáade ɔndɔge' pɛbán o Táán a nigúu niəŋ né nyólényɔamɔéd.»

⁴⁵Náa, ná ayéén əgiig a Kaliléə, pəyímusíəd kɔ kɔŋɛ' lé pólé ten páyé kɔ a Yolósalem a wɔɔn ó Páska. Péédála nkə kiim ké Yésus ayééle kɔ.

⁴⁶Áay aa əyúúlíni a pálɛg ɛ Kána a Kaliléə, kenɔ ké ayééle məni mááság kaan malo'. Keɔg'kóon ké mɔɔd kimmú ké a Ka'pelenáyum, kígóodi mɔɔn nyó ayéə əgomobányen. Keɔg'kóon kégo kéeg kéyéé u'kudin wo nkúm.

⁴⁷Ná keɔg'kóon kéeg kéyóób lé Yésus əyíim ádéemen a Siudəə, aánde áay a Kaliléə, ayéén amóboan a Kána, amámoyɔsɔgólónéé lé pəsuulənən a Ka'pelenáyum, yíim agoóme mɔɔn wəəŋ nyó ayéə ɔndɔɔ'kɔŋ kugu.

⁴⁸Yésus aáság komodéane ɔnɔ: «Pəñi, pole lé po'talan pɛálé'kán pé pémábosán o'to, na mangán, pudiəgəli'tini.»

⁴⁹U'kudin nyóon aáság kumuyúlisini ÷nó: «Osaá ségwo ébísígí kiim wónó ná əgəligí ageseema!»

⁵⁰Náa Yésus ÷nó na nyólé: «Úúli a noáde', wómómón oó'koom.» Mwođ əyəlítíní nkə ké Yésus yiísáá, aáság kusiađ ngə ageen.

⁵¹Alə kə a ngə ε kuúli ə, aáság kəəbun na pəgudin pəəη, pónó na nyólé: «Wómómón oó'koom!»

⁵²Aáság kubuníən ÷nó əə, a kenəη igə aa mómón amáyóbéé kəηe' é? Náa pónó na nyólé: «Puáy, a unjəηí úmmu' ó wós áa nkó koyáa iyəmuúlis.»

⁵³Se a mómón aáság kaáληη lé a kenəη kégo kéeg aa Yésus ayémodeáne ÷nó: «Úúli a noáde', wómómón oó'koom.» Əgəəbəə a wós wóow, na nyólé na yooη yəη ε pwođ ngim, pááság kaag o'to na Yésus.

⁵⁴Táá kíwúunəni' ké kebán ké annam ábaan ké Yésus ayéele aa kéeg ná yeédéemən a Siudəə əgimbuúlini a Kaliləə.

Σέαη 5

Yésus ayóome kegwo ké mwođ

¹A ngim yéey, Yúden eyéε ageele wómón wómómón wúmmú a Yolósalem. Yésus ayéén kə.

²Kisum kimmú kéyéelane kə a Yolósalem pómómón a təgée tó əbələə lé kisum ké Pedsá'ta Kéyéε ndúmi' na udíyooη wúmmú, pómómón lé udíyooη ó todóm. Pééwáag piób pé'taan kə a eba é kisum kéeg.

³A piób pégo péeb, pabámbany piíη áa pəyíngəni kə. Páyéε lé na powongwóg, na pwođ pá peném, na pəgwo pé kúfu'.

[4]

⁵Náan aa mwođ nyummú ayéε kə. Ayéε aá'keεε pəag ni'tin na puuni' na pédáád wónó ná yiídəəη kegwo.

⁶Yésus aáság komoodála wónó na yiíngí. Ná yeéléη lé mwođ nyóon əé'ku'təə kéfólé a kobany kóog, əyímuηíən ÷nó: «Ole anyóηen lé wóm a?»

⁷Náa kegwo kéeg keónó na nyólé: «Paabá, nteógwo na mwođ nyó aágenyáηen aηenyoged a məní kenəη ké mándadoganeé. Alə nyw'kó me ntíin nyédulə əgusuu a kisum, wendéη aá'kenjaηene.»

⁸Náa Yésus ÷nó na nyólé: «Téemən, siəđ pə'kwág pəáη wéen aá!»

⁹Əgín ten kə áay kum a nsí, mwođ aánde cacala'. Aáság konyáηen pə'kwág piíη, əəbəə kodáηana. Wós ogo wóow oyéε wós ó kisúgi' ké Yúden.

¹⁰Νά palaame' pá Yúden péédála mɔɔd nyóon nyó Yésus ayóóme aándageen, pááság kusəə pónó na nyólé: «Náane yéene ale wɔ́s wéés ó kisúgi'. A pɛcem piés u'kóodi lé ónyáŋen pɛ'kwág pɛáŋ»

¹¹Aáság kubuyúlisini ɔ́nɔ́ na pólé: «Mɔɔd nyó aménjoóme, nyólé ogo aa amé'téane lé nsiəd pɛ'kwág pɛam, nyéen.»

¹²Náa pónó na nyólé: «Mɔɔd ogo nyó amágodeáne lé úsiəd pɛ'kwág pɛáŋ wéen əə, nyólé aa nyóon áne ə?»

¹³Náa, mɔɔd ogo nyóon adé'kóoleŋen Yésus lé ayéé əé'kubunímin kɔ́ áay a ki'túú ké pɔɔd ké kɛ́yéé kɔ́.

¹⁴Eyaa é keneŋ a ngim yéey, Yésus aáság kii'kini kodála mɔɔd ogo nyóon a *Témpel*. Náa ɔ́nɔ́ na nyólé: «Táá, we aa nyóon waándéé kálóŋ kálóŋ. Udiyí'kíni anéén keele kɔ́bé nga odeányóŋen lé nkə ké kɛ́mááyen kɛ́eg kii'kini kogoóboan.»

¹⁵Mɔɔd nyóon aáság kuúlini ageen adéane na palaame' pá Yúden lé Yésus aa amámoyóóme.

¹⁶Palaame' pá Yúden pḗəbḗə anéén kɔ́nɔ́ye Yésus lé ayééle nkə kɛ́eg wɔ́s ó kisúgi' kɛ́ɔ́bɔ́n.

¹⁷Náa, Yésus aáság kobodéane ɔ́nɔ́ na pólé: «Se waam əligi əgín a pigólí keele. ɔ́mbó me ten nde əgín a pigólí.»

¹⁸Palaame' pá Yúden pífbís əgín na toen lé pémuúgumin, pá moyóon. Páde'kéé əguunə komoyóon əgín lé wɔ́nɔ́ ná adé'kéleé agonyáade kisúgi' wɔ́nɔ́ pólé, ndóo. Kɛ́yéé lé ale əgusəə ten lé Táán ale fólób Se wəəŋ. A nisəə nióŋ néen kéle anyóon lé na nyólé na Táán pále yoom ímu'.

Το εν τό Μωόν ο Τάαν

¹⁹Yésus aáság kii'kini kusíəd tɔ́gɛ́é, náa ɔ́nɔ́ na pólé: «A fólób, ndabodéane lé, Mɔ́n ɔ́deýɔ́ ogeele yoom na yoom a nyólényóamɔ́éd. Ale ageele əgín nkə ké aádála na Se. Nkə kiim ké Se aléé ageele, əgín ten kélé aa Mɔ́n aágeele.

²⁰Kéle lé, Se aanyóŋen Mɔ́n, əmuúloodi nkə kiim ké nyólényóamɔ́éd aléé ageele. Aléé kumuúloodi ten múmmú mógeele mó mómááyen móom, a ombod wóone lé pəŋi piim poléé kəwúunəni.

²¹Wɔ́nɔ́ ná Se aléé ageele lé pelóŋ pɛónɔ́eg, əgii'kini koboyé'ken ɔ́laa, náan ten aa Mɔ́n aléé ageé'ken ɔ́laa na nyó aányóŋen kɛ́'ken.

²²Se ɔ́deýɔ́me mɔɔd na mɔɔd, amé'ken toen tóod na Mɔ́n lé nyólé aa ýɔ́meé pɔɔd,

²³ageele lé ungim ányáade Mɔ́n wɔ́nɔ́ ná aányáade Se. Nyó annyáadeneé Mɔ́n, annyáadene ten anyóon Se nyó əyíim ámoodom.

24 A fólób fólób ndabodéane lé, nyó amóób tɔgée tóam, áyaág o'to na Nyó əyíim yé'tom, nyóon ale na ɔlaa ó peney piim. Adeádélem a pɛyɔm kəmmú, aálón a kugu, aá'kosɔd a ɔlaa.

25 Ɛéε, a fólób ndabodéane lé, keney kéléé kiim, (kɛmɔéd kégo aa kéene keándéé kɔ). Kéle keney ké pelón péléé koóbéé neɲo né Mɔón o Táán. Pá páléé koob neɲo néen ten, páléé keen na ɔlaa.

26 Kéle lé, əgín wɔnó ná Se aleé na isim yé ɔlaa, náan ten aa amé'ken na Mɔón lé yéen ten na isim yé ɔlaa.

27 Amámoyé'ken toen lé ásom pɛyɔm pé pɔɔd lé nyólé aa aleé mɔón o mɔɔd.

28 Pɛbán péene piim pédeyéboyééle puəwúunəni lé keney kiəndəgiim ké pelón piim pé píngíi a pəgəəni' péléé koóbéé neɲo né Mɔón o mɔɔd

29 ná píim pélonan a pəgəəni' pɔ́ɔbɔn. Pɔsóg pá páyééláne kɔɲe', páléé kiim póndegan agosɔd a ɔlaa. Pá páyééláne kɔbé, páyoóndegan əgiim adélem a pɛyɔm»

30 Yésus aáság kii'kini kusəə ɔnó: «Me, nteógɔ ogeele yoom na yoom a toen tóam tó meényóamɔéd. Nde agoyɔm əgín wɔnó ná Táán amé'téane lé nɲɔm. Náan aa pɛyɔm péam péléé a sáád lé nteógɔ əguunə keele nkə ké kímí'kəmmi, ndóo. Nde ageele nkə ké kiégəmmi Nyó əyíim yé'tom.»

Mbaasó yé a ngim ε Yésus

31 «Kémée ageen lé me nde agaáyé'ken mbaasó meényóamɔéd, ná mbaasó yaam ele iyó.

32 Ndóo, mɔɔd wendén ́aa aleé agenyaágen mbaasó. Mbaasó yəəɲ mbálen, ele fólób.

33 Poédóm pɔɔd lé péen a nó Séəɲ. Yeédélem mbaasó a nyó aleé na fólób.

34 A me, ntiəguunə lé mɔɔd yé'télemen mbaasó. Nde agosɔyɔ náan lé ná pəɲi pɔ́yɔ.

35 Séəɲ ayée wɔnó eláam yé pəmúúg lé ná énom. Pəɲi poényóɲen lé éboónomen eyaa é keney ná pónyóga a kisəə kiəɲ.

36 Kɔmɔéd lé pɛbán pímmú péle kɔ pé pémé'télemen mbaasó yé emááyen ε Séəɲ. Pélé pigólí pé Mbáa ayényeé'ken lé nyéele. Pélé pégo pé ndeé ageele aa, péléé agenyaágen mbaasó lé Mbáa aa ayé'tóm.

37 Mbáa ogo Nyó əyíim yé'tom, ale agenyaágen ten nyólényóamɔéd mbaasó. Kéle agá lé ɔmbó neɲo niəɲ podénjɔob, ɔmbó ten udi wəəɲ podé'tála.

38 Tɔgée tuəɲ ten, ale podéəngɛg tólé a ntém yaanjan lé, podéágen o'to na nyó əyíim ádom.

- ³⁹ Pole agoleη kudí'tiibəni Kála'ta' ε Τάάν lé poafeg poó'kó a yélé aa poógwəη əlaa ó penəη piim. Yélé aa eleé aɣənyaaáɣen mbaasó.
- ⁴⁰ Kεbán kímυ', podεóɣo anyóηen kiim ná ndεé aɣeεe lé póəη əlaa ó penəη piim.
- ⁴¹ Ntióguunə lé pɔɔd aa pényádeé, ndóo.
- ⁴² Náa, mbáboóliē. Mbáλη lé podεóɣo anyóηen Τάάν.
- ⁴³ Με, mbíim a niη né Mbáa, poásáηéne kisied kəηε'. Ná wendéη yíim a niη niéη né nyólényóamɔéd, póság kumuúsiəd kəηε'.
- ⁴⁴ Tuó áa pəηi poleé péginjəéli'tini? Pole anyóηen lé pɔsóg pábonyáadanε, podεóɣo əguunə nnyáádé yé yəégiim əgín na Τάάν nyólényóəsíη.
- ⁴⁵ Kεbán kímυ', podεféɣ lé me áa ndéé koboyé'kenεé nsó a udi wó Mbáa, ndóo. Moyíis aa aléé koboyé'kenεé, nyólé nyó poleé agomεna pεda a nyólé.
- ⁴⁶ Kéle lé, puyéli'tinini fólɔb tɔgéé tó Moyíis, ná puméli'tínii ten tóam lé kebán kéam aa yíisóə a pagála'ta' pəéη pá yíidíle
- ⁴⁷ Náa kéleé lé, wɔnó ná puidiéli'tininií nkə ké nyólé yíidíle, podεóɣo ten pəgəéli'tini nkə ké me ndəəsəə.»

Σέαη 6

Yésus yεéméne tóσen ε pɔɔd é'taan

(Ma't 14.13-21; Məl 6.30-44; Lók 9.10-17)

- ¹ A ngim yéey, Yésus yεéyáág nséε ε noom nó Kaliléə (pɔɔdóηon ten lé noom nó Tebeleyáad).
- ² Éfɔlé é pɔɔd íyímuyəəon kógɔɔɣ lé péeđála piəwúunəni' pé peálé'kán pé ayée aɣeεlane wɔnó ná ayée agoómane pabámbany.
- ³ Aáság kobag a o'kon a mɔen na paa'kan pəéη, pəéləndin a nsí.
- ⁴ Wɔnó ó Yúden wó pɔɔdóηon lé *Páska*, óyεε wánde ndúmi'.
- ⁵ Yésus yεéde'teg pasasaa piim, aádála ki'túú ké pɔɔd súuu, kíəgiim kenɔ ké aléé. Náa wɔnó na Filíib: «Élío áa teleé págoonεne peléed aɣéé'ken na pɔɔd póone lé páne é?»
- ⁶ (Əyímuyíen náan a kesén lé ná yóob nkə ké Filíib əmuyúúlisini. Nyólé ayée aá'koleη nkə ké aáɣeεe.)
- ⁷ Filíib əyímuyúúlisini wɔnó: «Ŋmbó teonεne peléed pé ónded ε pisúɣ pé mɔoné ébaan, pεdeáσε'tan a kóone lé éné mɔɔd yóəη eyaa yé ebes.»
- ⁸ Əndəléo, Ongaa'kan nyummú, móηηí o Simóəη Píe, aáság kusəə wɔnó na Yésus:

⁹«Onyommón nyummú ogóodi áane peléed pé pé'táan na musúúsú móbaan. Náa, nkə aa kéeg moyaa mó moom wə́nó móom a ki'túú ké pɔɔd kéene é?»

¹⁰Νάα Ύesus ɔ́nó: «Ébodeánéan pələndin a nsí pólé piim.» Mben eyéε kɔ a kenɔ kéeg ngíη. Pááság konyeη, pələndən kɔ. Páyéε kɔ yoom wə́nó tósen ε pɔɔd é'táan.

¹¹Ύesus yiísiəd peléed péeb, amé'ken pisoyidi' na Táán, áamáábán na ungiim nyó ayéε kɔ. Ayééle ten náan yoom ímu' na pusú. Ungim ɔ́yóη wə́nó ná ayéε anyóηen.

¹²Νά ungiim ayéε aá'kone, ə́'kuyíid, Ύesus yeédeáne na paa'kan pə́ηη lé págómmane pebeη pé péélób, yoom édeendeáη.

¹³Pááság kogómmane. Pííyáóg mɔsaηe' mówád na móbaan, kɔmɔéd lé əgín peléed pé'táan súg áa péyéε.

¹⁴Νά pɔɔd péédála kiəwúunəni' ké keále'kán kéeg ké ayééle, pə́bə́ə kɔsɔyɔ pónó: «Mɔɔd nyóone ale fólób ɔndɔge' pebán o Táán nyó ogóodi lé yíim a nsí yéene.»

¹⁵Νάα, Ύesus ayáleηéé lé pə́əgiim əmuúgumin négɔη agomoogóda lé ábág nkúm, aáság kə́súid kəmmú nyólényóəsíη a o'kon a mɔen.

Ύesus yeédáηána a məní

(Ma't 14.22-27; Məl 6.45-52)

¹⁶Νά mbin eyéε yeəndəgiim ədəəη, paa'kan pə́ηη písúú a ebá é noom,

¹⁷páábág a ke'kóm kímú', páayaag nséε ε noom yeéy káag, a Ka'pelenáyum. Mbin yeébód yeədəəη, Ύesus ədiim aboóboan.

¹⁸Noom nóyéε nobé lé kigud kéyéε əgufiη na toen.

¹⁹Páyéε pə́'kə́súid na ke'kóm a məní yoom wə́nó kélomé'ta' é'táan, oó lé é'táan na úmmu'. Náa páadála Ύesus əgiim. Ayéε agodáηana a məní na ambaan ənnímin. Weéy úyíbugúmin, pə́bə́ə kuliminə kwag, kwag, kwag.

²⁰Νάα ɔ́nó na pólé: «Pode'támmána, me áa ndeéno!»

²¹Paa'kan páya'kanyóηen kumuúsiəd a ke'kóm na pólé, náa kéyéε keá'kaab a ebá, a kenɔ ké páyéε ageen.

Ki'túú ké pɔɔd kéyéε əgiim kíunə Ύesus

²²A koany kaáyene, ki'túú ké pɔɔd ké kéélób nséε ε noom ye'káag keáság kaálembed lé ke'kóm kéyéε əgín kɔ áay kímú' a ebá é noom yeéy. Paa'kan piísiəd kélé pólébə́əsíη, páméen Ύesus fiéd ondáη na pólé.

23Κεβάν kίmu', pe'kóm pímmú píyíimøn ten ko áay kenɔ ké pééné peléed pé Sédúk ayéboyé'ken ná aá'keé'ken pisoyidi' na Táán. Péeb péyéε aḡiim a Tebeleyáad.

24Νά pɔɔd péédála lé ɔmbó Yésus, ɔmbó paa'kan pḡḡḡ pḡndigi áay, pááság kobágan a pe'kóm pímmú péeb ageen əmuyúunə a Ka'pelenáyum.

Yésus ale peléed pé péageé'kenanan ɔlaa

25Νά péyéén aḡiig nséé ε noom ego, péébóan Yésus, náa pónó na nyólé: «Κελάγ, naanég áa we umíim alon káane é?»

26Əyíbuyúlísini ɔnó: «A fólób fólób ndabodéane lé, áay kó poleé əginjuunə, podéɔɔ əginjuunə lé pomóob yisi ε piəwúunəni' pé peále'kán pé mbééle, ndóo. Póle əginjuunə a o'to wóone lé poéné peléed, puáyid.

27Pudií'kúd moom mó kone mó móleé lé móaléan na koany. Kudéan agá mó módenδέé koleáḡéé, moom mó móaboyé'ken ɔlaa ó peney piim. Moom móom, Mɔón o mɔɔd aléé koboyé'ken móle lé nyólé aa Táán Se ayémoyáág kebeε ké toen tuḡḡ.»

28Pááság kusəə pónó na nyólé: «Nkə aa tíleé a kóone lé tíle pebán pé piḡḡmmí Táán é?»

29Yésus əyíbuyúlísini ɔnó: «Nkə ké Táán aleé anyóḡen na pḡḡi kéle lé, póag o'to na nyó əyíim ádom.»

30Náa pónó na nyólé: «We, kiəwúunəni' ké keále'kán igə aa oleé ugibiíloodi ageεle lé téag o'to na we é? Eé, nkə aa oleé ogeεle é?

31Pembáa pḡés pééné máan a kenɔ ké kifəlḡḡn, wɔnó ná kéleé kidiídíl a kála'ta' lé “Ayéboyé'ken moom mó kone mó múyíim músuu a mɔen lé páne”.

32Yésus əyíbuyúlísini ɔnó: «A fólób fólób ndabodéane lé, adénjan Moyíis aa ayéboyé'ken moom mó múyíim músuu a mɔen lé pḡne. Se waam aa aleé agoboyé'ken moom mó kone mɔmɔéd mó fólób mó múəḡiim a mɔen.

33Kéle lé, moom mó kone mó Táán aa móone móleé nyó aleé aḡiim əsuu a mɔen, nyó aágeé'ken pɔɔd pá a nsí ɔlaa.»

34Náa pḡəsəə anéén pónó na nyólé: «Mɔón wo mbáa, óbeyé'kenan moom mó kone mógo móom peney piim.»

35Yésus yíisəé ɔnó na pólé: «Me áa ndéé moom mó kone mó móageé'ken pɔɔd ɔlaa. Nyó əḡiim ná ndéé, adendéé kii'kini koob njaan kémmú. Nyó amáág o'to ten na me, adendéé kii'kini koob neḡḡed.

36Náa, mbábodéane lé: Pomé'tála, kɔmɔéd lé podéɔɔ əḡəlí'tini.

37Piim pá Paabá aményeé'ken, pálée kiim ná ndeé. Nyó əmíim ná ndeé, ntendéé komoodo

38Ié, nti'káəgiim nsuu a mən lé nyíim ageele nenyóηen néam né meényóaməéd, ndóo. Njíim lé nyíim ageele nenyóηen né nyó əyíim yé'tom.

39Nenyóηen né nyó əyíim yé'tom aa néene nélee lé ntinními əmbó úmmu' na úmmu' a pá ayényeé'ken, mpyóndege agá a las ε wós.

40Táá nkə Paabá aleé anyóηen a kéeg ənó: Ungim nyó aádála Məón, áyaág o'to na nyólee, yéen na əlaa ó peneη piim, mpyóndege a las ε wós.»

41Əgəəbəə a keηeη kéeg, Yúden yəəbəə komoyóğdə a o'to wóone lé yiísəé lé nyólee ale moom mó kone mó múmíim músuu a mən.

42Páyée agosəy əpónó: «Adé Yésus, məón ó Yóseb aa aleé náan əé? Adé teáleη pa se na ηηí é? Tué anéən áa aleé ugusəə négəη lé nyólee ale əgiim əsuu a mən é?»

43Yésus əyí'kíni kusíəd təgéé, ənó na pólé: «Púdi kenycóğdə.

44Məəd ədeəgə ugiim ná ndeé, ná Paabá nyó amé'tóm ədimuyəsúidin. Me ndéé komoyóndege a las ε wós.

45Kéle kidiídílé a pagála'ta' pá paləge' pəbán pá Táán lé: "Táán aleé koboyá'kanane pólé piim" Məəd ungim nyó amóób Táán, áyeeηgeη nkə ké amámoyá'kánáne, ale əgiim ná ndeé.

46Kéle lé, məəd na məəd adé'tála Paabá na əngis, əgín wə'kó sóg nyó aleé əgiim kóğəg a nó Táán. Nyólee aa aá'kodálaá Paabá.

47A fóləb fóləb ndabodéane lé nyó amáág o'to na me ale na əlaa ó peneη piim.

48Me áa ndeé moom mó kone mó əlaa.

49Pembáa páəηan péeéné máan a nigúu né nifələəη, ede'káageele lé pədi'kú.

50Náa, moom mó kone mó múmíim músuu a mən, mólé móle lé we nyó oléé konéé, odendéé kugu.

51«Me áa ndeé moom mó kone mó əlaa mó múmíim músuu a mən. Nyó aleé konéé mólé aleé keen na əlaa a peneη piim. Moom mó kone mó ndéé keé'keneé móle nkó yaam. Ndeé keé'ken yélee ageele lé pəəd péen na əlaa.»

52Ná Yúden yé eyée kə áay eyóób náan, pəəbəə kosəy na toen pónó: «Tué áa aleé agebeyé'ken nkó yəəη lé tene é?»

537ο Náa Yésus ənó na pólé: «A fóləb fóləb ndabodéane lé: We nyó onníeneé nkó yaam ε me Məón o məəd, oηηó maηó máam, we nyóon udiəgiim ageen na əlaa.

54We nyó waáne nkó yaam, óoηo maηó máam, wageen na əlaa ó peneη piim, me nde nkoyóndege a neman.

55Κέλε lé nkó yaam ele moom mó kone mó fólób, mañó máam, má koño fólób.

56We nyó waáne nkó yaam, óoño mañó máam, ole na me, me ten na we.

57Mbáa Nyó əyíim yé'tom ale a ɔlaa. Aményeele lé me nyéen na ɔlaa. Náan aa me ndáageele ten lé ungim nyó aléé konéé nkó yaam, yéen na ɔlaa.

58Taa, moom mó kone mó múmíim músuu a mɔen, náan aa mólee. Módeógɔ wɔnó mó pɛmbáa páanjan pééné. Pólé píigú, náa nyó aléé konéé móone, ageen na ɔlaa ó peney piim.»

59Táá nkə ké Yésus ayá'kánáne pɔɔd a kéeg a yoog ε peśśóglón yé a Ka'pelenáyum.

Τογγέε τό τόαγεέ'kenanan ɔlaa ó peney piim

60Ná paa'kan péəñ páyóób toγγέε τόod, páəbáə kosɔɔ pónó: «Ndóo, áay aáyaage kio a edɔ'! Áne aa aléé ugəəli'tini toγγέε wɔnó τόod əé?»

61Náa, wɔnó ná yeéléñ lé paa'kan péəñ pále əgəəlíluu a toγγέε τόod, aáság kusə wɔnó na póle: «Nkə kéeg ké mbəsəə kíməbuyəbi ə?»

62Ná poléé kodála anéén Mɔón o mɔɔd əəguúlini kobag kenɔ ké ayée oó, puəsə pɔɔ'kó nkə?

63Uñun wó Ufulú'tú wáageé'ken ɔlaa, mɔɔd na mɔɔd nyólényóəsíñ ɔdeógɔ yoom. Toγγέε τόone τό mbábodeáne aa tólee Uñun, tóle aa tólee ten ɔlaa.

64Kebán kímú', pəmmú pále a ondán wáanjan pá pódéógɔ əgəəli'tinií.» Kéle lé, əgín kɔ a niəbáə, Yésus yeélenen pa áne aa páde'kéə əgəəli'tinií, na áne aa ayée lé aamoóleg.

65Ayáábeg kəmmú toγγέε, wɔnó: «Taa, a kóle aa njəbodeáne lé mɔɔd ɔdeógɔ ugiim ná ndeé, ná Paabá ademoyé'kenen toen.»

66Əgəəbáə a wɔs wóow, paa'kan péəñ piñ pááság komoodéda, pədií'kíni kiim pəmyəñjən kəmmú.

67Náa Yésus əəñíən anéén na paa'kan péəñ pá pówád na pábaan, wɔnó ə: «Pəñi o', podedágeen ten a?»

68Simóɔñ Píe əyímuyúlísini wɔnó: «Sédúk, pəsi o, teageen a nó áne? We áa oleé na toγγέε τό τόαγεέ'kenanan ɔlaa ó peney piim.

69Pəsi timəlítinií, teáleñ lé ole Ufulú'tú nyó aléé əgiim a nó Táán.»

70Yésus əyíbuyúlísini wɔnó na póle: «Adé me áa njíbuyíyid pəñi póone pá pówád na pábaan á? Kebán kímú', úmmú' a ondán wáanjan ale o'tóódó!»

71Kebán ké Siudáa, mɔón ó Simóɔñ Əsə'kaleyóod aa ayée əgusə náan lé, nyóle aa ayée lé aamoóleg, ɔmbó ná ayée a ondán ó paa'kan pá pówád na pábaan.

Σέση 7

Πομόηη πά Υόsus πέεσάνηε kaag o'to na nyólé

¹A ngim yéey, Υόsus ayéén yuudi na ongen, aánde a Kaliléo. Ade'kéε anyóηen kiim ófioη náan a Siudéo lé palaame' Yúden pá páyée kó páyée aηuunó komoyóon.

²Wóón wó Yúden eyée alandən a piób yisi óyée wánde ndúmi'.

³Πομόηη πάσάγ kusə pónó na nyólé: «Téémēn, tod áa Siudéo, kenó ké paa'kan páāη pálee. Póle ten pádala pebán pé oleé ageele.

⁴Móod nyó aányóηen lé pámoóλη, oδεόγωsem na pebán pé aleé ageele. Wóón ná oleé ageele pebán pé peásán pood o'to, olódií, ungim ágoodála.»

⁵Kéle lé, pólebáamóed pomóηηi páēη páde'káagaag o'to na nyólé.

⁶Υόsus ayíbuyúlisini onó: «Kenēη kéam Kídínjiig. A pēηi, kenēη kiim kéle kenē'.

⁷Pood pódeógó págoboóbenen pēηi. Kómóed lé me, páagembenen lé nde aηusə lé pebán peóbən pé páageelane péle pebé.

⁸Pēηi todáan a wóón. A me, nteágeen kó lé kenēη kéam Kídínjiig.»

⁹Ná ayée aá'kobodéane náan, yeélób áay a Kaliléo.

Υόsus ayéén ten a wóón

¹⁰Ná pomóηηi páyée pá'keen, nyólé ten aáság kudíin adéemēn ageen a nuníb lé ná pádeyémoodála.

¹¹Wóón ungim, Yúden eyée aηuunó aηín Υόsus, pónó əə: «Ólío áa aleé anéén é?»

¹²Kó a ki'túú ké pood, aηín kebán kiēη áa páyée agosoyó. Póone pónó: «Kisig ké móod aa kéleén.» Póóóg pémmú pónó: «Iyó, ale aηulígə pood.»

¹³Kebán kímú', páde'kéε agosoyó kebán kiēη neηo a mōen lé ungim ayée agodamma na palaame' pá Yúden.

¹⁴Wóón óyée wánde a kegaágade lé wēen aman. Υόsus ayéén a *Témpel*, əébóə kaa'kanane pood kó.

¹⁵Yúden eyée aηəwúunəni, pósoyó pónó: «Móod nyóone ade'káageele sugúlu'. Náa tuó áa aáλη anéén pebán péene náan əé?»

¹⁶Υόsus aáság kubuyúlisini onó: «Nkə ké ndeé agaa'kanane kédeógó aηiim na meényóamóed. Kéle nkə ké kíaηiim na nyó ayíim yé'tom.

17Nyó aányóηen keele nenyóηen né Táán, agaáleη nga nkə ké ndeé agaa'kanane kéle nkə ké Táán aményeé'ken toen lé nyéele, oó lé mbáyééηénéé meényóamwéd kosoyó náan.

18Nyó aleé agosoyó kebán kiéη ké nyólényóamwéd, nyóon ale əguunə nugəη nuéη nó nyólényóamwéd. Náa, nyó aleé əguunə nugəη nó nyó ayémoodóm, nyóon ale mwəd o fólób, kecoo kédeégo na nyólé.

19Moyíis ayéboyé'ken pɛcem, ngóó? Náa, wəmbó úmmu' a pəηi, wdeégo əguyəəη pélé. Puəguunə kenjoon lé nkə?»

20Ki'túú ké pɔwəd kéeg kiyímuyúlísini keónó: «We mwəd nyóone, uηun wó wəmbé úgugóodi! Áne aa wón aagoyóon é?»

21Yésus aáság kii'kini kusiaəd tɔgée, wón na póle: «Yoom ímu' súg áa mbééle, yélé ego aa yéey pəηi piim poleé əgəwúunəni!

22Kéle kidiídílə a pɛcem pé Moyíis lé, pugóodi lé póanye pón páəηan pá panómɛɛd. (Moyíis wdeégo kwəwéd mwəd o na o'to na o'to ugusəə kebán kéeg ké waany. Kiyəbəəlí əgín kógwɔg a pɛmbáa pəəs) Pole əgəəl'i'tini kaanye pón páəηan wəmbó wɔs ó kisúgi'.

23Kéma'keen anéən náan lé wəmbó poanye pón páəηan wɔs ó kisúgi' kiés, pu'təəηin kecem, a igə anéən áa poleé agoob ilúún na me lé mbóome mwəd a nkó yəəη ngim wɔs ó kisúgi' é?

24Náa, tɛən koywə mwəd əgín a nɛmodé'teg na əngis. Émoyóméan a sáád»

Yésus ale Məsíi oóm

25Pɔwəd pá a Yolósaleη páyée agosoyó pónó: «Adé mwəd nyóone aa páleé əguunə koon a?

26Taa nyó aa nyóone aleé agosoyó a udi ó pɔwəd, úmmu' ogobéneη unu' fiéd! Áay lé palaame' pəəs pá'koləη anyóon fólób fólób lé ale Məsíi ə?

27Náa, mwəd nyóone pəsi teáleη éləə áa nyólé aleé əgiim. Kwəwéd lé ná Məsíi aléé kiimií, mwəd adendéé koləη éləə áa nyólé aleé əgiim.»

28Wónó ná Yésus ayée agaa'kanane a *Témpel*, yeésásɛd, wónó: «Poáleη fólób áne aa ndeé á? Éləə áa ndeé əgiim ə? Me, ntiimin a meényóamwéd. Náa, nyó amé'tóm, ale mwəd o fólób, podemoóleηen nyólé.

29Me mbámoóleη nyólé lé nde əgiim ná aleé, nyólé kwəwéd áa amé'tóm.»

30Pəəbəə kuunə anéən lé pəmuúgumin, náa, mwəd na mwəd adə'káamodóbɛd lé wɔs wəəη óyée údínjíg.

31 A ki'túú ké pɔɔd kéeeg ké kíyáyiilin, piín páyáág o'to na nyólé. Páyée əgusəə pónó: «Ná *Məsíi* aléé kiim əə, aléé keele peálé'kán agaáyen ɔmban ó péeene pé sóg nyóone aleé ageele á?»

Páádóm pə'pulúus lé péeen əgumin Yésus

32 Pafaleseyéey páyóób nkə ké pɔɔd páyée əgə́lúluu kɔ a ki'túú kéeeg, a kebán ké Yésus. Ná pólé na pu'kúm pó payaaganə' pefɔny pááság kodom anéén pə'pulúus lé péeen əmuúgumin.

33 Yésus yiísə́ə ɔnó na pólé: «Ndigi na pə̀ni kə́mmú eyaa é keeneɲ, ná a ngim yéey nyúúlini a nó nyó əyíim yé'tom.

34 Poléé kinjuunə, náa podendéé kenjɔɲ lé kenɔ ké ndéé keeneé, pə̀ni podéɔgɔ pə́giim kɔ.»

35 Yúden yə́báə kə́híənon kɔ pólé na pólé pónó əə: «Élə́ə áa aágeen náan aa teđeámoyéé á? Aageen agá ná Yúden yé eleé a ɔsaa áa nigúu né Keléeg, yéen agaa'kanane pɔ́ɔn pá Keléeg ə́ə?»

36 Nkə kéeeg ké ə́səə lé: “Poléé kinjuunə, náa podendéé kenjɔɲ,” na lé: “Kenɔ ké ndéé keeneé, pə̀ni podéɔgɔ pə́giim kɔ” kéle lé nkə aa nyóon ə́ə?»

Mə́ni má máageé'kenanan ɔlaa

37 Las ε wɔ́s ó wɔ́n ele ten wɔ́s wó o'kóon ó wɔ́n Wɔ́s wóow, Yésus yeedélem a kegaágade ké pɔɔd ə́báə kosása, ɔnó: «Nyó aleé na neɲəed, yíim ná ndéé, áɲo.

38 Nyó amáág o'to na me, “toom tó mə́ni má máageé'kenanan ɔlaa tóléé ko'pɛs ko'pɛsáan a ɔ'tém wə́əh” ə́gin wɔ́nó ná kéleé kidiídílé ten a Kála'ta' ε Táán.»

39 Yésus ayéé əgusəə náan a o'to wó Uɲun wó Ufúlú'tú wó pá páamáág o'to na nyólé pígóodi lé pɔ́ɔɲ. A keeneɲ kégo kéeeg, páyée pádénjɔ́ɔɲ Uɲun lé Táán ayéé ədísíəd Yésus a mɔen agomoyé'ken nugəm.

Pɔɔd páde'kéε unu' úmmu' a kidiídí ké Yésus

40 Ná pɔɔd pə́mmú a ki'túú kéeeg páyóób tɔ́geé tóod, páyée agosɔɔɔ pónó: «A fólób, táá ɔndɔ́ege' pebán o Táán!»

41 Pə́mmú páyée əgusəə lé: «*Məsíi* aa yéey nyólé nyóone.» Náa, pɔ́sóg ten pə́mmú pə́səə pónó: «Iyó, *Məsíi* edéɔgɔ igiim élon a Kalilə́ə!»

42 Adé Kála'ta' ε Táán ele əgusəə lé *Məsíi* aléé keene mɔ́ɔn nyó a yoog ε pɔɔd ε Tə́fid ə? Adé ele əgusəə ten lé a Pé'telexem, páléeg yé Tə́fid əyə́biəní kɔ aa aléé kolóne á?»

43 Taa, náan aa pɔɔd a ki'túú kéeeg páyásááláá a kidiídí ké Yésus.

⁴⁴Ngab yimmú a ondán wóɓɓon eyée anyóɓen lé ná pémémugúmin. Náa, ɓombó úmmu' ade'káyemoyáág ombɔg a nkó.

Palaame' pá Yúden péésáɓéne kaag o'to na Yésus

⁴⁵Pə'pulúus pá a *Témpel* pəyúlini ná pu'kúm pó payaagane' pefɔny na Pafaleseyéey páléé. Pííɓen na pə'pulúus póob pónó əə: «Tué áa pudiiminií púgumin Yésus əə?»

⁴⁶Pəyíbuyúlísini pónó: «Tedenjan koob mɔɔd ɔsɔɔɔ náan wɔnó ná nyólé aleé agosɔɔɔ.»

⁴⁷Pafaleseyéey pəyíbuɓen pónó na pólé əə: «Pəɓi ten, tɔgée tuéɓ tıməbudəéɓi ə?»

⁴⁸Áne wəəs úmmu' aa poá'kodálaá lé amáág o'to na nyólé ə? ɓndaame' wəəs úmmu' óm, mɔɔd o Pafaleseyéey úmmu' ə?

⁴⁹Náa, kéle əgín lé pɔɔd póob páde'kóolenen pɛcem pé Moyís. Pólé págo aa páməág o'to na nyólé. Pále pɔɔd pá páléé na pulumisi.»

⁵⁰Mɔɔd nyummú nyó a ondán ó Pafaleseyéey, niɓi lé Ne'kodéem, ayée kɔ. Nyólé aa ayéén wɔs a nó Yésus. Yííɓen ɔnó əə:

⁵¹«Pɛcem piəs péle əgusəə lé, tedeɔgɔ págosom kebán ké mɔɔd ɔsɔɔɔed, tendey kɔbé kó amééle»

⁵²Pəyímuyúlísini pónó na nyólé: «We ten, ole mɔn ó Kaliléə oóm? Lɛɓ keen əguunə a Kála'ta' e Táán, waadála kɔ lé, ɔndɔge' pɛbán o Táán ɓombó úmmu' ɔdeɔgɔ ogolon a Kaliléə.»

ɔ'kéed nyó píígúmin na mɔɔd

[⁵³Pááság kodéeman ageenan. Éné mɔɔd yííyəen ngé e noáde' nuéɓ.

Séey 8

¹Yésus nyólé aáság keen a o'kon ó pá *Olifiyáə*.

²A koany kaáyene kóog, pé'pəb, əyúlini a *Témpel*. Wɔnó ná pɔɔd piim pəyíimən kɔ keen ké ayée, aáság kuləndin a nsí agoboyá'kanane.

³Paleɓ pɛcem, na Pafaleseyéey pááság kumuyíimin anéén kɔ na ɔ'kéed nyummú nyó píígúmin na mɔɔd, péməmudənígi a udi ó mɔɔd ungim.

⁴Náa pónó na Yésus: «Kelág tála ə. Tiégumin ɔ'kéed nyóone na mɔɔd.

⁵Moyís yíísəə a pɛcem lé pémə'kugumin ɔ'kéed náan na mɔɔd, pámodóan na a'táán, əgu A neáj oo', wɔ'kó nkə ə?»

⁶Πάγέε agosɔɔ náan lé páγέε na mafega' móone lé pémudóɔɔni a kisindi' ná pɔɔɔɔ egom ígusəə lé ale ageele kɔbé. Náa, Yésus nyólé aáság kobodem, əbáə kudiə a nsí na enoónó.

⁷Wɔnɔ ná páγέε agomolɔɔ əgín ntóɔɔ na pa'késɔn, aáság kii'kini kodéemɛn, náa ɔnɔ na pólé: «Úmmu' a ondán wááɔɔn nyó adénjaɔ keele kɔbé, ədəəmini nedáán né na o'to na o'to, ámodóed.»

⁸Aáság kii'kini kobodem əgudiə a nsí.

⁹Ná páγóób náan, pəbáə kosáan úmmu' úmmu', kəbáə a pasaá. Yésus aáság kolob nyólényóəsíɔ, ɔ'kéed kidéni'tən a udi wəéɔɔ,

¹⁰Yésus aáság kodéemɛn, náa ɔnɔ na nyólé: «Íyowó, pɔɔd pá pémíim na we pále ələə? ɔmbó úmmu' adegoyé'kenɛn nsó ɔ?»

¹¹Əyíbuyúlisíni ɔnɔ: «ɔmbó úmmu', Sədúk.» Náa Yésus ɔnɔ na nyólé: «Me ten nteágoyé'ken nsó. Tod, náa udiyí'kini agá keele kəmmú kɔbé.»]

Yésus ale kisəə ké a nsí

¹²Yésus əyí'kini kodéane na ki'túú ké pɔɔd ɔnɔ: «Me, nde kisəə ké a nsí Nyó aleə əginjəə, adendéə kodáɔna a mbin. Aléə keɛn na kisəə ké kéageé'kenanan ɔlaa.»

¹³Náa Pafaleseyéɔɔ pónɔ na nyólé: «Wagaádéemɛn mbaasó weényóamɔəd á? Mbaasó yaɔɔ ele iyó!»

¹⁴Əyíbuyúlisíni ɔnɔ na pólé: «Kéle náan fólób lé nde agaádéemɛn mbaasó meényóamɔəd. Náa, nkə ké ndeə əgusəə kéle fólób lé me mbáɔɔ keɛnó ké ndeə əgiim. Mbáɔɔ ten ələə áa ndeə ageɛn. Kɔmɔəd lé pəɔni podéɔɔɔ ələə áa ndeə əgiim. Pondeɔɔ ten ələə áa ndeə ageɛn.

¹⁵Pəɔni pɔɔɔm pɔɔɔn pɔɔɔ a ombod ó pɔɔd. Me, nteýɔɔme mɔɔd.

¹⁶Kebán kímú', kéma'keɛn lé njɔme mɔɔd, pɔɔam pɔɔɔm pɔɔɔ a fólób lé nteýɔɔ meényóəsíɔ. Mbáa nyó əyíim yé'tom ale na me.

¹⁷A kála'ta' yaɔɔn ɛ pɔɔɔm kéle kɔ kidiídíló lé pɔɔd pábaan páma'kosáne mbaasó yoom ímu' a keban, mbaasó yéey ele yéene lé pəəli'tini

¹⁸Me mbááyágénéə mbaasó meényóamɔəd. Paabá ten nyó əyíim yé'tom aményaágen yéle.»

¹⁹Náa pónɔ na nyólé: «Se waɔɔ ale ələə ə?» Əyíbuyúlisíni ɔnɔ na pólé: «Podendɔɔɔn me, pondeɔɔɔn ten Paabá. Poyéndɔɔɔn, ná poáɔɔɔ ten Se waam.»

²⁰A Témpeɔl a kaade, a keɛnó ké páleə agaáɔn ngab aa Yésus yeésýɔɔ tɔgée tóod keɛnɔ ké ayéə agaa'kanane pɔɔd. Mɔɔd ade'káamodóbed lé wɔs wəéɔɔ oyéə údínjíg.

Κενο κέ με ndεé ageen, pəŋi podεόγω páγεen κo

- 21**Yésus aáság kii'kini kobodéane ɔnó: «Me mbéen; poléé kinjuunə, náa, poléé kugu na mabé mááŋan. Κενο κέ ndεé ageen, pəŋi podεόγω páγεen κo.»
- 22**Yúden yəbáá kosɔɔ yónó: «Nisəə niəŋ néen lé “Κενο κέ ndεé ageen, pəŋi podεόγω páγεen κo”, ale ageen agaáyoon agá óm?»
- 23**Yiísáá ɔnó na pólé: «Pəŋi pole pá a nsí; me, nde nyó a mɔen. Pəŋi pole agoob na nsí; me, nteóγω agoob na yélé.
- 24**Kólé aa mbábodeáne lé poléé kugu na mabé mááŋan. Kéle lé, pudióli'tinini lé me áa ndεé Nyó aleé, poléé kugu na mabé mááŋan»
- 25**Náa pónó na nyólé: «We, ole áne é?» Əyíbuyúlísini ɔnó: «Nde nkə κέ ndεé agobodéanane kógóγω əgín a nióbáə.
- 26**A noá na pəŋi, pəbán péle κo piíŋ pé ndεé ugusəə. Péle ten κo piíŋ pé ndεé ogobosásan a pélé. Náa, nyó əyíím yé'tom ale əgusəə fólób. Nkə κέ ndεé agodéanane na pɔɔd kéle nkə κέ mbóób na nyólé.»
- 27**Páde'káagoob lé kebán κέ Paabá aa ayéε agobodéane.
- 28**Náa Yésus ɔnó na pólé: «Ná poléé kobáγε Mɔón o mɔɔd a mɔen, áay aa poléé koleŋεé anéén lé “me áa ndεé nyó aleé”, nkə kímú' ten κέ ndεé ageele a o'to wáam kédeóγω. Nde əgusəə əgín nkə κέ Mbáa aménya'kánáne.
- 29**Nyó əyíím yé'tom ale na me, ədi'tíinin menyóəsíŋ lé nde ageele peneŋ piim nkə κέ kíəmuɡəmmi.»
- 30**Ná páyóób tɔgéé tuəŋ tó ayéε agosɔɔ, piíŋ páyáág o'to na nyólé.

Ρεεε mabé páε wɔnó pεóλέ

- 31**Yésus aáság kodéane na Yúden yé eyáág o'to na nyólé ɔnó: «Pole fólób paa'kan páam ná puégumin tɔgéé tóam.
- 32**Áay poaleŋ pasáád, ná pasáád póob páboyéεε póen filí.»
- 33**Páyémodeáne pónó na nyólé: «Tele ndeg ye Ábelaam, tedénjag keen pεóλέ pé mɔɔd. Tuó áa oleé ugusəə anéén lé teagaán pɔɔd pá páléé filí é.»
- 34**Yésus əyíbuyúlísini ɔnó na pólé: «A fólób fólób ndabodéane lé, mɔɔd unɡim nyó aágeelane mabé, ale keóλέ κέ mabé.
- 35**Keóλέ kédeóγω peneŋ piim a kibúúm kíəŋ. Kɔmɔéd lé mɔón o kibúúm nyólé ale peneŋ piim a kibúúm.
- 36**Mɔón o kibúúm ama'koboyéεε lé póan filí, pudiógi'kini keen kəmmú pεóλέ.
- 37**Éεε mbáleŋ lé pole ndeg yé Ábelaam. Náa, pole agosəŋene lé tɔgéé tóam tóboosɔd, kólé aa poleé əguunə kenjoon.

- 38 Nkə ké ndeé əgusəə kéle nkə ké mbádála na Se waam. Kəwəéd lé pəŋi pole ageele nkə ké pomóób na se waanjan!»
- 39 Páyímuyúlísini pónó na nyólé: «Se wəəs anyóon Ábelaam.» Ayébodeáne ɔnó na pólé: «Kéma'keen lé pole fólób ndeg ye Ábelaam, eléan pəbán pé nyólé ayééle.
- 40 Kəbán kímú', pəŋi pole əguunə kenjoon, me nyó ndeé agobodéane fólób ye mbóób na Táán. Ábelaam ade'káageele yoom wɔnó yéey náan!
- 41 Pəŋi pole ageele pəbán wɔnó ná se waanjan ayééle.» Pííséə pónó na nyólé: «Tedeógo pɔ́n pá pəɔg, tigóodi se mmu' súb, ogo aa nyóon, Táán!»
- 42 Yésus yiíséə ɔnó na pólé: «Kéyéenen lé Táán ale fólób Se waanjan ná pole agennyóŋen lé na nyólé aa ndeé əgiim. A nyólé ten aa ndeé áane. Ntiimin áane a o'to wáam ó meényóamɔéd; náa, nyólé aa əyíim yé'tom.
- 43 A igə aa podéágoóbéé nkə ké ndeé agobodéane? Kéle lé podéógo págaá'ke koob me tɔgéé.
- 44 Se waanjan ale, Omɔleóg Nkə ké kíəmugəmmi aa poleé anyóŋen keelane. Kə a nióbəə, kíəŋ kéle əgín lé yóona pɔɔd. Ɔdeógo ugusəə fólób lé fólób edeógo na nyólé. Kenəŋ ké aleé agosom penya', ale agosɔɔɔ wɔnó ná kéléé lé ɔsɔɔɔ, lé ale mɔɔd o penya', nyólé aa aálón na pélé.
- 45 Náa me, fólób áa ndeé əgusəə. A o'to wóow aa pudióginyəéli'tinií.
- 46 Áne úmmu' a ondán wáanjan aa aleé agodélem mbaasó lé me mbá'koyag keele kɔbé? Nga nde əgusəə fólób, a igə anéén áa pudióginyəéli'tinií?
- 47 Nyó aleé o Táán, agoob tɔgéé tó Táán. Náa, pəŋi podéógo pá Táán, kólé aa podéógo agenjoóbéé.»
- 48 Yúden iyímuyúlísini yónó: «Kenəŋ ké tele əgusəə lé ole mɔ́n ó Səməlíi, na lé uŋun wó ɔmbé úgugóodi, tesómen penya'.»
- 49 Ayébodeáne ɔnó na pólé: «Iyó, nteógo na uŋun wó ɔmbé. Me, nde agonyáade Se waam, náa, pəŋi poágesoolane me!
- 50 Nteógo əguunə lé pɔɔd pényeé'ken nugəŋ, ndóo. Mɔɔd ale kə nyó aleé əguunə kenyeé'ken nugəŋ. Nyólé aa aleé onjɔme'.
- 51 A fólób fólób ndabodéane lé, mɔɔd ama'koob me tɔgéé, adendéé kugu.»
- 52 Náa Yúden yónó na nyólé: «Teá'koləŋ négɔŋ lé uŋun wó ɔmbé óle fólób na we. Ábelaam yiígú, palɔege' pəbán pá Táán pəégu. Náa, we wɔ'kó mɔɔd əmə'kugumin tɔgéé toán, adendéé kugu ə?
- 53 Omááyen anyóon Ábelaam, mbáa yəəs nyó o'kó'kóon á? Nyólé yiígú, palɔege' pəbán pá Táán pəégu'kən. Ole əgəəsiəd lé ole áne á?»

⁵⁴Yésus ayíbuyúlísini onó: «Mbée əgəəgəmididi meényámwéd ná nugəm nóam nólé iyó. Se waam aa alée əgi'kəmididi. Nyólé nyó pɔw'kɔ ale Táán waanjan.

⁵⁵Podemoóleŋen, kɔmwéd lé me mbámoóleŋ. Mbée əsəə lé ntemoóleŋen ná nde na penya' wɔnɔ pəŋi. Náa me, mbámoóleŋ, nde agoóben ten tɔgée tuəŋ.

⁵⁶Se waanjan Ábelaam yeényóga a mafega' móone lé alée kodála wɔs wó ndée kiimií. Aádála wɔs ogo, tɔnyóg toáság komoosán o'to.»

⁵⁷Áay, Yúden yaáság kusəə yónɔ na nyólé: «We, udínjig ɔmbó pɛag ə'tin ábaan na pɛwád, úusəə wɔ'kɔ waádála Ábelaam a?»

⁵⁸Yésus yiísəə onó na pólé: «A fólób fólób, ndabodéane lé, a kóone lé Ábelaam édiin yəəbíən, me njée mbánde kɔ.»

⁵⁹Áay anéén, pááság kobáda a'táan agomodóan. Náa, Yésus ɔyósem, aálón a *Témpel*.

Σέση 9

Yésus ayóome mwɔd o woog nyummú

¹Yésus ayée agosan aáság koboan mwɔd nyummú nyó əyəbíənií na woog.

²Paa'kan pəəŋ pəyímuŋiən pónɔ əə: «Kɛlág, ébedéane əŋ! A igə aa mwɔd nyóone əyəbíənií náan na woog əə. Kéle lé nyólé aa nyó ayéele kɔbé óm, pase pəəŋ áa pəyéele kɔbé ə?»

³Yésus ayíbuyúlísini onó na pólé: «Ndóo, kédeəgɔ a o'to wóone lé nyólé aa nyó ayéele kɔbé, oó lé pase aa pəyéele kɔbé, ndóo. Woog wəəŋ óle lé ná Táán óloodi pigólí piəŋ, pɔd pádála a nkó yəəŋ.

⁴Taa, keŋeŋ ké wɔs úligí náane kwələəŋ áa teleé lé tíele pigólí pé Nyó əyím yé'tom. Keŋeŋ sɔŋ ná mbin ídəəŋ, ngə egeele pigólí idiəgi'kini keŋ kɔ.

⁵Keŋeŋ kiim ké nkəligí a nsí yéene, nde kisəə ké kéanomən pɔd pá a nsí yéene.»

⁶Ná ayée aá'kɔsɔɔ náan, aáság kudu pɛda a nsí, ɔdɔb mayaa má nsí na pélé, aáság kusíəd, əwú mwɔd a əngis,

⁷náa onó na nyólé: «Tod agaásog a kisum ké Silowəə» (Niŋ né Silowəə néen néle lé «Nyó péeđóm»). Mwɔd aáság keŋ, amásógée. A nimbuúlini niəŋ, ayée aándadé'teganan kɔŋe'.

⁸Pɔd pá pəyée alaa ndúmi' na nyólé, na pɔsóg pá pəyée pamoodé'tegela aáləba moom, pəyée ɔsɔɔ pónɔ: «Mwɔd nyóone əə, adé nyólé aa ayée yiim ələndən áane a peləba' a?»

⁹Ʋɔsóg pémú pónó: «Éé, nyólé ogo aa aléno.» Ʋɔsóg pémú pónó: «Ndóo, adénja nyólé, amámojwánánan agá.» Náa, mɔɔd nyóon nyó ayé na woog ésoo nyólényóamɔéd onó: «Me áa ndéno, me nyó poménden.»

¹⁰Náa pɔɔd pónó na nyólé: «Oo’ó! Náa engis yáá anéén oo, tué áa kémásanéé wónó ná yá’kaáyáseneé é?»

¹¹Əyíbuyúlísini onó na pólé: «Mɔɔd nyóon nyó pɔɔdónon lé Yésus, nyólé ogo aa ɔdóɔ nsí, əmíngwú a engis, onó na me nyéen agaásog a kisum ké Silowá. Náan aa mbéen, mbáság kaásog. Əgín ten ná mbásógé aa ndé náane, mbándadé’tegananeé.»

¹²Náa pónó na nyólé ə: «Mɔɔd ogo nyóon ə ale élé é?» Náa onó na pólé: «Me, nteálen oo!»

Pafaleseyéen pále agolóoya mɔɔd nyóon nyó ayé na woog

¹³Pááság kusíəd mɔɔd ogo nyóon nyó ayé na woog, páméen na nyólé ná Pafaleseyéen pálé.

¹⁴Kɔmɔéd séeb, wós ogo wóow wó Yésus ayééle engis á mɔɔd nyóon yááság kaáyásen, óyé wós ó kisúgi’ ké Yúden.

¹⁵Náa Pafaleseyéen pólé ten pəmujiən lé ábodéane tué áa kémásanéé agele lé ádé’teganen. Ayébodéane onó: «Ʋdóɔ nsí, améndieda a engis, mbáság keen agaásog, wónó ná mbándadé’tegananeé négɔn.»

¹⁶Ngab yimmú a ondán ó Pafaleseyéen yəbáə kosɔɔ yónó: «Mɔɔd nyóon nyó amééle náan ɔdeɔgo ogeen mɔɔd nyó aleé əgiim a nó Táán lé, ɔmmɔéd ədiəgəgili kisúgi’.» Ʋɔsóg ten pémú pónó: «Iyó! Ʋngeele’ kəbé oyaán áa aleé ogele ombod ó kiəwúunəni’ ké keále’kán wónó kéeg náan əé!» Páde’kéé kəmmú unu’ úmmu’.

¹⁷Náa pəgii’kini kaágase ná mɔɔd nyó ayé na woog nyóon aleé, pónó na nyólé: «A neáj éə, w’kó mɔɔd nyóon nyó amééle lé ódé’teganen, ale áne é?» Ayébodéane onó: «Ale ɔndəge’ pəbán ó Táán.»

¹⁸Náa, palaame’ pá Yúden páde’kéé anyónen kəli’tini lé mɔɔd nyóon əyəbiənií fóló na woog, náa négɔn yéene aándadé’tegananeé. Pááság kusə lé pɔɔdónon pa se na ηí, píim.

¹⁹Pəbáə kobolóoya pónó: «Món waanən aa nyóone fóló á? Pə’kó əyəbiənií fóló na woog o? Póbedéane tué áa kémásanéé wónó ná aándadé’tegananeé négɔn.»

²⁰Náa pa se na ηí pónó na pólé: «Éé, a ké món, ale fóló món wəəs, əyəbiənií ten fóló na woog.

21 Náa, a kéene ké kélee lé nkə aa kémásánée ageele lé áδέ'teganan, pəsi tedéaleη. Tedéaleη ɔmbó ten áne aa əməmbúbəən əngis. Kéeg, ímuηiənthəən kɔ na nyólee, əndigi moóngaa, əsəə kebán kiəη nyóleenýamɔéd.»

22 Pa se na ηηί Πίισέθ náan lé páyée agodammāna palaame' pá Yúden. Páyée agoboódammāna lé keyée keánde kedólegáan lé mɔɔd nyó alée kəli'tinií lé Yésus ale *Məsií*, pəəmusiəgi lé ədiyí'kíni kaag ongoο a yoog ε peósóglón.

23 Taa, kólee aa pa se na ηηί πίισέθ pónó: «Ímuηiənthəən kéeg kɔ na nyóleenýamɔéd, əndigi moóngaa.»

24 A penēη pébaan, Pafaleseyéēη pááság kodóηɔn kémμú moóngaa nyóon nyó ayée na woog. Πίισέθ pónó na nyólee: «Tammána Táán, úsəə fólób. Pəsi teáleη lé mɔɔd nyóon ale ɔngeele' mabé.»

25 Əyíbuyúlísini ɔnó na pólee: «Me, nteáleη nga ale ɔngeele' mabé, oó lé ɔdeógo ɔngeele' mabé. Yoom éle ímu' yé mbáleη, ηjée na woog náa négoη yéene mbándadé'tegānaneé.»

26 Náa pónó kémμú na nyólee: «Nkə aa amágoyééle lé ódé'teganan?»

27 Aáság kubuyúlísini ɔnó na pólee: «Mbá'kobodéane nkə áa amééle, podenjoóben. A igə aa poɔ'kó nyí'kíni kobodéane kémμú é? Pəηi ten poándaanyóηen lé póen agá a ondáη ó paa'kan pəéη óm?»

28 Pafaleseyéēη pəəbáə anéēn komoodóga, pónó na nyólee: «Θάəy, we áa oleé ongaá'kan wəəη óm! Pəsi, tele kués paa'kan pá Moyíis.

29 Pəsi teáleη lé na Moyíis aa Táán yeésóyo. Kɔmɔéd lé sóg nyóone, tedéaleη kués ngé yé nyólee alée əgiim álon.»

30 Náa mɔɔd ɔnó na pólee: «Táá nkə ké ndégəəwúunəni aa kéeg. A me, aményeele lé nté'teganan, pəηi poɔ'kó podeáleη élee áa nyóon əgiim álon!

31 Tele paleηáan lé, Táán adeágoob peósóglón pé ɔngeele' kɔbé, ale agoob əgín pé mɔɔd nyó alée agomonyáade, aágeele nenýóηen niéη

32 Pégo pé nsí eyásáηéé, tedénjag koob lé mɔɔd əməbiənií na woog, páyeele lé yí'kíni kodé'tegānan.

33 Keyéenen lé ale nyó ɔdeógo əgimií a nó Táán, ná ɔdeógo ogeele yoom na yoom.»

34 Páyímuyúlísini pónó na nyólee: «We nyóone nyó uyəbiənií we ɔmmɔéd ungiim a kɔbé, we áa waábeyáa'kanane pəsi nkə ké kélee kɔ ɔ?» Pááság kumuúgumin pámámoodó a táán.

Woog ó fólób óle woog wó a uηun

35 Yésus aáság keen agoob lé páádó mɔɔd nyóon a táán. Ayéēn amoóboan, ɔnó na nyólee: «Omáág o'to na Mɔón o mɔɔd ɔ?»

³⁶Μωϋδ nyóon yiíñiæn ðnó na Yésus æθ: «Κελág, Μωόν ο μωϋδ aa nyóon áne é, é'teáne, nyáág o'to na nyólé.»

³⁷Yésus æyímuyúlísini ðnó: «Nyólé ogo aa nyóone a udi wááh, ðsɔɔɔ na we.»

³⁸Μωϋδ aáság kusæθ ðnó na nyólé: «Ξέε, mbáág o'to na we Sédúk.» Aáság kudéñenæn Yésus na ændu a udi.

³⁹Náa Yésus ðnó: «Mbíim a nsí yéene lé ná nyáág mbaasó ε pɛɔɔm lé ná pá páléé na woog pádé'teganan, pá páléé agodé'teganan, péðéñ woog.»

⁴⁰Ná ngab ε Pafaleseyéey yé eyéε kɔ áay eyóób tɔgéé tóod, páyémodeáne pónó na nyólé: «Wɔ'kɔ pəsi ten tele anyóon na woog yi?»

⁴¹Ayébodeáne ðnó na pólé: «Pəñi, poyéene na woog ná podezóɔ na nsó. Náa, wɔnó ná puégégidən a igog pɔ'kɔ: “Tele agodé'teganan”, nsó yaañan ele ægín kɔ na pəñi.»

Σέση 10

Yésus yiísíed nka'tén na unnuñ mudúg na mudúg muéñ

¹Yésus yiíséθ ðnó na pólé: «Ndabodéane a fólób lé nyó ðsódeneé yé a udíyoog ageele lé ósɔd a o'kág, amáyeeen agá aféé wólé koféláán, nyóon ale ungiíbən, ococóo.

²Náa, nyó ðsɔd yé a udíyoog, nyóon aa aléé unnuñ mudúg.

³Μωϋδ nyó aleé ænuñ udíyoog æmuúbuənin wólé, mudúg móagoob neño niéñ. Ðɔðñɔn éné idúg a niñ áság kolon na móle.

⁴Κεney ké aá'kolónéé muim a táán, æsúid yuudi, móle múægiim múmuyéθn a ngim lé moáleñ neño niéñ.

⁵Múdíyáθn ungen ó μωϋδ, móamoodéda agá laálá lé móndeñen neño niéñ.»

⁶Táá nka'tén yé Yésus æyíbusiédin aa yéey. Náa, pólé páde'káagoob nkə ké ayéé anyóñen kobodéane.

Yésus aa aléé unnuñ mudúg olan

⁷Yésus ayébodeáne ten ðnó: «A fólób ndabodéane: Με áa ndeé udíyoog ó kosɔd a o'kág ó mudúg.

⁸Ungim nyó yeéyáñ ægiim na me ale ungiíbən, ococóo Náa, mudúg móde'káagoob neño neóbn.

⁹Με áa ndeé udíyoog. Nyó ðsɔd ná ndeé, nyóon aléé kɔɔy. Aléé keen kógóɔg aábag, æsuu. Aléé keen ten kɔ na nkə ké aágaáméne.

10Ungiíβen ale əgiim əgín lé ná yííβə, yóóna, áyósag. Me mbíim lé ná pɔɔd pɛen na ɔlaa, pɛen na wólé ilubənen.

11«Me áa ndéé unnuɣ mudúg olaɣ Unnuɣ mudúg olaɣ ageé'ken ɔlaa wóəɣ a o'to ó mudúg muəɣ.

12Mɔɔd nyó aleé lé əɣud agá mɔɔné məəɣ, nyóon ɔdeɔɔ fólób unnuɣ mudúg. Mudúg móom ten módeɔɔ muəɣ. Ama'kodála lé ηηúug yəəndəgiim, əədi áməyáyédéé mólé agodéda, ná éɔ́leɣede múmmú, éyóóna ten múmmú.

13Táá nkə ké kéléé kaásánéé a kéeg lé mɔɔné məəɣ áa nyólé aleé əɣud, o'kóodi kenɛɣ na mudúg.

14Me áa me ndéé unnuɣ mudúg olaɣ. Mbálenɣ mudúg móam. Mólé ten móməndɛɣ me.

15Wɔɔnó ná Paabá améndɛɣ me, me mbámoólenɣ ten nyólé. Me mbé'ken ɔlaa wáam a o'to ó mudúg móam.

16Nde na mudúg múmmú mó módénjéeleé a o'kág wóow. Kíəginjuunə lé nyéele mólé ten mósɔd. Móléé koob neɣo néam. Ubid wáageen əgín úmmu' súg, unnuɣ ten úmmu'.

17Paabá ale agennyóɣen lé nde ageé'ken ɔlaa wáam ná nyí'kini keen kəmmú na wólé.

18Mɔɔd ədisiədin ɔlaa wáam, meényóamɔəd áa mbáyéəɣénéé keé'ken wólé. Nde na toen tó keé'ken ɔlaa wáam. Nkóodi ten tóone lé nyí'kini keen na wólé. Taa, nkə ké Paabá ayé'təáne lé nyíim ageele a kéeg áá.»

19Tɔɔgéé tóod tóyéele lé Yúden yí'kini kaásaala kəmmú.

20Píiɣ a ondánɣ wóɔβɔn páyée əɣusəə pónó: «Uɣun wó ɔmbé úmugóodi! O'to wóəɣ óle ondeáɣáán! Mɔɔd adenjóób nkə ké aleé əɣusəə!»

21Pɔsóg pəmmú páyée əɣusəə pónó: «Mɔɔd nyó aleé na uɣun wó ɔmbé ɔdeɔɔ ogosɔɔ náan. Uɣun wó ɔmbé óyáán áa óléé ógeele lé mɔɔd o woog yí'kini kodé'teganan əé?»

Yúden yónó Yésus ale agofánan Táán

22Páyée pɛelane wɔɔn ó nibuən né pəyí'kini kubuən *Témpel*. Wɔɔn wóow óyée waáyéelane a Yolósalem a kenɛɣ ké umbumə'.

23Kɔ a *Témpel*, Yésus ayée lé aábag, əəsuu a palánda' pá páyée agodóɣon lé palánda' pá Salomóɣ.

24Yúden yaáság keen amoyágo'kenen kɔ. Náa pónó na nyólé: «Sú'téə naanég áa wəəbiidi tendɛɣ yoom é? Kéma'keen lé we áa oleé *Məsií*, ébemoáɣéne yi!»

25Yésus əyíbuyúlísini ɔnó na pólé: «Mbá'kobodéane náan. Náa podeógɔ əgə́lí'tini. Pəbán pé ndéé ageele a niij né Se waam péle agenyaáagen mbaasó náan.

26Náa, ale pudiólí'tíníí lé podeógɔ todóm tóam.

27Todóm tóam tóle agoob neɲo néam. Me mbálenj tólé, tóle ten tuéginjəən a ngim.

28Me nde agoboyé'ken ɔlaa ó penen piim. Tódendéé kuwu. Mɔɔd ten adendéé ke'káben tólé.

29Se waam nyó aményeé'ken tólé ale o'kóón agaáyen yiim; Mɔɔd na mɔɔd ɔdeógɔ ogomogáben yoom na yoom.

30Na me na Paabá, tele úmmu'.

31Yúden yaáság kii'kini kobáda a'táán agomodóan lé égu.

32Náa Yésus aábodéane anéén ɔnó na pólé: «A toen tó Paabá, njééláne éfólé é pəbán a əngis yááɲan. A kéyaán anéén áay kímú' aa pɔɔ'kó pəenjoon na a'táán áɲ?»

33Yúden iyímuyúlísini yónó: «Ndóo, adénjan a o'to ó pəbán pélan aa tɔɔ'kó tégodóan na a'táán. Kéle lé, oléé agofánan Táán lé we mɔɔd na tuyəən a o'to waágaáfeg na Táán á!»

34Yésus əyíbuyúlísini ɔnó: «Adé kéle kidiídílé a kála'ta' e pɛcem lé Táán ɔnó "Pəɲi ten pole padáán," ngóó?

35A Kála'ta' e pɛcem, pále agodóɲon pá páagoob tɔgée tó Táán pónó "padáán." Mɔɔd o'kóodi lé ásáɲene nkə ké kéleé kidiídílé a Kála'ta' e Táán.

36Táán áa əyínyiiyid me kɔmɔéd, əməyiim yé'tom a nsí. Pəɲi o', pɔɔ'kó nde agomofánan lé mbəsəə nyɔ'kó nde Mɔɔn o Táán, ngóó?

37Nga kéle lé me nteógɔ ageele pigólí pé Se waam, pəɲi podenjáág o'to na me.

38Kéma'keen lé pélé aa ndéé ageele, ɔmbó pádeágen o'to na me, élí'tíníəon pəbán péeb pé ndéé ageele ná pólenj koleɲ lé Paabá ale na me, me nde ten na Nyólé.»

39Páəbáə kii'kini kuunə lé pəmuúgumin. Náa, nyólé aáság koboyóɔɔg, aásán.

40Yésus yeéyáág kəmmú nséé e noom nó siuludéen yéey káag, kenɔ ké Séan əyáəbáəlíí ɔɔɔgen. Yésus ayéén ələndin kógóɔg.

41Éfólé é pɔɔd íyíiməon kɔ kenɔ ké ayée. Páyée ɔɔɔɔ pónó: «Séan adé'káageele kiəwúunəni' ké kebán ɔmbó kímú', náa nkə kiim ké yiísáə a kidiídí ké mɔɔd nyóone, kéle fóləb.»

42Píɲj páyáág o'to na Yésus kɔ áay.

Σέση 11

Σόςόγ ε Υέsus yimmú niij lé Lasáal yiígú

- ¹A Πε'taní, mɔɔd nyummú niij lé Lasáal yiídəəŋ kobany. Ayée alaa kɔ a nigúu néen na pomóŋŋí pəəŋ pá pagéed lé na Maléa, na Máá'ta'.
- ²Maléa ogo nyóon aa yiísúmənən Yésus laménda' a ambaan, əəŋiənə na tuyəəŋ tuəŋ. Móŋŋí wəəŋ aa nyóon aléé Lasáal nyó aléé abany.
- ³Pa Maléa pólé ná Máá'ta' pááság kodom mɔɔd lé yéen adéane na Yésus lé sóg wəəŋ wo ɔ'tém ale abany.
- ⁴Pááság keen, páámamodeáne. Ná ayóób tɔsɔm tóod náan, yiíséə agá ɔnó: «Lasáal ədiəgu kobany kóog. Kóle agá lé ná kúloodi nugəm nó Táán nó nóléé nugóon. A kólé aa páléé kugémidií Mɔón o Táán.»
- ⁵Yésus yeényóŋenen pa Maléa pólé ná móŋŋí Máá'ta' kéfólé, na móŋŋí wɔɔbɔn Lasáal ké.
- ⁶Náa, ɔmbó ná ayóób náan lé Lasáal ale abany, əyí'kíni keele mədúg mábaan kɔ áay kenɔ ké ayée.
- ⁷A ngim yéey anéén áa yeédeáne na paa'kan pəəŋ ɔnó: «Téménaan, tiúliniən a Siudəə.»
- ⁸Paa'kan pəyímuŋiən pónó na nyóon ə: «Kelág, kídímbúlim wɔnó ná a Siudəə, Yúden eyée yaándagodóan na a'táan lé págoyóon. Náa wɔ'kó tiúlini kɔ ɔ?»
- ⁹Ayébodeáne ɔnó na pólé: «Wɔós óle áwa' yówád na ébaan, ngóó? Mɔɔd nyó aléé adánana na wɔós a o'to, ədiəgəəbú'tən a ngé lé ale adé'teg kisəə ké kéléé agonom a nsí yéene.
- ¹⁰Náa, nyó aléé adánana na udúg, əəgiim əbúbubub kubúbúbúbəən lé kemoámoán kédeəgɔ na nyólé.»
- ¹¹Ná ayée aá'koman kosɔɔ náan, aáság kii'kíni kodéane na paa'kan pəəŋ ɔnó: «Sóg wəəs Lasáal əəndəənim enɔ. Náa me kóam keen kɔ, mmuyóndigi.»
- ¹²Pəyímuuyúlsíni pónó na nyólé: «Sédúk, kéma'keen lé ale a enɔ, áay lé ɔgɔɔy.»
- ¹³Pólé páyéé agofeg lé enɔ yé enɔ aa Yésus ayée əgusəə. Kɔmɔéd lé kugu aa nyólé ayée agobodéane lé Lasáal əə'kugu.
- ¹⁴Aáság koleŋ anéén kobomoáŋene, ɔnó: «Nde agobodéane lé Lasáal əə'kugu.
- ¹⁵Nde na tɔnyóg a kidídi kéáŋan náan wɔnó ná nte'kéléé kɔ. Kéageele lé póg o'to na me. Téménaan anéén, tíen.»
- ¹⁶Náa Tómas nyó páyéé agodóŋon lé «mɔón ó neas» ɔnó na pɔsóg paa'kan: «Tiénaan kɔ, tíen əgu ondán na Kelág kiés!»

17A κεν ἄγιγ a Πε'taní, Yésus γεέβóan lé pá'kuni Lasáal, aánde a κᾶni' mædúg mᾶni'.

18Wᾶnó ná Πε'taní εδε'κέεε laálá na Yolósalem, eyée yoom wᾶnó κέломé'ta' édáád,

19Yúden iyíimᾶn kᾶ ngíη. Páyíimᾶn ἄgiim osoyidi pa Maléa pólé na Máá'ta' kugu kó móηηί wᾶᾶᾶn.

20Ná Máá'ta' ayóób lé Yésus aánde áay, ayéén ἄgᾶᾶbun na nyólé a ngᾶ, Maléa nyólé ᾶmᾶᾶᾶb a noáde'.

21Máá'ta' ᾶᾶᾶᾶ kᾶᾶᾶᾶ na Yésus, ᾶnó: «Sédúk, we áane, móηηί waam ade'kéε ἄgu.

22Náa, ᾶmbó kᾶ náan, κεᾶán κέδεᾶᾶᾶ. Mbáλη lé áay ná oleé, ᾶmbó nkᾶ aa wᾶᾶᾶᾶn na Táán, aagoyé'ken.»

23Yésus yiísᾶᾶ ᾶnó na Máá'ta': «Máá'ta'! Woómóηηί aagoóndeg.»

24Náa Máá'ta' ᾶnó na nyólé: «Eée, mbáλη náan. Mbáλη lé aléé koóndeg a neman né nsí ná pelóη péléé koóndegan»

25Yésus yiísᾶᾶ ᾶnó na nyólé: «Me áa ndeé kolon a κᾶni' kó pelóη, me áa ndeé ᾶlaa. Nyó amáág o'to na me, ᾶmbó ᾶᾶᾶᾶ, ἄgeen na ᾶlaa.

26Nyó aleé ten a ᾶlaa, ama'kaag o'to na me adendéé kugu. Umᾶlí'tíníí náan a, Máá'ta'?»

27Náa Máá'ta' ᾶnó: «Eée óo, Sédúk! Mbᾶlí'tíníí. Mbᾶlí'tíníí lé ole Mᾶsíi, ole Mᾶᾶn o Táán, ole nyó ogódíí lé yíim a nsí.»

Yésus γεέλέε

28Ná Máá'ta' yiísᾶᾶ náan, aáság κεν ᾶdᾶᾶᾶn móηηί ἄgᾶᾶᾶᾶ na nyólé a εdᾶᾶᾶᾶ, ᾶnó: «Kelág aánde kᾶ. Ale ἄgoodᾶᾶᾶn.»

29ᾶᾶᾶᾶ ten ná Maléa ayóób náan, aáság kᾶᾶᾶᾶ kodéemᾶn ἄgeen kenᾶ ké aleé.

30Yésus ayée adésᾶᾶd kᾶᾶᾶᾶd kᾶ a nigúu, yiíligi ἄᾶᾶᾶ kᾶᾶᾶᾶ kenᾶ ké Máá'ta' ᾶyíim ἄgᾶᾶᾶᾶn na nyólé.

31Ná Yúden yé eyée kᾶ a yooᾶ na Maléa, pᾶᾶmuúwiiyᾶni ᾶ'tém páyémoodála aádeemᾶn ἄᾶᾶᾶ na ᾶ'téd, pᾶᾶᾶᾶᾶ lé ale ἄgeen ἄᾶᾶ a κᾶni' lé yéen aleε. Páyᾶwúú pólé piim ἄᾶᾶᾶᾶᾶn.

32Ná Maléa ayéén ἄgiig kenᾶ ké Yésus ayée, ἄᾶᾶᾶ ten ná ayémoodála aáság κεν ἄᾶᾶᾶᾶᾶᾶn a ambaan, ᾶnó na nyólé: «Sédúk! We kᾶ, móηηί waam ade'kéε ἄgu.»

⁴⁸Timə'kumuudi lé yéenanān əgín náan, unġim agaag o'to na nyólé, pəón pá ɔlɔma pá páleé agebeélaame pəəsiəd kebán kéeg a ɔmbɔg yóɔbɔn, pəəgiim əbugə Témpel yəəs, páaman kuwíiyi ten nigúu niás!»

⁴⁹Náa mɔɔd nyummú a ondán yóɔbɔn, niij lé Kayíif, ɔnjaagane' pəfɔny nyó O'kó'kóon nyó a waag wóow əsəə ɔnɔ: «Podéɔgɔ agoob yoom na yoom!

⁵⁰Podéɔgɔ agoob lé kéle a kɔɲe' kués lé mɔɔd úmmu' əgu a kidíídí ké unġim, ageele lé nigúu kilúd nídingwú ə?»

⁵¹ɔgəéé tóod tó Kayíif yeesóyɔ náan tóde'kéé ɔgəéé tó nyólényóamɔéd ayáyéəhénéé, ndóo. Wɔnɔ ná nyólé aa ayée ɔnjaagane' pəfɔny nyó o'kó'kóon a waag wóow, Táán aa ayémoyééle lé áyan alɔege náan lé Yésus aléé kugu a kɔɲe' kó Yúden.

⁵²Náa, kugu kó Yésus kóde'kéé əgín a kɔɲe' kó Yúden yéléyéesíh, ndóo. Kóyée lé ná əgómme a kefɔg kímú', pəón pá Táán piim pá páfáléménéé a nsí yéene.

⁵³Əgəəbəə a wɔs wóow aa palaame' pá Yúden píígúmin lé páagoon Yésus.

⁵⁴Kóle aa Yésus əyəgíli kiim ófiɔh a nigúu, Yúden yaámodé'teg. Əyəsúídí a Əfelayíim, páleeg yímmú, ndúmi' na kenɔ ké kifələón. Ayéén ələndin kógɔg na paa'kan pəəh.

⁵⁵Wɔnɔ ó Páska e Yúden óyée wánde ndúmi'. Ná wɔnɔ óyée wánde lé óle na koany, éfɔle é pɔɔd íyíim édéeman a pənɔ pé a mobá ageenan a Yolósalem ageele lé ná wɔnɔ wóow údíin wiim əgiig, pə'kəéfúji.

⁵⁶Páyée əguunə əléə áa Yésus aléé. Páyée əgəəhíənə kɔ pólé na pólé ná páyée a Témpel pónɔ ə: «A neáhan əə, əəgiim a wɔnɔ wóone óm, ədiəgiim əə?»

⁵⁷Pu'kúm pó payaagane' pəfɔny na Pafaleseyéeh pááság kusəə lé, mɔɔd nyó aáleh kenɔ ké aléé, yíim abodéane, ná pəen əmuúgumin.

Séan 12

Maléa yíisúmánən Yésus laménda' a ambaan

(Ma't 26.6-13; Məl 14.3-9)

¹Kéyée keá'kolɔb mədúg má'táan na úmmu' ageele lé wɔnɔ ó Páska wáyéele. Yésus ayéén a nigúu né Pe'taní, kenɔ ké Lasáal nyó ayóndége ayée alaa.

²Kógɔg pááság komonánnaman. Máá'ta' aa ayée a ɔngab. Lasáal ayée a ondán ó pɔɔd pá páyée agonéene kɔ na Yésus.

³Maléa yísiəd igəd kilúd, igəd é laménda' e mɔɔné. Páyéele yélé na kisənduɲ kímmú pɔɔdóhɔn lé náal, əbəə kusumənən Yésus yélé a ambaan, əhíənə na tuyəən tuəh. Yoog ngim yíyáəg na kiluu ké laménda' yéey.

⁴Náa Siudáa Eσε'kaleyóod, onгаа'kan o Yésus nyummú, sóg nyó ayée amoóleg, onó:

⁵«A igə aa páde'kée págolegeé yélé a ə'tin á pisúg pé mɔɔné puuni' páyeé'ken mɔɔné móom na mɔsógasógá ə?»

⁶Tɔgée tóod tó Siudáa ayée agosɔɔɔ náan, kéde'kée lé ayée ɔ'tém na mɔsógasógá, ndóo. Kéle lé ayée ungiíbən. Wɔnó ná nyólé aa ayée ageéngegan mɔɔné móóbən, ná páageé'ken, əyiib.

⁷Yésus yiísəə ɔnó na nyólé: «Ímuudí nyólé yəəb! Nkə ké amééle kéle agobonən wɔs wáam uginni.

⁸Pugóodi pasógasógá a ebá yááŋan penen piim Náa, me ntendée keen na pəŋi penen piim.»

Pu'kúm pó payaaganə' pəfɔny pómódóogéé lé pógóodi koon Lasáal

⁹Yúden ngíŋ eyóób lé Yésus aánde áay a Pə'taníi, pááság kiimən kɔ, adénŋan əgín lé pámoódála nyólé, náa pəyíimən ten agodála Lasáal nyó Yésus ayóndége.

¹⁰Pu'kúm pó payaaganə' pəfɔny pááság kugumin lé páagoon ten Lasáal

¹¹lé a o'to wəəŋ áa pɔn pá Yúden piíŋ páyéə aboodéda agaag o'to na Yésus.

Yésus yeésód a Yolósalem páamoségen na pə'ké'ké

(Ma't 21.1-11; Məl 11.1-11; Lók 19.28-40)

¹²A koany kaáyene, pɔɔd pá pəyíimən kɔ áay ki'túú kilúd a wɔn ó Páska páyóób lé Yésus əndəgiim a Yolósalem.

¹³Péésóma pelaa, pááság kiimən na péle ageen amoobon a ngə. Páyéə əgiim páagan pə'ké'ké, pónó: «ɔɔó oo! Osáana! Táan ágoyéle kɔŋe', we nyó oleə əgiim a niŋ né Sédúk, we nkúm ye Éselayel!»

¹⁴Ná ayée ageen, yeédála mɔn ó já'káas, aáság kiim ábág a yélé, əgín wɔnó ná kíyódílé a kála'ta' e Táan lé:

¹⁵«Podə'támmána, pəŋi pá a Siyóŋ! Taa nkúm yaanən aa yéey yəndəgimií. Abagéden a mɔn ó já'káas a mɔen»

¹⁶Əgəbəə, paa'kan páde'kée agoob pəbán pəeb. Náa, ná Táan yeébágéde Yésus, amáamoyé'ken kea ké nugəŋ, áay aa pəyíim aŋe lé náan aa pídíle a kála'ta' e Táan a niŋ niəŋ. Pɔɔd páyémoyéle əgín wɔnó ná kíyódílé.

¹⁷Kenen ké Yésus ayóndége Lasáal, ayémodóŋon lé yíim álon a kəəni', éfələ é pɔɔd éyé kɔ, páadé'teg. Páyémodélémen mbaasó a kebán kéeg.

¹⁸A kíwúunəni' ké kebán kéeg ké páyóób lé ayéle aa, ki'túú ké pɔɔd kíyíimən kenə ké alé.

19 Pafaleseyéeyh páyée anéén agosoyɔ kɔ pólé na pólé pónó: «Poádála lé teɔégo na ngé egele yoom na yoom. Ungim aánde a ngim yəəh!»

Ʋɔ́n pá Kéléeg pémú pále əguunə kodála Yésus

20 Ʋɔ́n pá Kéléeg pémú páyée kɔ a ondán wóɔɔn. Páyíimən a Yolósaleɔ əgiim ageé'ken nnyááde na Táán a pɔ́sógólón a keɔh ké wɔ́n.

21 Páyéén aboan Filíib, mɔɔd nyummú nyó a Pɔ́sáyída, a kesaa ké nsí ké Kaliləə, pónó na nyólé: «Mɔ́n ó se, teanyóhɔn lé ná teádála Yésus.»

22 Filíib aáság keɔn adéane na Əndələə náan. Pááság keɔn pólé pɔ́ob piim pábaan ageɔn adéane na Yésus.

23 Əyíbuyúlísini ɔ́n: «Négoɔh, keɔh kió'kiig kéene lé Táán yé'ken Mɔ́n o mɔɔd nugəɔ.

24 A fólóɔ, ndabodéane lé niis né ongafón néɔɔɔb néléneəsíh ná ní'təəhɔn a nsí, ná ní'kúin ten. Náa, nímə'kugu, níɔ́bɔn əngis yémú əngíh.

25 Nyó aléé koma'kanéé ɔ́laa wəəh, nyóon aléé ko'tah wólé. Kɔmɔ́ed lé nyó aléé kuliogíi ɔ́'tém a ɔ́laa wó a nsí, nyóon aa aléé keɔneé na ɔ́laa ó pɔ́hɔn piim.

26 Mɔɔd ama'kɔnyóhɔn lé əgi'kudin, yíim yínjəəɔn. Náan, kenɔ ké me ndéé, kɔ ten aa nyólé aléé keɔneé. Se waam ale agonyáade nyó aléé əgi'kudin.»

Yésus ale agosoyɔ keɔn ké kugu kuəh

27 Ayéén na tɔ́géé yuudi, ɔ́n: «Áane négoɔh, ɔ́'tém wáam óle ɔ́mbé a las. Nkə aa nsəəlií é? Nsəə nyɔ́'kó: Əəy Paabá, ənjaáhɔn a ntóɔb yéene óm? Náa, a o'to wóow áa njíim a nsí yéene kɔmɔ́ed.

28 Ndəəsəə agá nyɔ́'kó: Paabá, kémídi niih neáh!» Neɔh neáság kosoyed kógóɔg a mbálámɔɔn, neón: «Mbé'kugəmidí nélé, ndəgi'kini kugəmidí ten kémú.»

29 Ki'túú ké pɔɔd ké kéyée kɔ áay kéyóób neɔh néen, pɔ́sóg pémú pááság kusəə pónó: «Mbálámɔɔn áa yəəlumid!» Pɔ́sóg pémú ten pónó: «Uɔ́un ó ma'tom aa wóɔsɔyed na nyólé!»

30 Náa, Yésus ayébodeáne ɔ́n na pólé: «Adénjah a me áa neɔh néen neóɔsɔyed, a pəhɔi.

31 Keɔh ké koyɔme pɔɔd pá a nsí yéene aa kéene kió'kiigí. Keɔh ké pándaɔhəhɔé nkúm yé a nsí yéene kió'kiig.

32 A me, ná páléé ke'págeé a mɔɔn, ndéé kəəsúidin pɔɔd piim.»

33 (A nisəə néen, Yésus yiílóodi tuə áa páléé kogoyónéé.)

34 Ki'túú ké pɔɔd kéeg kíyímuyúlísini keónó: «Pəsi teyá'kan a kála'ta' ε pεcem lé Məsii alée keen a ɔlaa a peney piim Tuá áa oleé ugii'kini kusəə lé pálée kodon Mɔón o mɔɔd ə́? Mɔón o mɔɔd ogo nyóon ale áne é?»

35 Yésus əyíbuyúlísini ɔnó: «Kisəə kígéligi a kegaágade keájan. Náa, keney ɔɔɔ kidiəgi'kini keen kɔ kémmú. Tánánáan a keney ké kisəə kígéligí na pəɔi, ná mbin idiíbugúmin lé mɔɔd nyó aleé agodánana a mbin adeáleɔ élee áa aleé ageen

36 Ágáan o'to na kisəə wɔnó ná kéle kígéligí na pəɔi, ná pɔan pɔón pá a kemoámoáɔ.» Ná yeémán kosɔɔ náan aáság kolon, améen laála na póle.

Yúden ede'káagaag o'to na Yésus

37 ɔmbó ná Yésus ayéele mangán miíɔ a əngis yóɔɔɔn, páde'káagaag o'to na nyóle.

38 Náan aa nkə ké Esayii, ɔndɔge' pɔbán o Táan yiísəé kéyáás. Yiísəé lé: «Sédúk, áne aa əyél'ínii nkə ké teyéə əgusəə ə́? Na áne aa wiílóodi toen toán é?»

39 Əgín ten Esayii ogo aa yiísəé a igə aa pódéɔɔ págaágéé o'to na Yésus. Yiísəé ɔnó:

40 «Táan ayéele lé əngis yóɔɔɔn yeen na woog ná páde'té'tégáan, ntém yɔɔɔn yeen nnasəɔ ageele lé pádenjóóbáan, páde'kase ɔlaa wóɔɔn lé ndey koboyóɔɔɔ»

41 Esayii yiísəé náan lé yeédála nugəɔm nó Yésus, kebán ten kiəɔ áa ayéə əgusəə náan.

42 ɔmbó náan pɔɔd piíɔ a ondán ó palaame' pá Yúden páyáág o'to na Yésus Náa, páde'kéə agowéese kusəə a udi ó pɔɔd. Páyéə agodamma Pafaleseyéey lé páabosəɔɔnəne lé pédiyí'kini kosɔɔ a yoog ε pɔsɔgólón.

43 Keɔɔn kéyéə lé pɔɔd aa páboóganyéé, agaáyen lé Táan áboógany.

44 Yésus yeésásed ɔnó: «Nyó amáág o'to na me, adénjaɔ əgín na me áa amáág o'to, ndóo, amáág ten o'to na nyó əyíim ye'tom.

45 Nyó amé'tála ten, aádála nyó əyíim ye'tom.

46 Me, nde kisəə a nsí ageele lé nyó amáág o'to na me, ədinjí'kíni keen kémmú a mbin.

47 Nyó amóób tɔgéé tóam, adiele nkə ké mbəsəə, adénjaɔ me áa ndámoyé'ken nsóó lé ntiimin a nsí yeene lé njɔme pɔɔd, ndóo. Mbíim lé ná nyóɔɔe pɔɔd pá a nsí.

48 Mɔɔd əmə'ki'təm, áasəɔɔnəne ten koob me tɔgéé, alée keen na nsóó. Tɔgéé tó nyéésóɔɔ aa tólee komoóɔɔmɔé a las ε wɔs.

⁴⁹Κέλε lé kebán na kebán ké njáyééhénéé meényóamwéd kusəə a o'to wáam kédeógw. Náa Paabá Nyó əyíim yé'tom, ayé'téáne nkə nyíigóodi lé nsóyw.

⁵⁰Mbálenj lé nɔgée nuəh áa nóageé'kəh mɔwɔd ɔlaa ó peneh piim. Nkə anéén ké ndeé əgusəə, nde əgusəə kélé wɔnó ná Paabá amé'téáne.»

Σέση 13

Yésus yeésóg ambaan á paa'kan péeəh

¹Kéyée pónó Páska na koany. Yésus yeélehen lé keheh kiəh ké kodéemen a nsí yéene əguúlini a nó Se kié'kiig. Nyóle yeényóhən pɔwɔd péeəh pá páleé a nsí, amáabonyóhən sú'táə a nisug.

²Páyée agonéene na paa'kan péeəh, Omwələóg ayée aá'kodóeyə Siudáa, mɔwɔn o Simówh Ese'kaleyóod a ɔ'tém lé aamoóleg.

³Yésus yeélehen nyólényóamwéd lé əyíim ádéemen a nó Táán, náa əəndəguúlinií kw. Yeélehen ten lé Táán ayáág muim a ɔmbɔg yéeəh.

⁴Yeédéémen a o'kwɔ wó ayée kw agonéene, omóliógíí ntaa yəəh, əésiad kesom ké sanja', əmésúhíí a nedáa.

⁵Yíisiəd məní, amáág a táasa', əəbée kosog ambaan á paa'kan péeəh, əəhíəə na kesom ké sanja' yé əyəsúhín.

⁶Ná əyíig a udi ó Simówh Píe, Simówh ayémodeáne wɔnó na nyóle: «We áa Sédúk! We kesog ambaan á?»

⁷Yésus yíisəə wɔnó na nyóle: «Nkə ké ndeé ageele négwəh, odeógw ogoob, náa oléé kudíin woób a ngim.»

⁸Náa Simówh Píe wɔnó: «We Sédúk! Wɔ'kó wésog me ambaan á! Iyó!» Yésus yíisəə wɔnó na nyóle: «Ntegoósɔgen ambaan, odeógwəh yoom na me.»

⁹Náa Simówh Píe wɔnó na nyóle: «Sédúk, kéma'keen anéén náan, adénjanj ambaan əgín yélé na yélé, ésog ten ɔmbɔg na o'to!»

¹⁰Yésus ayémodeáne wɔnó: «Mɔwɔd nyó aá'koonáa, kídíəguunə kémú lé pámoýóonane, ná késánen əgín lé yáásog ambaan lé nyóle ungim ale ommoáháán. Pəhí pole pamoáháán, náa adénjanj agá pəhí piim.»

¹¹Κέλε lé Yésus yeélehen áne aa aamoóleg, kóle aa yíisəə náan lé: «Adénjanj pəhí piim aa poleé pamoáháán.»

¹²Ná Yésus yeémán koboósog ambaan, aáság kəyúlisi ntaa yəəh, améen ələndin a o'kwɔ wéeəh, náa wɔnó: «Pomóób nkə kéene ké mbééle a?»

¹³Pole age'tóhəhə pɔw'kó "Kelág", pɔw'kó "Sédúk", pugóodi kilumi' lé nde fólób kelág, nde Sédúk.

14 Me anéén nyó ndéé Sédúk na kelág keáñan, mba'koboósog ambaan, pugóodi lé pòsoganan ten ambaan pəñi na pəñi.

15 Mbəbulóodi wəñó ná pòelanéé. Eléan náan wəñó ná me mbééle na pəñi.

16 A fólób ndabodéane lé, u'kudin əmbó úmmu' ədeəgə ogobá'kanan sádúg wəəñ. Məəd wo o'tom ten əmbó úmmu' ambá'kanan nyó amámoodóm.

17 Pəñi poma'koləñ náan poageen kəñe' ná pomééle kélé.

18 Nteəgə əgusəə a pəñi piim. Mbáleñ pá njíyid. Náa, nkə ké kíyədílóə a Kála'ta' e Táán kígóodi lé keáyéle. Kéle kə lé: "Məəd nyó teyéə agonéene ondəñ na nyólé, nyólé aa ayénné a ambaan yisí"

19 Mbáyañ abodéane négəñ ná kebán kégo kédénjáyéle, ageele lé ná kéléé kaáyéleé, puéli'tini lé "nde nyó ndéé."

20 A fólób, ndabodéane lé, nyó aáleñ kusiəd nyó mbádóm, me áa aáleñ kisiəd. Nyó aáleñ ten kisiəd me, aaleñ ten kusiəd nyó əyíim yé'tom.»

Yésus əñó Siudáa aléé komoóleg

(Ma't 26.20-25; Məl 14.17-21; Lók 22.21-23)

21 Ná Yésus yeésóyə náan, ə'tém wəəñ wééyéb a kúfu', aáság ko'kwaəñe moáəñ, əñó: «A fólób ndabodéane lé úmmu' áane a ondəñ wáəñan, aagendeg.»

22 Paa'kan pəəbəə kodé'teganan pólé piim. Náa, páde'kéə agoleñ áne aa Yésus aléé əgusəə.

23 Ongaa'kan nyummú a ondəñ wóəəə, sóg nyó Yésus yeényóñeneen kéfolé, ayéə undəndínəəñ a ebá yəəñ.

24 Simóəñ Píe aáság kumuədíbid na əngis lé əñiəñ na Yésus əə, áne aa əñó aamoóleg əə?

25 Ongaa'kan nyóəñ yeésélége o'to a o'tóəñ ó Yésus, əñó na nyólé əə: «Sédúk, áne aa aágoóleg əə?»

26 Yésus əyúúlisi əñó na nyólé: «Nyó ndəənyum kesom ké keléed a masəə agomoyé'ken, taa nyólé ogo aa nyóəñ.» Aáság kusiəd kesom ké keléed, əənyum a masəə, amé'ken na Siudáa, məəñ ó Simóəñ Ese'kaleyóod.

27 Əgín ten ná Siudáa yiisiəd keléed, Sá'tan yaáság komoosəd. Yésus yiisəə əñó na nyólé: «Əbísígí keele nkə ké ugódíí lé wéele.»

28 A pəəd piim pá páyéə kə áay agonéene, əmbó úmmu' ade'káagoob a igə aa ayémodeáne náan.

29 Wəñó ná Siudáa aa ayéə na igóó yóəəəñ é məəñé, pəəgə pəmmú pááság kofeg lé Yésus ale amodéane lé yéəñ agoəñene nkə ké kíəgəyúunə a wəəñ, oó lé álone yoom, yéəñ ageé'ken na məəgəgəgá.

³⁰Siudáa nyólé yiísiéd kesom ké keléed kéeg, aáság koság kolon. Udúg óyéé wánde kɔ.

Táá kecem ké kawa aa kéene

³¹Əgín ná Siudáa yeélón, Yésus aáság kusəə ɔnɔ: «Négɔɔ yéene nugəɔm nó Mɔón o mɔɔd nuó'koóloodi. Nyólé ale əguloodi ten tué áa Táán alé na nugəɔm.

³²Táán nyólényóamɔéd aléé kuloodi wɔnɔ ná Mɔón alé na nugəɔm; keɔɔɔ sɔɔɔ ten aa əndəɔmugəmidíí.

³³Pɔón páam, keɔɔɔ sɔɔɔ ntiəgii'kini keɔn na pəɔɔi kəmmú. Poléé kinjuunə, náa, əgín wɔnɔ ná nyeeđeáne na pɔón pá Yúden, ndabodéane ten négɔɔ na pəɔɔi lé: Kenɔ ké ndeé ageɔn, pəɔɔi podéɔgɔ págeɔn kɔ.

³⁴Táá kecem ké kewa aa kéene: Pónyóɔɔanan pəɔɔi na pəɔɔi. Wɔnɔ ná me njəbonyóɔɔɔn, náan ten aa pəɔɔi pugódíí lé pónyóɔɔanan pəɔɔi na pəɔɔi.

³⁵A nnyóɔɔánán yé pɔágeɔn na yélé pəɔɔi na pəɔɔi aa pɔɔd páléé koleɔɔé lé pole paa'kan páam.»

Yésus ɔnɔ Píe aléé kumuú'təm

(Ma't 26.31-35; Məl 14.27-31; Lók 22.31-34)

³⁶Náa Simóɔɔɔ Píe ɔnɔ na nyólé: «Sédúk, ələə áa oléé ageɔn ə?» Yésus əyímuyúlsíni ɔnɔ: «Kenɔ ké ndeé ageɔn, we odeɔgɔ uginjəəɔn kɔ négɔɔ, náa, oléé kudíin wiim a ngim.»

³⁷Píe yiíseə ɔnɔ na nyólé: «Sédúk, a igə aa me nteɔgɔ uguguyənií négɔɔ əə? Áane ná ndeé, nde ongaábóɔɔnəán nyóone lé nyé'ken ɔlaa wáam a kidíidí keəɔ!»

³⁸Yésus əyímuyúlsíni ɔnɔ na nyólé: «Píe, wɔ'kɔ ole ongaábóɔɔnəán lé wé'ken ɔlaa wáəɔ a kidíidí kéam a! A fólób ndagodéane lé kebaɔɔ ké nseə kíədíin keɔaɔ naáné yéene ná wəə'ki'təm peneɔ pədáád wɔ'kɔ odendeɔɔn.»

Séaɔ 14

Yésus ale ngə yé yəəbisúid a nó Paabá

¹«Podeyáságémáá yoom na yoom. Póag o'to na Táán, póag ten na me.

²Penɔ pé kolaa péle a noáde' nó Paabá tub. Kéde'kéé ageɔn náan fólób ná ntebodéaneɔnə lé nde ageɔn əbusóbinini kenɔ ké pɔágeɔn kɔ.

³Ná ndáaman kubusóbinini kenɔ ké pɔágeɔn kɔ, ndəgimbuúlini əgiim əbuúsiəd agee lé pəɔɔi ten póen kɔ ná ndeé.

⁴Poáɔɔɔ ngə yé yaágeɔn kenɔ ké ndeé ageɔn.»

⁵Náa Tómas ɔnɔ na nyólé: «Sédúk, pəsi teɔdeɔgɔ agoleɔ ɔmbó kenɔ kemɔéd ké we oleé ageɔn kɔ. Tué áa teleé págoleɔ anéén ngə yé yaágeɔn kɔ ə?»

⁶Yésus ayímuyúlísini wón: «Me áa ndeé ngá, me áa ndeé fólób, me áa ndeé wlaa. Mwod wdeógw ogeen a nó Paabá ná asánen yé me ndeé.

⁷Poyéndenhen me ná poálen ten Se waam. Áane négw, poá'komoólen, poá'komoodála ten.»

⁸Náa Filíib wón na nyóle: «Sédúk, íbilóodi Paabá, ná kése'tan náan na pəsi.»

⁹Yésus ayímuyúlísini wón: «Filíib, pégo pé ndeé na pəni, odéyénden a? Nyó amé'tála me, aádála Paabá. A igə aa wə'kó me mpuúloodi Paabá é?

¹⁰Udióli'tinini aa nyóon lé me nde a Paabá, Paabá ten ale a me áa? Təgéé tuim tó ndeé agobodéane, nteáyééhenen kosəwə tólé a o'to wáam ó meényámwéd, ndoo. Paabá nyó aleé a me, nyóle ogo ten aa eleé ageele pəbán pé péleé piəh.

¹¹³lí'tíníəh nkə kéene ké ndeé agobodéane nyó'kó me nde a Paabá, Paabá ten ale a me. Wmbó pudióli'tinini təgéé tóam, élí'tíníəh əgín wmbó a o'to ó pəbán péeb pé ndeé ageele.

¹²A fólób, ndabodéane lé nyó amáág o'to na me, nyóon aleé ten keele pəbán pé me ndeé ageele. Aléé keele séeb pé péamáayen péeb lé me nde ageen a nó Paabá.

¹³Nkə kiim ké poléé kujiənií a niij néam, ndeé keele kélé ageele lé me nyó ndeé Mwón wəəh ndoodi na wəod wəwón ná Táán aleé na nugəh.

¹⁴Yiim yé poléé kujiənií a niij néam, ndeé keele yélé.

Yésus wón nyóle aléé kiim ádom Ujun wó Ufúlú'tú

¹⁵«Pónó poyénnyəhənen, ná pole ageéngəg me pəcem.

¹⁶Ndəgwəósəgwəon Paabá lé yíim ábodómen mwod wendəh nyó əgiim aboyáamenen. Nyó aléé keeneé na pəni penəh piim.

¹⁷Nyóle ogo aa nyóone aleé Ujun ó pasáád. Pəod pá a nsí yéene pədeógw pəgeen na wólé lé pədeógw pəgodála wólé, pándəh ten wólé. Náa pəni, poálen wólé lé pole na wólé. Óle a ntém yaəhəh a kaade.

¹⁸Ntiəbuudi wəwón musíísí. Mbéen, ndəgimbuúlini ná poleé.

¹⁹Keenəh wəwəh pəod pá a nsí yéene pədəəge'tála kəmmú. Náa pəni, poage'tála lé nde a wlaa, pəni poageen ten a wlaa.

²⁰Ná wəós wóow óléé kiim əgiig, poléé koleh lé me nde a Se waam, pəni pole a me, me ten nde a pəni.

²¹Nyó aleé ageenyəhəh, ale nyó aleé agoob pəcem péam, aageéngəg péleé. Kéle lé, nyó aleé ageenyəhəh me, nyóon, Paabá aléé komonyəhəh ten nyóle. Me ten ndeé komonyəhəh, ndeé ten koóloodi na nyóle.»

²²Náa Siudáa (adénjaŋ Siudáa nyó'káane wo Eɛe'kaleyóod) ɔnó na nyólé: «Sédúk, tuá áa kélee lé woogoóloodi əgín na pəsi, fiéd koóloodi na ungim a nsí á?»

²³Yésus əyímuyúlsíni ɔnó: «Nyó aleé agenyóŋen, nyóon ageele nkə ké mbésəə. Se waam aamonyóŋen nyólé. Pəsi na Paabá telée kiim a nyólé, telée kolaa kenə ké aleé.

²⁴Nyó ɔdeóŋo agenyóŋeneé, adeágeele nkə ké ndeé əgusəə. Tɔgée tó ndeé agosɔɔɔ tódeóŋo tɔgée tó túəgiim na meényóamɔéd, ndóo. Tóle tɔgée tó Se waam nyó əyíim yé'tom.

²⁵Nkə kéene, mbábodeáne kélee wɔnó ná nkəligí na pəŋi.

²⁶Náa, nyó ogódíí lé yíim aboyáamenen, Uŋun wó Ufúlú'tú wó Paabá aléé kiim ábodómeneé a niŋ néam, wólé óléé koboyá'kanane pəbán piim. Óléé koboyéele lé poáyóŋe nkə kiim ké njəbodeáne.

²⁷Uŋóon áa mbəbudíin! Uŋóon wáam aa mbáboyé'ken o! Nteóŋo agoboyé'ken wólé wɔnó ná pɔɔd pá a nsí yéene páageé'kenanan. Podenjéén na eságág a ɔ'tém, pode'támmána ten yoom na yoom.

²⁸Pomóób wɔnó ná mbábodeáne nyó'kó: Me mbéen, náa ndəgimbuúlini. Pónó poyénnnyóŋenen, ná pole agonyóga wɔnó ná ndeé ageen a nó Paabá lé Paabá ale o'kó'kóon aménjaáyen.

²⁹Me mbábodeánáne pəbán péeb néŋŋə ná pédénjáyéele, ageele lé ná péléé kaáyélee, puéli'tini.

³⁰Əgəəbəə néŋŋə, ntendéé kii'kini ku'tooli na pəŋi kəmmú lé nkúm yé a nsí yéene yəəndəgiim. A fólób, nyólé o'kóodi toen na me.

³¹Náa, pɔɔd pá a nsí pógóodi lé páleŋ lé nde anyóŋen Paabá, nde ageele ten əgín wɔnó ná amé'teáne. Téménaan, tíen!»

Séaŋ 15

Yésus ɔnó nyólé aa aleé fiinyə e fólób

¹Náa Yésus ɔnó Kəmmú: «Nde fiinyə e fólób Se waam aa aleé əgusóboni yélee.

²Ntab ngim yé eleé ndadáán na me náa edeóŋo əguúmíí, aasóma yélee. Yé eleé əguum, aawáane lé ná éleŋ kuum agolaŋ náan.

³Pəŋi, a tɔgée tó mbábodeáne, poánde pamoáŋáán wɔnó ntab yé ngwáneán.

⁴Lɔbóɔn paladáán na me, wɔnó ná me ndeé ondadáán na pəŋi. Wɔnó ná ɔ'tab wó ódeóŋo ondadáán na nidíŋ ódeóŋo úguúmíí modámádám, náan ten aa pəŋi podeóŋo pəguum edámádám ná podienen paladáán na me.

⁵Nde nidíj, pə̃ji ntab. Nyó aágeen ondadáán na me, me na nyólé, nyóon aléé kuum modámádám ilubə̃nən lé ə́gín na me áa poleé págeen na toen tó keele yoom.

⁶Nyó adendéé keeneé ondadáán na me, páléé komoodo a táán wə̃nó ɔ́'tab wó páásóm, ná ógos. Ntab yé yaá'kogóséé, páléé kobáda yéleé, páadageede a yug éság kogólo.

⁷Pumə́'kéəgumə̃nən na me, púubuə́gumə̃nən na tə́géé tóam, nkə kiim ké puə́jə̃n, pɔɔɔɔɔ kélé.

⁸Nkə ké kéageé'ken nugə̃m na Se waam kélé lé púúm modámádám kéfóle. Náan aa puóloodi lé polee paa'kan páam.

⁹Nde agobonyójen pə̃ji wə̃nó ná Paabá aléé agenyójen me. Lə́bóɔn paladáán na nnyójanán yaam.

¹⁰Pə̃ji poma'kéəngə́g pɛcem pɛam, me ndageen yuudi na nnyójanán na pə̃ji, wə̃nó ná me njéngə́g ten pɛcem pé Se waam, nyólé ale ageen yuudi na nnyójanán na me.

¹¹«Nde agobodéane náan ageele lé póen na tɔnyóg wə̃nó ná me ndéé na tóle. Tɔnyóg toájan tóyám agaáyen náan.

¹²Taa kecem kéam aa kéene: Pónyójanan wə̃nó ná me ndéé agobonyójen pə̃ji.

¹³Nnyójanán yendéj edeə́gɔ yé emááyen yéene lé úlióni o'to wááj a kidíídí ké pɔsósóg pááj.

¹⁴Pole pɔsósóg páam ná pomééle nkə ké ndéé agobodéane.

¹⁵Ntiə́gii'kini kobodójon kə́mmú lé pə́gudin, lé u'kudin ɔdeə́gɔ agolej nkə ké sédúg wə̃əj aléé ageele. Ndaboodójon lé pɔsósóg páam lé nkə kiim ké njóób na Se waam, mbééle lé pə̃ji póle kélé.

¹⁶Adénjan pə̃ji aa pumínyiiyid, me áa njíbuyíyid pə̃ji, mbáság koboyé'ken toen lé púúm modámádám. Púúm modámádám mó múə'tə̃. Áay, nkə kiim ké poleé kuə́jə̃nií na Se waam a niij néam, aléé koboyé'ken.

¹⁷Nkə ké ndéé agoboyé'ken wə̃nó kecem aa kéene kéleé lé: Pónyójanan pə̃ji na pə̃ji.»

Ɔɔɔd pá a nsí yéene pále na ebeenen na Yésus na paa'kan péəj

¹⁸Yésus ə́yí'kíni kusə̃ə ɔnó na pólé: «Ɔɔɔd pá a nsí yéene páma'keen na ebeenen na pə̃ji, áyójeán lé na me áa ebeenen yéey íyə́bə́əlíí.

¹⁹Pə̃ji, poyéenen lé pole Ɔɔɔd pá a nsí yéene, ná pále agobonyójen lé ná pole wə̃nó pólé. Náa pə̃ji, pɔdeə́gɔ Ɔɔɔd pá a nsí yéene lé njíbuyíyid, mbáság kubudónigi ndéj. Pundigi wə̃nó pólé, kólé aa páleé agoboóbenen.

²⁰Άγώηέαν nkə ké njébodeáne, nyɔ'kó: "U'kudin ɔmbó úmmu' ɔdeógo ogobá'kanan sédúg wəəη." Pɔɔd páma'keɔ'kɔne me, pálée koboo'kɔne ten pəηi. Nga pámoóben tɔgée tóam, pálée koóben ten toáηan.

²¹Kebán kímú', pálée koboyéele nkə kéeg kiim a kidíídí kéam lé, pándeηen nyó əmíim yé'tom.

²²Nté'kíimin, ntébosóɔn ten ná pór'koodi nsóó. Náa négɔη, pódéógo na u'kus wúmmú ó kaánɔna.

²³Nyó alée agembenen me, ale agobenen ten Se waam.

²⁴Pebán péene pé wendéη adénjaη keeleé, me nté'kéelene pélé a kegaágade keóbon, ná pór'koodi nsóó a mabé móobon má páageelane. Náa négɔη, pólé padáláán kɔmɔéd pebán péeb, pále əgín áa ageen yuudi na kebeéβenen, pəsi na Se waam.

²⁵Kéle náan ageele lé nkə ké kíyódílóó a Kála'ta' ε pecem kéas. Kíyódílóó kɔ lé: "Páyembenen náan, fiéd na egom"

²⁶«Nyó ogódíí lé áboyáamenen alée kiim. Ogo aa nyóon alée Uηun ó pasáád wó wəəgiim óδέemen a nó Paabá. Ndée kobodómen wólé a niη né Se waam. Wóléwóamɔéd óléé ke'télemen mbaasó.

²⁷Pəηi, polée ke'télemen ten yélé lé poyée ondán na me əgín kɔ a nióbəə.»

Σέαη 16

¹«Mbábodeáne nkə kéeg kiim ageele lé pudindiógi o'to wááηan na me.

²Pálée kubusiégi puog pó peósóglón. Kenēη kíəgiim əgiig ké pɔɔd pá pálée koboyónaá pálée kofegée lé a niēle néen, Táán áa pálee əgugudin.

³Pálée keele náan lé pándeηen Paabá, pádendeη ten ɔmbó me.

⁴Náa, mbábodeáne náan lé ná kenēη keóbon kéléé kiimií, poáyóóηe lé njébodeáne náan na pəηi.

Pigóli pé Uηun wó Ufúlú'tú

«Nte'káεbodéane kélé a nióbəə lé njée nkəligi ondán na pəηi.

⁵Náa, négɔη yéene mbəndəguúlinií ná nyó əyíim yé'tom alée. Náan aa úmmu' na úmmu' ədiniónin ten lé əə "Ólée áa oleé ageen əé?"

⁶Kéle lé, pəηi piim pole ntém a kaade suúum a tɔgée tóone tó mbábodeáne.

⁷Kɔmɔéd lé fólób áa mbábodeáne. Kəηe' na pəηi lé me nyéen. Kéle lé me ntienēn, nyó alée lé yíim aboyáamenēn, ədiégiim. Náa, mba'keen, ndəəgiim mɔodómen nyólé.

⁸Νά αλέε kiimií, alée kuloodi na pɔɔd pá a nsí lé pámélígáá a noá na kɔbé, a noá na pebán pé sáád na tuó áa Táán alée koboóyɔmeé.

⁹Καήλίγə κούβɔn a noá na kɔbé κόλε lé páδεάγεν ο’to na me.

¹⁰A noá na pebán pé sáád pámélígáá lé me mbéen a nó Paabá, podeάγε’tála kómμú.

¹¹A noá na peyɔm pé Táán ɔ́yɔme pɔɔd, pámélígáá, lé kebán ké nkúm yé a nsí yéene keá’kaásom.

¹²«Ndigi na éfɔlé é pebán kómμú égobodéane. Náa peáno, podeóγɔ págaá’ke pélé néγɔɲ.

¹³Νά Uɲun ó pafólɔb óléε kiimií, óléε koboyéele lé póλεɲ fólɔb yéey ngim. Ódendée kobodéane kebán a ο’to wáθɲ ó wóléwóamɔéd. Náa, óléε kobodéane nkə kiim ké óléε koóbée, nkə kiim ké kéléε kaáyélee.

¹⁴Óléε ki’kəmidi lé nkə kiim ké óléε kobodéaneé, na me áa kéléε kiimií.

¹⁵Yiim yé Paabá alée na yélé, éle ten yáam. Kóλε aa mbábodeáne lé nkə kiim ké Uɲun óléε kobodéaneé, na me áa óléε koóbée kélé.

ɔ’tém kogany óléε kaágase a tɔnyóg

¹⁶«Κεney ɔɔɲ puidígi’kini ke’tála kómμú, ná eyaa é keney ten kómμú ɔɔɲ póε’tála kómμú.»

¹⁷Ngab ε paa’kan péeθɲ pémμú péeθbée kosɔyɔ kɔ póλε na póλε pónó əθ: «Nkə kéεg ké ɔnó “Κεney ɔɔɲ puidígi’kini ke’tála kómμú, ná eyaa é keney ten kómμú ɔɔɲ póε’tála kómμú.” Na ten lé “Kéλε lé mbéen a nó Paabá ə”, kéλε anyóon lé nkə é?

¹⁸“Κεney ɔɔɲ” áa yéey lé nkə é? Tedeóγɔ agoob nkə ké alée anyóɲen kusəθ!»

¹⁹Yésus yeéléɲ lé pále na kebán ké páanyóɲen kumuɲíən. Náa ɔnó na póλε: «Nkə kéene ké mbábodeáne lé “Κεney ɔɔɲ puidígi’kini ke’tála kómμú, ná eyaa é keney ten kómμú ɔɔɲ póε’tála kómμú”, kéλε kégo aa poleé əgəθɲíənə náan pəɲi na pəɲi lé puób é?

²⁰A fólɔb, ndabodéane lé polée kaálee, poágaányam. Kɔmɔéd lé pɔɔd pá a nsí yéene póλε pálee kɔnyóga agá. Polée keen na ɔ’tém kogany, náa ɔ’tém kogany wááɲan óléε kaágase a tɔnyóg.

²¹Κεney ké ɔ’kéed əndəbíənií, ale ɔ’tém a kaade suúúm lé keney ké ntób kií’kiig. Náa, əbíəɲ, əməbəlíí kogany, ale a tɔnyóg tó kúfu’ lé əbíəɲ.

²²Kéλε ten náan yoom ímu’ na pəɲi. Pole néγɔɲ yéene ntém a kaade suúúm. Náa, me ndée kii’kini koboodála. Áay aa pəɲi polée keeneé na éfɔlé é tɔnyóg tó mɔɔd adendée kobogábenée.

²³Νά wóws wóow óléé kiigií, podendéé kiηηίον κάμμύ kebán na kebán. A fólób, ndabodéane lé nkə kiim ké poléé kuηίonií na Σε waam a niηη νέam, aléé koboyé'ken.

²⁴Θgiim əgiig νέγωη, podénjaη kωηων yoom na yoom a niηη νέam. Δωηόνωω, páaboyé'ken. Áay, poagen na tonyóg tó kúfu'.

Υέsus γεένυόη nsí

²⁵«Nkə kiim ké mbábodeáne, mbésəə kélé a po'ka'tén a mωen. Náa, kenēη kiéndəgiim ké ntiégi'kinií κάμμύ kosωω na pəηi a po'ka'tén. Ndéé kobomoáηene əgín moááη nkə ké kéadé'teg Paabá.

²⁶Wóws wóow, poléé kumuηίονə moom a niηη νέam. Nteógω əgusəə lé ndaamoyósōōlon a kidíídí kéáηan

²⁷λέ, Paabá nyólenyóamōéd ale agobonyóηen. Ale agobonyóηen lé pole agennyóηen me, pumáyəəli'tini lé kω na nyólé aa mbíim ndon.

²⁸Nde əgiim ndon a nó Σε waam, mbáyiiim a nsí yéene. Néγωη yéene, mbándadéemen a nsí yéene əguúlini a nó Paabá.»

²⁹Paa'kan pəéη Píísəé pónó na nyólé: «Táa wóndōsōōwó νέγωη moááη é, fiéd a po'ka'tén.

³⁰Νέγωη yéene timéll'tinií lé we waálen yiiim, odeógω agobonη lé páyanη kuguníon kebán. Kólé aa timéll'tinií lé ole əgiim ólon a nó Táan.»

³¹Náa Υέsus ωνό na pólé: «Puméll'tinií νέγωη əé?

³²Táa kenēη aa kéene kiéndəgimií. Ké aa kéene kéándéé kω νέγωη. Kéle kenēη ké páléé kobofámeé, éné mōōd əsíəōd yəəη ngé. Poléé ki'ti púmí'tí menyóəsíη. Náa, nteógω menyóəsíη lé Paabá ale na me.

³³Mbábodeáne náan ageele lé pōen ntém a kaade wiyy lé pole paladáan na me. Poléé kone ntób a nsí, náa pisəen ongoō óo! Me, mbónyōη nsí!»

Σέαη 17

Υέsus ωyósōōlónéé Táan a kidíídí ké paa'kan pəéη

¹Νά Υέsus ayéē aá'koman kosωω náan, aáság kobáge əngis a mωen ωyósōōlon Táan, ωνό: «Paabá taa, kenēη anéēn aa kéene kié'kiigií. Í'kómídi, me Mōón waan ná me ten nkuugémidi we.

²Oyényeé'ken toen tó kolaame pōōd piim lé ná nyé'ken əlaa ó penēη piim na ungiim nyó uyícum.

³Taa, əlaa ogo ó penēη piim aa wóone óléé lé págoólenη we, nyó oleé weényóəsíη Táan ε fólób, páyendēη ten me Υέsus Kilí'tus nyó uyíim wé'tom.

- ⁴Paabá, me njígugámídi a nsí, mbáyibénən pigólí pé oyényeé'ken lé nyéele.
- ⁵We ényeé'ken anéen kəmmú négɔŋ nugəŋm nó nyíígóodi kógɔɔg kala' a eba yááŋ ná oyéé odénjéele nsí.
- ⁶«Njééle lé pɔɔd pá uyíyid a nsí omáyenyéé'ken, págoólen. Páyéé agoob na we, náa oyényeé'ken. Pólé páyóóbén tɔgée toáŋ.
- ⁷Pá'kolen négɔŋ lé nkə kiim ké oyényeé'ken, əgín káag ná oleé aa kíyím kédéemen,
- ⁸lé nkə ké me njébodeáne kéle nkə ké we wiíséé lé mpodéane. Píisiád tólé, pá'kolen fólób fólób lé na we áa ndeé əgiim ndon fólób, pámányəli'tini ten lé we áa uyím wé'tom.
- ⁹A kidíídí kéɔbən aa ndeé ɔgɔ́sɔ́gɔ́lɔ́n. Ntégɔ́ ɔgɔ́sɔ́gɔ́lɔ́n a kidíídí ké mɔɔd ungiim nyó a nsí ndóo, nde ɔgɔ́sɔ́gɔ́lɔ́n əgín a kidíídí ké pɔ́sɔ́g pá oyényeé'ken, lé pále agoob na we!
- ¹⁰Yiim yé nkódíí éle yááŋ, wɔnó ná yiim yé we ten ugódíí éleé yáam. Náan, pɔɔd pá oyényeé'ken páadála nugəŋm nóam a pólé.
- ¹¹Əgə́bə́ə naáne yéene, ntiligi kəmmú a nsí. Me nbə́ndəgiim káag ná oleé. Náa, pólé pə́ndədíin pólɔb a yéle. We nyó oleé ufúlú'tú, íbuúnúŋ Paabá! Íbuúnúŋ a toen tó a niŋ neáŋ, niŋ né oyényeé'ken, ná pə́en úmmu' wɔnó ná pəsi na we teleé úmmu'.
- ¹²Ná njéé na pólé, njéé əbuúnunŋ a toen tó a niŋ neáŋ, niŋ né oyényeé'ken. Njíbuúnúŋ, ɔmbó úmmu' ənnímin, ná kəsánen əgín lé nyó ayéé lé ənim ageele lé nkə ké kíyədíléé a Kála'ta' e Táán, kéas fólób
- ¹³Négɔŋ yéene, me mbə́ndəgiim káag ná oleé. Nde agosɔɔɔ tɔgée tóone ná nkəlīgi áane a nsí ageele lé tɔnyóg tó tólé na me síééd, tóen ten síééd na pólé.
- ¹⁴Mbáboyé'ken tɔgée toáŋ, pɔɔd pá a nsí pá máaboóbenen lé pódéɔgɔ pɔɔd pá páagoob na nsí, wɔnó ná me ten ntégɔ́ agoóbéé na nsí.
- ¹⁵Ntégɔ́ agooyósɔ́gɔ́lɔ́n lé úbuúliogi a nsí, ndóo. Náa, nyɔ'kó úbuúnunŋ ageele lé ɔmbé adeyéboyééle yoom.
- ¹⁶Pólé pódéɔgɔ pɔɔd pá páagoob na nsí, wɔnó ná me ten ntégɔ́ agoóbéé na nsí.
- ¹⁷Éele lé pə́en kúfu' kúfu' pááŋ a fólób. Tɔgée toáŋ tóle fólób.
- ¹⁸Wɔnó ná we oyé'tóm a nsí yéene, me mbáboodóm ten pólé.
- ¹⁹Nde agaáyé'ken meényóamɔéd ungiim na we a o'to wóɔbən ageele lé pólé ten póobanan fólób fólób na we.

⁶Θγίν ten ná Yésus yiíséé náan lé: «Me ogo aa nyóone.» Ungim aáság kuúlani kingiíngím, páábeléged a nsí pólé piim pelegedege.

⁷Πάáság kodéeman. Yésus aáság kii'kini kubuñíen onó: «Ποσ'κό άνε aa poleé əguunə áη?» Náa pónó na nyólé: «Τελε əguunə Yésus, Μωόν ó Náσαled.»

⁸Yésus ayébodeáne onó: «Mbábodeáne lé me ogo aa nyóone. Wónó ná ποσ'κό με άa puéginjuunə, tíen pwsóg póone, péen.»

⁹Náan aa nkə ké yiíséé keyáás. Lé yiíséé wós wúmmú na Táán onó: «Paabá taa, unгим nyó oyényeé'ken anyóon. Omó úmmu' ntinímini.»

¹⁰Simónη Πίε yiígóodi ebag yáəη é pedá kə áay a kebágáá, oósooyin yélé soád, onó na u'kudin wo onjaagane' pefony nyó o'kó'kóon ésiəd a o'tóηη wó ombog ó nenom, foáb. O'tóηη kwés. U'kudin ogo nyóon ayée niñ lé Mólcus.

¹¹Yésus yeésásédēn Πίε, onó: «Πίε tuá? Úúlisi ebag yáəη a kebágáá. Waanyóηen lé nteññó kilən ké ntób kéene ké Paabá onó ηηo a?»

¹²Ki'túú ké pasónjaa, na nkúm ywəbən, na pənuñ palaame' pá Yúden pá páyíimən kə áay píigúmin Yésus, páamámoogóda na tuwoo, páméen na nyólé.

¹³Péeyáñ ageen na nyólé a nó Ána', səən ε Kayíif nyó ayée Onjaagane' pefony nyó o'kó'kóon waag ogo wóow.

¹⁴Kayíif ogo nyóon aa yiíséé na palaame' pá Yúden onó: «Kéle a kəñe' kués lé mwəd úmmu' əgu a kidíídi ké nigúu kilúd.»

Πίε ayácémáá lé nyólé andēñen Yésus

¹⁵Ayée páageen náan na Yésus, pa Πίε pólé ná onгаа'kan nyummú, péəgiim pémuýəən a ngim. Wónó ná onгаа'kan nyóon yeéleñanan na Onjaagane' pefony nyó o'kó'kóon, yeésód kə a yáa yé Onjaagane' pefony nyó o'kó'kóon nyóon, kenə ké páyéén na Yésus.

¹⁶Πίε nyólé aáság kodam ólb káane a táán, a udíyoog wó o'kág. Ongaa'kan nyó'káag nyó yeéleñanan na Onjaagane' pefony nyó o'kó'kóon aáság kii'kini kiim álon, wósəyə na ombódóm nyó píídəñígi a udíyoog, pááság kosóde Πίε.

¹⁷Náa ombódóm nyóon nyó ayée ənuñ udíyoog əñíəñ onó na Πίε: «We mwəd nyóone, ole ten a ondáñ ó paa'kan pá mwəd nyóon, ngóó?» Náa Πίε onó na nyólé: «Ndóo óo, nteógə onгаа'kan wəəñ!»

¹⁸Pəgudin pá Onjaagane' pefony nyó o'kó'kóon na pənuñ palaame' péégóny yug a o'tómódáán lé niñi' néyée kə. Páyáəonyeden agoósa. Πίε aáság kiim əgəəbulid ten kə na pólé agoósa.

Onjaagane' pefony nyó o'kó'kóon əé'kəəbéé kolóoya Yésus

(Ma't 26.59-66; Məl 14.55-64; Lók 22.66-71)

31 Náa Peláad wón na pólé: «Púmuúsiəd, pónen amoóyome pəñibáamwéd wónó ná pəcem pəáñan péléə əgusəə.» Pəyímuyúlísini pónó: «Ndóo! Pəsi ti'kóodi toen tóone lé tésom kebán wónó kéeg téebaase lé pámojóon.»

32 Náan aa nkə ké Yésus yiísəə əguloodi ombod ó kugu wó alée kugu, keyáas.

33 Peláad aáság kuúluni kosəd a yoog, wódónon Yésus, náa wón na nyólé: «Ole nkúm ε Yúden a, ngóó?»

34 Yésus əyímuñiən wón əə: «Wəényóamwéd áa omáyéəñéñéé kiññiən náan oóm, omóób na pəəd péndéñ é?»

35 Náa Peláad wón na nyólé: «Nde Yúden a? Nde əgugunñiən lé kebán igə aa wəédéəñ náan aa pəəd pá nigúu neəñ na pu'kúm pó payaagane' pəfəny pəməgugúmin əgiim na we ná ndeé é?»

36 Náa Yésus wón na Peláad: «Nelaame' néam nédeəgə Nelaame' né a nsí yéene. Pónó néyéene Nelaame' né a nsí ná pəəd páam páánwəye pədá ageele lé palaame' pá Yúden pədiyí'kumin. Náa, a négəñ, nelaame' néam nédeəgə néene áane.»

37 Ná Peláad ayóób náan, əyímuñiən wón əə: «Wə'kó ole aa nyóon nkúm yi?» Náa Yésus wón na nyólé: «Ééé, nde nkúm náan wónó ná wəé'kusəlií. Leñ lé, mbəbiñíí, mbéyiim a nsí yéene lé ná ndóne mbaasó ε pasáád. Ungim nyó alée o sáád, agoob nkə ké ndəəsəə.»

38 Peláad aáság kumuñiən wón əə: «Nkə aa kélee pasáád é?»

Περωμ πέ Yésus pəyábááséé lé pámojóon

(Ma't 27.15-31; Ma't 15.6-20; Ló'k 23.13-25)

Ná Peláad ayéé əé'kumuñiənə náan, aáság kii'kini kolon əgiim agosəyə na nigúu. Ayébodeáne wón: «Me, nteəñen egom a nkó ε məəd nyóone əmbó ímu' yé yáageele lé mmoyé'ken nsóó.

39 Ooo, wónó ná kéleanéé a ondoná wáñan lé maag miim, a kenəñ ké wónó ó Páska, ndəbuúlisin məəd o yoog ye njaan úmmu' nyó pəányóñen əə, ndis anéén áne é, nkúm ε Yúden əé?»

40 Pəébéə agá kosása neñə a mən, pónó: «Ndóo óo! Temámosəñéne nyólé. Íbilisin agá Palábas o!» Palábas əmmwéd nyóon nyó páyéé əgusəə lé élis, ayéé ungiñəñ nyó o'kóon, aágoóna pəəd.

Séəñ 19

1 Peláad aáság koboyé'ken toen lé pəsiəd Yésus, pəen amobáam na nsuə.

2 Pasónjaa píisiəd nuwoo nó pəsén, páánog, pámámosóneg a o'to wónó nodám nó nkúm. Pəyímunígi ntaa yé mbógógó,

³πέəgiim adéleman a udi wéəη əgumuúsoyidəni pónó: «Nkúm ε Yúden, cale' cale' cale'!» Páamosában ambany a ombáη.

⁴Peláad aáság kii'kini kiim álon əgiim ɔɔɔɔ na nigúu, ɔnó na pólé: «Me kiim ndon na Yésus. Ləηáan lé nteóηen egom a nkó yəəη yé ndeé ogomoyé'ken nsóó a yélé.»

⁵Yésus aáság kiim álon na ntaa yé mbógógó yé pəyímunígi, na nodám nó pɔsén a o'to. Náa Peláad ɔnó na nigúu: «Táá, nyó aa nyóone o.»

⁶Ná pu'kúm pó payaaganə' pəfɔny, na pənuη palaame' péeđála Yésus əθ'kiim álon, pəébbéə kosása, pónó: «É'ken toen oo, péen amoóbaηan a ɔmbásá! É'ken toen péen amoóbaηan a ɔmbásá ó!» Náa Peláad ɔnó na pólé: «Ndóo oo! Púmuúsiəd pəηibáamɔéd, póen amoóbaηan. A me, mbábodeáne lé nteóηen egom a nkó yəəη.»

⁷Náa Yúden yónó na Peláad: «Pecem piəs péle kɔ. Péle aa pémémugúmin pɔsón ale lé pámoýóon a igúg yéene lé ale əgəésəə ɔnó nyólé ale Mɔón o Táán.»

⁸Ná Peláad ayóób náan, nkó yəəη yaáság kobag.

⁹Aáság kii'kini kosɔd na Yésus a yoog, ɔnó na nyólé: «Ole mɔón nyó a yoog ε pɔɔd ye áne áη?» Náa, Yésus ade'kéε agomoóbaale kəmmú.

¹⁰Náa Peláad ɔnó na nyólé: «Me áa odeáge'ka á! Ondəηen lé nde na toen tóone lé mbə'kusəə lé pəguúlis, pəyiguúlis ə? Mbə'kusəə ten lé péen agoóbaηan a ɔmbásá, páagoóbaηan a?»

¹¹Náa Yésus ɔnó na nyólé: «Táán fiéd kooyé'ken toen tóod, ná odeógɔ na tólé. Ləη agá lé, mɔɔd nyó əmíim agendeg na pəηi aa aányáηen kɔbé kó koálaηánan.»

¹²Áay aa Peláad əyó'túmíi kuunə pungə póone lé nyólé élis Yésus, Yúden edemoyá'kéne. Pəébbéə agá kosása, pónó: «Ooo! Umə'kumuúlis, ná uməsiédíi anyóon wɔnó mɔɔd nyó ɔdeógɔ a nesóg na *Sesáal* lé, keneη ké mɔɔd ale əgəésəə lé nyólé ale nkúm, kióloodi lé ale agonɔye *Sesáal*.»

¹³Ná Peláad ayóób tɔgéé tóod náan, aáság kiim álone Yésus, əmémulígigi a o'kɔw wó onjɔmɔ' pɔyɔm. Páyéε agodóηɔn kenɔ kégo kéεg a tɔgéé tó əbələə lé Kabá'ta. Áay lé kenɔ ké píisóbíni na a'táán.

¹⁴Wɔós wóow óyéε pónó wɔón ó *Páska* na koany. Ayéε aánde tóεf. Náa Peláad ɔnó na Yúden: «Yúden! Táá nkúm yaaηan aa yéey o!»

¹⁵Náa, pólé pəébbéə agá kosása na toen, pónó: «Póon o! Pámoyóon! É'ken toen pámoóbaηan a ɔmbásá!» Náa *Peláad* ɔnó na pólé: «Nkúm yaaηan aa pɔɔ'kó pábaηan a ɔmbásá é?» Náa pu'kúm pó payaaganə' pəfɔny pɔónó na nyólé: «Ti'kóodi nkúm yendəη yé emááyen *Sesáal* o!»

¹⁶Peláad yiísiəd Yésus, amáboyé'ken lé péen amoóbaηan a ɔmbásá.

Pándageen abañan Yésus a ombásá

Pááság kumuúsiəd, páméen na nyólé.

¹⁷Yésus əyélúlí ombásá wéəη nyólényóaməəd, aálón páléeg na wólé. Páyéen na nyólé a kenə kimmú pódóηon a təgée tó əbələə lé *Kologó'ta*. Áay lé kelé'tég ké o'to.

¹⁸Kógógg aa páyémobáηan a ombásá. Wós ogo wóow ten, péébáηan pəəd pəmmú pábaan a ombásá. Páyéboyáagan lé éné sóg a ombásá wéəη lé nyóone a ombəg ó Yésus ó nenom, nyummú a oó kemes, nyólé a kegaágade.

¹⁹Peláad yiísəé lé pəsiəd kesom ké keláaη, pədilid kə, pábaηan a ombásá ó Yésus a mən pónó: «Yésus o Násaled, nkúm ε Yúden.»

²⁰Píídílə kélé a ə'kíí ádáád lé, na a əbələə, na a la'téeη, na a keléeg. Náan aa Yúden ngíη yeébána pelenη péeb lé kenə kégo kéeg ké péébáηan Yésus kéde'kée ten laála na páléeg.

²¹Pu'kúm pó payaagane' pefony poáság keen adéane na Peláad poónó: «Ode'kée lé údilə náan wə'kó: Nkúm ε Yúden. Pámée ədilə agá pónó: Məəd nyóone ayée əgəəsəə onó nyólé ale nkúm ε Yúden.»

²²Náa Peláad onó na pólé: «Nkə ké mbədilə, kímədíləá!»

²³Ná pasónjaa páyée pá'koman kobañan Yésus a ombásá, pááság kusied piléə piéη, páamáaba ngab íni', a nto yəəbən ten íni' lé, na məəd na ngab yəəη. Kiléə keáság koləb a nsí kímú', ntaa yəəη. Ntaa yéey péélád yélé kimíímíí, əndad fiéd.

²⁴Pasónjaa pəəbəé kəóəəəə kə pólé na pólé, pónó: «Tədengwága ntaa yéey agaabanan. Təónəon agá ntəη agodála sóg nyó kídəəəη lé nyólé aa əsiədíí» Náan aa kíégóodi lé nkə ké kíyədíləá a Kála'ta' ε Táán kéas. Kéle kə lé: «Páyáábánan piléə péam, pááság kəónəon ntəη a ntaa yaam.» Kélé kégo aa kéeg pasónjaa páyééle.

Las ε təgée ε Yésus

²⁵A eba yé ombásá ó Yésus, pagéed pəmmú páyée kə padéléməán lé na ηηí, na ηηíngaa, na Maléa nyó a Magdala, na Maléa ten nyummú, o'kán ó Kolo'páas.

²⁶Yésus aáság kodála ηηí o'téléməán a eba yé ongaa'kan wəəη nyó ayée anyóηen. Náa onó na ηηí: «Mmé! Táá wəómóon áa nyóon.»

²⁷Aáság kaágase ná ongaa'kan wəəη ten aleé, náa onó na nyólé: «Táá ηηí waəη aa nyóon.» Əgəəbəə a wós wóow, ongaa'kan nyóon aáság kusied Maléa a noáde' nuəη.

Kəneη ké Yésus kugu kié'kiig

(Ma't 27.45-56; Məl 15.33-41; Lók 23.44-49)

28A ngim yéey, wɔnɔ ná Yésus yeéleɛn lé pebán piim peánde pɛmanáán, aáság kusəə ɔnɔ: «Nɛɛjɛd nɛle na me» Yiísóó náan ageele lé nkə ké kíyódílóó a Kála'ta' e Táán, kéas.

29Ungwəh wúmmú óyéε kɔ áay na peɛwáɛwáɛh pé malo' a kaade. Pasónjaa pááság kusied é'pɔɔnse, pááfanyeg a o'to wó ɔ'tab wó isóob, péənyum a peɛwáɛwáɛh pé malo' péeb, pááság kiim agaag Yésus a unu' lé ósósɔ.

30Ná ayée aá'kosósɔ, yiísóó ɔnɔ: «Kiim keá'kaáyéεe o!» Aáság kiisimid, aádó o'to.

Maɛhó na məní méélón a toen tó Yésus

31Wɔs wóow óyéε pónɔ kisúgi' na koany. A mandoɛh má Yúden, kéde'kéε lé kisúgi' kéboan kelóh a táán, kebaɛhán a ɔmbásá. (Kisúgi' kégo kéεg kéyéε kisúgi' ké kegóon lé *Páska* yiídəəh wɔs ogo wóow.) Kólé aa palaame' páyéén əɛhəon na Peláad lé yé'ken toen pébúnə ambaan á pɔɔd pɔob pádáád pá péébáɛh a ɔmbásá, ná pésuuləni pelóh peɔbɔn.

32Peláad aáság keé'ken toen na pasónjaa lé péen əbúnə. Pááság keen əbúnə. Péyá'túmíí na sóg o na o'to na o'to nyó ayée a eba' é Yésus, péməmubúnə ambaan, páásán a sóg wo annam ábaan, péəbúnə ten.

33Ná péyíig a Yésus, péébóan lé əé'kugu. Pááság kumuudi nyólé pédimubúnə ambaan.

34Sónjaa yimmú yaáság kusied neɔh, yónɔ na Yésus əsiəd a toen, tiíb. Maɛhó mááság kiim málon seaad, na məní ondáɛ.

35Mɔɔd nyó yiídíle pebán péene, ale mɔɔd nyó yeédála péle na əngis yéəh. Mbaasó yəəh ele e fólób. Nyólényóamɔéd aáleɛ lé nkə ké aleé əgusəə kéle fólób. Ale əgudəəne péle ageele lé pɔag o'to na Táán.

36Nkə kéene kiim kéédánána náan ageele lé nkə ké kíyódílóó a Kála'ta' e Táán kéas, lé kíyódílóó kɔ lé: «ɔmbó əgín kígú kíəh kímu' pádendeé' kubun»

37Kíyódílóó ten a kenɔ kimmú kɔ a Kála'ta' e Táán lé: «Pálee' kaágase agodé'teg nyó píínəəh toen na neɔh»

Pándagɛen əni Yésus

(Ma't 27.57-61; Məl 15.42-47; Lók 23.50-56)

38A ngim yé pebán péeb péyéε peá'kaásan, mɔɔd nyummú niɛh lé Yóseb, kibíəni' ké a páleeg ye Əlimə'təə ayéén əɛhəon na Peláad lé ámoyé'ken kelóh ké Yésus nyólé yéen əni. Yóseb ogo nyóon ayée aánde a ondáɛ ó paa'kan pá Yésus. Náa, ade'kéε ogoóloodi lé ayée agodamma Yúden. Peláad aáság komoyé'ken toen. Náan aa yiísíəd kelóh ké Yésus, améen əni.

39Mɔɔd ten nyummú niɛh lé Ne'kodéem aáság kiim aboan Yóseb ageele lé pəni Yésus. Ne'kodéem əyíim na kílo' ni'tin na yówád e laménda' eləh. Páyééε yéle

na *míil*, na alówes. Ne'kodéem ogo nyóon aa ayéén aboan Yésus wós wúmmú na udúg agosoyo na nyólé.

⁴⁰Náan aa píisiód kelónj ké Yésus, páágóda na pesom pé mbóm, péésuménen laménda' wónó ná ánde Yúden yáageelane na pelónj peóbon ageele lé pódíin péni.

⁴¹Pólém púmmú poyéee ko áay ndúmi' na kenjo ké péébájan Yésus. A polém pógó póob, kəəni' káyéee ko, kíligi kawa. Páyéee pádénjag kuni mood ko.

⁴²Wónó ná wós wóow óyéee pónó kisúgi' na koany, ko aa píini Yésus lé káde'kéee laála.

Σέση 20

Κəəni' ká Yésus kálee iyó

(Ma't 28.1-10; Mól 16.1-8; Lók 24.1-12)

¹Na pebájen pé koany kó a wós ó sónde' yéey, Maléa nyó a Magdala ayéén a kəəni'. Yeébóan lé nedáan né píigúb unu' ó kəəni' na nélé níndigi.

²Əyúúlini ngim na ɔ'téd ageen aboan pa Simóɔɔj Píe pólee na onгаа'kan nyummú, sóg nyó Yésus yeényóɔɔnenen. Náa ɔnó na pólee: «Póoliogi kelónj ké Sédúk a kəəni', tendeyen élee áa páméen agaag.»

³Pa Píe pólee na onгаа'kan nyóon pááság kodéemen ageen a kəəni'.

⁴Páyéén na ɔ'téd pólee piim. Náa, wónó ná onгаа'kan nyó'káag ayéee agodéda agaáyen Píe, nyólee aáság koyan ageen əgiig.

⁵Kebán kímú' ade'kóɔɔɔd ko. Yeébódem agá agofébena a kaade. Əgín mbóm na mbóm áa yeédála ko.

⁶Ná Simóɔɔj Píe nyólee yíidíin yíim əgiig, yeédám óɔɔd. Əgín pesom pé mbóm pélee na pélee aa péyéee ko píingión a nsí.

⁷Aáság kodála ten ko, kesom ké ombóm ké píigúb o'to wéəɔɔ na kélé. Kélé kéde'kéee kibulídéəɔɔn na pesom pé'káag, kéyéee kimúséəɔɔn káane ndéɔɔ a eba.

⁸Áay anéén áa onгаа'kan ten nyó'káag yeésód a kəəni'. Nyólee nyó yeéyán əgiig. Ná ayéee aá'kodála, aáság kəəli'tini.

⁹Téleɔɔ lé, paa'kan páyéee pádénjóób nkə ké kíyédílee a Kála'ta' e Táan lé, Yésus yíigóodi lé yíim álon a kəəni'

¹⁰Pa Simóɔɔj Píe na onгаа'kan nyóon pááság kusíəd ngé əguúli.

Yésus ayéén ogoóloodi na Maléa o Magdala

(Mól 16.9-11)

¹¹Maléa aáság kolob ko áay o'télé máan a eba é kəəni', ayéee agolee. Aáság kobodem agodé'teg a kəəni' a kaade.

12 Ale anéén agofébena aa, aáság kodála mənun má ma'tom mábaan mále ko mələndínəən, na piləə pé pifúlú'tú a kenə ké pəyíngígi keləŋ ké Yəsus. Mífləndinin lé, úmmu' a kenə ké o'to ó keləŋ óyée, wúmmú a kenə ké ambaan.

13 Náa mənun má ma'tom móom mónó na nyólé: «Nkə aa waálee əə?» Náa Maléa ɔnó na mólé: «Nde agolee lé pəmíim oliogi keləŋ ké Sédúk waam a kəəni'. Nteáleeŋ kenə ké páméen na kélé.»

14 Əgín ná yiísəə náan, ɔnó nyólé yəbú'kin, ádála agá Yəsus ale o'télé máán. Náa, Maléa ade'kéee agoleŋ lé nyólé aa aleénə.

15 Náa Yəsus ɔnó: «Éya tuə, nkə aa oleé agolee? Áne aa wəəguunə?» Wɔnó ná Maléa ayée agofeg lé mɔɔd o polém áa aleénə, əyímuyúlísini ɔnó na nyólé: «Paabá, nga we áa uməmuliógi, é'teáne kenə ké oméen amoyáag, nyéen əsiəd.»

16 Yəsus aáság komoodəŋɔn a niin, ɔnó: «Maléa!» Maléa aáság kaágase, améeda a tɔgée tó əbələə, ɔnó: «Yəəy, *Elábuni!*» Áay lé «Yəəy, Kelág!»

17 Náa Yəsus ɔnó na nyólé: «Ndóo, udiyínyəəsúŋíí lé ntəmbag a mən a nó mbáa. Tod aboan agá poməŋŋí páam, óbodəane wɔ'kó, mbéen a nó Se waam nyó aleé Se wɔɔɔn. Mbéen a nó Táán waam nyó aleé Táán wɔɔɔn.»

18 Maléa ntóon e Magdala aáság keen aboan paa'kan agoboóləegene lé nyólé aádála Sédúk, táá nkə ké amámodeáne aa kéene.

Yəsus oyólódíí na paa'kan pəəŋ

19 Na niób né wɔs ó na o'to na o'to ó sɔnde' yéey, paa'kan páyée paágónyédáán a yoog, nfaáfányá kəŋe' kəŋe' lé páyée agodamma Yúden. Pídiin pádála agá, Yəsus foáy, aá'kodélem a kegaágade keɔɔn, ɔnó na pólé: «Kiwiiyi' kien na pəŋi aá!»

20 Ná əyíbusóyídi náan, aáság kubuúloodi pufəŋ pó óndo' a ɔmbəg yəəŋ, na kenə ké pəyímudúm neɔŋ a toen. Paa'kan páyée na tɔnyóg a ɔ'tém síéed keeneŋ ké péédála Sédúk.

21 Aáság kii'kini kobodəane ɔnó na pólé: «Uŋóon wéen na pəŋi aá! Wɔnó ná mbáa əyíim yé'tom me, me ten mbáboodóm pəŋi aá!»

22 Ná ayée aá'koman kosɔɔ náan, aáság kɔfeməd a nkó yɔɔɔn, ɔnó: «Ífləən, púsiəd Uŋun wó Ufúlú'tú!

23 Na ungin nyó polée kulisinií mabé, Táán ten aleé kumuúlisin. Nyó podendée kulisinií mólé, Táán adendée kumuúlisin ten.»

24 Wɔs wóow, Tómas, mɔn wəəŋ o ma'tom nyummú nyó a paa'kan pəəŋ pá pówád na pábaan, pənye'ténén piəŋ lé mɔn o neas, ade'kéee kə.

25 Ná əyímbuúli, pɔsóg paa'kan páyémodeáne pónó: «Teádála Sédúk na əngis yəəs, ədíin abelónen.» Tómas ayéboyáag isun, ɔnó: «Iyó, me ntedálan pilín pé

óndo' yé páyémobáŋan a ɔmbɔg, nteág enoónó yáam kɔ, ntedóɔg ten ombɔg a kiwoo ké neɔŋ né páyímudúm a toen, ntiágə́li'tini lé nyólé aa aléeno fólób.»

²⁶Mədúg má'táan na mádáád a ngim yéey, paa'kan páyée ə́gín paágónyédáán a yoog, nfaáfányá. Tómas ayée kɔ wɔ́s wóow. Yésus aáság kii'kini kiim alon. Píídíin pádála agá aánde a kegaágade keóɔn. Aáság kubuúsoyidi ɔnó: «Uŋóón wéen na pə́ŋi aá!»

²⁷Aáság kaágase anéén ná Tómas alée, náa ɔnó na nyólé: «Tómas, méen áane. Táá me ɔmbɔg é! Méen na enoónó yáán, ódóɔ pilín pé óndo'. Tóɔg ombɔg wáán ten áane a me toen, kenɔ ké páyí'túm neɔŋ. Tómas, tí musuŋ! Áág o'to na me.»

²⁸Ná Tómas ayémoodála náan, aáság kusəə ɔnó na nyólé: «Sédúk waam, na Táán yaam!»

²⁹Náa Yésus ɔnó na nyólé: «Wə́ə'kə́li'tini néɔŋ yéene lé omé'tála na əngis yáán. Leŋ lé, mawɔ' na nyó alée kə́li'tinií fiéd kodála na əngis.»

³⁰Yésus ayééle peálé'kán pímmú píŋ a əngis á paa'kan péəŋ. Peálé'kán péeb piim pédeóɔ pidiídíló áane.

³¹Péene pé píyédílé, péle lé ná puə́li'tini lé Yésus ale Kilítus, ale Mɔ́n o Táán. Poma'kaag o'to náan na nyólé, poageen na ɔlaa ó penen piim.

Σέση 21

Yésus ayéén ogoóloodi na paa'kan péəŋ pá'táan na pábaan

¹A ngim yéey, Yésus ayéén ogoóloodi kə́mmú na paa'kan péəŋ a eba é noom nó Tebeleyáad. Taa nkə ké káyásánée kɔ aa kéene.

²Na Simóŋ Píe, na Tómas nyó penye'ténén piəŋ péyée lé mɔ́n ó neas, na Na'tanayéel nyó a Kána' a nigúu né Kaliléə, na pɔ́n pá Səbədəə, na paa'kan ten pémmú pá Yésus pábaan, páyée ondán.

³Náa Simóŋ Píe ɔnó na pólé: «Me, kóam keen nibúnjə.» Páyémodeáne pónó na nyólé: «Pəsi ten kués kiim na we.» Pááság kobag a ke'kóm páméen. Péédágéde nibúnjə udúg wóow ungim, pé'kumin yoom.

⁴Ná koany kóyée kuə́ndəgiim agaáyene, Yésus aáság kiim adélem kɔ áay a eba é noom. Kebán kímú, paa'kan páde'kéə agolen lé nyólé aa adéléménée náan.

⁵Náa Yésus ɔnó na pólé: «Pɔ́n páam tué! Pu'koodi pusú é?» Páyímuyúlísini pónó: «Ndóo, óo!»

⁶Náa Yésus ɔnó pólé: «Siédəən əmbúnjə yáánan, pódagede a ombɔg wáánan ó nenom, puəgumin pusú.» Pááság kusied əmbúnjə páadagéde. Páde'kéə kə́mmú na ngé igusúid yélé lé áyée yánde sud, síéed na pusú.

⁷Ongaa'kan nyó Yésus ayéé anyóηen aáság kusəə ɔnó na Píe: «Píe, Sédúk áa aleénɔ!» Ná Simóɔη Píe ayóób náan lé: «Sédúk áa aleénɔ», aáság kə́əbisig kaáyáág kilóó kióη lé oyóliógíí kélé agodagede nibúnjə. Aáság kaádagede a məní cuuum, ə́əbə́ə kəen na mə'tum.

⁸Wɔnó ná ebá éde'kéleé laálá, éyéé yoom náane wɔnó mé'ta' ə'tin á'táan, paa'kan pə́mmú pó'káag pááság kudíin píim na ke'kóm, pə́ədulə nibúnjə síééd na pusú.

⁹Ná písúú a kedéé, pə́ébóan yug kɔ egonyáán, pəgan pi'kudə́əη, pusú póle kɔ, peléed a ebá.

¹⁰Náa Yésus ɔnó na póle: «Puínjiimin áay na ngab ε pusú yé puégumin.»

¹¹Simóɔη Píe aáság kii'kini kəen abag a ke'kóm, ə́ədulid nibúnjə a kedéé na pusú kɔ síééd, pəa pé pi'tó'tólog pé pusú, ə'tin á'táan na ábaan, na pusú pówád na pódáád. ɔmbó wɔnó ná nibúnjə níisiéd pusú náan, néde'káawageg.

¹²Náa Yésus ɔnó na póle: «Ménaan anéene.» ɔmbó onga'a'kan úmmu', ade'káawéese kumuηíən lé əə: «We ɔmmə́éd, ole áne é?» Pə́éleηen kəηe' kəηe' póle píim lé Sédúk áa aleénɔ.

¹³Aáság kaáyə'tene, ə́əsiəd peléed, amáboyáában, amáboyé'ken ten pusú.

¹⁴Peneη pedáád pé Yésus oyólódíí na paa'kan pə́əη aa pə́eb, wɔnó ná yeélón a kəəni'.

O'tom wó Yésus ayé'ken na Píe

¹⁵Ná páyéé pá'koman konéene, aáság kodóηɔn Simóɔη Píe, náa ɔnó na nyóle: «Simóɔη, mɔ́n ó Séəη, ole agennyóηen agaáyen pɔsóg póone a?» Náa Simóɔη ɔnó na nyóle: «Ééé Sédúk, waáleη weényóamə́éd lé nde agoonyóηen.» Náa Yésus ɔnó na nyóle: «Ooo, tíin anéén únuη monyeeηyegə' móam mó mudúg.»

¹⁶Yésus aáság kii'kini kuηíən na Píe, a peneη pə́baan, ɔnó əə: «Simóɔη, mɔ́n ó Séəη. Ole agennyóηen a?» Píe aáság kii'kini kusəə ɔnó na nyóle: «Ééé Sédúk, waáleη weényóamə́éd lé nde agoonyóηen.» Náa Yésus ɔnó na nyóle: «Ooo, tíin anéén únuη mudúg móam.»

¹⁷ɔ'tém ó Píe wééyéb ná Yésus əyí'kini kumuηíən a peneη pedáád náan lé əə: «Simóɔη, mɔ́n ó Séəη. Ole agennyóηen a?» Yiísə́ə ɔnó na Yésus: «Sédúk, we waáleη yoom yiim. Waáleη lé nde agoonyóηen.» Náa Yésus ɔnó na nyóle: «Tíin anéén únuη mudúg móam.»

¹⁸A fólób ndagodéane lé, keneη ké oyéé ugəlīgi ɔnyɔmmón, oyéé wə́əsuy kandá weényóamə́éd, waágeen kenɔ kiim ké waányóηen. Ná wə́əlun, oléé kodam agá ɔmbɔg lé mɔ́əd wendéη éguusuy kandá. Páleé kəen na we a kenɔ ké odeányóηeneé.»

Pigólí

Pigólí 1

Uḡun wó Ufúlú'tú wó Yésus yéégágen pɔ́n pḡ́n pá ma'tom

¹Sóg waam wo ɔ'tém Tiofiil. A kála'ta' yaam ε na o'to na o'to yé njígudílən, nyíídílə kɔ pɛbán piim pé Yésus ayééle, na nkə kiim ké ayéé agaa'kanane pɔɔd, kə́báá əgín wɔ́nó ná əyá́báá́lǐ́ pigólí piáŋ,

²ageen əgiig a wɔ́s wó Táán əyímusiéd a mɔen. Náa, a kóone lé édíin abag náan a mɔen, yéédeánáne na pɔ́n pḡ́n pá ma'tom pá əyíyid, wɔ́nó ná pḡ́dinií pḡ́ele a ngim yəəŋ. Ayééle náan a toen tó Uḡun wó Ufúlú'tú.

³A ngim ε kugu kuəŋ, ná ayéé ə́'kiim álon a kəəni', na pólé aa ayéén ogoóloodi pɛnɛŋ wɔ́nó pɛnɛŋ, a mə́dúg ə'tin ábaan má ayééle, ageele lé páleŋ fólób fólób lé nyólé ale ongóm, aábodéanane pɛbán pé a Nelaame' né Táán.

⁴Wɔ́s wúmmú wó páyéé agonéene, yiísə́ə ɔ́nó na pólé: «Údəən pólɔb áane a Yolósalem. Póŋáan nkə ké Mbáa ayébogágen, mə́enyóamɔéd ten mbáabodéane kélé na unu' waam, nyɔ́'kó:

⁵Na mə́ni má mə́ni aa Séəŋ ayéé agosɔgena pɔɔd. Náa, a mə́dúg má mə́ndəgimií, na Uḡun wó Ufúlú'tú aa Táán aléé koboósɔgeneé.»

Yésus yéébág a mɔen

⁶Paa'kan pá páyáɔnyedɛn na nyólé pááság kumuŋiəŋ pónó əə: «Sédúk, a kɛnɛŋ kéene ké telé a kélé aa wə́ndəgi'kini kogónéé Nelaame' né Éselayel a?»

⁷Əyíbuyúlísini ɔ́nó na pólé: «Kédeə́gɔ lé pəŋi pólɛŋ naanég áa pɛbán pḡ́eb pḡ́egaáyéele, ɔ́mbó lé a wɔ́s igə, lé Paabá yiídə́nigi pḡ́élé a toen tuəŋ tó nyólényóəsíŋ.

⁸Náa pəŋi, Táán aléé koboyé'ken toen ná Uḡun wó Ufúlú'tú úbuyíimin. Poléé ke'téleɛn mbaasó áane a Yolósalem, na a ə́'kúu a Siudəə əngim, na a Səməlí ké, sú'téə a ə́'kid yé nsí əngim.»

⁹Ná ayéé aá'koman kosɔɔ náan, ə́báá kobag a mɔen a əngis á paa'kan pḡ́əŋ, páamodé'teg, aábod améen ənímin a kebed a kaade.

¹⁰Pə́'kudíin anéén páyəlim kɔ agodé'teg wɔ́nó ná Yésus aá'kobágéé a mɔen, nto ε pɔɔd ébaan foáy, yaá'kodéleɛn a eba yó́bɔn na piléə pifúlú'tú.

¹¹Náa pɔɔd póob pónó na pólé: «Pəŋi, pibíəni' pé Kaliléə, nkə aa pué'kudíinií púyəlim áay agodé'teg mbálámɔen é? Yésus nyóon nyó aá'kobágéé a mɔen náan, aléé kimbuúlini ten əgín náan wɔ́nó ná pomámoodála aábag.»

Ondán ó pɔ́n pá ma'tom

12 O'kon ogo wó páyée a wólé, páyée agodónɔn lé «O'kon ó pa *Olifiyáa*.» Óde'kée laalá na páléeg ε Yolósalem, óyée yoom náane wɔnó míníid ní'tin na mówád má ongen. Pɔ́ɔn pá ma'tom pááság kiim pésuu əguúluni a Yolósalem.

13 Ná páyíim pésuu, péebág a nesom né yoog né mɔen. Kɔ a nélé aa páyée paáɔnyela pólé piim. Páyée kɔ lé na Píe, na Séaɲ, na pa Séag pólé ná Əndələə, pa Filíib pólé ná Tómas, pa Pə'tələmíi pólé ná Ma'téas, na Séag ten nyummú, mɔón wo Əlifəə, na Simóɔɲ nyó ayábáámée ageele lé nigúu neóɔɔn níen na nelaame' a o'to wóɔɔɔn, na Síud, mɔón ó Séag.

14 Pólé piim páyáyíisin, pɔ́ɔɔɔsɔ́ɔɔɔɔn Táán unu' wóɔɔɔn úmmu', ondán na ngab ε pagéed yimmú, na pomóɲɲí pá Yésus, na ɲɲí wəəɲ Maléa.

Páyíiyid Ma'téas əguyéəgi o'kɔɔ wó Siudáa yíidí

15 Wɔ́ɔs wúmmú a mədúg mágo móom, pə́li'tini' páyáɔnyeden. (Páyée náane wɔnó ə'tin á pɔɔd á'táan na úmmu'.) Náa Píe aádéemən kidəní'tən a kegaágade keóɔɔn, ɔnó:

16 «Pomóɲɲí, nkə ké kíyədíləə a Kála'ta' ε Táán kííɡóodi lé kéas: Kéle nkə ké Uɲun wó Ufúlú'tú óyééle lé Təfid əsəə a noá na Siudáa nyó əyíim əsúidə pɔɔd əgiim əgumin Yésus.

17 Ayée na pəsi, əəɡud ten na pəsi.

18 Náa, na mɔɔné má páyémosáábɔn a pigólí piəɲ pé pebé pé ayééle, ayóóɲéne kesom ké nsí na mólé. Yíidəəɲ kɔ a kélé na o'to, kaade kəəɲ káasaaleg, toɔɔ tuəɲ túmésúgíníi a nsí, əəɡú.

19 Ungim a Yolósalem ayóób kebán kéeg. Kólé aa péélóg kesom ké nsí kégo kéeg a tɔgée toóɔɔn lé “Á'kéldáma”, áay lé “kesom ké nsí ké maɲ.” »

20 «Táa nkə ké kíyədíləə a Kála'ta' ε pe'kwáa a kéene lé: “Noáde' nuəɲ nólob iyó, mɔɔd ədindəndin a nólé.” » «Kéle ten kidiídílə kɔ a Kála'ta' yéey lé: Wendəɲ ádélem a pigólí piəɲ»

21-22 «Kíəguunə anéén lé tíiyid mɔɔd wendəɲ nyó aádélem mbaasó wɔnó pəsi lé Yésus aálón fólób a kəəni'. Mɔɔd ogo ogóodi keen mɔɔd nyó ayée yiim əbiyəɲɲən keɲɲ kiim ná Yésus ayée na pəsi, a kəəbəə a wɔ́ɔs wó Séaɲ ayémoyé'ken ɔɔɔgen, ageen əgiig a wɔ́ɔs wó yeébág a mɔen.»

23 Pááság kodónɔn nto ε pɔɔd ébaan lé na Ma'téas, na Yóseɔ nyó páyée agodónɔn ten lé Palsábas, penye'ténén piəɲ lé Síústus.

24 Póyóɔsɔ́ɔɔlónéé Táán, pónó: «Səduk, we nyó waáleɲ ntəm ε pɔɔd piim, íbilóodi, a nto yéene ébaan, oyaán áa umíiyid

25 lé yéen mɔón o ma'tom, ádélem a o'kɔɔ wó Siudáa yíidí əmédí, ageen kenɔ ké yííɡóodi lé yéen.»

²⁶Πέελά ντων αγολεη άνε αα πésiædií. Ντων yaáság kudáθη a Μα'τέας. Α καθέθέ άay, pááság komosóde a ondán ό πσsóg πσón pá ma'tom pá pówád na úmmu' pá páyéε pá'kolob.

Pigólí 2

Kiim kó Uηun wó Ufulú'tú

- ¹Νά wós ό Pante'kóod úyíim ægiig, pæli'tini' piim páyáγonyeden kenσ kίmu'.
- ²Pále ανέέν kσ σ, pááság koob yoom ego yægiim ísuu a mσen na neηo a unu' wσnó kigud, piη piη piη. Yoom ego yéey yááság kuyáæg kσ a yoog yé páyéε a yélé síééd.
- ³Péédála yægiim ísuu wσnó noloo nó yug, nómásááláá, noáság kobolá'teman pólé piim.
- ⁴Uηun wó Ufulú'tú úyíbuyáæg pólé piim a ntém síééd, pæbáé kosσγσ æ'kíi yémμú. Na we ogo, wσnó ná Uηun wóow ómágoyé'ken lé óσσγσ.
- ⁵Kσ áay wós ogo wóow a Yolósalem, Yúden yé eyáyé'kenen a pebán pé kæli'tini iyíimæn ngíη. Páyíim pádéeman a æ'kúu yé a mσση miim má a nsí.
- ⁶Νά páyóób nkæ kéeg ké keyásánéé, páyíim ægæyii kí'túú kilúd, kenσ ké πσón pá ma'tom páyéε. Píígág kugégéhn lé pólé piim pá páyéε kσ, éné mσσd ayéε agoob pæli'tini' póσσγσ a tσgéé tuáη τό nyólényóamσéd.
- ⁷Nnu' yσσbσn yeélób ngás, pægæwúunæni, πónó æ: «Pσσd póob pá páléé agosσγσ ææ, adé πσón pá Kaliléæ aa páléé náan pólé na pólé é!
- ⁸Tuá ανέέν áa kéléé lé póσσγσ éné mσσd aáboyóób a nigíi niéη nemσéd é, nigíi né pembáa pæáη é?
- ⁹Άane a ondán wáés, tele lé: Na πσsóg pá pémíim pádéemen a Páade, na pá páléé ægiim a Mædíi, na pá a Eláam. Ungim ale agoboyóób a nigíi niéη, na pá páyíim pádéeman a Mæso'po'tæmíi ké, na pá a Siudáæ, na πσsóg pá a Ka'padóos, na pá páyíim pádéemen a Póση, na pá a Θsíi,
- ¹⁰na πσsóg pá a Filisíi, na pá a Pænfilíi, na pá pémíim pádéeman a Θsíibtæ, na pá páléé ægiim kégéhn a Libíi yé eleé ndúmi' na Siléen, na pá pémíim pádéemen a Olóma, ungim agá ale agoboyóób póσσγσ a nigíi niéη.
- ¹¹Tele kσ áane lé na pibíæni' pé Yúden ké na pá pá'kosódéé a kæli'tini' kó Yúden ké, na πσón pá Keléé'te ké, na pá Aláab ké. Ungim ale agoob a nigíi niéη wσnó ná páléé alæge ndam ε kebán yéene yé Táán amééláne.»
- ¹²Nsiη iyíbuliónηin pólé piim a o'to. Páyéε ægæwúunæni πónó æ: «Wóone ombod o! Kiólodi aa nyóon lé nkæ é?»

13 Náa, pémú páyéé agá agonyeηane pə́li'tini', pónó: «Θέου, pále paηwáηáán malo' oo!»

Πίε γεδέλεμ agosɔɔ

14 Πίε γεδέλεμ kidení'tən na pɔsóg pɔ́n pá ma'tom pókáag pá pówád na úmmu' agosɔɔ. Yédeáne neηo a mɔen na kí'túú ké pɔɔd kéeg ké kéyέe kɔ, ɔnó: «Pəηi Yúden, na pəηi ten piim pá puimíní ələndin a Yolósaleμ! Támáan ntóη, póleη koob nkə ké ndábodéane.

15 Pɔɔd póone pá páleé náane, pódéɔɔ paηwáηáán malo' wɔnó ná poleé afega, ndóo. Koany kúligi agaáyene kaáyéneán, mangen má'táan na məni' aa móone súg.

16 Nkə ké Táán yiíséé kógɔɔg kala' a unu' ó Sowéel, ɔndɔge' pəbán wəηη aa kéene ké máás.» Yiíséé lé:

17 «Táán ɔnó: “Táá nkə ké ndéé keeleé a mədúg má a neman aa kéene. Ndéé kusuginin pɔɔd piim a nsí Uηun wáam. Pɔ́n pááηan pá panómeeɔ na pá pagéed páleé keen palɔge' pəbán páam. Ndéé kosɔɔ a pelem na pɔ́n pááηan pá pá'kogónéé. Ndéé kosɔɔ ten náan na pá pá'kulunií.

18 Éee, a mədúg móom, ndéé kusuginin Uηun wáam na pəgudin páam pá panómeeɔ na pá pagéed. Páleé keen palɔge' pəbán páam.

19 Ndéé keele ndam ε pəbán kɔ a mɔen, a mbálámɔen, njele ten piéwúunəni' pé pəbán áane a nsí. Maηó máleé kəsub, yug éléé keen kɔ, na éfɔlé é móogin.

20 Wɔ́s óléé kə́sú'kin wɔnó mbin. Wə́ óléé kowéε wɔnó maηó. Pəbán péeb piim péleé kaáyéle ná wɔ́s ó Sédúk kiim údínjiig. Wɔ́s wó o'kókóon! Wɔ́s ó nugə̀m!

21 Áay anéén, ungiμ nyó aléé kodóηeé Sédúk, aléé kɔɔy”

22 «Pəηi pɔ́n pá Éselayel, ó'tánaan nkə kéene ké ndáabodéane. Yésus, mɔ́n o Násaled ayéε mɔɔd nyó poáleη lé Táán ale na nyólé. Táán yiílóodi náan a toen tó ayémoyé'ken toen tó keele mangán, na peále'kán, na piéwúunəni' pé pəbán a kegaágade keáηan. Pəηibáamɔéd poáleη náan.

23 Páyébolégen nyólé, əgín wɔnó ná Táán yeéfég kɔ nyólényóəsíη. Pəηi poyémoyóon, pəηi pá puyímuudí a ɔmbɔg á pá pódéɔɔ Yúden lé pámoóbaηan a ɔmbásá.

24 Náa, Táán ayémoyóndége, amáamoyááηen a ntób ε kugu lé kugu kóde'kéε na toen tó komoófanya.»

25 Kéle lé, kebán kiéη áa Téfíd yiíséé ɔnó: «Njéε agodé'teg Sédúk penηη piim a udi wáam lé ale na me a ebá, ageele lé nte'támmána yoom na yoom.

²⁶Kólé aa tonyóg túinjégíníí a ɔ'tém síééd, unu' wáam óle əgín peléé pé tonyóg kudúmə. Měényóamɔéd a pumog póam ndéé kooyig a wiyy, ndáamena peda

²⁷lé we Táán odendéé ki'ti a nigúu né piíd, udiólí'tíníí ten lé me u'kudin waan mbɔɔ a kəəni', me nyó ndéé ageele nkə ké kíəgugəmmi.

²⁸Uyíndoodi ngó yé yəəgisúid a ɔlaa. Oléé keele lé nyéen na tonyóg síééd lé oléé keen na me»

²⁹«Pomóηηί, nde lé mpomoáηene moááη, kebán kéeg ké mbáa yəəs Təfid: Yiígú, péməmuúni, kəəni' kəəη kále kɔ na pa négɔη yéene ké áane na pəsi.

³⁰Náa, ayéε ɔndɔεε' pebán o Táán. Yéεleηen lé Táán ayémogágen, amáyaácem lé aléé kolóne a kibúúm kíəη, mɔón nyó aléé kobágéé nkúm a o'kɔɔ wəəη

³¹Təfid yeéyáη adála kɔ kala' lé Məsíi aléé koóndeg. A kidíídí kíəη áa yiísəé lé: "Pədi'kəyəmuudi lé ɔɔb a nigúu né piíd. Pədi'kəəmuudi lé ɔbɔɔ a kəəni'." »

³²Píε ayéén na tɔgéé yuudi, ɔnó: «Yəsus ogo nyóon, Táán ayémoyóndéεε, pəsi piim póone temámoodála na əngis yəəs, ale ongóm.

³³Yéébág a mɔen, améen ələndin a ombɔɔ ó nenom ó Táán. Uηun wó Ufúlú'tú wó Táán Se yeégágen pɔɔd, ayémoyé'ken wólé, nyólé əməəbiisuginin wólé na pəsi. Kélé kégo aa poleé agodála négɔη, poágoob.

³⁴Kéle lé, Təfid nyólényóamɔéd ade'káabág kógɔɔg a mɔen. Náa, yiísəé ɔnó: "Sédúk Táán aádeáne na Sédúk waam ɔnó: We, ləndin áane a ombɔɔ wáam ó nenom

³⁵ageen əgiig əgín wɔnó ná ndéé keeleé lé úgí'tən pabenen pááη na ambaan"

³⁶«Pəηi pɔón pá Éselayel, pugóodi lé póleη ανέέν kəηε' kəηε' lé, Yəsus nyóon nyó poébáηan a ɔmbásá, nyólé ogo aa Táán ayééle lé yéen Sédúk, áyεen Məsíi!»

Pɔɔd pá na o'to na o'to pá péégáεε ɔlaa

³⁷Tɔgéé tó Píε tóod toésód pɔɔd pá páyóób tólé a kúfu', pááság kumuηíən na nyólé, na pɔón pá ma'tom pəmmú pɔob pónó əə: «Pomóηηί, tuə áa tíεεé ανέέν ə?»

³⁸Píε əyíbuyúlísini ɔnó na póle: «Pógase ɔlaa wááηan, éné mɔɔd əsiəd ɔɔgen a niη né Yəsus Kilí'tus ná Táán əbuúlisin mabé mááηan, áaboyé'ken Uηun wó Ufúlú'tú.

³⁹Nkə ké Táán yeégágen pɔɔd kéle ten keáηan na pɔón pááηan na ungim nyó aleé laálá. Ungim nyó Sédúk Táán yəəs aléé kodóηɔneé.»

⁴⁰Píε ayébodeánáne pebán pímmú piíη agoboónase nkó. Ayéε agobodéanane ɔnó: «Tédáan ɔseg wóow wó ódeáεεleé yoom élan na élan, ageele lé podenjóη ntóɔ wɔnó yé póleé páléé kɔəηéé.»

⁴¹Piín páyélí'tiníi tɔgée tó Píe, péesiád ɔɔgen. Yoom wɔnó tósɛn e pɔɔd édáád eyáyáábégée a ondánj ó pə́li'tini' wɔ́s wóow.

ɔlaa ó pə́li'tini'

⁴²Pə́li'tini' piim páyéyíisin a nkə ké pɔ́n pá ma'tom páyée agaa'kanane. Páyée alaa a nnyóhánán wɔnó pɔ́n pá niñj, páanéene ondánj, pɔ́ɔɔsɔ́ɔɔɔn Táán ondánj.

⁴³Ungim ayée agodamma Táán lé pɔ́n pá ma'tom páyée ageelane mangán na piéwúunəni' pé pebán a toen tuéj.

⁴⁴Ungim nyó ayée aánde ungə́li'tini', ayée unu' úmmu' na pɔ́sɔ́g. Nyó ogódíi yoom, éle a mɔɔd unгим.

⁴⁵Páyée pɛelane lé we nyó oleé na kesom ké nsí, ɔmbó nkə kiim ké ugódíi, waaleg. Mɔ́nə má wɔ́ɔɔɔɔ kɔ, wíim na mólé ageele lé páaban unгим, na we ogo páagoyé'ken nkə ké keáse'tan na we ageele lé wɔ́ɔɔ nkə ké kémáɔsɔ́gen.

⁴⁶Páde'kéé əsug keen ɔɔɔsɔ́ɔɔɔn Táán mɔ́s miim a *Témpel*, unu' wóɔɔn úmmu'. Páyée panéene a toáde' toóɔn ondánj, na tɔnyóɔ pólé piim. Nyummú ayée ədiə́gídəni' a igog.

⁴⁷Páyée agonyáade Táán, unгим ayée na tɔnyóɔ na pólé. Náan ten aa mɔ́s miim, Sédúk ayée ageele lé ondánj wóɔɔn óyam, pɔɔd pá pawa pá ɔmóye páagaásá'tane.

Pigólí 3

Píe ayóóme kegɔd ké káyée a *Témpel*

¹Wɔ́s wúmmú, pa Píe pólé na Séəj péebág a *Témpel* ageen ageele pɛsɔ́ɔ́ɔ́n pé njəñj édáád e wɔ́s.

²Kegɔd kimmú káyée kɔ kiləndínəən a eba yé udíyoog wó a nesɔd né a *Témpel*. Páyée agodəñɔn udíyoog ogo wóow pónó: «Udíyoog ó kɔdeé.» Mɔɔd ogo yeélób kegɔd əgín kɔ a niəbíəñ niəñ. Éné wɔ́s, páyée piim pámonyáñen, pəyiim əmuúligigi kɔ áay agoléba moom na pɔɔd pá páyée agosóɔn a *Témpel*.

³Ná yeédála pa Píe pólé ná Séəj pɔ́ɔɔd a *Témpel*, aáság kobodégen ombɔg lé pámɔyé'ken yoom.

⁴Pólé piim pəyímubísin əngis, náa Píe ɔnó na nyólé: «Ébedé'teg!»

⁵Mɔɔd aáság koləñ kobodé'teg lé ayée agofeg lé pándamoyé'ken yoom.

⁶Náa, Píe yiísə́ ɔnó na nyólé: «Me nteóɔ na kóol, ntien na mɔ́nə. Kebán kímú', nkə ké nkódíi, ndagoyé'ken kélé. Taa: A niñ né Yəsus Kilítus mɔ́n ó Násaed, téəmen, ódánana!»

⁷Πίε aáság kumuúgumin a ombɔɔg ó nenom, əmémudəémíni. Ambaan á kegɔd yánde tήη, annasáh, na tulήη tuήη ké.

⁸Aáság kucilib, aádélem kidóní'tən, əb́b́ə́ kodánana. Yeésód a *Témpel* ondán na pa Πίε, aádánana, oósiodo, aányáade Tάán.

⁹Ki'túú ké pɔɔd kiim ké kέyέe kɔ, kέyémoodála aádánana, aányáade Tάán.

¹⁰Pάáság koleη lé mɔɔd nyó ayέe əguləndən a udíyoog ó *Témpel* agoléba moom aa aleénɔ. Udíyoog wóow páyέe agodónɔn lé «Udíyoog ó Kɔδέe». Nkó ε pɔɔd yeébág, páyέe əgəθwúunəni a nkə ké kέmásánέe.

Τογέε τό Πίε yeésóɔɔ a *Témpel*

¹¹Wɔnó ná mɔɔd nyóon ayέe ədii'kíni kuliog a ebá é pa Πίε pólé na Séan, ungim yeényá, páageenan na ɔ'téd kógɔɔg kenɔ ké páyέe, a mogon mó noáde' mó páyέe pɔdónɔn lé «Mogon mó a nesɔd né Salomóɔɔη»

¹²Ná Πίε yeédála náan, yeédélem agosɔɔɔ na pɔɔd ɔnó: «Pə̀ni pɔɔd pá a Éselayel, tué áa pole əgəθwúunəni náan lé wɔnó ná mɔɔd nyóone amóóm é? Tué aa poábédé'teg náan wɔnó a toen tués tó pə̀sibáamɔéd agá aa temámoyééle lé ádánana, ɔmbó lé wɔnó ná teleé pɔɔd pá pə̀yísiníí a kə̀li'tini' ə? Ndóo.

¹³«Tάán ye Ábelaam, Tάán ye Ésag, Tάán ε Yá'kɔb, Tάán ε pase'kóon pə̀és yoólodi nugə̀m nó yeé'kénénέe na u'kudin wə̀əη Yésus. Pə̀ni báamɔéd poyémoolég na palaame' pá nigúu lé pá moyóon, pumə̀əmuú'təm a udi ó Peláad ná ayέe əθ'kusəə lé nyóle əndəmuúlis.

¹⁴Puí'təm nyó ayέe ufúlú'tú, nyólenyóamɔéd ten sáád, pumə̀əηíən agá na Peláad lé əbuúlisin mɔɔd nyó aleé ongoónanan.

¹⁵Náan aa poyóon nyó aleé lé nyóle aa aágeé'kenanan ɔlaa. Náa, Tάán ayémoyóndége, tele pawéseneg.

¹⁶Mɔɔd nyóone nyó poleé agodé'teg, nyóone nyó poález kɔɔe' kɔɔe', a toen tó a niη né Yésus, niη né teágénέe o'to a néle aa amóóm náan wɔnó ná aá'koóméé a əngis yáánan á pə̀ni piim.

¹⁷«Pomóηηí, mbálen! Kέle lé a fiéd koleη aa pə̀ni na pu'kúm poánan poyééle Yésus náan.

¹⁸Náa, nkə ké Tάán yeéfég kógɔɔg kala', kέlé kégo aa kέyáás. Kέle nkə ké yiísə́ə́ a unu' ó palɔege' pə̀bán pə̀ə́η lé *Məsií* yə̀əη eléé kone ntób.

¹⁹ʒsú'kíə̀n anéén, púliogi ongoo a mabé, púimbuúlini ná Tάán aleé ageele lé əbuúlisin mabé máánan.

²⁰Áay, Sédúk aleé koboyé'ken kenəη ké kooyig, áabodómen Yésus, *Məsií* yé əyíbuyíyídin kógɔɔg kala'.

²¹A kó négɔŋ, Yésus yiígóodi lé áyag keen ələndin a mɔɛn, sú'téə agɛɛn əgiig a wɔ́s wó Táán aléé keelé lé pebán piim peán pewa. Nkə ké yiíséə əgín kógóɔg kala' a unu' ó palɔɛge' pebán pʰéŋ áa kéeg.

²²Moyíis yiíséə kɔmɔéd ɔnó: “Sédúk Táán waanjan aléé keelé lé ɔndɔɛge' pebán wəəŋ wɔnó me álon a kibúúm keáŋan. Poléé koob nkə ké aléé kobodéaneé.

²³Ungim nyó aléé kosáŋeneé koob tɔgéé tó ɔndɔɛge' pebán o Táán, páleé kumuúliogi a ondán wó ndeg e Táán, əəgu”

²⁴Palɔɛge' pebán pá Táán piim, Əgəəbəə na Samowéel, na pɔsóg pá pəyíim a ngim, péesóɔɔ ten nkə kéene ké kéelé agaásan a mədúg móone má tigódíí.

²⁵Pəŋi aa poléé pɔ́n pá palɔɛge' pebán pá Táán, pɔ́n pá a neálad né Táán ayáágánan na pase pááŋan a keŋeŋ ké yeédeáne na Ábelaam ɔnó: “Ndéé keelene puog pó pɔɔd puim pó a nsí kəŋe' a ngim ye ndeg yaan”

²⁶A kidíídí keáŋan aa Táán yeéyáŋ agɛɛle lé u'kudin wəəŋ yíim álon. Ayémoodóm lé ná áboyéele kəŋe', éné mɔɔd a ondán wááŋan ədúm ngim na pebán piŋ pə pebé.»

Pigólí 4

Páɛ agoyɔme pa Píe pólé na Séəŋ a yoog e pɛɔm yé nkó'kóon

¹Pa Píe pólé na Séəŋ pəgəlīgi kɔ agaa'kanane pɔɔd ɔ, payaagane' pɛfɔny, na nkúm e pasónjaa pá a *Témpel*, na Pasadoseyéəŋ pááság kiim alon.

²Páyéə pəliŋəón lé a igə aa pɔ́n pá ma'tom póob pábaan páleé agaa'kanane pɔɔd, páalɔɛge pónó: Wɔnó ná Yésus amóndeg, kíóloodi anyóon lé pelóŋ ten péle pəgónndeg əé!

³A kólé aa pəyíbugúmin, pá máboyáág a yoog ye njaan agobon koany kaáyene, lé niób néyéə neánde kɔ.

⁴Náa, piŋ pá páyóób tɔgéé tó pa Píe, páyáág o'to na Yésus. Náan aa ondán ó pəəli'tini' óyáyáábégéə əgiig yoom wɔnó tósɛn e pɔɔd é'taan.

⁵A koany kaáyene, pu'kúm pó Yúden, na ponnom pó nigúu, na paləŋ pɛɛem pá páyéə a Yolósalem pááság keen agaágɔnyed.

⁶Páyéə kɔ lé na Ána', Nkúm yé nkó'kóon e payaagane' pɛfɔny, na Kayíif, na Séəŋ, na Alesánde, na ungim ten nyó a yoog e pɔɔd e pu'kúm pó payaagane' pɛfɔny.

⁷Pááság kusəə lé pəbuyíimin na pa Píe pólé ná Séəŋ. Pəəbəə anéən kobolóoya, pónó: «A toen tó áne, oó lé a niŋ né áne aa pomóŋ toen tó koóme mɔɔd nyóon əé?»

⁸Uŋun wó Ufúlú'tú wíyáəg Píe a ɔ'tém síéed, náa ɔnó na pólé:

⁹«Pəŋi pu'kúm pó nigúu na pəŋi ponnom pó Éselayel, pole agebelóoya naáne yéene lé teméélene kegod ké mɔɔd kéene kəŋe', pɔɔ'kó tébodéane tuá áa kémásánéé wɔnó ná aá'koóméé á!

¹⁰Pəŋi piim, na ungim ké nyó aleé a Éselayel, leŋáan anéén lé mɔɔd nyóone nyó adéléménéé a udi wááŋan, a toen tó a niŋ né Yésus Kilí'tus aa amóóm. Yésus Mɔón ó Násaled ogo nyóon nyó poébáŋan a ɔmbásá, ə́gú, Táan amáamoyóndege.

¹¹Kebán ké Yésus ogo nyóon aa kéelé kidiídílé a Kála'ta' ε Táan lé: “Nedáán né pawáaga' toáde' pérédó, nélé négo aa néyáán nedáán né níguníníní noáde'”

¹²Nyólényóəsíŋ áa aleé ogebeyóoye. Wendéŋ nyó a nsí yéene nyó Táan amábeyé'ken lé ábeyóoye pəsi pɔɔd, ɔdeóɔɔ.»

¹³Ungim nyó ayée a pɛyɔm péréb əyówúnəníí kéfólé na niúlisi né pa Píe pólé ná Séəŋ pýyúlísəni tɔgée pá'tammána, na wɔnó ná pólebáamɔéd ten páyée pɔɔd pá páde'káageelé sugúlu'. Ungim əyólí'tíníí lé pa Píe píílóndin a eba' é Yésus.

¹⁴Náa, wɔnó ná mɔɔd nyó páyóome ayée kɔ áay o'télé máán na pólé, páde'kée na nɔgée nó pəəguúlisiini pa Píe.

¹⁵Páyébodeáne lé pálon a táan, pólé pómóɔɔb agaa'kan keban.

¹⁶Páyée əgəəŋíəŋə kɔ pólé na pólé pónó əə: «Tuá áa teágeele na pɔɔd póone aáŋ? Kéle lé, ungim a Yolósalem aáŋ lé pámééle kea ké kiówúunəni' ké keban. Pəsi tedéɔɔ págosəŋene lé adénjaŋ pólé aa pámééle.

¹⁷Náa, ageele lé keban kéeg kédenjénánan yuudi əgiim kiəsəə, tébosásan lé póɔɔg nnu', pədiyí'kíni kubuŋ niŋ né Yésus kəmmú a udi ó mɔɔd.»

¹⁸Pááság kii'kini kobodóŋon lé pɔɔd. Páyébosóyɔn na toen, pónó: «Las aa yéey wɔnó naáne! Tedenjóób kəmmú lé puəbuŋ niŋ né Yésus, oó lé pomá'kánáne pɔɔd kəmmú a toen tuəŋ!»

¹⁹Náa, pa Píe pólé ná Séəŋ pýyíbuyúlísíni pónó: «Ébedeánéan pəŋibáamɔéd áŋ: Táan áa teóbeneé óm, pəŋi ə?

²⁰Pəsi tedéɔɔ anéén págológ nnu' yəəs, fiéd kusəə nkə ké teádála, na nkə ké temóób.»

²¹Pɔɔd pá egɔny yé egóon yéey pááság kobosásan kəmmú, pónó na pólé: «Fegáan kəmmú yi!» Pááság kubuudi lé pəen lé páde'kɔɔgɔŋ egom yé páboyé'keneé nsó a yélé lé ungim ayée agonyáade Táan a nkə kéeg ké kéyáyéléé.

²²Mɔɔd ogo nyóon nyó kobany kuəŋ koéman a ongán ayée aá'kaáyen pɛag ə'tin ábaan.

Πεσόγολόν πέ pəli'tini'

23 Nά píídí pa Píe pólé ná Séan, páyéén aboan pwsósóg póbbon, pámbodeánáne nkə kiim ké pu'kúm pó payaagane' pefony, na ponnom pó nigúu páyébodeáne.

24 Nά pə́li'tini' péemán koob nkə kéesg kiim, pýósógólónéé Táán, unu' wóbbon úmmu', pónó: «Paabá, we áa oyééle nsí na mwen na noom nó ebá fiéd, na nkə kiim ké kéléé kə

25 We nyó a toen tó Uñun wó Ufúlú'tú, oyééle lé u'kudin waan Téfid éssəə onó əə: "A igə aa pandeñ Táán pəəgəənyug nán əé? A igə aa pəəd páágénéé o'to nán a pəbán pé iyó é!

26 Pu'kúm pó a nsí poánde pidəni'tən agonəye pədá, poá'kaálad agonəye Sédúk, póanəye ten nyó əyíyid"

27 «Ééé, kéle nán fólób lé kə áay a páleeg yéey, pa Elóod póle na Pónsé Peláad páyaládeé na mənəñ méndəñ, na ndeg yé Éselayel. Páyaládeé nán ageele lé pánəye Sálábádábádá ye u'kudin waan Yésus, nyóle nyó uyíyid.

28 Pámééle əgín nkə ké wiísəé kə kala', a toen toáñ na a nenyónen neáñ lé kéléé kaáyéele.

29 Sédúk, tála négəñ yéene wənó ná páleé agebeénəye. Ébeyé'ken pəsi pəgudin páñ, toen tó koləge Təsm toáñ fiéd na weéy a o'tém.

30 Óobeyé'ken ten tóone lé məəd ale abany téemoyóome, teágeele mangán, na piówúunəni' pé pəbán a toen tó Yésus, Sálábádábádá ye u'kudin waan.»

31 Nά péemán kwsógoləñ, yoog yé páyéé a yéle yaáság kəənyigid na toen. Uñun wó Ufúlú'tú úmébuyəég póle piim a o'tém síéed, pəəbəé kiim páləge Təsm tó Táán, fiéd na weéy a o'tém.

Pə́li'tini' páyéé póle piim unu' úmmu'

32 Póle piim pá páyéé pánde pə́li'tini' páyéé agoóbanan, o'tém wóbbon úmmu', mafəga' móbbon məmu'. Sóg nyummú a ondán wóbbon ayéé əsəə lé yəəñ éle əgín yəəñ e nyólenyóəsíñ, ndóo. Nkə kiim ké məəd ayéé na kéleé, kéyéé keóbon ké póle piim.

33 Pwón pá ma'tom péeδέlem mbaasó, páaləge na toen lé Sédúk Yésus aalón a kəəni'. Nán aa póle piim, Táán ayéé agoboyé'kenan éfolé é mawó'.

34 Úmmu' na úmmu' a ondán wóbbon ayéé a'təñ yoom lé we nyó oléé na moom wənó malém, toáde', waaleg ná wíim na mənə móom,

35 wé'ken na pwón pá ma'tom, páaban ungim, na we ogo páagoyé'ken nkə ké keásə'tan na we ageele lé wóñ nkə ké kéléé agoosógen.

³⁶Νάανε wɔnɔ nkə ké mɔɔd nyummú ayééle na pɔlém puéŋ. Niŋ né mɔɔd nyóon néyéle lé Yóseb. Pɔ́n pá ma'tom páamáamólog lé Panábas. (Áay lé: «Onnasane pɔsɔg nkó.») Ayéle mɔɔd nyó a kibúúm ké Láfí, kə́bíen ké a páléeg Síí'pələ.

³⁷Mɔɔd nyóon yeélég pɔlém puéŋ, əməyiim əsuuli mɔɔné na pɔ́n pá ma'tom.

Pigólí 5

Κεβάν ké pa Ananéas pólé na o'kán Səfilə

¹Mɔɔd nyummú niŋ lé Ananéas anyóon yeélég kesom kiéŋ ké pɔlém kimmú a unu' wóɔɔn úmmu' na o'kán Səfilə.

²Páyáyóóbánánéé pááság kɔɔseg ngab ε mɔɔné yimmú, páméen ageé'ken ngab na pɔ́n pá ma'tom.

³Náa Píe ə́muyíen ɔnɔ na nyóle ə: «Ananéas, tué áa wə́dí Sá'tan náan lé éɔɔd a ɔ'tém wááj sú'téé waábod umíim əlígə Uŋun wó Ufúlú'tú, waáság kɔɔseg ngab ε mɔɔné má waáleg kesom ké pɔlém é!

⁴Pɔlém pɔob, adé poáj áa póméenɔ ɔ? Oyéle ogosáŋene lé odeáleg pólé, óolɔb ondeg. ɔmbɔ ten ná waáleg óo, mɔɔné adé mááj áa máméenɔ ɔ! Tué áa nsŋ eggele yoom wɔnɔ yéey iməguyíimin a o'to é? Adénjaŋ pɔɔd aa wə́lígə, Táán áa wə́lígə.»

⁵Ná Ananéas ayóób tɔgéé tóod, aáság kaányáŋen a nsí kuŋ, ə́gú. Ungim nyó ayóób κεβάν kéeg, ɔyóɔŋ weéy.

⁶Poómbaa pá panyɔmmón pááság kiim, páágóda kelóŋ na mbóm, páméen əni.

⁷Áwa' édáád a ngim yéey, o'kán aáság kiim, ɔ́sɔd, andeŋ nkə ké kémásánéé na onom.

⁸Náa Píe ə́muyíen ɔnɔ na nyóle ə: «Éya, mayé'téáne áŋ! A unduné wóone fólób áa poáleg pɔlém poáŋan a?» Səfilə aáság kə́li'tini, ɔnɔ: «Éé, náan aa teáleg!»

⁹Náa Píe ɔnɔ na nyóle: «Tué aa pəŋi ná waaŋ onom poleé págaáyóbanan náan əgulígə Uŋun ó Sédúk é? Ádámégéé anéen, Óób nkid ye ambaan á pɔɔd pá páméen əni onom waaŋ. Taa, pólé págo aa póone pándéé a udíyoog. Pə́guúsiəd ten ageen na we.»

¹⁰Əgín ten Píe aáman kusəə náan, ɔ'kéed kuŋ a nsí kɔ áay a ambaan yééŋ, aáság kugu. Ná panyɔmmón pɔob péésɔd, péébóan lé ə́'kugu, pááság komonyáŋen, páméen əmuúni a ebá yé onom.

¹¹Ungim nyó a egɔny é pə́li'tini', na pɔɔd piim pá páyóób nkə kéeg ké kéyásánéé, póyóɔŋ weéy kéfólé.

Pɔ́n pá ma'tom páyééláne éfólé é mangán

12 Pwón pá ma'tom páyée ageelane éfolé é mangán, na piéwúunəni' pé pebán ten piín. Pəéli'tini' piim páyée paágonyela a *Témpel*, a kenə ké páyée pwóónəw lé: «Mogon mó Salomónə.»

13 Nyó ade'kélee ungewé'li'tini' ade'kéee agowéese kébulid na póle. Kəwəd lé pwod páyée agoboógany lé pále əgəsiəd kəne'.

14 Pwod piín, panómeeə na pagéed, páyée agaag o'to na Sédúk, pááság kiim əwəd a ondán wóóbəw.

15 Páyée piim pálónane pabámbany a eba yé ngə, pəəbuyingigəni a pe'kwág na a pəgaan lé ná a nesən né Píe, əmbó əgín kílini' kíə kédóbed sóg nyummú.

16 fólé é pwod éyee yiim édéeəman ten a moyaa mó ə'kúu, ndúmi' na Yolósalem, na pabámbany póóbəw, na pwósóg pá məhun má mabé máyee əguyəbi, əgiim kə na póle. Pabámbany piim páyee pwóónəw kəne'.

Palaame' piígúməw pwón pá ma'tom agoboyáágan a yoog ye njaan

17 Náan əə Đnjaagane' pəfəny nyó o'kó'kóon na ungiim ké nyó a ondán wəə, (pwósóg pá a əgəny é Pasadoseyéə) píidəəy yaág yé əngis na pwón pá ma'tom, pááság kusəə lé pəəbuúguməw.

18 Páyéele, pəməbugúməw, páməboyáág a yoog ye njaan.

19 Náa, na udúg, uəun ó ma'tom ó Sédúk wúmmú wááság kiim əbuəwə mədíyoog má yoog ye njaan, óməboolóne, wəwó na póle:

20 «Todáan a *Témpel*, pólwəene ungiim kebán kéene ké əlaa wó ongwə!»

21 Pwón pá ma'tom páyéele nkə ké uəun ó ma'tom óyéəbodeáne. Pé'pəb a koany kaáyene, pááság kəen əwəd a *Témpel*, pəələndin əgaa'kanane pwod. Đnjaagane' pəfəny nyó o'kó'kóon na ungiim nyó ayée a ngim yəə, pəédóónəw ponnom pó nigúu né Əsəlayel puim a əgəny yóóbəw é pəyəw yé əgóon, páádóm pwod lé pəen əsiəd pwón pá ma'tom a yoog ye njaan.

22 Náa, ná pə'pulúus pá pəédóm páyéəw əgiig a yoog yé njaan, pəébóan lé ele iyó, məwəd əndigi kə. Pááság kuúlini ngim əgeen əgáəloəənan na pwod pá páyéəbóóm. Píisəé pónó:

23 «Ná təməen əgiig, təəboan yoog ye njaan ele əgín nfaáfányá kəne' kəne', pasónjəə pále ten padéléməán kə a kinuə a mədíyoog. Náa, ná tiəbuəwə puog, təmboanəw məwəd kə a kaade.»

24 Ná nkúə ə pə'pulúus pá páleaneé a kinuə ké *Témpel*, na pu'kúə pó payaagane' pəfəny páyóób nəan, nsih iyíbuliónin a o'to. Páyée əgəəjəwə nkə ké kéməsáneé na pwón pá ma'tom!

- 25** Náa mɔɔd ə́giim alon, ɔnɔ́ na pólé: «Taa, pɔɔd pá poyáág a yoog ye njaan pále kága a *Témpel*, pále agaa'kanane pɔɔd.»
- 26** Nkúm ε pə'pulúus yéey yaáság keen kɔ́ a *Témpel* na pɔɔd pḗḗh ageen əgumin pɔ́n pá ma'tom. Páyíbusiád a tembeleɛh, pədibudú'túgəni. Páyéε agodamma lé pɔɔd páabodóan na a'táan.
- 27** Ná pəyúúlini anéén na pólé, páyéén əbudəniɛi a udi wó egɔny yóɔbɔn é pɛyɔm yé egóon. ɔnjaagane' pɛfɔny nyó o'kó'kóon əb́b́ə kobolóoya,
- 28** ɔnɔ́ na pólé: «Adé tiyíbusiégi lé tidiyí'kíni koob wɔ́s lé pomá'kánáne pɔɔd a niɛh né mɔɔd nyóon kəmmú é? Poádála nkə ké pomééle é? Nkə ké poleé agaa'kanane keá'kaalam páleeg ε Yolósaleɛm ngim. Pole anyóɛh keele lé pḗyeg kugu kó mɔɔd nyóon a nto yəəs é!»
- 29** Náa pa Píε na pɔsóg pɔ́n pá ma'tom pəəbuyúúlisini pónɔ́: «Nyó tigodíi lé teóben ale Táan, adénjaɛh pɔɔd.
- 30** Yəsus nyó poébəɛh a ɔmbásá, əgú, Táan o pɛmbáa pḗs ayémoyóndége.
- 31** Əməmuúligigi a ombɔg wə́ḗh ó nenom, amáamobáge nkúm na Ongɔɔye', ná pɔ́n pá Éselayel pḗsu'ki pɛbán pɛɔbɔn pḗ pɛbḗ pḗ páyééláne, nyólé əəbuúlisin mabé móɔbɔn.
- 32** Tele wéseneg a pɛbán pḗeb. Tele kɔ́ wéseneg lé na pəsi, na Uɛun wó Ufúlú'tú wó Táan amé'ken na pá páleé amooyóoben.»
- 33** Ná pɔɔd pá páyéε agoboóyɔme páyóob náan, ilúún éyéboobány, pḗb́b́ə kofega koboyóon.
- 34** Náa, mɔɔd wo egɔny é Pafaleseyéεh nyummú niɛh lé Kamalayéel, ayéε kɔ́ áay a egɔny yóɔbɔn é pɛyɔm yé egóon yéey. Ayéε ɔndɛɛh pɛcem. Pɔɔd piim páyéε na nnyáádé na nyólé. Yεδδέεmen agosɔyɔ. Náa ɔnɔ́ páyaɛh kolóne pɔ́n pá ma'tom a táan.
- 35** Pááság koboolóne. Əb́b́ə anéén kosɔyɔ, ɔnɔ́: «Pəɛi pɔ́n pá Éselayel, siədəən keɛɛh na nkə ké poleé anyóɛh keele na pɔɔd pónε.
- 36** Kídí'təə wɔnɔ́ ná mɔɔd nyummú, niɛh lé Tedáas, əyíim álon. Ayéε əgə́gidən a igog ɔnɔ́ nyólé ale mɔɔd! ɔyóɔh a ngim yəəɛh, yoom é pɔɔd wɔnɔ́ ɔndəd ini'. Náa, ná páyéemoyóon, unɛim nyó ayéε a ngim yəəɛh yέfám. Kíəh ten keáság koman.
- 37** A ngim yəəɛh, mɔɔd nyummú ten, niɛh lé Siudáa, kibíəni' ké Kalilə, aáság kiim alon. Kéyéε a keɛɛh ké ɔmban ó nigúu óyéε agaásan. Nyólé ten yiisúid pɔɔd piɛh a ngim yəəɛh. Ná nyólé ten páyéemoyóon, unɛim nyó ayéε a ngim yəəɛh yέfám ten.

³⁸Νάα νέγωη ανέέν, ndabodéane lé: Pudisiéd kέmmú keneη na pωd póone. Íbudíen, péen. Kέma'keen lé mafega' mώbōn na pigólí peōbōn pé pálee ageele, péle a toen τό pωd, piim péeb piōwu.

³⁹Νάα, kέma'keen lé nkə kέ pálee ageele kέle a toen τό Τάάν, podeágaá'ke kuwíyi. Póló'kōd lé a niele néen, poleη keen lé pole agonōeye Τάάν!» Pωd pá páyée agoyōme pōn pá ma'tom pááság kəhli'tini nkə kέ Kamalayéel ayébodeáne.

⁴⁰Πάáság kii'kini kodōηon pōn pá ma'tom a yoog, pámééle lé pábobáam na nsué, pámábosōyōn na toen, pónó na póle, pédiyí'kíni kubuη niη né Yésus kέmmú. Πάáság kubuúlis lé péen.

⁴¹Pōn pá ma'tom pááság kiim pάλón a yoog e peyōm. Páyée ageen ntém yōbōn síeéd na tōnyóg lé Τάάν ayéboodála lé pémiig póone lé páne ntób a niη né Yésus.

⁴²Μός miim, a *Τέμπελ*, na a toáde', páyée əgín ageen yuudi na kaa'kanane pωd, páalōege Tōsom Tόlaη τό Yésus, *Məsii*.

Πιγόλι 6

Πέyíyid nto ε pωd έ'táan na έbaan

¹A keneη kέgo kέeg, wōnó ná ōmban ó paa'kan óyée əgín agoyam, pōsóg pá páyée agosōyo Kελέeg péēbēé kōgōdō pá páyée agosōyo Θbēléə. Páyée agoboyōgōdō lé éné wōs, pōdeōgo agaáyōōηe pidí peōbōn pé pagéed a keneη kέ ōngab ó moom mó kone.

²Pōn pá ma'tom pá pówád na pábaan pááság kodōηon paa'kan piim a egōny, pónó na póle: «Kédeōgo kōηe' lé pəsi tídi kolōege kó Tōsom τό Τάάν agaaba moom mó kone.

³Pomōηηí, kólé aa kíəguunə lé pəηi píyid nto ε pωd έ'táan na έbaan a ondāη wáāηan yé eleé əgəəsiəd kōηe', pωd pá Uηun wó Ufúlú'tú ólee na póle, pωd pá pálee na nsiη, ná téboyé'ken o'tom wóow na póle

⁴ageele lé pəsi téag o'to wéəs ungim əgín a peósōgólōn na a Tōsom τό Τάάν kolōege.»

⁵Ungim yeényōga na tōgée tōod, pááság kiyyid Έ'tien, mōd nyó ayáágen o'to kéfólé na Yésus, Uηun wó Ufúlú'tú na nyóle ten síeéd. Péyíyid ten Filíib, na Polo'kól, na Ne'kanól, na Tímōη, na Palemenáas, na Ne'koláa mōd wo Θntiyóos nyó ayée aánde a kəhli'tini' kó Yúden.

⁶Πάáság keen na póle a udi ó pōn pá ma'tom. Pōn pá ma'tom pōyósōgólōnéé Τάάν, pámbōyábēgan ōmbōg a o'to.

⁷Ṭɔsɔm tó Táán tóyéε ageen əgín yuudi túəgiim tósambəd. A Yolósaleem ɔmban ó pə́li'tini' óyéε əgín kubu na toen. Payaagane' pəfɔny kέfɔlé páyáág o'to na Kilí'tus.

Πίγúμιν Έ'τιεν

⁸Τάán ayééε Έ'τιεν κɔηε', amáamoyé'ken toen kέfɔlé. Náan aa Έ'τιεν ayéε ageelane mangán na piéwúunəni' pé pəbán a əngis á pɔɔd.

⁹Pɔɔd pəmmú péesáηa na nyólé a o'to wóow. Páyéε pɔɔd pá a yoog ε pεsósólɔn yé páyéε agodóηɔn lé «Yoog ε pεsósólɔn ε pá pəndigií pεsólé» A ondáη wóɔbɔn, pɔɔn pá Yúden pá a páléεg ε Siléen páyéε κɔ. ɔmbó ten pɔsóg pá a Alegesəndilíi, na pá a Silisíi, na pá a nigúu né ɔsíi.

¹⁰Κεbán kímu', páde'káagaá'ke komoónyɔη na tɔgέé lé ayéε agosɔyɔ na nsɔη yé Uηun wó Ufúlú'tú óyéε agomoyé'kenan.

¹¹Πáyáwénééε pɔɔd lé piim əsəə pónó: «Teyóób mɔɔd nyóone aádóga Moyíis. ɔmbó ten Táán, ayéε agodóga.»

¹²Tɔgέé tóod toébáyéd pɔɔd ilúún, na ponnom pó nigúu, na paleη pεcem. Pááság keen əbúbi Έ'τιεν, pémémugúmin, páméen na nyólé a yoog ε pεyɔm yé nkó'kóon.

¹³Πáyéénan κɔ na pɔɔd lé péen adélem mbaasó ε pεfaa, pəsəə pónó: «Taa, mɔɔd nyóone ɔdeóγɔ agosom unu', ale əgín ageen yuudi agosɔyɔn *Témpel* yəəs yé eleé pulú'kən. Ale agosɔyɔ κɔbé ten a pεcem pé Moyíis.

¹⁴Teyóób əsəə ten lé Yésus, mɔón o Násaled nyóon aléé kubugə *Témpel* yéene, áagasane ten pisiəg pé Moyíis əyíbidíin.»

¹⁵Pɔyɔm pεyɔm piim pá páyéε a yoog ε pεyɔm pááság kubisin Έ'τιεν əngis a nkó. Péédála udi wáəη wánde wɔnó wó uηun ó ma'tom má Táán.

Πigólí 7

Tɔgέé tó Έ'τιεν γεsósɔyɔ a yoog ε pεyɔm

¹ɔηjaagane' pəfɔny nyó o'kó'kóon yiíηíən na Έ'τιεν ɔnó əə: «Nkə kέεg ké páléé əgusəə, náan aa kέléé fólɔb ə?»

²Έ'τιεν əyúlísini ɔnó: «Pomóηηí páam na pase páam! Ləηáan kenjoob κɔηε' κɔηε'. Táán nyó aleé na nugəm yeélónen se'kóon wəəs Ábelaam a Məso'po'təmíi. Ábelaam ayéε adénjéen ələndin a Aláan a κeneη kégo kéεg.

³Táán yiísəə ɔnó na nyólé: Téémən, tí nigúu neáη na yoog yaəη ε pɔɔd, wéen ələndin a nigúu né ndəguúloodi.

⁴Ábelaam yeédéemen a Kaldéa, améen eləndin a Aláan. Kógóg aa Táán əyím amoolóne ná se ayée ə́'kugu, əgiim na nyóle áane a nigúu néene né poleé a néle négə.

⁵Kə a nigúu néen, Táán ade'káamoyé'ken kesom ké nsí ɔmbó ɔəŋ kígig lé mɔɔd yáag ongo kə. Ayémogágen agá lé nyóle aléé komoyé'ken nigúu néen niim. Néleé koob ten ɔmbó na pɔŋn pə́əŋ ná nyóle ə́'kugu. A kenəŋ kégo kéeg, Ábelaam ayée adénjée na mɔŋn.

⁶Taa, nkə ké Táán ayémodeáne aa kéene, ɔnó: “Ndeŋ yaəŋ eléé kuləndin a nigúu né nédeógə neóbn. Páleé keele ónded e pəag íni' kə, póle pə́le, páaboóc'kəne.

⁷Náa, me Táán ndéé koyəme nigúu néen né néleé koboyáneé pə́le. A ngim yéey, ndeŋ yaəŋ eléé kiim élon a nigúu néen əgiim aŋeyé'ken nnyáádé a pə́sógólŋn áane a nigúu néene”

⁸Táán aáság kaáŋanan na Ábelaam unu' úmmu'. Páyág waany wɔnó keále'kán ké a ngóbánán yəbn. Náan aa, ná Ábelaam yíbiəŋ ésaŋ, ayémoyáanye a mədúg má'taan na mádáád. Ésaŋ amáyeele ten náan yoom ímu' na mɔŋn Yá'kəb. Yá'kəb améele ten náan na pɔŋn pə́əŋ pówád na pábaan pá páleé pase'kóŋn pə́s

⁹«Pase'kóŋn pə́s póob páyééléne mɔŋn o se wəbn Yóseb yaág yé əngis, pámaóólég lé yéen əgud pə'téəŋ a Əsíbtə. Náa, Táán ayée na nyóle,

¹⁰aáság komoyóye a ntób yəəŋ ngim. Ayémoyé'ken nsíŋ, amáyeele lé Falawóŋ (nkúm yé nkó'kóŋn yé a Əsíbtə) ímuúsiəd kəŋe'. Nkúm yé nkó'kóŋn yéey eyémobáge ngóməna' yé nkó'kóŋn a Əsíbtə kilúd, na a noáde' nuəŋ ké.

¹¹Məyí mááság kudəəŋ a Əsíbtə ngim, na a Kanaáŋ ké. Pɔɔd páyáneé a kenəŋ kéeg kéfəle, pase'kóŋn pə́s pə́deəŋ yoom é kone.

¹²Ná Yá'kəb ayóób lé moom mó kone móle a Əsíbtə, yeédóm pase'kóŋn pə́s kógóg a kó na o'to na o'to.

¹³Ná ayéboodóm kəmmú a annam ábaan, Yóseb aáság keele lé pɔŋnpáse pámoóleŋ. Áay ten aa Falawóŋ yeéléŋ a ndeŋ eyaán áa Yóseb aléé əgiim álon.

¹⁴Yóseb aáság kodom anéén pɔɔd lé pəen əmuúsiədin se Yá'kəb, na yoog yəəŋ e pɔɔd ngim. Páyée ə'tin á pɔɔd ádáád na pɔɔd puuni'.

¹⁵Náan aa Yá'kəb yísiú a Əsíbtə. Yígú kə, ɔmbó ten pase'kóŋn pə́s kógóg aa píguə'kən.

¹⁶Péenyáŋəna peləŋ pə́bn aŋeəŋ əniəŋəŋ a Seséem, a kəni' ká Ábelaam yeéwéén na mɔŋné. Yeéwéén kəni' kágo na pɔŋn pá əmóɔl nyó yeésáŋ kenə kéeg

¹⁷«Ná kenəŋ ké Táán keele nkə ké yeégágen na Ábelaam kéyée kéánde ndúmi', ndeŋ yəəs eyée aŋeəŋ əgín yuudi na kudəŋ a Əsíbtə.

18 Nkúm yimmú yé ngwa yaáság kusied o'kwo a Ɔsíibtə. Nkúm yéey edé'kóolejen Yóseb.

19 Yélé eyé agobenen pase'kóon pées, yaáboócə'kone, yaáboogóda ambaan lé pádisiéd keney na pón póbɔn agele lé páguá'kən

20 A keney kégo kéeg aa Moyíis əyəbiənií. Moyíis ayé isisíg é mɔ́n nyó u'tom, əgəmmi Táán. Páyemojánége ko a noáde' nó se, məé mádáád

21 Ná páyémoódó a táán, mɔ́n nyó c'kéed o Falawóɔɔ aáság kumuúsiəd, amámoyámáne wɔ́nɔ́ mɔ́n wəəɔɔ o nyólényóamɔ́d

22 Náan aa Moyíis yeéyám a mandojá má Ɔsíibtə, amáán mɔ́d o fólób, tɔgée tuéɔ a né mɔ́d nyó aáleɔ. Nkə ké aágele, agele kélé a né mɔ́d wo nsiɔ.

23 «Ná Moyíis əyíg peag ə'tin ábaan, aáság kusəə lé nyólé kuéɔ keen adála pomóɔɔɔ, pón pá Ɔselayel.

24 Ale kógɔɔɔ c, aáság kodála mɔ́n wo Ɔsíibtə nyummú əyə'kəni mɔ́n wo Ɔselayel. Aáság kəsuuli agɔɔɔna nyó páyé əguyə'kəni. Ko a ki'tuuli', aáság koon mɔ́n wo Ɔsíibtə nyóon.

25 Ayé agofeg lé pomóɔɔɔ, pón pá Ɔselayel páagoob áay lé nyólé aa Táán əməuyíyid əgiim aboyááɔɔ. Náa, páde'káagoob.

26 A koany kaáyene, Moyíis aáság koboan pón pá Ɔselayel pábaan pále a ki'tuuli'. Aáság keen lé yáag kiwiiyi' a kegaágade keɔɔɔ. Yíisəé ɔ́n na pólé: "Pón pá se! Tué əən? Niɔɔɔ pəɔi na pəɔi pole a ki'tuuli' ə?"

27 Náa, sóg nyó yeényóɔɔ móɔɔ əbəə agá kofánan Moyíis, ɔ́n na nyólé əə: "Áne aa amágobáge nkúm yəəs ə? Áne aa amágoyáag lé óbeéyɔme ə?"

28 Waanyóɔɔɔ kenjooɔ ten wɔ́nɔ́ ná oyóón mɔ́n wo Ɔsíibtə nyóon puéy ə?"

29 Ná Moyíis ayóób náan, aáság kodéda, améen ɔgɔɔsem a nigúu néndéɔ, a Madéan. Yíbiəɔn pón pábaan kógɔɔɔ a Madéan

30 «Ə'tin á peag ábaan a ngim yéey, uɔun ó ma'tom ó Táán wááság kolónen Moyíis a kenə ké kifələəɔn, ndúmi' na o'kon ó Sinayíi. Óyé a ondɔɔ ó yug yé idú'tún yé éyé alola.

31 Moyíis ayáyáágéə ɔmbɔɔ a o'to a nkə kéeg ké kéyémolónen, yeédála. Náa, ná aya'kanyóɔɔɔ kaáyə'tene ko ndúmi' agodé'teg, ayóób neɔo néɔɔɔɔ na nyólé. Néyé neɔo né Sédúk, neónɔ:

32 "Nde Táán e pase'kóon páəɔ, Táán ye Ábelaam, Táán ye Ɔsag, Táán e Yá'kəb." Moyíis əbəə kuliminə kwag kwag kwag. Ade'kéə agowéese kudəəmini o'to agodé'teg.

33 Náa Sédúk wón na nyólé: Óliógí palábá a ambaan lé nsí yéey, kenɔ ké udání, ele nsí yé eleé pulú'kén.

34 Ééé, mbádála ndeg yaam wónó ná eleé agaáne a Ɔsíibtə. Mbóób wónó ná páleé agaányam, mbíim lé nyíim aboyááŋen. Néɔw yéene, méen nkoodom a Ɔsíibtə»

35 «Moyíis nyóon nyó wónó pá Ɔselayel píí'tém páamáamodéane pónó na nyólé əə: “Áne aa amágobáge nkúm yəəs é? Áne aa amágoyáág lé óbeéyome é?” Nyólé ogo aa Táán ayémodómen uŋun wóəŋ ó ma'tom agomodéane lé aamoodom lé ábág nkúm yɔɔbɔn na ongaáŋen wɔɔbɔn. Uŋun ó ma'tom wóow wéélón a idú'tún a kaade, yáalola.

36 Moyíis aa yeélone wónó pá Ɔselayel a Ɔsíibtə na mangán, na piəwúunəni' pé pebán pé ayééláne a Ɔsíibtə na a noom nó nubógógó, na a kenɔ ké kifələón ə'tin á peag ábaan

37 Əgín ten Moyíis aa yeédeáne na wónó pá Ɔselayel wónó: “Táán aléé keele lé wɔɔɔge' pebán wəəŋ wónó me álon a kibúúm keáŋan”

38 Ná wónó pá Ɔselayel páyáɔnyeden a kenɔ ké kifələón, Moyíis aa yeédélemen a kegaágade kéeg lé pase'kóon péəs eba, uŋun ó ma'tom ó Táán wó óyee agosɔyɔ na nyólé a o'kon ó Sinayíi eba. Na nyólé aa Táán yeésóyɔ tɔgeé tó tóabeyé'ken ɔlaa lé ná ábesánene tóle

39 Náa, pase'kóon péəs páde'káanyóŋen komoyóben. Páyémoodó, mafega' móbɔn máyee agá a Ɔsíibtə lé púúlini kɔ.

40 Kéle lé, péédeáne na Álon wónó: “Álon, ébeyéleéne padaán pá péəbisúid ngé lé Moyíis nyóon nyó əyíim ábeelone a Ɔsíibtə; tedeáleŋ nkə aa keá'kaánée kɔ na nyólé.”

41 Náan aa a mədúg móom, péémááŋan yoom a keŋwáŋánán ké wónó ó káwo', wónó Táán wɔɔbɔn a yéey. Páyéleéne táán wɔɔbɔn ego yéey kefɔny, pámééle kea ké wónó a o'to ó yoom yé pámééle na ɔmbɔg yóɔbɔn

42 Náa, Táán əyíbudúmin ngim, əməbuudí lé pédúmin wɔɔs na wəə na muédədə' əndu ɔɔɔsɔgɔɔn, əgín wónó ná kíyədíləə a kála'ta' e palɔɔge' pebán pá Táán. Kíyədíləə kɔ lé: “Pəŋi wónó pá Ɔselayel, a peag ə'tin ábaan pé poyééle a kenɔ ké kifələón əə, me áa poyénjoónan ponyam aɔnyeelele pefɔny é?

43 Ndóo, kiób ké táán yaanŋan *Mɔlɔɔg* aa poényáŋen, na kílingəlingə ké yəədədə' é *Lefáan* nyó aléé ten táán yaanŋan. Pílingəlingə pé poyééláne na ɔmbɔg yááŋan, puédúmə əndu a udi wóɔbɔn agoboyóɔsɔgɔɔn lé peánde padaán pááŋan. Kóle aa ndéé keeleé lé pósaa, pəen laálá, kosan *Pabelɔɔn*”

44 «Ná pase'kóon péəs páyee a kenɔ ké kifələón, páyee kɔ na kiób ké kéyee əgubuúloodi lé Táán ale na pólé. Pééwáag kiób kégo kéeg əgín wónó ná Táán

yeédeáne na Moyíis lé keáwáag. Kéle lé, yeédeáne na Moyíis lé keáwáag yoom ímu' náan wɔnó kéeg ké nyólé əməmuloódi, amée adála.

⁴⁵Pase'kóon pás pá a ngim ε pɔsóg póob aa píisiéd kiób kéeg. Ná Yosuwəə ayée aánde nkúm yɔɔɔɔn, páyéén na kélé a nigúu né Táán yeéñéñ pɔɔd kɔ pá páde'kéə agomoóleñeé. Péeláá a nigúu néen kɔ na kiób kéeg sú'tóó a keney ké Téfíd

⁴⁶Téfíd nyóon, Táán ayémoyééle kɔñe'. Náan aa yɔsógólónéé Táán lé á moyé'ken toen nyólé áwáagen Táán ε Yá'kɔb noáde'.

⁴⁷Kebán kímú', Salomóɔɔn agá aa yeéwáágen Táán noáde'

⁴⁸Náa, Táán nyó a mɔemɔén adeálaa a noáde' nó pɔɔd pááwáág na ɔmbɔg yóɔɔɔn. Kéle əgín wɔnó ná ɔndɔege' pebán o Táán yiíséé,

⁴⁹ɔnó, Sádúk ɔnó: Mbálámɔen ele no'kóm nóam nó nɛlaame', nsí kegaan a ambaan yáam. Noáde', ombod óyaán áa poleé págengwáagen əé? Kenɔ ké me kooyig a kéeg éléé é?

⁵⁰Moom móom muim əə, ɔdeéɔɔ me áa mbééle móle na ɔmbɔg yáam əé?»

⁵¹ɛ'tien yiíyíβénən tɔgéé tuəñ, ɔnó: «Pəñi póone, pugóodi nto yé nnasáñ əy! Ntém yaan nnasáñ, ntóey ndóólógó! Pole əgín agosáñene koóben Uñun wó Ufúlú'tú! Pole wɔnó pase pááñan!

⁵²ɔndɔege' pebán o Táán oyaán úmmu' aa pase'kóon pááñan pédi'kéəyə'kenií é? Páyóóna ɔmbó ten pá páyíim alɔege niim né nyó alé nyólényóəsíñ Sáád. Nyólé ogo nyó poá'komoólegeé néɔɔñ, poá'komoyónéé

⁵³Pəñi págo pá məñun má ma'tom méyíim aboyé'ken peɔem pé Táán, podeéɔɔ anéén ageele nkə ké peɔem pégo péleé əgusəə.»

Πέεδόαν Έ'tien na a'táán, əgú

⁵⁴Ná pɔɔd pá a yoog ε peyɔm yé nkó'kóon yéey páyóób tɔgéé tóod, páyóób ilúún kéfólé na Έ'tien. Páyéə agaágáma pegeɔ na ilúún yéey.

⁵⁵Náa, Έ'tien nyólé, wɔnó ná Uñun wó Ufúlú'tú úyímuyəəgin a ɔ'tém síééd, yeéβáge əngis a mɔen aáság kodála kisəə ké Táán, Yésus o'téléμάán kɔ a ombɔg ó nenom ó Táán.

⁵⁶ɛ'tien ayée agosɔɔɔ, ɔnó: «Táá mbálámɔen áa yéey ndeé agodé'teg. Ele mbuəñéəñ, Mɔón o mɔɔd kɔ o'téléμάán a ombɔg ó nenom ó Táán.»

⁵⁷Ná palóoya' páyóób náan, páyáféméé neño a mɔen, pómólógóɔ ntóey. Póle piim pááság kugumin Έ'tien,

⁵⁸páálón páléeg na nyólé, páábáda a'táán agomodóan lé əgu. Pawéseneɔ pəyédíñínəé piléə peóɔɔn pé kobag, páméen əyiilə a udi wó ɔnyɔmmón nyummú niñ lé Sóol lé əbuúnuñin péleé.

⁵⁹Ayéé páadóan É'tien a'táán, nyólé wógwósógwolon Táán, wón: «Ségw o, Sédúk Yésus! Siəd unun wáam.»

⁶⁰Aáság kudum əndu a nsí, oódó'tin ki'kín, wón: «Sédúk, íbulísin kwé kóone kó pámééle.» Əgín ná yíísáá nán, aáság kiisimid.

Pigólí 8

¹Sóol nyólé ayéé a ondán ó pɔɔd pá péenyóga lé pón É'tien nán. A wós ogo wóow aa njə'kənəní yé nkó'kón iyəbəlíí na ungim nyó a egwɔy é pəlí'tini' yé a Yolósalem. Piim pééfálémən ageenan a ə'kúy yé a Siudəə, na yé a Səməlí. Pɔɔn pá ma'tom aa pólé péélób a Yolósalem.

Sóol yéncəye pəlí'tini'

²Pɔɔd pá pəyáyíisin a kəlí'tini' pááság kusid kəlón ké É'tien páméen əni. Páyémoléé kéfólé.

³Náa a kuəy, Sóol ayéé əguunə kuwíyi pəlí'tini'. Ayéé əgiim ósódən a toáde' tuim, əégumən lé na panóməed na pagéed, aágeen aboyáágan a yooɡ ye njaan.

Filíib yélcəge Tɔsɔm Tólan a Səməlí

⁴Pəlí'tini' pá pééfálémən, páyéé agodánana penɔ piim, pəəgiim pálcəge Tɔsɔm Tólan.

⁵Nán aa Filíib ayéén a páléeg yimmú yé a Səməlí. Kógwəg aáság kwlcəgeɛe pɔɔd nkə ké kéadé'teg *Məsi*.

⁶Pɔɔd piín páyéé agodam ntóey a twgéé tuəy wónó ná ayéé agoswɔ, páadála ten mangán má ayéé agele.

⁷Kéle lé, ayéé agele məhun má mabé máalónan a pɔɔd piín. Ayéé mándaalon, máagaányam. Ayéé ageelane ten pəgɔd piín na pɔɔd pá peném ten piín páadánana kémú kwə'.

⁸Nán aa pɔɔd pá a páléeg yéey páyéé agwnyóga kéfólé.

⁹Mɔɔd nyummú ayéé kw a páléeg yéey. Ayéé niin lé Simów. Ayéé mɔɔd o penon. Pɔɔd pá a Səməlí páyéé pəwúunəni kéfólé na penon piín. Nán aa ayéé agaáganyela wón nyólé ale mɔɔd!

¹⁰Kəəsiəd a pɔmbaa ageen əgiig a pasaá, ungim ayéé agomonyáade, pɔswɔw pónó: «Mɔɔd nyóone ale toen twméd tó Táán. Toen tó pɔɔdówɔn lé “Toen tó togó'kón”.»

¹¹Ungim ayéé agomoyóob nán lé kógwəg kala' aa ayéé ageelane penon piín péeb, pɔɔd pəəgəwúunəni.

12 Náa, ná Filíib ayíim alβεγε Tɔsɔm Tólan tó a Nelaame' né Táán, amáabodéane kebán ké Yésus Kilítus, páyáág o'to na Yésus Kilítus. Na panómmed ké, na pagéed ké, pááság kusied ɔsɔgen.

13 Simóɔɔ ten nyólényóamɔéd ayáán unghéli'tini', ésiéd ɔsɔgen. Ayéé ədii'kíni kudi Filíib a nsun. Nyólé agá ayéé əghéwúunəni na toen a mangán na piéwúunəni' pé pebán pé Filíib ayéé ageelanə, aádé'teg.

14 Ná pɔón pá ma'tom pá páyée a Yolósaleɔm páyóób náan lé pɔɔd pá a Səməli pəyəlítinií Tɔsɔm tó Táán, pídhəmini Píe na Séan, pá máboodóm lé pēen aboan Filíib kógɔɔg.

15 Ná páyéén əgiig kɔ, pýósgólónéé Táán agele lé Uɔun wó Ufúlú'tú wēen na pɔón pá Səməli pá pəyəlítinií.

16 Kéle lé, Uɔun óyée ódénjée ɔmbó na úmmu' a ondán wóɔɔɔn. Əgín ɔsɔgen wóle na wóle aa páyée pé'kusied a niin né Sédúk Yésus.

17 Ná péémán kɔsgɔɔn, pa Píe pólé ná Séan pááság koboyábegan ɔmbɔg a o'to, Uɔun wó Ufúlú'tú wááság kubuyímin.

18 Ná Simóɔɔ yeédála náan lé Uɔun wó Ufúlú'tú úyibuyímin pəli'tini' ná pɔón pá ma'tom páyéboyábegan ɔmbɔg, ayéén aboan pa Píe pólé ná Séan lé áboyé'ken mɔɔné.

19 Yiísə ónó na pólé: «Pənyéé'ken ten me toen tóod tó pugódí agele lé nyó me ten ndáagaábegen ɔmbɔg a o'to, yóɔɔ Uɔun wó Ufúlú'tú.»

20 Náa, Píe əyimuyúlísini ónó na nyóle: «Táán yéle lé na we na mɔɔné máán, púlíon. Ole agofeg lé nkə ké Táán aagéé'ken na mɔɔd, we ole ogoween kélé na mɔɔné.

21 A nkə kéene ké kéleé agaásan, odeɔgɔ kɔ na ngab, odien kɔ na o'kɔɔ lé ɔ'tém wáán ódeɔgɔ sáád a udi ó Táán.

22 ʒsú'kíi mafega' má mabé móom má máleé na we, wósgɔɔn Sédúk agele lé ama'kɔnyóga, əguúlisin mafega' móom má oleé na mólé a o'to.

23 Éé mbádála lé ɔ'tém wáán óle agogany, kɔbé aa kúgugúmininií a keán.»

24 Áay aa Simóɔɔ əyúlísini na pa Píe pólé na Séan ónó: «Ségɔɔ ón, pɔsgɔɔn Sédúk pəɔibáamɔéd a kidíidí kéam, agele lé nkə kéeg ké puésəə kédeyenyee.»

25 A ngim yéey ná pa Píe pólé páyée pá'koman kéé'ken mbaasó a nkə ké kéadé'teg Táán, páálβεge ten Tɔsɔm tó Sédúk, páyúúlíni a Yolósaleɔm. Páyée ageen pəəgiim páłβεge Tɔsɔm Tólan ngé ngim, a ə'kúu á Səməli əngíɔ.

Κεβάν ké Filíib ná kegókóon ké mɔɔd nyummú wo Ə'tio'pii

26Uḡun ó ma'tom ó Sédúk wédeáne na Filíib wónó: «Filíib, tod áay kususúú, úyáen ngé yé imíim édéemen a Yolósalem əgusuu a Káása. Pɔɔd pódεɔgɔ agosánan a ngé yéey kéfolé.»

27-28 Filíib aáság koság kaáyáág a ngé. Ale kɔ ageen a, aáság kodála mɔɔd nyummú, kegó'kóon ké a Ə'tio'píi. Mɔɔd ogo nyóon, Kandáas, nkúm yé ɔ'kéed yé a Ə'tio'píi aa iyímudónigi lé ádáhanane tugúm tuéḡ tuim. Mɔɔd nyóon ayée əguúlíni a nigúu niéḡ. Əyíim a Yolósalem əgiim anyáade Táán a pεósógólón. Ayée a ke'káléed kiéḡ a mɔen, aábana kála'ta' yé Esayíi, ɔndɔege' pεbán o Táán yiídíle.

29Uḡun wó Ufúlú'tú wááság kodéane na Filíib wónó: «Tod, úgó'ki ke'káléed kéeg.»

30Filíib aáság keen əmugó'ki na ɔ'téd. Ayóób lé mɔɔd ale abana a kála'ta' yé Esayíi, ɔndɔege' pεbán o Táán yiídíle. Əyímuḡíen ɔnó əə: «Ole agoob nkə kéeg ké oleé agobana é?»

31Mɔɔd əyímuyúlísíni ɔnó na nyólé: «Tué áa ndée ogoob ná mɔɔd adenjaásenen əé?» Aáság kodéane na Filíib lé ábág a ke'káléed, ələndin a ebá yééḡ.

32Táá nkə kégo ké ayée abana a Kála'ta' ε Táán áa kéene: «Ale wónó kiḡḡi ké nodóm ké pándageen asegedéé kenág, wónó mɔón o nodóm nyó páléé agomo adeág neḡo. Ade'káabénen unu' ɔmbó lé “pεβεε.”

33Páyémoyé'ken o'to kono, pádemoyé'ken kilumi' kiéḡ. Mɔɔd na mɔɔd adendée kusəə kebán ké pɔón pééḡ lé péesóm ɔlaa wééḡ a nsí yéene»

34Náa kegó'kóon kéeg kíḡḡíen na Filíib keónó ə: «Ségɔɔ é'teáne. Kebán ké áne aa ɔndɔege' pεbán o Táán aleé əgusəə náan əé? Kiéḡ ké nyólényóamɔéd óm, ké mɔɔd wendéḡ é?»

35Náan aa a nkə kéeg ké mɔɔd nyóon yeébána, Filíib aáság kəébéé komoólɔegeene Tɔsɔm Tólaḡ tó túəsəə ɔlaa ó Yésus.

36Pále ageen anéén yuudi na ongen wóɔɔɔn ɔ, pááság keen alon a kenɔ kimmú ké məní máyée kɔ. Náa mɔɔd ɔnó na Filíib: «Táá məní aa móone. Nkə aa kéasáḡene lé ntisiód ɔsɔgen?»

[37]

38Mɔɔd aáság kusəə lé pédónigi ke'káléed, péesuu a məní lé na nyólé, na Filíib. Filíib aáság komoyé'ken ɔsɔgen.

39Ná páyíim pálón a məní, Uḡun ó Sédúk wááság kusíəd Filíib, mɔɔd nyóon ademoodála kémmú. Náa, ayéén na ongen wééḡ yuudi, tɔnyóg na nyólé a ɔ'tém síééd.

40Filíib nyólé yiídíin yaálembed aánde a Asó'tos. Yeédéemen kɔ əégiim álɔege Tɔsɔm Tólaḡ a páléeg ngim yé ayée agosan a yélé, améen alon a Səsaláə.

Pigólí 9

Neag né Sóol ayáág o'to na Yésus

- ¹A keney kégo kéeg, Sóol ayée ə'tí kuyənjən paa'kan pá Sédúk agoboyóona. Ayéen aboan Ɖnjaagane' pefony nyó o'kó'kóon,
- ²aáság kumuñíən lé ámoýé'ken tufuu' tóone lé ná nyólé ə́giig a Tamáas, yoog e pɛ́sɔ́gólɔ́n ngim yé aáboan pɔ́ɔd kɔ, ɔmbó panómɛɛd, ɔmbó pagéɛd pá páléə əguyəən ngé e Sédúk, əbuúgumən ageen na róle a Yolósalem.
- ³Ale anéen kɔ a ngé egeen a, ná ayée aánde ndúmi' na Tamáas, aáság kodála kisəə kíəgiim kísuu a mbálámɔen, kenɔ keánde sə́səə.
- ⁴Sóol a nsí kuɲ. Náa aágoob neɲo neónó na nyólé: «Sóol, Sóol wɛ! Nkə aa wə́əginjə'kəni ə?»
- ⁵Náa Sóol ɔnó əə: «Wɛ áne aa oléəno ə, Sédúk?» Neɲo níyímuyúlísini neónó: «Me áa ndéé Yésus nyó oléə əguyə'kəni.
- ⁶Náa, téəmen, wéen ɔɔd a páléeg. Kógɔɔg, páagomoáɲene o'tom wááɲ.»
- ⁷Pɔ́ɔd pá páyéə ondáɲ na nyólé pɛ́ɛdɛ́lem, pódɛ́ɔɲ unu' ógosɔ́yɛd. Páyóób neɲo néen, náa páde'kéə agodála mɔ́ɔd nyó ayée agosɔ́yɔ.
- ⁸Sóol aáság kodéemɛn. Náa, ɔmbó ná ayée agaásena əngis, adɛ'kéə agodé'teganan. Páyímugúmin agá a ombɔg ageen na nyólé a Tamáas.
- ⁹Ayééle kɔ mədúg mádáád a'té'tégánan. Adɛ'kéə agonéene ten, aɲɲó yoom.
- ¹⁰Oɲgaa'kan o Yésus nyummú ayée kɔ áay a Tamáas, niɲ lé Ananéas. Sédúk ayéen amoolónen, aáság komodéane ɔnó: «Ananéas oó!» Ananéas aáság keéda, ɔnó: «Me aa nyóone o, Sédúk!»
- ¹¹Náa Sédúk ɔnó na nyólé: «Téəmen, tod áay a ngé yé pɔ́ɔdɔ́ɲɔn lé “Ngé yé edéleménéé Tálálálá.” Óɔd a nó Siudáa, Úñíən mɔ́ɔd ale kɔ, niɲ lé Sóol, kibíəni' ké Táas. Ale ɔgɔ́sɔ́gɔ́ɔn Táán kɔ négɔɲ.
- ¹²Wɛ Ananéas waá'komolónen kógɔɔg wɔnó a kelem. Wɔ́sɔ́d a yoog yé aleé, omámoyábégen ɔmbɔg a o'to ageele lé yí'kini kodé'teganan.»
- ¹³Náa Ananéas əmuyúúlisini ɔnó na nyólé ə: «Sédúk, nɲóób pɔ́ɔd piɲ pɔ́ɔsɔ́yɔ kebán ké mɔ́ɔd nyóon. Páyé'teánáne ten wɔnó ná a Yolósalem, aleé əguloodi ɲwég na pá páléə əyəən ngé yaɲ.
- ¹⁴Kóone kó yimíníí áane, pu'kúm pó payaagane' pefony pómámoyé'ken toen lé əgumin ungim nyó aleé ɔgɔ́sɔ́gɔ́ɔn a niɲ neáɲ.»

¹⁵Náa, Sédúk yeédeáne na Ananéas ɔnó: «Tod kɔ lé me áa mbémuyííyid. Na nyólé aa ndéəgud əguloodi na pɛnɔɔɛ, na pu'kúm pɔɔbɔn, na ndeg ye ʔsɛlayel ké, áne aa ndéé.

¹⁶Ndéé kumuúloodi ten meényóamɔéd ntób ngim yé aléé konéé a niij néam.»

¹⁷Ananéas aáság keen anéén, aádam ɔsɔd a nó Siudáa, amáábégen Sól ɔmbɔg a o'to, ɔnó na nyólé: «Móɛɛ́ waaɛ Sól! Sédúk Yésus nyó ayégolónen a ngé yé oyéé əgiim aa amé'tóm ná oléé. Amé'tóm lé nyíim agoyéele wí'kini kodé'teganan, óyegen ten na Uɛun wó Ufúlú'tú síééd.»

¹⁸Əgín kɔ áay a keɛɛn kégo kéeg, moom múmmú, wɔnó pɛgab pé nsú moáság kaágáben a əngis yéəɛ, muédəəɛ a nsí, əbáə kii'kini kodé'teganan. Pááság komoyé'ken ɔsɔgen.

¹⁹Páyémoyé'ken moom mó kone, aáne, aáság kɔɔɛ toen.

Sól yeéleəge Tɔsɔm Tólan a Tamáas

Sól ayééle ngab ɛ mədúg kɔ áay na paa'kan pá a Tamáas.

²⁰Ədi'kéəgi'kini kobɔn, əbáə kiim áləge Tɔsɔm a puog pó pɛsɔ́gólɔn. Ayéə əgusəə ɔnó Yésus ale Mɔ́n o Táán.

²¹Ungim nyó ayéə agoob nkə ké ayéə agosɔɔ, ayéə agaáféma, pəəgəəɛɛnə pónó əə: «Mɔɔd nyóone, adénjaɛ nyólé aa ayéə a Yolósaleɛ, əyá'kəni ungiɛ nyó aleé ɔgɔ́sɔ́gɔɔn a niij né Yésus əə? Adé əyíim áane lé yíim əbuúguməɛn ná yéen na pólé ná pu'kúm pó payaagane' pɛfɔny poléé ə?»

²²Náa, Sól nyólé ayéə agá ageen yuudi na koləge Tɔsɔm, na pɛsány piim. Ayéə əguloodi moáán na Yúden yé a Tamáas lé Yésus ale *Məsíi*. Páde'kéə agolɛɛn kémmú nkə aa pəmuýúlisinií.

²³Mədúg miíɛ a ngim yéey, Yúden yaáság kogod unu' wóɔbɔn úmmu' lé páamoyóon.

²⁴Náa, Sól ayóób ɛdɔɔge yéey. Pɔɔd páyéə kɔ lé pənuɛ ɔsɔ́dén á páleeg na udúg na wɔ́s, ageele lé pəmuúgumin, pámoyóon.

²⁵Náa, udúg wúmmú, paa'kan pəəɛn páyémoyáag a nkambé, pəməmusúúli a ɔmbambɛ wó o'kág.

Sól əyúúliɛni a Yolósaleɛ

²⁶Ná Sól ayéén əgiig a Yolósaleɛ, əyúúnə kəəbulid a ondán ó paa'kan. Náa, ungiɛ ayéə na wəéy lé páde'kéə əgəəli'tini lé fólɔ́b fólɔ́b aáne onga'a'kan.

²⁷Panábas aáság kumuúsiəd ageen na nyólé a nó pɔ́n pá ma'tom. Ayéəbodeánáne wɔnó ná Sól yeédála Sédúk a ngé, na wɔnó ná Sédúk yeésɔɔ na nyólé. Ayéəbodeánáne ten wɔnó ná Sól yeéleəge Tɔsɔm Tólan na pɛsány piim, a niij né Yésus a Tamáas.

28Θγαέβθε a wós wóow, Sóol aáság kosod a ondán ó pón pá ma'tom. Ayée aábag, éssuu a Yolósalem na póle wónó ná aányónen, égiim ábεge Tósom a niij né Sédúk na pesány piim.

29Ayée agosyo, aásasanane séeb tωgée tó tonasán na pón pá Yúden pá páyée agosyo Kελέεγ. Náa, póle páyée εgín εguunε ngé lé pámoγóon.

30Ná pθéli'tini' péeλέn náan, páyimusíed, páméen na nyóle a Sosaléθ. Kógwog ten pááság keele lé yéen a Táas.

31Náan aa pθéli'tini' pá a Siudéθ ngim, na a Kaliléθ, na a Séméli pógón kiwiiyi'. Kθéli'tini' kóbón kóyée εgín agon, páadánanane olaa wóbón a ngé egodamma Sédúk. Uηun wó Ufúlu'tú wáboyáβegen ombog ageele lé ondán wóbón óyam.

Πίε αγόομε Θνόε

32Wónó ná Πίε ayée εgiim ófiog kenε kiim ké pθéli'tini' páyée, ayéen wós wúmmú a nó pwsóg pá páyée a páλέεγ ε Lída.

33Yεébóan mωd nyummú ko ungiíngiθn a pe'kwág lé ayée kegod. Mωd nyóon ayée niij lé Θνόε. Ayée aá'keele peag pé'taan na pedáád a'tánana.

34Náa Πίε onó na nyóle: «Θνόε, Yósus Kilítus amágoγóoμε. Téemen, tánε pe'kwág peán!» Θgín ko áay kum a nsí, aáság kodéemen.

35Ungim nyó a páλέεγ ε Lída ayémoodála, na ungiim ten nyó a kedégédén ké a Sálon ayémoodála. Páyésú'kí εguyéon ngé ε Sédúk Yósus.

Πίε ayóndéε ε'kéed nyummú niij lé Toló'káas

36ε'kéed nyummú ayée unθéli'tini' a páλέεγ ε Sio'péθ. Ayée niij lé Tabí'ta. A tωgée tó keléεγ lé: «Toló'káas.» Áay lé «Ngeé.» Ayée ε'kéed nyó ayée ageelane penen piim kηε', aagéébane pasógasógá.

37Náan aa a mθdúg móom yiídéθn kobany aáság kugu. Páyóónáne kelón kiθn, pááság keen εgiíngigi a nesom né yoog nímmú né a mθen.

38Páλέεγ ε Lída ede'kéε laálá na ε Sio'péθ. Náan aa pθéli'tini' pá a Sio'péθ páyóób lé Πίε ale áay a Lída. Pááság komodómen pωd, nto ébaan lé péen amodéane lé yébisig kiim, póle pámámoγósógólónéé.

39Θgín ten ná páyémodeáne náan, aáság kodéemen ageen na póle. Ná páyéén εgiig ko, péébág na Πίε a nesom né yoog né a mθen. Pidi pé pagéed piim peáság kiim εgθéyii ko a ebá yéθn, péaleε. Píyimulóódóni piléθ na palenkóod pá Toló'káas ayée agonogela kenen ké ayée εligi a olaa na póle.

40Πίε aáság keele lé ungiim álon a táán. Yiídúm εndu a nsí, ébθé kwsógolon Táán. Ná ayée ε'kwósógolon, aáság kaágase ná kelón kéleé, onó: «Tabí'ta!

Τέεμεν!» ɔ'kээd aáság kaásen əngis. Ná yeédála Pίe, aáság kodέεμεν, ə́ləndin na nsun.

⁴¹Pίe aáság kumuúgumin a ombɔg, əməmudə́míni. Yeédónɔn pidí pé pagээd, na pə́li'tini' pémú, ɔnó na pólé: «Ménaan.» Əyíbulóodi Tabí'ta, aánde kéləh kéləh.

⁴²Kebán kээg kέyáláámээ a páleeg ε Sio'pə́ə ngim. Pɔɔd piín pááság kaag o'to na Sédúk Yésus.

⁴³Pίe ayээe kə́mmú mədúg miín kɔ áay a Sio'pə́ə a nó mɔɔd nyummú niin lé Simónɔn, u'kud na piob pé ponyam.

Pigólí 10

Kɔɔnéey yeédóm pɔɔd lé péen amodónɔn Pίe

¹Mɔɔd nyummú ayээe a Səsalə́ə, niin lé Kɔɔnéey. Ayээe nkúm ε ki'túú ké pasónjaa ə'tin á'taan ké ɔlómá. Páyээe agodónɔn ondán ó Pasónjaa ogo wóow lé «ondán ó pasónjaa wó E'tálean.»

²Ayээe mɔɔd o sáád. Na nyólé na yoog yə́əh ε pɔɔd páyáyé'kenen na toen a pebán pé kə́li'tini', páadammana Táán. Ayээe ageébane pasógasógá pá a ndeg ε Yúden kéfólé, ɔ́gɔ́sɔ́gɔ́lɔn Táán peney piim.

³Wɔ́s wúmmú, a ngim ε tóef, ná mangen mádáád máyээe méndəgiim əwísən, uɔn ó ma'tom ó Táán óyémolónen. Yeédála wólé moááh, wə́əgiim ɔɔd a noáde' nuə́h, ómámodónɔn, wɔnó: «Kɔɔnéey oó!»

⁴Kɔɔnéey əyímubísin əngis na weéy, ɔnó: «Oó Sédúk, nkə aa kéagaásan é?» Náa uɔn ó ma'tom wónó na nyólé: «Táán amóob pésɔ́gɔ́lɔn peáh, aádála ten nubo' noáh na mɔ́sɔ́gasógá, ədiguyə́bəlini.

⁵Néɔɔn yээe, tóm pɔɔd a Sio'pə́ə, péen əsiəd Simónɔn nyó pɔ́ɔdónɔn ten lé Pίe.

⁶Alε a nó mɔɔd nyummú niin lé Simónɔn, u'kud na piob pé ponyam. Noáde' nó mɔɔd ogo nyónon nóle a ebá é noom nó ebá fiéd.»

⁷Əgín ten ná uɔn ó ma'tom wóow wí́səngílid a əngis yə́əh, Kɔɔnéey aáság kodónɔn pəgudin pə́əh pábaan, na sónjaa yé ayээe ago'kɔ́mɔn mmu'. Sónjaa yээe eyáyé'kenen na toen a pebán pé kə́li'tini'.

⁸Kɔɔnéey Ayébodeánáne nkə kiim ké kέyásánээ, aáság koboodom a Sio'pə́ə.

Nkə ké kiélónen ten Pίe a Sio'pə́ə

⁹Pɔɔd pá Kɔɔnéey yeédóm pááság keen. Pále anéén kɔ a ngé a koany kaáyene, páyээe pánde ndúmi' na páleeg ε Sio'pə́ə ná tóef eyээe yə́əndəgiim əgiig. A keney ten kégo kээg, Pίe yeébag a noáde' a mɔen ageen ɔ́gɔ́sɔ́gɔ́lɔn.

- 10**Njaan eyée yaándamoobany, aándanyóηen konéene. Pále anéén ko agomoyéelene yoom é kone a, yoom ego yááság komolónen wónó a kelem.
- 11**Yeedála mbálámwen mbuənəəñ, yoom yəəgiim ísuu feéee, wónó sanja'. Éyée igumínəəñ a nkoη íni'.
- 12**Ko a sanja' yéey, mbod ngim ε ponyam pó ambaan éni' pógyee ko, na pó róalanden na kaade ké, na pesag pé a mbálámwen ké.
- 13**Náa neηo neónó na nyólee: «Píe oó! Téemene o! Téemene wóona ponyam póob, óne!»
- 14**Píe əyímuyúlisini wónó: «Ndóo óo Sádúk! Péam pégo, yiim yé élee kisióg, oó lé yé elee kifúə» nténjag kone
- 15**Náa neηo níəgii'kini kosoyed neónó na nyólee: «Yé Táán əsəə lé édeəgə kifúə, we odeəgə ugusəə lé éle kifúə!»
- 16**Kéyáyélee náan peηeη pédáəd, sanja' yaáság kii'kini kobag a wən.
- 17**Píe ayée əgəəñiəñə wónó nkə kéeg ké kéyémolónen əə, kéle aa nyóon lé nkə é? Ele əñiəñə ko náan a, pəəd pá Kəənéey əyím ádom pááság kiim alon. Páyée pé'kiim péñiəñə noáde' nó Simóəη kenə kiim. Náa péəgiim adéem a nesəd né o'kág,
- 18**pəəbəə ku'kíηə pónó əə: «A noáde' nóone aa Simóəη nyó pəədóəηon lé Píe aleé é?»
- 19**Píe nyólee yiiligəni əgín kógəəg əguunə koob nkə ké kéyémolónen. Náa Uηun wó Ufúlú'tú wónó na nyólee: «Taa, nto ε pəəd édáəd ele kága, pále əguguyúunə.
- 20**Téemene úsuu, wéen na pólee, udiyə'tímíí lé me áa mbíim mpoodom.»
- 21**Píe aáság kusuu ageen aboan pəəd póob. Náa wónó na pólee: «Me ogo nyó puəginjuunə aa nyóone. Nkə aa puəginjuunə a kélé?»
- 22**Pááság kumuyúlisini pónó na nyólee: «Kəənéey, nkúm ε ki'túú ké pasəñjaa áa amábeədóm. Ale məəd o sáád, ale agodamma Táán. Pəón pá Yúden piim pále agomoógany. Uηun ó ma'tom ó Táán óyémodéane lé ágoyéele, wíim a noáde' nuəñ ná yóob nkə ké waámodéane.»
- 23**Píe aáság kusəə lé pəəd a yoog, amáboyé'ken kenə lé pémməηen. A koany kaáyene pááság keenanən ondəη. Páyéén ko na pəəli'tini' pémmú pá a Sio'pəə.
- 24**A koany kaáyene kúmmú, pááság keen əgiig a Səsaləə. Kəənéey nyó yeédóm pəəd ayée agoboobəη ko na yoog yəəη ε pəəd, na pəəsósəg pəəη pá w'tém pá yeédóəñə.
- 25**Ná Píe ayéén əgiig, a nesəd néen né ayée wónəwəəd, Kəənéey aáság kiim amoobəη a ngə, əməmudəəñəñən a ambaan na əndu agomonyáade.

26 Πίε aáság kumudáəmini, ɔnó na nyólé: «Ndóo, téəmen! Me ten nde əgín agá mɔɔd!»

27 Πάəβάə keen pəəgiim pɔsɔɔ, pááság keen ɔɔɔd a noáde'. Πίε yeəbóan éfólé é pɔɔd paágónyédáán kɔ.

28 Náa ɔnó na pólé: «Pole palejáán lé kéle kecem a kəəlí'tini' kués lé mɔón ó Yúden yéen a nó kenɔɔɔe', ɔɔɔd a noáde' nuéη, ngóó? Náa, Táán əmíndoodi me lé ntisiəd mɔɔd nyummú lé ale kifuí, ɔdeóɔ nyóone lé pələndin na nyólé.

29 Kólé aa əgín ná pámé'téáne lé ole age'tóηɔn, mbáság kiim ntiótímíí. Náa néɔɔη yéene ndáanyóηen koleη nkə ké pomé'tóηɔn a kélé.»

30 Náa Kɔɔnéey ɔnó na nyólé: «Mədúg mádáád naáne, njée a pɔsógólón a yoog a kaade. Kéyée əgín a keneη kéene, a ngim e tóf, a mangen mádáád. Nyíídíin ntála agá mɔɔd ogo aá'kodélem a udi wáam na piléə fúlú'tú'tú'tú,

31 ɔnó na me: “Kɔɔnéey, Táán amóób pɔsógólón pɔéη, ədiəbəlini nubo' noáη na mɔsógasógá.

32 Tóm anéén pɔɔd a Sio'pəə, pɔeen əsiəd Simóɔη nýó pɔɔdóηɔn ten lé Πίε. Ale a nó mɔɔd nyummú niη lé Simóɔη, u'kud na piob pé ponyam. Noáde' nó mɔɔd ogo nyóon nóle a ebá é noom nó ebá fiéd.”

33 Əgín ten kɔ áay kɔ áay, mbáság kodom pɔɔd lé píim əguúsiəd. Kɔηe' wɔnó ná umíim. Néɔɔη yéene, tele áane pəsi piim a udi ó Táán lé tiób nkə kiim ké Sédúk amágoyé'ken lé wíim abedéane.»

Τωγέé τό Πίε yeésóɔ a nó Kɔɔnéey

34 Πίε aáság kusíəd anéén τωγέé, ɔnó: «Pomóηηí, mbá'koob fólób néɔɔη lé Táán ɔdeóɔ na esaa

35 Ungim nýó aámoódamma, ungiim nýó aágeele nkə ké kéleé sáád, yeen ɔmbó o nigúu igə, Táán əmuúsiəd kɔηe'.

36 Tɔsɔm tuéη Tólaη, pɔón pá Éselayel aa yeédómen. Tóle tɔsɔm τό τόageé'kenanan kiwiiyi' Kiwiiyi' kéeg kíyíim na Yésus Kilí'tus nýó aleé Sédúk o mɔɔd ungiim.

37 Adé poáleη nkə ké kéyásánéé a nigúu né Siudəə niim ə! Kíyíim kiəbáə a Kaliléə ná Séəη ayée əgiim álɔge tɔsɔm, aágeé'kenan pɔɔd ɔsɔgen.

38 Adé poáleη ten wɔnó ná Táán yiisúgínin Yésus, mɔón ó Násaled nyóon, Uηun wó Ufúlú'tú, amáamoyé'ken toen á! Əyíim ádáηana a nigúu niim, əgiim yéele kɔηe', ɔógɔɔɔɔne ungiim nýó Omɔléóg ayée aá'kogóda. Nkə kéeg kiim, ayée ageele lé Táán ayée na nyólé.

39 «Pəsi anéén, tele pawéseneη a nkə kéeg kiim ké ayééle a Yolósalem na a ə'kúu á Yúden ten yéndéη. Páyémobáηan a ɔmbásá, pámámoyóón.

⁴⁰Náa, a ngim ε mɔ́s mádáád, Táán ayémoyóndége, amáyeele lé yóloodi na pɔɔd.

⁴¹Adénjaŋ na ungim aa oyólódíí, náa oyólódíí əgín na pəsi pá Táán yeéyáŋ əbiyíiyid lé tíen pawéseneɓ, pəsi pá teénééne na nyólé, teáŋó na nyólé a ngim yé əyíim yóndeg a pelóŋ.

⁴²A komanane, yiíséé lé télɔge kéle na pɔɔd, tébodéane lé nyólé aa aleé nyó Táán əhdánigi lé ýɔme pɔɔd pá póm, na pá p'kugúú.

⁴³Mbaasó yəəŋ áa palɔge' pebán pá Táán piim páleé ageé'ken kenene ké páleé əgusəə pónó: Ungim nyó amáág o'to na Yésus, a toen tó niŋ niəŋ áa Táán əmuúlisin mabé»

Πενωηε' πέγζόη Uŋun wó Ufúlú'tú

⁴⁴Píe ale kɔ náan na tɔgéé a unu' ə, Uŋun wó Ufúlú'tú wááság kusuu a ntém ε pɔɔd piim pá páyéε agoob tɔsɔm.

⁴⁵Pɔón pá Yúden, pə́li'tini' pá páyíim ondán na Píe píígóg ná péeédála wɔnó ná Táán ayé'ken Uŋun wó Ufúlú'tú na penowhe'.

⁴⁶Kéle lé, páyéε agoob pɔɔd póob pɔ́sɔɔɔ a ə'kíi yéndéŋ, páanyáade ten Táán lé ale o'kó'kóon. Píe aáság kii'kini kusiəd tɔgéé, ɔnó:

⁴⁷«Pɔɔd pónne pá pándeé na Uŋun wó Ufúlú'tú wɔnó pəsi əə, áne aa aábəsəŋenele lé tedeyéboyé'ken ɔsɔgen ó məní é?»

⁴⁸Aáság kusəə lé páboósɔgen a niŋ né Yésus Kilí'tus. Píiŋiəŋ na Píe lé ýlɔb anéén kəmmú ngab ε mədúg na pólé.

Πιγολί 11

Nkə ké Píe yeésóɔ a Yolósalem agomoáŋe nkə ké keyásánéé

¹Pɔón pá ma'tom na pə́li'tini' pá páyéε a Siudəə páyóób lé penowhe' pé pédeógɔ a kə́li'tini' kó Yúden pi'kə́li'tini ten Tɔsɔm tó Táán.

²Ná Píe ayéén əgiig a Yolósalem, pə́li'tini' pá páyéε pɔón pá Yúden páyé moyé'ken nsó,

³pónó: «Weésód a nó pɔɔd pá pisun póob, waánééne na pólé lé nkə!»

⁴Píe aáság koboyásenen kímú' kímú' nkə kiim ké keyásánéé, kə́bə́ə a o'to, kiig a nsun, ɔnó na pólé:

⁵«Ná njée a Sio'pəə, nde kɔ ɔgɔ́sɔ́gɔlɔn Táán, yoom yááság kendónen wɔnó a kelem. Yoom yəəgiim ísuu feéε, wɔnó sanja'. Éyéε igumínə́əŋ a nkoŋ íni', yááság kiim kenɔ ké ndeé.

⁶Nyííséséḡhəni yoom ego kəḡe' kəḡe' ageele lé ndeḡ kodála nkə ké kényéε kə. Nyéédála kə ponyam pó ambaan éni', ponyam pó kidun lé na pó póalanden na kaade, na pesag pé a mbálámɔen.

⁷Náa neḡo neónó na me: "Píε oó! Téémen o! Téémen wóona ponyam póob, óne!"

⁸Njímuyúlísini nyɔ'kó: "Ndóo óo Sédúk! Péam pégo, yiim yé éleé kisiáḡ, oó lé yé eleé kifuí édenjag kosɔd a unu' wáam."

⁹Náa neḡo níḡii'kini kosɔyed kógóḡ a mbálámɔen, neónó: "Yé Táán əsəə lé édeéḡo kifuí, we odeéḡo ugusəə lé éle kifuí!"

¹⁰Kéyáyéléé náan peḡeḡ pédáád. A ngim yéey moom muim moáság kaáwes agobag a mɔen.

¹¹Əgín ten a keḡeḡ kégo kéεḡ, nto ε pɔɔd édáád yaáság kiim alon a noáde' nó teyéε kə. Páyéε əgiim a Səsaləə. Páyíim páboodom lé píim age'tála.

¹²Uḡun wó Ufúlú'tú wááság ke'téane lé nyéεn na póle, ntiyó'tímíi.» Teyénanan ondáḡ na pomóḡḡí péəs pá kəəli'tini' póone pá'taan na úmmu'. Ageḡeḡ əgiig kués kógóḡ, teédám téɔd a nó mɔɔd ogo nyó ayéboodóm.

¹³Aáság kebeyáloaḡanan wɔnó ná yeédála uḡun ó ma'tom, wóósóḡ a yoog yəəḡ, wááság komodéane wɔnó: «Kɔɔnéey, tóm pɔɔd a Sio'pəə, péen əsiəd Simóḡḡ nyó pɔɔdóḡon lé Píε.

¹⁴Aagodéane tɔḡéé tó tóageele lé Táán ágoyóyε lé na we na yoog yaḡḡ ε pɔɔd.»

¹⁵Ayéε əgín ndéḡəəbəə kosɔyɔ, Uḡun wó Ufúlú'tú wááság kusuu a ntém yɔɔbɔn wɔnó ná úyíbisúúlin ten pəsi a niəbəə.

¹⁶Mbáság kaáyóḡḡe nkə ké Sédúk ayé'téane, wɔnó: «Na məní má məní aa Séəḡ ayéε agosɔḡena pɔɔd. Náa pəḡi, na Uḡun wó Ufúlú'tú aa Táán aléε koboósɔḡeεé.»

¹⁷Táán ayé'ken peḡɔḡe' Uḡun wó Ufúlú'tú, əgín yoom ímu' wɔnó ná ayébeyé'ken ten pəsi ná teyáág o'to na Sédúk Yésus Kil'tus. Mbáság kusəə nyɔ'kó əə: «Me anyóon áne aa ndásəḡeḡe lé Táán adenjééle pigólí piəḡ é?»

¹⁸Ná Píε yiísəə náan, ungim aáság kodɔɔ. Páyéε agonyáade Táán, pónó: «Táalan Táán amé'ken peḡɔḡe' pé pédeéḡo a kəəli'tini' toen lé págase ɔlaa wóɔbɔn ná péen na ɔlaa ó fólób é!»

Neágon né εḡɔny é pəəli'tini' éyáḡónéé a Əntiyóos

¹⁹Njə'kəḡhəni yé pəəli'tini' pýóḡḡḡ a keḡeḡ ké páyóón É'tien eyéboyééle lé páḡóleḡed, pɔsḡ pəmmú páageḡen a Fəḡəsíi, pəmmú a Síi'pələ, pəmmú a páléεḡ ye Əntiyóos. Əgín na Yúden yéleé na yéleé aa páyéε alaamene Tɔsɔm Tólaḡ.

²⁰Κεβάν κίμου', ná páyéén əgiig a Əntiyóos, pəəli'tini' pəmmú a ondán wóobon, pibíəni' pé Síi'pələ na Siléen, páyéə alaamene ten pá páde'kéleé Yúden, Təsm Tólaη tó Sédúk Yésus.

²¹Τάάν ayée agoboyábegen ombəg a pigóli pəəbən, pəəd piíη páméə páág o'to na Τάάν, pósód a ngé ε Sédúk.

²²Πəəli'tini' pá a Yolósalem pááság keen agoob nkə kéeg ké keyásánée. Páyíyid Panábas pááság komoodom a Əntiyóos.

²³Νά əyíim əgiig, aádála tué áa Τάάν ayééléne pəəli'tini' pəob kəηe', yeényóga. Ayée agoboónasane nkó ageele lé pááyé'ken na Sédúk na o'tém wóobon ungin.

²⁴Κέλε lé, Panábas ayée məəd olaη, məəd nyó ayáagen o'to kéfolé na Τάάν. Uηun wó Ufúlú'tú óyéə na nyólé síééd. Pəəd piíη pəəbəə kuyəən ngé ε Sédúk.

²⁵A ngim yéey aa Panábas ayéén a Τάás ageen əguunə Sóol.

²⁶Νά ayémoyóη, əyímusiád əguúlini na nyólé a Əntiyóos. Páyééle kə na pəəli'tini' pə'káag waag kilúd, páamá'kánáne pəəd piíη. Áay a Əntiyóos aa pəyá'túmíi kodóηəə paa'kan pá Yésus lé «Pə'kilí'ten.»

²⁷A keηeη kégo kéeg, paləge' pəbán pá Τάάν páyíim páδέεμεν a Yolósalem, pááság keen a Əntiyóos.

²⁸Σóg nyummú kə a ondán wóobon, niíη lé Agabúus, aáság kodélem agosəyə. Uηun wó Ufúlú'tú óyé moyééle lé áləge lé məyíi máléé kudəəη a nsí ngim. (Məyíi mágo móom mídəəη a keηeη ké Kolóod ayée nkúm yé nkó'kóon yé a Olóma.)

²⁹Νά yiísəə náan, paa'kan pááság kogod unu' lé páamaga moom, éné məəd áyee'ken əgín wəón a neəη niíη ageele lé pádómen pəəli'tini' pá a Siudəə.

³⁰Νάan ten aa páyééle fólób. Péémága, pámé'ken na pa Panábas pólé na Sóol lé péen ageé'ken na padélem yuudi pá a əgəyí é pəəli'tini' yé a Siudəə.

Pigóli 12

Páyóon Séag; páməyáág Píe a yoog ye njaan

¹A keηeη kégo kéeg, nkúm Elóod aáság kəəbəə kuyə'kəni ngab ε pəəli'tini' yimmú.

²Ayééle lé péen agoon Séag, móηηí o Séəη, na eyafág é pedá.

³Νά yeédála lé kiégəmmi Yúden náan, aáság kodom pəəd lé péen əgumin ten Píe. Kéyéə a keηeη ké wəón wó páyéə panéalela peléed pé páánám, pádeág toan tó kunudi umbúb

⁴Νά píigúmin Píe, Elóod aáság kusəə lé pámoyáág a yoog ye njaan. Ayáág pi'túú pé pasónjaa píni' lé pímuúnəη. Kí'túú kímú' kíigóodi pasónjaa pəni'. Éné kí'túú

κέγγε na κιήη κενεη κέ kumuúnuη. Ayée anyóηen lé wóon ó *Páska* wóow óma'kosan, áyemoóyome a udi ó nigúu.

⁵Ayée pránuη Πίε náan a yoog ye njaan, práli'tini' práyγwósgwlon agín Táan na toen a kidíídi κιήη, prá'tom.

Uηun ó ma'tom má Táan wéélone Πίε a yoog ye njaan

⁶Udúg wóow lé a koany kaáyene aa Elóod aámoóyome, Πίε ayée enim eno a kegaágade κέ pasónjaa pábaan. Páyímusúηin paseη pábaan a ombog. Pasónjaa ten prámmú pábaan padéléamáan a fáa a udíyoog.

⁷Uηun ó ma'tom ó Sédúk foáy, nesom né yoog ye njaan né Πίε ayée a nélé neánde agá seáaan na kisə. Uηun ó ma'tom wááság kugidid Πίε a toen agumuyóndigi, wónó na nyólé: «Ébísígí kodéemen!» Paseη pá prásuηin Πίε a ombog prááság koóyóndin, prádáəη a nsí.

⁸Náa uηun ó ma'tom wónó na nyólé: «Ésúηíi kandá, wóniig palábá!» Πίε aáság keele nkə κέ uηun ó ma'tom óyemodeáne. Náa wónó na nyólé: «Áyáágéé kiléə keəη κέ niηi', wíim wíηjəən!»

⁹Πίε aáság kodéemen agumuyəən, práalón. Náa, ade'kéε agaáληη lé nkə kéεg κέ uηun ó ma'tom óléε ageele na nyólé kéε fólób, ayée agofeg lé kelem áa kímémusiəd.

¹⁰Náan aa páyéén agiig a kenə κέ ondán ó pasónjaa prá kinuη ó na o'to na o'to wídní, práásán. Páméen agiig a wó annam ábaan, práásán. Prááság keen agiig a udíyoog ó kolon a yoog ye njaan ageen a páléeg. Umbuús wó udíyoog wóow óyée kisúg na kisúg. Úyəbuəníi wóléwóaməéd a udi wóóbəon, práalón, práəsiəd ngə ageen. Ayée práaman kusíəd ngə, uηun ó ma'tom wááság kusəngilid a əngis á Πίε.

¹¹Áay aa Πίε ayáleηéé, aáság koob nkə κέ kémásánéé na nyólé, náa wónó: «Négəη yéene, mbá'koob. Kéε fólób lé Sédúk aádóm uηun wəəη ó ma'tom lé wíim agenjaəηen a ombog yá Elóod, na a kwé kuim kó Yúden eyée yaándagefegan.»

¹²Ná ayée aá'kaáληη, aáság keen a nó Maléa, ηηí o Séəη nyó práwóηəon ten lé Málí'kus. Éfolé é práwó éyágənyeden kw, práyγwósgwlon Táan.

¹³Πίε aáság kogwədəd a udíyoog wó o'kág. U'kudin nyummú, moóngaa w'kéed niηη lé Lóodə aáság kiim lé əbuənin mwəd nyó wógwədəd umbuús.

¹⁴Ná ayóób neηo né Πίε, aáság koleη lé nyólé aa aleénə. Tənyóg tóyemosán o'to, aáság kudi ədimuúbúəon, əmúúliini agá ngim ageen adéane na práwó lé Πίε aa aleé a udíyoog.

¹⁵Náa práwó na nyólé: «Liog, waá'kaán kiyəg!» Náa, ade'káasom unu'. Yiíbís agín lé fólób áa nyólé aleé əgusəə. Náa práwó na nyólé: «Oo yi! Keáne κιήη aa kéleénə!»

16 Ayée pólé a isun náan a yoog, Píe wógw'wón əgín umbuús a táán. Ná píidíin piim anéén əmuúbuənin, páyémoodála, pááság koləŋ lé nyólé fólób áa aléəno. Kéyébosán o'to!

17 Píe əyíbugídígi na ombəg lé pádendésa, aáság kosəd, amábodeánáne tué áa Sédúk amámolóne a yoog ye njaan. A komanane kuəŋ kó twgéé, yíisəé wón na pólé: «Todáan adéane náan na Séag, na pomóŋŋí pées pəmmú.» Aáság kolon, améən a kenə kimmú kéndəŋ.

18 Ná koany kóyááyéne, inyuunyugi' yááság kudəəŋ a kegaágade ké pasónjaa. Páyéə əgəəŋíəno pónó ə: «Píe əə, nkə aa kémásánéé na nyólé é?»

19 Elóod yedóm pəd lé pəən əmuyúunə, pádemoyóŋ. Yíisəé lé pálóoya pasónjaa pá páyéə a kinuŋ. Ná pémán kobolóoya, aáság keé'ken toen lé páboyóona. A ngim yéey, aáság kodéemən áay a kesom ké nsí ké Siudəə ageen a Səsaləə. Ayééle kə ngab ε mədúg.

Elóod yígú

20 Elóod yíliŋin kéfólé na ə'kúu á Tíil na Sedóŋ. Náa, pəd pá a ə'kúu yéey páde'kéə na moom mó kone. Wónó ná ageeie lé pánéene, moom móyéə əgubuyíimin a nó Elóod, páyáyóóbánánéé lé pəən amoóboan, póósóbini na nyólé. Náa, a kóone lé pədíin pəən kə, pəyáyəŋ osóbini pəbán na Pelástus, məd nyummú nyó ayéə ənuŋ nesom né yoog né umbúlim né Elóod ageeie lé áboyábegen ombəg. Áay anéén áa páyéəən aboan Elóod agomodéane lé pólé pále anyóŋen keen a uŋóŋ na nyólé.

21 Ná wós wó Elóod əyálí'tíní kosəyə na pólé úyíim əgiig, yíiníg kiləá kiəŋ ké pu'kúm, əələndin a no'kóm nuəŋ nó nelaame', kenə ké ayéə wəwəla pəbán, aáság kubəé kosəyə na pəd.

22 Ayéə agosəyə, nigúu néamoógany, nəónó: «Adénjaŋ məd aa aléé agosəyə náan oo! Tóone tóle twgéé tó Táán!»

23 Kə áay, kə áay, unun ó ma'tom ó Sédúk wááság kiim, wádəéd Elóod kobany. Óyé moyééle náan lé ədi'kéəguúlisini na Táán, nugəŋ nóon nó páyé moyé'ken. Paboam páyémooné a kaade aáság kugu

24 Twəwə tó Táán tóle tóyéə əgín ageen yuudi na kosambəd, ondán ó pəəlí'tini' wəəgín áa ayam.

25 Ná pa Panábas pólé na Sóol páyéə pá'koman pigólí pəwəwə a Yolósalem, páyúúli a Əntiyóos. Páyéəən ondán na Séəŋ nyó páleé agodóŋən ten lé Məlí'kus.

Pigólí 13

Unun wó Ufúlú'tú úyíiyid pa Panábas pólé na Póol

¹A egɔny é pə́li'tini' yé a ɔntiyóos, páyée kɔ lé na palɔɛge' pebán pá Táán, na pɔɔd ten pá páagaa'kanane pɔsɔg pebán pé Táán. Pa Panábas, na Semeyóɔɔɔ (nyó pɔɔdɔɔɔn lé: Ufiídidi'), na Lúsius (mɔɔd o páleeg e Siléen), na Sóol, na Manayéey (nyó péeyámánáne na Elóod, nkúm e Kalilíə) páyée kɔ.

²Wɔ́s wúmmú wó píiguminin ésimá, páanyáade Sédúk a pésɔgɔ́lɔ́n, Uɔun wó Ufúlú'tú óyébodeáne wɔ́nɔ́ na pólé: «Púsiəd pa Panábas pólé na Sóol, póbɔyáág a eba, pádélɛm əgín lé páagenyeelene pigólí pé mbábɔdɔɔɔn pólé a pélé.»

³Áay anéén áa, a ngim yé páyée p'kɔ́sɔgɔ́lɔ́n, p'kubun ésimá, páyábégan pa Panábas pólé ná Sóol ɔmbɔg a o'to, pámbɔyábégéé pónɔ́ na pólé péen kɔɔɔ' á.

Pa Panábas pólé na Sóol páyéen a Síi'pələ

⁴Taa, náan aa Uɔun wó Ufúlú'tú wéédóm pa Panábas pólé na Sóol lé péen ageele o'tom wó úyíbuyíyid a wólé. Páyéen, pááság keen alon a páleeg e Sələsíi. Píisiəd si'tímə' kɔ́gɔ́g a Sələsíi, pááság keen a olo' ó Síi'pələ.

⁵Ná páyéen əgiig a páleeg yimmú kɔ́gɔ́g niɔɔ lé Sələmíin, péélɔ́ge Tɔ́sɔm tó Táán kɔ a puog pó pésɔgɔ́lɔ́n pó pɔ́n pá Yúden. Séay Máag ayée kɔ, ə́bugóomɔn pigólí keele.

⁶Péeyáág olo' ungim, páméen alon a eba yimmú, a páleeg e Páfos. Kɔ́gɔ́g a Páfos, péébóan mɔɔd nyummú, ɔngelɛ' penon. Ayée mɔ́n ó Yúden, niɔɔ niéɔ lé Paál Yésus. Ayée əgə́sə́ə lé nyólé ale ɔndɔɛge' pebán.

⁷Mɔɔd o penon nyóon yeéleɔnana na mɔɔd nyummú kɔ́gɔ́g niɔɔ lé Sélésius Paolóos, mɔɔd wo nsiɔ. Nyólé aa ayée ngómɛna' yé nkó'kóon ye ɔlɔ́ma kɔ a olo' wóow. Ayée na njaan egoob tɔ́gɛé tó Táán, aáság kodom pɔɔd lé péen amɔdɔɔɔn pa Panábas pólé na Póol.

⁸Náa, mɔɔd o penon nyóon, Əlimáas (náan aa páyée pɔdɔɔɔn niɔɔ niéɔ a tɔ́gɛé tó keléeg) adɛ'kéə anyóɔɔn lé mɔɔd nyóon, ngómɛna' yé nkó'kóon ye olo' yáag o'to na Kilítus. Ayádádég lé ná pádeyébɔdɔɔɔn.

⁹Sóol ayée niɔɔ ten lé Póol Uɔun wó Ufúlú'tú úyímuyáág a ɔ'tém aáság kubisin mɔɔd o penon nyóon əngis,

¹⁰ɔ́nɔ́ na nyólé: «Wɛ, olɛ mɔɔd o penya', ongen, mɔ́n wó Omɔléɔg! Odégɔ anyóɔɔn yoom na yoom yé éléə ɛɔɔ'! Udiádi kuunə kogódeɔane nkə ké kéléə sáád á, nkə ké kéléə a ngá yé Sédúk aléə anyóɔɔn a?

¹¹Néɔɔ yéene, óób: Taa, Sédúk aagoyáág ombɔg a nkó, wədəəɔ woog, waasáne mədúg miíɔ o'tála kisəə ké wɔ́s.» Əgín kɔ áay kɔ áay, əngis yá Əlimáas yááság kudəəɔ mbin, ədii'kíni kodé'tegana kəmmú. Ə́bə́ə kudu'tum əguunə mɔɔd nyó ə́ndəmuúguminií a ombɔg əgumuúloodi ngá.

12Νά μωδ nyóon nyó ayée alaame olo' yeédála nkə kéeg ké keyásanéé, ayáag o'to na Sédúk Yésus lé nkə ké páyémoyá'kánáne a kidíídí kiή keyémoosód.

Pa Póol póle na Panábas páyéén a Θntiyóos, páleeg yimmú yé a Písidíi

13Póol na pwsósog péeη pédéémēn a Páfos, pááság keen a Pələséə, páleeg yimmú yé a Pənfilíi. Píisiəd si'tímə' ageen kə. Kógóg a Pələséə aa páyáádánan na Séəη Máag lé nyóle əəguúlini a Yolósalem,

14pa Póol póle páageen na ambaan a Θntiyóos, páleeg yimmú yé a Písidíi. Wós ó kisúgi' ké Yúden wúmmú, pááság keen əsəd a yooε pεsósógólón, péesiəd o'kə.

15Νά μωδ nyóon ayée aá'koman kobana a kála'ta' ε pecem na a yé paləge' pεbán pá Táán píídílə, pu'kúm pó yooε pεsósógólón yéey pəáság kodom μωδ lé yéen adéane na pa Póol lé əə: «Pomóηηí, nga pole na tógéé tó kodéane na pωd póone agogóne kəəli'tini' koóbəη, púsiəd tógéé, pəsəyə.»

16Póol aáság kodéemēn anéēn kidóní'tən, ədóámíni əmbəg a məen, náa ənó: «Pəηi pón pá Əselayel, na pəηi ten pá pəándéé a ngé ε Táán, púob!

17Táán wəəs, Táán wo ndeg ye Əselayel, əyíyid pεmbáa pées. Ayéele lé pásəηanan kéfələ a Əsíbtə, əmbó wənó ná páyée kə wənó pεwəηe'. A ngim yéey, a toen tó a əmbəg wəəη, ayéboyéele lé píim pálón kə.

18Ayébonó'tan ə'tin á pεag ábaan a kenə ké kifələēn, aábooméne

19A ngim yéey, yeémán kuwíyi pωd pá a ə'kúu á'taan na ábaan yé a Kanaāη, amáyeele lé pusí pəóbəη puób na ndeg yəəη

20Nkə kéeg kiim keyáyéléé sú'téə a əmban ó pεag wənó əndəd íni', na pεag ə'tin ábaan na pεówád. A ngim yéey aa Táán ayéele lé a kegaágade ké pase'kóon pées, pəyəp pεyəp pálón kə sú'téə ageen əgiig a kenəη ké Samowéel, əndəge' pεbán o Táán

21Pááság kuηíəη anéēn na Táán lé póle pále anyóηen keen na nkúm. Táán aáság koboyé'ken Səwúul, məón ó Kíis, a kibúúm ké Penseaméēη lé yéen nkúm yəəbəη. Səwúul ayéele a nkúm yəəη pεag ə'tin ábaan.

22Táán yeénóda Səwúul a nelaame' niēη, aáság keele lé Téfíd əsiəd o'kə wóow. Yíisəə a kidíídí ké Téfíd ənó: "Mbádála Téfíd, məón o Yəsəə. Nyóle aa ə'tém wáam wəsiəd, aléé keele nkə kiim ké ndáanyóηen lé yéele"

23A ondánə ó pón pá a palaa Téfíd aa Táán ayéele lé μωd yíim álon kə ná yéen Ongəyε' wo ndeg ye Əselayel əgín wənó ná yeégág. Μωδ ogo nyóon aa nyóone aléé Yésus.

24A kóone lé Yésus édíin yiim, Séəη yeéyāη əgiim áləge a nigúu né Əselayel niim ənó: "Kaséan mandəηá, púsiəd əsəgen."

25 Ná keneh ké Séan koman a ɔlaa a nsí yéene kényéε κεάνδε ndúmi', yííséó ɔnó: "Pole əgisíəd me wɔnó áne é? Nteǵɔ ogo nyó poleé agobóhan. Náa, púob: Ogo nyó poleé agobóhan, ale əgiim a ngim yaam. A me, ntiigin ɔmbó nyóone lé mbodem a udi wéəh əgumuyóndin palábá a ambaan."

26 «Pomóhɛí, pəhi palaa Ábelaam, na pəhi ten pá poleé áane lé poé'ken nnyáádé na Táán a peúsóglón, pəhi aa Táán əyíim ábodómen Tɔsɔm tó túəbífloodi tuá áa aábeýóɔye.

27 Kéle lé, pɔɔd pá a Yolósaleem na pu'kúm poúɔɔn ké pí'tém Yésus. Náa, a nemoyóon né páyé moyóon aa píyéəgi nkə ké palɔege' pebán pá Táán píídíle. Mɔós má kisúgi' ké Yúden miim, pále agobanela tɔsɔm tógo tóod.

28 ɔmbó ná páde'kɔɔɔɔhée egom yé pá moyé'kenéé nsó a yélé, pá moyóon, pýósóglónéé Peláad lé əsəə pəen amoyóon.

29 Ná páyéε pá'koman keele nkə kiim ké kiyédílé a pagála'ta' a kidíídí kiəh, pýímusúúli a ɔmbásá, pááság kumuúni.

30 Náa, Táán ayémoyóndége a kegaágade ké pelóh.

31 A mədúg éfóle, Yésus ayée ogoóloodoni na pɔɔd pá páyéelane na nyóle, kəəbáə a Kaliléə sú'téə a Yolósaleem. Póle págo aa páleé négɔh yéene pawéseneɔ a əngis á ɔɔn pá Əselayel.

32 Pəsibáamɔéd ten, timəbuyíimin na Tɔsɔm Tólan tóod. Tóle lé: Nkə ké Táán yeégagen pəmbáa pəəs lé kéleé kaáyéle,

33 aá'keele kéle négɔh yéene na pəsi pəndandalon peúɔɔn. Amééle kéle a kúfu' wɔnó ná amóndége Yésus a pelóh. Kémáyéleé wɔnó ná kiyédílé a ke'kwáá ké annam ábaan. Kéle kidíídí kɔ lé: "We, ole mɔɔn waam, Əgəəbáə naáne yéene, me nde Se waaɔh."

34 «Táán yeégág əgín kɔ kala' lé nyóle alée komoyóndege, ageele lé adembónɔ.» Yeégág náan ná yííséó lé: Ndée koboyéelene kɔhə' kó kóleé fiéd na kibuu, kódien ten na isuh, əgín wɔnó ná nyéégág lé ndée keelene Təfid.

35 «Kóle aa Təfid yííséó ten a kenɔ kimmú a pagála'ta' ɔnó na Táán: Táán! Nyó aleé agoob na we, odendée kəəli'tini lé óɔnɔ a kəəni'

36 «Ná a keneh kiəh, Təfid ayée aá'koman keele nkə kiim ké Táán ayée anyóhən lé yéle, yíígú. Páyímuúni a ebá é pase'kóon pəəh, ɔɔɔnɔ

37 Náa, kelóh ké nyó Táán ayóndége, kéde'kɔɔɔnɔ.

38 Táa nkə ké pugódíí lé pólen aa kéene, pomóhɛí: A kidíídí ké Yésus aa páleé agoboólɔegeene négɔh yéene lé Táán əbuúlisin mabé. Nkə kéeg kéle nkə ké pɛcem pé Moyíis péde'kágaá'kéé keele agoboyááhən a mabé máəhan.

39Nyó aléé kaágéé o'to na Yésus, nyóon aa Táán aléé kulisinií mabé móθη a kidídí ké Yésus nyóon nyó amáág o'to na nyólé.

40«Ló'kódzon anéén ageele lé nkə kéene ké paləege' pebán pá Táán pííséé, kédeébobóan. Pííséé pónó:

41“Tálaan taa, pəni pá podeəgo agonyóηeneé kósóde nkə ké Táán aléé əgusəə. Poáyáág əmbəg a o'to, póman a əlaa! Kéle lé, ndéé keele kebán əgín a mədúg móone má puligí a əlaa. Kéle kéene lé, pónó məəd aa ayébodéanene, pode'kéé əgəli'tini” »

42Ná pa Póol pólé na Panábas páyéé pándalon a yoog e peósóglón ageen, pəəd páyéboýsógólnéé na toen, pónó: «Ségə, ímbuúliníən a wós wós ó kisúgi' wúmmú wó wəndəgimií, píim abeéəgeene Təsm tód kémú.»

43Ná əgony yéégólégəd, Yúden ngíη, na pəəd ten pəmmú pá páyéé pánde a kəli'tini' kó Yúden, pííyəən pa Póol pólé na Panábas. Pa Póol páyéé agosəyə na pólé, páaboónase nkó ageele lé pədindiogi ongo a mawə' má Táán.

Pa Póol pólé na Panábas páyágáséé ná penəəηe' pélé

44A wós ó kisúgi' wúmmú wó wíyəən wóow, pəəd píim pá a páléeg páyəgonyeden agoob Təsm tó Sédúk.

45Ná Yúden yeédála ki'túú ké pəəd kéeg náan, nifúb neáság kubuúgumin. Ayéé Póol əsəyə, pólé páagasane təgéé tuəη, páamoodóga.

46Pa Póol pólé na Panábas pááság kusíəd təgéé na pesány píim, pónó na pólé: «Pəni aa puígóodi lé póyη agoob Təsm tó Táán. Náa, wəno ná pəni poásəηene tólé, pə'kó pudigín póone lé póen na əlaa ó penəη píim, pəsi kués kaágase anéén ná penəəηe' péléé.

47Taa nkə ké Sédúk ayébedeáne aa kéene, əno: Njígudənígi lé wéen kisəə ké pá pádendəηeneé, ageele lé wéen ələgeene pəəd a nsí ngim wəno ná ndáaboýəy

48«Ná penəəηe' péyóob təgéé tód, pényóga kéəlé. Péəbəé konyáade Təsm tó Sédúk. Píim pá Táán əyíyid lé páléé keen na əlaa ó penəη píim, páyáan pəli'tini'.»

49Təsm tó Sédúk tóyéé əgiim tósambəd nigúu niim.

50Náa, Yúden yaáság kudí'kəni pəgó'kóon pé a páléeg yéey, na pagéəd ten pá pagóon pá a kəli'tini' koóbən lé páncəyē pa Póol pólé na Panábas, páboəηeη, péle lé pádendób a nigúu neóbən.

51Pa Póol pólé na Panábas pááság kəgíde ummúndúη wó a ambaan yóóbən, páméen a l'koniyóom.

52A noá na paa'kan pá a Əntiyóos, pólé páyéé na tonyóg kéəlé. Uηun wó Ufúlú'tú óyéé na pólé síééd.

Pigólí 14

Pa Póol pólé na Panábas páyéén a l'koniyóom

¹Ná pa Póol pólé na Panábas páyéén əgiig a l'koniyóom, páyéén ɔɔɔd ten a yoog yɔɔbɔn ε peɔ́sɔ́gólón wɔ́nɔ́ ná páyééle a yé a Ɖntiyóos yé a Pisidíi. Péésɔ́yɔ́ kɔ́ kɔ́ɲe' a ombod wó óyééle lé éfɔ́lé é Yúden na pɔ́ɔd ten piíɲ pá páde'kéleé Yúden, páán pə́li'tini'.

²Náa, pɔ́ɔn pá Yúden pá pólé péésáɲéne kə́li'tini páyééle lé ngab ε penɔ́ɔɲe' piɛn na mafega' má mabé na pə́li'tini'.

³Ɖmbó kɔ́ náan, pa Póol pólé na Panábas pífbúlim mədúg miíɲ kɔ́ áay a l'koniyóom. Páyéé agosɔ́yɔ́ pá'tammána yoom na yoom, páamena pɛda na Sédúk. Sédúk ayéé agoboyé'kenan toɛn tó keele mangán na piéwúunəni' pé pɛbán. Ayéé əguloodi lé nkə kéeg ké páleé alɔɛge pónó Táán aádéé ɔ'tém, kéle fólób.

⁴Pɔ́ɔd pá a páleeg yé l'koniyóom péésááleg. Páyéé pánde lé: Pɔ́sɔ́g póone a ngim ε Yúden, pɔ́sɔ́g pə́mmú a ngim ε pɔ́ɔn pá ma'tom.

⁵Pá páde'kéleé a ngim ε pa Póol páyéé lé Yúden mmɔ́éd na pu'kúm pɔ́ɔbɔn, na penɔ́ɔɲe' na pu'kúm pɔ́ɔbɔn ten. Póyɔ́dɔ́yɔ́gɛ́ lé pánéeyɛ pa Póol pólé na Panábas ntób, páabodóan na a'táán agoboyóóna.

⁶Ná pa Póol páyálembédéé náan lé pá'koboyɔ́dɔ́ɔɛne, péédéda ageɛn ɔ́ɔɔsem a Li'kawoníi, a páleeg ε Líistələ, na ε Tələbəə na a penɔ́ pímmú ndúmi' kɔ́.

⁷Kógɔ́ɔɛ ten, péélɔ́ge Tɔ́ɔm Tólaɲ.

Pa Póol pólé na Panábas páyóome kegɔd ké mɔɔd a Líistələ

⁸Kɔ́ a Líistələ, mɔ́ɔd nyummú ayéé kɔ́ penɛɲ piim undəndínə́n əgín na nsun lé ayéé kegɔd. Ɖyábiənií náan kegɔd, ɔ́mbó kaáfeg adé'káayag kaáfeg kodáɲana.

⁹Wɔ́s wúmmú, ayéé kɔ́, aágoob nkə ké Póol aleé agosɔ́yɔ́. Póol aáság kumuúbisin əngis a nkó, aádála lé mɔ́ɔd nyóon yaágen o'to lé kobany kóog kó aleé abany ale ogoom.

¹⁰Náa Póol aásásed neɲo a mɔɛn, ɔ́nɔ́ na nyólé: «Téémən! Télem kidəni'tən!» Mɔ́ɔd aáság kucilib, ə́bə́é kodáɲana.

¹¹Ná pɔ́ɔd pá páyéé kɔ́ áay ki'túú kilúd péédála nkə kéeg ké Póol ayééle, páyáféméé a tɔ́gɛ́ tó li'kaoníi, pónó: «Táá padáán áa póone pámáyáánéé pɔ́ɔd, pááság kiim pəsuu ná pəsi teleé.»

¹²Páyé'ken Panábas niɲ né táán yɔ́ɔbɔn yimmú lé «Séəs.» Páalog Póol lé «Elemées» lé nyólé aa ayéé ɔ́ɔyɛla.

¹³Ɔnjaagane' pefɔny nyó a yoog yé páyée pɔ́sɔ́gɔɔɔn táán yɔɔbɔn Sées aáság kiim. Yoog ego ε Sées eyée a nelon né páléeg. Ɔnjaagane' pefɔny nyóon əyíim na panom pá pa'káwo' a nesɔd né páléeg. Páyíim páleɲ pa'káwo' págo na pafeláwa'. Əyíim lé yé'ken moom móom a kefɔny na pa Póol. Na nyólé na ki'túú ké pɔɔd kéeg kiim páyée unu' úmmu' lé péele náan.

¹⁴Náa, ná pɔ́n pá ma'tom póone lé na Panábas na Póol páyóób náan, píliɲ kéfɔlé, pááság kaáwaga piléə pɔ́bɔn pé kobag, páméen na ɔ'téd kenɔ ké ki'túú ké pɔɔd kéeg kéyée. Páyée ageen pəəgiim pásása neɲo a mɔen, pónó:

¹⁵«Wó'kóó, pomóɲɲí! Nkə aa kéeg pɔ́ageele náan? Pəsi tele əgín agá pɔɔd wɔ́nɔ pəɲi! Timəbuyíimin na Tɔsɔm Tólaɲ ageele lé púdi ambog yé ɔ́deɔ́gɔ yoom na yoom ná pɔ́agee agá ná Táán nyó aleé a ɔlaa. Táán nyóon nyó ayééle nsí na mɔen, na noom nó ebá fiéd, na yoom yiim yé eleé kɔ

¹⁶Əgín kóɔ́gɔg a kenɲɲ ké pɛmbáa, yiídí mɔ́nɔɲ miim lé na we ogo wíiyid ngə yé iməgugəmmi.

¹⁷Ɔmbó náan, ayée a'taɲ koóloodi na pólé pɛneɲ piim a kɔɲe' kó ayée ageelene pɔɔd. Ayée lé: Nɔ́, əəgiim ədəəɲi a mbálámɔen, aágeele lé moom moáɲan mó puəgud módée, kenɲɲ ké kubug kímə'kiim əgiig, púubug, aáboyé'ken moom mó kone, aáboyéele lé póen na tɔnyóg.»

¹⁸Ɔmbó ná pá Póol péésýɔ náan, pýýóɲ ntób kéfɔlé ageele lé ki'túú ké pɔɔd kéeg kiéli'tini kudi kefɔny ké páyée lé páboyéelene.

¹⁹Mədúg məmmú a ngim yéey a, pɔ́n pá Yúden ten pəmmú foáy. Páyíim pádéemɛn lé na a Əntiyóos, na a I'koniyóom, pááság kodam péele lé ki'túú ké pɔɔd kien a ngim yɔɔbɔn, páádóan Póol na a'táán agomoyóon. Páyímudúle, páálón páléeg na nyólé, páafega lé əə'kugu.

²⁰Náa, ná pəəli'tini' páyée pə'kiim agaáɔnyed a ebá yəəɲ, yédeéemɛn, aáság kuúlini a páléeg na pólé. A koany kaáyene, pááság kodéemɛn pólé na Panábas ageen a Tələbəə.

Pa Póol pólé na Panábas pəyúúlini a Əntiyóos yé a Silíi

²¹Pa Póol pólé na Panábas péélɔ́ge Tɔsɔm Tólaɲ kɔ áay a páléeg ε Tələbəə, pámééle lé pɔɔd píɲ páág o'to na Yésus. A ngim yéey anéen, pááság kuúlini a Líistələ na a I'koniyóom na a Əntiyóos yé a Pisidíi.

²²Páyée agoleɲ kogóne ntém ε pəəli'tini' pá a pɛnɔ péeb, páabodéanane lé pəəbis əgín a ngə yéey. Páyée agobodéanane pónó: «Kíəguunə lé tene ntób kéfɔlé ageele lé tésɔd a Nelaame' né Táán.»

²³Páyée ageelane lé kenɔ kiim ké pəəli'tini' pááɔnyédénée, pəəgiiyid pɔɔd kɔ pá páageen padélem yuudi. Páyée pəəgili moom mó kone, pɔ́ɔɔ́sɔ́gɔɔɔn Táán a kidíidí kéɔbɔn, pááság kubuúcum a ɔmbɔg á Sədúk nyó páyáagen o'to na nyólé.

- ²⁴A ngim yéey, péeyáág nigúu né Pisidíi fáláb falab ageen a Pənfilíi.
- ²⁵Péélbége Təwəm tó Táán a Pələsəə, pááság kusuu a A'táleə.
- ²⁶Píisiéd si'tímə' kógóog ageen a páleeg ye Əntiyóos yé a Silíi, kenə ké pəyíbuúcúm a əmbəg á Táán nyó ayébodéélen ə'tém ageele lé péele pigólí piəh. Pigólí pégo péeb aa péene peándéé négəh pəmanáán.
- ²⁷Ná páyéén əgiig kə a Əntiyóos, péégonyed pəəli'tini' piim, pááság kobodéanane nkə kiim ké Táán, a toen tuəh, ayəboyééle lé póle péele, na wəhə ten ayásənen pəwəhə' ngə ε kaag o'to na nyóle.
- ²⁸Pa Póol péésáne éfolé é mədúg kə áay na pəəli'tini' pá a Əntiyóos.

Pigólí 15

U'tiigi' wó wídəəh a Əntiyóos a kebán ké waany

- ¹Pəəd pəmmú pəyíim pədəəmen a Siudəə pááság kiim alon a Əntiyóos. Páyéə agaa'kanane pəəli'tini', pónó: «Podeanyene wəhə ná pəcem pé Moyíis péleə əgusəə, Táán adeəboyóoye»
- ²Pa Póol póle na Panábas páyébobdeáne lé nkə kéeg ké páleə əgusəə kédeəgo fóləb. U'tiigi' wááság kudəəh. Pəəli'tini' pááság kaáyəbanan lé pádom pa Póol, na Panábas, na ngab ε pəəd yimmú yé a Əntiyóos ageen adéane u'tiigi' wóow na pəhə pá ma'tom, na pasaá pá a yoog ε pəəli'tini' pá a Yolósalem.
- ³Pəəli'tini' pá a Əntiyóos páyébobəhənen ongen wóow. Ageen kóəbən, péésán yé a Fənesíi na a Səməlii. Páyéə ageen pəəgiim páləge wəhə ná pəwəhə' pəá'kogaseé ntém yəwəhə, pəá'kodéleméə a ngə ε Táán. Pəəli'tini' piim péənyóga kéfolé na təwəm tód.
- ⁴Ná pa Póol páyéén əgiig a Yolósalem, pəəli'tini' pəob káag na pəhə pá ma'tom na padélem yuudi pəyíbusiéd kəhə'. Pa Póol póle na Panábas pááság kobodéanane nkə kiim ké Táán ayəboyééle lé péele.
- ⁵Əmbó nán, éfolé é pəəd yimmú yədəəmen agosoyə. Páyéə pəəd pá páyéə kala' a ondəh ó Pafaleseyéəh náa pá'kaágaseé əguyəəh ngə ε Kilí'tus. Píisəə pónó: «Pəəli'tini' pá páyéə pəwəhə' pógóodi lé páanye. Pógóodi ten lé péngeg pəcem pé Moyíis.»
- ⁶Pəhə pá ma'tom na padélem yuudi pááság kaəgonyed anéən əgiiyə kebán kéeg.
- ⁷Wəhə ná əsəh óyéə wənde ənnasəh, Píe yiisiéd təgéə, əhó: «Pomóhəhí, pəəleh lé Táán áa əyínyiyid a kegaágade keəhəh əgín kə kala'. Əyínyiyid lé ná ndəgehe pəwəhə' Təwəm Tólah ageele lé pəob tólé, páag o'to na Yəsus.
- ⁸Náan aa Táán nyó aáleh ntém ε pəəd ayəboyé'ken Uəhun wó Ufúlú'tú wəhə ná ayəbeyé'ken ten pəsi. Ayéle náan əgubúloodi lé əməbusiéd kəhə'.

⁹A o'to wóone lé páyáág o'to na nyólé aa Táán yiífúñi ntém ywɔɔɔn lé a əngis yóəñ, pəsi tedéɔgɔ ndéñ na pólé.

¹⁰Áay anéén négɔñ əθ, pole agobelane Táán lé nkə é? Pole agomoóbelane lé pole anyóñen konyáñene pəéli'tini' kenó ké pəñibáamɔéd poáleñ lé ɔmbó pase pás, ɔmbó pəsibáamɔéd póone tedé'kágaá'kéé konyáñen.»

¹¹Tele əgii'kini kusəə kəmmú tew'kó: «Temáág o'to lé pá pódéɔgɔ Yúden páléé kwɔy a kɔdéé ɔ'tém kó Sédúk Yésus wɔnó ná pəsi ten teyóy a kɔdéé ɔ'tém kuəñ.»

¹²Ná Póol yeésóyɔ náan, ungim nyó əyíim agaáɔɔnyed kɔ áay yiiləndin sáb, páádám ntóey agoob wɔnó ná pa Póol pólé na Panábas páléé agobodéanane pəáli'kán piim na piówúunəni' pé pəbán piim pé Táán ayéboyééle lé péele a kegaágade ké pəwɔñe'.

¹³Ná páyée pá'koman kosɔyɔ náan, Séag aáság kusied tɔgée, ɔnó: «Pomóññi, pənyaádámegé!

¹⁴Semeyóɔñ amábedeánáne wɔnó ná əgín kɔ a niəbəə, Táán yeéléñ kusied pəwɔñe' əməyiyid a kegaágade kéɔɔɔn ndeg yé yaágoob na nyólé.

¹⁵Nkə kéeg kéle əgín a tɔgée tó pəwɔñe' pəbán pá Táán péésóyɔ. Kéle kɔ kidiídílá a Kála'ta' lé, Táán ɔnó:

¹⁶“A ngim yéey, ndéé kimbuúlini wɔs, nde nyi'kini kowáag yoog ε Téfid yé yiibúmbug. Ndəgii'kini kudəəmini pawəñ pá píídəəñ, nde nyi'kini kudəññi kibugəbúgə ké yoog yéey kidəñí'tən.

¹⁷Áay a keney kéeg, pɔɔd pó'káane pəndéñ piim páléé keen na njaan na Sédúk. Ééé, ungim o kenwɔñe' nyó nyedəðəñ lé yéen ndeg yaam aléé kinjuunə.” Táá nkə ké me Sédúk mbəsəə áa kéeg, mbééle nkə ké nyiísəó lé ndageele.

¹⁸Me Táán mbábodeáne, mbééle nkə ké njééle lé pɔɔd páleñ əgín kógóɔg kala'»

¹⁹Séag əyí'kini kaábeg tɔgée, ɔnó: «Táá nkə ké me mbádála aa kéene: Pəwɔñe' péma'kɔnyóñen kaag o'to na Táán, tedé'tádəgan nkón a ngé ywɔɔɔn.

²⁰Tíbuúdilən agá agobodéane lé pəégili manám má pááfɔnya a ambog, ɔmbó ten umbúlim ó na pagéed oó lé na panómmed pá pódéɔgɔ panom pódɔɔn, ɔmbó lé pagán pódɔɔn. Pəégili ten ponyam pó pásegedeneé kenág, ɔmbó ten mañó má ponyam

²¹Kéle lé, kəəbəə əgín kɔ kala' a keney ké pəmbáa, pɔɔd pále əwɔge pəcem pé Moyiis a éné páléeg. Páyée agobanela péle mɔs má kisúgi' ké Yúden miim a puog pó pəésógólón.»

Nufuu' nó péédómən pəéli'tini' pá pódéɔgɔ Yúden

²²Áay anéén áa pɔɔn pá ma'tom na padélem yuudi, na pəéli'tini' piim páyáágánan unu' úmmu' lé piiyid ngab ε pɔɔd yimmú a kegaágade kéɔɔɔn,

páboodom a ̒ntiyóos na pa Póol pólé na Panábas. Páyííyid lé na Sélas, na Síud nyó páyéε agodón̄on ten lé Palsábas. Nto yéey ébaan eyée pɔɔd pá páyésiādin a nɛɔɔd a kegaágade ké pə́li'tini'.

²³Páyéboyé'ken nufuu' lé péen na nólé. Píídílə a nufuu' nóon pón̄ó: «Pəsi pón̄on pá ma'tom, na padélem yuudi pá egɔny é pə́li'tini' pón̄one áane, na pə́li'tini' piim ké timábusóyidi aá! Timábusóyidi pə̄ɲi pomóɲɲi pə́s pə́li'tini' pá poleé pɛɔɔɲe', pə̄ɲi pá poleé a ̒ntiyóos, páleeg yé a Silíi, na a moyaa mó ə'kúu múmmú mó a Silíi, na pə̄ɲi ten pá poleé a Silisíi!

²⁴Teyóób lé pɔɔd pə́mmú pá a ondán̄ wə́s áane, píimim káag ə̄giim ə̄buyúnjugə̄ni o'to, tɔgée tɔɔbɔn tɔageele lé pón̄on na eságág a ɔ'tém. Adénjaɲ pəsi aa teédóm pɔɔd póob lé píim ɔɔɔɔ tɔgée tóod náan.

²⁵Kólé aa temáágánan unu' úmmu' lé tíiyid pɔɔd a kegaágade kiés, pɔsósɔg pə́s pá ɔ'tém lé Panábas pólé na Póol, tíim tébodómen.

²⁶Nto yéey ébaan eie pɔɔd pá píífób kugu a o'to ó pigólí pé Sédúk wə́s Yésus Kilítus.

²⁷Náan anéén áa temábodómen pa Síud pólé na Sélas lé píim, pábodéane pólébáamɔéd na unu' wóɔbɔn nkə ké tiádilə a nufuu' nóone.

²⁸Kéle lé, a unu' wə́s úmmu' na Uɲun wó Ufúlú'tú, teádála lé ké'téelen lé téboogóda ambaan na pɛcem pé pédeáboébéé. Púgumin ə̄gín péene pé pédeógo pé kudi. Pégo aa péene péleé lé:

²⁹Puégili manám má pááfɔnya a ambog, ponyam pó pásegedeneé kenág, ɔmbó ten maɲó má ponyam. Puégili umbúlim ó na pagéed oó lé na panómɛed pá pódéɔgo panom póɔbɔn, ɔmbó lé pagán póɔbɔn. Pumə'kéəgili pɛbán pɛeb náan, kéageen kɔɲe'. Á'óó áan áaá!»

³⁰Pááság kaábéganan lé na pə́li'tini' na pɔsóg pá páyííyid agodom. Pɔsóg pá páyííyid pááság kusiād ngé yɔɔbɔn ageen a ̒ntiyóos yé a Silíi. Ná páyéén ə̄giig kógɔɔg, péégón̄yɛd pə́li'tini' piim, pááság koboyé'ken nufuu' nó páyíim na nólé.

³¹Pə́li'tini' pááság kobana nufuu'. Ná péébána, pólé piim péényóga na nólé lé nóyébonáse nkó.

³²Pa Síud pólé na Sélas páyéε ten palɔge' pɛbán pá Táán. Náan aa péésóɔ na pə́li'tini' sú'téé agoboónase nkó, pámáyeele lé págon a kə́li'tini'.

³³Pííłndin ngab ε mədúg kɔ áay na pólé. A keneɲ ké kaábéganan na pólé, pə́li'tini' páyébodeáne lé pádán̄ana kɔɲe', péen! Péen aboan pɔsóg pá páyéboodóm.

[³⁴]

³⁵A noá na pa Póol póle na Panábas, póle péélób a ̅ntiyóos. Pwod ten pémmú piíη kóggog páyébúlídíi na póle agaa'kanane pwod, páalwεge Twsom Tólanη tó Sédúk.

Póol yiisiéd Sélas ageen na nyóle, péédí pémédi Panábas

³⁶Ngab ε mэдúg yimmú a ngim yéey, Póol yéédeáne na Panábas onó: «Tiúliniηn, tíen adála pə́li'tini' pá a páléeg ngim yé teélwεge twsom tó Sédúk ko. Télenη tuá áa kéleé agodánana ko na póle.»

³⁷Panábas nyóle ayée anyóηen lé péen kóggog na Séanη nyó páyémoólogen ten lé Málíkus.

³⁸Náa, Póol nyóle aáság kusəə lé ndoo, póle pódewgə págeen na nyóle lé yiidi éməbuudi a Pənfili, ade'kéε əgud ten kémμú ondánη na póle.

³⁹Kebán kéeg kéyéboyáág a u'tiyi' ó toen, páásaaleg. Panábas nyóle aáság kusied Málíkus, páábág a si'timə' ageen a Síi'pələ.

⁴⁰Kwəwéd lé Póol nyóle yiisiéd Sélas ageen na nyóle. A kóone lé póle pədiiηn péen, pomóηηi pódwəon pə́li'tini' pógýsógólónéé Sédúk lé yéεε ongen wódwəon ódánana kwε'.

⁴¹Pa Póol páyéén, páádánána a nigúu né Silii niim, na a né Silisii ké. Póol ayée ageen əgiiim yéεε lé ungiim nyó aándeé ungewáli'tini' əgon a kóle.

Pigóli 16

Timo'təε aánde ondánη na pa Póol póle na Sélas

¹A ngim yéey, Póol ayéen alon a Tələbəə na a Liistələ. Ungewáli'tini' nyummú ayée kóggog niη lé Timo'təε. Nηi wəəη ayée ntóon ε Yúden, se mwón o Keléeg. Nηi ayée aánde ungewáli'tini'.

²Pə́li'tini' pá a Liistələ na pá a I'koniyoom páyéε pwswyela lé Timo'təε ale əgə́siəd kwε' a əlaa.

³Póol ayée anyóηen lé ná əməmusiéd a ondánη wódwəon. Ná əyimusíəd, ayémoyáányε a ó'to ó Yúden yé eyée ko áay a páléeg yéey lé póle piim pééleηen lé se o Timo'təε ale mwón o Keléeg.

⁴A páléeg ngim yé pa Póol póle na Sélas páyéε agosan ko, páyéε agodéanane na pə́li'tini' pəbán pé pwón pá ma'tom na padélem yuudi pá a Yolósalem píidánígəni. Páyébodeáne lé póle ten pógóodi lé pódwəon péle.

⁵Pə́li'tini' páyéε əgə́yis əgín na toen a kə́li'tini', ondánη wódwəon wáagaásá'tanan əgín mwós miim.

Yoom yimmú éyéén alónen Póol a Tolówa

⁶Pa Póol pólé na Sélas páyée anyóηen keen alβεγενε ποωd pá a Θσίi Tωσωm τό Τάάν, náa Uηun wó Ufúlu'tú óyέbosáηένéne. Kóλέ aa πέésán kosánáán na ngé, pá'télem a Filisíi na a Kalasíi, pááság koyaaq a Filisíi na a páλέeg ε Kaláad.

⁷A niig neóβon ndúmi' na páλέeg ε Misíi, páya'kanyóηen keen a Pi'tinií. Náa, Uηun ó Yésus óde'káaboyá'kene lé péen ko.

⁸Pááság kosan. Pééyáág páλέeg ε Misíi, phásuu, páméen alon a Tolówa.

⁹Na udúg wúmmú, Póol yeédála mωωd o'télé máán a udi wéηη, aámoγósóγolon onó: «Ségωω Póol, μέen a Masedowáan, óbeyóoye!» Kéyémoyééle wonó a kelem, kωωéd lé ayée ηngis ongóm.

¹⁰Θgín a ngim ten yéey yé nkə kέeg kéélónen Póol, tiébéé kuunə ngé egreen a Masedowáan lé teđe'kéε na isuη lé Τάάν áa aleé agebedóηon lé tíen alβεge Tωσωm Tólaη ko.

Lídae, o'kéed nyummú nyó a páλέeg ε Filíib ayáág o'to na Sédúk

¹¹Tiísiéd si'tímə' a Tolówa, teáság keen ηgín télólólé teméen alon a olo' ó Samo'taláas. A koany kaáyene, teádéémen áay a Samo'taláas, teméen a Niə'políis.

¹²Teédéémen ten kógóγ a Niə'políis teáság keen a Filíib, páλέeg yé nkó'kóon yé a nigúu né Masedowáan. Ποωd pá Olóma aa páyée alaame a páλέeg ego yéey. Teyééle ko ngab ε mədúg.

¹³Wós wúmmú ó kisúgi' ké Yúden, tiyíim télon páλέeg teáság keen a eba é noom. Teyée ageen teáfega lé teaboan kenə ké Yúden eleé agaágonya ko oγwósóγolon Τάάν. Pagéed pəmmú aa tiébóan ko paágonyédáán. Teáság kuləndin na pólé agosoyo.

¹⁴A ondán o pagéed póob, o'kéed nyummú ayée ko niη lé Lídae, ntóon ε Tiə'tíil, ayée agoóben Τάάν. Ayée ageele nion né pasanja' pá mωωné, pasanja' pá pobógógó. O'kéed nyóon yeédám o'tóηη agoob nkə ké tiésəə. Yeédám o'tóηη náan lé Sédúk yiíbuən o'tém wéηη ageele lé ésiəd toγéé τό Póol koηe'.

¹⁵Páyémoyé'ken oωogen lé na nyólé na ungim nyó ayée a yoog yəəη. Aáság kebeyósóγolon lé tíen a noáde' nuəη, onó: «Nga poádála lé mbáág fólób fólób o'to na Sédúk, ménaan, púləndin a me noáde'.» Náan aa ayééle nkə kiim ageele lé tiəli'tini keen ələndin a noáde' nuəη.

Páyáág pa Póol pólé na Panábas a yoog ye njaan yé a páλέeg ε Filíib

¹⁶Wós wúmmú wó teyée ageen a kenə ké páyée pəenan oγwósóγolon Τάάν, ombódóm nyummú, kiombi' ké a yoog ε mωωd, aáság kiim ηgəəbun na pəsi a ngé. Ombódóm ogo nyóon ayée na uηun wó ombé wó óyée amoyéele lé ábog. A nebog niəη néen, pəsədúg pəəη páyée oγwoη mωωné kéfolé.

17Náan aa ayée lé pəsi yuudi na Póol, nyólé ə́giim ə́biyəən ngim, ɔ́sɔɔɔ neŋo a mɔɛn, ɔ́nɔ: «Pɔɔd póone pále pəgudin pá Táán nyó aleé a mɔɛmɔ́ɛn! Pále agoboólɔɛgene pɛbán pé a ngé yé pɔ́gɔɔɔ o!»

18Ayééle náan mədúg miín. Əgiim əgiig a mədúg məmmú, Póol ayóób ilúún aáság kaágase ná aleé, ɔ́nɔ na unun wóow wó úyímugóodi: «A toen tó a niin né Yésus Kilítus, mbágođeáne: Lón a ɔ́mbódm nyóon!» Əgín kɔ́ áay kɔ́ áay, unun wó ɔ́mbé wóow wááság kolon.

19Ná pəsédúg pá pigólí pé ɔ́mbódm nyóon ayée ageele péédála náan lé ngé yé páyée agomena pɛda a yéle lé pɔ́gɔɔɔ mɔ́nɛ yaá'kɔ́sɔ́meg, píigúmin pa Póol pólé na Sélas, pá máboogóg ageen na pólé a kedom ké mɔ́d ungin, a udi ó palaame'.

20Páyéén əbudə́nigi lé pɔ́yɔm a udi ó pɔ́yɔm pɛyɔm pá Dlóma. Pəsómen pɛɔ́ɔn aa péeene, pónɔ: «Taa, pɔ́d póone pále na inyuunyugi' a páleeg. Pamɔ́ed pále pibíəni' pé Yúden.

21Pále əgiim páa'kanane pɔ́d mandoŋá məmmú má pəsi pɔ́n pá Dlóma ti'kódií lé tíyəən.»

22Ki'túú ké pɔ́d ké kéyée kɔ́ áay, keáság kaágasene pa Póol pólé na Sélas, pə́əbə́ə koob kɔ́bé na pólé. Palóoya' pááság kusəə lé pə́díninə pa Póol pilə́, pábobáam na nsuá.

23Ná páyée pá'kobobáám kɔ́ŋe' kɔ́ŋe', pááság keen na pólé ageen aboolɔg a yoog ye njaan. Pééđeáne na unun yoog ye njaan lé pə́buúnun kɔ́ŋe' kɔ́ŋe'.

24Əgín ná unun yoog ye njaan ayóób náan, aáság kubuúsiəd ageen aboolɔg a kesom ké yoog kímú kógɔ́g a yoog ye njaan a kaade, amáboyáág a keáŋ.

25Ná ɔ́'tém wó udúg óyée wə́ndəgiim wáye'tene, pa Póol pólé na Sélas páyée a pɛ́sɔ́gólɔ́n, pə́ədúmə pɛléé agonyáade Táán. Pɔ́sɔ́g ten pə́mmú pá páyée kɔ́ áay a yoog ye njaan páyée agoob wɔ́nɔ ná páyée ɔ́gɔ́sɔ́gɔ́n.

26Pále anéén kɔ́ náan a, nsí yaáság kə́nyigid na toen sú'tə́ yoog ye njaan ngim emáfógédéé. Əgín ten a keŋeŋ kégo kéeg, mbuús ngim yaáság kə́buəənə, pɛáŋ pé páyáagan pɔ́d pá yoog ye njaan piim a ambaan pɛáság kuliogon.

27Unun yoog ye njaan aáság kondig, aádála lé mbuús ngim ele ngás. Ná yeédála náan, aáság kusooyin eyafág yə́əŋ é pɛdá a kebágáá agaáyóon. Ayée afega lé pɔ́d piim pá páyée a yoog ye njaan pá'koman kodéda.

28Náa Póol aásásed na toen tuim, ɔ́nɔ: «Ndóo óo! Odenyáyéleé kɔ́bé, tele kɔ́ pəsi piim óo!»

29Náa unun yoog ye njaan nyóon ɔ́nɔ pə́muyímin na eláam. Pááság kumuyímin na yéle. Ayéén na ɔ́'téd, améen ɔ́d əgín kógɔ́g a nesom né páyée

a nélé, aádam édéeηηen na Póol pólé na Sélas a ambaan. Ayée əguliminə əgín náane kwag kwag kwag.

³⁰Aáság kiim álon na pólé. Náa ɔnó: «Póon pá éya, nkə aa nyélee ageele lé nyóɔy əé?»

³¹Pa Póol pááság kumuyúlisini pónó na nyólee: «Áág o'to na Sédúk Yésus, wəɔɔy lé na we na ungim nyó eleé a yoog yaaη.»

³²⁻³⁴Aáság koság keen udúg ogo wóow na pólee ageele lé pógótton puféη póbɔn. Ayéboolóne a yoog ye njaan, améen na pólee a noáde' nuéη, amáboyé'ken moom mó kone. Kógɔg, pa Póol pááság koboólɔegeηe Tɔsɔm tó Sédúk lé na nyólee na ungim nyó ayée a noáde' nuéη. Páyáág o'to na Yésus, péəsiád ɔsɔgen pólee piim lé na nyólee na ungim nyó ayée a noáde' nuéη. Pólee piim páyée na tonyóg lé páyáág o'to na Táán.

³⁵Ná koany kóyááyéne, palóoya' pááság kiim pádom pasónjaa lé piim adéane na unnuη yoog ye njaan, élis pɔɔd pób.

³⁶Unnuη aáság kiim adéane na Póol, ɔnó: «Palóoya' pémiim pé'tómen pɔɔd lé piim age'téane mpuúlis. Poánde págeen négɔη a wiiy!»

³⁷Náa, Póol yeédeáne na pasónjaa pób pá páyíim pádom, ɔnó: «Palóoya' páyélee lé pábebaam a udi ó mɔɔd ungim pádebeyóme wɔnó ná kíəguunə lé pýɔme pɔɔd pá pá'kosódée a ondán ó pibíəni' pé Dłma, kɔmɔéd lé palaame' pá Dłma pááleη lé náan aa teleé! Páyíbisiád, páməbeelóg a yoog ye njaan. Néɔɔη yéene pále anyóηen kebeelóne a pɔség, pɔɔd pándeη, ndóo! Píim abeelóne pólebáamɔéd!»

³⁸Pasónjaa pááság kuúlini ageen adéane na palóoya' náan. Weéy úyíbugúmin ná páyóób lé pa Póol pólee na Sélas pále pɔɔd pá pá'kosódée a ondán ó pibíəni' pé Dłma.

³⁹Páyíim əbuuηíən kulisin, pááság koboólóne a yoog ye njaan. Páyéboyósógólnéé lé péen, pásan pédidəndin áay a páléeg.

⁴⁰Ná pa Póol páyíim pálón yoog ye njaan, páyéen a nó Lídea. Páyəbúní kógɔg na pomóηηí póbɔn pəéli'tini', páməbonáse nkó, pááság kusíəd ngə yɔɔɔn, páméen.

Pigólí 17

Pa Póol pólee na Sélas pééne ntób a Təsaloníg

¹Ageen kóɔɔn, pa Póol pólee na Panábas péésán yé a páléeg ye Ənfi'políis, na a páléeg ye A'poloníi, pááság keen alon a Təsaloníg. Yúden yígóodi yoog yɔɔɔn e pɔsógóln kɔ áay a Təsaloníg.

² Póol aáság keen ɔɔd kɔ əgín wɔnɔ ná káyéε a mandojá məéη penɔ piim. Mɔs má kisúgí' miim mádáád má míyóə́nə́nə́n a keɛɛη ké ayéε kógɔɔg, Póol ayéε ageɛnan aboan pɔd pá páyéεlane kɔ agobodéanane nkə ké kíyádlílé a Kála'ta' ε Táán.

³ Ayéε agoboyásenan, ə́buúloodi wɔnɔ ná a Mədiləní móom kéleε kɔ lé Məsíi aléε kone ntób, ále əgu, ná a ngim yéey yí'kini kiim yóndeg a pelóη. Ayébodeáne ɔnɔ na pólé: «Məsíi ogo nyóon aa nyóone aléε Yésus nyó ndéε agosɔɔɔ kebán kiəη.»

⁴ Náan aa ngab ε Yúden yimmú iyəlí'tíníi tɔgέε tuəη tóod, pósód a ondán ó pa Póol pólé na Sélas. Náan ten aa éfólé é pɔn pá Keléeg pá páyéε agonyáade Táán péésód ten a ondán ó pa Póol. Éfólé é pegó'kóon pé pagéed yéésód ten a ondán wóow.

⁵ Náa, pɔn pá Yúden pəmmú pá páyéε na yaág yé əngis, pýəsúidíníi pifód pé pɔd pímmú pé péébóan píəgiim píyáyəə a páleeg. Páyéboyééle lé pábelane pɔd ná inyuunyugi' ídóəη a páleeg. Páyéεn a nó Yásɔn lé péen əgumin pa Póol pólé na Sélas péen əbudə́nigi a pɛɔm a udi ó nigúu.

⁶ Wɔnɔ ná páde'káaboóboaneε kɔ, píigúmin Yásɔn na ngab ε pomóηηí pəés pə́li'tini' pəmmú, pááság kubuúdulə ageen na pólé a udi ó palaame' pá a páleeg. Páyéε ageen pə́giim pásása, pónɔ: «Pɔd póone pále pɔd pá páleε əgunyunyugəni nsí ngim. Néəɔη yéene pánde áane a pəsi.

⁷ Yásɔn aa əbusiədíníi a noáde' nuəη! Piim póone pále pɔd pá niésiad neóbɔn nédeɔgɔ wɔnɔ ná pɛcem pé Sesáal nkúm yé nkó'kóon yé eleε a ɔlɔma péleε əgusəə. Pólé pónɔ nkúm yendéη ele kɔ niη lé Yésus.»

⁸ Tɔgέε tóod tuíyábi kí'túú ké pɔd ké káyéε kɔ áay, ɔmbó ten na palaame' pá a páleeg ké.

⁹ Pááság keele lé pəgumin pa Yásɔn na pɔsóg pəmmú póob, pá'péε macəη na palaame' ageele lé pəbuúlis.

Pa Póol pólé na Sélas páyéεn a páleeg yimmú pɔdɔ́ɔnɔn lé Pələə

¹⁰ Əgín ná mbin yíidóəη, pə́li'tini' pááság keele lé pa Póol pólé na Sélas péen a Pələə. Ná páyéεn əgiig kɔ, páyéεn a yoog ε pɛsɔ́gólɔn ε Yúden.

¹¹ Pɔn pá Yúden pá a Pələə páyéε na ɔ'tém ólan əgáyen pɔsóg pá a Təsaloníig. Páyə́bísígíi kə́li'tini' Tɔsɔm Tólan. Náan aa mɔs miim páyéε əgiiyə nkə ké kéleε a Kála'ta' ε Táán ageele lé páleη nga nkə ké Póol aléε əgusəə kéle fólɔb.

¹² Éfólé a ondán wóɔbɔn éyáág o'to na Yésus. ɔmbó ten a ondán ó penɔɔηε', éfólé é pegó'kóon pé pagéed na éfólé ten é panómεed éyáág ten o'to na Yésus.

¹³ Náa, ná Yúden yé a Təsaloníig eyóób lé Póol ale albεge ten Tɔsɔm tó Táán a Pələə, páyíimə́n kɔ pə́əbə́ə kolésa, pámééle lé ilúún ébany pɔd.

¹⁴Pomóhñí pə́li'tini' pááság kə́bisig keele lé Póol ásan, éyáəh yé a noom nó nogóon. Pa Sélas póle na Timo'téə póle pááság kolob kə áay a Pələə.

¹⁵Pəsóg pá páyéén na Póol əgumusúid ngə́, páyéén na nyóle sú'téə a A'téen. A nimbuúlini neóbəh, Póol ayéboyé'ken nufuu' lé pádam pé'ken na pa Sélas póle na Timo'téə, pə́bisig kiim amoóboan.

Το γέ το Πόολ γεσόγο να πəsóg pá a A'téen

¹⁶Kenəh ké Póol ayée agobóhan pa Sélas póle na Timo'téə a A'téen, ayée agodé'teg moom mó ambog mó pə́d páyéə anyáadanə kə. Nkə kéeg kéyémoyé'ken ə'tém kogany wó óyémosán o'to.

¹⁷Náan aa a puog pó pə́sógólón pó Yúden, ayée əsəyela kə na pibíəni' pé Yúden, na penəəhə' pé péyéə agənyáadanə Táán. Mós miim ten ayée yeenan a pedom ageen əsəyə na pə́d pá páyéə paáənyela kə.

¹⁸Paləh sugúlu' pá pagóon pə́mmú, pə́dóəhəh pəsóg pə́mmú lé pa ε'pe'koləyéəh, pə́mmú lé pa estoyisiyéəh pə́bəé ten kosəyə na Póol, pónó: «Nyóone nyó alé agodəh kodəháan wə́nó inonnón éə, nkə keməéd áa alé əgusəə éə?» Náa pəsóg pə́mmú pónó: «Pədəə'təh keen pə́d pá páaləge padáán pá pawa pá pə́si tendəhənéə.» Páyéə əgusəə náan lé páyóob Póol aáləge kebán ké Yésus na kebán ké koóndeh kó pelóh.

¹⁹Písiəd Póol páméen na nyóle a udi ó yooə ε pəyəh yé nkó'kóon yé páyéə agodóəh lé *Aleyo'páas*. Píhíəh na Póol kə a əəny yéəy pónó əə: «Təle págoləh nkə aa kéleé yoom yé əwa yéəy yé oléə agaa'kananə pə́d əə?

²⁰Kéle lé olə agebeləsan na pəbán pé pəwa pé tedənjəh koóbéə. Təanyóəhəh koləh yisí yé eléə a nkə kéeg ké oléə agaa'kananə.»

²¹(Páyéə əsəyə náan lé pə́d pá a A'téen piim, na pəəh ten piim pá páyéə kə áay páyéə asáne kenəh kéəbəh əgín lé pəsəyə, oó lé pə́ob təsəh tó tógálónénéə towa towa.)

²²Póol yedéémən aáság kodélem a kegaáade ké əəny yéəy, əhó na póle: «Pəhəh pə́d pá a A'téen, mbádála lé polə pə́d pá puáyisíníí kéfolé a pəbán pé a kə́li'tini'.

²³Nde əgusəə náan lé ná njée əgiim ntəhəna a páleeg yaəhəh, njée agodé'teg moom mó móleé kenon na pəhəh, mó poléə agonyáade padáán pə́mmú na móle. Nyedála ten nkə ké puídílid a kibóh keəhəh ké penon kimmú. Puídílə kə lé: “Kibóh ké táan yimmú yé tendəhənéə.” Taa! Ogo nyóon nyó poléə agonyáade podemoóleəh, nyóle ogo aa mə mbíim aboóləgeəh.

²⁴Táán nyó ayééle nsí na nkə kiim ké kéleé kə, nyóle aa aléə Sédúk wo nsí na məhən. Náa, ədióləndin a pa'témpel pá pə́d pááwáag na əmbəəh yóəbəh.

25 Náan ten aa ədiəgunəə lé pəəd píim pásósog a o'to wəəh lé nyóle aa aleé nyó aágeé'ken əlaa na məəd unɡim, aágeele lé unɡim yéeseema. Nyóle aa aleé ageé'ken yiim na unɡim

26 «Táán yeéyáh ageele əgín məəd úmmu' súg. A məəd nyóon úmmu' aa ayéele məəwəh miim má a nsí, ənó míim mááɡóna penə piim, a nsí ngim. A kóone lé édiin yeele pəəd, ayée əé'kudəniɡəni pealen pé tó na keelo, aásóma ə'kúu yé pəələndin kə

27 Ayéele náan lé ná pəəd pəmyúunə lé ama'keele əgiim pədu'tum kó pəəgiim pədu'tum, páamoyóəh, nyóle nyó a fóləb ədeəgə laála na éne məəd

28 lé: “Nyóle aa aleé agebeyé'ken əlaa, aágeele lé tiənyigəh, téeleh lé tele kə.” Náan aa peega' peléé páəhəh pəmmú Píisəə pónó: “Pəsi tele ten ndeg yəəh.”

29 «Wəəh ná teleé ndeg e Táán, yoom yé məəd amáána a o'to wəəh aáság keele na əmbəg yəəh, ti'kóodi lé ténýáade yéle wəəh Táán wəəs áa nyóon. Əmbó péele yoom ego na kóol, oó lé na kisúg ké məəné, əmbó lé na a'táán, tidisəə lé kehwəhəhánán kiəh áa kéeg.

30 Táán yiílsin pəəd nkə kéeg kiim lé páde'kéə agoleh nkə ké páyée ageele. Náa négəh yéene, ale agodéane na unɡim, a penə piim lé yəsu'ki, ágase əlaa.

31 Kéle lé, əé'kudəniɡi wəəs wó aleé koyəmeé məəd unɡim nyó a nsí. Peəwəh piəh peléé keen a sáád. Peəwəh péeb amé'ken a əmbəg á sóg nyó əyíyid. A neóndege né ayóndege ogo nyóon, yiílóodi moááh a əngis á məəd unɡim, áne aa aleé ogo nyóon nyó əyíyid.»

32 Ná pəəd pəob páyóob nkə ké Póol ayée əgusəə a kebán kéeg ké koóndeɡ kó pelóh, ngab yimmú yəəbəə komoóhəhəh. Náa pəəsóg pəmmú pónó na nyóle: «Teléé kodam ntóeh agoob kebán kéeg wəəs wéndéh. A naáne, ndóo!»

33 Póol aáság kubuudi, améen.

34 Əmbó náan, ngab e pəəd yimmú yeésód a ondáh wəəh, páməyaág o'to na Yésus. A ondáh ó pəəd pəob, məəd nyummú ayée kə niəh lé Təníis. Ayée a ondáh ó palóoya' pá a yoog e peəwəh yé nkó'kóon yé páyée ədóhəh lé *Aleyo'pásas*. Əkéed nyummú niəh lé Təməlíis, na pəəd ten pəmmú páyée a ondáh ó pəəd pá péésód a ondáh wóow.

Pigólí 18

Póol ayéén a Kəléent

1 A ngim yéey, Póol yeédéemen a A'téen aáság keen a Kəléent

2 Yeébóan məəh ó Yúden nyummú kə niəh lé A'keláas. Əyəbiəhíí a páléeg yé páyée ədóhəh lé Póəh. Páyée əgiim a E'táleə pólé na o'kán Pilisiil. Páyíim kə áay

λέ Kolóod, nkúm yé nkó'kóón yé a Olóma yííséé lé pónn pá Yúden piim pá páléé a páléeg ye Olóma pásánan. Póol aáság keen aboóboan.

³Wónó ná A'keláas ogo nyóon ayéé ageele pigólí pégo pímu' wónó nyólé Póol, (kowáaga kó toáde' tó pámúsə agosan na tólé,) yííéndin na pólé, páébbé kugud ondán.

⁴A mós má kisúgi' ké Yúden miim, Póol ayéé yeenan a yooɔ yooɔɔn ε peósógólón, ále əsiəd tɔgέé kɔ. Ayéé əguunə keele lé Yúden, na pónn pá Keléeg ké, páéli'tini tɔgέé tuéɲ.

⁵Náa, ná pa Sélas pólé na Timo'téə pá páyíim páδέεμεν a Masədowáan páyíim alon a Kóléent, Póol yíídí nkə kiim ké ayéé ageele, aáság kaáyé'ken əgín a Tɔsɔm kolɔegε. Ayéé oloodi moááɲ na Yúden lé Yésus aa aleé *Məsii*.

⁶Náa, Yúden eyéé agomoónɔye, páamoodóga. Póol aáság kəégidə ummúndún wó a piléə piéɲ, wónó na pólé: «Pumə'kunim ná puéniim a pəɲibáamɔéd, me nde moááɲ. Əgəébbə nəgɔɲ yéene ndəbuudi pəɲi ageen alɔegeɲe pɛnɔɲe' Tɔsɔm tó Táán.»

⁷Aáság kodéεμεν áay agosan. Ayéén a nó mɔɔd nyummú niɲ lé Tisiús Síústus nyó ayéé agonyáade Táán. Mɔɔd ogo nyóon, noáde' nuéɲ nóyéε a εbá é yooɔ ε peósógólón.

⁸Kilíspus, nkúm ε yooɔ ε peósógólón yéey na unɲim nyó a yooɔ yəəɲ, na éfɔlé é pɔɔd ten pá a Kóléent páyáág o'to na Sédúk ná páyóób nkə ké Póol ayéé alɔege, páməəsiəd ɔsɔgen.

⁹Udúg wúmmú, Sédúk yéélónen Póol wónó a kelem, wónó na nyólé: «Ode'támmána Póol, tod əgín na kosɔɔ yuudi, odendóg unu'

¹⁰lé nde na we, mɔɔd adeágoyáág ombɔg a nkó lé éfɔlé yé a páléeg yéene ele pɔɔd pá páagoob na me.»

¹¹Póol ayééle waag úmmu' na kesom kɔ áay a Kóléent, aága'kanane pɔɔd Tɔsɔm tó Táán.

Póol yéédélem a pɛɲɔm a udi ó Kaleýɔɲ

¹²A keɲeɲ ké Kaleýɔɲ ayéé ngóməna' yé nkó'kóón ye Olóma a A'káay, Yúden eyáyóóbánánéé, páágód unu' wóɔɔn úmmu', pááság kugumin Póol, páméεn amosóμεn a nó ngóməna' yé nkó'kóón.

¹³Ná páyéén əgiɲ na nyólé kɔ a nó ngóməna' yé nkó'kóón, pííséé pónó: «Taa, mɔɔd nyóone ale əgudí'kəni pɔɔd lé pányáade Táán a peósógólón ndéɲ na ombod wó pɛcem piés pédéəbeyá'kananéé.»

14Θγίν ná Póol aya'kanyóηen kusiað tɔgέέ, Kaleýóɔη aáság kudáθmini tɔgέέ, ɔnó: «Pəηi Yúden póληη lé mɔɔd aa Póol ayóonen, ɔmbó lé kebán ké kebέ aa ayéelene ná ndaadam ntóηη agoob pesómen peáηan.

15Náa, wɔnó ná kéλέέ lé pole agá a ɔsáη lé “nyóone, ɔnó, nyummú, ɔnó!” Na a kebán ten ké nedóηɔn né əηgiη yááηan yémμú, na nkə ké kéadá'teg pecem peáηan pé pəηibáamɔéd, me nteóɔ ogobaase pebán wɔnó péeb! Péle pebán pé pugódíí lé púsóboni pəηibáamɔéd.»

16Aáság kusəθ lé pálon, péen, pádenóɔb kémμú áay a yoog ε peyɔm.

17Pááság kugumin Sostéen, nkúm ε yoog ε peósóɔlón, péəbέθ komobáam kɔ áay a udi ó pɔyɔm peyɔm. Náa, ɔmbó náan, niεε neóɔɔn néen néde'káayη kogɔmed Kaleýóɔη ɔsab.

Póol əyúúlini a Θntiyóos

18Póol əyí'kíni keεε kɔ áay a Kóléent mədúg miíη. A ngim yéey anéén pááság kaábéganan lé na pomóηηí péəη pəəlí'tini' na nyólé. Yiísiað si'tímə' ageen a Silíi. Páyéén pólé na Pilisíil, na A'keláas. A kóone lé pədíin péen náan, Póol əyásúlíi ó'to a Sənkələθ. Θyódíin tuyəθn lé ayácéméé kebán a udi ó Táán.

19Ná páyéén, páyéén alon a Efées. Kóɔɔɔg aa Póol ayáyáádénéé na pa Pilisíil pólé na A'keláas. Nyólé ayéén ɔɔɔd a yoog ε peósóɔlón ε Yúden, əələndin kɔ agosɔyɔ na pɔón pá Yúden.

20Wɔnó ná páyéε amoyósóɔɔɔn lé ólɔb kémμú ɔɔɔη na pólé, yeésáηéne.

21Ná Ayéε aándageen, yiísáθ ɔnó na pólé: «Táán əmə'kəəli'tini, ndéé kiim kémμú a pəηi wɔós.» Aáság kobag a si'tímə', aádéémen a Efées, améen.

22Si'tímə' eyéén əmuúsuuli a Səsaləθ. Póol aáság koyηη abag a Yolósalem ageen osoyidi pəəli'tini' pá páyéε kóɔɔɔg. A ngim yéey, aáság keen a Θntiyóos.

23Yiílóndin ngab ε mədúg kɔ Θntiyóos, aádéémen ten kɔ améen. Yeédáηána nigúu né Kaláad niim, na né Filisíi niim. Ayéε ageen əəgiim áɔone kəəli'tini' kó paa'kan piim.

A'polóos ayéén a Efées na a Kóléent

24Mɔón ó Yúden nyummú nyó əyəbiénií a Alegesəndilíi əyíim əgiig a Efées. Ayéε niηη lé A'polóos. Mɔɔd nyóon yeéleηen tɔgέέ. Yeéleηen ten éfɔlé é pebán pé péyéε pidiídíí a Kála'ta' ε Táán.

25Páyémoyá'kánáne pebán pé a Ngé ε Sédúk. Ayáyé'kenen ɔ'tém wəəη ungiim agolɔege pebán pé péadá'teg ɔlaa ó Yésus, aáɔaa'kanane pélé wɔnó ná keáse'tan lé páa'kanane. Náa kebán kímu', əgín ɔɔɔgen ó Séəη wólé na wólé aa yeéleηen.

²⁶A'polóos aáság kə́báé kosɔɔ a yoog ε peśśóglón ε Yúden na pesány piim. Ná pa Pilisíil pólé na A'keláas páyemoyóób ɔśɔɔ, páyimusíəd əguúli na nyólé, páaleη komoyásenan wɔnó ná kíəguunə lé mɔɔd əyáəη Ngé ε Táán.

²⁷A ngim yéey, A'polóos yiísáé lé nyólé ale anyóηen keen a A'káay. Pə́li'tini' pááság kɔnyóga náan lé yéen. Píídíləη paa'kan póob káag lé páleη kumuúsiəd. Ná ayéén əgiig kɔ, ayéébe kéfólé ungim nyó a mawɔ' má Táán, ayée aá'kaag o'to na Yésus.

²⁸Kéle lé, a nkə ké kέyέe kidiídílə a Kála'ta' ε Táán, ayée oloodi moááη na Yúden lé Yésus ale *Məsíi*. A tɔgéé tuéη tó ayée agosɔɔ, ayéboológ unu' a musuη mó pígóodi, pə́diəl'ítiní.

Pigólí 19

Póol ayéén a Efées

¹Keηη ké A'polóos ayée a Kóléent, Póol yeésán yé a nkon ye Ɔsíi aáság keen alon a Efées. Yeébóan ngab ε paa'kan kɔ,

²aáság kubuηíəη ɔnó əə: «Ná poyáán pə́li'tini' əə, poyóóη Uηun wó Ufúlú'tú é?» Páyimuyúlísini pónó na nyólé: «Tədénjaη koob lé yoom yímmú éle kɔ yé pɔɔdóηɔn lé Uηun wó Ufúlú'tú.»

³Náa Póol ɔnó na pólé: «Ɔɔɔgen igə aa poyóóη anéén é?» Pááság kumuyúlísini pónó na nyólé: «Ɔɔɔgen wó Sέαη ayée ageele aa teyóóη óo!»

⁴Póol yiísáé ɔnó na pólé: «Sέαη ayée agosɔɔgena pá pə́kə́su'kií mandoηá móóbɔn má mabé. Yeédeáne na ndeg ye Éselayel lé páág o'to na nyó əgiim a ngim yəəη. Ogo nyóon aa nyóone aleé Yésus.»

⁵Ná páyóób náan, píisiəd ɔɔgen a niη né Sédúk Yésus,

⁶Póol amáboyábégan ombɔg, Uηun wó Ufúlú'tú wááság kubuyíimin, pə́báé kosɔɔ ə'kíi yéndéη, páalɔge pebán pé Táán.

⁷Páyée pɔɔd yoom náane wɔnó nto yówád na ébaan.

Tɔɔm tó Póol yeélɔge a Efées

⁸Póol ayééle náan mə́ mə́dádád aágeenan peηeη piim a yoog ε peśśóglón ε Yúden. Ayée əgusiədilə tɔgéé kɔ, ɔśɔɔ na pesány. Ayée agosɔɔyela kebán ké Nelaame' né Táán, ə́guunə keele lé pɔɔd pá páyée agoob tɔgéé tuéη páág o'to na Sédúk.

⁹Náa, ngab yimmú a ondáη wóóbɔn eyólgóó ntóeη, páásáηéne kaag o'to na Sédúk. Páyée agá agosɔɔ a udi ó pɔɔd kɔbé a noá na Ngé ε Sédúk. Náan aa Póol yeésóm anéén ongo na pólé, ə́məsuídíníi paa'kan. Ayée alɔge Tɔɔm mɔśs miim a yoog ε sugúlu' ε mɔɔd nyummú niη lé Tilənúus.

10Nkə kéeeg keyáyélee náan peag pélanj pébaan sú'téé ageen əgiig wəno ná Yúden na pá páde'kélee Yúden pá páyee a Əsíi páyóob Təsom tó Sédúk.

Pəón pá Séfa páyáfégéé kohej məhun má mabé

11Táan ayélee lé a toen tuəj, Póol yéelane pea pé mangán pé pegóon.

12Pəod páyee lé, péəsiədə muyəngiis, əmbó lé pesom pé piléé pé peədóbə Póol, páság keen agaəbegeen ombámbany a nkó, óyoom, oó lé ujun wó əmbé wó óyee na nyólee, óolon.

13Pəón pá Yúden pémmú páyee əgiim pádánana páleeeg ngim lé pále a yéene, pále a yéey kága, páəjənanj məhun má mabé má máyéelane na pəod. Əmbó ten pólee páyee pááfeg kohej məhun na niij né Sédúk, péəsəə na mólee, we ogo wə'kó: «A niij né Yésus nyóon nyó Póol aleé əlwəge, mbábodeáne: Lónáan a nkó e məod nyóon!»

14A pəod pəob pəón pá məod nyummú niij lé Séfa páyee ageelane ten náan. Páyee nto yəəbən é'táan na ébaan. Se wəəbən ayee kibíəni' ké Yúden, nkúm e payaagane' pefony.

15Náa, wəəs wúmmú, ujun wó əmbé óyéəbodeáne wəno: «Me mbálenj Yésus, mbálenj ten áne aa aleé Póol. Pəji oo, pole pa áne é?»

16Məod nyó ujun wó əmbé óyee na nyólee aáság kaádageəde a nkó yəəbən pólee piim, amábodəéd a nsí. Ayee na toen aáság koboónyəj pólee piim, amábobáám kəjé', pááság kiim pálon a yoog pusun iyó agaásəéda na ə'téd, nkó ngim na pufəj.

17Ungim nyó a Əfées, pəón pá Yúden na penəəjé' pé pédeəgə Yúden ké páyóob nkə kéeeg ké keyásánée. Ungim əyóəj weéy, páanyáade niij né Sédúk Yésus na toen.

18əfólee é pəod yé éyee yá'kosəd a kəəli'tini' éyee əgiimən adélem a udi ó məod ungitim agaáwála unu' a pəbán pəəbən pé pəbé pé páyéeláne.

19əfólee ten yé éyee ageelane penon éyee yiimən na pagála'ta' pəəbən pá penon páság kogóləne a udi ó məod ungitim. Péésóngə məəné máség áa pagála'ta' pəob páyee págodəən, pááság kəəj lé páásán pameleyəəj kéfólee.

20Náan aa a toen tó Sédúk, Təsom tuəj tóyee əgín ageen yuudi na kaáləge, túoloodi lé tóle na toen kéfólee.

Inyuunyugi' yíidəəj a Əfées

21A ngim e pəbán péeb piim, Póol, a toen tó Ujun wó Ufúlú'tú, aáság kusəə lé nyólee aageen a Yolósaleem. Ná nyólee aágeen, aasan yé a Masədowáan na a A'káay. Yíisəé lé: «Mba'keen a Yolósaleem ná a ngim yéey nyéen a Əloma.»

22Υεédóm pa Timo'téθ póλέ na Eλάaste a Masedowáan. Nto yéey ébaan eyée pωd pá páyémoyábégen ombog a pigólí. Nyóλέ aáság kolob kámmú mayaa má mædúg a Θσί.

23A κενη κέgo κέeg, inyuunyugi' é fólób yíídáθη a Efées a o'to wó Ngá ε Sédúk yé páyée alcege.

24Mωd nyummú ayée kω áay niη lé Tæmi'tiliyúus. Ayée u'tun moom wωnó paseη, na palanga. Ayée ædúnilæ mólé na kisúg ké mωoné. Nyóλέ ayée ædúnilæ moyaa mó puog pó pefony a κηηwáηánán ké yoog yé páyée pælene táan yωobon yé o'kéed, niη lé Θlæ'tæmíis pefony. Na nyóλέ na pægudin páθη, páyée pωóη mωoné kéfólé a pigólí pæobon pæeb pé kudun moom móom.

25Wωós wúmmú, yeédóηon pægudin páθη na pωsóg ten pámmú pá páyée ageele pigólí pégo pæeb pímu', aáság kobodéane ωnó na póλέ: «Pæηi pωón pá mbáa, adé poáλη lé tugúm tuim tóone τό teleé na tóλέ, pigólí piés pæene aa pémábeyé'ken a?

26Náa, pole agodála nkæ ké kéλεé agaásan, ngóó? Pole agoob nkæ ké kéλεé oγωsωγω, ngóó? Keyaa ké mωd κέeg ké pωdóηon lé Póol ale ægusæ ωnó: "Padáán póone pá pωd páλέé amaηan na ombog yóobon póδεóγω padáán!" Náan aa æθ'kusúidií éfólé é pωd a ngim yæθη. Adénjæη ægín áane a páleeg ye Efées yélé na yélé aa amééle náan, ndóo, na a nigúu né Θσί niim ké.

27Κεbán κέeg kéλε ké κεελε lé pωd páθbáθ kosωγω kωbé a pigólí pé teleé ageele. Adénjæη ægín pigólí piés pélé na pélé aa pωsωγω kωbé, ndóo. Páaséede ten ombó yoog yæθ ε pefony yéene, kenω ké teleé oγωsóγωlon táan yæθ yé o'kéed yé nkó'kóón Θlæ'tæmíis. Páayósag ten niη niθη, pædimusíæd kámmú wωnó yoom, yélé yé páλέé oγωsóγωlon a nigúu né Θσί niim, na a nsí ngim.»

28Ná pωd pá páyée kω áay páyóób tωgéeé tóod, páyóób ilúún kéfólé, páθbáθ kosása, pónó: «Θlæ'tæmíis wo Efées ale o'kó'kóón!»

29Κενω kiim a páleeg kióbáθ kæθnyug. Pωd pááság kugumin pa Kayúus póλέ na Alestáag, pibíθni' pé Masedowáan pé péyée ondán na Póol. Páyéen na póλέ a kenω ké pωd páyée pæenan agaágonya. Pωd páyée súuu a ngim yωobon ageen kω.

30Póol aya'kanyóηen kubuyáθen kω lé yéen ωsωγω na ki'túú ké pωd κέeg, pæli'tini' pááság kosáηene lé adenjéen.

31Pεgó'kóón ten pímmú pé a Θσί pé péyée pωsósóg páθη pááság kiim pámodómen ten pωd lé píim amodéane, ædindóodi udi kω a kenω κέeg.

32Κενω κέyée kω kú'ku'ku'kug. Páyée asása, póone pæθsæθ κεóbon ndéη, pámmú pæθsæθ ten κεóbon ndéη. Éfólé a ondán wóobon éδε'kéε agoleη kωmωéd a igæ aa páλέé áay paágónyédáán.

³³Yúden yaáság kudónigi mōod nyummú kō lé ádélem a udi wóobon. Mōod nyóon ayéé niij lé Alesándeie. Ngab ε pōod yimmú kō a ki'túú kéeg yaáság kodéanane na Alesándeie wōnó ná kebán kémásánéé. Alesándeie yiidóóminí ombog ageele lé ki'túú ké pōod kéeg kémoyádámege, nyólé ósogō.

³⁴Náa, ná péédála lé ale mōón ó Yúden, péébbé kosása pólé piim keneη kímú', péēsəə ten əgín yoom ego ímu'. Péésása náan, áwa' elañ ébaan. Páyéε əgusəə pónó: «Θlə'təmíis wo Efées ale o'kó'kóón!»

³⁵Əgiim əgiig a keneη kímú, ondaame' nyummú, u'tilə' o páleeg aáság keele lé kenō kíwiyi, pōod póləndin yəəb. Aáság kusied tōgéé, onó: «Pəñi pōod pá a Efées, áne úmmu' aa andeηeneé lé a Efées aa yooγ ε pefony ye Θlə'təmíis, táan yəəs yé o'kéed yé nkó'kóón eleé é? Áne aa andeηeneé lé áane a Efées aa kílingəlingə kíəη ké kíyíim kídəəη a mbálámōen kéleé é?

³⁶Mōod oδεόγō ogaag isuη a kélé. Wiyiəñ anéén ntém yaanān a kaade. Podenjëéle kebán na kebán ké ponjaηeneé asóngε.

³⁷Puəgumin pōod pōone əgiim na pólé kōmōéd lé pədiibən a yooγ yəəs ε pefony yé teleé oγōsōgōlon a yélé, ombó ten niij né táan yəəs yé o'kéed, pōsogōn kōbé.

³⁸Pa Təmi'tiliyúus na pōsōg pōóbōn pá u'tun páma'keen na kebán na mōod, palóoya' pále kō, mōs ten má kobooyōme mále kō. Péen amosómen kō!

³⁹Ombó pəñi ten poma'keen na kebán, pōen kō, pōen əsəə. Kéogōyōm kō moáāη a udi ó pōod pá pōgódíí lé pōyōme pəbán.

⁴⁰Kéle lé, a neəgōnyed niəs néene né teəgōnyédénéé naáne, palaame' pále pəgusəə lé tiédóóminí o'to na pólé. Teδεόγōu unu' úgusəə kebán na kebán agaánōna.» Əgín ten ná yiísəé náan, aáság keele lé pōod pāgóleged.

Pigólí 20

Póol əyúúlini a Masədowáan na a nigúu né Pageléeγ

¹Ná inyuunyugi' yéey éyée yá'koman, Póol yeégōnyed paa'kan pá Sédúk, amáboyé'kénan ndəb lé pədisúúli ombog, aáság koboyáábég ageen a Masədowáan.

²Yeédánána kōgōg a moyaa mó ə'kúu muim. Ayéε ageé'kenan ndəb kéfolé na paa'kan kōgōg, aáboónase nkó. Yeédánána améen alon a nigúu né Pageléeγ.

³Ayééle kō məə mádáád. Aya'kanyōηen lé nyólé yéen əsiəd si'tímə' ageen a Silíi, aáság koob lé Yúden yaá'komoyódoogene agomoyóon. Náa onó nyólé əguúlini agá yé a Masədowáan.

⁴Ngab ε pōod yimmú eyénánan ondāη na nyólé. Págo pá páyéén ondāη na nyólé páyéé lé: Na Sopa'tolóos, mōón ó Pilúus nyó a páleeg ε Pələə, na pa Alestáag pólé

na Sə'kúndus, pɔɔd pá a Təsaloníig, na Kayúus nyó a Tələbəə, na pa Timo'təə pólé na Tisiig, na Tolofim, pɔɔd pá a kesom ké nsí ké ʒsí.

⁵Pólé póob piim péeýáñ ageen a udi wəəs ageen abeəboñ a Tolówa.

⁶Náa pəsi tídíin tisiəd si'tímə' a ngim ε wɔón wó páyée panéalela peléed pé páánám pádeág toan tó kunudi umbúb, teáság kodéemən a páleeg ε Filíib ageen aboóboan pólé a Tolówa. Teyééle mədúg má'taan ageele lé tíen əgiig kɔ kenɔ ké páyée. Teyééle kógɔɔg ten sónde' mmu'.

Póol ayóndége ɔnyɔmmón o moóngaa nyummú kɔ áay a Tolówa

⁷Wɔs wúmmú, teýáɔnyeden na niób agonéene ondán wɔnó ná Sédúk əyibilóodi. Wɔs ogo wóow óyée wɔs ó na o'to na o'to ó sónde' Póol yeésɔɔ na pəli'tini' wɔs wóow sú'téə a tóef ye udúg lé a koany kaáyene, yiígóodi lé yéen.

⁸Kɔ a nesom né yoog né a mɔen né teýáɔnyeden, pəbi'tilə' páyée kɔ piñ.

⁹ɔnyɔmmón o moóngaa nyummú, niñ lé ʒ'tiig, ayée undəndínəən a wúndu' a mɔen. Wɔnó ná Póol ayóome tɔgée tuəñ kéfolé, enɔ yááság kusiad moóngaa nyóon. Éyemoyégélédáne nkó a ombod wúmmú, aáság kiim yéəlis kógɔɔg a mo'taas módáád a mɔen, ədđəəñ a nsí. Ná páyéen lé pəmudəəmini, péeəboan ə'kugu.

¹⁰Póol aáság kiim əsuu, aadam əbodem, aáság kumuúsiəd a ɔmbɔg yəəñ, ná ɔnó na pɔɔd pá páyée kɔ: «Wiiyən ntém yaanən a kaade aá! Ale ongóm!»

¹¹Póol əy'kíni kobag a noáde', aábəña peléed, pááne. Yeésɔɔ kəmmú na pólé sú'téə a pəbənən pé koany. Áay anéən áa yiisiəd ngə ageen.

¹²A moóngaa ɔnyɔmmón nyóon, pəyímusiəd, pəmúuli na nyólé ongóm. Kəbən kéeg kéyééle lé ɔ'tém ó mɔɔd ungim úwiiyi.

Póol yeédéemən a Tolówa ageen a Milée

¹³Pəsi tísiəd si'tímə' yé eyée ageen a Asóos, teáyan ageen əgiig kɔ na nyólé. Kéle lé Póol nyólé yiisəé lé aasan yé a ngə ye ambaan ná tédam tímuúsiəd kógɔɔg.

¹⁴Náan aa nyólé əyím abeəboan kógɔɔg, timəmusiad a si'tímə' ageen a Mə'teléen.

¹⁵Tiédéemən ten kɔ áay əgín a si'tímə', teméen alon a koany kaáyene a eba é məní yé páleeg ε Kío. A koany ten kúmmú, teméen alon a Sámos. Wɔs ten wó wiyəən wóow, teyéen, teádélem a Tologeleyɔñ sɔñ, teádéemən ten kɔ teáság kəen agaab a eba é noom, a páleeg ε Milée.

¹⁶Kéle lé, Póol yiisəé lé nyólé adeádélem a Əfées, adeányəñen kosáne mədúg miñ a ʒsí. Ayée agobɔɔɔnón lé yiig a Yolósalem wɔs ó Pante'kóod.

Póol ayábégé padélem yuudi pá a egɔny é kəli'tini' yé a Əfées

- 17Ná teyéén əgiig a Milée, Póol yeédóm pɔɔd lé péeen adéane na padélem yuudi pá a egɔny é pə́li'tini' yé a Efées lé píim.
- 18Ná pə́yíim əgiig, yiísáə ɔnó na póle: «Poáleɲ kɔɲe' kɔɲe' wɔnó ná nyeéláá na pəɲi a keɲeɲ kiim ké nyeesáne káag, kə́əbáə a wɔ́s wó njíim əgiig a Əsí, ngóó?
- 19Njésúlíi nkó a nsí əgugudin Sédúk. Nyeéléé, mbáyaáne ten lé Yúden eyée agenyeelene modɔɔge' lé ná pí'kumin.
- 20Poáleɲ ten lé nte'káaboyóɔsegen yoom ímu' na ímu' yé éyée égoəébe. Náa, a toáde' toáɲan na a pedom ké, njée agoboóɔeɲe, ndáaboyá'kanane nkə kiim ké kéadé'teg ɔlaa ó Sédúk.
- 21Nyeédóɲɔn pɔ́n pá Yúden na penɔɔɲe' pé pédeóɔ Yúden ké lé págase ɔlaa wóɔbɔn, pímbuúlini ná Táán aleé, páág o'to na Sédúk wəəs Yésus.
- 22Náa, me mbándageɲen néɔɲ a Yolósaleɲ lé Uɲun wó Ufúlú'tú óle əgi'tí'kəni lé nyéen kɔ. Nteáleɲ nkə ké kéagemboɲ kóɔɔɔ.
- 23Yoom éle kɔ ímu' yé mbáleɲ. Éle lé, Uɲun wó Ufúlú'tú óle age'téane lé, páleeɲ ngim yé ndágeɲen kɔ, péəgi'kumin agenjaág a yoog ye njaan, páyennéeyə ntób.
- 24Náa a me, ɔlaa wáam ódeóɔ yoom a əngis yáam. Nkə ké ndeé anyóɲen kéle əgín lé nyéele o'tom wó Sédúk Yésus ayényeé'ken wɔnó ná kíəgə́yúunə lé nyéele wólé, nde nyeen agaáde. O'tom ogo wóow óle lé: Ndɔeɲe pɔɔd Tɔsɔm Tólaɲ tó túəsəə lé Táán amééleɲe pɔɔd kɔɲe'.
- 25«A noá na pəɲi piim pá njébolɔéɲe Tɔsɔm Tólaɲ tó a Nelaame' né Táán, mbáleɲ lé Əgə́báə néɔɲ yéene, pudiəgi'kini ke'tála kəmmú.
- 26Kóle aa ndeé agobodéane naáne yéene nyɔ'kó: Úmmu' a ondán wááɲan əmə'kulíɔɲ, kéməmodé'teg nyóleɲyáamɔéd, nteóɔ kɔ na egom.
- 27Kéle lé, njéboəéane nkə kiim ké Táán aleé anyóɲen, nte'káaboyóɔsegen yoom na yoom ɔmbó ímu'.
- 28A o'to wóow aa kéleé lé púəɲuɲ pəɲibáamɔéd, póoleɲ ten kunuɲ ubid ó mudúɲ muim mó Uɲun wó Ufúlú'tú úyíbudə́niɲi lé púɲuɲ. Póleɲ kugumin ki'túú ké pə́li'tini' Yésus pá Táán nyóleɲyáamɔéd ayááɲen a kugu kó Mɔ́n yiígú.
- 29«Mbáleɲ meényáamɔéd lé əgín ná ndáaman kudum ngim ageɲen, pɔɔd pá páleé wɔnó pəɲəɲúug péəgiim ɔɔd a kegaáɲade keáɲan. Pádendéé kusig ki'túú ké mudúɲ.
- 30ɔmbó a ondán wááɲan ó pəɲibáamɔéd, ngab yimmú elée keɲen kɔ yé elée kosɔɔɔ pəɲya' ageele lé péəsúidin paa'kan pémmú a ngim yɔɔbɔn.

³¹Ondígæen anéén eno, poáyóóne wónó ná penen piim, peag náan pédáád, njée ægulábæn éné mood a ondán wááñan na udúg wónó na wós, ntedom, pelee na me a ængis.

³²Négone yéene mbáboyé'ken a ombog á Táán na a kone' kuñh kó kóleé a togéé tuñh. Nyólé aa aleé na toen tó koboyéele lé pógon a kæli'tini', áaboyé'ken tugúm tó yeéngégnéé a ungim nyó aleé wæh.

³³«Nte'káagaag ængis a moone má mood wós, ombó ten a kool yæh, ombó a kiléé kiñh.

³⁴Poálen pñibáamod lé nyígúd na ombog yáam ageele lé nyóñ nkæ ké keyéé ægibiyúunøn lé na me, na pwsósóg páam pá pigólí.

³⁵A yoom yiim, njíbulóodi lé náan aadéé kugud ageele lé téñ nkæ ké teágeébe pwsóg pá p'kodií, téyaáyóóne togéé tó Sédúk wæas Yésus yeésóyo nyólényóamod na unu' wéñh, onó: "Mood nyó aleé ageé'ken, ale na tonyóg kéñlé agaáyen nyó pámé'ken." »

³⁶Ná Póol yeémán kosoyo na pood p'ob, aáság kudum ændu a nsí wgoósógolon Táán ondán na pólé piim.

³⁷Ungim yíidæh na ondee, péédæññen Póol a nkó ægumuyésú'kenøn, pááság kaábéganan.

³⁸Yoom yé éyééle lé c'tém wóóbon ólan kogany éyéé nkæ ké yíísó onó: «Pudiági'kini ke'tála kémú.» Pááság kodéemæn anéén ageen æmuudi lé ésiæd si'tímæ'.

Pigólí 21

Póol ayéén a Yolósalem

¹A ngim yéey ná teyéé teá'kaádanan na pólé, pæsi tiisiód si'tímæ' teáság keen ægín télélóló, teméen alon a Kóos. A koany kaáyene, teadéemæn, teméen a Olóodæ. Tiédéemæn ten áay a Olóodæ, teméen a Pa'tala.

²Kógóog teáság kodála si'tímæ' yaágeen a Fænési, teáság kusíæd yélé ageen.

³Teédánána sú'té teáság kodála olo' o Síi'pælæ, tiídí wólé a ombog wéas ó kemes teáyaag ageen a Silíi. Teyéén, teáság keen agaab a eba é noom, a Tíil, kenó ké pigóodi lé pádam pésuulæni moom mó pýyím pányñen a si'tímæ'.

⁴Tiéboan pæli'tini' ko áay, temééle na pólé mædúg má'taan na mábaan. Uñun wó Ufúlú'tú úyíbulóodi nkæ ké keyéé lé keásán na Póol ko a Yolósalem. Pááság komodéane lé adenjéén ko.

⁵Náa, ná teyéé teá'keele ko áay mædúg má'taan na mábaan, teáság kusíæd ngæ ageen yuudi na ongen wéas. Pólé piim na pagán p'óóbon ké, na p'ón p'óóbon ké,

páyíim əbiidi sú'táə a nelon né páleeg. Kə a ebá é noom, tíídúm əndu a nsí, temósógólónéé Táán.

⁶Teáság kaábéganan, pəsi teábág a si'tímə' ageen, póle pəəguúlini a toáde' toóbən.

⁷Kodéemən kó tiédéemən a Tíil, teyéén alon a Pə'toləməyíis. Kógóg aa ongen wáəs ó na si'tímə' wéémán. Teyéén osoyidi pəəli'tini' pá páyée kə áay a páleeg yéey. Teyééle na póle wós kilúd.

⁸A koany kaáyene, teáság kodéemən áay, teméen a Səsaləə. Kə a Səsaləə, teyéén a noáde' nó mɔɔd nyummú niij lé Filíib. Ayée mɔɔd nyó ayée alɔge Tɔsɔm Tólaŋ. Ayée a ondán wó nto é'táan na ébaan yé páyíiyid a Yolósalem. A noáde' nuəŋ áa teyéə əgubúlimən.

⁹Ayée na pɔŋn pá pagéed pəni', páyée pándénden panómeeed. Páyée pagéed pá páyée palɔge' pəbán pá Táán.

¹⁰Ná teyéə teá'keele kə mədúg miíŋ, ɔndɔge' pəbán o Táán nyummú niij lé Agabúus aáság kiim alon. Ayée əgiim ádéemən a Siudəə.

¹¹Ná əyíim əgiig kenɔ ké teyéə, yíisiəd kandá ε Póol, amágódéé ɔmbɔg yəəŋ na ambaan yəəŋ, náa ɔnɔ: «Ó'tánaan! Ó'tánaan nkə ké Uŋun wó Ufúlú'tú óleə əgusəə: Mɔɔd nyó alé na kandá yéene, náan aa Yúden yaámoogóda a Yolósalem, éság komoóleg na penɔɔŋe'.»

¹²Ná teyóób tɔgéé tóod, na pəsi na pəəli'tini' pá a Səsaləə, teyósógólónéé Póol na pəlee a əngis lé ədiyí'kíni keen a Yolósalem.

¹³Náa, əyíbiyúlísini ɔnɔ na pəsi: «Nkə aa poáleə? Nkə aa poáge'kányane ɔ'tém? A me, mbəl'ítiní lé kédenjéén əgín lé páage'kóda ké'kódáan, ɔmbó kenjoon, pəenyoon kə a Yolósalem, nku a kidíidí ké Sédúk Yésus.»

¹⁴Ná teédála lé teđeógɔ págeele yoom na yoom lé ágase unu', teáság kumuudi. Náa teɔ'kó na nyóle: «Oo yi, keáyéele əgín wɔnɔ a nenyóŋen né Sédúk!»

¹⁵Ná teyéə teá'kosáne ngab ε mədúg yéey kə áay a Səsaləə, teáság kaáboŋen ageen a Yolósalem.

¹⁶Ná teyéə teándageen, teyénánan ondán na pəəli'tini' pá a Səsaləə pəmmú. Kógóg, páyíbisúid a nó mɔɔd nyummú niij lé Nnasóŋ. Ayée mɔɔd o Síi'pələ. Ayée ten mɔɔd nyó ə'kubúlimií kéfələ a kəəli'tini'. A noáde' nuəŋ áa tígóodi lé tíləndin.

Pa Póol póle na Séag páyéén əgəəbun a Yolósalem

¹⁷Ná teyéén əgiig a Yolósalem, pomóŋŋí pəəs pəəli'tini' páyíbisíəd kə na tɔnyóg.

¹⁸A koany kaáyene, teáság keen ondán na Póol a nó Séag. Padélem yuudi pá a egɔŋy é pəəli'tini' páyée kə paágónyédáan.

¹⁹Νά τευέέν əgiig kógɔɔg, Póol yeédám əbuúsoyidi, aáság kobodéanane nkə kiim ké Τάάν ayémoyééle lé nyóle yéele a nó penɔɔɛʼ.

²⁰Νά páyóób nkə ké Póol ayébodeáne, páyéʼken nugəm na Τάάν, pááság kodéane na Póol pónó: «Μόηηί, tála pɔʼtósən pá pɔ́n pá Yúden páség áa páʼkosódéé a Ngé ε Kilíʼtus ə́. Póle piim pəndəyə́ən pɛcem pé Moyíis na toen.

²¹Kɔmɔéd lé nkə ké padélem yuudi páyóób, ké páyébodeáne keyéé pónó: We nyóon ole agaaʼkanane pɔ́n pá Yúden pá páleé a mɔnɔɛ méndə́ɛ lé pədiyíʼkíni kuyə́ən pɛcem pé Moyíis kəmmú. Wɔʼkó póob pədenjáanye pɔ́n pɔ́bɔn kəmmú, pədinjə́ən ten kəmmú pisiə́g pé pəmbáa pɔ́bɔn.

²²Oo, áane néɔɔɛ anéén əə, tuə́ áa tíele ə́? Kédéɔlb pədeób lé waánde áane.

²³Ugóodi lé wéele anéén nkə ké teágodéane. Tele na pɔɔd pəniʼ áane a ondán wə́əs pá pəébáɛ ombɔg a mɔen agaácem a udi ó Τάάν.

²⁴Poageen ondán na póle ageen ageele kisiə́g ké kə́fúɛi nkó. Wéʼken nkə ké kíəguunə lé póle páʼpéé kɔ. Náan, páaboómo oʼto. Omaʼkeele náan, ungim aaleɛ lé nkə kiim ké páleé əɟusə́ a nkó yaəɛ kəle pənyaʼ . Páadála lé wə́enyóamɔéd ten ole ageele nkə ké pɛcem pé Moyíis pəleé əɟusə́.

²⁵A penɔɔɛʼ pé pəándéé pə́liʼtiniʼ, tiyíbudílen póle nufuuʼ agobodéane pəbán pé tigumíníni. Kéle lé: Pə́ɟili manám má pááɔnya a ambog, ponyam ten pó páseɟedeneé kenág, ɔmbó ten maɔ́ má ponyam. Pədimbúlímən na pagéed oó lé na panómɛed pá pədeóɔ panom pɔ́bɔn, ɔmbó lé pagán pɔ́bɔn.»

²⁶A koany kaáyene anéén, na Póol na pɔɔd póob pəniʼ pááság kəen ageele kəɔny ké kə́fúɛi. Póol yeésód a *Témpel* ageen adéane na payaaganeʼ pəɔny naanə́g áa kəɔny kə́bɔn kéaman, áyeeʼken mɔnə́ má páleé əɟuɛiən kɔ a éné mɔɔd.

Páyéén əgumin Póol a *Témpel*

²⁷Νά mədúg máʼtáan na mábaan má kəɔny máyéé mándaaman, pɔ́n pá Yúden pá páyíim pədeemen a Əsíi pááság kodála Póol kɔ a *Témpel* a kaade. Pəébáya pɔɔd, kíʼtúú kilúd lé pəmuúgumin.

²⁸Pɔɔd póob páyéé asása na toen, pónó: «Pɔ́n pá Əselayel ménaan oo! Taa mɔɔd ogo aa nyóone o! Mɔɔd ogo nyó aleé əgiim ósɔyɔn nigúu niəs kə́b kəno kiim, ɔmbó ten na pɛcem pé Moyíis ké, na *Témpel* yə́əs yéene ké. Táláan néɔɔɛ əə! Aáʼkobod aáʼkeele, penɔɔɛʼ pé pədeóɔ Yúden, pəsɔd a pulúʼkə́n puəs pó *Témpel* pəlumisəni yéle.»

²⁹Píisə́ náan lé wɔnó ná pəédála Póol a páleeg, ondán na Tolofíim, mɔɔd nyummú wo Əfées. Kóle aa páyéé agofeg lé yeésód kɔ a *Témpel* na nyóle

³⁰Páleeg ngim iyənyígídíi. Pɔɔd pááság kiim pədeeman penɔ piim, kíʼtúú kilúd, əgiimən kɔ áay. Pááság kugumin Póol kɔ a *Témpel*, pámámolóne a táan, pááság koság kubuəg *Témpel*.

31 Nά páyέε pándəguunə komoyóon, nkúm yé nkó'kóon ε pasónjaa pá Ɖlóma yaáság koob lé inyuunyugi' éle a páléeg ε Yolósaleμ ngim.

32 Yεégónyed pu'kúm pó pasónjaa pó puli'ti na pasónjaa póbbon, aáság kəbhisig keen na póle kenə ké inyuunyugi' éyέe. Nά pɔɔd pээdála pasónjaa pándəgiim na nkúm yɔɔbbon ondán, pááság kudi Póol, pádemobáám kémμú.

33 Náan aa nkúm ε pasónjaa yé nkó'kóon yέey eyέén a eβá é Póol, yaáság ke'ken toen lé pámuúgumin, páleη komoogóda na paseη. A ngim yέey anéén aáság kuηiən ɔnó əə: «Nyóone mɔɔd əə, ale áne é? Nkə aa améέe é?»

34 Pɔɔd pá páyέe kɔ áay ki'túú kilúd. Páyέe asása póle piim, ngé egoob kebán fiéd lé páyέe lé póone pээsəə keɔbbon ndéη, pəmmú pээsəə ten keɔbbon ndéη. Nά yeédála náan lé nyóle ədiəgiim agoob kebán a kegaágade ké inyuunyugi' yέey yiim, aáság kusəə lé péen ɔlóg Póol a o'kág wó o'kóon ó pasónjaa.

35 Pasónjaa pááság kusied Póol ageen na nyóle. Nά pəyíig a pase'téeb, pasónjaa pээnyáηen Póol konyáηenáán agobag na nyóle lé ki'túú ké pɔɔd kéeg kéyέe wɔnó kémoówaga komoowágáán.

36 Pɔɔd páyέe a ngim yəəη súuu, páasása pónó: «Témoyóon, témoyóon oo!»

Póol ale a pɔyɔm a udi ó palóoya'

37 Nά páyέe pándanyóηen kosóde Póol a o'kág a kaade, yiíηiən na nkúm ε pasónjaa yé nkó'kóon ɔnó ə: «Nkúm, nde ogosɔyed na we é?» Nάa nkúm yónó na nyóle: «Osɔyed tuá! Kɔmɔéd əə, waáleη kosɔyɔ keléeg a?»

38 Kέle aa nyóon lé mədúg mədímbúlim kɔmɔéd wɔnó ná mɔón wo Ɖsíibte nyummú yiídí'kəni pɔɔd lé pэдəəmini o'to na pəsi, adénjaη we áa? Mɔɔd ogo ayέén ɔɔɔsem a kenə ké kifələón na tósən ε pɔɔd íni' a ngim yəəη, pacoóo.»

39 Póol əyímuyúlísini ɔnó na nyóle: «Ndóo óo. Me nde kibíəni' ké Yúden. Pəmímbiən a páléeg ε Táas, a Silisíi. Nde mɔón nyó a páléeg ε niη, páléeg yé ungim aáleη. Séɔɔ, ényeé'ken toen nsɔyed na nigú.»

40 Náan aa nkúm ε pasónjaa yé nkó'kóon iyəlí'tíníi lé ɔsɔyed. Póol aáság kodélem kidóni'tən a pase'téeb. Yiídə́míni ombɔg agobabe pɔɔd. Nά kenə kéyέe keánde yəəb, əbə́ə kosɔyɔ na póle a tɔgéé tó alameyέeη, tɔgéé tó Yúden. Yiísə́ə ɔnó:

Pigólí 22

1 «Pəηi pomóηηí páam na pase páam, ó'tánaan néɔɔη yέene nkə ké ndábodéane. Ó'tánaan wɔnó ná mbándagaánɔnaá.»

2 Nά páyóób Póol ɔsɔyɔ tɔgéé toɔbbon, alameyέeη, kenə kiim sáb kúfu'. Nάa ɔnó na póle:

³«Με, nde kibíəni' ké Yúden, mbébiəníí a páléeg ε Τάας, a nigúu né Silíi. Náa, kebán kímú', áane a Yolósaleμ aa mbáyám. Kamaleyéel aa ayéε kelág kéam. Ageele lé ndeη pecem pé pεmbáa pées kəηε' kəηε', nyólé aa ayénya'kánáne pélé. Wəónó ná pəηi poáyé'kénénée négəη a ngé ε Τάán, náan ten aa njáyé'kenen a yélé.

⁴Nyiílóodi ηwég na pəəd pá páyée əguyəən Ngé ε Sédúk, sú'téə mbábod mbáboyóona. Njééle lé pəbuúgumən na panómεed na pagéed ké, páaboyáagan a yoog ye njaan.

⁵Na Ɔnjaaganε' pεfəny nyó o'kó'kóon na padélem yuudi pá Yúden pále wéseneg lé nkə kéeg ké ndée əgusəə kéle fólób. Ná njée ageen a Tamáas ageen əgumən pəəd piim pá páyée əguyəən Ngé ε Sédúk, pólé aa páyényeé'ken tufuu' tóone lé mbə'kiig kə, nyé'ken tólé na pəón pá Yúden pá páyée kógóg. Kéyée lé nyéen kə ná piim pá páléə əguyəən Ngé ε Sédúk, mpuúgumin ageen na pólé a Yolósaleμ, pábo'pónese.»

Πóol ale əgusəə tué áa kéyáyéléε ageele lé nyólé yáag o'to na Sédúk

(Fig 9.1-19, 26.12-18)

⁶Πóol ayéén na təgée yuudi, əónó: «Ná njée mbánde a ngé ndúmi' na Tamáas, áane ná tóef yəəndəgiim íwísən. Nyíidíin ntála agá kenə keánde səəsəə. Kisəə kégo kéeg kéyée əgiim a məen.

⁷Mbáság kudəəη a nsí kuη. Náa ndáagoob neηo neónó na me: “Sóol, Sóol we! Nkə aa wəəginjə'kəni é?”

⁸Náa ndəηíən nyə'kó əə: “We áne aa oléəno é, Sédúk?” Neηo níyímuyúlísini neónó: “Με áa ndée Yésus, məón o Násaleμ nyó olée əguyə'kəni.”

⁹Pəəd pá teyée ondán na pólé péédála kisəə kéeg, náa páde'kéε agoob neηo né néyée agosəyə na me.

¹⁰Náa ndəηíən anéén na neηo nyə'kó əə: “Nkə aa nyélee anéén é, Sédúk?” Náa Sédúk əónó na me: “Téémən, wéen a Tamáas. Kógóg páagomoáηene o'tom wááη.”

¹¹Wəónó ná kisəə kéeg kéyényeεε ntii'kíni kodé'teganan, pəósog pá teyée ondán na pólé aa pəyí'kumin a ombəg ageen na me sú'téə a Tamáas.

¹²«Məəd nyummú ayée kə áay a Tamáas niη lé Ananéas. Ayáyé'kenen kéfolé a pεbán pé kəəli'tini', əáyəən pecem pé Moyís kəηε' kəηε'. Pəón pá Yúden piim pá páyée a Tamáas páyée agomoógany kéfolé.

¹³Məəd nyóon əyíim agendéηen, aadam ádélem a εbá yáam, əónó na me: “Μóηηí waam Sóol, əngis yááη yáyáasen áá, wíi'kíni kodé'teganan!” Əgín ten áaman kusəə náan, əngis yáam yááság kaáyasen, mbəbəé kodé'teganan. Mbáság komoodála.

¹⁴Náa ɔnó na me: “Sóol, Táán o pɛmbáa pées yéyán əguyíyid əgín kɔ kala’ lé ɔleɲ nkə ké alé anyóɲen, ɔɔdála ten na əngis yáán, nyó alé nyólényóəsíɲ Sáád ε mɔɔd, ɔyoob ten na ntóɲ yaaɲ tɔgée tó a unu’ wóəɲ ó nyólényóamɔéd.

¹⁵Náan aa kélé lé, we olé komodéleɛen mbaasó a udi ó pɔɔd piim agolɔɛɛ nkə ké waádála na nkə ké omóob.

¹⁶Néɔɔɲ anéén əə, nkə kimmú aa waáboɲ é? Tééɛen, tóɲɔn niɲ né Yésus ná págoyé’ken ɔɔɔɛn, Táán əguufúɲi a mabé mááɲ.”

Póol ale əgusəə wɔnó ná Táán ayémoodóm a nó pɛnɔɔɲɛ’

¹⁷«A ngim yéey, njúúlíni a Yolósaleɛ. Wɔs wúmmú wó njé a pɛsógólón a *Téɛɛpɛl*, yoom yááság kɛndónɛn kɔ.

¹⁸Nyédála Sédúk. Ayéε agosɔɔɔ na me, ɔnó: “Póol, əbísígí kodéɛen áanɛ a páléɛ ε Yolósaleɛ yéɛnɛ ɔsan lé pɔɔd póonɛ áanɛ pédiəgəli’tini mbaasó yaaɲ yé waáɛtéléɛen.”

¹⁹Njímuyúlísini nyɔ’kó na nyólé ə: “Sédúk, wɔ’kó nkə áɲ! Adé pááɛɲ pólébáamɔéd lé me áa njé nyɛɛnɛn a puog pó pɛsógólón ndəəgumən unɲim nyó ayááɛn ɔ’to na we áa? Adé pááɛɲ lé me áa njé mpuúgumən agoboyááɛn a yoog ye njaan, ndáagɛɛɛ lé pábobááma na nsuə é?

²⁰Adé me ten njé kɔ ná páyéε agoon É’tien nyó ayégodéléɛen mbaasó a! Adé njé unu’ úmmu’ na pɔɔd pá páyéɛmoyóón á! Adé me áa njéngɛɛ piléə pɛsɔbɔn ɔ!”

²¹Náa Sédúk ɔnó na me: “Tod anéén. Kéɛ lé ndéε kogoodom laála a mɔnɔɲ má pádɛndɛɲɛnɛ kɔ.” »

²²Ki’túú ké Yúɔɛn kéyéε əgín yəəb agoob nkə ké Póol ayéε əgusəə sú’téə əyíəbənən tɔgée tuəɲ. Ná páyóób nkə kéɛg ké yíisəə a noá na pɛnɔɔɲɛ’, pəəbəə kosása, pónó: «Eléan lé mɔɔd nyóonɛ áman a nsí yéɛnɛ o! O’kóodi lé álaa o!»

²³Páyéε asása náan páagaágása piléə, páado a nsí. Páagómɛ ummúndúɲ, pəəfúlimini a mɔɛn.

²⁴Nkúm ε pasónjaa yé nkó’kóon yaáság kodéanɛ na pasónjaa pəəɲ lé pɛɛn na Póol a ɔ’kág a kaadɛ, pámobáam na ngwáan agɛɛɛ lé ɔsɔɔɔ, áɛɲ kusəə kɛbán igə aa amééɛ náan aa pɔɔd pálé nyén nyén nyén na nyólé, páasása.

²⁵Ná páyéε pá’kogóda Póol agɛɛɛ lé pámobáam, yíɲíən na nkúm ε ki’túú ké pasónjaa ə’tin á á’taan yé eyéε kɔ áay, ɔnó ə: «A pɛɛɛm piəs əə, kímú’ kéɛ kɔ ké kéboyé’kénénéε toɛn lé mɔɔd nyó pəəáɛɲ lé alɛ nyó aá’kosódéε a ondán ó piəbóni’ pé ɔlɔma pámobáam na usuə é, ngó? Pámobáam páɛmoyóɛ ə?»

²⁶Ná nkúm ε pasónjaa yéey eyóób náan, eyéén adéanɛ na nkúm ε pasónjaa yé nkó’kóon, yónó: «Kéɛg ké wɔ’kó wéɛɛ ó! Mɔɔd nyóon nyó alé náan, alɛ nyó aá’kosódéε a ondán ó piəbóni’!»

²⁷Nkúm ε pasónjaa yé nkó'kóón yéey yaáság keen a eba é Póol. Θyίmuηίen onó na nyólé a: «Mayé'teáne áη! Fólób waá'kosod a ondán η ó pibíeni' pé Olóma a?» Náa Póol onó na nyólé: «Eée, kéle fólób náan.»

²⁸Náa nkúm yéey yónó na nyólé: «Me, nyéé'péé mωoné miín na palaame' ageele lé nsod a ondán η ó pibíeni' pé Olóma.» Póol aáság kumuyúlisini onó na nyólé: «Me agín a nióbíen néam aa ndeé wo Olóma.»

²⁹Pasónjaa pá páyée anyónen kobáam Póol ageele lé áληη kosoyo, pááság koság kəésúid, páméen laálá. Ombo ten nkúm ε pasónjaa yé nkó'kóón yéléyéamod eyóη weéy ná yeéléη lé Póol nyóon nyó ayééle lé pá moyáág a paseη ale ten wo Olóma.

Póol yeédélem agoyom a yooε pεyom yé nkó'kóón ε Yúden

³⁰Wonó ná nkúm ε pasónjaa yé nkó'kóón eyée anyónen koleη a sáád kebán igə aa Póol yiídəη náan aa Yúden eleé nyén nyén nyén na nyólé, yiísə́ a koany kaáyene lé pémuyóndin paseη. Aáság kogonyed pu'kúm pó payaagane' pefony, na palóoya' pá a egony yóobon é pεyom yé egó'kóón. Áay anéen áa yiísə́ lé pémuyíimin na Póol. Aáság kumudəniηi a udi wóobon lé óyom.

Pigólí 23

¹Póol yiíbisin palóoya' pá a yooε pεyom yé nkó'kóón əngis, náa onó na pólé: «Pomónηí, nde na ó'tém a kaade yəób a olaa wó ndeé alaa a Ngə ε Táan kəóbə́ kógwəg əgiim əgiig négəη.»

²Ananéas, Onjaagane' pefony nyó o'kó'kóón aáság kodéane na pωod pá páyée a eba é Póol onó: «Emogóan a unu' wə́əη ogo wóow!»

³Náa Póol aámodéane onó na nyólé a: «We, waη yéene yé pə́sínə́ wém, we áa Táan aágoogo. Áay ná oleé undəndínə́ə, kéle lé wénjome wonó ná kéleé əguunə a pecem oóm, ole lé údi nkə ké pecem péleé əgusə, wó'kó pée'ko agá é!»

⁴Pωod pá páyée a eba é Póol pə́bə́ komosásan, pónó na nyólé: «Áay, mωod o Táan áa oleé agodóga náan a! Onjaagane' pefony nyó o'kó'kóón á!»

⁵Náa Póol onó na pólé: «Eé, pomónηí! Onjaagane' pefony nyó o'kó'kóón áa aleénə é! Ségə nte'kóoleηen! Kéle kidiídílə a Kála'ta' ε Táan lé: Odesóyə niη né nkúm ε nigúu neán kəbé!»

⁶Póol yeéleηen lé a yooε pεyom yé nkó'kóón yéey, Pasadoseyéη na Pafaleseyéη aa páleé kə. A O'to wóow aa yiísə́ neηo a mωen, onó: «Pomónηí páam, me, nde mωod nyó a egony é Pafaleseyéη, se waam ten nyó əyímbíen ale wo egony é Pafaleseyéη. O'to ó kebán wó ntéléμένéé a pεyom a udi wááηan aa wóone óleé lé nde agomena peda lé pelónη péleé koóndeg.»

⁷Ρόολ əyəkə'tiin áman kusəə, ʊsáŋ wá'kololed lé na Pafaleseyéey na Pasadoseyéey. Kosaaleg kóobɔn a kóog, páde'kéε kámmú unu' úmmu'.

⁸Κέε lé, Pasadoseyéey pólé páε əgusəə pónó pelón pédéagoóndeɔ. Pónó ten məŋun má ma'tom módeɔgɔ, ɔmbó əgín ten məŋun lé məŋun. Kɔmɔéd lé Pafaleseyéey pólé páε əgəəli'tini lé moom móom muim móε kɔ.

⁹Αηηο γέ ʊsáŋ áyéε əgín agonas na toen. Ngab ε paleŋ pεcem yimmú yé a ngim ε Pafaleseyéey yeédélem a ʊsáŋ ó toen na pɔsóg póob káag, pónó na pólé: «Pəsi tedéɔŋen egom a nkó ε mɔɔd nyóone. Ama'keεe uŋun ó ma'tom ó Táán, ɔmbó lé uŋun wúmmú wéndéŋ áa wéésɔgɔ na nyólé!»

¹⁰ʊsáŋ úyí'kíni kobag kámmú a mɔen na toen a ombod wóone lé nkúm ε pasónjaa yé nkó'kóon yeédámmána lé páε págowaga Ρόολ kowagáán. A óto wóow aa yeédóm pasónjaa pəéŋ lé péen alóne Ρόολ a kegaágade ké pɔɔd póob, pímbuúlini na nyólé a ó'káɔ wó ó'kó'kóon.

¹¹Udúg ó wɔs wóow, Sédúk ayéén alónen Ρόολ, ɔnó na nyólé: «Ágónéγέé aá! Wɔnó ná omé'téleɔen mbaasó a Yolósaleɔ, wage'téleɔen ten yélé náan a ɔlɔma.»

Υύδεν εγύδóóγέεé Ρόολ lé páamoyóon

¹²A koany kaáyene, Yúden yaáság kɔɔdɔɔgene Ρόολ lé páamoyóon. Pééγó nceɔ lé Əgəəbəə áay, mɔɔd adennéene, aŋhó ten yoom. Pəədiin paáyáág yoom a unu' əgín ná pá'komoyóon.

¹³Pɔɔd pá pééγó nceɔ yéey náan péélán ə'tin ábaan.

¹⁴Páyéén aboan pu'kúm pó payaagane' pefɔny na palaame' pá nigúu, náa pónó na pólé: «Teáγó nceɔ lé mɔɔd adeágaáyáág yoom a unu' ná tedéŋjón Ρόολ.

¹⁵Néɔɔŋ yéene anéén, pəŋi padélem yuudi, a unu' wááŋan úmmu' na pɔsóg pá a yooɔ ε pɔyɔm yé nkó'kóon, púŋiəŋ na nkúm ε pasónjaa yé nkó'kóon lé ébuyiimin na nyólé. Púmulígə pɔɔ'kó pole anyóŋen kaa'kan kebán ké mɔɔd nyóon kɔŋe'. A noá na Pəsi, tié'kudónigəni pɔbán piim ageεe lé témoγóon ná ədiŋjiim əgiig áane.»

¹⁶Náa, umbiəŋ ó Ρόολ wúmmú, mɔón ó móŋŋí wəəŋ nyó ɔ'kéed, óyóób edɔɔge yéey, aáság keen ɔsɔd kɔ a ó'káɔ wó ó'kóon ageen adéane na ségán nkə kéεg ké pá'komoófeɔaneé.

¹⁷Ρόολ aáság kodóŋɔn nkúm yimmú ε ki'túú ké pasónjaa ə'tin á'táan, náa ɔnó na nyólé: «Siəd moóngaa ɔnyɔmmón nyóone wéen na nyólé a nó nkúm ε pasónjaa yé nkó'kóon, ogóodi kebán ké komodéane.»

¹⁸Nkúm ε ki'túú ké pasónjaa yéey yaáság kusiəd moóngaa, eméen na nyólé a nó nkúm ε pasónjaa yé nkó'kóon. Yiísəə na nyólé yónó: «Moóngaa ɔnyɔmmón

nyóone, Póol nyó aleé a yoog ye njaan áa amé'tónon, aáság kusəə lé nyíim na nyólé kenə ké oleé, ogóodi keban ké aleé anyónen kogodéane.»

¹⁹Nkúm ε pasónjaa yé nkó'kóon yéey yaáság kugumin moóngaa a ombog, əməsuídíí na nyólé a ebá ageele lé pɔsɔɔ, aáság kumuñen onó əə: «Kebán igə aa wɔ'kó wé'téane?»

²⁰Náa moóngaa onó na nyólé: «Yúden emáyóóbánánéé lé pəəgiim əguñen wéele lé Póol yíim na koany a yoog ε pɛɔɔm yé nkó'kóon pólé pálen kaa'kan keban kíə kəne'.

²¹Náa, udiyélí'tíníí, kéle penya'. Pámáayen ombó ə'tin á pɔɔd ábaan pá pámodáménéé lé ná əəgiim asan, pámuúgumin. Péégó ncem lé pádéane yoom, páñhó yoom ná pádénjón Póol. Pá'koman kaábonen, əgín we áa páléé agobon négɔn lé ósɔyed.»

²²Nkúm ε pasónjaa yé nkó'kóon yéey yédeáne na moóngaa onyɔmmón nyóon onó: «Nkə kéeg ké umíim age'téane, ode'téane na wendéñ áaá!» Náa onó na nyóon yéen.

Πέδóm Póol a Səsaləə, a nó Fəlígsə

²³Nkúm ε pasónjaa yé nkó'kóon yéey yaáság kodónon pu'kúm puəñ pó pasónjaa pó puli'ti róbaan, pɔsɔg pá páyée alaame pi'túú pé ə'tin á pasónjaa á'taan. Ayébodeáne onó na pólé: «Pógonyed ə'tin á pasónjaa yówád, na ə'tin ten yímmú ádáád na pasónjaa pówád pá a ponyambele' a mɔen, na ə'tin ten yówád á pɔsɔg pá ongɔn a ombog. Poábonen ageen a Səsaləə, poadéemen a njəñí é'taan na íni' ye udúg.

²⁴Póbonenen ten Póol ponyambele' ageele lé pəen əgiig na nyólé a udi ó Fəlígsə, ngóməna' yé nkó'kóon, yoom édemoyééle a ngə.»

²⁵Yíídílən Fəlígsə nufuu', onó:

²⁶«O'kó'kóon ngóməna' yé nkó'kóon Fəlígsə! Mbəgusóyídi aá! Mə Kolóod Ləséyas aa mbəgudílən nufuu' nóone.

²⁷Mɔɔd nyóone nyó mbíim nkodómen, Yúden aa iyímugúmin, pónó pándamoyóon. Ná njóób lé ale mɔɔd nyó aá'kosódéé a ondán ó pibíəni' pé Dlóma, njéén na pasónjaa páam, mbáság kaádádeg, mbámolóne a ombog yóóbɔn.

²⁸Wónó ná njée anyónen koləñ keban igə aa yíídəəñ náan aa Yúden iməmugúmin, njéén na nyólé a yoog yɔɔbɔn ε pɛɔɔm yé nkó'kóon.

²⁹Mbáság koləñ lé pəyímugúmin a o'to ó pəbán pé péadé'teg pɛcem pɛóbɔn. Náa, ntedálan kəbé igə aa amééle kó páléé págomoyóon a kólé, ombó lé pámoýáág a yoog ye njaan.

³⁰A ngim yéey, mbáság koob lé Yúden yaá'komoyódoogene agomoyóon. Kólé aa mbádála lé nyíim mmoodom káag ná oleé. Mbádeáne na pón pá Yúden pá páyémosómen lé, píim na pesómen pészon káag a udi wááj.»

³¹Pasónjaa pááság keele pebán piim əgín wónó ná páyébodeáne. Píisiád Póol na udúg, páméen na nyólé a Ənti'pə'tilíis.

³²A koany kaáyene, pasónjaa pá páyé na ambaan pááság kudi pəsóg pá páyé a ponyambel' a mən lé pēen na Póol yuudi, pólé pááság kimbuúlini ngim a o'kág wózbən wó o'kó'kóon.

³³Ná pəsóg póob páyéən əgiig a Səsaləə, pēédám pē'ken nufuu' na ngómēna' yé nkó'kóon, péməmusúúlini Póol.

³⁴Kofelenée yaáság kobana nufuu', náa onó na Póol: «We, ole məod nyó a kesom ké nsí kéyaán əh?» Náa Póol onó nyólé ale o kesom ké nsí ké Silisíi. Ná Kofelenée eyóob náan,

³⁵yíisəə onó na nyólé: «Oo'ó! Ndagaa'kan kebán keáj ná pəod pá páyégosómen pəəgiim alon.» Aáság kusəə lé pēen na nyólé, pēen amoyéngəg a noáde' nó nogóon nó Elóod ayééle lé páwáag.

Pigólí 24

Yúden eyéən əsómēn Póol a nó ngómēna' yé nkó'kóon

¹Mədúg má'táan a ngim yéey, Ananéas, Ənjaagane' pefony nyó o'kó'kóon aáság kiim alon kə áay a Səsaləə. Əyíim ondáj na pasaá pá Yúden pəmmú, na əngaamenen pəod a pebán nyummú, niij lé Tele'túlus. Páyíim əsómēn Póol a nó Fəlíigsə nyó ayéé ngómēna' yé nkó'kóon a Səsaləə.

²Fəlíigsə aáság kusəə lé pámodónəon Póol, yíim. Ná Póol ayéé aánde kə, Tele'túlus aáság kəəbəə koyəm wónó ná pósómen Póol. Yíisəə onó: «We Fəlíigsə nyó oleé alaame páleeg yéene, we áa wəelénée wónó ná teleé alaa a wiij. A nsij yaaj yé oleé agodənanane pebán áa teleé kəje' náane wónó ná teleé.

³Tele əguguúsoyidəni kéfolé a nkə kiim ké teleé əgəə penej piim, na pəno piim a o'to wááj.

⁴Náa, ageele lé nteəgoosáne kenej kéfolé, ndaasom təgéé. Ndagoyósəgəlon agá lé, ségəə obeyé'ken eyaa é kenej, ódám ntóej agoob kebán kéene kəje'.

⁵Teádála lé məod nyóone ale əmbé o məod. Nyólé aa aleé nkúm ye egony yé ebé yé pəodónəon lé: Egony é pəod pá Násaled. Náan aa ə'kiim yéeleé lé kenə kiim ké pón pá Yúden páleé a nsí ngim, inyuunyugi' ídəə kə.

⁶Əyə'kənyúúnə séeb keele nkə ké kíəlumisəni *Təmpel*, teáság kumuúgumin.

[7]

⁸Wεένyάamwéd oma'komolóoya, waadála lé nkə ké temámosómen a kélé, kélé fólób.»

⁹Yúden yé eyéε kə áay eyáábεg unu' a pesómen péεb, pónó: «Ééε óo, náan aa kéléε fólób.»

Πενωνά πέ Πόολ a udi ó Fəlíigsə

¹⁰Kofelenéε yaáság keé'ken twgéε na Póol lé óswɔ. Náa Póol wónó: «Ééε wndaame', mbáleɲ! Éfólé é peag aa yéεne wónó ná oleé agobaasane pebán áane a nigúu néεne a sáád. Kólé aa ndeé na w'tém a kaade yəáb lé ntélem a udi wááɲ agaánɔna.

¹¹Nkə kéεne ké ndəəsəə, ole uguɲíən wεένyάamwéd na pɔɔd, págodéane. Kídínjíg mədúg mówád na mábaan wónó ná nyεébág a Yolósaleɲ agεεn anyáade Táán a Tέmpel.

¹²Ná njéén əgiig kə a Yolósaleɲ, wmbó a Tέmpel oo, wmbó a puog pó peśśóglón pó Yúden oo, wmbó əgín lé kenɔ kéndéɲ a pálezεg oo, mwɔd adε'káagεmboan teásásanane twgéε na mwɔd, oó lé ndáabaya ki'túú ké pɔɔd lé pədəəmini o'to na nεlaame'.

¹³Póone piim pá pəmíim agesómen, wmbó úmmu' nyó aléε uguloodi lé nkə ké páléε agesómen a kélé kélé fólób, wdeéwɔ.

¹⁴Náa, nkə ké mbáleɲ, kélé kégo aa ndeé ogogodéane. Kélé lé: Mε, ndε əgugudin Táán a ngé yé ngwa yé pólé pónó εdeéwɔ ngé ε sáád. Táán áa ndeé əgugudin, Táán ε pεmbáa péəs. Mbólítíní nkə kiim ké kéléε kidiídíló a pagála'ta' pá pεcem pé Moyís, na a pagála'ta' pá palwεε' pebán pá Táán.

¹⁵Mε, wónó pólé ten, ndε agomεna pεda na Táán lé unɲim, yεεn wmbó olaɲ oo, wmbó nyó wmbé oo, aléε koóndεg a pelónɲ

¹⁶Kólé aa ndeé agaágónεge pεneɲ piim lé ndaa kwε' a udi ó Táán na a udi ó pɔɔd, fiéd na kebán ké ndəgəóló'kəni.

¹⁷Njéε mbá'keεle peag piíɲ ntiim a Yolósaleɲ. Náan aa njíimin pɔónpáεe páam na éléεb ε pá pó'kódií yoom, njéé'ken ten kefɔny kéam na Táán.

¹⁸Taa kefɔny kégo kéεg aa njéén agεεle a Tέmpel wónó ná páyéɲmboan kə. Njéε mbá'koman kuyəəgi pebán piim pé páléε əguɲíən əgə́fúɲi nkó. Nte'kéε kə na ki'túú ké pɔɔd. Wmbó ten εdodogo éde'kéε kə.

¹⁹Kə a Tέmpel, pɔón pá Yúden pəmímú, pɔśóg pá a kesom ké nsí ké θsíi páyéε kə. Pónó pólé péeđalan ndáagεεle nkə ké kéléε a wsed a mwεn, ná pólé aa pəmíim agesómen na wε.

²⁰Pɔśóg póone pá pədəníí a udi wááɲ, páleɲ anéεn kogodéane kwéε igə aa njééle náan aa páyééεn agesómen a yoog ε peyɔm yé nkó'kóón ε Yúden,

²¹νά κέδιενεν εγίν λέ nkə κέεεε κέ νυεδέλεμ agosɔɔɔ neɲo a mɔen a udi wóɔbɔn nyɔ'kɔ: “O'to ó kebán wó ntéléμένέε a peɔɔm a udi wááɲan naáne aa wóone óλέε λέ nde agomena pɛda lé pelónɲ péléε koónɛg!” »

²²Fəlígɔsə yeéleɲen pebán éfɔlé a Ngé ε Sádúk. Yíídónígi peɔɔm, aádóm a wɔɔs wéndéɲ, ɔnɔ na pólé: «Θγίν Leséyas, nkúm ε pasónjaa yé nkó'kóón yəé'kiim, áay aa ndáasom kebán κεάɲan.»

²³Aáság kodéane na nkúm ε ki'túú κέ pasónjaa lé yúúlini na Póol a yoog ye njaan, pándánɲ kaag niis na nyólé. ɔmbɔ pɔsɔsɔg péəɲ ten, pəbuudi filí agomoyéelene ma'tó'tóm.

Póol yeédélem agosɔɔɔ a udi ó pa Fəlígɔsə pólé ná o'kán

²⁴Mədúg a ngim yeéy, pa Fəlígɔsə pááság kiim pólé ná o'kán Tulusíy, ntóón ε Yúden. Náa Fəlígɔsə ɔnɔ pémuyíimin na Póol. Pááság kiim na nyólé. Póol əbɔ́bə komoyáloaɲanan nkə aa κέλέε kaag o'to na Yésus Kilí'tus, páádám ntóɲɲ agoleɲ koob.

²⁵Náa, ná Póol ayéε aándabodéanane tué áa mɔɔɔ ogódíí lé álaa sáád a əngis á Táán, əgə́sɔ́sɔ́d a nɛmɔɔɔ, na wɔnɔ ná Táán aléε koyɔmεé pɔɔɔ, Fəlígɔsə ɔyɔ́ɔɲ weéy. Náa ɔnɔ na nyólé: «Néɔɔɲ yeεεε, yaɲ kuúlini, ná ndɔɔɔɔɔɔɲ keɲɲ kəmmú, ndagoodóɲɔn.»

²⁶Ayéε agomena pɛda lé Póol aamoyé'ken mɔɔnέ. Kólé aa ayéε agomodóɲɔnela lé pɔsɔɔɔ.

²⁷Kéyáyéléε náan peag pélaɲ pébaan. A ngim ε peag péeb pébaan, Fəlígɔsə aáság kuliog a o'kɔɔ, Pólsíus Féstus əmə́sɔ́sɔ́d o'kɔɔ wéəɲ. Fəlígɔsə yíídí Póol kɔ a yoog ye njaan lé ayéε anyóɲɲ lé Yúden émoógany.

Pigólí 25

Póol yíísáé lé nkúm yé nkó'kóón yé a ɔlɔ́ma aa émoóɔmεé

¹Féstus ayéén a Yolósalem mədúg mádáád a ngim yé yíisiád nɛlaame' a Səsaláə.

²Kógɔɔg, pu'kúm pó payaagane' pɛfɔny na ponnom pó pɔɔɔ pá Yúden pəyíim amoóboan agosómen Póol. Páyémoyósɔ́gólónéé lé

³əbugóomin ageele lé pólé púúlini na Póol a Yolósalem. Kɔmɔéd lé a fólób nkə κέ páyεε anyóɲɲ κέλε lé péen amoyáádám a ngá, pámooyóon.

⁴Náa, Féstus əyíbuyúlísini ɔnɔ na pólé: «Ndóo, Póol ale a yoog ye njaan a Səsaláə. Keɲɲ ɔɔɔɲ nyúúlini kɔ.

⁵Palaame' pááɲan pále pégiim kógɔɔg na mε. Páma'keen na kebán κέ κεβέ κέ amééle, píim kógɔɔg, pámosómen.»

⁶Féstus ayééle kɔ na pólé a Yolósalem mædúg má'taan na mádáád, oó lé mówád, aáság kuúlini a Səsaləə. A koany kaáyene kóog, aáság keen ələndin a o'kɔ wəəŋ ó pɛyɔm, náa ɔnó pémuyíimin na Póol. Pááság kiim na nyólé.

⁷Ná Póol əyíim əgiig, pɔ́ɔn pá Yúden pá pəyíim pádéeemen a Yolósalem pááság kiim amoyágo'kenen, páamosóman éfolé é penasáŋ pé pebán a nkó. Pebán pé páde'kéleé pəguloodi lé ayééle péleé náan fólób.

⁸Póol nyólé ayééle agaánɔna əgín ɔnó: «A noá na pɛcem pé Yúden, ntidəəŋin kebán. ɔmbó ten a noá na *Témpel*, ntielene yoom yé ebé kɔ. ɔmbó a noá na nkúm yé nkó'kóon yé a ɔlɔma, ntielene kebán ké kebé.»

⁹Wɔnó ná Féstus ten ayééle əguunə lé Yúden ényóga na nyólé, yíŋíən ɔnó na Póol əə: «Uməl'ítiní lé pɛen na we a Yolósalem, pɛen agoóyɔme kógɔɔg a udi wáam əə?»

¹⁰Póol əyímuyúlísini ɔnó na nyólé: «Nde áane a yooɔ ɛ pɛyɔm ye nkúm yé nkó'kóon. Kɔ áane ten aa kíəguunə lé pɛnɔme. Nkə ké kebé ké mbééleéne Yúden kédeóɔ. Weényóamɔéd waáəŋ náan kɔŋe' kɔŋe'.

¹¹Pónó njéenen na nsóó lé mbééle fólób kebán ké kíəguunə lé pɛenjoon, nte'kééle ogosəŋene lé pádeyénjoon. Náa, kéma'keen lé penya' aa páleé a péleé a nkə kiim ké páleé agesómen, mɔɔd ɔdeóɔ lé yí'ti a ɔmbɔg yóóɔn. Ndaanyóŋen lé nkúm yé nkó'kóon yé a ɔlɔma aa yénɔmeé.»

¹²Féstus yeéyáŋ ageen əŋíən na pɔɔd pəəŋ pá ndəb lé pəmuuləb tuə áa nyólé yéleé. Áay anéén áa yíísəə ɔnó: «Oo'ó! Adé wɔ'kɔ əgín nkúm yé nkó'kóon yé a ɔlɔma aa égoóyɔmeé á? Wageen anéén ɔyɔm kógɔɔg a udi wəəŋ.»

Pəyíim na Póol a udi ó pa Agelé'pa pólé na Pələnís

¹³Ngab ɛ mædúg yimmú a ngim yéey, pa nkúm Agelé'pa pólé na móŋŋí nyó ɔ'kéed Pələnís pááság kiim kɔ áay a Səsaləə əgiim osoyidi Féstus.

¹⁴Wɔnó ná pífbúlím kɔ áay ngab ɛ mædúg, Féstus Ayáloəŋánánéé kebán ké Póol na nkúm Agelé'pa, ɔnó: «Nde na mɔɔd áane nyó Fəlígə yíidí əmádi a yooɔ ye njaan.

¹⁵Ná njéén a Yolósalem, pu'kúm pó payaaganə' pɛfɔny na palaame' pá Yúden pəyíim amosómen na me. Pəyíŋíən lé mbaase kebán kíəŋ lé ale na nsóó.

¹⁶Njíbuyúlísini nyɔ'kɔ na pólé: Ndóo, pɔ́ɔn pá ɔlɔma pále na kecem lé pádeyé'ken nsóó na mɔɔd pádemoyóme a udi ó pɔɔd pá pámamosómen, pádeób ten peánóná píəŋ.

¹⁷Náan aa tiyíimənen áane na pólé ondáŋ. Ná tiyíim əgiig ten, nte'káasəne keŋeŋ. A koany kaáyene, mbáság keen ələndin a o'kɔ ó pɛyɔm, nyɔ'kɔ pínyiiimin na mɔɔd ogo.

18 Pɔɔd pá páyíim amosómen pááság kiim adélem, péesiéd tɔgée. Náa, pádi'kéesə kebán na kebán ké kebé ɔmbó kímú' ké ayééle wɔnó ná me njée agofeg.

19 Ɖgín moyaa mó pebán mó móadé'teg kəéli'tini' koóɔɔn aa páyée na mólé, na kebán ké mɔɔd nyummú niij lé Yésus nyó yígú, náa Póol nyólé aleé əgusə lé əligi əgín a ɔlaa.

20 Kebán wɔnó kéeg náan, nte'kée agoleɲ tuó áa mbaaseé kélé. Kólé aa nyíɲiən na Póol nyó'kó əə, əməlí'tíníí lé péeen na nyólé a Yolósaleɲ, péeen asom kebán kiəɲ kéeg kógɔɔg əə?

21 Náa, əyínyuúlísini ɔnó nyólé nyóon əəɲiən lé nkúm yé nkó'kóon yé a Ɖlɔma aa émoóɔɔmée. Mbáság kusə lé píi'kini keen amoolɔg a yooɔ ye njaan ageen əgiig əgín a keɲɲ ké ndée komodomée kógɔɔg a nó nkúm yé nkó'kóon yé a Ɖlɔma.»

22 Agelé'pa aáság kusə ɔnó na Féstus: «Ndaanyóɲen lé mɔɔd nyóon ɔsɔɔɔ, meənyóamɔéd ndáagoob.» Náa Féstus ɔnó na nyólé: «Tí anéeɲ, na koany waamoyóob.»

23 Ná koany kóyááyéne, pa Agelé'pa pólé na móɲɲí Pələnís pááság kiim alon na éfolé é pɔɔd yé éyée agomogóen maság, páagaágan pe'ké'ké. Páyéeɲ ɔsɔɔ a yooɔ e peɔɔm yé nkó'kóon na pu'kúm pó pasónjaa, na ponnom pó pɔɔd pá a páléeg. Náa Féstus ɔnó píim na Póol. Pááság kiim na nyólé.

24 Féstus aáság kusied tɔgée, ɔnó: «Nkúm Agelé'pa, na pəɲi ten piim pá poleé áane, táláan mɔɔd nyóone nyó aleé a udi wááɲan. Yúden ngim iyíim amosómen na me a Yolósaleɲ, pəməyiim pínjəon ten na péle áane a Səsaləə. Páyée asása na toen pónó nyóon ɔdeɔɔg lé álaa.

25 Náa, me nteəɲen yoom na yoom yé ebe yé améele yé éleé lé a o'to wóow pámojóon. Náa, wɔnó ná nyólényóamɔéd aleé əgusə lé əgín nkúm yé nkó'kóon yé a Ɖlɔma aa émoóɔɔmée, me mbəgumin anéeɲ lé ndamoodom kógɔɔg.

26 Nteəɔɔg anéeɲ na egom é fólɔb fólɔb yé ndée ugudilən nkúm yé nkó'kóon a yélé. Kólé aa mbééle lé yíim áane a udi wááɲan, kəɲe' kəɲe' a udi wááɲ ó we nkúm Agelé'pa lé ómolóoya. Ama'keele ná waámolóoya, me ndɔɔɔɔɔɔ nkə aa ntilənií nkúm yé a Ɖlɔma.

27 A néam, mbádála lé kédeálen koóbanan náan lé ntəəmini mɔɔd o yooɔ ye njaan mmoodom a Ɖlɔma nteɲen komoáɲe mogom mó páyemosómen a mólé.»

Pigólí 26

Póol ayánónáá a udi wó Agelé'pa

1 Agelé'pa yeédeáne na Póol ɔnó: «Ole filí lé úsiəd tɔgée, wáánɔna.» Póol aáság kudəəmini ombɔg a mɔen agaánɔna. Yííséə ɔnó:

²«Nkúm Agelé'pa, a nkə kiim ké Yúden emésómēn, nde na tonyóg kéfólé wónó ná a wós ó naáné, mbádélem a udi wááj lé nyáánōna.

³Mbí'kíni kolaŋ keen na tonyóg lé we waálen mandoná má Yúden miim kōŋe'. Waálen ten pebán peóbōn pé páleané na musuŋ a pélé. Mbágoyósógólóné anéén, ségō kumin ó'tém wááj a kaade, wénjoob.

⁴«Pōón pá Yúden piim páálen ōlaa wáam əgəəsiəd əgín kō a nenyōmmón néam. Páálen wónó ná əgín kógōg kala' njée əgəəsiəd a kegaágade ké pōōd pá a nigúu néam na a pálēeg ε Yolósalem.

⁵Páménden əgín kógōg kala'. Páma'kōnyōŋen, pále páge'télemen mbaasó lé njée a ondán wó egōny é Pafaleseyéey. Egōny yé éde'kéə əgudiŋií əngiŋ a pebán pé péadé'teg kəáli'tini' kuás.

⁶Négōŋ yéene o', nde o'télé máán a udi wáájŋan a peyōm lé nde agomena peda na Táán a nkə ké yeégágen pembáa péés.

⁷Pibúúm pé Éselayel piim peówád na pébaan péle əgōsógōlōn Táán na toen, na udúg na wós, páamēna peda lé Táán aléé keele nkə ké yeégág. Taa nkúm, a o'to wóow lé nde agomena peda na Táán áa Yúden emésómēn o!

⁸Éé, Táán aléé kōndegē pelōŋ. Pəŋi Yúden, nkə anéén áa pō'kó nyōon adeágoóndegē pelōŋ é?

⁹«Meényōamōéd njáfégéé kōnōyē niŋ né Yésus mōón ó Násaed.

¹⁰Kélé kégo aa njée nyeele a Yolósalem. Pu'kúm pó payaagane' pefōny páyēnyéé'ken toen, mbəgumən éfolé é pəáli'tini', mbáboyáág a yoog yé njaan. Kenēŋ ké páásóm kebán keóbōn lé pógóodi lé páboyóona, me ten njée mbaase nyō'kó kéle sáád náan.

¹¹Penēŋ pímmú, njée nyiim nsódon a puog pōóbōn pó peósógólōn puim, ndáageele lé pəbuúyə'kəni. Njée nyuunə lé pədi kəáli'tini' kōóbōn kó páléé a kólé. Nyéenyēnen na pólé a ombod wó óyēnyeele ndəəbuyəŋjən sú'té a mōnōŋ má a laálá lé nyéen aboóco'kone kō.»

Póol ale ədəəne wónó ná nyólé aá'kaágéé o'to na Sédúk

(Fig 9.1-19, 22.6-16)

¹²Póol yeédeáne kəmmú na nkúm Agelé'pa ōnó: «Náan aa nyiisiəd ngé wós wúmmú ageen a Tamáas. Pu'kúm pó payaagane' pefōny áa poyé'tóm, pómáyenyéé'ken toen lé nyéen kógōg.

¹³Taa, nkúm, nde anéén kō a ngé ná tóef yəəndəgiim íwísən. Tiídín tedála agá kenō məny! Kisəə kégo kéyēə əgiim kísuu a mōen, kéanom agaáyen wós. Kenō ké teyéé lé na me na pōsósóg páam pá ongen kéyēə kéánde səésəə.

¹⁴Pəsi piim a nsí kuḡ. Mbáság koob a tɔgɛ́é tó Alameyɛ́ɛn, neḡo neónó na me: “Sóol oó, Sóol we! Nkə aa wə́əginjə’kəni é? Ole agaábáam wɔ́nó eyég yé osɔḡ nán iyó.”

¹⁵Njímunɔ́ɛn nyɔ’kó əə: We áne aa olééɔ́ é, Sédúk? Əyínjuúlísini ɔ́nó na me: “Me áa ndéé Yésus nyó oléé əguyə’kəni.

¹⁶Náa, téémən, télem kidóní’tən. Mbólódíí na we lé ná nkoyéele wáán u’kudin waam. Oléé ké’télemən mbaasó agodéane na ɔ́sɔ́g wɔ́nó ná omé’tála naáné, óobodéane ten pebán pímmú pé ndéé kogoyéeleé lé ódála.

¹⁷Ndéé kogoyááɛn a ɔ́mbɔg yé ndeg e Yúden na a mɔ́nɔḡ məmmú má ndéé kogodóméé a mólé.

¹⁸Ndagoodom kɔ́ lé wéen əbuúbuən əngis, óboolóne a mbin, péen a kemoámoán. Páléé kuliog a toen tó Sá’tan əgiim ná Táán ndéé. Páma’kaag o’to na me, Táán aléé kubuúlisin mabé móbɔ́n, pə́yiim ageen na o’kɔ́ a ondán ó ɔ́ɔd pá págoob na Táán”.»

Póol ale əgusə pigólí piə́n wɔ́nó ná péléé

¹⁹Póol ayéén əgín na tɔgɛ́é yuudi, ɔ́nó: «Nkúm Agelé’pa! Nte’káasəɛne koóben nkə kéeg ké kéyéndónen, ké kíyíim a mɔ́en.

²⁰Náa, nyéyán əlɔge Tɔ́sɔm Tólan a Tamáas na a Yolósalem. A ngim yéey, njéén əlɔge a nigúu né Siudə́ə niim, na a mɔ́nɔḡ məndéɛn. Njéə agobodéanane lé pə́əsu’ki mabé móbɔ́n, páágase ná Táán aléé, páageele pebán pélan əguloodi lé pá’kogase fólób fólób ɔ́laa wóbɔ́n.

²¹Taa, a o’to wóow aa Yúden iyí’kumin a *Témpel*, pónó pándagenjoon.

²²Náa, Táán əmínnunɔ́ əgiim əgiig négɔḡ wɔ́nó ná ndéé əgín ageé’ken mbaasó a udi ó mɔ́ɔd ungim lé na ɔ́ɔd pá pagó’kóón ké, na muyənjəg ké. Ntégɔ əgusə kebán kimmú ké kéléé ndéɛn na nkə ké Moyíis yiísáó, ɔ́mbó lé nkə palɔge’ pebán pá Táán péélɔge lé kéléé kaáyéle.

²³Péélɔge pónó: *Məsií* aléé kone ntób, aléé ten keen o na o’to na o’to ogoóndeg a pelón. Aléé ten kuloodi na Yúden na mɔ́nɔḡ məndéɛn kisəə ké kéəgɔye ɔ́ɔd»

Póol ɔ́yɔ́sɔ́gólónéé Agelé’pa lé yáág o’to na Táán

²⁴Ayéé Póol aágaánɔ́na, Féstus aámoyáfema neḡo a mɔ́en, ɔ́nó: «Əəy Póol, ole kiyəg! Pəsugúlu’ pá pagó’kóón pá oyééláne aa pá’kogoyáneé kiyəg!»

²⁵Póol əyímuyúlísini ɔ́nó na nyólé: «O’kó’kóón Féstus, ntégɔ kiyəg! Tɔgɛ́é tó ndéé agosɔ́yɔ́ tóle fólób, tóle sáád.

²⁶Nkúm Agelé’pa ənnímin kebán kɔ́ áay ɔ́mbó kímú’. Kólé aa ɔ́tém wáam oléé yə́əb a kaade, ndéé agosɔ́yɔ́ na nyólé. Mbálen lé aá’koob pélé piim lé pédégɔ pebán pé péyáyéleé a peɔ́sɛg.

27 We nkúm Agelé'pa! Uméllítíníí nkə ké palɔɛge' pebán pá Táán Pííséé é? Me mbálenj lé uméllítíníí pélé.»

28 Náa Agelé'pa ɔnó na Póol: «Ole anyóɔɔen kenyaáne kilí'ten əgín kɔ áane néɔɔɔ əó!»

29 Póol əyímuyúlísini ɔnó na nyólé: «Kéyeeɔn néɔɔɔ ɔo, ɔó lé a ngim ɔo, peśśóǵóǵón péam na Táán péle lé wéen wɔnó me. Adénjaɔn əgín a weényóəsíɔn áa ndeé amoyóśǵɔɔɔn, ndóo. Nde ɔǵóśǵɔɔɔn ten a ungim nyó a wɔśś ó naáne, aleé agoob tǵéé tóam. Pəɔi piim póen wɔnó ná me ndeé, náa fiéd na pasen wɔnó ná me nkódíí!»

30 Nkúm yaáság kodéemɛn, ngómena' yé nkó'kóón imámuyəən, Pələnís ten əóyəən, ungim nyó ayéə kɔ na pólé aáság kodéemɛn ten əgubuyəən.

31 Ná péélón, Pýóǵóǵéé pólé na pólé, pónó: «Mɔɔd nyóone adielene kebán na kebán ké kebé ké kíəguunə lé pámoýóon, ɔó lé pámoýáág a yoog ye njaan.»

32 Agelé'pa yeédeáne ɔnó na Féstus: «Pónó mɔɔd nyóone ade'kéə əɔiəɔn lé nkúm yé nkó'kóón yé a ɔlóma aa yéeneé asom kebán kíəɔ, ná mbəsəə lé tímuúlis.»

Pigólí 27

Pasónjaa páyéén na Póol a ɔlóma

1 Ná kéyée keá'kaáyóbanan lé tiəsíəd si'tímə' ageen a É'táleə, Féstus yiísiəd Póol na pɔśǵ ten pémú pá páyéə a yoog ye njaan, əməbuúúm a ɔmbɔg á Yulíus, nkúm ɛ ki'túú ké pasónjaa kímmú ké páyéə agodóɔɔn lé: «Ki'túú ké pasónjaa pá nkúm yé nkó'kóón yé a ɔlóma.»

2 Tiísiəd si'tímə' yé eyéə ageen a Əsí. Si'tímə' yéey eyéə yé a Adalamíid. A ondán wəśś, mɔɔd nyummú ayéə kɔ niɔn lé Alestáag. Ayéə mɔɔd o páleeg ɛ Təsaloníig, a kesom ké nsí ké Masədowáan.

3 A koany kaáyene, si'tímə' yəəs yeédélem a Sədóɔɔ. Wɔnó ná Yulíus ayéə kɔɔɔ' na Póol, əyímuudí lé yéen adála pɔśśǵ pəəɔn kɔ áay ageele lé pámoýé'ken nkə ké kéyée ké komosógen.

4 Ná teédéemɛn áay ageen, tiyónjəɔn eba é noom na eba é noom yé a ɔlo' ó Síi'pələ lé kígud kéyée əgufiɔn a udi wəśś na toen.

5 Teyéén, teméen ayaag noom nó eba fiéd nó nóyée agosan a eba yé ə'kúu á Silisí na Pənfilí, teáság keen alon a Míilə, páleeg yimmú yé a nigúu né Lisí.

6 Wɔnó ná nkúm ɛ ki'túú ké pasónjaa yéey yeédála si'tímə' yimmú yé eyéə əgiim a Alegesəndilíi yaággeen a É'táleə, əyíbisúúli a yéey káag, aáság kebebáge a yéle.

7 Si'tímə' ego eyéə əgəónud wɔnó nkún, temééle éfólé é mədúg. Teyánéé kéfólé ageele lé tíen alon a páleeg ɛ Kníid. Wɔnó ná tedé'kéleé na ngə iguyəən ngə yəəs

sásaad lé kigud káyéε agibiyábi, tiésán yé a Sələmonəə, əguyənjən eba yé a olo' na eba yé olo' ó Keléε'te lé ná úbiigub kigud.

⁸Τιένε ntób kéfolé əguyənjən eba yé olo' náan ageεε lé tien alon a kenə ké pódóɲɲon lé: «Pisig pé Mbámháán ε noom», ndúmi' na páléε ε Lasáyεa.

⁹Τεγέε τεά'kosáne éfolé é kenεη, wós wó Yúden eyéε iguminilə ésimé a o'to ó mabé móóbɲon, óyέε wá'kosan. A kenεη kéεε noom nóyéεlane nobé, ongen a si'tímə' ké'tán. Kólé aa Póol ayébodeáne ɲón na pólé:

¹⁰«Pósósóg páam, a me mbádála lé ongen a noom néεɲə wánde ké'tán, adénjan əgín lé si'tímə' yaléan, oó lé moom mó enyáɲénénéé múolion, ndóo. ɲomb pəsiháamɲéd ten tele a ké'tán a mɲen.»

¹¹Náa, nkúm ε ki'túú ké pasónjaa ə'tin á'táan idi'kəəsiəd kenεη kɲ na nkə ké Póol yiísáé. Yiíyəɲon agá nkə ké u'tulə' si'tímə' na mɲod o si'tímə' páyέε əgusə.

¹²Eba é noom yéεy yé páyέε a yélé éde'kéε ηε' a kenεη ké umbumə' wó o'kó'kóon. Kólé aa éfolé yé éyέε kɲ a si'tímə' iyólí'tíníí lé pádéεmen áay ageen. Páyέε anyóɲen lé ngə ema'keen kɲ, péen əgiig a Fənígsə, a eba é noom yímmú yé a Keléε'te yé éyέε a eba yé wós óléε ageen agémmenεen. Páyέε anyóɲen keen ələndin kógóɲ súde' a kenεη ké umbumə' wáaman.

Kigud ké kegóon kíyébéélíí kufiɲ a noom

¹³Eyaa é kigud yé iyíim édéεmen a eba é kusuu yááság kəəbáé kiim éfem ɲɲɲ. Páəbáé kofega lé páageen alon kɲε' kenə ké páyέε anyóɲen keen. Pááság kobáεε kisúε ké kéléε əgumən si'tímə' kenə kímu' idiənyígídíí, páəbáé keen. Páyέε ageen na eba na eba é Keléε'te.

¹⁴Kenεη ɲɲɲ ɲ, kigud ké kegóon keáság kiim kédéεmen na nεɲo a unu'. Káyéε əgiim yé a nkon yé a olo'. Pále agodóɲɲon kigud kégo kéεε lé: «Kigud ké əla'kelóɲɲ.»

¹⁵Si'tímə' yəəndəsuu na pəsi, ngə eεεen yuudi fiéd lé kigud káyéε əgufiɲ a udi. Teáság kəədi, teándageed noom.

¹⁶Τεγέε agosan a nsun ye olo' wúmmú wó páyέε agodóɲɲon lé Kóda. Olo' wóow úyíbigúb kigud, teáság kusied eyaa é ké'kóm éεɲóyóyε, temábááméé na kélé. Tiyódúminíí súde' teálón.

¹⁷Pɲod pá páyέε əgugud a si'tímə' pááság kobáεε eyaa é ké'kóm yéεy a si'tímə' a kaade, pááleɲ kogóda si'tímə' ngim na tuwoo. Wɲón ná páyέε agodamma lé si'tímə' yaageen agaab na pólé a ɲsáyén wó a eba yé a Libíi, písúúli kea ké kédeéεɲ agolaɲ konóó, teáság kəədi lé kigud kíen na pəsi.

¹⁸Wɲón ná kigud káyéε əgín agebeé'fɲɲane na toen, ná koany kóyááyéne, moom mó páyáanεnen a si'tímə', páəbáé kodagedane a məní.

¹⁹A koany kaáyene ten kó kuíyóen wóos wóow, pəgud a si'tímə' pááság konyáηena ten moom moóbɔn mó pigólí, páádagédáne pólébáamɔéd a məní.

²⁰Móos méésán miíη wóos wóndón, ɔmbó ten muédədə' te'tála lé kigud káyéε agín ageenanana yuudi na kufiη. Tede'kéε agomena pɛda kəmmú lé tele pógɔy.

²¹Teyéε teá'kosáne mədúg miíη tedeábágéε ombɔg a unu'. Náa Póol aádéεmen kidónítən a udi wóóbɔn, ɔnó: «Poádála é, pɔsósɔg páam! Kéεε'tanen lé puób ndáb yaam. Poyóben yélé, tede'kéε adéεmen a Keléε'te. Ná nkə kiim kéεε ké teá'kolóséε, kéndósən.

²²Náa, nkə ké ndəəbuηíən négɔη kέε lé pónóm ɔ'tém lé ɔmbó úmmu' a ondáη wóəs ədiəgu. Əgín si'tímə' yélé na yélé aa eleé ndósón.

²³Kέε lé, udúg ó naáne, uηun ó ma'tom ó Táán nyó ndéε agoob na nyólé, Táán nyó ndéε əgugudin, óméndónən.

²⁴Ómé'teáne wɔnó: “Póol, ode'támmána aa! Kíəguunə lé ódélem a pɛyɔm a udi wó nkúm yé nkó'kóon yé a ɔlɔma. Táán, a ɔ'tém ólaη wó aleé na wólé na we, amáboyé'ken ɔlaa lé na we na ungiη nyó aleé na we a si'tímə'!”

²⁵Kólé aa nyó'kó na pəηi pɔsósɔg páam, pónóm ɔ'tém lé nyaágen o'to wáam ungiη na Táán, isuη fiéd. Mbáleη lé nkə ké amé'teáne, kéagaáyéεε,

²⁶ɔmbó ná kéεé lé teageen agaab kɔbé a olo' wéndéη.»

Táán ayéboyóyε agεεε lé pádeyéd məní

²⁷Teyéε teá'keεε náan mədúg mówád na məní' wɔnó ná kigud káyéε ageen əgín yuudi agebefóɔgane a noom nó Mədi'tələnə. Ná tóεf ye udúg eyéε yəəndəwísən, pɔɔd pá pəgud a si'tímə' pəəbáə kaana lé teáne ndúmi' na nsí.

²⁸Píísúη nedáán a nuwoo, pəəsuuli a məní lé ná níen ɔdóbo nsí, páleη mé'ta' éséε áa məní məəlím a kenɔ kéεε. Póyóη mé'ta' ní'tin na puuni' na ébaan. Teáság kaáyε'tene kəmmú yuudi ɔɔη, pəmí'kíni kusuuli nuwoo. Póyóη kɔ mé'ta' ní'tin na é'taan na édáád.

²⁹Páyéε agodamma lé si'tímə' εε igəədum a ki'tóg ké nedáán. Páyéεn a nsun ε si'tímə', pəəsuuli písúg píni' pé ánde píεgumín si'tímə' kenɔ kímu', idiənyígídíí. Pəəbáə kobóηan anéén lé koany kuəbisig kaáyene.

³⁰Náa, pɔɔd pá páyéε əgugud a si'tímə' páyéε əguunə kodéda. Píídíηin eyaa é ke'kóm é kɔy, pəəsuuli a məní. Pááság kusə lé pólé páanyóηen keen a udi, ageen agaag písúg pé píεgumən si'tímə' kenɔ kímu' idiənyígídíí, kɔmɔéd lé pɛfaa, ɔdeóɔ náan.

³¹Náa, Póol yeédeáne na nkúm ε ki'túú ké pasónjaa na pasónjaa ten ké, ɔnó: «Nkúm ε pasónjaa! Pɔɔd póone pónɔben a si'tímə' na pəsi, pəηi pɔdeóɔ pógɔy.»

- 32** Pasónjaa pááság kosóma tuwoo tó tuíguminin eyaa é ke'kóm é kooy yéey, pээdí lé ísuu.
- 33** Pále anéэн agobóňan lé koany koáyene a, Póol aáság kodéane na unġim lé ánéene. Yiísээ́ onó na pólé: «Táá mэдúg mówád na mө́ni' aa móone teleé weéy na weéy agobóňan, yoom na yoom tenné.
- 34** Mbáboyé'ken anéэн toen négөň, pónéene. Ageele lé pólaa, kíəguunə lé pónéene. Mbí'kíni kobodéane lé ombó yoom na yoom édéageele úmmu' a ondán wááňan.»
- 35** Ná ayée aá'kosoyo náan, yiisiéd peléed, amé'ken pisoyidi' na Táán a udi ó mөөd unġim, aábéňa, aáné.
- 36** Pólé piim pááság kooň anéэн toen, pááné.
- 37** Kə a si'tímə' yéey, teyéé ónded ébaan na pөөd ə'tin ádáád na puuni' na úmmu'
- 38** Ná mөөd unġim ayée aá'konéene, ə́'kuyíid, péenyáňéna mugudə' muim mó moom mó mułigi a si'tímə', páadagédáne a mө́ni ageele lé si'tímə' éféne.
- 39** Ná koany kóyááyéne, pөөd pá páyéé əgugud a si'tímə' páde'kéé agaálen éléé áa teleé. Náa, péédála ombáán wó nsí kága laálá, ombog ó noom wөөsөd kə. Pááság kusə́ lé páagaáfeg kosөd kə na si'tímə', péen agaab.
- 40** Pááság kondinə pisúg pé píəgumə́n si'tímə' kenə kímú' idiənyígídíí, pээdí pémədí kə a mө́ni yisí. Əgín ten a kenəň kégo kéeg kímú', poyóndinə tuwoo tó mufi' mó si'tímə', páásandéna ten kilúlúdə́ ké sanja' a udi ó si'tímə' ageele lé kígud kíbiínud. Teáság kuyə́ə́n ombog ó noom wөөw lé ná tíen agaab a eba.
- 41** Náa, ageen əgiig a kenə kímú, teédám téfag a kedə́ ké osáyén, udi ó si'tímə' wááság kosөd kə, tedə́'ke keen yuudi kəmmú. Pi'tús pé mө́ni péyéé əgiim agaádóedan kə na toen peáság koman kogada nsun e si'tímə'.
- 42** Náa pasónjaa pónó pólé koóbə́n koóna pөөd pá yoog ye njaan pá páyéé kə piim, ageele lé a kenəň ké koyaag na mə'tum, ombó úmmu' ade'téda.
- 43** Wə́nó ná nkúm e ki'túú ké pasónjaa ade'kéleé anyóňen lé ná pöon Póol, yeédeáne na pasónjaa pə́əň lé pádenyééle nkə kéeg ké páleé anyóňen keele. Aáság kusə́ lé pөsóg pá páálen mə'tum páyan əgaádagede a mө́ni, pálön a kedéé,
- 44** ná pөsóg pó'káane pə́mmú pээdíin píim pə́buyə́n a peláan, ombó lé a pebes pé si'tímə' pé péleé agonəň a mө́ni a mө́en. Taa, náan aa unġim ayéэн əgiig a kedéé yoom édemoyééle.

Pigólí 28

Póol a olo' ó Máaltə

- ¹Νά τεγέε τεύ'κωγ λέ τεάνδε α κεδέε, τεάσάγ κοοβ ανέέν λέ ολο' wóow wó τελέε α wóλέ, óλε niη λέ Μάαλτε.
- ²Ρωδ pá páγέε αλαα κω páγίβισιόδ κωη' κέβλε. Πέέγόνυ yug páásάγ κεδεδόηον λέ tíim agoósa λέ niη' níγίβιγóodi, noó nóγέε agona.
- ³Ρóol yiísiód ρfán wó nkón agaag α yug. Kιηun ké yug kéεγ κέγέελε, ρfen wáásάγ kolon κω α ρfán wó nkón, waánóm Ρóol α ombog, wáásάγ kusəngilid.
- ⁴Νά ρωδ pá páγέε αλαα α olo' wóow πρέδάλα u'kud wəəsəngilə α ombog ó Ρóol, πρέβθέ kosogw pónó: «Μωδ nyóone isuη έδεόγω, ale agoóna ρωδ. Ωμβό ná ə'kuínií α noom, táán γəəs nyó τελέε agodóηon λέ: Ο sáád, aábaase λέ ρδεόγω nyóone λέ áλαa.»
- ⁵Νάα, Ρóol aásάγ kaámasəd u'kud α yug, wédəəη, adəób kogany α ombog wəəη.
- ⁶Ρóλέ páγέε agaáboη λέ páamoodála əndəgiímə, ωμβό λέ aánde sondóoη α nsí. Νάα, ná páγέε pá'kobóηan sú'té, páadála λέ yoom έδεόγω aa amoyéele, páásάγ kudi mafega' móom má páγέε na móλέ, πρέβθέ kusə agá pónó: «Ndóo, nyóone táán yimmú aa eleén!»
- ⁷Pusí púmmú póγέε κω áay ndúmi' na kenw kégo kéεγ. Pusí póob póγέε agoob na mwod nyummú. Ayéε mwod nyó o'kó'kóon α olo' wóow. Niη niəη néγέε λέ Pubilíyus. Əγίβισιόδ α noáde' nuəη na tonyóg, amábeyéngeg náan mədúg mádáád.
- ⁸Se o mwod ogo nyóon ayéε ungiingi λέ féba' iyímugóodi, aáfoada ten maηó. Ρóol aásάγ κeen amóboan κω kenw ké əγíngi, ωmósóglónéé Táán, amámoyábég ombog α nkó, mwod cacala'.
- ⁹A ngim yéey, pabámbany pəmmú pá páγέε κω áay α olo' páásάγ kiimən adála ten Ρóol, amáboyóómáne ten póλέ.
- ¹⁰Páyébeyé'ken nnyáádé κω mbod ngim. Ná keneη kiəs kéene λέ tédeemen κω ageen kéγέε kió'kiim əgiig, páγébeyé'ken yiim yé έγέε əgibiyúunən.

Τιέδέεμεν áay α Μάαλτε ageen α Ωλόμα

- ¹¹Τεγέελε məó mádáád áay α Μάαλτε. Α ngim yéey ανέέν áa tiébág α si'tímə' yimmú yé yeésáne umbumə' α olo' ogo wóow. Έγέε si'tímə' yé α Alegesəndilíi, niη niəη néγέε λέ «Padáán pá páλέε neas.»
- ¹²Τεγέέν τεάσάγ κeen alon α páλέεγ yimmú, niη λέ Silə'kúus. Τεγέελε κω mədúg mádáád.
- ¹³Τεάσάγ kodéemen ten áay, tiáyəηjəη ebá é noom na ebá é noom, teméen alon α páλέεγ yimmú, pódóηon λέ Əlésio. Α koany kaáyene, kigud kióbé kiim kéfem α ngim γəəs. Κέγέε əgiim kédéemen α noá nó kusuu. Τεάσάγ κeen, teméen alon α Pusól. Τεγέελε mədúg mábaan súg ageen əgiig κω.

¹⁴Τιέβόαν pomóηηί pées pémμύ, pəéli'tini' kə áay a páleeg ε Pusóol. Páyébeyósóglónéé lé tíele na pólé sónde' mmu'. Táá náan aa teédájána ageele lé tíen alon a Olóma.

¹⁵Pomóηηί pées pəéli'tini' pá a Olóma páyóób lé tele a ngé, pááság kiim páδέεμεν əgiim abeəboη. Pəsóg pémμύ páyíim sú'téé a kenə ké pódóηon lé «Nion né Θ'píus», pémμύ a ké pódóηon lé «Puog pó Pəən pódáád.» Ná Póol ayéboodála, ayé'ken pisoyidi' na Táán. Ayée aánde na pesány a nkó.

Πόολ γεέλοεε Τωσωμ a Olóma

¹⁶Νά τευέέν əgiig kə a Olóma, píidi Póol lé ésiəd noáde' a o'to wéəη, pááság kaag sónjaa kə mmu' lé ímuúnuy.

¹⁷Mədúg mádáád a ngim yéey, Póol yeédóηon palaame' pá Yúden pá a Olóma lé píim a noáde' nuəη. Ná páyéε pə'kiim agaágonyed, yísiəd təgéé, ənó na pólé: «Pomóηηί, əmbó ná nte'káageeleé kəbé na pón pá nigúu néam, əmbó ná nti'kédəηí kisiég ké pəmbáa, Yúden yé a Yolósaleμ iyí'kumin, yaáság keen agesóμεν na palaame' pá Olóma.

¹⁸Νά palaame' pá Olóma páyéndóoya, píisəé lé píindis lé páde'kəwəwəη kəbé kó mbééle náa pónó péeηjoon.

¹⁹Νάa, Yúden yeésáηéne lé píindis. Kéyényeele mbáság kusəə lé nde anyóηen lé nkúm yé nkó'kóon yé a Olóma aa yénjəmeé. Náa, me ntigóodi məliη na nigúu néam.

²⁰Taa, kóle aa mbábodóμεν pəəd lé nde anyóηen koboodála, tésəwə. A fólób kéle lé, a o'to ó nyó pón pá éselayel páleé agomena pəda na nyóle aa ndéé náane o'kódágódá na pasəη.»

²¹Páyímuyúlisíni pónó na nyóle: «Pəsi tedezőηen nufuu' nó pémíim pábedóμεν a Siudəə agebedéane kebán keáη. Te'talan ten əmbó məəd nyó əmíim áδέεμεν kógəwə amáabedéane kebán wənó kéeg, oó lé əmówəwəη niη neáη kəbé.

²²Νάa, tíəguηíən ανέέν na we lé óleη kebedéanane weényáməəd nkə ké oleé agofeg, lé pəsi teáleη lé kenə kiim, ngé igəéli'tini yéey yé oleé a yéle, pəəd pále agosáηene yéle.»

²³Pááság kaáyóbanan na Póol, pəégumin o'kag a wəós wéndəη wó pəəgi'kini kiim əgəəbun. Ná wəós wóow úyíim əgiig, páyímən kə áay éfolé a nó Póol agaáyen kó na o'to na o'to. Póol ayéboyásénán pəbán, amáboləgéne Nelaame' né Táán. Kəəbəé əgín kə na koany ageen əgiig na niób, əyúúnə pungə puim lé ábodéane kebán ké Yésus ná páág o'to na nyóle. Əyá'túmíi a nkə ké pəcem pé Moyíis péleé əgusəə, sú'téé a nkə ké pəlwəge' pəbán pá Táán píidíle.

²⁴Ngab yimmú iyéllítiníi nkə ké ayée əgusəə. Náa, pəsóg pémμύ péesáηéne kəéli'tini.

25Wónó ná páyée pándageenan pádeáyóóbánánée, Póol yíiséé wónó na pólé: «Nkə kéene ké Uñun wó Ufúlú'tú wíséé na pembáa pááñan a unu' wó Esayíi, wñdwege' pəbán o Táán, kéle sáád lé wíséé wónó:

26“Tod aboan ndeg yéey, óbodéane wó'kó: Pəñi ndeg yéene! Polée keen lé wmbó poádám ntóey agoob, podeágoob yoom. Wmbó poásen əngis agodála, podeádála yoom.

27Κέλε lé ndeg yéene ele na ntém yé nnasáñ, ntóey ywəbən ndóólógó, əngis yóóbən na woog. Κέλε náan lé ná páde'té'tégáñan, pádenjóóbáñan, páde'káse əlaa wóóbən əgimbuúlini ná me Táán ndéé lé ndey koboyóoye” »

28Póol ayéén na twgéé yuudi, wónó: «Ληάαν ανέέν κəñe' κəñe' lé Táán yeedómen pəwəñe' twəw tó tóaboyóoye Pólé páléé koob tólé.»

[**29**]

30Póol ayééle kə pəag pəbaan a o'to wóəñ, a noáde' nó yéélénta. Ayée əgusiəd ungin nyó ayée əgiimən a noáde' nuəñ κəñe'.

31Ayée əlwəge Nelaame' né Táán, a'tammána kaa'kanane pəwə nkə ké kéadé'teg Sádúk Yésus Kil'tus. Ayée filí, pádemosáñénéne lé óswə.

Ἰλῶμα

Ἰλῶμα 1

Πόολ ἀγέ'τύμιί nufuu' nuήη na pisoyidi'

¹Πομόηηί, με Πόολ, u'kudin ο Υἱόςus Kilí'tus aa mbébudílən nufuu' nóone. Τάάν ἀγέ'τόηηον λέ νυέεν μωόν ο μα'tom, ἀμέγι'tένιγι λέ ndəege Təwəm tuήη Τόλαη.

²Təwəm Τόλαη τόγο τόοδ, ἀγέβεγάγεν τόλέ ἄγίν κόγγωγ kala' a Pagála'ta' pá Τάάν, a unu' ó paləege' pebán péήη

³⁻⁴Τόλε ἄγusəə kebán ké μωόν wəəη, Sédúk wəəs Υἱόςus Kilí'tus nyó ἄγέbiήnί a noá na μωωd, a yooγ ε pωωd ye nkúm Τέfid. A ngim yέey ná ἀγέε ἑθ'kiim yóndeg a pelón, Se ἄyímulígígi a o'kəw wéήη ó μωόν ó Τάάν a toen τό Uηun wó Ufúlú'tú.

⁵Τάάν ἀγέ'tέέλεν ὀ'tém λέ νυέεν μωόν ο μα'tom ἀγεεε λέ pωωd pá a μωωηη miim páág o'to na nyóλέ, pále pámoγóben, pále pányáade niηη niήη.

⁶Pəηi pole ten a ondán ó μωωηη móom, pəηi pá Υἱόςus Kilí'tus ἀγέboodóηηον.

⁷Pəηi piim pá poleé a Ἰλῶμα, pəηi aa mbébudílən nufuu' nóone, pəηi piim pá Τάάν aléé agobonyóηηen. Ἀγέboodóηηον λέ ná póen téngéd a o'to wéήη. Τάάν Se wəəs pólé na Υἱόςus Kilí'tus Sédúk wəəs páboyéele kəηe' á! Páboyé'ken ten kiwiiyi' á!

Πόολ alə anyóηηen lé ná améen adála pəήli'tini' pá a Ἰλῶμα

⁸Κέ na o'to na o'to, nde ἀγεέ'ken pisoyidi' na Τάάν waam a kidíidi kéāηηan ké pəηi piim λέ pále agosəyə nsí ngim wəwó ná poágénéé o'to na nyóλέ. Mbámoyé'ken pélé a ngim ε Υἱόςus Kilí'tus.

⁹Τάάν nyó ndéé ἄgugudin na ὀ'tém wáam unγim kenēηη ké ndéé aləege Təwəm Τόλαη τό túəsəə kebán ké μωόν wəəη, nyóλέ aάληη λέ nkə kéene ké ndéəsəə kéle fólób. Κέλε λέ: Kenēηη ké nde əgəwósəgəwón Τάάν, nteógə ἄgubuyəbəli, nde əbuηəη niηη neāηηan peηēηη piim,

¹⁰ndáamoγówósəgəwón ten peηēηη piim λέ ama'kənyóga, aagenyéé'ken ngé anéēn λέ nyíim, λέ pégo pé ndéé agobóηηan yélé, nteógə əgəwəηη.

¹¹Κέλε λέ, ὀ'tém wáam unγim óle káag na pəηi, ἄγίν λέ ná mbíim aboodála, mposánene nkə ké Uηun wó Ufúlú'tú wáageé'kenanan ná pówηη toen λέ pógon,

¹²əmbó λέ, tíςəə agá tew'kó, ná ndégiim káag ná poleé, kəήli'tini' kó kóλέé na pəsi piim λέ na meényóaməéd na pəηi, kóbegóne pəsi piim nkó.

¹³Πομόηηί, nde anyóηηen λέ póληη ποw'kó, peηēηη piíη ἄa Njúúnə ngé λέ nyíim aboodála, nteóηη ἄgiig na négəηη ké. ὀ'tém wáam óle λέ ná pigóli péam peálón na kesom a pəηi wəwó ná pé njééle a μωωηηη méndēηη péélón na kesom.

¹⁴O'tom wóone óle na me nkódánán lé nyéen ageele wólé peno piim lé na peno'ké, na pá pá'kaáyáseneé engis, na pá pólígí a mbin, na pá pámaa'kan káfólé, nyeen ten ombó na pá pándeyeneé yoom na yoom.

¹⁵A kólé aa o'tém wáam óléé ogólo agín lé ná mbíim aboóloegene ten pəni pá poleé a Olóma, Tɔsɔm Tólaŋ.

Toen tó Táán tóle a Tɔsɔm Tólaŋ

¹⁶Nteógɔ agaan kolbege Tɔsɔm Tólaŋ. A tóle aa toen tó Táán tóleé, toen tuéŋ tó tógɔɔye ungim nyó amáág o'to na Yésus Kilí'tus, kəb́b́é a Yúden, ageenanan anéén a peno'ké'.

¹⁷Kéle lé, Tɔsɔm Tólaŋ tóle agebeyásenen lé ngó yé Táán aagéé'ken pɔɔd kilumi' ele mmu' súg. Ele agín lé páág o'to na Yésus Kilí'tus, las aa yéey lé náan aa kéleé kidiídíló a Kála'ta' e Táán. Kéle kɔ kidiídíló lé: «Nyó amáág o'to na nyólé Táán áa aléé keeneé na kilumi' a udi wééŋ, áyeeen na ɔlaa ó peney piim»

Ungim ale na nsóó lé ayééle kɔbé

¹⁸Kógɔɔg a mɔen, Táán oóloodi lé nyólé adeányóga na kɔbé kuim, annyóga na nkə kiim ké kédeógɔ sáád ké pɔɔd páageelane. Pəbán pəb́ɔn pəeb aa píegúbe pafólób lé pádendón táán.

¹⁹Pólé pááley moááŋ nkə ké mɔɔd ogódíí lé áley a noá na Táán lé ayíbulóodi kéleé agín náane moááŋ.

²⁰Kéle lé, kógɔɔg pé nsí eyásáŋéé, mɔɔd adé'tála na engis yééŋ, toen tó Táán tó tóleé a pəliég, na nkə ké nyólenyóamɔéd Táán aleé. Náa, nkə kéeg kiim kéle agodé'teganan a nkə ké ayééle. Ngó e mɔɔd kusə lé nyólé andeyen Táán edeógɔ.

²¹Kéle lé: Pááley Táán, náa pádeányóŋeneé komonyáade, pádemoyé'ken ten pisoyidi'. Kɔmɔéd lé nkə ké kéleé lé pámoyéelene aa kéeg. Mafega' mób́ɔn mále agá a pəbán pé náan iyó, engis yób́ɔn na mbin, mafega' mób́ɔn na puyəgí.

²²Pále əgusə lé pólé pále na nsiy, pádeáléŋéé lé pánde agá piyəg.

²³Pánnýááde Táán nyó aleé na nugəɔm, Táán nyó adendéé kugúú, pále agá agɔnyáadane moom mó móleé lé múəgu na koany. Páanyáade moom mó pɔɔd páamaá komaán na ombɔg yób́ɔn, náane wɔnó pílingélingə pé pɔɔd, na pé pesag, na pé ponyam, na pé nkud

²⁴Kólé aa Táán ayíbudíin ngó lé péen yuudi na pəbán pəb́ɔn pé pəbé keele, wɔnó ná pógódíí njaan egeele pélé. Náan pále əgufiləni nkó yɔɔbɔn pólébaamɔéd na pəbán pé masɔɔ pé páageelane.

²⁵Pə'kudum ngim na ngó e pafólób pamɔéd pá Táán, pəndəyəəŋ agá ngó e pənya'. Péenyááde agá moom mó Táán ayééle, pəəgudin móle, pəədí Táán nyó

ayééle moom móom muim, pádemonyááde, nyólé nyó aleé lé pámonyáade a peneη piim. Aamen.

²⁶Θγίν ten a o'to wóow aa Táán əyíbuudí lé péen yuudi na pebán peóbɔn pé masɔɔ keelane, wɔnɔ ná pógódíí njaan egeele pélé. Pagéed póbɔn ten p'kudi ɔlaa wó umbúlim wɔnɔ ná Táán ayééle lé ɔnómeeɔ əbúlim na ɔ'kéed, pólé pánde agá lé ɔ'kéed aabágeden sóg ɔ'kéed!

²⁷Panómeeɔ ten náan yoom ímu'. Pódeɔgo əgubúlimən kəmmú na pagéed wɔnɔ ná keyásáñéé, ɔ'tém wóbɔn wánde agá na pɔsóg panómeeɔ lé ɔnómeeɔ aabágeden sóg ɔnómeeɔ. O'to kono igə náan! A niiele neóbɔn néen, pále əgəəsúidən pólébáamɔéd ntɔb yé yaáse'tan na pebán pé pebé pé páageelane.

²⁸Wɔnɔ ná páde'káanyóñeneé koleη Táán, Táán ten əyíbuudí na nsij yɔɔbɔn yé nkódé'kɔd, páageelane pebán pé pédeɔgo lé mɔɔd yéele.

²⁹Sáád edeɔgo a ntém yɔɔbɔn ɔmbɔ sɔɔη, əgín mbod ε pebán pé pefaa áa iyégíníí na pólé. Pəəguunə kugúmi pólébəəsíη. Pále pebán pé pebé keele, pányyóñen lé ná páádála sóg na yoom, pónɔ əgín pólé aa péeneé na yélé. Pále əgín ngoónanan, masáη, penya', ntém yé mbé yélé na yélé, kongosá.

³⁰Pále ɔɔyɔɔn pɔsóg kɔbé. Páabenen Táán, əgín pedog pólé na pólé, páagaábágedane, páagaányáadane, páalónane muyən mó mowa muim mó keele kɔbé, pádeágoóbən pase póbɔn na pa ηηí póbɔn.

³¹Nsij fiéd, nkə ké páágagen mɔɔd, pádeágeele kélé. Pále na ntém yé nnasáη, pádiəsiəd maan na mɔɔd.

³²Náan aa pááληη kɔñe' kɔñe' lé a peyɔm pé Táán, ungim nyó aleé ageelane pebán pé pebé wɔnɔ péeb, koman kuəη kóle lé əəgu. Pólébáamɔéd pále paləñáán náan. Náa, pále lé, kudi p'τί, páageen agá yuudi na keele pélé. Na náan kɔmɔéd, pále agogany agá kəmmú pá páageelane pélé.

ᐅᐅᐅᐅ 2

ᐅᐅᐅᐅ yé Táán aléé kudəminíí

¹Wε nyó waásélen pɔsóg lé páageelane kɔbé, leη lé wεen ɔmbɔ áne, odeágeen na unu' ógoyɔm lé nkə kégo kímú' ké oleé agobosélen a kélé, weényɔamɔéd ten ole ageele. Áay náan, ole agaáyé'ken nsóó weényɔamɔéd.

²ᐅᐅᐅᐅ, teáληη lé mbaasó ε Táán, a pá páageelane náan, ele sáád.

³Wε nyó oleé agosélen pá páageelane pebán pé pebé péeb, waafeg lé oleé kɔɔη unu' ó peyɔm a udi ó Táán, weényɔamɔéd waágeele yoom ego ímu' wɔnɔ pólé a? Ndóo.

⁴A neán, waáséede kelañanan ké kodée ɔ'tém kó Táán á! Waáséede wɔnó ná əgudííni kugudiñ, alée agonó'tan pebán peáñ pé pebé á! Odeáλη lé, ale ageele náan lé ná ógase ɔlaa wááñ á?

⁵A o'to wááñ wó ɔnnasáñ wóow wó oleé ageele, ɔnnyóñen lé ná waágasé ɔlaa wááñ, yug aa waágaáɔnyan náan weényóamɔéd. Wɔós wó Táán alée kusəlií lé naáne nyólé amóób ilúún, odendée kɔɔñ unu' ógoyɔm a udi wéəñ. Wɔós wóow, alée kuloodi lé nyólé ale agoyɔme pɔɔd a sáád.

⁶Alée kɔsáábɔn éné mɔɔd əgín wɔnó a pigólí piəñ pé əθgud lé,

⁷pá pálée kaáyé'keneé peñeñ piim ageele kɔñe' lé ná peen na nugəm, na nnyááde, na ɔlaa wó ódendée komaneé, póob aa Táán alée keé'keneé ɔlaa a eβá yéəñ a peñeñ piim.

⁸Kɔmɔéd lé a pá pídéəmíni o'to, pámééle o'to wó ɔnnasáñ, pəñjəəñ ngé ε fólób, péməyəəñ agá ε pebán pé pebé, pɔsóg póob aa Táán alée kulodií lé nyólé amóób ilúún, ɔdeóɔ na tɔnyóg na pólé.

⁹Ungim nyó aleé ageelane kɔbé, alée kone ntób yé emámosán o'to, ngilili' elée kumuúgumin. Kéléé kəəbəə na pɔɔñ pá Yúden késág kudíin kíen na peñɔɔñe'.

¹⁰Náa, a ungim nyó aágeele kɔñe', Táán alée komoyé'ken nugəm, na nnyááde, na kiwiiyi'. Na pɔɔñ pá Yúden aa alée koyəñ ageé'keneé, áság kudíin əyəəni na peñɔɔñe'.

¹¹Kéle lé, Táán ədiəguúlini a ngim ε mɔɔd

¹²Ungim nyó aágeelane kɔbé fiéd ondeñáán peɔem, alée kugu ɔmbó ná ade'kóoleñeé péle. A pá páleé paleñáán peɔem, náa páageelane kɔbé, peɔem péeb aa pálée koboóyɔmeé.

¹³Kéle lé, adəñəñ pá páagoob koóbáán peɔem aa Táán alée koboyé'keneé kilumi', ndóo. Pá pálée keeleé nkə ké peɔem péleé əgusəə aa pálée keeneé na kilumi' a əngis yéəñ.

¹⁴Keñeñ ké pandeñ Táán, póle pá pándeñeñeé peɔem pé Táán, ntém yɔɔbɔn yaáboyéle lé péle nkə ké kéleé a ngé ε peɔem, póoloodi lé pále na peɔem a ntém yɔɔbɔn.

¹⁵Əgín a niéle neóɔbɔn ten néen, póoloodi lé yoom yé peɔem péleé əgusəə lé péle, éle idiídíle a ntém yɔɔbɔn. Pááleñ náan a nto yɔɔbɔn, neño né néleé agosɔyɔ ten a ntém yɔɔbɔn a kaade néle wéseneñ lé a peñeñ pímmú, ntém yɔɔbɔn ele agoboóyɔme yónó: Kɔbé aa kóone oméle, kɔñe' aa kóog.

¹⁶Pebán peene pé ndeé əgusəə péleé kolon táán moááñ a wɔós ó peyɔm, wɔós wó Táán alée keé'keneé Yésus Kilítus toen lé ɔyɔme pɔɔd a pebán piim pé páyéé ageelane a peɔség. Táá Tɔsɔm Tólañ tó ndeé alɔege aa tóod.

Yúden eyéle o'to wó ɔnnasáñ

- 17 Pə̃ni anéén pá páaboodó̃n lə p̃w̃n pá Yúden, pə̃ni pá poéyégénéé o'to a pɛcem, puégə́gidən a igog a o'to ó Táán;
- 18 pə̃ni pá p̃w̃'kó poálẽn nkə ké Táán aléé anyó̃n, p̃w̃'kó pɛcem aa pémáboyá'kánáne kiyyid nkə ké kéléé kenɛ',
- 19 pə̃ni pá p̃w̃'kó pole ə̃gusúidə pá páléé na woog, p̃w̃'kó pə̃ni pole kisəə ké pá páléé a mbin.
- 20 P̃w̃'kó ten pole paa'kananɛ' pá pándenɛnɛé yoom, pole pelág pé pá p̃ligí roómbaa lə p̃w̃'kó pɛcem aa pɛálẽn kubuúloodi lə pó̃n pɛbán na pafólób.
- 21 Pə̃ni anéén pá p̃w̃'kó pole poloodoni' ə, tué áa podéó̃gɔ agaa'kanéé pə̃ni báamɔéd é! Pə̃ni pá poágaa'kananɛ p̃w̃d lə p̃dinjífə, tué áa pə̃ni puégífbə é!
- 22 P̃w̃'kó na p̃lɛ pádenjééle pɛdan, pə̃ni poágɛɛle é! Pə̃ni pá podéányó̃nɛé ambog, tué áa puégífbə anéén moom mó pááfɔnya a pɛfɔg pé ambog é!
- 23 Pə̃ni pá puégə́gidən a igog p̃w̃'kó poálẽn pɛcem, tué áa p̃udió̃yóní anéén pɛcem p̃éɛb ə́! Pole agosoolanɛ nĩn né Táán a niɛle nɛá̃n nɛɛn.
- 24 Kéle kidiídílə náan a Kála'ta' ɛ Táán lé: «Pɛbán pé pɛbé pé poágɛɛlanɛ aa p̃léé agɛɛle lə pandɛn Táán p̃w̃ɔyɔ nĩn nió̃n kɔbé»
- 25 Ééé! Kéle lə, kenɛn ké m̃w̃d aléé agɛɛle nkə ké kɛcem kéléé ə̃gusəə, waany wə́ə̃n óle a ngé. Náa, kenɛn ké m̃w̃d adéágɛé̃ngɛgɛé pɛcem, waany wə́ə̃n óle iyó, alɛ w̃nó m̃w̃d nyó ɔdeó̃gɔ onganɛán.
- 26 M̃w̃d nyó ɔdeó̃gɔ onganɛán, nyólé ama'ké̃ngɛg pɛcem pé Táán óo', Táán ə̃dió̃muúsiəd w̃nó m̃w̃d nyó aléé onganɛán a!
- 27 Lɛn lə m̃w̃d nyó ɔdeó̃gɔ onganɛán, náa aléé agɛé̃ngɛg pɛcem, nyólé aa aléé kogó̃yɔmɛé wɛ nyó oléé onganɛán. Wɛ nyó pɛcem pé Táán p̃léé pidiídílə a ɔmbɔg yáá̃n odié̃ngɛg p̃léé.
- 28 M̃w̃n ó Yúden o fólób ɔdeó̃gɔ nyó ə́gə́səə na unu' na unu', ndóo. Waany ó fólób odeó̃gɔ lə wáásóm kionɔ, ndóo, óle madá̃náné.
- 29 M̃w̃n ó Yúden o fólób alɛ nyó aléé fólób Yúden a ɔ'tém wə́ə̃n a kaadɛ. Waany ó fólób óle wó oléé a ɔ'tém a kaadɛ, wó wáagɛɛle lə ógase ɔ'tém wáá̃n a toɛn tó Ũñun wó Ufúlú'tú, waany wó ódeó̃gɔ a nkódánán ɛ kɛcem a m̃ɛn Fólób fólób m̃w̃n o Yúden nyó aá̃ndéé náan ə̃dió̃guunə lə p̃w̃d aa pámonyádeé, ndóo, nnyáádé yəə̃n, na Táán áa ímuyíminií.

ᐅᐅᐅ 3

O'to wó ɔnnasá̃n óle nsí ngim

¹Áay anéén éə, kəəbíəñ mɔ́ɔ́n ó Yúden kómááyen kəəbíəñ mɔ́ɔ́n o mɔ́ɔ́n a igə áñ? Waany ten əə, mɔ́ɔ́d aagaáyáanye lé ná ómoyé'ken nkə é?

²Ééé, moom móom móle mɔ́ɔ́n a pungə puíñ! Ké na o'to na o'to kéle lé na Yúden aa Táán yééyáñ ageé'ken tɔ́gée tuáñ.

³Nga pɔ́ɔ́n pá Yúden pəmmú pədi'káyəəñ nkə ké Táán yiísəé, nyóle ɔ́deɔ́gɔ ogolɔb lé adeágeele nkə ké yéégág na unu' wəéñ a o'to wóone lé pólé pədi'kəəgəəli'tini.

⁴Ndóo! Táán nyóle ɔ́deɔ́gɔ náan. Təleñaan agá lé: Ungim ale na penya', Táán nyóle ale əgusəə fólób. Kéle kidiídílé náan a Kála'ta' ε Táán lé: «A tɔ́gée toáñ áa pógódíi koleñ lé we Táán ole sáád. Mɔ́ɔ́d ogoyɔm na we, ýɔ́ɔ́ñ kilumi' ɔ́deɔ́gɔ»

⁵Nga kéle lé a mabé má teágeelane aa sáád ε Táán eléé ogoóloodi, áay teɔ'kó nkə? Teɔ'kó Táán ale ageele anyóon kɔ́bɛ wɔ́nó ná aleé agebe'pónese lé temééle mabé yi! (Tóod tó ndéé agosɔ́ɔ́ nэгəñ, tóle tó mɔ́ɔ́d əgín lé mɔ́ɔ́d na tuyəəñ a o'to.)

⁶Ndóo, adénjañ náan aa kéleé. Kéle lé Táán ade'kéé ageen sáád, ná ɔ́deɔ́gɔ ogoyɔme pɔ́ɔ́d.

⁷Náa, kéma'keen anéén lé penya' pəam aa pəageele lé pɔ́ɔ́d páleñ fólób lé Táán ale əgusəə fólób, pále pámonyáade a o'to wóow, a igə anéén aa páleé págembən kəmmú lé nde ageele kɔ́bɛ é?

⁸Tele anéén pəgusəə anyóon teɔ'kó: «Pé'ta' anéén keele kɔ́bɛ ná kɔ́nɛ' kúbiyíimin.» Pɔ́ɔ́d pəmmú pále agosɔ́ɔ́ náan, pəəsəə lé pəsi aa teleé na tɔ́gée tóod. Pále agoyósag agá niñ niés. Lenáan lé Táán aléé keé'ken na ombod wóow, ntób yé yaáse'tan na pigólí pəóɔ́n.

Úmmu' nyó aleé sáád a əngis á Táán, ɔ́deɔ́gɔ

⁹Áay anéén óo', pəsi Yúden teálan pɔ́sɔ́g ó? Ndóo, ɔ́mbó sɔ́ɔ́ñ! A tɔ́gée tó mbóɔ́ɔ́, mbóloodi moááñ lé pəsi piim, na Yúden ké na penɔ́nɛ' ké, tele pəóle pé kɔ́bɛ.

¹⁰Kéle kidiídílé a Kála'ta' ε Táán lé: «Mɔ́ɔ́d nyó aleé sáád a nsí yéene, ɔ́deɔ́gɔ. ɔ́mbó əgín úmmu'.

¹¹Úmmu' ten nyó aleé na nsñ ɔ́deɔ́gɔ. Nyó aleé əguunə ngé ε Táán, ɔ́deɔ́gɔ.

¹²Ungim əé'kudi ngé elañ, piim pále pəníməəñ. Mɔ́ɔ́d ɔ́mbó úmmu' ɔ́deɔ́gɔ kə nyó aleé ageele kɔ́nɛ'. ɔ́mbó əgín úmmu'.

¹³Nnu' yɔ́ɔ́nɛ elə wɔ́nó kəəni' ká káleé kaás lé pifiífilé pé tɔ́gée pé píəgiim pəlon kə, péle əgunug wɔ́nó kiluu ké kíəgiim kélon a kəəni'. Əgín penya' na penya' aa péleé agolon a tɔ́mɛm tóɔ́nɛ. Tɔ́gée tó tóleé agolon a pəbeɔ́ pəóɔ́n tóle elɔ́g, wɔ́nó yé u'kud.

¹⁴Nnu' yɔ́ɔ́nɛ elə əgín lé pəlumisəni pɔ́sɔ́g, pəbudúmə pinu'.

- 15 Πάλε ndúmi' ageen na ɔ'téd lé péeen agoon mɔɔd.
- 16 Kenɔ kiim ké páasan, p̄ədi p̄əmédí əgín mandee na mandee.
- 17 Pódεógɔ agoleŋ tuá áa p̄ələndinií na p̄ɔsóg a uŋóón.
- 18 Pódεógɔ na kodamma na Táán ɔmbó ɔsɔsón!»
- 19 Tele kɔmɔéd palenáán lé nkə kiim ké p̄ecem p̄eléé əgusəə, kélé a o'to ó pá p̄ógódíí lé p̄óoben p̄élé. Náan pádeágeen na unu' ógɔsɔyed, kéyoóbanan lé ungiim a nsí yéene ale na nsóó a əngis á Táán.
- 20 Kólé aa kéléé lé, ɔmbó mɔɔd adendéé keen na kilumi' a əngis á Táán lé amééle nkə ké p̄ecem p̄eléé əgusəə. P̄ecem p̄ele agá lé ná píloodi moáán na p̄ɔɔd lé pále ageele kɔbé.

Mɔɔd ɔɔgɔɔŋ kilumi' ná amáág o'to na Kilí'tus

- 21 Táán ə́kibiíloodi négɔŋ yéene moáán a ngó eyaán áa aábeyé'ken kilumi' a əngis yéəŋ, fiéd a o'to wóone lé teméngɛg p̄ecem. P̄ecem p̄é Moyíis p̄élébéamɔéd na palɔge' p̄ebán pá Táán pále əgusəə lé kélé náan.
- 22 Táán ageé'ken kilumi' a o'to wóone lé páamáág o'to na Yésus Kilí'tus. Ageé'ken kélé a ungiim nyó amáág o'to na Yésus lé na nyólé, esaa yéene lé Yúden aa yéene, kenɔɔŋe' aa kéeg, édeógɔ.
- 23 Ungim ayééle kɔbé, náan ten aa ungiim yeé'tán nugəm nó Táán.
- 24 Náa, Táán a ɔ'tém wéəŋ ólan, ayéboyééle lé p̄een na kilumi' a əngis yéəŋ. Amáboyé'ken kélé a náan iyó, a ngim ε Yésus Kilí'tus nyó ayéboyáánŋen a mabé.
- 25 Nyólé aa Táán əyímudónígi lé pámoγóon a kefɔny, əgu a kidíídí kiés, maŋó méeŋ mábeésɔgen mabé. A kugu kuéŋ kó yiígú, Táán yiílsin pá páamáág o'to na nyólé. Yiílóodi a niēle néen lé nyólé ale əgín sáád. ɔmbó ten a kenɛŋ ké yeénó'tan p̄ɔɔd kala', ayéə əgín ten sáád ná adé'káabo'p̄óneseé a mabé má páyééle.
- 26 Náan aa ayééle na p̄ɔɔd kala' lé ale agonó'tan. Ale əguloodi ten négɔŋ lé ale sáád. Ale ageele penɛŋ piim nkə ké kéléé sáád. Náan aa, aleé anyóŋen ten keele lé ungiim nyó yaágénéé o'to na Yésus, yéen sáád.
- 27 Áay oó, tele kəmmú na u'kus wó teleé págaányáade a wólé á? Ndóo óo! A igə é? Lé tele págaányáade lé temééle yoom. Ndóo, mɔɔd ɔdeógɔɔŋ kilumi' a o'to wóone lé améngɛg p̄ecem. Kélé a o'to wóone lé amáág o'to na Yésus Kilí'tus.
- 28 Ééé, táá nkə ké teáŋen aa kéeg kéléé lé: Mɔɔd ɔdeógɔɔŋ kilumi' a əngis á Táán a o'to wóone lé améngɛg p̄ecem, ndóo! ɔɔgɔɔŋ kélé a o'to wóone lé amáág o'to na Yésus Kilí'tus.
- 29 Kélé anyóon lé Táán ale Táán ε Yúden yéléyéəsíŋ óm, ale ten Táán ε mɔɔɔŋ méndéŋ é? Ndóo, Táán ale ten Táán ε penɔɔŋe'

³⁰λέ Τάάν ελε mmu' sùg Nyóλέ aa aágeé'ken pòón pá Yúden kilumi' lé páamáág o'to na Yésus. Əgín ten nyóλέ aa aágeé'ken kélé na penəəŋe' lé póλέ ten páamáág o'to na Yésus.

³¹Κέλε anyóon lé tema'kaag o'to na Τάάν, pecem pídiəgi'kini keen kəmmú yoom é? Ndóo! Teageé'ken agá kəmmú pecem toen agaáyen náan.

Ḑlǝma 4

Kaag o'to wə́nǝ ná Ábelaam ayáág o'to na Τάάν

¹Τέδάλαan nkə ké kέyásánέέ na Ábelaam, se'kóon wəəs a nsí yέene áŋ! A nyóλέnyóaməéd əə, a məəd na tuyəən a o'to, nkə aa əyóəŋ é?

²Κέyέenen lé a o'to wó nkə ké Ábelaam ayέέle aa Τάάν ayέmoyé'ken kilumi', ná Ábelaam ayέe ugəəgidən a igog. Náa, a udi ó Τάάν, ngə yέene lé yányáade edeóə.

³Κέle lé, Kála'ta' ε Τάάν εle əgusə lé: «Ábelaam ayáág o'to na Τάάν, kóle aa Τάάν ayέmoyé'ken kilumi'»

⁴Κeneŋ ké məəd amέέle pigóli náa páamáoyé'ken pesáábón a pigóli piəŋ, nkə kéeg ké əmóəŋ, pádemodáasene kέle, əmóəŋ nkə ké yiíəodi lé yóə.

⁵Tísələəŋ agá lé məəd ama'koləb adiele yoom, áyaág agá o'to na Τάάν nyó aágeé'kenanan kilumi', aamoyé'ken kέle lé amáág o'to na nyóλέ.

⁶Yoom ímu' náan aa Τέfid alέe agonyáade kəŋe' kó məəd nyó Τάάν yeé'kénénέέ kilumi', fiéd a o'to wóone lé amέέle yoom na yoom.

⁷Alə əgusə ənǝ: «Kəŋe' igə náan na pá yiílisin masəd móəbən, əməəbuúlisin ten mabé móəbən.

⁸Kəŋe' na pá Sédúk ədiəsiədií keneŋ na mabé móəbən»

Adénjaŋ waany aa wáagele lé məəd yέen na kilumi'

⁹Kəŋe' kóog kó Τέfid yiíséə, kóle əgín kó pá páleé paanyeán óm, oó kóle ten kó pá pódéəə paanyeán é? Nkə ké teleé əgusə kέle lé: «Ábelaam ayáág o'to ná Τάάν, kóle aa Τάάν ayέmoyé'ken kilumi'.»

¹⁰Náa, ná Τάάν ayέmoyé'ken kilumi' əə, Ábelaam ayέe aánde onganyeán óm, ayέe adénjáanye é? Ndóo, ayέmoyé'ken kέle ná adénjáanye.

¹¹Ábelaam yiídiin yaanye a ngim. Waany óyέe keálé'kán əguloodi lé Τάάν ayέmoyé'ken kilumi' a o'to wóone lé ayáág o'to na nyóλέ. Náan aa Ábelaam ayáán se o məəd ungim nyó amáág o'to na Τάάν əmbó ədeəə onganyeán agele lé Τάάν áboyé'ken ten póλέ kilumi'.

12Alɛ tɛn sɛ o pá páleé paanyeán, áay lé pá pódéǵɔ agɔnyógaá ɛgín a o'to wóone lé pále paanyeán. Pále ɛguyéən ongoó ó sɛ wəəs Ábelaam, nyólé nyó ayáág o'to na Táán ná adénjáanyɛ.

Nkə ké Táán yɛéǵágen pɔɔd, kéagoob na pá páamáág o'to na Yésus

13Kéle lé, adénjaɲ a o'to wóone lé Ábelaam yiínúɲ pɛcem aa Táán ayémogágen, na nyólé na ndandalɔɲ yəəɲ ké lé aaboyé'ken nsí yéene, ndóo. Ayémogágen yélé a o'to wóone lé ayáág o'to na nyólé, amáamoyé'ken kilumi'.

14Nkə ké Táán yɛéǵágen pɔɔd kényéneɲ ɛgín a o'to ó pá páageéngɛg pɛcem, ná tele págusəə lé mɔɔd agaágan o'to na Táán ɛgín a iyó. O'kag ó Táán óde'kéɛ agɛɛn tɛn yoom.

15Kéle lé, kenɛɲ ké mɔɔd ədǵəɲ kɛcem, Táán agoob ilúún na nyólé. Kɔmɔéd lé kenɔ ké kɛcem kédeǵɔ, kudǵəɲ kɛcem tɛn kódeǵɔ.

16Náan, o'kag wó Táán yɛéǵágen pɔɔd óle a o'to ó pá páamáág o'to na nyólé, agɛɛle lé kíen nɔɲáan nuéɲ nó amáboyééleɲ a náan iyó. Áay náan, wáageɛn a ungim nyó aléé wo ndɛg yɛ Ábelaam. Kédeágeɛn ɛgín a o'to ó pá páagoóben pɛcem, kéageɛn tɛn a o'to wó ungim nyó amáág o'to na nyólé wɔnó ná Ábelaam, sɛ wəəs o pəsi piim ayáág.

17Éɛɛ, kéle náan kidiídílé a Kála'ta' ɛ Táán lé, Táán ɔnó na Ábelaam: «Njégoyééle lé wéɛn sɛ yɛ éfǵlé é mɔnɔɲ» Ábelaam alɛ sɛ wəəs a udi ó Táán lé ayáág o'to na nyólé lé aléé koónɔge pɛlónɲ. Nyólé tɛn ogo aa ayééle a nɔgéeé nó a unu' wéəɲ lé nkə ké kéde'kéleé kɔ, kíen kɔ.

18Ábelaam ayáág o'to na Táán, aámɛna pɛda lé aléé kɔɔɲ nkə ké ayémogágen, ɔmbó ná pɔɔd péndɛɲ páyée afɛga lé ngá yindigi kómmú. Nyólé ayáyáágen ɛgín kélé a o'to. Kóle aa Táán tɛn yiíyáəgi o'kag wéəɲ, kémáyaáyéle tɛn ɛgín wɔnó ná ayémogágen, ɔnó: «Nɔɛg yaan eléé kudəg a kúfu'» Náan aa Ábelaam ayáán sɛ yɛ éfǵlé é mɔnɔɲ.

19A kenɛɲ kégo ké Táán yɛéǵágen Ábelaam náan lé aléé kosaɲanan, ndɛg yəəɲ yiídəg a kúfu', ayée aánde osaá ó mɔɔd, yoom wɔnó ə'tin á pɛag á'táan. ɔmbó ná nyólényóamɔéd yéleɲɛn lé nyólé aá'koman, o'kán Sáála tɛn kisúsún, Ábelaam ayáág o'to ɛgín na Táán lé aléé komoyé'ken nkə ké ayémogágen, adɛ'káa'tiengɛled

20ɔmbó wɔs, adɛ'káagaag isuɲ a nkə ké Táán ayémogágen, ayáágen ɛgín o'to lé nyólé aléé kɔɔɲ kélé. Nɛag né ayáág o'to náan na Táán, néyémoogóne agá kómmú agaáyɛn náan, aágeé'ken nugəɲ na Táán.

21Nkə ké ayáyáágen a o'to kɔɲɛ' kɔɲɛ', isuɲ fiéd kéle lé: Nkə ké Táán aágagen pɔɔd, alɛ na toɛn tó keɛle kélé.

22Kóle aa, Táán ayé'ken Ábelaam kilumi'.

²³Nkə kéeeg ké kiyédíléó a Kála'ta' ε Τάάν lé «Τάάν ayé'ken Ábelaam kilumi' lé ayáág o'to na nyólé», kídí'k'éagədílə a o'to w'éəη ó nyólényósíη,

²⁴ndóo, kéle ten a o'to w'éəs. Aabeyé'ken pəsi ten kilumi', pəsi pá teágénéé o'to na Τάάν nyó ayóndége Sédúk wəəs Yésus.

²⁵Τάάν ayémoyé'ken a kefɔny lé pámoyóon a o'to ó mabé m'éəs Náa əyí'kíni kiim ámoyóndege lé ná tíen na kilumi' a əngis y'éəη.

ᐅlɔma 5

Timí'kíni kaálad na Τάάν a ngim ε Yésus

¹Náan anéén, Τάάν aá'keele lé téəη kilumi' a udi w'éəη a o'to wóone lé temáág o'to na nyólé, teánde ten néəη yéene a uηóon na nyólé a o'to wó nkə ké Sédúk wəəs Yésus Kilí'tus ayééle.

²A ngim ε Yésus, ngé yəəs y'é'k'éəbuən lé temáág o'to na nyólé. Teánde págaáye'tene a eba é Τάάν nyó aábeýéele kəηe'. Tele əgəəgidən a igog a o'telem wóow lé tele agomena peda lé teléé kəηη ngab a nugəm nó Τάάν.

³Teđeóə əgəəgidən a igog əgín a o'to wóow, ndóo! Tiəgəəgidən kəmmú agaáyen náan keneη ké tele agone ntób. Teáleη lé, a ntób yéey yé teáne, teagaa'kan konó'tan kó pebán.

⁴Keneη ké məəd aleé agonó'tan pebán, adeá'tiengeled, əmbó əmósəη njə'kənéni. Fiéd ten ko'tiengeled, kóageele lé məəd ámena peda.

⁵Nemena' peda néen né aleé na nélé, adendéé koləb a nesog né əndím lé Τάάν əməbisúgi niúd na nnyósəánán. A Uηun w'éəη wó Ufúlú'tú wó amáboyé'ken aa əməbilóodi nnyósəánán yəəη.

⁶Kéle lé, keneη ké pəsi tíligi fiéd na toen, Kilí'tus əyíim a keneη kégo kéeeg ké əyíyid, əégú a kidíídí kiəs ké pəsi peele mabé.

⁷Kéle kegányáán lé məəd yəli'tini kugu a kidíídí ké sóg məəd nyó aleé sáád. Ama'keele, a nyó aágeelanə kəηe' aa məəd aleé ugugu niis, əyəəli'tini kugu a kidíídí kiəη.

⁸Náa, táláan wəónó ná Τάάν nyólé əməbilóodi nnyósəánán yəəη é! Pəsi əgín kə a kəbé a kaade səəd, Kilí'tus əməəgu a kidíídí kiəs.

⁹A maηó m'éəη má yíisúb áa teyósəη kilumi' a əngis á Τάάν. Tué áa a o'to w'éəη, Τάάν aleé ogoləb lé ədiəbiidi, ədii'kíni koob ilúún na pəsi é!

¹⁰Teyéε na Τάάν kala' wəónó yug na kesendeη. A kugu kó məón yíigú aa əyí'kíni kaálad na pəsi. Wəónó ná kéléé náan lé teánde néəη kəmmú a uηóon na nyólé, isuη édeóə, aleé kebeyósəye ten a o'to wóone lé məón ale a əlaa.

11 Kəəgidən a igog kués na nyólé kuésúg əgín áay a kéeg a? Ndóo! Tεε əgəəgidən a igog a o'to ó Tάάν, a ngim ε Sédúk wəəs Yésus Kilítus nyó aá'kebeyéleé lé tíi'kini kaálad na nyólé.

Kεbán ké Ádam na ké Kilítus

12 Kεbán áa kéενε kéleé lé, a o'to wó Ádam, mɔɔd úmmu' súb aa kɔbé koesód a nsí. A o'to ó kɔbé ten kóog aa kugu kúyíbiyímin. Náan aa a nsí yéενε, ungit ogóodi lé əgu, lé ungit ayééle ten kɔbé

13 Tάάν yiídín yim ageé'ken pεcem na Moyís ná kɔbé koánde kɔ kala' a nsí. Náa, wɔnó ná kecem kéyεe kédénjεe kɔ, Tάάν adε'kéε əgusiəd kenεη na mabé má pɔɔd.

14 Kɔmɔéd lé, Əgəəbəə əgín kɔ a kenεη ké Ádam, əgiim əgiig a kenεη ké Moyís, kugu kóyεe koánde kɔ na toεn, koándadεab pɔɔd, ɔmbó na pá páde'káageleé kɔbé wɔnó Ádam nyó ayééleεne Tάάν o'to wó ɔnnasáη. Ádam ale a keηwáηánán ké sóg nyó yiígóodi kiim a mədúg má yuudi.

15 Náa, kɔbé kó Ádam ayééle, kódeógo yoom ímu' na nɔηáan nó Tάάν amábeyé'ken a náan iyó, ndóo, moom móom módeógo móone lé páfeg. Kéle fólób náan lé a kɔbé kó mɔɔd úmmu' súb lé Ádam aa ungit yiígú. Náa, pεεη péség anéεn na nɔηáan nó Tάάν amábeyééleεne, nó mááyen náan kelaηanan. Náan aa, a o'to ó mɔɔd úmmu', Yésus Kilítus aa Tάάν ayééleεne ungit kɔηε' kó kómááyen náan, əməbusúgínin mawɔ'.

16 Nkə ké nɔηáan nó Tάάν nóleé əgibiyímin na kéle kédeógo yoom ímu' na nkə ké kɔbé kó mɔɔd úmmu' kóyεbeyéleε. Ungit ɔyóɔη nsóɔ a o'to ó kɔbé kó mɔɔd nyóon úmmu' ayééle. Kɔmɔéd lé nkə ké nɔηáan nó Tάάν núyíbiyímin na kéle, kéle lé ɔmbó ná pɔɔd páyééleεne éfólé é mabé, Tάάν ayéboyé'ken kilumi' a əngis yóəη.

17 Kéle fólób náan lé, a o'to ó mɔɔd úmmu' súb, a o'to ó kɔbé kó mɔɔd úmmu' súb ayééle aa kugu kuíyəən ungit. Náa, nkə ké ké mááyen kéle lé a o'to ó Yésus Kilítus nyóleenyóəsíη áa Tάάν əsuginin pɔɔd mawɔ' ilubəənə, áaboyé'ken ten kilumi' a əngis yóəη. Əgín ten a o'to ó Kilítus nyóleenyóəsíη áa teágeεn na ɔlaa ó pεεη piim, téelaame ondáη na nyólé.

18 A komanane, teε págodála anéεn lé, wɔnó ná a o'to wó Ádam nyóleenyóəsíη nyó ayééle kɔbé aa ungit ɔyóɔη nsóɔ, náan ten aa sáád ε pigólí pé mɔɔd úmmu' súb, Yésus Kilítus, yageεle lé ungit yóɔη kilumi' a udi ó Tάάν, áyεεn na ɔlaa ó pεεη piim.

19 Wɔnó ná a kenεη ké kala', mɔɔd úmmu' súb ayééleεne Tάάν o'to wó ɔnnasáη, piíη pəmáədəəη a kɔbé, náan ten yoom ímu' aa piíη páleé kóɔηéé kilumi' lé mɔɔd úmmu' súb amóóben Tάάν.

²⁰Κεεem kíyíím lé ná mabé mэдəg. Náa, kenə ké mabé míídəg kэфлэ, Тάάν ayééle kəηε' kə agaáyen náan.

²¹Νάαν, əgín wəńó ná kəbé kuílóodi toen tuəη, kóageele lé pəəd pəgu, náan ten aa kəηε' kó Τάάν kóλέə əguloodi toen tuəη, tóageele lé pəəd pəwη kilumi' a əngis á Τάάν, náan teageen na əlaa ó peneη piim a ngim ε Yésus Kilítus, Sédúk wəəs.

ᾼlma 6

Πελόν a kəbé, náa, poóm a Kilítus

¹Άay ανέέν əθ, kéle anyóon lé nkə ə? Κέle lé tíenanan əgín na keelane kəbé anyóon oóm, ageele lé Τάάν əbíisuginin kəηε' kuəη ilubənen əθ?

²Ndóo, adénjaη náan aa kέλέə! A noá na kəbé, pəsi tígú, tíliógi ongoο. Τεδεόgο lé tí'kini ανέέν kolaa a kóle a kaade.

³Pondeηen lé pəsi piim, ná tísiəd əwəgen, tísiəd wóle ageele lé tíen paladáán na Yésus Kilítus, tígu ten ondán na nyóle á?

⁴Κέle anyóon lé, a əwəgen wóow, tígú ondán na nyóle, pəməbiíni ondán na nyóle ageele lé, a toen tó nugəm nó Τάάν Σε tó tóyóndége Kilítus, pəsi ten tíim ageen na əlaa wó ongwa.

⁵Έεε, nga teyáladen fólób na Kilítus ná tígú ondán na nyóle, náan ten yoom ímu' aa telé keeneé paladáán na nyóle ná telé koóndeg wəńó nyóle.

⁶Τεóbaan kəηε' nkə kéene: Nkə ké teyéε kala', kéyábəηánéε a əmbásá na Kilítus ageele lé kəbé kó kóyέε koá'kebesódoən, kúwu, tedenjéén kəmmú peóle pé kəbé.

⁷Έεε, məəd nyó əθ'kugúú, aánde na kilumi', əndigi kəmmú a keáη ké kəbé.

⁸Náa, nga tígú na Kilítus, isuη édeógə, timélf'tíní lé telé keen a əlaa na nyóle.

⁹Τελε paleηáán ten lé Kilítus ayóndeg a pelón, adendéε kii'kini kugu ten kəmmú. Kugu ten kódeógə kəmmú na toen na nyóle.

¹⁰A kugu kó Kilítus yíigú, yeésáaleg na kəbé kəmu' a kúfu'. Ale négəη yéene a əlaa. Ale alaa négəη a o'to ó Τάάν.

¹¹Yoom ímu' ten náan na pəηi. Áléηéan lé puígú, poásaaleg na kəbé a kúfu', náa, poándalaa négəη a o'to ó Τάάν lé pole paladáán na Yésus Kilítus.

¹²Κóle aa kəbé kú'kódif lé kú'kini kəwη toen na pəηi, pu'kóodi lé píi'kini koóben nkə ké pumog poáηan poleé anyóηen lé póle. Nkó yaaηan yéene yé eleé lé na koany puəgu.

¹³Podenj'kéne kəmmú na nkó yaaηan lé póelane kəbé na yéle. Edenjéén iduəm égeele kəbé na yéle. Áyé'kénéan agá ageele nkə ké kíégəmmi Τάάν, pímuúgudin

wɔnɔ ɔɔɔd pɔ́ pígú, pémáyí'kini keen a ɔlaa. Nkɔ yaanjan yéen yoom égeele nkɔ ké kéléé sáád.

14 Kéle lé, pundigi kómmú a toen tó ɔɔɔm, ndóo. Poánde a toen tó mawɔ' má Táán má máléé na pɔ̀ɔ̀ni. Kɔ̀bé kúdiyí'kini koboó'kɔ̀mɔ̀n.

Tígudin pasáád

15 Áay anéén négɔ̀ɔ̀n ɔ̀ɔ̀, tele pégusɔ̀ɔ̀ anyóon lé wɔ̀nɔ́ ná tindigií a toen tó ɔ̀ɔ̀m, teándeé a tó mawɔ́' má Táán ɔ̀ɔ̀, tele lé tílane anéén mabé ageele lé Táán ɔ̀bíisuginin mawɔ́' mǎ́ɔ̀n ɔ̀? Ndóo ɔ̀o! Adénjan nán aa kéléé.

16 Pondeɔ̀ɔ̀n lé keɔ̀nɔ̀ ké puésɔ̀ɔ̀ lé ɔ̀oagaáyááne ɔ̀ɔ̀lé lé púgudin mɔ̀ɔ̀d, ɔ̀oánde ɔ̀ɔ̀lé ɔ̀é mɔ̀ɔ̀d nyɔ́ ɔ̀oágoóben a? Kéle anéén lé, oó ɔ̀ole ɔ̀ɔ̀lé ɔ̀é kɔ̀bé kó kóageen na ɔ̀ɔ̀ni a kugu, oó ɔ̀ole ɔ̀gudin pɔ́ Táán nyɔ́ aáboyé'ken kilumi' a udi wǎ́ɔ̀n a o'to wóone lé pomámoyóben.

17 Tié'kenaan pisoyidi' na Táán! Pɔ̀ɔ̀ni pɔ́ ɔ̀oyéé kala' ɔ̀ɔ̀lé ɔ̀é kɔ̀bé, négɔ̀ɔ̀n yéene ɔ̀oángoóben Táán, pué'kǎ́li'tini na ɔ̀tém wáájan ungin ɔ̀ebán ɔ̀é páyá'kánáne na ungin, ɔ̀oágoóben ɔ̀é.

18 Táán ayéboyááɔ̀n a keáɔ̀n ké mabé, ɔ̀oánde ɔ̀ɔ̀ɔ̀d pɔ́ ɔ̀péndɔ̀gudinií pasáád.

19 Nde agosɔ̀ɔ̀ɔ̀ na ɔ̀ɔ̀ni nán a né ɔ̀ɔ̀ɔ̀d a mɔ̀en lé kéle kenasáɔ̀n kéfɔ̀lé na ɔ̀ɔ̀ni lé puób kebán lé pumog ɔ̀oájan ɔ̀ole ɔ̀olebédáán. ɔ̀oyéé kala' wɔ̀nɔ́ ɔ̀ɔ̀lé. ɔ̀oyáyé'kenen na nkɔ́ yaanjan kilúd ageele ɔ̀ebán ɔ̀é fúlúus, na mbod mbod ɔ̀ ɔ̀ebán ɔ̀é ɔ̀ebé. A komanane, ɔ̀ebán ɔ̀éeb ɔ̀émáboyééle lé ɔ̀ólene Táán o'to wó ɔ̀nnasáɔ̀n. Yoom ten ímu' nán négɔ̀ɔ̀n yéene. ɔ̀óen wɔ̀nɔ́ ɔ̀ɔ̀lé, ɔ̀oáyé'ken na nkɔ́ yaanjan ngim, púgudin pasáád. A komanane, ɔ̀oalaa ɔ̀laa wó wǎ́gǎmmi Táán.

20 Keɔ̀nɔ̀ ké ɔ̀oyéé ɔ̀ugǎligi ɔ̀ɔ̀lé ɔ̀é kɔ̀bé, ɔ̀ode'kéé kɔ̀ na keɔ̀nɔ̀ na nkɔ́ ké kéléé sáád.

21 A ɔ̀laa wóow wó ɔ̀oélaá nán ɔ̀ɔ̀, nkɔ́ aa ɔ̀oéné kɔ̀ wɔ̀nɔ́ ngim ɔ̀ nion ɔ̀? O'to kono aa ɔ̀léé agá négɔ̀ɔ̀n na ɔ̀ɔ̀ni lé a komanane, ɔ̀éle ɔ̀ebán ɔ̀é ɔ̀éagoon mɔ̀ɔ̀d.

22 Náa négɔ̀ɔ̀n yéene, pundigi a keáɔ̀n ké kɔ̀bé, ɔ̀péndɔ̀gudin Táán. Komanane kó ɔ̀igólí ɔ̀éeb kóle lé, ɔ̀ɔ̀bufúɔ̀ni, ɔ̀óyeeen na ɔ̀laa a ebá ɔ̀ Táán a ɔ̀eneɔ̀n ɔ̀iim.

23 A fólób kéle lé, ngim ɔ̀ nion yé mɔ̀ɔ̀d aáne a o'to ɔ̀ mabé mǎ́ɔ̀n ele kugu. Kɔ̀mɔ̀éd lé na Táán, nkɔ́ ké aábeyé'ken a nán iyó, kéle ɔ̀laa ɔ̀ ɔ̀eneɔ̀n ɔ̀iim, ondán na Yésus Kilí'tus, Sédúk wǎ́s.

ɔ̀lɔ́ma 7

Kugudin Táán a ombod wó ongwa

¹Pomóhñí, nkə kéeene ké mbándabodéaneé, mbálenj lé pəñi poálenj kélé kəñe' lé pole pəod pá páálenj pəcem. Kéle lé: Kəcem kíəgumin əgín məod nyó aleé a əlaa. Adé poálenj náan a, ngóó?

²Kéle yoom ímu' náan na nkə ké kéleé a yoog ε kodon. Kəcem ké yoog ε kodon kégódan ə'kéed o kodon lé ədeógo ogomane kodon kəneñ kiim ké onom əligí ongóm. Náa, kəneñ ké ə'kugúú, ə'kéed nyóon aánde filí.

³Kəneñ ké onom wəəñ əgəligí ongóm, ama'kəen əod kodon na məod wəndéñ, pəəsəə lé ale a kədañ anyóon. Náa, kəneñ ké onom ə'kugu, aánde filí, aánde ogodon na məod wəndéñ, ədeógo ten kəmmú na kədañ.

⁴Kéle ten náan yoom ímu' na pəñi pomóhñí páam. Páyəboyóon a kugu kó Kilí'tus yíigú a əmbásá a kidíídí kəáñan a noá na kəbé, poáság kosaaleg na kólé a kúfu', pomáládéé na nyólé. Poándagoob négəñ na məod wəndéñ. Məod ogo ale nyó ayóndeg a kugu. Náan tēle pəgugudin Táán wəñó ná kíəmugəmmi.

⁵Kéle náan fólób lé, ná tēyéə kala', tēálaa a toen tó pumog, ə'tém wəəs ongeyéemáan a pəcem, wəəbidí'kəni əgín lé tíelane kəbé. A komanane, kugu aa əlaa wóow úyíbiyíimin na kólé.

⁶Náa négəñ yéene, tēá'kosaaleg na pəcem lé tíigú a nkə ké kéyébeýáágen a kəáñ. Áay, tēánde póone lé tígudin Táán a ngó yé ngwa, ngó ye Uñun wó Ufúlú'tú. Tidiəgi'kini kugudin Táán kəmmú a ngé ε kala', ngé ε koóben pəcem.

Pigólí pə pəcem a pəeb nkə anéén ə

⁷Koon o'to kóle anéén lé nkə ə? Pəcem péle anyóon kəbé á? Ndóo! Náa, péle aa pámééle lé ndeñ kəbé. Kéle lé, fiéd kəcem ké kíəsəə lé: Odenjáág niis a yoom é sóg, nte'kéə aleñ lé kaag niis a yoom é sóg kóle kəbé

⁸Kəcem kélé kííbúəñ agá ngó, kəbé koáság kuyəəñ. Kóagenyele lé nyéen na mbod mbod ε mafəga' má mabé. Kəñ ten ké kəcem kédeógóó, kəbé kóle kosoláan.

⁹A kəneñ ké kala', wəñó ná kəcem kéde'kéleé kə, njéə əlaa. Náa, ná kəcem kíyíim kélon, kəbé kólé koáság kondig,

¹⁰me mbəəgu, kíyínjiimin agá me na kugu.

¹¹Ééə, kəbé kóyóóñ ngó a ngim ε kəcem, kúmfíúúli, kóménjoón.

¹²Áay náan, kəcem kélé yoom yé yáagoob na Táán, pəcem piim pəagoob na nyólé, péle sáád, péle pəñe'.

¹³Náa, tuə anéén aa yoom yé éleé əñe' éleé ígii'kini koon məod əé? Ndóo! Yoom yé éleé əñe' édeógo égoon məod. Náa, kəbé kó kólé lé kóagoon məod aa koésán a ngim ε yoom yé éleé əñe', agəeə lé kugu kúbiyíimin. Náan kəcem kéagəeə lé kəbé koáñ kólon táan, kíiloodi ten wəñó ná kəbé kúdiñíní nsun na kəyeb.

Κοβέ κοόνυαη μωαδ

14Ξέε, τεάλην λέ Uηun ó Τάάν αα úmábiyíimin na pecem. Náa, με nde ondebédáán a pumog, nde nyó aléé ondegáán, κεόλέ κέ κοβέ.

15A fólób, nkə ké ndeé ageele, nteógo agoob kélé. Nde lé, nkə ké ndeé anyóηen keele, nteógo ageele kélé. Nkə ké nteógo agonyóηeneé keele, kélé kégo agá aa ndeé ageele.

16Κενην κέ ndeé ανέέν ageele nkə ké nteógo agonyóηeneé, áay lé nde unu' úmmu' na kecem, mbólí'tíní anyóon lé kέle κηηε'.

17Áay ανέέν, kέle lé, adénjaη meényóamwéd áa ndeé agaáyééηen keele náan, ndóo! Κοβέ κό κόλεέ na με áa κόλεέ na pigólí pέeb.

18Ξέε, mbáleη με, κηηε' κό ndeé lé nyéele, nteógo ogeele kóle a meényóamwéd. Áay nyó'kó: Με, μωαδ ondebédáán náane wónó ná ndeé, nteógo ogeele κηηε'. A w'tém wáam, nde na mafega' móone lé ná mbééle κηηε', náa nteógo aga'á'ke keele kóle.

19Κέle lé, κηηε' κό ndeé anyóηen keele, nteógo ageele kóle. Náa, κοβέ κό nteógo agonyóηeneé keele, kóle agá aa ndeé ageele.

20Nga nde ageele néγωη nkə ké nteógo agonyóηeneé, nteógo agaáyééηen. Κοβέ κό κόλεέ na με áa κόλεέ na pigólí pέeb.

21Mbádála anyóon lé, κηηη κέ ndeé anyóηen lé nyéele κηηε', κοβέ agá aa κόλεέ ndúmi' na με lé nyéele.

22A w'tém wáam a kaade, nde na tonyóg lé nyéele nkə ké pecem pé Τάάν péleé əgusəə.

23Náa, a neáyóób né a pe'kab pé nkó yaam, pecem pímmú péle ko pé péanweye nkə ké w'tém wáam wáanyóηen. Pecem pέeb péle péagenyaáne με, κεόλέ κέ pecem pé κοβέ κό κόλεέ na με, a pe'kab péam.

24Maan na με! Άne αα aándagenjaáηeneé a wmbog yé nkó yéene yé yəəgisúid a kugu ó?

25Τιέ'kenaan pisoyidi' na Τάάν, téسانیαν péle a ngim ε Yésus Kilítus, Sédúk wəəs! Με αα nyóone mbándeé lé, a w'tém wáam a kaade mbólí'tíní kugudin pecem pé Τάάν. Náa, a pumog póam pó póleé polebédáán, nde əgugudin pecem pé κοβέ.

Όλίμα 8

Uηun ó Τάάν wáabeyááne filí

- ¹Négɔŋ yéene anéén, pá páléé paladáán na Yésus Kilítus pódéɔɔ págɛen kómmú na nsó.
- ²Kéle lé, a mɔɔd nyó aándeé ondadáán na Yésus Kilítus, kecem kéle Uɔun wó Ufúlú'tú wó wáageé'ken mɔɔd ɔlaa. Kεcem kéeg kéménjaáŋɛn a keáŋ ké kɔbé na a ké kugu.
- ³Pεcem pé Moyíis péde'kéε pégaá'ke keεle náan lé kolebed kó pumog koéyóge pélé, pédeá'ke keεle. Náa, Táán ayééle kélé, yeédóm Mɔón wəəŋ, əsíəð nkó a keɔwáŋánán ké pɔɔd, pεεle mabé. Náan aa Táán ayé'ken nsó na kɔbé kó kóleé a pumog pó mɔɔd.
- ⁴Ayééle náan lé ná teá'ke kolaa wɔnó ná pεcem péleé əgusəə. Náan adénjaŋ pumog áa pódáŋanane ɔlaa wə́s kómmú, Uɔun wó Ufúlú'tú aa wáabedáŋanane.
- ⁵Kéle lé, pá páagoóben pumog, páalaa a isóbín é pumog. Náa, pá páagoóben Uɔun wó Ufúlú'tú, páalaa wɔnó ná Uɔun óleé anyóŋɛn.
- ⁶Nyó amáág o'to a isóbín é pumog, nyóon ale a ngé ε kugu. Náa, nyó amáág ɔ'tém na Uɔun wó Ufúlú'tú, nyóon ale a ngé ye ɔlaa na ye uɔóón.
- ⁷Pá páléé na ɔ'tém a pεbán pé pumog, pále pá páanɔye Táán, pádeágoóben pεcem pé Táán, pódéɔɔ págoóben pélé.
- ⁸Pá páəyáəŋ isóbín é pumog, póob pódéɔɔ pégugámmi Táán.
- ⁹Náa pəŋi, pundigi kómmú a toen tó pumog, poánde a toen tó Uɔun wó Ufúlú'tú lé Uɔun ó Táán wánde na pəŋi. Nyó o'kódií Uɔun ó Kilítus, nyóon ten adeágoob na nyólé.
- ¹⁰Náa, Kilítus ale na pəŋi. ɔmbó puégú a o'to ó mabé, Uɔun ó Táán óle ɔlaa wááŋan a o'to ó Kilítus nyó ayééle lé póen na kilumi' a udi o Táán.
- ¹¹Táán ayóndége Yésus a kugu. Pəŋi poma'keɛn ten lé pole na Uɔun ó Táán, Táán nyóon nyó ayóndége Kilítus, aléε koboyé'ken ten ɔlaa, pəŋi pá poleé lé puəgu. Aléε koboyé'ken wóle a toen tó Uɔun wə́ŋ wó óleé na pəŋi.
- ¹²Kóleé aa pomóŋŋí, leŋáan lé tigóodi uɔín wó ódeɔɔ wó a o'to wó ɔlaa ó pumog wó teágénéé ɔ'tém kéfolé a wóle, ndóo. Ti'kóodi lé télaa wɔnó ná pumog pués póleé anyóŋɛn.
- ¹³Poma'keɛn lé puəyáəŋ nkə kéeg ké pumog poányóŋɛn, puəwu. Náa, a toen tó Uɔun wó Ufúlú'tú, pumə'kuliogi ongo a pεbán pεeb, poageɛn na ɔlaa.
- ¹⁴Kéle lé, ungim nyó Uɔun ó Táán wáadáŋanane, nyóon ale mɔón ó Táán.

15Uḡun wó Táán ayéboyé'ken, ódeḡḡo wó wáaboyááne peḡlé, ódien wó wáaboyáág weéy a ḡ'tém, ndóo. Óle wó wáageele lé pōen pōón pá Táán pá ombēen. Uḡun wó wáageele lé poábóa Táán poḡ'kó: «Mbáa oó! Se waam óo!»

16Uḡun ó Táán wóléwóamḡéd ómáágen uḡun wéés mbaasó wōnó: Tele pōón pá Táán.

17Wōnó ná kéleé anéén náan lé tele pōón pá Táán, teléé keen anyóon na ngab a nkə ké yeḡgágen na ndeg yəəḡ. Teléé kōḡḡ kélé ondán na Kilí'tus lé wōnó ná tiéné ntób ondán na nyólé, teléé keen ten na ngab a nugəḡ nuəḡ

Táán ale anyóḡen lé pōḡd péen na ngab a nugəḡ nuəḡ

18A néam, ntób yéene yé tigódíí néḡḡḡ edeḡḡo yoom a eba é kea ké nugəḡ ké Táán aléé kibílodíí a mədúḡ má yuudi.

19Ééé, yiim yé Táán ayééle, éle agobóḡan, ḡ'tém pab pab pab, wōs oḡo wó Táán aléé kulodíí nugəḡ nó pōón pḡḡḡ a əngis á pōḡd.

20Piele pé Táán péeb péle a ḡmbḡḡ á toen tó tódéageébeé. Adénḡḡ nyólé aa yeényóḡen lé kien náan, Táán áa ayéboyáág náan a ḡmbḡḡ yḡḡḡ. Kebán kímu', ngḡ egomēna peda iligi əgín kḡ na pólé.

21Páléé kōḡy wōs a keánḡ ké toen tó túəbuwíyi, toen tó tóboyánénéé peḡlé. Áay, páageen filí, pōyḡḡḡ ngab a nugəḡ nó Táán aléé keé'kenéé na pōón pḡḡḡ.

22Teálenḡ, əgiim əgiig na néḡḡḡ ké, piele piim péle ago'kéma ntób wōnó ye ḡ'kéed nyó aleé a ḡsáne.

23Pédeḡḡo pélépíesíḡ a pḡḡán yéey. ḡmbó ten pəsi, tele ago'kéma a ntém yəəs a kaade wōnó pélé ten, teábóḡan lé tiəgiim ageen fólób pōón pá Táán, téyēen filí. Kōmḡéd lé teánde na Uḡun wó Ufúlú'tú wōnó ngab ε na o'to na o'to yé a nkə ké Táán ayébeḡágen lé aléé kebeḡé'ken

24Kéle lé, teánde pōḡyóón, náa kíligi yoom yé teámēna peda a yélé. Kenēḡ ké waándadé'teḡéé nkə ké oleé agomēna peda na kélé, kíndigi kəmmú lé ole agomēna peda. Mḡḡd aamēna peda kəmmú a yoom yé aándadé'teḡéé a? Ndóo.

25Náa, komēna peda a yoom yé odeḡḡo agodálaá, kóle kobóḡan yélé fiéd na eságág a ḡ'tém.

26Na náan ké, Uḡun wó Ufúlú'tú ten wáabeyábegen ombḡḡ, pəsi pá teléé fiéd na toen. Teḡeḡḡo agoleḡ kōsḡḡḡḡḡ Táán wōnó ná kíəḡəyúunə. Áay anéén, wóléwóamḡéd wōḡḡḡḡḡḡḡ Táán a kidíídí kíəs, wáagaányam a ombod wó mḡḡd ḡdeḡḡo oḡaányaméé na unu' wḡḡḡ.

27Náa, Táán nyólényóamḡéd aálenḡ nkə ké kéleé a ntém yəəs a kaade, aálenḡ ten nkə ké Uḡun óleé əgumuḡíəḡn lé nyólé yéele. Ééé, Uḡun wó Ufúlú'tú óle ḡḡḡḡḡḡḡḡ wōnó ná Táán aleé anyóḡen lé pōsḡḡḡḡḡḡḡ a kidíídí ké pá páléé pḡḡḡ.

28Τεάλεη κόμμύ ten lé: Τάάν άα αλέε αγεελε moom muim. Ale αγεελε μόλε a κωηε' κό pá páλέε na nnyóηánán na nyóλέ Ρωσόγ πόοb náan, əyíbuyíyid əgín wónó ná γεέφέγα pebán piíη.

29Κέλε lé, pá Τάάν əyíyid kə kala', γεέγáη əgumin ten kə kala' lé páηwáηanan Μωόν ná γεεη na o'to na o'to a πόων πέηη piim.

30Πά Τάάν əyíyid kógóog kala', ayéboodóηon póλέ. Πά γεέδóηon, ayééle ten lé péen na kilumi'. Πά ayé'ken kilumi', ayéboyé'ken ten nugəm.

Yoom yé élee égebeésaa na nnyóηánán ε Τάάν έδεόγω

31Nkə kimmú aa tísəlīí áη? Kenēη ké Τάάν αλέε a ngim yəəs əθ, áne nyummú aa αλέε ogebeéncəye pedá é?

32Ɔmbó əgín Μωόν wəηη o nyóλέnyóamwéd, ədi'kəəsig lé adenné ntób. Ayémoófóny lé əgu a kidíídí kiəs. Ale ανέέν ogolob lé adeábeyé'ken yiim a o'to o Μωόν wəηη nyóon a? Ndóo.

33Úmmu' na úmmu' nyó αλέε ugusəθ lé aaben pá Τάάν əyíyid, wdeóγω. Τάάν άα αάγεέ'ken mwəd kilumi'.

34Úmmu' na úmmu' ten nyó αλέε ogoboyé'ken nsó wdeóγω. Yésus Kilítus yiígú, nkə ké kéμάáyen kéeg kéλε lé ayóndeg a pelóη. Ale a ombog ó nenom ó Τάάν, ale amoyósóγolon kə a kidíídí kiəs.

35Yoom ανέέν igə yimmú aa élee égebeésaa na nnyóηánán yé Kilítus αλέε na yélé na pəsi é? Ntób ó? Ndóo. Wééy á? Ɔmbó ten. Nkə ανέέν é? Pedá pé páabeéncəye óm? Ndóo ten. Njaan á? Ndóo óo. Osog óm? Ɔmbó ten. Pebán pé píəbiyánjəη əθ? Í'i! Oo'ó, nkə ανέέν é? Kugu ə? Ɔmbó ten kólé! Yoom na yoom ombó ímu' édeóγω égebeésaa.

36Κέλε kidiídílé a Kála'ta' ε Τάάν lé: «A kidíídí κεάη, tele wós kilúd udi na udi na kugu. Pále αγεελε na pəsi wónó todóm tó páλέε αγεεη na tóλέ lé péen asega penág»

37Náa, a nkə kiim ké kéabeéboan, tele ombog a mwən, a toen tó Kilítus nyó ayébenyóηen.

38Ééé, me nteóγω kə na isuη lé kéyēen ombó lé kugu, ombó lé olaa, ombó lé məηun má ma'tom, ombó lé palaame', ombó lé nkə ké kéλέé néγwη, ombó lé nkə ké kéλέé keeneé na koany, ímu' na ímu' yé élee égebeésaa na nnyóηánán ε Τάάν έδεόγω, ombó pəəd pá páλέé na toen.

39Ɔmbó lé tó tóλέé a mwən, ombó ten tó tóλέé a nsí, yoom na yoom ímu' yé Τάάν ayééle, yé élee égebeésaa na nnyóηánán yé Τάάν əyíbilóodi a Sédúk wəəs Yésus Kilítus édeóγω.

ᾠόμα 9

Τάάν ἁγίγιδ νδεγ γε Ἐσελαγελ

¹Τάά κεβάν ἁα κέενε mbándabodéaneé. Κέλε κεβάν κέ κέλεέ fólób, ντεόγο ἁgubulígə lé νδε ondadáán na Kilí'tus. A toen τό Uηun wó Ufulú'tú, ᾠ'tém waam a kaade ole agosɔɔ lé nkə κέ νδεέ ἁgusəə κέλε fólób.

²Nde na ᾠ'tém kogany wó ómésán o'to. Nde agoob κəbέ a ᾠ'tém wáam a kaade peney piim.

³Nde anyóηen lé ná Τάάν ἁmíndumísəni, tuúdudúú, νδε nyeen osaalégáán μεένυάaməd na Kilí'tus a κəηε' κό pomóηηí páam Yúden. Tεε νδεγ ego mmu' na póλέ.

⁴Pále πəón pá Ἐσελαγελ. Τάάν ἁγέboyééle lé πέν πəón πəήη, amáboyé'ken nugəm, aálad nesóg na póλέ, amáboyé'ken pisióg piήη, amáboyééle ten lé pámonyáade a πεόςógólón, amée aboógagen éfólé é moom

⁵Pále penannán pé πembáa pá píguə'kən κə kala'. A νδεγ γəɔɔɔn ἁa Kilí'tus ἁγəbiήní a o'télem wəήη wó a nemɔɔd, nyóλέ nyó amáábégen yiim ombɔg a o'to. Ale Τάάν, τέmonyádean a peney piim. Aamen!

⁶Kídíoloodi anyóon lé o'kag ó Τάάν ódéasan, ndóo. Κέλε lé, a νδεγ γε Ἐσελαγελ, ungim ɔdeógɔ fólób fólób wo Ἐσελαγελ.

⁷A palaa Ábelaam ten, ungim ɔdeógɔ fólób fólób νδεγ γəəη. Εέε, Τάάν γεέdeáne na Ábelaam ɔnó: «Ἐsag ἁa alée kosəηεé νδεγ γε njégogágen lé olée κəɔη»

⁸Áay lé, adénjaη πəón pá πəməbiήní a neálad né na ɔnómeeɔ na ᾠ'kéed ἁa pálee πəón pá Τάάν, ndóo. Fólób ε πəón ele pá πəməbiήní wɔnó ná Τάάν γεέgág.

⁹Κέλε lé, Τάάν γεέgágen Ábelaam ná yiísəé ɔnó na nyóλέ: «Waag wó wéndəgimií, ἁgín a κeneη κέεne, ndəgimbuúlini. Ndeé koboan waəη o'kán Sáála na mɔón ɔnómeeɔ a ombɔg»

¹⁰Adénjaη las a yéey. Tεáyóηean Elebé'ka. Πəón πəήη pábaan, na se'kóon wəəs Ἐsag ἁa yiíbiήnə.

¹¹⁻¹²Náa, πəón págo páyée πədínjəbíən, páyée pádénjéele ten ɔmbó κəηε', ɔmbó κəbέ. Kɔmɔéd lé Τάάν ἁγέε ἁé'kusəə na Elebé'ka ɔnó, mɔón wəəη o na o'to na o'to alée keen inəmbí é kiyi. Κέyásánéé náan lé ná nkə κέ Τάάν ἁəsúηig, κεáyéele. Τάάν ale ἁgiigid nyó aányóηen, κέdeógɔ a nkə κέ mɔɔd amééle, κéagoob ἁgín na Τάάν nyóλέnyóəsín nyó aleé agodóηɔn

¹³Kála'ta' ε Τάάν ele ἁgusəə lé, Τάάν ɔnó: «Yá'κəb ἁa njáág ᾠ'tém wáam na nyóλέ, mbáabenen Esawúu»

¹⁴Κέλε anyóon áay lé nkə é: Lé Τάάν ɔdeógɔ anyóon sáád yi! Ndóo, adénjaη náan!

15Κέλε lé, yiísáá ðnó na Moyíis: «Ndəəsiəd maan na nyó mbányóηen kusied maan. Ndadéélen ð'tém na nyó mbányóηen kodéélen ð'tém»

16Kodée ð'tém kó Táán kóδεόγω a o'to wó nkə ké pɔɔd páanyóηen, kódiēn a o'to wóone lé pámayé'kénéé ageele yoom, ndóo. Kéagoob əgín na Táán nyó əsíəd maan na mɔɔd.

17Κέλε a Kála'ta' ε Táán lé yeédeáne na nkúm yé Əsíbtə ðnó: «Njégobáge nkúm lé ná ndoodi toēn tóam a nkə ké waágeele, njeele lé nsí ngim éληη niij néam»

18Τελε págodála lé, Táán əsíəd maan na nyó aányóηen kusied maan na nyólé. Áyεé'ken ten pelóg na nyó aányóηen lé yéēn na pélé.

Τάán aageele nkə ké aányóηen

19Áay, wəəgijníēn wɔ'kó na me əə: «Τάán aabeéēben anéēn lé nkə é? Κέλε lé, mɔɔd ɔdeóγω ogaádádeg a nkə ké nyólé aleé anyóηen.»

20We mɔɔd, we anyóon anéēn áne aa ageēn na nkasé na nkə ké Táán aleé anyóηen əé? Iyəsén yándaayag kuñíēn yónó na mɔɔd nyó amámoγyéle: «A igə aa oményeele náane é?»

21Ommaaηan muyésén ale ageele nkə ké aleé anyóηen na nsí ε nɔma'. Na nsí ε nɔma' əgín ego mmu', ale ogoma yé yəəgud a pebán pé nugə̀m, áama ten yé yəəgud a pebán péndéη piim

22Τάán yeényóηen lé olóodi ilúún yéəη, páaleη toēn tuəη. Kɔmɔéd lé yeénó'tan kéfɔlé pɔɔd pá yiígóodi lé yóób ilúún na póle, pɔɔη nsó.

23Náa, yiísíəd maan na pɔsóg pémmú. Yeényóηen lé páleη kea ké nugə̀m nuəη, póle pá əyíbusóbíni kɔ kala' lé ná péēn na nugə̀m nóon.

24Pəsi aa teleé pɔɔd págo póob. Adε'káabedóηon əgín a ondán ó Yúden, ndóo, na a ó peɔɔηε' ké.

25Κέλε kégo aa Táán yiísáá a kála'ta' ye ɔndɔεge' pebán wəəη, Osəə, ðnó: «Ndeγ yé εde'kéleé yaam, ndéé kodóηon lé: "Ndeγ yaam". Ndeγ yé nte'kéε agɔɔnyóηeneé, ndéé kobodóηon lé: "Páam pá ð'tém".

26Κεɔ ké pédeáne na pɔɔd lé: "Pəηi pɔdeóγω ndeγ yaam", páléé kobodóηon pónó: "Pɔón pá Táán nyó aleé a ɔlaa".»

27Əsayíi nyóle a nuəη noá, ayáféméé a kidíídí ké Əselayel ðnó: «ɔmbó pɔón pá Əselayel pədəγ wɔnó ɔsáyén wó a εbá é noom, əgín ngab aa eléé kɔyeé.

28Κέλε lé, Sédúk aleé keele a nsí əgín nkə ké əəsəə. Aléé kəəbisig keele kélé, áaman ten keele»

²⁹Esayíi əgín ogo nyóon yeéyáŋ əsəə ten kala' ɔnó: «Sédúk o toen tuim ade'kée əgibidíin ngab ε ρών, ná teyáán wɔnó Sodóom, ná teyéε ageen a keŋwáŋánán ké Kɔmɔɔl»

Τάάν αγεέ'ken kilumi' na pá páamáág o'to na Yésus Kilí'tus

³⁰Koon o'to kóle anéén lé nkə é? Kóle lé: Ρενωɔŋε' pé pélé péde'kée əguunə keen na kilumi' a əngis á Τάάν, péyóŋη kélé lé péyáág o'to na nyólé.

³¹Kɔmɔéd lé ndeg ye Éselayel yé yélé iyúúnə kɔŋ kilumi' a əngis á Τάάν a neéngεg né páyéε ageéngεg ρεcem, páde'káagaá'ke kɔŋ kélé.

³²Πóλέ páde'kɔŋɔŋ lé nkə é? Páde'kɔŋɔŋ lé πóλέ Yúden páde'kée agobɔŋ kélé a o'to wóone lé páamáág o'to na Τάάν. Páyéε afega lé πóŋɔŋ kilumi' a o'to wó nkə ké páléε ageεε. Pííbú'tən a nedáán né mbú'tən.

³³Τάάν ale əgusəə a Pagála'ta' pḥéŋ ɔnó: «Τάά, nedáán né mbú'tən a néen mbáág a páléεg ε Siyóŋη. Néle nedáán né ρɔɔd páléε kudḥəŋən a nélé. Náa, nyó amáág o'to na nyólé, adendée kéəlḥ'kəni»

ᾠόμα 10

Yúden na ρενωɔŋε' πógóodi Sédúk əgín mmu'

¹Pomóŋŋí, nkə ké ndeé anyóŋen na ɔ'tém wáam ungiim kélé lé ρών pá Yúden πóɔy. Nkə ké ndeé əguŋíən na Τάάν a ρεόςóŋlón pḥam a kéeεg.

²Ξέε, kélé fólób lé nde ogodélemeden ρών pá Yúden mbaasó lé pááyé'kénén na toen a o'to ó Τάάν, náa neáyé'ken neóɔɔn nédeéŋɔ né ρɔɔd pá pááλεŋ.

³Pádeáleŋ tué áa Τάάν aleé ageé'ken ρɔɔd kilumi', péyúúnə kudəniŋi wóɔɔn ombod ó kɔŋ kilumi'. Náan, péyíin ngé yé Τάάν aagéé'ken ρɔɔd kilumi' a yélé.

⁴Κέλε lé, koon o'to kó ρεcem a kóog kóleé Kilí'tus. Néŋɔŋ yéene, Τάάν ale ageé'ken kilumi' na pá páamáág o'to na Yésus Kilí'tus.

⁵Κεneŋ ké Moyíis ale agosɔyɔ kebán ké kilumi' ké kíəgiim a noá na ρεcem, ale əgusəə ɔnó: «Nyó améngεg ρεcem piim, nyóon ageen na ɔlaa a o'to ó ρεcem»

⁶Náa, nkə ké aleé əgusəə a kebán ké kilumi' ké kíəgiim a noá na kaag o'to aa kéene kéléé lé: Udisáé a ɔ'tém wááŋ a kaade wɔ'kó əə: «Áne aa aábág a mɔen ə?» (Áay lé ná yíim əsuuli Kilí'tus əé).

⁷Udisáé ten ɔmbó lé: «Áne aa əésuu kóŋŋɔg a nié miééŋ a nsí é?» (Áay lé ná yíim ábáε Kilí'tus a pelóŋ é)

⁸Τάά nkə ké Pagála'ta' pá Τάάν páléε əgusəə a kebán ké kilumi' aa kéene, πónó: «Nɔgéeé nóle a ebá yááŋ, nóle a unu' wááŋ, nóle a ɔ'tém wááŋ a kaade» Nɔgéeé nóon nóle mbén ε kéəlḥ'tini' kó teleé abεεε.

⁹Nga ole əgusəə na unu' wááŋ a udi ó pɔɔd lé Yésus ale Sédúk, uməyəəli'tini a ɔ'tém wááŋ a kaade lé Táán ayémoyóndége a pelón, áay lé oléé kɔɔy.

¹⁰Kéle lé, mɔɔd ama'keen lé əməlí'tíníí a ɔ'tém wəəŋ a kaade, Táán aamoyé'ken kilumi'. Əsəə na unu' wəəŋ a udi ó pɔɔd lé nyólé amáág o'to na Táán, aamoyóɔye.

¹¹Kála'ta' ε Táán ele əgusəə náan lé: «Nyó amáág o'to na nyólé, adendéé kəəlól'kəni»

¹²Áay esaa édeóɔ kɔ lé Yúden aa yéene, pɛnɔɔŋe' a péeb káag. Ungim ogóodi Sédúk əgín ego mmu'. Yageé'ken pɛbán piəŋ pɛlaŋ na un gim nyó aámodóŋɔn.

¹³Kéle náan kidiídílá a Kála'ta' ε Táán lé: «Nyó aléé kodóŋɔneé Sédúk, nyóon aléé kɔɔy»

¹⁴Náa, tuó áa aléé ogomodóŋɔn ná adéágen o'to na nyólé é? Tuó áa aléé ogaag o'to na nyólé fiéd koob pɔɔɔɔɔɔ niŋ niəŋ é? Tuó áa aléé ogoob pɔɔɔɔɔɔ niŋ niəŋ, mɔɔd ogomoólɔge fiéd é?

¹⁵Tuó áa páleé págomoolɔge ná mɔɔd ogodom lé yíim alɔge ɔdeóɔ é? Kéle náan kidiídílá a Kála'ta' ε Táán lé: «Nkid ye ambaan á mɔɔd nyó aléé əgiim alɔge mbón eləŋ kɔdée!»

¹⁶Náa, un gim adé'káagooben Tɔsɔm Tólaŋ. Esayíi, ɔndɔge' pɛbán ó Táán nyummú yiísə́ náan lé: «Sédúk, áne aa əyəlí'tíníí tɔsɔm tó teélɔge é?»

¹⁷Kenəŋ ké mɔɔd amóób tɔsɔm tó pámámolɔgéne, áay aa aágaag o'to na Táán. Nkə ké páalɔge aa kéene kéleé tɔgéé tó Kilí'tus.

¹⁸Náa ndəŋiəŋ anéén nyó'kó əə: Yúden edé'káagoob tɔsɔm tóod əé? Ndóo, páyóób tólé! Kála'ta' ε Táán ele əgusəə lé: «Nsí ngim edé'káagoob nɛŋo né palɔge' é? Eyóób óo! Tɔgéé tóɔbɔn tóyéén əgiig sú'tə́ a nisug né nsí.»

¹⁹Mbáság kii'kini kuŋiəŋ kəmmú nyó'kó əə: Pɔɔn pá Éselayel páde'káagoob é? Táá nkə ké Táán yiísə́ a unu' ó Moyíis aa kéene, ɔnó: «Ndéé keele lé pá pódéóɔ fólób fólób ndeg yaam, póbobányen nifúb. Ndéé keele lé puób ilúún na nigúu né ní'kódií nsí.»

²⁰Esayíi nyólé yeébód əsəə lé Táán ɔnó: «Pá páde'kéə əginjuunə aa páyénjɔŋ, Njólódíí na pá páde'kéə əginjənií yoom na yoom»

²¹Náa, a kebán ké ndeg ye Éselayel, yiísə́ lé, Táán ɔnó: «Wɔ́s kilúd, ndeg yéey yé ayényeeléne o'to wó ɔnnasəŋ, yélé yé yiídə́míni o'to na me, njébodámen ombɔg»

ᐅᐅᐅᐅ 11

Táán a'tóen ndeg ye Éselayel

¹Ndæñjien anéén lé æ: Táán aádó ndeg yæñ anyóon æé? Ndóo óo! Adæbodóen lé meényóamæd nyóone, nde mæón wo Éselayel, ugæbíen a yoog ε pæd ye Ábelaam, a kibúúm ké Penseaméen

²Táán a'tóen ndeg yæñ yé æyíyid ægín kə kala' Adé poáleñ kəñe' nkə ké Kála'ta' ε Táán eleé ægusæ a kenə ké Eléas ayéε ægóóódo pæñ pá Éselayel a udi ó Táán á?

³Táá nkə ké yiíséé áa kéene, æón: «Sédúk, páyóona palæge' pebán páñ, péæbugə piβón pé páyéε agooyé'kenan pefony a pélé, ægín menyóæsíñ áa mbá'kolæbé, pále æguunə ten lé péñjoon.»

⁴Náa, Táán æyímuyúlísini æón nkə: Æyímuyúlísini æón na nyólé: «Njáyéngééénéé tóssen ε pæd é'táan na ébaan a pæsóγ pá pédi'káduminií Paál ændu a udi.»

⁵Kéle náan ten yoom ímu' néγñ. Ngab ε pæd sæñ aa iligí yé Táán æyíyid a kædéε æ'tém kuéñ.

⁶Táán ædibuyíyidin a o'to wó nkə ké pámééle, Ndóo. Kéle a kædéε æ'tém kuéñ lé náan fiéd kóde'kéε ageen fólób fólób kædéε æ'tém.

⁷Kéle tué anyóon æé? Nkə ké pæñ pá Éselayel páyéε æguunə, páde'kóæγñ. Náa, pá Táán æyíyid, póle póyóóñ kéle. Pæsóγ póob káag póyólóóó mbán.

⁸Kéle lé, Kála'ta' ε Táán ele ægusæ yón: «Táán ayééle lé nsin yææon ínim ænə, amáany lé ængis yóæon áde'té'tégáan, ntøen edenjóóbanan sú'téé néγñ.»

⁹Nkúm Táfíd yiíséé ten lé: «Pææen peæon pé moom mó kone píen a póle wæón nibúnjé né nedólégáan, wæón níε ten! Pæñ pónæos yææon,

¹⁰pædáen woog, páde'té'tégáan kæmmú a udi kilúd. Éboyééle lé péen penen piim kebon kibúnéon a pigólí»

¹¹Ndæñjien anéén nyó'kə æ: Ná pæñ pá Yúden píídæñ æə, píídæñ a kúfu', kó fiéd kii'kini kodéæmen æé? Ndóo óo! Náa, a o'to wóone lé póle páyééle o'to wó ænnasáñ áa mæññ méndéñ mýóóy, ageele lé nifúb nébany ndeg ye Éselayel.

¹²Kéma'keen anéén lé o'to wóæon wó ænnasáñ úyímín nsí na pea pé pebán pélan, kudæñ kóæon kómáyεεle penæñe' kəñe' kéfolé, ná péægiim æsiæd anéén ngab kúfu' a nkə ké kéaboyóoye óo'? Kəñe' kódeágeen kə agaáyen náan a!

Neoy né penæñe' péyóy

¹³Pæñi penæñe', na pæñi aa mbónæosyæó néγñ. Nde mæón o ma'tom nyó Sédúk æyí'téniγi lé mpoólægeene, pæñi pá pédeóγ Yúden, Tææm tó Táán. Nde ægæémiði na pigólí péeb pé ndéε ageele a kegaágade kéñan.

¹⁴Nde ageele pigólí péeb, me ondenáan lé ndaabayed nifúb né pæñpæse páam Yúden na pæñi. Náan, ngab yimmú a ondán wóæon yæγoy.

15Κέλε lé, ná Τάάν yíídúmín Yúden ngim, əyəsúídíníí mənən má a nsí, amáládée na mólé. Ná Yúden yəəgii'kini kimbuúlini a ngə əə, kéléé keen anéén tuə é? Adé kéléé keen əgín wənó kenəη ké mənəd əəgú, náa əmí'kini kimbuúlini a əlaa á!

16Ngab ε moom mó kone ε na o'to na o'to ema'keen lé ele agoob na Τάάν, adé áay lé muim móagoob ten na nyólé á? Ngəη ε kied ten ema'keen lé ele agoob na Τάάν, adé əmbó ntab ten yaagoob na nyólé á!

17Ndəg ye Éselayel ele wənó kied ké péégón kəηε', náa péésóma ntab yimmú. Kəmənéd lé we, ə'tab ó kied ké kidun wó páásóm agomad a ki'kuny ké ə'tab ó kied kélan, waánde nyóone lé wéen ten négəη na ngab a manyáa málan má ngəη yaábáge agoméne ntab.

18Κόλέ aa we u'kódií lé óséede ntab yé péésóm. U'kóodi lé wányáade lé we odeógə ngəη. Leη lé ngəη áa yaányáηen ntab, adénjaη ntab aa yaányáηen ngəη!

19Waage'téane wə'kə əə: «Náa, adé Τάάν yeésóma ntab yéey lé ná pémmád me kə a o'kəə wóəbən é?»

20Ξέε! Κέλε fólób náan lé, páyéboosóma póle lé páde'káagaag o'to na Τάάν. Náa we, a o'to wóone lé omáág o'to na nyólé aa oleé ondadáán a nidíη. Odenjábágédée anéén óo, ólókəd na we ó,

21lé agále Yúden yé eleé lé yélé aa eleé ntab ε kied mmənéd ε fólób, Τάάν aasóma yélé, we anéén nyó oleé lé páyégoomád kogomádáán óo', aleé kuguúsig adegoyéele náan a? Iyó, alée kogoyéele ten əgín náan yoom ímu' ná odeágen o'to na nyólé.

22Pódála wənó ná Τάάν oóloodi ə'tém wəəη ólan, na wənó aányén ten. Ale agonyéneη pá pá'kudəηíí a ngə yé mbé. Náa, we nyó oméen yuudi na kaag o'to na ə'tém wəəη ólan, aagodéelen ə'tém. Náan fiéd, aagoosom ten we wənó ntab yéey.

23A ké kéléé ké pənó pá Yúden, pəmə'kəəsu'ki, páyi'kini kaag o'to na Τάάν, əəbuyúlisi a o'kəə wó páyéε a wólé lé nyólé ale na toen tó keele lé pí'kini kaámad na nidíη.

24We, ole ə'tab wó olifiyəə yé yeéyám a kidun. Τάάν ayégosóm, amáagoomad agá a elan. Keáη kédeógə wənó ná kéyásáηée lé kied kien. Náa, Yúden yélé ele ntab ε fólób, edeágany komad a nidíη né kied ké páyéε a kélé.

A komanane, Τάάν alée kəəye ndəg ye Éselayel ngim

25Pomóηηí, táa nkə ké kéyéε a ə'tém ó Τάάν a kaade aa kéene. Nde anyóηen lé póleη kélé, ná podéfega lé pole na nsíη. Κέλε lé, ngab ε pənó pá Éselayel yimmú yeésáηéne kaag o'to na Τάάν. Ntém yəəbən eleé keen əgín náan nnasáη, sú'təə əgín ná aláa ungim nyó Τάάν əyíiyid a penəəηε' aá'kaag o'to na nyólé.

²⁶Áay a keney kээг anéэн áа Тάάν alээ kоoyeé pоон pá Ёselayel piim wоnо ná kéлээ kidiídílá a Kála'ta'. Kéle kо kidiídílá a Kála'ta' ε Τάάν lé: «Ongaáηen alээ kiim álon a Siyóη. Alээ keele lé ndeg ε Yá'kоb ídum ngim na o'to wóóбon wó onnasáη.

²⁷«Тάάν yiísээ kо lé: Taa: Náan aa neálad né ndээ keeleé na póлe néлээ keeneé, ná aláa mb'kubuúlisin mabé móóбon»

²⁸Pээсáηéne Тосom Тóлаη, náan aa páyáán pabenen Тάάν. Kéyее a kоηε' koáηan. Náa, tema'kodé'teg a noá na kiivid, póлe a Тάάν ayíbuyíivid lé péen ndeg yөөη. O'tém wóөη óle na póлe a o'to ó pembáa póóбon.

²⁹Kéle lé, keney ké Тάάν amээлэne mоод kоηε', amá moyээлэne a kúfu'. Ədiógii'kini komogáben kóлe. Keney ké oódóηon mоод, amámodóηon a kúfu'. Ədiógə́l'kəni kəmmú.

³⁰Kala', poyээлэne Тάάν o'to wó onnasáη, náa amáboodá pəηi néγoη maan lé Yúden eyémoyээлэne o'to wó onnasáη.

³¹Leηáan anéэн lé, kéle ten náan yoom ímu' na póлe. Póлe néγoη ten, páméлэne Тάάν o'to wó onnasáη. Əsiəd ten maan na póлe wоnо ná yiisiəd na pəηi.

³²Тάάν ayээле náan lé ungim á moyээlene o'to wó onnasáη, ageele lé nyóлe óloodi lé ale na o'tém ó maan na ungim.

³³Эее, Тάάν ale na tugúm kelaηanan, nsiη yөөη kelaηanan, mafega' móөη məlímə́ə! Mоод oδεόγo ogoob pungé puəη, andeη ten nkə ké əsúηíginií

³⁴Kéle náan kidiídílá a Kála'ta' yөөη lé: «Úmmu' nyó aáλεη mafega' má Sédúk oδεόγo. Nyó aleé ugumuuləb ten oδεόγo.

³⁵Úmmu', nyó aleé ugusəə lé nyóлe yeéyáη amoyé'ken yoom ageele lé əmuyúúlisini, oδεόγo»

³⁶Эее, yoom yiim, na nyóлe aa éлeé əgiim. Nyóлe aa ayээле muim, móagoob ten na nyóлe. Тэмoyé'kenaan nugəp peneη piim! Aamen!

Oloma 12

Olaa wó wəəgəmmi Тάάν: Olaa wó ongwa

¹Pomóηηí, wоnо ná kéлээ anéэн náan lé Тάάν amábedээлeн o'tém, ndəbuηiən lé pómoyé'ken olaa wááηan a kefəny ké kíəmugəmmi, kefəny ké kéлээ təngəd a o'to wóөη. Тáá pе́сoγóлoн pеmоэд pé fólób pé pugóodi lé pómoyé'ken aa péeb.

²Pudinjəən ongoo ó pоод pá a nsí yeene ε néγoη Тiən Тάάν ágase ntém yaəηan, áboyé'ken nsiη ye ngwa. Náan poaleη nkə ké aleé anyóηen: Áay lé pebán pé péлeé pəηε', pebán pé píəmugəmmi, na pé péлeé fiéd na kibuu.

³A o'to ó kɔŋe' kó Táán ayényeé'ken a kɔdée ɔ'tém kuéŋ, nde ogobodéane na pəŋi piim lé, úmmu' na úmmu' a ondán wááŋan adenján keen na mafega' a o'to móone lé ale kegó'kóon ké mɔɔd agaáyen nkə ké aleé a fólób, ndóo! Náa, éné mɔɔd ogóodi lé áleŋ nkə ké aleé a fólób, a niŋe né Táán amámoyé'ken lé yáag o'to na nyólé.

⁴Tédáalan na nkó yəəs ε pəsibáamɔéd pɔɔd. Nkó yəəs ele kilúd ké yoom əgín náan kímú', na éfólé é pə'kab pé pédɛageeleé pigólí pímu' pélé piim.

⁵Kéle ten náan yoom ímu' na pəsi pəéli'tini'. Tele piín, náa, paladáán na Kilítus, tele kilúd ké nkó əgín náan kímú'. Na we ogo na o'télem wááŋ, əgín ten wɔnó ná pə'kab péléé a nkó.

⁶Táán ayébeyáában pigólí lé na we ogo na pɛáŋ, ndéŋ na pé sóg. We nyó amágoyé'ken lé wéen ɔndɔge' pɛbán o Táán, lɔge əgín a toen tó kəéli'tini' kó amágoyé'ken.

⁷We nyó oleé lé wəəgudin pɔsóg, íbugúdín. We nyó oleé lé ole undoodoni', íbulóódóni.

⁸We nyó ugódíí lé ónase pɔsóg nkó, ébonáse yélé. We nyó oleé lé wé'kenan pɔsóg moom, éboyé'kénan fiéd na nɔfeg. We nyó ugóodi lé ódánanane pɔsóg, ébodánánané na ɔ'tém wááŋ unɡim. We nyó Táán amágoyé'ken ɔ'tém wó mbilígɔ'kɔn, eele wólé na tɔnyóg.

⁹Póen na nnyóŋánán ε fólób, edenjéén ye unu' na unu'. Póen na ebenen na yiim yé éléé ebé, puáyíis a nkə ké kéléé keŋe'.

¹⁰Pónyóŋanan na ɔ'tém wááŋan unɡim wɔnó pɔón pá niŋí, póbambaŋane a nnyáádé pəŋi na pəŋi lé sóg əəguunə konyáade sóg agomoyááyen.

¹¹Áyé'kénéan əgugudin Sédúk, fiéd na ɔleáŋ. Púmuúgudin na ɔ'tém wááŋan unɡim.

¹²Póen na tɔnyóg pɛneŋ piim lé pole agomena pɛda na nkə ké Táán ayébogágen. Ntób ema'koboóboan, pónó'tan, pɔdɛ'tóm keé'ken pɛsógólón na Táán pɛneŋ piim.

¹³Nkə ké keásógen pomóŋŋí pááŋan pá a kəéli'tini', póboyé'ken, pɔdɛéboodó. Pəən pá pɔɔd pəmə'kiim a noáde' noáŋan, leŋáan kubuúsiəd.

¹⁴Ɔmbó mɔɔd ale əguguúyə'kəni, udiséé lé yóŋŋ kɔbé, ndóo! Ɔsógólónéé agá Táán lé ámoyéleene kɔŋe'

¹⁵Nyógáan na pá páléé a tɔnyóg. Leeláan na pá páléé a ɔndɛɛ.

¹⁶Ləndínəən a uŋóón pəŋi na pəŋi, əsúlíən nkó a nsí, pudinjúúnə pɛbán pé pɛgóón, əlí'tíníən keele ɔmbó muyənjəg mó pigólí. Pɔdeyádé'tégéé lé pəŋi aa poleé na nsin

¹⁷Mɔɔd ama'koboyéele kɔbé, pudiyímuyégúníí. Ágónégéan keele nkə ké kéalon keɲe' a əngis á mɔɔd unɡim.

¹⁸Ngə ema'keen kɔ egeele lé pɔen a uɲóón na unɡim, laaláan a uɲóón na pólé ná kéle lé kéagoob na pəɲi.

¹⁹Pomóɲɲí páam pá ɔ'tém, mɔɔd ama'koboyéele kɔbé, pudinjúúnə kumuégun pəɲibáamɔéd, ndóo. Ímudíən, Táán áa ámo'póneseé lé náan aa kéleé kidiídílé a Kála'ta' lé Sédúk ɔnɔ: «Kəégun, na me áa kóleé. Me áa nkódíí lé nsáábɔn éné mɔɔd pesáábón pɛ pɛáse'tan na pigólí piəɲ pɛ əégud.»

²⁰Náa, we! «Mɔɔd aagoóbenen, náa njaan yaámoobany, émoyé'ken moom áne; Neɲóed aa néamoobany, émoyé'ken məní áɲo; Oma'keele náan, yug aa oleé agomoógonyan náan a o'to»

²¹Udiyádíí lé kɔbé kógoónyɔɲ, we áa ónyɔɲeé kólé na kɔɲe' kó waágeele.

ᐅᐱᐱᐱ 13

Podenjëéleɲe palaame' o'to wó ɔnnasáɲ

¹Mɔɔd unɡim ogóodi lé yóóben palaame' pá páleé agebeélaame lé na Táán áa nelaame' niim néleé əgiim. Pá páleé a mɔ'kɔɔ má nelaame' néɲɔɲ, nyólé aa əmábudəɲígəni a mólé.

²We nyó wəédəəmini o'to na nelaame', we nyóon ole ageelene Táán o'to wó ɔnnasáɲ. We nyó wəédəəmini o'to na nelaame', uməsúídíníí nsó wəényóamɔéd.

³Mɔɔd nyó oleé ageele kɔɲe', o'kóodi lé ádammana palaame'. Nyó aleé ageele kɔbé aa ogódíí lé áboódammana. Onnyóɲenen lé ódammana palaame', əsiədíí kɔɲe', ná nelaame' négoógany

⁴lé pigólí pɛ Táán áa páleé a pélé lé ná pábogóne nkó póele nkə ké kéleé keɲe'. Náa, nga oma'keen lé ole ageele kɔbé, tammána nelaame' lé adénjaɲ a náan iyó aa pógódíí toen tó kobo'pónese. Keɲeɲ ké palaame' pɔɔ'pónese mɔɔd, Táán áa páleé əgugudin. Pále əguloodi wɔnɔ ná Táán aleé agoob ilúún na pá páageelane kɔbé.

⁵Kólé aa kéleé kɔɲe' lé mɔɔd yóóben nelaame'. Kédeóɲo əgín a o'to ó kodammana pónɔɔs, ndóo! Kíen kəmmú a o'to wóone lé waáɲeɲ a ɔ'tém wááɲ a kaade lé kéle kɔɲe' lé mɔɔd yóóben nelaame'.

⁶A o'to wóow ten aa poleé ago'pélela mag. Pá páleé əgubunjəənə lé pó'pée yélé, Táán áa əmábudəɲígəni a pigólí pɛəb.

⁷Yé éleé é mɔɔd, émoyé'kénaan yélé. Kéyɛen mag óo, péláan. Ne wáage' oo, é'kénaan nkə ké pəəbunjəən. Nyó ɔnɔ pómoódammana, émodámmánáan. Nyó ɔnɔ pómomyáade, émonyádéan

Pónyóɲanan pəɲi na pəɲi

⁸Podenjéén na uñín na mɔɔd, ná késánen əgín lé uñín wó nnyóhánán yé pugódíí lé pónyóhnanan pəñi na pəñi. Kéle lé, nyó aleé na nnyóhánán na pɔsóg, nyóon, əyáəgi pɛɛm piim.

⁹Kéle lé, pɛɛm pɛɛne pé péleé lé: «Udi'təəh a kedañ, odenjóon mɔɔd, udinjííbə, odenjáág niis a yoom é sóg.» Pɛɛm pɛɛb piim, na pímmú péndéñ, nidíñ neóɔon aa néene néleé a nɔgée nóone númu' lé: «Nyóhən sóg mɔɔd wɔnó wɛényóamɔéd»

¹⁰Mɔɔd nyó aleé na nnyóhánán adeágele sóg kɔbé. Kenəñ ké ole na nnyóhánán na pɔsóg, wəə'kuyəəgi pɛɛm piim.

Πόν παάβόηνάάν a nimbuúlini né Kilí'tus

¹¹Pole paleháán kenəñ kéene ké tigódíí. Kéle kenəñ ké kondig enɔ, kenəñ ké Táán kiim abeyóoye. Kíndigi laálá kəmmú wɔnó a kenəñ ké teyéə tegáagase kogaseán əlaa ná teyáág o'to na Kilí'tus.

¹²Udúg, koman aa kóone wándamanéé, ná koany koáyene. Tídi témáyáyédéé pɛbán pé pɛbé pé teyéə ageelane a mbin a kaade, tísiədəən muduəm mó kɔnɔye pɛdá pé a kemoámoáñ.

¹³Télalaan əlaa ó sáád, əlaa ó pɔɔd pá páleé a kemoámoáñ. Tɛdenjéén na konéene kó tɔóñ. Tɛdeñhoáñánéla malo' máyebeyááne piyəg. Tidinjíim tíbúlimən na pagéed, ɔmbó lé na panómɛed kubúlíməən. Tidinjəən əlaa ó pɛɔg. Tɛdenjéén na masáñ, na yaág yé əngis.

¹⁴Póhwananan Sédúk wəəs Yésus Kilí'tus. Pudiyádíí lé pɛbán pé pumog péboónyɔñ kəmmú ná píi'kini keele nkə ké poányóhən.

Όλόμα 14

Podembén pɔsóg a moom mó páane

¹Leháan kusied a kegaágade keáñan, pɔsóg pá pádékónéé a ngə ε Táán. Podedéboóbén a nkə ké pólé páleé afega

²Tísiədəən nka'tén na mɔɔd nyó aleé afega lé nyólé ale ogone yiim, ədiəgílií yoom na yoom. Kɔmɔéd lé nyummú nyó adékónéé a ngə ε Táán, ale agone əgín pɛnyaá, ale na piégili'.

³Kóle aa ndábodéane na pəñi nyó'kó: Nyó o'kódií manám má aleé əgəégili, adeséede nyó aleé əgəégili manám məmmú. We ten nyó wəəgəégili manám məmmú, odembén nyó aleé agone yiim lé Táán ale na tɔnyóg ten na nyólé.

⁴We áa nyóon áne aa waáben u'kudin o sóg lé ale agele kɔbé é? Nkə ké nyólé aleé agele kémágodé'teg we a igə kímú' é? Yelee kɔñe' oo, yelee kɔbé oo, kéadé'teg Sédúk wəəñ. Ədiədəəñ ten lé Sédúk ale na toen tó keele lé ədi'təəñ.

⁵We nyummú waafeg lé mɔ́s mómú mále kɔ má máamááyen mómú Nyummú ten ɔ́nó ndóo, miim mále yoom ímu'. Nkə ké kéleé kɔ kéle lé éné mɔ́d ogóódi lé yáálen lé nkə kéeg ké aléé agele náan aa kéleé lé yéle, adien kɔ na isun.

⁶We nyó wɔ́k mɔ́s módeógɔ yoom ímu', mómú mále kɔ má máamááyen mómú, we nyóon ole agele náan agonyáade Sédúk. Yoom ten ímu' náan na nyó ɔ́deógɔ əgə́gilií yoom na yoom. Ale agele náan agonyáade Sédúk, ale ageé'ken pisoyidi' na Táán a nkə ké aléé agone. Nyó ɔ́deógɔ agone ten yiim, ɔ́deógɔ agone agonyáade Sédúk. Ale ageé'ken ten pisoyidi' na Táán.

⁷Kéle lé, úmmu' na úmmu' a ondán wéás nyó aléé alaa a nyólényóamɔ́éd ɔ́deógɔ. Nyó aléé ogugu ten a nyólényóamɔ́éd ɔ́deógɔ.

⁸Nga tele alaa, tele alaa lé ná ténýáade Sédúk. Nga tiégú, tiégú ten lé ná témoyé'ken nugə́m. Kéle lé, tien ɔ́mbó a ɔ́laa óo, tien pelón óo, teagoob əgín na Sédúk.

⁹Éé, Kilí'tus yiígú, əmáyi'kini kimbuúlini a ɔ́laa lé ná nyólé aa yéeneé Sédúk e pá páleé a ɔ́laa, na pá pá'kugú.

¹⁰Náa a we anéén əə, we anyóon áne ageé'ken nsóó na móññí waan ə? We aa nyóon áne aa waámoséede ə? Pəsi piim teléé kodélem a peyɔ́m a udi ó Táán

¹¹lé kéle kidiídílé a Kála'ta' náan lé Táán ɔ́nó: «Me, Sédúk nyó ndeé fólób a ɔ́laa, mbésəə nyó'kó: Ungim aléé kí'túmin əndu a udi. Ungim aléé kenyeé'ken nugə́m na me Táán»

¹²Kéle anyóon lé, éné mɔ́d aléé kodélem a udi ó Táán agomoáloaŋanan ɔ́laa wéəñ ó nyólényóamɔ́éd.

Udi'téññi móññí waan a kɔ́bé

¹³Tídíən anéén kɔ́yɔ́mɔ́nɔ́n pəsi na pəsi. Əyísíən agá agele lé podenjééle yoom na yoom yé yáagele lé móññí waan ədiəlígən, ɔ́mbó lé ədəəñ a kɔ́bé.

¹⁴A ngim e Sédúk Yésus, me mbálen, isun fiéd lé ímu' na ímu' yé éleé kifué, édeógɔ Náa, nyummú nyó aáfega lé moom múmmú móle kɔ mó móleé kifué, móle fólób kifué a nyólé.

¹⁵Oma'kele lé móññí waan yóób ɔ́'tém kogany a o'to ó moom mó we oleé agone, ɔ́deógɔ agele wɔ́nó ná nnyóñánán eléé anyóñen lé péle. Udi'téññi móññí waan a kɔ́bé a o'to ó moom mó kone, nyólé nyó Kilí'tus yiígú a o'to wéəñ.

¹⁶Nkə ké oleé agofeg lé kéle kenje' na we, kédey'é'ken pɔ́sóg péndəñ ngé yéene lé pébusúnə.

¹⁷Κέλε lé, Nelaame' né Táán néδεόγω κεβάν κέ κέόγλι moom mó kone, ombó lé malo'. Néλε κεβάν κέ olaa ó sáád, a uηóón na a tonyóg. Moom móom muim móλε moom mó Uηun wó Ufúlú'tú wáabeγέ'ken.

¹⁸Nyó aégudin Kilí'tus a ombod wóow, aégámmi Táán. Pood páamoógany ten.

¹⁹Tíunəən anéén keele nkə κέ κέagaag uηóón a kegaágade κέ pood. Tíleán nkə κέ κέageele lé ungim áyam a ngé ε Táán.

²⁰Odenjósag pigólí pé Táán a o'to ó moom mó kone. Eéε, κέλε náan fólób lé yoom yé páane ombó ímu' éδεόγω kifuó. Náa, κέ'téelen lé we óne yoom yé waáleη lé yáageele lé sóg édóəη a kóbé.

²¹Nkə κέ κέλεέ κηηέ' κέλε lé: Odenné onám, odeηηó malo'. Yoom agá yiim yé yáageele lé woómóηηí édóəη a kóbé, odenné yéλέ.

²²Nkə κέ a κέóli'tini' kó oleé na kólé, κέ waáfega a κεβάν κέγο κέεγ, κίεν κə a o'tém wáāη a kaade, a pəηi pábaan lé na we, na Táán yaan. Kəηe' igə na moad nyó ədióəólé'kənií nkə κέ amééle!

²³We nyó oleé agone yoom, o'tém wáāη wáagoóyome a kaade, we nyóon waánde na nsó a udi ó Táán, lé odeóγω agodānana a ngé ye waágénéé o'to. Nkə kiim κέ moad aágeele na weéy a o'tém, kédien a ngé yé yaágénéé o'to, kíndigi κηηe', keánde kóbé.

Όλόμα 15

Tíyənəən ongoo ó Kilí'tus

¹Pəsi pá teleé lé teá'kogon a ngé ε Táán, tigóodi lé tényāηen kenó κέ pá páleé palebédáán, pá pádénjéleé na toen tóod. Pəsi tidinjúúnə əgín nkə κέ kíəbigámmi.

²Éné moad a ondāη wáəs ogóodi kuunə keele nkə κέ kíóγámmi sóg, a κəηe' kuəη, ageele lé ungim áyam a ngé ε Táán.

³Κέλε lé, Kilí'tus ədi'kəəguunə keele nkə κέ kíəmugámmi, náa, nkə κέ kíyédíléə a Kála'ta' ε Táán áa keyáyéleé na nyólé. Kíyédíléə lé: «Pedog piim pé páyégoodóga, me áa páyéε age'tóga»

⁴Piim pé píyédíléə a Kála'ta' ε Táán kala', píyédíléə lé ná pébeyé'ken nsij, pébeénase nkó, pébeyéεle lé ténó'tan njə'kənéni, ná tíen na komena pəda.

⁵Nde əgósóγolon lé, Táán nyó aleé ageele lé moad yéen na o'tém ó konó'tan, nyólé nyó aleé ageele lé nkó ε moad énas, áboyéεle, póen na ngóbánán pəηi na pəηi wəonó ná Yésus Kilí'tus aleé anyóηen lé póen.

⁶Ná a o'tém wáāηan úmmu', neηo neāηan nímu', poé'ken nugəη na Táán, Se o Sédúk wəəs Yésus Kilí'tus.

Μωνων miim máléé kéé'ken nugəm na Táán

⁷Náan aa ndábodéane na pəŋi nyɔ'kó: Wɔnó ná Kilí'tus əyíbusiád pəŋi kɔŋe', púsiədənən pəŋi na pəŋi ten kɔŋe'. Poma'keele náan, poageé'ken nugəm na Táán.

⁸Ndabodéane lé Kilí'tus əyíim lé yíim əgudin Yúden. Ayééle əguyəəgi nkə ké Táán yeégágen pəmbáa pɔ́ɔbɔn, ná óloodi lé Táán ale əgusəə fólɔb, adeágase unu' a nkə ké əsəə.

⁹A noá na penɔŋe', əyíim ten lé ná pólé ten pé'ken nugəm na Táán a o'to wóone lé ale na ɔ'tém ólan na pólé, əgín wɔnó ná kéléé kidiídíló a Kála'ta' ε Táán lé: «Kólé aa ndéé konyádeé niŋ neáŋ a kegaágade ké mɔnɔŋ má mádegoóleŋeneé. Ndéé kudúmə peléé agooyé'ken nugəm.»

¹⁰Kéle kidiídíló ten kɔ a kenɔ kimmú a Kála'ta' ε Táán lé: «Pəŋi penɔŋe', ménaan ten anyóga ondán na ndeg ε Táán!»

¹¹A kenɔ ten kimmú, kéle kɔ kidiídíló lé: «Penɔŋe' piim ménaan ageé'ken nugəm na Sédúk! Ə'kúu əngim yé a nsí, ménaan amonyáade!»

¹²Əsayí, ɔndɔge' pəbán o Táán nyummú, yíisəé ten a kála'ta' yəəŋ ɔnó: «Mɔɔd aléé kiim álon a kibúúm ké Yəsəə. Aléé kodéemen a kolaame mɔnɔŋ má módeógo Yúden. Penɔŋe' peléé komena peda na nyólé»

¹³Táán nyó aleé ageele lé mɔɔd ámena peda na nyólé, áboyéele lé pɔɔŋ tɔnyóg kéfólé, áyele lé pɔen na kiwiiyi' a o'to wóone lé pomáag o'to na nyólé. Ná a niēle néen, poamena peda kémú kéfólé na nyólé a toen tó Uŋun wó Ufúlú'tú.

O'tom ó Póol

¹⁴Pomóŋŋí, nde meényóamɔéd ondenáán, isuŋ fiéd lé poálanáan a kodée ɔ'tém, poálen ten nkə kiim ké mɔɔd ogóodi lé álen, pole péguləbənən ten pəŋi na pəŋi.

¹⁵Náa, ageele lé poáyóŋe pəbán pímmú pé poálen, mbábosɔɔŋ na nenyén a penɔ pímmú a nufuu' nóone. Mbəbudílən náan lé Táán, a kodée ɔ'tém kuəŋ, aményeēle lé

¹⁶nyéen u'kudin o Yəsus Kilí'tus a kegaágade ké penɔŋe'. Pigólí péene pé ndeé ageele, pé kolɔge Tɔsɔm Tólan tó Táán, péle wɔnó pigólí pé ɔnjaagane' pefɔny, ageele lé penɔŋe' péag o'to na Táán, péyeen kefɔny ké kímə mugəmmi, kefɔny ké Uŋun wó Ufúlú'tú wəədánigi təngád a o'to ó Táán.

¹⁷Wɔnó ná kéléé anéén náan lé na Yəsus Kilí'tus na me teánde úmmu', nde ugəəgidən a igog a o'to ó pigólí pé Táán pé ndeé ageele.

¹⁸Yoom yéndəŋ yé ndeé ugusəə édeógo, ná kəsánen əgín nkə ké Kilí'tus ayényeēle lé nyéle. Kéle nkə kéene lé penɔŋe' ten peóben Táán. Nkə kéeg kiim kéyáyéléé a tɔgeé tó njéē agosɔɔ, na a nkə ké njéē ageele.

¹⁹Ayééle kélé a mangán na piéwúunəni' pé pebán pé ayéé ageelane a toen tó Uḡun wó Ufúlú'tú. Náan aa njéé əgiim ndəege Təwəm Tólaḡ tó Kilí'tus penə piim, kəəbáə a Yolósaleḡ sú'táə a Ililí.

²⁰Nyééláḡ kaáyé'ken agoləege Təwəm Tólaḡ əgín a penə pé məəd ayéé adénjóób niḡ né Kilí'tus. Nte'kéé anyóḡen lé ná mbáwáág a kenə ké pəwóg páyéé pə'kəəbáə ongwáag.

²¹Njééle wəwón ná kíyədílóə a Kála'ta'. Kéle kə kidiídíló lé: «Pá məəd na məəd adé'káaboóləeeneé Təwəm aa páléé komodálaá. Pá páde'káagoóbéé məəd əəbuḡ niḡ niəḡ áa páléé koóbéé Təwəm tuəḡ»

Póol wón nyólé ale afəga ken a Olóma

²²Nkə ké a mangen máam miim má mífsúgəḡ penəḡ wəwón penəḡ, kéyéé əginjəbi aa kéeg, ntiim a pəḡi

²³ƒólé é pəag aa yéene wəwón ná ndéé əguunə kiim aboodála. Náa négəḡ yéene, wəwón ná mbá'komaneé pigólí pé nyiígóodi áane a ə'kúu yéene, mbánde anéén ugiim káag.

²⁴Nde afəga lé, ná ndágeen a Paányá, ndaadélem áay, nsáne mədúg na pəḡi, ná w'tém wáam úwiiyi a kaade. Nde agomena pəda náan. Áay ten aa ndəəsiaəd nkə ké puəgi'kóomin na kélé a ongen wáam wó a Paányá.

²⁵Náa, a kóone kó nténíí négəḡ, ndaya'keen a Yolósaleḡ, a o'tom wó a nó ndeg e Táán yé eleé kógwəg

²⁶lé pəəli'tini' pá a Masədowáan, na pəwóg pá a A'káay péeəmága moom agodómen pəwóg pá a Yolósaleḡ pá pə'kódií yoom.

²⁷Əgín póləbáaməəd áa páyáyéəḡnéé komaga moom, wəbó ná kéléé ten lé pəyíbugóodini uḡín kógwəg kala' lé wəwón ná Yúden yé eyáagen o'to na Táán iyíbugóomin pólé penəwəḡe' lé páag ten o'to na Táán, pólé ten pígóodi lé páboébe pólé Yúden agoboyé'ken nkə ké kéabosógen

²⁸Nkóodi lé njaḡ ageen əgəəsuuli kenó kéeg. Əgín mbə'kəəsuuli kélé, mbá'koboyé'ken moom moóbəḡ, áay aa ndágeen filí ageen a Paányá. A nien néam né a Paányá aa ndaadélem áay agoboodála.

²⁹Mbálen, isuḡ édeəgə, ndəəgiim na éfólé é kəḡe' kó Kilí'tus aábeyé'ken.

³⁰Pomóḡḡi, mbáboyósóglónéé, a niḡ né Sédúk wəəs Yésus Kilí'tus na a o'to wó nnyóḡánán ye Uḡun wó Ufúlú'tú, tiəbulidəən ná ténəye ondán a pəwósóglón pé teágeé'ken na Táán a kidíídi kéam.

³¹3sógólónéan a kidíídi kéam lé ná pəəd pá a Siudəə pá pəligíí fiéd kəəli'tini' pádeyényeele kəbé ná ndágeen kógwəg. Pómoyósógləḡ ten lé pəəli'tini' pá a Yolósaleḡ pányóga na nkə ké ndéé əgubuyíimin na kélé.

³²Áay, ndægiim ægiig a pæŋi ɔ'tém síééd na tɔnyóg, ná Táán æméli'tinií, nyóoyig sɔɔŋ áay na pæŋi.

³³Táán nyó aágeé'kenan uŋóón, yéen na pæŋi piim aá! Aamen.

ᐅᓴᓄᓄ 16

ᐅᓴᓄᓄ ᐅᓴᓄᓄ ᐅᓴᓄᓄ ᐅᓴᓄᓄ ᐅᓴᓄᓄ ᐅᓴᓄᓄ

¹Taa Fábá, mŋŋí wæəs nyó ɔ'kéed nyó aleé ægugud a nó pæli'tini' pá a Sænkələə anyóon ægiim, ale a o'to wááŋan aá!

²Púmuúsiəd kɔŋe' a niŋ né Sédúk wɔnó ná pæli'tini' pógódíi keele pólé na pólé. Pómoébe a nkə kiim ké kíemuyúunən lé nyólé ayéébe ten éfolé é pɔɔd, ɔmbó mæényóamɔéd nyóone.

³Púisoyidini Pilisíil na A'keláas pá teleé ageele pigólí pé Yésus Kilítus ogo úmmu'.

⁴Píífób kugu ageele lé pænnyɔɔye. Nde ægubuúsoyidəni kéfolé. Nteógɔ menyóəsíŋ ægubuúsoyidəni, pɔɔd pá a mogony mó kəəli'tini' muim mó a nó pá pódéógɔ Yúden náa pá'kaá'géé o'to na Kilítus pále ægubuúsoyidəni ten.

⁵Púisoyidini ten pæli'tini' pá páléé agaágonya a toáde' toóbɔn. Púisoyidini ten sóg waam wo ɔ'tém E'penéed, nyólé nyó aleé mɔɔd o na o'to na o'to ogaag o'to na Kilítus a kesom ké nsí ké Ɔsí.

⁶Púisoyidini Maléa nyó ayáyé'kénéé ntób kéfolé ægugud a kidíídi kéáŋan.

⁷Púisoyidini ten pase páam póone lé na Andoloní'kus na Yúneas. Tiéné yoog ye njaan ondán na pólé. Pɔɔd pále agoboógany kéfolé a pigólí pɔébɔn pé pɔón pá ma'tom pé páléé ageele. Pólé aa pééyáŋ agaag o'to na Kilítus na me.

⁸Púisoyidini ten Ampelá'tus, sóg waam wo ɔ'tém nyó pæsi na nyólé teleé úmmu' a Sédúk.

⁹Púisoyidini Ulubéey. Pæsi na nyólé teleé ageele pigólí pé Kilítus pégo pímu'. Púsoyidi ten sóg waam wo ɔ'tém Sta'kíis.

¹⁰Púisoyidini ten A'pelées nyó yiílóodi moááŋ lé nyólé aá'kaag o'to na Kilítus. Púsoyidi ten pɔsóg pá a noáde' nó Ɔlistobúul.

¹¹Púisoyidini ten se waam Elodeyóŋ. Púsoyidi ten pɔɔd pá a nó Naasíis pá páágénéé o'to na Sédúk.

¹²Púisoyidini pa Teleféen pólé na Tilifóos pá páléé ægugudin Sédúk. Púsoyidi ten mŋŋí waam nyó ɔ'kéed Pæləsis nyó ndeé anyóŋen na ɔ'tém wáam ungim. Nyólé nyó ayáyé'kénéé ntób kéfolé ageele pigólí pé Sédúk.

13 Púisoyidini ten Ulufúus, u'kudin nyó Sédúk əyíyid. Soyídíən ten ηηί nyó əyísiəd wəɔnó mɔɔn wəəη.

14 Púisoyidini ten Əsinkilíid, na Fελεγóη, na Ελεμέες, na Pa'tolobáas, na Əlimáas, na pəəli'tini' piim pá páλέε na póλέ.

15 Púisoyidini Filolóog, na Siulí, na Nələə póλέ ná móηηί nyó ɔ'kéed, na Oléemb, na pɔɔn pá Táán piim pá páλέε na póλέ.

16 Púsoyidənəni pəηi na pəηi, puəgúligəη mugog a né pɔɔn pá niηηί. Pɔɔd pá a mogony muim mó moágénée ó'to na Kilí'tus pəməbusóyidi aá!

17 Pomóηηί, mbáboyósgólónée, póλό'kɔd na pɔɔd pá páageele lé esaa yéen a kegaágade ké pəəli'tini', páageele lé pənim ngə wəɔnó póλέ pále agosáηene nkə ké páyéboyá'kánáne. Pódéda pɔɔd wəɔnó póob

18 Lé mbod ε pɔɔd wəɔnó yéey edéog əgugudin Kilí'tus, Sédúk wəəs. Pagaade pɔɔbɔn aa páλέε əgugudin A pisig pé tɔgée pé péλέε agolon a nnu' yɔɔbɔn, na a tɔgée toɔbɔn tó kelieg tó páλέε na tóλέ aa páλέε əguligə pá pódéog əngis angás.

19 Náa, a pəηi, ungim aálen lé pole agoóben Sédúk. Nde na tonyóg kéfóle a kidíidi kéəηan, náa, ndaanyóηen lé póen na nsij egeele kəηe', pudiyəfíloníi ageelane kɔbé.

20 Kenen sɔɔη, Táán nyó aágée'kenanan uηóón, yóɔb Sá'tan a ambaan yáəηan. Sédúk wəəs Yésus yéen na pəηi aá!

21 Timo'təə nyó aleé sóg waam o pigólí, na pase páam póone lé na Lúsius, na Yáson, na Sosi'pá'tolos pəməbusóyidi aá!

22 Με Τελεσίus nyó Póol əyísiəd lé mmuúdiləη nufuu' nóone, mbəbusóyidi ten a niη ηé Sédúk áaá!

23 Kayúus nyó me Póol ndée a noáde' nuəη əməbusóyidi aá! A noáde' nuəη ten aa pəəli'tini' póone áane páλέε agaágonya. Eláaste nyó aleé ongeéngeg mɔɔné má nigúu, na móηηί wəəs Koá'tus pəməbusóyidi aá!

[24]

Ρεόςόγλόη πέ a nemanane

25 Tényádean Táán! Témonyádean nyóλέ nyó aleé na toen tó kobogóne a kéəli'tini' wəɔnó ná Tɔsɔm Tólaη tó ndée alɔege tóλέε əgusəə. Tɔsɔm tó ndée alɔege Yésus Kilí'tus a tóλέ. Nkə ké Táán ɔyóósegen pɔɔd əgín kɔ kala', Tɔsɔm tóod toálonε kélé táán.

26 Náa négɔη yéene, keá'kolónée a kemoámoáη a nkə ké palɔege' pebán pá Táán píidíle a pagála'ta' pɔɔbɔn. Kéle əgín wəɔnó ná Táán nyó aleé a ɔlaa a pəliəg yíisəé kógóog kala'. Páyéele lé mɔɔnɔη miim má a nsí málen tɔgée tóod ná ungim yáag ó'to na Táán, áamoyóben.

²⁷Τάάν νύ αλέ νυόλένυόσίη na nsih, témoyé'kenaan nugəm a peneη piim, a niηh né Yésus Kilítus. Aamen

1 Κολέεντ

1 Κολέεντ 1

Πόολ αάγαν αγέέ'κεν κεδόνηόνν κιάη, αάσάγ κuyέəni na pisoyidi'

¹Με Πόολ na Sostéen μόνηί wəəs áa timébudílən nufuu' nóone. Με nyó Τάάν αγέ'τόηον lé nyéen mwón o ma'tom o Yésus Kilí'tus.

²Timébudílən pəŋi pəéli'tini' pá a Κολέεντ, pəŋi pá poágoob na Τάάν. Ayéboodóηon lé ná a Yésus Kilí'tus, ébufúŋi ondán na pwsóg piim pá pálee lé kenə kiim ké pálee, pwsóηonə niŋ né Sédúk Yésus Kilí'tus, Sédúk wəəbən na Sédúk wəəs.

³Τάάν se wəəs, pólee na Sédúk Yésus Kilí'tus páboyé'ken mawə', na kiwiiyi' á!

⁴Nde əgusoyidəni Τάάν waam peneŋ piim a kidíídí keáŋan, a mawə' má aboyé'kénéenéé a niŋ né Yésus Kilí'tus.

⁵Κέλε lé, wəón ná poleé paladáán na Kilí'tus, pomóηonə a moom muim, kəŋe' kəŋe' a koləŋ kó poleŋénéé kosəyə təgéé na keele a sáád.

⁶Tiédélémen Kilí'tus mbaasó, pumáyəəgumənen a yélé na toen.

⁷Κόλε aa kélee lé, p'əŋen yoom na yoom əmbó ímu' a kəŋe' kó Τάάν aléε αγέ'kenanan, pəŋi pá poleé agobóŋan wəəs wó Sédúk wəəs Yésus Kilí'tus aléε kiim yólodíí.

⁸Aléε kobosáayene nyólenyáməəd toen sú'téə a las ε wəəs, ageele lé mwəd na mwəd adenjóŋ egom a nkó yaanən yé pálee págoboóben a yélé a wəəs wó aléε kimbuúliníí.

⁹Τάάν adeágase unu' a nkə ké aágagen pwsəd, nyólee nyó ayéboodóηon lé ná pəen úmmu', paladáán na Mwón wəəŋ Yésus Kilí'tus, Sédúk wəəs

Moásaala saala mó mólee a neágənyed né pəeli'tini'

¹⁰Pomóŋŋí, a niŋ né Sédúk wəəs Yésus Kilí'tus, ndəbuŋíən lé pəen unu' wááŋan úmmu', esaa fiéd, ə'tém wááŋan úmmu', mafega' mááŋan mámu'.

¹¹Pomóŋŋí, nde əgusəə nán lé pwsón pá a yoog ε pwsəd ε Kolowəə aa páyé'teáne lé pole na mosaa a kegaágade keáŋan,

¹²poánde agá lé, nyóone ənó nyólee ale agoob na me Πóol, nyummú ənó nyólee ale wo A'polóos, nyummú ten ənó nyólee ale o Séfas Pémú ten pwsón pólee pále pá Kilí'tus.

¹³Κόλε aa ndəbuŋíən na pəŋi nyə'kó əə, Kilí'tus ale ogaásaala é? Με Πόολ aa Páyəmbanən a əmbásá a kidíídí keáŋan a? Təəŋen wó puísíəd əə, a o'to wáam o me Πóol aa puísíəd wólee é?

¹⁴Pisoyidi' na Táán lé me nte'káageé'ken ɔɔgen na mɔɔd ɔmbó úmmu' a ondán wááŋan, ná késánen əgín lé pa Kilíspus pólé na Kayúus.

¹⁵Náan, úmmu' na úmmu' nyó aleé ugusəə lé nyólé yiísiəd ɔɔgen a niiŋ néam ɔdeóɔ.

¹⁶Ξέε, mbá'kaáyóŋe, nyeesógen ten yooɔ ε pɔɔd ε Stefanáas. Nteálen nga nyeesógen pɔɔd pémmú péndéŋ.

¹⁷Kilí'tus ade'káage'tom lé nyíim asɔgena pɔɔd, ndóo. Ayé'tóm lé nyíim alɔege Tɔsɔm Tólaŋ. Kenen anéén ké mbándalɔegeé tólé, ntendóege na pea pé pelanda pé pusin pó pɔɔd, ageele lé nkə ké ndəəsəə kédembá'kánan toen tó tóleé a ɔmbásá ó Kilí'tus.

Nsiŋ, na puyəgí

¹⁸Kéle lé, kolɔege lé Kilí'tus yiígú a ɔmbásá kóle puyəgí a pá pənim. Náa, a pəsi pá teleé a ngó ε kɔɔy, tele agodála kɔ, toen tó Táán.

¹⁹Nkə ké kéleé kidiídíló a Kála'ta' aa kéene kéleé lé: Táán ɔnó: «Ndéé kuwíyi nsiŋ ε pɔɔd pá nsiŋ, nde nsoole koleŋ kó palen»

²⁰Nkə anéén áa pɔɔd pá nsiŋ pəəsəə? ɔmbó palen pecem, ɔmbó ten pɔsɔɔ' pá a penen pəene pé tigódíí? Táán oóloodi lé nsiŋ ε pɔɔd pá a nsí yéene ele puyəgí

²¹Kéle lé, pɔɔd, na nsiŋ yɔɔbɔn ngim yé pígóodi, páde'káagaá'ke koleŋ Táán kenɔ ké yiílóodi nsiŋ yəəŋ. Kólé aa Táán yiídánígi lé a Tɔsɔm tó tóagaálɔege aa nyólé ɔóɔɔye pá páamáag o'to na nyólé. Tɔsɔm tó tóleé wɔnó yoom é puyəgí.

²²Yúden yélé ele əɔuŋiən mangán, pɔɔn pá Keléeg pəəguunə nsiŋ.

²³Kɔmɔéd lé pəsi, Kilí'tus nyó pəébáŋan a ɔmbásá aa teleé alɔege. Tɔsɔm tóod tó tóleé lé a Yúden, tóle o'to kono, a penɔɔŋe', tóle puyəgí.

²⁴Náa, a pá Táán ɔɔdóŋɔn, pəen ɔmbó Yúden oo, ɔmbó penɔɔŋe' oo, Kilí'tus ale toen, na nsiŋ ε Táán

²⁵lé, nkə ké kéleé wɔnó puyəgí pó Táán, kémááyen nsiŋ ε pɔɔd. Nkə ten ké kéleé wɔnó kolebed kó Táán kémááyen toen tó pɔɔd.

²⁶Pomóŋŋí, poádála na pəŋibáamɔéd pá Táán ayéboodóŋɔn. A nedé'teg né pɔɔd, pɔɔd pá nsiŋ pódéóɔ piín a ondán wááŋan. ɔmbó ten pá páleé na toen, na pá pémbíəníí a puog pó pɔɔd pá tugúm, pódéóɔ piín a ondán wááŋan.

²⁷Táán əyíyid agá pá páleé muyənjəg a əngis á pɔsóg, ageele lé pɔɔd pá nsiŋ pəen na o'to kono. Əyíyid ten pá pódéóɔ na toen ageele lé pá páleé na toen pəen na o'to kono.

²⁸Nkə ké kényéə əgumímmiŋ a nsí, nkə ké pɔɔd páyéə əgumónyə, fiéd kusiað keney na kélé, nkə ké kéde'kéleé kɔ, kéle aa Táán əyíyid ageele lé ásoole nkə ké pɔɔd páyéə agodé'teg lé kélé aa kéleé yoom.

²⁹Náan, kiele kiəŋ ɔmbó kímú' ké kéleé ké kaábágede a udi wóəŋ ó nyóle Táán kédeágeen kɔ.

³⁰Náa, nyóle aa ayéboyééle lé póen paladáán na Yésus Kilí'tus nyó əbííloodi nsiŋ ε Táán. Amábeyééle lé télon egom fiéd a əngis á Táán, amábeyááŋen a mabé, amáabayééle lé téan pɔɔn pá Táán, fiéd na kibuu.

³¹Piim péeb péle agodáŋana náan wɔnó ná kéleé kidiídílé lé: «Mɔɔd ama'kɔnyóŋen kəógidən a igog, yégidən a nkə ké Sódúk amééle»

1 Kóléent 2

Kolɔge lé péébáŋan Kilí'tus a ɔmbásá

¹Pomóŋŋí, ná njíim a pəŋi əgiim aboyásenen mafega' má Táán má máyéə mɔɔséɡáán, nte'kóɔɔɔɔ na pəŋi a tɔgeé tó pasaá, ɔmbó ten na tɔgeé tó pusiy pó polanda,

²lé nyíiguminin a ɔ'tém wáam lé, ná ndéé kiimií kenɔ ké poleé, ntendéé kusəə kebán na kebán kéndéŋ ná késánen əgín lé ké kéadé'teg Yésus Kilí'tus wɔnó ná yíigú a ɔmbásá.

³Kóle aa njólódíí náan wɔnó ná poyé'tála, toen fiéd na me, weéy na weéy, ndóɔleɔndeɔn

⁴A tɔgeé tó njéə agosɔɔɔ na pəŋi, na a Tɔɔɔm tó njéə agoboólɔgeŋe, nte'kéə na tɔgeé tó muyən, tɔgeé tó keele lé púdəəŋ a ngé yé ndáanyóŋen, ndóo. Náa, a tɔgeé tóam, toen tó tóleé na Uŋun ó Táán áa tóyéə əgugud a ntém yaŋan.

⁵Náan kédeágeen lé nsiŋ ε pɔɔd aa emáboyééle lé póg o'to na Yésus, náa kíen agá a toen tó Táán.

Nsiŋ ε Táán

⁶Kɔmɔéd lé nsiŋ áa ndéə agaa'kanane na pə'kilí'ten pá pá'kogónéə a kəəli'tini'. Nsiŋ yéey edeóɔ yé pɔɔd pá a nsí yéene páleanéə na yélé, edien ten ɔmbó yé palaame' pá a nsí yéene ten páleanéə na yélé, póle pá páléə kuwúú.

⁷Ndóo, nde alɔge nsiŋ ε Táán, nsiŋ yé eleé ndíməəŋ, yé ɔyóségen pɔɔd kala' pándeŋ. Nsiŋ yé yíigúmin kɔ kala' ná ayéə adénjéele ɔmbó nsí yéene, ɔnó pəsi tiəsiəð ngab a nugəŋ nuəŋ.

⁸ɔndaame' ɔmbó úmmu' nyó a nsí adé'kóoleŋen nsiŋ yéey. Pónó pééleŋen yélé, páde'kéə abaŋan Sódúk wəəs o nugəŋ a ɔmbásá.

⁹Náa, əgín wɔnɔ ná kéléé kidiídíló a Kála'ta' ε Τάάν λέ: «Nkə ké mɔɔd adénjaŋ kodálaá na əngis yéəŋ, ké adénjaŋ koóbéé na ntóŋ yəəŋ. Nkə ké adénjaŋ kofegéé ɔmbó kofeg, kéléé aa Τάάν yiísóbíni a pá páléé amoonyóŋen»

¹⁰Κέλε λέ, pəsi aa Τάάν ayébeyééle lé Uŋun wó Ufúlú'tú óbeyásenen pɛbán pɛəb lé wólé wááleŋ nkə kiim ké Τάάν aléé afega, na yisi yé eleé kɔ na nyólé a ɔ'tém.

¹¹A noá na pɔɔd, áne úmmu' aa aléé ogoleŋ nkə ké kéléé a ɔ'tém ó sóg. Əgín uŋun wó óléé na mɔɔd aa wááleŋ wóléwóəsíŋ nkə ké mɔɔd nyóon aléé afega a ɔ'tém wéəŋ a kaade. Yoom ten ímu' náan na Τάάν. Əgín Uŋun ó Τάάν áa wááleŋ mafega' má Τάάν.

¹²Adénjaŋ uŋun wó a nsí yéene aa teyóŋŋ, ndóo. Uŋun wó wéəgiim a nó Τάάν áa teyóŋŋ, ageele lé téleŋ kɔŋe' kó amábeyééleéne.

¹³Τεδεόgɔ anéén agosɔɔɔ kéléé a tɔgɛé tó nsíŋ ε pɔɔd yaábeyáa'kanane. Náa, tele agosɔɔɔ a nsíŋ yé Uŋun ó Τάάν waábeyáa'kanane. Náan, tele agaásena pɛbán pé Uŋun ó Τάάν na tɔgɛé tó Uŋun wóow wáabeyáag a unu' lé tíseə.

¹⁴Mɔɔd nyó aléé ungəəbíséəŋ əgín lé nsíŋ ε mɔɔd, ɔdeógɔ ugəəli'tini nkə ké kíəgiim na Uŋun ó Τάάν. Κέλε na nyólé puyəgí ró pɛbán, ɔdeógɔ ogoob pélé, lé a noá na Uŋun aa páléé agoleŋ nkə aa péléé.

¹⁵Mɔɔd nyó aléé na Uŋun ó Τάάν, nyólé aa aléé koyɔmɛé yoom yiim. Náa, úmmu' nyó aléé komoóyɔmɛé nyólé ɔdeógɔ.

¹⁶Κέλε náan kidiídíló λέ: «Áne aa aáleŋ mafega' má Sédúk é? Áne aa aléé ogomoyé'ken ndəb é?» Náa pəsi, tele na mafega' má Kilí'tus.

1 Kɔléent 3

Pəgudin pá Τάάν

¹Pomóŋŋí, kéle fólób lé ná njéε a pəŋi, nte'káagaá'ke kosɔɔɔ na pəŋi wɔnɔ ná kéanyóŋen lé pɔsɔɔɔ na pɔɔd pá páléé na Uŋun ó Τάάν. Nyéésóɔɔ agá na pəŋi wɔnɔ na pɔɔd pá páalaa wɔnɔ ná pumog póléé anyóŋen lé pálaa. Nyéésóɔɔ na pəŋi wɔnɔ na moyaa mó poómbaa a ngə ε kaag o'to na Kilí'tus.

²Maŋéεŋ aa njéboyé'ken lé pŋéεŋ, adénjaŋ moom mó kone mó monasáŋ lé pode'kéε págaá'ke kogáma ɔmbó ten négɔŋ, podeógɔ págaá'ke mólé

³lé ɔlaa wááŋŋan úligi wɔnɔ ó pɔɔd pá páalaa wɔnɔ ná pumog póléé anyóŋen lé pálaa. Keneŋ ké pɛbán pɛene lé: Yaág yé əngis, masáŋ pəŋi na pəŋi pélé a kegaágade kéáŋŋan, podeógɔ əguloodi anyóon lé pole pɔɔd pá páalaa wɔnɔ ná pumog póléé anyóŋen lé pálaa a? Adé pole alaa anyóon əgín wɔnɔ a né pɔɔd pá a nsí yéene a?

⁴Κενην κέ a ondán wááŋan, nyummú ale əgusəə ɔnó: «Με, ndagoób na Póol», sóg nyummú ten ɔnó: «Με, ndagoób na A'polóos», podεóɔ əgə́sɪəd anyóon wɔnó mɔɔd unɡim nyó a nsí ə?

⁵Κɔmɔéd əə, A'polóos anyóon áne ə? Με Póol anyóon áne ə? Pəsi tele əgín agá pəɡudin pá Táán. Pəŋi poásán agá a ɔmbɔg yéəs ageele lé pógag o'to na nyólé. A pəsi pógob, éné mɔɔd amééle əgín o'tom wó Sédúk ayémoyé'ken.

⁶Με, nyεégón kogónáán, A'polóos ə́súbəŋ məní. Náa, Táán áa amééle lé kied kéyam.

⁷Náan, nyó aágon, na nyó ə́súbəŋ məní pódεóɔ pólé piim yoom. Táán nyólényóəsíŋ áa aleé yoom, nyólé nyó aleé ageele lé kied kéyam.

⁸Mɔɔd nyó aágóna, na sóg nyó ə́súbəŋ məní, pólé piim pále yoom ímu'. Táán aléé keé'ken na éné sóg, pesáábón piəŋ əgín wɔnó a pigólí piəŋ pé amééle

⁹lé tele ageele pigólí pé Táán ondán úmmu', pəŋi pole polém puəŋ, pole ten noáde' nuəŋ.

¹⁰Wɔnó ongwáaga' toáde' nyó aáleŋ pigólí piəŋ, nyíígúd a kɔdéε ɔ'tém kó Táán ayé'téelen, mbəbiŋəŋ tɔed tó na o'to na o'to. Wendéŋ áa ə́ndəyibəŋənií kowáag noáde' néɔɔŋ. Náa, éné mɔɔd áló'kɔd na ombod wó nyólé aleé awáag.

¹¹Kéle lé, nɔed nó na o'to na o'to nólé noánde nubiŋəŋ. Nó aa nóon nóleé Yésus Kilítus. Mɔɔd ɔdeóɔ ten ugubiŋ númmú nóndéŋ.

¹²Ɔmbó pəmmú pə́dɪn pəyibəŋəŋ ongwáag wóow na Kóol oo, ɔmbó lé na kisúg ké mɔɔné oo, oó lé na pisig pé a'táán yá yáadéa oo. Pɔsóg pəmmú na tɔed, ɔmbó lé na ɔsó, oó lé na mboló oo,

¹³wɔ́s ó pɛyɔm, pigólí pé éné mɔɔd péléε kooloodi moááŋ. Wɔ́s wóow óléε keen wɔ́s wó yug yé εgóón éléε kulodii tuá áa pigólí pé éné mɔɔd péléε.

¹⁴Nyó ongwáag wəəŋ óléε kolɔbeé yug fiéd kusíŋini, nyóon aa aléε kɔ́ŋéε pesáábón.

¹⁵Nyó ongwáag wəəŋ óléε koman kusíŋii a yug, aléε ko'təŋ pesáábón. Kebán kímu', nyólényóamɔéd aléε kɔɔy, náa kéléε keen wɔnó mɔɔd nyó aáfob kogólɔ yug.

¹⁶Adé poáleŋ lé pole wɔnó yoog yé Táán áleε kɔ a yélé a kaade a! Poáleŋ ten lé Uŋun wó Ufúlú'tú óle a ntém yaanjan a kaade a!

¹⁷Nyó aáyósag yoog yé Táán aleé kɔ, Táán aléε komoyósag ten nyólé lé, yoog yé Táán aleé kɔ, εle yoog yé εleé nfúŋiəŋ. Pəŋi aa poleé yoog ego.

¹⁸Mɔɔd ədiyélígéə nyólényóamɔéd. Nyó a né pɔɔd, aleé agofεg lé nyólé ale na nsíŋ, yáyááne kiyəg, ageen fólɔb mɔɔd wo nsíŋ.

¹⁹Κέλε lé, nsij yé a ombod ó pɔɔd ele puyəgí a əngis á Táán. Náan aa kéλέ kidiídílé a Kála'ta' lé: «Táán əθədəəŋi pɔɔd pá nsij a kisindi' keóbɔn ké pólébáamɔéd.»

²⁰Kála'ta' ε Táán ele əgusəə ten kəmmú lé: Sédúk aáleŋ mafega' má pɔɔd pá nsij páleané na mólé. Aáleŋ lé móδεόγω yoom, mále iyó

²¹Náa, mɔɔd o'kóodi keen na mbégidən. Moom muim móle agoob na pəŋi.

²²Kéyeen ɔmbó lé me Póol, ɔmbó lé A'polóos, oó lé Séfas Kéyeen ten ɔmbó lé nsí, oó lé ɔlaa, ɔmbó kugu, oó lé nkə ké kéλέé kɔ néγωŋ, ɔmbó lé ké kéλέέ keeneé kɔ a mədúg má yuudi, nkə kéeg kiim kéagoob na pəŋi.

²³Náa, pəŋi pole agoob na Kilí'tus, Kilí'tus nyólé aágoob na Táán.

1 Kóléent 4

Ρɔɔn pá ma'tom pá Kilí'tus

¹Pugóodi lé póbédé'teg anéén əgín wɔnɔ pəgudin pá Kilí'tus, wɔnɔ pɔɔd pá o'tom wóɔbɔn ólé lé pádánanane pafólób pá Táán pá páλέé pɔɔséɡáán.

²Nkə ké páλέé əguŋíən na mɔɔd nyó pámé'ken o'tom, kéle lé yéele wólé wɔnɔ ná kíəgəyúunə.

³A me, kéyeen ɔmbó lé pəŋi aa poágenjɔme, oó lé pɔɔd péndéŋ áa páagenjɔme, kéδεάγε'kɔmed ɔsab. Nteóγωŋɔme ten meényóamɔéd.

⁴Κέλε fólób lé ɔ'tém wáam óle a kaade yəəb, náa kéδεόγω anyóon lé nde sálábádábádá, fiéd na egom a pəbán piim. Sédúk áa aágenjɔme.

⁵Kóle aa kéλέé lé, podenján ɔɔme mɔɔd, keeneŋ kidiig. Póŋáan lé Sédúk yíim. Nkə ké kéyéε keɔséɡáán a mbin, aléé kolóne a kemoámoáŋ, áamoáŋe ten mafega' má pɔɔd páλέé na mólé a ɔ'tém. Táán aléé keé'ken na éné mɔɔd nnyáádé yé eleé lé yəəŋ.

⁶Pomóŋŋí, nkə kéene kiim ké mbá'kobodéananeé néγωŋ, mbésiad nka'tén a nkó yaam ε meényóamɔéd na a nkó ye A'polóos lé ná a o'télem wóés wóow, pəŋi póa'kan lé kéle kɔŋe' lé mɔɔd əsúg a nkə ké kéλέé kidiídílé a Kála'ta'. Náan, nyummú nyó əgəgəgidən a igog a ondán wááŋan lé nyóone aa aléé mbégidən yəəŋ, aánɔye nyummú, adéageen kɔ.

⁷A igə kímú' aa we waáfega lé omááyen pɔsóg? Nkə kímú' aa ugódíí ké, adénjan Táán áa amágoyé'ken? Nkə anéén áa waágaábágede na nkə ké pámágoyé'ken, káag wɔnɔ adénjan kooyé'ken aa pámágoyé'ken é?

⁸Poɔ'kó poánde anyóon na nkə kiim ké poleé anyóŋen yi! Poɔ'kó poánde anyóon pəgúmígúmi' a ngé ε kəəli'tini' yi! Poánde aa nyóon pu'kúm, pəsi tembág yi! Pu'tiin anéén póbag pu'kúm pógο fólób ageele lé télaame ondán é!

⁹A nedála' néam kέλε lé, Tάán amάbeyάág pəsi pών pá ma'tom a nsun ye ondάη. Tele wón pood pá pógódíí lé póna a pedom. Ungim əbisin əngis na pəsi. Ungim lé na mənun má ma'tom ké, na pood piim ké.

¹⁰A o'to ó Kilítus, pále əgibiísiəd pəsi wón piyəg, pəji pook'kó pole na nsij lé pole paladáán na nyóle. Pón pəsi tele palebedáán, pəji pook'kó pole na toen. Páabesédane pəsi, páabonyáade pəji.

¹¹Ɔmbó négə η əgín wón ná teleé, tele njaan, nejóed néabebany, kiláó tediən na kélé. Pood pále agebeéco'kone, tiəgiim tíyóη kuyóηóón.

¹²Tele agaásələded keosen ageele lé təη yoom é kone Kenəη ké pále agebedóga, pəsi teəgósəgəlon agá Tάán lé áboyélene kəηe'. Kenəη ké pále agebeéco'kone, tele agonó'tan.

¹³Ɔmbó kenəη ké páleé agebeéwag, tele əgubuyúlisini na c'tém wó ungiwiyéən. Ɔmbó négə η, pále əgibiísiəd əgín wón kilí'kii, ungim ale agebedé'teg wón tubi tó pobon.

Póol ale na eságág é se a mών

¹⁴Nufuu' nóone, Ɔmbó ná mbəbudílən náan, adənəη lé ndaanyóηen koboyé'ken o'to kono, ndóo. Mbəbudílən nóle lé mpuuləb wón pών pá c'tém wáam ungim olé na póle.

¹⁵Kéle lé, Ɔmbó poen na tósən e pood yówád yé eleé agoboyá'kanane ngé yé a əlaa na Kilítus, pu'kóodi pase piíη. Pole pών páam a ngé e Yésus Kilítus, a Təsom Tólaη tó njibuyímin na tóle.

¹⁶Kóle aa ndábodéane na pəji nyok': «Púsiəd ongo wáam!»

¹⁷A o'to wóow aa mbíim mpodómen me mών wo c'tém Timo'tə. Ale agodəηana sáád a ngé e Sédúk. Aaboyáyóηene əlaa wáam wón ná ndé agodəηanane a ngé e Yésus Kilítus. Əgín ten wóle ogo aa ndé agaa'kanane pood peno piim, na a mogony mó pəli'tini' muim.

¹⁸Ngab yimmú a ondəη wáəηan eyéə əgəgídən a igog lé páyéə afega lé ntendé kiim kəmmú a pəji.

¹⁹Náa, Sédúk əmə'kəli'tini, ndəgəbisiɡ kiim. Áay aa ndáaleη nga pood póob pá pəgəgídən a igog pódéəgə əgósəyə əgín na unu' na unu', pále ageele ten pəbán.

²⁰Kéle lé, Nelaame' né Tάán nédeəgə a təgée tó na unu' na unu', néle a nkə ké olé ageele.

²¹Əgiim kó ndəəgiim a pəji, poanyóηen lé nyíim tué? Na usuá a ombəg óm, na c'tém wó nnyóηánán, c'tém wó ungiwiyéən é?

1 Kələnt 5

Νέηάαν α κεγαάγαδε κεάηαν, νύό αλέε αγεεε νεbαμβεε

¹Κέεε ɔɔɔ́ɔɔɔ kenɔ kiim lé a κεγαάγαδε κεάηαν, νεbαμβεε νέδέγγεδεν κεγααν ombod wó ɔmbó na panden Táán óδεόγɔ óγαάγέεε. Pále əɔusəθ lé nyummú a ondán wááηan ale əgubúlimən na o'kán ó σε.

²Náan aa poleé əɔə́ɔgidən kɔmɔéd a igog! Kɔmɔéd lé puígóodi lé poáyáág agá ombɔɔ a nedam, póσηηη a κεγαάγαδε κεάηαν, νύό αλέε na ɔlaa wóow.

³⁻⁴A με, ɔmbó ná ndeé laálá, nde na pəηi a uηun. Mɔɔd νύό αλέε na ɔlaa wóow, mbá'komoyé'ken nsóɔ wɔnó nde kɔ na pəηi. Kenenη ké poágónyédən a niηη né Sédúk wəəs Yésus, toen tuáηη tóle na pəηi.

⁵Áay, poé'ken mɔɔd νύόον a ɔmbɔɔ á Sá'tan, yááne a pumog puáηη, uηun wáəηη wóɔɔ a wóɔs wó Sédúk aléé kimbuúlinií.

⁶Kəə́ɔgidən koáηan kóog a igog kó'téélen éé! Adé poálenη lé mayaa əɔgín ɔɔηη má toan tó kunudi umbúb áa ánde máηnudi kedám ké umbúb unɔim ə?

⁷Éfúηiən anéén, púliogi ki'tugé'túgə́ ké toan tó kunudi umbúb tóod a κεγαάγαδε κεάηαν ná póen wɔnó umbúb wó páábáge pádeág tóle. A fólób poánde náan kɔmɔéd lé Kilítus yiígú a kidiídí κεάηαν. Nyóleé aa aléé mɔón o nodóm νύό pééfóny a wóɔs ó Páska.

⁸Tíeleán anéén wɔn wáəs. Tedenyééle wóle na moom mó páyáág toan tó kunudi umbúb agobáge wóle. Toan tóod tó tóleé a ntém yəəs yé mbé, a ɔlaa wó ɔmbé wóow wó tigodíí. Tíeleán wóle na moom mó pádeágeneé tóle kɔ. Tíeleán wóle pəsi pəéfúηiən, pəsi a pafólób

⁹A nufuu' nóam nó njiɔbudílən kala', njébodeáne lé podenjéén ondán úmmu' na pɔɔd pá páalaa ɔlaa ó pɔɔɔ.

¹⁰Adénjanη unɔim νύό αλέε αγεεε pɔɔɔ a nsí yéene aa nyɔ'kó pódéda, ndóo. Adénjanη ten ɔmbó unɔim νύό αλέε na ɔɔgág, oó lé pá páəgiíβə, ɔmbó lé pá páəyənən ambog aa ndeé əɔusəθ, ndóo. Ná kéageen lé púliog agá a nsí yéene.

¹¹Nyó aándeé lé ale unɔə́li'tini' ná aléé əɔyúəθən ɔlaa ó pɔɔɔ, nyóleé na ɔɔgág, əáyəθən ambog, əə́giim ɔηóɔηɔɔn pɔsóg, nyóleé a malo' tɔóηη, oó lé əə́giíβə, nyóleé nyóon aa ndeé əɔusəθ lé puidímuudí a ondán wááηan. Pu'kóodi lé pónéene ɔmbó konéene ondán na nyóleé.

¹²⁻¹³A pá pódéɔɔ pə́li'tini', kédeáge'té'teg, adénjanη με áa ndáboóɔme. Táán áa aléé koboóɔmeé pólé. Náa, pəηi pugóodi lé póɔɔme pá páleé na pəηi. Kéle kidiídilé lé: «Nyó aléé na ɔ'tém wó ɔmbé, póomooηηη a κεγαάγαδε κεάηαν»

1 Κολέεντ 6

Πεbán πεáηαν πέdenjéén a nó pá pédiə́ɔə́li'tinií

¹Tuá áa pəŋi pə́li'tini' poléé págeen lé we nyummú ole na kebán na móŋŋi waan, odien na kélé ná pə́li'tini' páléé, óyeen agá a nó pá pódéəgə pə́li'tini' ageele lé páboóyome é?

²Podéálenj lé ndeg ε Táán áa eléé koyomeé pəɔd pá a nsí é? Kéma'keen náan lé pəŋi aa pugódíí lé póyome pəɔd pá a nsí, podedəgə anéén págoyome muyənjəg mó pəbán á?

³Ɔmbó ten məŋun má ma'tom o', pondəŋen lé pəsi aa teléé koyomeé mólé á? Pəneŋ pəség anéén na pəbán pé a ɔlaa ó négəŋ é!

⁴Keŋenj ké poleé anéén na mə'tiyi' a mbod ε pəbán wəɔnó yéey əə, a igə aa poleé ageen na pélé a udi ó pəɔd pá pódéəgə yoom a əngis á pə́li'tini' é?

⁵Kéle na pəŋi o'to kono. Məɔd wo nsij ɔdéəgə anyóon a kegaágade keáŋan nyó aléé ugusóbini pomóŋŋi pə́ŋŋ pábaan ná pə́díiyi ə?

⁶Pomóŋŋi na pomóŋŋi pə́li'tini' pógóodi lé pəen adélem a udi ó pəɔd pá pódéəgə pə́li'tini' lé páboóyome a? Kí'kóodi lé keáyéele náan! Ndóo!

⁷Kéle séeb lé, əgín kodélem kóog kó poádélem a udi ó pəɔd lé páboóyome, kí'kuloodi lé pole pə́dəŋə́ə́n kúfu'. Ɔmbó sóg amágoyééle kəbé, ɔmbó əməguyíə́bənən, tuá áa odeəgə ogonó'tan é?

⁸Náa, áane négəŋ, pəŋi agá aa poleé ageele pəɔsóg kəbé, pəŋi aa poleé əgubuyíə́bənən. Pə́li'tini' aa poleé ageele náan, pomóŋŋi pááŋan!

⁹Pole paleŋáán kəŋe' kəŋe' lé pá páageelane kəbé pádeágeen na o'kəɔ a Nelaame' né Táán. Pudiylígáé áay! Pá páageelane pəɔg, pá pə́əyənəŋ ambog, pá páageelane pədaŋ, panóməed pá pə́əbúlimən na pəɔsóg panóməed, oó lé pagéed pá pə́əbúlimən na pəɔsóg pagéed,

¹⁰piíə́bən, pəɔd pá nəgág, moŋo polo', pəɔd pá ŋŋó, pəɔd pá pəfaa, ungim nyóon adendéé keen na o'kəɔ a Nelaame' né Táán.

¹¹Taa, náan aa piíŋ a ondán wááŋan páyéé kala'. Náa, a niij né Sédúk Yésus Kilítus, na a toen tó Uŋun ó Táán wəəs, məbé mááŋan mánde masəgənáán, poá'kodélem tóbó tóbó a o'to ó Táán, pundigi kémmú na nsó a udi wə́ŋŋ.

Pogó pués pəen lé tié'ken nugəŋ na Sédúk

¹²Pə́mmú a ondán wááŋan pále əgusəə pónó: «Nde filí lé nyéele yiim.» Ééé, kéle náan fólóəb, náa, adəŋəŋ yiim aa éléé əŋe' na pəŋi. Ɔmbó ten me nde ugusəə nyó'kó: «Nde filí lé nyéele yiim.» Ééé, náa, ntiəgə́ə́di lé yoom yé'kəməŋ.

¹³Pole əgusəə ten po'kó: «Moom mó kone mólé móone lé móen a kaade, kaade ten kále lé káməna moom.» Ééé, kéle náan fólóəb. Náa, Táán aléé keele lé moom móom móbaan muim, múwu. Pólenj lé, Táán adé'káageele nkó yəəs lé ná tífiləni

yéle a ɔlaa ó pɛɔg, ndóo. Ayééle yéle a o'to ó Sédúk. Sédúk nyólényóamɔéd ten a o'to wó nkó yəəs.

¹⁴Τάάν a toen tuήη, ayééle lé Sédúk álon a kəəni' ongóm. Əgín ten a toen tuήη, aléé kebeyóndεge ten pəsi.

¹⁵Adé pole paleηάán lé nkó yaaηan ele pe'kab pé nkó ε Kilí'tus ə! Tué anéén áa poleé pégusiəd nkó yaaηan yé eleé wɔnó ke'kab ké nkó ε Kilí'tus, póolad na ε pedáηana' é? Ndóo, kédeɔgɔ ké kaáyéle náan!

¹⁶Pondeηen lé mɔɔd nyó əbúlím na kedáηana', pólé póob pábaan pánde anyóon úmmu' ə? Kéle kidiídíló a Kála'ta' lé: «Na ɔnómεed na ɔ'kéed páageen úmmu' sýg»

¹⁷Náa, nyó amáládée na Sédúk, aánde anyóon na nyóle úmmu' a uηun.

¹⁸Tédáan nebambεe lé kɔbé kóog kóle kɔbé kó kúəguúfiləni wεényóamɔéd. Kɔmɔéd lé mabé mó'káane méndéη miim módeɔdóɔ nkó yaaη.

¹⁹Leηáan lé nkó yaaηan ele u'kóo wó Uηun wó Ufúlú'tú wó pugódíí, Uηun wó Tάán ayéboyé'ken Pundigi kəmmú a nto yaaηan ε pəηibáamɔéd.

²⁰Τάán ayébowééna. Yεé'pée undunə unγíη. Pugóodi anéén lé púgómidi Tάán na nkó yaaηan.

1 Kɔléent 7

Mɔɔd ɔlɔb wɔnó ná ayée kenεη ké Tάán ayémɔdóηɔn

¹Tésɔyɔɔn néγɔη kebán ké puyíηíən a nufuu' noáηan. Kéle kɔηe' lé ɔnómεed adé'kóan ɔ'kéed,

²náa, ageele lé ədimbúlímən na pagéed oó lé na panómεed pá pódεɔgɔ pagán pəéη, ɔmbó lé panom pəéη, kéle kɔηe' lé éné ɔnómεed yéen na o'kán wəəη, éné ɔ'kéed áyεen na onom wəəη.

³ɔnómεed o'kóodi lé ədúmin o'kán ngim a mɔdégén, ɔ'kéed ə'túmín ten onom ngim.

⁴Nkó ye ɔ'kéed edeágoob na nyóle, yaagoob na onom. Yoom ten náan ímu' na ɔnómεed. Nkó yəəη edeágoob na nyóle, yaagoob na o'kán.

⁵Nyummú adesáηéne kaáyé'ken na sóg, əgín wɔ'kó páamáágánan unu' úmmu' lé páayaη kuúd pədi pεbán péeb a eβá ɔɔɔη, ageele lé páyé'ken a pεsósγólón. Náa, a ngim yéey, píi'kini kəəbəé ɔlaa wóɔbɔn ó na onom na o'kán. Pádielene náan, pádeágaá'ke kəégé'ki, ná Sá'tan yóɔη ngé igubudəəηi a kɔbé.

⁶Nkə kéene ké ndée əgusəə kédeɔgɔ lé mpoogóda ambaan lé póele náan, ndóo. Mbəbulóodi agá ngé yendéη yé eleé ηηe'.

⁷A néam na néam, ná panómæed piim pále wɔnó me, pagɔnagón. Náa éné mɔɔd ale na nkə ké Táán amámoyé'ken. We nyóone ole náane, sóg nyummú ten ale kuéŋ náan.

⁸Táá nkə ké ndəəsəə na pagɔnagón, na pidí pé pagéed áa kéene. Kɔŋe' na pólé lé pólɔb náan wɔnó me.

⁹Náa, nyó ɔdeógɔ ogaá'kéé kéégé'ki, kɔŋe' na nyólé lé ágóan, oó lé ɔdɔn, agolan lé ɔlɔb náan, ɔ'tém wáéŋ wóɔgólɔ a pagéed, oó lé a panómæed.

¹⁰A pɔsóg pá páléé pagoánáán, ndabodéane na pólé nyɔ'kó: ɔ'kéed adenjásaléé na onom. (Tɔgéé tóone, adenjan tóam tó meényóamɔéd áa tóleéno, tóle tɔgéé tó Sédúk).

¹¹Ama'kaásaa, oó lé adenjéén kodɔn koéndéŋ, oó lé yí'kini koósóbini na onom. We ten onom, odeŋŋéŋ o'kán waan.

¹²A pəŋi pɔ'káane péndéŋ, ndabodéane nyɔ'kó: Ungəáli'tini' ama'keen na ɔ'kéed nyó ɔdeógɔ unɡəáli'tini', náa ɔ'kéed nyóon əməlí'tíní kolaa na nyólé, adeémooŋéŋ (Tóone tɔgéé tóle tóam tó meényóamɔéd, adenjan tó Sédúk).

¹³Yoom ten náan ímu' na ɔ'kéed nyó aleé unɡəáli'tini' náa aleé na onom nyó ɔdeógɔ unɡəáli'tini'. ɔnómæed nyóon əmə'kéəli'tini kolaa əgín na nyólé, ɔ'kéed adendó'káne kodɔn kuéŋ.

¹⁴Kéle lé, ɔnómæed nyó ɔdeógɔ unɡəáli'tini' aánde úmmu' na pəáli'tini' lé ale ondadáán na o'kán nyó aleé unɡəáli'tini'. Yoom ten náan ímu' na ɔ'kéed nyó ɔdeógɔ unɡəáli'tini'. Nyólé ten aánde úmmu' na pəáli'tini' lé ale ondadáán na onom nyó aleé unɡəáli'tini'. Kéde'kéeneŋ náan, ná pɔón pɔóɔɔn páageen wɔnó pɔón pá pɔdeógɔ pəfúŋiən, kɔmɔéd lé a sáád pále pəðéniɡiən a o'to ó Táán.

¹⁵Náa, kéma'keen lé sóg nyó ɔdeógɔ unɡəáli'tini' ale anyóŋen lé kodɔn kósaaleg na nyó aleé unɡəáli'tini', kebán fiéd, tíŋn kósaaleg. A keneŋ kéeg, sóg nyó aleé unɡəáli'tini', yeen onom oo, yeen o'kán oo, aánde filí lé Táán ayébeedóŋɔn lé ná télaa a wiŋy.

¹⁶Kebán kímú', ndəbuŋiən nyɔ'kó əə: We ɔ'kéed nyó oleé unɡəáli'tini', waálen lé ole ogɔɔye onom waan á? We ten ɔnómæed nyó oleé unɡəáli'tini', waálen lé ole ogɔɔye o'kán waan á?

Laaláan wɔnó ná Táán yeényóŋen lé pólaa

¹⁷A ngim yéey, ndabodéane lé, éné mɔɔd ogóodi lé álaa əgín wɔnó ná Sédúk ayémoyé'ken lé álaa. Yéen əgín wɔnó ná ayéé ná Táán ayémodóŋɔn. Táá nkə ké ndéé agodéanane na pəáli'tini' piim a kéeg.

¹⁸We nyó oyéé onganyeán keneŋ ké Táán ayégodóŋɔn, lɔb náan, udinjúnjúgəni keanyáne keáŋ We ten nyó ode'kéelé onganyeán, lɔb náan, udinjúúne kaáyáanye.

19Wεen onganyεάν όο, odienen onganyεάν όο, piim pεeb pεle iyό a εngis á Tάán. Nkε kέ kέlee kε kίmu' kέle lé, wόoben pεcem pé Tάán.

20εné mωod ólob wωνό ná ayée kenεη kέ Tάán ayέmodόηηon.

21Wε nyό oyée keólee kenεη kέ Tάán ayέgodόηηon, wiiyi ε'tém a kaade, náa ngό εgolon a o'télem ó keólee wόow wό oleé a wόlé ema'keen kε, udi'tí lé ésan

22lé keólee kέ Sédúk aá'kodόηηoneé kíndigi kέmmú keólee lé keándagoob na Sédúk. Yoom ten náan ímu' na mωod o noáde' nyό Kilítus εódόηηon. Nyólee ten aánde keólee kέ Kilítus.

23Tάán yeé'pée undunó unγιή ageele lé áboówεena. Podenjáán anéen pεólee pé pωod.

24Pomόηηí, éné mωod ogóodi keen a udi ó Tάán εgín wωνό ná ayée kenεη kέ ayέmodόηηon.

A noá na pá pódεόγω pagoánáán

25A kebán kέ puyíηíon a noá na pá pódεόγω pagoánáán, nkε kέ mbéndεsεlíí, adénjaη Sédúk áa amé'téane lé nsεε, ndóo. Mafega' máam má meényóamωéd áa máleéno, me nyό a kωdéε ε'tém kuéη, Sédúk ayényeεle lé nyéen mωod nyό páagoob tεgée tuéη.

26Me ndaafeg lé, na njε'kónóní ngim yé eleé kε a mэдúg móone, kέle kηε' lé mωod ólob náan wωνό ná aleé.

27Wε nyό oleé na ε'kéed, odesáá kodon koáηan. Wε nyό odeόγω o'koánáán, udinjúúnε kogóan.

28Náa, oma'kogóan, odieleε kεbé. Ombó ombódóm wo ε'kéed ten ama'kodon, adieleε kεbé. Kebán kίmu', pá pálee pagoánáán, oó lé a pedó'ton, pálee keen na nsósógáné kéfolé. Yélee ego aa nteányóηeneé lé ná pomóηη.

29Pomόηηí, táa nkε kέ ndée anyóηen kobodéane aa kéene: Mэдúg méndigi miíη. Oγεábáε néγωη, pá pógódíí pagéed, pálaa wωνό pωod pá pó'kódií pagéed.

30Pá pálee ten a εndεε, péen wωνό pódεόγω agoleε. Pá pálee agonyóga, páyεen wωνό pωod pá pódεόγω agonyógaá. Pá pálee awεena moom, péen wωνό moom móom mó páawεena módeόγω móbον.

31Pá pálee agone nsí yéene, péen wωνό pωod pá pódεόγω kε na kenεη na nsí lé, nkε kéene kiim kέ teleé agodé'teg néγωη, kέlee koman.

32Nteányóηen lé ná poméen na mafega' mémmú méndéη má máaboyé'ken εságág. Mωod nyό εdeόγω o'koánáán, o'to wééη unγιm óle a pεbán pé Sédúk. Oγuunε keεle tué áa égómmií Sédúk.

³³Νάα, νύ αλεέ ο'κοάνάán, ο'το wάέη ungim óλε a pebán pé a nsí. Θguunə wονó ná éγγmmií o'kán.

³⁴A pebán péeb pébaan áa aágaag ο'το wάέη. Yoom ten náan ímu' na σ'κέed νύ adénjaη kodónéé, οó lé na ombódóm νύ əligíí ntúú. Póob náan, ο'το wόbον óλε a pebán pé Sédúk. Páanyóηen lé ná pá máyé'kénéé na νυóλέ ungim lé na nkó yovον ké, na uηun wόbον ké. Kωmωéd lé σ'κέed νύ αλεέ ο'τόνóón, ο'το wάέη óλε a pebán pé a nsí, əguunə tuά áa éγγmmií onom.

³⁵Nde agosoyo náan a kəηe' koáηan, adénjaη agoboogóda ambaan lé pónyáηen kenó. Nde anyóηen lé ná pomééle nkə ké kéleé kəηe' lé póele, póyeeη paáládáán fólób fólób na Sédúk νυóλέnyóəσίη.

³⁶Tédálaan néγoη nkə ké kéadé'teg pá pá'kogagananeé lé pódónoηon. Onyommón ó mωod ama'kodála lé νυóλέ ale ogeele nkə ké kédeóγo kəηe' na keoηon kióη lé adeágaá'ke kəónuη, ama'kodála lé kəηe' póλέ páálad, yéele wονó nenyóηen nióη, adielene kəbé, ámogóan.

³⁷Νάα, kéma'keen lé kédeóγo a nkódánán ye ambaan, əmə'kugumin a σ'tém wάέη lé adeágóan σ'κέed, náa aádála lé νυóλέ ale ugəónuη, kéle kəηe' kó kómááyen.

³⁸Κέλε lé, νύ onó əəsiəd keoηon kióη agaag a yoog, amééle kəηe'. Sóg ten νύ aásáηéne kogóan, amééle kəηe' kó kómááyen.

³⁹σ'κέed o kodon ale ο'κόόγódá na onom keneη kiim ké onom əligíí a olaa. Odeóγo ogeeeη na wendéη. Νάα, onom əmə'kugu, aánde filí lé ódon na mωod wendéη νύ aányóηen. Κέλε agá lé, mωod νυóon ogóodi keeeη mωod νύ yaágénéé ο'το na Sédúk.

⁴⁰Na náan ké, ama'kolob σ'tón, kéle kəηe' agaáyen náan. Nefega' néam aa néeeη néleé náan, ndaafeg lé me nde ten na Uηun ó Táán.

1 Koléent 8

Manám má pááfony a pefoγ pé ambog

¹Tésoyowon néγoη kebán ké manám má pááfony a pebán pé ambog Wονó ná poleé əgusəə, kéle náan lé pebán péeb péle peleenáán. Κέλε fólób lé koleη kóageele lé mωod yábágeede, kωmωéd lé nnyóηánán yélé yageele lé pəli'tini' páleη kogon a kəéli'tini'.

²Mωod ama'keen ko νύ onó νυóλέ aáleη yoom, adéndeeη wονó ná kíəguunə lé mωod áleη.

³Νάα, νύ aányóηen Táán, νυóon, Táán amámoóleη.

⁴Κέλε lé tele págone anyóon manám má pááfɔnya a pebán pé ambog é? Tele palejáán lé nebog nédeɔgo yoom a nsí yéene, Táán ale əgín ten úmmu' sùg.

⁵Ɔmbó ná a mɔen na a nsí, moom múmmú móleé kɔ mó pɔɔd páleé əgusiəd wɔnɔ padáán. (Κέλε fólób náan lé padáán pále piíη, pəsédúg ten piíη)

⁶Náa, a noá na pəsi, Táán ale úmmu' sùg. Ale Táán Se nyó ayééle moom muim. A o'to wéəη áa teleé alaa. Sédúk ale ten úmmu' sùg, Yésus Kilítus nyó a o'to wéəη áa moom muim móyáyéléé, a o'to wéəη ten aa pəsi teleé alaa.

⁷Náa, kebán kímu', adénjaη ungiim aa aáleη fólób yéey. Ngab ε pəéli'tini' yimmú eyámédénéé kéfolé a pebán pé ambog a ombod wóone lé pále agone manám má pááfɔnya kɔ wɔnɔ mále agá manám má pááfɔnyan padáán pá fólób. Ntém yɔɔbɔn iligi ntom, kenetaη ké pááne manám moom kéle agoboyéele a ntém yɔɔbɔn a kaade wɔnɔ pámééle yoom yé éleé kifuí a əngis á Táán.

⁸Kɔmɔéd lé adénjaη yoom é kone yé mɔɔd aágaáyág a kaade aa yáamoyéele lé yéen ndúmi' na Táán, ndóo. Tenníen moom móom oo, kédéabeyéele lé té'taη yoom na yoom. Ɔmbó Teáne oo, kédéabeyéele ten lé teóηɔnɔn na Táán

⁹Náa, ɔmbó ná kéleé lé pəηi pole filí lé póne yiim yé yəəbugám̄mi, póló'kɔd na nkə ké poleé ageele, ageele lé pɔsóg pá pádé'kónéé a kəéli'tini', pudífbudəəηi a kɔbé.

¹⁰Κέλε lé, pəηi pá poáleη lé pole págone moom mó pááfɔnya a pebán pé ambog, pɔsóg pá pádé'kónéé a kəéli'tini' páma'koboodála poáne, kédéáboyéele lé póle ten páne a?

¹¹Náan, sóg nyóon nyó adé'kónéé a kəéli'tini', ənim a o'to ó koletaη koáη kó we wɔ'kó waáleη, nyólé woómóηηi nyó Kilítus yiígú a o'to wéəη é?

¹²Kenetaη ké poleé ageelene pomóηηi pááηan pəéli'tini' kɔbé náan, poágoon kəéli'tini' kóɔbɔn kó kúligí kudom, Kilítus nyólényóamɔéd áa pomééléne kɔbé náan.

¹³Kóleé aa, kéma'keen lé a o'to ó manám má me ndéé agone aa móηηi waam ədédəəη a kɔbé, ntendéé kii'kini kone kəmmú manám ageele lé ntiímudəəηi a kɔbé.

1 Kɔléent 9

Nkə ké mɔón o ma'tom ogódíi lé yéle

¹Με oo', nteógo filí é? Nteógo mɔón o ma'tom a? Nte'káadála Sédúk wəəs Yésus na əngis ə? Pigólí pé ndéé əgugudin Sédúk, adé péleé pégo aa péene péleé pəηi wɔnɔ ná poleé náan a ngə yəəη é?

15 Náa me ntielene yoom na yoom wɔnó yéey ɔmbó ímu'. Ntidilən ten nufuu' nóone lé ná póenyé'ken yoom na yoom, ndóo. Kɔɛ' lé nku agá! Mɔɔd oge'káben o'télem wóow wó ndeé ogaányáade a wólé, ɔdeɔgɔ!

16 Me nteɔgɔ agaányáade lé nde alɔege Tɔsɔm Tólaɲ. Kéle o'tom wó páyényáɲéne. Kɔbé ten na me ná ntelɔegene tólé.

17 Pónó nyaásonɛn pigólí péeb meényáamɔéd ná nkóodi lé nyéen na pesáábón kɔ. Náa, wɔnó ná kéleé lé kenýáɲene aa páyényáɲéne o'tom wóow, nde o'kódágódá lé nyéele wólé.

18 Pesáábón péam anéén éə, péle lé nkə é? Péle tɔnyóg tóone lé nde alɔege Tɔsɔm Tólaɲ a náan iyó, ntiunə keen na nkə ké ɔndɔege' Tɔsɔm Tólaɲ ogóodi lé yóɔɲ.

19 Nde filí, nteɔgɔ keólé ké mɔɔd, náa njáyáánéé keólé ké mɔɔd ungim ageele lé nsúid éfólé é pɔɔd ná Kilí'tus aléé.

20 Kenɛɲ ké nde na pɔón pá Yúden, nde ageele wɔnó pólé ageele lé mpuyésúidin. ɔmbó ná me nteɔgɔ o'kódágódá na pecem pé Moyíis, nde alaa wɔnó nde agá o'kódágódá na péleé, ageele lé nyésúidin pá páleé pagódágódá na péleé.

21 Yoom ten ímu' náan na penɔɔɛ' pé péndɛɛneé pecem pé Moyíis. Ndaalaa na pólé ten wɔnó mɔɔd nyó andɛɛneé pecem, ageele lé mpuyésúidin. Kídíoloodi anyóon lé ntigóodi kenɛɲ na pecem pé Táán, ndóo. Kéle lé nde agoóben kecem ké Kilí'tus.

22 Nde alaa na pá páleé podom a kə́li'tini' wɔnó meényáamɔéd ten nde u'tom, ageele lé mpuyésúidin. Mbááyánéé ombod ungim a kidíídí ké mɔɔd ungim lé ná nyóɔye ngab yimmú, isun fiéd.

23 Nde ageele nkə kéeg kiim a o'to ó Tɔsɔm Tólaɲ lé ná nyóɔɲ kɔɛ' kó kóleé kɔ.

24 Adé poáleɲ lé kenɛɲ ké pɔɔd pále agaáfeg ɔ'téd a kedom ké wɔón, ungim ale agaágónɛge ɔ'téd, náa, əgín úmmu' súg nyó aálon o'to aa əsíəd nodám á! Tédáan anéén ageele lé púsiəd nólé.

25 Pɔɔd piim pá páageelane pebán wɔnó péeb pégaáfeg ɔ'téd, ɔmbó lé kaáfeg ki'tuuli', pále əgə́yəkəni pumog na toen. Pále ageele nkə kéeg kiim lé ná pɔóɲ nodám nó núdiə'təlíí. Pəsi tele agaágónɛge ageele lé téɔɲ nodám nó a penɛɲ piim.

26 Kólé aa me ndeé adéda əngis a'támáán a nkə ké kéleé yuudi. Nde agonɔye ki'tuuli' ntedoédán pe'kam na mɔen na mɔen,

27 náa, nde agaáyé'ken ntób a nkó na toen ageele lé yénjoóben ná Táán adeyényaág me a ebá ná mbá'kolɔegene pɔsóg Tɔsɔm Tólaɲ.

1 Kóléent 10

Póló'kod na pebán pé ambog

¹Pomóññí, nteógo anyóñen lé pólób náan ponden nkə ké káyásánéé na pəmbáa pées a kenəñ ké Moyíis. A nelon neóbon né péélón a ʒsíbtə, kebed kíyíbuyésú'kinin, pááyaag noom nó nubógógó pólé piim

²Kéyéé wəónó pólé piim píisiéd ʒsəgen a kebed na a noom ageele lé péen paladáán na Moyíis.

³Pólé piim pééné moom mó kone mó uñun mógo múmu' mó Táán ayéboyé'ken,

⁴pááñó ten yoom ego ímu'. Kéle lé, pééñó məní má Táán ayééle lé málon a nedáán né néyéé əgiim níbuyəən. Nedáán négo aa néen néyéé Kilítus.

⁵Náa, ngab ngíñ a ondán wóóbon idi'kéəgəmmi Táán. A o'to wóow aa píigué'kən a nigúu né nifələən

⁶Pebán péeb péyásánéé náan əgibiíloodi lé pəsi ti'koodi lé téag ʒ'tém a pebán pé pebé wəónó ná pólé páyáág

⁷Pudinjəñjəñ ambog wəónó ná ngab yimmú a ondán wóóbon yíyíəən. Kála'ta' e Táán ele əgusəə lé: «Pəod píiləndin a nsí agone na agoño. A ngim yéey, pááság kodéemən əgubin»

⁸Tedenyééle nebambəe ten wəónó ná ngab yimmú a ondán wóóbon eyééle, Táán aáság kuwíyi tósən e pəod ni'tin na édáád a wós úmmu' ság

⁹Tedeyásósénéé Kilítus ageen yuudi na keele kəbé wəónó ná ngab yimmú a ondán wóóbon eyééle, Táán amáabodómen nkud yé mbé yé eyébonóma, pégué'kən

¹⁰Podeyógódóó ten wəónó ná ngab yimmú a ondán wóóbon eyógódóó, Táán aádóm uñun wəəñ ó ma'tom wó wáagoóna pəod, ómáboyóóna

¹¹Nkə kéeg kiim ké kéébóan pəmbáa pées, kéyébobóan əgibiíloodi lé pəsi ti'koodi lé tíele wəónó pólé. Píyédíléə agebayááganan mbañ, pəsi pá teleé alaa a kenəñ kéene ké négoñ ké kéléé kenəñ ké a neman.

¹²We anéén nyó waáfəga lé ole kidəní'tən, óló'kod ageele lé udi'təəñ.

¹³Peásósén pé pugódíí péle peásósén pé məod ungim ogódíí lé yóñ. Táán adeágase unu' a nkə ké əsəə, ʒdeógo ugəli'tini lé póñ peásósén pé péməbosán. Náa, kenəñ kiim ké poléé keeneé na peásósén, aléé kubuúloodi ngə egolon, áaboyé'ken toen tó konó'tan pélé.

Podenjéén a mándad na pasá'tan

¹⁴Kólé aa, pəñi pomóññí páam pá ʒ'tém, pugódíí lé pódéda pebán pé ambog.

¹⁵Nde agosəyo na pəñi wəónó ná ánde póəəyo na pəod pá páléé na nsíñ. Táláan pəñibáaməéd agoleñ nga nkə ké ndéə əgusəə kéle fólób.

16Τελε αγεέ'ken pisoyidi' na Táán a kilən kέene ké τελεέ agosásananε. Κενη κέ τελε agosásananε κέλε náan, mándad aa yέey τελεέ agosod náan na Kilítus a μαηό μάθη. Πελέεδ ten πέene πέ τελεέ agobέηanan, nkó yəəη áa ελεένo. Κενη κέ τελε agone πέλέ, mándad aa τεόςod náan na nyóλέ

17Wəónó ná peléed péleé pímu' sūg, pəsi piim ten pá τελεέ agone πέλέ τελε anyóon kilúd κέ nkó ε məod əgín náan ten kímú'.

18Τάλáan na pəón pá Éselayel əó! Póλέ pá páleé agone ponyam pó pefəny, pále a mándad na Táán nyó pááfənyan ponyam póob a kibóη κέ pefəny

19Nde əgusəə anyóon lé manám má pááfənya a pəbán pé ambog, na ambog yéléyεaməd ále anyóon yoom é?

20Ndóo, adénjaη náan! Náa, nde əgusəə lé pefəny péeb pé pandeη Táán páleé ageelane, adénjaη na Táán áa páleé ageé'kenan πέλέ, na məηun má mabé aa páleé ageé'kenan Nteógə anyóηen lé póen a mándad na məηun má mabé.

21Podéógə págeen lé, poáηo a kilən κέ Sédúk, puégi'kini koηo ten a κέ məηun má mabé, ndóo. Podéógə ten págeen lé poáneene a tébele' ε Sédúk, poáne ten a ε məηun má mabé

22Tema'keele náan, teabánye Sédúk nifúb Poafeg lé τελε na toen agomoyááyen nyóλέ á?

Ελέan yiim ageé'ken nugəm na Táán

23Pəηi pémmú pole əgusəə pə'kó: «Nde lé nyéele yiim yé ndányóηen!» Κέλε fólób náan. Náa, adénjaη yiim aa éleé eηe'. Pole əgusəə pə'kó: «Nde lé nyéele yiim yé ndányóηen!» Κέλε fólób náan. Náa, adénjaη yiim aa yáageébe lé págon a kəóli'tini'.

24Məod ədinjúúnə əgín kəηe' kuəη kó nyóλέnyóəsíη, áleη lé pəsóg pále kə.

25Néan manám miim má páaleg a nion. Néan móλέ ntém yaaηan a kaade yəób. Pudíηíənə ageele lé póleη éléé áa máleé əgiim. Agoleη nga mále manám má pefəny, oó lé ndóo

26lé náan aa κέleé kidiídílé lé: «Nsí yέene, na moom muim mó móleé kə, móagoob na Sédúk»

27Məod nyó ədeógə ungəóli'tini' ama'koboodóηon agoneene a noáde' nuəη, náa poméen, néan nkə kiim κέ páaboyé'ken kə. Podeyáságémáá pə'kó éléé áa moom móom móleé əgiim əó.

28Náa, páma'kobodéane pónó: «Manám móom mále manám má pááfənya a pəbán pé ambog», podənné a o'to ó nyó amábodeáne náan ná ntém yéen a kaade yəób.

²⁹Nteógo əgusəə lé ntém yaanjan, náa ɔ'tém wə́əŋ ó nyólé nyó amábodeáne. We nyummú wəsəə wə'kó əə: «A igə aa nkə ké sóg wendéŋ aáfeg a ɔ'tém wə́əŋ kíəgiim aɣenyeele me lé ntenjééle nkə ké ndeé ogeele ó!

³⁰Mba'kone yoom, njee'ken pisoyidi' na Táán a yélé, tuó áa páleé págemben a yoom yéey ə́é!»

³¹Kóle aa, ɔmbó yoom aa poleé agone oo, ɔmbó yé poleé agoŋo oo, ɔmbó yiim yé poleé aɣeele oo, eléan yiim aɣeé'ken nugəŋ na Táán.

³²Niele neáŋjan nédenyééle lé mɔɔd ə́dəəŋ a kɔbé, yeen ɔmbó mɔ́ŋn ó Yúden, ɔmbó kenɔŋe', ɔmbó pá pá'kə́li'tinií Kilí'tus.

³³Póele wɔnó me. Nde agaáɔ́ŋeɣe lé nkəmmi unɣim a pebán piim. Nteógo əguunə kɔŋe' kóam kó menyóəsíŋ, ndóo. Nde əguunə kɔŋe' kó éfóle é pɔɔd, aɣeele lé pɔ́ɔy.

1 Kóléent 11

¹Púyəəŋ ongoo wáam, wɔnó ná me ndeé əguyəəŋ ongoo ó Kilí'tus.

O'télem wó ɔnómeeɔ na wó ɔ'kéed a udi ó Sédúk

²Nde agoboógany lé pole aɣenjaáyóŋane a yoom yiim, na ten lé pole əguyəəŋ kɔŋe' kɔŋe' pebán pé njéboyá'kánáne.

³Kebán kímú', nkə ké ndányóŋen lé póleŋ aa kéene: Kilí'tus ale nkúm ε mɔɔd unɣim. ɔnómeeɔ, nkúm ye ɔ'kéed. Táán, nkúm ε Kilí'tus.

⁴ɔnómeeɔ ama'keen lé ale ɔɔɔ́sɔ́ɔɔlɔn, ɔmbó lé ale alɔeɣe Tɔsɔm a niŋ né Táán na edam a o'to, aáséede Kilí'tus nyó aleé nkúm yəəŋ.

⁵Náa, ɔ'kéed nyó aleé ɔɔɔ́sɔ́ɔɔlɔn Táán, ɔmbó lé ale alɔeɣe Tɔsɔm a niŋ né Táán ədiə́gúbíí o'to na yoom, nyóon aáséede onom nyó aleé nkúm yəəŋ. Ale wɔnó ɔ'kéed nyó amámó o'to.

⁶ɔ'kéed annyóŋenen kə́gub o'to na kiléə, áyaámɔ! Náa, wɔnó ná kéleé o'to kono na ɔ'kéed lé yáámɔ, oó lé yáásóma tuyəəŋ, ogóodi anéén lé yə́əgub o'to na yoom.

⁷ɔnómeeɔ o'kóodi lé yə́əgub o'to na yoom keney ké ale a pésɔ́ɔ́lɔn lé ale a keŋwáŋánán ké Táán, a keŋwáŋánán ké nugəŋ nó Táán. Náa, ɔ'kéed nyólé ale a keŋwáŋánán ké nugəŋ nó ɔnómeeɔ.

⁸Kéle lé, adénjan kígú ké ɔ'kéed áa Táán yiisiə́d aɣeele ɔnómeeɔ, kígú ké ɔnómeeɔ áa yiisiə́d aɣeele ɔ'kéed.

⁹Na náan ké, Táán ade'káaɣeele ɔnómeeɔ a o'to wó ɔ'kéed. Náa, ayééle ɔ'kéed a o'to wó ɔnómeeɔ.

¹⁰Κόλέ aa, a o'to ó mənun má ma'tom, ɔ'kéed ogódíí lé yéégub o'to əguloodi lé ale agoóben onom.

¹¹Νάα, a pəsi pá τελέε paladáán a ɔlaa na Sédúk, ɔ'kéed o'kóodi lé yéen a o'to wáəη, ale agoob na ɔnómæed. ɔnómæed ten o'kóodi lé yéen a o'to wáəη, ale agoob na ɔ'kéed

¹²λέ yoom ímu' wɔnó ná na kígú ké ɔnómæed áa páyέέle ɔ'kéed, náan ten yoom ímu' aa ɔnómæed əmábiəníí na ɔ'kéed. Na Táán áa unɡim əmíim.

¹³Pəηibáamɔéd pósonge. Kéle kəηe' lé ɔ'kéed áδέlem a udi ó Táán ɔɡɔ́sɔ́ɡɔlon fiéd o'to u'kúbəəη é?

¹⁴Tema'kodé'teg əɡín wɔnó na pebán péleé agaásan, teɔeádála lé kéle o'to kono na ɔnómæed lé yéədi tuyəəη a o'to tolanda a?

¹⁵Kɔmɔéd lé a ɔ'kéed, kéle nugəη na nyólé lé yéen na tuyəəη tolanda. Táán ayé'ken ɔ'kéed tuyəəη tolanda lé ná yéégub o'to na tóle.

¹⁶Mɔɔd ama'kənyóηen keen yuudi na isuη a kebán kéeg, áleη lé ɔmbó pəsi, ɔmbó ten pəəli'tini' Táán, ti'kóodi ondoηá wúmmú wéndəη, náan aa ánde téageelane.

Moom mó kone mó Sédúk

(Ma't 26.26-29; Məl 14.22-25; Lók 22.15-20)

¹⁷Nteéɡɔ ogoboógany a pebán péene pé mbónɔɔsɔɔɔ néɡɔη lé, mogony moáηan mó poágeelane módeáboébe lé póen yuudi a ngé ε Táán, móle agá əgubuyúúlisi ngim.

¹⁸Ké na o'to na o'to, páyέ'teáne lé keηeη ké pomáɡónyédéé ɔɡɔ́sɔ́ɡɔlon Táán, pole paásaláán. Mbəli'tinií lé fólób ele kɔ a nkə kéeg.

¹⁹Kéle kəηe' séeb lé esaa yéen kɔ a keɡaáɡade keáηan ná páleη pa áne aa páyísiinií fólób.

²⁰Náa, keηeη ké pomáɡónyédéé, podeéɡɔ pégusəə lé moom mó kone mó Sédúk áa poleé agone.

²¹Kéle lé, əɡín ná puələndin agonéene, éné mɔɔd ɔɔbɔɡɔnɔn kusieɔd moom muəη mó kone. Keáság keen lé póone páalee njaan, pəmmú pelóη pé malo'.

²²Podeéɡɔ na toáde' toáηan lé pónéene kɔ, poáηo polo' aa? Oó lé koséede aa poleé agoséede pəəli'tini' Táán óm, sú'téə póyεé'ken o'to kono na pá pó'kódií yoom é? Poanyóηen lé nsəə nyɔ'kó nkə é? Mpoógany a? Ndóo, nteéɡɔ ogoboógany a ombod ó kebán wɔnó wóow.

²³Nkə ké me njá'kan na Sédúk, nkə kégo ké njébosáneene aa kéene: A udúɡ wó páyémoolég, Sédúk Yésus yiídəəmíni peléed,

²⁴amé'ken pisoyidi' na Táán, aábəηa, ɔnó: «Taa, nkó yaam aa yéey, mbáálégéé a kidídi kéáηan. Púdiin poelane náan agenjaáyóηane.»

²⁵Νά πρέμάν κονέεε, yiisiód kilən ké malo', amééle yoom ímu' na kélé, ɔnó: «Κέεεε κέεε kilən ké maɲó máam. Mólé aa máleé kisun ké kíloodi neálad né newa né Táán amáládée na pɔɔd. Kenen kiim ké poléé koɲo kélé, póele agenjaáyóɲane.»

²⁶Κέεε lé, kenen kiim ké poléé agone peléed péeɓ, poáɲo kilən kéeg, pole alɔege anyóon kugu kó Sédúk, ageen əgiig əgín a kenen ké aléé kimbuúliníí.

²⁷Κόλέ aa nyó aléé konéé peléed, áaɲo kilən ké Sédúk nyólé na egom a nkó, ale na nsóɔ agone nkó yəəɲ, na agoɲo maɲó máəɲ.

²⁸né mɔɔd áyaɲ agaásóɲge nyólényóamɔéd ageele lé édiin ane peléed péeɓ, áaɲo kilən kéeg

²⁹lé nyó aléé konéé peléed péeɓ, áaɲo kilən kéeg ədiól'ítíníí lé nkó ε Sédúk áa eleéno, əməsúidíníí nsóɔ nyólényóamɔéd.

³⁰Nkə ké kéεέ ageele lé piín a ondán wááɲan pédəəɲən maɓámɓany aa kéeg, péeen na peném, ngab ngín iməəgu.

³¹Tema'koyaɲ agaásóɲge pəsibáamɔéd, Táán adeábeéyɔme.

³²Náa, Sédúk ale agebeéyɔme, aábe'pónese ageele lé tidinjíim ageen na nsóɔ ondán úmmu' na pɔɔd pá a nsí yéene.

³³Κόλέ aa, pəɲi pomóɲɲí páam, kenen ké pomágónyédeé agone moom mó kone mó Sédúk, póbóɲanan pəɲi na pəɲi.

³⁴We nyó njaan yaágoobany, yaɲ əgiim ónéene a noáde' noáɲ ná puɲiyésúidíníí nsóɔ a nkó yaaɲan a mogony moáɲan. A noá na peɓán pímmú péndéɲ pé puyíníəɲ, ndosóbini pélé ná ndəgiim a pəɲi.

1 Kóléent 12

Nkə ké Uɲun wó Ufúlú'tú wáageé'kenanan

¹Pomóɲɲí, téśánaan négɔɲ a nkə ké Uɲun wó Ufúlú'tú wáageé'kenanan. Ndanyóɲen lé póɲen fólób yé eleé kɔ a peɓán péeɓ.

²Poáleɲ lé ná poyéε puligi kala' a ngé ε pandeɲ Táán, podien na toen tó kosáɲene, puyédíin lé pɔɔd péndéɲ pəɓuúdulə a peɓán pé ambog, a moom mó módeəɔyɔɔ.

³Κόλέ aa ndéé anyóɲen lé póɲen pɔɔ'kó: Uɲun ó Táán áa wáamoyéεε lé əsəə ɔnó: «Tuúdudúú na Yəsus!» Mɔɔd ten ɔdeógɔ ugusəə ɔnó: «Yəsus ale Sédúk!» Uɲun wó Ufúlú'tú ódemoyé'kenen toen lé əsəə náan.

⁴Ξέε! Κέεε náan fólób lé nkə ké Uɲun wó Ufúlú'tú wáageé'kenanan kéεε a mbod a mbod. Náa, əgín Uɲun ogo úmmu' aa óléε na ɔɲáan nóon.

- ⁵Ma'tom mále a mbod a mbod. Náa əgín Sédúk ego mmu' aa teleé əgugudin.
- ⁶Pungé ten pó keele póle a mbod a mbod. Náa əgín Táán ego mmu' aa yaágeé'ken ungim pungé pó keele nkə kéeg kiim.
- ⁷Táán ale əguloodi a éné mɔɔd wɔnɔ ná Uɣun wó Ufúlú'tú óleé əgugud a kɔɣe' kó mɔɔd ungim.
- ⁸Na we nyummú, Uɣun wáagoyé'ken lé ɔsɔɔ a nsɪɣ. Na sóg nyummú, wáamoyé'ken nsɪɣ egoleɣ tɔgéé.
- ⁹Əgín Uɣun ogo wóow úmmu' wáageé'ken na nyummú lé yáag o'to na Táán, na sóg nyummú ómoyé'ken toen tó koómane mabámbany.
- ¹⁰Na nyummú, Uɣun əgín wóow úmmu' wáamoyé'ken toen tó keele mangán, na nyummú ten ómoyé'ken lé áɔɔge pebán pé Táán, na sóg nyummú ten wáamoyé'ken toen tóone lé áleɣ nkə ké kéleé ké məɣun má mabé, na ké kéleé ké Uɣun ó fólób. Na sóg nyummú, wáamoyé'ken lé ɔsɔɔ ə'kíí yá pɔɔd pándeɣeɣeé, na nyummú, ómoyé'ken lé ásaɣe a tɔgéé toéndéɣ, nkə ké práəsə a ə'kíí yéey.
- ¹¹Nkə kéeg kiim, əgín Uɣun ogo wóow úmmu' aa óleé na kélé. Wáageé'ken na éné mɔɔd nkə ké kéleé ndéɣ na pɔsóg. Óle aɣeɣe əgín a nenyóɣen niéɣ.

Nkó ele mmu', náa na pe'kab piíɣ

- ¹²Tísiədəən nka'tén na nkó yəəs. Ele kilúd ké yoom əgín náane kímu', na pe'kab piíɣ. Náa ɔmbó ná pe'kab péeb péleé náan piíɣ, piim peáládan aɣeɣe kilúd ké yoom əgín kímu', nkó. Náan ten aa kéleé yoom ímu' na Kil'tus.
- ¹³Tele lé, pəmmú Yúden, pəmmú penɔɔɣe'. Pɔsóg pəmmú peólé, pəmmú a nto yɔɔɔɔn. Pəsi piim tísiəd ɔsɔɣen a toen tó Uɣun wó Ufúlú'tú əgín ogo úmmu' aɣeɣe lé tíen ten pəsi piim kefɔg kímu'. Əgín ten kembóg ké Uɣun wó Ufúlú'tú kéeg kímu' aa tiéɣó wɔnɔ məní.
- ¹⁴Nkó edéɔgɔ ke'kab kímu' súb, ele pe'kab piíɣ.
- ¹⁵Ongoo úmə'kusəə wɔnɔ: «Wɔnɔ ná me nteóɔgɔ ombɔg, nteóɔgɔ agoob anyóon na nkó», keáság keen lé úndigi anyóon ke'kab ké nkó á? Iyó!
- ¹⁶O'tóɣe oóo, wólé úmə'kusəə wɔnɔ: «Wɔnɔ ná me nteóɔgɔ niis, nteóɔgɔ agoob anyóon na nkó», keáság keen lé úndigi anyóon ke'kab ké nkó á? Iyó ten o!
- ¹⁷Nkó eyéɣenɣen niis néle na néle ná yaagoob tɔgéé tué? Eyéɣenɣen əgín o'tóɣe wólé na wólé ná yaagoob kiluu tué?
- ¹⁸A fólób, Táán ayááagan pe'kab a nkó e mɔɔd əgín wɔnɔ ná yeényóɣen.
- ¹⁹Nkó ngim eyéɣenɣen əgín ke'kab kímu' súb ná pódéɔdóɣon lé nkó.
- ²⁰Pe'kab péle piíɣ, náa nkó ele mmu' súb.

- ²¹Niis nédeógo nígusəə na ombog neónó: «Ntigóodi keneη keáh!» O'to ten wó'teáne na ambaan wónó: «Ntigóodi keneη keáh!»
- ²²Kédeógo kégeen náan lé, pe'kab pé nkó yəəs pé péleé agodé'teganan pelebédáán, péleé pégo aa péleé na pigólí agaáyen náan.
- ²³Pé tedéógo əgusiədií wónó yoom, péleé aa teleé agolan konyáade. Pé pédeógo na niη, péleé aa teleé əgə́əgə'kəəηəni.
- ²⁴Pe'kab pé nkó pé ungim aleé agodé'teg, pídiəguunə lé tiəgə'kəəηəni. Náan aa Táán ayéele nkó yəəs. Onó pe'kab pé pédeógo na niη píen na nnyáádé agaáyen náan,
- ²⁵ná esaa édenjéén kə na pe'kab pé nkó. Éné ke'kab kísiəd keneη na pəsóg.
- ²⁶Keneη ké ke'kab ké nkó kímu' kéle agoob kogany, pe'kab piim péagoob ten kogany na kélé. Keneη ké pále agonyáade kímu', piim péle a tonyóg na kélé.
- ²⁷Náa kéleé lé, pə̀ηi piim pole nkó ε Kilítus. Na ogo, ke'kab ké nkó yéey.
- ²⁸Náan aa a egony é pə́li'tini', Táán yiídónígəni lé: Na o'to na o'to, ale pə́n pá ma'tom, a annam ábaan, paləge' pebán pá Táán, annam ádáád, paa'kanane' pəsóg pebán pé Táán Kuyəəni kóle peelane' mangán. A ngim yəəbən ale pə́omanə' mabámbany, peébane' pəsóg pə́əyəəən, poloodi pəsóg ngə́ pə́əyəəən, pə́əyə́' ə'kíí yá pə́əd pándəηeneé pə́əbuyəəən ten.
- ²⁹Adə́njanη ungim aa aleé mə́n o ma'tom, əmbó lé əndəge' pebán o Táán, oó lé onga'kanane' pəsóg, ndóo. Ungim ədeógo ten əngeele' mangán.
- ³⁰Ungim ədeógo ongoómanə' mabámbany, əmbó lé əəyə́' ə'kíí yá pə́əd pándəηeneé, oó lé əsáne' nkə́ ké Uηun wə́əsəə a ə'kíí yéey.
- ³¹Náan anéén, Uunəən lé Uηun wó Ufúlú'tú óboyé'ken nkə́ ké kéleé keηe' agaáyen piim. Ndəbuúlodi négəη ngə́ yé emááyen pebán péeb piim.

1 Kələent 13

Nnyóhánán emááyen yoom yiim

- ¹Nyeeən əmbó lé nde əgəəyə́ təgέé tó pə́əd na tó məηun má ma'tom náa nteógo na nnyóhánán, nde wónó igóó yé éleé agodaη kodə́hə́án, wónó unjə́ηí wó pə́əgə́'tən.
- ²Nyeeən əmbó lé nde əndəge' pebán o Táán, me na koleη, ndáagoob pebán pé péleé pə́əségháán. Nyeeən əmbó na kə́li'tini' kó kúəbugə́ nkon náa ntigódií nnyóhánán, nde kifód.
- ³Nyeeən əmbó lé nde ogaaba tugúm tuim tó nkódíí na pá pə́deógo na yoom, nyeeən əmbó lé nde ogaádagede a yug lé nkólə́ a kidíídí ké pəsóg náa ntigódií nnyóhánán, nkə́ kéeg kiim kédeəgenjéébe.

- ⁴Mɔɔd nyó aléé na nnyóhánán, aanó'tan, ale kisig ké mɔɔd, ɔdeógo na yaág yé əngis, adeágaábágede, ədiógəógidən a igog,
- ⁵ɔdeógo na pebán pé o'to kono, ɔdeógo na nɔgág, adeágoob ilúún, adeáyéngéégéé mɔɔd a ɔ'tém,
- ⁶adeányóga ná sóg nyummú ɔmóɔŋ kɔbé, náa, ale na tɔnyóg na nkə ké kéléé fólób.
- ⁷Mɔɔd nyó aléé na nnyóhánán əlisiin pɔsóg peɲeɲ piim, agaag o'to na Táán a pebán piim, aamena peda peɲeɲ piim, aanó'tan yiim.
- ⁸Nnyóhánán ele a pəlióg. Kolɔege pebán pé Táán kóléé koman wɔ́s. Kosɔyo a tɔgéé tó pɔɔd pándeɲeɲéé kóléé koman. Kolen ten kóléé koman wɔ́s.
- ⁹Kéle lé, kolen kuás kóle kisug, ɔmbó ten kolɔege pebán pé Táán kóle kisug.
- ¹⁰Náa, ná nkə ké kéléé keɲe' kúfu' kéléé kiim kébááléé, ké kéléé kisug kéléé kuwu.
- ¹¹Keɲeɲ ké njée moóngaa, njée agosɔyo wɔ́nɔ́ moóngaa, ndáafega wɔ́nɔ́ moóngaa, ndáagoob pebán wɔ́nɔ́ moóngaa. Náa, ná njáán mɔɔd, njáág osom a nkə kiim ké neóndaá ké kényéé na me.
- ¹²A kó négoɲ, kifíli ké Táán kígəlīgi a əngis yéəs púyi púyi wɔ́nɔ́ kílíndi' ké a ki'tug ké wə́. Náa, keɲeɲ kéléé kiim əgiig ké teléé komodálaá əgín náane moááɲ. Kó négoɲ, nteleɲen Táán kɔɲe' kɔɲe'. Náa, keɲeɲ kéléé kiim əgiig ké ndéé komoóleɲeé kɔɲe' wɔ́nɔ́ ná nyólényóamɔ́éd améndeɲ.
- ¹³Négoɲ anéén, moom móone módáád mólé əgín kɔ. Móle lé: Kaag o'to na Táán, komena peda, na nnyóhánán. Náa, yoom yé emááyen móom muim éle nnyóhánán.

1 Koléent 14

A noá na kebán ké kosɔyo a ə'kíi yéndéɲ

- ¹Yoom é na o'to na o'to yé púunə́ éle nnyóhánán. Púyuunə ten keɲeɲ na moom mó Uɲun wó Ufúlú'tú wáageé'kenanan. Kɔɲe' kɔɲe' kolɔege pebán pé Táán.
- ²Mɔɔd nyó aléé agosɔyo a ə'kíi yá pɔɔd pándeɲeɲéé ale agosɔyo na Táán. ɔdeógo agosɔyo na pɔɔd. Uɲun wó Ufúlú'tú aa wə́əmudí'kəni lé ɔsɔyo. Nkə ké aléé əgusə́ kélé yoom yé éleé egányáán agoob kó mɔɔd.
- ³Náa, nyó aléé alɔege pebán pé Táán ale agosɔyo na pɔɔd. Áabogóne ɔ'tém, ə́buúwiiyi wólé, aáboyéle lé pə́əbis a kə́li'tini'.
- ⁴Nyó ɔ́sɔyo ə'kíi yá pɔɔd pádeágoóbéé, kéamoébe əgín nyólényóəsíɲ. Kɔmɔ́éd lé nyó aléé alɔege pebán pé Táán, ale agele lé pə́əli'tini' piim págon a ngé e Táán.

⁵Nde anyóŋen lé ná pəŋi piim pɔ́sɔɔ a ɛ́kíí yá pɔɔd pándenɛnɛé. Náa, nde agolan kɔnyóŋen lé ná poméen palɔɛge' pɛbán pá Táán. Mɔɔd nyó alɛé alɔɛge pɛbán pé Táán, aageébe pɔsóg agaáyen nyó alɛé ɔsɔɔ a ɛ́kíí yá pɔɔd pándenɛnɛé. Əgín wɔ́k mɔɔd aásánáne a tɔgɛé toéndɛn nkə ké ə́səə, ageele lé pə́li'tini' piim págon a ngé ɛ Táán.

⁶Pomóŋŋí ndəbuŋíəŋ náan anéén lé əə, mbə́'kiim a pəŋi, mbə́báə koboósɔɔɔn a ɛ́kíí yá pɔɔd pádeagoóbéé, ná mbáboébe a igə kímú'? Ná nteboébene a yoom ɔmbó ímu'. Əgín wɔ́k mbáboyásénen moáán nkə ké Táán əmíndoodi, oó lé mbáboyééle lé pólen pafólɔb, ɔmbó lé mbábolɔgɛ́ne pɛbán pé Táán, oó lé mbáboyá'kánáne yoom.

⁷Tísiədəəŋ nka'tén na mogoágóa mó kubin wɔnɔ́ u'kəŋ, ɔmbó lé igóó. Kenɛŋ ké mɔɔd nyó alɛé agogo, asáléna ambaan, tué áa mɔɔd aálen ongoo ó kubin wó alɛé agogo é?

⁸Mɔɔd ale agogo ɛdɔŋ é kodóŋɔn kubúəŋ náa ɔdeógɔ agolen kodóŋɔnɛé əə, áne aa aágaáboŋen keen kubúəŋ kógo é?

⁹Náan aa pəŋi ten poléé. Pɔsɔɔɔn tɔgɛé tó pɔɔd páagoob, tué áa páageele agoob nkə ké poléé əgusəə. Poádó toáŋan tóod a kidun.

¹⁰Ə́kíí ále síéed a nsí. Nímmú nédeógɔ kɔ né mɔɔd adeágoóbéé.

¹¹Náa, kenɛŋ ké mɔɔd alɛé agosɔɔɔ nigíí niəŋ, nteób, mɔɔd nyóon ale kenɔŋɛ' a udi wáam, me ten nde kenɔŋɛ' a udi wə́əŋ.

¹²Yoom ten ímu' náan na pəŋi. Wɔnɔ́ ná poléé anyóŋen kéfɔlé keen na moom mó Uŋun ó Táán wáageé'kenanan, pólan kuunə keen na mó móageébe pə́li'tini' lé págon a ngé ɛ Táán.

¹³Kólé aa, nyó alɛé agosɔɔɔ a ɛ́kíí yá pɔɔd pándenɛnɛé, ogóodi lé yósógɔlɔn Táán lé ámoýéle, nkə kéeg ké ə́səə, ásáne kélé a tɔgɛé tó pɔɔd páagoob.

¹⁴Kéle lé, kenɛŋ ké nde ɔgɔ́sógɔlɔn Táán a ɛ́kíí yá pɔɔd pándenɛnɛé, uŋun wáam óle a pɛ́sógɔlɔn, náa, me nteógɔ agolen nkə kégo ké ndéé əgusəə.

¹⁵Nyéle anéén tué áay ə́? Ndeɔgɔ́sógɔlɔn a uŋun wáam a ɛ́kíí yá pɔɔd pándenɛnɛé, njɔ́sógɔlɔn ten a tɔgɛé tó ndáagoob. Ndəədúməŋ Táán peléé a uŋun wáam a ɛ́kíí yá pɔɔd pándenɛnɛé, ndəədúmə ten a tɔgɛé tó ndáagoob.

¹⁶Kéle lé, we oma'kéé'ken Táán pisoyidi' a uŋun wáán a tɔgɛé tó mɔɔd andenɛnɛé, tué áa pɛcángan pé péleé kɔ áay a neágɔnyed neáŋan, péleé pé pédénjan koóbéé ombod ó tɔgɛé wɔnɔ́ wóow, píəguúlisi lé «Aamen» pádeób nkə ké wə́səə a pɛ́sógɔlɔn pəgo é?

¹⁷ɔmbó pɛ́sógɔlɔn pɛán pé omé'ken na Táán pédéé wɔnɔ́ nkə, pédéaboébe lé págon a kə́li'tini'.

¹⁸Nde əgusoyidəni Táán lé me mbáboólán pəni piim a noá na kosɔɔ ə'kíí yá pɔɔd pándenənée.

¹⁹Náa, kenəj ké nde a udi ó pə́li'tini' paágónyédaán, nde na tɔnyóg lé nsəə pəbán pé'taan pé pɔɔd páagoob aɡeele lé mɔyá'kanane yoom a pélé, agosan lé nsəə tósən e pəbán a ə'kíí yá pɔɔd pándenənée.

²⁰Pomóŋhí, agosónge kó pəbán podenjéén wɔnó roómbaa. Náa, a kɔbé, pəen roómbaa. Agosónge kó pəbán, pəen pɔɔd pá pá'kogónée.

²¹Kéle kidiídíló a Kála'ta' e Táán lé: «Sédúk ɔnó: A nnu' ó pá pɔɔsɔɔ tɔɡée tó pɔɔd pándenənée aa ndée kosɔɔɔ na ndeg yéey. A unu' ó pɔnɔɔjə' aa ndée kosɔɔɔ na pɔɔd páam. ɔmbó náan, pádendée kenjoob»

²²Náan anéén, kosɔɔ a ə'kíí yá pɔɔd pándenənée kóle keále'kán a pá pódéɔɡ əgə́li'tinií, adénjaŋ a pə́li'tini'. Kɔmɔéd lé kolɔege pəbán pé Táán kóle kóle keále'kán a pə́li'tini', adénjaŋ a pá pódéɔɡ əgə́li'tinií.

²³Tísələən lé pə́li'tini' piim pále paágónyédaán, náa pólé piim páleé agosɔɔ a ə'kíí yá pɔɔd pándenənée. Pəcáŋaŋ na pɔɔd pá pə́diəgə́li'tinií pəm'kiim ɔɔd kɔ áay kenɔ ké polée, pə́diəsəə lé poá'kaán piyəg é?

²⁴Kɔmɔéd lé pónó pəbán pé Táán áa ungim ayée alɔege, kecáŋaŋ, oó lé mɔɔd nyó ə́diəgə́li'tinií əm'kiim ɔɔd, nkə ké aleé agoob kéagele lé yááleŋ lé nyóle ale ɔngele' kɔbé. Nkə kéeg ké aágoob kéamoodɔɔ a ɔ'tém,

²⁵aaman kaálónə nkə kiim ké kéyée a ɔ'tém wə́əŋ, əədúŋim udi a nsí, aageé'ken nnyáádé na Táán, ɔnó: «A fólób Táán ale a kegaáɡade keáŋan!»

Pə́sɔ́ɡlón pé a nəáɡɔnyed nə pə́li'tini' pə́yɛle a sáád

²⁶Pomóŋhí, áay anéén nəɡɔŋ oóo, keele tué? Kenəj ké pomáɡónyédeé a pə́sɔ́ɡlón, pəen lé úmmu a ondán wááŋan ə́dúmidin Táán kelée, nyummú áya'kanane pɔsɔ́ɡ yoom, nyummú áadéane nkə ké Táán ə́múmulóodi, nyummú ɔɔsɔɔ a ə'kíí yá pɔɔd pándenənée, nyummú áasánene pɔsɔ́ɡ nkə ké nyóon ə́səə. Péeb piim píɡóodi lé piébe pə́li'tini' aɡeele lé páɡon a ngé e Táán.

²⁷Páma'keen kɔ pá páanyóŋen kosɔɔ a ə'kíí yá pɔɔd pándenənée, nto ébaan, oó lé édaád éɔɔɔ, pádendán náan. Éné sóg a kiəŋ kenəj. Mɔɔd ogóodi keen kɔ nyó aásánane a tɔɡée tó pɔɔd páagoob, nkə kéeg ké pə́səə.

²⁸Mɔɔd adienen kɔ ogosánene pɔsɔ́ɡ nkə ké pə́səə, pólɔɡ unu', pɔsɔɔ na Táán kɔ a ntém yɔɔbɔn a kaade.

²⁹A pɔsɔ́ɡ pá páleé alɔege pəbán pé Táán, nto ébaan, ɔmbó lé édaád súɡ ísiəd tɔɡée, pɔsɔ́ɡ pə́mmú páleŋ koboyádamege, píiyə agoleŋ nga nkə ké páleé əgusəə kéle fólób.

- ³⁰Mɔɔd nyummú ama'keen kɔ nyó Táán amááséneen yoom kɔ áay ten, sóg nyó aleé agosɔyɔ éλəndin yəəb.
- ³¹Pəɲi piim pole págɔɔɛge pɛbán pé Táán, náa éné mɔɔd ésiəd tɔgɛé a kiəɲ kenɛɲ ageele lé unɟim yáa'kan yoom kɔ, tóogóne ten unɟim nkó.
- ³²Ɔndɔɛge' pɛbán ó Táán ogóódi lé ɔnyɔɲ uɲun wóow wó óleé na nyólé
- ³³lé Táán ɔdeɔgɔ Táán yé yəəgəyúɲɟəni, ale Táán ɛ kiwiiyi'. Wɔnó ná kéleé agaáyéele a mogony muim mó pɔɔd pá páleé əgəəli'tini Táán,
- ³⁴pagéed pógóódi kolɔg nnu', pádesóyed a mólé. Páəsuuli nkó a nsí wɔnó ná kéleé kidiídílá a kála'ta' ɛ pɛcem.
- ³⁵Páma'keen na kebán ké kuɲiəɲ, pəɲiəɲ na panom pɔ́ɔbɔn a noáde'. Kédeɔgɔ kɔɲe' lé ɔ'kéed ɔsɔyɔ a neɟɔny né pəəli'tini'
- ³⁶Pole agofeg lé a pəɲi aa Tɔsɔm tó Táán túmíim tódéemɛn oóm! Oó lé pɔɔ'kó əɟín pəɲibəəsíɲ áa poyóób tólé é!
- ³⁷Nga mɔɔd ale afega lé nyólé ale ɔndɔɛge' pɛbán o Táán, ɔmbó lé Uɲun ó Táán óle na nyólé, ogóódi koleɲ lé nkə kéene ké mbédilə, Sédúk áa əəsəə náan.
- ³⁸Nyó aásəɲene koleɲ náan, áay lé Táán ademoóleɲen ten nyólé.
- ³⁹Náan anéén pomóɲɲí, ké yuudi yuudi, púunə keen palɔɛge' pɛbán pá Táán, náa, podesəɲéne ten lé pɔsɔyɔ a ə'kíí yá pɔɔd pándeɲeneé.
- ⁴⁰Náa kebán kímú', nkə kéeg kiim kígóódi kaáyéele wɔnó ná kíəgəyúunə, pɔ'tób pɛbán.

1 Kɔléent 15

Kilí'tus yéélón a kəəni'

- ¹Pomóɲɲí, nde agoboyáyóɲene Tɔsɔm Tólan tó njébolɔégéne, Tɔsɔm tó poyáág o'to a tólé, pomáyaágon a tólé.
- ²A tóle aa Táán aléé kosánéé ageele lé áboyóɔye ná puəgumin tólé əɟín wɔnó ná njébolɔégéne. Náan fiéd, kəəli'tini' koəɲan kuəsuu məni.
- ³Táá yoom é na o'to na o'to yé njéboyá'kánáne aa yéene. Yéle ego ten aa páyénya'kánáne me. Yé aa yéene lé: Əɟín wɔnó ná kíyədílá, Kilí'tus yiígú a o'to ó mabé máəs.
- ⁴Páyímuúni, a mɔ́s mádáád, əyíim yóndeg, əɟín wɔnó ná kíyədílá.
- ⁵Yéélónen Səfas, amáyeeɲ alónen ten pɔ́n pá ma'tom pá pówád na pábaan

⁶A ngim yéey, yeélónen ten paa'kan péeñ, kosan ónded é'taan. Ayébolónen pólé piim a keñeñ kímú'. Ngab ε paa'kan ngín a pólé iligi a ɔlaa, pɔsɔg pəmmú pə'kuguá'kən.

⁷A ngim yéey ten, yeélónen Séag, amáalónen pɔón pá ma'tom piim.

⁸A ngim ε pɔɔd pɔob piim, ayéndónen ten me. Me nyó ndeé wɔnɔ mɔón nyó u'tom nyó adé'káagónéé.

⁹Kéle lé, a pɔón pá ma'tom piim, me áa ndeé isúgəni' ngim. (Əgusəə kó fólɔb, nteɔgɔ séeb nyóone lé pée'tɔñɔn lé mɔón o ma'tom,) lé nyéəɔéye pəólí'tini' a kúfu'

¹⁰Náa, Táán əyíndoodi kɔdeé ɔ'tém kuəñ agele lé nyéen nkə ké ndeé. Kɔdeé ɔ'tém kuəñ kóog na me kúsuulin məní, mbəgud agaáyen pɔón pá ma'tom piim. Ndóo, a fólɔb, adénjañ me áa mbééle pigólí péeb náan, mawɔ' má Táán má máleé na me áa máleé na pigólí péeb náan.

¹¹Agosom kosómáán, kéyeyen ɔmbó lé me óo, ɔmbó lé pɔón pá ma'tom péndəñ óo, táá nkə ké teleé alɔege aa kéeg, kélé kégo ké poyáág o'to a kélé.

Táán aléé kebeyóndegε ten pəsi

¹²Tele alɔege lé Kilí'tus ayóndeg a pelón. Tuə anéén áa ngab yimmú a ondán wáañan eleé əgii'kini kusəə lé pelón pédəagoóndeg əá?

¹³Kéma'keen fólɔb lé pelón pédəagoóndeg, áay lé Kilí'tus ten adé'káagoóndeg.

¹⁴Nga kéle lé Kilí'tus adé'káagoóndeg, nkə ké teleé alɔege kéle anyóon iyó. Pəñi pɔágen o'to ten anyóon na Táán a náan iyó.

¹⁵Kéma'keen fólɔb lé pelón pédəagoóndeg, teádélémen anyóon Táán mbaasó ε pənya' lé tele əgusəə teɔ'kó ayóndége Kilí'tus, kɔmɔéd lé adé'káamoyóndegε.

¹⁶Nga pelón pédəagoóndeg, áay lé Kilí'tus ten adé'káagoóndeg.

¹⁷Nga fólɔb lé Kilí'tus adé'káagoóndeg, pomáág o'to anyóon a náan iyó, mabé máañan mólīgi na pəñi.

¹⁸Kéma'keen náan anéén, pá pígu' o'to wóɔbɔn na Kilí'tus, pɔob pále pəñíməən.

¹⁹Sóóle' kéfolé na pəsi agaáyen ungim, nga teyéε agomena pəda na Kilí'tus əgín a o'to wó ɔlaa wó a nsí yéene.

²⁰Náa a fólɔb Kilí'tus ayóndeg a pelón agele lé nyóle aa yéeneé na o'to na o'to ugiim yóndeg a pelón, əguloodi lé pelón péleé koóndegan.

²¹Kéle lé, a o'to ó mɔɔd úmmu' aa kugu kuídəəñ a nsí. Náan aa koóndeg ten kó pelón kóléé keeneé a o'to ó mɔɔd úmmu'.

22Wɔnɔ ná kɛlé lé a o'to wóone lé pɔɔd pále paladáán na Ádam aa páléé əgugu, náan aa páléé kii'kini kɛneé a ɔlaa ten a o'to wóone lé pále paladáán na Kilítus

23Náa, kɛbán kímú'. Éné mɔɔd aléé kɛen a niəŋ niəŋ. Kilítus aa aléé kusúidií ondán o pá pámóndeg, ná a ngim yəəŋ ungim nyó aléé agoob na nyólé édiin yim əmuyəən.

24A ngim yéey anéén áa neman né nsí néléé kɛneé kɔ. Kilítus aléé kuwíyi toen tuim tó tóléé a nsí, na pu'kúm pɔɔbɔn puim ké, na mbod ε toen ngim, ná a ngim yéey nyólé yéen əsuuli nɛlaame' niəŋ a ombɔg ó Táán Se

25lé nyólé aa ogódíí lé álaame sú'téə ageen əgiig a wɔs wó Táán aléé kɛelé lé ungim yim onyɔŋim a udi wéəŋ

26Las ε yoom yé aléé kuwíyi, yoom yé aléé agobenɛn, éle kugu.

27Kéle fólób lé náan aa kɛléé kidiídíló a Kála'ta' lé: «Táán yiisúúli yim a ambaan yéəŋ» Náa, kɛle lé a nkə kɛeg ké əsəə lé: «Yim éléé kudúŋim a udi wéəŋ», Táán nyó yiisúúli yim a ambaan á Kilítus ɔdeəgɔ nyólényɔamɔéd kɔ a ondán wóow.

28Áay anéén, ná aláa nyólé Mɔón o Táán aándalaame yim, aléé kɛen əgəəsuuli nyólényɔamɔéd lé Se nyó ayémoyé'ken yim ámoólaame anéén. Yim éléé koob na Táán. Nyólé aa aléé kolameé yim.

29Kéde'kɛe ageen náan əə, ná pá páléé agaásɔgen a o'to ó pá píígú, páamena pɛda a igə kímú' é? Nga kɛle fólób lé pelóŋ pɛdɛndéé koóndeg əə, pá páléé agaásɔgen a o'to ó pá píígú əə, pále agaásɔgen lé nkə é?

30Pəsiɔámɔéd ten o, a igə aa kugu kúəbiínugin penɛŋ piim a niúd é?

31Pomóŋŋí, mɔs miim nde ofob kugu. Kɛle náan fólób, əgín ten wɔnɔ ná kɛléé fólób ten lé nde əgəəgidən a igog a kidiídí kɛəŋan wɔnɔ ná poléé paladáán na Yésus Kilítus, Sédúk wəəs.

32Nga pɛdá pé nyéénɔéye na ponyam pó kidun a Əfées, nyéénɔéye péle na mafɛga' má pɔɔd, kɛagenyɛébe a igə? Nga kɛle fólób lé pelóŋ pɛdéəgoóndeg, Tíleán anéén wɔnɔ ná páléé əgusəə lé: «Ténéan, tɛŋo lé na koany tiəgu»

33Pudiyólígəə pəŋiɔámɔéd: «Mɔɔd ama'kɛen ɔŋŋe' náa aléé a ondán ó pɛbé pé pɔɔd, mɔɔd nyóon aaləəŋ.»

34Ímbuúlíníən a o'télem ólaŋ wɔnɔ ná kíəgəəyúunə, podɛnjééle kɔbé kəmmú. Nde əgusəə náan agoboyé'ken o'to kono lé ngab yimmú a ondán wáəŋan yɛndɛŋɛn Táán.

Nkó yé teléé koóndegɛé na yélé

35Náa, mɔɔd ale ugəəŋíən ɔnɔ əə: «Tuə áa pelóŋ péléé koóndegɛé é? Na nkó əyáán áa páléé koóndegɛé na yélé é?»

- 36**Nyó ə́əgə́əhíə́n náan ale kiyə́g! Masám má mɔɔd ə́əmisə mógóódi lé mégu ageele lé málog.
- 37**Nkə ké oleé agogon, kéle iyə́njə́g yé nsám, ɔmbó lé niis né ongafón. Nkə ké waágón kédeégo yoom ímu' na nkə ké kíəgiim kélog.
- 38**A ngim yéey, Táán ageele lé nkə ké waágón kíen na nkó yé aányóɔhən. Éné nsám yaalog wáəhə́ ombod ó kied.
- 39**Moom muim mó móleé a ɔlaa módeégo na nkó mmu'. Nkó ε pɔɔd ele ndéɛ, ε ponyam ndéɛ, ε pesag ndéɛ, ε pusú ndéɛ.
- 40**Pogó pó moom mó móleé a mɔen póle kɔ, pó moom mó móleé a nsí póle ten kɔ. Kɔdeé kó moom mó móleé a mɔen kóle ndéɛ na mó móleé a nsí.
- 41**Wɔ́s óle na kuə́h kɔdeé ndéɛ, kó wə́ə ndéɛ, kó muédə́də' ndéɛ. ɔmbó a muédə́də' móle ndéɛ ndeɛ ndéɛ. Yímmú éle ndéɛ na sóg a kɔdeé.
- 42**Náan aa kéleé keeneé keeneɛ ké pelón péléé koóndegéé. Nkó yéene yé pɔɔdɔg a kə́əni', yɔɔbɔɔ. Yé yə́ə'kiim yóndegéé, idiə́gi'kini kobɔɔ kə́mmú.
- 43**Nkó yé pə́əni edégo na nugə́m, edien na toen. Yé emóndeg yaánde na nugə́m, yaánde ten na toen.
- 44**Nkó yé pə́əni ele kedɔb, yé emóndeg ele uɔun. Nkó yé eleé kedɔb ema'keen kɔ, áay lé yé eleé uɔun ele ten kɔ.
- 45**Kéle fílb lé Kála'ta' ε Táán ele ə́gusə́ lé: «Ádam, mɔɔd o na o'to na o'to ayáán mɔɔd nyó aleé a ɔlaa» Náa Ádam nyó a ngim ale uɔun wó wáageé'kenanan ɔlaa.
- 46**Adénjaɛ nkó yé eleé uɔun aa yeéyáɛ, ndóo ε kedɔb aa yeéyáɛ, ye uɔun imə́əyáə́n.
- 47**Na kedɔb ké nsí aa Táán ayééle mɔɔd o na o'to na o'to, Ádam. Náa, Ádam wo annam ábaan, nyóle ale ə́giim a mɔen.
- 48**Wɔ́nó ná pɔɔd pá a nsí páleé yoom ímu' na nyó páyééle na kedɔb ké nsí, náan yoom ímu' aa pá páleé pá a mɔen páleé ten a keɔwáɔnánán ké nyó ə́yíim a mɔen.
- 49**Ə́gin ten wɔ́nó ná teléé a keɔwáɔnánán ké mɔɔd nyó páyééle na kedɔb, náan ten aa teléé keeneé a keɔwáɔnánán ké nyó aleé ə́giim a mɔen.
- 50**Pomóɔhí, táá nkə ké ndéé anyóɔhən kobodéane aa kéene kéleé lé: Nkə ké kéyáyéleé a pumog na a maɔ́, kédeégo kégeen na ngab a Nelaame' né Táán. Nkə ké kéɔbɔɔ ten kédeégo kíɡusiəd ngab a ɔlaa ó penen piim.
- 51**Taa, ndanyóɔhən kobomoáɔhən nkə ké kéleé keɔséɡáán. Pəsi piim tedəndéé kugu, náa, pəsi piim teléé kocénde.

⁵²Κέλέε kaáyéele a eyaa é keeneh əgín náane sɔɔh, ná isóó íguyibənən éλέε kodánhée lé əgín ná isóó éλέε kodánhée, pəlōh péléε koónɔegan ageen a ɔlaa ó peneh piim. Pəsi pá telée keeneé a ɔlaa téság kocénde ten.

⁵³Κέλε lé, nkə ké kéɔbɔɔ kéléε kocénde agaán nkə ké kédéɔbɔɔ. Κέ kíəgu, kéecénde agaán ké kédendée kugúú.

⁵⁴Νά nkə ké kéɔbɔɔ kéléε kocéndeε agaán ké kédéɔbɔɔ, ké kíəgu kéecénde agaán ké kídíəgúú, áay lé nkə ké kíyádílóó a Kála'ta' kémaás. Kíyádílóó kɔ lé: Kugu kóle komanáán, kóle konyɔɔhón a kúfu'!

⁵⁵Kugu, kenɔɔh keáh kéλε éλόó ə? Kugu, maay mááh má waágoónanan máλε éλόó é?

⁵⁶A kɔbé aa kugu kúəsiəd maay má kóleε agoónanan. Kɔbé kóle kúəsiəd maay a pɛɛm.

⁵⁷Tié'kenaan pisoyidi' na Táán, nyólé nyó a ngim ε Sédúk wəəs Yésus Kilí'tus, amábeyéele lé ténɔɔh kugu.

⁵⁸Náan anéén, pomóhɔhí páam pá ɔ'tém! Puəguməhən na toen, póleh kubis ambaan. Poágónegε peneh piim ageele pigóli pé Sédúk lé poáleh poɔ'kó ntób yé poleé agaáyé'ken a mándad na nyólé idiəsuu məní.

1 Kóléent 16

Mɔɔné má mámagómmánée a kidíidi ké pəéli'tini'

¹Tésɔɔɔɔn négɔɔh kebán ké mɔɔné má páágómmáne a kidíidi ké pəéli'tini' pá a Yolósaleh Nyéédeáne na ɔsóg pá a mogony mó pəéli'tini' pá Kalasíi wɔhó ná péleé. Pəhi ten póle náan yoom ímu'.

²A wɔs ó na o'to ó sɔnde' ngim, éné mɔɔd óliogi mɔɔné, wɔhó ná ombɔg wəéh ɔmíig, yáag a ebá kɔ a noáde' nuéh. Náan, podeáɔh lé njah əgiim ná póle anéén mag.

³Ná ndəgiim əgiig, nság kodom a Yolósaleh, ɔɔd pá puəgiid lé péen ageé'ken nkə ké poámaga. Pándageen, ndaboyé'ken nufuu' ageen na nólé.

⁴Kéma'keen kɔhε' lé meényáamɔéd nyéen kɔ, teagenanan ondán na pólé.

Mangɛn má Póol alé afɛga lé nyólé agele

⁵Agele lé nyíim a pəhi, ndaayah keen a Masədowáan lé yéy yé a páleeg yéy aa ndáasan

⁶Ndaasáne mayaa má mədúg na pəhi. Ama'keele séeb, umbumə' wóone ungim wáagesánen káag na pəhi agele lé póenyéébe ageen na ongen wáam yuudi.

⁷A kóone, nteányóηen lé ná mbádam mpoodála kobodáláán nság kosan, ndóo. Sédúk əmə'kəəli'tini, nde agomena pəda lé ndaasáne mədúg sɔɔη na pəηi.

⁸Náa, kebán kímú' ndəələndin áane a ɛfées sú'téə a wɔɔn ó Pante'kóod

⁹lé, mbóóη áane ngé eləη ɛ keelene Táán pigólí pé péalən na kesom ké kegóón, ɔmbó ná panɔeɛ' Sédúk páleé kɔ áane piíη

¹⁰Timo'téə əmə'kiim alon káag, púmuúsiəd kɔηe', adənjéən na wəéy əguləndin a kegaágade kéəηan lé ale əgugudin Sédúk pigólí pégo pímu' wɔnó mɛ.

¹¹Mɔɔd na mɔɔd adéemoséede. Pómoébe agá ageeie lé yíim agemboan, ɔ'tém wáəη a kaade wiíy lé, na mɛ na pəəli'tini', tele agomoobəη.

¹²A noá na móηηí wəəs A'polóos, njémodeáne, mbósoɔɔ na nyóle lé yíim na pəəli'tini' pémú a pəηi, aásəηéne əgín teəd, ɔnó nyóle adənjéə əgiim négɔη. Náa, aléé kiim əgín ná ɔgɔɔη keηeη.

Las ye ndəb na pisoyidi' pé a neman

¹³Pudinním əwɔ, ruəbis a ngé ɛ kəəli'tini', pónóm ɔ'tém, pónas.

¹⁴Póele yiim na ɔ'tém wó nnyóηánán.

¹⁵Pomóηηí, táá kimmú aa kéene ndábodéane: Poáleη Stefanáas na yoog yəəη ɛ pɔɔd Poáleη lé a A'káay pólé aa páleé pɔɔd pá na o'to na o'to agaán pə'kilí'ten, pá máyaáyé'ken ten na toen əgugudin ndeg yé yaágoob na Táán.

¹⁶Puóben anéən mbod ɛ pɔɔd wɔnó yéey náan, na pá páleé əgusiəd ngab a pigólí pəəbɔn na a ntób yɔɔbɔn.

¹⁷Nde na tɔnyóg kéfələ wɔnó ná pa Stefanáas, na Fɔ'tunátus, na A'kayí'kus pəyíim age'tála. Kéyéə wɔnó pəηi aa mbáboodála.

¹⁸Páyíngwiíy ɔ'tém wɔnó ná pəyíbuwíy ɔ'tém pəηi. Mbod ɛ pɔɔd wɔnó yéey náan, púbuúloodi lé pole na tɔnyóg na pólé.

¹⁹Pɔɔd pá a mogony mó pəəli'tini' pá a Əsíi péməbusóyidi aá! Pa A'keláas na Pilíska, na pəəli'tini' pá páleé agaágɔnyela a noáde' noóbɔn pá mábodómen pisoyidi' kéfələ a niíη né Sédúk ááá!

²⁰Pəəli'tini' piim pá páleé áane négɔη na mɛ péməbusóyidi aá! Púsoyidənəni pəηi na pəηi, sóg yəgúlig sóg a igog a né niíη aá!

²¹Mɛ Póol mbəbusóyidi aá! Na ombɔg wáam ó məényóamɔəd áa mbədilə pisoyidi' pəene.

²²Tuúdudúú na nyó ɔdeəgɔ agɔnyóηeə Sédúk! Malaná ta.

²³Sédúk Yəsus áboyéelene kɔηe' á!

²⁴Nde agobonyóηen pəηi piim a o'to wóone lé tele paladáán na Yəsus Kilí'tus.

2 Kóléent

2 Kóléent 1

Póol aáyan agé'ken kedónón kiñ, aáság kuyéñi na pisoyidi'

¹Nufuu' nóone, me Póol nyó ndeé mōón o ma'tom o Yésus Kilítus a nenyóñen né Táán, na mōññí wəəs Timo'téə aa timəbudílən pəñi egəny é pəəli'tini' yé a Kóléent na pəsóg ten piim pá páleé agoob na Táán áay a A'káay

²Táán Se wəəs pólé na Sédúk Yésus Kilítus páboyéele kəñe' á! Páboyé'ken ten kiwiiyi' á!

Póol ale agé'ken pisoyidi' na Táán

³Nnyáádé yéen na Táán, Se o Sédúk wəəs Yésus Kilítus. Ale Se nyó aleé na maan na pəəd, Táán nyó əwiiyəni pəəd ə'tém peney piim

⁴Ale əgibiíwiiyi ə'tém a ntób yəəs ngim ageele lé pəsi ten tiwiiyəni pá páleé na mbod ye ntób ngim. Tíbuúwiiyəni ten pólé ntém wəónó ná nyólé aleé əgibiíwiiyəni pəsi.

⁵Kéle lé, wəónó ná teleé əgusiəd ngab a éfolé yé ntób e Kilítus, yoom ímu' náan aa nyólé Kilítus əəbiíwiiyəni ə'tém kéfolé agaáyen náan.

⁶Nga tele agone ntób, kéle lé ná pəñi pəen na ntém a kaade yəəb, pəyəy. Nga pəsi tele ntém a kaade yəəb, kéle lé ná pəñi ten pəen na ntém a kaade yəəb ageele lé pəónótan ntób wəónó yéene yé pəsi teleé agone négə.

⁷Tele agomena pəda a kidíídí kəəñan na toen lé teáleñ teə'kó wəónó ná poleé əgusiəd ngab náan a ntób yəəs, Táán aleé kubuúwiiyi ten ə'tém wəónó pəsi.

⁸Pomōññí, kéle lé: Tele anyóñen lé pólen ntób ngim yé teéné a nigúu né Əsí. Ntób yé teéné kə eyé kəlanənan. Eyébenóen a ombod wóone lé teéfég lé kiəs kéle kəmanáan.

⁹Tiyíg a ombod wóone lé teáság kusəə teə'kó pə'kugumin lé páabeyóon. Kéyásánéé náan agebeyáa'kanane lé tēdenjáyáágéé a o'to lé a pəsibáaməəd tele págeele yoom, tiéyeg agá o'to na Táán nyólényóəsiñ nyó aleé agoóndegə pelóñ.

¹⁰Nyólé aa ayébelóne a kugu wəónó kóog náan, aleé kebelóne a kúmmú ten. Eé, tele agomena pəda lé aleé kebelóne a kúmmú.

¹¹Pəñibáaməəd ten, a pəsógólón pəəñan pé poleé ageelane a kidíídí kiəs, pole abeyábegen ombəg. Náan aa éfolé éléé kéé'kenéé pisoyidi' na Táán lé amóób pəsógólón pəəbən a kidíídí kiəs, amáabeyéele kəñe'.

Póol ədí'kíni ongen wəəñ yuudi

12Τάά nkə ké teléé págə́gidən igog a kélé aa kéene lé: Ntém yəəs a kaade yə́əb yoóloodi lé tiélen kuləndin na pɔɔd, kɔɔnə' kɔɔnə' na pəɔni, tiélenin ten a sáád. Péeb piim na Táán áa péleé əgiim, a ɔ'tém wə́əh ólan, adénjan a nsij ε pɔɔd.

13Κέλε lé, a tufuu' tués, nkə ké poléé págobana kélé kégo aa timə́budílan, kélé aa pomóób. Nde agomena pɛda lé poléé kolən kiim abeyóób əgín,

14ɔmbó ná ngab agá aa pogóóbénéé négɔɔ. Κέλε lé, a wɔ́s wó Sédúk Yésus aléé kimbuúlinií, poléé kɔɔnyóga na pəsi wɔ́nó ná pəsi ten teléé kɔɔnyógaá na pəɔni.

15-16 Nte'kée na isuj kɔ ɔmbó ɔɔɔɔ a ombod wóone lé nyéféga séeb lé a nien néam a Masədowáan ndaayan asan a pəɔni ná ntíin nyeen kógɔɔg. Náan, a nimbuúlini néam né a Masədowáan, nyí'kini kosan káag agoboodála. Κέageele lé póen na tɔnyóg penen pə́baan, púyi'kóomin ageele lé nyéen na ongen wáam yuudi sú'téə a Siudəə.

17Ná nyiísə́é lé nkə ké ndáageele kéeg əə, nyéésɔ́yɔ ntefega kɔɔnə' óm, oó lé pɛbán pé ndéé afega keele péle a mafega' má pɔɔd, a ombod wóone lé ná ndə́əsəə négɔɔ lé «Ééé», na koany «Ééé» éyaan agá «Ndóo» é?

18Taa, əgín a ké Táán nyó ɔdeógɔ nnu' ébaan. Nkə ké teyée agosɔ́yɔ na pəɔni, teɛe'kée əgusəə na unu' lé «Ééé», a ntém yəəs a kaade teɔ'kó «Ndóo»,

19lé Yésus Kilítus, Mɔ́n o Táán nyó, na Sélas, na Timo'téə, na meényóamɔ́əd teyébɔ́lɔ́géné ədi'kə́giim lé yíim əsəə «Ééé» na «Ndóo.» Náa, penen piim nyóle ayée əgín «Ééé.»

20Nkə kiim ké Táán yeégágen pɔɔd, kéélón «Ééé» na nyóle. Náan anéén, a niij né Yésus Kilítus aa tiésəə teɔ'kó «Aamen», ageé'ken nugəm na Táán.

21Táán nyólenyóamɔ́əd áa amábeyééle lé tiégumənən na toen na pəɔni lé tele paladáan na Kilítus. Nyóle aa əmə́biyíyid.

22Nyóle ten aa amábeyáág kebee ké kíloodi lé tele pə́əh, amáyaág Uɔun wə́əh wó Ufúlú'tú a ntém yəəs lé ná teɛenjéén na isuj lé aléé kebeyé'ken tugúm tó abeyéngéénéé.

23Mbəsíəd Táán a wéseneg. (Nkə kéene ké ndə́əsəə kéma'keen pɛnya', yényeele ntə́əh, nku.) Κέλε lé: Nti'kə́gimbuúlini a Kóléent lé nte'kée anyóɔn kiim əsəə kebán ké kéaboyé'ken ɔ'tém kogany.

24Teɛéógɔ əguunə lé ná temáboogóda ambaan ageele lé póag o'to na Táán. Nkə ké teyée əguunə kéle lé tígud pəsi piim ondán ageele lé póen na tɔnyóg lé puábísin kɔɔnə' a kə́li'tini'.

2 Kóléent 2

¹Taa, a o'to wóow aa nyííséé lé ntiógimbuúlini a pə̃ɲi aɣeɛle lé ntiyí'kíni koboyébe ɔ'tém.

²Kéle lé, me mba'koboyéle pə̃ɲi lé ɔ'tém wááɲan ógany, nyó aágenyeé'ken me tɔnyóg adeáɣeen kɔ. Mɔɔd nyó me mbééle lé ɔ'tém wááɲi ógany, nyóon ale ogenyele lé me nyéen na tɔnyóg á? Ndóo.

³O'to ó kebán wó njíbudílən a wólé a wóow náan wɔnɔ ná nyíídílə Nte'kéɛ anyóɲen lé mbə'kiim a pə̃ɲi, pɔɔd pá píɡóodi lé pényeé'ken tɔnyóg, pényeɛle agá lé ɔ'tém wáam ógany. Mbáɛɲ, nteóɣɔ kɔ na isuɲ lé kenɛɲ ké me ndeé na tɔnyóg, pə̃ɲi piim ten pole na tɔnyóg.

⁴Kenɛɲ ké njéɛ əgubudílən nufuu' nóon, ɔ'tém wáam óyéɛ ɔmbé, wáano, pɛɛɛ píəgisuu. Kéde'kéɛ lé ná mpoogánye ɔ'tém, ndóo. Kéyéɛ aɣeɛle lé póɛɲ wɔnɔ ná nnyóɲánán yé ndeé na yélé na pə̃ɲi ɛɛé kɛɛɲanan.

Póol ɔnɔ nyóle ə́lisiin mɔɔd nyó ayémoyéle kɔbé

⁵Kéma'keen lé nyummú a ondán wááɲan ayééle nkə ké kéageé'ken pɔɔd ɔ'tém kogany, adénɲaɲ me áa ayényeɛle lé ɔ'tém wáam ógany, pə̃ɲi piim aa ayééle náan lé ɔ'tém wááɲan ógany. Ndóo, tíɛələ́n lé ngab yimmú agá a ondán wááɲan. Tɛɛɛɲááɣe mə́ɣúd a əndub.

⁶A ombod ó pɔɔd wɔnɔ wóow, kiédúú náan wɔnɔ ná píɲ a ondán wááɲan páyémósásan.

⁷Kólé aa néɣɔɲ yéene, pugódíí lé púmuúlisin, púmuúwiiyi ɔ'tém aɣeɛle lé ɔ'tém kogany wááɲi wóow kéfɔlé ódeémoyéle lé áseɛbeɛde ɔmbɔɣ.

⁸Náan aa ndeé əgubuníən lé púmuúloodi lé pole na nnyóɲánán na nyóle.

⁹Kéle lé, o'to ó kebán ɔmmɔéd wó njíbudílən a wólé aa wóone ólé lé: Nde anyóɲen kodála ɔ'tém wááɲan nga pole págenjoóben a pɛbán piim.

¹⁰Nyó pə̃ɲi puá́lisin kɔbé kó amééle, me ten mbə́mulísín kólé. Me mbə'kumuúlisin, (náan wɔnɔ ná mbə'kumuyúlisinií) kéle a o'to wááɲan, a udi ó Kilí'tus.

¹¹Teyééle náan lé ná Sá'tan adenjóɲə́ ngə́ na pə̃si. Tɛáɛɲ mafɛga' mə́əɲ wɔnɔ ná máléé.

Eságág yé Póol ayéɛ na yélé a páléɛɣ ɛ Tolówa

¹²Náan aa njéén əgiig a Tolówa lé ndɔɣe Tɔɔm Tóɲa tó Kilí'tus. ɔmbó ná nyéédála lé Sádúk əmímbuənín ngə́ lé nyéɛle píɡolí,

¹³ɔ'tém wáam óde'kéɛ yə́b lé nte'káaboan móɲɲí waam Tíid kɔ. Kólé aa nyééság kaábɛɣ pə́li'tini' pá a Tolówa, mbádéémən aɣeɛn a Masɛdowáan.

¹⁴Τιέ'kenaan pisoyidi' na Τάάν lé ale əgibisúidə peneŋ piim ageele lé tísiəd ngab a nelon né Kilí'tus yeélón ombɔg a mɔen. Nyólé nyó amééle lé pəsi tíele, páleŋ Kilí'tus kenɔ kiim wɔnó laménda' yé kiluu kíŋh kéleé agaalam kenɔ kiim.

¹⁵A noá na Τάάν, kéle lé pəsi aa teleé wɔnó kiluu ké Kilí'tus kélaŋ a pá páléé kɔɔyeé na a pá páléé kunímíí.

¹⁶A pá páléé kunímíí, kéle kiluu ké kebé ké kíenug kugu, kíəgiim na kugu. A pá páléé kɔɔyeé, kéle kiluu ké ɔlaa, kiluu ké kíəgiimin mɔɔd na ɔlaa. Áne anéén áa aleé ogeele pigólí wɔnó péeb ə́?

¹⁷Κέle lé, pəsi tedéɔgɔ wɔnó éfólé yímmú yé éleé ageele unduné na Tɔsɔm tó Τάάν. Pəsi, tele agosɔɔɔ nkə ké kéadé'teg Τάάν lé nyólé aa ayébeedóm. Tele agosɔɔɔ kélé a sáád, a udi wéəŋ, paladáán na Kilí'tus.

2 Kóléent 3

Pəgudin pá neálad né newa

¹Nkə kéeg ké ndéé əgusəə kíóloodi anyóon lé tele əguunə kəmmú kəésəə pəsibáamɔéd lé tele pɔɔd pálaŋ oóm? Oó kéle lé tele əguunə lé pɔɔd aa pábeyé'kenéé ombod ó nufuu' wɔnó wóow ə́? ɔmbó lé pəŋi aa póbeyé'kenéé nóle ageele lé tíen na nóle a nó pɔɔd péndéŋ wɔnó ná pɔsóg pəmmú páleé ageelane é?

²Pəŋi aa poleé nufuu' nués. Nóle nudiídílé a ntém yəəs. Ungim aáleŋ nóle, ale ogobana.

³A niésíəd neáŋan, puóloodi moááŋ lé pole nufuu' nó Kilí'tus ə́dílə, pəsi timéyiim na nóle. Nódeɔgɔ nufuu' nó nómédílé na tíndi', nóle nudiídílé na Uŋun ó Τάάν nyó aleé a ɔlaa. Nufuu' nóon, adénjaŋ a pesaa pé a'táán áa nuyédílé, náa, a ntém ε pɔɔd

⁴Tele agosɔɔɔ náan lé teágen o'to wéəs ungim na Τάάν a niŋh né Kilí'tus.

⁵Tedéɔgɔ pəgusəə lé o'tom wɔnó wóow tele págeele wólé a toen tués tó pəsibáamɔéd, ndóo. Nkə ké teleé págeele, toen tóle əgibiyíimin na Τάάν.

⁶Nyólé aa amábeyééle lé tíen pəgudin pá páalɔge tɔsɔm tó neálad né newa. Neálad néen nédeəgoob na pɛcem pé píyédílé. Náa, néagoob na Uŋun wó Ufúlú'tú. Κέle lé, pɛcem pé píyédílé, péageen na mɔɔd a kugu. Náa, Uŋun wólé wáageé'kenanan ɔlaa

⁷Pɛcem píyédílé a a'táán, nugəŋm nó Τάάν nóμέε nónom kɔ a kenəŋ kéeg. Udi ó Moyíis óyée agonom a ombod wóone lé pɔón pá Éselayel páde'kéé págaá'ke kumuúbisin əngis (Kɔmɔéd lé konom kógo kóog kóyée konom kó kóaman.) Kɛcem ké kéageen na mɔɔd a kugu kéma'keen na nugəŋm nó nóleé a ombod wóow əə,

- ⁸πρενη πέςεγ ανέέν na pigólí pé Uηun wó Ufúlú'tú wáageele é!
- ⁹Nga pigólí pé περεμ pé πέγέε əgiimin πωd na nsóó πέγέε náan agonom na nugəm əθ, pé πέageele lé mωd álon ανέέν sáád a əngis á Táán, tué áa πέλέ πέλέ πέgoləb πέdien na nugəm nó nóμάáyen nóon əθ?
- ¹⁰Τελε πέγusəθ sέeb τε'κό nugəm nó noénom a κενη ké kala' nóδε'κέε yoom égoferg na nó νέγωη nó nóμάáyen.
- ¹¹Κέε lé, nga πebán πέeb pé kala' pé πέδε'κέεé əgu'təθ πέγέε agonom náan, pé πewa ανέέν pé πέλέé a πəliəg πέλέé konom agaáyen.
- ¹²Wωνó ná teleé agomena πeda náan, kólé aa τεάγένεé τ'ém wóəs ungim kə.
- ¹³Πəsi τεδεόγω ageele wωνó Moyíis nyó əyágúbíi udi na kiléθ ageele lé πών πá έselayel páδε'tála neman né nugəm nóon nó núdi'ké'təlíi
- ¹⁴Náa, nsij γωbων iyágúbíi. Əgiim əgiig na νέγωη ké iligi əgín nkúbéθn na kesom ké kiléθ kéeg, páabana pagála'ta' pá Nesóg né Kala', páδεób. Əgín Kilítus aa aleé uguliogi kesom ké kiléθ kéeg.
- ¹⁵Ξέε, əgiim əgiig na νέγωη ké, κενη kiim ké pále abana a kála'ta' ε περεμ pé Moyíis, kiléθ kéε əgubugúb nsij, páδεób.
- ¹⁶Náa, əgín κενη ké mωd áá'kogaseé əlaa, əθndəyəθn Sédúk áa kiléθ kéeg kíədəθn.
- ¹⁷Άανε νέγωη, Sédúk ale lé «Uηun.» Κεnə ké Uηun ó Sédúk óλέé, a κεnə kéeg nkódánán ε κερεμ εδεόγω.
- ¹⁸Πəsi piim, nti γəəs εδεόγω nkúbéθn. Nugəm nó Sédúk nóle agonom a yélé wωνó a wəθ. Náan, temáyaáyáan ageen a κεηwánánán ké Sédúk, téesan a nugəm nó nóageenanán yuudi na konom agaáyen náan. Táá pigólí pé Sédúk aleé ageele aa πέeb. Nyólé nyó aleé Uηun.

2 Κολέent 4

Τάán áa aleé na toen tuim, adénjan πωd

- ¹Τάán áa ayébeýé'ken pigólí πέene a kωδέε τ'ém kuəη. Kólé aa τεδε'kásembelēdeé ombog a πέλέ.
- ²Τεέςáηéne keele nkə kiim ké kéλέé a πεcσég, kiim ké kéageé'ken mωd o'to kono. Tidiólígə mωd, τε'kasáne Tωcəm τό Táán. Ndóo, əgín fólób áa teleé ageele lé πωd páleη moááη, ná a udi ó Táán, éné mωd áleη a τ'ém wóəη a kaade lé tele πωd pá sáád.
- ³Náa, kéma'κεen lé Tωcəm Tólan τό teleé əbege tóle wωνó tóle tugúbéθn, tóle náan əgín a pá páλέé lé πənim.

⁴Ʋσσόγ πóοβ náαν πάδιόγθέλι'tini a o'to wóone lé Sá'tan, táán yé a nsí yéene yaágoén mənun mósóβon mbin. Amáboyééle lé páde'tála kisəə ké Tɔsɔm Tólan. Kélé ké kióloodi nugəm nó Kilítus nyó aléé nyólényóamɔéd a kifilí ké Táán.

⁵Kéle lé, a nkə ké teleé alɔege, adénjan pəsibáamɔéd áa teleé agaálɔege, ndóo. Sédúk Yésus Kilítus aa teleé alɔege. A kiəs ké pəsibáamɔéd, tele lé tele pəgudin pááñan a o'to ó Yésus

⁶lé Táán nyó yiíséθ ɔnó: «Kisəə kénom a mbin a kaade!» Nyólé ten aa ayééle lé kisəə kiñ kénom a ntém yəəs ageele lé kémoáñe nsij yəəs télen nugəm nuəñ nó nóanom a udi ó Kilítus.

⁷Náa, pəsi pá tenyáñénénéé tugúm tóod tele wɔnó pa'táasa' pá péeəma na nsí e nɔma', ageele lé pɔɔd pádála lé kea ké kedám ké toen kéeg, Táán áa aléé na tólé, adénjan pəsi.

⁸Tele agone ntób mbod ngim. Náa, edebéenyɔñen. Eságág éle na pəsi a ɔ'tém síééd. Náa, tedéɔɔ əgusúbíi ɔmbɔg.

⁹Pále agebeéco'kone. Náa, Táán adebedóen. Pəəbidəəñi a nsí. Náa, pádibiyíβənən.

¹⁰Wɔnó Yésus, kugu kóle əgibiínugin a niúd penen piim ageele lé ɔlaa wəəñ ten wóloodi na pəsi a nkó yəəs.

¹¹Kéle lé, pəsi tele póom. Náa kugu kóle əgibiínugin a niúd penen piim a o'to ó Yésus, ageele lé ɔlaa wəəñ wóloodi ten a nkó yəəs e pelón pé pɔɔd.

¹²Náan, kugu kóle ndúmi' na pəsi ageele lé pəñi pəen na ɔlaa.

¹³Kɔmɔéd lé, əgín wɔnó ná kéleé kidiídíló lé: «Njáág o'to na Táán, kóle aa nyeesóɔ» Pəsi ten, a kəəli'tini' kógo kóog kúmu' kó tigódíi, temáág o'to na Táán, kóle aa teleé agosɔɔ.

¹⁴Kéle lé, pəsi teálen lé Táán nyó ayóndége Sédúk Yésus aléé kebeyóndege ten pəsi ondán na Yésus nyóon, áyele ten lé tɛlon a udi wəəñ padéléməán a ebá é Yésus, ondán na pəñi.

¹⁵Ntób ngim yé teleé agone, tele ane yéleé a kəñe' koáñan, lé ná Táán yéelene éfólé é pɔɔd kəñe'. Náan pɔɔd páageen piñ pá páageé'ken pisoyidi' na Táán, páyemonyáade.

Teágaan o'to na Táán

¹⁶Kóleé aa tedéɔɔ əgusulíi ɔmbɔg. ɔmbó nkó yəəs yéene e pumog ele agoyeb ɔɔsɔɔñ ɔɔsɔɔñ, uñun wəəs óle ongwa éné wɔs.

¹⁷Ntób yé teleé agone négɔñ, tema'kofeg na kea ké nugəm ké a pəlióg ké kéleé agebeebon, teadála lé ele iyó

¹⁸λέ nkə ké teleé agodam əngis a kélé kéδεόγω nkə ké mɔɔd aádé'teg, náa, kélé nkə ké mɔɔd adeádálaá. Moom mó páλεέ agodé'teg móλε moom mó móasan. Náa, mó πόδεόγω agodálaá móλέ mó μόλεέ a pəliəg.

2 Kələent 5

¹Κέλε lé tele paleηάán lé ɔmbó pogó pués póone pó tigódíí poáleán, póλε πό πόλεέ wɔnó piób pé ɔmbáb pé teálaa a péλε a nsí yéene, tigóódi a mɔen pogó πό πόλεέ wɔnó toáde' tó tóλεέ a pəliəg. Tóδεόγω toáde' tó mɔɔd aáwáag na ɔmbɔg. Tóle tó Táán aáwáag a pəliəg nyólényóamɔéd.

²Tele ago'kéma néγωη lé tele anyóηen na ɔ'tém wéés ungrim lé ná temásá'ténénéé pogó pués pógo póob pó a mɔen áa póone pó a nsí.

³Κέλε lé, nga tióníigin pogó pógo póob, məηun mádenδέέ keen pusun iyó, áay lé fiéd na nkó.

⁴Ξέε, ɔmbó ɔlaa wéés wó a nsí yéene na pogó pués póone ú'téé wɔnó nkə, tea'kéma wɔnó pɔɔd pá pányáηénénéé kea ké kenó. Adénjaη lé tele anyóηen lé ná tiógú ageele lé tídiηini pogó pués póone pó a nsí, ndóo. Tele anyóηen kaásá'tenen agá pó a mɔen ageele lé nkə ké kéλεέ na ɔlaa ó penηη piim kémen nkə ké kíəgu.

⁵Τάán nyólényóamɔéd áa ayébebóηen a ɔlaa wóow. Yeéyáη agebeyé'ken Uηun wóəη ageele lé tedənjéén kɔ na isuη lé aabeyé'ken kɔηe' kó abeyéngégénéé.

⁶Náan anéén, tedεόγω kɔ na weéy. Teáleη lé ɔmbó ti'téé tué a ɔlaa na pogó pués, tele əgín laálá na kenɔ ké teléé kolaaleé na Sédúk

⁷λέ ɔlaa wéés a nsí yéene óle ongeéyémáán a nkə ké teágénéé o'to a kélé, adénjaη a nkə ké teleé agodé'teg.

⁸Tedeόγω anéén kɔ na weéy ɔmbó ɔɔη. Nkə ké teleé agolaη kɔnyóηen kέλε lé tɛlon a pogó pués póone ageen ələndin a ebá é Sédúk.

⁹Náa, nkə ké teleé anyóηen agaáyen piim kέλε lé tímugóm̄mi kenɔ kiim ké teleé. Kéyeeη ɔmbó ná tele a pogó pués póone, ɔmbó palónáán a póλε

¹⁰λέ pəsi piim teléé kodélem wɔós a peyɔm a udi ó Kilí'tus. Áay, éné mɔɔd aléé kɔηη pesáábón pé a nkə ké yiígúd ɔmbó lé ké a kɔηe', ɔmbó lé ké a kɔbέ, nyóλε a nkó yéey

Kilí'tus amééle lé tí'kini kaálad na Táán

¹¹Teáleη nkə aa kéλεέ kodammaηa Sédúk, kóλε aa teleé əguunə lé pɔɔd pəéli'tini. Táán amábeéléη əgín náane moááη. Nde agoməna pəda ten lé pəηi pomábeéléη moááη a ntém yaəηan a kaade.

¹²Τεδεάγαάγany kawa kawa kómμú a udi wááñan. Náa tele anyóñen agá lé téboyé'ken ngé yendéñ igéθgíðen a igog a kidíídí kiés, póyeeen na nkə ké poleé péguúlisini na pá péθgéθgíðen a igog a moyaa mó pebán mó na mœen na mœen, mó móδεόγω əgimií a ɔ'tém.

¹³Κέμα'keen lé pəsi tele fólób piyəg, tele piyəg a o'to ó Τάάν. Τέyeeen na nsñ, nsñ yəəs ele a o'to wááñan.

¹⁴Κέλε lé, nnyóñánán yé Kilí'tus aleé na yélé na pəsi aa ibigódíí, pəsi pá τεδεόγω kə na isñ lé úmmu' sūg áa yiígu a kidíídí ké ungim, áay lé mœod ungim aa yiígu.

¹⁵Yiígu a kidíídí ké mœod ungim ageele lé pá pálee póom pédiyí'kíni kolaa a pólebáamœéd. Pálaa a o'to ó nyó yiígu əmóyi'kíni kiim yóndeg a kidíídí keóbən.

¹⁶Áay anéén, tidiógi'kíni kusíəd mœod kómμú wœnó ná pœod pá a nsí yéene pálee əgusiəd. ɔmbó ná tiísíəd Kilí'tus kala' wœnó ná pœod pá a nsí yéene páyímusíəd, τεδεόγω pégumuúsiəd kómμú náan négœñ.

¹⁷Κεeneñ ké mœod aándeé ondadáán na Kilí'tus, nyóon aánde kiele ké kewa. Nkə ké ki'tug ké keyéee na nyóle keá'koman. Κέ kewa aa kiá'kusiədíí o'kœ.

¹⁸Nkə kéeg kiim na Τάάν áa kélee əgiim. Nyóle nyó a ngim ε Kilí'tus ayébeyéele lé tí'kíni kaálad na nyóle, əmáθbiícum o'tom wóow ógeele lé pœod pámmú páálad na nyóle.

¹⁹Κέλε lé, a ngim ε kilí'tus aa Τάάν yeésán ageele lé yáálad na pœod piim, fiéd kodé'teg mabé má páyééláne. Amábœedóm lé télœegeene pœod tœgéé tóod tó kaálad na póle.

²⁰Τεάνδε négœñ yéene pœod pá Kilí'tus aádóm lé pósœyœ a niñ niéñ. Κέλε wœnó Τάάν nyóle nyóamœéd áa aásán a nnu' yəəs agoboodóñœñ. Ale agoboodóñœñ a tœgéé tóone tó teleé agobodéane lé píi'kíni kaálad na nyóle. A niñ né Kilí'tus, temáboyósóglónéé, i'kíniñœñ kaálad na Τάάν.

²¹Nyó adé'káageeleé kœbé, nyóle ogo agá aa Τάάν ayémoyáág a o'télem wéəs ó pəsi peele' mabé lé ná a ngim yœəñ Τάάν ábeyéele télon egom fiéd a udi wééñ.

2 Kóléent 6

¹Náan anéén, wœnó ná pəsi teleé əgugud ondán na Τάάν, teaboyósóglœñ: Pudisúúni kœñe' kó ayéboyééle.

²Κέλε lé, Τάάν œnó: «Ná keeneñ ké koboyéele kœñe' keyéee keánde kə, njóób peósóglón peáñan. A wœs wáam ógœyœ pœod, njíim aboyóyœ.» Taa, keeneñ ké kəlí'tini kœñe' kó Τάάν áa kéene. Wœs ó kœyœ aa wóone naáne

³Τεδεόγω anyóñen lé ná pœod pómmóñ œsed na pəsi a pigólí pé teleé ageele. Kóle aa τεδεάνyóñeneé lé ná tiédéñi mœod nyó aándeé a ngé.

⁴Ndóo, a nkə kiim ké teleé ageele, tele əguloodi lé tele pəgudin Táán pá fólób. Tele əguloodi náan agonó'tan kó teleé agonó'tan njə'kónəní kéfólé, na ntób, na ɔ'tém kogany,

⁵na mbáámanan, na puog pó njaan pó teleé agone, na a kenəɲ ké páleé abaya pɔɔd lé pábeénɔeyɛ, na edɔm yé teleé agodɔmela a pigólí, na pasááló pá páleé əgibibúnigəni, na njaan yé teleé əgubúlimən.

⁶Tele oloodi lé tele pəgudin Táán a niəsiəd niəs né fiéd na kibuu, na agoleɲ kó teáleɲ nkə aa kéleé fólób, na a nenó'tan né teleé agonó'tan pəbán, na a ɔ'tém ólaɲ wó tigódíí, na a Uɲun wó Ufúlú'tú wó óleé əgugud na pəsi, na a nnyóɲánán ɛ fólób yé eleé na pəsi,

⁷na a fólób yé teleé alɔɛɛ, na a toɛn tó Táán tó tóleé na pəsi. Tele oloodi ten lé tele pəgudin Táán a sáád yəəs a əngis á Táán. Sáád yéey aa eleé iduəm yé teleé agonɔeyɛ na yélé, teágaánɔna na yélé.

⁸Tele ten lé páabenyáade, páabeséede; Páabeedóga, páabeégany; Pále agebedé'teg wɔnó pɔɔd pá penya' kɔmɔéd lé tele əgusəə fólób.

⁹Páabedé'teg wɔnó pɔɔd pá pádáleɲeé, kɔmɔéd lé pá mábeéléɲ kɔɲe' kɔɲe'. Páabedé'teg wɔnó pɔɔd pá pəndəgúú, kɔmɔéd lé tiligi poóm. Pəəbiíyə'kəni, náa pádebeýóón.

¹⁰Pále agebeyé'ken ɔ'tém kogany, náa pəsi tele penəɲ piim na tɔnyóg. Pəsi tele na osog, náa tele ageele lé piíɲ pəen na tugúm. Tele wɔnó pɔɔd pá pókódíí yoom na yoom, kɔmɔéd lé a fólób, yiim yáagoob na pəsi.

¹¹Pəɲi pɔsósóg pəəs pá poleé a Kóléent, tiyíbubuənin ntém yəəs, teósɔyɔ na pəɲi moááɲ.

¹²Tiyíbulóodi lé tele na nnyóɲánán na pəɲi. Náa, pəɲi pudi'kéəbiíloodi pəsi lé pole agebenyóɲen.

¹³Nde agosɔyɔ na pəɲi wɔnó na se a mɔón ánde ɔɔɔyɔ na mɔón wəəɲ: Eléan ten wɔnó pəsi, púbiíbuənin ntém yaanən a fu'!

Podɛyáládéé na pɔɔd pá pədiégəəli'tinií

¹⁴Podɛyáládéé na pɔɔd pá pədiégəəli'tinií. Tuó áa yoom yé eleé sáád eleé égaálad na yé eleé ebe é? Tuó áa kemoámoáɲ kéleé ké kaálad na mbin é?

¹⁵Ngóbánán igə aa eleé egəen kɔ lé na Kilí'tus na Sá'tan əé? Yoom igə aa ungəəli'tini' na nyó ɔdeógɔ ungəəli'tini' páleé págodáɲanane ondán a yélé é?

¹⁶Ngóbánán igə aa eleé egəen kɔ lé na u'kóó ó Táán na puog pó ambog é? Kéle lé, pəsi tele u'kóó ó Táán nyó aleé a ɔlaa Əgín wɔnó ná nyólényóamɔéd yiísəé ɔnó: «Ndéé kuləndin a kegaágade kéəbɔn, nde ntáɲana ondán na pólé. Ndéé keen Táán yɔɔbɔn, pólé páleé keen ndeg yaam.»

¹⁷Κόλέ αα Σόδúk αλέε εγυσάε τόν: «Λιόγοον α ονδάν ό πωωδ πόοβ, ποάγιάág α εβά. Ποδε'τόβω yoom na yoom yé έλέε kifuf, ndée kubuúsiəd kəηε'.»

¹⁸Σόδúk ο τοεν tuim ale εγυσάε ten τόν: «Ndée κεν se waəηan. Pəηi polée κεν πών páam pá pagéed na pá panómmed»

2 Κολέent 7

¹Πωσόςg páam pá τ'τέm, πebán πéeb piim pé mbábana, Τάán ayébeγάgen lé nyóλέ αλέε κeeλε πélé α kidíídí kiəs. Κόλέ αα tigódíí lé tiófúηi α nkə kiim ké kíəfiləni nkó na uηun, téyaágónegε κεν yuudi na əlaa wó ólee téngəd α ο'to ó Τάán, τεάμοόδammana.

Πόοι γεένyόga na pəəli'tini' pá α Κολέent

²Πύbiíbuənin ntém yaəηan, τέωη ο'κωω κω. Tədielene nyummú kəbé, tidiunə lé tíwiiyi mωωd α tugúm tuəη, tindígə ten mωωd ageele lé tísiəd tugúm tuəη.

³Nteógw εγυσάε nán agoboyé'ken nsóó, ndóo. Kéle lé, εgín wəónó ná teyébodeáne kala', pole α ntém yəəs α kaade. Tεe paladáán α əlaa wéəs ungim. Əmbó kugu kódeógw kó kebeésaa.

⁴Nyaágen ο'to wáam ungim na pəηi, nde agənyóga na pəηi kéfolé. Əmbó ná ndeé α ntób, tonyóg tóesánén ο'to, nde na τ'τέm α kaade yəəb.

⁵Kéle lé, ná teyéen εgiig α Masədowáan, tede'kóəgəη kioyig əmbó səəη. Tiéné ntób α mbod ngim. Teyée lé, α táán πebán na πebán na πωωd, eságág na pəsi α ntém.

⁶Náa, Τάán nyó aleé ageele lé ntém ε πωωd pá pá'kodóo pidíg íwiiyi, əyíbiwíiyi ten yəəs ná ayééle lé Tíid yíim.

⁷Adénjan εgín lé Tíid əyíim áa ntém yəəs yiíwíiyi, ndóo. Yiíwíiyi ten α nkə ké ayébedeáne wəónó ná pəηibáaməd poyémogóne nkó. Ayébedeáne lé pole na njaan lé póre'tála. Yiísóə ten lé poyóob τ'τέm kogany α nkə ké kéyásánée, na lé ποédélem na toen α ngim yaam. Κόλέ αα njóəη kəmmú tonyóg kéfolé.

⁸Mbálen lé nufuu' nó njíbudílen nóyéboyé'ken τ'τέm kogany. Náa, nteógw εgəəló'kəni kéle négəη. Éeε, kéle fólob lé ná nyεδάla lé nufuu' nóam nóyéboyééle τ'τέm wáəηan ógany eyaa é κeneη, njəló'kəní.

⁹Náa négəη yéene, nde na tonyóg. Nteógw agənyóga α ο'to wóone lé njéboyé'ken τ'τέm kogany, ndóo. Nde agənyóga lé τ'τέm kogany wáəηan óyéboyééle lé puəsukí, pógase əlaa. τ'τέm kogany wáəηan wóow óyée wəónó ná Τάán ayée anyóηen. Áay lé tedeboyéelene yoom na yoom yé yááyéb.

¹⁰Kéle lé, τ'τέm kogany wó ólee wəónó ná Τάán aleé anyóηen, óle τ'τέm kogany wó wáageele lé mωωd yəsukí, ágase əlaa, yéen na wó wáamoyóəe.

Pádiógáéll'kəni ɔ'tém kogany wóow náan. Náa, wó óléé a eságág yé a moom mó a nsí yéene, óle wó wáəními mɔɔd.

¹¹ɔ'tém kogany wáəjan óle ɔɲɲe' a əngis á Táán. Táláan nkə ké ómáboyé'ken é! Táláan wɔnɔ ná poleé na ɔ'téd na ɔ'téd ageele kó mbod mbod e pɛbán! Wɔnɔ ná poleé na ɔ'téd na ɔ'téd agaáfada pɛgan é! Wɔnɔ na kɔbé kóléé agobogányen a ɔ'tém é! Wɔnɔ ná poleé agodammāna keele Táán kɔbé é! Wɔnɔ ná ɔ'tém wáəjan óléé ɔgɔɔ a kaade lé pole anyóɲen ke'tála é! Wɔnɔ ná poáyé'kénénéé a pigólí pé Táán é! Wɔnɔ ná poleé ndúmi' na keé'ken ntób na nyó amééle kɔbé é! Puóloodi a pungé puim lé podéɔgɔ na egom a pɛbán péeb piim.

¹²Agosom kosómáán, kéle lé, nga njíbudílən, kéde'kéé a o'to ó mɔɔd nyó ayééle kɔbé, kédien ten a ó nyó páyé moyééle kɔbé, ndóo. Njíbudílən ageele lé pólen moááj a udi ó Táán wɔnɔ ná poáyé'kénénéé a kidídí kiás.

¹³Kólé aa niéle neájan néen némééle lé ɔ'tém wáəs úwiiyi. Adénjan əgín ntém yəəs áa yəəwiiyi, ndóo. Teyóɔɲ ten kəmmú tɔnyóg tó toálan náan ná teédála wɔnɔ ná Tíid ayéé kɔɲe' a ombod wó puýmúwííyi ɔ'tém na kɔɲe' kuim kó poyémoyééle.

¹⁴Kéle lé, nga njógídəníí a igog a kidídí keájan a udi wáəɲ, pode'káyenyele lé nyóɔɲ o'to kono. Wɔnɔ ná teyéé agobodéanane fólób penɲ piim, yoom ten ímu' náan aa neboógany né teyéboógany a udi ó Tíid néyéé fólób.

¹⁵Kenɲ ké amáyóɲéé wɔnɔ ná pəɲi piim poyémoyóben, puməmuúsiəd kɔɲe' na nnyáádé ngim, puéliminə kulimínəən, nnyóɲánán yəəɲ na pəɲi ele əgi'kini koyam agosan náan.

¹⁶Nde na tɔnyóg kéfólé lé nde ogaag o'to na pəɲi a pɛbán piim.

2 Kɔléent 8

Kéádéé lé mɔɔd yé'ken na ɔ'tém ólan

¹Pomóɲɲí, tele anyóɲen lé pólen wɔnɔ ná Táán yíílóodi kɔɲe' kuəɲ na egɔny é pəəli'tini' yé a Masədowáan.

²Pééneé ntób kógɔɔg kéfólé, náa tɔnyóg toóbɔn tóyéé kɛlananan a ombod wóone lé, ɔmbó ná páyéé na osog kéfólé, pééɲáán a fu'.

³Nde wésenɲ lé páyé'ken wɔnɔ ná ɔmbɔg yóɔbɔn əyííg. Péélán séeb náan sú'téə pámé'ken agaáyen nkə ké páyéé págeé'ken. Páyáyééɲénéé kaáyééɲénáán lé péele náan,

⁴pámábeyósgólónéé na toen lé ngab yɔɔbɔn yébulid na nkə ké tíígóodi lé tédómen pəəli'tini' pá a Siudəə pá páagoob na Táán

⁵Πάγέελε agaáyen nkə ké teyéε págofeg lé páageεε. Pééyáη agaáyé'ken pólébáamwéd na Sédúk. A ngim yéey pááság kaáyé'ken na pəsi wɔnó ná Táán aleé anyóηen.

⁶Wɔnó ná kéεέ lé Tíid aa əyá'túmíi pigólí pé mag yéey ageé'ken na pə́li'tini' pá a Siudəə, kólé aa teyémoγósógólónéé lé yímbuúlíni, yíim əyibənən pigólí piəη péléη péeb.

⁷Pole na tugúm a moom muim lé na a kə́li'tini', na agolwεge Tɔwɔm, na agoleη pafólób, na a mbod ε kaáyé'ken ngim na Táán, na a nnyóηánán yé poleé na yélé na pəsi. Náan aa teleé anyóηen ten lé púgúmi a pigólí péléη péene pé mag.

⁸Nteógw agoboogóda ambaan a yélé, náa nde əgubuúlodi agá wɔnó ná pɔsóg pə́mmú páyáyé'kénéé ageébe pə́li'tini'. Náan ndaaleη nga fólób pole ten na nnyóηánán na pɔsóg.

⁹Kéle lé, poáleη wɔnó ná Sédúk wəəs Yésus Kilí'tus ayéboyéεε kəηε'. Nyólé nyó a kidíidí keáηan, ayáyáánéé esógasógá, kɔmwéd lé ayéε na tugúm Ayééε náan lé ná pə́ni púgúmi a osog wə́əη.

¹⁰Nkə ké me ndeé afega a kebán kéεg aa kéene ndáabodéane. Kéle lé, waag wó wéésán, pə́ni aa poyéε na o'to na o'to əgusəə lé poageébe pə́li'tini' pá a Siudəə. Pə́ni ten aa poyéε na o'to na o'to ageεε náan. Kéle kəηε' náan na pə́ni lé puáyíis ageεε.

¹¹Négoη yéene anéén, púyibənən pigólí pεáηan péeb, poé'ken wɔnó ná wɔmɔg yááηan əmíig. Əyísíən na toen wɔnó ná puáyíisíi a nióbəə.

¹²Kéle lé, nkə ké mwɔd aágeé'ken na ɔ'tém wə́əη ungiim, kégo aa kéεέ kəηε' na Táán. Nyólé ale anyóηen lé mwɔd yé'ken yoom na sóg wɔnó ná wɔmɔg yə́əη əmíig, adénəη wɔnó ná ɔdeógw ɔgɔóηéé.

¹³Nteógw əgusəə lé poáyóóla ageé'ken na sóg. Náa kíəguunə lé ungiim yóəη yoom ímu'.

¹⁴A keneη kéene, pə́ni pugóodi. Nkə ké kíməbulúbin, kéle ké keébe pá pɔ'kódií. Náan, wɔs ten wó pə́ni poléε kɔ'təηεé, pólé páléε koboébe na nkə ké kíməbulúbin pólé. Náan pə́ni piim poageen yoom ímu'

¹⁵wɔnó ná kéεέ kidiídílá a kála'ta' lé: «Nyó yeégómme moom kéfólé, múdi'kəyəmuúlubin. Nyó yeégómme sɔəη, ade'káa'təη»

Tíid a Kóléent na pɔsósóg pə́əη

¹⁶Tié'kenaan pisoyidi' na Táán, nyólé nyó ayééε lé Tíid yáyé'ken na toen wɔnó ná pəsi ten teáyé'kénééε agoboébe.

¹⁷Ná teédeáne na Tíid lé yíim a pə́ni, əyəlí'tíníi. Yeéság kodéemən əgiim lé ayéε na ɔ'tém na pə́ni.

¹⁸Timíim témoodom na móηηί wəəs nyummú nyó mogony mó pəəli'tini' muim mólee agonyáade a pigólí pé kolɔeɛ Tɔsɔm Tólan pé aleé ageeɛ.

¹⁹Kéle ten lé nyólee aa pəəli'tini' pəyíiyid, pámaamoyáág a ondán wəəs a pigólí pé kodáñanane pəbán pé keen ageé'ken na mogony mó pəəli'tini' mó a Siudəə nkə ké keá'kaámageé. Péle pigólí pé péageé'ken nugəm na Sédúk nyólenyáamɔéd, píiloodi ten mafega' málan má tigódíí a ɔ'tém lé tele anyóñen keébe pɔsɔg.

²⁰Mɔɔné móom méəbú. Náan aa tedəɔgɔ agɔnyóñeneé lé ná pɔɔd pómóñe egom é kebeében a ombod wó teádáñanane mólee.

²¹Tele əguunə lé ná teáleñ keeɛ. Náa, adénjan əgín a əngis á Sédúk, náa, na a əngis ten á pɔɔd

²²A ondán ó pɔɔd pá teádóm, móηηί wəəs ten nyummú ale kɔ. Móηηί wəəs nyóon, teyémoyásósénée peneñ piñ agodála wɔnó ná əgəəsiəd, əməəbiiloodi lé yaáyé'kéneen na toen a pigólí pé Táán. Náa, négɔñ yéene, yəyíisin kəmmú agaáyen náan lé yeéyégen o'to wəəñ ungiim na pəñi.

²³A noá na Tíid, tele ondán na nyólee a pigólí. Ale sɔg waam o pigólí nyó aleé əgugud a pəñi. A pomóηηí pəəs pəmmú pá páleé na nyólee, pəəli'tini' aa pəyíbuyíiyid əgiim páboodom. Nkə ké pálee ageeɛ, pále ageeɛ kélé ageé'ken nugəm na Kilítus.

²⁴Íbuliódíən anéén lé pole na nnyóñánán na pólee a fólób, ageeɛ lé mogony mó pəəli'tini' móleñ, fiéd na isun lé tedəɔgɔ əgubuyəgidən a igog náan iyó a udi wóɔbɔn.

2 Kóléent 9 éléeb əgeé'ken na pəəli'tini' pá pó'kódíi yoom

¹A nkə ké kéadé'teg éléeb ε pəəli'tini' pá a Siudəə, kídíəguunə kəmmú lé nyí'kini kubuúdilən.

²Kéle lé, mbáleñ lé puígúmin lé poaboébe. Kólee aa ndeé əgəəgidən a igog a kidíídí keáñan a udi ó pɔsɔg pá a Masədowáan nyɔ'kó: «Kógɔɔg pé waag wó wéésán áa pəñi pomóηηí pəəs pá a A'káay poleé ndúmi' paábóñenáán lé poé'ken yoom.» Kaáyé'ken koáñan kóog koégóne éfólé nkó a ondán wóɔbɔn.

³Náa, mbábodómen pomóηηí pəəs póone anéén ageeɛ lé neboógany néen né njéboógany nídinjíim alon pefaa. Ndóo, kíen fólób lé poánde paábóñenáán wɔnó ná njéboeáne.

⁴Nde agodamma na lé mbə'kiim alon áay na pɔsɔg pá a Masədowáan, temboan lé poá'kaáboñen, kéabeyéee lé tíen na o'to kono kéfólé lé teyéyegen o'to wəəs ungiim na pəñi. ɔmbó pəñibáamɔéd ten poageen na o'to kono.

⁵Nyeédála anéén lé kéle kɔɛ' lé nyósógɔɔn pomóɔhí pées pòone, páyan ɛgiim ɛgiig káag na pəsi, pádaáne nkə ké puíséé lé poamaga. Áay, ná me ndéagiim ɛgiig, ndaaboan lé muim moánde modáɛán kenɔ kímú'. Kíloodi lé adénjan mɔɔd aa amáboogóda, pomé'ken na ɔ'tém wááɔan ungim.

⁶Áyóɛán lé: Nyó aléé kugudií sɔɔɔ, aléé kɔɔɔ ten sɔɔɔ a nibug. Nyó aléé kugudií kéfólé, aléé ten kɔɔɔ kéfólé a nibug!

⁷Éné mɔɔd yé'ken anéén ɛgín wɔnó ná aléé afeɛa a ɔ'tém wááɔɔ a kaade, fiéd kəólé'kəni, ɔmbó ten káag wɔnó páamámoogóda agá ambaan, ndóo. Yé'ken na tɔnyóg lé Táán ale anyóɔɔen nyó aáɛé'ken na tɔnyóg.

⁸Táán ale na toen tó kubusúgi niúd na mbod ɛ kɔɔɔ' kuéɔ ngim ageeɛ lé pɔɔɔ nkə kiim yé kéabosóɛen, múubuúlubin. Mó múmábulúbin móle lé pòeɛ mbod ɛ kɔɔɔ' ngim na móle,

⁹wɔnó ná kéleé kidiídílé a Kála'ta' lé: «Mɔɔd olaɔ ageé'ken kéfólé na pá p'kódií, sáád yəəɔ ɛle a pəlióg»

¹⁰Táán áa aléé ageé'ken ombod ó moom na pəɔud. Nyólé ten aa aléé agoboyé'ken nkə ké páane Aléé koboyé'ken ten pəɔi ombod wó wááɛ'tan, áyeeɛ ten lé údəɔ ageeɛ lé sáád yaanən élon na éfólé é pəbán pəlan.

¹¹Nyólé aa aléé koboyéleé lé pòen peneɔ piim na mbod ɛ tugúm ngim ageeɛ lé pəɔi ten pòé'ken na pɔsóg na ɔ'tém wááɔan ungim. Náan, piíɔ páageé'ken pisoyidi' na Táán

¹²lé nkə kéeg ké poleé ageeɛ náan, kédéageébe ɛgín pəéli'tini' pólé na pólé, kéageeɛ ten lé éfólé yé'ken pisoyidi' na Táán.

¹³Ná pɔɔd páadála lé nkə kéeg ké poleé ageeɛ kéle kɔɔɔ', éfólé éléé konyáade Táán. Páléé konyáade Táán lé puóloodi lé pole amooyóóben wɔnó ná puməlítinií Tɔsɔm Tólan tó túəsəə kebán ké Kilítus. Páléé komonyáade ten a o'to wóone lé nkə ké pugódíí pole na nubó' na kélé na pólé na pəéli'tini' piim ké.

¹⁴Páléé kɔsógɔɔn Táán a kidíídí keáɔan, pəyibuúloodi nnyóɔánán yɔɔɔɔn lé Táán ayéboyééle pəɔi kɔɔɔ' kéfólé.

¹⁵Tié'kenaan pisoyidi' na Táán a nɔɔáan nuéɔ nó nódeéɔɔ nó kofeg na yoom!

2 Kóléent 10

Póol ɔnó nyólé ale mɔɔn o ma'tom o fólób

¹Meényóamɔéd Póol nyó páleé ɛɔusəə lé keneɔ ké ndéé a eba yááɔan, nde agomómɔm. Náa, keneɔ ké ndéé laálá, nde nyén nyén nyén, ndəbuɔiəɔn a niɔn né Kilítus nyó aleé yəəb ɛ mɔɔd, nyólé na kisig ké ɔ'tém.

²Nde agoboyósógwɔɔn lé: Ségɔɔ podeyényeele lé mpoosásan ná ndégiim áay. Nde anyóɔɔnen kosɔɔɔɔn pɔɔɔd pá páleé agosɔɔɔɔ lé tele əgə́sɔ́sɔ́d a né pɔɔɔd na tuyə́ən a o'to. Nde anyóɔɔnen lé ná mbábosóɔɔɔn na nenyén.

³Ξέε, kéle fólób náan lé tele pɔɔɔd na tuyə́ən a o'to. Náa pedá pé teleé agonɔɔɔɔye, tedéɔ́gɔ́ agonɔɔɔɔye péle a né pɔɔɔd pá a nsí yéene.

⁴Muduém mó teleé agonɔɔɔɔye na móle a pedá péeb módeɔ́gɔ́ muduém mó pɔɔɔd pá a nsí yéene. Móle muduém mó móleé na toen tó túəgiim na Táán. Móacageledane yiim yé yáagaádádeɔ́g a ngé yə́əɔ́. Tele agoyósag pusɔ́ɔɔn puim pó pódeɔ́gɔ́ a fólób,

⁵na kə́əgidən a igog kuim kó kúəgid pɔɔɔd ngé lé pádendéɔ́ Táán. Pusɔ́ɔɔn puim, teagaag póle a keáɔ́n ageele lé puóben Kilí'tus.

⁶Pəɔ́ɔɔn piim poma'koóben Kilí'tus, pəsi tele ndúmi' lé té'pónese ungiim nyó aásáɔ́ɔɔne komoyóben.

⁷Leɔ́áan kodé'teg moom kəɔ́ɔɔ! Mɔɔɔd ama'kaáɔ́ɔɔn fólób fólób lé nyóle ale agoob na Kilí'tus, áɔ́ɔɔn lé pəsi ten tele agoob na Kilí'tus wɔ́nó nyóle!

⁸ɔ́mbó me nyéɔ́ɔɔɔn kə́əgidən a igog a toen tó Sádúk ayébeýé'ken lé tébodáɔ́nane, nteáɔ́ɔɔne na o'to kono lé toen tóod tóde'kéé tóone lé tɔ́buwíyi, tóyéé lé ná téboyééle póɔ́ɔɔn kogon a kə́əli'tini'.

⁹Nteɔ́gɔ́ anyóɔɔnen lé pófeg pɔɔ'kó tufuu' tóam tóle lé ná mpoýáág weéy a ɔ́'tém, ndóo.

¹⁰Kéle lé, pále əgusəə pónó: «Póol ale ɔ́nnasáɔ́n a tufuu' tuéɔ́, ale nyén nyén nyén a tóle. Náa, keneɔ́n ké aleé a udi wə́əs, ale agomómɔ́mɔ́m, mɔɔɔd ɔ́deósódeé tɔ́géé tuéɔ́.»

¹¹Ungim nyó aleé əgusəə náan áɔ́ɔɔn lé nkə ké teleé əgusəə a tufuu' tués keneɔ́n ké teleé laálá na pəɔ́ɔɔn, əgín náan aa teáɔ́ɔɔne ten keneɔ́n ké teáɔ́ɔɔne a kegaáɔ́ɔɔde keáɔ́n.

¹²Kéle fólób lé tedéáɔ́ɔɔn kaáfeg, tidiunə ten ɔ́mbó kene yoom ímu' na pɔ́sóg pəmmú pá páleé əgə́sɔ́sɔ́d pólébáamɔ́d lé pále pəgó'kóón. Pɔ́sóg póob náan pále piyə́g. Pólébáamɔ́d áa páleé kəmmú nfeg yɔ́ɔɔɔn. Pále agodé'teg ongoo wóɔ́ɔɔn ó kubin ó pólébáamɔ́d ageele pəyə́ən wóle.

¹³Ndóo, pəsi tedéáɔ́ɔɔn yáade agoləɔ́n nkə ké teleé. Teagaányáade əgín a osom ó pigólí wó Táán amábeyé'ken wɔ́nó ná amééle lé tíim əgiig ná poleé.

¹⁴Osom ogo wó ayébeýé'ken a wóow óleé lé pəsi tíim əgiig káag ná poleé. Náan aa kéleé lé pəsi aa teleé pɔɔɔd pá na o'to na o'to pá kiim əgiig na Tɔ́sɔ́m Tóɔ́n tó Kilí'tus a pəɔ́ɔɔn, tenjaág ongam.

¹⁵Tenjaagen ongam lé tedeáganyen a pigólí pé pɔsóg péndéŋ pámééle, ndóo. Tele agomena pɛda lé poma'kogon əgín kəmmú a kə́lí'tini', pigólí piés a pəŋi pɛ́ageen pɛgókóon agaáyen náan. Náa, tedeáyaag osom wó Táán amábeyé'ken

¹⁶A ngim yéey, teageen alɔege Tɔsɔm Tólan a pɛnɔ pímmú pé péleé a ngim yaan. Tidiíguunə lé tíen əgud a pɛnɔ pé pɔsóg péndéŋ pé'kugudií, ageele lé teányáade ndóo.

¹⁷Kála'ta' ε Táán ele əgusəə lé: «Mɔɔd ama'kɔnyóŋen kə́gídən a igog, yágidən a nkə ké Sédúk amééle»

¹⁸Kéle lé, adénjan pá pə́əgə́gidən a igog pólébáamɔéd áa pə́əgə́mmi Táán, ndóo. Pá Sédúk nyólényámɔéd aányáade aa pə́əmugə́mmi.

2 Kɔléent 11

Póol aa alé mɔ́n o ma'tom o fólób

¹Ndóo, ndanyóŋen kɔsɔɔ na pəŋi sɔɔŋ wɔnɔ mɔɔd nyó o'to wə́əŋ wá'koleáŋéé! Ségɔɔ ɔ́n, pɔ́enó'tan!

²Nifúb ní'kumínin na pəŋi. Néle nifúb né nímiim a nó Táán. Njébogágen lé pɔɔɔn na onom úmmu' sùg lé Kilítus. Ndanyóŋen lé wɔ́s wó pɔ́ageen aboan onom waan, mpoyé'ken na nyóle wɔnɔ ombódóm wo ɔ'kéed nyó adéndeyéé panómɛed, nyó aléé kinig fiéd.

³Náa, yoom ímu' wɔnɔ ná u'kud na muyən muəŋ wíligə́ éfa, nde agodamma ten lé mɔɔd ale ugubulígə́ ageele lé púnim ngə́, podien kə́mmú paladáán ɔ'tém úmmu' na Kilítus.

⁴Poleane lé mɔɔd əmə'kiim aboóɔegeŋe ɔmbó Yésus nyó aléé ndéŋ na nyó pəsi teyébɔ́légéne, pɔamonó'tan. Poleane ten lé, mɔɔd əmə'kusəə lé nyóle aaboyé'ken uŋun wó óleé ndéŋ na Uŋun wó Ufúlú'tú wó pugódíí, puəgə́lí'tini kusíəd wóle kɔŋe'. ɔmbó ten Tɔsɔm Tólan tó tóleé ndéŋ na tó poyóób na pəsi aa pámbɔ́légéne, pole ndúmi' na kusíəd tóle kɔŋe'.

⁵Ndaafeg lé págo pób pá poleé əgusəə lé pále pɔ́n pá ma'tom pá pagóón, pádendanɛ mɛ.

⁶Kéle kégeen fólób lé a tɔgə́é nde kifód, náa agolɛŋ kó pɛbán pé Táán, nteógɔ kifód. Tiyíbulóódi náan moááŋ a pɛbán piim na a mbod ngim.

⁷Ná njébolé́géne Tɔsɔm Tólan tó Táán, nti'kéəbuŋíən yoom na yoom. Njésúlíí mɛényámɔéd a nsí ageele lé pəŋi póbag a mɔ́en. Kɔ́bɛ aa njééle ó?

⁸Nde ugusəə lé njí́bənən mogony mó pə́lí'tini' moéndéŋ wɔnɔ ná njəlítíníí lé pesáábón pɛam na pólé aa pímií, páagemméne ageele lé mpuúgudin pəŋi

⁹Na njée a pə̃ni moom móagesógen, nti'kə̃h̃iən na nyummú a ondán wáánjan lé yénjónen. Pomóh̃i pées pá pə̃yíim pádéesemen a Masedowáan aa pə̃yínjiimin na yiim yé éyée agesógen Njúúnə ngə ngim lé nteébonóen a yoom ɔmbó ímu', ndageenanana əgín náan.

¹⁰A fólób ε Kilí'tus nyó aléé na me, nde agobodéane nyó'kó: A kesom ké nsí ké A'káay kiim, mɔɔd ɔdeógo ogesáhenene lé ntinjágídóníí a igog lé njééle náan.

¹¹Kó ndeé əgusəə náan əə, kéle lé nkə é? Nteógo agobonyónen oóm? Ndóo, Táan aálenj lé nde agobonyónen!

¹²Nkə kéeg ké ndeé ageele náan négɔh, ndeé keen əgín yuudi ageele kélé. Náan, pá pə̃əguunə kaáfeg na pəsi, pə̃əgə́gidən a igog lé tele nkoj mmu' na pólé a pigólí pé teleé ageele, pódéɔgɔɔh egom yé páleé págeéyem a yélé.

¹³Pólé póob pódéógo pɔón pá ma'tom pá fólób. Ageele lé péele pigólí, pále əgə́nfiig kiob ké pɔón pá ma'tom pá Kilí'tus ageele lé pólígə pɔɔd.

¹⁴Kédeógo kebán ké mɔɔd kə́wúunəni lé Sá'tan nyólényóamɔéd ale agaáyááne ageen wɔnó uɔun ó ma'tom wó wóoloodi pɔɔd kisəə.

¹⁵Mɔɔd o'kóodi anéén lé yə́wúunəni ná pə̃gudin pá Sá'tan pá máyááneé wɔnó pə̃gudin pá pə́bán pé péleé sáád. Náa, a neman neóɔɔn, páleé keen na pesáábón əgín wɔnó pigólí pə́ɔɔn pé páyééle.

Ntób yé Póol yééné

¹⁶Ndəgii'kini kobodéane nyó'kó: Mɔɔd ədiyísiəd wɔnó kiyəg. ɔmbó pumísiəd wɔnó kiyəg, énnó'tánaan ageele lé me ten nyányáade sɔɔh.

¹⁷Ééé, nkə ké ndəəsəə agaányáade, nteógo əgusəə kéle wɔnó ná Sédúk aléé anyónen, ndɔɔsɔɔɔ wɔnó nde agá kiyəg. Mbálenj lé nde na filí yéene lé nyányáade.

¹⁸Wɔnó ná kéleé lé éfólé é pɔɔd éle agaányáadane a pə́bán pé pumog, me ndagaányáade ten.

¹⁹Pə̃ni pá pɔɔ'kó pole na nsiɔ, pole agonó'tan piyəg,

²⁰póánó'tan lé pə́buúsiəd wɔnó pə́lé, pábonien, pábuyíɔbənən, páboodé'teg a panyánj a mɔen, pábosáben nebany a udi.

²¹Náa a noá nóon, pəsi tede'káageele náan na pə̃ni. Nde na o'to kono kenəh ké ndeé agosɔɔɔ náan káag wɔnó pəsi teélébéd agá. (Négɔh ndɔɔsɔɔɔ wɔnó mɔɔd nyó o'to wá'koleáhéé.) Kenɔ ké pə́mmú pə́wéése kaányáade, me ten nde ogaányáade.

²²Adé pólé pále əgusəə lé pále pɔón pá Yúden a? ɔmbó me ten nde mɔón ó Yúden! Adé pónó pólé pále pɔón pá Éselayel a? ɔmbó me ten nde wo Éselayel! Adé pónó pólé pále ndeg ye Ábelaam a? ɔmbó ten me nde wo ndeg ye Ábelaam!

23 Adé pónó pólé pále pɔɔd pá páleé əgugudin Kilí'tus ə? (Nɔɔɔɔɔɔ áane wɔnɔ mɔɔd nyɔ́ o'to wá'koleáñéé) Me ten nde u'kudin wəəh agoboyáyen pólé! Nga pólé pííɡúd páméé pódɔm, me ten nyííɡúd, mbóɔdɔm agoboólan pólé. Mbáné yoog ye njaan peney wɔnɔ peney, mbáboyááyen. Pámémbáám agoboólan pólé. Nyíífób kugu peney wɔnɔ peney, mbáaboólan pólé!

24 Yúden eyémbáám peney pé'táan na ngwáan. Éné keney páyée agenyeé'ken ngwáan ni'tin na puuni' na íni'

25 Pɔón pá ɔlɔma pámémbáám na usué peney pédáád. Kému' súg, pámé'tóan na a'táan lé pénjoon Noom nuísiéd si'tímə' yé njée a yélé peney pédáád. Njééle wɔs kilúd na udúg kilúd náan a məní a kaade miééy.

26 ɛ́lé yáam é mangen éyée na ambaan. Kugu kúmínnugin a niúd a puní pó njée mroanela ná pué'kuyéəgən, ɔmbó ten na pebé pé pɔɔd pé njée nyəəbúnilə na pólé a ngó. Na pɔón pá se páam pá nigúu ten pá páde'kéleé kəhə' na me pá njée nyəəbúnilə na pólé, na pɔsóg ten pá páde'kóleɣeneé Táán, na pɔɔd pá a páleeg yé njée nsánela kɔ, na a penɔ pé pífələén. Nyíífób ten kugu a noom nó ebá fiéd. Mbófob kólé a kegaágade ké pɔɔd pá páde'kéleé fólób pomóhəjí pées pá kəəli'tini'!

27 Nyííɡúdílə píɡolí pé toen, mbəbúlímən pasááló peney piim. Peney piim ten, njaan eyée yembányela, ɔmbó ten nehéd. Peney pímmú ten njée nteóh ngə agaáyáág yoom a unu'. Niñi' néyée wɔnɔ nénjoon, ntien na kilóó ké keánó.

28 Tidiséə anéén a pé'káane péndéy. Kéle lé mafega' máam máyée mɔs miim na pəəli'tini' pá a mogony mó pəəli'tini' muim. Kégo aa kéyéelane na me wɔnɔ nnyáñénen kea ké kenó.

29 Keney ké mɔɔd aléé ondebédáán, kéagenyeé'ken edɔm kéfólé. Keney ké sóg nyummú ədóəh a kɔbé, kéagenyele me ɔ'tém kogany kéfólé.

30 Kéma'keen ké kəəgidən a igog, ndəgəəgidən a nkə ké kíloodi lé nde ondebédáán.

31 Táán, Se o Sádúk Yésus aálen lé ntesómen. Nnyáádé yéen na nyólé a peney piim.

32 Keney ké njée a Tamáas, ngómena' yé eyée əgugud kɔ áay a niñ né Alé'tas, nkúm yé nkó'kóón, yíidónígəni pasónjaa lé pənuh ɔsódén yé páleeg ageele lé pí'kumin.

33 Náa, páyénjaág a nkambé a kaade, páméndóne a wúndu', pəmísuuli a ɔmbambəe wó o'kág. Taa, náan aa njóbógéé a ɔmbɔg yéəh.

2 Kóléent 12

Nkə ké kéélónen Póol, Táán əméyəsəə áne aa nyólé aléé

¹Nkóodi anéén lé nyányáade, ɔmbó wɔnó ná kédeɔgo keɲe'. Náa, ndɔɔɔɔɔɔ nɛgɔɲ nkə ké Sédúk əyíndoodi, əməyinyəəsəə nkə ké aléé.

²Mbálenɲ mɔɔd nyummú. Mɔɔd ogo nyóon ale agoob na Kilítus. Keánde nɛgɔɲ pɛag pɛówád na píní' wɔnó ná Táán əyímusiéd a mɔen, sú'téé a mbálámɔen a mɔemɔén. (Nteálenɲ nga Táán əyímusiéd fólób a mɔen, oó lé kelem áa kíyímusiéd. Táán nyólényóəsíɲ áa aálenɲ.)

³⁻⁴Ééé, mbálenɲ lé Táán yíisiéd mɔɔd ogo nyóon a mɔen sú'téé a Pələdíis. (Nde əgusəə lé nteálenɲ nga Táán əyímusiéd fólób a mɔen, oó lé kelem áa kíyímusiéd. Táán nyólényóəsíɲ áa aálenɲ.) Ayóób kɔ tɔgɛé tó mɔɔd ɔdeɔgo ogaá'kéé kubi'ti. Mɔɔd o'kóodi lé əbi'ti tólé.

⁵A o'to ó mɔɔd nyóon, nde lé nyáágany. Náa, a nkə ké me ndeé ageele, nteɔgo ogaágany a kélé ná késánen əgín lé a pɛbán pé píoloodi lé nde ondebédáán.

⁶Mbée anyóɲen kaágany, tɔgɛé tóam tóde'kéé ageen tɔgɛé tó kiyəg ké mɔɔd lé əgín fólób yélé na yélé aa mbée lé nsəə. Náa, mbásánɛne kaágany lé nteɔgo anyóɲen lé mɔɔd yísiəd agaáyen wɔnó ná aléé ugisiəd a nedála' né aádála nkə ké ndáageele, ɔmbó lé agoob kó aágoob nkə ké ndəəsəə.

⁷Kebán kímú', nkə ké Táán ayééle lé ndenɲ kéle keɲe' agaáyen náan. Náa, ayényánɛnéne ntób yé ndeé agaáne kéfolé a nkó yaam ageele lé ntinǰgídóníí a igog. Kéle wɔnó uɲun ó ma'tom ó Sá'tan aa óléé lé wémbáam ná ntinǰgídóníí a igog.

⁸Nǰsǰgǰlónéé Sédúk a kebán kéeg pɛnenɲ pédáád nyɔ'kó na nyólé: «Sédúk! Ənyaáɲen a ntób yéene yé ndeé na yélé!»

⁹Náa, nyólé əyínjuúlísini ɔnó na me: «Kɔɲe' kóam kó ndeé agoyéelene kómágosé'tan lé keɲenɲ ké mɔɔd aá'komaneé kúfu', áay aa toen tóam tuóndogoólodíí na nyólé a kúfu'.» Áay, kaágany kóam kóléé keen agá a nkə ké kíoloodi lé nde ondebédáán ageele lé Kilítus yényeé'ken toen tuəɲ.

¹⁰Kólé aa ndeé agɔnyóga keɲenɲ ké ndeé ondebédáán, keɲenɲ ké pále age'tóga, keɲenɲ ké pále agennɔmedane əngis, keɲenɲ ké pále ageɔ'kɔne, keɲenɲ ké ndeé na ntób. Nde agɔnyóga keɲenɲ ké pɛbán péeb piim péle agemboan náan a kidíídí ké Kilítus! Kéle lé, keɲenɲ ké mbá'kolɛbedeé kúfu', áay aa mbándanaseé a toen tó Kilítus aágenyeé'ken.

Əságág yé Póol aléé na yélé a noá na pəəli'tini' pá a Kóléent

¹¹Táá me ndɔɔɔɔɔɔ wɔnó mɔɔd nyó o'to wá'kolɛáɲéé taa! Pəɲi aa poleé agenyeele lé nsóɔ náan. Pəɲi aa puígóodi lé póennyáade. Kéle lé ɔmbó nteɔgo yoom, págo póob pá poleé əgusəə lé pále pɔón pá ma'tom pá pagóon pádɛndaɲen me ɔmbó əgín náane ɔɔɲ.

12 ƒólé é pɛbán pé píoloodi lé nde mɔ́n o ma'tom éyáyéléé a kegaágade keáhan. Péle lé: Konó'tan a mbod ngim, na mbod ten e mangán ngim, na piéwúunəni' pé pɛbán.

13 Nkə kímú' aa njééle a nó pə́li'tini' péndéŋ ké nte'káageleé a pəŋi, ná késánen əgín lé nte'káabonyáŋenene kenó kéam? Oo, píindisin anéén a ɔsed wóow yi!

14 Me aa nyóone mbá'kaáboŋeneé kómú lé nyíim a pəŋi a kó annam ádáád, kenó kéam kédeágeen əgín a o'to wááhan lé adénjaŋ tugúm toáhan aa ndeé əguunə, pəŋibáamɔéd áa ndeé əgubuyúunə. Kéle ƒólób lé adénjaŋ pɔ́n áa páageéŋgegen pase pɔ́bɔn moom, ndóo. Pase aa pógódíí lé pəŋgegen pɔ́n.

15 A o'to wááhan, nde ndúmi' lé nyéé'ken nkə kiim ké nkódíí, na meényámɔéd ké. Pudiáŋi'kini kennýóŋen anyóon kómú na toen lé wɔ́nó ná me mbándabonyóŋeneé pəŋi náan kéƒólé é?

16 Oo yi, kien kɔ náan! Adé poáŋe lé nte'káabonyáŋene kenó kéam, ngóó! Náa, piíŋ pəəsəə lé nde na nsiŋ éy! Njéboyóóŋ a iyən.

17 Leŋáan kodé'teg. Ungim nyó njíim mpodómen əə, nyummú ale kɔ nyó əyíbulígə ageele lé ébuúsiədin tugúm toáhan yíim ageŋyeé'ken əé?

18 Njósógólónéé Tíid lé yíim káag ná poleé. Njééle lé píim pólé na móŋŋi wəəs nyó poáŋe. Ná Tíid əyíim əə, əyíbulígə əguunə lé áboníen tugúm toáhan é? Ndóo! Adé pəsi na nyólé teédáŋána a pungə əgín pogo pímu' na a mafega' mágo mému' ə?

19 Ama'keele pole afega áay néŋŋe lé tele agosɔɔ náan lé ná téŋe kilumi' a udi wááhan. Ndóo, pɔ́sɔ́sɔ́g páam pá ɔ'tém! A udi ó Táán, a unu' úmmu' na Kilítus aa teóɔɔ náan na pəŋi ageele lé póləŋ kogon a kə́li'tini'.

20 Kéle lé, nde agodamma nyo'kó, ná ndéŋiim əgiig a pəŋi, ndaboóboan lé pole alaa ɔlaa wó údiéŋi'kémíí. Pəŋi ten pódála lé me nteóŋe agosɔɔ na pəŋi wɔ́nó ná kíəbugəmmi. Nde agodamma koboóboan lé pole masáŋ na masáŋ, yaág yé əngis na yaág yé əngis, mulúún na mulúún, kobambaŋane na kobambaŋane, pedog na pedog, ŋŋó na ŋŋó, kə́ŋidəŋ a igog na inyuunyugi'.

21 Nde agodamma lé ná ndéŋiim a pəŋi, Táán aagenjaáŋe kómú kowa a əngis yááhan ná ndeela a kidíídí ké piíŋ pá páyééle kɔbé pá'kase ɔlaa wóɔbɔn əgudi ngə yé yə́buúfiləni, na kebán ké kubúliməŋ na pagéed pá pódéóŋe pagán pɔ́bɔn, na ɔlaa ó nebambeə wó páléé na wólé.

2 Kóléent 13

Las ye ndəb yé Póol ayéboyé'ken

¹Τάά πενηη πέδάάδ άα πέεεε wονό ná mbéndəgimií a pə̃ɲi. Kéle kidiídílé a Kála'ta' ε Τάάν lé: «Κεβάν kiim, ageεεε lé púsóbini kélé, ποέ'ken nsóó na mɔɔd, kíəguunə lé nto ébaan, oó lé édáád édélem mbaasó lé kéle fólób, páádála»

²Nkə ké nyεέδεάνε na pá páyέέεε kɔbé kala', na pɔsóg ten pə̃mmú na njéε áay a pə̃ɲi a ongen wáam wó annam ábaan, ndəgií'kini kobodéane kélé néγɔɲ ɔmbó ná nteógɔ na pə̃ɲi. Kéle lé: A kə̃mmú kó ndéé kii'kini kiimií a pə̃ɲi, ntendéé kusig mɔɔd na mɔɔd.

³Pole anyóɲen koleɲ nga tɔgéé tóod tó ndéε agosɔɲɔ tóle tɔgéé tó túəgiim na Kilí'tus, ngóó? Τάά nkə ké kíəbuúloodi náan aa kéεεε kéεέ lé: Kilí'tus ɔdeógɔ mɔɔd nyó aleé ondebédáán na pə̃ɲi. Náa, a kegaágade kéaɲan aa aleé əguloodi toen tuéɲ.

⁴Ξέεε, kéle fólób lé ná páyémobáɲan a ɔmbásá, ayéε ondebédáán. Náa a toen tó Τάάν, ale ongóm. Pəsi ten, paladáán na nyólé, tele palebédáán. Náa, a kidiídí kéaɲan, teléε kolaa na nyólé a toen tó Τάάν.

⁵Ásóngéan pə̃ɲibáamɔéd, púunə koleɲ nga fólób fólób poágen o'to wááɲan na Τάάν. Poáleɲ lé Yésus Kilí'tus ale na pə̃ɲi, ngóó? Əgín wɔ'kó podeógɔ pə̃guloodi lé poágen o'to wááɲan na Τάάν.

⁶Náa a me, nde agomena pɛda lé puəgə́li'tini lé pəsi tiḡlóodi lé teágen o'to na nyólé.

⁷Tele ɔɲɔsógɔlɔn Τάάν lé podenjéεε kɔbé. Adénɲaɲ lé tele anyóɲen kuloodi lé tiéleɲ kugud a pə̃ɲi, ndóo. Nkə kiim ké teleé anyóɲen kéle lé: ɔmbó pádála lé pəsi tindoodini lé tele pɔón pá ma'tom pá fólób, pə̃ɲi póεεε kɔɲe'

⁸lé tedeógɔ págaádádεg ageεεε lé fólób ε Τάάν edendón. Tigóodi əgín agá toen tóone lé tíεεε nkə ké kéεέ fólób.

⁹Pəsi tema'keen lé tele palebédáán, pə̃ɲi panasáán, tele na tɔnyóg. Pəsógólɔn piás péεε ανέέν lé pə̃ɲi pón fiéd na kibuu.

¹⁰Kólé aa, ɔmbó ná tigéligí laálá na pə̃ɲi, mbə́budílen nufuu' nóone lé nde anyóɲen lé ná ndégiim, mpóobooan lé pué'kéəsu'ki, nteébosásan lé Sédúk adenyeé'kenen toen tóone lé mpoyósag. Ndóo, tóle lé mpoyéεεε pógon a kə́li'tini'.

¹¹Néγɔɲ yéεεε, pomóɲɲí, áoo áan ááá! Nyógáan, púunə kolaa ɔlaa wó óεéε ɔɲɲe', kinig fiéd. Poánasane nkó pə̃ɲi na pə̃ɲi, pón unu' úmmu', pólaa a uɲóón. Poma'keεεε náan, Τάάν nyó aleé na nnyóɲánán na pɔɔd, nyólé nyó aágeé'kenanan kiwiyi', aageεεε na pə̃ɲi aá!

¹²Púsoyidə̃nə̃ni pə̃ɲi na pə̃ɲi lé sóg əgə́gə́gúlig sóg a igog a né niɲɲí aá! Pomóɲɲí páaɲan, pə́li'tini' pá páléεε káane pónó mpuúsoyidi á!

13Σόδúk Υέsus Kíl'tus áboyέele pəɲi piim kəɲe' á! Táán yéen na nnyóɲánán na pəɲi áá! Uɲun wó Ufúlú'tú óoboyέele ten lé pəen paladáán ááá!

Kalasíi

Kalasíi 1

Póol aáyan agé'ken kedónónn kiñ, aáság kuyáeni na pisoyidi'

¹Με Πóol aa mbébudílən nufuu' nóone. Με νύ ndeé mǝn o ma'tom lé Τάán Σε na Υésus Kilí'tus νύ Τάán ayémoyóndége aa péenyóηen lé nyéen. Adénjan η nenyóηen né pǝd aa ndeé mǝn ó ma'tom, ndóo. Kédien ten ǝmbó lé mǝd aa aményeele lé nyéen.

²Nufuu' nóone, pəsi piim, ondán na pomóηηí pées pá pálee áane na me áa timébudílən pəηi pomóηηí pées, pəli'tini' pá a Kalasíi

³Τάάν Σε wəəs, póle na Sédúk Υésus Kilí'tus páboyé'ken mawǝ' na kiwiiyi' aá!

⁴Kilí'tus ayáyé'kénéé nyólenyóamǝéd lé ná ábeyóoye a mabé móəs. Ayébeyááηen a ǝmbǝg á toen tó tobé tó a nsí yéene ε négɔη, əgín wǝnó ná Τάάν Σε wəəs yeényóηen.

⁵Τέμογέ'ken nugəm peneη piim aá! Aamen.

Tǝsǝm Tólan tóle túmu' súg

⁶Nde əgəwúunəni kéfǝlé wǝnó ná pumébisígí kudum ngim nán na Τάάν νύ ayéboodóηon a kǝdé ǝ'tém kuəη, a o'to ó Kilí'tus, puéndəyáəən agá Tǝsǝm Tólan toéndəη.

⁷A fǝlǝb, Tǝsǝm Tólan túmmú toéndəη tódeǝgǝ. Pǝd pəmmú péndəη agá aa pálee kǝ pá pəəbuyúnjugəni nsij, páanyóηen kogase Tǝsǝm Tólan tó tǝsǝyǝ kebán ké Kilí'tus.

⁸Mǝd əmə'kiim aboólwegene Tǝsǝm Tólan tó tóleé ndəη na tó tɛyébǝlwégéne, yeen ǝmbó νύ a ondán wées óo, yeen uηun ó ma'tom wó úmíim úsuu a mǝen óo, tuúdudúú na nyóle!

⁹Nkə kéene ké mbəndəgi'kini kubuúbi'tinií négɔη, mbá'kobodéane kélé, nyǝ'kǝ: Mǝd əmə'kiim aboólwegene Tǝsǝm Tólan tó tódeǝgǝ tó poáleη, tuúdudúú na nyóle!

¹⁰Με, ntiəguunə lé pǝd aa péeneé a ngim yaam, ndóo. Τάάν áa ndəəguunə lé yéen a ngim yaam. Nteǝgǝ əguunə lé pǝd péé'kany, ndóo. Mbée əguunə nán ná nteǝgǝ u'kudin o Kilí'tus.

Tué áa Póol ayáán mǝn ó ma'tom é

¹¹Pomóηηí, ndabodéane nyǝ'kǝ aá: Tǝsǝm Tólan tóone tó njébolwégéne, tódeǝgǝ yoom yé mǝd amáana kaanáan na o'to wéəη, ndóo.

¹²Adénjan na mɔɔd aa mbóób, kédien ten mɔɔd aa aménya'kánáne tólé, ndóo. Yésus Kilítus nyólényóamɔéd aa amééle lé nden tólé.

¹³Poyóób wɔnɔ ná njée nyəəsiəd kala' ná nyifligi əguyəən kəəli'tini' kó Yúden. Poyóób wɔnɔ ná njée nnɔɔye na toen tuim pá páyááagen o'to na Táán, nyɔ'kó mpuwíyi.

¹⁴A pebán pé a kəəli'tini' kó Yúden, nyéəlanen pɔsɔg nto páam piim, pɔón pá Yúden. Nte'kéé kɔ na nfeɔ a neáyé'ken né njáyé'kenen agɔnɔna pebán pé peɔmbáa

¹⁵⁻¹⁶Náa, Táán əyínyiyid əgín kɔ kala' na pədíyímbíən, amáyé'tɔnɔn a kɔdéə ɔ'tém kuəh lé mmuúgudin. Ná yígúmin lé nyólé əəgindoodi áne aa aleé mɔón wəəh, ageele lé nyéen alɔɔene penɔɔhe' Tɔsɔm Tólan tó tóɔsɔɔ kebán kiəh, nte'káageen əhíən ndáb na mɔɔd

¹⁷Nte'káabag ten ɔmbó a Yolósalem lé nyéen adála pá péyáh abag pɔón pá ma'tom na me. Nyeeság keen agá a Ələbíi, mbádéəmen kógɔɔg, mbímbuúlíni a Tamáas.

¹⁸Peag pədəád a ngim yéey, nyéəbág a Yolósalem ageele lé téde'teganan na Séfas, telenanan na nyólé. Njééle kɔ na nyólé mədúg puuni'.

¹⁹Kógɔɔg, nte'káadála mɔón o ma'tom wendén, əgín Séag, mɔnhí o Sédúk áa nyeedála nyólényóəsíh.

²⁰Taa, tódáád a mɔen, nkə kéene ké mbəbudílən kédeəgɔ penya'.

²¹A ngim yéey, njéén ten a ə'kúu yéene lé na a Silí, na a Silisí.

²²Náa, pɔsɔg pá a mogony mó pəəli'tini' mó a Siudəə pándenən kiflí kéam.

²³Páyóób əgín wɔnɔ ná pɔɔd páyée agosɔɔɔ pónɔ: «Mɔɔd nyó ayée agebeénɔɔye kala', nyólé ogo aa əéndəgimií álɔɔe négɔh lé pɔɔd páág o'to na Kilítus, nkə ké ayée əguunə kuwíyi kala'!»

²⁴Taa, náan aa pɔɔd páyée agonyáade Táán a kidíídi kéam.

Kalasí 2

Nəáyóbanan né Póol ayáyóóbánánéé na pɔsɔg a Yolósalem

¹Peag ten peówád na píni' a ngim yéey, tiyí'kíni kuúlíni a Yolósalem, pəsi na Panábas. Nyísiəd ten Tíid ageen kɔ na nyólé

²Njéén náan a Yolósalem lé Táán əyíndoodi lé nyéen kɔ, nyéen aleh kobomoáɔene Tɔsɔm Tólan tó ndéé alɔɔe a kegaágade ké penɔɔhe'. Nyéemoáɔene ten tólé kógɔɔg a egony na pegó'kóón péle na péle. Njééle náan lé nte'kéé anyóhən lé pigólí pé ndéé ageele négɔh, ná pé ndéé keeleé a mədúg má yuudi, písuu məní.

³Mɔɔd ədi'kəəsəθ ɔmbó lé wɔnó ná Tíid, mɔón ó Kελέεγ, aléé ondán̄ na pəsi, témoogóda ambaan, yáanyε.

⁴Pɔɔd agá pəmmú pá pəyíim ɔɔd a kegaágade kiəs áa páyée anyóηen lé ná pámámoyáanyε, póle pamɔéd pádien fólób pomóηηí pées. Péésód a kegaágade kiəs lé píim abeéε'ε, páleη tué áa Yésus Kilí'tus amábeyééle wɔnó ná teleé náan filí. Páyée anyóηen lé ná pəmí'kíni kebeyááne pεóle pé pεcem.

⁵Tidi'kəəgəədi na póle ɔmbó ɔɔη lé ná a o'to wááηan, penya' péesód a Tɔɔm Tólaη.

⁶Kebán kímú', a noá na pá pɔɔd páadé'tεg lé pále pεgókóon, póle páde'káage'kóda ambaan a yoom ɔmbó ímu'. (O'télem wóóbɔn ó kala' óde'kéε kɔ na me na kebán. Táán adeádé'tεg a nkə ké mɔɔd aléé)

⁷Pεgókóon péeε péeédála lé Táán áa ayé'tóm a nó pá pódεógɔ Yúden lé nyéen aboólεεene Tɔɔm Tólaη, wɔnó ná yeédóm ten Píε a nó pibíəni' pé Yúden lé yéen aboólεεene tóle.

⁸Kéle lé, əgín wɔnó ná Táán ayééle lé Píε yéen mɔón o ma'tom a nó pibíəni' pé Yúden, náan ten aa ayényεεle me lé nyéen a nó penɔɔηε'.

⁹Na Séag, na Séfas, na Séaη pá páyée wɔnó mogon a εγɔny é pəəli'tini' yéey, pəyəl'í'tiní lé Táán áa ayényεé'ken kisig ké o'tom kéεg, pááság kibiícugə ombɔg pəsi na Panábas, əguloodi lé póle pále unu' úmmu' na pəsi. Tεyáyóóbánánéé pəsi na póle lé, póle páageen ageεle o'tom wóóbɔn ná pibíəni' pé Yúden péleé, pəsi tíəsiəd yəəs ngə ageen ná penɔɔηε' péleé.

¹⁰Yoom ímu' yé pəyíbiηiən éle lé, ná teándageεneé, tidinjəbəl'í pasógasógá. Nkə kéεg ké pəyíbiηiən, njééle kéle ten na ɔ'tém wáam ungim

Póol ayé'ken nsó na Séfas

¹¹Kebán kímú', ná Séfas əyíim a Əntiyóos, nti'kəəμugúin niis, njémodeáne pafólób udi na udi lé nyólényóamɔéd áa əyədéəηí a ɔsed wóow

¹²lé, ná pɔɔd pá Séag yeédóm páyée pádénjéen əgiig kógóg, ayée agonéεne na penɔɔηε'. Ná páyée pə'kiim əgiig, aáság kudi ədii'kíni kaáyε'tene a εbá yóóbɔn kəmmú, annéεne ten na póle kəmmú lé ayée agodamma pəəli'tini' pá páyée agonyáadane kecem ké waany.

¹³Pɔón pá Yúden pəmmú píiyəən ongoο wəəη ó kubin. Panábas nyólényóamɔéd ten yíidəəη a ongoο ó kubin wóow ó móηéna pusú.

¹⁴Ná nyéédála náan lé pəndigi agodáηana kəmmú a ngə ε pasáád pá páleé a Tɔɔm Tólaη, nyéédeáne na Séfas a udi ó mɔɔd ungim, nyɔ'kó: «Wε Séfas, kibíəni' ké Yúden, uyəsiədíí áane wɔnó kenɔɔηε', udi'kəəgəəsiəd wɔnó kibíəni'. Tué anéen áa oléε ogogóda penɔɔηε' lé pélaa wɔnó Yúden əé? Ndóo!»

Ungim nyó amáág o'to na Kilí'tus aléé kɔɔ, yeen ɔmbó lé ale Yúden, ɔmbó lé kenɔɔɛ'

- ¹⁵Pəsi, tele pibíəni' pé píməbíəníí Yúden, teɔéɔɔ pɛnɔɔɛ' pé pélé péleé pɛle mabé.
- ¹⁶Náa, Teáleɲ lé mɔɔd ɔɔéɔɔ ogeen na kilumi' a udi ó Táán a o'to wóone lé ə́nuɲ pɛcem piim, ndóo. Mɔɔd ageen na kélé lé amáág o'to na Yésus Kilí'tus. Kólé aa pəsi ten teyáág o'to na Yésus Kilí'tus agele lé tíen na kilumi' a udi ó Táán a o'to wóow, kédɛnjéén a o'to wóone lé tínúɲ pɛcem, ndóo. Kéle lé, mɔɔd ɔɔéɔɔ ogulum a udi ó Táán lé ə́nuɲ pɛcem.
- ¹⁷Náa, pəsi Yúden tema'keen lé tele ə́guunə keen na kilumi' a ngim ɛ Kilí'tus, tele anyóon pɛle mabé, yoom ímu' wɔnɔ pɛnɔɔɛ', kíloodi anyóon lé Kilí'tus ale agele lé pɔɔd péleé kɔbé é? Ndóo óo, adénjaɲ náan!
- ¹⁸Kéle lé, me mbə'kii'kini kudə́nigi kecem ké mbə'kuwíyíí, mbóloodi aa nyóon moááɲ lé nteɔɔ agoóben pɛcem.
- ¹⁹A noá na pɛcem, meényáamɔéd mbánde wɔnɔ kelóɲ. Kɛcem aa keménjoón. Nkə kéeɲ kiim káyáyéléé náan lé ná ndaa a o'to ó Táán. Páyəmbaɲan ondáɲ na Kilí'tus a ɔmbásá
- ²⁰lé ná kédɛnjéén kə́mmú lé me áa ndeé alaa, kíen lé Kilí'tus aa aléé alaa a me. Kéle lé, ɔlaa wó ndeé alaa néɲɔɲ a pumog póam pó mɔɔd, nde alaa lé nyaágen o'to na Mɔ́n o Táán nyó ayénnyóɲen, ə́məəgu a kidíídí kéam.
- ²¹Nteɔɔ ogosáɲene kɔɲe' kó Táán ə́míndoodi. Kéyɛnenen lé mɔɔd ale ogɔɔɲ kilumi' a udi ó Táán lé ə́nuɲ pɛcem, ná Kilí'tus yíígú anyóon a nsíísí iyó.

Kalası́ 3

Na kuyə́en pɛcem, na kaag o'to na Kilí'tus oóo

- ¹Tuə́ ə́en, pə́ɲi pɔɔd pá a Kalası́. Tuə́, pɔɔéɔɔ na nto agá á? Pə́ɲi pá páyəbomoáɲéne kɔɲe' kɔɲe' kebán ké Yésus Kilí'tus nyó péébáɲan a ɔmbásá á! Áne anéén áa aá'keleé, pɔá'konaneé ngé?
- ²É'teánéan áɲ! Uɲun wó Ufúlú'tú wó Táán ayéboyé'ken ə́, ayéboyé'ken a o'to wóone lé poyéngɛg pɛcem oóm, lé poyóób Tɔsɔm Tólaɲ, pomáyaág o'to a tólé é?
- ³Ndóo, pu'kóodi nto fólób! Pə́ɲi pá na o'to na o'to, puyé'túmíí a toen tó Uɲun wó Ufúlú'tú, néɲɔɲ puə́ndəyibə́nií agá a toen toáɲan tó pə́ɲibáamɔéd á?
- ⁴Nkə kiim ké káyəbobóan a ɔlaa wááɲan ə́, a náan iyó aa káyəbobóan é? Ndóo, kéɔéɔɔ kéɲɛen a náan iyó.

⁵Τάάν nyó aléé agoboyé'ken Uḡun wóəḡ, aágeele mangán a kegaágade keáḡan, ale ageele náan a wónó ná poleé ageéngeg pecem oóm, a wónó ná poyóób Tɔsɔm tuḡḡ Tólan pomáyaág o'to a tólé á?

Τάάν adεάγεέ'ken kilumi' na mɔɔd lé ə́nuḡ pecem

⁶Τάάν ayé'ken Ábelaam kilumi' lé ayáág o'to na nyólé.

⁷Λεḡáan anéén ten lé pá páágénéé o'to na Τάάν áa páλέε pɔ́n pá Ábelaam.

⁸Κίyódíló kɔ kala' a Pagála'ta' pá Τάάν lé, penɔ́ḡe' péλέε kaag o'to na Τάάν, áaboyé'ken kilumi' a əngis yóəḡ. Τάά Tɔsɔm Tólan tó Τάάν yeéyáḡ alɔegeḡe Ábelaam kóḡɔḡ kala' aa tóone ɔnó: «Ndéé keelene mɔ́ḡḡ miim má a nsí kɔḡe' a kidíídí keáḡ»

⁹Τάάν ayééléne Ábelaam kɔḡe' lé ayáág o'to na nyólé. Náan ten aa aléé keeleneé ungim nyó amáág o'to na nyólé, kɔḡe'.

¹⁰Κέε lé, ungim nyó aléé afega lé nyólé aléé kɔ́ḡ kilumi' a udi ó Τάάν lé ə́nuḡ pecem, aaboan pulumisi lé náan aa kéλέε kidíídíló a Kála'ta' ε Τάάν lé: Tuúdudúú na ungim nyó adeágeeleé nkə kiim ké pecem piim péλέε əgusə, áyele kéλέ penen piim.

¹¹Τεάλεḡ lé mɔɔd adendéé kɔ́ḡ kilumi' a udi ó Τάάν lé ə́nuḡ pecem lé kéε ten náan kidíídíló moááḡ a Kála'ta' ε Τάάν lé nyó amáág o'to na nyólé Τάάν áa aléé keeneé na kilumi' a udi wóəḡ, áyeen na ɔlaa ó penen piim.

¹²Νάα, keéngeg kó pecem kódeḡɔ yoom ímu' na kaag kó o'to na Τάάν. Κέε kidíídíló a Kála'ta' ε Τάάν lé: «Nyó ə́nuḡ pecem piim, nyóon ten ageen na ɔlaa a o'to ó pecem»

¹³Kilítus yeényáḡen pulumisi pués pó pəsi pá tíḡóodi nsó a udi ó Τάάν lé teđe'káageéngeg pecem piim. Yeényáḡen nsó yəəs, amééle nkə ké kéyée əḡəyúunə a kidíídí kiés, amáyaáyé'ken nyólényɔamɔéd lé ná ábeyááḡen a pulumisi' póob. Κέε əḡín wónó ná kíyódíló a Kála'ta' ε Τάάν lé: «Tuúdudúú na ungim nyó aléé o'tóḡáán a nɔed»

¹⁴Yésus Kilítus ayééle náan lé ná a ngim yəəḡ, penɔ́ḡe' ten peḡḡɔnɔn a nkə ké Τάάν yeéḡáḡen Ábelaam. Pəsi teyóḡḡ ten Uḡun wó Ufúlú'tú wó óλέε kɔ a nkə kéeg ké ayébeḡáḡen lé aabeyé'ken ná temáág o'to na nyólé.

Κεεem kédeḡɔ kíguyíyi nkə ké Τάάν yeéḡáḡen pɔɔd lé aaboyé'ken

¹⁵Pomóḡḡí, ndəbuúsiədin nka'tén na nkə ké ánde kéagaásan a ɔlaa wéés. Teleane lé, kenen ké nto ε pɔɔd ébaan emáyóóbánánéé a kebán, páágód unu', wendén ɔdeḡɔ ugiim, áaló'kane nkə ké pɔsḡg póob páágód, ndóo. Wendén ten ɔdeḡɔ ugiim, áyaábeg yoom na yoom yéndén kɔ.

¹⁶Náan ten yoom ímu' na nkə ké Τάάν ayáágánan na Ábelaam, na a mɔ́n nyó ə́bíən. Κέdeḡɔ kidíídíló kɔ a kála'ta' lé: «Τάάν yeéḡáḡen Ábelaam, na pɔ́n

πέθη», κάαg wɔnɔ na pɔn pɔn pɔn pɔn, ndoo. Kéle kidiídílé lé na mɔn, «mɔn úmmu' nyɔ ɛ́bɔn» Ogo anyoon aleé Kilítus.

17Nkə ké ndéé anyóhɛn kobodéane kéle lé: Táán áa yéyáɲ agod unu' na Ábelaam. Kεcem kélé kíedín kiim alon ónded ε pεag íni', na pεag ní'tin na pεówád a ngim Kédeógɔ ké kuwíiyi nkə ké Táán yεégágen Ábelaam lé nyólé aageele.

18Kéma'keen lé nkə ké Táán aágagen mɔd, pεcem aa péageele lé yóɔh kélé, ná kíndigi anyoon kémú nkə ké amámogágen. Ndoo, Táán ayééle Ábelaam kɔhɛ' a o'to wóone lé ayémogágen.

19Kóog anéén óo, pεcem pýádónígóní a o'to igə ó? Pεcem pýáyáábégéé a tɔgέé tó Táán lé ná túloodi mased má pɔd. Pýádónígóní ageen əgiig əgín a kenɛɲ ké mɔn ogo nyɔ a ndeg ye Ábelaam aléé kə́bɔnií, nyólé nyɔ o'kag óléé a o'to wóhɛ. Pεcem pεeb, Táán ayééle lé məhun má ma'tom aa máɔegεé pélé. Mólé méésán a ngim ε kegom ageele lé máɔegene pɔd.

20Pádiédónigi kegom ná mɔd ale úmmu' súb, ndoo. Kεgom kéle a pɔd pɔn. Áane a o'kag wó Táán ayééle na Ábelaam, Táán ayéε kɔ nyólenyósih, kegom kéde'kéε kɔ.

21Kíóloodi aa nyoon lé pεcem pédeógɔ ngə mmu' na o'kag wó Táán aágagen pɔd ɔ? Ndoo, adénjaɲ náan! Páyébeýé'kenen kecem ké kéageé'ken mɔd ɔlaa, ná mɔd ale ogɔɔh kilumi' a udi ó Táán lé ə́nuɲ kélé.

22Náa, Kála'ta' ε Táán ele əgusə́ lé mɔd ungim ale a keán ké kɔbé lé ná nkə ké Táán yεégág, pə́li'tini' pɔɔh kélé a o'to wóone lé páamáag o'to na Yésus Kilítus.

23A kenɛɲ ké kala', ná ngə ε kaag o'to na Táán eyéε edénjéε kɔ, kecem kíyibiiguminin a keán, agobɔh lé ngə yéey ε kaag o'to yóloodi.

24Náan anéén, pεcem aa pímbíínúɲ əgiim əgiig wɔnɔ ná Kilítus aándeé kɔ lé ná a o'to ó kə́li'tini', tíen na kilumi' a udi ó Táán.

25Náa négɔh yéene ngə ε kaag o'to na Kilítus yaánde kɔ, tindigi kémú a keán ké pεcem pé yéyε əgibiínuɲ

26lé wɔnɔ ná poágéneé o'to na Yésus Kilítus, poánde pə́ɲi piim pɔn pá Táán.

27Ééε, pə́ɲi piim pá puísiéd ɔɔgen a niɲ né Kilítus, poánde wɔnɔ nyólenyóaméd.

28Kíndigi kémú lé, mɔn ó Yúden aa nyóone, kenɔhɛ' aa kéeg, keólé aa kéene, mɔd o noáde' aa nyó'káag. Kédien ten lé ɔnómεed áa nyóone, ɔ'kéed áa nyoon. Pə́ɲi piim poánde úmmu' a mádad na Yésus Kilítus.

29Kéma'keen lé pole agoob na Kilítus, áay lé poánde anyoon palaa Ábelaam, poageen na ngab a nkə ké Táán ayémogágen

Kalasií 4

Kolon a keáñ ké pecem ageen ɔsɔd a filí e pɔɔn pá Táán

¹Táá nkə ké ndeé anyóñen kusəə aa kéene lé: Kenen kiim ké mɔɔn o kibúúm nyó ɔ́lɔb na kibúúm əligí yóonda, o'télem wə́əñ óle yoom ímu' na ó keólé, ɔmbó ná kélé lé na nyólé aa muim móagoob.

²Kíəguunə lé yóóben pɔɔd pá páamodé'teg, pɔɔd pá páadánanane tugúm tuəñ ageen əgiig a peag pé se yííséé

³Yoom ímu' ten náan na pəsi. Ná teyéə tiligi poómbaa, teyéə peólé pé pá páléə na toen a nsí yéene.

⁴Ná wɔ́s wó Táán yiídənígi úyím əgiig, əyím ádom Mɔɔn wəəñ lé ɔ'kéed əmubíəñ. Pééyáme Mɔɔn nyóon a né pecem pé Moyís

⁵lé ná yááñen pá páyée peólé pé pecem péeb, áabeyéele lé téan pɔɔn pá Táán.

⁶Nkə ké kiólodi lé pole fólɔb pɔɔn péəñ kéle lé, ayébedómen a ntém yəəs a kaade, Uñun ó Mɔɔn wəəñ, Uñun wó wáabeyéele lé tiésílə teɔ'kó: «Mbáa əy! Se waam oo!»

⁷Pundigi kəmmú anyóon peólé, poánde négɔñ yéene pɔɔn péəñ. Wɔnó ná poándeé lé pole pɔɔn péəñ, Táán aléə koboyé'ken tugúm tó yiídənígi lé tóle tó pɔɔn péəñ.

Póol ale agodamma lé pə́li'tini' pá a Kalasií péəgii'kini kosɔd a keáñ ké pecem

⁸Ná poyée podéndəñ Táán Kala', poyée peólé pé padáán pá páde'kéleé fólɔb padáán

⁹Náa négɔñ yéene, wɔnó ná poá'koləñeé Táán, ndóo, tísəə agá lé wɔnó ná nyólé aá'koboóləñeé pəñi, tué áa poleé pégii'kini kaágase agoóben agá məñun má módeɔgɔ na toen é? Məñun má médiəbuúgudinií yoom na yoom é? Poanyóñen lé púí'kini kuúlini peólé pé məñun móom a?

¹⁰Pugóódoni mɔ́s məmmú na məə ten məmmú má poányáadane. Pugóódi ten pealen pé pigólí pímmú, na maag məmmú má poányáadane ten!

¹¹Pole agenyeele lé ntamma əy! Poményeele lé ntamma kéfolé, nyɔ'kó pigólí pé njéele a pəñi piəsuu anyóon məní!

¹²Ségɔɔ aáan, pomóññí! Áyónéan wɔnó ná me nyeesáñeə pecem ageele lé nyáyááne wɔnó pəñi pəñɔñe'. Áyánéan ten wɔnó me. Pu'kóodi ɔsɔd wó poményeeléne ɔmbó úmmu'.

13 Poálen kɔɲe' kɔɲe' lé, na o'to na o'to yaam ε kolɔege Tɔsɔm Tólan a pɔɲi, kobany kó nyéébány áa kóyényeé'ken ngó lé mpoóɔɔegene tólé.

14 ɔmbó ná kobany kóog kóyééle nkó yaam mɔnyəny na mɔnyəny, puidi'káəgimmənyə, pode'káage'to. Puyísiéd kɔɲe' wɔnó nde uɲun ó ma'tom ó Táán, ɔmbó lé nde Yésus Kilí'tus nyólényóamɔéd.

15 A kenɛɲ kégo kéeg, tɔnyóg tóyéε na pɔɲi a ntém síééd. Tué áa keándεé anéén négɔɲ na pɔɲi é? Náa, nde ogobodélemen mbaasó lé a kenɛɲ kégo kéeg, ngó igoóliogi əngis yááɲan ageɲyeé'ken eyéenen kɔ, ná puyóliogóníí!

16 Néɲɔɲ anéén óó', mbánde na pɔɲi o'tóódó aa nyóon a o'to wóone lé mbábodeáne sáád yi?

17 Pɔɔd póob pá páboyámádénéé néɲɔɲ, pó'kóodi mafega' málan a ntém yɔɔɔɔn. Nkə ké páléé əguunə kéle lé pəsi na pɔɲi tésaaleg, ɔ'tém wááɲan unɲim wéen agá na pólé.

18 A kó fólób, kéle kɔɲe' lé mɔɔd yáámád na sóg na mafega' málan a ɔ'tém. Yéen na mafega' málan náan pɛnɛɲ piim, adénɲan əgín a kenɛɲ ké ndεé kɔ a ondán wááɲan.

19 Pɔón, a o'to wááɲan aa ndεé agone kəmmú ntób yéene náane kéfólé wɔnó ɔ'kéed nyó aleé a ɔsáne'. Ndagaáne náan sú'téə ageen əgiig əgín ná kéléé kolon moááɲ lé Kilí'tus aánde na pɔɲi.

20 A néam, ná néɲɔɲ yéene mbánde káag ná poléé, ageele lé mpoósɔyɔn kɔɲe' kɔɲe'. Nde əgəwúunəni kéfólé na pɔɲi!

Esámbo' é pa Agáa pólé ná Sáala

21 ʽteánéan áɲ, pɔɲi pá pɔɔ'kó pɔagoóben pɛcem pé Moyíis. Nkə ké pélé pɛmɔéd péléé əgusəə, pomóób óm?

22 Kéle kidiídílá a Kála'ta' ε Táán lé Ábelaam yiíbíən pɔón pábaan lé: Úmmu' na kiombi' kiəɲ, Agáa. Nyummú ten na o'kán o noáde'.

23 Náa, kebán kímú', sóg nyó yiíbíən na kiombi', əyímubíən a nenyóɲen né pɔɔd. Kɔmɔéd lé nyó yiíbíən na o'kán wəəɲ ó noáde', əyímubíən a né o'kag wó Táán ayémogáɲen

24 Yisi yimmú ele kɔ a kebán kéeg. Ego aa yéene lé: Pagéed póob pábaan pále mbod ten ε neálad ébaan. Neálad né na o'to na o'to néle neálad né Táán ayééle na Moyíis a o'kon a mɔen, o'kon ó Sinayíi. Néle neálad né Agáa. Pɔón pá a neálad néen pále pɛólé.

25 Agáa ale wɔnó o'kon ó Sinayíi wó óléé a ɔləbíi. Ale wɔnó Yolósalem ε néɲɔɲ lé ale keólé na pɔón pəéɲ ké.

26 Náa, Yolósalem yé a mɔen, yélé edeógo keólé. Yélé ego aa eleé ɲɲí wəəs.

²⁷Κέλε kidiídílá lé: «Nyóga, we ɔ'kéed nyó weélób kisúsún, we nyó udi'kábíθnii! Áágan pe'ké'ké pé tɔnyóg, we nyó ode'káaleηeé kogany kó a ɔsáne' lé pɔón pá ɔ'kéed nyó péédó, páléé kudəg agaáyen pá sóg nyó onom ayée anyóηen»

²⁸Pomóηηí, a pəηi, pole wɔnó Ésag. Pole pɔón pá pəmáθiθnii a né o'kag ó Táán.

²⁹Náa, əgín ten wɔnó ná a keηeη kégo kéeg, mɔón nyó əyáθiθnii a nenyóηen né pɔɔd yeénɔéye nyó əyáθiθnii wɔnó ná Uηun ó Táán wíséé, náan ten aa kéelé agaáyéele négɔη na pəηi.

³⁰Oo'ó, Kála'ta' ε Táán ele əgusəə anéén lé nkə é? Ele əgusəə lé: «Néη kiombi' na mɔón ké lé mɔón o kiombi' o'kóodi lé ésiəd o'kɔɔ ó se. Ndóo, mɔón wo ɔ'kéed o noáde' aa ogódii lé ésiəd wólé»

³¹Náan anéén, pomóηηí, tedεóɔ pɔón pá ɔ'kéed nyó aléé keólé, tele pɔón pá ɔ'kéed o noáde' aá.

Kalasí 5

Pudiyí'kíni kaáyááne peólé

¹Kilítus ayébeyááηen lé ná tedεηjéén kémμú peólé pé pecem pé Yúden. Éθíθiθn anéén, pudiyíl'tínii kémμú lé púí'kíni keen peólé.

²Me Póol, ndabodéáne nyɔ'kó: Poma'kaag o'to a waany, áay lé Kilítus ədiábuúgudin anyóon yoom na yoom.

³Ndəgii'kíni kubi'ti kémμú na pəηi nyɔ'kó: Nyó amáág o'to a waany, nyóon ogóodi lé yéele nkə kiim ké pecem pé Moyíis péléé əgusəə.

⁴Pəηi pá puéguunə keen na kilumi' a udi ó Táán a o'to wóone lé puənuη pecem, poásaalánan kelaa na Kilítus, poá'taη kəηe' kó Táán.

⁵A pəsi, tele agomena pɔda na Táán lé aléé kebeyé'ken kilumi' lé temáág o'to na nyólé. Nkə ké teleé agobóηan aa kéeg a toen tó Uηun wó Ufúlú'tú.

⁶Κέλε lé, nyó aléé ondadáán na Yésus Kilítus, yeen onganyeán óo, adienen onganyeán óo, kebán kédeóɔ áay. Nkə ké kéelé kɔ kímú' kéle lé, yeen na kəáli'tini' kó kóleé əgugud a nnyóηánán.

⁷Niáθéə neáηan niédéé éy! Náa, áne aa əθ'kiim aboyásóméé a ngə agobosáηenene lé puóben pasáád é?

⁸Nkə ké páyébođeáne ageele lé pót'iengeled, kédeóɔ nkə ké kímíim a nó Táán, nyólé nyó ayéboodóηon.

⁹Pále əgusəə lé: Niiη nímu' nééló'káne unu' ungim.

¹⁰A me, Sédúk aményeεle lé nyáág o'to wáam na pəηi ungim. Nteóɔ kɔ na isuη, mbáλεη lé podeóɔ págeen na mafega' má máleé ndéη na máam. Náa, nyó əmíim

agaag yayaya' a kegaágade keáñan, yeen ombó áne, Táán aléé komoyé'ken njə'kónóní.

¹¹A noá na me, pomóññí páam, pónó nyílligi alβεγε lé pɔɔd páanye ná pále agennéeyε ntób kəmmú é? Ndóo. Náan aa kέyέenenε ná kíndigi əguyəbi mɔɔd kəmmú lé páλβεγε lé πρέébáñan Kilí'tus a ombásá.

¹²A págo póob pá páleé əgubuúnyunyugəni, pádendób əgín lé kaáyáanyε kólé na kólé, páásom wólé agá kúfu'.

ɔlaa wó Uñun na ɔlaa ó pumog

¹³Pomóññí! A pəñi, Táán ayéboodóññon lé ná pudiyí'kíni keen kəmmú peólé. Náa, kebán kímú', kóog wɔnó ná pundigií peólé, kédenjéén agá lé púsəə pɔɔ'kó fólób áa poándéé filí é, ná púbbéé agá kuyəəñ nkə ké pumog poáñan póleé anyóñen, ndóo! Pónyóññan pəñi na pəñi, púgóomonon

¹⁴lé, nidíñ né pεcem piim aa néene néleé lé: «Nyóñen sóg mɔɔd wɔnó weényámɔéd»

¹⁵Náa, pəñi poma'keen lé poadáññan wɔnó nkud, poámenanan wɔnó nké, póló'kɔd o! Poaman kəəwíyi.

Tíen Uñun wó Ufúlú'tú óbodáññane

¹⁶Ndabodéane nyɔ'kó: Tíen Uñun wó Ufúlú'tú ódáññane ɔlaa wááñan. Poma'keele náan, puidíyáəñ kəmmú nkə ké pumog poányóñen,

¹⁷lé nkə ké pumog póleé anyóñen kéle ndéñ na nkə ké Uñun wáanyóñen. Nkə ten ké Uñun wáanyóñen, kéle ndéñ na nkə ké pumog poányóñen. Pále poléñ poléñ. A o'to wóow aa kéleé lé, odeɔgɔ ogeele nkə ké waányóñen keele

¹⁸Náa, umə'kəədi lé Uñun aa ódáññaneé ɔlaa wááñ, odeágeen kəmmú keólé ké pεcem.

¹⁹Teáleñ kəñe' kəñe' pigólí pé pumog pués poányóñenela keelane. Táá, pégo aa péene péleé lé: ɔlaa ó pεcg, pebán pé fúlúus, nebambεε,

²⁰ambog, musiədəsiədə, pɔɔd páabembenanán póle na póle, páasáñə, yaág yé əngis, mulúún na mulúún, sóg ɔnó mbálañ sóg, moásaala saala, unu' úmmu' fiéd.

²¹Páñnyóñen lé ná páádála sóg na yoom, polo' koñóñan máyeboñwáñε, kenénién ké toen, na pebán ten pímmú piíñ wɔnó péeb. Njéboyáágáñan mbañ kala', ndəgii'kíni koboyáágáñan yélé kəmmú négɔñ: Pá páageelane pebán péeb náan, pádendéé keen na o'kɔɔ a Nelaame' né Táán.

²²Náa, pebán pé Uñun wó Ufúlú'tú wáabeyé'ken a ɔlaa wéés áa péene lé: Nnyóñánán, tɔnyóg, uñóón, konó'tanan, ɔ'tém ólañ, kusiedəñəñ kəñe', kaag o'to na Táán.

²³Uḡun wáabeyéele lé tíen na ntém ngwiyóón, tiésíəd a nemɔɔd. Mbod ε pebán wɔnó yéey náan, pecem pé Moyíis pédeásáηene pélé.

²⁴Pɔɔd pá pándagoóbéé na Kilí'tus, péébáηan mbod ε pebán yé mbé ngim a ɔmbásá, mbod ε pebán yé pumog póleé agonyóηenela.

²⁵Wɔnó ná kéleé lé Uḡun wó Ufúlú'tú aa ómábeyé'ken ɔlaa, tímudíən ten óbedáηanane.

²⁶Tedembágédáne peɔsed, tedembélánáne pəsi na pəsi, tedenjéén ten na yaág yé əngis pəsi na pəsi.

Kalasí 6

Púgóomonon peɔó pəηi na pəηi

¹Pomóηηí, páma'konane sóg nyummú aágeele nkə ké kéleé kebé, pəηi pá poágoóben Uḡun ó Táán áa pugódíí ki'kini kumudə̀nigi a ngé ε sáád. Poándageele kéleé, póele na ɔ'tém a kaade ungwiyóón. Póló'kɔd na pəηibáamɔéd ageele lé pudi'təəη ten a kɔbé.

²Púgóomonon konyáηen peɔó pəηi na pəηi. Poma'keele náan, pomóóben kecem ké Kilí'tus.

³Mɔɔd ama'keen na mafega' lé amááyen pɔsóg, kɔmɔéd lé nyóle ɔmmɔéd ale kifód, əmálígə́ə anyóon nyólenyɔamɔéd.

⁴Éné mɔɔd ogóodi kaásonge a ɔlaa wó nyólenyɔamɔéd aléé alaa. Ɔmɔ'kɔɔη kɔ nkə ké aléé ogaágany a kéleé, kien a nyólenyɔamɔéd, ədiyúúnə kaáfeg na sóg wendə̀η

⁵lé, na mɔɔd na kiəη kenó.

⁶Nyó páleé agaa'kanane Tɔsɔm tó Táán, ogóodi lé yé'ken ngab ε kəηe' kó ogódíí na mɔɔd nyó aléé amoyá'kanane tóle.

⁷Pudinjəlígə́ə pəηibáamɔéd: Mɔɔd ogoséga Táán ɔdeóɔ. Kéle lé, nkə ké wə́əgud, kéleé ten aa wə́əbug

⁸Nyó aléé kogónaá əgín nkə ké kéleé kəηe' a ɔlaa wə́əη ó pumog, a nibug ten, aléé kɔɔη nkə ké pumog póageé'kenan, áay lé kugu. Kɔmɔéd lé nyó aágóna nkə ké kiógə́mmi Uḡun wó Ufúlú'tú, a nibug, wáamoyéele lé yéen na ɔlaa ó penəη piim.

⁹Tedə'tóm keele kəηe' lé, tema'kaágónegə, teléé kɔ́əηɔnɔn a nibug, ná kenəη kégo kéleé kiim əgiig.

¹⁰Náan aa kenəη ké tiligíí na ngé eggeele kəηe', tíelene ungim kəηe'. Tíele kóle kəηe' kəηe' na pomóηηí pə́əs pá a kə́əli'tini'.

Mban yé a nɛmananɛ

- 11** Táláan pɛlɛn pɛɛnɛ taa, pɛlé pi'tóg. Ombɔg wáam ó kudilə ó mɛényóamɔéd áa wóow négɔn áá.
- 12** Pɔɔd pá páléé anyóɛn koboogóda ambaan lé róanyɛ, pále pá páəguuna koóloodi a pɛbán pé a noá na pumog. Nkə kɛɛg ké páléé agɛɛɛ kɛle lé na páɛyɛboonééyɛ ntób lé pále alɔɛgɛ kugu kó Kilí'tus a ɔmbásá.
- 13** Pɔɔd pamɔéd róob pá páágénéé o'to a waany, róɛɔgɔ ənuɛn kɔmɔéd pɛɛm pé Moyiis pɛgo. Pále anyóɛn agá lé pəɛni róanyɛ ná páágany lé pámáboyééle lé róanyɛ.
- 14** Náa mɛ, nteógɔ na yoom yéndɛn yé ndéé ogaányáade a yélé ná kɛsánɛn əgín lé ɔmbásá ó Sédúk wəəs Yésus Kilí'tus. Kugu kuəɛn kó yígú a ɔmbásá aa kómééle lé nté'teg pɛbán pé a nsí wɔnɔ pɛbán pé píndigií a ɔlaa. A pɛlé ten, mɛ mbánde wɔnɔ kɛlón.
- 15** Kólé aa kɛléé lé, mɔɔd yɛɛn onganɛán óo, adienɛn onganɛán óo, kɛbán kɛɛɔgɔ áay. Nkə kɛ kɛléé kɔ kímú' kɛle lé Táán áa amábɛyɛ'kɛn ɔlaa wó ongwa.
- 16** Mbésəə lé Táán áboyé'kɛn uɛóón na pəɛni ndɛg yəəɛn ngim, na ungim nyó alɛé agodáɛana a ngó yəəɛn, áabodéélen ɔ'tém ááá!
- 17** Əgəəbəə négɔn yéɛnɛ, mɔɔd ədiyí'kíni kɛ'kányanɛ ɔ'tém lé pɛbɛɛ' pé mbándeé na pɛlé a nkó pióloodi lé mbándagoob na Yésus
- 18** Pomóɛɛn, Sédúk wəəs Yésus Kilí'tus áboyé'kɛn mawɔ' á! Aamen.

Εφέες

Εφέες 1

Ρόολ αμά'τύμíí nufuu' nuήη na pisoyidi'

¹Με Ρόολ νύο a πενυόηεν né Τάάν, ndεέ mωόν ο ma'tom ο Υέsus Kilí'tus aa mbébudílən nufuu' nóone. Mbébudílən pəηi pá poleé a Εφέες, pəηi pá poleé agoob na Τάάν, pá poágénéé o'to na Υέsus Kilí'tus.

²Τάάν Σε wəəs pólé na Σόδúk Υέsus Kilí'tus páboyéele κəηε' á! Páboyé'ken ten kiwiiyi' á!

Κəηε' κό Τάάν aléé agεbeyé'ken a ngim ε Kilí'tus

³Τένυάδεαν Τάάν νύο aléé Σε ο Σόδúk wəəs Υέsus Kilí'tus! Amééλέne uηun wéəs κəηε' a mbod ngim. Κəηε' kóog kúəbiyíimin a mωen, a niη né Kilí'tus.

⁴Əyíbiyíiyid a o'to ó Kilí'tus əgín kógwog kala' ná adénjéele nsí. Əyíbiyíiyid lé ná tíen pωod pá páléé Sálábádábádá, wsed fiéd na pəsi. Wwónó ná aléé na nnyóηánán na pəsi,

⁵əyíbiyíiyid əgín kw kala' lé tíen pωón péəη pá ombeen. Ayébeyééle náan a ngim ε Υέsus Kilí'tus. Taa náan aa kíymugəmmi lé yéele, a πenυóηen niήη.

⁶Τένυάδεαν ανέέν nugəmm nó Τάάν a κəηάan nuήη nó a w'tém ólan na pəsi, a o'to ó Mωón wəəη wo w'tém.

⁷A maηó má Kilí'tus aa Τάάν ayébeyááηen. Əgín ten a o'to wéəη áa əyíbilisin mabé móəs Ayééle kéeg kiim əgín a kelaηanan ké w'tém kwdée kuήη.

⁸Ξέε, əyíbisúgínin κəηε', amáabeyééle lé tíen na nsin, téleη pεbán.

⁹Amábeyééle lé téleη pεbán pé péyéε pεwségáan, pεbán pé, a nsin yəəη, yiíséé lé ageele. A kwdée w'tém kuήη, yeéfég lé ageele pélé a ngim ε Kilí'tus.

¹⁰Nkə kégo kéeg, Τάάν aléé κeen agoon o'to əgín a neman né nsí. Aléé kogonyed nkə kiim ké kéλέé a mωen na a nsí, ageele lé Kilí'tus aa yéeneé nkúm ε moom móom muim.

¹¹Yiígúmin kw kala' əgín wwónó a πenυóηen niήη né nyólé Τάάν νύο aléé agodáηanane piim lé, wwónó ná teyáládée na Kilí'tus, tele na yəəs ngab na nyólé.

¹²Pəsi pá teleé pωod pá na o'to na o'to págomena pεda na Kilí'tus, tényáδεan ανέέν Τάάν lé ale kegó'kóón!

¹³Pəηi ten pá poyóób twgéé tó tóλέé fólób, twgéé tó tóλέé Twəəm Tólan tó Τάάν aáboyócyε a tóλέ. Ná poyáág o'to na Kilí'tus, Τάάν ayéboyáág keβεε əguloodi lé poándagoob na nyólé. Keβεε kéeg kéle Uηun wó Ufúlú'tú wó ayébegágen lé aabedómen.

³A nióbáθ niós, teyéε ten yoom ímu' wónó pólé lé teyéε ageelane ten əgín nkə ké ɔlaa ó pumog pués óyéε anyóηen. ɔ'tém wóés óyéε əgín a pebán pé píθbisóbin. Ilúún yé Táán aleé na yélé na pɔsóg póob, náan ten aa ayéε na yélé na pəsi.

⁴Kebán kímu', Táán ale əgusiəd maan kéfólé na pəsi a ó'to wóone lé aálan kebenyóηen.

⁵Ná teyéε pelón a ó'to ó mased méés, ayébeyééle lé tíi'kini keen a ɔlaa na Kilí'tus. Pomóɔy lé Táán aádée ɔ'tém.

⁶Teyéε pelón, Táán aáság kebeyóndεge lé tele paladáán na Yésus Kilí'tus. A ngim yéey aáság kebeyéεle lé tílændin ondán na nyólé a mɔen.

⁷Náan aa a kɔdée ɔ'tém kuəη kóog kó əyíbilóodi a Yésus Kilí'tus, aányóηen ten kuloodi kólé na pɔsóg pá a mədúg má yuudi lé nyólé aálanáan a kɔdée ɔ'tém.

⁸Kéle lé, a kɔdée ɔ'tém kó Táán áa pomóɔy lé pomáág ó'to na nyólé, kéle nɔηáan nó Táán, kédeógɔ a pəηibáamɔéd.

⁹Kédien ten ɔmbó a nkə ké poleé ageεe, ná mɔɔd na mɔɔd ədinjégídóníi a igog.

¹⁰Éεε, kéle náan lé Táán áa ayébeyééle. A ó'to wóone lé tele paladáán na Yésus Kilí'tus aa ayébeyééle lé ná tíelane penεη piim pebán pélan. Pebán pégo péεb péle pebán pé yeéyán osóbini péle kala' lé ná tíεε péle.

Yoom ímu' a Yésus Kilí'tus

¹¹Pəηi pá pɔdeógɔ pibíəni' pé Yúden, poáyóηε nkə ké poyéε kala'. Yúden εle agaanye. A ó'to ó «waany» wóow wó páleé ageεe lé páagaásóm kiony, pále agoboodóηɔn pəηi lé pole «pisun».

¹²Poáyóηε lé, a kenεη kégo kéεg káag, pɔde'kéε na Məsii, poyéε penɔɔηε' a ndεg ye Éselayel. Nkə ké Táán yeégágen na pɔón pá Éselayel, pəηi pɔde'kéε kɔ a ɔmban wóow. Poyéε alaa a nsí yéεne pommena pɔda a yoom ɔmbó ímu'. Podé'kóoleηen ten ɔmbó Táán.

¹³Náa néɔɔη yéεne, pəηi pá poyéε laálá na Táán poánde ndúmi' na nyólé wónó ná poleé paladáán na Yésus Kilí'tus, a maηó méəη má yiísúb.

¹⁴Nyólé aa əyíbiyíimin na kiwiyi', aálad a kefɔg kímu' lé na Yúden, na penɔɔηε', pólé pá páyéε paásaláán. A neáyé'ken né ayáyé'kénéé, yiídəəηi waη yé eyéboósaalen. Waη yéey εle ebenen yé eyéε kɔ pólé na pólé.

¹⁵Yeésóole pεcεm pé Yúden na pisiég pé péleé kɔ, na piégili' ten pé péleé kɔ. Yeényóηen keεle náan lé ná Yúden, na penɔɔηε' ké péen ndεg yé ngwa əgín mmu' a unu' úmmu' na nyólé, páyεen a uηóon.

¹⁶Pólé piim pábaan páyεen paladáán yoom ímu', pəyi'kini kaálad na Táán. Ayééle náan a kugu kó yiígu a ɔmbásá. Kɔ a wólé aa yeémáne ebenen.

¹⁷Kilítus ayíim anyóon alɔege Tɔsɔm tó uñóón na pəñi pá poyée laálá, na pɔsóg pá páyée ndúmi' na Táán

¹⁸Kilítus aa amééle wɔnó ná pəsi piim lé na Yúden na penɔɔɔɔ' ké, teándéé págodélem a udi ó Paabá a toen tó Uñun wó Ufúlú'tú ogo úmmu'.

¹⁹Náan, pəñi pundigi kəmmú penɔɔɔɔ', pundigi kəmmú pɔɔd pá a ɔsaa, poánde néɔɔɔ yéene pɔɔd pá páagoob na Táán, pɔɔd pá a yoog ε pɔɔd ε Táán.

²⁰Poá'kosɔd a ondán wó ongwáag wó pɔón pá ma'tom na palɔege' pɔbán pá Táán páléé kɔ wɔnó tɔed tó a nibiɔ né noáde', Yésus Kilítus kɔ nyólényɔamɔéd wɔnó nɔed nó a o'to ó noáde'.

²¹A nyólé aa ongwáag ungim óléé o'kónáán. Óle agaáwáag lé ná wéen yoog yé eleé pulú'kən a niiɔ né Sédúk.

²²A nyólé ten aa pəñi poándeé ondán a ongwáag wóow wó Táán əθlændin a wólé a Uñun wéəɔ.

Εφέες 3

Pigólí pé Póol ogódíí lé yéele a kidíídí ké pá pódéɔɔɔ Yúden

¹Me Póol nyó ndeé a yoog ye njaan lé nde ageele pigólí pé Yésus Kilítus a o'to wááɔɔn ó pəñi penɔɔɔɔ'.

²Pəñibáamɔéd poá'koob o'tom wó a kɔdéε ɔ'tém kuəɔ, Táán ayényeé'ken lé nyéele a kidíídí keáɔɔn.

³Ayényaáséneɔn pɔbán pé péyée pɔɔségáán, ageele lé ndeɔ mafega' má máléé na nyólé a kaade. Njəbísígíí kubuúdilən kélé náan əgín kɔ kala'.

⁴Ná poábana nkə ké mbədilid, poagoob nkə ké me mbáɔɔn a nkə ké kéléé keɔségáán a noá na Kilítus

⁵lé péle pɔbán pé ade'káagaáseneneé pɔɔd pá kala', kólé áa néɔɔɔ yéene əθ'kiim ádóméé Uñun wéəɔ lé wíim aləɔ keɔbeyásenəɔn pélé moááɔn a unu' ó palɔege' pɔbán pəəɔn na pɔón pá ma'tom pá páagoob na nyólé.

⁶Keɔbán kégo ké kéyée keɔségáán náa aá'ko'kwanɔé aa kéene kéléé lé: «Pɔsóg pá páyée lé pále penɔɔɔɔ', páɔɔn lé kɔɔɔ' kuim kó Táán ayééle lé kóle kó pɔón pá Yúden, koánde ten koóbɔn, pánde ndeɔ ego mmu'.» Kéageɔn néɔɔɔ lé, yoom yiim yé Táán yeégágen ndeɔ yəəɔ, yánde ten yóóbɔn a o'to ó Yésus Kilítus. Kéeg kiim keánde náan lé wɔnó ná pəñi ten pomááɔ o'to a Tɔsɔm tuəɔn Tóɔɔn tó pomóób.

⁷Táán, a kɔdéε ɔ'tém kuəɔ, ayényáɔɔne o'tom wóow lé ndeɔege Tɔsɔm Tóɔɔn a toen tuəɔn tó ayényeé'ken.

- ¹Με νυό ndeé a yoog ye njaan lé nde əgugudin Sédúk, ndaboyósógwɔɔn pəŋi pá Táán ayéboodóŋɔn. Ndaboyósógwɔɔn lé puəsiəd kɔŋe' a ombod wó wááse'tan na ntóŋónón yé Táán ayéboodóŋɔn.
- ²Əsúlíən nkó a nsí, póen na ntém ngwiyéəŋ, pónó'tan ntób, pónó'tanan pəŋi na pəŋi a nnyóŋánán.
- ³Əyísíəŋ lé pólaa əgín unu' wááŋan úmmu' wó Uŋun wó Ufúlú'tú ómáboyé'ken a uŋóŋn wó pugódíí pəŋi na pəŋi.
- ⁴Nkó ele kilúd ké yoom əgín náan kímú' súb, ele neágɔnyed né pəéli'tini'. Uŋun wó Ufúlú'tú ten óle úmmu'. Táán ayéboodóŋɔn ten lé ná póen na nemena' pɛda nímu'.
- ⁵Sédúk ale úmmu' súb, kəéli'tini' ten kúmu', ɔsɔgen úmmu'.
- ⁶Táán ale úmmu' súb, Se o mɔɔd unɡim, ale alaame unɡim, ale əgugud a unɡim, ale ten a mɔɔd unɡim.
- ⁷Mɔɔd unɡim ogóódi nkə ké Táán ayémoyé'ken a kɔdée ɔ'tém kuəŋ, əgín ten wɔnó ná Yésus Kilítus əyéli'tíníí na ɔ'tém wəəŋ unɡim.
- ⁸Lé kéle kidiídílə a kála'ta' lé: «Ná yeébág a mɔen, ayéén na pɔɔd pá a yoog ye njaan; Amé'kénan moom na pɔɔd»
- ⁹Nkə aa kéleé lé yeébág a mɔen? Kéle anyóŋn lé yeéyáŋ əsuu a nsí.
- ¹⁰Nyó yiísúú a nsí, ale ten nyó yeébág a mɔemɔén lé ná yáalam a nsí ngim.
- ¹¹Nubo' nó ayééle nóle lé, ayáába ma'télem lé, póone pɔɔn pá ma'tom, pəmmú palɔge' pɛbán pá Táán, pəmmú pənuŋ, páadəŋanane pɔsóg, pəmmú ten palaame' Tɔsɔm Tólaŋ, pɔsóg pəmmú pelág
- ¹²Ayééle náan a pá páagoob na Táán lé ná péen na toen tó keele pigólí piəŋ, ageele lé egɔny é pəéli'tini' éyam.
- ¹³A niəle néen, teageen paladáán pəsi piim unu' úmmu' a kəéli'tini'. Pəsi piim téleŋ kəmmú kɔŋe' kɔŋe' Mɔón o Táán, téegon əgiig a niəŋ né Kilítus.
- ¹⁴Tidiəgi'kini keen pɔómbaa kəmmú, tedien ten wɔnó eyaa é ke'kóm yé pi'tús pé məní péleé əgudí'kəni. Pɔɔd pá məlíg pədiəbilígə ten kəmmú na tɔgéé toóbɔn tó muyəŋ əgibidəəŋi a ɔsed.
- ¹⁵Náa, tema'kodéanane pafólób a nnyóŋánán yé eleé pəsi na pəsi, teayam a pɛbán piim a niyéəŋ né tiyéəŋ ngé e Kilítus nyó aleé o'to ó pəéli'tini'.
- ¹⁶Nyólé aa ayééle lé pə'kab pé nkó piim piəŋ peladáán, péyeeŋ nkó mmu'. Angeŋ əngim aa yáageele lé nkó yéen ndadáán. Kenəŋ kiim ké éné ke'kab kéleé ageele pigólí piəŋ, nkó ngim yaayam a nnyóŋánán.

ɔlaa ó kala' na ó négɔŋ

- 17 Nkə ké ndábodéane, ndéəgi'kini kubi'ti a niij né Sédúk, kéle lé: Pudiyí'kíni kəmmú kodáŋana wɔnɔ pɔɔd pá pódéɔgɔ na kə́li'tini', wɔnɔ pɔɔd pá páadáŋana əgín wɔnɔ ná nsij yɔɔbɔn yé edeáboébeé, yaábodéane.
- 18 Nsij yɔɔbɔn ele na mbin, na lé ɔlaa ó Táán óle unɔn na pólé lé pándeyen yoom, ntém yɔɔbɔn ten nnasáŋ.
- 19 Pódéɔgɔ agoleŋ kəmmú kocálen kó kebán kélan na ké kebé. Pə́əgə́siəd ɔmbó tué, páanyóŋenela əgín keelane pebán pé pebé piim pé ntém eleé agonyóŋenela lé péele, kídibuyəbi.
- 20 Náa a pəŋi, adénjaŋ nkə ké poyá'kan aa kéeg a Kilí'tus.
- 21 Pafólób pá páyéboyá'kánáne a o'to ó Yésus, poéléŋ koob pólé, isuj édeɔgɔ.
- 22 Pugóodi anéén lé púdi madáŋánáne máaŋan má kala', púdi ɔlaa wáaŋan ó peag pé oséé na pebán pé pebé pé poyéé agonyóŋenela kɔ, pebán pé mə́lig pé péaboyéele lé púwu.
- 23 Puélis a ɔlaa wó onɔwa a udi unɔim. Puélis náan a ɔ'tém wáaŋan na a uŋun wáaŋan.
- 24 Puéniíg ɔlaa wó onɔwa wó Táán ayééle a keŋwáŋánán kiəŋ Wó wóloodi ɔlaa wó pafólób páageé'ken a ɔlaa ó sáád na a ɔlaa wó a ngé e Táán.
- 25 Pudiyí'kíni kulígəŋən kəmmú, éné mɔɔd ogóodi kodéane fólób na sóg lé pəsi piim tele pe'kab pé nkó mmu'.
- 26 We nyó ilúún éməgoobány, odenyééle kɔbé, ilúún yáaŋ ígóodi lé ésoo ná wɔ́s ódémman kusuu.
- 27 Podeyé'ken ngé na Omɔléɔg lé áboónyɔŋ.
- 28 Sóg nyó ayéé əgiíβə, édi wiib, əgud na ɔmbɔg yə́əŋ ageele lé áne ɔlaa a pasáád, áyɔen na nkə ké aleé ogeébe mɔ́sɔ́gasɔ́gá na kélé.
- 29 Podenjéén na tɔgée tó tobé ɔmbó túmu' a nnu' yaanjan, pə́en agá na tɔgée tólan, tɔgée tó tóageébe sóg, tó tóamoogóne nkó lé yéele nkə ké aleé lé yéele, tɔgée tó tóleé tógəele lé pá páagoob nkə ké puésəə pɔ́ɔŋ kɔŋe'.
- 30 Uŋun wó Ufúlú'tú wó Táán ayéboyé'ken, pode'kánye wólé ɔ'tém Óle keálé'kán ké Táán ayéboyáág ageele lé áboóleŋ a wɔ́s wó ə́giim agaáŋen pɔɔd a mabé.
- 31 Tíəŋ pebán pé pebé péene pé péléé lé: ɔ'tém ódien ommoáŋáán a kaade, mulúún, nenyén, pedog, neŋo əgín nenasáŋ, na mbod e nengen nɔim.
- 32 Pə́en na ntém elan, na nnyóŋánán pəŋi na pəŋi. Púlisenən pəŋi na pəŋi, wɔnɔ ná Táán əyíbulisin pəŋi a niij né Yésus Kilí'tus.

Ἔφεες 5

ᾠλαα wó a kisəə

- ¹Wə́nó ná poleé pə́on pá Táán aleé anyóŋen, áǵónégéan ageele lé pə́en wə́nó nyólé
- ²Pólaa a nnyóŋánán wə́nó ná Kilí'tus ayébenyóŋen aábod amé'ken ɔlaa wéəŋ na Táán a kidíídí kiəs wə́nó ngab na kefəny ké kíənuǵ wə́nó laménda' eləŋ
- ³Pole pə́od pá páagoob na Táán, pebán pé péaboyáǵ pinig a nkó wə́nó kubúlim na ɔ'kéed, oó lé na ɔnómeeɔ nyó ɔdeóǵo waəŋ, wə́nó kaag kó əngis a yoom yé édeóǵo yááŋ, pédenjéén a kegaáǵade kéəŋan, pídinjə́búŋíí ten kə.
- ⁴Ké'téelen ten ɔmbó lé pə́sɔyela tǵéé tó fúlúus, tǵéé tó masɔɔ, tǵéé tó pinig. Poé'kenan agá Táán pisoyidi'.
- ⁵Leŋáan kəŋe' kəŋe' lé pə́od pá péəbúliməŋ na pagéed, ɔmbó lé na panómeeɔ pá pódéǵo pódə́on, na pə́sǵ pá páleé ageelane pebán pé péagaag mə́od pinig a nkó, pádeáǵeen na ngab a Nelaame' né Kilí'tus na né Táán. ɔmbó ten pə́od pá nǵǵág pádeáǵeen na ngab a Nelaame' né Kilí'tus lé, mə́od o nǵǵág ale əǵusiəɔ moom móom a əngis yéəŋ agaáyen Táán.
- ⁶Mə́od na mə́od ədiɪbulíǵə na piyəǵ pé tǵéé. Masəɔ móom náan aa máageele lé Táán yóób ilúún na pə́od pá péəðə́əmini o'to na nyólé.
- ⁷Podenjéén anéén na yoom ɔmbó ímu' yé poáǵeele na mbod e pə́od wə́nó yéey.
- ⁸A keneŋ ké kala', poyéə a mbin, náa néǵoŋ yéene poándeé paladáán na Sédúk, poánde a kemoámoáŋ Laaláan anéén wə́nó pə́on pá kemoámoáŋ
- ⁹lé pebán pé péalon a kemoámoáŋ péle pebán pé peŋe', pebán pé sáád, pebán pé pafólb.
- ¹⁰Áǵónégéan lé póleŋ nkə ké kiəǵəmmi Sédúk.
- ¹¹Pudisiəɔ ngab a pebán pé nsíísí iyó, pebán pé péleé a mbin a kaade, kwanéan agá pélé a táán.
- ¹²Aánde tǵəǵoóbela kəmə́ed o'to kono agosɔyɔ pebán pé pə́od pémmú páageelane a pə́səǵ.
- ¹³Náa, yoom yiim yé yándeé e'kwanéan, yá'kolon a kemoámoáŋ.
- ¹⁴Kéle lé, yiim yé yá'kolónéé a kemoámoáŋ, yánde kemoámoáŋ. Kóle aa páleé əǵusəə pə́nó: We nyó oleé a enɔ, wónɔdig. We nyó wə́ə'kugúú wónɔdeǵ. Áay, kisəə ké Kilí'tus kéageen na we.
- ¹⁵Áléŋéan anéén na ɔlaa wááŋan wó poálaa. Pudiyəsiə́díí wə́nó piyəǵ, puəsiəɔ agá wə́nó pə́od pá páleé na nsiy.

¹⁶Κενη kiim ké pomóōη ngá egεελε κνηε' a ɔlaa wóone ó néγωη, ελέαν lé mædúg móone má tigódíí mále mabé.

¹⁷Pu'kóodi lé pύyεgæni ανέέν, άγónέgέαν koob nkæ ké Sédúk aleé anyóηen lé póελε.

¹⁸Podendán kaáyé'ken a malo' koηo máság kobonwáηe lé, κeneη ké má'kobonwáηeé, máaboodom a pebán pé péδεόγω peηε'. Náa, Uηun wó Ufúlú'tú úyáεg na pæηi.

¹⁹Puábulid, púdúmæ pe'kwáá na mbod ε peléé ngim yé Uηun wó Ufúlú'tú wáageελε lé púdúmæ. Púdúmæn Sédúk peléé na ɔ'tém wááηan ungiμ, agomonyáade

²⁰A niη né Sédúk wææs Yásus Kilítus, púsoyidæni Táán Se wææs peηeη piim, a pebán piim.

ɔlaa ó na panom na pagán

²¹Sóg yóóben sóg, a nnyááde yé poleé na yélé na Kilítus.

²²Pæηi pagéed pá kodon, puóben panom pááηan wɔnó ná poleé agoóben Sédúk

²³lé, ɔnómæed ale nkúm ye o'kán wæηη, wɔnó ná Kilítus aleé nkúm ε pæáli'tini', nyólé Ongɔɔye' wɔɔɔon o pólé pá páleé nkó yæηη.

²⁴Pagéed pógóodi ανέέν lé póóben panom póóɔon a pebán piim, wɔnó ná pæáli'tini' páleé agoóben Kilítus.

²⁵Pæηi panómæed pá poá'kogóaneé, nyóηénaan pagán pááηan wɔnó ná Kilítus yeényóηen pæáli'tini' sú'téé amáyé'kénéé nyólényóamɔéd a kidíídí keóɔon.

²⁶Ayééle náan lé ná áboyéελε péen téngád a o'to ó Táán, ná aá'koboósɔgen na mæní má ɔɔɔgen, na a nɔgέé ten.

²⁷Yeényóηen lé pæáli'tini' póóloodi a udi wáéηη ná pánde pisig pé kúfu', kibuu ɔmbó kímu' fiéd na pólé, nti yɔɔɔon leɔge leɔge, pamoáηáán, egom fiéd.

²⁸Náan aa kíεguunæ lé panómæed pányóηen pagán póóɔon wɔnó ná páleé anyóηen nkó yɔɔɔon. Nyó aányóηen o'kán, amányóηenéé nyólényóamɔéd

²⁹lé, mɔɔd ɔδεόγω kɔ nyó aá'koyæηeé kobenen nkó yæηη, ndóo, ale améne agá yélé, émuyéγé'kæηæni wɔnó ná Kilítus aleé ageελε na pæáli'tini'.

³⁰Adé pæsi piim tele pe'kab pé nkó yæηη yéey a?

³¹Θgín wɔnó ná kéleé kidíídíló a Kála'ta' lé: «Kóleé aa ɔnómæed aleé kudi émádí se na ηηí ageen agaálad na o'kán, pánde anyóon úmmu' súg»

³²Κεα ké kedám ké kebán keóse áay a nkæ ké mbá'kusælií néγωη, kéε kebán ké, na Kilítus na pæáli'tini'.

³³Νάα κέλέε ανέέν a pəŋibáamɔéd lé, éné mɔɔd ogóodi lé ányóŋen o'kán wɔnɔ ná aléé agaányóŋen nyólényɔamɔéd. Ɔ'kéed ungim ogóodi ten koóben onom.

Εφέες 6

Ɔlaa ó pɔ́ɔn, na pase pɔ́ɔbɔn na pa ŋí pɔ́ɔbɔn

¹Pəŋi pɔ́ɔn, pugóodi lé puóben pase pááŋan na pa ŋí pááŋan. Táá nkə ké κέλέε sáád áa κέεγ a nenyóŋen né Sédúk.

²Ɔecem ké na o'to na o'to ké Táán ayébeýé'ken, amáyaábeg polomées a mɔen áa κέεε κέλέε lé: «Nyááde se waŋ na ŋí waŋ,

³wageen na ɔlaa ólan, óosom ten mədúg miíŋ a nsí yéene»

⁴Pəŋi pase a pɔ́ɔn, podennyééle lé pɔ́ɔn pááŋan pédəmini o'to. Póboyáme agá, púbuləbən wɔnɔ ná Sédúk aléé anyóŋen.

Ɔlaa ó pɔ́ɔlé, na pəsédúg pɔ́ɔbɔn

⁵Pəŋi pɔ́ɔlé, pugóodi lé puóben pəsédúg pááŋan pá páléé a nsí yéene, puəsuuli nkó na pɔ́lé, póbonyáade ntém yaŋan mmoáŋáán wɔnɔ ná poleé agoóben Kilí'tus.

⁶Podennyééláne náan əgín ná pále agobodé'teg, káag wɔnɔ pole əguunə agá lé pányóga na pəŋi, ndóo. Wɔnɔ munəmbí mó Kilí'tus, poágónegge agá keele nenyóŋen né Táán na ɔ'tém wááŋan ungim.

⁷Púbuúgudin ntém mmoáŋáán, adénjaŋ káag wɔnɔ pále agoboogóda ambaan. Púbuúgudin wɔnɔ pɔɔd pá páléé əgugudin Sédúk, adénjaŋ pɔsóg pɔɔd.

⁸Leŋáan pɔɔ'kó, áyeeɔn ɔmbó lé keólé, ɔmbó lé mɔɔd nyó aléé a o'to wəéŋ, nyó aágeele kɔŋe', Sédúk aamosáábɔn əgín wɔnɔ a kɔŋe' kuéŋ kó amééle.

⁹Pəŋi pá poleé pəsédúg pá pɔ́ɔlé péeɔ, leŋáan kubuúgumin, podéəbonómédáne əngis. Poáleŋ lé pəŋi piim na pɔ́lé ké pugóodi Sédúk úmmu' nyó aléé a mɔen. A udi wəéŋ, ungim ale yoom ímu'

Siédəen muduém mó Táán aboyé'kénénéé

¹⁰Əguyibəni tɔgéé tóam, ndabodéane lé, toen túbuyíimin a neálad né poáládénéé na Sédúk, a toen tuéŋ tó tóléé na toen tuim.

¹¹Siédəen muduém muim mó Táán aboyé'kénénéé, ageele lé pónyɔŋ Omɔleóg ná əéguunə kubulígə

¹²lé, adénjaŋ na pɔɔd aa teleé a ki'tuuli', ndóo. Na məŋun má mabé má máléé a mɔen, na pá páléé na toen, na pá páléé alaame na pá toen tó mbin tó a nsí yéene tóléé na pɔ́lé aa teleé a kélé.

¹³Κόλέ aa, kumínæθn néγwη muduóm muim mó Táán aboyé'kénénéé. Áay, ná wós wó wmbé ogo óléé kiimií, póen na toen a udi ó mwod nyó poádélem a pedá na nyólé. Poma'kwnwye, púyig a nisug, puəgəýíis a o'télem wááñan.

¹⁴Ληάan anéén kodélem, poágaáboñ. Ésuñíθn pafólb wónó kandá a nedáá. Pueníg pasáád wónó ná poleé əgəñíig kiob ké pedá.

¹⁵Ροάboñen ageen alβεge Twsom Tólan tó tóageé'ken uñóon. Tóen a ambaan yááñan wónó palábá.

¹⁶Puéguməθn peneñ piim a kəáli'tini' wónó ná ánde puégumin kiob ké kéabaga tungəni'. Kéageele lé púwíyəni tungəni' tó tonámáan tó wmbé.

¹⁷Táán amáboyóye. Siédəθn kwɔy kóog wónó puménígí edam é pedá. Təgéé tuəñ tóen na pəñi wónó eyafág é pedá yé Uñun wó Ufulú'tú ómáboyé'ken

¹⁸Wəñwəñ moom móom muim na Táán a peósóglón. Pómoyósóglon peneñ piim. Uñun wó Ufulú'tú óbodáñanane a peósóglón. Mafega' mááñan méen peneñ piim na pá páagoob na Táán, poósóglon a kidídí kéwbəñ ké pólé piim.

¹⁹Poósóglon ten a kidídí kéam lé Táán yényaag təgéé tó sáád a unu' keneñ ké mbónwəwəw. Ndaamene wəod nkə ké kéléé kwəségaán a Twsom Tólan na pesány piim.

²⁰Me, nde mwod nyó páyé'tóm lé nyíim alβεge Twsom Tólan tóod, wmbó ná ndeé néγwη a woog ye njaan. Poósóglon anéén Táán lé ndwəge tólé na pesány piim, wónó ná nyígóodi lé nyéele.

Pisoyidi' pé a niyibəni'

²¹Móññí wəəs wo w'tém Tisiig nyó teleé ageele pigóli pé Sédúk pégo pímu' ondán, nyólé nyó yaáyé'kénénéé ten a pélé, aabodéane nkə kiim wónó ná ndeé, ageele lé póleñ nkə ké ndeé ageele.

²²Nyólé aa mbányóñen lé nyíim mpođómen lé ná yíim abodéane wónó ná teleé, áabogóne nkó.

²³Táán se, pólé ná Sédúk Yésus Kilí'tus páboyé'ken pəñi pomóññí péəs piim kiwiiyi' aá! Péele lé pónyóñanan, póyeeñ yuudi na kəáli'tini' aá!

²⁴Táán yéelene kwə' na ungim nyó aléé na nnyóñánán a pəliég na Sédúk wəəs Yésus Kilí'tus.

Filíib

Filíib 1

Póol əmə'túmíi nufuu' nuəŋ na pisoyidi'

¹Na me Póol, na Timo'təə nyó teleé pəsi piim pəgudin pá Yésus Kilítus aa timəbudílən nufuu' nóone. Timəbudílən pəŋi pəəli'tini' Yésus Kilítus piim pá poleé a páleeg ε Filíib Nufuu' nóone nóadətəg ten padélem yuudi páəŋan na *padéá'kele*.

²Táán Se wəəs na Yésus Kilítus Sédúk wəəs páboyéele kəŋe' á! Páboyé'ken ten kiwiiyi' á!

Póol ale ɔgɔ́sɔ́gɔ́lɔn Táán a kidíídí ké pəəli'tini' pá a Filíib

³Ndeane lé: Kenəŋ kiim ké mbáboyáyóŋeé, ndosoyidəni Táán a niŋ neáŋan.

⁴Ndeane ten na tɔnyóg a ɔ'tém síeéd kenəŋ kiim ké ndeé ɔgɔ́sɔ́gɔ́lɔn Táán a kidíídí keáŋan.

⁵Tɔnyóg tóod, ndeane na tóle náan a nenjaábegen né poyénjaábegen ombɔg ageele lé Tɔsɔm Tólan tósambəd, kəəbəə əgín kɔ a wɔ́s ó na o'to na o'to, əgiim əgiig négɔŋ.

⁶Me, mbálen əgín náane tí'tiib lé, Táán nyó əyətúmíi keele kisig ké pigólí pəeb náan a ntém yaanən, ageen yuudi na péle sú'təə a wɔ́s wó Yésus Kilítus aléé kimbuúliníi

⁷Kéle kəŋe' wɔ́nɔ ná me ndeé na mafega' málan móom náan penəŋ piim na pəŋi lé, pole a ɔ'tém wáam. Kéle ten náan wɔ́nɔ ná puísíəd ten pəŋi piim ngab a mawɔ' má Táán ayényeeléne. Pole ageele náan négɔŋ wɔ́nɔ ná ndeé a yoog ye njaan Poyéé ageele ten náan ɔmbó ná njéé nkəligi a táán, ndáanɔna Tɔsɔm Tólan na toen, ndáageele lé pɔɔd páág o'to a tóle.

⁸Nnyóŋánán yéey yé ndeé na yélé na pəŋi, Yésus Kilítus aa aménjaág yélé a ɔ'tém. Táán aálen náan lé kéle fólób.

⁹Nkə ké ndeé ɔgɔ́sɔ́gɔ́lɔn Táán a kidíídí keáŋan aa kéene kéleé lé: Áboyéele, nnyóŋánán yaanən yéen əgín yuudi, póolen pafólób pəəŋ agaáyen, áyele ten lé pólen kosáləna pəbán,

¹⁰ageele lé pólen kiiyid nkə ké kéleé kəŋe'. Áay ná pólon pamoáŋáán, podien na nsóó, ageen əgiig əgín a wɔ́s wó Kilítus aléé kimbuúliníi.

¹¹A toen tó Yésus Kilítus, poléé keelane pəbán piŋ a ɔlaa wáəŋan pé péleé sáád, agonyáade Táán, poámoyé'ken nugəm.

Kéle kəŋe' lé mɔɔd áne ntób a niŋ né Kilítus

- 12** Pomóhí, nde anyóhien lé póleh pɔ́'kó ntób yéene yé ndeé agone, ele ageele lé Tɔsom Tólah tóen yuudi.
- 13** Yélé ego aa yaágeele lé, na pasónjaa piim pá pálé a kinuη kéam áane a nó nkúm, na ungim nyó aléé áane, áleh lé yoog ye njaan yéene yé ndeé a yélé, ele a o'to wóone lé nde albege Tɔsom Tólah tó toadé'teg Kilítus.
- 14** A o'to ó yoog ye njaan yéene yé ndeé agone, éfolé é pomóhí pées pə́li'tini', a toen tó Sédúk, pə́ndigi agodamma yoog ye njaan. Pə́ndigi ten kə́mmú na weéy agolbege Tɔsom tó Táán, pále ə́gii'kini kaábaya agá.
- 15** Kéle fólób lé, ngab yimmú ele kɔ́ yé eleé albege niη né Kilítus a yaág yé ə́ngis, agobɔ́ɔɔn o'kɔ́ na me. Kə́bán kímú', pə́mmú ten pále kɔ́ pá pálé albege tóle fiéd na mafega' móom má mabé.
- 16** Pɔ́sɔ́g póob náan pále albege tóle a nnyóhánán yé pálé na yélé na me, lé pááleh lé Táán áa ə́yí'tə́nigi lé nɔ́na Tɔsom Tólah.
- 17** Kɔ́mɔ́éd lé pɔ́sɔ́g pə́mmú pɔ́'káag, ɔ́mbó wɔ́nɔ́ ná pólé pálé albege ten niη né Kilítus, mafega' mɔ́bɔ́n a ɔ́'tém mɔ́deɔ́ɔ́ maɔ́e'. Pólé pále agá aɔ́nɔ́ye me pɔ́dá. Páleé agofeg lé a niēle neɔ́bɔ́n néen ndageen na ɔ́'tém kogany agaáyen wóone wó ndeé na wólé néɔ́ɔ́ a yoog ye njaan yéene yé ndeé a yélé.
- 18** A me, kédeáge'kɔ́mɔ́d ɔ́sab. Kéle ə́gii'kini kenyeé'ken agá tɔ́nyɔ́g kə́mmú lé kéyeen ɔ́mbó lé mafega' má fólób pɔ́gódíí oo, ɔ́mbó má mabé oo, ə́gín niη né Kilítus aa néléé agaálbege, me nde agá na tɔ́nyɔ́g, ndágeen ə́gín na tóle yuudi
- 19** Lé me, mbáleh lé nkə́ kéeg kiim kéléé kaágasene wɔ́s, me nde nyɔ́ɔ́y a pɔ́sɔ́gólɔ́n pɔ́ə́ɔ́n pɔ́leé ɔ́ɔ́sɔ́gɔ́n Táán a kidíídí kéam, na a toen tó Uηun ó Yésus Kilítus wáagenyeé'ken.
- 20** Nkə́ ké ndeé agaáboη a ɔ́'tém wáam, ké ndeé agolah komena pɔ́da a kélé kéle lé ntendéé keen na o'to kono. Ndóo, nkə́ ké mbáleh, isuη ten édeɔ́ɔ́, kéle lé néɔ́ɔ́ na a pɔ́neη piim, nyeen ɔ́mbó a ɔ́laa oo, nyeen u'kuə́n oo, niásiəd néam néageele lé pɔ́d pányáade Kilítus.
- 21** A me kéle lé, ɔ́laa áa wóow Kilítus. ɔ́mbó kugu aa mbə́gú, kéle kɔ́ɔ́e' agaáyen.
- 22** Náa, ɔ́mbó pə́mí'tí a ɔ́laa oo, kɔ́ɔ́e' lé náan nde ogeele kə́mmú nkə́ ké kéalon na kesom. Nteáleh nkə́ aa nyíyidií anéén áay kímú'.
- 23** Nde anyóon a kegaágade lé, me ogo úmmú' ndáanyóhien lé ná mbə́gú, ageen alaa na Kilítus lé, kɔ́gɔ́ɔ́g aa nkə́ ké ndeé anyóhien agaáyen kéléé.
- 24** Ə́gín ten me ogo úmmú' nyɔ́'kó, nkóodi lé ndɔ́b a ɔ́laa a kidíídí keáhan.
- 25** A kéeg, isuη ten édeɔ́ɔ́. Mbáleh lé nténjéə́ ə́gu, ndaalaa na pə́ɔ́i piim agoboébe lé póen yuudi na tɔ́nyɔ́g, a Kilítus nyó pɔ́ágénéé o'to na nyóle.

²⁶Νά ndáalon a yoog ye njaan yéene yé ndeé a yélé, ndəgii'kini kiim káag ná poleé. Náan, kéageele lé poé'ken Yésus Kilítus nugəm kəmmú na toen.

Ndéb ε Póol

²⁷Κεβάν kímú', ésiédíen a né pɔɔd pá páleé agoóben Tɔsɔm Tólan tó Kilítus. Áay, ɔmbó nyiim, ɔmbó ntiimin, nyóób lé pále agosɔɔɔ pónó puáyíisin, pole unu' wááhan úmmu', poágaábáam ɔ'tém wááhan úmmu' a neag né poágénéé o'to na Kilítus wɔnó ná Tɔsɔm Tólan tóleé agaa'kanane.

²⁸Pudiyédíí lé pɔɔd pá páleé agoboónɔye páboyáág weéy a ɔ'tém. Náan kíəbuúloodi lé Táán ale a ngim yaanhan, pólé pále pəníməən, kɔmɔéd lé pəni pole pɔɔyón. Táán áa aléé keeleé náan.

²⁹Pəni, pole na mawɔ' wɔnó ná Táán amáboyééle lé póag o'to na Kilítus. Adénjan əgín lé póag o'to, ndóo, amééle ten lé pónə ntób a kidíídí kíə.

³⁰Négɔɔ yéene, poánde ondán na me a ki'tuuli kéene ké poyé'tála ndáanɔye əgín kɔ kala' Ndigi ten a kélé kɔnɔye, poálen náan.

Filíb 2

Póen unu' wááhan úmmu', puəsuuli nkó a nsí

¹Mbálen lé pole agonom ɔ'tém lé pole paladáán na Kilítus. Nnyónánán yəəh yé aleé na yélé na pəni aa eleé agoboónase nkó. Pole paladáán na Uɔun wó Ufúlú'tú, náan aa poleé na nnyónánán a kegaágade kéəhan, puəsiədənən ten mbilígɔ'kən pəni na pəni.

²Nde anyónen anéén lé pənyeele me nyéen na tɔnyóg a kúfu'. Pənyee'ken tɔnyóg a nnyónánán yé poágeen na yélé pəni na pəni, na a unu' úmmu' wó poágeen na wólé pəni na pəni, na a mafega' məmu' má poágeen ten na mólé.

³Podembámbáəhəne pəni na pəni, pudiyésésəlíí, əsúlíen agá nkó a nsí. Mɔɔd na mɔɔd adeyáyáágéé a o'to lé nyólé amááyen pɔsóg, ndóo.

⁴Mɔɔd na mɔɔd ədinjúúnə keele əgín nkə ké kéleé a kɔɔ' kuəh kó nyólényóəsíə, ndóo. Álen ten lé pɔsóg pále kɔ.

⁵Ésiédíen a kegaágade kéəhan wɔnó pɔɔd pá pándéé paladáán na Yésus Kilítus:

⁶Nyólé ədi'kéəbis lé pəmuúsiəd əgín yoom ímu' na Táán, kɔmɔéd lé na nyólé na Táán páyéə a o'télem əgín ogo úmmu'.

⁷Əyíin nyólényóamɔéd o'télem wóow, amáyaáson agá wó inəmbí wɔnó ná ayáyáánéé mɔɔd. Tele agodála náan a niəsiəd niəh né əyəsiədíí fóləb wɔnó pəsi pɔɔd.

⁸Θυésúlíí nyólényóamwéd nkó a nsí, amóóben Táán sú'téé aábod éégú. Kugu kwóméd kógo, kugu kó a wmbásá.

⁹Κόλέ aa Táán ayémobáge a o'kwó wó ómááyen mw'kwó miim, amáamoyé'ken ten niij né níégómən agaáyen əngij əngim

¹⁰ageele lé unгим nyó a nsí yéene na pá páléé a mwən, na wósóg pá a piíd ké, unгим nyóon yíim əmudúmin əndu agomonyáade.

¹¹Ungim áyee'ken ten nugəm na Táán Se, əsəə nyólényóamwéd na unu' wóéj lé Yésus Kilítus aa aléé Sódúk

Pigólí pé pəlí'tini' a nsí yéene

¹²Áay anéén, pəji wósósóg páam pá o'tém, pəji pá woyóben Táán ná njée na pəji, pómyóben anéén négɔj kəmmú agaáyen náan, wmbó wɔnó ná ntiligií na pəji. Ndabodéane lé, eéé! Táán ayéboyóye, kíəguunə anéén lé pəji ten poágónge pigólí, póele pélé na kodamma Táán

¹³lé nyólé ale əgugud a ntém yaanjan, ageele lé púunə keele nkə ké kíəmugəmmi, pówɔj toen tó keele kélé.

¹⁴Yoom yiim yé poágeele, póele yélé, podéógódó, podien na nkasé,

¹⁵ná pádeéboóbén, póen egom fiéd, wsed fiéd. Póyeen ten wɔn pá Táán a kegaágade ké wɔd pá pəfaa, pəelane mabé pá a wseg wóone ó négɔj Pugóodi keen wɔnó tomony tó tóanom a kegaágade kéwɔn a nsí yéene,

¹⁶poáboólwəgeene twɔm tó tóaboyé'ken wlaa. Poma'keele náan, me, ndéé kəgidən a igog a udi ó Kilítus a kidídí kəánjan, a wɔs wó aléé kimbuúliníí, lé kéléé kuloodi lé nte'káagaáyóona na pigólí a náan iyó.

¹⁷Neag né poágénéé o'to na Yésus Kilítus néle wɔnó kefɔny ké pugódíí ké'ken na Táán Náan aa, kéma'keen lé nku ageele lé nyáábeg yoom a kefɔny kəánjan kéeg, ndaanyóga kugu, nde nyi'kini kwnyóga kəmmú ondán na pəji piim.

¹⁸Pəji ten náan yoom ímu', póen na twnyóg, pónyóga ondán na me.

Pigólí pé pa Timo'téə pólé ná E'pafolodiid pógódíí lé péele

¹⁹Nde agomena pəda lé ndəəgiim ntom Timo'téə káag a mədúg má məndəgimií, ná Sódúk Yésus əmélí'tíníí. Ndəəgiim mmoodom lé ná nyóób twɔm tó túəgiim a pəji, o'tém wáam úwiiyi a kaade.

²⁰Nteógɔ na mwɔd wəndéj áane nyó yaágénéé o'tém na pəji wɔnó nyólé.

²¹Wósóg pó'káane pəndéj pále əgín na o'tém a pəbán pəwɔn pé pólébáamwéd. Pó'koodi keenej wmbó wɔj na nkə ké kéadé'teg pəbán pé Yésus Kilítus.

²²Náa, a Timo'téə, pomámoóléj nyólé kwje' kwje'. Yíflóodi níəsiəd níəj nélan na wɔd. Yíígúd na me agolwəge Twɔm Tólan əgín wɔnó ná mwɔn ánde éəgud na se.

²³Κόλέ aa ndeé agomena pēda lé páma'kosom με kebán, ndəəgiim mmoodom káag ná poleé.

²⁴Ντεόγω kə na isuη na Sédúk lé adeóləb ədiólí'tíní lé meényóaməéd ten nyíim aboodála əgín a mədúg móone.

²⁵Κεβάν kímυ', nyεδάλα kəηε' lé móηηί wəəs Έ'pafolodíid yímbuúli, nyóλέ nyó puyíim pódom lé yíim agenyeé'ken nkə ké poyényeébe na kélé a moom mó móyέe agesógen áane. Tiígúd ondán na nyóλέ, témáyaábáam wəónó pasónjaa.

²⁶Alε na njaan kέfələ lé ná amáboodála pəηi piim. Alε agolaη kaáságema wəónó ná aáleη lé poyóób lé nyóλέ yeébány.

²⁷Έεε, yeébány náan wəónó yoom έ fóləb. Yeéləb egésed səəη lé əgu. Náa, Táán áa ayébeedá maan pəsi ná nyóλέ, wəónó ná ədi'kəgúú. Táán ədi'kəəgəólí'tini náan ageele lé adeyésá'ténen ə'tém kogany wúmmú a wóone wó ndeé na wóλέ kala'.

²⁸Taa, kélé aa kéμέέle náan lé nyébisig kiim mmuyúlisi káag. Mbáleη lé ná poámoodála, poanyóga kέfələ, με ten nde nyeeη ə'tém yəób a kaade.

²⁹Póleη anéēn kumuúsiəd na tənyóg wəónó ná kíəgəyúunə, lé alε móηηί waəηan a noá na Sédúk. Mbod ε pəəd wəónó yéey, kéle kəηε' lé póboyé'ken nnyáádé

³⁰lé, əyə'kə'kú a pigólí pé Kilí'tus keele. Wəónó ná pəηi podε'kéleé na ngé igiim agenyeé'ken nkə kéeg ké poyényeébe na kélé, nyóλέ yeédála kugu na əngis, ageele lé yíim agenyeé'ken kélé a niη neáηan.

Filíib 3

Τάά, yoom eməéd yé yáagele lé məəd álon sáád a udi ó Táán

¹Əgyibəηən təgéé tóam néəəη, ndabodéane na pəηi pomóηηí páam lé pónyóga a o'to wóone lé pole paladáan na Sédúk. Ntendéé kodəm kobodéanane kémμú nkə ké mbá'koyaη kobodéaneé kala'. Kéle ten náan agoboogóne.

²Póló'kəəd na pəgudin pá pabé, pobo póob, páanyáadane waany!

³Pəsi aa teleé na waany əmməéd ó fóləb, lé pəsi aa teleé əəósóəəlon Táán a toēn tó Uηun wéəη. Pəsi aa teleé əəəgidəη a o'to wóone lé tele paladáan na Yésus Kilí'tus. Pəsi tidiédíin nkó a pəbán pé pəəd pá a nsí.

⁴Kəməəd lé με, njéε ugəədi nkó a pəbán péεb. Με áa njéε ugusəə lé ndəəədi nkó a pəbán péεb agaáyen məəd ungiim.

⁵Με, nde kibíəni' ké Έselayel, a kibúum ké Penseaméēη, saηéd saηéd ε məón wo Əbələə. Ná péyímbíēn, páyēnjaanye a mədúg má'táan na mádáád cág. A ké kunuη pεcεm pé Yúdeη, njiínúη pélé wəónó ná kíəguunə lé məón ó Faleseyéēη ənuη

⁶Njáyé'kenen a péle a ombod wúmmú sú'téé mbáncweye mogony mó pə́li'tini' Kémée ageen lé mɔɔd aalon sáád a udi ó Táán lé améngeg pecem, ná me nde ugusəə lé nteóɔ na egom yé páleé págemben a yélé ɔmbó ímu'.

⁷Njée afega lé nkə kéeg kiim ké njée ageele kéyée kehe'. Néɔɔ yéene peánde a əngis yáam wɔnó moom mó náan iyó, a o'to ó Kilí'tus.

⁸Ξέε, mbá'koleɲ lé péeb piim péyée iyó, a eba é kea ké kɔɲe' kó kómááyen moom muim. Kóle lé; koleɲ kó mbá'koleɲéé Yésus Kilí'tus Sádúk waam, piim péeb péle néɔɔ a əngis yáam wɔnó pesaángaa lé ná nyóɔɔ Kilí'tus wɔnó pesáábɔn,

⁹nde nyeen fólób fólób ondadáán na nyóle. Ntiégii'kini kusəə lé mbálón sáád a udi ó Táán lé nde ageele nkə ké pecem péleé əgusəə, náa ndéé kolon sáád a udi wáəɲ lé mbáág o'to na Kilí'tus. Táán áa aleé ageele lé ungim nyó amáág o'to na Kilí'tus, álon sáád a udi wáəɲ.

¹⁰Nkə ké ndéé anyóɲen na toen kéle lé ndeɲ Kilí'tus, nde ndeɲ ten toen tó tómeéle lé álon a kəəni', nsiəd ngab a ntób yé yeéne, nde nku ten wɔnó ná nyóle yiígú,

¹¹ná me mmena ten peda lé ndéé kolon a kəəni'.

¹²Nteóɔ əgusəə lé me mbé'kiig a nisug, ɔmbó lé mbá'kogon a kúfu', ndóo. Náa nde agaábáam əgín lé ná nyéen əgiig, nsiəd pesáábɔn pégo lé meényóamɔéd, Yésus Kilí'tus ayée əé'kisiəd a ɔmbɔg yáəɲ.

¹³Pomóɲɲí, nteóɔ afega lé me mbá'kaáde, ndóo. Yoom yé ndéé ageele ímu' éle lé, mbé'kudum ngim na nkə ké keándeé a me ngim. Nde néɔɔ agaábáam lé ná nyóɔɔ nkə ké kéleé yuudi.

¹⁴Nde əgín agodéda lé nyéen əgiig, nyóɔɔ pesáábɔn pé Táán aleé agebeedóɲon a péleé kóɔɔɔg a mɔen a ngim e Yésus Kilí'tus.

¹⁵Pəsi piim pá teá'kogónéé a kə́li'tini', tiəsiədəə́n náan. Kebán kímu', a ondán wááɲan, pə́mmú páma'keen kɔ pá páleé na mafega' méndéɲ, Táán əbuúlodi kemoámoáɲ.

¹⁶ɔmbó kélon tué, kenɔ ké teándéé néɔɔ a ngó yéey, tíen yuudi na yélé.

¹⁷Pomóɲɲí, pəɲi piim púyáə́n ongoo wáam. Pódé'teg ɔlaa ó pá páleé əguyáə́n ongoo wáam na ó pɔsósóɔg páam.

¹⁸Kéle lé, piíɲ pále kɔ pá páleé əgə́siəd wɔnó pále agonɔweye Kilí'tus nyó yiígú a ɔmbásá. Kebán kéene mbá'kobodéane kélé peneɲ wɔnó peneɲ; ndəgií'kini kobodéane kélé na pelee a əngis.

¹⁹Póob náan, pále agaáɔɔnyan yug pólébáamɔéd lé kaade kóɔbɔn aa káleé wɔnó táán yɔɔbɔn. Pále əgə́gidə́n agá a igog a pebán peɔ́bɔn pé páageelane, kɔmɔéd

λέ πόγόοδι koob agá o'to kono a pélé. Páédíin agá nkó a pebán pé a nsí yéene pélé na pélé.

²⁰A noá nuás, nigúu niés néle a mœen. Tele agobónan ægín lé Ongwɔye' wæes, Sédúk Yésus Kilítus yíim ésuu a mœen.

²¹Ná ægiim, aagó'pe nkó yæes ε pumog, ageele lé yéen wɔnó yæη yé yæégmæn. Aléé keele náan a toen tó aleé na tólé, toen tó tóageele lé yoom yiim é moyóben.

Filíib 4

Las ε τσγέε τό Πόολ

¹Pomónhí páam pá ɔ'tém, nde na njaan kéfólé lé ná mbáboodála. Tɔnyóg tóam na pəŋi aa tólee. A o'to wááŋan ten aa ndeé ægægidən a igog. Kólé aa ndábodéane na pəŋi pɔsósóg páam pá ɔ'tém lé ségɔ póláa ægín náan, paladáán na Sédúk.

²Nde ɔgɔsógɔɔɔn pa Æfodíi pólé na Səntíis lé, ségɔ ægín pələndin unu' wóɔbɔn úmmu' paáladáán na Sédúk.

³We ten mónhí waam, we nyó teleé ageele pigólí pégo pímu', mbágoyósógólónéé, ségɔ áábégen pagéed póob ombɔg ageele lé póobanan. Pále pagéed pá páyáyé'kénéé kéfólé ondán na me, na Kelemáan, na pɔsóg ten pá teleé ageele pigólí pégo pímu' na pólé agolægene pɔɔd Tɔsɔm tó Táán. Pólé póob piim, Táán ayáág æŋŋiη yóɔbɔn a kála'ta' yæη ye ɔlaa.

⁴Póen peŋeη piim na tɔnyóg lé pole paladáán na Sédúk. Ndəgii'kini kobodéane nyó'kó na pəŋi: Nyógáan áaá!

⁵Liodíən na ungim lé pole na ntém elan. Keŋeη sɔɔŋ Sédúk yíim.

⁶Podeyáságémáá yoom na yoom Keŋeη kiim ké yoom émábosógen, púnjən na Táán, pó moyáleeen. Ósógólónéan Táán, poámoyé'kenan ten pisoyidi'.

⁷Áay, kiwiiyi' ké Táán ké kémááyen koleη kuim kó mɔɔd aleé ogeen na kólé kéageele lé ntém yaanjan na mafega' mááŋan méen a kaade wiiy, lé póláa paladáán na Yésus Kilítus.

⁸Pomónhí, táá las yaam ε τσγέε áa yéene: Ágáan ɔ'tém wááŋan a pebán piim pé pélee peŋe', pebán pé ponnom pó pɔɔd, pebán piim pé pélee fólób, pebán pé pɔɔd páanyáade, pebán pé pélee sáád, pé pédeógɔ na kibuu, pebán pé píægəmmi Táán, pebán pé pɔɔd páabágede.

⁹Nkə kiim ké njíbulóodi, kiim ké poyá'kan na me, nkə kiim ké poyénjoób ndæəsəə, ké poyé'tála ndáageele, pəŋi ten póele kélé. Áay Táán ε kiwiiyi' ageen na pəŋi.

Póol ale ægusoyidəni pəáli'tini' pá a Filíib a nkə ké páyémodómən

¹⁰Nyeényóga kéfolé a ɔlaa wáam na Sédúk lé puyí'kíni kenjaáyóŋe. Ɔ'tém wááŋan óyée əgín kɔ na me peneŋ piim, náa poyée podeŋ agá ngé ege'tómanan.

¹¹Nteŋɔ agosɔɔ náane lé wɔnó ná ndeé a osog, ndóo. Me nde lé, nyóŋ oo, kebán fiéd; nteŋen oo, kebán fiéd.

¹²Mbálen ɔlaa wó a osog. Mbálen ten wó a tugúm. Njá'kan kolaa a o'télem ɔmbó óyaán. Nnéene oo, ii'í! Ntenéene oo, ii'í! Nyeen a tugúm oo, ii'í! Nsóg oo, ii'í!

¹³Ma'télem móom miim, nde agonó'tan mólé a o'to ó nyó aleé agenyeé'ken toen.

¹⁴Kɔmɔéd, poálen keele əginyəəgiig a ntób yaam.

¹⁵Pəŋibáamɔéd, pə́li'tini' pá a Filíib poálen lé ná nyedéémən a páleeg ε Masedowáan, kenɔ ké njá'túmíi kolɔege Tɔsɔm Tólan, əgín pəŋi aa poyényaábegen ombɔg na nkə ké poyée agenyeé'kenan. Pə́li'tini' pə́ndəŋ pá pəsi na póle teyée agosásanane mɔbómɔg, páde'kéε kɔ.

¹⁶Ɔmbó ten ná njée mbánde a Təsaloniig, poyée ageelane lé nkə ké kémé'təŋen, púyíim pə́tómən

¹⁷Adénjan moom aa ndeé agoleε lé ná pə́enyeé'kenan, ndóo. Nde anyóŋen lé Táán ábosáábɔn kəmmú agaáyen náan.

¹⁸Njóŋ nkə ké puyíim pə́tómən. Kíyí'kíni kaáyen nkə ké njée njaan na kélé. Na nkə kéεg kiim ké puyíim pə́tómən na Ɔ'pafolodíid, mbánde na mólé ilubənən. Nubo' noáŋan nóon nóle wɔnó laménda' yé yə́nug kɔŋe', kefɔny ké kiégəmmi Táán, əmə́siəd kélé

¹⁹Táán nyó ndeé anyáade ale na tugúm yóɔɔ. Nkə kiim ké kéabosógen, aleé kosan a ngim ε Yésus Kilí'tus, ageele lé áboyé'ken kélé.

²⁰Tényádean Táán Se wə́s peneŋ piim. Aamen!

Pisoyidi' pé a neman

²¹Paladáán na Yésus Kilí'tus, púsoyidəni pə́li'tini' piim pá a ondán wááŋan aá! Piim ten pá páleé áane na me, pomóŋŋí pááŋan pá kə́li'tini', pónó mpuúsoyidi ten aá!

²²Pə́li'tini' piim póone áane, kɔŋe' kɔŋe' pɔsóg pá páleé əgugudin *Sesáal*, pónó mpuúsoyidi ten aá!

²³Sédúk Yésus Kilí'tus áboyé'ken pəŋi piim mawɔ' aá!

Kolóos

Kolóos 1

Póol aáyan agé'ken kedónónn kiñ, aáság kuyáeni na pisoyidi'

¹Με Póol nyó Táán ayínyiyid lé nyéen mwón o ma'tom o Yésus Kilítus, na Timo'téa móηηí wæs a kēlí'tini' aa timébudílæn nufuu' nóone.

²Timébudílæn pæni pá a Kolóos pá poágoob na Táán. Pæni pomóηηí péés pá poágénéé o'to na Kilítus a kúfu', pæni pá poleé unu' úmmu' na nyólé. Táán Se wæs áboyé'ken mawó' na wiyy aá!

Póol ale agusoyidæni Táán a kidíídí kē pælí'tini'

³Κενη κέ tele wγwósgwløn Táán a kidíídí κeáηan, tele agomoyé'kenan pisoyidi' peneη piim, nyólé Táán, Se o Sédúk wæs Yésus Kilítus.

⁴Tele agumuúsoyidæni lé teyóób wónó ná poágénéé o'to na Yésus Kilítus, na wónó ná poleé ten na nnyóηánán na ndeg e Táán ngim.

⁵Pole ageele náan lé pole agomena peda na Táán a nkæ kē aboyéngégénéé a mwæn. Nkæ kégo kéeg kiim, poéléη kélé agín ko a κeneη κέ poyóób Twóm Tólaη τό τόλέε agusæ sáád

⁶Twóm Tólaη tóod túyíim agiig a pæni, túmíimin pwwd na mawó' má Táán, toásambed a nsí ngim. Ágáan o'to a tólé, pódam ængis peneη piim na Táán. Nkæ kē kélé agaásan a kegaágade κeáηan kēle nkæ kē kíyá'túmíí a wós ó na o'to na o'to wó poyóób tólé, poáság koleη κηηe' κηηe' wónó ná Táán yeédéélen pwwd o'tém.

⁷Sóg wæs wo o'tém E'pafeláas nyó aleé agugud pigólí pégo pímu' wónó pæsi aa ayéboyá'kánáne pebán péeb. Ale mwod nyó aleé sáád a pigólí pé Yésus Kilítus. Nkæ kégo κέ pæsi tígóodi lé tíele ten a pæni aa kéeg aleé ageele.

⁸Nyólé ogo aa ayébedeáne wónó ná Uηun wó ufúlú'tú ómáboyééle lé póen na nnyóηánán na pwsóg.

Pwósgóløn pé Póol a kidíídí kē pælí'tini'

⁹Kólé aa, ægæbéæ a wós wó teyóób náan, tele wγwósgwløn Táán peneη piim a kidíídí κeáηan. Tele amoyósgwløn lé áboyéele póleη κηηe' κηηe' nkæ kē aleé anyóηen, Uηun wó ufúlú'tú óboyé'ken nsij.

¹⁰A niële néen, poalaa wlaa wó wægæmmi Sédúk, poágeele ten peneη piim nkæ kē aleé anyóηen. Poléé keelane mbod e pisig pé pebán ngim, poágeen ægín yuudi na koleη Táán κηηe' κηηe'.

¹¹⁻¹²Tele amoyósgwløn náan lé ná áboyé'ken toen tuñη τό túægæmæn. Éyísíæn, póen na o'tém ó konó'tan peneη piim. É'kénaan Táán Se wæs pisoyidi' na

ἄγῳ. Nyólé aa əməbubuénin ngə ageele lé, a kenə ké kemoámoáη kéléé agonom, pəŋ ten ngab a nkə ké ayéngégen pá páagoob na nyólé.

Μῶν ale a κηωάνάν κέ Τάάν γέ τεδεάδαλά

¹³Nyólé Τάάν aa ayébeγáben a əmbəŋ á Sá'tan, amáyebeyáage a nelaame' né Μῶν wəəη wo ə'tém.

¹⁴A o'to ó Μῶν wəəη nyóon aa Τάάν ayébeyááηen. Əgín ten a o'to wəəη áa ayíbilísin mabé méés

Kilítus ale nkúm ε moom muim

¹⁵Μῶd nyó aá'kodálaá Τάάν na əngis yéəη ədeəŋə. Əgín Yésus Kilítus aa péédála na əngis. Ale moááη a κηωάνάν κέ Τάάν γέ τεδεάδαλά. Nyólé ale Μῶν o na o'to na o'to nyó aleé alaame yiim yé Τάάν ayééle

¹⁶Τάάν ayémoyé'ken toen lé yéele a nsí na a mən, moom muim mó teleé agodé'teg, na mó τεδεəŋə agodálaá. Ayémoyé'ken toen lé yéele mbod ε moom ngim yé eleé na toen a nsí na a mən. Ayééle lé Μῶν wəəη áa yéeleé moom muim lé ná muóbanan əgín na nyólé.

¹⁷Əgín kə kala', ná yoom na yoom əmbó ímu' édənjáyéele, nyólé ayéé aánde kə. Yiim ele a o'to wəəη, nyólé aa yiídónigi náan wəŋó ná móleé.

¹⁸Ale a o'to ó Neáŋənyed né pəəli'tini' lé ale agoboólaame wəŋó ná o'to wáalaame nkó. Neáŋənyed né pəəli'tini' néle wəŋó nkó yəəη. Nyólé aa aleé na o'to na o'to lé yiim álon a kəəni' ageele lé yéen na o'to na o'to a pəod piim na a moom muim.

¹⁹Kííŋəmmi Τάάν náan lé póle na Μῶν pəen yoom ímu' a pəbán piim.

²⁰Náan aa kíyímugəmmi ten lé yiim ádom Μῶν wəəη, pámoýoon a əmbásá ageele lé, moom muim, na pəod piim, píi'kini kaálad na nyólé Τάάν, wiyy éyeeen a nsí na a mən.

²¹Pəŋi ten podé'kéé kəŋe' na Τάάν kala'. Poyéé pabenen pəəη lé puígódoni ten mafega' má mabé, poáŋelane pəbán pé pəbé.

²²Kóleé aa néŋəŋ yéene aá'keeleé lé puósóbini na nyólé, a o'to ó kugu kó a pumog kó Μῶν nyó yiígú a əmbásá. Ayééle náan lé ná pəŋi pólon Sálábádábádá, əsed fiéd, egom fiéd na pəŋi a udi wəəη.

²³Kíəguunə anéén na pəŋi lé pudindiógi ongoo a neag né poágénéé o'to na Yésus Kilítus. Póməna pəda a nkə ké páyébođeáne a Təəəm Tólaη. Tiélbéŋéne tóle na unŋim a nsí, kəəbáə a wəəs wó pəŋi puyé'túmíi koob tóle. Me Póol, nde u'kudin o Τάάν. O'tom wó ayényeé'ken aa wóow. Óle lé nyíim ndəege tóle.

O'tom wó Τάάν ayé'ken Póol

²⁴Νέγκωη, nde na tɔnyóg a ntób yéene yé ndeé agone a o'to wááhan. Nde agaáne náan a o'to wááhan ó pəhi pá poleé yooɔ ɛ pɔɔd ɛ Kilí'tus, wɔnó ná nyólényóamɔéd yééné ntób kala' a kidíídí keáhan. Pəhi neáɔɔnyed né pəhli'tini', pole wɔnó nkó yəəh. Nde agone ntób yéey náan əguyəəgi yé yeélób a pigólí piəh.

²⁵Nde νέγκωη yéene u'kudin wəəh a o'to wááhan. Táán ayényáhénéne o'tom wóow lé ndɔɔɔene unɔim tɔsɔm tuəh, póób tólé, na nkə kiim ké kéλέέ kɔ.

²⁶Τɔɔɔéé tóod tóde'kéε agaálɔɔɔe kala' a táyááη, pɔɔd páde'kéε agoleη tólé.

²⁷Κέλε lé Táán ayéε anyóηen kubuúloodi lé nkə ké nyólé aleé anyóηen, kéλέ kégo aa kéλέέ kebán kélanη agaáyen pəbán piim. Kebán kégo kéεg aa kéλέέ kɔyεé pɔɔd pá a mɔnɔη miim. Nkə ké kéyέε keɔségáán áa kéene kéλέέ lé: Kilí'tus ale a ntém yaanη ɛ pəhi pə'kilí'ten. Kólé aa poleé agomena pɔda lé poleé kɔɔη ngab a nugəm nó Táán.

²⁸Kebán ké Yésus Kilí'tus nyóon aa teleé agosɔɔɔ na unɔim. Tele agoboyááganan mbaη a nsih yé Táán aleé agebeyé'kenan lé tele əguunə lé unɔim nyó aleé a uηóón na Kilí'tus, yéen wɔnó ná Táán aleé anyóηen lé yéen.

²⁹Agεεε lé nyéen agaáde pigólí péeb, njáyé'kénéé a pélé me unɔim, a toen tó Kilí'tus ayényeé'ken.

Kolóos 2

¹Nde anyóηen nyɔ'kó pólenη lé njáyé'kénéé na toen a pigólí a o'to wááhan ó pəhi pəhli'tini' pá a Kolóos, na a o'to ó pɔsóg pá a Lawodisəə, na a unɔim nyó adéyéndɔɔɔé ké.

²Mbáyé'kénéé náan lé ná pəhi piim, na pólé ké, puáyíis, pónyóhanan pəhi na pəhi, pónen ɔ'tém úmmu'. Nde anyóηen ten lé pólenη koob kɔηe' kɔηe' yisí yé eleé a kebán ké Táán. Yisí ego ele yé poálenη, ele Kilí'tus.

³Nyólé ogo aa aleé agεεε lé pəsi tíen na nsih, téελεη koob pəbán. Nsih ɛ Kilí'tus yéey aa eleé kea ké kisig ké yoom.

⁴Nde agobodéanane pəbán péeb náan lé ná mɔɔd ədiyíbulígə na tɔɔɔéé tó məbəə.

⁵Λεηáan lé, ɔmbó ná ndeé káane laálá na pəhi, nde agoboyáyóηane peneη piim. Nde na tɔnyóg wɔnó ná poágénéé o'to na Kilí'tus na toen, puməyəəbis, poágεεε nkə ké kéλέέ a ngá.

Póló'kɔd na pɔɔd pá pəəgiim əbuulígə

⁶Νέγκωη yéene pəhi puə'kəəli'tini Yésus Kilí'tus wɔnó Sédúk yaanη. Əsiódíən anéén wɔnó ná aleé anyóηen.

⁷Póen paáyé'kénáán na nyólé, púyáən nkə ké páléé agoboyá'kanane, póen yuudi na kəyíis a pebán pé Kilí'tus, púsoyidəni Táán na toen.

⁸Póló'kəd óo! Məəd ədiyíbulígə na pusij pó piyəg, pusij pó pódéageébeé məəd. Pusij póob póle pusij pó a mandojá má pəəd, pusij pó a pebán pé a mbin. Pódeəgə pusij pó póléé əgiim a nó Kilí'tus.

⁹Podenjáág o'to a pusij póob lé mandojá miim má Táán aléé na mólé, mále yoom ten náan ímu' na Kilí'tus.

¹⁰Poáleŋ lé Táán amáboyé'ken yiim a kúfu' lé pole unu' úmmu' na Kilí'tus, nyólé nyó aléé alaame yiim yé éléé na toen a nsí na a məen.

¹¹Wəónó ná poleé paladáán na nyólé, póleŋ lé pole paanyeán a udi wéəŋ. Kəbán kímu' waany wóow ódeəgə wó pəəd páageelane lé páasom kiony, ndóo. Óle wó Kilí'tus amáboyééle.

¹²Kenəŋ ké puísiəd əsəgen, kéyéə wəónó pəyíbuúni ondəŋ na Kilí'tus. Náan ten aa kéléé wəónó puyíim ten puóndeg ondəŋ na nyólé lé pomáág o'to lé Táán ale na toen tó keele lé pəŋi ten puóndeg. Nyólé nyó ayóndége Yésus

¹³Poyéə a kenəŋ ké kala' wəónó peləŋ pé kúfu' lé poyéə na mased, podien ten a ondəŋ ó pəəd pá pándagoóbéé na Táán. Néəŋ yéene, aá'koboyé'ken əlaa wó ongwa na Kilí'tus, əməbilísin mabé məés.

¹⁴Tiígóodi nsó a udi ó Táán kala' lé tede'kéə ageele nkə ké ayéə əgusəə, náa əé'kibiílisinií mabé má máyéə na nsó na pəsi. Yiíyúnjúgəni mólé, əəsiəd, aányáŋéne Yésus a nebaŋan né páyémobáŋan a əmbásá.

¹⁵A kugu kóog kó Yésus yiígú a əmbásá aa Táán yeésóole pá páyéə na toen a yoom yiim yé a məen na yé a nsí, páalaame. Ayéboyé'ken o'to kono a əngis á pəəd piim, əguloodi lé Məəd ale kə nyó aléé na toen amáboyág póle piim.

¹⁶Wəónó ná kéléé anéén náan, pudinjəlítinií nkə kéene ké pəəd páléé əgusəə pónó: Taa yéene, podenné, yéey podəŋŋó. Məəd na məəd adéəboóbén ten lé a igə aa poleé agənyóga na wəón wóone náane, ponnyáade wóow kága é? Əmbó lé a igə aa podedəgə agonyádeé nebaá né wəə é? Oó lé pisúgi' é?

¹⁷Nkə kéeg kiim kéle agá kílinđi' ké pebán pəməəd pé péléé kiimií. Kəbán kégo ké fóləb kəməəd áa kéene kéléé Kilí'tus.

¹⁸Pudiyádíi lé pəəd póob páboyéele póen na o'to kono a niəle néen né páléé oloodi káane na məen na məen lé póle pále əgəəsuuli nkó a nsí, páanyáade məŋun má ma'tom. Pále agaábágedə pónó Táán amáboyásénen pebán a kelem. Mbod ə pəəd wəónó yéey náan ele agaábágedə a náan iyó lé mafəga' móbəon miim mále əgín a pebán pé a nsí.

¹⁹Pódeəgə unu' úmmu' na Kilí'tus, nyólé nyó aléé lé ale o'to. Pá páléé unu' úmmu' na nyólé, pále agoyam a əmbəg yéəŋ wəónó ná Táán aléé anyóŋen. Ale unu'

úmму' na pólé ageele lé, na nyólé na pólé, péen kilúd ké yoom əgín náan kímú', wɔnɔ ná nkó ε mɔɔd elée ten náan kilúd ké yoom kímú'.

Κέγγελε ɔmbó ké kugu, ɔmbó lé ké ɔlaa, nde ondán na Kilí'tus

²⁰Pole paleɲáán lé na Kilí'tus na pəɲi, puígú pəɲi piim fólób a nkə ké kéadé'teg toen tó a pebán pé a mbin. Wɔnɔ ná kéλέ ανέέν náan əə, tuó áa poleé pəgii'kini kolaa wɔnɔ pɔɔd pá pəligí agoóbenéé na nsí é? A igə ανέέν aa poleé əgii'kini kodɔɔg o'to wááɲan a mbod ε pisióg wɔnɔ yéene lé:

²¹«Udisiád yoom wɔnɔ yéene», «odenné yéene náane», «udisiád yéey káag əé?»

²²Mbod ε pisióg wɔnɔ yéey náan ele a o'to əgín ó moom mó móléé lé na páaman konyósam mólé, kéɔbɔn keáman. Péeb péle pebán pé péλέé pé pɔɔd páadéanane na pɔɔd, páaboyá'kanane.

²³Κέλε fólób náan lé, pɔɔd páafega lé pisióg péeb péle pəgoboyé'ken nsij lé péle əgusəə wɔnɔ ná mɔɔd əyənii pɛcem, yəsuuli nkó a nsí, ánéeye pumog puəɲ ntób. Náa a me, mbádála lé péle pisióg pé péδέageé'kenéé mɔɔd yoom élan, péageébe əgín mɔɔd a ɔlaa wáəɲ ó pumog.

Kolóos 3

Kilí'tus amáboyé'ken ɔlaa wó ongwa

¹Pole paleɲáán lé Táán ayéboyóndége ondán na Kilí'tus. Wɔnɔ ná kéλέ ανέέν náan, ayé'kénéan a pebán pé a mɔen, kenɔ ké Kilí'tus alée undəndínəən a ombɔg ó nenom ó Táán, o'kɔɔ ó nugəɱ

²Ágáan mafega' mááɲan peneɲ piim a pebán pé a mɔen. Podenjáág o'to wááɲan a pebán pé a nsí

³λέ, pəɲi puígú, Táán amáamoyóndege. ɔlaa wááɲan óle ongeéngégáán na Kilí'tus a nó Táán.

⁴Kilí'tus aa alée ɔlaa wááɲan ó fólób. Ná alée kimbuúluni, pəɲi piim, na nyólé ké, poleé keen a nugəɱ.

Niésiad né kala' na né nɛwa

⁵Liogíən ανέέν ongoo a pebán pé pebé pé a nsí. Pebán péeb pígóodi keen a əngis yááɲan wɔnɔ pebán pé pié'kugúú. Táá pebán pégo aa péene péλέé lé: Pɛdan, ɔlaa ó pɛɔg, kaag kó ɔ'tém a pebé pé pebán pé pumog póλέé anyóɲen, mafega' má mabé, yaág yé əngis yé élée ombod wúmmú ó kugámidi pebán pé nsí agolan Táán.

⁶Táá mbod ε pebán yé elée keeléé lé Táán óloodi ilúún yəəɲ na pɔɔd pá páageelane pélé aa yéey.

⁷Taa, náan aa keney ké ntém yaanay eyéé igéligi a mbod ε pebán wónó yéey, pəɲi ten poyéé poelane pélé kala’.

⁸Náa négɔɲ yéene, liogíən ongo a pebán péeb, tíən mulúú, nenyén, ɔ’tém wó ɔmbé, pedog. Pudiyí’kíni keen kəmmú na tɔgée tó fúlúus a nnu’ yaanay.

⁹Pudindígənəɲ pəɲi na pəɲi lé pundigi kəmmú a mandoɲá má kala’, pué’kudi pebán pé pebé pé poyéé ageelane.

¹⁰Négɔɲ yéene poánde na ɔlaa wó ongwa. Táán ɔngesele’ waanay, aá’koboyé’ken ɔ’tém wó ongwa. Ale əgusóbinəni wólé peney piim ageele lé wéen wónó wóəɲ, ná póley komoóley kɔɲe’ kɔɲe’.

¹¹Áay, kédeágeen kəmmú lé Yúden aa yéene, kenɔɲe’ aa kéeg káag. Oó lé nyó aá’kanyéé aa nyóone, nyó adénjányéé aa nyóon káag, ndóo. Kédendéé keen ten ɔmbó lé sóg nyóone əligi na mbin a əngis, nyóon kága ale əgín mɔɔd o kidun o kúfu’. Oó lé kéólé aa kéene, mɔɔd o noáde’ aa nyóon kága, ndóo. Ungim ale yoom ímu’ a udi ó Táán. Əgín Kilí’tus nyólényóəsíɲ áa aléé keeneé kɔ. Ale yiim, a ungim.

¹²Áyóɲéan lé Táán əyíbuyíyid lé ná puóbanan na nyólé. Amábonyóɲen. Pəɲi, ágáan anéén ɔ’tém wáanay a pebán péene pé péléé lé: Keele kɔɲe’, ɔ’tém ólay, nísuuli’ nkó a nsí, ntém yé ngwiýəón, fiéd na egalegale’.

¹³Pónó’tanan pəɲi na pəɲi. We nyó oleé na kebán na sóg ímuúlísín. Púlísənəɲ pəɲi piim wónó ná Sédúk əyíbulísín pəɲi

¹⁴Kɔɲe’ kɔɲe’, pónyóɲanan pəɲi na pəɲi lé nnyóɲánán yaaboyéele lé póen fólób fólób unu’ wáanay úmmu’.

¹⁵Póele lé wiyy ε Kilí’tus yé eleé a ntém yaanay yáágon kɔɲe’ lé Táán ayéboodóɲɔɲ lé ná póen a uɲóón, paladáán, ɔ’tém úmmu’. Pómoyé’kenan pisoyidi’ peney piim.

¹⁶Áyágéan tɔgée tó Kilí’tus a ntém yaanay kɔɲe’. Poáyóɲane tólé peney piim. Póen lé sóg aágaá’kanane sóg, puéləbənəɲ pəɲi na pəɲi a nsiy. Poé’ken Táán pisoyidi’ na ɔ’tém wáanay ungim. Keney kiim ké pole amoyósóɲɔɲ, púmudúmən pe’kwáá na mbod ε peléé ngim yé Uɲun wó Ufúlú’tú wáageele lé púdúmə agomonyáade

¹⁷Nkə kiim ké poágeele na nkə ké pòsɔyɔ, póele kélé a niy né Sédúk Yəsus. Pisoyidi’ pé poágeé’ken na Táán Se wəəs, pósáne pélé na nyólé.

Ndəb ε Póol a niésiad na pɔsóg

¹⁸Pəɲi pagéed pá kodɔɲ, wónó ná poleé unu’ úmmu’ na Sédúk, puóben panom páanay lé náan aa aleé anyóɲen.

¹⁹Pəɲi panóməed pá poá’kogóaneé, nyóɲénaan pagán páanay, podenjéén nyén nyén nyén na pólé.

²⁰Pəŋi poómbaa! Puóben pase pááŋan na pa ŋhí pááŋan a yoom yiim. Táá nkə ké Sédúk aleé anyóŋen a kéeg lé pole unu' úmmu' na nyólé.

²¹Pəŋi ten pase na pa ŋhí a pɔ́ŋ! Podenjééláne lé pɔ́ŋ pááŋan póbela ilúún. Kéle ké koboyáág esómeg a ɔ́tém pádiéle nkə ké kiógómmi Táán.

²²Pəŋi pá poleé peólé! Puóben pəsédúg pááŋan pá a nsí yéene. Adénjaŋ əgín keney ké pálé a ebá yááŋan aa róboyóóbeneé lé ná páboógany, ndóo! A nnyáádé yé poleé na yélé na Sédúk, púbuúgudin a fólób.

²³Pigólí piim pé páaboyé'ken lé póele, eléan pélé na ɔ́tém wááŋan ungim lé adénjaŋ əgín pɔ́d lé pɔ́d aa poleé əgugudin, ndóo. Pole əgudin Sédúk.

²⁴Leŋáan lé pesáábón peáŋan, na Sédúk áa péléé kiimií. Aléé koboyé'ken nkə ké ayéngégen ndeg yəəŋ. Sédúk áa nyóon aleé Kilí'tus. Pigólí piəŋ áa poleé a pélé.

²⁵A pá páageelane pebán pé pebé, pólé páléé keen ten na pesáábón pé a pebán pé pebé lé, Táán ədiəgu niis na mɔ́d

Kolóos 4

¹A pəŋi anéén pá poleé pəsédúg pá peólé! Ləndínəən kəŋe' na pólé wɔ́nó ná kíəguunə lé mɔ́d ələndin na keólé. Leŋáan lé pəŋi pugóodi ten Sédúk nán yoom ímu' a mɔ́en.

Póol ɔ́nó na pəəli'tini', pɔ́sɔ́gɔ́lɔ́n Táán peney piim

²ɔ́sɔ́gɔ́lɔ́nəən Táán peney piim, ágáan ɔ́tém wááŋan ungim a pélé, poámoyé'ken pisoyidi'.

³Émoyɔ́sɔ́gɔ́lɔ́nəən ten a o'to wəəs lé əbiíbuənin ngə ageele lé téləegene pɔ́d Tɔ́sɔ́m tuəŋ, téəboyásenen yisi yé eleé kɔ́ a tɔ́gée tó Kilí'tus lé, yoog ye njaan yéene yé ndé a yélé, ele a o'to wóone lé nde aləge Tɔ́sɔ́m.

⁴Pómoyɔ́sɔ́gɔ́lɔ́n ten lé yényeele lé mmoáŋene pɔ́d Tɔ́sɔ́m Tólaŋ wɔ́nó ná kíəgəyúunə, páaleŋ koob tólé kəŋe' kəŋe'.

⁵Əsiədíəŋ na nsij a kegaágade ké pá pɔ́deəgɔ́ pə'kilí'ten. Keney kiim ké pomóŋə ngə, púunə koboébe.

⁶Póen peney piim na tɔ́gée tólaŋ a nnu' yaanjan, tɔ́gée tó túsoóbin mɔ́d. Nyó əməbuŋiəŋ kebán, púmuyúúlisini kəŋe', na tɔ́gée tólaŋ.

Tɔ́gée tó a nemanane' né nufuu'

⁷A noá na ɔ́laa wáam, móŋhí wəəs na sɔ́g wəəs wo ɔ́tém Tisiig nyó telé ageele pigólí pé Sédúk pégo pímu' ondán, nyólé nyó yaáyé'kénénéé ten a pélé ɔ́tém úmmu', aabodéane nkə kiim wɔ́nó ná ndéé.

⁸Nyólé aa mbányóηen lé nyíim mpodómen lé ná yíim abodéane wónó ná teleé, áabogóne nkó.

⁹Pále na Onəsíim, móηηί ten wəəs wo ɔ'tém nyummú. Nyólé ten ale əguyəən Kilítus na ɔ'tém úmmu'. Ale móηηί waəηan ten o nigúu. Pólé póob piim pəəbuúdəənən nkə kiim ké kéleé agaásan áane.

¹⁰Alestáag nyó nyólé ten aleé a yoog ye njaan na me ɔnó mpuúsoyidi á! Mólíkus ten, mwón ó se o Panábas ɔnó mpuúsoyidi ten aá! Njébodeáne kala' wónó ná pugódíí lé puəsiəd na Mólíkus nyóon. Nyólé, əmə'kiim ten aboolónen wɔs, póleη kumuúsiəd aá.

¹¹Yésus nyó pɔɔdóηon ten lé Síústus, ɔnó mpuúsoyidi ten aá! A pə'kilít ten piim pá páleé pɔɔn pá Yúden, əgín nto yéey édáád áa eleé əgugud na me a o'to ó nelaame' né Táán. Pólé aa páleé aηenyeele lé ɔ'tém wáam úwiiyi.

¹²Ə'pafeláas nyó aleé móηηί waəηan o nigúu ɔnó mpuúsoyidi ten! Ale əgugudin Yésus Kilítus. Ɖdeégo agodəm kɔsógwɔn Táán na toen a kidíídí keáηan lé ná puəbis a kəəli'tini', pógon pɔɔd a ngé e Táán, póleη kəηe' kəηe' nkə ké Táán aleé anyóηen lé póle.

¹³Mbámoyáágen mbaasó, ale agone ntób kéfolé a pigólí pé aleé ageele a kidíídí keáηan na a ké pɔsóg pá a Lawodiséə, na pá a Iyíəla'políis.

¹⁴Sóg wəəs Ló'kas nyó aleé lógéda' yé nkó'kóon ɔnó Mpuúsoyidi á! Temáas ten ɔnó mpuúsoyidi.

¹⁵Púisoqidini pəəli'tini' piim pá a Lawodiséə aá! Púisoqidini ten ɔ'kéed nyóon nyó pɔɔdóηon lé Nénfa. Púisoqidini ten pəəli'tini' piim pá páagaágonyela a noáde' nuəη.

¹⁶Pəηi poma'koman kobana nufuu' nóone, pódómen pɔsóg pá a egony é pəəli'tini' yé a Lawodiséə ten, pábana á! Páabodómen ten noóbɔn nó njébodómen, pəηi ten póbana nólé!

¹⁷Teánéan na Ələsíib lé yágónege keele pigólí pé Sédúk ayémoyé'ken. Yúuna keele péle kəηe'.

¹⁸Taa, ombog wáam ó meényámwéd Póol aa wóone ndəədilə pisoyidi' péeene: Poáyóηe lé nde a yoog ye njaan. Táán áboyé'ken mawɔ' á!

1 Təsaloníig

1 Təsaloníig 1

Póol əmə'túmíi nufuu' nuəŋ na pisoyidi'

¹Timəbudílən nufuu' nóone lé na me Póol, na Siliféə, na Timo'təə. Pəŋi pá a egəŋy é pəəli'tini' yé a Təsaloníig aa timəbudílən. Pəŋi pá poleé agoob na Táán Se pólé na Sédúk Yəsus Kil'tus. Táán áboyé'ken mawə' na wiyy aá!

Pəəli'tini' pá a Təsaloníig pəyəl'i'tinií Təswm Tólaŋ

²Teə əgusoyidəni Táán peneŋ piim a kidíidí keəŋan ké pəŋi piim. Aənde tidibuyəbəlíi əmbó wəəs a pəəsóglón piəs.

³Teə agaáyóŋane peneŋ piim a udi ó Táán Se wəəs wəŋó ná poleé ageəle pəbán pé píloodi lé pole na kəəli'tini', na wəŋó ná puəyísinií a pigólí pəeb lé pole na nnyóŋánán na Táán, poámena pəda na toen lé Sédúk wəəs Yəsus Kil'tus əgimbuúlini

⁴Pomóŋŋí, teəleŋ lé Táán amábonyóŋen, əməəbuyiyid lé na puób na nyólé.

⁵Kéle lé, ná tiyíim aboóləegene Təswm Tólaŋ, teə'káaboóləegene tóle na unu' na unu', ndóo. Teələége tóle na toen tó Uŋun wó Ufúlú'tú. Təswm tóod túyólódíi moáəŋ lé tóle fólób. Pəŋibáaməəd poədála əlaa wəəs wó teələá a kegaágade keəŋan ná teyée káag. Teələá nán a kəŋe' koəŋan.

⁶Pəŋi, yəŋəəŋ ongoo wəəs na ongoo ó Sédúk! Poəné ntób a kidíidí ké Təswm Tólaŋ, puməəsiəd tóle na tonyóg tó Uŋun wó Ufúlú'tú óyəboyé'ken

⁷Náan aa pəəli'tini' piim pá a Masədowáan na pá a A'káay píiyəəŋ ongoo wáəŋan ten lé pəədála wəŋó ná poyée əlaa.

⁸Əéə, kéle nán fólób lé Təswm tó Sédúk na pəŋi aa túyíim túlumid wəŋó ná toálón niŋ a Masədowáan na a A'káay. Adəŋjaŋ əgín áay anéən áa tuəsúg, ndóo. Nugəŋ noəŋan wəŋó ná poágənéé o'to na Táán noálam nsí ngim. Ti'kóodi kémmú kebán ké teələé pəgii'kini kusəə.

⁹Ungim əle agosəyə wəŋó ná puýibisiəd kəŋe' keŋeŋ ké teyée áay a pəŋi. Pále agosəyə ten lé pu'kudi əlaa wó əmbog, poá'kaágase agoóben Táán. Nyólé nyó əléə a əlaa. Nyólé Táán e fólób.

¹⁰Pole agobóŋan nəgəŋ lé Yəsus, Məŋn wəəŋ nyó ayóndége a pelón yíim əsuu a məen. Nyólé nyó əléə kebeýáəŋeneé a ilúún é Táán yé éleé əgiim.

1 Təsaloníig 2

Pigólí pé Póol ayééle a Təsaloníig

- ¹Pomóηhí, pəŋibáamɔéd poáleŋ lé ongen wéəs a pəŋi údi'kəəsuu məní, ndóo.
- ²Poáleŋ ten lé teyóŋ ntób kéfɔlé, péməbiyólódíí na pədog ná teyéε a páleε ε Filíib. Náa, ná tiyíím əgiig a pəŋi, Táán ayébeɣóne nkó lé ná téboólɔεene Tɔsɔm tuéŋ Tólaŋ ɔmbó ná teyéε kɔ kéfɔlé na njə'kənhí
- ³Kéle lé, nkə ké teyéε alɔεene pɔɔd kéde'kéε pənya'. Tede'kéε ten ɔmbó na mafega' má mabé a ɔ'tém, tidiunə kulígə mɔɔd.
- ⁴Náa, tele agá agosɔɔ wɔnó ná Táán aleé anyóŋen. Ayébeɔdála lé tele pá aleé ugibiícum Tɔsɔm Tólaŋ lé télɔεe. Kenəŋ anéén ké teleé alɔεe, tedeóɔ agεeε lé ná pɔɔd pábeégany, ndóo. Tele agεeε a o'to ó Táán; nyólé ale agεbedé'teg a ntém yəəs a kaade.
- ⁵Poáleŋ lé tɔgéé tués tó teyéε agosɔɔ na pəŋi, tóde'kéε tɔgéé tó keliéɣ. Táán aáleŋ ten lé tede'kéε na mafega' móone lé ná pomábeyé'ken mɔɔné máəŋan, ndóo.
- ⁶Wɔs ɔmbó úmmu', tidi'kəəguunə lé pɔɔd pábenyáade. ɔmbó ten na pəŋi, ɔmbó na pɔɔd péndéŋ tidi'kəəguunə náan,
- ⁷ná teyéε a pəŋi, tede'káaboófanyan pəbán. Kɔmɔéd lé teyéε pá koboófanyan lé tele pɔɔn pá ma'tom. Teyébomóólóne agá wɔnó ná ηŋí a pɔɔn ánde ɔmɔɔlɔne pɔɔn pəéŋ.
- ⁸Nnyóŋánán yəəs na pəŋi eyébeɣééε lé adénjaŋ əgín Tɔsɔm Tólaŋ tó Táán tólé na tólé aa téboólɔεeneé, ɔmbó kéyéenən lé tié'ken ɔlaa wéəs a kidíídí keəŋan, teyéε págeé'ken lé teyéboonyóŋen a kúfu'.
- ⁹Pomóηhí, pole agaáyóŋe ntób ngim yé teyáyé'kénéé, na wɔnó ná téyóód'tómónéé pumog a pigólí kenəŋ ké teyéε a pəŋi. Teyéε əgugud na udúg na wɔs agεeε lé tedeébonóen wɔnó ná teyéε agoboólɔεene Tɔsɔm tó Táán.
- ¹⁰Pəŋibáamɔéd pole wésenεg a ɔlaa wó poyébeɔdála teálaa na pəŋi. ɔmbó Táán ten ale wésenεg lé tiyəsiédíí na pəŋi pəéli'tini' a ombod wó óyéε sáád, kibuu fiéd, yoom é mɔɔd kebeében a yélé fiéd.
- ¹¹Poáleŋ ten lé tiyəsiédíí na mɔɔd ungim a kegaágade keəŋan wɔnó ná se a pɔɔn aleé əgəəsiəd na pɔɔn pəéŋ.
- ¹²Tiyíbuləbən, temábonáse nkó. Teyéε agobodéanane, tíyi'kini kubi'ti penəŋ wɔnó penəŋ lé puəsiəd wɔnó ná kiégəmmi Táán, nyólé nyó aleé agoboodóŋɔn lé píim əsiəd ngab a Nelaame' niéŋ na a nugəm nuéŋ.

Póol ale əgii'kini kogany pəéli'tini' pá a Təsaloniig

- ¹³Táa kebán kimmú ten ké teleé əgusoyidəni Táán penəŋ piim a kéleε aa kéene kéleé lé: Ná tiyíím abodéane Tɔsɔm tuéŋ, poyóób tólé, puməyəéli'tini ten tólé. Pudi'kəəsiəd tólé wɔnó pəbán pé pɔɔd páleanéε na pélé, ndóo. Puyəlí'tiníí tólé

λέ τόλε Τῶσῃ Τόλαη τό Τάάν. Κέλε φλόβ ten náan lé τόλε Τῶσῃ Τόλαη τό Τάάν. Τόλε ten τόλε ἄγυγυδ a κεγαάγαδε κεάηαν κέ πῆηι πῆλί'tini'.

¹⁴Πομήηη, a ἰλαα wάάηαν a Υἱὸς Κιλί'tus, πυίγῆθ ongoο wό εγῶη ἔ πῆλί'tini' Τάάν πά a Siudáθ. Nkə κέ κέγáyéλέε na πόλέ, κέλέ κέγο ten aa κέλέε agaáyéεε na πῆηι. Ntób yé Yúden eyébonééyε πόλέ, yéλέ ego aa πῶήnpάσε πάάηαν πáyébonééyε ten πῆηι

¹⁵Yúden eyóona palwεge' pebán pá Τάάν pá kala'. A ngim yéey, πῶσῶg ten πῆμμύ pámmóon Sédúk Yúsus. Póλέ ten aa πáyibilóodi ηwέg Τάάν wδεῶg na τῶηῶg na πόλέ. Póδεῶg ten a ηηῶon na ungim.

¹⁶Πάλε ἄγυγυδ lé tedendwééne penwῆe' Τῶσῃ Τόλαη lé Τάάν aleη koboyóoye. A niεε νέεη, páλε ἄγυγῆgi ondán wóóbῶn ó mabé. Náa, kebán kímu', a komanane, ilúún é Τάάν íyibudáēhēnēn ἄgín

Πόολ ale na njaan lé yíi'kini keen a Təsaloniig

¹⁷Πομήηη, a noá na pəsi, neádanan niés na πῆηι néde'kéε neádanan né kúfu', ndóo. Κέλε lé, a noá na nkó, pole laálá na pəsi, náa, a ὶ'tém wéés a kaade, pole ndúmi'. Tele ageεε nkə kiim κέ κίεgῆyúunə ageεε lé tíim aboodála kémmú, lé tele na njaan kéfólé na πῆηι.

¹⁸Kólé aa teyéε anyóηen lé ná timímbuúlini káag a πῆηι. Meényóamwéd Póol, njáfégéé kiim penēη wῶnó penēη náa, Sá'tan edebeyá'kéεε.

¹⁹Na πῆηι ten aa teleé agomena pēda. Na πῆηι aa τῶηῶg tués τόλέε ten. Ná Sédúk wəes Yúsus aléé kimbuúlini, mbégidēn yəes a udi wéēη áa yéey ten πῆηι.

²⁰Ééε a fólób, a πῆηι aa nugəm nués nóléé. Pῆηι aa poléé kebeyé'kenéé τῶηῶg!

1 Təsaloniig 3

¹A komanane, tedé'kéε kémmú págaá'ke kobóηan. Teáság kusəə agá lé kῶηe' télw a A'tēen pəsibáēsīη

²Timíim tébodómen móηηi wəes Timo'téə, nyólé nyó aleé ἄγυγυdin Τάάν ondán úmmu' na pəsi, agolwεge Τῶσῃ Τόλαη τό túəsəə kebán κέ Kilí'tus. Temámoodóm lé yíim aboogóne, áaboónase nkó a neag né poágénéé o'to na Τάάν.

³Náan kéageεε lé ntób yé poleé na yéλέ négῶη, edenyééε lé úmmu' a ondán wááηan əsuuli wmbwεg. Poáληη πῆηibáamwéd lé ntób wῶnó yéey, igóodi lé ébeéboan.

⁴Ná teyéε a πῆηι, teýyáη abodéane ἄgín lé páléé kebenéeyε ntób. Κέλέ κέγο aa kéεg κέλέε agaáyéεε wῶnó ná poleé paleηáán kῶηe'.

⁵Wɔnɔ ná nte'kéé ogaá'kéé kii'kini kobon, kólé aa mbíim ntom Timo'téé lé yíim, ádála kǎlí'tini' koáŋan wɔnɔ ná kóléé agodáŋana. Njée agodamma lé Umǎlig ale ugubulígǎ, pigólí piim pé teyééle píisuu mǎní.

⁶Náa, négɔŋ yéene, mǎdúg mǎdésan miíŋ wɔnɔ ná Timo'téé əyímbuúli. Əmǎbiyímbuúlini na Tɔsɔm Tólaŋ wɔnɔ ná kéléé agoleŋ kodáŋana na pǎŋi a noá na kǎlí'tini', na a noá na nnyóŋánán yé poleé na yélé. Amábedeáne lé pole agebéyáyóŋane əgín na tɔnyóg. Pole na njaan yéene lé ná pomábedála. Wɔnɔ ná pǎsi ten teleé na njaan yéene lé ná temáboodála pǎŋi.

⁷Pomóŋŋí, kǎlí'tini' koáŋan kómábenáse pǎsi nkó, ɔmbó wɔnɔ ná teleé kɔ na weéy ungim, na ntób ngim.

⁸Náan aa négɔŋ yéene teándéé kǎmmú a ɔlaa lé puéguməŋəŋ əgín na toen, a neálad neáŋan na Sédúk.

⁹Pisoyidi' pé teleé págeé'ken na Táán a kidíídí keáŋan, péese'tan na tɔnyóg tó pobeyé'kénénéé a udi wǎéŋ, pédeógɔ.

¹⁰Tele amoyósóŋɔlɔn na toen, na wɔs na udúg lé ábeyéele tíi'kini koboodála, tíyibəŋəŋ nkə ké kíligí kisug a kǎlí'tini' koáŋan.

¹¹Táán Se wəəs nyólényóamɔéd, na Sédúk wəəs Yésus, pǎbíbuəŋin ngé ageele lé tíim káag.

¹²Sédúk yéele lé pónyóŋanan kǎmmú na toen, pónyóŋen ten ungim, póyeen na nnyóŋánán na pɔɔd piim wɔnɔ ná pǎsi teyéboonyóŋen pǎŋi.

¹³A niéle néen, Sédúk aagóŋe ntém yaanŋan ageele lé wɔs wó Sédúk wəəs Yésus aléé kimbuúlini' ondáŋ na ungim nyó aleé wəəŋ, pólɔn Sálábádábádá, yoom égoobəŋen a yélé fiéd a əngis á Táán Se wəəs.

1 Təsaloníg 4

Pólaa ɔlaa wó wégəmmi Táán

¹Pomóŋŋí, a komanane, teyéboyá'kánáne wɔnɔ ná pugódíí lé pólaa ɔlaa wó wégəmmi Táán. Pole alaa ten náan fólób. Temáboyósóŋlónéé a niŋ né Sédúk Yésus. Timəbudúmin nilu a nsí, pəen yuudi na ɔlaa wóow agaáyen náan.

²Kéle lé pǎŋi, poáleŋ ndáb ngim yé teyéboyé'kənan, ndáb yé yəəgiim na Sédúk Yésus.

³Nkə ké Táán aleé anyóŋen aa kéene kéleé lé: Pəen tóbó tóbó a o'to wǎéŋ, puégili pɛɔg,

⁴pólaa na pagán pááŋan a moááŋ, na nnyáádé,

⁵pudiólísíí lé púdóəh a nkə ké pumog pólee anyóhən, wəno ná ánde pəod pá pándenənēé Táán páageelane.

⁶Məod na məod adenné mónhí a ambaan yisí, adeyémoýéélēne ó'tém wó əmbé a kebán wəno kéeg lé Sédúk adendéé kudiη əngiη na pəod pá páageelane mabé móom náan, əgín wəno ná teyébodeáne, temáyeboyááganan mbaη kəhə' kəhə'.

⁷Kéle lé, Táán ade'káabeedóhən lé tíləndin a pinig, ndóo. Ayébeedóhən lé tíen pamoáňáán.

⁸Kólee aa kélee lé, məod nyó əfégídi ó'to na təgéé tóod, ogóodi koləη lé adénjaη na məod aa əfégídi ó'to, ndóo, na Táán. Yéle yé yaáboyé'ken Uηun wəəη wó Ufúlú'tú.

⁹A nkə ké kéadé'teg nnyóňánán yé igódíí keen na pəod pá pálee a kəəli'tini', kídíəguunə lé páyaη kubuúdilən a yéle lé Táán nyólenýáməéd əyíbulóodi wəno ná pugódíí kənyóhanan.

¹⁰Náan kəməéd áa poleé alaa na pomóhəηí pées piim pá a Masədowáan ngim Náa pomóhəηí, teaboyósógəon lé pólee agaáyen náan.

¹¹Əgín wəno ná teyébodeáne, poágónegə kolaa a yəəb, podesód a pebán pé pédeábodé'tegeé, poásəléded keəsen a udi ageele lé pónéene.

¹²Pumə'kəəsiəd náan, pəod pá pádénjáágéé ó'to na Kilítus pəəbuúsiəd wəno pəod, pəηi podəágeen ten kenó ké məod.

Nimbuúlini' né Sédúk

¹³Pomóhəηí, a kebán kéene ké pá píígu, tedəógə anyóhən lé ná poólób suúúm wəno pəod pá pódeógə agomenaá pəda na əlaa ó peneη piim. Teanyóhən lé pəηi póleη fólób yé eleé kə.

¹⁴Əéé, pəsi timélí'tíníí lé Yésus yíígu, amáyoóndeg. Timélí'tíníí ten lé Táán aléé koóndegə pá páyáág ó'to na Yésus. Aléé kubuúbulid ondán na nyóle, Məón wəəη.

¹⁵Táá nkə ké timíim aboóləegene aa kéeg aá! Kéle nkə Sédúk nyólenýáməéd yíisəé na unu' wəəη, əno: Wəós wó nyóle aléé kimbuúlinií, pəsi pá teléé keeneé a əlaa a keeneη kéeg tedendéé koyəη abag a məen na pəosóg pá píígu.

¹⁶Ná keeneη kégo kéeg kélee kiimií əgiig, Sédúk aléé kodéane na nkúm ε məηun məəη má ma'tom lé ésásəd, ego isəé ná Sédúk nyólenýáməéd yíim ádeemen kógóəg a məen, əsuu a nsí. Áay aa pá píígué'kən póle páágáán ó'to na nyóle pálee koyəη əgiim póndeg.

¹⁷A ngim yéey aa Táán aléé kebebágeé pəsi piim a məen, ondán na póle. Náan, teléé keen na Sédúk peneη piim

¹⁸Poáyəngeg nkə kéene ké mbəsəə, poágaánasane nkó pəηi na pəηi na tóle aá!

1 Təsaloníig 5

¹A kebán ké nimbuúlini né Sédúk, kídíəguunə lé tí'kini kubuúdilən kəmmú agobodéane naanég, oó lé a kealen igə aa pəbán pəeb péléé kaásánéé.

²Kéle lé, pəñibáaməəd poáleñ kəñe' kəñe' lé wəós wó Sédúk aléé kimbuúlinií, óléé kiim ólon ki'pus wəón ná ánde ungiəbən əbúbi pəəd kubúbiəñ na udúg

³Aláa pəəd pónəwəwəwə pónó: «Wóó! Nigúu néle yəəb éeé, inyuunyugi' édeəgə!» A keñeñ kéeg aa páleé kaálembedeé ná ntób yəə'kubuyəsú'kinin. Eléé kububúbi əgín wəón ná ánde wəáne' wəəbúbi w'kéed o niu. Məəd úmmu' na úmmu' adendéé koləb lé ntób edemoóboanen.

⁴Náa, a pəñi pomóññi páam, wəós wóow ú'kóodi lé úbubúbi wəón ná ánde ungiəbən əbúbi pəəd lé pəñi pədeəgə a mbin a kaade.

⁵Leñáan lé pole pəñi piim pəón pá páleé a kemoámoáñ, pəón pá páleé a wəós kwéləəñ. Tedeəgə pəəd pá udúg, pəəd pá páleé a mbin a kaade.

⁶Tidinnímən anéén monə wəón pəósəg. Tíen əngis ongóm, tiəgə'kiən a neño né polo'.

⁷Pəəd pá pəəñímən monə, na udúg aa ánde pəəñímən mólé. Na udúg ten aa ánde páəñóəñan polo', másəg kobəwəñe.

⁸Náa, pəsi, tele pəəd pá wəós. Tigóodi kəəgə'ki a neño né polo'. Tíñigəən kəəli'tini' kués, na nnyóñánán yəəs wəón kiəb ké kéageele lé neñe nédeégoosód. Koməna kó teleé agoməna pəda lé Táán aléé kebeýóye kóen a nto yəəs wəón edam é pədá

⁹Kéle lé, Táán ədi'kəəbidəñigi lé ná tédala ilúun yəəñ, ndóo. Əyíbidəñigi lé ná a ngim e Sédúk wəəs Yəsus Kilí'tus, ábeýóye.

¹⁰Kilí'tus yiígú a kidíidi kiés, ageele lé, tien əmbó lé tele pəguəñ, əmbó a əlaa, tíen na nyólé.

¹¹Kóle aa pugódíi lé poánasane nkó pəñi na pəñi, púgómomonon ten ageele lé kəəli'tini' koáñan kóen yuudi wəón ná poleé ageele kala'.

Ndéb iguyibənən, na pisoyidi'

¹²Pomóññi, nkə ké teleé əgubunəñ kəle lé, pəen na nnyáádé na pá Sédúk əyíyid lé pábodəñanane, pólé pá páleé əgugud a kegaágade keəñan, páaboyáəganan mbañ.

¹³Póbonyáade na toen, pəen na nnyóñánán na pólé a o'to ó pigólí pé páleé ageele. Pólaa a uñóñ pəñi na pəñi.

- 14 Pomóηηί, nkə kέ tiəbuηίən kίmmú kέle lé, pá páleé na ɔleáη, póboyááγanan mbaη. Pá páleé nsun a ngim, póobogóne nkó. Pá páleé palebedáán, póoboónase nkó. Pónó'tan mɔɔd ungim.
- 15 Mɔɔd ama'koboyéele kɔbé, pudinjúúnə kumuógun. Uunəən əgín keelane kɔηe' pəηi na pəηi, na pɔɔd ten kέ péndéη piim.
- 16 Póen penenη piim a tɔnyóg,
- 17 sógólónéan penenη piim,
- 18 k'énaan Táán pisoyidi' a pebán piim. Taa, nkə kέ aleé anyóηen na pəηi aa kέeg, a pəηi pá poleé paladáán na Yésus Kilítus.
- 19 Pudingwíiyi pigólí pé Uηun wó Ufúlú'tú.
- 20 Podeséede nkə kέ palɔege' pebán pá Táán páleé agoboólɔegeɛ.
- 21 Leηáan kufífbəni yoom yim na nsiη, ageele lé púgumin yé éleé eηe'.
- 22 Poábaleɔ kiim kέ kέleé kebé.
- 23 Táán ye uηóon íbufúηi nyólenyóamɔéd a pungé puim, əəbuúnunη a nkə keáηan kiim kέ poleé, a uηun wááηan, a edáányé yááηan na a nkó yaaηan, ageele lé podenjéén na egom a wɔs wó Sédúk wəəs Yésus Kilítus aléé kimbuúlíni.
- 24 Nyó ayéboodóηon, aléé keele náan lé nyóle adeágase unu' a nkə kέ əésə.
- 25 Pomóηηί, pɔsógɔɔon ten Táán a kidíídí kiəs.
- 26 Soyídíən pomóηηί péəs piim, sóg yégúlig sóg a igog a né niηηí aá! Púbuyésú'kəənən a niésú'kəənən né pɔón pá niηηí.
- 27 A niηη né Sédúk, mbáboyósógólónéé, póbanan pomóηηί péəs piim nufuu' nóone.
- 28 Mawɔ' má Sédúk wəəs Yésus Kilítus méen na pəηi aá!

2 Təsaloníig

2 Təsaloníig 1

Póol əmə'túmíi nufuu' nuəŋ na pisoyidi'

¹Με Πόολ na Siliféəŋ na Timo'təə aa timəbudílən nufuu' nóone. Timəbudílən pəŋi egəny é pəəli'tini' yé a Təsaloníig, Pəŋi pá poleé agoob na Táán Se wəəs, pá pólé na Sédúk Yəsus Kilítus.

²Táán Se pólé ná Sédúk Yəsus Kilítus páboyé'ken mawə' na kiwiiyi' aá!

Sédúk aléé kiim əyəme pəəd

³Pomóŋŋí, tigóodi keé'ken Táán pisoyidi' peneŋ piim a kidíidi kéəŋan. Kéle sáád lé tíelanə náan lé pole ageen yuudi kéfólé na kaag o'to na Táán, nnyóŋánán ten yé poleé na yélé a kegaágade kéəŋan ele əgín agoyam.

⁴Kólé aa teleé əgubuyəgidən a igog a udi ó pəśóg pá a mogony mó pəəli'tini' lé əmbó ná páyéboć'kəŋe, páməbonééye ntób, poénó'tan fiéd kodambəled, na ten lé poágen o'to a kúfu'.

⁵Kebán kímú', ntób yéey ele keále'kán ké kiólloodi lé pəyəm pé Táán péle sáád. Ele lé ná éboyááne pəəd pá fólób pá a Nelaame' né Táán né poleé agaáne a kidíidi kiəŋ.

⁶Fólób, Táán ale sáád. Aléé keé'ken njə'kəŋəni na pá pəəbuúyə'kəni pəŋi.

⁷Pəŋi pá poleé agone ntób négəŋ, aléé keele lé púoyig ondəŋ na pəsi. Aléé keele náan ná Sédúk wəəs Yəsus ə'kiim ánom kógəg a məen na məŋun məəŋ má ma'tom má mógódíi toen.

⁸Aléé kiim a yug yáalola na toen, əgiim ageé'ken pónəəs na pəəd pá pándəŋeəé Táán, pádeóben nkə ké Təəəm Tólanj tó Sédúk wəəs Yəsus tóléé əgusə.

⁹Ntób yé páleé kone aa yéene eleé lé: Páleé kuwu a peneŋ piim, páyeeŋ laálá na Sédúk, na toen tuəŋ tó tóléé na nugəm

¹⁰Péeb piim péléé kaásan a wəəs wó Sédúk aléé kimbuúlinií. Wəəs wóow, aléé kimbuúlini lé ná ungim nyó aágoob na nyólé, əmugəmidi. Áay lé, pəəli'tini' piim páléé komonyáade. Pəŋi ten poleé keen a ondəŋ wóəəon lé puyéli'tinií təgéé tuəs.

¹¹Kólé aa teleé əgəśəgəəon peneŋ piim a kidíidi kéəŋan. Tele əgəśəgəəon lé Táán wəəs áboyéele əlaa wáəŋan wéen wəonó ná ayéə anyóŋen ná ayéboodəŋəon. Áboyé'ken ten toen tuəŋ ageele lé póele kəŋe' kó poányóŋen, na pigóli pé poágeele lé poágen o'to na nyólé.

¹²Τελε εγζώσόςγολον náan lé ná pɔɔd pányáade Táán a kidíídí keáhan, pəɲi póyeen na ngab a nugəm nuəŋ lé pole paladáán na nyólé. Kéléé kaáyéele náan lé Táán wəəs, pólé ná Sédúk wəəs Yésus Kilí'tus páleé koboyé'ken mawɔ'.

2 Təsaloníig 2

Pebán pé péléé koyəŋ agaáyéleé

¹Pomóŋŋí, a kebán kéene ké nimbuúlini' né Sédúk wəəs Yésus Kilí'tus, na neáɔɔnyed niəs na nyólé, tele əgusəə na pəɲi lé,

²ɔmbó pábodéane lé táá wɔs ogo aa wóone wé'kiigií, nto yaanəŋ idindiŋ, pudiyálí'tíní. ɔmbó pámábodeáne ten lé pólé pále palɔege' pebán pá Táán, oó lé Uŋun aa úməbiyímin, ɔmbó pəsəə lé pəsi aa timəbudílen pólé nufuu' nóon náan, pode'támmána yoom.

³Pudiyálí'tíní lé mɔɔd əbulígə a ngé ɔmbó eyaán lé, a kóone lé wɔs wóow údíin wiim əgiig, éfólé é pɔɔd éléé koyəŋ ədəəmini o'to na Táán, ɔmbé o mɔɔd nyó aléé lé pəmusíŋini, aléé kiim álon.

⁴Aléé kaábágedə, ədəəmini o'to na yoom yiim yé pɔɔd páleé əgusiəd wɔnó Táán, pányáade yélé. Aléé kobod əəsiəd o'kɔɔ a *Témpel* ε Táán ɔnó nyólé aa aléé Táán

⁵Podéɔɔ əgaáyóŋe lé me njəbodeáne kebán kéeg keŋeŋ ké njéə káag a pəɲi ə, ngóó?

⁶Kɔmɔéd lé poáleŋ nkə ké kíɡumíníní ɔmbé ogo nyóon néɔŋ, lé ná álon əgín ná keŋeŋ kíəŋ kíó'kiig.

⁷ɔmbé aánde a pigólí na toen tuəŋ tó tóleé toɔséɡáán. Kíəguunə əgín lé mɔɔd nyó əmugúminíní néɔŋ yáábaled,

⁸ɔmbé yóloodi, ná a ngim yéey, Sédúk Yésus ámɔɔfeməd agomoyóon na kiŋun kíəŋ ké unu'. Ééə, aléé kumusíŋini na kisəə ké kéléé kiim na nyólé ná aléé kimbuúlini

⁹A ké ɔmbé o mɔɔd, nyólé aléé kiim na toen tó Sá'tan. Aléé keele wándáfúul ε pebán, na mangán əgulígə pɔɔd

¹⁰Aléé keele mbod ε pebé pé pebán ngim əgulígə pá pəndənímíí ngé. Póob pəənim ngé lé pədi'kéəgəəli'tini fólóɔb yé yiígóodi lé éboyóoye, páde'káanyóŋen yélé.

¹¹A o'to wóow aa Táán amábodómen toen tó túəbuuními ngé, túəbudí'kəni lé pəəli'tini penya'.

¹²Náan, ungim nyó ədiəgəəli'tinií pafólóɔb, nyó aányóga na kɔbé, yóŋ nsóó.

Táán əyíbuyíyid lé ná póoy

¹³Pomóηηί, a noá na pəsi, tigóodi lé tié'kenan Táán pisoyidi' peney piim a kidíídí keáηan ké pəηi pá Sédúk abonyóηénééé. A fólób kéε lé Táán əyíbuyíyid lé ná póen pɔɔd pá na o'to na o'to pá kɔɔye a toen tó Uηun wó wəəbufúηi, na wɔnó ná puyəlí'tíní pafólób.

¹⁴Táá nkə ké ayéboodóηɔn a kélé aa kéeg a ngim ε Tɔsɔm Tólan tó teyébodeáne ageεε lé póen na ngab a nugəm nó Sédúk wəəs Yésus Kilí'tus.

¹⁵Pomóηηί, pugóodi anéén lé puəbis, pólen kaáyáág a o'to nkə ké teyéboyá'kánáne a moáán, oó lé ké tiyíbudílən a nufuu'.

¹⁶Sédúk wəəs Yésus Kilí'tus nyólényámɔéd, na Táán Σε wəəs nyó ayébenyóηen, amáabegóne nkó a kɔdéε ɔ'tém kuəη a peney piim, amáabeyéεε ten lé témena pɛda pɛlan,

¹⁷pəbuúwiiyi ɔ'tém, páaboogóne ten lé ná póelane peney piim kəηε' a pɛbán piim pé poágεεε, na a nkə kiim ké poúɔɔɔ.

2 Təsaloníig 3

Ποúsógɔlon Táán, púgud, podenjéén na ɔleáη

¹Pomóηηί, négɔη anéén, ɔsógólónéan Táán a kidíídí kiəs, ageεε lé tɔgέé tó Sédúk tóen yuudi na ɔ'téd, pányáade tólé kenɔ kiim wɔnó ná pəηi poényááde.

²Ποúsógɔlon ten lé Táán ábeyááηen a ɔmbɔg á pɔɔd pá ntém yé mbé, pɛbé pé pɔɔd lé adénjanη unɡim aa yaágénéé o'to na nyólé.

³Sédúk nyólé adeágase unu', aaboyé'ken toen, əəbuúnuη lé Sá'tan adeyéboyééεε yoom

⁴A toen tó Sédúk, isuη édeógɔ na pəηi lé poándageεε nkə ké teléε agobodéane lé póεε, poléε keen ten yuudi na keεε.

⁵Sédúk ádáηanane ntém yaanηan lé ná póen na nnyóηánán na Táán, póyaáyé'ken na toen wɔnó Kilí'tus.

⁶Pomóηηί, teabodéane a niη né Sédúk Yésus Kilí'tus lé, Podeyáladéé na pəəli'tini' pá páléé na ɔleáη, pəəli'tini' pá pádeányóηeneé keεε nkə ké teyéboyá'kánáne.

⁷Pəηibáamɔéd poálen wɔnó ná pugódíí lé púyəəθen onɡoo wəəs. Ná teyéε a pəηi, tedε'kéε paleándeáη pá pɔɔd.

⁸Teyéε tidiim téléba moom mó kone na mɔɔd. Teyéε agaásɔéleded keɔsen, teógɔɔdɔ'tɔmɔne. Teyéε əgugud na udúg na wɔs ageεε lé tedenjéén kenó ké mɔɔd na mɔɔd a ondán wááηan

⁹Νά τεγέε αγεελε νάαν, adénjan lé τεδε'κέε na filí yéene lé ná pomábeyé'kénan moom, ndóo. Tíenyóηen agá kubuúloodi wónó ná pəηi ten pugódíi keele.

¹⁰Κέλε lé, ná τεγέε a pəηi, τεγέbodeáne lé mɔɔd nyó adeányóηeneé kugud, adennéene ten

¹¹Νάα τελέε agoob lé pəmmú pále áay a ondán wááηan pá páleé na ɔleáη, pánnýóηen keele yoom, əgín kosódɔn a pebán pé pédeábodé'tegeé.

¹²A niη né Sédúk Yésus Kilítus, teadáene na pɔsóg póob náan lé pégud a yəəb, pááméne pólebáamɔéd.

¹³A noá na pəηi pomóηηí, podé'tóm keele kəηe'.

¹⁴Mɔɔd ama'keen a ondán wááηan nyó adeányóηeneé koob nkə kéene ké τελέε agobodéane a nufuu' nóone, pó moyále'kan kəηe' kəηe', pó moyáág a eba, yóɔη o'to kono.

¹⁵Κεβάν kímú' pudiímusíəd wónó mɔɔd o kibən, ndóo. Pó moósɔyɔn agá wónó móηηí wááηan.

Pisoyidi' pé a neman

¹⁶Sédúk nyó aleé na kiwiiyi', áboyé'ken nyó lényóamɔéd kiwiiyi' peneη piim, na a mbod ngim aá! Sédúk yéen na pəηi piim aá!

¹⁷Pisoyidi' péene, me Póol meényóamɔéd áa mbédilə pélé na ombɔg wáam. Əgín náan aa ánde ndáamanane tufuu' tóam tuim. Táá, ombɔg wáam ó kudilə a wóow aá.

¹⁸Mawɔ' má Sédúk wəəs Yésus Kilítus μέen na pəηi piim aá!

1 Timo'téa

1 Timo'téa 1

Póol əmə'túmíi nufuu' nuəŋ na pisoyidi'

¹Timo'téa, nufuu' nóone, me Póol nyó ndeé mǝón o ma'tom o Yésus Kilí'tus aa mbégudílən nólé. A toen tó Táán nyó ayébeýóýe, na a tó Yésus Kilí'tus nyó teleé agomena peda na nyólé aa ndeé mǝón o ma'tom.

²Ole fǝlǝb mǝón waam lé waágen o'to na Yésus Kilí'tus. Nde ɔgǝsǝgǝlən lé Táán Se wəəs na Yésus Kilí'tus Sédúk wəəs págoyé'ken mawǝ', págooda mbilǝgǝ'kən, pále págoyé'ken kiwiiyi' a ɔ'tém.

Siəd kenəŋ na pǝɔd pá páagaáŋan penya' a Tǝsǝm tó Táán

³Ná nyedéémen áay a Efées ageen a Masedowáan, njégodeáne lé we ólǝb áay. Nyííséá náan lé pǝɔd pǝmmú pále kǝ áay pá páagaa'kanane Tǝ'tilíin e penya'. Óbodéane lé pǝlǝg nnu' yǝɔbən, pádenjéén yuudi na kaa'kanane pǝɔd penya'.

⁴Óbodéane ten lé pádinjəən pebán pé mə'təən, na kosǝg kó puog pó pǝɔd. Pebán péeb péle pebán pé píəgiim na mə'tíiyi' miíŋ, pebán pé pídiogóminií mǝɔd a ɔlaa wó a ngé e Táán. Mǝɔd aaleŋ nkə ké Táán aleé anyóŋen, ná amáag o'to na nyólé.

⁵Tǝgée tód tóle lé ná tóboyéele, péen na nnyóŋánán na pǝsǝg, ntém yǝɔbən mmoáŋáán a kaade, fiéd na yoom yé páəgəǝlé'kəni, o'to wǝbən fǝlǝb fǝlǝb na Táán.

⁶Ngab e pǝɔd yimmú yəǝ'kunim ngá. Pǝdeǝgǝ ageele kǝmmú pebán pélaŋ. Pále agosǝɔ agá pebán pé pédeǝgǝ a ngé.

⁷Pále agofeg lé pǝlé pále págaa'kanane pǝsǝg pecem pé Táán, kǝmǝéd lé pǝdeǝgǝ agoob pǝlébáamǝéd nkə kégo ké páleé əgusəə, ɔmbó ten nkə ké páleé agosǝɔ na pesány piim.

⁸Pəsi, teáŋen lé pecem pé Táán péle peŋe'. Péle peŋe' ná ole agodáŋana na péle wǝnó ná Táán aleé anyóŋen.

⁹Teáyóŋean lé Táán ade'káageele pecem a o'to ó pǝɔd pá páleé alaa wǝnó ná pecem péanyóŋen, ndóo. Ayéele péle a pá pǝdeǝgǝ agoóbeneé péle, pá péədəəmini o'to na nyólé, pá pǝdeǝgǝ na kenəŋ kiəŋ, pá páageelane kǝbé, pá pádeadammanaá Táán, pánnýááde moom mó móleé mufúŋiən. Ayéele ten péle a pá páagoóna pase pǝbən, na a pá páagoóna pa ŋŋí pǝbən, na a pá páagoóna ten pǝɔd pádenŋ.

¹⁰Péle ten a o'to wó ungim nyó əýóəŋ ɔlaa ó peɔg, na a panómeeɔ pá péəbúlimən na pǝsǝg panómeeɔ, ɔmbó lé pagéed pá péəbúlimən na pǝsǝg pagéed. Péle ten a pǝɔd pá páleé alega pǝsǝg pǝɔd agoboyááne peǝlé. Péle a pǝɔd pá páleé na penya', na a pá páadéleman mbaasó yé mbé. Táán ayááŋan pecem

ten a o'to ó pɔɔd pá páageelane mbod ε pebán pé pebé pímmú piim pé péaló'kane Tɔsɔm Tólan.

11Tɔsɔm Tólan tóod tóle a ɔmbɔg yáam. Táán nyó aleé isim é moom muim mó mólee mɔɔe', nyólee nyó aleé əgugəmən aa əyícum tólee.

Póol ale ageé'ken pisoyidi' na Táán lé ayémodéelen ɔ'tém

12Nde ageé'ken pisoyidi' na Yésus Kilí'tus, Sédúk wəəs nyó əyí'tónigi lé nyéele pigólí piéɔn, amée adála ten lé nde ogeele pélee ɔ'tém úmmu', amáyenyee'ken toen tó keele pélee.

13Ɔmbó ná kala' njée nsɔyela niɔn né Táán kɔbé, ndáamoodóga, ndəəyə'kəni ndeg yəəɔ. Yésus nyólee yeédála lé nteógɔ agoleɔ agá nkə ké ndeé ageele lé, njée nteɔnjáág o'to na nyólee, aáság kee'ta maan

14Sédúk wəəs ayé'téelen ɔ'tém a fug. Náan aa aményeele lé nyáág o'to na Yésus Kilí'tus, mmɔnyóɔɔen ten.

15Nkə kéene ké ndeé əgusəə, kéle kebán ké keádée lé ungim yəli'tini kélé na ɔ'tém wəəɔn ungim. Kéle kebán ké fólób. Kéle lé, Yésus Kilí'tus əyíim a nsí yéene lé yíim ɔgɔɔye peele mabé. Me, mbálaɔánan ageele kó mabé.

16Kebán kímu', a o'to wóow aa Táán yiísíəd maan na me. Yeényóɔɔen lé na me nyó ndeé kelaɔanan ageele kó mabé aa Yésus Kilí'tus ólodí wɔnó ná aleé na ɔ'tém ó konó'tan. Óloodi wólé na pɔɔd pá pálée kaágée o'to na nyólee a mədúg má málée kiimií, póyɔɔɔɔ ɔlaa ó peney piim.

17Táán, nkúm yé eleé alaame a peney piim, nyólee nyó adendée kugúú, nyó mɔɔd adeádálaá, nyóleenyóəsíɔn nyó aleé Táán, kéle lé pómonyáade, poámoyé'ken nugəm a peney piim, Aamen.

Póol ale agóne Timo'téə nkó

18Wε, mɔɔn waam Timo'téə! Tɔgée tóone, nde agosɔɔɔ tólee na we əgín wɔnó ná palɔge' Tɔsɔm pá Táán Pííséə kala' a kidíídí keán. Uɔɔɔɔɔɔɔ tólee ageele lé wéen na pigólí peán kɔɔe'.

19Tod əgín yuudi na kaag o'to na Táán, ɔ'tém wááɔn wéen yəəb, fiéd na kebán ké kəólé'kəni. Pɔɔd pəmmú pádeányóɔɔen kuyəəɔn ngə elan yéey, náan aa pé'kuliogí ɔ'tém na Táán.

20Pa Imənéə pólé na Alesándelee pále a ondán ó pɔɔd póob pá pəndigí əguyəəɔn ngə elan. Mbəɔnəɔn lé Táán ébuudi, Sá'tan áboyé'ken njə'kənéni ná póɔɔn nsíɔn, pádiyí'kíni kosɔɔɔ kəmmú niɔn né Táán kɔbé.

1 Timo'téə 2

Ndəb yé a noá na peósóglón

¹Yoom é na o'to na o'to yé ndáadéanane na pɔɔd éle lé, pɔ́sɔ́gɔɔn Táán a kidíídí ké mɔɔd unḡim. Pámuyíənə moom, pámoýáleeen, páamoýé'kenan pisoyidi' a kidíídí ké unḡim.

²Pámoýɔ́sɔ́gɔɔn ten a kidíídí ké pu'kúm, na a ké unḡim nyó aleé na nelaame' lé ná télaa a yə́b na a uyóón, teágoóben Táán, tiégə́siəd kɔɔɔ'.

³Kɔ́sɔ́gɔɔn Táán a kidíídí ké mɔɔd unḡim, táá nkə ké kélee kéɔe' na nyóle aa kéeg, kíəmuḡəmmi ten, nyóle nyó aábeýɔ́ɔye,

⁴nyó aleé anyóɔɔen lé unḡim yóɔy, áaleɔ nkə ké kélee fólób.

⁵Kéle lé, Táán ale súg úmmu'. Mɔɔd úmmu' ten nyó aleé mándad a kegaágade kéene lé na Táán na pɔɔd, ale Yésus Kilítus nyóle nyóɔsɔ́

⁶nyó ayáyé'kéneé a kugu lé ná yááɔɔen unḡim. A keɔeɔ kégo ké Táán yeényóɔɔen, yiílóodi a niēe néen lé Táán ale anyóɔɔen kɔɔye unḡim

⁷A kólé aa ayééle lé nyéen mɔ́n wəəɔ o ma'tom, ndɔɔeɔe Tɔ́sɔm Tólaɔ O'tom wó ayényeé'ken óle lé nyáa'kanane penɔɔɔe' pé pédeéɔɔ Yúden, Tɔ́sɔm tó fólób ná páag o'to na nyóle. Nkə ké ndeé əḡusəə kéle fólób, kédeéɔɔ penya'.

⁸Kólé aa ndáanyóɔɔen anéén lé kenɔ kiim ké pálee, panómeeɔd pɔ́sɔ́gɔɔn Táán, ntém yɔɔbɔn a kaade mmoáɔáán, páayebeledane ɔmbɔg a mɔen, fiéd kuliɔ, fiéd masáɔ.

⁹A noá na pagéed, nde anyóɔɔen lé, pə́ndəḡə́niiḡ kilé, pə́niiḡ ké keáse'tan a niéniḡ né ɔ'kéed, adénjaɔ ké kéagee le lé o'to ó mɔɔd óleɔɔ, pə́suuli nkó yɔɔbɔn a nsí. Páma'kaábá o'to, pádenjáábá ombod wó ólee lé əḡín pólé aa pábodálaá. Pə́dinjóniḡnii palanga pá kool, pasen pá kool, muyónjélé mó kool, ɔmbó lé pa pilé pá mɔɔné miíɔ

¹⁰Kɔ́deé koóɔn kúḡóodi keen a pebán pélaɔ pé páageelane. Taa, nkə ké pagéed pá pónó pólé páadammana Táán pógódi lé péee aa kéeg.

¹¹A keɔeɔ ké kaa'kanane, pagéed pógóodi lé pəḡumin nnu' yɔɔbɔn, póob koóbáán na ntóɔɔ na nnyááde ngim.

¹²Ntiégə́li'tini lé ɔ'kéed ádelem lé agaa'kanane panómeeɔd, ɔmbó lé aaboólaame, ndóo! Pagéed pógóodi lé pələndən yə́b.

¹³Kéle náan lé, ná Táán ayéə agee le mɔɔd, Ádam aa yeéyáɔ agee le, aáság kudíin yeēe éfa a ngim.

¹⁴Yoom ten yímmú yé yóoloodi lé ɔ'kéed ɔdeéɔɔ na toen éle lé, éfa nyó aleé ɔ'kéed áa Sá'tan yiílíḡə, aáság keelene Táán o'to wó ɔnnasáɔ, adénjaɔ Ádam nyó aleé ɔnómeeɔd

¹⁵Ɔmbó náan, kέλε lé pagéed páléé kubíenə pɔ́n, Táán áaboyóoye a o'to wóow, ná páméen yuudi na kaag o'to na nyólé, páyeeen na nnyóhánán na ungim, páageele nkə ké kíəmugám̄mi, páəgə́əgá'ki, fiéd kaábágede!

1 Timo'təə 3

A noá na padélem yuudi pá a yoog ε Táán

¹Nkə kéene ké mbándabodéaneé kέλε fólób. Kέλε lé mɔɔd nyó aányóhən keen o'télem yuudi a yoog ε Táán, əmííyid kisig ké o'tom.

²O'télem yuudi a yoog ε Táán ogóodi keen mɔɔd nyó pádeógwógódwó niəsiəd niəh, mɔɔd nyó aléé na ɔ'kéed úmmu sýg O'télem yuudi o'kóodi keen eho malo', ogóodi keen na nsih, əgə́əsiəd a nemɔɔd, aáleh kusiad pɔɔd a noáde' nuəh na tɔnyóg. Ogóodi ten lé yéen mɔɔd nyó aléé ogaa'kanane pɔsóg.

³Adendán kuyənjən malo' koŋo, adenjéén na negány, ogóodi keen yəəb ε mɔɔd, kiwiiyi' ké mɔɔd. Ogóodi lé yéen ten mɔɔd nyó adeágaágéé ɔ'tém kuíh a mɔɔné.

⁴O'télem yuudi a yoog ε Táán ogóodi keen mɔɔd nyó aléé agoleh kodáhanane yoog yəəh ε pɔɔd, aágeele lé pɔ́n pámoýóben na nnyáádé ngim.

⁵Kέλε lé, keeneh ké mɔɔd adeáleh kodáhananeé yoog yəəh ε pɔɔd, ɔdeógwɔ ten ogoleh kodáhanane egɔny é pə́li'tini' Táán.

⁶Mɔɔd nyó yimíníí agaag o'to na Yésus mawa mawa, adembág o'télem yuudi a yoog ε Táán. Kέλε ké komoyéele lé yábágede, ná ageen amanane, yéen na nsó wɔnó ná Omɔléóg ɔyóóh yélé.

⁷O'télem yuudi a yoog ε Táán ogóodi lé yéen ten mɔɔd nyó niəsiəd niəh néageele lé ɔmbó pandeh Táán pámonyáade lé náan fiéd páamoséede, ná ədəəh a kisindi' ké Omɔléóg

A noá na padéá'kele

⁸Padeá'kele pógóodi ten lé péen pɔɔd pá pááse'tan lé pányáade, pɔɔd pá pódéógwɔ na nnu' ébaan. Pádenjéén moŋo polo', pə́disiədín mɔɔd mɔɔné a kecoo a mɔen.

⁹Pógóodi keen pɔɔd pá pə́súhíníí a pasáád pá páyéboyáséenen a ngə́ é pə́li'tini', ɔ'tém wóóɔɔn a kaade yəəb, yoom é kə́əl'kəni fiéd.

¹⁰Keeneh ké waányóhən kudénigi mɔɔd teá'kele, yah áamoýé'ken pigólí, ódála wɔnó ná aágeele pélé. O'tálan ɔsed a niele né pigólí péeb, áay lé ale ogeele pigólí pé teá'kele.

¹¹Pagéed ten pá páléé a pigólí péeb, pógóodi keen pagéed pá páəgə́əsiəd kɔh'e', pádiən na ηhó, pádiən ten moŋo polo'. Pógóodi keen pagéed pá páléé lé, pə́mə'kusəə kebán, páyeele kélé.

¹²Τεά'κελε igóodi lé yéen na ɔ'kéed úmmu' súg, éyeeen mɔɔd nyó aleé agoleη kodáηanane pɔón pḗḗη, na ungin nyó aleé a noáde' nuḗη.

¹³Κέλε lé, *τεά'κελε* ngim yé eléé keeleé pigólí piḗη kḗηe', páléé komonyáade, éyeeen fiéd na weéy lé yaágen o'to na Yésus Kilí'tus.

Τάά κεβάν κεμɔéd ké Τάάν amábεμοάḗene aa kéene

¹⁴Timo'tḗḗ oó! Mbégudílən nufuu' nóone ndáamena pɛda lé ndəgḗbisig kiim agoóboan.

¹⁵Náa, ɔmbó nyeeen lé ntiḗbisigin kiim, nkə kéene ké mbédilə a nufuu' keágoyéele lé óleη wɔnó ná wəsiədií a yooɔ ε pɔɔd ε Τάάν, yooɔ ε pɔɔd yé eléé neáɔnyed né ungin nyó yaágéneé o'to na Τάάν nyó aleé na ɔlaa. Yélé yé igumíníníí Tɔsɔm Tólaη, yḗḗnuη tólé.

¹⁶A fólób, isuη édeóɔ. Edɔɔge yé Τάάν amábεμοάḗene a neag né temáág o'to, éle kea ké kedám ké yoom. Κέλε lé: Yésus Kilí'tus nyó ayáyááneé mɔɔd, Uηun wó Ufúlú'tú wóloodi lé ale sáád, mḗηun má ma'tom má Τάάν mámámomá'káne, páálɔge Tɔsɔm tuḗη a mɔnɔη, piíη a nsí páamáág o'to na nyólé, Τάάν ayémoyé'ken nugəm ná əyímusiád a mɔen.

1 Timo'tḗḗ 4

Nkə kiim ké Τάάν ayééle kéle κηe'

¹Nkə kéene, Uηun wó Ufúlú'tú wísḗḗ kéle moááη. Wísḗḗ wɔnó: A neman né nsí, ngab ε pɔɔd yimmú eléé kó'teaded ongoo a o'télem wó páyáág o'to. Páléé kuyḗḗn agá unu' ó pɔɔd pá páléé na mḗηun má penya'. Páléé kaag o'to a pebán pé mḗηun má mabé máagaa'kanane pɔɔd.

²Páléé kḗḗdi lé pɔɔd póob, moḗḗená pusú móom, pɔɔd pá penya' póob pá péndigi agoóbéé o'to kono, pá ntém yɔɔbɔn yḗ'ku'tindií, pḗbuuními ngá.

³Pɔɔd póob páléé kaa'kanane pɔsóg lé kodɔn kódeóɔ yoom élaη. Páléé ten kugiləni pɔɔd lé pádeenné moom múmmú, kɔmɔéd lé ná Τάάν nyólé ayééle moom móom, yiísḗḗ lé pá páamáág o'to na Kilí'tus, pólé pá pááleη ten fólób yé eléé kɔ, páne mólé páageé'ken pisoyidi' na Τάάν.

⁴Κέλε lé, yoom yiim yé Τάάν ayééle éle ηηe' Ímu' yé eléé é kodo édeóɔ. Aádéé agá keé'ken pisoyidi' na Τάάν a yoom yiim.

⁵Τάάν, a tɔgéé tuḗη tó nyólényɔamɔéd, na a peɔsógólɔn pé pəsi teámoyé'ken ten, ale ageele lé muim móen mḗηe'.

Tuḗ aa u'kudin o Yésus Kilí'tus o fólób ogódíí lé yéen

⁶Timo'təə, oma'kaa'kanane pebán péeb náan na pomóηηí pées pə́li'tini', wageen u'kudin o Yésus Kilítus o fólób. Tə́gée tó a ngə́ yé waágénée' o'to, na t'tilfin elan yé páyégoyá'kánáne yaagoogóne.

⁷We udiyəlítinií pebán pé kala' péeb pé pɔɔd pə́ədəənilə. Péle pebán pé náan iyó, pebán pé pídiégəmmií Táán. Ágónégée' keen agá yuudi alaa wɔnó ná Táán alée anyóηen.

⁸Kele pebán pé pə́anase mɔɔd pigú náane wɔnó ɔ'téd, péageébe a muyənjəg mó moom. Kɔmɔéd lé nkə ké mɔɔd aágəele a ngə́ ε kə́li'tini' kéamoébe kəmmú agaáyen pebán piim lé ngə́ ε kə́li'tini' yageele lé téɔη nkə ké Táán yeégágen pɔɔd a ɔlaa wóone ó néɔɔη na a wó a peneη piim.

⁹Nkə kéene ké ndée əgusəə, kéle fólób, keádée' lé mɔɔd yə́li'tini' kélé na ɔ'tém wə́əη ungiim.

¹⁰A o'to wóow aa teleé agaáyóóna na pigólí, teáno lé tele agomena pəda na Táán nyó alée a ɔlaa. Nyólee, ale Oɔɔɔye mɔɔd ungiim, kəηe' kəηe' pá pá máág o'to na Kilítus.

¹¹Táá nkə ké ugódíí lé óbodéane lé péele aa kéeg, óboyá'kanane pebán péeb piim.

¹²Udiyədíí lé mɔɔd na mɔɔd ágoséeede a o'to wóone lé wɔnó ná odé'kónée' mɔɔd. A tə́gée toán, na a niəsiəd neán, na a nnyóηánán yaan yé oleé na yélé, na a neag né waágénée' o'to na Táán, na a ɔlaa wáán ó fiéd na kibuu, wéele lé pə́li'tini' pə́yəən ongoο wáán.

¹³Leη kaágónege kobana əgín Tɔsɔm tó Táán a udi ó pə́li'tini' Óboyá'kanane tólee, ósɔɔ na pólé lé róoben tólee ageen əgiig əgín ná ndəgiim.

¹⁴Odenyéele ndioηi a nkə ké Táán amágoyé'ken toen lé wéele a mawɔ' mə́əη. Ayégoyé'ken kélé ná palɔge' pebán pə́əη píisə́ə a nkə ké alée afega na we, padélem yuudi pá a yoog ε Táán pá máagoyábégen ɔmbɔg a o'to.

¹⁵Taa, pigólí pé ugódíí lé wéele aa péeb aá! Áyé'kénée' a péle na ɔ'tém wáán ungiim, ungiim ádála lé ole əgín ageen yuudi a ngə́ yé yə́əgəmmi Táán.

¹⁶Siəd keeneη na niəsiəd neán. Úsiəd ten keeneη na nkə ké waágaa'kanane pɔɔd. Ode'támbeled áay. Oma'keenanán náan, wɔɔɔyɔɔye weényóamɔéd, ɔyɔɔye ten pá pá agoyóob.

1 Timo'təə 5

Póol ale əguloodoni wɔnó ná aádée' kə́əsiəd a udi ó pɔsɔg pə́li'tini'

¹Timo'téə, wóndwɔɔyɔɔn pasaá pá pɔɔd pá pé'kulunií, odeébosóyɔɔn na nenyén, ɔɔyɔ na pólé a tembeleɛn wɔnó ná wóɔɔyɔ na se waan Siəd panyɔɔmmón wɔnó pomóɛɛn páán.

²Ésiédíí na pasaá pá pagéed wɔnó na pa ηηί páán. Wésiad na pabódóm wɔnó na pomóɛɛn páán pá pagéed, odenjéén na mafega' má kolaa na pólé.

A noá na pidí pé pagéed

³Kidí ké kéλέέ fólób kidí, úmuésúidin na nnyáádé ngim

⁴Náan kéma'keen kidí ké kéλέέ na pɔɔn, ɔmbó lé na panan, ímuudí lé poómbaa póob pógóodi lé páa'kan a yooɔ yɔɔbɔn ε pɔɔd, keele nkə ké kéλέέ a ngé ε kəáli'tini'. Pógóodi kaa'kan kuúlisini pase póbɔn, na pa ηηί póbɔn, ɔmbó na pase'kóon póbɔn, na pa ηηί'kóon póbɔn, kenó ké mméne yé páyébooméne pólé. Táá nkə ké kéλέέ keɛe' a əngis á Táán áa kéeg.

⁵A kidí ké ɔ'kéed ké kéλέέ fólób kélégíəsɛɛn, ké kí'kódií mɔɔd nyó aámodé'teg, kéλέέ ké kéamena peda na Táán, ké'tɔm komoyósɔɔɔn, na udúg na wóɔs lé ámoébe.

⁶Kɔmɔéd lé kidí ké kéλέέ əgiim kífuluminə, kéeg keánde kelóɛ a uɛun, pumog puəɛn aa póléé a ɔlaa.

⁷Táá nkə ten ké ugódíí lé wáa'kanane na pidí pé pagéed áa kéeg ná pédenjéén na egom a nkó yɔɔbɔn ɔmbó ímu'.

⁸Mɔɔd nyó ɔdeóɔ əgusiəd kenɛɛn na pɔɔd pəéɛn, kɔɛe' kɔɛe' na yooɔ yəəɛn ε pɔɔd, nyóon náan aásáɛne ngé ε kəáli'tini', əmí'kíni kɔyɛb agaáyen kəmmú nyó ɔdeóɔ a kəáli'tini'.

⁹Agɛele lé páág niɛɛn né ɔ'kéed a kála'ta' ε pidí, ogóodi lé yéen kidí ké kí'kiigíí ə'tin á pɛag ádáád, kidí ké kéédón na mɔɔd úmmu' súg

¹⁰Ogóodi keen ɔ'kéed nyó pɔɔd páléé agogany a pɛbán pé aleé agɛelane, ɔ'kéed nyó yeéleɛn koyáme pɔɔn pəéɛn, nyó ayéə agolɛn kusiad pəən a noáde' nuəɛn, nyó ten ayéə lé pəáli'tini' pəmə'kiim a noáde' nuəɛn áaboósog ambaan Ogóodi lé yéen ten ɔ'kéed nyó ayéə aágeébane pɔɔd pá páléé a ntób, nyó ayáyé'kenen penɛɛn piim agɛele mbod ε pɛbán ngim yé eleé ηɛe'.

¹¹A noá na kidí ké kédé'kónéé ɔ'kéed, odeémoyáág a ɔmban ó pidí lé, ná kodɔn kúəgi'kíni kumusóbin, ədúmm ngim na Kilí'tus.

¹²Kidí ké kémééle náan, kéageɛn na nsó a udi ó Táán lé kíédəəɛn a nkə ké yeéɛgəɛn na Táán ɔnó nyólé ədiəgi'kíni kodɔn kəmmú.

¹³Nkə ten kímú ké kéageɛle lé udi'tíle kidí ké ɔ'kéed ké kédé'kónéé kéle lé, ɔmbó ɔólɔb ɔ'tón kəmmú, umə'kumuúdilə, ədiəgi'kíni keele yoom na yoom kəmmú, əbáə agá kiim ófiɛn a toáde' tó pɔɔd. ɔdeólɔb anéən əgín lé kufiɛn kólé

na kólé a toáde' tó pɔɔd, aageen na kelés, na pɔbónó a unu'. Nkə ké kédéɔgɔ ké kusəə, əəsəə, ɔmbó ké kédéamodé'tegεé.

14 Kólé aa ndágodéane lé, kidí ké ɔ'kéed ké kédé'kónéé kígóódi lé kédɔn, kíbíənə pɔón, kéλεη kugumin noáde' nuəη. Náan, pɔɔd pá páabeébenen pódéɔgɔɔη egom egebeésɔɔɔn kɔbé a yélé.

15 Nde əgusəə náan lé pidí pé pagéed pímmú pé péde'kónéé péλε kɔ pé pió'kudíí ngó ε Táán əguyəən ε Sá'tan.

16 ɔ'kéed nyó aleé unგəli'tini', ama'keen na pidí pé pagéed a yoog yəəη ε pɔɔd, ogóodi lé ányəηen kenó keóɔn, adenyəηéne yoog ε Táán kélé. Náan pəli'tini' páaleη keébe pidí pé pí'kódií fólób mɔɔd a ngim yɔɔɔn.

A noá na padélem yuudi

17 Kéλε kəηε' lé wé'ken nnyáádé peneη pébaan na padélem yuudi pá páléé agoleη keele pigólí pεóɔn pé kodəηanane pəli'tini', kəηε' kəηε' na pá pááyé'kénénéé agolɔεε na agaa'kanane Tɔsɔm tó Táán

18 lé tóle əgusəə toónó: «Ké'téelen lé káwo' yé eleé əgugin ngəη, pámoogod unu' əgumusiəgi lé edenné.» Tóle əgusəə ten kəmmú lé «U'kudin ungim ogóodi lé yósósed ombɔg a pigólí piəη»

19 Mɔɔd əmə'kiim agodéane lé O'télem yuudi nyummú amééλε kɔbé, udisiəd kebán əgín a unu' wəəη ó nyólenyóəsíη, pəη nto ε pɔɔd ébaan, édáád égodéane náan ná wəli'tini anéén

20 Mɔɔd ama'keele kɔbé, émosóɔɔn a udi ó pɔsóg ná pólé ten pɔɔη weéy ogeele náan.

21 Timo'téə, a udi ó Táán na udi ó Yésus Kilí'tus, na a udi ten ó məηun má ma'tom má Táán əyíyid, ségɔɔ mbágoyósgólónéé, εele nkə ké ndéé agogodéane. Ele kélé fiéd keen a ngim ε mɔɔd, úsiəd ungim yoom ímu'.

22 Odembógónɔn kaábεgen mɔɔd ɔmbɔg a o'to agomoyé'ken toen lé ádélem a pigólí pé a yoog ε Táán. Udisiəd ngab a mabé má pɔsóg péndéη, ənúηíí weényóamɔéd wéen Sálábádábádá.

23 Wɔnó ná kaade káəη káleé agogonómela, siəd mayaa má malo' óηo, adəηjaη əgín məní na məní kəηo.

24 Pɔɔd pémmú páλε kɔ pá páléé lé, ɔmbó odéyémoóyɔme, mabé mósɔɔn mánde maleηáán kala', má'kolon táán. Kɔmɔéd lé pémmú, ondeηen koboyáa'kan náane kəηε', odeáleη kɔbé kóɔɔn.

25 Pigólí ten pélan pé mɔɔd aáεελε pédeéɔgɔsεm. Pεbán ten pé pídiəgəəbisigií kolon a kemoámoáη, pédeéɔɔb lé péndónen.

1 Timo'téa 6

Oláa ó peólé na pəsédúg póbbon

¹Peólé piim pígóodi kodé'teg pəsédúg póbbon wəno pəod pá páleé lé péen na nnyáádé ngim, ageele lé pəod pádesóyo niij né Táán kəbé, pəsəyo ten lé nkə ké teleé agaa'kanane kéle kəbé.

²Peólé pé péleé na pəsédúg pá páágénéé o'to na Kilítus pédeséede pəsédúg póbbon lé wəno ná páleé pomóηηí póbbon a kəlí'tini', ndoo. Pébuúgudin agá kəmmú na toen agaáyen náan lé pəod pəob pá páleé əgugudin, pále pəod pá páágénéé o'to na Kilítus, Táán ale na nnyóηánán na póle.

A'téelen kaag o'to kéfolé a tugúm

Táa nkə ké waa'kananeé pəod, nkə ké ugódíí lé ólen koboyáaganan a ntóen aa kéeg.

³Pəod pá páagaa'kanane pəsóg nkə ké kéleé ndéη, pənjəon təgéé tó sáád tó Sédúk wəəs Yəsus Kilítus, pədiəsiédíí ten wəno ná túloodi lé pəəsiéd a udi ó Táán,

⁴pəob náan pále pəod pá páagaábágedane náan iyó, páafeg lé póle pááleη pebán piim, kəwəéd lé pándeηen yoom na yoom. Nkə ké pányóηénéé, kéle əgín musuη na nkasé a moyaa mó pebán mó náan iyó. Pále abany kobányáan pebán péeb. A niēle néen náan aa pebán péene péleé əgiim. Péle lé, yaág yé əngis, masáη, ηηó, kaanen lé pímbuəm amééle kəbé,

⁵masáη mámman na pəod pá pəndigíí na nsiη elan, pá pədeégo agoleηeé kəmmú nkə ké kéleé fólób. A neóbbon, pále afega lé pəmə'kuyəon ngə e kəlí'tini', páageen na məoné miíη.

⁶Ééé! Kéle náan fólób lé, məod əmə'kəyíis a pebán pé a ngə e kəlí'tini', áanyóga ten na ngab yé Táán amámoyé'ken, ale na tugúm tó togóon

⁷lé a niábíen niəs a nsí yéene, tidi'kəəgiim na yoom. Náan ten aa tədendéé kuúlií na yoom.

⁸Kéma'keen agá lé teánde na nkə ké teáne, na nkə ké tiégəóniig, ténýóga na mólé.

⁹Kebán kímu', a pá páanyóηen kugúmi kéfolé, pəədəəη a kisindi' ké a peásósén, páagaag o'tém a moom mó mobé, moom mó náan iyó, moom mó múəwíyi məod, mó móageele lé óliōη.

¹⁰əfolé é pebán pé pebé péle əgiim a neag né o'tém a məoné. Ngab e pəod yimmú yíiním ngə e Táán lé páyáág o'tém kéfolé a məoné, pəmáyoəsúidin ntób ngíη.

Ndéb na Timo'téa nyólényóəsíη

11Timo'téə! A noá na we nyó oleé lé waagoob na Táán, odesód a pebán pé pebé péeb. Ágónégéé keen sáád a udi ó Táán, tánána wónó ná aleé anyóηen, udi'tí kaag kó o'to na nyólé. Wéen na nnyóηánán na pɔɔd, nó'tan pebán, wéen kiwiiyi' ké mɔɔd.

12Nɔeyé pedá pélan, pedá pé kəáli'tini' kués kólee əgusəə lé mɔɔd áncɔye. Əgúmánóníí a ɔlaa ó penɛη piim lé wólee aa Táán ayégoodóηɔn lé ná wéen na wólee ná weésóyo pisig pé tɔgée pé weésóyo a udi wó éfolé é pawésɛnɛg, a wónó ná waágénéé o'to na Yésus Kilí'tus.

13A udi ó Táán nyó aágeele lé yoom yiim yéen na ɔlaa, na a udi ó Yésus Kilí'tus nyó yiíséə fólób a udi wó ngómɛna' yé nkó'kóón, Pónsé Peláad wónó ná nyólee yaágénéé o'to na Táán, ndagodéane lé,

14nkə ké njégodeáne, óoben kélee fiéd kufiləni, wəsiəd a ombod wó mɔɔd ɔdeógɔóηéé egom egogoóben ageen əgiig əgín a wɔós wó Sédúk wəəs Yésus Kilí'tus aléé kimbuúliníí.

15Kimbuúlini kuəη kóog kólee keen əgín a wɔós wó Táán yiídónigi. Táán nyó aleé nyólényóəsíη na toen tuim, na nyólee aa kəηe' kólee əgiim. Ale nkúm ε pu'kúm, Sédúk ε pəsédúg

16Nyólényóəsíη aa ədiágúú. Ale a kisəə ké mɔɔd ɔdeógɔ ogaá'kéé kaáyε'tene a ebá. Mɔɔd ɔmbó úmmu' adénjaη komoodála na əngis. Mɔɔd ten ɔdeógɔ ogomoodála Moom móone lé nugəm, toen, móen na nyólee a penɛη piim! Aamen.

Ndéb yé Timo'téə ogódíí ké'kené na pɔɔd pá tugúm

17Timo'téə! Teáne na pɔɔd pá pálee na tugúm a nsí yéene lé pədinjégídóníí a igog, pádemména pɛda a tugúm tó túəwu na koany Ébodeáne lé páməna pɛda na Táán nyó aleé əgibisúgi kibisúgiəñ niúd na moom miim lé ténýóga na mólé.

18Óbodeáne lé péelane pebán pé peηe', pégúmi a pebán pélan keelane, péen na nubo', páηáan na moom mó pógódíí.

19Náan, pále agaágɔnyan tugúm tɔmɔéd tó fólób a ɔlaa ó yuudi ageele lé péen na ɔlaa ɔmmɔéd ó fólób.

Pisoyidi' pé a nɛman

20Ééé óo Timo'téə! Leη kəéguməñən a nkə ké Táán əməguúcúm. Kenɛη ké pɔɔd pɔɔsɔyo pebán pé náan iyó, pebán pé pédeógɔ a ngé mmu' na pafólób pá Táán ayébeyásɛnen, odenjáág unu' wááη kɔ aá! Odesód a masáη má pɔɔd páleanéé na mólé əguloodi lé pólé pále na nsíη kéfolé, kɔmɔéd lé nsíη yɔɔbɔn ego edeógɔ nsíη ε fólób.

21Kéle lé, pɔsóg pəmmú piíséə náan lé pólé pále na nsíη, pííním ngé ε kaag o'to na Táán. Táán áboyé'ken mawɔ' á!

2 Timo'téa

2 Timo'téa 1

Póol əmə'túmíi nufuu' nuéj na pisoyidi'

¹Με Πόολ νύό α πενυόηεν νέ Τάάν νδεέ μωόν ο μα'tom ο Υέσους Κιλί'tus αα μβέγυδílən nufuu' nóone. Με νύό αγένυεέ'ken o'tom wóone lé nyéen əbεεε əlaa wó Τάάν yíisəé lé əbeyé'ken a o'to wóone lé tele paladáan na Υέσους Κιλί'tus.

²Μβέγυδílən we Timo'téa, μωόν waam νύό νδεέ ανυόηεν κέφλέ. Τάάν Σε πόλέ na Υέσους Κιλί'tus Σέδúk wəəs págoyé'ken mawo' á! Πέσιəd mbilígó'kən na we, páyεgoyé'ken ten kiwiiyi' á!

Pisoyidi' na Τάάν

³Νδε αγέέ'ken pisoyidi' κέφλέ na Τάάν νύό νδεέ əgugudin, ə'tém ommoáηáan a kaade, əguyəən ongoο ó pəmbáa páam Νδε agooyáyóηane penej piim a pə́sósólən, na udúg wə́nó na wə́s.

⁴Ντεόγə əgə́əbəli wə́nó ná weélee ə'tém wáam óle əgín lé ná mbíí'kíni kogoodála ná nyéen na tənýóg.

⁵Νδε agaáyóηe wə́nó ná waágénée fóləb fóləb ə'tém na Τάάν. Νεag o'to néen né yə́əηηí'kóon Loyíis pólé na ηηí waan θníis pígóodi, mbáλεj lé ugóodi ten néle.

⁶Κόλέ αα ndágooyáyóηene lé ósógede nkə ké Τάάν əyíguúcúm ná ηjégoyábégen əmbəg a o'to

⁷λέ, Uηun wó Τάάν ayébeyé'ken ódeógə wóone lé óbeyáane píeyéy, Ndóo. Óle Uηun wóone lé óbeyé'ken toen, óbeyéle lé ténýóηen pə́sóg, téyεen pə́əd pá pódéogə na ntém a kaade pab pab pab.

⁸Οdenjóób ανέen o'to kono agodéleμεn Σέδúk wəəs mbaasó. Əmbó ten na με, odenjóób o'to kono. Με νύό νδεέ a yoog ye njaan a o'to wə́əη Óne ntób ondán na με a kidíídi ké Tə́səm Tólan. Óne yéle a toen tó Τάάν amágoyé'ken.

⁹Νυóλέ αα amábeyóoye, amáabedóηən lé ná tíen ndεg yé yaágoob na nyóle. Κέdeógə a o'to wóone lé teyéeláne pə́bən pélan. Náa, kéle náan lé náan αα yíidənígi lé ageele, na a o'to wóone lé aádée ə'tém. Yíisəé əgín kə kala' ná adénjéle nsí yéene, ə́nó nyóle alée kebeyéelene kəηe' kóog a ngim ε Υέσους Κιλί'tus.

¹⁰Κόλέ αα kóone kuó'koólodíi négəη a nelon né Ongəoye' wəəs Υέσους Κιλί'tus əé'kiim álónée. Νυóλέ αα yeémáne toen tó kugu, amáabemoáηene a Tə́səm Tólan, əlaa wó ódendée kuwúú.

¹¹Τάάν ayééle lé nyéen mwón o ma'tom lé ná ndwεge Tɔswm Tólan tóod, nyáa'kanane ten pɔɔd tólé

¹²Taa, a o'to wóow aa ndeé agone ntób yéene. Náa, nteágaan na yélé lé mbálen na áne aa nyaágénéé o'to, mbálen, isun edeégo kɔ lé ale na toen tóone lé ánuη nkə ké ayícum, ageen əgiig əgín a wɔ́s ó pɛyɔm.

¹³Madánánané máán μέεν əgín a ngé ε tɔgée tó fólób tó njégodeáne. Əgúmónníí a kə́li'tini', nyóηen pɔɔd na nnyóηánán yé yə́əgiim na Yésus Kilí'tus.

¹⁴Leη komóɔse nkə ké Τάάν əyíguúcúm. Úgumin kélé a toen tó Uηun wó Ufúlú'tú wó óleé na pəsi.

Nesóg né fólób

¹⁵Wɔ́nɔ́ ná oleé ondenáán, ungim nyó a Əsí yíídúm ngim na me, ɔmbó ten pɔ́sɔ́g pá a Fiséel na pá a Elemoséen.

¹⁶Náa, a Onəsifɔ́ na yooɔ yə́əη ε pɔɔd, Sédúk ábodéélen ɔ'tém lé nyólé aa ayée əgingwiyəni ɔ'tém, ayée adeáη ten na me lé wɔ́nɔ́ ná ndeé a yooɔ ye njaan.

¹⁷Náa, əgín ná əyíim əgiig a ɔ́lɔ́ma, əyínjuunə fólób fólób, sú'téə aménjɔ́η.

¹⁸Sédúk á moyéele lé ádála kɔ́deε ɔ'tém kuéη kó nyólé Sédúk a wɔ́s ó pɛyɔm. Waálen kɔ́ηε' kɔ́ηε' éleéb ngim yé ayényeébe ná njée a Əfées.

2 Timo'táə 2

Wéen sónjaa ε Kilí'tus ε fólób

¹Náa me mwón, we anéén, úsiəd toen a mawɔ́ má Τάάν aléε agebeyé'ken wɔ́nɔ́ ná teleé paladáán na Yésus Kilí'tus.

²Tɔgée tó oyóób na me ndɔ́ɔswɔ́ a udi ó pɔɔd piín, a'kánáne tólé na pɔɔd pá fólób pá pólébáamɔ́éd ten páleé páɡaa'kanane tólé na pɔ́sɔ́g pémμú.

³Né ngab yaan ye ntób a fólób fólób sónjaa ε Yésus Kilí'tus.

⁴Sónjaa yé eleé anyóηen lé nkúm yə́əη ényóga na pigólí piéη, edeéɔɔd a pɛbán pé pɔ́sɔ́g pá pódégo pasónjaa.

⁵Yoom ímu' ten na mwɔd nyó aléε agaáfeg ɔ'téd na pɔ́sɔ́g. A'tédan wɔ́nɔ́ ná péédónígəni pɛbán, ɔdeégoη nodám nó pesáábón pé ɔ'téd

⁶U'kud a polém nyó yiíbún kebon kiéη a polém áa ogódíí lé áyan ane nkə ké kéalon kɔ.

⁷Leη koob nkə ké ndeé əgusəə. Kéle lé, Sédúk aléε keεle lé wóób piim.

Áyóηéé Yésus nyó ayóndeg

⁸Άγόνηέé Yésus Kilítus, mwón nyó a ndeg ε Τέfid, nyóλέ nyó ayóndeg a pelón ηgín wónó ná Τwóm Τόlan τό ndεέ alwεge τόλέέ ηgusəθ.

⁹A ο'to ó Τwóm Τόlan τόod aa ndεέ agone ntób náane, na wónó ná ndεέ ten náane a κεάν ké pasen wónó wmbé o mwod. Náa, Τwóm τό Τάán τόλέ τόδεόγω a κεάν ké pasen.

¹⁰A ο'to wóow aa nde agonó'tan piim, a kwε' kó pwod pá Τάán ηyíiyid, ná Yésus Kilítus áboyóoye ten póλέ, áboyé'ken ten nugəm a peneη piim.

¹¹Τάά twgéé τό fólób áa tóone: Nga tiígú ondán na nyóλέ, teléé keen ten na wlaa, ondán na nyóλέ.

¹²Temá'konó'tan ntób ondán na nyóλέ, teléé ten kolaame ondán na nyóλέ. Timə'kumuú'təm, nyóλέ ten aléé kibiítəm.

¹³Pəsi timə'kəəbuuli na nyóλέ, nyóλέ ədiəgəəbuuli na pəsi, lé wdeóγω ogogase unu' a nkə ké əəsəə nyóλέnyóamwéd

Ξελε pigólí pé Τάán aágoógany a péλέ

¹⁴Άγόνηένεé pwod pebán péeb piim. Éboósóywn na toen a udi ó Τάán, wó'kó pádesánēla a ο'to ó twgéé nó mwod aálone. Masán móom mádeageébe mwod, máageele agá lé pá péəyóəθ mólé, pénim.

¹⁵Άγόνηγέέ keele nkə ké kéalon kwε' a əngis á Τάán, wónó u'kudin nyó adeágaánēé na pigólí piəη, nyó aágaá'kanane pwod sáád, twgéé τό τόλέέ twgéé τό fólób.

¹⁶Téda kelés ké iyó, kelés ké kédeóγω a ngé ε kəéli'tini', lé pwod pá páleanεé a kélé, pále pwod pá páagaábaleδ na ngé ε Τάán.

¹⁷Twgéé toúwθn tóle wónó onom o kidís ké keándεé na njo'. Pa Iməθəθ póλέ na Filéed pále wónó mbod ε pwod yéey.

¹⁸Péndigi a ngé ε pafólób, pále ηgusəθ lé koóndeg kó pelón koá'kaáyéele. Náan, pé'kuwíiyi kəéli'tini' kó pwod piíη.

¹⁹Wmbó náan, mogon mó na ο'to na ο'to mó Τάán yiíbiη múligi monasán. Twgéé τό τόλέέ kw tomágámáán áa tóone τόλέέ lé: Sédúk aáleη pá páléé péəη Na kéene ten lé: Ungim nyó wónó agoob na Sédúk ədúm ngim na kwé.

²⁰A noáde' nólan, adénjan ηgín pa'táasa' pá kóol, wmbó lé pá kisúg ké mwóné aa páléé kw póλέ na póλέ, ndóo, moom mó pámééle na kied, na mó páámaá na nsí ε nwma' móle ten kw. Mó na ο'to na ο'to pále alóne mólé ηgín a wós ó wón. Mó annam ábaan móle mó mwós miim.

²¹Kéle náan yoom ímu' na nyó amásógáá, fiéd na pifii péene pé mbəsəθ, nyóon ale a keηwánánán ké táasa' yé ánde páalóne ηgín wós ó wón, yé páléé

kudénigií tóbó tóbó a o'to ó Táán, yé yəégudin sédúg wəəη. Mɔɔd nyóon náan adélémen penen piim, ndúmi' ageele pigólí piim pé peηe'.

U'kudin o Sédúk

²²Téda pebán pé pebé pé nenyoɔmmón néleé agonyóηenela, uunə pasáád, kə́li'tini', nnyóηánán na pɔsóg, keen a uηóon na pá pɔɔdóηɔɔ niη né Sédúk na ɔ'tém ommoáηáán.

²³Náa, ágéēηéé masáη má náan iyó, masáη má mádéageébeé mɔɔd. Waálenη lé mə́əgiim na mə'tíiyi'.

²⁴U'kudin o Sédúk o'kóodi lé édíiyəni na pɔɔd, ogóodi kuwiiyi ɔ'tém na ungiim. Yéen kelág kélanη, aánó'tan pá páamoóbelaηe.

²⁵Pá páleé na nkasé a tɔgéé tuéη, éwiiyi ɔ'tém a kaade agoboyá'kanane: Pódéəgɔ pálenη, Táán ale ogoboyéele páagase ɔlaa wóɔbɔn, ná pálenη pafólób.

²⁶Áay nsiη yɔɔbɔn yə́əgimbuúlini, póoliog a pisindi' pé Omɔleəg nyó əyíbuúguminin, amáyeele lé pámooyóben.

2 Timo'téə 3

Mədúg má a neman

¹Ugóodi lé ólenη kəηe' kəηe' nkə kéene: A nsí yéene, mədúg má a neman máléé keen manasáη.

²Kéle lé, pɔɔd páleé keen na ɔbé, o'to wóɔbɔn əgín a mɔɔné, páagaányáade, páagaábágedane, páadóga Táán. Pádendéé koóben pase pɔɔbɔn na pa ηηí pɔɔbɔn, páma'koboyéelene kəηe' pə́diəsəə lé pisoyidi', pádeáadammana yoom yé éleé é Táán.

³Pále na ntém yé nnasáη, pə́diəsiəd maan na mɔɔd, pɔɔsɔyɔ əngiη á pɔsóg kɔbé, pále ntém pab pab pab, pále na ntém yé mbé, pádeányóηen nkə ké kéleé kəηe'.

⁴Páalega pɔsóg, páageelane pinyəgəgə pé pebán, páagaábágedane, pále na ɔ'tém a pebán pé píəbusóbin, agaáyen pé Táán.

⁵Páageele wɔnó páágen o'to na Táán, pə́diəlí'tíníi toen tó tóleé kɔ. Əsuídíi laálá na mbod e pɔɔd yéey náan aá!

⁶Pə́mmú a ondáη wóɔbɔn pále əgiim pɔsɔdɔn a toáde', pə́əlígə pagéed pá pódéəgɔ na nsiη ageele lé pódóəg o'to na pólé. Pagéed póob, kenó ké mabé kéle agoboónyólɔ, pə́əyáəη mbod e pebán yé mbé ngim yé yə́əbusóbin.

⁷Pále əguunə kaa'kan penen piim, náa, pádeá'ke kiig lé pálenη sáád.

⁸Wónó ná pa Sanées pólé na Sambelées páyádádégéé na ngó ε pεcem pé Moyíis, náan aa pwsóg póob ten páyádádégéé a ngó ε sáád. Pále pωod pá ntém yωobon yá'ku'tindií, pωod pá káoli'tini' kóobon kólee iyó,

⁹pωod pá pádeágεeneé laalá lé ungim alée kodála puyagi póobon wónó ná pó pa Sanées pólé na Sambelées poélón táán.

Udindiógi ongo a nkə ké oyá'kan

¹⁰Náa we, oyóob nkə ké njée agaa'kanane, waádála wónó ná njée εgθésiad, waáleη mafega' máam, waáleη wónó ná nyaágénéé o'to, wónó ná nyεénó'tan ntób, wónó ná ndée anyóηen pωod, wónó ná nteógω εgusulií ωmbog.

¹¹Waáleη ten wónó ná páyénneéye ntób, mbááneé. Waáleη nkə kiim ké keyémboan a θntiyóos na a l'koniyóom na a Lístələ. Páyénneéye ntób kógógω éy! Sédúk ayényaáηen a ntób yéey ngim

¹²Kωmωéd, mωod ungim nyó aányóηen kuyáθen ngó ε Táán, ondadáán na Yésus Kilítus, pálee komonéeye ntób.

¹³Náa, pωod pá pabé, na pabógán pálee keen εgín yuudi na kobé. Pálee kulíge pwsóg, pwsóg ten péθbulíge pólé.

¹⁴Náa, a we, udindiógi ongo a nkə ké oyá'kan, na nkə ké uyáli'tinií fiéd na isuη. Waáleη kelág keán a pebán péeb

¹⁵θgín kω a pé neóndaα neán, waáleη nkə ké kélee kidiídíló a Kála'ta' ε Táán. Kéle nkə ké kélee kégoyé'ken nsiη yé yaágeele lé wóoy a neag né omáág o'to na Yésus Kilítus.

¹⁶Nkə kiim ké kélee kidiídíló a Kála'ta' ε Táán, kéle εgiim na Táán, kéle keηe' lé páa'kanane pωod, kéageele lé mased má pωod málon táán, pédi mólé, páa'kan kolaa olaa ó sáád.

¹⁷Náan kéageele lé mωod o Táán yéen osωmóón a kúfu', ongaábóηenáán ageele nkə kiim ké kélee keηe'.

2 Timo'téα 4

Όλεγε Τωσωμ τό Τάάν

¹Ndεguηíθn na toen, a udi ó Táán na a udi ó Yésus Kilítus nyó alée kiim ωyωmeé pωod pá póom na pá pεguáθn. Éεε, a niη né Kilítus nyó alée kiimií a Nelaame'. Ndεguηíθn lé

²Όλεγε Τωσωμ τό Τάάν, úbis εgín, ωmbó keηeη kien kebé, ωmbó keηe'. Kenω ké ωsed ólee, ωyω na toen. Nyó améele kobé, óomosásan. Nyó améele kωηe', óomodéane lé yágónege. Éele náan peneη piim waábonó'tan, waáboyá'kanane.

³Κέλε lé, κενεη κέλέε kiim κέ ngab ε pɔɔd yimmú edendéé kaá'kéé kómμú koob sáád yé páaboyá'kanane. Náa, páλέε kuyéθen nkə κέ páλέε anyóηen pólébáamɔéd. Páλέε kodóηɔɔ agá a ebá yóóbɔn, ki'túú κέ pelág pé péabodéane nkə κέ ntóηen yɔɔbɔn eléé anyóηen koob.

⁴Πάλέε κωλόγɔ ntóηen lé pádenjóób pasáád, páadam agá ntóηen yɔɔbɔn agoob pebán pé mə'təen.

⁵Náa a we, udinjáyúnjúgóníí a ngé ngim, nó'tan ntób, ágónégéé kolɔge Tɔsɔm Tólaη, manáne pigólí pé Táán amágoyé'ken.

Πόολ ɔnó κενεη κιήη κέ koman a ɔlaa κιό'kiig

⁶A με, κενεη κέεne lé pényεέ'ken a κεfɔny κεάνde κɔ, κενεη κέam κέ kugu κιό'kiig.

⁷Nyεένɔéye kisig κέ pedá, mbádéda ten ɔ'téd, mbéen agaáde, ntiliogini ongo a neag né nyaágénéé o'to.

⁸Négɔη yéene pesáábón péam péle agemboη. Péle péene lé mbálón ombɔg a mɔen. Péle nodám nó pesáábón péene lé njésiódíí a sáád. Sédúk aléé κενyεέ'ken pélé a wɔs wóow ó peyɔm, nyólé nyó aléé onjɔm peyɔm o sáád. Adénjaη əgín na me áa aágenyεé'ken, aléé κεέ'ken ten na pá páλέé na nnyóηánán, pá páabóηan wɔs wó əgimbuúlini.

Pebán pímmú a nedála' néam

⁹Ξελε nkə kiim ageele lé wəbisig kiim agemboan

¹⁰lé Temáas ayé'téda lé yaágen ɔ'tém κέfɔlé a pebán pé a nsí yéene. Ayéen áa a Təsaloníg. Kelesánsea améen a Kalasíi, Tíid a Tələməsíi

¹¹Ló'kas nyóλέnyóəsíη áa aléé áane na με. Wəéndəgiim, μέen úsiəd Mólí'kus əgiim na nyóλέ lé əəgi'kóomin pigólí.

¹²Nyεédóm Tisíg a Efées

¹³Wəéndəgiim, wíim wísiədin lenkóod yé nyíídí a Tolówa, a nó Kale'póos. Wíim úsiəd ten pagála'ta', κɔηε' κɔηε' pá páλέé pəmúsəmúsə wɔnó pegaan

¹⁴Alesándele u'tun pisúg ayényeεe κɔbé κέfɔlé. Sédúk aléé komosáábɔn əgín wɔnó a nkə κέ amééle

¹⁵We ten, siəd κενεη na nyóλέ lé ayádádégéé na toen a nkə κέ teyéε agaa'kanane pɔɔd.

¹⁶A wɔs ó na o'to na o'to wó nyεédélem a udi ó pɔyɔm peyɔm agaánɔna, mɔɔd na mɔɔd ade'kéε a ngim yaam, ungim ayé'téda. Táán adeébo'pónése!

¹⁷Νάα, Σόδúk nyóλέ ayέε a εβά yάam, aményeé'ken toen lé ná ndεεge Tσσm Tόλaη tσmεéd tuim, ungim nyó aleé kenεεηε' ayóób tóλέ. Σόδúk ayένjaάηen a unu' wó ngσ'!

¹⁸Alée kenjaάηen a nkε kiim ké kebé ké pálee págenyeεe, áyenjεεye ageεe lé nsσd a Nεlaame' niéη a mεen. Té moyé'kenaan nugεm a pεneη piim! Aamen.

Pisoyidi' pé a nεman né nufuu'

¹⁹Wísoyidini pa Pilisíil póle na A'keláas. Úsoyidi ten yoog ε pσσd ye Onεεfóσl

²⁰Eláaste nyóλέ yeélób a páleeεε Kóleent. Mbéadi Toloffim a Milée lé ayée abany

²¹Ξεε nkε kiim lé wíim ageamboan ná umbumε' ódénjée kσ. Pa θbúul, na Podáans, na Línius, na Kolóδεa na pέli'tini' piim pónó nkuúsoyidi!

²²Σόδúk yéen na we aá! Táán áboyéeεe pεηi piim kεηε' á!

Tíid

Tíid 1

Póol əmə'túmíi nufuu' nuəŋ na pisoyidi'

¹Tíid, me Póol aa mbégudílən nufuu' nóone. Nde u'kudin o Táán, nde ten mɔ́n o ma'tom o Yésus Kilítus. Táán ayé'tóm lé nyíim ageele lé pɔ́ɔd pá əyíyid páág o'to na nyólé, njeele ten lé páleŋ pafólób, páalaa ɔ́laa wó wəəgəmmi Táán

²ná pámena pɛda lé páléé keen na ɔ́laa ó peneŋ piim wó Táán ayébogágen əgín kógɔ́ɔg kala' ná adénjéele nsí, nyólé Táán nyó ədiəlígíi mɔ́ɔd.

³Ná keeneŋ kiəŋ ké yíisəé kéyée ki'kiim əgiig, Táán, Ongɔ́ɔye' wəəs, ayébeyásənen pɛbán pé ɔ́laa ogo wó ayébeɔ́gágen. Ayébeyásənen pélé a tɔ́géé tuəŋ tó ayényeé'ken lé ndɔ́eene pɔ́ɔd.

⁴Mɔ́n waam Tíid, a o'to wáán áa mbédilə nufuu' nóone. Ole fólób me mɔ́n nyó mbébíən lé waágen o'to ten na Yésus Kilítus wɔ́nɔ́ me. Táán Se wəəs pólé na Yésus Kilítus Ongɔ́ɔye' wəəs págoyé'ken mawɔ́ na wiyy aá!

Pigólí pé Tíid ogódíi lé yéele a páléeg e *Kelée'te*

⁵Tíid, njíguudí áay a *Kelée'te* lé údíin uyibənen kusóbini pɛbán pé píligi. Njégodeáne ten lé a páléeg ngim yé pəəli'tini' páléé kɔ́, údəniɔ́ni padélem yuudi kɔ́. Wáyóŋe ndəb yéene yé njégoyé'ken nyɔ́kɔ́:

⁶O'télem yuudi nyó a yoog e Táán ogóodi keen mɔ́ɔd nyó pədiəsúníi. Ogóodi lé yéen na ɔ́kéed úmmu' súg Pɔ́n pəəŋ pəen pəəli'tini', pádenjéén na niŋ nebé a nigúu lé pále əgəəsiəd kɔ́bé. Pádenjéén pɔ́mbaa pá páléé na o'to wó ɔ́nnasəŋ.

⁷Kéle lé, mɔ́ɔd nyó aleé o'télem yuudi a yoog e Táán ale mɔ́ɔd nyó aádəŋanane pɛbán pé Táán. Ogóodi lé yéen mɔ́ɔd nyó pədiəsúníi, mɔ́ɔd nyó adeágaábágedéé, nyó ədiədugəə mulúún, mɔ́ɔd nyó ɔ́deɔ́ɔ əŋo malo', nyó ədiəgunəə pɛay, ədiunə kone mɔ́nə adeásəlédeé keɔ́sen a mólé.

⁸Ogóodi keen mɔ́ɔd nyó aleé agoleŋ kusíəd pəen a noáde' nuəŋ, mɔ́ɔd nyó aleé anyóŋen keelane kəŋe' peneŋ piim. Ogóodi keen mɔ́ɔd nyó aleé na pusŋ póləŋ, mɔ́ɔd o sáád, mɔ́ɔd nyó aleé Sálábádábádá a əngis á Táán, mɔ́ɔd nyó ɔ́deɔ́ɔ na ɔ́təm pab pab pab a kaade.

⁹Ogóodi keen mɔ́ɔd nyó yəəbísíníi na toen a tɔ́géé tó mɔ́ɔd aleé ogaag o'to a tóle, tó tóléé əgín wɔ́nɔ́ ná páyémojá'kánáne. Náan, nyólé ten aaleŋ wɔ́nɔ́ ná ábogónéé nkó na ndəb eləŋ. Aáleŋ kuloodi ten moáán na pá páagasane tɔ́géé tuəŋ lé pále a ɔ́sed

Pɔ́ɔd pá páagaa'kanane pɛbán pé penya'

¹⁰Nde əgusəə nāan lé pɔɔd pále kɔ piín pá pódεəgɔ́sɔ́dεé mɔɔd. Pále əgulígə pɔ́sɔ́g na tɔ́gέé tó tódεəgɔ́yεé mɔɔd. Mbod ε pɔɔd yέey nāan yaálan kudəg a ondán ó pɔ́ɔn pá Yúden pá pá'kaágέé o'to na Kilítus.

¹¹We, udiyíbuudí lé péen na pigólí pέɔ́bɔn pέeb yuudi lé pále əguyúnjugəni puog pó pɔɔd na pεbán pέeb pé pέdeəgɔ́ pé kaa'kanane pɔɔd. Pólé pále ageele nāan agonien pɔ́sɔ́g nkə ké pádeásɔ́éledeneé keɔsen a kélé.

¹²Ɔndɔ́egε' pεbán wɔɔbɔn nyummú, kibíəni' ké Keléε'te wɔnó pólé yiísə́é lé: «Pɔ́ɔn pá Keléε'te, pɔɔd pá pɛnya' na pɛnya' pɛneɲ piim, pongɔ' póob, paleándεáɲ pá pɔɔd, páabóɲan əgín lé páne koneán.»

¹³Nkə kéeg ké yiísə́é nāan kéle fólób. Kólé aa ugódíí lé ósɔ́yɔn pɔɔd pá a Keléε'te na pɛnyén lé páág o'to na Táán na toen,

¹⁴pádenjáág o'to kəmmú a pεbán pé pɔɔd póob páagaa'kanane. Péle pεbán pé mə'təən má Yúden. Pédinnúɲ ten pεcem pé pɔɔd pá páásáɲéne ngé ε pafólób pámééga.

¹⁵A mɔɔd nyó aléé ommoáɲáán, moom muim móle momoáɲáán. Kɔmɔéd lé a nyó aléé na ɔ'tém ufiífílé, nyó asáɲénénéé kaag o'to na Táán, muim móle mufiífílé lé mafega' mə́əɲ mále məfiífílé, ɔ'tém ten wə́əɲ a kaade ufiífílé.

¹⁶Pále agaáɲwágena nnu' yɔɔbɔn lé pólé pááɲɲ Táán. Náa, a maáyééláne mɔ́ɔ́bɔn póólodi moááɲ lé iyó, pádemoóɲɲen. Pále pɔɔd pá pɔ́sɔ́g pádeányóɲeneé, pále na o'to wó ɔnnasáɲ na Táán, pódεəgɔ́ ten págeele kɔɲε' wɔ́s.

Tíid 2

Ndəb yé yaádé'tεg pasaá pá pɔɔd

¹Tíid oó! We odenjéén nāan wɔnó pólé aá! Nkə ké waága'kanane pɔɔd, kien yoom ímu' na tɔ'tilín ε sáád yé páyégoyá'kánáne we.

²Ódeáne na pi'tug pé pɔɔd lé pádenɲoáɲánéla malo' máyεboɲwáɲε. Páányáade, péen na nsɲ. Páɲɲ kə́əbis a kə́əli'tini', péen na nnyóɲánán, páyεen na ɔ'tém ó konó'tan pεbán.

³Teáne ten na pasaá pá pagéed lé péen na ɔlaa wó wə́əgəmmi Táán, pádesóyεla əngɲ á pɔ́sɔ́g kɔ́bε, pádenjéén ten pέlé pé malo', péen pagéed pá pə́ə́lɔ́bɔn pɔɔd kɔɲε'.

⁴Pəm'kə́əsiəd nāan, póólodi na pagéed pá páligí pawa pawa a puog pó kodɔn wɔnó ná pógódíí lé pányóɲen panom pɔ́ɔ́bɔn na pɔ́ɔ́n pɔ́ɔ́bɔn.

⁵Páaboyá'kanane kusúəɲ nsɲ, na kə́əg'ki. Na pólé aa pagéed pá páligí pawa a kodɔn páagaa'kan kugumin yoog yɔɔbɔn ε kodɔn. Na pólé aa páagaa'kan ten

κεεν na ɔ'tém ólan, na wɔnɔ́ póobeneé panom póobɔn, ageele lé pɔɔd pádenjéén na egom yé pɔɔɔɔɔɔn Tɔgée tó Táán kɔbé.

Ndéb yé yaádé'teg panyɔmmón

⁶Óɔɔɔɔɔn ten nidom, óbodéane lé péen na nsiɔ

⁷a yoom yiim. A we Tíid, ésiódíi kɔɔɔ' a pebán piim ná nidom níyáæn ongo wááɔ. Kenen ké ole agaa'kanane, a'kánáne tɔ'tilíin ε sáád, áág ɔ'tém wááɔ ko ungim.

⁸ɔɔɔɔ tɔgée tó tólee sáád, tɔgée tó mɔɔd ɔdeɔɔgɔ ogogaseé. Náan, pabenen pááɔ páageen na o'to kono lé pódéɔɔɔɔɔn kebán na kebán ké kebé ké péesəə na pəsi.

Ndéb yé yaádé'teg peólé

⁹Na peólé, óbodéane wɔ'kɔ pádenjééléne pəsédúg póobɔn o'to wó ɔnnasáɔ a kebán ɔmbó kímú'. Péele lé pəsédúg póobɔn péen na tɔnyóg penen piim na pólé. Ébodeáne lé pádesáɔéla na pəsédúg póobɔn,

¹⁰pédiíbuyííbnən, pálen keele agá pigólí peóbɔn. Nkə kiim ké pəəbuɔɔn lé péele, pádesáɔéne keele. Náan, pəsédúg póobɔn páagaag ɔ'tém na pólé. Wɔ'kɔ na pólé, pəmə'kəəsiəd náan, kéageele lé pɔɔd pɔɔɔɔɔ kɔɔɔ' a tɔ'tilíin ε Táán Ongɔɔɔɔ' wəəs.

Táán oóloodi mawɔ' méəɔ

¹¹Kéle lé, Táán oóloodi nnyóɔnánán yəəɔ na pɔɔd, nnyóɔnánán yé yɔɔɔɔɔɔɔ ungim.

¹²Náan, teá'kaálen lé teɔdeɔɔgɔ kəmmú lé tíi'kini kolaa ɔlaa wó údiéɔgəmmií Táán. Tíé'kuliogi ɔ'tém a pebán pé pebé pé a nsí yéene ageele lé telen kəəsiəd a kenen kéene ké néɔɔɔn ké tigódíi, téela ɔlaa ó sáád, ɔlaa wó ólee ɔɔɔɔ' a əngis á Táán.

¹³Taa, náan aa tigódíi lé télaa, teábóɔn wɔɔs ogo ólan wó telee agoməna pəda a wólé. Wɔɔs wóow, Yəsus Kilí'tus Ongɔɔɔɔ' wəəs na Táán wəəs nyó alé na toen alé kimbuúlini a nugəɔ nuəɔn nuim.

¹⁴Nyóle nyó əyáí'tíníi kugu nyólényóamɔéd a kidíídi kíəs ageele lé ábeyááɔn a mabé méəs miim. Áabeyéele ten lé tɔlon Sálábádábádá a əngis yéəɔ, téedélem ten lé tele təngéd a o'to wəəɔ, tíəguunə əgín keele kɔɔɔ' penen piim

¹⁵Tíid! Táá nkə ké ugódíi lé wáa'kanane pɔɔd aa kéeg aá! Ébosóɔɔn a né mɔɔd nyó alé na nɔlaame' a ɔmbɔg. Pá pámagoyóób, óboyé'ken ndéb yé yaáboónase nkó. Pá pádeɔgoyóóbeneé, óboóɔɔɔn na toen. Udiyédíi lé mɔɔd na mɔɔd ágoséede á!

Tíid 3

ɔlaa ó kala', na ó néɔɔn

¹Wáyóǵene pə́li'tini' lé póoben pongómēna' pó pogóón, na palaame' nigúu Pádeéboyéélēne o'to wó onnasáŋ. Péen ndúmi' ageele kǵe' penēŋ piim.

²Ébodeáne ten lé pádenǵóǵnéla pǵsǵ, pádesáŋéla na pǵǵd, pǵwiiyi ntém ǵǵǵǵǵ a kaade, péen na nnyáádé na mǵǵd ungim

³lé pəsi ten teyée náan fiéd na nsǵ kala', teágēele o'to wó onnasáŋ. Teyée pə́niméǵn. Teyée na ntém əǵín a mbod ε pəbán ngim keele. Ntém ǵəəs eyée əǵín mabé keelane. Mafēga' mǵəs máyēe əǵín a ngǵ yé mbé yélé na yélé. Teyée tennyǵŋen lé ná teádála ǵoom na əngis álaŋ a ǵmbǵǵ á mǵǵd wendéŋ, teábembenanān pəsi na pəsi.

⁴ǵmbó wǵnó ná teyée náan, Táán, Ongǵǵye' wəəs əǵíbilóodi kǵdée ǵ'tém kuǵŋ, na wǵnó ná aleé na nnyǵǵánán na mǵǵd lé mǵǵd.

⁵Ayébeǵóǵye. Náa, adé'káabeǵóǵye a o'to wóone lé teyéélāne pəbán pé péyēe sáád, ndóo. Ayébeǵóǵye lé ǵíisiéd maan na pəsi. Ayébeǵóǵye, amáabeésǵgen na mǵní má ǵǵǵgen, na Uŋun wó Ufúlú'tú wó ayébeǵé'ken ageele lé tiǵbǵǵn kawa, téyēen a ǵlaa wó ongwa

⁶Kéle lé, Uŋun wó Ufúlú'tú wóow, Táán əǵíbisúǵínin wóle a fug a ngim ε Yésus Kilítus, Ongǵǵye' wəəs.

⁷Ayébeǵééle lé tedēnjéén kǵmmú na nsǵ a əngis ǵǵǵ ageele lé tíen na ǵlaa ó penēŋ piim. ǵlaa ogo wó teleé agomēna pēda a wóle lé aleé kebeǵé'ken. A kǵdée ǵ'tém kuǵŋ áa ayébeǵééle náan.

⁸Tíid oó! Tǵgéé tóone tóle tǵgéé tó mǵǵd aleé lé yáag o'to a tóle. Nde anyǵŋen lé óboósǵǵǵ, úbusítǵǵ na tǵgéé tóod ageele lé pá páǵǵnéé o'to na Táán, pááyé'ken na toen tuim ageele pəbán pēlaŋ. Táá nkə ké keádéé ná ungim aa kéeg, kéaboébe.

⁹A we, kenēŋ ké pǵǵd pále ageele musuŋ a muyəŋǵǵ mó pəbán pé náan iyó, odenǵáǵ unu' wáǵŋ kǵ. Odesód ten a musuŋ mó Yúden eleaneé a mólé a pəbán pé kosǵ u'tín wǵnó ná pase'kóón pǵǵǵǵ pémíim pádéemēn Ode'téléman a masáŋ na pólé. Odesód ten a musuŋ mó móadé'teg pēcem pēǵǵǵ. Pəbán pēeb péle iyó, pédéageébe mǵǵd.

¹⁰Mǵǵd ama'ken na inyuunyugi' a kegaágade ké pə́li'tini', émodǵŋǵǵ, ómoósǵǵǵ. Adeǵoyóben a kó na o'to na o'to, ii'kíni komodǵŋǵǵ a annam ábaan, ómoyáǵanan mbaŋ. Ədii'kíni kogoyóben ten áay, úumudúmin ngim, úumuúliogi a ondǵŋ wáǵŋǵ.

¹¹Waálen wényǵámǵéd lé mǵǵd aánde náan, aánde osódǵǵǵ a kǵbé ǵǵǵ, aá'kaáyé'ken ten nyólényǵámǵéd nsǵ.

Tǵgéé tó a nēmananē

12 Tíid oó! Ndəəgiim nkodómen mɔɔd aá! Adienen A'temáas, áyɛen Tisiig. Ná nyó ndəəgiim ntom ə́giim əgiig, wúunə ngé ageele lé wəbisig kiim agemboan a Ni'ko'poliis lé kɔ áane aa mbányójen lé nsáne umbumə' wóone.

13 Eele nkə kiim kéene lé úgóomin pa A'polóos pólé ná Sénas ɔnnɔna' pɔɔd. Wéele lé ɔmbó yoom édeébo'tájen a ongen wóɔbɔn aá.

14 Pomóηηí pées ten pókáag pógóodi lé páa'kan keele kɔηe', ageele lé péebane pɔsóg pá pókódií yoom. Páma'keele náan, pásáneɛ ɔlaa wóɔbɔn nsísi iyó.

15 Ungim nyó aleé áane na me, ɔnó nkuúsoyidəni á! Úbiísoyidini ten ungiim nyó aleé káag na nnyóηánán na pəsi, piim pá páleé a kə́li'tini' á! Táán áboyéele pəηi piim kɔηe' á!

Φελεμόωη

Φελεμόωη 1

Πόολ αμά'τύμíí nufuu' nuήη na pisoyidi'

¹Φελεμόωη! Με Πόολ νύό ndeé a yoog ye njaan lé nde alwεge Tωsωm tó Yésus Kilí'tus aa ndeé na nufuu' nóone. Tiádilə nólé ondánη na móηηí wəəs Timo'téə. Timégudílən we sóg wəəs wo ó'tém νύό τελεέ ageele pigólí pégo pímu'.

²Tiádilə ten nólé a ó'to ó móηηí wəəs νύό ó'kéed Á'pea, na a ó'to ten wó Θləsiib νύό τελεέ agonwεye pedá ondánη na νύóλέ. Nóadé'teg ten pəəli'tini' piim pá páleé agaágwnyela a noáde' noáη.

³Táán Se wəəs pólé na Yésus Kilí'tus Sédúk wəəs páboyé'ken mawó' na kiwiiyi' aá!

Πόολ ale əgusoyidəni Táán a kidíídí ké Φελεμόωη

⁴Φελεμόωη! Ale ntiguyəbəlíí a pəósógólōn pəam piim na Táán. Nde əgumuúsoyidəni a kidíídí keáη

⁵λέ, nde agoob wəónó ná oleé na nnyóηánán na pəəli'tini' piim, na wəónó ná waágénéé ten ó'to na Sédúk Yésus.

⁶Nde wəósógwōlōn ten Táán lé ágoyéle, kəəli'tini' kó oleé na kólé a unu' úmmu' na pəsi kólōn na kesom, wéele lé pəəd páleη kəηe' kuim kó τελεέ págeele a kidíídí ké Kilí'tus.

⁷Μόηηí waam, nnyóηánán yé oleé na yélé na pəəli'tini' ele agenyeé'ken tonyóg kéfólé a ó'tém. Wəbó ten nkə kiim ké oleé ageele agoboónase nkó kéle agenyeele lé ó'tém wáam úwiiyi a kaade.

Πόολ wón na Φελεμόωη əsiəd Onəsiim kəηe'

⁸Kéle ten lé, wəbó ná ndeé ogogoófanyan pəbán lé nde u'kudin o Kilí'tus, nteágoófanyan.

⁹Ndagoyósógwōlōn agá a nnyóηánán yé oleé na yélé. Eéε, me i'tu'túg é mwəd, me Πόολ νύό ndeé négwōη a yoog ye njaan lé nde u'kudin o Yésus Kilí'tus,

¹⁰mbágoyósógólōnéé a kidíídí ké mwōn waam Onəsiim. Nyólé νύό njééle lé yáag ó'to na Táán áane a yoog ye njaan yéene yé ndeé a yélé

¹¹Ayéε əligi kifód ké mwəd kala'. Náa, négwōη yéene aándeé ugibiígudinií pəsi piim lé na we na me.

¹²Nyó aa νύóone mbí'kíni kiim nkoodómen. Ale ó'tém wáam.

13 A me na me ná mbúúd ndɔb áane na nyólé ageele lé yényeelane ma'tótóm a niñ neáñ wɔnɔ ná ndigí a yoog ye njaan yéene yé ndéé a yélé a o'to ó Tɔsom Tólan.

14 Náa, ntenyónenen keele náan ntegoyábégéé ageele lé kédenjéén wɔnɔ nde agá agoogóda ambaan lé wényeelene kɔɛ'. Ndóo, weényóamɔéd áa ugódíí lé wáyééñen kenyeelene kɔɛ' a kɔdéé ɔ'tém koáñ.

15 Ama'keele, Táán áa ayééle lé Onəsím áyag kuliog a ambaan yááñ ná édíin anéén yímbuúlini a kúfu'.

16 Ɖndigi kámmú keólé, amááyen keólé négɔɔ, aánde móññí wəəs wo ɔ'tém. Ale kámmú kolañ náan a ɔ'tém Wáam. Yéen ten kolañ náan a ɔ'tém wááñ. Ké na o'to na o'to, ale keólé keáñ. A pébaan aánde woómóññí o kəáli'tini'.

17 Kéma'keen lé fólób ole əgisɪəd lé nde woómóññí o kəáli'tini', siəd ten Onəsím wɔnɔ me agá aa ndéénɔ.

18 Ɖmbó ayégoyééle kɔbé igə! Ɖmbó ole əgumuññən uñín igə, áág preeb piim a o'to wáam, ndəguyúlisini.

19 Taa, ombɔg wáam ó meényóamɔéd Póol aa wóone mbándagaágéé a nufuu' əgudilə lé nkə kiim ké wəəmuniñən, me Póol ndəguyúlisini. (Udinjəbəlífí lé weényóamɔéd ten wi'kóódíni uñín wó ómááyen náan lé me fiéd ná odeóɔ na ɔlaa ó peneñ piim.)

20 Móññí, mbágoyósgólónéé! Ségɔɔ, wényeelene nkə kéeg ké ndəguniñən. Eele kélé a nnyónánán yé teleé na yélé na Sédúk. Wíngwiiyi ɔ'tém lé tele unu' úmmu' a Kilítus.

21 Mbəgudílen nufuu' nóone lé odeóɔ ogosan neño néam. Mbálenj lé wageele agosan náan, ɔmbó ten nkə ké ntiguniñinií.

22 Ísóbíníni ten kéam kesom ké yoog lé a ɔ'tém wáam mbálenj lé Táán adeólɔb lé adeóben pɛ́sɔ́gólón pɛ́áñan. Aagendóne a yoog ye njaan yéene yé ndéé a yélé ná nyímbuúli káag.

Pisoyidi' pé a komanane nufuu'

23 Ɖ'pafeláas nyó aleé áane a yoog ye njaan na me a o'to ó Yésus Kilítus ɔnɔ nkuúsoyidi á!

24 Na Məlí'kus, na Alestáag, na Temáas, na Ló'kas pá páleé ageele pigólí pé Táán ondánj na pəsi pónɔ nkuúsoyidi ten aá

25 Sédúk Yésus Kilítus áboyéele kɔɛ' á!

Ἐβελῶ

Ἐβελῶ 1

Τάάν γεέςόγω na pəsi, γεέςόγω a unu' ó Μωόν wəηη

¹A κενηη κέ kala', Τάάν γεέςόγω na pəmbáa pées, γεέςόγω na pólé pəneηη piíη na a pungé puíη. A unu' ó pəbɔge' pəbán péesη áa γεέςόγω na pólé.

²Náa, a mədúg móone má máleé mədúg má a neman, tɔgée tuəηη, a unu' ó Μωόν áa teleé agoob tólé. Yiim yé ayééle a nsí yéene na a məen, a nyólé aa móyáyéléé Muim, nyólé aa Τάάν əyímuyíiyid lé móagoóbanan na nyólé.

³Kisəə ké nugə̃m nó Τάάν, na nyólé aa teleé agodála kélé. Nyólé aa aleé kiflí kəməéd ké Τάάν, nyólé aa anyáηénénéé yiim yé a nsí yéene a toen tó a nɔgée nó a unu' wéesη. Ná ayée aá'koman kɔsɔgen pɔɔd məbé móbɔn, yeébág a məen, ale undəndínəən kɔ a ombɔg ó nenom ó Τάάν nyó aleé alaame na toen tuim.

Μωόν o Τάάν amáábégen məηun má ma'tom ombɔg a o'to

⁴Τάάν ayééle lé Μωόν wəηη álaη məηun má ma'tom, əgín ten wɔnó ná niηη né ayémoyé'ken néməáyen á məηun má ma'tom.

⁵Κέλε lé, Τάάν adé'téane na uηun ó ma'tom məéη úmmu' lé: «We, ole məón waam, Əgəəbəə naáné yéene, me nde Se waəη.» Adé'téane ten ɔmbó na úmmu' lé: «Ndée kəen se waəη, we olée kəen məón waam»

⁶Kɔməéd lé ná nyólé Τάάν ayée əndəgiim ádom Μωόν wəηη o na o'to na o'to a nsí yéene, yiísəə ɔnó: «Məηun má ma'tom máam miim, púmudúmin əndu a udi.»

⁷Nkə ké Τάάν yiísəə a noá na məηun má ma'tom aa kéene, ɔnó: «Mbéele lé məηun má ma'tom máam μέen wɔnó ɔfəfem; mbéele ten lé, mólé má máleé pəgudin páam, μέen wɔnó toloo tó yug»

⁸Náa, a Μωόν, yiísəə ɔnó: «We Τάάν, o'kɔ wááη ó nəlaame' óle a pəliəg! Olée kolaame ndeg yaəη a pasáád.

⁹Nkə ké kéleé sáád áa wəényóηen, omáabenen ké kéleé kebé. Kólé aa me Τάάν yaəη mbəguyíiyid a məgúd má tɔnyóg móone má mbəguuwú a o'to. Mbóloodi nán lé we áa mbágonyááde, adénjaη pɔsóg pá oleé na pólé»

¹⁰Τάάν yiísəə ten kəmmú ɔnó: «A niəbəə, we Sádúk áa oyééle nsí, ɔmbó ten mbáláməen, we áa oyééle yélé na ɔmbɔg yááη.

¹¹Moom móom muim mólée kuwu, náa we, ole a pəliəg. Əée, muim móom mólée kulun wɔnó pí'tug pé piléə.

¹²Wɔnó ná ánde pəəmúsə piléə, nán ten aa we, olée kumúsə moom móom. Mólée kocénde wɔnó ná ánde kiléə kéacénde. Náa we, olée kolɔb əgín yoom ímu', ɔlaa wááη ódendée kəen na neman»

¹³Τάάν adé'téane ten wɔ́s na uɬun ó ma'tom wúmmú ɔ́nɔ: Ageen əgiig əgín wɔ́nɔ ná nyólé aléé komoyéleé lé əgí'tən pabenen pə́əŋ na ambaan «We, ləndin áane a ombɔg wáam ó nenom, ageen əgiig əgín wɔ́nɔ ná ndéé keelé lé úgí'tən pabenen pááŋ na ambaan»

¹⁴Məŋun má ma'tom mólé mále əgín məŋun má məəgudin Táán. Ale aboodóman lé μέεν ageébe pá pógódíí lé pɔ́ɔy.

Əbələə 2

Nɔgée nó nóleé nógebyóɔye

¹Kólé aa tigódíí lé tiégumənen kɔŋe' kɔŋe' a nkə ké teyóób nga teđeányóŋen lé pəbiiními ngə.

²Kéle lé tɔsɔm tó məŋun má ma'tom məyíbiyíimín na tólé kógɔɔg kala' túyólódíí tólédóamɔéd lé tóle fólób. Pəmmú páde'káadam ntóŋ na tólé, pámééle o'to wó onnasáŋ. Táán ayé'ken na ungim nyóon, njə'kə́nə́ní yé yeéé'tan a nkə ké páyééle.

³Tuə anéén aa teleé pógɔ́ɔbɔg a njə'kə́nə́ní yéey ná teáfóy ngə e kɔɔy é! Kɔɔy kó Sédúk nyólényɔamɔéd yeéyáŋ abeélɔegeŋe. Pá páyóób kélé a unu' ó Sédúk páyébedeáne lé kéle fólób.

⁴A piəwúunəni' pé pebán na mbod e mangán yé Táán ayéboyé'ken lé péelane, yiílóodi lé nkə ké páleé əgusəə kéle fólób Yiílóodi ten lé pebán péeb péle fólób a nkə ké Uɬun wó Ufúlú'tú wáageé'kenanan a nenyóŋen niəŋ.

Nyó aléé kusúidií pɔɔd lé pɔ́ɔy

⁵Kéle lé, adénjaŋ na məŋun má ma'tom aa Táán ayé'ken toen lé málaame nsí yé ngwa yé teleé əgusəə,

⁶ndóo. Mɔɔd nyummú yiísəə a Kála'ta' e Táán agá lé: «Táán, mɔɔd anyóon áne lé ómoyáyóŋe é? Ale áne lé úsiəd keŋeŋ na nyólé é?

⁷Oyééle lé məŋun má ma'tom má moyáyen esom é keŋeŋ; omámoyé'ken nugəŋ, omáamonyáade;

⁸Wiísúúli muim a ambaan yə́əŋ lé ná álaame.» Ná Táán ayééle lé muim mó moyóben, ímu' na ímu' yé yiídí fiéd komoyóben éde'kéé kɔ. Náa, négɔŋ yéene teđeŋjéé agodála lé aándalaame muim.

⁹Kɔmɔéd lé nkə ké teá'kodálaá kéle lé: Yəsus nyó oyééle lé məŋun má ma'tom má moyáyen esom é keŋeŋ, Táán a mawɔ' məəŋ, ə́'kumunígi négɔŋ yéene nodám nó nugəŋ na nó nnyááde a o'to wó ntób yé yeéne, na kugu kó yiígú a kidíidí ké mɔɔd ungim.

¹⁰Κέλε lé, Τάάν nyó ayééle moom muim, nyó muim ten móagoob na nyólé, kéése'tanen lé yéele lé Yésus áne ntób, ná yéen fólób fólób nyó aádáhanane éfolé é pón agεεle lé pésiəd ngab a nugəm nuəη, əbuúbuənin ngə ε kwɔy.

¹¹Náa kéelé lé, Yésus nyó aleé əfúηi pɔɔd a mabé móóbɔn, na pɔɔd pá aleé əfúηi, pólé piim pále na Se mmu'. Kóle aa adeágaáηéé kobodóηɔn lé pomóηηí.

¹²Κέλε lé, ale əgusəə ɔnó: «Τάάν yaam, ndéé kolɔge niη neáη na pomóηηí páam, ndéé kudúmə nugəm noáη a udi ó pɔɔd pəyílóη»

¹³Əməəsəə ten lé: «Ndéé kaag o'to wáam ungiη na we Τάάν waam.» ɔnó ten kəmmú: «Τάά, me aa nyóone na pón pá Τάάν ayényeé'ken»

¹⁴Wɔnó ná pón pəəη póob páleé pɔɔd na pumog, na maηó a nkó, ayáán ten nyólényóamɔəd mɔɔd wɔnó póle agεεle lé, a kugu kuəη kó yiíγú, ónyɔη toen tó Omɔléɔg nyó aleé na toen tó koóna pɔɔd.

¹⁵Náan aa ayááηen ten pɔɔd pá weéy ó kugu óyéboyááne peóle a ɔlaa wóóbɔn ungiη.

¹⁶Κέλε lé, adénjaη məηun má ma'tom aa əmíim ageébe, ndeg ye Ábelaam aa əmíim ageébe

¹⁷A o'to wóow aa yiíγóodi lé áηwáηanan pomóηηí pəəη a pebán piim, agεεle lé yáán ɔnjaagane' pefɔny nyó o'kó'kóón na ɔ'təm ólaη, aágeεle pigóli piəη sáád a udi ó Τάάν. Náan aa ayééle, agεεle lé Τάάν əlisin pɔɔd mabé móóbɔn

¹⁸Κέλε lé, néγɔη yéene Yésus ale ogeébe pá páleé na peásósén lé nyólényóamɔəd yeéné ntób ná ɔyóóη peásósén.

Əbələə 3

Yésus amááyen Moyíis

¹Náan anéén, pəηi pomóηηí páam pá poágoob na Τάάν, pəηi pá ayéboodóηɔn, táláan na Yésus. Nyólé aa Τάάν əyíim ádom, ɔnjaagane' pefɔny nyó o'kó'kóón. Temáág o'to náan, kéle aa teleé alɔge ten.

²Κέλε lé, Τάάν əyímudənígi a pigóli péeb, adélémen ten sáád a péle, wɔnó ná Moyíis ayáyé'kénéé a yoog ε Τάάν

³Yésus ogóodi lé yéen na nugəm agaáyen Moyíis, əgín ten wɔnó ná ánde páanyáade mɔɔd nyó aáwáág noáde' agaáyen noáde' nó aáwáag.

⁴Κέλε lé, noáde' nuim núγóodi mɔɔd nyó aáwáag, náa, ɔngeεle' moom muim ale Τάάν.

⁵A noá na Moyíis, nyólé ayáyé'kénéé a sáád a pigóli pé a yoog ε Τάάν ngim. Náan aa wɔnó u'kudin, yiíγóodi lé ádélem mbaasó a nkə ké Τάάν ayéé lé əsəə.

⁶Νάα, Kilítus ale əgín wɔnɔ Mɔɔn nyɔ Se amámoyé'ken noáde' nuəŋ lé nyólé aa yéeneé o'to a nólé. Pəsi aa teleé noáde' nuəŋ nógo nóon ná teméeyeg o'to kɔŋe' kɔŋe' a pebán pé teleé agomena peda, teányɔga na péle.

Τάαν αλέε kooyigi pɔɔd pá pá mááag o'to na nyólé

⁷Κόλέ aa Uŋun wó Ufúlú'tú wísə́ə wɔnɔ: «Naáne yéene, poma'koob neŋo né Tάán,

⁸puə́nəən ntém yaanən ageele lé tɔgée tuəŋ tóboosɔd. Podenjëéle o'to wó onnasáŋ wɔnɔ ná poyééle kala' ná puídə́əmíni o'to ná peásósén péyébobóan a kenɔ ké kifəlóə́n.»

⁹Τάαν yiísə́ə lé: «Pase'kóon páanən páyényaásósénéé a kenɔ ké kifəlóə́n lé ná pádála nkə ké ndáageele, péédála kɔmɔéd nkə ké njééle

¹⁰a peag ə'tin ábaan. Κόλέ aa njóob ilúún na ɔseg wóow, mbásag kusəə nyɔ'kɔ: "Mafega' móɔbɔn mále peŋeŋ piim mə́nīmə́əŋ, pádeányɔŋeŋ koleŋ ngə yaam."

¹¹Νάαν aa, a ilúún yéey, njácéméé nyɔ'kɔ: "Pádendéé kosɔd a kenɔ ké nyiísóbíni lé páléé kooyig a kélé!" »

¹²Πόλό'kɔd óo, pomónŋí, úmmu' a ondán wáanən adenjëén na ɔ'tém wó ɔmbé, adien na isuŋ yé éleé égomoyéele lé ədúmin Tάán ngim. Tάán nyɔ aleé na ɔlaa.

¹³Ποάγónegane ανέέν nkó mɔ́s miim pəŋi na pəŋi ageele lé kɔbé kúdindígə nyummú, ásag kosáŋeŋe koob ntóŋɔnɔ́n ε Tάán ε naáne.

¹⁴Κέλε lé, pəsi teánde ondán na Kilítus. Teageen ondán na nyólé sú'téə a neman ná timə́bísíi əgín na toen a o'télem wó tiísíə́d kɔ a niə́bəə.

¹⁵Κέλε kidiídílə náan a Kála'ta' lé: «Naáne yéene, poma'koob neŋo né Tάán, puə́nəən ntém yaanən ageele lé tɔgée tuəŋ tóboosɔd. Podenjëéle o'to wó onnasáŋ wɔnɔ ná poyééle kala' na puídə́əmíni o'to na nyólé»

¹⁶Pa áne aa páyóob ανέέν neŋo né Tάán pá mááamoyéelene o'to wó ɔnnasáŋ ə? Pɔɔd pá Moyís əyíim álone a Əsíbtə aa páyééle náan.

¹⁷Na pa áne aa Tάán yiílŋ ə'tin á peag ábaan ə? Əgín na póle pá páyééle kɔbé, pə́məəgu a kenɔ ké kifəlóə́n áa Tάán yiílŋ.

¹⁸Na pa áne aa ayácéméé lé pádendéé kosɔd a kenɔ ké yiísóbíni lé pógooyig ə? Əgín ten na póle pá páyé moyéélene o'to wó ɔnnasáŋ áa ayácéméé

¹⁹Tele agodála ten lé Páde'kóosɔd kɔ a kenɔ ké yiísóbíni lé pógooyig lé pádi'kéəgə́li'tini.

Əbələə 4

- ¹Τάάν ayébeḡágen lé teléé kosɔd a kenɔ ké yiísóbíni lé tiogooyig kɔ. O'kag wóow úligóni sú'téé néḡɔŋ ké. Téló'kɔdɔɔn anéén lé úmmu' a ondán wéés ade'tán kosɔd kɔ lé aáyéen.
- ²Κέλε lé, pəsi ten teyóób Tɔsɔm tó Τάάν τόod lé teléé kosɔd kɔ wɔnó ná pase'kóon péés ten páyóób tólé a kenɔ ké kifələón. Tóde'káaboébe pólé lé pédi'kéəḡəli'tini tólé.
- ³Pəsi pá tiyáll'tíníí tólé, teléé kosɔd kɔ a kenɔ kéeg ké kooyig ké Τάάν yiíséə ná pá pédi'kéəḡəli'tinií ɔnó: «Náan aa a ilúún yéey, njácéméé nyɔ'kó: Pádendéé kosɔd a kenɔ ké nyiísóbíni lé páléé kooyig a kélé!» Taa, náan aa Τάάν yiíséə, kɔmɔéd lé ayéé aá'koman pigólí piəŋ əḡín kógɔɔg kala' ná ayééle nsí.
- ⁴Κέλε lé, a kebán ké wɔs wó annam á'taan na ábaan, kéle kidiídílá kɔ a Kála'ta' ε Τάάν a kenɔ kímmú lé: «A mədúg má'taan na mábaan, Τάάν oyóoyig ná aá'koman pigólí piəŋ»
- ⁵Əḡín ten nyóle aa yeésýɔ tɔḡéé tóone tó temóób lé: «Pádendéé kosɔd a kenɔ ké nyiísóbíni lé páléé kooyig a kélé»
- ⁶Náan anéén, wɔnó ná pá péeyáŋ agoob Tɔsɔm tó Τάάν páde'kósódéé a kenɔ kégo kéeg lé páde'káagoóben Τάάν. Náa, a péndén, ngé egosɔd iligi.
- ⁷Κόλε aa Τάάν əmí'kíni kudəniḡi wɔs wéndén. Aalog wɔs ogo wóow ɔnó: «Naáne yéene.» Peag a ngim yéey, yeésýɔ kebán ké wɔs wóow, a unu' ó Təfid ná yeésýɔ a o'to ó kebán kéeg ké teáyaŋ abana lé: «Naáne yéene, poma'koob neŋo né Τάάν, puəŋəŋ ntém yaanŋan aḡeile lé tɔḡéé tuəŋ tóboosɔd»
- ⁸Κέλε lé, pónó Yosuwəə əyibusúidin fólób a kenɔ ké kooyig, Τάάν ade'kéé a ngim yéey, kii'kíni kosɔɔg kəmmú kebán ké wɔs wéndén úgooyig.
- ⁹Wɔs úgooyig wó wá'kolɔbeneé ndeg ε Τάάν, óle wó wəŋwəŋánan wɔs ó kisúḡi' wó Τάάν oyóoyig a wólé mədúg má'taan na mábaan
- ¹⁰lé mɔɔd nyó ɔsɔd a kenɔ ké kooyig ké Τάάν yiísóbíni, ale ogooyig a pigólí piəŋ kɔ wɔnó ná Τάάν oyóoyig a piəŋ.
- ¹¹Teáḡónegəan anéén aḡeile lé tésɔd a kenɔ ké kooyig kéeg, ná tidi'təəŋ a ongoo ó pase'kóon péés pá páyééléne Τάάν o'to wó ɔnnasəŋ.
- ¹²Κέλε lé, tɔḡéé tó Τάάν tóle a ɔlaa, tóle ten na toen. Tóle aḡood wɔnó eyafáḡ é pedá yé éleé egóḡénáán toá tuim. Tóɔsódɔɔnɔn sú'téə a kenɔ ké edáányé íməbúníí na uŋun, sú'téə a kenɔ ké anḡeŋ améen əḡəəbun na mɔfɔfɔŋe'. Tóaḡeile lé mafəga' má máleé na mɔɔd a ɔ'tém, na nkə kiim ké aányóŋen lé ná amééle, kélon táán.

13Yiim yé Táán ayééle ale agodé'teg yélé əgín náane moááh a əngis yéəh. Ímu' na ímu' yé mɔɔd aleé ogomoyóɔsegen édeəgɔ. Na nyólé aa teléé keen agaáloaŋanan nkə kiim ké temééle.

Yésus ale ɔnjaagane' pefɔny nyó o'kó'kóón

14Téle na ɔnjaagane' pefɔny nyó o'kó'kóón, ale Yésus, Mɔón o Táán. Nyólé nyó yeésáála mbálámɔen ageen sú'téə a udi ó Táán. Tiáyisiən anéén a kəəli'tini' kó teléé albegɛ.

15ɔnjaagane' pefɔny nyó o'kó'kóón nyó tigódíí, ɔdeəgɔ ombod wó ú'kódií kenɛŋ na ntób yəəs, ndóo. Ale nyó ɔyóŋ mbod ε peásósén ngim wɔnó pəsi. Náa, nyólé ade'káagele kɔbé.

16Tiénaan anéén, teáyɛ'tenɛan na pesány piim a eba é no'kóm nó nɛlaame' nó Táán nyó amééleɛne pɔɔd kɔŋɛ' lé ná əsiəd maan na pəsi, áabeyéleɛne kɔŋɛ' agebiébe a kenɛŋ kégo kélaŋ.

Əbələə 5

Kilí'tus ale ɔnjaagane' pefɔny nyó o'kó'kóón nyó aleé na ɔ'tém ó maan

1A kegaágade ké pɔɔd aa ánde pəəgiyid ɔnjaagane' pefɔny nyó o'kó'kóón unɡim. Piɡólí piəh péle lé əɡudin Táán a kidíídi kéɔbɔn. Nyólé aa aleé lé áyaagene na Táán, ngab yɔɔbɔn, áyeele ten kefɔny a o'to ó mabé mɔ́bɔn.

2Wɔnó ná nyólé ten aleé ondebédáán a pumog lé ale əgín ten agá mɔɔd, ale ogoob pá pəəním ngé lé pándeŋɛn.

3A o'to wóone lé nyólényóamɔéd ten ale ondebédáán a pumog, adeágeé'ken Táán pefɔny əgín a o'to ó mabé má pɔɔd, aageé'ken ten a o'to ó məəh má nyólényóamɔéd

4Mɔɔd adeágaáson nyólényóamɔéd nugəm nóone lé ale ɔnjaagane' pefɔny nyó o'kó'kóón, ndóo. Táán áa aámoodóŋɔn agomoyé'ken o'tom wóow, wɔnó ná yeédóŋɔn Álɔn

5Yoom ten náan ímu' na Kilí'tus. Ade'káagaáson nyólényóamɔéd nugəm nóon lé ale ɔnjaagane' pefɔny nyó o'kó'kóón. Táán áa ayémoyé'ken. Yiíséə ɔnó na nyólé: «We ole mɔón waam, Əgəəbəə naáné yéene, me nde se waəŋ.»

6Náan yoom ímu' aa yiíséə a kenɔ ten kimmú a Kála'ta' yəəŋ, ɔnó: «Wageen ɔnjaagane' pefɔny a pəliəg, a ombod ó Melkesedéeg»

7Ná Yésus ayéé a nsí yéene, ayéé yɔ́sɔ́gɔlɔn Táán nyó yiígóodi toen tó komoyááŋɛn a unu' ó kugu. Ayéé amoyó́sɔ́gɔlɔn, aáyembɛledane ɔmbɔg, pelee piəmuúsuu, aágaányam neŋo a mɔen. Táán ayóób pésɔ́gɔlɔn piəh lé ayémoyóben.

⁸Νάα, ɔmbó ná ayéε lé ale Mɔ́ɔn o Táán, a ntóɔb yé yeéne, ayá'kan nkə aa kéleε koóben Táán.

⁹Νά Τάán ayéε aá'koman koleɲ kumusóbini, ayáán isim yé yóɔɔɔye a penenɲ piim, ungim nyó aámoýóben.

¹⁰Ξέε, Τάán ayémobáγε a o'kɔɔ wó ɔnjaagane' pefɔny nyó o'kó'kóon a ombod ó Melkesedéeg.

Τέλό'kɔɔɔɔn óo! Tidi'túmín Táán ngim

¹¹Τελε na pebán piíɲ pé kusəə a o'to wó o'télem wóow. Náa, kéle kenasáɲ ageleε lé tébomoáɲene wóleε lé podeóɔɔ əgə́bisig koob kebán.

¹²Κόγóɔɔg kala' aa poyéε poánde lé póa'kanane pɔsóg pebán pé Τάán, náa, kíligi əguunə lé páboyá'kanane kəmmú pəɲi, pebán pé na o'to na o'to pé a tɔsɔm tó Τάán. Puligi póone lé póɲéɲ maɲéɲ, podénjéε págone moom mó kone mó monasáɲ.

¹³Μοοd nyó əligíí agoɲéɲεé maɲéɲ, əligi mɔ́ɔn nyó u'tom, adénjéε na nsɲ egoleɲ nkə ké kéleε sáád

¹⁴Κωmɔéd lé moom mó kone mó monasáɲ móle a pá pá'kogónéé. Pebán pé pá'kodálaá a ɔlaa wóɔɔɔn peá'koboyéεε lé páleɲ kocálen nkə ké kéleε keɲε' na ké kéleε kebé.

Əbələə 6

¹Νάα ανέέν, tídiən pebán pé na o'to na o'to pé a ngə ε Kilí'tus pé pééyáɲ agebeyáa'kanane, teágase a nkə ké kéleε ké pɔɔd pá pá'kogónéé. Tidinjúúlini kəmmú a pebán pé na o'to na o'to pé a niəbəə né tɔsɔm wɔnó: Kudum ngim na pebán pé náan iyó, pebán pé píəbiyíimin na kugu, na kaag kó o'to na Τάán,

²na tɔ'tilín yé a noá na ɔsɔgen, na yé a kebán ké kaábegen mɔɔd ombɔg a o'to a niɲ né Τάán, na ε koóndeɲ kó pelón, na kebán ké súsúgəɲ ε peyɔm.

³Nkə ké tigódíí keεε aa kéεg aá, ná Τάán əmólí'tíníí.

⁴Pɔɔd pémmú pále kɔ pá pýyóɔɔɲ kisəə ké Τάán, pá mó'ten nɔɲáan nuəɲ, pó móyɔɔɲ ten ngab a Uɲun wó Ufúlú'tú.

⁵Póleε póob péédála kəmu' na kəmu', káség áa tɔgέé tó Τάán tóleε tɔɲε', pá máaleɲ ten toen tó Nelaame' né niəndəgimií.

⁶Pámí'kíni kudəəɲ agá kəmmú kɔmɔéd a ɔlaa wóɔɔɔn ó kala'. Mɔɔd ɔdeóɔɔ ogaá'ke kəmmú keεε lé páágase kawa kawa kəmmú lé a neóɔɔn, pále əgií'kíni kobanɲan Mɔ́ɔn o Táán a ɔmbásá lé ná pɔɔd pá moodóga.

⁷Τίσιədəəθn nka'tén na pólém. Pólém pó noó nóanaaηan kə peneη piim, nóageele lé moom mó páágóna múum, moébe pəəd pá pəəgud mólé, póle pólém pó Τάάν ə́bilis.

⁸Νάα, póma'keen lé pəsén áa poálog kə na togógósea, póob pódéageébe məəd a yoom na yoom. Keneη səəη Τάάν ə́lumisəni pólé, ná a komanane ten pógólone

⁹Νάα kebán kímú', əmbó tesəyɔ náan, teáleη lé, a pəηi pəsósóg páam pá ə'tém, pole a ngó elan, ngó yé Τάάν aáboýóəye a yélé.

¹⁰Κέλε lé Τάάν ale sáád. Adəndéé kə́əbəli pigóli pəáηan pé pomééle, na nnyóηánán yaanηan yé puílóodi na pəəd a niη niəη. Puílóodi yélé ná poyáyáágéé əgugudin pá páleé pə́əη. Pole ageen əgín yuudi na kubuúgudin.

¹¹Νάα, nkə ké teleé anyóηen na pəηi kéle lé, ungim a ondánη wááηan yáyé'ken əgín náan na toen, yéen əgiig a nisug, ageele lé nkə ké poleé agomena pəda a kéle kéáyéle.

¹²Ώleáη údiíbugúmin. Yə́nəəθn agá ongoο ó pá pýóóη nkə ké Τάάν ayébogágen. Pýóóη kéle lé páyáág o'to na nyóle, pə́məyə́yíis.

Nkə ké Τάάν aágagen pəəd, kédéagaágó'pə

¹³Νά Τάάν yeégágen Ábelaam nkə ké nyóle aámoyéelene, ayácéméé a niη niəη né nyólenyóaməéd lé məəd o nyóle kaácem a niη niəη nyó ayémoyáyenen, adə'kéε kə.

¹⁴Ayácéméé ənó: «əgín áa kéam ké me Τάάν, ndéé kugusúgi niúd na kəηe', ndéé kooyé'ken ten udəg»

¹⁵Ábelaam ayéε agobóηan ə'tém wə́əη yə́əb lé nkə ké Τάάν ayémogágen, əəgəəη. Əyóóη ten.

¹⁶Keneη ké pəəd pále agaácema, pále agaácem a niη né məəd nyó amáboýááyen. Ncem aa yaágeele lé pəəd pádenjéénánan na musuη yuudi.

¹⁷Kóle aa Τάάν ayácéméé ageele lé, pəəd pá ayébogágen lé nyóle aaboyéelene kəηe', pádenjéén na isuη lé nyóle ədeóə ogogase unu' a nkə ké əésəə.

¹⁸Pəbán péle anéén kə pəbaan pé pédeóə pəgaácéndéé, Τάάν ədibilígə ten a péle əmbó səəη Péle pégo aa pəabegóne nkó na toen, pəsi pá teámena pəda a nkə ké ayébegágen, pəsi pá teséménéé a ngim yəəη.

¹⁹A pəsi, nemena' pəda niəs néen néle a əlaa wə́əs wə́nó kisúg ké kíəguməθ si'tímə' niminη nímu' a məní. Néle tíη tíη tíη, nééyáág kesom ké sanja' ké a *Témpel* yé eleé a məen.

²⁰Kógóəg aa Yésus ayébeyáηéne, əsód kə a kidídi kíəs lé ayáán ənjaagane' pəfəny nyó o'kó'kóon a pəliég a ombod ó Melkesedéeg.

Ἐβραῖα 7

Μελκεσεδέεγ αλε nkúm yé nkó'kóón, nyólényámwéd ten onjaagane' pefony

¹Μελκεσεδέεγ ogo nyóon ayée nkúm yé a Saléem, nyólé ten onjaagane' pefony o Táán nyó aleé a mwemwén. Ná Ábelaam ayée agimbuúli pedá pé ayéén abáam pu'kúm, Μελκεσεδέεγ ayéén agəəbun na nyólé, amámofámen peda a udi.

²Moom muim mó Ábelaam ayíim áfonda a pedá, ayáaba móle ngab yówád, amámoyé'ken mmu'. Əngiy yá péélóg Μελκεσεδέεγ áyée lé, né na o'to na o'to: «Nkúm ε sáád.» Né annam ábaan, pónó: «Nkúm ε Saléem», áay lé «Nkúm ε wiyy»

³Se wəəη, páde'kóoleηen, ombó ten ηηί. Ombó ten yooγ ε pɔɔd yé ayəbiəníí a yélé, páde'kóoleηen. Ombó wɔs wó ayəbiəníí a wóle, ombó ten wó yiígú, pádeáleη Ale onjaagane' pefony a peney piim, a kenwáηánán ké Mwón o Táán.

⁴Μελκεσεδέεγ aleé kegó'kóón əy! Ombó se'kóón wəəs Ábelaam ayémoyé'ken keowád ké moom mó ayíim áfonda a pedá.

⁵Keem ké Moyíis kié'kénen kɔmwéd toen na ndeg ε Ləfi yé eleé payaagane' pefony lé pəhíəno keowád ké moom muim mó pón pá Əselayel pógódíí, áay lé na pónpáse póbɔn, ombó ná plé ten páleé ndeg ye Ábelaam.

⁶Μελκεσεδέεγ ade'kéε wo ndeg ε Ləfi. Náa, yóónη keowád ké moom mó Ábelaam ayíim áfonda. Nyólé nyó Táán yeégágen lé aamoyéelene kəηe'. Μελκεσεδέεγ ayémofámen peda a udi.

⁷Teáleη, isuy ten édeégɔ kɔ lé osaá áa ánde aáfámen moóngaa peda a udi.

⁸Payaagane' pefony pá páleé ndeg ε Ləfi aa pəəsiəðə keowád ké moom. Póle pále pɔɔd pá pəəgu wɔnó ungim. Náa, a noá na Μελκεσεδέεγ, keowád keyáyé'kéneé na nyó aleé a ɔlaa, əgín wɔnó ná kéleé kidiídíló a Kála'ta'.

⁹Ndeg ε Ləfi aa ánde yəəsiəðə keowád ké moom. Nkə ké teleé pəgusəə anéén kéle lé, Ləfi ten yeé'péé keowád kiəη ké moom na Μελκεσεδέεγ lé Ábelaam nyó aleé se'kóón wəəη yeé'péé.

¹⁰Κέλε lé ombó ná a keney kégo ké Μελκεσεδέεγ ayéén agəəbun na Ábelaam, Ləfi nyólé ayée ədínjəbíəη, kéle wɔnó ayée aánde kɔ a maηó má Ábelaam.

Yésus ale onjaagane' pefony nyó o'kó'kóón, a ombod o Μελκεσεδέεγ,

¹¹A ondoηá ó kolóne payaagane' pefony a kibúúm ké Ləfi aa pecem péeyéménéé. Náa, pigólí pəbɔn péde'kéε agolon kəηe'. Pónó péélónen kəηe', kéde'kéε agəəyúunə lé pábáge onjaagane' pefony nyó ɔdeégɔ a ombod wó ndeg ye Álon, áyeyen agá a ombod ó Μελκεσεδέεγ.

¹²Kéma'ksen lé kobáge kó payaagane' pefony koácénde kibúúm, kecem kéeg kígóodi ten lé kíliog, páág kéndéη.

13Sédúk wəəs anéén nyó teleé agosɔɔ kebán kiəŋ áane, ale o kibúúm kéndəŋ na ké Ləfi. Mɔɔd nyó a kibúúm kiəŋ adénjaŋ kugud a kibóŋ ké pəfɔny wɔnɔ ɔnjaagane' pəfɔny.

14Kéle lé, pəsi piim tele palenján lé a kibúúm ké Siudáa aa Sédúk əyəbiənií. Ná Moyís yiísəə kebán kéeg ké kibúúm ké kéalóne payaagane' pəfɔny, ədi'kəəbuŋ kéeg ké Siudáa

15Kebán ké keáleŋ komoəŋe kéeg aa kéene kéleé lé: ɔnjaagane' pəfɔny nyummú əmíim nyó aleé a keŋwəŋəŋánán ké Melkesedéeg.

16Nyólé, Táán ade'káamobáge ɔnjaagane' pəfɔny a né pɛcem pé píəsəə tuə áa pɔɔd píiyidií ɔnjaagane' pəfɔny. Ayémobáge a toen tó a ɔlaa wó ódendéé komanéé.

17Kéle lé, nkə ké kíyədíləə a niŋ niəŋ áa kéene lé: «We, oléé keen ɔnjaagane' pəfɔny a pəliəg, a ombod ó Melkesedéeg»

18Náan aa kecem ké kala' kéémán lé kéde'kéə na toen, kéde'kéə ageébe ten.

19Kéle lé, kecem ké Moyís kéde'káagele lé mɔɔd əgín ɔmbó úmmu', álon ommoəŋáán a əngis á Táán. Náa négɔŋ yéene, Táán améle lé tēmena pɛda a nkə ké kéməáyen kecem. A néle aa teleé págaáyə'tene a eba yəəŋ.

20Na ten lé, kéde'káagaáyéle náan, Táán adeácéméé. Kɔmɔéd lé a payaagane' pəfɔny pó'káag, mɔɔd ade'káagaácem.

21Náa, a noá na Yəsus, Táán ayémobáge ɔnjaagane' pəfɔny ná yiísəə ɔnɔ na nyólé: «Me Sédúk áa mbáncéméé, nyɔ'kɔ: “Ole ɔnjaagane' pəfɔny a pəliəg.” Ntiúlíní ten ngim a nkə ké mbəsəə»

22Kólé aa Yəsus aleé nyó améle lé neálad niəs na Táán níen né néməáyen né kala' a kúfu'.

23Yoom yímmú ten yé éleé kɔ ndəŋ éle lé: Payaagane' pəfɔny pó'káag páyéə piŋ lé páyéə əguguə'kən, pádien na pigólí pɛəbɔn yuudi, pɔsɔg péndəŋ pəsiəð o'kɔɔ.

24Náa, Yəsus nyólé ageen əgín na pigólí piəŋ pé ɔnjaagane' pəfɔny yuudi lé ɔlaa wəəŋ óle a pəliəg.

25Kólé aa nyólé aleé ogɔɔye a kúfu', pá páasan a ngim yəəŋ agele lé pááyə'tene a eba é Táán, lé ale a ɔlaa a pɛneŋ piim lé yósɔgɔlɔn Táán a kidídi kéəbɔn.

26Taa, ɔnjaagane' pəfɔny nyó o'kó'kóon nyó kéyéə əgibiyúunən lé tíen na nyólé anyóon. Ale ufúlú'tú, o'kóodi ɔsed ɔmbó, ade'káagele kəbé, Táán əyímuliógi a ondán ó pɛle mabé, amáyemobágeə a mbálámɔen a moemɔen.

27Yəsus nyólé ɔdeəgɔ wɔnɔ pu'kúm pó payaagane' pəfɔny pó'káane péndəŋ pá pógódíí lé pəelane Táán pəfɔny mɔs miim. Páayaŋ amoyéleene pəfɔny a mabé

μῶββον μά πῶλέβαμῶέδ, ná πέελε ten a μά πῶδ Yésus nyólé ayé'ken kefῶny na Táán kámu' sṓg a peñeñ piim ná ayáyé'kénéé nyólényῶamῶéd.

²⁸A kecem ké Moyíis, mῶd lé mῶd, ÷ngeele' kῶbé aa kélé kéyέε keele lé ábág nkúm ε payaagane' pefῶny. Náa, Táán aábáge Mῶón Ḷnjaagane' pefῶny nyó o'kó'kóón a nceñ yé ayácémέέ a ngim ε kecem, amáyeele lé yéen nyó éyáégi pebán piim a kúfu'.

Ḷbῶléῶ 8

Yésus aa aléé Ḷnjaagane' pefῶny wῶes nyó o'kó'kóón

¹Kebán kemῶéd kélanj ké teleé əgusəḶ áane aa kéene kéleé lé: Táa Ḷnjaagane' pefῶny nyó o'kó'kóón nyó tigódíi anyóon. Ale undəndínéén kῶ a mῶen a no'kóm nó nēlaame', a ombῶg ó nenom ó Táán nyó aléé alaame na toen tuim.

²Ale kῶ ageele pigólí piñj pé Ḷnjaagane' pefῶny nyó o'kó'kóón a u'kóó ó fólῶb, a kiób kemῶéd ké adénjanj πῶd aa pééwáag, Sédúk nyólényῶamῶéd áa yeéwáag kélé.

³Pále əgudəñigi Ḷnjaagane' pefῶny nyó o'kó'kóón ungim lé ná yé'ken ngab na Táán, áamoóyaagene pefῶny pé πῶd pḶəmuyíimin na péle. Kíəguunə ten lé Ḷnjaagane' pefῶny wῶes nyó o'kó'kóón yéen ten na yoom yé aáfῶnyen Táán.

⁴Pónó Kill'tus ayéenen áane a nsí, ná Ḷdeῶgῶ Ḷnjaagane' pefῶny lé payaagane' pefῶny péndəñj pále kῶ pá páleé ageele pigólí péeb wῶnó ná peceñ pé Moyíis péleé əgusəḶ.

⁵Pigólí pé payaagane' pefῶny pῶob páleé ageele, péle əgín agá kílíndi' ké a kifílí ké nkə ké kéleé agaáyéele a mῶen. Kéle əgín wῶnó nkə ké kéyásánéé na Moyíis lé: Ná ayéé aándawáag kiób ké kifúnjñ, Táán əyímusí'təg, Ḷnó na nyólé: «Taa, eele piim əgín wῶnó ná njígulóodi kélé we a o'kon a mῶen.»

⁶Náa, pigólí pé Yésus nyólé ogóodi lé yéele, péməáyen pé πῶsḶg payaagane' pefῶny pῶob káag lé nyólé aa adéléménéé a kegaágade kéeg lé na Táán, na πῶd ageele lé páalad a neálad né néməáyen né kala', neḶónáán a o'kag wó wádéé agaáyen ó kala'.

Táán amábəgágen lé neálad né newa néléé keen kῶ

⁷NesḶg né na o'to na o'to né Táán ayééle na pəsi néyásánen kῶñe', ade'kéε amane néle əgii'kini keele né annam ábaan.

⁸Kéle lé, Táán yeédála mased má πῶd aáság kusəḶ Ḷnó na pῶlé: «Me Sédúk mbésəḶ nyó'kó: Mədúg məndəgiim má ndéé kaáyóóbananéé na ndeg ye éselayel, na ε Siudáa ké, a neálad né newa.

⁹Néen nédendéé keen wῶnó né teyáágáñan na pase'kóón pῶbῶñ a wῶs wó njíbugúmin a ombῶg agobolóne a nigúu né Ḷsíibtə. Pῶlébáamῶéd

páde'káadáhana wónó ná teyáágánan. Náan aa me ten njíbudúmin ngim. Me Sédúk áa ndéé əgusəə náan.

¹⁰Τάά νεάλad né ndéé kaágananéé na ndeg ye Əselayel a ngim ε mədúg móom aa néene néléé keeneé lé: Ndaboyé'ken pecem péam, ndaamágam pélé a nsiη yəɔbɔn na a ntém yəɔbɔn a kaade. Ndéé keen Táán yəɔbɔn, pólé páyeeη ndeg yaam.

¹¹Úmmu' na úmmu' a pəηi adendéé kaa'kanane mɔón o se o nigúu, ɔmbó lé móηηi lé yéndeh me Sédúk lé, ungim kəəbəə a poóm̄baa, keen əgiig a pasaá, aléé kendeη.

¹²Κέλε lé, me ndéé kubuúlisin mabé móbɔn, ɔmbó mased móbɔn ten, ntendéé kaáyóηe kəmmú»

¹³A nisəə néen né Táán yíisəə náan ɔnó «neálad né newa», yíilóodi lé né'káag né kala' níə'kulun anyóon. Yoom anéén yé yə'kubúlimií, yə'kulun, éle lé keeneη sɔɔη íwu.

Əbələə 9

Taa, ombod ó peśśóglón wó páyéε pɔśśóglɔn Táán kala' aa wóone

¹A neálad né na o'to na o'to pecem péyéε kɔ pé píoloodi tuə áa pányádeé Táán, na kenɔ ten ké pééwáag agomonyáade.

²Πééwáag kiób, páásaa asom ábaan kɔ a yoog na sanja'. Nesom né na o'to na o'to páyéε ɔdóηɔn lé: «U'kóó.» Kɔ a nesom néen, kea ké kudónigəni pa'kəntele kéyéε kɔ. Tébele' ten eyéε kɔ yé páyéε páágan peléed pé pááfɔny Táán na pélé.

³Nesom né annam ábaan né néyéε a ngim ε sanja', páyéε agodóηɔn nélé pónó: «U'kóó wó ufúηián a fu'.»

⁴Kibónη kéyéε kɔ ké páyééle na kóol. Κέλε kégo aa kéyéε kibónη ké kogólɔne edem. Igóó ten éyéε kɔ yé yóoloodi nesóg né Táán yeélád na ndeg yəəη. Yélé ten páyééle, pəəwú na kóol. Kɔ a igóó ego yéey, isən yímmú ten éyéε kɔ. Páyééle ten yélé na kóol. Kɔ a isən ten ego, moom mó kone mó pɔɔdóηɔn lé máan móyéε kɔ. O'tóη wó Álɔn wó óyéε wánde na pesam, óyéε ten kɔ. ɔmbó ten a'táán yá píidíle pebán pé páyáyóóbánánéé a pélé a neálad néen, ayéε kɔ.

⁵Páyééle pílingəlingə pímmú kɔ pébaan a keηwáηánán ké məηun má ma'tom má nugəmə má pɔɔdóηɔn lé Pəsəlubéēη, páamáag kɔ a igóó yéey a məen. Nfaáan yəɔbɔn yíisú'kinin kenɔ ké páagaágan maηó má ponyam ageele lé Táán əlisin pɔɔd mabé móbɔn. Náa, adénjaη keeneη ké koboyásenan pebán péeb piim aa kéene nəgɔη

⁶Τάά, náan aa moom móom múyédónígəníí. Payaagane' pefɔny pále agosódɔn anéén kɔ peηeη piim a nesom né na o'to na o'to ageele pigólí peśbɔn.

⁷Náa, əgín ʒnjaagane' pefɔny nyó o'kó'kóón nyólényóəsíη áa aleé ogosɔd a nesom né annam ábaan. ʒɔsɔd ten kɔ əgín kəmu' súg a waag. Adésɔd ten kɔ fiéd kusíəd maŋó má nnyam ageé'ken kefɔny na Táán a o'to ó mabé máəη má nyólényóamɔéd na a oó mabé má pɔɔd páleé ageelane pádeáλέηέ

⁸Uηun wó Ufúlú'tú wéenyóηen anyóon kuloodi lé ngé ye u'kóó wó ufúηiən a fu' iligi ndógóón, keney kiim ké kiób ké kala' kígέligí.

⁹Náan ale keále'kán ké mədúg móone má tigódíí négɔη. Kíoloodi lé ngab yəəs, na ponyam pó teáfɔnyan Táán pódeəgɔ pógomoáηe ntém ε pá páamoófɔnyan moom móom.

¹⁰Péeb péle pisiəg pé a pebán pé pumog pólé na pólé. Pisiəg pé a moom mó mɔɔd o'kódíí lé áne, na a nkə ké o'kódíí lé áηo, na a mbod ε neásoga ngim yé ogódíí lé yáasoga əgə́fúηi nkó. Péle pisiəg pé píyədánígáníí lé nisúgəni' neóbɔn néleé keen əgín a keney ké Táán aléé keeleé lé moom muim móen mowa.

Κεφɔny ké Kilí'tus

¹¹Náa, Kilí'tus nyólé əyíim lé ná yéen ʒnjaagane' pefɔny nyó o'kó'kóón ó moom mó mɔηe' mó móleé keeneé kɔ. U'kóó wó yeésɔd a wóle ageele pigólí piəη, wááyám agaáyen wó pɔɔd pééwáag. Óle ten ɔηe' agaáyen piim. Ódeəgɔ ten u'kóó wó wáagoob na nsí yéene yé eleé yoom yé Táán amééle.

¹²Kilí'tus yeésɔd kəmu' súg a peney ten piim a u'kóó wó ufúηiən a fu'. Ade'kóɔsɔd kɔ na maŋó má piəb, ɔmbó na má panom pá pa'káwo' ageen afɔny. Náa, máəη má nyólényóamɔéd áa ayé'ken a kefɔny. Náan aa ayébeyááηen a mabé máəs a kúfu'.

¹³A mandoηá má pembáa kéle lé: Mɔɔd ale na kifúə, páma'komofáman maŋó má piəb na má panom pá káwo', pəθmuúmisen ten mɔdɔ má piηηí pé káwo', moom móom múəmfúηi nkó.

¹⁴Kéma'keen náan lé moom móom múəfúηi fólób mɔɔd a nkó yəəη, peney péség anéen na maŋó má Kilí'tus əə? Nyóle nyó ayáyé'kénéé nyólényóamɔéd na Táán a kefɔny ké kéleé fiéd na kinig, a toen tó Uηun ó pəliəg. Maŋó móom mále mágolɔb mədibifúηi a pebán pé pebé pé teágeelane a? Pebán pé péabeyóon. Ndóo, məəbifúηi lé ná tígudin Táán nyó aleé na ɔlaa.

Neálad né néyáyéleé na maŋó

¹⁵Kóle aa Kilí'tus yeédélem a kegaágade ké na Táán na pɔɔd a neálad né newa né Táán ayééle na póle. Ayééle náan lé ná pá Táán yeédóηon, pɔɔη tugúm tó tódendéé komaneé, nkə ké yeégágen pá páleé pəəη. Páleé kɔɔη kéle lé Kilí'tus yíigú, kugu kuəη kómáyaáηen pɔɔd a mabé móóbɔn má páyééle a neálad né na o'to na o'to.

16 Tɔgɛ́é tó mɔɔd ɔ́sɔɔɔ ɛguloodi tué áa pédíin péleé ná tugúm tué, tóageen na toen ɛgín ná ɛ́'kugu.

17 Kéle lé, nɛem wɔnɔ́ yéey ɛdeéɔ na toen ná mɔɔd nyó amácémáá ɛligi ongóm. Ɖgín ɛ́'kugu, áay aa nkə ké ayácéméé kéagaáyéle.

18 Kólé aa neálad né na o'to na o'to néde'káagaágódéé ná maɔ́ mádínjésub.

19 Ná Moyíis ayéé aá'kobana a udi ó mɔɔd ungim, pɛcem pé Táán ayémoyé'ken, yiísiéd maɔ́ má pɔ́n pá káwo' na má pibé́b pé pobon, ɔ́dɔ́b na məní. Ɖsíiəd pinum pé pibógógó pé nodóm, aágód a o'to ó kingéɔ́ ké yeésóm a kied ké pɔ́ɔ́dɔ́ɔ́n lé isóob, ɛ́nyum a maɔ́ móm, aáfáman a kála'ta' ɛ pɛcem, aáfáman ten ungim na mólé.

20 Ayéé ageele náan, ɔ́sɔɔɔ ɔ́nɔ́: «Maɔ́ móone mále maɔ́ má a neálad né Táán amééle na pəɔ́i, ɔ́nɔ́ pónyáade»

21 Yeéfáman ten maɔ́ móm a kiób ké Táán, aáfáman a moom muim mó móyéé kɔ a kaade, moom mó páleé agonyáade Táán na mólé.

22 A noá na pɛcem, na maɔ́ aa páleé ɛ́fúɔi moom muíɔ. Táán ten ɔ́deéɔ ugulisin pɔɔd mabé mɔ́bɔn ná maɔ́ mádiésúbin

Maɔ́ má Kilí'tus máasɔɔɔn mabé má pɔɔd

23 Kéma'keen lé moom mó móleé peále'kán pé nkə ké kéleé fólób a mɔen, náan aa múəgə́fúɔi, moom mó móleé fólób a mɔen múəguunə anéén pɛfɔny pé pé mááyen péeb.

24 Kéle lé, adénjaɔ a u'kóó wó óyáwáágéé na ɔ́mbɔg á pɔɔd aa Kilí'tus yeésód, wólé wó óleé agá keále'kán ké u'kóó ó fólób. Yeésód a mbálámɔen mmɔéd, ale o'télé máán kɔ néɔɔɔ a udi ó Táán a niɔ́ niés.

25 Ade'kɔ́sɔɔd kɔ lé ná yáyé'kenan nyólényóamɔéd a kefɔny na Táán peney piíɔ wɔnɔ́ ná Ɖnjaaganɛ' pɛfɔny nyó o'kó'kóón o Yúden aleé ɔ́sɔ́ɔn maag miim a u'kóó na maɔ́ má ponyam.

26 Kéméé ageen náan, ná yiígóodi lé áne ntób peney piíɔ Ɖgə́báə ɛgín wɔnɔ́ ná Táán ayééle nsí. Ɖgusəə fólób, a nien aman aa yeélón kému' súb a peney piim lé ná ɛ́wíyi mabé má pɔɔd a kefɔny ké ayáyé'kénéé nyólényóamɔéd.

27 Mɔɔd ungim ogóodi lé ɛ́gu kému' súb, ná yéen adélem a pɛɔm a udi ó Táán.

28 Náan ten aa Kilí'tus ayáyé'kénéé kému' súb a kefɔny ageele lé óliogi mabé má pɔɔd piíɔ Aléé kii'kini kiim álon kémmú a peney pébaan, adénjaɔ kémmú a o'to ó mabé má pɔɔd kuliogi, náa ɛ́giim ɔ́ɔɔye pá páleé agobónɔn nimbuúlíni' niéɔ.

Ɖbəlɛ́ 10

Kilí'tus aámanɛ pɛfɔny pé kala'

¹Κεεem ké Moyíis kéλε αγίν αγά kílíndi' ké moom mólan mó mólée kiimií. Kéδεόγω κέλέγεαμωéd moom móγο móom. Kólé aa κεεem κέεε κέδεόγω kíguufúñi a kúfu' pá pálee águunə kaáye'tene a eba é Táán peag piim a kefɔny αγίν kéγο yoom ímu' yé páamoýé'kenan peney piim, neman fiéd.

²Κέýéenen náan, ná pódεόγω αγii'kini keelane péle kəmmú lé peá'koboósogen mabé móβɔn kəmu' a peney piim. Pá páageelane péle páde'kéε αγii'kini kaáságeema ten kəmmú mabé móβɔn.

³A fólɔb kéle lé, pefɔny áa péageele lé pɔɔd pááyóɔñane mabé móβɔn maag miim

⁴lé, mañó má panom pá pa'káwo' na má pibəb mádeásogen pɔɔd mabé má pámééle.

⁵Kólé aa, ná Kilí'tus ayéε eəndəgiim a nsí yéene, yiísəó ɔnó na Táán: «Adénjan ponyam aa oyéε águunə lé ná mɔɔd amágofónyene, ndóo. Adénjan ɔmbó ten moom aa oyéε águunə lé ná pámagoyé'kenan, ndóo. Náa, oyényeεe mɔɔd na nkó.

⁶Odeόγω anyóga ná pále ɔgólɔne ponyam lé págoýéelene kefɔny, ndóo. Odeányóga ten ɔmbó ná pále agooyéelene pefɔny lé ná úlisin pɔɔd mabé móβɔn.

⁷Áay aa nyiísəó anéén nyɔ'kó na we Táán: “Taa, me aa nyóone o! Mbíim meényóamɔéd ná oleé. Mbíim ageele nenyóñen neáñ, αγίν wɔnó ná kíyédílé a niñ néam, a kála'ta' e peceem” »

⁸Kilí'tus nyóle yeéyáñ əsəə ɔnó: «Udi'kéáguunə lé ná mɔɔd amágofónyan ponyam, udiunə ten ɔmbó lé ná mɔɔd amágoyé'kenan moom. Udi'kéáguunə lé ná pódgólóné ponyam agooyéelene pefɔny, udiunə ten ɔmbó lé ná pámagoyééléne pefɔny lé ná úlisin pɔɔd mabé móβɔn. Pefɔny péeb péde'kéε əgugəmmi.» Kɔmɔéd lé páyéε ageelane péle αγίν wɔnó ná κεεem κέýéε əgusəə.

⁹Aáság kii'kini kusəə ɔnó: «Taa, me aa nyóone o! Mbíim meényóamɔéd lé nyíim ageele nenyóñen neáñ.» Náan aa Kilí'tus yeémáne pefɔny pé kala', aáfeabe na kíñ ké nyólényóamɔéd.

¹⁰Wɔnó ná Yésus Kilí'tus ayééle nenyóñen né Táán niim ná ayáyé'kénéé nyólényóamɔéd a kefɔny, kəmu' ság a peney piim, áay aa Táán əyíbfúñi a mabé móés.

¹¹Ŋnjaagane' pefɔny o Yúden ungiim ale agodéleman mɔós miim ageele pigólí piñ, aáyaagane pefɔny αγίν pégo pímu', kɔmɔéd lé pédeόγω pígułiogi ɔmbó wɔós, mabé má pɔɔd páageelane

¹²A Kilí'tus, nyóle ayééle kefɔny kímu' ság a peney piim a o'to ó mabé má pɔɔd, amáyee ələndin a ombɔg ó nenom ó Táán.

¹³Alε agobon nэгon лé Tάάν yέele pabenen pάέη pίim ədάəη a udi wάέη, pέen wονό pεgaan a ambaan yάέη

¹⁴A pόmbόg yάəη ε kefονy yέey mmu' aa yiífύηi kúfu' kúfu' a mabé mόóbον, pá ayέέle lé pέen tήngád a o'to ó Tάάν.

¹⁵Uηun wό Ufulú'tú óyέbedeáne ten lé kéle náan fólób. Wέéyάη əsəə wονό:

¹⁶«Sédúk yiíséθ lé: “Taa, neálad né ndéé kaáyóobananeé na póle a ngim ε mədúg móom aa néene: Ndéé kaag pεcem pέam a ntém yωobon. Ndéé komágam pélé a nto yωobon a kaade”.»

¹⁷Yiíséθ ten kέmmú lé: «Ntiógii'kini kaáyόηe kέmmú mabé má páyényeεe. Omბó ten mased mόóbον, nteágaáyόηe»

¹⁸Keηeη ανέen ké Tάάν ə'kulisinií pωod mabé mόóbον, kídíəguunə kέmmú lé píi'kini keεle pεfονy agosogon mólé.

Kilítus əyíbibuénin ngé yé ngwa

¹⁹Pomόηηí, a o'to ó maηó má Yésus yeéfnony a kidíídí kiés, teándε na ngé egosod nэгon a u'kóo wό ufulú'tú'tú'tú, te'tammána.

²⁰Əyíbibuénin ngé yé ngwa, ngé ye əlaa. Ele ngé egosan yé a kesaa ké kiléθ ké a *Témpel*, áay lé, a nkó yάəη.

²¹Tigóodi ənjaagane' pεfονy nyó o'kó'kóon nyó pάédónigi lé álaame yoog ε Tάάν.

²²Teáyε'tenean ανέen a ebá é Tάάν na ntém sáád a kaade, téyaag o'to wάés kəηε' kəηε' na nyólé lé maηó má Kilítus méémoáηe ntém yəəs a mafega' má mabé, məní má məfύηiən má máabeyóonane

²³Tiénaan əgín náan yuudi na komena pεda na Tάάν kó teleé əbεge, te'tambéled, lé nyólé adeágase unu' a nkə ké aágagen pωod.

²⁴Tiəηiənonəon tué áa teleé págeé'kenanan ndób ageεle lé teágónεge kənyóηanan pəsi na pəsi, na lé tíelane ten pεbán pélan, we ogo waágεelene sóg.

²⁵Pωsóg pémμú pά'kudi ondoná ó keenan agaágonyed na pωsóg. Pudinjəon ongoo wόóbον. Náa, pəηi! Todáan əgín yuudi na konasane nkó pəηi na pəηi lé wós ó Sédúk əndəgimbuúlinií wánde ndúmi', pole paleηáán náan.

²⁶Pəsi pá teá'kolεηεé pafólób kəηε' kəηε', tema'keenanəon əgín náan yuudi, teágεεle mabé a kesén, kefονy kímμú ké kéabeésogon mabé kédeágeen kə.

²⁷Nkə ké keá'kebeélobeneé pəsi póob kéle lé teábon na weéy ungim nkə ké kígódíí lé kébeéboan. Kégo kéεg kéle wós wό Tάάν aléé kiim əyoméé pabenen pάəη na kea ké yug yé yábogólone

²⁸Keηeη ké mωod ədάəη kecem ké Moyíis, náa wésenεg ébaan, édáád yaálón lé pámamoodála, nyóon ale lé pámoýóon, pédiəsiəd maan na nyólé

29 A nyó aáséede anéén Mwón o Táán óo, kéageen tué na nyólé é? Nyó ə́sɪəd maŋó má neálad, maŋó má mémémufúŋi wɔnó mále iyənjəg é yoom. Nyó aádóga Uŋun wó Ufúlú'tú wó úməbilóodi kɔŋe' kó Táán aleé agebeyéle əə, nyóon náan, a neáŋan nefega' əə, poádála tué é? Yəəŋ pónɔɔs edeágaáyen yéey a?

30 Kéle lé, pəsi teáleŋ nyó yiíséə wɔn: «Kəəgun na me áa kóleé. Me áa nkódíí lé nsáábon éné mwɔd pesáábón pé peáse'tan na pigólí piəŋ pé ə́gud!» Yiíséə ten kəmmú wɔn: «Me Sédúk, ndéé koyɔme pɔɔd páam»

31 Ngilili' ele kɔ kəfɔlé a mwɔd nyó ə́dəəŋ a wɔmɔg á Táán nyó aleé na wlaa.

32 Áyóŋéan nkə ké kəyásánéé na pəŋi a niəbəə ná sáád ε Táán eyəbomoáŋe əngis. Poéné ntób ngíŋ a keneŋ kégo kéeg, náa poénɔ́eyə pedá na toen.

33 Poyéé lé, páaboodóga áane, pəəbuúyə'kəni kága a udi ó mwɔd ungim. Peneŋ pímmú pódélem a ngim ε pá páyéə əguyə'kəni ten wɔnó pəŋi.

34 Puísíəd ngab na ntób ε pá páyéə a yooŋ ye njaan a o'to ó Yəsus. Ná páyébobógo ten tugúm toáŋan, puyəl'ítíníí kolɔɔs tóle na tɔnyóg lé poéleŋen lé pugóodi tugúm tó toédéé agaáyen tóod, tugúm tó tódendéé komanéé.

35 Pudisúúli anéén wɔmɔg, poléé keen na pesáábón pé pəgóon.

36 Nkə ké kíəbuyúunən kéle lé puáyíis ageele lé póele nkə ké Táán aleé anyóŋen, ná píim wɔgɔwɔŋ nkə ké ayébeɣáŋen lé abeyé'ken.

37 Kéle kidiídílé a Kála'ta' ε Táán lé: «Aá'kolɔb əgín keneŋ wɔwɔŋ, keneŋ wɔsɔ́ŋ iyó lé nyó ogódíí lé yíim, yíim alon. Kiim kuəŋ kúndigi laálá.»

38 Táán wɔn: «Ungim nyó aleé sáád, aléé kolaa lé amáág o'to na me. Náa, əmə'kuúlíni kəmmú ngim, nteányóga na nyólé»

39 Pəsi tedeəgo kəmmú pɔɔd pá kuúlíni ngim lé ná tɪnim. Pəsi temáág o'to na Táán, tele a ngé yé yaábeɣɔ́yey.

Əbələə 11

Kaag o'to na Táán kómááyen pəbán piim

1 Kaag o'to na Táán áa kóone kóleé lé: Leŋ lé, nkə ké oleé agoməna pəda a kélé, wɔ́'kɔwɔŋ. Kó aa kóone kóleé ten lé: Óleŋ lé nkə ké odeəgo agodálaá na əngis yááŋ, kéle fólób kɔ, odenjáág isuŋ na kéle.

2 A o'to wóone lé pɔsóg pá kala' páyáág o'to na nyólé aa Táán yeényóga na póle.

3 A o'to wóone lé teáŋen o'to na Táán aa teleé paleŋáán lé a nɔgéé nó noélón a unu' wəəŋ áa moom muim móyáyéleé. Áay lé yiim yé teleé agodé'teg, éyáyéleé a nkə ké tedeəgo agodálaá

- ⁴Ábel ayáágen o'to na Táán, kólé aa ayémoyééléne kefɔny ké kéédéé agaáyen ké Kayéen. A o'to wóone lé Ábel ayáágen o'to na nyólé aa Táán yeényóga na kefɔny kíen, əməəsəə lé nyóon ale sáád. Əgín ten a o'to wóone lé Ábel ayáágen o'to na Táán áa nkə ké ayééle, pəligi əgusəə kéle sú'téə na négɔn ké, ɔmbó ná yiígú
- ⁵A o'to wóone lé Énóg ayáágen o'to na Táán áa ədi'kéəgúú, Táán əyímusiəd a mɔen, a eba yéə. Mɔod na mɔod adə'káamoyóɔn kenɔ ké ayéé, lé Táán əyímusiəd a mɔen, a eba yéə. Kéle lé, Kála'ta' e Táán ele əgusəə yónó: A kóone lé Táán édiin əmuúsiəd a mɔen, ɔlaa wó Énóg óyéé wə'kumugəmmi
- ⁶Náa kéleé lé, mɔod ɔdeóɔ ugugəmmi Táán ná mɔod nyóon adéágen o'to na nyólé. Kéle lé, nyó aágaáyə'tene a eba é Táán, ogóodi kéəli'tini lé Táán ale kɔ. Táán aasáábɔn ungim nyó əəmuyúunə.
- ⁷Kéle lé, Táán yeédeáne na Nówə lé pəbán péléé kaáyéele pé mɔod adé'tálaá. A o'to wóone lé Nówə ayáágen o'to na Táán áa yiisiəd tɔgéé tó Táán tóod fólɔb fólɔb a ɔ'tém wéə, ədím si'timə' lé ná yoog yəə e pɔod yóɔy. A niéle né Nówə ayééle náan aa yiílóodi nsó e pɔod pá a nsí. Táán əyímusiəd wɔnó mɔod nyó aleé sáád lé ayáág o'to na nyólé
- ⁸A o'to wóone lé Ábelaam ayáágen o'to na Táán áa ayémoyóben ná ayémodónɔn, amáyəen a nigúu né ayémogágen lé aamoyé'ken. Yeédéəmen ageen anden əléə áa aleé ageen.
- ⁹A o'to wóone lé Ábelaam ayáágen o'to na Táán áa ayéén ələndin a nigúu néen né Táán ayémogágen. Yeélaá kɔ wɔnó kenɔɔnə'. Páyéə əgubúlimən kógɔɔg a piób pé toáde' na pa Ésag ké, na Yá'kɔb pá pólé ten Táán yeégágen lé aaboyé'ken nigúu néen
- ¹⁰Ábelaam ayéé abónan lé nyólé aalaa a páleeg yé Táán nyólényóamɔéd aáleɔ kowáag wɔnó ná ayéé anyónen, páleeg yé eleé nkónáán kɔnə'.
- ¹¹A o'to wóone lé Sáála ayáágen o'to na Táán nyó ayémogágen mɔón áa, yiisiəd niun, əəbíə, ɔmbó ná ayéé əé'kulun
- ¹²Kólé aa, a o'to wó Ábelaam nyólényóəsíɔn, ɔmbó ná ayéé aá'koman kulun, aándagaáɔn əgín lé əgu, Táán ayééle lé ásaɔ yoog e pɔod, ídəg wɔnó muédədə' mó a mbálámɔen, wɔnó ɔsáyén wó a eba é noom
- ¹³Ungim nyóon yiígú o'to na Táán. Píigué'kən, pódéɔn nkə ké Táán ayébogágen. Náa, péédála péle kɔ laála, páányóga na péle. Páyəl'ítinií lé a sáád pólé pále pəən a nsí yéene, pále agá a ɔsaa
- ¹⁴Kéle lé, pɔod pá páleé agosɔɔ náan, póólodi moáán lé pólé pále əguunə nigúu né néleé neóɔn.
- ¹⁵Kéyéenen lé pále əgəəl'kəni nigúu neóɔn né píidi, ná páyéə pəguúlini a néle, yoom yé yəəbusiégi fiéd.

16 Náa a fólób, nigúu né páyée əguunə, néyée nigúu nélanə né néyáyenən néen, nigúu né a mən. A o'to wóow aa Táán adeágaáñéé lé pámoódəŋən lé nyólé ale Táán yəwəw. Əyíbusóbíníni nigúu né néəgoob na pólé.

17 A o'to wóone lé Ábelaam ayáágen o'to na Táán áa yiisiód mən Ésag ageen amoófənyen ná Táán ayémoyásósénéé agodála nga amáág fólób o'to na nyólé. Aya'kafənyen Táán kembóg kiəŋ ké mən, kəwəd lé a nyólé aa ayée aándaamena peda na o'kag wó Táán ayémoyééléne

18 ná ayémodeáne wós wúmmú wə: «Ésag aa aléé kosəŋéé ndeg yé njəgogágen lé oléé kəwə»

19 Ábelaam yeéleŋen lé Táán ale na toen tó kii'kini koóndege məwə nyó əθ'kugúú. Náan aa Táán əyímuyúlísini mən wəəŋ. Kéyée wəwə məwə nyó ayée aánde keləŋ, náa amámoyóndége.

20 A o'to wóone lé Ésag ayáágen o'to na Táán áa yiíbilis pa Yá'kəw pólé na Esawúu lé ná Táán áboyéele kəŋe' a nkə ké kígóodi lé keáyéele a əlaa wósəwə wó a mədúg má yuudi.

21 A o'to wóone lé Yá'kəw ayáágen o'to na Táán áa, ná ayée aánde ndúmi' na kugu, yiíbilis éne mən ó Yóseb. Əyébísíi a o'təŋ wəəŋ, əθbəé konyáade Táán

22 A o'to wóone lé Yóseb ayáágen o'to na Táán áa, ná ayée aánde ndúmi' na kugu, yiisəé kebán ké pən pá Éselayel lé páléé kolon a pólé pó páyée a pólé a Əsíbtə, amáabodéane wəwə ná páléé keeleé na keləŋ kiəŋ a kenəŋ kégo kéeg

23 A o'to wóone lé se na ŋŋí o Moyíis páyáágen o'to na Táán áa, kenəŋ ké pífbəŋ mən wəwəw, páyémoyósəŋ məə málanə mádáád lé péédála lé ale isisíg é mən. Páyémoyósəŋ pá'tammána kecem ké nkúm yé nkó'kóon yé a Əsíbtə eyáág.

24 A o'to wóone lé Moyíis ayáágen o'to na Táán áa, ná yeéyám, yeésáŋéne lé pámodəŋən pənó nyólé ale mən ó mən nyó ə'kéed o Falawəŋ,

25 əməyəəli'tini agá lé áne ntób na ndeg e Táán, agosan lé álaa a podogolo' a kəbé a kaade. Podogolo' pó púdiə'təlíi.

26 Yeédála lé páma'komoséede nyólé wəwə ná páléé koséedeé *Məsii* wós, kéle na nyólé nugəmə kéfələé agaáyen tugúm tó a Əsíbtə tuim. Ayéele náan lé ayáágen o'to a pesáábən pé Táán aléé komoyé'kenéé a mədúg má yuudi.

27 A o'to wóone lé Moyíis ayáágen o'to na Táán áa, yeédéemen a Əsíbtə aásán, a'tammána ilúun yé nkúm. Əyáyísíi wəwə məwə nyó aleé agodé'teg Táán yé pádeádálaá.

28 A o'to ten wóone lé Moyíis ayáágen o'to na Táán áa ayáág wən ó Páska lé péəbəé keelane. Yeédeáne na pən pá Éselayel lé pəwu manə a mədíyoog mósəwə ageele lé ná ŋun wó páadom lé wíim agoóna pən pá panóməed pá na

ο'το na ο'το pá a puog pó pɔɔd pó a ʔsiibtə, ósan a póle mbámbán, wó'tóbɛb mɔón nyó a ndɛg yɛ ʔsɛlayɛl ɔmbó úmmu'.

29 A ο'το wóone lé pɔón pá ʔsɛlayɛl páyáágen ο'το na Táán áa pééyáág noom nó nubógógó na ambaan wɔnó pále agodánana a nsí mmɔéd. Kɔmɔéd lé ná pɔón pá ʔsiibtə páya'kanjáág ten náan, noom núyíbusú'kin, nuésuu na póle

30 A ο'το ten wóone lé pɔón pá ʔsɛlayɛl páyáágen ο'το na Táán áa, páyééle mɔdúg má'táan na mábaan péəgə́gingilidəni páleeg ε Yəlí'ko, ο'kág wó péégo'kenen páleeg na wóle wááság kubumbug.

31 A ο'το ten wóone lé Elaáab nyó ayéɛ kedánana', ayáágen ο'το na Táán áa ədi'kéəgúú ondán na pɔɔd pá páyééle Táán ο'το wó ɔnnasán. Nyóle yíisiəd na uɣóón unɣim, pɔón pá ʔsɛlayɛl pá Táán yeédóm lé péen ageɛle eféb a páleeg yé ayéɛ a yélé

32 Nkə kímú aa ndéɛ ugusəə aán? Nteágeen na kenɛɣ ké kosɔɔ kɛbán ké Sɛdeyɔɔɣ, ɔmbó ké Paláag, na ké Samsɔɔɣ, na ké Siefertə, na ké Táfíd, na ké Samowéel, na ké palɔɛɛ' pɛbán pá Táán

33 lé póle póob piim, a ο'το wóone lé páyáágen ο'το na Táán áa, péényóhɛla ə'kúu yómmú a pedá, páálaa a pasáád, pómɔyɔɔɣ nkə ké Táán ayébogágen. Péélógo pongangó nnu'.

34 Pɛnɛɣ piín, péəwíyəni muug mó móyɛɛ alola na toen, pómɔbógéɛ a ɔmbɔg á pɔɔd pá páyéɛ əguunə koboyóona na moyafág mó pedá. Ná mabámbany máyéboyógenɛ, Táán ayéboyé'ken toen a ngim yéey. Páyɛɛ panɔɛyɛ' pedá pá panasán. Pééfáme panɔɛyɛ' pedá pá ə'kúu yéndɛɣ.

35 A ο'το ten wóone lé pagéed pémmú páyáágen ο'το na Táán áa, pɔɔd póbɔn pá píiguə'kən, páyóndégan, pagéed póob pá máboodála na əngis yóɔɔn. Péməyi'kini koboyóɔɣ Kɔmɔéd lé a pɔsóg pémmú, péésáhɛne keen filí, pá mábonéyɛ ntób, sú'téə pá máboyóona. Póle Pííséə pónó kɔɣɛ' lé páboyóona, Táán áboyóndɛgɛ, ná péen na ɔlaa ólan wó ómáayen náan.

36 Pɔsóg ten pémmú péénó'tan, pónó: Kɔɣɛ' lé páboónyɛɛɣanɛ, pábobáam na nsuə, páágan pémmú a keán ké pasɛɣ, páboyáágan a puog pó njaan.

37 Páyóona pɔsóg ten pémmú na a'táan, páásóma pémmú na sɔɔ, ɔmbó lé pá máboosóma penág na moyafág mó pedá. Pɔsóg pémmú ten páyéɛ əgiim pófiɔɣ, páabag, péəsuu. Əgín piob pé todóm, oó lé pé pobon aa páyéɛ pəníigən wɔnó piléə. Pédi'kóogóodi yoom na yoom, pɔɔd páaboóɔ'kɔnɛ, pándɛɣ kubuúsiəd

38 Páyɛɛ pɔɔd pálan é! Páde'kéɛ póone lé pálaa a nsí yéne. Páyɛɛ əgiim pófiɔɣ. Pále a pɛnɔ pé pífeléən, pále a nkon a mɔen. Páyɛɛ alaa a pɛban a kaade. Pɛban pé a a'táan na pé a nsí mmɔéd.

³⁹A o'to wóone lé páyááagen o'to na nyóle aa Táán yeényóga na póle póob piim. Náa, ombó úmmu' ade'kóogoo nkə ké Táán ayébogáagen lé aaboyé'ken.

⁴⁰Wónó ná kélee lé Táán yiígúmin kə kala' lé nyóle alée kebeyéelene nkə ké kémaáyen kéeg, póle páde'kéee lé páyan ogoo nkə kéeg kiim ná pəsi tedénjée kə.

Θβηθή 12

Αάδέε konom o'tém a ntób

¹Éfolé é pawéseneeg póob pá páyébeyáñéne a ngə ε kəólí'tini', nkə ké páyééle kéle kə áane a ambaan yéés. Pəsi tiédiniñien anéén nkə kiim ké kélee agaádádeg a ngə yəəs, kəñe' kəñe' kəbé kó kóbeogódánée. Tiénaan na o'téd, tedé'tóm, tíen alon a kenə ké páyébedeáne.

²Tédámaan əngis na Yésus nyó əyíbibuənin ngə lé téag o'to na Táán. Ale əgibigóomin kə a ngə yéey, kəəbəə əgín kə a niəbəə, sú'téə a nemanané'. Yeénó'tan lé əgu a ombásá, ə'písim na o'to kono wó ólee kə a ombod ó kugu wónó wóow lé, nyóle yeéleñen tonyóg tó tóamoobon. Négon yéene, ale undəndínəən kə a no'kóm nó nelaame', a ombəg ó nenom ó Táán.

³Áyónəan wónó ná yeénó'tan ntób ná peele mabé páyée agomoóñeeye. Náan, ntém yaanəan yaageen a kaade yəəb, podéageen pusun a ngim.

⁴A ki'tuuli' kéene ké poleé a kélé, kéene lé ná púliog a ngə ε kəbé, podéññeeye kélé sú'téə əgiig a niəñ né kugu.

⁵Puə'kəəbəli ndəb yé Táán ayéboyé'ken na pəñi wónó pəñn pəəñ óm? Ayébođeáne agoboónase nkó, onó: «Me məñn, udisiəd mbááamanan ε Sédúk wónó iyəñjəg é kebán; Ama'kogosásan, wiiji o'tém

⁶lé, Sédúk aabáam nyó aleé anyónen, aasásan nyó aáleñ lé ale məñn wəəñ»

⁷Pónó'tan ntób yé Táán aleé agoboyé'ken. Ale ageele náan lé pole pəñn. Məñn oyaán áa pádeásásaneé é?

⁸We nyó Táán adeágosásaneé, we nyóon odeógə fólób fólób məñn wəəñ, ole anyóon məñn nyó pəəbíen a keəg.

⁹Teáyónəan pase pəés pá a nsí yéene. Ná teyée poómbaa, páyée pabesásan, teáboyóben. Tuə anéén áa teleé págoləb tedéóben Táán Se wəəs nyó aleé a məen, ageele lé tíen na əlaa é?

¹⁰Éee, pase pəés póle pále agebesásan əgín eyaa é kenəñ a nkə ké a nefega' neóbəon páádála lé kéle kenə'. Náa, Táán nyóle ale agebesásan a kəñe' kués lé ná tíen pəfúlú'tú wónó ná nyóle aleé ufúlú'tú.

11Κενην κέ pále agebesásan, tedéōgo əgusiəd Pesása' péeb a κeneη κέgo wɔnɔ yoom élan, kéabeyé'ken agá ɔ'tém kogany. Náa, a ngim yéey, pá péesásan, páléé kodála κηη' kó kóleeé κɔ. Páleeé κeen na kiwiiyi', páyeeen na ɔlaa ó sáád.

Ndéb

12A o'to wóow aa pəŋi pá poá'kodɔmeé kuyəən Kilítus, kónéan ɔmbɔg yááŋan yá yándéé ɔ'tómóŋ, naséan əndu yááŋan yá yá'kolēbedéé.

13Tánánáan a pungé pó póleeé tálélélé, ageele lé ambaan á pá páleeé na peném ádemmán kogɔlɔgesa, yóóm agá.

14Eléan nkə kiim ageele lé kiwiiyi' kien a kegaágade κeáŋan na a κέ mɔɔd ungim. Laaláan ɔlaa wó óleeé a ngé yé Táán aleé anyóŋen, náan fiéd, úmmu' na úmmu' a ondán wááŋan adendéé kodála Sédúk.

15Póló'kɔd ageele lé nyummú ədi'túm ngim na κηη' kó Táán aleé ageele. Nyummú a kegaágade κeáŋan adenjéén wɔnɔ kied κέ kíəguum modámádám mó móano, modámádám mó múəyábi pɔsɔg, moábosáneene kono' kuəŋ

16Póló'kɔd, úmmu' na úmmu' a ondán wááŋan adenjééle pɔɔg, ɔmbó úmmu' ten adesééde moom mó mufúŋiəŋ wɔnɔ ná Əsawúu ayééle, aáleg nesaá niəŋ a o'to ó táasa' e moom mó kone mmu' súb yé páyémoγááben.

17Poáley lé, κeneη kimmú a ngim yéey, əyə'kəŋjúúnə lé se ámoφámen pɛda pé péleeé a mɔŋn nyó osaá, ngé ede'kéε κɔ kəmmú lé ágase o'télem wóow. ɔmbó ná yeélééla, ɔmósóglónéé, ngé ede'kéε kəmmú κɔ lé págase nkə κέ ayééle

18Podé'káagaáye'tene ndúmi' na yoom yé poleé págodóbo na ɔmbɔg yááŋan wɔnɔ ná pɔŋn pá Əselayel páyáyé'ténéé ndúmi' na o'kon ó Sinayíi wó yug éyée alola κɔ a mɔen na toen, mbálámɔen imílígəŋ κɔ, yoóy yéənímin, kigud kíəfiŋ κɔ na neŋo a unu'.

19Iséé yéédán, neŋo neósɔyed na toen, pámoób. Ná pɔŋn pá Əselayel páyóób neŋo néen, píiséé lé nédélem, nídinj'kíni kusəə yoom na yoom kəmmú,

20páde'kéε lé páá'ke koob nkə κέ néyée əgusəə. Néyée əgusəə neón: «ɔmbó nnyam aa yɔdóbed o'kon wóow, páamodóan na a'táán sú'téé əgu.»

21Nkə κέ péédála wɔs wóow κeyéboyé'ken ngilili' a kúfu'. Kéyééle, Moyíis aáság kusəə ɔnɔ: «Wéy óle na me, nde əguliminə kulimínéən!»

22Náa, a pəŋi, poyáyé'ténéé ndúmi' na o'kon ó Siyóŋ, na páleeε e Táán nyó aleé a ɔlaa. Ele Yolósaleem yé a mɔen, κeno κέ ki'túú κέ məŋun má ma'tom má mɔɔd ɔdeōgo ogaá'kéε kobana, máleeé κɔ maágónyédáán, a tɔnyóg.

23Poyáyé'ténéé ndúmi' na κeno κέ pɔŋn pá na o'to na o'to pá əgəəbíen na Táán páyáɔnyeden, póleeé pá əngiŋ yóóbɔn aleé ə'tiidíló a mɔen. Poyáyé'ténéé ndúmi'

na Táán nyó wóyome pood piim, nyó wóyome ten mənun má pood pá sáád, mólé má Táán aá'keeleé lé μέεν məfúñiən a kúfu'.

²⁴Poyáyé'ténéé ndúmi' na Yésus, nyólé nyó adéléménéé wənó kegom a kegaágade ké pood na Táán, a neálad né newa né Táán ayééle na pood. Poyáyé'ténéé ten ndúmi' na mañó mǎəñ má yíísúb, mañó má mówəyə wəñe' a kidíídí kiəs agaáyen má Ábel má máleé agaálee lé mǎəgun

²⁵Ló'kódəwən anéén óo! Podesáñéne koob nkə ké nyó aleé na pəñi, aleé agobodéane. Náan aa pəwən pá Éselayel péesáñéne koob Moyíis nyó ayée aboyááganan mbañ a nsí yéene Pýyóññ njə'kəñəní. A pəsi anéén óo'? Tedéəgo pógəwəwə njə'kəñəní, ná tiédúm ngim na Táán nyó aleé agosəyə na pəsi kógəwəwə ná aleé a məen.

²⁶Nyólé nyó neño niəñ nínyígid nsí kógəwəwə a keñeñ ké kala', náa négəñ yéene, aá'kebedéaneé wənó na pəsi: «A kəmmú kó ndéé kosəyedeé, ntendéé kunyigid əgín nsí yéle na yéle, ndéé kunyigid ten na mbáláməen ké»

²⁷Təgée tóod tó ə'kii'kini kubi'tí kowa, tuóloodi lé moom muim mó ayééle, mólé kəənyigid, móléé kuwu, ná mó módeəgo múgəənyigidií mólwə a pəneñ piim.

²⁸Wənó ná Táán ándabeyé'kenéé nelaame' né məwə wədeəgo ugunyigidií, témoyé'kenaan pisoyidi', tímuúgudin a ombod wó wəəmugəmmi, teámoyóoben, teámoódammana.

²⁹Kéle lé, Táán yəəs ale wənó yug yé yəəsíñini yiim

Əbələə 13

Tuə áa pugódíí lé póle, agele lé púgəmmi Táán

¹Pəñi pá poleé pəəli'tini', pəen əgín náan na nnyóñánán pəñi na pəñi wənó pəwən pá niññí.

²Pudinjəbəlíí lé, unğən ó məwə əmə'kiim a pəñi, póoleñ kumuúsiəd. Pood pəmmú páyééle náan, píisiəd pəən pá pood wəñe', pándəñ lé mənun má ma'tom má Táán áa máleəno

³Áyóñéan pá páleé a puog pó njaan, káag wənó pole kə na póle. Áyóñéan ten pá pəwə páleé əguyə'kəni lé, pəñi ten pugódi nkó yé páleé págobonéeyə ntób.

⁴Éné məwə ányáade yoog yəəñ ε kodəwən. Əmbó umbúlim, wənóməed əsúg əgín na o'kán, w'kéed ten əəsuğ əgín na onom. Táán, aléé keé'ken nsóo na pá páageelane pəwə, na pá páleé əgubúlimən na pood oó lé na pagéed pá pədeəgo panom pəwəwə, əmbó lé pagán pəwəwə.

⁵Podendáñ kaag w'tém wááñan a məwə. Nyógáan na nkə ké pugódíí lé Táán nyólényóaməed yíísəə wənó: «Ntendéé kuguudi, ntendéé ten kogoodo»

⁶Κόλέ αα τελέε págusəə, fiéd na isuη, τεω'κό: «Nkə αα mwəd aleé ogenyeele əé? Nteádammana yoom na yoom, Sédúk áa aleé nyó aágenyeeébe»

⁷Άγόνηεαν padélem yuudi pááηan pá páyébolwégéne Twsəm τό Τάάν. Άγόνηεαν claa wóóbən wó péélaá, páégú. Áágáan ten o'to na Τάάν wənó póλέ.

⁸Υésus Kilí'tus adeácénde. Ale naáné wənó ná ayée puáy. Náan αα aágeen ten a peneη piim.

⁹Pudiyádíí lé mwəd ébulígə na mbod ε τó'tilíin ngim yé pondeneηeé lé ná ébuuními ngó. Kéle κωηε' lé ntém yəəs égon na toen τό Τάάν aábeγé'kenan. Τοen τόod τόδεόγω α ο'to wóone lé timénúηíí a pecem pé péabedéane moom mó ti'kódíí lé téne, τόλέ α mawó' má Τάάν. Pecem péeb pédéageébe pá péəgəónuη a péλέ

¹⁰Pəsi tigóodi kibóη ké pefony. Náan αα payaagane' pefony pá Yúden pá páλέε əgugud a u'kóó pó'kóodi filí lé páne nkə ké kéλέé kefnyáán kw a kibóη kéeg.

¹¹Ŋnjaagane' pefony nyó o'kó'kóon o pón pá Yúden ale ageenan na maηó má ponyam pó pááfnyα a u'kóó wó ufúlú'tú ó kúfu' lé ná Τάάν élisin pwəd mabé móbən. Náa pelóη pé ponyam péeb, pále ageen əgólwne péλέ laála na mban

¹²Κόλέ αα péélón páλέeg na Yésus ageen amoyóon lé ná éfúηi pwəd na maηó móəη.

¹³Τέλόnaan ανέέν páλέeg, tíen amóoboanaan, ténó'tanaan kaηη kóog ondán na nyóλέ

¹⁴lé ti'kóodi áane α nsí yéene, páλέeg yé eleé α pəlióg. Yé teleé əguunə, ele yé eleé kiimií α mədúg má yuudi

¹⁵Κefony ké tigódíí lé tíelane néγωη, kéle lé tényáade Τάάν τε'təm. Nnyááde yéey yé teányáade niη niəη na unu' wóəs, téسانیean yélé α ombwəg ó Yésus Kilí'tus.

¹⁶Pudinjəbəlíí keelane κωηε', na keébanane pəηi na pəηi. Pəbán wənó péeb αα péλέé pefony pé píəgəmmi Τάάν.

¹⁷Puóben pwəd pá páabodáηanane, podeyéboyééléne o'to wó ənnasáη, póλέ αα páλέé əbuúnuη. Kéle lé páλέé kaáloaηanan na Τάάν, tuó áa páégud pigólí pəóbən. Poma'koboyóben páageele pigólí pəóbən na tonyóg, pódeógódóó. Páma'koboyógdɔ, pigólí pəóbən pédéaboébe pəηi.

¹⁸3sógólnéan α kidíídí kiəs. Tele paləηáán, isuη ten édeógw, ntém yəəs ele yəəb α kaade, tele əguunə lé ná temééle κωηε' peneη piim.

¹⁹Nkə ké ndəbuηíəη kəmmú na toen áa kéene kéλέé lé: Séγωw, pówsógwɔn Τάάν lé yéele nyébisig kimbuúlini α kegaágade keáηan

Πεόςόγών pé α neman né nufuu'

20-21 Τάάν νύϋ υηόον ungiim wəəgiim na nyólé, nyólé nyó ayóndége Sédúk wəəs Yésus, áboyé'ken toen τό κεεε κῶηε' lé ná póεε nenýóηen niéη ááá! Yéεε na pəηi, nkə ké kíəmugəmmi, a niη né Yésus Kilí'tus nyó aleé unnuη mudúg nyó o'kó'kóón. A o'to ó maηó mééη má yiísúb a kefəny áa neálad né a penēη piim né máyééléε na Τάάν, na pəəd. Nugəm nóen na nyólé a penēη piim. Aamen!

Pisoyidi' pé aγεen aman nufuu'

22 Ρομόηηί, mbáboyósóglónéé: Óbáan ndəb yéene yé mbáboyé'ken a nufuu' nóone nó nóndaηeneé koom, ele ndəb yé yaáboónase nkó.

23 Nde anyóηen lé póλη lé móηηί wəəs Timo'təə áá'kolon a yoog ye njaan. Mbábodeáne lé ná póλη náan. Əmə'kəəbisig kiim alon áane ná teleé, tiəgiimənen ondáη na nyólé káag ná poleé.

24 Soyídíən padéem yuudi pááηan piim áá! Púsoyidi ten ungiim nyó aleé agoob na Τάάν ááá! Pəsóg pá E'táleα pónó mpuúsoyidi á!

25 Τάάν áboyéεεε pəηi piim κῶηε'!

Séag

Séag 1

¹Με Séag nyó ndeé u'kudin o Táán na o Sédúk Yésus Kilítus, mbébusóyídi pəŋi pəŋn pá Táán pá poégóléged ageenan a mənəŋ miim má a nsí aá!

Məəd nyó amáág o'to na Táán, Táán aléé kumuúloodi ngé

²Pomónhí, ntób ngim yé yaáboóboan, púsiəd yélé na tənyóg

³lé kaag o'to koəŋan kóog náan na Táán a ntób yéey kóaboyéele lé pógon.

⁴Pónó'tan ntób yéey ná pəan pəəd fólób, ntém yaəŋan éyeeŋ mmoáŋáán.

⁵A ondán wáəŋan, sóg nyó adeáleŋeé nkə ké aleé ageele, éhíəŋ nsiŋ na Táán, aamoyé'ken lé nyólé ale aŋáan na ungim, adeábən nyó əmémuníəŋ yoom.

⁶Kéle lé, məəd əéndəŋíəŋ yoom na Táán, áyaŋ əgəəli'tini a ə'tém wəəŋ lé ə'kəəŋ yélé, adəŋjéén na isuŋ a ə'tém. Nyó aleé na isuŋ ale wəŋó kesaáŋgaa ké əfəfem óléə əgiim úfiəŋi lé ná wáafeməd a eba yéene, kesaáŋgaa kéyeeŋ ten kə. Úmə'kimbuúlini, kéle ten kíyimbuúlini.

⁷Ombod ó məəd wəŋó wóow náan ódénjáyáágéé a o'to lé Sédúk aléé komoyé'ken yoom na yoom

⁸lé nyólé o'kóodi o'télem əmbó úmmu'. Ale lé, ama'kodageđe ongoo úmmu' yuudi, əyi'kini kusúid kəmmú ngim.

Ndéb a noá na tugúm

⁹Wə ungəəli'tini' nyó oleé na osog, odəŋjáəŋ lé wəŋó ná oleé na osog, ndóo. Táán agoyéŋgəéŋen tugúm a mən.

¹⁰Wə nyó oleé na tugúm, nyóga lé Táán amágoyé'ken ə'tém ó kəəsuuli nkó a nsí. Kéle lé, omáléŋeé lé oléé kugu wəŋó ná ánde mbén yaáyómbeləd.

¹¹Əgín wəŋó ná kéleaneé lé, əmbó ombén ódée tuə, ná yoóy yáalon na toen, wáayómbeləd, pəsam pəság kudəəŋ a nsí, kədəe kuəŋ ten koáman Yoom ímu' ten náan aa məəd o tugúm aléé komaneé. Kugu kóléé kumuúsiəd nyólé a ma'tom máəŋ keele.

Ndéb a noá na peásósén pé péléé kibiyíimin

¹²Kəŋe' na məəd nyó adəndée kudəŋíi a peásósén lé ná peásósén péeb péaman, Táán aamoyé'ken pəsáábón pé yeégágen na ungim nyó aleé na nnyóŋánán na nyólé. Əlaa áa aléé komoyé'keneé a pəsáábón péeb.

¹³Keŋeŋ ké peásósén péléə əguyəŋŋən məəd, məəd nyóon ədiséə lé Táán áa aleé agomoásəsen, ndóo! Táán adeágaásəsen məəd lé nyólényóaməəd peásósén pédeəgə pégomodóbə.

14Mafega' má mabé má máléé na mɔɔd a ɔ'tém áa mǎmudi'kəni lé ɛ́dǎəŋ a kɔbɛ́.

15Κενηη κέ mɔɔd ǎyǎəŋ mafega' má mabé má máléé na nyólé a ɔ'tém, ǎdǎəŋ a kɔbɛ́. Κενηη κέ ǎ'kudǎŋií ǎnɛ́ɛn nǎan a kólé ǎsǎg kosongɛled ten kɔ. Pɛsǎǎbɔn ten pɛ́ kɔbɛ́ a pɛ́ɛb pɛ́léé kugu kó pɛnɛŋ piim.

16Pəŋi pomóŋŋi pǎam pá ɔ'tém, pudiyǎlígǎə pəŋibǎamɔ́ɛd.

17Yoom yiim ɛlan yé tɛ́ɔgɔɔŋ ɛ́le ǎgiim a mɔɛn. ɛ́le ǎgiim na Tǎán Sɛ wǎəs nyó ǎyɛ́le moom móone lé: Wɔ́s, wǎə na muǎdǎdǎ'. Tǎán nyó ɔdɛ́ɔgɔ ugibidúminií ngim, ǎdibiidí a mbin.

18Yɛ́nyóŋɛn nyólényóamɔ́ɛd lé ǎbeyé'ken ɔlaa a nɔgɛ́é nuǎŋ nó fólób nó ǎyɛ́bedɛáne. ǎyɛ́le nǎan ǎgeɛle lé tíɛn na o'to na o'to a yoom yiim yé ǎyɛ́le.

Mɔɔd ogóodi koob, ǎyɛɛle nkə ké kéléé kɔ

19Pomóŋŋi pǎam pá ɔ'tém, Pudinǎbǎlǎí nkə kéɛne ké mbǎndabodɛáneé nyó'kó: Mɔɔd ǎle ǎgosɔɔɔ, pódam ntóɛŋ kɔŋɛ' kɔŋɛ' ǎgoob nkə ké ǎléé ǎgusəə. Podɛmbóɔŋŋɔn tɔgɛ́é, pudiyǎbísígí ten koob ilúún

20lé κενηη κέ mɔɔd ǎǎ'koóbɛ́é ilúún, ǎdɛǎgeɛle kǎmmú nkə ké kéléé sǎád a ǎngis ǎ Tǎán.

21Kólé ǎa ndǎbodɛáne na pəŋi nyó'kó: Tíəŋ pɛbǎn pɛ́ pɛbɛ́ piim pɛ́ pɛ́léé na pəŋi a ntém. Pudiyí'kíni κɛɛlanɛ kɔbɛ́ kǎmmú. ǎsúlǎn nkó a nsí, púsiǎd tɔgɛ́é tó Tǎán tó tóléé a ntém yaan. Túgóodi toɛn tóɔɔyɛ məŋun máǎŋan.

22Podɛnjóób koóbǎán Tɔsɔm tó Tǎán na ntóɛŋ. ɛ́lɛan nkə ké tóabodɛáne. We nyó waágoob tólé koóbǎán na ntóɛŋ odiɛle nkə ké kéléé kɔ, wɛ nyóon umǎlígǎə wɛ́nyóamɔ́ɛd.

23Mɔɔd nyó ǎléé ǎgoob koóbǎán Tɔsɔm tó Tǎán na ntóɛŋ, ǎdiɛle nkə ké kéléé kɔ, nyóon ǎle wɔnó mɔɔd nyó ǎǎdɛ́lɛm ǎgaǎdɛ'tɛg wɔnó ná ǎléé a wǎə.

24Ná yɛ́mǎn kaǎdɛ'tɛg, ǎásǎg kosan. A ngim yéey, wɔnó ná ǎndigí na wǎə a udi wǎəŋ, ǎdiǎgii'kini kaǎlɛŋ wɔnó ná ǎléé.

25Náa, mɔɔd o'kóodi κɛɛn ǎgín lé ǎma'koob pɛcɛm, kíəŋ κɛáman, κɛnɛŋ sɔɔŋ ǎmǎbǎlǎí, ndóo! Kíəguunə lé yéŋgɛg pɛ́lé. Nyó ǎléé ǎguunə kolɛŋ koob nkə ké kéléé a pɛcɛm pɛ́ Tǎán, ǎǎgɛ́ngɛg pɛ́lé na toɛn, nyóon, Tǎán ǎléé komosǎǎbɔn a niɛ́lɛ' niǎŋ néɛn lé pɛcɛm piǎŋ pɛ́le pɛcɛm pɛ́ pɛ́léé pɛŋɛ' ǎgaáyɛn nǎan. Pɛ́le pɛcɛm pɛ́ pɛ́abɛyǎǎŋɛn.

26Κενηη κέ mɔɔd ǎmǎsǎlǎí lé nyólé ǎle ungǎlǎi'tini' o fólób náa ɔdɛ́ɔgɔ ǎgunuŋií nɔmɛm nuǎŋ, ɔ́sɔɔɔ pɛbǎn pɛ́ pɛ́dɛ́ɔgɔ pɛŋɛ', nyóon ǎlɛŋ lé ǎle ǎgǎlígǎə nyólényóamɔ́ɛd. Kǎlǎi'tini' kuǎŋ kólɛ iyó.

²⁷Taa pigóli pé mɔɔd nyó aléé əgə́li'tini Táán Se aa péene péleé lé: Ode'tó mɔ́n wo nsí, ɔmbó ten kidí ké ɔ'kéed a ntób yɔɔbɔn Ənújii ageele lé pebán pé pebé pá a nsí yéene pídiɣudóəni a kɔbé. Táá pebán pé píəgəmmi Táán a péeb.

Séag 2

Podenjëén na εσαα. Púsiəd unɡim yoom ímu'

¹Pomóηηí, wɔnó ná pəni poágénéé o'to na Sédúk wəəs Yésus Kilí'tus nyó aléé na nugə́m agaáyen unɡim, pode'té'teg pɔɔd wɔnó pále poléη poléη

²Tísəə lé pɔɔd a póob pábaan lé: Na o tugúm na wo osog páság kiim alon a kegaágade keáηan ké pəni pə́li'tini'. Sóg o tugúm ale na pisig pé piléə ηɔ́ηɔɔg, langa ε mɔ́nə yaánom a ombɔg. Wo osog ale ten kɔ na pi'tug piəη pé piléə.

³Poma'keen lé sóg o tugúm poámonyáade, poɔ'kó na nyóle élanɔin a no'kóm nólan. Nyóon káag wo osog pómoσεéde, poɔ'kó na nyóle ádelem kuəη kidóni'tən, oó lé yónyɔgeled a nsí a ambaan yááηan,

⁴adé kiiyə aa kóog puéndəgiyəə pɔɔd a kegaágade keáηan a? Mafega' má mabé má máleé na pəni a ntém áa máleé na nsééde yéey náan.

⁵Pomóηηí páam pá ɔ'tém, ó'tánaan lé Táán áa əyíiyid pá pɔɔd páleé agodé'teg lé pále na osog, amáyeele lé pəgúmi a neag né páágénéé o'to na Yésus Kilí'tus. Əyibuyíiyid lé ná áboyé'ken Nelaame' né yeégágen na pá páamonyóηen.

⁶Náa, pəni pole agoséede mɔ́sɔgasóga, poányáade agá pɔɔd pá tugúm. Póle pá páleé əgubuúyə'kəni, páageenan na pəni a puog pó peyɔm lé póen ɔyɔm kɔ.

⁷Póle pá páleé agowag kisig ké niη néen. Niη né Sédúk Yésus né pəəbuηən a kidíidi keáηan

⁸Ξéε, kéle kəηe' náan lé poéngəg kecem ké Nelaame' né Táán kéene ké kéleé kidiídilé a kála'ta' yəəη lé: «Nyóηen sóg mɔ́d wɔnó weényóamɔéd»

⁹Poma'keen anéén lé puəsiədə pɔɔd poléη poléη, pomééle kɔbé. Puódóəη kecem, pole na nsó.

¹⁰Kéle lé, ɔmbó mɔ́d yeéngəg pecem pé Táán piim náa əédóəη kímú' súg, aánde na nsó a pemɔéd piim.

¹¹Kéle lé, Táán ogo úmmu' nyó yiíséə lé: «Udi'təəη a kedəη», əgín ten nyóle ogo aa yiíséə ten lé: «Odenjóon mɔ́d» Kéle anyóon lé umə'kəənuη u'təəη a kedəη náa omóon mɔ́d, wəə'kudəəη kecem.

¹²Kóle aa ndábodéane na pəni nyó'kó: Puéndəsəə, oó lé poándageele kebán, póle poágaáyóəη lé Táán aléé koboóyɔme, áabaase a pecem péeb a mɔ́n lé péle pecem pé píəbiidi filí.

13Κέλε lé a wós ó pɛyɔm, wɛ nyó ode'kée əgusiədií maan na pɔsóg, Táán adendée ten kogooda maan. Náa, nyó ayée ugusiəd maan na pɔsóg, adeádammana ten kəmmú lé Táán adendée konas na nyólé a pɛyɔm.

Μωδδ νύσ αμάάγ ο'το να Τάάν ογόόδι κεελε πεβάν πέλαν

14Πομήνηί, kusəə na unu' na unu' lé omáág o'to na Táán, odiele pebán pé píoloodi lé omáág fólób o'to na nyólé kóle iyó. Kaag kó o'to kóog náan kódeəgoyóoye.

15Τίσεə lé woómóηηί o kəəli'tini' nyummú, ale lé kiléə ké kunfiig ɔdeəŋ, mɔs miim, yoom é kone adien na yélé.

16Νάα sóg nyummú a ondán wáəŋan ɔnó na nyólé: «Áoó ááá! Úúli kəŋe' á! Ləŋ kəəgub kiléə ááá! Niŋi' nídiiguugúmin áá! Ónέene ten kəŋe', úyíid áá!» Poma'komodéane əgín náan na unu' na unu' yoom na yoom podemoyé'ken, pomámoébe a igə kímú' áay aəŋ?

17Κέλε náan yoom ímu' na mɔdδ nyó aleə əgusəə na unu' na unu' lé amáág o'to na Táán adiele pebán pé píoloodi. Kəəli'tini' kóog náan kóle iyó.

18Μωδδ ale ugusəə lé: «Μωδδ nyóone amáág o'to na Táán, náa ɔdeəgɔ ageele pebán pé píoloodi. Nyummú nyóon kága nyólé ale ageele pebán pé píoloodi lé amáág o'to na Táán.» Náa ndémuyúlisini na nyólé nyɔ'kə ə: «Wɛ índoodi tuə áa oleə ogaag o'to na Táán, odiele pebán pé píoloodi! A mɛ, pebán pé ndeə ageele aa píoloodi lé mbáág o'to na Táán.

19Wɛ uməlítíníí lé Táán ale əgín úmmu' ngóó? Eéə, kéle kəŋe' náan, ɔmbó ten məŋun má mabé mááŋəŋ náan, mále əguliminə a udi wəəŋ na wəéy»

20Kiyəg ké mɔdδ wɔnó wɛ! Nkuúloodi lé kaag o'to kóog náan odiele nkə ké kíoloodi kóle iyó ó?

21Σε'κόον wəəs Ábelaam oóo! Tuə áa kéyáyéléé? Adé a o'to wó nkə ké ayééle aa yéélón sáád a əngis á Táán á? Adé a o'to wóone lé yíisiəd mɔn wəəŋ ageen afɔnyen Táán a kibóŋ ké pɛfɔny á?

22Tála áay lé pebán pé Ábelaam ayée ageele péyée agodəŋana ondán na kaag kuəŋ kó o'to na Táán. A niéle niəŋ néen aa kaag o'to kuəŋ na Táán koélón kibuu fiéd.

23Νάαν aa nkə ké kíyódílóə a Kála'ta' ε Táán kéyáás. Kíyódílóə kɔ lé: «Ábelaam ayáág o'to na Táán, kóle aa Táán ayémoyé'ken kilumi', amáamodəŋɔn lé sóg wəəŋ»

24Ληŋáan anéén lé adénjaŋ əgín a neag né o'to na Táán néle na néle aa mɔdδ aleə ugusəə lé nyólé aalon sáád a əngis á Táán, ndóo. Ogóódi lé yáábeg ten pebán pé aágeele.

²⁵Κέλε ten náan yoom ímu' na kedáŋana' ké ɔ'kéed kimmú, niŋ lé Elaáab. Yeélón sáád a əngis á Táán a o'to wó nkə ké ayééle. Yeéléŋ kusied pɔɔd pá Yúden iyíim édom, aáság kubuúloodi ngə ye ndéŋ lé pásan kɔ mɔɔd adeboodála

²⁶Κέλε lé, nde anyóŋen lé pólen pɔɔ'kɔ: Wɔnɔ ná kéelé lé keŋeŋ ké ŋun wá'kolónéé a nkó ε mɔɔd, mɔɔd nyóon aánde kelóŋ, náan aa kaag o'to ten na Táán kóleé. Keŋeŋ ten ké mɔɔd amáág o'to na Táán, náa ɔdeóɔ agεεleé pebán pé píoloodi, kə́li'tini' kuéŋ ten kóle kuwúəŋ.

Σέαg 3

Nuŋəəŋ nnu' yaəŋəŋ

¹Pəŋi pomóŋŋí páam, kédeóɔ kɔŋe' lé póen pəŋi piŋ paa'kanane' lé Táán adendéé kugu niis na pəŋi a wɔɔs ó peyɔm.

²Nɔgέé nɔɔɔɔbɔg mɔɔd unɡim a unu'. Nyó nɔgέé nódeamoyóɔbɔgέe, nyóon ale fólɔb ε mɔɔd, ale ugəəŋuŋ nyóleŋyóamɔéd unɡim.

³Tédála lé keŋeŋ ké temáág kisúg na tuwoo a unu' wó nnyambele' agεεle lé édáŋana wɔnɔ ná teányóŋen, tele agεεle ten lé nkó yəəŋ ngim ébeyóben.

⁴Pódála ten na pəsi'tímə'. Pále pea pé pi'tó'tolog pé moom náa, əgín na eyaa é yoom aa páleé agodáŋanane pólé. ɔmbó kigud kífiŋ ten kɔ tuó na toen, kíənud yélé, əgín na eyaa é yoom náane idi'tí'tí'tí aa mɔɔd nyó aleé əgufi yélé aleé agεεle lé íyəəŋ ngə yé aleé anyóŋen lé íyəəŋ.

⁵Κέλε ten náan yoom ímu' na nnu' yəəs. Eyayáá é yoom yéey yé éleé a nkó yəəs, pɔɔdɔŋɔŋ lé nɔmɛm, éleŋen kaányáade na nɔgέé nó aleé alóne. Pudinjəbəlílí lé eyaa yé ongaléngas aa yóɔɔóle yug a ɔde.

⁶Nɔmɛm nóle a nkó yəəs wɔnɔ ongaléngas. Nóle aa nóleé a pe'kab piəs piim keŋə ké kɔbé kógónénéé mban. Nóle aa núəfiləni nkó yəəs ngim. Nɔgέé nó nóalon a unu' wəəs nɔɔɔóle yug a ɔlaa wəəs wɔnɔ ná ongaléngas wóɔɔóle yug a ɔde. Məŋun má mabé aa máleé na yug yéey.

⁷Moom muim mó Táán ayééle: Ponyam pó kidun oo, pesag óo, nkud oo, pusú oo, muim móom mɔɔd ale ogeεle lé mómoýóben.

⁸Náa, a nɔmɛm, ngə egomomóɔse edeóɔ. Nɔmɛm nóle kebéébé ké yoom, elɔg! Núdíələndin yəəb.

⁹Na nóle aa teleé agonyáade Sédúk na Mbáa wəəs. Əgín ten na nóle nógo aa teleé ɔɔɔŋyɔmɔnɔn pɔɔd pá Táán ayééle a keŋwáŋánán kíŋ

¹⁰Ndóo óo pomóŋŋí! Tɛdenjéén lé na nɔmɛm nógo númu' teányáade Táán, əgín ten na nóle teóɔŋyɔmɔnɔn pɔɔd.

¹¹A isim ego ímu', məní módeóɔ mágolon lé na málan na má mabé.

12 ³ Iáé áa poá'kodálaá waád wéəguum mólon, ɔmbó lé niín néagaam a'kás? Yoom ten náan ímu' na məní. Isim yé ebé édeógo égolóne məní málan.

Táá nsij yé Táán alé ageé'ken na pɔɔd

13 A ondán wááŋan, mɔɔd ama'keen kɔ nyó alé afega lé nyólé ale na nsij kéfólé, ale əgə́bisiɡ koob kebán, óloodi nsij yəəŋ a pebán pélan pé aágeele, əyə́əsuuli ten nkó a nsí.

14 Mɔɔd ama'keen lé nyólé aadé'teg pɔsóg na əngis yé ambé, aányóŋen əgín lé nyólé aa yóŋhéé, mɔɔd nyóon náan adeféga lé nyólé ale na nsij. Ndóo əmélíɡéé.

15 Ombod wó nsij wɔnó wóow náan ódeógo wó wəəgiim na Táán. Nsij yéey náan ele nsij yé a nsí yéene. Ele nsij e pɔɔd, nsij e Sá'tan. Uŋun ó Táán ódeógo na ombod wó nsij wóow.

16 Kéle lé, kenɔ kiim ké yaág yé əngis éleé, pódéósódéé mɔɔd, a kenɔ kéeg inyuunyugi' éle kɔ na pebán pé pebé piim.

17 Nsij yé Táán alé ageé'ken na pɔɔd ele ndéŋ lé mɔɔd nyó alé na yélé ale ɔ'tém səngələngəl é a kaade, ale agaag kiwiiyi' a kegaágade ké pɔɔd, adeágaábaya a pebán, ɔdeógo na o'to wó ɔnnasáŋ, ale na mbilíɡɔ́'kɔn na pɔsóg, ale ageele peŋeŋ piim pebán pélan, ɔdeógo na esaa, ɔdeógo mɔɔd wo nnu' ébaan.

18 Pɔɔd pá páleé piwiiyi', pə́əwiiyənɪ pɔsóg. Póle póob náan páleé kolon na kesom a pigólí péɔbɔn péeb.

Séag 4

Tíen pebán pé a nsí, ágáan o'to a pebán pé a mɔen

1 Poálen yoom yé éleé agoboyéele lé póen əgín pi'tuuli' na pi'tuuli', əgín masáŋ na masáŋ. Kéle lé poáŋen ntém yaanən kéfólé a pebán pé pebé. Wɔnó ná pebán péeb péleé agoŋo a ntém yaanən, kóle ten aa pəŋi poléé pi'tuuli' na pi'tuuli'.

2 Pole ndúmi' na koon mɔɔd kenəŋ ké pumúúnə keen na yoom podeóŋ. Pole ten lé kenəŋ ké pomáág ɔ'tém a yoom náa pumúúnə podeóŋ, pɔɔɔb əgín masáŋ na masáŋ, pi'tuuli' na pi'tuuli'. Lenáan lé nkə ké poléé əguunə, podeógo ɔɔɡɔɔŋ kéle lé podeógo əguŋíen na Táán.

3 Peŋeŋ pímmú ánde puémuníen adeboyé'ken lé podeógo agoŋeŋ kumuníen. Pole əgumuníenə moom mó móleé mɔŋe' əgín áa pəŋibáamɔéd.

4 Pole əgulíɡə Táán wɔnó pagéed pá pódéógo agoóbeneé panom pódɔbɔn. Poálen lé mɔɔd nyó amáág ɔ'tém a pebán pé a nsí, ɔdeógo ogolɔb fiéd kobeneŋ Táán. Umə'kusəə lé pebán pé a nsí aa wə́yáəŋ, óŋeŋ lé Táán ɔdeógo ogeen ten a ngim yaan.

⁵Podeféga lé nkə ké Kála'ta' ε Τάάν έλέε əgusəθ kéλε nsíísí iyó, ndóo! Kéle kidiídíló kə lé: «Τάάν ale na nifúb a uñun wóéñ wó óλέε na pəsi.

⁶Ɔdeégo əgín lé nifúb, ale agebeyé'ken kəmmú mawó' má máamááyen yoom yiim, əgín wəno ná kéλέε kidiídíló a kála'ta' yəəñ lé: Τάάν ale agonəyε pá páλέε agaábágedε. Náa, na pá pémésúúlíí nkó a nsí, ooloodi lé nyóλέε aádéeé ɔ'tém»

⁷A o'to wóow a ndeé əgusəθ na pəñi lé puésuuli nkó a udi ó Τάάν, pósáñene ngó ye Omələóg, aaboodéda.

⁸Póen ná Τάάν aleé, əəbuyésúidin Pəñi pεελε mabé, ásógέan ɔmbɔg. Pəñi pá poleaneé ntém ébaan, ásógέnéan ntém yaanjan.

⁹Poáyáág ɔmbɔg a a'tam, pólee a kidíídí ké mabé mááñan má poágeelane. Pudiyl'kíni koñəno kəmmú, poányam. Podennyóga, póen ntém a kaade suúúm.

¹⁰ᶄsúlíən nkó a udi ó Sádúk ná nyóλέε ábobágedε pəñi.

Οδεγόνυómónéé woómóññí

¹¹Pomóññí, podesóyo niñ né sóg kəbé lé we nyó wəsoyo niñ né sóg kəbé, óleñ lé pεcem pé Τάάν áa oléé ɔɔóóóóó náan wə'kó péle pεbé. A kenεñ kéeg ké we wəónɔɔóóóóó pεcem náan lé péle pεbé, udiəgi'kíni kééngεg pélé kəmmú, wəónɔɔoyəme pélé.

¹²We aa nyóon áne aa wəónɔɔoyəméé sóg məɔd əó? Τάάν nyóλέnyóəsíñ áa ayáágan pεcem. Əgín ten nyóλέnyóəsíñ áa aleé lé ýoyə pəɔd. Nyóλέnyóəsíñ aa aleé ogəoye məɔd, ɔmbó lé ogomoyóon.

Məɔd a'téelen lé yábágedε

¹³Áléñéan, pəñi pá poleé əgusəθ pə'kó: «Naáne yéene, ɔmbó lé na koany ndageen a páléeg yéey kága, nyéen ageele kə waag ɔmbó úmmu', ndáageele undunó. Ndəɔɔəñ məɔné kə kέfólé.»

¹⁴Poáleñ nkə ké kéaboóboan na koany a? Óbáan lé ɔlaa wááñan óle wəno moógin mó móλέε lé əgiim móbág kuéñ, móle púuu. Eyaa é kenεñ ɔəñ, mündigi kəmmú, muə'kəáyúnjugəni.

¹⁵Nkə ké pugóodi lé púsəθ kéle lé: «Sádúk ama'kenyεé'ken ɔlaa, ndageele yéene, nnyεele ten yéene.»

¹⁶Nisəθ neáñan nédeégo neñε'. Pole agá agaábágedε, puégəégidən a igog.

¹⁷We nyó oléé ogεele kəñε' náa odeégo ageeleé kóλέ, waá'keele kəbé.

Séag 5

Séag ale agaáaganan pəɔd pá tugúm mban

¹Νέγγω γέεε, ληνάαν kodam ntóεη, pəŋi pɔɔd pá tugúm, ó'tánaan nkə ké ndábodéane. Ányáméan, áléléan lé poléé kone ntób yé emábosán o'to.

²Tugúm toáŋan tóle iyó. Nené néléé kone piléá pεáŋan.

³Mɔgóg máléé kugumin kóol yaanjan na mɔɔné mááŋan Mɔgóg móom máléé koboyé'ken nsóó. Máléé koboonε wɔnó ná ánde yug yáane mɔɔd. ɔmbó ná aá'kolɔbeé sɔɔŋ lé nsí éman, pəŋi pole agaáɔɔnyan əgín tugúm.

⁴Ποésáŋéne kɔsáábɔn pɔɔd pá píígúd a malém mááŋan Poyééle kɔbé kó kogó'kóón. Aŋŋo yóóɔɔn á mandεε yá'keεn əgiig a nó Táán nyó aleé Sédúk wo nsí na mɔεn.

⁵Pəŋi pole agone wááŋan ɔlaa a nsí, poágeεe nkə kiim ké poleé anyóŋen. Pole agonéεne kɔŋε', poásεs, pɔsóg péəgu.

⁶Poyé'ken nsóó na mɔɔd nyó ade'káageεe kɔbé, poábod pomámoyóón. Nyólé ade'káayag kaánɔna ɔmbó kaánɔna.

Νό'tánaan ntób yé poléé na yélé

⁷Pomóŋŋí, nó'tánaan ntób ageen əgiig a keŋεη ké Sédúk wəəs Yésus Kil'tus aléé kimbuúliníí. Táláan na pəgud malém, pódεéɔɔ agaábáam, pále agobonε tɔó tó na o'to na o'to ageεe lé págóna moom moóɔɔn. A ngim yéey ná péébéé kobóŋan lé túmmú túdáəŋ, moom móom móyam

⁸Pəŋi ten póεn náan wɔnó pólé. Pónó'tan, podεémbéléde nkó lé kimbuúlini kó Sédúk wəəs koánde ndúmi'.

⁹Pomóŋŋí, púdi kɔɔnyɔɔmɔɔn pəŋi na pəŋi ná Táán adenjóóŋ egom na pəŋi a wɔós ó pεyɔm. Sédúk Yésus Kil'tus nyó aléé kebeéyɔmeé aa nyóone aándeé ndúmi'.

¹⁰Pomóŋŋí, siédəəŋ ongoο ó palɔεε' pεbán pá Táán, pólé pá páyéε agosɔyɔ a niŋ né Sédúk. Pééneé ntób, páánóm ɔ'tém, páánó'tan. Nó'tánaan ten náan wɔnó pólé.

¹¹Ποádála é! Tεε agoboógany pólé νέγγω lé pééνομ ɔ'tém. Adé poyóób kebán ké Síob wɔnó ná yeénó'tan ntób ɔ? Adé poáleŋ ten wɔnó ná Sédúk ayémoyééle kɔŋε' a o'to wóow lé yeénó'tan ntób ɔ? Kéle lé, Sédúk ale na ɔ'tém wó mbilígó'kɔn. Ale əguloodi ten náan

Ξέε yaanjan élob lé εεε

¹²Pomóŋŋí, nkə ké mbándabodéaneé, púsiəd kélé kɔŋε'. Keŋεη ké poándageεeé yoom, podeyácéméé. Podeyácéméé mɔεn, podeyácéméé ten ɔmbó nsí. Podeyácéméé yoom na yoom. Keŋεη ké kebán kéleé kɔ, nkə ké pumálí'tíníí lé «εεε» kélɔb lé pumálí'tíníí. Ké poásáŋéne pɔɔ'kó «ndóo» kélɔb ten lé poásáŋéne ageεe lé podenjéén na nsóó a udi ó Táán

Όσόγλόνηαν

13 We nyó oleé a ntób, ósógólónéé Táán a ntób yaan. We nyó oleé a tonyóg, túmən Táán peléé agomonyáade.

14 Nyó aleé abany, ódóηon padélem yuudi pá a egony é pə́li'tini'. Pó́sógolon Táán a kidíídí kiήη, pámuusin mə́gúd a niin né Sédúk

15 A peósógólón péeb, páma'keen lé pámaág o'to na Táán, Sédúk aagoóme moad nyóon, kobany kuήη kóaman, éamuúlisin kə́bé kuim kó ayééle.

16 Kólé aa ndábodéane nyó'kó: We nyó omééle kə́bé, éśéllí na sóg. Na we ogo wósógolon a kidíídí ké sóg ageele lé Táán áboyóome. Peósógólón pé moad nyó aleé sáád péle na toen kéfolé.

17 Áyóηéan Eléas. Eléas ayée moad wə́nó pə́si. Ná oyósógólónéé Táán na o'tém wóηη ungim lé noó núdi'təηη, kéyééle pəag pə́dáád na kesom noó nú'təηη a kenə kégo kéeg.

18 A ngim yéey, ná əyí'kíni kə́sógolon Táán lé núdəηη, tó toáság kimbuúlini, moom muə́bə́ kii'kíni kiim mólog a nsí

Ελέαν lé pá pá'kunímíí ngə́ píi'kíni kimbuúlini a yéle

19 Pomóηηí, nyummú a kegaágade keāηan əmə'kuliog a ngə́ ε sáád náa sóg nyummú amámoyééle lé yí'kíni kimbuúlini a yéle,

20 póληη lé nyóon nyó amééle náan lé ɔngεεε' kə́bé álon a ngə́ yéey yé ayée ə́'kunim a yéle, amámolóne anyóon a kugu. Nyóon nyó amééle náan, Táán aleé kumuúlisin éfolé é mabé má ayéélane

1 Πίε

1 Πίε 1

Πίε ἀμῆ'τύμíí nufuu' nuḗn na pisoyidi'

¹Με Πίε νυό ndεέ mṵn o ma'tom o Yḗsus Kilí'tus aa mbḗbudílḗn nufuu' nóone. Mbḗbudílḗn pḗnι pá Tḗán ḗyíbuyííyid, pḗnι pá poéfám a nigúu né Dlóma niim lé pṵone a kesom ké nsí ké Pṵnḗ, pḗmmú a Kalasíi, pṵsṵg pḗmmú a Ka'padṵos, pḗmmú a Ḙsíi, pṵsṵg pḗmmú ten a Pi'tiníi. Pole alaa kṵgṵg wṵnṵ pḗnṵnḗ'

²Tḗán Se wḗs ḗyíbuyííyid ḗgín wṵnṵ ná yíidḗnígḗnι kṵ kala'. Ayḗboyééle lé pṵen téngḗd pḗḗn a toen tó Uḗun wḗḗn lé ná puṵben Yḗsus Kilí'tus, maḗḗ mḗḗn máyḗboṵsṵgen Tḗán áboyééle kṵnḗ', áboyé'ken ten kiwiiyi' a fug ááá!

Tíé'kenaan pisoyidi' na Tḗán wṵnṵ ná ḗmḗbilóodi ngé ε kṵṵy a Yḗsus Kilí'tus

³Tḗnyádean Tḗán, Se o Sḗdúk wḗs Yḗsus Kilí'tus. A ṵ'tém wḗḗn ṵlan wṵ ḗyíbilóodi, ayḗbeyé'ken ṵlaa wṵ ongwa ná ayóndége Yḗsus Kilí'tus a pelónḗ. Kóle aa teleé agomena pḗda na nyóle wṵnṵ pṵod pá páleé na ṵlaa.

⁴Náan, pole agaábonḗ lé poléé kṵnḗ tugúm tó Tḗán yeéngégenḗnéé pṵod pḗḗn a mṵen. Tóle tugúm tó tódeṵgṵ tó koleánḗé, tódien tó túḗgḗḗfilḗni, ṵmbṵ tó tṵasoo.

⁵Wṵnṵ ná kéleé lé poágen o'to na nyóle, ale ḗbuúnḗnḗ a toen tuḗnḗ lé ná áboyṵṵye. Ale ndúmi' a kenḗnḗ ké a neman lé ḗbuúloodi lé pomṵṵy.

⁶Pole agṵnyṵga na kéleé, ṵmbṵ ná négṵnḗ yéene pugṵóodi lé pṵen na ṵ'tém kogany a eyaa é kenḗnḗ, pṵone mbod ye ntṵb ngim.

⁷Ntṵb yéey ele lé ná Tḗán ṵloodi lé poágen fṵlṵb o'to na Yḗsus. Pále asáne kṵol a yug ageele lé pálenḗ nga ele ḗnḗ'. Náan ten aa páleé keeleé na kḗli'tini' koáḗnḗn kṵ kṵmááyen kṵol yé edeálaaleé a penḗnḗ piim. Pásáne kḗli'tini' koáḗnḗn a ntṵb ḗguloodi lé kṵle kuáyísiḗn. Náan Tḗán aabonyáade, áboyé'ken nugḗm, áyḗbobágede a wṵs wṵ Yḗsus Kilí'tus aléé koólodií a ḗngis á pṵod.

⁸ṵmbṵ ná podé'tálaá Yḗsus ṵmmṵéd na ḗngis yááḗnḗn, pole amoonṵḗnḗn. ṵmbṵ ten ná podémmodálaá négṵnḗ, poágen ḗgín o'to na nyóle Kóle aa poleé na tṵnyṵg tó tuṵloodi nugḗm nó Tḗán. Tóle ombod wṵ mṵod ṵdeṵgṵ ogoleḗḗ wṵnṵ ná ḗsḗlií.

⁹Pole na tṵnyṵg tṵod náan lé Tḗán amáboyé'ken pesáábṵnḗ pḗene lé pomáág o'to na nyóle. Pégo aa pḗene péleé lé ale agoboyṵṵye.

¹⁰Kṵgṵg kala', palṵege' pḗbán pá Tḗán pḗélenḗ kuunḗ kṵnḗ' kṵnḗ', páálenḗ kodé'teg nkḗ ké kḗyásánéé, ageele lé pálenḗ tuḗ aa Tḗán aléé kṵṵyḗé pṵod. Pééyánḗn alṵege tuḗ áa Tḗán aléé koboyéelenḗ pḗnι kṵnḗ'.

11Uḡun ó Kilí'tus wó óyée na pólé wééyáñ aboóloegene ntób yé Kilí'tus yiígóodi lé áne, na nugəḡm nó núəgiim a ngim. Palɔege' pebán pá Táán póob pəyúúne ten koleñ naanég áa pebán péeb péléé kaáyélee, tuá aa péagaáyélee ten

12Táán yeémoáñéne na palɔege' pebán pəóñ lé pebán péeb pé nyólé aleé agobodéane, pédeábodé'teg pólé, péle peáñan. Néɔñ yeéne, palɔege' Tɔsɔm Tólan pámábosánéne tɔgéé tóod a toen tó Uḡun wó Ufúlú'tú wó Táán əyíim ádom kógɔɔ a mɔen. ɔmbó məñun má ma'tom má Táán mólémáamɔéd mále əguunə lé ná máálen títiiib pebán pégo péeb.

Táán ɔnó, tien na ɔlaa wó ólé ɔñe'

13Kóle aa pugódíí lé póen paábóñenáán əgugudin Táán. Pudinním enɔ. Komena pɛda koáñan kuim kóen əgín a ɔñe' kó Táán aléé koboyé'kenéé wɔs wó Yésus Kilí'tus aléé koólodíí.

14Poánde poómbaa pá páagoóben Táán. Pudinjí'kíni anéén kudəəñ kəmmú a pebán pé pebé pé poyéə agonyóñenela keele kala' keney ké poyéə podénjóob Tɔsɔm tó Táán.

15Náa, pugóodi keen pɔɔd pá niəsiəd neáñan néleé fúlú'tú'tú'tú wɔnó ná Táán nyó ayéboodóñɔn aleé ufúlú'tú.

16Kéle lé, a Kála'ta' yəəñ, Táán ale əgusəə ɔnó: «Pugóodi keen pəfúlú'tú, wɔnó ná me ndéé ufúlú'tú»

17Keney ké pole ɔɔɔsɔɔɔɔn Táán, pole agomodóñɔn pɔɔ'kó «Paabá.» A niñ anéén néen, nyóle nyó ədiəsiədíí ngim e mɔɔd, nyó ɔyɔme ungim əgín wɔnó pigólí piəñ pé əgud, pugóodi keen, a mədúɔ móone má puligíí a nsí, na mandoñá má móoloodi lé pole agomonyáade.

18Kéle lé, poálen nkə ké Yésus yeé'péé ageele lé áboyááñen a ɔlaa ó tubi wó poyá'kan na pase pááñan. Adénjan moom mó múdiə'təlíí náane wɔnó kóol, wɔnó mɔɔné aa yeé'péé agoboyááñen;

19ndóo, Kilí'tus ayéboyááñéna na mañó məəñ má nyólényɔamɔéd. Nyóle nyó páyémoyóón wɔnó mɔɔn o nodóm o pɛfɔny nyó aleé kələñ kələñ, yoom na yoom yé eleé ebé fiéd na nyóle.

20Táán əyímuyíyid əgín kɔ ná adényélee nsí na mɔen. Náan aa, a mədúɔ móone má máleé má neman, aá'kobomoáñenéé nkə ké aleé, a ɔñe' koáñan.

21A ngim yəəñ áa poásán ageele lé póag o'to na Táán nyó ayémoyóndége a pelóñ, amáamoyé'ken nugəḡm. Náan aa komena pɛda koáñan kuim kóleé na Táán, pomáyaág ten o'to wááñan na nyóle.

Kolaa ɔlaa ó pɔɔn pá Táán a nnyóñánán, na əgəəsuuli nkó

²² Poánde na ntém mmoáñáán lé pole agoóben pafólób lé ná pónyóñanan fólób fólób wónó pomóññí. Pónyóñanan anéén na toen pəñi na pəñi na ntém mmoáñáán.

²³ Pole pɔɔd pá Táán ayéboyé'ken ɔlaa wó ongwa a toen tó nɔgée nuəñ nó nólee a ɔlaa, nɔgée nó nólee a pəliég. Poánde pɔɔn pá Táán nyó ədiégúú, pɔdeɔgo pɔɔn pá mɔɔd nyó əəgu.

²⁴ Kéle kidiídíló a Kála'ta' ε Táán lé: «Mɔɔd unɡim ale wónó ombén. Kɔdée kuəñ kóle wónó pesam pé feláwa'. Ombén wáayómbéled, pesam péság kobeleged a nsí.

²⁵ Náa, tɔgée tó Sédúk tólee tólee a pəliég» Tɔgée tó Sédúk tógo aa tóone tólee Tɔsɔm Tólan tó páyebolɔégéne.

1 Πίε 2

Tuə áa mɔɔd nyó aándagoóbée na Táán ogódíí lé yəsíəð

¹ Wónó ná poándeé lé poagoob na Táán, tíen mandoná máññan má mabé miim. Púdi məlíg, na ɔlaa ó moóñéná pusú, na yaág yé əngis, na ηñó.

² Wónó ná pɔɔn pá podom pálee agonyóñenela konéñ a'tóm, pəñi ten póg ɔ'tém náan a mañéñ mamɔéd má fólób má a ɔlaa wáññan na Táán, ageele lé pəñi pá ɔ'kɔyeé, pógon.

³ Kéle lé, poá'kodála wónó ná Sédúk aádée ɔ'tém

Nidíñ né yoog ε Táán, na o'tom wó igódíí

⁴ Áyé'ténéan ndúmi' na Sédúk, nyólee nyó aleé nedáán né nélee na ɔlaa, nedáán né pɔɔd péédó. Náa, Táán əyíyid nélee, lé ɔnó néen néle neñe' a əngis yéəñ.

⁵ Pəñi, Poáyé'tene ten anéén a eba é Sédúk, ná əbuúsiəð ten pəñi wónó a'táan yá álee na ɔlaa, agowáag yoog yé Uñun wéəñ wəələndin kɔ. Náan, poageen ondán ó payaaganə' pəfɔny pá pálee tɔngád a o'to wéəñ, poámoyéelene pəfɔny pé pélee wónó ná Uñun ómábodeáne, pəfɔny pé aányóga kusíəð a niñ né Yəsus Kilí'tus.

⁶ Kéle kidiídíló a Kála'ta' é Táán lé Táán ɔnó: «Taa, mbíyid nedáán nímu' né nélee neñe', ndagaag nélee wónó egon yé o'to ó noáde' a pálee ε Siyóñ. Nyó amáag o'to na nyólee, adendée kéélé'kəni.»

⁷ Kólee aa ndábodeáne lé, a pəñi pá poleé pəli'tini', néle nedáán né néaboébe. Náa, a pá pədiégəli'tinií, «Nedáán né pawáaga' toáde' péédó, nélee négo aa néyáan nedáán né níɡumínínií noáde'.

⁸Νέλε ten nedáán né mbú'tén, nedáán né pɔɔd páλέε kudóəŋən a néλέ» Páleé kubú'tən a néλέ lé páyíín koóben nkə ké kéλέε kidiídíló a Kála'ta'. Táá nkə ké Táán yíídónígi aa kéεg lé kéλέε koboyéεε.

⁹Náa a pəŋi, leŋáan lé pole ndeg yé əyíiyid. Pole payaaganə' pəfɔny pá pəəgudin Táán nyó aleé nkúm. Pole ndeg yé eleé tɛngéd a o'to wəéŋ, ndeg ε Táán. Əyíbuyíiyid lé ná pólɔεεe pisig pé pəbán pé amééεε, nyóλέ nyó ayéboolóne a mbin, agoboyáág a kemoámoáŋ ké kwələəŋ

¹⁰Pəŋi pá pode'kéλέε kala' ndeg ε Táán, négɔŋ yéεne poánde pəéŋ. Pəŋi pá Táán ədi'kəsiədíí maan na pəŋi a niəbəə, négɔŋ yéεne, aá'kobooda maan

Puóben Táán, poyoóben pu'kúm

¹¹Pəŋi pɔsósɔg páam pá ɔ'tém áləŋéan lé a nsí yéεne, pole pɔɔd pá páλέε agosan, pole pəən. Kóλέ aa ndábodéane lé, ségɔɔ púdi pəbán pé pəbé pé pumog póλέε agonyóŋeɛla, pəbán pé péyéε agoboónɔεεe.

¹²Niésiəd neáŋan a kegaágade ké pɔɔd pá pándeŋeɛé Táán níen niəsiəd nélan, ageεεε lé, ɔmbó pósɔɔɔ niŋ neáŋan kɔbé lé pónó pole ageεlane kɔbé, pádála pəbán pélan pé poáεεεε, pányáade Táán a wós wó aleé kodóbεdeé ntém yɔɔbɔn.

¹³Puóben unɡim nyó aleé na nelaame'. Póboyóben a niŋ né Sédúk. Puóben nkúm yé nkó'kóón yé yaálaame unɡim.

¹⁴Puóben ten pəgufulunée. Nkúm yé nkó'kóón áa iyíbudónígi lé p'pónese pá páageεlane kɔbé, páagany pá páageεlane kɔŋe'

¹⁵Kéεε lé, nenyóŋen né Táán néεε lé póεεε pəbán pélan, ageεεε lé pɔɔd pá pódεógo na nsíŋ, pándeŋ yoom, pólɔg nnu' yɔɔbɔn.

¹⁶Əsiədíən wɔnó pɔɔd pá pándeé filí a o'to wósɔbɔn. Náa, kebán kímú', kédenjéén na pəŋi lé wɔnó ná poándeé filí, pɔɔsem a ɛɡim yéεy əgubəə keεlane pəbán pé pəbé. Əsiədíən wɔnó pɔɔd pá páλέε əgugudin Táán.

¹⁷Póεn na nnyááde na unɡim, pónyóŋen pomóŋŋí pááŋan pá kəəl'i'tini'. Tammánáan Táán, nyádean nkúm yé nkó'kóón.

Ntób yé Kilí'tus yeéné

¹⁸Pəŋi pá poleé əgugudin pɔsɔg, na pəŋi aa mbónɔɔɔɔɔ négɔŋ. Puóben pəsédúg pááŋan na nnyááde ɛɡim. Podenjéén na nnyááde əgín na pɔsɔg pá páλέε ntém ɛɡwiyéəŋ, pá páλέε paŋe' na pəŋi, ndóo, pónyáade ten pá páλέε pabé na pəŋi

¹⁹lé kéεε fólób lé keɛŋ ké mɔɔd aleé agone ntób a náan iyó, náa aleé agonó'tan yéεε a niŋ né Táán, kéεε kisig na nyóλέ kéfólé a əngis á Táán.

²⁰Πάδεάγany mɔɔd ná ale agonó'tan mbáámanan a o'to ó kebán ké aleé na ɔsed a kélé. Náa, mɔɔd ama'keele kɔɲe', náa páamonéeyε ntób, ama'konó'tan ntób yéey, kélé kɔɲe' a ɔngis á Táán.

²¹ɔlaa wó Táán ayéboodóɲɔn a wólé aa wóow lé Kilítus nyólényóamɔéd yεéné ntób a kidíídí keáɲan, ɔmáəbuúloodi ngé ε kuyəən tuúb tuəɲ.

²²Nyólé nyó ade'káageeleé ɔmbó kɔbé nyó ade'káasóméé penya' a unu' wóəɲ ɔmbó wɔs;

²³nyólé nyó préédóga ədiýúlišíníí kedog ɔmbó kímú', nyó préénééyε ntób, ondoodi mɔɔd enoónó a udi, yísiéd agá piim amé'ken na Táán nyó a peyɔm piəɲ, ədióguúliníí ngim na mɔɔd.

²⁴Nyólé nyó əyəlúlíí nyólényóamɔéd mabé mós a nkó yəəɲ, a ɔmbásá, əθgú, ageele lé tésaalanan kelaa na mabé mós, téesɔd a ɔlaa ó sáád. A o'to ó pufəɲ pó Kilítus aa poáɲan poá'koóméé.

²⁵Kéle lé, poyéε kala' wɔnó todóm tó tuíním ngé, náa néɲɔɲ yéene Táán əθ'kimbuúliníí na pəɲi, puəndəyənií Kilítus nyó əθbuúnɲ, nyólé nyó odióliogíí niis na pəɲi.

1 Πίε 3

ɔlaa wó a yoog ε kodɔn

¹Yoom ten ímu' na pəɲi pagéed, puóben panom pááɲan Pumə'kəəsiəd náan, ɔmbó panom pááɲan pəmmú péen kɔ pá pədínjəli'tinií tɔgέé tó Táán, ná páadála niəsiəd neáɲan, pəəgəəli'tini. Kédeáyag kuunə lé póbodéane yoom na yoom

²lé, páadála niəsiəd neáɲan wɔnó ná néleé fiéd na kibuu, na wɔnó ná poleé agonyáade panom pááɲan.

³Pudinjúúnə kɔdéε kó na mɔen na mɔen, kɔdéε kó na mɔleéndεɲ náane wɔnó koósóbini kó tuyəən, kəənígəɲ pɔɲjəɲ na palanga pá kool, na pisig pé piləó pé péadéa, əguunə lé pádála wɔnó ná poádéé

⁴Ndóo, kɔdéε koáɲan kóen a ntém yaanɲan a kaade. Pugóodi lé póen piwiiyi' pé pagéed, pagéed pá páleé na ntém yəəb a kaade. Táá, ombod ó kɔdéε wó ódeáleáɲéε aa wóow. Wólé aa óleé a ɔngis á Táán kea ké kenasáɲ ké yoom.

⁵Táá mɔleéndεɲ mó pagéed pá kala' pá páyáágen ɔ'tém na Táán, páamena peda na nyólé páyέε pááleɲ na móle aa móom. Páyέε póoben panom pósɔbɔn.

⁶ɔmbó Sáála, náan ten aa ayééle. Ayέε yoóben onom, Ábelaam. Aámodóɲɔnɔ ɔnó: «Máasa'» Pəɲi pá néɲɔɲ yéene poageen lé pole pɔón pəəɲ ná pomééle kɔɲe' ten wɔnó nyólé, posómég maɲj.

⁷Yoom ímu' ten náan na pə̃ŋi panómɛɛd. Laaláan kə̃ŋe' na pagán pááŋan, poágaáleŋ lé pólé pól'koodi toen wɔnɔ́ pə̃ŋi. Púbuyə́gə́'kə̃ŋə̃ni, poábonyáade lé pólé ten, ondáŋ na pə̃ŋi, pógóodi lé pɔ́ŋɔ́ ɔlaa ó penɛŋ piim wó Táán aáboyé'ken a náan iyó. Poma'keele náan, yoom yé élee égaádádeɣ ageele lé Táán adenjóób pɛ́sɔ́gólɔ́n pɛ́áŋan, édeáɣɛɛn kɔ.

Ábónéan lé ɔmbó poele kə̃ŋe', poléé kone ntób

⁸Ageen əyibə̃ni kóam kó tɔgɛ́é néɣɔŋ, ndabodéane na pə̃ŋi piim nyɔ́'kó: Póen ɔ'tém wááŋan úmmu', poágaáyóbanan. Pónyóŋanan wɔnɔ́ pɔ́ɔ́n pá niŋŋí, póen na ntém elan, podenjábágédánéé a udi ó pɔ́sɔ́g pɔ́ɔ́d.

⁹Mɔ́ɔ́d ama'koboyéele nkə́ ké kélee kébé, pudímuéɣúníí. Mɔ́ɔ́d ama'koboodóga, podemoodóga ten nyólé, ɔ́sɔ́gólɔ́néan agá Táán lé ámoyé'ken mawɔ́' lé nkə́ ké ayéboodóŋɔ́n a kélé aa kéeg lé ná áboyéele kə̃ŋe'.

¹⁰Nkə́ ké kélee kidiídíí a Kála'ta' ɛ Táán áa kéene kélee lé: «We nyó waányóŋen lé ólaa kə̃ŋe', we nyó waányóga na mə́dúɣ má a ɔlaa wááŋ, nuŋ unu' wááŋ, odesýéla kɔ́bé, tɔgɛ́é tó penya' tódenjéén ten a unu' wááŋ.

¹¹Túm ngim na kɔ́bé, eele agá kə̃ŋe', ágónéɣéé keele lé uŋóón wéen kɔ

¹²lé, Sédúk odióliogi əngis na pá páalaa a sáád, aadám ntóɛŋ na pɛ́sɔ́gólɔ́n pɛ́ɔ́bɔ́n. Náa, ədúmin pá páageelane kɔ́bé ngim»

Pudindímínə a kenɛŋ ké ntób

¹³Pə̃ŋi poma'keɛn lé poageele kə̃ŋe' na ɔ'tém wááŋan unɣim, mɔ́ɔ́d ogaá'ke koboyéele kɔ́bé adeáɣɛɛn kɔ.

¹⁴ɔmbó puígóodi kone ntób lé pole ageele kə̃ŋe', pɔ́ɔ́ɣɔ́ŋ kə̃ŋe'. Póde'támmána mɔ́ɔ́d, pudiyádíí ten lé mɔ́ɔ́d ábosósogane.

¹⁵Náa, a ntém yaanjan, nyádéan Kilí'tus, nyólé nyó aleé nyólényóəsíŋ Sédúk Mɔ́ɔ́d əmə́'kubuníən lé na áne aa poleé agomena pɛda é, póen ndúmi' na kusəə, pómodéane na áne aa poleé agomena pɛda.

¹⁶Náa kebán kímú', poándamodéane, Wiiyíən ɔ'tém wááŋan a kaade, pɔ́sɔ́ɣɔ́ na nyólé a tembɛleɛŋ. Ntém yaanjan yéen mmoáŋáán a kaade ná pole ageele nkə́ ké kélee kə̃ŋe' ageele lé pá pɔ́sɔ́ɣɔ́ niŋ neáŋan kɔ́bé, pá pə́əbusúnə a niəsiəð neáŋan né neŋe' na Kilí'tus, péen na o'to kono a tɔgɛ́é tóɔ́bɔ́n.

¹⁷Leŋáan lé kélé kə̃ŋe' lé mɔ́ɔ́d áne ntób a kə̃ŋe' kó amééle ná kélé a nenyóŋen né Táán, agosan yé aleé agone lé amééle kɔ́bé.

Yésus Kilí'tus yiílóodi nnyóŋánán yəəŋ na unɣim

¹⁸Kéle fólób lé Kilí'tus nyólényóámɔ́éd yiígú kə́mu' a penɛŋ piim a o'to ó mabé má pɔ́ɔ́d, nyólé sáád ɛ mɔ́ɔ́d, yiígú a o'to ó pɛele mabé lé ná əbusúid a udi ó Táán.

A pumog puéη áa páyémoyóón, Táán əméəmuuyúlisi a ɔlaa, a toen tó Uηun wó Ufúlú'tú.

¹⁹A toen tó Uηun wó Ufúlú'tú wóow aa, yíisúú séeəb, améeen əlwəgene na məηun má málee a keəη Tɔsɔm Tólaη.

²⁰Məηun móom mále məηun má pɔɔd pá kala' pá páyéeéleəne Táán o'to wó ɔnnasáη, nyóle adeáságemáá ná Nówə ayée əgudim si'tímə', áabobóηan əgín lé págase ɔlaa. Əgín ngab ε pɔɔd sɔɔη sýg, nto é'taan na édáád áa yeébág a ke'kóm, Táán amáaboyóoye na məní.

²¹Məní móom mále a keále'kán ké məní má ɔsɔgen má máaboyóoye, adénjaη má máaboósoga pinig pé a nkó, ndóo. Kéle əgín agá lé pəηi pódɔɔg o'to kodógón a ngé ε Táán, ntém yaaηan mmoáηáán Məní má ɔsɔgen móom má máaboyóoye a o'to wóone lé Yésus Kilítus yeélón a kəəni' ongóm,

²²aábág a mɔen, ələndínin a ombɔg ó nenom ó Táán. Məηun má ma'tom, na məηun má málee alaame, na məηun ten miim má málee kɔ na toen mále amooyóoben.

1 Πίε 4

Niésiəd né pəəli'tini' nígódidi keen ndéη

¹Wɔnó ná kélee lé Kilítus ayáneé a nkó, pəηi poábougen na mafega' yoom ímu' wɔnó nyóle agone ntób. Póleη pɔɔ'kó: Nyó amáneé a nkó yəəη, aásaaleg na kɔbé.

²Kóle aa, Əgəəbəə négɔη, ageenanan a mədúg má puligí a ɔlaa a nsí yéene, puəsiəd wɔnó ná Táán aleé anyóηen, púdi nkə ké pumog poáηan poányóηen.

³Kéle lé, a keəηη ké kala', poésáne éfólé é keəηη ageelane pebán pé pandeη Táán pálee anyóηen keelane. Poédógemen keelane pebán péene, wɔnó: Kubúlimən na pagéed ɔmbó lé na panómeeə pá pódéɔgɔ pááηan, kaag ɔ'tém kó kɔbé a moom, kəηo kó malo' máság kobouwáηe, poáne, poáηo kéfólé a peseeη, poányáade pebán pé ambog. O'to kono igə na pəηi.

⁴Négɔη yéene, pandeη Táán pále əgəəwúunəni lé pundigi agolaη keelane pebán pé pebé na póle, pále agoboodóga.

⁵Náa, a nkə kéeg kiim ké páageeə, pálee kodélem a udi ó Táán, nyóle nyó aándeə ongaábóηenáán agoyɔme pá poóm na pá píígú.

⁶A kóle aa Tɔsɔm Tólaη tóyálɔgéé ten ɔmbó na pá píígú lé ná ɔmbó pábooyɔme a pebán pé páyéeélane a né pɔɔd ná páyée a ɔlaa, náa négɔη yéene, Uηun wó Ufúlú'tú wá'koboyélee lé pálaa ɔlaa ó Táán.

Tuə áa pəəli'tini' pógodíi lé péəbanane

⁷Neman né nsí neánde ndúmi'. Laaláan anéén na nsij, ujun wáájan udinním eno ageele lé pòsógwɔɔn Táán.

⁸Ké na o'to na o'to kéle lé, pónyónanan kéfɔlé pɛɛɛ na pɛɛɛ lé, nnyónánán yageele lé Táán élisin pɔɔd mabé miín.

⁹A pɛɛɛ na pɛɛɛ, sóg ama'keen a nó sóg, émuúsiəd kɔɛɛ', ə'tugímə.

¹⁰Táán amáboyé'kénan lé na we ogo, nkə ké waágeébe pɔsóg na kélé. Póen anéén wɔnɔ pɔɔd pá páadájanane pɔsóg a mbod ε kɔɛɛ' ngim yé Táán amáboyé'ken lé péele.

¹¹Nyó Táán amé'ken lé áɔɔge Tɔsɔm tuéɛ, áɔɔge tóle. Nyó aleé na o'tom ógeele, yáyé'ken ageele o'tom wóow na toen tuim tó Táán amáboyé'ken lé ná pɔɔd páboyé'ken nugəm a pɛbán piim, a o'to ó Yésus Kilítus. Nyóle nyó aleé na nugəm, na toen a pɛɛɛ piim! Aamen.

Kɔɛɛ' na pá páléé kone ntób a kidíídí ké Kilítus

¹²Pɔsósóg páam pá ɔ'tém, pudiyéwúnóníí a yug yé poleé agogáma káag wɔnɔ kéle nkə ké kéde'kéleé lé kéboóboan.

¹³Nyógáan agá lé pole əgusiəd ngab a ntób ε Yésus Kilítus ageele lé wɔs wó pɔɔd páléé kodálaá nugəm nuéɛ na əngis, pɛɛɛ póen na tɔnyóg tó tómáboosán o'to.

¹⁴Kɔɛɛ' na pɛɛɛ, ná páaboodóga lé pomáág o'to na Kilítus. Kɔɛɛ' na pɛɛɛ lé Ujun wó óleé na nugəm, Ujun ó Táán óle na pɛɛɛ.

¹⁵Úmmu' na úmmu' a pɛɛɛ adenné ntób yé eleé a o'to wóone lé amóón mɔɔd, oó lé əmííbə, amééle kɔbé, ɔsód a kebán ké kédeámodé'tegeé.

¹⁶Náa, mɔɔd ama'kone ntób a o'to wóone lé ale kilítɛn, adenjóób o'to kono na yéle. Ndóo, yé'ken agá pisoyidi' na Táán a niin néen né ogódíí lé ale o Kilítus.

¹⁷Táá kɛɛɛ ké pɛɛɛ aa kéene kió'kiigií. Na ndeg ε Táán áa pɛáyan ɛgəbáə. Kímə'káəbáə na pɛsi əə, na pá pámééle o'to wó ɔnnasáɛ na Tɔsɔm Tólan tó Táán anéén óo, kéleé kɛɛn tué a nemanane é?

¹⁸Kéle kidíídíí a Kála'ta' ε Táán lé: «Kéágány lé sáád ε mɔɔd yóɔy əə! A pá pándɛɛɛ anéén Táán óo', na pá páageelane mabé óo', kébɔn əə kéleé kɛɛn tué é?»

¹⁹Kóle aa, pá páléé agone ntób lé Táán áa aányónen náan, pɛɛn yuudi na keele kɔɛɛ', péeýeg o'to wóɔbɔn ungim na nyó ayéboyééle, lé nyóle adeágase unu' a nkə ké aágagen pɔɔd.

1 Píe 5

O'tom wó padélem yuudi pálé na wólé

¹Νέγωη γέεε, na padélem yuudi pá páλέ na pəŋi aa mbəndəgiim ɔɔɔɔ agobogóne nkó. Me nde ten o'télem yuudi wɔnó pólé, nyeédála na əngis yáam, ntób yé Kilí'tus yeéné, ndɔɔɔɔ ten ngab a nugəŋm nó núogoóloodi keŋeŋ ɔɔɔɔ, Táá nkə ké ndádéane na pólé aa kéene:

²Τάηάνάνέαν mudúg mó Τάάν mó əməbuúcum Podenyééle wɔnó páməboogóda agá ambaan, ndóo. Pónyóga kunuŋ mólé wɔnó ná Τάάν aleé anyóŋen. Podenyééle pigólí péeb a o'to ó kuunə kó mɔɔné, poáyé'ken a péle na ɔ'tém wááŋan ungiŋ.

³Νε'kɔmɔn neáŋan né pá Τάάν əyíbuúcum nédenjéén néene lé róboódasa kobodásáan ndóo, póen pɔɔd pá pólé péəguunə lé péle wɔnó pəŋi.

⁴Νάα, ná Kilí'tus, nkúm ε pənuŋ mudúg aleé kiim ánoméé, aaboyé'ken a pesáábón peáŋan, nugəŋm nó nódenjéé komaneé.

Κέλε κɔŋε' lé puəsuuli nkó a kəéli'tini'

⁵Pəŋi ten panyɔmmón, puóben pá páλέ pasaá na pəŋi. Pəŋi piim pá poleé pəéli'tini', əsúliən nkó a ɔlaa wááŋan pəŋi na pəŋi lé kéle kidiídílé a Kála'ta' ε Τάάν lé: «Τάάν ale agonɔye pá páλέ agaábágedε. Νάα, na pá péməsúúli nkó a nsí, ooloodi lé nyólé aádéé ɔ'tém»

⁶Əsúliən nkó a udi ó Τάάν nyó aleé na toen tuim ná nyólé ábobágedε pəŋi a keŋeŋ kiéŋ ké yiídánígi

⁷Eságág yiim yé éleé na pəŋi, ménaan əgəəsuuli a ambaan yéəŋ lé əbuúgúminin kɔŋε'

⁸Pudinním enɔ o, nsin yaanən élob mmoáŋáán óo! Póló'kɔd lé Omɔléɔg nyó aleé agoboónɔye, ale agoleɔndeɔŋ a kegaágade keáŋan wɔnó ngɔ', əəguumə. Ale əguunə nyó aándanéé.

⁹Əyísíən a kəéli'tini', pudiyódíi na ɔmbé, poáleŋ lé ntób yéey, pomóŋŋí pááŋan pəéli'tini' ten pá a nsí ngim pále agone yéle.

¹⁰Ntób yaanən edeálan keenanən. Τάάν nyó kɔŋε' kuim kóleé əgiim na nyólé, ayéboodóŋɔn lé ná púsiəd ngab a nugəŋm nuéŋ nó nóleé a pəliég lé pole paladáan na Yésus Kilí'tus. Aléé kubudəəmini nyólényóamɔéd lé pódélem kidóni'tən, aleé koboyé'ken toen agobogóne nkó, áaboyáág a keŋə ké kéleé tíŋ tíŋ.

¹¹Nenyɔŋ níen əgín niéŋ a peneŋ piim! Aamen.

Pisoyidi' pé a nemanane né nufuu'

¹²Siliféŋ aa əmí'kóómin lé mpuúdilən esom é nufuu' yéene. Nde əgumuúsiəd wɔnó móŋŋí waam nyó aleé sáád. Mbédilə náan lé mpoónase nkó, nde mpoδέane lé a kɔdéε ɔ'tém kó Τάάν fólób fólób áa puəgúməŋní.

¹³Pə́li'tini' pá a *Pabelón* pémébusóyidi á! Táán əyíbuyíyid pólé ten wə́nó ná əyíbuyíyid pə́ni. Me mə́n Məlí'kus ɔ́nó mpuúsoyidi ten aá!

¹⁴Púsoyidə́nəni pə́ni na pə́ni. Sóg yégúlig sóg a igog a né niηηí aá! Pə́ni piim pá pə́goob na Kilí'tus, Táán áboyé'ken kiwiiyi' aá!

2 Πίε

2 Πίε 1

Πίε ἁμέ' túmíí nufuu' nuήη na pisoyidi'

¹Με Σεμεγώχη Πίε, u'kudin na mwón o ma'tom o Yésus Kilí'tus aa mbébudíløn nufuu' nóone. Mbébudíløn pæñi pá poágénéé o'to na nyólé wónó pæsi. Náan ale kea ké kedám ké kebán a pæsi na pæñi. Ayébeγyééle náan lé ale ageele pεbán a sáád, nyólé nyó aleé Yésus Kilí'tus, Táán wæəs na Ongwɔye' wæəs.

²Táán áboyééle kɔñe', áboyé'ken ten kiwiiyi' a fug lé poá'komoóleñ, poá'koleñ ten Yésus Kilí'tus, Sédúk wæəs.

Ντόηόηόη ε Τάάν

³Táán, a toen tuήη, ayébeγyé'ken nkə kiim ké kíəbiyúunøn ageele lé télaa wónó ná aleé anyóñen. Ayébeγyééle náan lé tiéleñen nyó ayébeedóñøn lé tísiəd ngab a nugəm nuήη na a kɔdéε ɔ'tém kuήη.

⁴Náan aa ayébeγyé'ken pεa pé pisig pé pi'tóg pé moom pé ayébeγágen lé aabeγyé'ken ageele lé ná poágeen na mólé, póçñ ngab a ɔlaa ó Táán, póoman a pεbán pé pεbé pé nsí yéene eleé anyóñen, pεbán pé pεayósag pɔɔd.

⁵Kólé aa, ndábodéane na pæñi lé, wónó ná poágénéé o'to na Kilí'tus, poágónege lé pósáaye a neag o'to neáñan néen, keele kó pεbán pélañ. A ngim ε pεbán pélañ, pósáaye kuunə koleñ nkə ké Táán aleé anyóñen.

⁶A ngim ten ε koleñ nkə ké Táán aleé anyóñen, pósáaye kəəsiəd a nemɔɔd. A ngim ten yéey ε niəsiəd a nemɔɔd, pósáaye kəəbis a kəəl'i'tini'. A ngim ε kəəbis a kəəl'i'tini', pósáaye kəəsiəd wónó ná Táán aleé anyóñen.

⁷A ngim igəəsiəd wónó ná Táán aleé anyóñen, pósáaye nnyóñánán pæñi na pæñi, wónó pɔón pá niññí. A nnyóñánán yaañan yéey wónó pɔón pá niññí, pósáaye nnyóñánán na ungin.

⁸Taa, mandojá má pugódíí lé póen na mólé a móom aá. Pumə'kudəgi mandojá móom a kegaágade keáñan, kéageele lé podenjëén na ɔleáñ, póele agá pεbán pélañ. Kéyeéle ten lé póyám agoleñ kó Sédúk wæəs Yésus Kilí'tus.

⁹Náa, nyó ɔdeóçɔ na mandojá móom, ale wónó mwɔd nyó aleé na woog, mwɔd nyó əégiim édu'tum, yəəbəlíni lé Táán əyímulísin mabé móəñ má kala'.

¹⁰Kólé aa ndábodéane na pæñi pomóññí páam lé poágónege kəəbis a ngé yéey əguloodi lé Táán áa ayéboodóñøn, əməəbuyíyid ten. Poma'keele náan, podendéé kudəəñ a kɔbé.

¹¹Isuñ édeóçɔ, Táán aleé kubuúbuənin poangás, nesɔd né a Nelaame' né Sédúk wæəs na Ongwɔye' wæəs Yésus Kilí'tus aleé kɔ nkúm a peneñ piim.

Puégumənen na toen a nkə ké páyéboyá'kánáne

12Kólé aa ndéé koboyáwóhene peney piim pebán péeb, wəbó ná polenénéé pélé kala', puégumənen ten kw na toen a pasáád pá páyéboyá'kánáne.

13Náa, me ndaafeg lé kéle sáád lé mpoáyóhene pebán péeb keney kiim ké nkəlígí a wlaa, ageele lé pudinním eno

14lé mbáley lé kugu kóam kúndigi laalá. Náan aa Sédúk wəəs Yésus Kilítus əyíndoodi.

15Ndageele anéén nkə kiim ké kíəgəyúunə ageele lé póley pebán péeb lé wəbó mbégú, púdín poáyóhane pélé peney piim.

Táan yíilóodi lé Yésus ale mwón fólób

16Ná teybodeáne lé Sédúk wəəs Yésus Kilítus aléé kimbuúlini na toen tuim, kéde'kéé pebán ké temáana kaanáan na nsij yəəs wəwó mə'təən. Ndóo, kéle kebán ké teédála nugəm nuəh moááh na əngis yəəs.

17Teyéé ondáh na nyólé ná Táan Se ayémoyé'ken nugəm, amáamonyáade. Kéyásanéé a wəwó wó Táan nyó aleé nugəm nó nó mááyen nugəm nuim, yíisə́ wó na nyólé: «Taa, nyóone ale me Mwón wo w'tém nyó kí mí'kəmmi lé nyíiyid.»

18Neyo néen, pəsbáamwəd teyóob nélé níəgiim nísuu a mwən ná teyéé na nyólé kw a o'kon a mwən, o'kon wó óléé pulú'kən pó Táan

19Náan aa tiyélí'tíní kəhə' kəhə' nkə ké palwəge' pebán pá Táan píisə́ a kidíídí ké Kilítus. Tá máan ntóey kəhə' kəhə', puób nkə kéeg ké Píisə́. Təgée tóod tóle wəwó eláam yé yáanom a mbin a kaade sú'tə́ koany koáyene, wəwó pád'é'teganan. Kéleé keen a ntém yaanə əgín wəwó a keney ké ánde kisə́ ké koany ké na o'to na o'to kíəgiim kédéemen.

20Yoom é na o'to na o'to yé pugódíí lé póley aa yéene éleé lé: Nkə ké kéleé kidíídílé a Kála'ta' e Táan, nkə ké palwəge' pebán pá Táan píisə́, mwəwó wəwó ogoob a nsij yəəh e nyólényóamwəd, wəwó ogaáyásenen kéleé a nyólényóamwəd.

21Nde əgusə́ náan lé, adénjan mwəwó a nenyóhən níəh áa ayéé yaáyéəhən kolwəge pebán pé Táan, Uəun wó Ufúlú'tú aa óyéé óboyéele lé pəwəwó a niij né Táan.

2 Píe 2

Póló'kwəd na wəwó pá páagaa'kanane pebán pé penya'

(Sú 4-13)

1A keney ké kala', wəwó pəmmú péélón a ndeg ye Éselayel, pəhígə wəwó lé póle pále palwəge' pebán pá Táan, Náan ten yoom ímu' aa wəwó pəmmú páleé kodélemeé a kegaágade keánan, pónó póle pále pelág, ná wəwóde t'wílin yé edəwó e fólób. Wəwóde yéle na ngim na ngim, páagaa'kanane penya' pé péleé

kunímií pɔɔd ngó. Pelág pé penya' péeb péléé kobod ku'təm kelág kemɔéd ké kényéboyááŋen a mabé móbɔn. A niēle neóbɔn néen, páleé kə́súidin niwu neóbɔn né neándéé kɔmɔéd ndúmi'.

²Piín ǎa páleé kuyénií ɔlaa wóbɔn ó pinig wóow. Niəsiəd neóbɔn néen néléé keele lé pɔɔd pɔsɔɔ kɔbé a kebán ké ngó yéene yé eleé ngó ε sáád.

³Wɔnó ná ɔ'tém ó pelág péeb óléé agá a mɔɔné kuunə, páleé kubulígə na pisig pɔ́bɔn pé tɔgée tó penya'. A pólé, mbaasó yɔɔbɔn ele ndónáán kala', niwu neóbɔn neánde ndúmi' o!

⁴Kéle lé, məŋun má ma'tom má máyééle kɔbé, Táán ədi'kə́sig mólé, ayébodágéde a kenɔ ké ntób. Mále a keáŋ kógɔɔ, a mbin ε mood a kaade. Páabóŋan wɔ́s ó pɛyɔm.

⁵Áyóŋéan ten lé, ədi'kə́sig pɔɔd pá kala' pá páde'kóleŋeneé Táán. Yíídéəŋi kea ké noó ké kiémən nsí ngim, piim pá páyééle kɔbé pááman kuwu. Əgín Nówə nyó ayée agodéanane na pɔɔd lé pálaa a sáád ǎa Táán ɔyóyɛ, na pɔɔd ten pə́mmú pá'taan na pábaan

⁶Áyóŋéan nsó yé ayé'ken na pɔɔd pá a Sodóom na Kɔmóɔl ná páyééle kɔbé. Yéédómen páleeg yéey ébaan yug, yááman kubusíŋini. Əgín mɔɔɔ mólé na mólé aa méélób. Yiílóodi a niēle néen lé náan aa aléé keé'keneé njə'kə́nəní na ɔŋgele' kɔbé ungim

⁷A kóone lé ədíin əsíŋini páleeg yéey ébaan na yug, ayééle lé Lóod nyó ayée kɔ mɔɔd o sáád, nyólé nyó ɔ'tém wə́əŋ óyée agogany na ombod wó ɔlaa ó pinig wó pɔɔd pá a Sodóom na Kɔmóɔl páyée alaa, álon, yóɔy

⁸Kéle lé, mɔ́s miim, sáád ε mɔɔd yéey yé eyée alaa a kegaágade keóbɔn eyée agodé'teg nkə kiim ké páyée ageelane, aágoob ten nkə kiim ké páyée agosɔyela. Wɔnó ná nyólé ayée sáád ε mɔɔd, pɛbán pé pinig péeb piim pé páyée ageelane péyée agomoyé'ken ɔ'tém kogany kéfólé.

⁹Nkə kéeg kiim ké kényáyéléé kala' kiólóodi lé pá páamoyóben, Sédúk aáleŋ wɔnó ná aléé ogoboyááŋen ageele lé pádenneé ntób. Pá páageelane kɔbé peneŋ piim, əbuudi lé ná áboyé'ken ntób a wɔ́s ó pɛyɔm.

¹⁰Aléé kolaŋ keé'ken ntób na pá pə́yə́əŋ pɛbán pé pinig pé pumog pɔ́bɔn póleé anyóŋen, pódéósódéé Nelaame' né Táán. Pɔɔd pób pále na nenom, pódéóɔɔsódé ten mɔɔd, pádeáadammana məŋun má máleé na nugəŋ a mɔen, páadóga mólé.

¹¹Kɔmɔéd lé ɔmbó məŋun má ma'tom má máleé na toen agaáyen pɔɔd pób, mólé módeósɔɔy niŋ né məŋun má nugəŋ móom kɔbé a udi ó Sédúk.

¹²Náa pɔɔd pɔob pále ageele pólébáamɔéd wɔnɔ ponyam pó kidun pó pú'kódíi nsiɲ, pó p'éagumən ná p'óona. Pále agodóga nkə ké pándeyeneé, páléé kuwu ten wɔnɔ ponyam.

¹³Kɔbé kuim kó páyééléne pɔsɔg, kóléé kubuyímbuúlini pólé. Páagen ɔ'tém wɔ́ɔbɔn ungim ageelane əgín pɛbán pé pɛbé pé pumog pɔ́ɔbɔn pɔányóɲen, páageelane pélé na wɔ́s a o'to. Keney ké pále agonéene náan ondán na pəɲi, kéle əgubugámmi pólé, na penya' pɛ́ɔbɔn. Kɔmɔéd lé a pəɲi kéle o'to kono náan k'éfɔlé.

¹⁴Əngis yɔ́ɔbɔn ále əgín a pagéed kuunə lé ná p'əbúlimən na pólé. Pódeɔgo agodɔm keele kɔbé. P'ə́lígə pá pád'é'kónéé a ngə ε Táán, p'əyibudáəɲi a kɔbé. ɔ'tém wɔ́ɔbɔn óleanə əgín a mɔ́ɔné kuunə. A pɛbán pɛ́ɔbɔn pé pɛbé p'éeb pé páageelane, Táán ɔnɔ: Tuúdudúú na pólé!

¹⁵Pádíin ngə ε sáád, pánde pə́nīmáə́n. P'ə́ndəyáə́n agá ngə ε Paláam, mɔ́ɔn ó Pɔsɔɔl, nyólé nyó əyá́l'í'tíníí lé páma'komoyé'ken mɔ́ɔné áyeele kɔbé.

¹⁶Náa, a kɔbé kó nyólé ɔndɔege' pɛbán o Táán ayééle, p'əyímulóódi nsɔ́ɔ yəəɲ. Kéle lé, Táán ayééle lé já'káas yé ede'kéə agosɔyɔ́, émoósɔyeden na neɲo né mɔ́ɔd, yónɔ: Tí kiyəg keáɲ kéeg, odenyééle kámmú

¹⁷Pɔɔd pɔob pá páagaa'kanane pɔsɔg penya' pále wɔnɔ musim mó məní mó moá'koságéé. Pále ten wɔnɔ mbálámɔen yé imílígən náa noó noásán, nú'təəɲ. Táán ə́'kubusóbinini o'kɔɔ a kenɔ ké kéléé mbin na mbin. Mbin mmɔéd ε mood.

¹⁸Pále agosɔyɔ pɛa pé pɛdám pé tɔg'éé, nkə kélaɲ ké p'ə́səə kɔ fiéd. A ngə yé pɔɔd pálebédénéé a yélé aa pólé p'ɔ́ɔnɔ́be pá póliogíníí pawa pawa a ondán ó pá p'ə́ligíí a mbin lé ná p'éele wɔnɔ pólé.

¹⁹Pále əgusəə na pɔɔd lé, páageen filí, kɔmɔéd lé pólébáamɔéd pále p'ə́l'é pé kɔbé kó kóaboyósag, lé mɔ́ɔd ale keólé ké yoom yé yáamoó'kɔmɔn.

²⁰Pá p'ə́'kuliogíí ongoo a pɛbán pé pinig pé a nsí yéene lé pá'koləɲ Sédúk wəəs na Ongɔyɔyɔ' wəəs Yésus Kilí'tus, náa p'əmí'kíni kə́di lé pɛbán p'éeb p'í'kíni koboónɔɲ, o'télem wɔ́ɔbɔn w'ə́əgii'kíni kɔyeb agaáyen wó páy'éə a wólé kala'

²¹lé kéméə ageen kɔɲe' na pólé lé pádenjág koləɲ ngə ε sáád, agosan lé páleɲ yélé, ná p'í'kíni kudum ngim na yélé, p'ədii'kíni kuyə́ə́n kecem ké Táán ké páyéboyá'kánáne.

²²Nkə ké k'éyébobóan kiólóodi lé nkə ké p'íísáá a nsab yéene, kéle fólób. Nsab ego ele əgusəə yónɔ: «Mbo ele agone kámmú tɔnɔd tuə́ɲ» Na yimmú ten yéene yé yə́səə yónɔ: «Nɲɔneá ele lé, əgín páaman komoósoga, éság kii'kíni keen ɔgɔ́dɔb a ɔnɲeyɲ.»

2 Píe 3

Sédúk Yésus aléé kimbuúlini

¹Pwósósóg páam pá c'tém, nufuu' nóam nó annam ábaan áa nóone ndébuúdilən. A tufuu' tóam tóod tuim tóbaan, nde agoboáyóóhene əgín nkə ké páyéboyá'kánáne ageele lé póen a ntém yaanən a kaade na mafega' má máleé sáád.

²Áyóhəan nkə ké pəfulú'tú palwəge' pəbán pá Táan píisəé kala'. Poáyóóhə ten kecem ké Sédúk wəəs na Ongwəye' wəəs. Kéle kecem ké pəón pááhan pá ma'tom páyébosánəne.

³Nkə ké na o'to na o'to ké pugódíí lé pólen aa kéene kéleé lé: A mədúg má a neman, pəod páleé kiim, páalaa əgín a né pəbán pé pəbé pé c'tém wóóbən wáanyóhənela. Páleé koboónyehəne,

⁴pəwəwəwə pəón: «Adé Yésus Kilí'tus yíisəé lé nyóle əgimbuúlini é? Náa ale éléé anéən é? Pase pəés pə'kuguá'kən, yoom yiim iligi əgín wəón ná Táan ayééle nsí, tué é!»

⁵Náa, yoom éle kwé yé páleé əgəəbəli a kesən. Kéle lé: Kógwəg kala', Táan yeésýyed əgín na nəgéé nuəhə nó unu', nsí yaáság kaáyéele, mbálámwen ten emáyéleé. Na məní aa Táan ayééle nsí, aáság kaáden lé məní ndəhə, nsí ndəhə.

⁶Na məní, a noó nó yíidəəhə, nuéyəəgən a nsí ngim aa, yíiwíiyi ten nsí e kala'

⁷A ké kéleé ké mbálámwen e nəgəhə na nsí e nəgəhə, əgín ten a nəgéé nuəhə nóon aa əgəsigíníí mólé lé yug éléé koman kusíhəni. Əbuúsígə sú'təé a wəós ogo ó pəwəwə wóow, wəós wó pá pándehəneé Táan páleé kuwú.

⁸Náa, pəhəi pwósósóg páam pá c'tém, yoom éle kwé pu'kódíí lé puəbəli. Ego aa yéene éleé lé: A əngis á Sédúk, wəós úmmu' óle wəón tósen e pəag, tósen ten e pəag wəón wəós úmmu'

⁹Pəod pəmmú pále əgusəə lé Sédúk ale ayéen keele nkə ké yeégágen pəod lé ageele. Ndóo, adənjəhə náan aa kéleé. Sédúk wəéwə ayéen, ale agá agobonó'tan lé adəányóhəne lé ná úmmu' na úmmu' oólíohə. Ale anyóhəne agá lé ungim ágase əlaa.

¹⁰Wəós wó Sédúk aléé kimbuúliníí óléé kiim ólon kí'pus wəón ná ánde ungiəbən əbúbəi pəod. A wəós ogo wóow, mbálámwen éléé kəéfúgid na toen, ná ísəngilid. Moom muim mó móléé kógwəg a məen móléé koman kusíhə a yug. Táan aléé koywəe nsí na moom muim mó móléé kwé.

¹¹Wəón ná kéleé anéən náan lé moom muim móléé kuwu, pólen anéən koob tué áa pugódíí lé póele! Pugóodi kəəsiəd kwəhə' a udi ó Táan, pugóodi lé pómonyáade.

12 Póboŋaan nimbuúlini né Táán, poágónege keele lé wóos wébisig kiim. Wóos wóow, Táán aléé keele lé yug éman kogólone mbálámɔen. Moom muim mó móléé kɔ móléé koman kuséngilid na yug yéey, ɔmbó ímu' édendéé kolɔb.

13 Náa, Táán ayébeḡágen lé nyólé aléé keele mbálámɔen yé ngwa, na nsí yé ngwa Kógóɔg, əgín pebán pé sáád áa péléé kaáyéleé. Táá, nkə ké teleé agobóŋan a kéeg.

14 Kólé aa ndáabodéane na pəŋi pɔsósóg páam lé, wɔnó ná poléé agobóŋan wóos ogo wóow wó Sédúk aléé kimbuúlini, ágónégéan na toen toáŋan tuim ageele lé óboóboan pole Sálábádábádá a əngis á Táán, fiéd na egom a nkó yaanən, ntém ten yaanən wiiy a kaade.

15 Áyágéan a o'to lé: Sédúk wəəs ale əgín agobonó'tan náan kéfólé lé ná áboyóoye. Kélé kégo aa móŋŋí wəəs na sósóg wəəs Póol ayébodeáne a tufuu' tó əyíbudílən a nsij yé Táán ayémoyé'ken.

16 Əgín náan aa aleé agosoyela a tufuu' tuéŋ tuim kenəŋ ké aleé əgusəə kebán kéeg ké nimbuúlini né Sédúk. Pebán pímmú péle kɔ a tufuu' tuéŋ pé peágány koob. Náan aa pɔɔd pá pó'kódíi nsij, pá pádé'kónéé a kəéli'tini' páléé agogasane pélé, wɔnó ná páléé ageelane na penɔ ten pímmú a Kála'ta' ε Táán. A niəle neóboɔn néen, pále agaáyóon pólébáamɔéd.

17 Pəŋi pɔsósóg páam pá ɔ'tém, táá mbaŋ áa yéey mbáboyáágánan. Áléŋéan anéén óo! Pudiýádíi lé pɔɔd pá páageelane kəbé páboónane ngó na mased móóboɔn ná pó'tiengeled a o'télem wó ɔnnasəŋ wó pugódíi a Táán.

18 Əguménəníən na Sédúk wəəs Yésus Kilítus na toen, nyólé nyó aleé ten Ongɔoye' wəəs lé ná pómoóleŋ kəmmú agaáyen náan, áaboyéele ten kəŋe' agaáyen náan. Té moyé'kenaan nugəŋ négoŋ yéene na a penəŋ piim! Aamen.

1 Σέση

1 Σέση 1

Nyólé ayéé aánde kɔ əgín a nióbáə

¹Nkə ké teyóób nyó ayéé aánde kɔ a nióbáə ɔ́sɔɔɔ, nkə ké teédála na əngis yóés, ké teéléη koma'kane, teédóbo na ɔmbɔg yóés, kéle kebán ké nɔgéé nó ɔlaa.

²ɔlaa wóow aa Táán ayééle lé wóloodi, teádála wólé, tele agodélemeden wólé mbaasó. Kóle aa teleé agoboólaamene ɔlaa ó peney piim wó óyée a eba yé Mbáa, náa aá'koləη kebemoáηeneé wólé

³Nkə kéeg ké teédála, temáyoob, kélé kégo aa teleé agoboóləgeene na pəηi ten ageele lé pəηi ten pəen paladáán unu' úmmu' na pəsi. Unu' wóés úmmu' wóow óle lé: Tele unu' úmmu' na Mbáa, unu' ten úmmu' na Mɔón wəəη Yésus Kilítus.

⁴Mbábudílən pəbán péeb ageele lé tɔnyóg tués tó pəsi piim tóen a kúfu'.

Táηánáan a kemoámoáη

⁵Tɔsɔm tó teyóób na Yésus aa tóone teleé agoboóləgeene. Kéle lé: Táán ale kemoámoáη, mbin edeóɔ na nyóle.

⁶Timə'kusəə teɔ'kó tele paladáán na Táán náa teleé agodáηana a mbin, timéligéé, sáád edeóɔ a nkə ké teleé ageele.

⁷Náa, tema'kolaa ɔlaa wó a kemoámoáη wɔnó ná Táán nyólenyóamɔéd aleé a kemoámoáη, áay lé pəsi na pəsi tele unu' úmmu', maηó má Mɔón wəəη Yésus Kilítus mámábesógen mabé miim.

⁸Timə'kusəə teɔ'kó ti'kóodi mabé, timéligéé pəsibáamɔéd. Sáád ten edeóɔ na pəsi.

⁹Náa, timə'kəəli'tini mabé méés a əngis á pɔɔd, Táán əbiílisin mólé, əbifúηi lé nyóle ale sáád, adeágase ten unu' a nkə ké əésəə

¹⁰Timə'kusəə teɔ'kó teđeóɔ preele mabé, tiésəə anyóon lé Táán ale na penya', Tɔgéé tuéη ten tóđeóɔ na pəsi.

1 Σέση 2

¹Pɔón, nde əgubuúdilən pəbán pəene lé ná podenjééle kɔbé. Náa, mɔɔd əmə'kudəəη a kɔbé, téleηaan lé tigóodi ɔngaamenen a udi ó Paabá. Yésus Kilítus, sáád e mɔɔd aa aleé ɔngaamenen ogo nyóon.

²Nyóle aa ayáyé'kénéé wɔnó idúg é kefɔny ageele lé Táán əbiílisin mabé méés Adénjaη əgín méés, élisin ten má un gim nyó a nsí.

Kecem ké Táán áa kéene kéleé nnyóηánán

- ³A neénggeg né teágeénggeg pɛcem piéŋ áa tióloodi lé temámoóléŋ.
- ⁴Mɔɔd nyó áəsəə ɔnɔ: «Mbámoóléŋ», náa adeágeénggegeé pɛcem piéŋ, nyóon ale na penya', fólób edéɔɔ na nyólé.
- ⁵Náa, nyó aleé əguyəən nkə ké aleé əgusəə, nyóon aa aleé anyóŋen fólób Táán. Táá nkə ké kíloodi lé fólób tele paladáán na Táán áa kéeg.
- ⁶Nyó ɔnɔ nyólé ale alaa ondadáán na Yésus, nyóon ogóodi lé əyəən ongoo wəéŋ.
- ⁷Pɔ́n pá mbáa, kecem kéene ké ndeé əgubuúdilən kədəɔɔ kecem ké kélee kéwa. Kéle kecem ké poáleŋ kala' Poyóób kélé əgín kɔ a keŋeŋ ké puyóbéəlífí koob Tɔsɔm tó Táán. Kecem kégo kéeg ké kala' aa kéene kélee Tɔsɔm tó poyóób.
- ⁸Ɔmbó náan, kecem kéene ké ndeé əgubuúdilən, kéle kéwa. Kímólódífí a ɔlaa ó Yésus Kilítus na a ɔlaa wááŋan ten. Kéle lé, mbin yaándaaman, kemoámoáŋ ké fólób keándaanom.
- ⁹Nyó əgəəsəə lé nyólé ale a kemoámoáŋ, nyólé ogo úmmu' aábeneŋ mŋŋí wəəŋ, nyóon əligi a mbin a kaade ɔɔɔd.
- ¹⁰Nyó aleé anyóŋen mŋŋí wəəŋ, nyóon ale a kemoámoáŋ, o'kóodi kəmmú yoom na yoom yé yəəmudəəŋi.
- ¹¹Náa, nyó aábeneŋ mŋŋí wəəŋ, nyóon ale a mbin a kaade ɔɔɔd. Nkə kiim ké aleé ageele kéle a mbin. Ɔdeɔɔ agoleŋ əléə áa aleé ageen lé əngis yəéŋ ále əsú'kínəən a mbin.
- ¹²Pɔ́n páam, nde əgubuúdilən agobodéane lé a nkə ké Kilítus ayéele aa Táán əməbulísín mabé mááŋan.
- ¹³Pəŋi pase páam, mbəbudílən agobodéane nyɔ'kó: «Pəŋi poáleŋ nyó ayéə əgín kɔ a niəbəə ná nsí edénjásaŋ» Pəŋi panyɔmmón na pabódóm, mbəbudílən ten pəŋi agobodéane nyɔ'kó: «Poényóŋ Sá'tan, Ɔmbé nyóon.»
- ¹⁴Ééə, pəŋi pɔ́n páam, mbəbudílən agobodéane lé: «Poáleŋ Mbáa.» Pəŋi pase páam, mbəbudílən agobodéane lé: «Pəŋi poáleŋ nyó ayéə kɔ əgín a niəbəə ná nsí edénjásaŋ.» Pəŋi panyɔmmón na pabódóm, mbəbudílən ten pəŋi agobodéane lé: «Pole panasáŋ, poéngégen Tɔsɔm tó Táán, poényóŋ ten Ɔmbé nyóon.»
- ¹⁵Podenjáág ɔ'tém a nsí yéene na a moom muim mó mólee kɔ. Mɔɔd ama'kaag ɔ'tém a nsí, adeágeen kəmmú na ɔ'tém na Paabá
- ¹⁶lé pəbán pé a nsí péene pé pélee lé: Kuyəən nkə ké pumog pólee anyóŋen, kaag kó əngis a moom lé ná yiim yéen əgín na we, kəəgidən a igog a tugúm tó a nsí, pəbán péeb pédeɔɔ pəbán pé píəgiim a nó Táán. Péle pəbán pé a nsí.

17Ξέε, nsí yaándaaman ó! Nkə ten kiim ké τεάγένέε ɔ'təm a kélé κεάndaaman. Náa, nyó aleé ageele nenyóηen né Táán, nyóon aalaa a pəlióg.

18Ʋóñ páam, taa neman aa νέεε νεάndeé Ʋó! Poyóób pəəsəə lé nyó aleé Ʋonɔyeé Kilí'tus aleé kiim. Ξέε, piíη pá páamoónɔye pánɔe Ʋó néγɔη. Táá nkə ké kíməbilóodi moááη lé neman aa νέεε νεάndeé Ʋó

19A ondán wəés áa panɔye' Kilí'tus póob páálón. Náa, páde'kéε póone lé pəen fólób a ondán wəés, ndóo. Páyéenen pá páleé a ondán wəés ná pəligi na pəsi. Náa, kíγóodi lé kíóloodi moááη lé ɔmbó úmmu' a ondán wóɔbɔn ade'kéε wəés.

20Náa a pəηi, Kilí'tus ayéboyé'ken Uηun wó Ufúlú'tú a ombod wóone lé poáleη nkə kiim

21Nga mbəbudílən, adénjaη lé pondenηen fólób ego, ndóo. Náa, a o'to wóone lé mbáleη lé poáleη áa mbəbudílən. Poáleη ten lé Ʋenɔ ké fólób eleé, pənya' pédeógɔ Ʋó.

22Mɔɔd o pənya' anyóon áne? Mɔɔd o pənya' aa nyóone aleé nyó ɔnó Yésus ɔdeógɔ Kilí'tus. Taa nyóle nyóon aa aleé agonɔye Kilí'tus, nyóle nyó ə'təm Se na Mɔón.

23Κέλε lé, nyó ə'təm Mɔón, nyóon o'kóodi ten Se. Nyó aleé Ʋoleηé lé Mɔón áa nyóone, nyóon ten aa aleé na Se

24A pəηi, pugóodi lé poéngeg a ntém yaanη, nkə ké poyóób əgín Ʋógɔg a niəbəə. Nkə kéeg ké poyóób əgín Ʋógɔg a niəbəə kéma'Ʋolɔb a ntém yaanη, pəηi ten poageen paladáán na Mɔón, póyeen ten paladáán na Se.

25Táá nkə ké Kilí'tus nyólenyóamɔəd ayébegágen a kéeg. Kégo aa kéεε kéleé ɔlaa ó pəneη piim.

26Taa, nkə ké nyiísəé lé ndəbuúdilən a kélé aa kéeg a Ʋebán kéεε ké pá páleé anyóηen lé páboónane ngə.

27A pəηi, kídiəguunə lé páboyá'kanane yoom na yoom. Pugóodi Uηun wó Kilí'tus ayéboyé'ken. Κέλε lé, Uηun wóow wó ayéboyé'ken, óle agoboyá'kanane piim. Óle agoboyá'kanane pafólób, ódeógɔ na pənya'. Pólɔb ανέέν paladáán na Kilí'tus wɔnó ná óyéboyá'kánáne.

28Náan ανέέν Ʋóñ páam, pugóodi lé púləndin paladáán na Kilí'tus ageele lé a nimbuúlini niəη, teɔe'támmána Ʋeen a udi wəéη, tiəlís fiéd na o'to kono, tendeóndéɔn.

Aádéé Ʋeεε nkə ké kéleé sáád, adénjaη Ʋobé

29Wɔnó ná poáleη lé nyóle ale sáád, leηáan ten lé ungiim nyó aleé ageele nkə ké kéleé sáád ale mɔón o Táán.

1 Σέαη 3

¹Κό'κόο! Τάλαα ombod wó nnyóhánán wó Paabá amábenyóηen é! Nnyóhánán yəηη ele a ombod wó amééle lé tíen pɔ́ɔn pá Táán Téleη ten fólób náan lé tele pɔ́ɔn pə́əη. Nkə ké kéageele lé pɔ́ɔd pá a nsí yéene pádeébeéléη áa kéeg lé pólé pándeηen Táán.

²Pɔ́ɔn pá mbáa, pəsi teánde néγɔη yéene pɔ́ɔn pá Táán. Kéle agá lé ədínjəbíloodi moááη wɔ́nɔ ná teléé keeneé. Nkə ké teleé paleηáán kéle lé, ná Kilítus aléé kimbuúlini, teléé keen wɔ́nɔ nyólé lé teléé komoodála əgín náane moááη wɔ́nɔ ná aléé.

³Ungim nyó aléé agomena pɛda na Kilítus lé aléé keen wɔ́nɔ nyólé, əmə́fúηjí wɔ́nɔ ná Kilítus nyóλέnyóamɔ́əd aléé ufúηiən.

⁴Ungim nyó aágeelane kɔ́bɛ ɔdeóγɔ ageéηgeg pɛcem pé Táán anyóon. Kéle lé, oma'keele kɔ́bɛ, wə́ə́də́əη kecem ké Táán.

⁵Náa, poáληη lé Kilítus əyíim a nsí yéene lé ná óliogi mabé mə́əs má pəsi pɔ́ɔd, nyólé nyó kɔ́bɛ kódeóγɔ na nyólé.

⁶Kólé aa kéleé lé, ungit nyó aléé ondadáán na nyólé, unu' úmmu' na nyólé, ɔdeóγɔ ugii'kini keele kɔ́bɛ kə́mmú. Nyó aléé ageen əgín yuudi na keele kɔ́bɛ, nyóon oóloodi lé ademođalan, ademoóληηen ten.

⁷Mɔ́ɔd ədiíbulígə, pɔ́ɔn! Mɔ́ɔd ungit nyó aléé ageelane nkə ké kéleé sáád, nyóon ale sáád ε mɔ́ɔd wɔ́nɔ ná Kilítus aléé sáád.

⁸Náa, nyó aléé ageen yuudi na keele kɔ́bɛ, nyóon ale wo Omɔ́leóγ lé əgín kóγɔɔ a niə́bə́ə, Omɔ́leóγ ale lé ale ɔηgeele' kɔ́bɛ. Táá o'to ó kebán wó Mɔ́ɔn o Táán əyíim a wólé aa wóow a nsí yéene əgiim əwíiyi pigólí pé Omɔ́leóγ.

⁹Ungim nyó ə́kə́bɛ́iənií na Táán ɔdeóγɔ ugii'kini keelane kɔ́bɛ kə́mmú lé masám má ɔlaa ó Táán mánde na nyólé. ɔdeóγɔ ugii'kini keen kə́mmú yuudi na keele kɔ́bɛ lé ə́kə́bɛ́iən na Táán.

¹⁰Nkə ké kióloodi moááη lé pɔ́ɔn pá Táán áa póone, pá Omɔ́leóγ áa póob, kéle lé: Nyó ɔdeóγɔ ageeleé pɛbán pé péleé sáád, ɔdeóγɔ mɔ́ɔn ó Táán, ɔmbó ten nyó ɔdeóγɔ na nnyóhánán na pomóηηí.

Ρόεν na nnyóhánán pəηi na pəηi

¹¹Kéle lé, nkə ké poyóób əgín kɔ́ a niə́bə́ə neáηan aa kéene kéleé lé: Tényóηanan pəsi na pəsi

¹²Tedenyééle wɔ́nɔ ná Kayéηη ayééle, ndóo. Kéle lé nyólé ayéé mɔ́ɔn ó Sá'tan, kólé aa ayóón móηηí wə́əη. Nkə aa kéyémoyééle lé ámoyóon é! Ayémoyóón lé

nyólé ayéε ageelane pebán pé péde'kéleé penε' kɔmɔéd lé móηηί nyólé ayéε sáád
ε mɔɔd

13 Pomóηηί, keηeη ké pɔɔd pá a nsí pále agoboóβeneη pudiyówúnóníí

14 Pəsi tele palenjáán lé teá'kolon a kugu, teá'kosɔd a ɔlaa lé tele na nnyóηánán
na pomóηηί pées. Ungim nyó ɔdeóɔ na nnyóηánán na pomóηηί, ale kelóη.

15 Ungim nyó aleé na ebeneη na pomóηηί ale ongoónanan. Pəηi poáλεη lé
ongoónanan ɔmbó úmmu' o'kóodi o'kɔɔ a ɔlaa ó penεη piim.

16 Kugu kó Yésus yííɡú a kidíídí kíεs áa kómééle lé pəsi téλεη nkə aa kéleé
nnyóηánán. Pəsi ten tigóodi lé tié'ken ɔlaa wées, tíɡu a kidíídí ké pomóηηί pées.

17 Mɔɔd ama'keεn lé ale na tugúm ilubəηəη a nsí yéεε, náa aleé agodé'tεɡ móηηί
nyummú aásósog, fiéd na yoom, əsiéd keηeη na nyólé, tué áa aleé ugusəə lé
nyólé ale anyóηeη é?

18 Ndóo, pɔón! Tεdeηjéεn na nnyóηánán ye unu' na unu', əɡín a tɔɡéé, ndóo. Tíεn
na nnyóηánán ε fólób, teáɡεεle pebán pé píoloodi lé tele na nnyóηánán na
pomóηηί pées fólób.

19 Tema'keεle náan, áay aa teáɡaáλεη lé tele pɔɔd pá páleé a sáád. Áay ten, tele
páɡεeη adéleη a udi ó Táán, ɔ'tém yəəb a kaade.

20 Kéle lé, ɔmbó ntém yəəs ibiíɡud a kaade, teáλεη lé Táán aáλεη agaáyεn ntém
yəəs, aáλεη piim.

21 Pɔón pá mbáa, tema'keεn lé tele ntém a kaade yəəb, tedeóɔ páɡεeη na weéy
agodéleη a udi ó Táán.

22 Nkə kiim ten ké tíμμηíəη, aabeyé'ken lé tele ageéηɡεɡ peceη piéη, teáɡεεle
nkə ké kéleé əɡumugóm̄mi.

23 Táá keceη kiéη áa kéεεε ɔnó: Téag o'to na Mɔón wəəη Yésus Kilítus,
téεnyóηanan pəsi na pəsi wɔnó ná Táán ayéβedeáne

24 Nyó aáɡεéηɡεɡ peceη piéη, nyóon aa aleé ondadáán na Táán, Táán ondadáán
ten na nyólé. A Uηun wó Ufúlú'tú wó ayéβeyé'ken aa teleé agoleη lé Táán ale
ondadáán na pəsi.

1 Séaη 4

Tué áa mɔɔd aleé ogoleη lé kéεεε kéle əɡiim na Táán é

1 Pɔón pá mbáa, pudiyəlítíníí ungim nyó aleé əɡusəə lé nyólé ale na Uηun wó
Ufúlú'tú. Yanjáan amoyásɔsen agoleη nga uηun wóow wó ɔnó nyólé ale na wóle
óle uηun wó wəəɡiim na Táán lé palɔεε' pebán pá penya' pá'kosambɛd a nsí.

²Nkə ké kíəbuúloodi lé wóone Uḡun óle ó Táán kéle lé: Ungim nyó əməlí'tíníí lé Yésus Kilítus ale fólób Táán, náa ayáán mɔɔd, nyóon náan aa aleé na Uḡun ó Táán.

³Náa, nyó ədiəgəəli'tinií lé Yésus ayáán mɔɔd, nyóon ɔdeəgɔ na uḡun wó wəəgiim na Táán, ale na wó óleé agonɔye Kilítus. Ole wó páyébođeáne lé wəəgiim a nsí. ɔmmɔéd ogo aa wóone wándeé kɔ.

⁴Náa, pəŋi pɔón páam, pəŋi pá poleé agoob na Táán, pɔónyɔŋ palɔge' pəbán pá pəfaa póob lé, nyó aleé na pəŋi amááyen nyó aleé a nsí.

⁵Póle pále pɔɔd pá a nsí, pále agosɔyɔ ten a né pɔɔd pá a nsí. Pá páleé pá nsí, pále agoboyóób ten.

⁶A pəsi, tele pá páagoob na Táán. Nyó aálen Táán aabeyóob. Nyó ɔdeəgɔ o Táán, nyóon adeábeyóob. Taa, náan aa teleé agolen uḡun óyaán áa óleé ó sáád, óyaán áa ódeəgɔ a ngé ε sáád.

Táán áa nyóon nnyóŋánán

⁷Pɔón pá mbáa, ténýŋanan pəsi na pəsi lé na Táán áa nnyóŋánán éleé əgiim. Nyó aleé na nnyóŋánán, nyóon ale mɔón o Táán, aálen Táán.

⁸Nyó ɔdeəgɔ na nnyóŋánán, nyóon andeŋen Táán lé Táán ale nnyóŋánán.

⁹Tédáalan wɔnó ná Táán əyíbilóodi lé amábenyóŋen. Ayébedómen kembóg kíəŋ ké Mɔón a nsí ageele lé pəsi tɔŋ ɔlaa a ngim yəəŋ

¹⁰Táá nkə aa kéleé nnyóŋánán: Kéle lé, adénjaŋ pəsi aa teényóŋen Táán, ndóo. Nyóleé aa ayébenyóŋen pəsi, əməyiim ádom Mɔón wəəŋ lé yáyé'ken a idúg é kefɔny ageele lé nyóleé əbiilisin mabé móəs

¹¹Pɔón pá mbáa, Táán ama'kebenyóŋen anéén pəsi náan, kíəguunə ten lé ténýŋanan pəsi na pəsi.

¹²Mɔɔd adé'tála Táán na əngis Tema'keen lé tele agɔnyóŋanan pəsi na pəsi, áay lé Táán ale na pəsi. Nnyóŋánán yəəŋ yogoóloodi ten kɔŋe' na pəsi.

¹³Táán ayébeyé'ken Uḡun wəəŋ. A wólé aa teleé agolen lé tele na nyóleé, nyóleé ten na pəsi.

¹⁴Paabá əyiim ábedómen mɔón wəəŋ ageele lé yiim ɔgɔye pɔɔd piim pá a nsí. Teyémoodála na əngis yóəs, kólé aa teleé əgusəə

¹⁵Nyó əməlí'tíníí a udi ó pɔɔd lé Yésus ale Mɔón o Táán, nyóon álen lé Táán ale na nyóleé, nyóleé ten ale na Táán.

¹⁶A kiəs, teálen ombod wó nnyóŋánán wó Táán abenyóŋénénéé, timəyəəli'tini yéle. Táán ale nnyóŋánán: Nyó aleé alaa a nnyóŋánán, nyóon ale na Táán, Táán ten ale na nyóleé.

¹⁷Nkə ké kíloodi lé tele anyóηen fólób Táán áa kéene kéelé lé: Wóós wó Táán aléé kiim asóméé pɛyɔm, teléé kodélem a udi wóéη te'tammána. Tedendéé kodamma na lé a ɔlaa wóós a nsí yéene, tele əgə́sɪəd wɔ́nɔ́ ná Yésus əyəsɪdíí.

¹⁸Nyó Táán aléé na nnyóηánán na nyólé, nyóon adeáγeen na weéy na Táán lé nnyóηánán ε fólób ele ageele lé weéy óman. Kenɛη ké mɔɔd aléé na weéy, kíloodi anyóon lé ale agodamma na lé páamo'pónese. Adénjóób nnyóηánán ε Táán áa nyóon kɔηe' kɔηe'.

¹⁹A pəsi, tele na nnyóηánán lé nyólé Táán yeéyáη abenyóηen pəsi.

²⁰Mɔɔd əmə'kusəə ɔnɔ́: «Nde anyóηen Táán», náa aléé agobenɛn móηηí wəəη, nyóon ale na penya'. Kéle lé, nyó adeányóηeneé móηηí wəəη nyó aléé agodé'teg, ɔdeóγɔ ten anyóηen Táán nyó ɔdeóγɔ agodálaá.

²¹Táá kecem aa kéene Kilí'tus amábeyé'ken, ɔnɔ́: Nyó aléé anyóηen Táán, nyóon ogóodi ten lé ányóηen móηηí wəəη

1 Séəη 5

Nɛnyɔη né tɛnyɔηénéé nsí

¹Ungim nyó əmélí'tíní lé Yésus ale *Məsi*, nyóon ale mɔ́n o Táán. Ungim ten nyó aléé na nnyóηánán na Táán nyó aléé se a mɔ́n, nyóon aanyóηen ten pɔ́n pá se ə́bɪən.

²Tiloodi lé tele anyóηen pɔ́n pá Táán ná tele anyóηen Táán, teáγeele nkə ké pɛcem piéη péleé əγusəə.

³Kéle lé, tiloodi lé tele anyóηen Táán ná teméngɛg pɛcem piéη Náan aa pɛcem piéη pédeóγɔ penasáη

⁴lé ungit nyó əmə́bɪnɪí na Táán, ɔ́nyɔη pɛbán piim pé a nsí. Yoom ye tɛnyɔηénéé pɛbán pé a nsí aa yéene éleé lé temáág o'to.

⁵Nyó ɔ́nyɔη pɛbán pé a nsí, ale nyó əmélí'tíní lé Yésus ale Mɔ́n o Táán.

⁶Yésus Kilí'tus aa əyɪbɪyímin na məní má ɔsɔgen wóéη, na maηó móéη má yíisúb Ɔdi'kéəgiim əgín na məní mólé na mólé, ndóo. Əyíim lé na məní na maηó. Uηun wó Ufúlú'tú óle agaag mbaasó lé kéle náan fólób lé Uηun wóléwóamɔéd óle fólób.

⁷Wésɛnɛg ele anyóon édáád ye emámodélémen mbaasó

⁸Wésɛnɛg ego aa yéene eleé lé: Na Uηun, na məní, na maηó. Póle póob piim pádáád pále əγusəə əgín yoom ímu'.

⁹Nga ánde tíəgə́li'tini mbaasó ε pɔɔd, tɛleŋaan lé ε Táán emááyen ε pɔɔd. Ele mbaasó ye yeédélémen Mɔ́n wəəη.

10Ungim nyó amáág o'to na Mwón o Táán, mbaasó yéey ele na nyólényóamwéd. Nyó adeágenéé o'to na Táán, nyóon ə́səə lé Táán ale na penya' lé nyólé ə́diəli'tinini mbaasó yé Táán aádélémen Mwón wəəŋ.

11Mbaasó ego aa yéene eleé lé: Táán ayébeyé'ken ə́laa ó penəŋ piim. Ə́laa wóow, amábeyé'ken wólé a Mwón wəəŋ.

12Nyó aleé na Mwón, nyóon ale na ə́laa. Nyó ə́deəgə na Mwón o Táán, nyóon o'kóodi ə́laa

Pəŋi poánde na ə́laa ó penəŋ piim

13Nkə kéene kiim, mbə́budíłən kélé ageele lé pólen lé pole na ə́laa ó penəŋ piim, pəŋi pá poágénéé o'to na Mwón o Táán.

14Nkə ké kéleé ageele lé tedenjéén na wə́ey a udi wə́əŋ áa kéene kéleé lé: Teálen lé tema'komoyósə́gəłən lé ábeyé'ken nkə ké kéleé a ngə́ yé aleé anyóŋen, aabeyé'ken.

15Wə́nə́ ná teálen náan lé ale agoob pə́sə́gə́łən piəs, telen ten lé nkə ké teleé ə́gumuníəŋ, teánde na kélé.

16Mwəd ama'kodála mŋŋí wəəŋ aágeele kwé kó kóleé kwé kódeágeeneé na mwəd a kugu, yósə́gəłən a kidíídi kiəŋ, Táán ageé'ken mŋŋí wəəŋ nyóon ə́laa, ná kéle fólób lé kóle kwé kó kódeágeeneé na mwəd a kugu. Náa, kwé kúmmú kóle kw kó kóageen na mwəd a kugu. Adénjaŋ a ombod wóow aa ndéə ə́gusəə lé pə́sə́gəłən Táán a kidíídi ké mwəd nyó amééle.

17Nkə ké kwé kiim ké mwəd aágeele kéle kwé. Náa, kwé kuim kódeágeen na mwəd a kugu.

18Teálen lé ungit nyó aándeé mwón o Táán, ə́diəgii'kini keele kə́mmú kwé lé Mwón o Táán ə́muúnuŋ, Ə́mbé ə́deəgə ogomoyéele yoom kə́mmú.

19Pəsi teálen lé teándagoob na Táán. Náa, ungit nyó aleé wo nsí ə́ligi a keəŋ ké Ə́mbé.

20Teálen ten lé Mwón o Táán ə́yíim a nsí, amábeyé'ken nsij ageele lé telen Táán o fólób. Tele ten paladáan unu' úmmu' na Táán o fólób nyóon. Tele paladáan na nyóle a ngim e Mwón wəəŋ Yəsus Kil'tus, nyóle nyó aleé Táán o fólób, nyóle, ə́laa ó penəŋ piim.

21Me pə́wən, ə́núŋəŋ áaá! Pudinjə́nəŋ ambog áá!

2 Σέαη

2 Σέαη 1

¹We kegó'kóon ké ɔ'kéed ké Táán əyíiyid, we áa mbégudílən nufuu' nóone, me osaá o kəəli'tini'. Mbəbudílən lé na we na pɔ́n pááη pá ndeé anyóηen a fólób. Adénjaη menyóəsíη áa ndeé agobonyóηen, ndóo, ɔmbó ten pɔ́sɔg pá pááηen pafólób, pále agobonyóηen

²lé fólób ele na pəsi, yaageen əgín ten na pəsi a penenə piim.

Pasáád na nnyóηánán

³Táán Se pólé na Yésus Kilítus, Mɔ́n o Paabá pábeyé'ken mawɔ' á! Pábedéélen ɔ'tém, páyebeyé'ken kiwiiyi' ageele lé télaa a pafólób, tényóηanan aá!

⁴Nyeeńyóga kéfólé ná nyeebóan lé a pɔ́n pááη, pɔ́sɔg pəmmú pále agodáηana a ngé ε sáád, ngé yé Paabá aleé agebedéane lé tíyáən.

⁵We kegó'kóon ké ɔ'kéed, táá nkə ké ndeé əguguníən négɔη aa kéene kéleé lé: Tényóηanan pəsi na pəsi. Nkə kéeg ké ndeé əgusəə kédeéɔgɔ kecem ké kéleé kewa, ndóo. Kéle kecem ké páyébeyé'ken əgín kɔ a niəbáə

⁶Taa, nnyóηánán aa yéene eleé lé tédáηana a ngé ε pəcem piəη. Kəcem kégo ké poyóób əgín kɔ a niəbáə aa kéene kéleé lé pólaa a nnyóηánán áá!

⁷Nde əgusəə náan lé pɔ́d pá penya' pá'kosambəd a nsí. Pódeéɔgɔ anyóηen kəəli'tini lé Yésus Kilítus əyíim fólób a nsí, ayáyááneé mɔ́d. Taa, nyó aleé əgusəə náan, nyóon aa aleé mɔ́d o penya' á! ɔnɔɔye' Kilítus aá!

⁸Póló'kɔd na pəηibáamɔ́əd ageele lé pigólí pəáηan pídisúú məní, náa, pəlon na pesáábón a kúfu'.

⁹Ungim nyó a'télemeneé əgín áa nkə ké Kilítus ayá'kánáne, aágaábegan piəη a mɔ́en, nyóon ɔdeéɔgɔ unu' úmmu' na Táán. Nyó aádélem əgín áa nkə ké Kilítus ayá'kánáne, nyóon aa aleé unu' úmmu' na Se, unu' ten úmmu' na Mɔ́n.

¹⁰Mɔ́d əmə'kuuyiimin na tɔ'tilín yé eleé ndéη, pudíimusíəd kəηe', ɔmbó ɔɔ, odeémodeáne.

¹¹We nyó wəəmuúsoyidi wɔ'kó: «ɔɔ oo!» We nyóon ole a ngim yəəη a nkə ké aleé ageele.

¹²Ndigi na éfólé é pəbán kəmmú égobodéane. Náa, ntenyóηenen kubuúdilən pélé áane a nufuu' na keleyóɔη. Nde agomena pəda lé ndəəgiim káag keneη ɔɔη. Áay pəsi na pəηi teɔɔɔɔ na udi na udi ageele lé tɔnyóɔg tués tóen a kúfu'.

¹³Pɔ́n pá woómóηηí nyó ɔ'kéed ten nyó Táán əyíiyid pónó nkuúsoyidi á!

3 Σέαη

3 Σέαη 1

Pisoyidi'

¹Wε sóg waam wó ɔ'tém Kayúus nyó ndeé anyóηen a fólób áa me osaá ó kə́li'tini' mbégudílən nufuu' nóone.

²Sóg waam wo ɔ'tém, nde anyóηen lé pebán peáη piim pédáηana kəηe', wéen ɔnnasáη a nkó wɔnó ná oleé ɔnnasáη a uηun.

³Ná pomóηηí pées páyíim əgiig áane, nyeeńyóga kéfolé na nkə ké páyébedeáne. Píísээ lé we nyóon odeógɔ ago'tiengeled a ngə ε sáád, ole əgín agodáηana a yélé.

⁴Yoom yéndēη édeógɔ yé yáagenyeé'ken tɔnyóg agaáyen keηeη ké mbóób lé ɔɔn páam pále agodáηana a ngə ε sáád.

⁵Sóg waam wó ɔ'tém, a nkə ké oleé ageele a kidíídí ké pomóηηí pááη pá páleé kɔmɔéd penɔηe', ole agodáηana əgín a ngə ε kə́li'tini' koáη.

⁶Páyégodélémen mbaasó a udi wó egɔny é pə́li'tini' pónó ole na nnyóηánán na pólé. Ségɔɔ, mbágoyósógólónéé, óboébe na nkə ké kíəbuyúunən ageele lé péen yuudi, péele o'tom wóɔbɔn. Óboébe a ombod wó wəəgəmmi Táán.

⁷Kéle lé, ageele pigólí pé Kilítus aa píisiəd ngə, fiéd kodam ombɔg na pandeη Táán.

⁸Kíəguunə anéén lé pəsi teábégen mbod ε ɔɔd yéey náan ombɔg a ngim, əguloodi lé pəsi ten tele a ngim ε pebán pé péleé sáád.

Kebán ké pa Tεo'teléeɔ pólé na Təmi'tiliyúus

⁹Nyiídílən egɔny yááηan é pə́li'tini' esom é nufuu'. Náa, wɔnó ná Tεo'teléeɔ nyólé aleé anyóηen əgín lé nyólé aa álameé, o'kóodi keηeη na nkə ké mbəsə.

¹⁰Kólé aa nyɔ'kó: Ná ndəəgiim, ndéé kolónane nkə kiim ké kebé ké aleé ageele. Nyólé nyó aleé agoyósag niη niés, aábesóman pebán a nkó. A'télemen anéén əgín lé kéeg, ale annyóηen kusiad pomóηηí pées kəηe'. ɔmbó ɔsóg pá páleé anyóηen kubuúsiəd kəηe', ale agobosáηeηene lé pədiyíbusiad. Ale əgusə lé nyó ə́buúsiəd kəηe', aamoηeη a egɔny é pə́li'tini'.

¹¹Sóg waam wo ɔ'tém! A we, udinjəən nkə ké kéleé kebé, yəən ké kéleé keηe'. Mɔɔd nyó aleé ageele kəηe' ale mɔɔd nyó aleé agoob na Táán, kɔmɔéd lé nyó aleé ageele kɔbé andeηen Táán.

¹²A noá na Təmi'tiliyúus, ungim ale əgusə lé ale mɔɔd olaη. Sáád yé aleé ageele yoóloodi lé kéle náan fólób. ɔmbó ten pəsi, temámodélémen mbaasó náan. Waáleη ten lé mbaasó yəəs ele mbaasó ε fólób.

Pisoyidi' pé a neman né nufuu'

¹³Ndigi na éfolé é pɛbán kómú égbodéane. Náa, ntenyónenēn kubuúdilēn pélé áane a nufuu' na keleyónēn

¹⁴É nde agomena pɛda lé keneēn sɔnēn teadé'teganan. Áay, pəsi na pəni teɔsɔyɔ na udi na udi.

¹⁵Kiwiiyi' kíen na we ááá! Pɔsósóg pááh pónó nkuúsoyidi á. Úbísoyidini ten pɔsósóg pées pókáag áá! Úbuúsoyidəni úmmu' úmmu' á!

Síud

Síud 1

Pisoyidi'

¹Με Síud, μόνηί ο Σέαγ, με nyó ndeé u'kudin ο Υέsus Kilí'tus aa mbébudílən pəni pá Táán ayéboodóηen, pá aleé agobonyóηen. Pəni pá aleé əbuúnuη lé puób na Υέsus Kilí'tus.

²Táán ábooda mbilígwó'kən a fug, áboyé'ken uηóón, áabonyóηen ten a fug áaá!

Pá páλέε agaa'kanane pebán pé penya' pánde na nsóó

³Pwósósog páam pá w'tém! W'tém wáam oyéε wógolə a kaade lé mpuúdílən nufuu' a nkə ké kéadé'teg kwəy kó Táán ayébeγwóye pəsi piim. Kéle na με νέγωη yéene nkódánán ye ambaan lé mpuúdílən ageele lé mpoogóne nkó ageele lé poágónege ki'tuuli' a kəáli'tini' kóone kó amé'ken kómu' a kúfu' na pá páagoob na nyólé.

⁴Nde əgubuúdílən náan lé pebé pé pwəd pímmú peá'koswəd a ondáη wááηan a nuníə. Pále agobeágela twəw tó nnyóηánán tó Táán ageele lé pálaa wlaa wóóbən wó wmbé wəwó ná páλέε anyóηen, páasáηene Υέsus Kilí'tus nyó aleé nyólénywósiη Kεlág kiəs na Sédúk wəəs. Táán aá'koboyé'ken pólé póob nsóó kala' wəwó ná kéλέé kidiídílə a kála'ta' a kidiídí kéóbən

⁵Wmbó ná poéleηen pebán péeb piim kwə' kwə', nde anyóηen koboyáγwóηene lé, ná Sédúk yeélóne pwəd pá Éselayel a Θsíibtə, a ngim yéey yeémán kuwíyi pá páde'kágaágéé o'to na nyólé.

⁶Áyóηéan kebán ké məηun má ma'tom má máde'káanyógaá koləb a o'télem wóóbən ó nelaame' wó máyéε a wóλέ. Míídí o'kwə wóóbən, Táán aaság koboyáág a keáη ké kúfu', a mbin a kaade ageen əgiig əgín áa wəws ó pəyəw.

⁷Áyóηéan nkə ké kéyáyéλέé a Sodóom na a Kwómól, na a páλέeg ten yé eyéε ndúmi' na pólé. Pwəd pá a páλέeg yéey páyéε alaa wlaa wó wmbé wəwó məηun má mabé móom. Páyéε lé, páageele pəw, pəəbúlimən na pwósog pá pó'kódií lé pəbúlimən na pólé. Pále agaáne νέγωη a yug é peneη piim. Pále agaáne náan əguloodi nkə ké kéλέé agobəη pá pəəgəəsiəd náan.

⁸Náan yoom ímu' ten aa pá páλέé a kegaágade keáηan páλέé əgəəsiəd. A pelem pəóbən pé pəəbúlimən, pále agaáyóon pólébáamwéd. Pále agosáηene Nelaame' né Sédúk, páadóga məηun má méəgəmən a mwən.

⁹Wmbó əgín Mé'kayéel, nkúm ε məηun má ma'tom, ade'káageele mbod ε pebán wəwó yéey náan. Wmbó a wśáη wó páyéε a wóλέ na Omwoléog ná páyéε agobwəwəwən kelóη ké Moyíis, ade'káadóged Omwoléog, ade'káamoyé'ken nsóó. Yíisəé agá wəwó na nyólé: «Táán ágo'pónese!»

10 Náa, pɔɔd pɔɔb pólé pále agosɔɔɔ kɔbé a yoom emɔéd yé pándeɲeneé tué áa éleé. Nkə ten ké pááɲɛ a nsɪɲ yɔɔbɔn ε ponyam pó kidun, kélé kégo aa kéléé koboódagedé a kidun.

11 Maan na pólé! Maan na pólé lé píisiéd ngó ε Kayéɛɲ. Pále pənímáəɲ ngó wɔnɔ Paláam lé páamáag ɔ'tém a mɔɔné. Wɔnɔ ná Koléə yíidéəmíni o'to na Táán, əməəgu, náan ten aa pólé páléé koman kuwu lé pídéəmíni ten o'to na Táán

12 Kenɛɲ ké pole agonéene ondán na pólé, pɛbán pɛɔbɔn pé pɛbé pé páageɛlane pádeób o'to kono na pélé, péle əgufiləni kegaágade kéəɲan ké pəɲi pá poleé agoob na Táán. Pólé pógóodi əgín kenɛɲ na pólébáamɔéd. Pále wɔnɔ kenɛɲ ké mbálámɔen imílígəɲ, noó nú'təəɲ, ɔfɛfem wəəgiim úbufióɲi. Pále ten wɔnɔ piɛd pé pédeəgɔ əguúmií modámádám a kenɛɲ ké kuum. Piɛd pɛəb péléé kəəbugə. Pɛmɔéd pɛá'kaán nkón a kúfu'.

13 Pááɲwáɲánan pɛmós pé noom nó nu'kiim nóyébéé. Wɔnɔ ná ánde nóadagedane pɛmós na pius a eba, náan ten aa pólé páléé keeleé na pɛbán pɛɔbɔn pé o'to kono. Pále wɔnɔ muédədə' mó móleé əgiim múyáyəə. Táán aboyéngégen o'kɔɔ ó kúfu' a mbin ε pilíb a kaade.

14 A kebán keɔbɔn aa Énóg nyó əyíim ndán é'táan na ébaan a ngim ye Ádam yeéyáɲ əɔɛge ná yiísəé lé: «Taa, Sédúk əgiim na pɔ'tóɔsen na pɔ'tóɔsen pá məɲun məəɲ má ma'tom

15 ageele lé yáag mbaasó na pɔɔd piim a nsí. Aléé keé'ken nsóɔ na pɔɔd a tɔgéé tóɔbɔn tó o'to wó ɔnnasáɲ na mabé miim má páleé ageelene Táán»

16 Pɔɔd pɔɔb pále əgín kudugimə na kudugimə, nkód na nkód. ɔlaa wóɔbɔn óle əgín a isóbín é pumog. Pále agosɔɔɔ na kaábágedε kuim, pəəgəəsúidəɲ pɔɔd na tɔgéé tó keliég ageele lé páboníen.

Ndəb na pə'kilí'ten

17 A pəɲi pɔsósóg páam pá ɔ'tém, áyóɲéan nkə ké pɔɔn pá ma'tom pá Sédúk wəəs Yésus Kilí'tus pééyáɲ aboóɔɛgeɛ.

18 Páyébodeáne pónó: «A neman, pɔɔd páléé koboónyɛɛɲane, páalaa ɔlaa wó a isóbín é pumog»

19 Pólé págo aa páleé agaag esaa a kegaágade ké pə'kilí'ten. Pále na pusɪɲ pó pɔɔd, pó'kóodi Uɲun wó Ufúlú'tú.

20 Náa, a pəɲi pɔsósóg páam, pógon ɔlaa wááɲan a kəəli'tini' koáɲan kó kóleé kufúɲiəɲ agaáyen náan. Póɔsógɔɔɔn Táán na toen tó Uɲun wó Ufúlú'tú.

21 Puəguməɲəɲ a nnyóɲánán ε Táán, poágeéyegan o'to a kɔdéε ɔ'tém kó Sédúk wəəs Yésus Kilí'tus lé aaboyé'ken ɔlaa ó pɛɛɲɛ piim.

22 Póen na mbilígɔɔ'kɔn na pá pəligíí nsun a kidun

23 Póele lé pálón a yug, pócy. A pwsóg ten péndén, púsiəd ten mbilígwó'kən na pólé. Kebán kímú', póló'kəd, podééboyábélédéé, ɔmbó ten piléé peóbən podenjábélédéé pélé. Péle na pifii pé maáyééláné móóbən má a isóbín é pumog.

Τιέ'kenaan nugəm na Táán

24-25 Τιέ'kenaan nugəm na Táán, nyólé nyó aléé kembóg kímú', nyólé nyó ayébeγwóye a ngim ε Yésus Kilítus, Sédúk wəəs! Nyólé aa aléé əbuúnunə ageele lé pudí'téəh a kɔbé, áyeboyéele lé pódélem fiéd na egom a udi wéəh, na tɔnyóg tuim. Nugəm, negóón, toen, nelaame', moom móom móleane kɔ na nyólé kala', móen əgín na nyólé négɔh yéene na a pəliəg! Aamen.

Yiífínínin

Yiífínínin 1

Séan ale əgusəə wɔnó ná Sédúk oyólódíí na nyólé

¹A kála'ta' yéene, pebán pé péyée peɔségáán áa péleé kɔ, náa Yésus Kilítus yiífínin péleé. Táán ayémoyé'ken lé ná ámoáɔene pəgudin pééɔ péleé, páleɔ nkə ké keɔeɔ sɔɔɔ kéléé kaáyéleé. Kilítus ayé'tómen uɔun wáéɔ ó ma'tom lé wíim age'téane na me Séan u'kudin wəəɔ pebán péeb, ndeɔ.

²Me Séan nde wéseneɔ lé nkə kéeg kiim ké nyéédála na me əngis kéle tɔgéé tó Táán. Nde wéseneɔ ten lé nkə kiim ké Yésus Kilítus yeémoáɔe kéle fólób.

³Kɔɔe' na nyó aleé abana kála'ta' yéene a udi ó pɔɔd. Kɔɔe' na pá páleé agoob, páagaáyéngɔeɔ ten tɔgéé tó Táán tó tóleé tudiídíí kɔ. Tóle tɔgéé tó toálón a unu' ó Táán. Keɔeɔ ké pebán péeb kaáyéle keánde ndúmi'.

Séan oósoyídi mogony mó pəéli'tini' mó'táan na móbaan

⁴Me Séan aa mbébudíílen nufuu' nóone. Mbébudíílen pəɔɔi pá poleé a mogony mó pəéli'tini' mó'táan na móbaan mó móleé a ɔsíi: Táán áboyéle kɔɔe' á! Áboyé'ken ten wiyy aá! Nyólé nyó ayée, nyó aleé, na nyó aleé kiimií aá! Məɔun ten má'táan na mábaan má médníí a udi wó o'kɔɔ wáéɔ ó nelaame' máboyéle kɔɔe', máyeboyé'ken ten wiyy aá!

⁵Yésus Kilítus nyó aleé wéseneɔ e sáád áboyéle ten kɔɔe', áboyé'ken wiyy aá! Nyólé nyó aleé a pəliəg, nyólé o na o'to na o'to ogoóndɔeɔ a pəlɔɔ. Nyólé nkúm e pu'kúm pó a nsí. Kilítus ale abeɔnyóɔeɔ. A maɔɔ məéɔ má yiísúb a ɔmbásá, ayébeɔááɔeɔ a mabé.

⁶Ayébeɔéleé lé tíen a nelaame' niəɔ, téyeeɔ ten payaagane' pəfɔny pá pəəgudin Táán Se wəəɔ. Moom móone lé: Nugəɔm, toen, móen peneɔ piim na nyólé aa! Aamen.

⁷Taa, ogo aa nyóone aleé əgiim əsuu a kebed a kaade. Ungim aléé komoodála. ɔmbó ten pá pəyímunəəɔ toen na neɔɔ, páleé komoodála Mɔnɔɔ miim má a nsí máléé keen a ɔndeɔ a kidíídí kíəɔ. Eéé! Náan aa kéléé keeneé! Aamen.

⁸Sédúk Táán o toen tuim ɔnó: «Me áa ndéé usúid yuudi, me usúgəni' ngim. Nde nyó aleé, nyó ayée, na nyó aleé kiimií. Nde Táán o toen tuim.»

Yésus oólodi Séan nugəɔm nuəɔ

⁹Me Séan, móɔɔɔi waəɔan a o'to wóone lé tele paladáán a Yésus, tele a nelaame' né Táán. Nde agone ntób wɔnó pəɔɔi, ndáanó'tan ten yéle wɔnó pəɔɔi. Pəyí'kumin, pámé'tóm a ɔsaa a olo' ó Pá'témos a o'to wóone lé nde abeɔeɔ Tɔsɔm tó Táán, ndəəsəə fólób yé Yésus əyíndoodi.

¹⁰A wɔ́s ó keé'ken nugəm na Sédúk, Uɲun wó Ufúlú'tú óyényeεε, mbáság koob neɲo néasáɲa na toen a ngim yaam wɔ́nó iséé.

¹¹Néyée əgusəə neónó: Nkə kéεg ké oléε agodé'teg, tilə kélé a kála'ta', ódómen mogony mó pə́li'tini' mó'táan na móbaan móone lé: Yé a Efées, yé a Simíilinə, yé a Pelegáam, yé a Tiə'tíil, yé a Saledées, yé a Filədələffi na yé a Lawodisəə.

¹²Mbáság kaágase agodála áne aa aléε agosɔɔ na me. Ná njágáséé, nyεδdála moom mó'táan na móbaan mó ánde páagaábegan moláam kɔ a mɔen. Páyéεε moom mógo móom na kóol.

¹³Kɔ a kegaágade ké moom móom, nyεδdála ten yoom kɔ na kifíli ké mɔɔd. Ayée na kelanda ké ntaa, na kandá ε kóol nsúɲéə́n a nedáá.

¹⁴Ayée na tuyə́ə́n fúlú'tú'tú'tú a o'to wɔ́nó ndεb, wɔ́nó kebed. Əngis yéəɲ ayée agonom wɔ́nó yug.

¹⁵Ambaan yéəɲ áyée pələ́gədəgədə wɔ́nó kisúg ké pɔ́lɔ́nse ké póósóbini, pámasáne a yug. Neɲo niəɲ néyée əgulumə wɔ́nó mbag ε məní.

¹⁶Yiíguminin muédədə' mó'táan na móbaan a ombɔg wə́əɲ ó nenom. Eyafág é pedá éyée agolon a unu' wə́əɲ. Eyée seábéseábe, egógnáán toá tuim kɔɲe'. Udi wə́əɲ óyée agonom wɔ́nó wɔ́s wó a kenεɲ ké tóεf.

¹⁷Ná njémoodála, njímudə́əɲə́nən sondoon a ambaan wɔ́nó mɔɔd nyó ə́'kugúú. Aáság kudə́əmini ombɔg wə́əɲ ó nenom aménjaábegen a nkó, ɔ́nó: Ode'támmána! Me áa ndéε usúid yuudi, me usúgəni' ngim

¹⁸Nde nyó aléε ongóm. Nyiígú, náa négɔɲ yéene nde ongóm a peneɲ piim. Me áa ndéε na ilibə' é kugu na é nigúu né pá pə́'kugúú.

¹⁹Wε, tilə anéén nkə ké oléε agodé'teg. Údilə ɔmbó nkə ké kéléε agaáyéεε négɔɲ, ɔmbó ten nkə ké kéléε kaáyéεε a ngim.

²⁰Taa yisi yé εléε a muédədə' mó'táan na móbaan mó weédála a ombɔg wáam ó nenom, na moom ten mó'táan na móbaan mó páyéεε na kóol mó ánde páagaábegan moláam kɔ a mɔen áa yéene εléε lé: Muédədə' móom mó'táan na móbaan móle məɲun má ma'tom má mogony mó pə́li'tini' mó'táan na móbaan. Moom ten mó kaábegan moláam móom mó'táan na móbaan móle mogony mó pə́li'tini' móom mó'táan na móbaan.

Yiífíninin 2

Nufuu' nó kodómen egɔny é pə́li'tini' yé a Efées

¹Tilən uɲun ó ma'tom wó egɔny é pə́li'tini' yé a Efées, ómodéane wɔ́'kó: Me nyó nkumíniníi muédədə' mó'táan na móbaan a ombɔg wáam ó nenom, me nyó ndéε

agodánana a kegaágade ké moom mó'taan na móbaan mó páyééle na kóol mó ánde páagaágan moláam kɔ, nde əgusəə lé:

²Mbálen pigólí peáŋ pé oleé ageele, na ntób yé waáyé'kénéenéé, na wɔnó ná oleé agonó'tan yélé. Mbálen lé odeógɔ ogeen a ngim ε pebé pé pɔɔd. Oyásósénéé pá páléé əgusəə lé pólé pále pɔón pá ma'tom, omáboobándon, omóŋŋ lé pále na penya', pódéógɔ pɔón pá ma'tom.

³Mbálen ten lé ole agonó'tan kéfolé, waáné ntób a kidíídí kéam o'tambéled.

⁴Náa, yoom éle kɔ yé ndáagoyé'ken nsóó a yélé. Éle lé: Undigi agennyóŋen wɔnó a niábéə.

⁵Áyóŋéé éléə áa umíim ódéemen əgudəəŋ!

Ésú'kíí mabé mááŋ, ógase ondoná, wéele kɔŋe' wɔnó ná oyéε ageele a niábéə. O'kasene ɔlaa, ndéé kiim kenɔ ké oleé, nság kuliogi eláam yááŋ a kea ké píídénígi kɔ.

⁶Náa, nkə ké kímí'kóm̄mi na we kéle lé: Wɔnó me, ole abenen nkə ké pɔɔd pá páléé a ondán ó Ne'koláa páageelane

⁷Nyó aléé na ntóŋen, yóób nkə ké Uŋun óléé agodéane na mogony mó pəéli'tini'. Pá páléé kolónéé ombɔg a mɔen, ndéé koboyé'ken modámádám mó kied ké ɔlaa ké kéléé a pɔlém pó Táán lé páne

Nufuu' nó kodómen egɔny é pəéli'tini' yé a Simíiline

⁸Tilən uŋun ó ma'tom wó egɔny é pəéli'tini' yé a Simíiline, ómodéane wɔ'kó: Me áa ndéé usúid yuudi, me usúgəni' ngim. Me nyó nyíígú náa mbé'kimbuúliníí a ɔlaa nde əgusəə lé:

⁹«Mbálen ntób yé oleé a yélé. Mbálen osog wááŋ kɔmɔéd lé a noá na Táán ole na tugúm éy! Mbálen tué áa páléé agosɔɔɔ niŋ neáŋ kɔbé. Pɔɔd póob pá páléé agosɔɔɔ niŋ neáŋ kɔbé pále əgusəə pónó pólé pále Yúden kɔmɔéd lé penya'. Pále egɔny é pɔɔd pá páagoob na Sá'tan.»

¹⁰Ode'támmána ntób yé oleé konéé. Óób lé: Omɔlóg aléé keele lé pəgumən ngab yimmú a ondán wááŋan, páboológɔ a puog pó njaan agoboásɔsen. Aléé keele náan lé ná púdum ngim na Táán. Páléé kobonéeye ntób náan mədúg mówád Udisúuli ɔmbɔg sú'téə a kugu koáŋ, ndéé kooyé'ken nodám nó ɔlaa.

¹¹Nyó aléé na ntóŋen, yóób nkə ké Uŋun óléé agodéane na mogony mó pəéli'tini'. Pá páléé kolónéé ombɔg a mɔen, pádendéé kugu, kugu kó annam ábaan.

Nufuu' nó kodómen egɔny é pəéli'tini' yé a Pelegáam

¹²Tilən uŋun ó ma'tom wó egɔny é pəéli'tini' yé a Pelegáam, ómodéane wɔ'kó: Me nyó ndéé na eyafág é pedá, eyafág yé éléé esεábéseábe, egógénáán toá tuim kɔŋe' nde əgusəə lé:

13Mbálen kenɔ kéeg ké oleé alaa ko. Ko áay aa Sá'tan adégénéé o'koo wóéη ó nelaame'. Náa, we uyégúménénií əgín na me. Udi'kóoliogi ongo agag kó waágénéé o'to na me ombó ná páyóón Anté'páas, wéseneg yaam ε fólób ko áay a pəni, kenɔ ké Sá'tan agónénéé o'koo wóéη.

14Náa, pebán péle ko pé ndáagoyé'ken nsóó a pélé. Péle lé: Ole na pɔɔd a ondán wááη pá páléé əguyəən nkə ké Paláam ayá'kánáne pɔɔd a keney ké pebmáa. Ayá'kánáne Paláag keele lé pɔɔn pá Éselayel pédəəη a kobé, páne manám má ponyam pó pááfɔnya a pebán pé ambog, péele peɔg

15Ole ten na pɔɔd a ondán wááη pá péléé əguyəən tɔ'tilín ε Ne'koláa

16ᄃsú'kíí anéén mabé mááη ógase ɔlaa. O'kasene ɔlaa, ndəgəəbisig kiim ná mpóonɔye na eyafág é pedá yé éléé na me a unu'.

17Nyó aléé na ntóη, yóób nkə ké Uηun óléé agodéane na mogony mó pəéli'tini'. Pá páléé kolónéé ombɔg a mɔen, ndéé koboyé'ken moom mó kone mó móléé moɔséɡáán. Moom mó kone mó pɔɔdɔηɔn lé máan. Ndéé koboyé'ken ten nedáán né nifúlú'tú na niη né newa nidilídəən ko. Néléé keen niη né mɔɔd na mɔɔd adeáleηé, əgín wɔ'kó nyó ndáamoyé'ken nélé.

Nufuu' nó kodómen egony é pəéli'tini' yé a Tiə'tiil

18Tilən uηun ó ma'tom wó egony é pəéli'tini' yé a Tiə'tiil, ómodéane wɔ'kó: Me mɔɔn ó Táán, me nyó əngis yáam áléé agonom wɔnó kegan ké yug, ambaan yáam wɔnó kisúg ké pɔlɔɔnse ké póósóbóni, nde əgusə lé:

19Mbálen pigólí peán pé oleé ageele. Mbálen lé ole na nnyóηánán na pɔɔd, waágen o'to fólób fólób na me, ole na ɔ'tém a pigólí péam, ole agonó'tan. Mbálen lé nkə ké oleé ageele négɔη ké mááyen nkə ké weéyáη ageele kala'.

20Náa, yoom éle ko yé ndáagoyé'ken nsóó a yélé. Éle lé: Udiín Sesabéel, ɔ'kéed nyóon nyó aléé əgəəsə lé nyólé ale ɔndɔge' pebán o Táán. Umudín lé éligə pəgudin páam, aáboyá'kanane lé péele peɔg, páne manám má ponyam pó pááfɔnya a pebán pé ambog.

21Njímudín keney lé ná yəsu'ki, ágase ɔlaa wóéη. Náa, ɔdeóɔ anyóηen kəəsu'ki ɔlaa wóéη ó peɔg wóow.

22Óób lé, ndéé komoódageɔe a mɔdégén mó aléé kaáne a mólé. Pɔsósɔg ten pəéη pá peɔg pədiəsu'kini ɔlaa wóow wó aléé agoboyá'kanane, ndaboyé'ken ten pólé ntób yé nkó'kóon.

23Ndéé koóna ten pɔɔn pəéη. Náan, mogony mó pəéli'tini' muim móléé koleη lé nde nyó aálen ɔ'tém ó mɔɔd na mafega' móəη a kaade ké. Ndéé keele na éné mɔɔd əgín wɔnó ná yiígúd

²⁴Náa, pəŋi pá a Tiə'tíil pá podeógo əguyóníí tɔ'tilíin yéey, pəŋi pá podea'kananéé nkə ké pɔɔd póob páléé agodónɔn lé «pəbán pé nuníb pé Sá'tan», táá nkə ké ndáabodéane aa kéene: Nteábonyáŋene kenó kimmú kéndéŋ.

²⁵Náa, nkə ké waándeé na kélé, kumin kélé kɔŋe' sú'tóó a keney ké ndéé kiimií.

²⁶Pá páléé kolónéé ombɔg a mɔen, pá páléé keelé nenyónɔn néam sú'tóó a neman, ndéé koboyéele lé pálaame mɔnɔŋ.

²⁷Pá léé kodáŋanane mólé a nesónjaa a mɔen, páyeyen na pólé a kenɔ ké nníen eleé. Pá léé koboyáada wɔnó pidín.

²⁸Toen tó Se waam ayényeé'ken, pólé ten páléé keen na tólé náan yoom ímu'. Ndéé koboyé'ken ten yə́dɔdɔ' é koany

²⁹Nyó aléé na ntóey, yóób nkə ké Uŋun óléé agodéane na mogony mó pə́li'tini'.

Yiifínin 3

Nufuu' nó kodómen egɔny é pə́li'tini' yé a Saledées

¹Tilən uŋun ó ma'tom wó egɔny é pə́li'tini' yé a Saledées, ómodéane wɔ'kó: Táá nkə ké me nyó ndéé na məŋun má Táán má'taan na mábaan, na muédɔdɔ' mó'taan na móbaan mbésəə áa kéene: Mbáley pigólí pə́ŋ pé oleé ageele: Ole əgugəmən lé ole ongóm kɔmɔéd lé ole kelónɔ.

²Ondig óo! Kónɔ ngab yé uligíí na yélé, yé yándeé ndúmi' na kugu lé nteógo aa adála ímu' na ímu' yé oleé ageele a əngis á Táán waam yé éléé eŋe', óomanane kɔŋe'.

³Áyónéé anéén wɔnó ná oyóób tɔsɔm, na wɔnó ná páyégoyé'ken tólé. Eele nkə ké tólé əgusəə. Əsú'kíí mabé mááŋ, ógase ɔlaa. Udiondigin a enɔ, ndéé kiim wɔnó ungiɔbən lé odendéé kolɔŋ keney kégo ké ndéé kiimií a kélé. Ndéé kugubúbi kugubúbiən

⁴Náa, áay a Saledées kenɔ ké oleé, ole na ngab e pɔɔd kɔ yé idi'káəfilənií piláə pə́ɔbɔn. Pá léé kuníig piláə pé pifúlú'tú ageen ondán na me lé páyééle wɔnó ná pígoódi lé péele.

⁵Náan, pá páléé kolónéé ombɔg a mɔen páléé kuníig piláə pé pifúlú'tú. Ntendéé kuyúnjugəni əngiŋ yóɔbɔn a kála'ta' ye ɔlaa. Ndéé kusəə a udi ó Se waam na məŋun məəŋ má ma'tom lé pále pɔɔd páam

⁶Nyó aléé na ntóey, yóób nkə ké Uŋun óléé agodéane na mogony mó pə́li'tini'.

Nufuu' nó kodómen egɔny é pə́li'tini' yé a Filədələfii

⁷Tilən uŋun ó ma'tom wó egɔny é pə́li'tini' yé a Filədələfii, ómodéane wɔ'kó: Táá nkə ké me nyó ndéé ufúlú'tú, me nyó ndéé Táán e fólóɔb, me nyó ndéé na ilibə'

yé nkúm Táfíd a ombɔg, me nyó ndeé lé mbə'kubuən wendénɔ ɔdeóɔgɔ ugubuəg. Mbə'kubuəg wendénɔ adien kɔ ugubuən mbə́səə áa kéene:

⁸Mbálen pigólí peáj pé oleé ageele. Mbálen lé u'kóodi toen, náa oyénjoóben a nkə ké njégodeáne, udi'kéəgi'təm. Óób anéén lé me njígubuénin udiyooɔ wó mɔɔd na mɔɔd ɔdeóɔgɔ ugubuəgií.

⁹Taa, náan aa ndeé keeleé na pɔɔd póob pá egony é Sá'tan, pɔɔd pá penya' póob pá páleé əgusəə lé pólé pále Yúden kɔmɔéd lé iyó. Ndeé keele lé píim ədúm əndu a udi wááj, pálen lé nde agoonyóɔen

¹⁰Wɔnó ná oyénjoóben a nkə ké njégodeáne lé ónó'tan ntób, me ten ndeé kuguúnɔɔ a keney ké ntób yé eléé kiimií a nsí ngim. Ntób yéey eléé keen kɔ ageele lé pádála wɔnó ná pɔɔd pá a nsí páleé.

¹¹Keney sɔɔɔ nyíim. Nkə ké ugódíí, kumin kélé kɔɔɔ' ageele lé wendénɔ ədinjíim əsiəd nodám noáj nóone lé waálón ombɔg a mɔen.

¹²Ungim nyó aléé kolónéé ombɔg a mɔen, ndeé komoyéele lé yéen egon yé a u'kóó ó Táán waam Adendéé kolon kəmmú kɔ ageen a táán. Ndeé kudilid niɔ né Táán waam a nkó yəəɔ. Ndeé kudilid ten kɔ niɔ né Yolósaleɔ, páleeg yé ngwa yé eléé əgiim ísuu a mɔen, a nó Táán waam Ndeé kudilid ten niɔ néam né nɔwa a nkó yəəɔ

¹³Nyó aléé na ntóen, yóób nkə ké Uɔun óleé agodéane na mogony mó pə́li'tini'.

Nufuu' nó kodómen egony é pə́li'tini' yé a Lawodisəə

¹⁴Tilən uɔun ó ma'tom wó egony é pə́li'tini' yé a Lawodisəə, ómodéane wɔ'kó: Táá nkə ké mbə́səə áa kéene, me nyó ndeé Aamen, kien əgín náan oo! Me wéseneɔg ε sáád, wéseneɔg ε fólób, me nyó ndeé lé, yoom yiim yé Táán ayééle, a me áa éyáyéléé, nde əgusəə lé:

¹⁵Mbálen pigólí peáj pé oleé ageele. Mbálen lé ole lé: Odien usiododo, onjáa. Kémée ageen kɔɔɔ' lé wéen ɔmbó usiododo, oó lé woáyáa!

¹⁶Wɔnó ná oleé agá agoyámba koyámbáán, odien usiododo, onjáa, ndagoónoda.

¹⁷Ole əgusəə wɔ'kó: «Nde na tugúm, njágónyánéé moom kéfólé, nteóɔgɔ na yoom yé ímíndiəmin.» Sóóle' na we kéfólé! Ole kesaángaa, náa odeóɔgɔ agoleyen náan. Ole na osog, na woog, nsun iyó.

¹⁸Kólé aa ndeé əguguuləb lé wíim agoonene kóol na me yé páánámen a yug ná wéen na tugúm. Wíim agoonene ten pilóó pé pífulú'tú, únig ageele lé odenjáán lé ole nsun iyó. Óween ten toan wáyáág a əngis ageele lé wíi'kini kodé'teganan.

¹⁹Me, unɔim nyó ndeé anyóɔen, ndamosásan, ndamobáam Náa we, əsú'kíí anéén mabé mááj, ógase ɔlaa!

²⁰Taa, me aa nyóone ntéléμένέé a udíyoog, nde ɔgɔ'tɔn. Nyó aágoob neɲo néam, éyimbuañin udíyoog, ndɔɔsɔd a noáde' nuéɲ. Teanéene ondáɲ.

²¹Pá páléé kolónéé ombɔg a mɔen, ndéé koboyé'ken o'kɔɔ lé pálaame ondáɲ na me, əgín wɔnɔ ná me nyíisiéd ten o'kɔɔ a kolaame ondáɲ na Se waam ná njíim ndon ombɔg a mɔen.

²²Nyó aleé na ntóɲɲ, yóób nkə ké Uɲun óléé agodéane na mogony mó pəéli'tini'.

Yiifíninin 4

Konyáade Táán a mɔen

¹A ngim yéey, Táán aáság kindoodi yoom yímmú. Nyedáala umbuús umbuañéəñ a mbálámɔen. Neɲo né nyeyáɲ agoob néɔsɔɔ na me, néasáɲa wɔnɔ iséé neáság kusəə neónɔ na me: «Méene óbag áane, ndəguúloodi nkə ké kéléé kiimií a ngim.»

²Uɲun wó Ufúlú'tú wááság kenyele lé ntála no'kóm nó nelaame' nó Táán kɔ a mbálámɔen, mɔɔd undəndínéəñ kɔ a nólé.

³Mɔɔd ogo nyó yiíəndinin a nólé ayéé əgumənyə wɔnɔ nedáán né pɔɔdɔɲɔn lé séase'pe, na né pɔɔdɔɲɔn lé saledowáan. Keán kéyágo'kenen no'kóm nó nelaame'. Kéyéé əgumənyə ten wɔnɔ nedáán né pɔɔdɔɲɔn lé emelóod

⁴To'kóm tó nelaame' ten túmmú ni'tin na túni' tóyágo'kenen nóon. Pasaá pá pɔɔd ten ni'tin na pəni' pííəndinin kɔ a tólé. Pííniigin píléé pé pífúlú'tú na todám tó kóol a o'to.

⁵A no'kóm nó nelaame' nóon nó nóyéé a kegaágade, mbálámɔen eyéé əgubəgə kɔ, aɲɲo yɔɔsɔɔ kɔ, pombambany píədəəɲən. Moláam mó'táan na móbaan móyéé alola na toen kɔ a udi ó no'kóm nó nelaame' nóon. Moláam móom móyéé məɲun má Táán má'táan na mábaan

⁶A udi ó no'kóm nóon, yoom éyéé kɔ wɔnɔ noom nó eba fiéd, məni məéɲ séngələngələ wɔnɔ məé má máámoáɲ. Kɔ a kegaágade kéeg, ponyam púni' póyágo'kenen no'kóm nóon. Ponyam pógó póyéé na əngis kíligidigidi a udi na a ngim ké.

⁷Nnyam e na o'to na o'to yeéɲwáɲanan ngangó. Ye annam ábaan wɔnɔ keyóɲ ké káwo'. Sóg wo annam ádáád ayéé na udi ó mɔɔd. Wo annam éni' amáəɲwáɲanan kifíɲ ké kéáféé

⁸Ponyam pób puim púni' puígóodi nfaáan é'táan na úmmu', é'táan na úmmu'. Nfaáan yɔɔbɔn eyéé na əngis kíligidigidi a mɔen na yisi ké. Póyéé ədúmə wɔs unгим na udúg unгим pɔónɔ: Sédúk Táán o toen tuim ale Ufúlú'tú, ale Ufúlú'tú, ale Ufúlú'tú! Nyólé nyó ayéé, nyó aleé, nyó aleé kiimií!

⁹Κενη κιim κέ ponyam póob púni' poyéε ageé'ken nugəm, póanyáade, póageé'ken pisoyidi' na nyó yiíłəndinin a no'kóm nó nelaame', nyólé nyó aleé a ɔlaa a peneη piim,

¹⁰pasaá pá pɔɔd ni'tin na pəni' pá páyεε kɔ, páyεε əgiim ədúmə əndu a udi wəəη, páamonyáade, nyólé nyó aleé a ɔlaa a peneη piim. Páyεε agodagedane todám toúɔɔn a udi ó no'kóm nó nelaame', pɔɔɔɔɔ pónó:

¹¹Sádúk Táán wəəs! Na we áa κεάσε'tan lé págoyé'ken nugəm, na nnyáádé, na toen lé we áa oyééε moom muim. A nenyóηen neáη áa yiim éyáyéλέε wɔnó ná éλεé kɔ.

Yiifininin 5

Na kála'ta', na Mɔón o nodóm

¹Nyεδάλα kála'ta' mmúmúsé wɔnó kegaan, a ombɔg ó nenom ó sóg nyó yiíłəndinin a no'kóm nó nelaame'. Kála'ta' ego eyéε ntiídíló a toá tuim tóbaan. Péémáda na elɔ' a penɔ pé'táan na pébaan ageεε lé mɔɔd adesánden yélé

²Mbáság kodála uηun ó ma'tom ó toen wáalɔεε neηo a mɔen, wónó: Άne aa əmíig nyóone lé ágábena elɔ' agosanden kála'ta' ó?

³Náa, ɔmbó a mbálámɔen, ɔmbó a nsí yéene a mɔen, ɔmbó a nsí a kaade, mɔɔd ade'kéε kɔ nyó əyígin ogosanden kála'ta' yéey, áadála nkə ké kéλεé kɔ.

⁴Nyεéléε kéfɔlé lé mɔɔd ade'kéε kɔ nyó ayéε ogosanden kála'ta' yéey agodála nkə ké kéλεé kɔ.

⁵Náa kesaá ké mɔɔd kimmú ké keyéε kɔ áay kéage'téane keónó: Odendéé! Taa, ngangó ye ndeg ε Yúda aa yéene. Kindindilíη ké Téfíd a kibúúm ké pu'kúm Yeélón ombɔg a mɔen. Nyólé, aagábena penɔ pé elɔ' péeb pé'táan na pébaan əgubuən kála'ta'.

⁶Mbáság kodála anéən Mɔón o nodóm kidóni'tən a ebá é no'kóm nó nelaame' a kegaágade ké ponyam póob púni' na pasaá pá pɔɔd póob. Ayéε wɔnó páyémoséged kenág. Ayéε na modɔη mó'táan na móbaan, əngis ten á'táan na ábaan. Əngis yéey áyεε məηun má Táán má'táan na mábaan má yeédóm a nsí ngim

⁷Mɔón o nodóm nyóon aáság kaáye'tene əgiim əsiəd kála'ta' yé nyó yiíłəndinin a no'kóm nó nelaame' yiíguminin a ombɔg ó nenom.

⁸Əgín ten ná Mɔón o nodóm yiisiád kála'ta', ponyam póob púni' na pasaá pá pɔɔd póob ni'tin na pəni' pááság kiim əmudúmin əndu a udi. Éné mɔɔd ayéε na elónη a ombɔg, na ecógécógé yé páyééε na kóol, elɔ' kɔ a kaade síééd. Elɔ' yéey éyεε peśóǵółón pé pɔɔd pá páagoob na Táán páyémoyé'ken.

⁹Πάγέε ədúmə keléé ké kəwa, pónó: We áa olé nyóone lé págoyé'ken kála'ta' ná ógábena eló'. Páyégoyóón. A mañó máán má wiísúb, oyááñen pɔɔd pá a ndeg ngim, na a tɔgéé tuim, na a mɔnɔñ miim, na a ə'kúu əngim lé ná óboyé'ken na Táán.

¹⁰Ογέboyééεε lé πέεεε pɔɔd pá a nelaame' neáñ, πέεεε payaagane' pefɔny pá pəəgudin Táán wəəs. Páleéεεε keen pu'kúm pó a nsí yéεεε

¹¹Náan aa nyεδέδέ'teg kəmmú, mbáság koob añño yá éfɔlé é məñun má ma'tom. Máyágo'kenen no'kóm nó nelaame' na ponyam póob na pasaá pá pɔɔd póob. Məñun má ma'tom móom máyέεε omban ó pɔ'tósεεε pá pɔ'tósεεε

¹²Máyέεε ədúmə neño a mɔen, mónó: Mɔón o nodóm nyó páyóón, nyóléεεε aa keáσε'tan lé pámoyé'ken toen, tugúm, nsin, negóón, nnyááδέεε, nugəm na peléé pé komonyáade.

¹³Mbáság koob ten moom muim mó Táán ayééεεε a mbálámɔen kógɔɔg a mɔen, na a nsí yéεεε a mɔen, na a nsí a kaade, na a noom nó ebá fiéd. Yiim agá yéεy yé Táán ayééεεε a nsí na a mɔen yəəmudúmən peléé yónó: Moom móoneεεε lé: Peléé, nnyááδέεε, nugəm na toen móen na nyó ələndíniníεεε a no'kóm nó nelaame'. Móen na Mɔón o nodóm a peneñ piim.

¹⁴Ponyam póob púni' poáság kəli'tini' pónó: Aamen! Pasaá pá pɔɔd póob pááság kudum əndu a nsí agonyáade Táán.

Yiífínin 6

Neγábena' né pɔɔd pé péélábédáne eló' a kála'ta'

¹A ngim yéεy, mbáság kodála Mɔón o nodóm aágáben eló' é σε'táam ε na o'to na o'to ε pase'táam pá'táan na pábaan Mbáság koob nnyam mmu' a póob pó póyέεεε kɔ púni' yaágaag neño wɔnó mbambany yónó: «Mέεεε ó!»

²Mbáság kodé'teg. Nnyambeλέ' yé nyεδέδάλα eyéεεε nfúlú'tú. Nyó yeébágeden a yélé ayéεεε na kí'timbə a ombɔg pááság komoyé'ken nodám nó pu'kúm. Ale nyó yeélón ombɔg a mɔen. Ale ageen lé ná yíi'kini keen alon ombɔg a mɔen.

³Ná Mɔón o nodóm yeégáben eló' yé annam ábaan mbáság koob nnyam ye annam ábaan yəəsəə neño a mɔen yónó: «Mέεεε ó!»

⁴Nnyambeλέ' yimmú yaáság kiim. Eyéεεε mbógógó. Páyé'ken na mɔɔd nyó yeébágeden a yélé toen tóoneεεε lé yéεεε oliogi uñóón a nsí ná pɔɔd páébáéεεε koónanan. Páyémoyé'ken ten kelandá ké eyafág é pedá.

⁵Ná Mɔón o nodóm yeégáben eló' yé annam ádáád mbáság koob nnyam ye annam ádáád yəəsəə neño a mɔen yónó: «Mέεεε ó!» Mbáság kodé'teg. Nnyambeλέ' yé nyεδέδάλα eyéεεε nfiídidi' Nyó yeébágeden a yélé ayéεεε na nɔfeg a ombɔg.

⁶Mbáság koob yoom ego wɔnɔ neŋo níŋgiim nédéemem ko a kegaágade ké ponyam póob púni' neónó: «Nɔfeg nó ngəŋ númu' a pesáábón pé wɔs ó pigólí kilúd. Tɔfeg ten tó mɔnás tódáád a pesáábón ten pé wɔs ó pigólí kilúd. Náa, mægúd na malo', ode'tóbɔ.»

⁷Ná Mɔn o nodóm yeégáben elɔ' yé annam éni' mbáság koob nnyam ye annam éni' yə́səə neŋo a mɔen yónó: «Méem ó!»

⁸Mbáság kodé'teg. Nnyambel' yé nyedála eyée na nkó wɔnɔ toánánán tó tudom. Nyó yeébágeden a yélé ayée niŋ lé «kugu.» Nigúu né pá p'kugúu níŋgiim nímuuyəən a ngim. A pesaa pé nsí pini' páyéboyé'ken kímú' lé pálaame ko. Ko a kesaa kéeg, páyéé agoóna pɔɔd a pedá, páaboyóóna na njaan. Pɔɔd páəgu mabámbany na ten lé ponyam pó pobé pómábooné

⁹Ná Mɔn o nodóm yeégáben elɔ' yé annam á'taan mbáság kodála kibóŋ ké pefɔny. Ko a kibóŋ kéeg yisi, nyedála mənun má pɔɔd pá páyóóna a o'to wóone lé píiyəən tɔɔm tó Táán, pámaádélemem tólé mbaasó.

¹⁰Máyéé agosɔɔ neŋo a mɔen mónó: «We Sédúk nyó oleé ufúlú'tú, we nyó oleé Sédúk e fólɔb, waabónan sú'téə naanég ageele lé óɔɔme pɔɔd pá a nsí ná pááleba wɔnɔ ná páyébeyóóna é!»

¹¹Páyé'kənan na mənun móom miim piléé pé pifúlú'tú, pónó na mólé máyan kobon kəmmú sɔɔŋ, sú'téə ondán wóɔbɔn óse'tan na pomóŋŋí póɔbɔn na pɔsɔsɔg póɔbɔn pá pigólí pá páaboyóóna ten yoom ímu' wɔnɔ pólé.

¹²Mbáság kodé'teg. Ná Mɔn o nodóm yeégáben elɔ' yé annam á'taan na úmmu' nsí yaáság kənyigid na toen. Wɔs wəbəé kiilin wɔnɔ məlin. Wəé wáawéela ungiim pó'kó'kó'kó wɔnɔ maŋó.

¹³Muédəðə' moáság kiim mógáseg a mɔen, muédəəŋ a nsí wɔnɔ ná modámádám mó kied mó módé'kónéé móléé əgudəəŋən kenəŋ ké kigud kéle əgufiŋ na toen.

¹⁴Mbálámɔen yaáság kəmus wɔnɔ ná ánde kegaan kíəgəəmus. Nkon ngim yaáság kuliogon kenɔ ké eyée, na maalo' miim ké

¹⁵Na pu'kúm pó a nsí, na pɔɔd pá pagóón, na pu'kúm pó pasónjaa, na pɔɔd pá tugúm, na pɔɔd pá toen, na pɔɔd péndəŋ piim, na peólé, na pá pɔɔd pá páde'kéleé peólé ké péédéda ageen ɔɔɔseman a pebaŋ a kaade na a á'taan yisi yá áleé a nkon.

¹⁶Páyéé əgusəə na nkon na á'taan ké pónó: «Púbidəəŋənən óo! Púbigúbə ná nyó ələndíníníí a no'kóm nó nelaame' adéébeedála, na ten lé Mɔn o nodóm nyó aá'koóbéé ilúún, adéébeedála

¹⁷lé, wɔs wó o'kó'kóón wóɔbɔn ó koob ilúún wánde ko. Áne aa aágaá'ke é!»

Yiifínínin 7

Kaáagan kó pebee a nti ε pá páagoob na Táán

¹A ngim yéey, mbáság kodála mənun má ma'tom məni' madéléamáán kidóni'tən a modɔŋ mó nsí múni'. Míígúmin pigud pé a nsí yéene píni' ageele lé kímú' na kímú' kídifiŋ ɔmbó a nsí, ɔmbó a noom nó ebá fiéd, ɔmbó əgín a kied kímú'.

²Mbáság kodála uŋun ó ma'tom wáabag a mən a noá nó wɔs óleé əgiim ódéeman. Wígóodi se'tám yé páagaágan pɔɔd pebee na yélé a nkó əguloodi lé nyóone ale agoob na Táán nyó aleé a ɔlaa. Uŋun ó ma'tom wóow wéésásed na toen agodéane na mənun má ma'tom məni' má Táán ayéé aá'ké'ken toen lé máyósag nsí na noom nó ebá fiéd, wónó:

³«Yanáan kudi o! Podenjósag nsí na noom nó ebá fiéd ɔmbó ten na pied ké ná pəsi tedémman kaáagan pebee a nti ε pəgudin pá Táán yəəs»

⁴Nyummú aáság ké'téane ɔmban ó pɔɔd páség áa páagaágan pebee pé Táán a udi. Páyéé ónded ε tóosen ε pɔɔd mmú' na ə'tin á tóosen á pɔɔd ábaan na tóosen íni'. Píisiódə pɔɔd póob a pibúúm pé Éselayel piim pəwád na pébaan.

⁵A kibúúm ké Yúda, píisiód kɔ tóosen ε pɔɔd yówád na ébaan yé péémágam na pebee. A kibúúm ké Lúben, tóosen ten yówád na ébaan, A ké Káad, tóosen yówád na ébaan,

⁶A ké Aséel, tóosen yówád na ébaan, A ké Neftalíi, tóosen yówád na ébaan, A ké Manaséə, tóosen yówád na ébaan,

⁷A ké Semeyóŋ, tóosen yówád na ébaan, A ké Ləfi, tóosen yówád na ébaan, A ké Esa'káal, tóosen yówád na ébaan,

⁸A ké Səbulóon, tóosen yówád na ébaan, A ké Yóseb, tóosen yówád na ébaan, A ké Penseaméey, tóosen yówád na ébaan. Táá pá péémágam aa póob.

Ki'túú ké pɔɔd pá pəyíim pádéeman penɔ piim

⁹A ngim yéey mbáság kodé'teg kəmmú. Nyedála pɔɔd miíi a ombod wó mɔɔd ɔdeóŋ ogaá'ké kobana. Pɔɔd póob pəyíim pádéeman penɔ piim lé na a mɔŋŋ miim, na a ndeg ngim, na a tɔgéé tuim, na a ə'kúu əngim. Ungim yedélemen a udi ó no'kóm nó nelaame' na a udi ó Mɔón o nodóm. Ungim yiínigin kiléé ké kifúlú'tú na kelaa a ombɔg.

¹⁰Páyéé asása neŋo a mən, pónó: «Táán wəəs nyó ələndíníníi a o'kɔɔ ó nelaame' áa amábeyóoye póle na Mɔón o nodóm.»

¹¹Mənun má ma'tom miim, na pasaá, na ponyam póob púni' páyágo'kenen no'kóm nó nelaame'. Ungim nyóon yiídəŋ a nsí na əndu a udi ó no'kóm nó nelaame' agonyáade Táán.

¹²Πάγέε əgusəə pónó: «Aamen! Pebán péene lé: Peléé pé nnyáádé, nugəm, nsiη, pisoyidi', nnyáádé, toen, negóon, péagoob na Táán yəəs a penηη piim! Aamen!»

¹³Osaá nyummú kɔ a kegaágade keóbɔn aáság kusiað tɔgéé, ɔnó na me: «Pɔɔd póob pá páleé náan na piléé pé pifúlú'tú əə, pa áne aa páleé náan əó? Əléə áa pamɔéd páleé əgiim pálón é?»

¹⁴Njímuyúlísini nyo'kó na nyólé: «We áa waáλη όο, paabá!» Náa ɔnó na me: «Pále pɔɔd pá péésán a peásósén pé penasáη Péésóg piléé peóbɔn a maηó má Mɔón o nodóm peáság komóanη.

¹⁵A o'to wóow aa pédéní a udi ó no'kóm nó nelaame' nó Táán, páamonyáade na udúg na wɔs a u'kóo wéη. Nyó aleé undəndínéə́n a no'kóm nó nelaame' adendéé kuliogi niis na pólé.

¹⁶Njaan edendéé koboobany kəmmú. Neηóed nédeboobány. Yoóy ten édeendéé kobogólɔne, ɔmbó ten mbod ε muug mó monasáη múmmú moéndéη

¹⁷É Mɔón o nodóm nyó aleé a eba é no'kóm nó nelaame' aléé kusiað kenηη na pólé wɔnó ná unnuη mudúg aleé ageeε na mudúg. Aléé kubusúid ageen na pólé a kenɔ ké musim mó məní má máageé'kenanan ɔlaa móleé. Táán aléé koman kubuúηiənə pelee a əngis»

Yiifininin 8

Mɔón o nodóm yeégáben las ε kenɔ ké péélábe elɔ' a kála'ta'

¹Ná Mɔón o nodóm yeégáben se'táam ye annam á'táan na ábaan, kenɔ kífléndin sáb a mbálámɔen yoom é kesom ké áwa'.

²Mbáság kodála məηun má ma'tom má'táan na mábaan má méédélémen a udi ó Táán. Páyéboyé'ken muséə mó'táan na móbaan.

³Uηun ó ma'tom wúmmú wááság kiim adélem a eba é kibóη ké pefɔny. Wíiguminin kea ké pɔɔgólɔne edem a kélé. Páyééε kea kégo na kóol. Pááság komoyé'ken éfolé é molɔ' lé áfɔnya a kibóη ké pefɔny ké kéyéε a udi ó no'kóm nó nelaame'. Kibóη kégo, páyééε kélé ten na kóol. Kéyéε lé ná kefɔny kéeg kébag a mɔen, ondán na peósógólón pé pɔɔd pá páagoob páyéε ageeε

⁴Moógin má elɔ' máyéε əgiim mádeemen kɔ a ombɔg wó uηun ó ma'tom agobag a udi ó Táán ondán na peósógólón pé pɔɔd pá páyéε agoob na Táán páyéε ageeε.

⁵A ngim yéey, uηun ó ma'tom wááság kusiað kea ké kogólɔne edem kéeg, wáyéəgi kélé na yug yé wísiəð kɔ a kibóη ké pefɔny, wáadagéde a nsí. Pombambany puébéə kudəəηən, aηηo yéəlumə, mbálámɔen yəəbəgə na toen. Nsí yaáság kəənyigid ten

Məηun má ma'tom mándaago muséə

⁶Μəηun má ma'tom má'táan na mábaan má mígóodi muséé ten mó'táan na móbaan méəbέé kaáboηen kogo.

⁷Σóg o na o'to na o'to aáság kogo iséé yέəη. Noó nuídəəη a nsí nubuúbúlé na yug na maηó. Kesaa ké nsí kίmu' a pesaa pédáád keáság koga yug, keógólɔ. Kied ten kίmu' a piəd pédáád pé a nsí kéégólɔ. Mbén ngim ten yé eyée əguləbi yaáság koman kogólɔ

⁸Uηun ó ma'tom wó annam ábaan wááság kogo yέəη iséé. Yoom ego éyée wɔnó kea ké ki'tóg ké o'kon ké keyée alola aa péédágéde a noom nó ebá fiéd. Kesaa ké noom kίmu' a pesaa pédáád keáság kaan maηó.

⁹Moom mó móleeé alaa a məní, ímu' a módáád yίwú. Si'tímə' ten mmu' a pəsi'tímə' pádáád yeéleəη.

¹⁰Uηun ó ma'tom wó annam ádáád wááság kogo yέəη iséé. Ki'tóg ké yəədədə' keáság kiim kégáseg kógɔɔg a mbálámɔen, kiédəəη a nsí. Keyée alola wɔnó tóseláam. Yídəəηənon kesaa ké toom tó a nsí kίmu', na kesaa ten ké puní kίmu' a pesaa pédáád.

¹¹Niiη né yəədədə' yéey néyée lé: Kenɔanɔa. Kesaa ké puní kίmu' a pesaa pédáád keáság kaan a unu' wónó piébéb. Pɔɔd piíη piígú lé puní pógyée poándaanɔ.

¹²Uηun ó ma'tom wó annam əni' wááság kogo ten yέəη iséé. Pááság kobáam kesaa ké wɔs kίmu' a pesaa pédáád, páábáám kesaa ké wə kίmu' a pesaa pédáád. Péébáám ten yəədədə' ímu' a muədədə' módáád. Kesaa ké moom móom kίmu' a pesaa pédáád kíídəəη mbin. Náan aa kisəə ké wɔs kéédóó, mbin iməyi'kini kulim na udúg agaáyen

¹³Náa ndáádé'teg anéén kəmmú. Nyeédála kifíη kéáfée kɔ a mɔemɔén. Keyée kógɔɔg a mɔemɔén. Mbáság koob kéalɔege neηo a mɔen, keónó: «Kəbé o! Kəbé kóle kɔ o! Kəbé kólée keen kɔ na pɔɔd pá a nsí ná muséé mó məηun má ma'tom məmmú mádáád móleeé kodəηéé!»

Yiifínin 9

¹Uηun ó ma'tom wó annam á'táan wááság kogo yέəη iséé. Nyeédála yəədədə' yəəgiim égáseg a mbálámɔen yááság kudəəη a nsí. Páyémoyé'ken kii ε nié né néleeé miéəη a nsí.

²Yífbúən nié né néleeé miéəη négo néen moógin mááság kiim mábag píuu. Máyée wɔnó moógin má kea ké yug ké kegóon Moógin móom máyéele kenɔ keáság kəésú'kin, wɔs údi'kini konom kəmmú.

³Pedaan péélón a moógin móom peáság kolam nsí ngim. Páyé'ken pedaan péeb toen lé pédáanənan wɔnó mogósóó

- ⁴ Páyébosáñénéne lé péde'tóbéd ombén ɔmbó úmmu', ɔmbó kied, ɔmbó əgín yoom na yoom ímu' yé élee agolog a nsí. Pédáaŋan əgín pɔɔd pá p'ókodíí kebee ké Táán a udi
- ⁵ Páde'káaboyé'ken toen lé peóna pɔɔd p'óob. Náa, pígóodi əgín toen tóone lé píbuúyə'kəni məé náan málan má'táan. Kogany kó pɔɔd páyéə agoob kenəŋ ké pɛdaan péeb péməboodá kóyéə wɔnɔ kenəŋ ké egósóó éməgoodá.
- ⁶ A məé móom má'táan, pɔɔd páléé kuunə lé págu, pá'kú. Páléé kodóŋɔɔ kugu, kugu kúdiim
- ⁷ Pɛdaan péeb péyéə wɔnɔ ponyambelə' p'ó pá'kobonənəé ageen pedá na p'ólé. Pényáŋenen moom mógo a nto wɔnɔ todám tó pu'kúm tó páyééle na kóol. Nti yɔɔbɔn eyéə wɔnɔ ɛ pɔɔd.
- ⁸ Péyéə na tuyəən tolanda wɔnɔ tó ɔ'kéed, əŋgiŋ yóɔbɔn a unu' wɔnɔ yé ngangó.
- ⁹ Mugog moɔbɔn móyéə wɔnɔ péñniig kiléé ké pisúg ké pedá. Neŋo né néyéə agolon a nfaáan yɔɔbɔn néyéə əgulumə wɔnɔ p'e'káléed pé ponyambelə' p'óléə əgudulə na ɔ'téd ageen kó pedá
- ¹⁰ Pígóodi p'ólé piim nsén a unni yé páadáaŋanan na yélé wɔnɔ mogósóó. A nni yɔɔbɔn yéy aa toen tó kuyənjəbəni pɔɔd a məé móom má'táan tóyéə.
- ¹¹ Uŋun ó ma'tom wó páyé'ken nié né néléé miééŋ néen aa óyéə nkúm yɔɔbɔn. Niŋ niəŋ a tɔgéé tó Yúden néyéə lé «Abadóɔŋ», a tó keléeg lé «A'poleyóɔŋ», áay lé «Onjósag.»
- ¹² Ntób ɛ na o'to na o'to yaá'kosan. Yimmú ébaan áa yéene yəəndəgimií a ngim.
- ¹³ Uŋun ó ma'tom wó annam á'táan na úmmu' wááság kogo yəéŋ iséé. Njóób neŋo níəgiim nédéemen a nkoŋ ɛ kibóŋ ké pɛfɔny íni'. Kibóŋ kégo kéyéə a udi ó Táán. Páyééle kéle na kóol
- ¹⁴ Neŋo néen néédeáne na uŋun ó ma'tom wó annam á'táan na úmmu' wó óyéə na iséé, neónɔ: «Ondínə məŋun má ma'tom məni' má máléé a keáŋ a noom nó nogóon nó p'ɔɔdóŋɔn lé ɛfeláad.»
- ¹⁵ Pááság kondinə məŋun má ma'tom móom məni' má máyéə maábóŋənáán lé a kenəŋ kéeg ké a wɔs ogo wóow, a wəé ten wóow wó a waag wóow, máléé koóna ngab ɛ pɔɔd kiig kesaa kímú' a pesaa pédáád pé pɔɔd piim pá a nsí.
- ¹⁶ Pááság ke'téane ɔmban ó pasónjaa pá páléé agonɔyeə pedá a ponyambelə' a mɔen. Páyéə mbulugudu óndəd ɛ paməleyóɔŋ ébaan.
- ¹⁷ Táá wɔnɔ ná nyéédála ná péyíndoodi. Ponyambelə' na pasónjaa pá péébágeden a p'ólé, píniigin píléé pé pedá pé pisúg, péawééla p'ók'ók'ók' wɔnɔ yug, pulúum pulúum wɔnɔ kenəŋ ké mbálámɔen yaámoáŋ, ntógan ye a'kán

wɔnɔ ndus yé pá'kogóóléé Ponyambelé' póyéé na nto wɔnɔ ye ngangó. Yug éyéé agolon a nnu' yɔɔɔɔn, na moógin ké, na ndus yaálola.

¹⁸Pííwííyi kesaa ké pɔɔd kímú' a pesaa pédáád. Páyíbuwííyi na pebé pé moom péeb pédáád pé péyéé agolon a nnu' yɔɔɔɔn lé na yug, na moógin, na ndus yé eleé alola

¹⁹lé toen tó ponyambelé' a nnu' yɔɔɔɔn na a nni yɔɔɔɔn aa tóléé. Kéle lé nni yɔɔɔɔn ele wɔnɔ nkud, igóódi ten nto. Na yélé aa páléé ageele mɔɔd kɔbé.

²⁰A noá na pɔɔd pá péélób, pɔɔd pá pea pé pebán pé pebé péeb péde'káagoónéé, pólé pédi'kéəgəsu'ki pebán peɔɔn pé páyééle na ɔmbɔg yóɔɔn. Páyéén yuudi agonyáade məɲun má mabé, na ambog kuyəən. Páyéén ten yuudi na konyáade na peɔsógólón na pé kisúg ké mɔɔné, na pé kisúg ké pɔɔdóɲon lé pɔlɔɔnse pílingəlingə pé páyééle na kool, na pé páyééle na a'táán, ɔmbó lé pé píídím na kied. Moom móom módien moom mó móadé'teganan, ɔmbó lé mó móagoóbanan, oó lé mó móadáɲana

²¹Pédi'kéəgəsu'ki koóna pɔɔd, na penon keele, pédiésú'kíí ɔlaa ó peɔg, ɔmbó ten wiib.

Yíífinínin 10

Uɲun ó ma'tom wó óyéé na eyaa é kála'ta' a ombɔg

¹A ngim yéey, mbáság kodála uɲun ó ma'tom wúmmú wó óyéé na toen wəəgiim úsuu a mbálámɔen. Óyéé u'kúbəən na kebed, keán kiəgíngíldiən a o'to wəəɲ. Udi wəəɲ óyéé anom wɔnɔ wɔs. Ambaan yəəɲ wɔnɔ moɲon mó yug.

²Wíguminin eyaa é kála'ta' igúbínəən a ombɔg, ongoo wəəɲ ó nenom a noom nó ebá fiéd, ó kemes a nsí.

³Óyáág neɲo na toen wɔnɔ ngangó aa eleé əguumə. Əgín ná óyáág neɲo, mbambany é'táan na ébaan yaáság kudəəɲ.

⁴Ná mbambany yéey é'táan na ébaan yíidəəɲ, nja'kanyóɲen kudilə nkə ké eyéé əgusəə mbáság koob neɲo níəgiim nísuu a mɔen neɔnɔ na me: Udi'tílə nkə ké pombambany pótáan na póbaan póone puésəə. Kélɔb əgín na weényóəsíɲ.

⁵Uɲun ó ma'tom wó nyedála o'télé máán ongoo úmmu' a məní wúmmú a nsí wááság kudəəmini ombɔg wəəɲ ó nenom a mɔen,

⁶ómácéméé a niɲ né Táán nyó aleé a ɔlaa a pəliəg. A niɲ né Táán nyó ayééle mɔen na yiim yé eleé kɔ, nyólé nyó ayééle ten nsí na yiim yé eleé kɔ, amééle noom nó ebá fiéd na yiim ten yé eleé kɔ. Uɲun ó ma'tom wóow wísəə wónɔ: O'kag wúndigi kəmmú laálá ó!

⁷Náa, əgín ná uɲun ó ma'tom wó annam á'táan na ábaan wəəgəəbəə kogo isəə yəəŋ, nkə ké kéyée keɔsəgáan, nkə ké Táan yeéféga kéléé kaáyéele əgín wɔnó ná yíísəə kɔ kala' na pəgudin pəəŋ, palɔegə' pəbán pəəŋ

⁸Neŋo né njóob níəgiim nísuu a mɔen neáság kii'kini kusəə neónó na me: Tod, úsiəd kála'ta' yéey yé eléé nkúbínəəŋ a ombɔg wó uɲun ó ma'tom wó údəníí lé, ongoo úmmu' a noom nó ebá fiéd, wúmmú a nsí.

⁹Mbáság kaáyə'tene a ebá yé uɲun ó ma'tom wóow, nyɔ'kó na wólé wényeé'ken eyaa é kála'ta' yéey. Úyínyuúllísini wónó na me: Siəd yélé, óne! Yaagoónɔen a kaade! Náa, a unu', yəəgusóbin wɔnó woóŋ.

¹⁰Mbáság kusiyəd kála'ta' a ombɔg wó uɲun ó ma'tom, mbáné. A unu' wáam, eyée əgusob wɔnó woóŋ. Náa, ná nyéémén, eyée agono a kaade káam

¹¹Náa pónó na me: Kíəguunə lé ólɔegene na pɔɔd kémmú pəbán pé Táan yeéféga lé nyólé aléé keelene éfólé é mɔɔŋ, na éfólé yé ə'kúu, na pɔɔd pá a éfólé yé ə'kíí, na éfólé é pu'kúm.

Yíífinínin 11

Pawéseneɔ pábaan

¹Pááság kenyeé'ken niob né kofega na nélé. Néyée wɔnó kingəŋ. Náa pónó na me: «Téemən ófega *Témpel* ε Táan na kibóŋ ké pəfɔny. Óbana ten pɔɔd pá páleé agonyáade Táan kɔ

²Náa, yáa ε *Témpel* ngim yé eléé a táan, údi yélé. Odeféga yélé lé páyé'ken na pandeŋ Táan. Páléé kugi'tən páleeg yé yaágoob na Táan. Páléé kugi'tən yélé məə ə'tin ábaan na mábaan»

³Ayéén na tɔgée yuudi, ɔnó: Ndée kodom pawéseneɔ páam pábaan. Páléé kəəníig piləə pé ɔndee. Páléé kolɔege pəbán pé Táan a tósen ε mədúg yéey mmu' na ɔnded ε mədúg ébaan na ə'tin á mədúg ádáád.

⁴Pawéseneɔ póob pábaan áa páleé ə'tíŋ á *olifyáə* ábaan na pəa pé kudəniəni moláam ten pəbaan. Pédəni kɔ a udi ó Sédúk wo nsí

⁵Mɔɔd əmə'kuunə lé áboyéele pólé kɔbə, yug yáalon a nnu' yɔɔbɔn ná éɡólɔne pabenen póɔbɔn. Taa, náan aa ungim nyó aléé kuunə lé áboyéele kɔbə, aléé kugu.

⁶Pógóodi toen tóone lé pəbuəg mbálámɔen ageele lé noó núdi'təəŋ a keneŋ kiim ké pəgəlígíí alɔege pəbán a niŋ né Táan. Pógóodi ten tó keele lé məní máan maŋó, na tó keele ten lé mbod ye ntóɔ ngim ídəəŋ a nsí wɔnó ná páanyóŋen na a keneŋ kiim ten ké páanyóŋen

⁷Ná páléé koman keé'ken mbaasó, nnyam yé eléé kiim élon a nié né néleé miéəŋ, eléé koboónɔeyə, éəboónɔŋ, éəboyóona

⁸Πελόνη πεύβων πέλée κεν a κedom ké a πάλεεγ yé nkóón, κενε ké πέébánjan Sédúk wəwəwón Yésus a wəbásá. Páleεg ego yéey πéélóg əngiη á komoósoole pónó: Sodóom, oó lé Θsíibtə

⁹Πωd pá a mwəwə miim, na a ə'kíi əngim, na a ə'kúu əngim πάλée kiiməw. Páleé κεελε mədúg mádáád na kesom páadé'teg pelónη πεύβων, pédiéll'tínii lé pəbuúni.

¹⁰Πωd pá a nsí πάλée κωνύgga na nkə ké κέλέε koboóboaneé. Páleé κεν a tonyóg, pwsóg póone páageé'ken pwsóg pəmmú moom. Pwsóg ten póob páaboyé'ken ten pólé lé palwεge' pəbán pá Táán póob pábaan pá páyée əgubuyəbi pəndigi.

¹¹Náa, ná mədúg móom mádáád na kesom μέémán, uηun wó wlaa wó úyíim ná Táán alée wéésód a pólé, pááság kodéeman Ungim nyó ayéboodála, wýwónη wεéy kéfwlé.

¹²Palwεge' pəbán pá Táán póob pábaan pááság koob neηo níəgiim nísuu kógwəg a mwəwə neónó na pólé: «Ménaan óo! Púim póbag ó!» Pέébág a mwəwə pólé a κεbed a kaade Páyée agobag náan pabewen póbwəwə páabodé'teg.

¹³Θgín a κενηη ten kégo kéεg, nsí iyónyígídii na toew. Ná nsí iyónyígídii náan, κewád ké πάλεεg kímu' kífbúmbug, tósən ε pωd é'táan na ébaan yəwú. Pá pédi'kéəgúú pýwónη ngilili'. Páyé'ken nugəw na Táán nyó alée a mwəwə.

¹⁴Ntób ye annam ábaan áa yéey yaá'kosánée. Taa, κενηη swəwə ye annam ádáád yíim ó!

Uηun ó ma'tom wáágó iséé yé annam á'táan na ábaan

¹⁵Uηun ó ma'tom wó annam á'táan na ábaan wááság kogo ten yéəη iséé. Pedám pé əηo pεáság koswəyed kógwəg a mwəwə pεónó: «Nelaame' né a nsí neándagoob négəw yéewə na Sédúk wəəs óo! Na Məsii yəəη yé əyíiyid ó! Nelaame' niəη nélee κεν a pəliég!»

¹⁶Pasaá pá pωd ni'tin na pəni' pá pílwəndinin a udi ó Táán a to'kóm toóbwəwə tó pu'kúw pááság kudəəη pigúbí'kub. Páyée agonyáade Táán

¹⁷pónó: Sédúk Táán o toew tuim, temágoyé'ken pisoyidi'. We nyó oleé, we nyó oyée. Teagonyáade lé woóloodi toew toán tó togóón ageεε lé ógon Nelaame' neəη.

¹⁸Mwəwəwə máyóób ilúún na wε. Náa, kuliη koəη áa kúwólódii na pólé. Κενηη ké koywəwə pá píigú aa kéewə kié'kiigií. Κενηη ké κwsáábwəwə pəgudin páəη, palwεge' pəbán páəη na pá πάλée agoob na wε, na pá πάλée agoódamma, pəew wəbó pasaá óo, wəbó pwoombaa, κενηη ké pesáábón áa kéewə kié'kiigií. Taa, κενηη ké kuwíiyi pá πάλée əwíiyi nsí aa kéewə kié'kiigií

¹⁹U'kóó ó Táán wó oleé kógwəg a mwəwə wááság κəəbuəw. Igóó yé yóoloodi nesóg né Táán yeélád na pωd yááság kolon kwə a *Témpel*. Θəbəé kubəgə a mbálámwəwə,

αηηο γάσαηα, pombambany πύαδάθηη, ησί ημθύηίγίδίί, ηόό ηό α'τάán ηυάδάθη.

Υιίφινίνιν 12

᾽κέεδ ηα ηηυαη γέ πώδόηηην λέ ηελαγώηη

¹Κί'τό'τόλογ θέ κεάλέ'κάν θέέλον α ηβάλάηηεη: ᾽κέεδ ηεέλον ησ ηηνίγθήη ηώόσ ηωνό ηιλέέ, ηθέ α αηβααη ηέθη, ηοδάμ ηό ηυ'κύμ α ο'το ηέθη ηα ηυέδαδθε' ηώηάδ ηα ηόβααη.

²᾽κέεδ ογο ηύοη ηγέε ηα ηιυη. Αγέε αγαάηυαη λέ ηγέε αγοοη ηογανη. ᾽σάηε ογέε ηό'κυηυύγυη.

³Κεάλέ'κάν ηηη κίημύ ηεάσαγ ηολοη αήηη ησ α ηβάλάηηεη: Κεα θέ ηεδάμ θέ ηηυαη ηεάηέελα ηό'κό'κό'κό ηωνό ηυγ. Πάε αηοδόηηηη ηηυαη εηο ηέηη λέ ηελαγώηη. Εγέε ηα ηηο έ'τάαη ηα έβααη, ηοδόηη ηώηάδ. Έηέ ο'το όγέε ηα ηοδάμ ηό ηυ'κύμ

⁴᾽κελαγώηη ηέηη εγόόεδ ηεσαα θέ ηυέδαδθε' ηό α ηβάλάηηεη ηίηυ' α ηεσαα ηέδαάδ ηα ηηηη ηέθη, αήσύβ α ησί. Εγέεη αδέεηη α υδι ηό ᾽κέεδ ηύοη ηύό ηγέε α ᾽σάηε λέ αήηη ηά αθήβίηη, έηε ηώηη

⁵᾽κέεδ ηύοη ηυίβίηη ηώηη ᾽ηόηηεηδ. Ηύόλέ αα αλέε ηολαηέε ηωηόηη ηά α ησί ηιηη. Αλέε ηολααηε α ηεσήηαα α ηωηη, άγεεη ηα ηόλέ α ηεηη θέ ηηίηη ειεέ Νάα, ηίίσιθδ ηώηη ηύοη ηάásάη ηεηη ηα ηύόλέ α εβα έ Τάán, ηεηη θέ ηό'κόηη ηυήη ηό ηελααηε' ηόλέε.

⁶᾽κέεδ ηύόλέ ηεέδέδα αηεηη α ηεηη θέ ηιφάθήηη, ηεηη θέ Τάán αηύηυσόβίηηηηη ο'κω λέ ηά ηόγώηη άηοοηέηε ηύ'τέθ ηόςεη ε ηαδύγ ηηυ' ηα ᾽ηδεδ έβααη ηα α'ηηη ά ηαδύγ άδαάδ.

⁷Πεδα ηεásάη ηυδθήη ηηέηηη ηόγώηη α ηβάλάηηεη. Ηκύη ε ηαηηηηη ηά ηα'ηοη ηιηηύ ηιηη λέ Μέ'καηέεη, εγέε ηα ηαηηηηη ηέθη ηά ηα'ηοη αηοηηεηηε ηελαγώηη. ᾽κελαγώηη εγέε αηοηοήηεηηε ηηη ηόλέ ηα ηέθη ηαηηηηη ηά ηα'ηοη.

⁸Νάα, Μέ'καηέεη ηα ηαηηηηη ηέθη ηά ηα'ηοη, ηέέηηόηη ηελαγώηη. ᾽κελαγώηη εδε'θέε ηέηηηηη ηα ο'κω α ηωηη. ᾽ηηό ηηηηη ηαηηηηη ηέθη ηά ηα'ηοη.

⁹Να ηύόλέ ηα ηαηηηηη ηέθη ηά ηα'ηοη, ηάγέηοοδó α ηάán. Ηέλέ ηι'τόγ θέ ηελαγώηη, υ'κυδ ό ηαλα'. Ηέλέ ηέ ηάεέ αηοδóηηηηηηη λέ Οηωέόγ, ᾽ηηό λέ Σά'ηαη. Ηέλέ ηέ ειεέ εηυλίγθθ ηωδ ηά α ησί ηηιηη. Εέε, ηάγέηηοοδó α ησί ηα ηαηηηηη ηέθη ηά ηα'ηοη

¹⁰Μβásάη ηοοη ηεηηο ηέωσπω ηόγώηη α ηβάλάηηεη ηεσήη: Τάán ᾽ηόόηε ηωδ ηέηηη, οόλοοδι ηοηη ηυήη. Νέηηη ηέεηε αα αάηοη ηελααηε' ηιήη! Νέε ηέηηη α οηηωη ό Μεσίη ηάηη ηύό αηύίηιδ λέ ηά'κοηοοδο ηύό ηγέε ᾽σάηηηα ηοηόηηηηηηη ηέέσ ηάέλι'ηηηη'. Πά'κοηοοδο α ηάán, αηδιγη ηηηη ηέηηηηη α ηωηη, ογο ηύό ηγέε αηοδéηηηηηηη ηα υδι ό Τάán ηα υδύη ηα ηωόσ αηοηοςάηηηηηηη

¹¹Náa, manó má mɔ́n o nodóm áa máyééle lé pomóhɔ́ ní pées pə́li'tini' pámoónyɔ́. A o'to ten wó mbaasó yé pээ́délémen Tɔ́sɔm tó Táán áa páyémoónyɔ́. Páde'káama'ke ɔlaa wóɔ́ɔn, pá'tammána kugu.

¹²Kólé aa pugódíí lé pónyóga, we mbálámɔ́en ná pə́ni pá poleé kɔ! Náa, só́le' igə na we nsí! Só́le' igə na noom nó ebá fiéd! Omɔ́leɔ́g əmíim əsuu káag ná poleé. Ale na ilúún yiim lé aáleɔ́ lé mə́dúg mə́əh mə́ndigi miíh.

¹³Ná telagóɔ́h eyálebédéé lé pá'komoodo a nsí, yeélá'te ɔ'kéed nyóon nyó yiíbiə́n mɔ́n ɔ́nɔ́meed.

¹⁴Náa, páyé'ken nfaáan ébaan wɔ́nɔ́ ye onom o kifíh na ɔ'kéed ogo nyóon. Páyémoyé'ken yélé lé ná áfee, yeen a kenɔ́ ké kifə́lə́n. Kenɔ́ ké pí́sóbíni lé kiə́h. Laálá na u'kud. Pálee komooméne kógóɔ́g pɛag pédáád na kesom

¹⁵U'kud wéénóda məní a unu'. Máyée ageen wɔ́nɔ́ noom a ngim ye ɔ'kéed nyóon ageele lé mə́musú'kin.

¹⁶Náa, nsí eyó́ye ɔ'kéed. Iyə́buə́níí yaáság komen noom nóon nó telagóɔ́h yeénóda.

¹⁷Na ilúún yéey yiim yé telagóɔ́h yiígóodi na ɔ'kéed nyóon, iyúúlíni ageen anɔ́ye pɔ́nɔ́n pá ɔ'kéed nyóon pə́mmú pə́ndéh. Pɔ́nɔ́n págo póob aa póone pálee pɔ́ɔd pá páageéngɛg pɛcem pé Táán, pə́əyə́n pafólóɔ́b pá Yəsus yeélone.

¹⁸Telagóɔ́h eyéén adélem a kenɔ́ ké ɔ́sáyén óyée, a ebá é noom nó ebá fiéd.

Yiífínin 13

Ponyam póbaan

¹A ngim yéey mbáság kodála nnyam yə́əgiim élon a noom nó ebá fiéd. Eyée na nto é'táan na ébaan, modɔ́h mówád. Éné edɔ́h éyée na nodám nó pu'kúm, əngih ə'tiidíle a nto. Əngih yéey ayée pedog na Táán.

²Nnyam ego yé nyedála yeéhwə́nə́nə́nə́n ngɔ́'. Ambaan yə́əh áyée wɔ́nɔ́ á hə́húug Unu' wə́əh wɔ́nɔ́ wó ngangó. Telagóɔ́h yaáság komoyé'ken toen wɔ́nɔ́ nyólényóamɔ́éd. Eyémoyé'ken ten no'kóm nuə́h nó nelaame', emáamoyé'ken ten éfóle é nelaame'

³O'to wó nnyam yéey úmmu' óyée wɔ́nɔ́ pə́yímubúəd lé ígu. Náa, nfə́h yə́əh eyée yoó'koom. Pɔ́ɔd pá a nsí ngim páyáwándáá, pááság kuyə́n nnyam.

⁴Ungim ayée əgiim ədúmə́ əndu a udi ó telagóɔ́h lé yiísiəd ngab ε toen tuə́h ageé'ken na nnyam. Páyée əgiim ədúmə́ ten əndu a udi wó nnyam, pə́əsəə pónó: Áne aa alé náane wɔ́nɔ́ nnyam ə́? Áne aa alé ogonɔ́ye pedá na yélé é?

⁵Páyémoyé'ken toen tó kosɔ́ɔ́ ageele lé yáágany, ádóga Táán. Páyémoyé'ken ten toen a ə'tin á mə́ əbaan na mə́ mábaan lé yeéle nkə́ kiim ké aányóhən.

⁶Υεάβέε kodóga Táán, yóswyɔ niɪŋ niéŋ kɔbé, na kenɔ ké Táán aléé kɔ ké, na pɔɔd piim pá páléé kɔ a mɔen ké.

⁷Πάγέμογέ'ken toen lé énwɛye ndeg ε Táán, éεboónɔŋ Πάγέμογέ'ken ten toen lé álaame ə'kúu əngim, na pɔɔd piim, na ə'kíí əngim, na mɔnɔŋ miim.

⁸Pɔɔd piim pá a nsí páléé kudum əndu a udi wéəŋ agomonyáade. Áay lé unɪim nyó niɪŋ niéŋ nédeéɔ nidilídéəŋ a kála'ta' ye ɔlaa pégo pé nsí eyásáŋéé. Kála'ta' ego yéey ele ε Mɔón o nodóm nyó páyóón.

⁹Nyó aléé na ntóen egoob, yóób lé:

¹⁰Mɔɔd nyó aléé lé aléé kosɔd a yoog ye njaan, aléé kosɔd a yélé. Nyó aléé lé páléé koon na eyafág é pedá, páléé komoyóon na yélé Kólé aa ndeg ε Táán igódíí lé éno'tan, idindiógi ongoo a kəəli'tini'.

¹¹A ngim yéey, mbáság kodála nnyam yimmú yəəgiim élon a nsí. Eyéε na modɔŋ móbaan wɔnó mó mɔón o nodóm. Náa, eyéε agosɔyɔ wɔnó telagɔŋ.

¹²Yiígóodi toen tó nnyam ε na o'to na o'to tuim. Eyéε əgugud na toen tógo tóod a udi wó nnyam yéey. Eyééle lé nsí ngim na unɪim agá nyó aléé kɔ, édumin nnyam yéey əndu agonyáade. Nnyam ego yéey yé píídúmin əndu, eyéε yé pííbuéd a o'to lé ígu. Nféŋ eyéε yoó'koom.

¹³Nnyam ego yéey ye annam ábaan eyééle pea pé pebán pégosan mɔɔd o'to. Eyééle séeb lé yug yíim ísuu a mɔen əgudəəŋ a nsí, pɔɔd páadé'teg.

¹⁴Eyééle ten piəwúunəni' pé pebán pé páγέμογέ'ken toen lé yéεle a udi wó nnyam ε na o'to na o'to, eméε yeεle lé pɔɔd pá a nsí pənim ngə. Yeéboód emééle lé pɔɔd pámaanŋan kílingəlingə a keŋwəŋánán ké nnyam yé pííbuéd na eyafág é pedá lé ígu, náa eleé a ɔlaa.

¹⁵Πάγέ'ken nnyam ye annam ábaan yéey toen lé yéεle lé kílingəlingə kéεg ké kéyéε a keŋwəŋánán ké nnyam ε na o'to na o'to kíen a ɔlaa, kíbéé kosɔyɔ ná kié'ken toen lé póona unɪim nyó ayéε agosáŋene kumudúmin əndu agomonyáade.

¹⁶Yeéfány lé unɪim, yeen ɔmbó moóngaa oó lé osaá, ɔmbó pɔɔd pá tugúm oó lé pasógasógá, ɔmbó peóle oó lé pá pódééɔ peóle, unɪim yéen na kebeε a ombɔg o nenom, ɔmbó lé a udi.

¹⁷Mɔɔd adienen na kebeε kéεg, ɔdeéɔ ogowəen yoom, andeg ten. Niɪŋ né nnyam, oó lé nómbɔ' ε niɪŋ niéŋ áa eyéε kebeε kégo.

¹⁸Áane kéle kebán ké nsɪŋ. Nyó aléé na nsɪŋ yóŋ yisí yé eleé kɔ a nómbɔ' ye nnyam yéey lé ele nómbɔ' yé yəəsəə niɪŋ né mɔɔd. Ele ónded é'taan na úmmu' na ə'tin ádáád na mó'taan na úmmu'.

Yiifininin 14

Μωόν ο nodóm na pɔɔd pá ayááñéna

¹Mbáság kii'kini kodé'teg kómú. Nyedála Μωόν ο nodóm ale o'télémaán a o'kon ó Siyóɔɔ a mɔɔn. Ayéε kɔ na ónded ε tóɔsen na é'tin á tóɔsen éni', na tóɔsen ε pɔɔd íni' pá páyέε na niɔɔ nióɔ, na né Se wəəɔ nidilídéəɔn a udi

²Njóób neɔo níəgiim nélon kógɔɔg a mbálámɔɔn. Néyέε əgulumə wɔnó mbag é məní, wɔnó pombambany aa pólee əgudéəɔn na toɔn. Neɔo né njóób néyέε wɔnó molóɔ áa pɔɔd pálee agogo, náa mólee agodaɔ.

³Éfɔlé é pɔɔd yéey yédélemem a udi ó no'kóm nó nɛlaame', na a udi ten ó pasaá pá pɔɔd póob na ponyam póob púni'. Páyέε ədúmə keléé ké kɛwa. Mɔɔd na mɔɔd ade'kéε ogaa'kan kudúmə keléé kégo ná késáɔnən əgín lé ónded ε tóɔsen mmu', na é'tin á tóɔsen ábaan, na tóɔsen ε pɔɔd íni' pá Μωόν ο nodóm ayááñen a nsí.

⁴Págo póob pádi'káəbúlimən na pagéed, páyэгá'kíi. Pálee əguyəɔnɔn Μωόν ο nodóm kenɔ kiim ké améɔn. Páyébowééna a kegaágade ké pɔɔd ageele lé péɔn pɔɔd pá na o'to na o'to págo'tɔm kéé'ken na Táán pólee ná Μωόν ο nodóm.

⁵Penya' pédénjag kolon a nnu' yɔɔbɔn Pódeɔɔg na yoom yé mɔɔd aleé ogoboóben a yélee.

Κεɔɔɔ ké koyɔme pɔɔd aa kéɔne kié'kiigi

⁶A ngim yéey, mbáság kodála uɔn ó ma'tom wúmmú wáaféé kɔ a mɔɔmɔɔn. Óyέε kógɔɔg laála a mɔɔn. Óyέε na Tɔɔm Tólaɔ tó tólee a pəliəg. Wígóodi lé ólaamene ungim nyó a nsí tólee. Áay lé na pɔɔd pá a mɔnɔɔ miim, na a ə'kúu əngim, na a ə'kíi əngim, na mbod ngim.

⁷Uɔn ó ma'tom wóow óyέε əgusəə neɔo a mɔɔn wónó: Tammánáan Táán! Émoyé'kénaan nugəɔm lé κεɔɔɔ kié'kiig ké óndɔyɔmeé pɔɔd. Túməəɔn əndu agomonyáade, nyólee nyó ayéélee nsí na mɔɔn, na noom nó ebá fiéd ké, na musim mó puní muim.

⁸Uɔn ó ma'tom wúmmú wó annam ábaan wááság kuyəəni sóg nyóon o na o'to na o'to, wónó: *Pabelóɔn* yəédəəɔn ó! *Pabelóɔn*, páleeɔg yé nkó'kóon, yəédəəɔn! Yélee yé yéənoéyáne pɔɔd pá a mɔnɔɔ miim malo' má nɛbambəe nióɔ né toɔn, pá máaɔnwaɔ, yəédəəɔn!

⁹Uɔn ó ma'tom ten wúmmú, sóg wo annam ádáád wááság kuyəəni ten wóow. Wísáə neɔo a mɔɔn wónó: Nyó ədúmin nnyam na kílingəlingə kióɔ əndu agomonyáade, nyó aleé ommágamáán na kebeε kióɔ a udi, ɔmbó lé a ombɔg,

¹⁰nyóon aleé koɔo ten malo' má a ilúún é Táán! Páleeε keεg mólee a kilən ké ilúún é Táán, fiéd məbuúbúlee na yoom yéndéɔ. Ungim nyó aleé ageele náan aleé kaáne

a udi ó mənun má ma'tom má máλέέ təngəd lé máagoob na Táán na a udi ó Məón ó nodóm. Páλέέ kaáne náan a yug yé ndus yáalola

¹¹Moógin má yug yé élée kobogóloneé máλέέ kobag a mən a penəy piim Póob pá píídúm əndu a udi wó nnyam na ó kílingəlingə kiə, na pá páλέέ na kebee ké niə niə pádendée keen na kioyig na wə́s wə́nó na udúg.

¹²Kólé aa pá páλέέ agoob na Táán, pá páλέέ ageele nkə ké pecem piə pélé əgusə, pólé pá páágénéé o'to na Yəsus, pógodí lé pánó'tan.

¹³Mbáság koob neyo néəəəə na me. Néyée əgiim nísuu a mən, neónó: Tilə wə́kó: Əgə́əbə́ə néəəə, kə́ə' igə na pá píígú pólé a pigólí pé Sédúk! Uəun wó Ufúlú'tú óle əgusə wónó: Eée óo! Kéle fólób kə́ə' na pólé. Páλέέ kə́ə kioyig a penasə pé pigólí pé páyééláne. Kə́ə' koóbə́n kuim kó páyééláne kólée kubuyə́ə a nsun.

Κενη ké nibug a nsí

¹⁴Mbáság kii'kini kodé'teg kémmú: Nyéédála kebed fúlú'tú'tú'tú. Yoom éyée ko iləndínə́n a kebed. Éyée na kehwə́ə́ə́nán ké mə́əd Mə́əd ogo yiínigín nodám nó pu'kúm a o'to, nodám nó kool. Ayée na eyafág é masə má ngə egógénáán kə́ə' a ombə́g.

¹⁵Uəun ó ma'tom wúmmú wááság kiim ólon a u'kóó. Wísə́ə neyo a mən na mə́əd nyó yiíləndinín a kebed wónó na nyólé: Siəd eyafág yááə é masə má ngə wə́bə́ə kosə. Moom moá'kəgon, keñə ké kosə kié'kiig

¹⁶Nyó yiíləndinín a kebed aáság kusíəd eyafág yə́ə é masə, aásə moom mó a nsí.

¹⁷A ngim yéey, uəun ó ma'tom ten wúmmú wááság kiim ólon a u'kóó wó ólé a mən. Wólé ten óyée na eyafág é masə egógénáán kə́ə'.

¹⁸Wúmmú ten wó óyée alaame yug wááság kiim ólon a kibóə ké pə́əny. Wísə́ə neyo a mən na nyó ayée na eyafág é masə egógénáán, wónó na nyólé: Siəd ebag yááə é nebo', óbo piín pé a nsí lé pə́ə'kowée.

¹⁹Uəun ó ma'tom wááság kusíəd ebag yə́ə é nebo' wááboó piín pé a nsí, wə́sugin nyiín a nə́sá nó nogóón, nə́sá nó ilúún é Táán.

²⁰Pááság konə nyiín a nə́sá. Nə́sá nóon nóyée a nelon né páλέeg. Maəó má máyée agolon kə a nə́sá máyée əgusuu neéə neéə neéə wə́nó osom ó məní. Méédə́ə́ə́ə kaáyen óndəd e pa'kə́lomé'ta' édáád. A kulim kuə, máyée mágomen nnyambele' sú'téə a kenág, əgín o'to wólé na wólé aa wóolə́beé a táán

Yiífinínin 15

Məun má ma'tom na las ye ntób yé élée kaáyélé

¹A ngim yéey, nyedála kógɔɔg a mbálámɔen, keálé'kán kimmú. Kéyée wándáfúul ε kea ké ki'tóg ké yoom: Məhun má ma'tom má'taan na mábaan míiguminin ntób ten é'taan na ébaan. Ntób yéey eyée las ye ntób lé a yélé aa Táán ayée lé éyibənən kuloodi ilúún yéé.

²Mbáság kodála yoom wɔnó noom nó ebá fiéd nóanom wɔnó məé. Noyée nubulábúló na yug. Nyedála ten pɔɔd pá péenyóh nnyam na kílingəlingə kiəh, na nómbɔ' ε niin niəh. Píidəni kɔ a noom nóon nó nóyée agonom wɔnó məé. Píigoodi a ɔmbɔg, molóh mó Táán ayéboyé'ken.

³Páyée ədúmə kelée ké Moyiis, u'kudin o Táán ayééga. Páyée ədúmə ten ké Mɔón o nodóm ayééga. Páyée ədúmə pónó: Sədúk Táán o toen tuim, pigólí peáh peáyám éy! Pigólí peáh péle kisig é! We nkúm ε mɔnɔh, pebán peáh pé oleé ageele péle sáád éy! Péle ten fólób éy!

⁴Áne aa aleé ogolɔb lé adeágonyáade, we Sədúk? Áne aa aleé ogosəhene kooyé'ken nugəm lé ole weənyóəsíh ufúlú'tú. Mɔnɔh miim málé kiimən ədúm əndu a udi wááh lé pebán peáh pé sáád pé oleé ageele péalon moááh a əngis yóɔbɔn

⁵A ngim yéey, mbáság kodála u'kóó ó Táán wəəgəəbuən kɔ a mɔen. Eyaa é yoog yé élee na igóó yé yooloodi lé Táán ale a kegaágade keɔbɔn éyée kɔ a u'kóó wóow a kaade.

⁶Məhun má ma'tom má'taan na mábaan má míiguminin ntób é'taan na ébaan ego mááság kiim málon kɔ a u'kóó. Míiniigin piléé pé léeh pifúlú'tú, píəmənyə, na pa'kandá pá kóol pəəsúhəhən a nedáá.

⁷Nnyam mmu' a púni' pɔ poyée kɔ, yaáság keé'ken na məhun má ma'tom móom má'taan na mábaan, mocógécógé mó'taan na móbaan ten mó páyééle na kóol. Ilúún é Táán nyó aleé a ɔlaa a pəliəg éyée kɔ a mocógécógé móom síééd.

⁸Moógin míyəg kɔ a u'kóó síééd. Nugəm nó táán, na toen tuəh áa tóyée alóne moógin móom Mɔɔd ade'kéə ogosɔd a *témpel* ná ntób é'taan na ébaan yé məhun má ma'tom má'taan na mábaan mígóodi edémman kaáyéle.

Yiifininin 16

Mocógécógé mó ilúún éyée kɔ a kaade

¹A ngim yéey njóób neho níəgiim nélon kɔ a u'kóó. Néyée agosɔɔ na toen neónó na məhun má ma'tom má'taan na mábaan: Ilúún é Táán yé élee a mocógécógé móom mó'taan na móbaan, todáan əsugin yélé a nsí.

²Uhun ó ma'tom ó na o'to na o'to wááság keen, wəəsugin ecógécógé yəh yé ilúún a nsí. Pebé pé pufəh peáság kolónan a nkó ε pɔɔd pá páyée na pebeε pé

nnyam, pʰədúmə əndu a udi ó kílingélingə kiǵh. Pufǵh pógó pógéé anómanan kǵfǵlé

³Uǵhun ó ma'tom wó annam ábaan wááság kusugin yǵǵh ecǵgécǵgé yé ilúún a noom nó ebá fiéd. Mǵní mááság kaan wǵnǵ maǵǵ má kelǵh ké mǵǵd. Moom muim mó móyéé alaa a noom moáság koman kuwu.

⁴Sǵg wo annam ádáád aáság kusugin yǵǵh ecǵgécǵgé yé ilúún a toom tó tuli'ti na a muníini. Mǵní mááság kaan maǵǵ

⁵Mbáság koob uǵhun ó ma'tom wó óyéé alaame mǵní wǵnǵ na Táán: We nyǵ oleé ufǵlú'tú, we nyǵ oleé, na we nyǵ oyéé, ole sáád lé woóloodi a neyǵme' neǵh lé ole sáád.

⁶Pǵǵd píisúb maǵǵ má pá páyéé agoob na we, na má palǵege' pebán páǵh. Maǵǵ aa we omáboyé'ken ten lé páǵh. Nkə ké pǵyúúnə a kéeg o!

⁷Mbáság koob neǵh níǵgiim nédéemen a kibǵh ké pǵǵny. Néyéé əgusəə neǵnǵ: Ééé óo, Sédúk Táán o toen tuim, peyǵm peǵh péle fǵlǵb, péle sáád!

⁸Uǵhun ó ma'tom wó annam éni' wááság kusugin yǵǵh ecǵgécǵgé a niis né wǵs. Pááság keé'ken wǵs toen lé ógǵlǵne pǵǵd na yug yǵǵh

⁹Yoóy yááság kolon na toen, yǵgǵlǵne pǵǵd, pǵǵbǵé kosǵyǵn niǵh né Táán kǵbé, nyǵlé nyǵ aleé alaame mbod ye ntǵb wǵnǵ yéey. Náa, pǵdi'kéəgǵsu'ki. Péésǵhéné keé'ken nugǵm na Táán

¹⁰Sǵg wo annam á'taan aáság kusugin yǵǵh ecǵgécǵgé a no'kóm nó nǵlaame' nó nnyam. Mbin yaáság kǵésú'kin a pǵnǵ pé eyéé alaame Pǵǵd páyéé agaágáma pegege lé páyéé agoob kogany kǵfǵlé.

¹¹A o'to ó kogany kó páyéé agoob, na pufǵh pǵ pógéé a nkó yǵǵbǵn, pǵǵd páyéé ǵǵyǵn Táán kǵbé, nyǵlé nyǵ aleé a mǵen. Náa, pǵdi'kéəgǵsu'ki pebán peǵbǵn pé pebé pé páyéé ageelane.

¹²Uǵhun ó ma'tom wó annam á'taan na úmmu' wááság kusugin kiǵh kilǵn a noom nó nogóón nó pǵǵdǵhǵn lé Efǵláad. Noáság koság ageé'ken ngǵ na pu'kúm pǵ puyíim pǵdéemen a noá nó ánde wǵs wǵəgiim ódéeman

¹³Mbáság kodála mǵhun má mabé mádáád má méəhǵwǵhanan tuboó, máalon lé úmmu' a unu' ó telagǵǵh, wúmmú a wó nnyam, wó annam ádáád a unu' wó ǵndǵege' pebán o pǵnya'.

¹⁴Mǵhun móom máyéé mǵhun má máyéé agoob na Omǵleǵg. Méəbǵé keele piǵwúunəni' pé pebán. Miim móom mádáád mále ageen ná pu'kúm pǵ a nsí yéene ngim pǵléé ageele lé máboógonyed ná páncǵye Táán o toen tuim pedá a wǵs wǵǵh wó o'kó'kóón wó yiǵdǵniǵi.

¹⁵Sédúk ale əgusəə ɔnɔ: Taa, a wɔ́s wáam wó ndéé kiimií, ndéé kubúbi pɔɔd wɔnɔ ungiíbən! Kɔɲe' na nyɔ́ adendéé kunímíí ɛnɔ, ə́nɔɲ piléá piéɲ ageele lé adendób nsun iyó, adenjááɲ lé páámamoodála náan.

¹⁶Məɲun má mabé méégónyed pu'kúm a kenɔ́ ké páléé agodóɲɔn a tɔgée tó Yúden lé: Alemagedóɲ

¹⁷Uɲun ó ma'tom wó annam á'táan na ábaan wááság kusugin kiéɲ kilən a ɔ́fɛfɛm. Kí'tóg ké nɛɲo keáság kosɔyɛd kɔ́ a u'kóó a kaade. Néyée əgiim nélon a no'kóm nó nɛlaame'. Néyée əgusəə nɛ́nɔ: Keánde kɛmanáán óo!

¹⁸Mbálámɔɛn yə́báá anéén kubəgə, aɲo yáasáɲa, pombambany púəðəəɲən, nsí imənyígídíí na toɛn a ombod wó kédénjaɲéé kaáyéele pégo pé mɔɔd aléé a nsí.

¹⁹Páλέεγ yé nkó'kóón yéésááleg pɛsaa pédáád. Pabáλέεγ pá pəli'ti pá a ə'kúu əngim páméε páman kubumbug. Táán aáság kaáyóɲe *Pabelóɲ*, páλέεγ yé nkó'kóón. Ayémoɲoéyε malo' má a kilən kiéɲ ké kéléé agodogan na ilúún yáəɲ

²⁰Məní méémén maalo' miim, nkon ngim yə́sə́ngílid.

²¹Pesom pé məní má máyée má'kaána a'táán pɛáság kudəəɲənən pɔɔd. A'táán á məní yéey áyée agono kéfólé. Ntób yéey yε a'táán á məní eyééle lé pɔɔd pɔ́sɔyɔn Táán kɔ́bé lé eyée kea ké kenasáɲ ké ntób ε kúfu'.

Yiifininin 17

Ongán ó kebán ké kedáɲana' ké ɔ'kéed

¹A ngim yéey, uɲun ó ma'tom wúmmú a məɲun má ma'tom má'táan na mábaan má máyée na mocógécógé móom mó'táan na móbaan wááság kiim age'téane wónɔ: Méen o! Ndəguúlodi wɔnɔ́ ná páléé koyɔmɛé kedáɲana' ké ɔ'kéed ké kegóón. Kedáɲana' kégo kéeg aa kéene kéléé páλέεγ yé nkó'kóón yé pééwáag a eba yé éfólé é puní.

²Pu'kúm pó a nsí puíbúlímən na nyólé, pɔɔd pááɲoáɲan ten malo' má nɛbambɛɛ niéɲ mámayɛboɲwáɲe

³Uɲun wó Ufúlú'tú óyénɛyɛle, uɲun ó ma'tom wááság keɛn na mɛ a kenɔ́ ké kifəlóə́n. Nyɛédála ɔ'kéed kɔ́ undəndínə́ə́n a nnyam mpóógó. Nnyam ego yéey eyée na nto é'táan na ébaan, modɔɲ mówád. Əngiɲ á kodóga Táán ə'tiidílé a nkó yəəɲ.

⁴ɔ'kéed yiínigin pisig pé piléá péawééla. Péyée pó'kó'kó'kó. Mɔ́léndɛɲ muəɲ móyée kóol na kóol. Ayáɛɲɛn ten na musisíg mó moom múmmú moéndéɲ mó móyée adéa. Yiíguminin ten a ombɔg wə́əɲ kilən ké páyéelɛnɛ na kóol. Kilən kéeg kéyée kiyágáə́n na moom mó o'to kono, moom mó pinig mó ɔ́laa wə́əɲ ó nɛbambɛɛ.

⁵Niiη néyée nidilídóón a udi wo ɔ'kéed ogo nyóon. Néyée niiη né yisí yəəη eyée ngɔɔséǵáán. Niiη négo néen néyée lé: *Pabelɔɔn*, keǵó'kóon, ηηί o pedáηana' na o pebán pé o'to kono pé a nsí.

⁶Nyεδάλα ɔ'kéed ogo ayée oηηwáηáán. Yεéηó maηó má pɔɔd pá páyée agoob na Táán, na má pawéseneǵ pá Yésus mááság komoηwáηε. Ná ηjémoodála, ηjəwúnəníí kέfɔlé.

⁷Náa uηun ó ma'tom wónó na me: A igə aa wəǵǵəwúunəni é? Ndageεε lé óλη yisí yé ελεέ a kebán ké ɔ'kéed nyóon na a ké nnyam yéey ye nto é'táan na ébaan, na modɔη mówád yé emonyáηénénéé.

⁸Nnyam yéey yé weédála eyée a ɔlaa náa yindigií kómμú néǵɔη a ɔlaa. Igóodi lé yíim élon a nié né néλέ miééη a nsí éság keenanen lé íliη. Pɔɔd pá niiη neóβon nédeǵɔ nidíidíli a kála'ta' ye ɔlaa pégo pé nsí eyásáηéé páléé kəwúunəni ná páléé kodálaá nnyam yéey lé eyée a ɔlaa yindigi ten kómμú a wóle. Náa ελέε kimbuúlini.

⁹Taa áane néǵɔη, kíəguunə lé mɔɔd áλη, áyεen na nsíη. Nto é'táan na ébaan yéey ελε nkον é'táan na ébaan yé ɔ'kéed nyóon ələndíníníí a yélé. Nto yéey ελε ten pu'kúm pó'táan na póbaan.

¹⁰Pu'kúm pó'táan pundigi kómμú a nelaame'. Mmu' aa ελεέ alaame néǵɔη. Sóg wo annam á'táan na úmmu'. Wo annam á'táan na ábaan edénjée kɔ. Náa, ná yélé ελέε kiimií, εdeɛdée ku'təə a nelaame' niəη.

¹¹Nnyam yé eyée a ɔlaa náa yindigií néǵɔη a ɔlaa, yélé aa ελεέ yéléyεamɔéd nkúm ye annam á'táan na ádáád. Yélé ten mmɔéd ελε a ondáη wó nto é'táan na ébaan. Éλε lé íliη a kúfu'.

¹²Modɔη mówád mó weédála móλε pu'kúm pówád pó púdisiədií nelaame'. Náa, páléé koboyé'ken nelaame' lé pálaame ondáη na nnyam áwa' mmu' súg.

¹³Póle póob pówád páléé keen əǵín na mafega' má keεε əǵín yoom ego ímu'. Páleé kaag toen toóβon tuim na nelaame' neóβon niim əgugudin nnyam.

¹⁴Páleé kəɔɔεye Mɔón o nodóm pedá. Náa, Mɔón alée koboónyɔη lé nyóle ale Sédúk ε pəsédúg. Nkúm ε pu'kúm. Alée koboónyɔη, nyóle ondáη na pá yeédóηɔn, pá əyíyid, pá páleé amooyóóben.

¹⁵Náa uηun ó ma'tom wónó kómμú na me: Puní póob pó weédála, kenɔ ké kedáηana' kéεg kéleé, pɔɔd aa páleénɔ. Pi'túú pé pɔɔd, pɔɔd pá mɔɔɔη na pá ə'kíí yé a nsí.

¹⁶Modɔη mówád mó weédála, na nnyam yéey ké, póle piim páleé kobenen kedáηana' kéεg. Páleé kusieɔ nkə kiim ké ogódíí. Páleé kumuudi nsun iyó. Páleé kone pumog puəη. Nkə ké a nkó yəəη ké kéleé kolɔβ, páleé kogólɔne a yug

¹⁷λέ Τάάν ayáág a ɔ'tém wóɔbɔn lé péele nkə ké nyólé aleé anyóηen. Pálée keen na mafega' əgín mágo mámu'. Pálée kogod unu' wóɔbɔn úmmu' lé páág toen tó nelaame' neɔbɔn niim əgugudin nnyam yéey sú'téə əgiig a kóone lé nkə ké Τάάν yiíséə kéas.

¹⁸ɔ'kéed anéén nyóon nyó weédála, nyólé aa aleé páléeg yé nkó'kóon yé eleé alaame pu'kúm pó a nsí.

Yiifíninin 18

Pabelóon yéédəəη

¹A ngim yéey nyéédála uηun ó ma'tom ten wúmmú wəəgiim úsuu a mɔen. Óyéε na toen togó'kóon a nsí, nugəη nuəη noáság komoəηε nsí.

²Óyáág neηo na toen, wónó: «Pabelóon yéédəəη ó! *Pabelóon*, páléeg yé nkó'kóon yéédəəη! Yaánde négɔη yéene keɔ ké məηun má mabé máléε alaa. Kógóɔg aa mbod ε məηun má mabé ngim yeenéneé ələndin. Kɔ aa mbod ε pesag ngim yé eleé pifuə, pesag pé pebé piim piénéneé ələndin.

³Ξέε, pɔɔd pá a mɔɔɔη miim préəηoəηan malo' má neɔbambεε niəη né toen. Pu'kúm pó a nsí puəbúliməη na nyólé. Pεεε undunə píigúmi a penasáη pé moom mó ayéε agaáλεη na mólé.»

⁴Njóób neηo nímmú néɔɔɔɔɔ kógóɔg a mɔen, neónó: «Pəηi ndeg yaam, lónáan a páléeg yéey ageεε lé pudisiəd ngab a mabé məéη, ná ntób ten yé igódíí lé émoóboan edeyébodóbɔ pəηi

⁵λέ mabé məéη má'kaábona sú'téə máméεn alon a mbálámɔen. Τάάν ədiəbəlini niəsiəd niəη né nebé.

⁶Eléan na nyólé wɔnó ná nyólé ten ayééεε na pəηi. Kɔbé kó ayéboyééεε pəηi, púmuyúúlisini nyólé náan penεη pébaan. A kiləη ké nyólé ayéε agoηóeyane pɔɔɔg malo' məéη, púmuyəəgini nyólé má máanas agaáyen məéη penεη pébaan.

⁷Púmuúloodi ηwég, póomoyé'ken ntób yé imíig wɔnó nugəη nó ayáyé'kénéé. Ntób yéey ése'tan ten na tugúm tó ɔyóɔη lé ale əgəəsəə nyólényóamɔéd ɔnó: “Nde a no'kóm nó nelaame' wɔnó nkúm, nteóɔg kidí ké ɔ'kéed, ntendéε keen a ɔndεε.”

⁸Kólé aa pálée komogólneé a yug. Ntób ngim yé páyéngég lé yəəη eleé kumuésuginin a nkó a wɔs əgín úmmu' súg. Ntób ego yéey aa yéene eleé lé: Məyíi, kugu, ɔndεε, lé Sédúk Τάάν nyó amámoyóme ale na toen»

⁹Ná pu'kúm pó a nsí póléε kodála moógin mó yug yé páléeg yé eleé ɔgólɔ, póléε komoóλεε, póagaányam a kidíídí kiəη. Pólé pó puíbúliməη na nyólé, puməəsiəd ngab a tugúm tuəη.

10 Pólée kodéleman kága laálá lé póle agodamma náb yé páleeγ yéey elée konée. Pólée kusəə pónó: «Kéle kebé o! Kélé kebé! Pabelón, we páleeγ yé nkóon, páleeγ ε toen! Áwa' mmu' súb yaáse'tan ageele lé Táán ágo'pónese!»

11 Pεele undunó pá a nsí páyaléléε ten, pámanyámée a kidíídí kiήη lé mɔɔd ade'kéε agooneε moom moóbɔn kémú.

12 Moom mógo móyée lé: Pisúb pé kool, pé mɔɔné, moómóm múmmú mó móadéa mɔɔné kéfolé, moom mó kaáleη nkó, pisig pé pilóθ pé léεη, na pé sowáa, na pé píboγógó, na pé píəmənyə a yoóy. Mbod ε pesaa pé píed pé píənuγ kəηε', mbod ε moom ngim yé pámééε na pefəη pé njo', na mó pámééε na nkón yé yaádéa kéfolé, na mó pámééε na kisúb ké pólɔɔnse, oó lé na mbod ε pisúb yendēη, ɔmbó lé na nedáán né pɔɔdóηɔn lé máabele'.

13 Mbod ε laménda' ngim, mbod ye mbén ngim yé yəənu'tən, na modem, molo', polo', pugúd, umbúb ó moom, ngəη; pa'káwo', todóm, ponyambele' na pe'káleed peóbɔn; peólé pemɔéd, na pé píígúmən ten a pedá.

14 Pεele undunó póob Píísée pónó na páleeγ yéey: «Pisig pé moom pé oyée agonyóηεnεla pé mágoγóɔbóγée. Tugúm toāη tuim, na nkə kiim ké wiígóodi kiólióη. Odendée kii'kini kodála yoom na yoom kémú!»

15 Pεele undunó pá píígúmi a undunó wóɔɔn wóow wó páyée ageele pálee kodéleman kága laálá agodamma náb yé páleeγ yéey elée konée Pálée kaáleε, páagaányam

16 pónó: «Kéle kebé o! Kélé kebé na Pabelón ó! Pabelón, we páleeγ yé nkóon. We nyó oyée wəənígən pisig pé pilóθ pé léεη, pilóθ pé mɔɔné péawééla pók'kók'kó. We nyó oyée waáleη ten na kool yəəmənyə, na musisíg ten mó moom múmmú mó pálee ageele na a'táán á mɔɔné, kéle kebé na we!

17 Áwa' mmu' súb yaáse'tan ageele lé Táán áman kusíηini tugúm toāη!» Pədulə' si'tímə' piim, na ungiim nyó aleé əgugud kɔ yedélem laálá. ɔmbó ten pɔɔd pá si'tímə' elée agonyáηεna, na pá ɔlaa wóɔɔn ólee əgín a pigólí pé pálee ageele kɔ péedélem ten laálá.

18 Ná péédála moógin má máyée agobag keneη ké páleeγ eyée əgusúη, páyáfémée neηo a mɔɔn pónó: «Páleeγ yimmú yé páyée págoφeg na páleeγ yéεε yé nkó'kóon edéɔɔ!»

19 Páyée əgəəsúbən ummúndún a o'to, páagaáleε, páagaányam, pónó: «Kéle kebé o! Kélé kebé na Pabelón ó! Pabelón, we páleeγ yé nkóon. Kéle kebé na we nyó na tugúm toāη oyééε lé ungiim nyó aleé na si'tímə' a noom əgúmi. Áwa' mmu' súb yaáse'tan ageele lé Táán əgusíηini!»

²⁰Nyógáan oó, pəŋi pá poleé a mɔen! Nyógáan wɔnó ná péesíjini páleeg! Nyógáan ten pəŋi pá poleé agoob na Táán. Pəŋi pɔón pá ma'tom, pəŋi palɔege' pɛbán pá Táán, nyógáan lé Táán amámoyé'ken nsó a kɔbé kó ayéboyééle.

²¹Áay anéén áa uŋun ó ma'tom wúmmú wó óyée na toen wísiəd ki'tóg ké nedáán ké káyée agono. Néyée wɔnó nedáán né kɔɔb moom. Wéédágéde nedáán néen a noom nó ebá fiéd, wónó: «We *Pabelón*, páleeg yé nkó'kóón. Náan ten na toen áa pálée kogoódagedeé. Mɔɔd adendée kogoyóɔŋ kəmmú.

²²Pádendée koob mɔɔd aágo elóŋ kəmmú áay. Pádeób mɔɔd ədúmə pelée. Pádendée ten koob mɔɔd aágo nudəə, ɔmbó iséé. Áay ná oleé, pádendée ten kodála mɔɔd aágeele ombod ó pigólí ɔmbó óyaán. ɔmbó kɔɔb kó moom a nedáán pádendée koob mɔɔd ɔgɔɔb moom kəmmú áay.

²³ɔmbó kisəə ké eláam kédendée konom áay. ɔmbó kegé'ké ké kisiəd kédendée kaáyáag áay a páleeg yéey lé pɛle' undunə páán páyée pɛgó'kóón pé pɔɔd a nsí. Na ten lé penon pɛán páyééle lé pɔɔd pá a mɔnɔŋ miim má a nsí pənim ngó»

²⁴Nkə kéeg kiim kéléé kogoóboan we *Pabelón* lé áay aa maŋó má palɔege' pɛbán pá Táán máyəsúbíí, na má pá páagoob na nyóle ké, na má pɔɔd piim pá páyóón a nsí yéene

Yiifínin 19

Kelée ké nnyáádé

¹A ngim yéey, njóób neŋo néasáŋa kógɔɔg a mɔen. Káyée wɔnó éfɔlé é pɔɔd aa éyée na neŋo néen, pəəsəə pónó: «Álélúya! Nyádéan Sédúk óo! Moom móone lé: Kɔɔy, nugəm, toen móle agoob na Táán yəəs óo!

²Pɛyɔm piəŋ péle pɛyɔm pé fólób, pɛyɔm pé sáád lé yeésóm pɛyɔm pé páleeg e nebambɛe yé nkó'kóón yéey yé eyée əgufiləni nsí na nebambɛe niəŋ. Əməmyəgúníí a kidíídí ké maŋó má pəgudin pəəŋ má yiísúb.»

³Aŋŋo yéey yááság kii'kini kusəə kəmmú yónó: «Álélúya! Nyádéan Sédúk óo! Moógin má yug yé páyímubílə na yéle mále agobag a mɔen a penɛŋ piim ó!»

⁴Pasaá pá pɔɔd ni'tin na pəni', na ponyam púni' píídúm əndu a nsí, pəəbəə konyáade Táán nyó ayée undəndínəən a no'kóm nó nɛlaame'. Páyée əgusəə pónó: «Aamen! Álélúya! Nyádéan Sédúk óo!»

⁵Neŋo neáság kiim nédeemen kɔ a no'kóm nó nɛlaame' neónó: «Nyádéan Táán wəəs óo, pəŋi piim pá poleé pəgudin pəəŋ! Pəŋi myəŋjəg na pɛgó'kóón pá poleé amooyóoben!»

⁶Mbáság koob neŋo wɔnó ki'túú ké pɔɔd aa kéleé agosɔyɔ. Káyée wɔnó mbag e noom áa elée əgulumə, wɔnó pombambany aa póleé əgudəəŋən. Aŋŋo yéey áyée

əgusəə yónó: «Álélúya! Tényádean Sédúk Táán wəəs o toen tuim lé oóloodi nɛlaame' níəŋ

⁷Tényóga, tíen na tonyóg, té moyé'ken nugəm lé keneŋ ké kubin lé Mɔón o nodóm əsíəd mban kí'kiig. Ɔ'kéed wo mban aá'koman kaáboŋen.

⁸Pémémunígi pisig pé piléé. Kéyée kiléé ké léen, kíwəŋə, kemoáŋáán a kúfu'. Kéle lé léen ele pigólí pélan pé pá páagoob na Táán pámééle.»

⁹Uŋun ó ma'tom ó Táán wááság ké'téane wónó na me: «Tilə wə'kó: Kɔŋe' na pəŋi pá poleé pɔdóŋónón a keseen ké Mɔón o nodóm aleé ageele» Úyí'kíni ké'téane wónó na me: «Tɔgée tóone tóle tɔgée tó Táán nyólényámɔéd.»

¹⁰Mbáság keen əmudəŋəŋən na əndu a ambaan agomonyáade. Náa, wólé óyé'téane wónó: «Ndóo, odenyééle nkə kéeg! Me nde ten agá u'kudin wónó we, wónó pomóŋŋí páán pá péngégénéé pafólób pá Yésus yeémoáŋéne pɔɔd. Táán áa ugódíí lé údúmin əndu a udi agomonyáade.» Fólób ego yé Yésus yeémoáŋéne pɔɔd aa yéene eleé a nkə ké palɔge' pəbán pá Táán páleé əgusəə.

Nyó abágédénéé a nnyambele' yé nfúlú'tú

¹¹A ngim yéey, nyedáala mbálámɔen mbuəŋəŋ. Nnyambele' nfúlú'tú yaáság kiim élon kɔ. Nyó yeébágeden a yélé ayée niŋ lé Obasáád, Obafólób. Ale agoyɔme pɔɔd, aáŋɔye a sáád

¹²Ŋŋis yáəŋ ayée alola wónó yug. Ayée na éfólé é todám tó pu'kúm a o'to. Niŋ né píídíle a nkó yəŋ néyée niŋ né əgín nyólényóəsíŋ yeéleŋen.

¹³Yíinígin lenkóod ndeódóŋ na maŋó. Ayée niŋ lé: Nɔgée nó Táán.

¹⁴Pasónjaa pá a mɔen páyée əgiim pémuyəŋ a nsun a ponyambele' pó pufúlú'tú. Páyée na pisig pé piléé pé léen pifúlú'tú a nkó. Péyée pemoáŋáán a kúfu'.

¹⁵Eyafág é pedá egógénéán kɔŋe' éyée agolon a unu' wáəŋ. Na yélé aa aléé kobááméé mɔŋŋ. Aléé koboólaame a nesónjaa a mɔen, áyee na pólé a kenɔ ké nniŋ eleé. Aléé kubuugin wónó nyíin a nɔsá nó ilúún é Táán nyó aleé na toen tuim

¹⁶Niŋ néyée nidiídíle kɔ a lenkóod yəŋ na a ombɛen wáəŋ. Néyée lé: «Nkúm e pu'kúm, Sédúk e pəsédúg.»

¹⁷A ngim yéey mbáság kodála uŋun ó ma'tom wúmmú kidóní'tən a niis né wɔs. Wéésásed neŋo a mɔen wónó na pesag pé péyée agoféela kógɔɔg a mɔemɔen: «Ménaan óo! Ménaan agaáɔnyed a wón wó o'kóón ó Táán!

¹⁸Ménaan áa ane pelón pé pu'kúm, na pelón pé pasónjaa na pé pu'kúm pɔbɔn. Ménaan áa ane pelón pé ponyambele' na pé pɔɔd pá ponyambele'. Ménaan áa

ane pelónj pé pɔɔd piim pá páleé peólé na pá páleé filí, na pé poóm̄baa na pé pasaá»

¹⁹Mbáság kodála nnyam na pu'kúm pó a nsí na pasónjaa póbɔɔn paágónyédaán agonɔɔye nyó yeébágeden a nnyambele' yé nfúlú'tú, na pasónjaa póéj.

²⁰Pígúmin nnyam na nyó ayéé əgulígə pɔɔd lé nyólé ale ɔndɔɔge' pebán. Nyólé nyó ayééle piówúunəni' pé pebán a əngis yé nnyam, pebán pé yiílígə pɔɔd pá páyéé na kebeə ké nnyam, pá píídúm əndu a udi ó kílingəlingə kiəj agomonyáade. Na nnyam, na nyó ayéé əgulígə pɔɔd lé nyólé ale ɔndɔɔge' pebán, páyébodágéde a noom nó yug na a ndus yaálola

²¹Páyóóna pasónjaa piim pá péélób. Páyéboyóóna na eyafág é pedá yé éyéé agolon a unu' ó nyó yeébágeden a nnyambele' yé nfúlú'tú. Pesag piim péyébooné, piýíid.

Yiifíninin 20

Péégóda Sá'tan a tóósen ε peag mmu'

¹Mbáság kodála anéén ujun ó ma'tom wúmmú wəəgiim úsuu a mɔɔn. Wígóodi kedám ké pasej a ombɔɔ na ilibə' é nié né néleé miééj a nsí.

²Wígúmin telagóɔj, u'kud ó kala' wóow wó pɔɔdóɔɔn lé Omɔleóg, oó lé Sá'tan, wááság komoogóda na pasej lé yéele tóósen ε peag mmu' a pasej pób

³Óyémodágéde a nié né néleé miééj a nsí. A ngim yéey wááság kubuəg umbuús, wááfany na ilibə' ageele lé telagóɔj idindígə kəmmú mɔɔɔj sútə́ ageen əgiig ná tóósen ε peag yéey mmu' yaáman. A ngim ε tóósen ε peag yéey, kígóodi lé pəmyóndin pasej. Náa, kéléé keen əgín a eyaa é keenej ɔɔɔj.

⁴Mbáság kodála to'kóm tó pu'kúm Páyé'ken na pá píiləndinin a to'kóm tóod toen lé pɔyɔme pɔɔd. Mbáság kodála ten modáányé mó pɔɔd pá páyéboosóma nto lé péédélémen Yésus mbaasó, pámaalɔge tɔɔm tó Táán. Pólé pá pédi'kédúmíi əndu a udi wó nnyam agomonyáade, ɔmbó ten a udi ó kílingəlingə kiəj. Pólé pá páde'káaboóliedeé kebeə a udi, ɔmbó lé a ombɔɔ. Páyímbuúlíni a ɔlaa, páálaame tóósen ε peag mmu', ondáj na Kilí'tus.

⁵Ná tóósen ε peag mmu' yéey eyéé idínjig, pelónj pímmú pé'káag péndéj pídi'kéəgimbuúlíni a ɔlaa. Taa, koóndeg kó pelónj kó na o'to na o'to aa kóog aá!

⁶Kɔjé' igə náan na pá páyéé a ondáj ó pá páyóndeg a neóndeg né pelónj né na o'to na o'to néen. Pólé pándagoob na Táán. Kugu kó annam ábaan kódendeé koboodóɔ. Páleé keen payaagane' pefony pá Táán na pá Kilí'tus. Páleé kolaame ondáj na Kilí'tus a tóósen ε peag yéey mmu'.

Táán yeényóɔj Sá'tan

⁷Νά τόςεν ε πεαγ γέεγ mmu' yaáman, áay aa páλέε kolónεε Sá'tan a yoog ye njaan γέεγ γέ páγέμογάág a γέλέ.

⁸Alée κεν lé γέεν ελίγθ μωνθη μά a modθη μό nsí muim múni'. Μωνθη μάγο móom aa móom máλέε Κόγγ na Magόγγ. Alée koboόγγnyed lé páncεγε ndeg ε Τάάν πεδά. Πάλέε κεν εmban wονό εσáyέν wό a εβά é noom nó εβά fiéd.

⁹Πάγáyόόηέε ondán ηγεεν a nsí ngim, páμάγό'κένέε páλέεγ γέ Τάάν aleé anyόηεν κέfolé, κενό κέ ndeg γαθη ελεέ. Náa, yug γάáság kiim ísuu a μων, έμάbogόlόne.

¹⁰Πίσιád Omεlόg nyό ayée εgubulίgθ, páμάmodágéde a noom nó yug na a ndus yaálola Kenό κέ πρέédágéde nnyam na nyό ayée εgulίgθ pωod lé nyólé ale εndεge' pebán o Τάάν. Πάλέε κενε ntób ko γέ nkό'kóon na wός na udúg. Πάλέε κενε γέλέ πεαγ wονό πεαγ a πενηη piim.

Las ε πεγωμ

¹¹A ngim γέεγ, mbáság kodála κηηηε' κέ no'kóm nufúlú'tú, no'kóm nó nεlaame' na nyό yiíλendinin ko a nólé. Nsí na mbálámων εν iyésuídíí a udi wόθη, μωod a'tála kómμú.

¹²A ngim ten γέεγ, nyεδάλα pωod pá píguó'kθn lé na pωod pá pagóon na muyθnίg κέ padéléμάán a udi ó no'kóm nó nεlaame'. Pagála'ta' páyébuθnίí. Yimmú ten iyébuθnίí. Yéεγ eyée kála'ta' ye εlaa. Pééyόme ένé κελόη εgín a nkε κέ ayééle, wονό ten κέyée kidiídíló a pagála'ta'

¹³Noom nó εβά fiéd noélóne pelón piim pé péyée a nólé a kaade. Kugu na nigúu né pá pé'kugúú páálóne ten peóβon pelón. Pééyόme unгим εgín wονό a nkε κέ ayééle.

¹⁴A ngim γέεγ ανέέν pááság kodagede kugu na nigúu né pá pé'kugúú a noom nó yug. Taa, kugu kó annam ábaan áa kóog kóλέε noom nó yug óo!

¹⁵Πρέédágéde unгим nyό niηη niθη néde'kéλέε nidiídíló a kála'ta' ye εlaa, a noom nó yug.

Yiífínínin 21

Μων γέ ngwa na nsí γέ ngwa

¹A ngim γέεγ ανέέν, mbáság kodála μων γέ ngwa na nsí γέ ngwa lé μων ε kala' eyée γα'kuséngilid, εmbó ten nsí ε kala'. Noom nó εβά fiéd nóde'kéε ko kómμú.

²Nyεδάλα Yolósaleμ γέ ngwa, páλέεγ γέ yaágoob na Τάάν γαégiim ísuu a μων. Τάάν áa εyíim ámoodom. Eyée wονό ε'kéed wo mban nyό amáléηέε ηγεεν εγαéβun na onom.

³Mbáság koob neho nécsəɔ na toen. Néyée əgiim nédéeəmen a no'kóm nó nelaame', neónó: «Taa, Táán əndəgiim ələndin négəɔ yéene a kegaágade ké pɔɔd. Alée kolaa na pólé, páléé keen ndeg yəəɣ. Nyólényóamɔéd alée keen na pólé. Alée keen Táán yɔɔbɔn.

⁴Alée koman kubuúɣiəə pɛlee a əngis. Kugu kódeendée keen kɔ kəmmú, mandee mádiən kɔ, pɔɔd pádeányámée kəmmú, pádeánée lé pɛbán pé kala' piim pídiəgi'kini keen kɔ kəmmú»

⁵Nyó yiələndinin a no'kóm nó nelaame' aáság kusəə ɔnó: «Négəɔ yéene mbá'keele, moom muim moánde mowa.» Náa ɔnó na me kəmmú: «Tilə wɔ'kó: Tɔgée tóone tóle tóam, tóle fólób. Tódeəɔ tɔgée tó mɔɔd kaag isuɣ a tólee.»

⁶Aáság kii'kini kusəə kəmmú ɔnó: «Négəɔ yéene, kiim keánde kəmanáán. Me áa ndée usúid yuudi, me usúgəni' ngim. Nde a niəbəə na a niyibəni'. Nyó alée na neɣəed, ndamoyé'ken isim yé ɔlaa lé áɣo. Ndamoyé'ken yélee a náan iyó

⁷Ndageé'ken yélee na ungiim nyó yéelón ombɔg a mɔen. Me ndée keen Táán wəəɣ. Nyólee alée keen mɔón waam nyó ɔnómeeɔ

⁸Náa, a pá pálee piéyey, pá pódəəɔ əgəəli'tinií, na pá pálee ageelane pɛbán pé masoo, na pá páagoóna pɔɔd, na pá pəəbúlimən na pagéed ɔmbó lé na panómeeɔ pá pódəəɔ pódəəɔ, na pɔɔd pá páageelane pɛnon, na pá pálee əguyəən ambog, na pɔɔd pá pɛnya' piim, pólé póob piim o'kɔ wóɔbɔn óle a noom nó nóalola yug na a ndus Taa, kugu kó annam ábaan áa kóog aá.»

Yolósalem yé ngwa

⁹Uɣun ó ma'tom úmmu' wó oyée a ondán ó məɣun má ma'tom má'táan na mábaan má mígóodi mɔcógécógé mó'táan na móbaan mó móyée muyəgəəɣ ten na las ye ntób é'táan na ébaan wááság ke'téane wónó na me: «Méen ó! Nkuúlodi ɔ'kéed o páleeɣ, o'kán o Mɔón o nodóm.»

¹⁰Uɣun wó Ufúlú'tú óyenyeele, uɣun ó ma'tom wááság kennyáɣen ageen na me a kea ké o'kon lóɣ a mɔen Kógóɔg wááság kindoodi Yolósalem, páleeɣ yé yaágoob na Táán. Eyée əgiim ísuu kógóɔg a mɔen, a nó Táán.

¹¹Nugəəm nó Táán nyólényóamɔéd nóyée agonom kɔ a páleeɣ yéey. Eyée agonom a ombod ó kisig ké nedáán né pódəəɣon lé séase'pe, nedáán né néanom wónó məé.

¹²Pawaɣ pá páleeɣ ego yéey páyée pəbibəəɣ, panyángéledáán ten a mɔen. Mədíyoog máyée mówád na mábaan. Məɣun má ma'tom ten mówád na mábaan máyée ənuɣ mədíyoog móom. Əngiɣ áyée ə'tiidílé kɔ a mədíyoog móom. Əngiɣ yéey áyée əngiɣ á pi búúm pəwád na pəbaan pé pón pá Əselayel.

13Mədíyoog móom máyée lé: Mádáád a wəŋ yé eyée agodé'teg noá nó wɔ́s óleé əgiim ódéeəman. Məmmú mádáád a yé a noá nó kobag. Mədíyoog ten məmmú mádáád a noá nó wɔ́s óleé ageen ageéəməŋan. Mádáád ten a noá nó kusuu

14Pawəŋ pá o'kág ó páleeg yéey páyée pagónáán a a'táán yówád na ábaan. Kɔ a a'táán yéey, píídílə əŋgiŋ á pɔ́n pá ma'tom pówád na pábaan pá mɔ́n o nodóm.

15Uŋun ó ma'tom wó óyée ɔɔɔɔ na me wíguminin niob a ombɔg afega páleeg, na mədíyoog, na pawəŋ pá o'kág ó páleeg na nélé. Niob négo néyée kóol na kóol

16Məbub má páleeg máyée yoom ímu' na koom kuəŋ. Uŋun ó ma'tom wééfəga páleeg na niob niəŋ. Koom kóyée kélomé'ta' tósen ébaan na ə'tin yówád. Məbub máyée ten náan yoom ímu'. O'tén ten náan yoom ímu'.

17Uŋun ó ma'tom wééfəga ten o'kág wɔ́nó ná ánde pɔɔd páafega o'tén ó yoom. Ageeie lé uŋun ó ma'tom wóŋŋ o'tén wó o'kág, wéébána na ɔfeg nóon, ə'tin ádáád.

18Péébáge pawəŋ pá o'kág ogo na a'táán yá pɔ́ɔdɔŋŋn lé séase'pe. Páleeg yéleyəamɔ́əd eyée kóol na kóol mmɔ́əd, yaánom wɔ́nó məə.

19Pééləŋ a'táán yá péégónen o'kág ó páleeg a yélé na mbod ye a'táán əngim yá yáadéa. A'táán yéey áyée lé: A kegon ké na o'to na o'to: Séase'pe. A ké annam ábaan: Səfiil. A ké annam ádáád: Kalesədowáan. A ké annam éni': Emelóode.

20A ké annam á'táan: Saledowáan. A ké annam á'táan na úmmu': Kɔlenalíin. A ké annam á'táan na ábaan: Kilisolíid. A ké annam á'táan na ádáád: Pəlil. A ké annam á'táan na éni': To'páas. A ké annam yówád: Keleso'paláas. A ké annam yówád na úmmu': Eyaséente. A ké annam yówád na ábaan: Əmə'tíistə.

21Mədíyoog mówád na mábaan máyée ten mɔ́ləéndəŋ mówád na móbaan. Páyéele éne udíyoog na eleéndəŋ ímu' súg. Kedom ké páleeg kéyée kóol na kóol, kéanom səngələngələ wɔ́nó məə

22Náa, kɔ a páleeg yéey, nte'káadála *təmpel* lé Sədúk, Táán o toen tuim na Mɔ́n o nodóm áa páleé *təmpel* ɔɔɔɔn.

23Kɔ a páleeg yéey, kéde'kéə əguunə lé wɔ́s ónom, ɔmbó ten wəə lé nugəə nó Táán nóyée agonom kɔ. Eláam yəəŋ áa yéey éyée Mɔ́n o nodóm.

24Mɔ́nəŋ miim málée kodəŋana a kisəə kiəŋ a kaade. Pu'kúm pó a nsí púyiiməŋ kɔ na tugúm toɔ́ɔn.

25Mədíyoog má páleeg málée kolɔb maás wɔ́s ungiim. Mamɔ́əd mádəndée kəəbuəg kəmmú lé udúg ódəndée kudəəŋ kəmmú.

26Páleé kiiməŋ kɔ na nugəə nó mɔ́nəŋ, na tugúm toɔ́ɔn.

27Ímu' na ímu' yé édeəgɔ emoáŋáán édəndée kosɔd kɔ. ɔmbó ten úmmu' na úmmu' nyó aleé ageelane pebán pé pebé, oó lé nyó aleé na penya' adəndée kosɔd

κῶ. Ἐγίν πά niij neóbɔn nélee nidilídéén a kála'ta' ye ɔlaa ε Μῶν ο nodóm áa páleé kosódéé a páleeg yéey

Yiifinini 22

¹Uhun ó ma'tom wááság kindoodi anéén noom nó məní má máageé'kenanan ɔlaa. Nóyée sngélgngéle wɔnɔ məé. Nóyée əgiim nólon a no'kóm nó nelaame' nó Táán, no'kóm nó Μῶν ο nodóm

²Məní móom máyée əgusuu a kegaágade ké kedom ké a páleeg. Kied ké kéageé'kenanan ɔlaa kéyée a kenɔ ké noom nóyásaléé mbɔg ébaan. Kied kéeg kéyée əguum peney peówád na pébaan a waag. Éné wəé kíyuum. Toánánán tuéj tóyée əgugó'ton pɔɔd pá a mɔnɔj miim.

³Yoom édendéé keen kɔ yé éléé keen ilumísiən No'kóm nó nelaame' nó Táán, no'kóm nó Μῶν ο nodóm nóléé keen kɔ a páleeg yéey. Pəgudin pəéj páleé kiimən kɔ əgiim amoyé'ken nnyáádé na peósógólɔn.

⁴Páleé kodála udi ó Táán. Niij niéj néléé keen nidiídilé a ofom wóɔɔn.

⁵Mbin edendéé kudəəj kəmmú kɔ a páleeg yéey. Pádendéé kuunə lé péen na kisəə ké eláam, ɔmbó lé ké wɔs lé Sédúk Táán aléé keele lé kisəə kiéj kíen na pólé. Páleé keen na nelaame' a peney piim

Niim né Yésus aléé kiimii

⁶Náa uhun ó ma'tom wónɔ na me: «Tɔgéé tóone tóle tɔgéé tó fólɔb, tɔgéé tó mɔɔd ogódíi kaag o'to a tólé. Sédúk Táán nyó aleé ageé'ken Uhun wəéj na Palɔge' pebán pəéj, əyíim ádom uhun wəéj ó ma'tom lé wíim oloodi na pəgudin pəéj nkə ké kéagaáyéele keney sɔɔj.»

⁷Yésus ale əgusəə ɔnɔ: «Taa, keney sɔɔj nyíim! Kɔjɛ' na nyó aleé agoóben tɔgéé tó tóleé a kála'ta' yéene! Tɔgéé tó túmíim a nó Táán!»

⁸Me Séəj njóób pebán péeb, mbáadála pélé. Ná njée mbá'koob pélé, mbáadála, njéén ədəəjənən uhun ó ma'tom wó úyíim əgindoodi pélé a ambaan agomonyáade.

⁹Náa, óyé'teáne wónɔ na me: «Ndóo, odenyééle náan! Nde ten u'kudin wɔnɔ we, wɔnɔ pomóηj ten páəj palɔge' pebán pá Táán, wɔnɔ ungiim ten nyó aleé agoóben tɔgéé tó tóleé a kála'ta' yéene. Táán áa keádéé lé ómonyáade!»

¹⁰Wááság kusəə kəmmú wónɔ na me: «Tɔgéé tóone tó tóleé a kála'ta' yéene tóle tɔgéé tó túmíim a nó Táán, odenjósseg tólé lé keney ké pebán péeb kaáyéele keánde ndúmi'.»

¹¹Nyó aleé ɔmbé yéenanən yuudi ageele kɔbé. Nyó aleé alaa a pinig yéen yuudi alaa a pinig. Náa, nyó aleé sáád yágónegε kolaa a sáád. Nyó aleé a ngé ε Táán yágónegε keen yuudi a yélé

12Yásus yíísáé ten kémú ón: Taa, keney sɔɔ nyíim! Ndəəgiim na pesáábón a ombog agɔsáábɔn éné mɔɔd əgín wɔnɔ a pigólí piəŋ pé ayééle.

13Με áa ndéé usúid yuudi, me usúgəni' ngim. Nde a nióbəə na a niybəni'

14Kɔŋe' na pá páléé agosog piláə pəbɔn lé ná pəen filí lé páne modámádám mó kied ké ɔlaa, pɔsɔd a páléeg, pɔsɔd kɔ agosan yé a mədíyoog.

15Náa, pəelane' pəbán pé pəbé, pəele' pənon, pá pəəbúlimən na pagéed ɔmbó lé na panóməed pá pɔdeəgɔ pɔbɔn, pɔónanan, pəyəən ambog, ungim nyó aléé anyóŋen pənya' oó lé nyó aléé na pélé, ungim nyóon aléé keen a táan.

16Με Yásus aa mbíim mɔdómen uŋun wáam ó ma'tom lé wíim aboyásenen nkə kéeg kiim na pəŋi pá a mogony mó pəəli'tini'. Nde kindindilíŋ ké Təfid a kibúúm ké pu'kúm. Nde yəədədə' é koany

17Uŋun wó Ufúlú'tú na ɔ'kéed o páléeg nyóon pááság kusəə pónɔ: «Méen ó!» We ten nyó omóób, úsəə ten náan wɔ'kɔ: «Méen ó!» Nyó neŋəed néamoobany, yíim! Nyó aányóŋen məní má ɔlaa, yíim əsiəd a náan iyó!

18Με Séəŋ, ungim nyó amóób tɔgée tó Táán tóone tó tóléé a kála'ta' yéene, ndamoyááganan mbaŋ lé, nyó aléé kaábegéé yoom kɔ, Táán aléé komosáayene ntób yé eleé ntiídílé a kála'ta' yéene.

19Nyó aléé kuliogií yoom a tɔgée tó Táán tóone tó tóléé a kála'ta' yéene, nyóon, Táán aléé komogáben ngab yé eleé ntilídəən a kála'ta' yéey lé ɔgɔŋ. Ngab ego yéey ele yé ugódíí a kied ké ɔlaa na a páléeg yé yaágoob na Táán.

20Nyó aádélémen nkə kéeg kiim mbaasó lé kéle fólób ale əgusəə ón: Ééé, keney sɔɔ nyíim o! Aamen! Ééé, Sədúk Yásus méen o!

21Sədúk Yásus áboyéele pəŋi piim kɔŋe' aa!

Esclarecimento

Trata-se de iniciativa particular, com os seguintes objetivos: (i) colaborar para divulgação dos diversos textos bíblicos disponíveis, e, (ii) facilitar o acesso a esses textos, inclusive por meio de download.

Todo esforço em tornar a Palavra de Deus acessível a todos, em quaisquer localidades e falantes das mais diversas línguas, precisa ser um objetivo de todos os que são guiados pelo Espírito Santo. Ele inspirou o profeta Jeremias a dizer “não ensinará jamais cada um ao seu próximo, nem cada um ao seu irmão, dizendo: Conhece ao SENHOR, porque todos me conhecerão, desde o menor até ao maior deles, diz o SENHOR” (Jer. 31:34).

Jesus, também, falou assim: “e será pregado este evangelho do reino por todo o mundo, para testemunho a todas as nações” (Mat. 24:14).

Muitas organizações foram constituídas com o propósito de fazer a Bíblia disponível nas diversas línguas. Não é uma tarefa simples. Anos de trabalho, dedicação e entrega são necessários para esta tão extraordinária missão.

O texto deste trabalho está disponível na internet, em páginas eletrônicas de organizações que produzem ou divulgam bíblias, sem acréscimos de notas ou comentários. Assim, reconhecendo e respeitando os direitos que possuem sobre seus trabalhos, incumbe a todos os que amam a Palavra de Deus, o esforço em contribuir para amplificar sua divulgação.

Se possível, faça download do texto, para que sejamos, também, guardiões da Bíblia, e, com isso, preservando-a para as futuras gerações.

Divulga a Palavra de Deus, ela mostra o Caminho e permite a todos, que se conheça Sua vontade, em todos os lugares e épocas.

Marcel da Glória Pereira
2021, Vitória/ES - Brasil